

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

زندگانی

حضرت زهرا سلام الله علیها

بحار الأنوار

ترجمہ جلد ۴۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زندگانی حضرت زهرا (سلام الله عليها) (ترجمه جلد ۴۳ بحار الانوار)

نویسنده:

محمد قائم فرد

ناشر چاپی:

عطر عترت

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵۰	فهرست
۱۳	زندگانی حضرت زهرا سلام الله علیها ترجمه ی جلد ۴۳ بحارالانوار
۱۳	مشخصات کتاب
۱۳	مقدمه
۱۸	بخش یکم؛ درباره ی ولادت حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها (باب ۱: ولادتها و حلیتها و شمائلها سلام الله علیها و جمل تواریخها)
۱۸	اروایت شماره [۰۱]
۲۳	اروایت شماره [۰۲]
۲۴	اروایت شماره [۰۳]
۲۹	اروایت شماره [۰۴]
۳۰	اروایت شماره [۰۵]
۳۲	اروایت شماره [۰۶]
۳۳	اروایت شماره [۰۷]
۳۷	اروایت شماره [۰۸]
۳۹	اروایت شماره [۰۹]
۳۹	اروایت شماره [۱۰]
۴۰	اروایت شماره [۱۱]
۴۳	اروایت شماره [۱۲]
۴۵	اروایت شماره [۱۳]
۴۶	اروایت شماره [۱۴]
۴۶	اروایت شماره [۱۵]
۴۶	اروایت شماره [۱۶]
۵۰	بخش دوم؛ درباره ی معنی نام ها و خلقت حضرت زهراء سلام الله علیها (باب ۲: أسمائها و بعض فضائلها سلام الله علیها)
۵۰	اروایت شماره [۰۱]
۵۳	اروایت شماره [۰۲]
۵۷	اروایت شماره [۰۳]
۵۷	اروایت شماره [۰۴]
۵۸	اروایت شماره [۰۵]
۵۹	اروایت شماره [۰۶]
۵۹	اروایت شماره [۰۷]
۶۲	اروایت شماره [۰۸]
۶۲	اروایت شماره [۰۹]
۶۴	اروایت شماره [۱۰]
۶۶	اروایت شماره [۱۱]
۶۷	اروایت شماره [۱۲]
۶۷	اروایت شماره [۱۳]
۷۰	اروایت شماره [۱۴]
۷۵	اروایت شماره [۱۵]

۷۵	اروایت شماره [۱۶]
۷۹	اروایت شماره [۱۷]
۸۴	اروایت شماره [۱۸]
۸۵	اروایت شماره [۱۹]
۸۵	اروایت شماره [۲۰]
۸۵	بخش سوّم؛ درباره ی فضائل و مناقب و معجزات حضرت زهراء سلام الله علیها (باب ۳: مناقبها و فضائلها و بعض أحوالها و معجزاتها سلام الله علیها)
۸۵	اروایت شماره [۲۱]
۸۶	اروایت شماره [۲۲]
۸۶	اروایت شماره [۲۳]
۸۷	اروایت شماره [۲۴]
۸۷	اروایت شماره [۲۵]
۸۷	اروایت شماره [۲۶]
۸۸	اروایت شماره [۲۷]
۹۰	اروایت شماره [۲۸]
۹۲	اروایت شماره [۲۹]
۹۳	اروایت شماره [۳۰]
۹۴	اروایت شماره [۳۱]
۹۷	اروایت شماره [۳۲]
۹۹	اروایت شماره [۳۳]
۱۰۰	اروایت شماره [۳۴]
۱۰۱	اروایت شماره [۳۵]
۱۰۲	اروایت شماره [۳۶]
۱۰۲	اروایت شماره [۳۷]
۱۰۲	اروایت شماره [۳۸]
۱۰۴	اروایت شماره [۳۹]
۱۰۵	اروایت شماره [۴۰]
۱۰۸	اروایت شماره [۴۱]
۱۰۸	اروایت شماره [۴۲]
۱۱۱	اروایت شماره [۴۳]
۱۱۲	اروایت شماره [۴۴]
۱۱۲	اروایت شماره [۴۵]
۱۱۴	اروایت شماره [۴۶]
۱۱۴	اروایت شماره [۴۷]
۱۱۵	اروایت شماره [۴۸]
۱۱۶	اروایت شماره [۴۹]
۱۱۷	اروایت شماره [۵۰]
۱۱۹	اروایت شماره [۵۱]
۱۲۰	اروایت شماره [۵۲]

۱۲۱	اروایت شماره [۳۳]
۱۲۳	اروایت شماره [۳۴]
۱۲۴	اروایت شماره [۳۵]
۱۲۷	اروایت شماره [۳۶]
۱۲۸	اروایت شماره [۳۷]
۱۳۱	اروایت شماره [۳۸]
۱۳۶	اروایت شماره [۳۹]
۱۵۸	اروایت شماره [۴۰]
۱۶۹	اروایت شماره [۴۱]
۱۷۸	اروایت شماره [۴۲]
۱۸۵	اروایت شماره [۴۳]
۱۸۸	اروایت شماره [۴۴]
۱۹۵	اروایت شماره [۴۵]
۱۹۶	اروایت شماره [۴۶]
۲۱۰	اروایت شماره [۴۷]
۲۱۱	اروایت شماره [۴۸]
۲۳۱	اروایت شماره [۴۹]
۲۳۲	اروایت شماره [۵۰]
۲۴۵	اروایت شماره [۵۱]
۲۵۴	اروایت شماره [۵۲]
۲۵۵	اروایت شماره [۵۳]
۲۵۸	اروایت شماره [۵۴]
۲۶۱	اروایت شماره [۵۵]
۲۶۳	اروایت شماره [۵۶]
۲۶۳	اروایت شماره [۵۷]
۲۶۹	اروایت شماره [۵۸]
۲۶۹	اروایت شماره [۵۹]
۲۷۹	اروایت شماره [۶۰]
۲۸۵	اروایت شماره [۶۱]
۳۰۵	اروایت شماره [۶۲]
۳۰۷	اروایت شماره [۶۳]
۳۱۴	اروایت شماره [۶۴]
۳۱۶	اروایت شماره [۶۵]
۳۱۷	اروایت شماره [۶۶]
۳۲۰	اروایت شماره [۶۷]
۳۲۱	اروایت شماره [۶۸]
۳۲۲	اروایت شماره [۶۹]
۳۲۳	بخش چهارم؛ درباره ی اخلاق و رفتار حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب ۴؛ سیرها و مکارم أخلاقها سلام الله علیها و سیر بعض خدمتها)

۳۲۳	اروایت شماره (۰۱)
۳۲۵	اروایت شماره (۰۲)
۳۲۶	اروایت شماره (۰۳)
۳۲۷	اروایت شماره (۰۴)
۳۲۷	اروایت شماره (۰۵)
۳۳۳	اروایت شماره (۰۶)
۳۳۷	اروایت شماره (۰۷)
۳۳۸	اروایت شماره (۰۸)
۳۴۸	اروایت شماره (۰۹)
۳۵۲	اروایت شماره (۱۰)
۳۵۵	اروایت شماره (۱۱)
۳۵۵	اروایت شماره (۱۲)
۳۵۵	اروایت شماره (۱۳)
۳۵۶	اروایت شماره (۱۴)
۳۶۰	اروایت شماره (۱۵)
۳۶۲	اروایت شماره (۱۶)
۳۶۴	بخش پنجم؛ ازدواج حضرت فاطمه زهراء سلام الله عليها (باب ۵؛ تزويجها سلام الله عليها)
۳۶۴	اروایت شماره (۰۱)
۳۶۵	اروایت شماره (۰۲)
۳۶۵	اروایت شماره (۰۳)
۳۶۶	اروایت شماره (۰۴)
۳۷۰	اروایت شماره (۰۵)
۳۸۲	اروایت شماره (۰۶)
۳۸۲	اروایت شماره (۰۷)
۳۸۳	اروایت شماره (۰۸)
۳۸۵	اروایت شماره (۰۹)
۳۸۶	اروایت شماره (۱۰)
۳۸۷	اروایت شماره (۱۱)
۳۹۶	اروایت شماره (۱۲)
۴۰۳	اروایت شماره (۱۳)
۴۰۳	اروایت شماره (۱۴)
۴۰۴	اروایت شماره (۱۵)
۴۰۶	اروایت شماره (۱۶)
۴۰۶	اروایت شماره (۱۷)
۴۰۸	اروایت شماره (۱۸)
۴۰۹	اروایت شماره (۱۹)
۴۱۰	اروایت شماره (۲۰)
۴۱۰	اروایت شماره (۲۱)

۴۱۳	اروایت شماره (۲۲)
۴۲۹	اروایت شماره (۲۳)
۴۳۰	اروایت شماره (۲۴)
۴۵۶	اروایت شماره (۲۵)
۴۵۷	اروایت شماره (۲۶)
۴۵۸	اروایت شماره (۲۷)
۴۵۸	اروایت شماره (۲۸)
۴۶۱	اروایت شماره (۲۹)
۴۶۶	اروایت شماره (۳۰)
۴۷۹	اروایت شماره (۳۱)
۴۸۱	اروایت شماره (۳۲)
۵۲۰	اروایت شماره (۳۳)
۵۲۶	اروایت شماره (۳۴)
۵۳۸	اروایت شماره (۳۵)
۵۴۲	اروایت شماره (۳۶)
۵۴۸	اروایت شماره (۳۷)
۵۵۳	اروایت شماره (۳۸)
۵۵۳	اروایت شماره (۳۹)
۵۵۳	اروایت شماره (۴۰)
۵۵۴	اروایت شماره (۴۱)
۵۵۵	اروایت شماره (۴۲)
۵۵۵	اروایت شماره (۴۳)
۵۵۷	اروایت شماره (۴۴)
۵۵۷	اروایت شماره (۴۵)
۵۵۸	اروایت شماره (۴۶)
۵۵۸	اروایت شماره (۴۷)
۵۵۹	اروایت شماره (۴۸)
۵۶۱	اروایت شماره (۴۹)
۵۶۱	بخش ششم؛ معاشرت حضرت فاطمه زهراء سلام الله عليها با حضرت اميرالمؤمنين على عليه السلام (باب ۶ كيفية معاشرتها سلام الله عليها مع على عليه السلام)
۵۶۱	اروایت شماره (۵۰)
۵۶۳	اروایت شماره (۵۱)
۵۶۴	اروایت شماره (۵۲)
۵۶۹	اروایت شماره (۵۳)
۵۷۱	اروایت شماره (۵۴)
۵۷۳	اروایت شماره (۵۵)
۵۸۱	اروایت شماره (۵۶)
۵۸۱	اروایت شماره (۵۷)
۵۸۱	اروایت شماره (۵۸)
۵۸۱	اروایت شماره (۵۹)

٥٨٤	[روایت شماره (١٠)]
٥٨٧	[روایت شماره (١١)]
٥٨٨	[روایت شماره (١٢)]
٥٨٩	[روایت شماره (١٣)]
٥٩٠	[روایت شماره (١٤)]
٥٩٢	[روایت شماره (١٥)]
٥٩٣	[روایت شماره (١٦)]
٥٩٥	[روایت شماره (١٧)]
٥٩٦	[روایت شماره (١٨)]
٥٩٧	[روایت شماره (١٩)]
٥٩٨	[روایت شماره (٢٠)]
٥٩٩	[روایت شماره (٢١)]
٦٠٦	[روایت شماره (٢٢)]
٦٠٩	[روایت شماره (٢٣)]
٦٣٨	[روایت شماره (٢٤)]
٦٤٣	[روایت شماره (٢٥)]
٦٤٤	[روایت شماره (٢٦)]
٦٤٧	[روایت شماره (٢٧)]
٦٤٨	[روایت شماره (٢٨)]
٦٧١	[روایت شماره (٢٩)]
٦٨٤	[روایت شماره (٣٠)]
٦٨٧	[روایت شماره (٣١)]
٦٩٩	[روایت شماره (٣٢)]
٧٠٩	[روایت شماره (٣٣)]
٧١٤	[روایت شماره (٣٤)]
٧٢٠	[روایت شماره (٣٥)]
٧٢٢	[روایت شماره (٣٦)]
٧٢٤	[روایت شماره (٣٧)]
٧٢٥	[روایت شماره (٣٨)]
٧٢٦	[روایت شماره (٣٩)]
٧٢٦	[روایت شماره (٤٠)]
٧٢٩	[روایت شماره (٤١)]
٧٣٠	[روایت شماره (٤٢)]
٧٤٢	[روایت شماره (٤٣)]
٧٤٧	[روایت شماره (٤٤)]
٧٦٩	[روایت شماره (٤٥)]
٧٧١	[روایت شماره (٤٦)]

بخش هفتم؛ مظلومیت و گریه و شهادت حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب ٧؛ ما وقع علیها من الظلم و بکائها و حزنها و شکایتها فی مرضها إلی شهادتها سلام الله علیها و غسلها و دفنها و بیان العله فی إخفاء دفنها صلوات الله علیها و لعنه الله علی من ظلمها) ٥٩٠

۷۷۱	اروایت شماره (۳۴)
۷۷۲	اروایت شماره (۳۵)
۷۷۳	اروایت شماره (۳۶)
۷۸۰	اروایت شماره (۳۷)
۷۸۰	اروایت شماره (۳۸)
۷۸۳	اروایت شماره (۳۹)
۷۸۴	اروایت شماره (۴۰)
۷۸۸	اروایت شماره (۴۱)
۷۸۹	اروایت شماره (۴۲)
۷۹۰	اروایت شماره (۴۳)
۷۹۲	اروایت شماره (۴۴)
۸۰۱	اروایت شماره (۴۵)
۸۰۱	اروایت شماره (۴۶)
۸۰۱	اروایت شماره (۴۷)
۸۰۳	اروایت شماره (۴۸)
۸۱۰	اروایت شماره (۴۹)
۸۱۴	اروایت شماره (۵۰)
۸۱۴	بخش هشتم؛ ورود حضرت فاطمه زهراء سلام الله عليها به صحراى محشر و دادخواهى آن حضرت (باب ۸: تظلمها سلام الله عليها فى القیامه و کیفیه مجیئها إلى المحشر)
۸۱۴	اروایت شماره (۰۱)
۸۱۷	اروایت شماره (۰۲)
۸۱۸	اروایت شماره (۰۳)
۸۱۹	اروایت شماره (۰۴)
۸۱۹	اروایت شماره (۰۵)
۸۲۰	اروایت شماره (۰۶)
۸۲۲	اروایت شماره (۰۷)
۸۲۴	اروایت شماره (۰۸)
۸۲۶	اروایت شماره (۰۹)
۸۲۸	اروایت شماره (۱۰)
۸۲۹	اروایت شماره (۱۱)
۸۳۱	اروایت شماره (۱۲)
۸۳۴	اروایت شماره (۱۳)
۸۴۱	بخش نهم؛ فضائل و مناقب فرزندان و ذریه ی حضرت فاطمه زهراء سلام الله عليها و اینکه آنها فرزندان پیغمبرند (باب ۹: اولادها و ذریتها سلام الله عليها و أحوالهم و فضلهم و أنهم من أولاد الرسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حقیقه)
۸۴۱	اروایت شماره (۰۱)
۸۴۹	اروایت شماره (۰۲)
۸۵۱	اروایت شماره (۰۳)
۸۵۳	اروایت شماره (۰۴)
۸۵۳	اروایت شماره (۰۵)
۸۵۴	اروایت شماره (۰۶)

۸۵۶	اروایت شماره] (۰۷)
۸۵۶	اروایت شماره] (۰۸)
۸۶۱	اروایت شماره] (۰۹)
۸۶۴	اروایت شماره] (۱۰)
۸۶۸	بخش دهم؛ راجع به موقوفات و صدقات حضرت فاطمه زهراء سلام الله عليها (باب ۱۰؛ أوقافها و صدقاتها سلام الله عليها)
۸۶۸	اروایت شماره] (۰۱)
۸۶۸	اروایت شماره] (۰۲)
۸۷۰	اروایت شماره] (۰۳)
۸۷۱	اروایت شماره] (۰۴)
۸۷۱	اروایت شماره] (۰۵)
۸۷۳	بی نوشت
۹۳۰	درباره مرکز

زندگانی حضرت زهرا سلام الله عليها ترجمه ی جلد ۴۳ بحار الأنوار

مشخصات کتاب

امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان

زندگانی حضرت فاطمه ی زهرا سلام الله عليها

ترجمه ی جلد ۴۳ بحار الأنوار علامه ی مجلسی رحمه الله عليه

به اهتمام:

امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان

تحقیق و ویرایش: سید محمد قائم فرد

تایپ، طراحی و صفحه آرایی: جلال کوساری

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۸۹ ش

ناشر: عطر عترت

تیراژ: ۱۰۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

تلفکس مرکز پخش: ۰۳۱۱۴۷۰۴۰۸۱

تلفن گویا: ۰۳۱۱۴۷۰۴۰۸۰

FatemiyeH ۱۳۵@gmail.com

اهداء

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

قال الصادق عليه السلام:

«إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ اللَّيْلَةَ فَاطِمَةُ وَالْقَدْرُ اللَّهُ فَمَنْ عَرَفَ فَاطِمَةَ حَقَّ مَعْرِفَتِهَا فَقَدْ أَدْرَكَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَإِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ لِأَنَّ الْخَلْقَ فُطِمُوا عَنْ مَعْرِفَتِهَا» (۱).

آنچه بشر را دچار گرفتاری ها و مصائب و مشکلات فراوان می کند عدم شناخت و یا جهل به مطلب و موضوع است. یکی از اهداف خداوند متعال در قرآن این است که بشر ابتدا خداوند و بعد آنچه را که خدای مَنان برای هدایت او مقرر کرده است را بشناسد. لذا فرموده که «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ» (۲) بعضی از مفسرین در تأویل و تفسیر آیه این حدیث شریف را نقل فرموده اند که «عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ خَرَجَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ مَا خَلَقَ الْعِبَادَ إِلَّا لِيَعْرِفُوهُ فَإِذَا عَرَفُوهُ عَبَدُوهُ فَإِذَا عَبَدُوهُ اسْتَعْنَوْا بِعِبَادَتِهِ عَنْ عِبَادَةِ مَا سِوَاهُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي فَمَا مَعْرِفَةُ اللَّهِ قَالَ مَعْرِفَةُ أَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ إِمَامُهُمُ الَّذِي يَجِبُ عَلَيْهِمْ طَاعَتُهُ» (۳)

یعنی امام صادق علیه السلام فرمود:

حضرت حسین بن علی علیهما السلام از جمع یارانش بیرون آمده و خطاب به آنها فرمودند:

ای مردم! خداوند جلّ ذکره بندگانش را نیافریده مگر

آنکه او را بشناسند و هنگامی که او را شناختند عبادتش کنند و زمانی که او را عبادت کردند از پرستش غیر او بی نیاز می گردند. مردی در بین یاران عرضه داشت: ای پسر رسول خدا! پدر و مادرم به فدای تو باد، معرفت و شناخت خدا چیست؟

حضرت فرمود:

آن است که اهل هر عصر و زمان، امامی که اطاعتش بر آنها واجب است را بشناسند.

لذا از این حدیث استفاده می شود که اولاً هدف از خلقت تمام موجودات، شناخت پروردگار عالمیان است و این شناخت مقدمه ی عبادت و بندگی خداست و ثانیاً اگر این عبادت همراه با معرفت کامل انجام گیرد انسان از عبادت و بندگی غیر خدای متعال بی نیاز خواهد بود. ثالثاً راه شناخت خدا فقط از طریق امام معصوم علیه السلام برای اهل هر زمانی میسر خواهد بود. لذا همان طور که شناخت امام معصوم علیه السلام در هر زمان لازم و واجب است شناخت مادری که یازده امام معصوم از او بوده و این همه آثار و برکات از اوست به طور اتم و اکمل لازم تر و واجب تر است.

با توجه به حدیثی که از امام صادق علیه السلام در اول مقدمه آوردیم ثابت است که شناخت حضرت زهرا سلام الله علیها و معرفت پیدا کردن به آن بزرگوار مساوی و معادل با درک شب قدر خواهد بود که این مطلب فقط در خصوص حضرت صدیقه ی طاهره سلام الله علیها آمده و به دنبال آن، حضرت صادق علیه السلام می فرماید:

به این خاطر حضرتش را «فاطمه» نامیده اند که مردم از معرفت آن بزرگوار بریده شده اند.

امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان که تحت اشراف سرور گرانقدر و بزرگوار

حضرت حجّه الاسلام و المسلمین حاج شیخ جعفر آزادمنش دام عزه تأسیس و اداره می گردد تصمیم به ترجمه و چاپ جلد ۴۳ بحار الأنوار مرحوم علامه ی مجلسی اعلی الله مقامه نمود که این ترجمه با ترجمه ی قبل، تفاوت های ذیل را دارد:

۱. بیش از ۴۰ سال قبل این مجلد توسط مرحوم حجّه الاسلام و المسلمین حاج شیخ محمد جواد نجفی رحمه الله علیه ترجمه شده و در سال ۱۳۵۴ شمسی به چاپ رسیده ولی هم از نظر ترجمه بعضی عبارات، ناقص بود و هم به سبک ادبیات قدیم نوشته شده بود که امور فرهنگی مجتمع، این ترجمه را اصل قرار داده و با ترجمه بقیه ی عبارات حتی بیان های علامه ی مجلسی و بروزرسانی عبارت ها، تمام متن را ترجمه و در اختیار علاقه مندان قرار داده ست.

۲. مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه در اول هر روایت، فقط مصدر روایت را نام برده اند که در این ترجمه آدرس کامل مصدر در پاورقی ها موجود است.

۳. بعضی از لغات و عبارات غامض در پاورقی ترجمه شده ست.

۴. آدرس هایی که در پاورقی ها آمده از سی دی جامع الأحادیث نسخه ی ۲ / ۵ استفاده شده که البته غالباً با خود کتاب هم مطابقت شده است لازم به ذکر است کتبی که در نرم افزار جامع الأحادیث آمده فقط متن عربی و بدون ترجمه ست. مثلاً اگر الکافی گفته شده منظور الاصول من الکافیست.

در پایان از تمام کسانی که در چاپ این کتاب گرانسنگ ما را یاری نمودند از باب «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» تقدیر و تشکر می گردد.

۱ - جناب حجّه الاسلام و المسلمین سید کریم داوودی

۲ - جناب حجّه الاسلام و المسلمین حاج سید

۳ - استاد عالیقدر حاج سید رضا دایی جواد

۴ - سرکار خانم صفایی منش

۵ - سرکار خانم اسماعیلی

در خاتمه لازم به ذکر است که چون این کتاب، اولین کتاب قیمتتست که توسط این مجموعه منتشر می شود از صاحبان بصیرت، علما، دانشمندان و فرهیختگان دعوت به عمل می آید که با ارائه ی نظرات سازنده ی خود در جهت پیشبرد هر چه بیشتر در نشر معارف اهل بیت: ما را یاری فرموده و کاستی ها را به دیده ی اغماض بنگرند.

امید است این اثر مقبول در گاه صاحب ولایت مطلقه ی کلیه ی الهیه حضرت بقیه الله الاعظم حجه بن الحسن العسکری قرار گرفته و در پیشگاه با عظمت مادر معظمه شان حضرت صدیقه ی طاهره، فاطمه ی زهرا سلام الله علیها سرافراز و سربلند باشیم.

امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان

خیابان زینبیه جنوبی (لاله) - تلفکس: ۰۳۱۱ - ۴۷۰۴۰۸۱

سید محمد قائم فرد

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَصَّ بِالْبَلَاءِ مِنْ عِبَادِهِ الْمُحِبِّينَ النَّجَبَاءَ، أَفَاخِمَ الْأَنْبِيَاءَ وَأَعَاطَمَ الْأَوْصِيَاءَ، ثُمَّ الْأُمَثَلِ مِنَ الْأَوْلِيَاءِ وَالْبِرَّةِ مِنَ الْأَتْقِيَاءِ وَالصَّيْلَةِ عَلَى أَصْفَى الْأَزْكَيَاءِ وَأَزْكَى الْأَصْفِيَاءِ وَأَحَبِّ أَهْلِ الْأَرْضِ إِلَى أَهْلِ السَّمَاءِ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الْمَعْصُومِينَ الشُّفَرَاءِ، الْمُخْصُوصِينَ بِطَرَفِ الْبَلَاءِ، الْمُكْرَمِينَ بِتَحْفِ الْعِنَاءِ الَّذِينَ لَمْ يَرْضُوا بِمُكَابَدَةِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ فِي طَاعَةِ رَبِّ السَّمَاءِ، حَتَّى رَمَلُوا الْوَجُوهَ فِي الثَّرَى وَخَضَّبُوا اللَّحَاءَ بِالْدَمَاءِ وَ لَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى أَعْدَائِهِمُ الْفَجْرَةَ الْأَشْقِيَاءَ وَمَنْ ظَلَمَهُمْ مِنَ الْكُفْرَةِ الْأَدْعِيَاءِ.

أَمَّا بَعْدُ: فَهَذَا هُوَ الْمَجْلَدُ الْعَاشِرُ مِنْ كِتَابِ بَحَارِ الْأَنْوَارِ، مِمَّا أَلْفَهُ أَحَقَرُ خَدَمِهِ أَخْبَارِ الْأَثَمَةِ الْأَطْهَارِ وَأَفْقَرُ الْخَلْقِ إِلَى رَحْمَةِ الْكَرِيمِ الْغَفَّارِ مُحَمَّدِ بَاقِرِ بْنِ مُحَمَّدِ تَقِيِّ حَشْرِهِمَا اللَّهُ مَعَ مَوَالِيهِمَا الْأَخْيَارِ، صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ مَا اخْتَلَفَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ.

«أبواب»

تاریخ سیده نساء العالمین و

بضعه سيّد المرسلين و مشكوه أنوارِ أئمه الدّين و زوجته أشرف الوصيين البتول العذراء و الإنسيه الحوراء، فاطمه الزّهراء صلوات الله عليها و على أبيها و بعليها و بنيتها ما قامت الأرض و السماء.

بخش يكّم؛ درباره ی ولادت حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها (باب ۱: ولادتها و حليتها و شمائلها سلام الله عليها و جمل تواريخها)

[روایت شماره] (۰۱)

[الأمالی للصدوق] أحمد بن محمد الخليلي، عن محمد بن أبي بكر الفقيه، عن أحمد بن محمد النوفلي، عن إسحاق بن يزيد، عن حماد بن عيسى، عن زرعة بن محمد، عن المفضل بن عمر قال:

قلت لأبي عبد الله الصادق عليه السلام:

كيف كان ولادته فاطمة سلام الله عليها فقال:

نعم إن خديجة سلام الله عليها لما تزوج بها رسول الله صلى الله عليه وآله و سلم هجرتها نسوة مكة فكان لا يدخلن عليها ولا يسلمن عليها ولا يتركن امرأه تدخل عليها فاستوحشت خديجة سلام الله عليها لذلك و كان جزعها و غمها حذراً عليه صلى الله عليه وآله و سلم فلما حملت بفاطمة سلام الله عليها كانت فاطمة سلام الله عليها تحدثها من بطنها و تصبرها و كانت تكتنم ذلك من رسول الله صلى الله عليه وآله و سلم فدخل رسول الله يوماً فسمع خديجة سلام الله عليها تحدث فاطمة سلام الله عليها فقال لها: يا خديجة من تحدثين؟

قالت:

الجنين الذي في بطني يحدثني و يؤنسني،

قال:

يا خديجة هذا جنبريل [يُبشّرني] يُخبرني أنّها أنثى و أنّها النسيلة الطاهرة الميمونة و أنّ الله تبارك و تعالى سيجعل نسلي منها و سيجعل من نسلها أئمة و يجعلهم خلفاء في أرضه بعد انقضاء وحيه.

فلم تزل خديجة سلام الله عليها على ذلك إلى أن حضرت ولادتها فوجهت إلى نساء قريش و بنى هاشم أن تعالين لتلين مني ما تلي النساء من النساء فأرسلن

إِلَيْهَا: أَنْتَ عَصِيَّتْنَا وَ لَمْ تَقْبَلِي قَوْلَنَا وَ تَرَوَّجْتِ مُحَمَّدًا يَتِيمَ أَبِي طَالِبٍ فَقِيرًا لَا مَالَ لَهُ فَلَسْنَا نَجِيءُ وَلَا نَلِيَّ مِنْ أَمْرِكَ شَيْئًا فَأَعْتَمْتُ خَدِيجَهُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا لِذَلِكَ فَبَيْنَا هِيَ كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ عَلَيْهَا أَرْبَعُ نِسْوَةٍ سَمَّرَ طَوَالِ كَانَتْهُنَّ مِنْ نِسَاءِ بَنِي هَاشِمٍ فَفَزَعَتْ مِنْهُنَّ لَمَّا رَأَتْهُنَّ فَقَالَتْ إِحْدَاهُنَّ: لَا تَحْزِنِي يَا خَدِيجَهُ فَإِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ إِلَيْكَ وَ نَحْنُ أَخَوَاتُكَ أَنَا سَارَةُ وَ هَيْدَةُ آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ وَ هِيَ رَفِيقَتُكَ فِي الْجَنَّةِ وَ هَيْدَةُ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ هَيْدَةُ كُلُّهُمُ أُخْتُ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ بَعَثْنَا اللَّهُ إِلَيْكَ لِنَلِيَّ مِنْكَ مَا تَلِي النِّسَاءَ مِنَ النِّسَاءِ، فَجَلَسْتُ وَاحِدَةً عَنْ يَمِينِهَا وَ أُخْرَى عَنْ يَسَارِهَا وَ الثَّلَاثَةُ بَيْنَ يَدَيْهَا وَ الرَّابِعَةُ مِنْ خَلْفِهَا. فَوَضَعَتْ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا طَاهِرَةً مُطَهَّرَةً.

فَلَمَّا سَقَطَتْ إِلَى الْأَرْضِ أَشْرَقَ مِنْهَا النُّورُ حَتَّى دَخَلَ بُيُوتَاتِ مَكَّةَ وَ لَمْ يَبْقَ فِي شَرْقِ الْأَرْضِ وَلَا غَرْبِهَا مَوْضِعٌ إِلَّا أَشْرَقَ فِيهِ ذَلِكَ النُّورُ وَ دَخَلَ عَشْرٌ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ مَعَهَا طَسْتُ مِنَ الْجَنَّةِ وَ إِبْرِيْقٌ مِنَ الْجَنَّةِ وَ فِي الْإِبْرِيْقِ مَاءٌ مِنَ الْكَوْثَرِ فَتَنَاوَلَتْهَا الْمَرْأَةُ الَّتِي كَانَتْ بَيْنَ يَدَيْهَا فَغَسَلَتْهَا بِمَاءِ الْكَوْثَرِ وَ أَخْرَجَتْ خِرْقَتَيْنِ بَيْضَاوَيْنِ أَشَدَّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ وَ أَطْيَبَ رِيحًا مِنَ الْمِسْكِ وَ الْعَبْرَ فَلَفَّتْهَا بِوَاحِدَةٍ وَ فَنَعَتْهَا بِالثَّانِيَةِ ثُمَّ اسْتَنْطَقَتْهَا فَتَطَقَتْ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بِالشَّهَادَتَيْنِ وَ قَالَتْ:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ أَبِي رَسُولُ اللَّهِ سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَ أَنَّ بَعْلِي سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ وَ وُلْدِي سَادَةُ الْأَسْبَاطِ ثُمَّ سَلَّمْتُ عَلَيْهِنَّ وَ سَمَّيْتُ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ بِاسْمِهَا وَ أَقْبَلْنَ يَضْحَكُنَّ إِلَيْهَا وَ تَبَاشَرَتِ الْحُورُ الْعِينُ وَ بَشَّرَ أَهْلُ السَّمَاءِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا بِوِلَادَةِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ

عَلَيْهَا وَ حَدَّثَ فِي السَّمَاءِ نُورٌ زَاهِرٌ لَمْ تَرَهُ الْمَلَائِكَةُ قَبْلَ ذَلِكَ وَ قَالَتِ النُّسُوءُ: خُذِيهَا يَا خَدِيجَةُ طَاهِرَةً مُطَهَّرَةً زَكِيَّةً مَيْمُونَةً بُورِكَ فِيهَا وَ فِي نَسِيلِهَا فَتَنَّاوَلَتْهَا فَرِحَهُ مُسْتَبَشِرَةً وَ أَلْقَمَتْهَا ثَدْيِهَا فَدَرَّ عَلَيْهَا فَكَانَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا تَنَمَّى فِي الْيَوْمِ كَمَا يَنَمَى الصَّبِيُّ فِي الشَّهْرِ وَ تَنَمَّى فِي الشَّهْرِ كَمَا يَنَمَى الصَّبِيُّ فِي السَّنَةِ.

مصباح الأنوار: عن أبي المفضل الشيباني، عن موسى بن محمد الأشعري ابن بنت سعد بن عبد الله، عن الحسن بن محمد بن إسماعيل المعروف بابن أبي الشوارب عن عبيد الله بن علي بن أشيم، عن يعقوب بن يزيد، عن حماد مثله.

شيخ صدوق در کتاب امالی (۴) با چند واسطه از مفضل بن عمر نقل می کند که گفت:

به حضرت امام صادق علیه السلام گفتم:

ولادت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها چگونه بود؟

فرمود:

بلی موقعی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم با خدیجه ی کبری ازدواج نمود زنان مکه از آن بانو کناره گیری نمودند، نزد او نمی رفتند و بر او سلام نمی کردند، هیچ زنی را اجازه نمی دادند که نزد آن بانو مشرف شود. این موضوع باعث وحشت و ناراحتی خدیجه کبری شد، غم و اندوه وی برای پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم بود که مبادا آن حضرت را آسیبی برسد.

هنگامی که خدیجه به حضرت زهرا سلام الله عليها حامله شد، فاطمه ی اطهر در رحم مادر با مادر گفتگو می کرد و او را امر به صبر می نمود. ولی خدیجه ی کبری این موضوع را از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم پنهان می داشت تا اینکه یک روز پیامبر خدا، نزد خدیجه ی کبری آمد و شنید که آن

بانو با فاطمه ی زهرا سخن می گوید، فرمود:

ای خدیجه با که سخن می گویی؟! خدیجه گفت:

این بچه ای که در رحم من است با من سخن می گوید و مونس من است.

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

آری این جبرئیل است که به من بشارت می دهد و می گوید این فرزند دختر من است، این فرزند نسلیست طیب و طاهر و مبارک. خدای توانا نسل مرا از این دختر برقرار و پایدار خواهد نمود. به زودی امامان را از این دختر به وجود می آورد و آنان را پس از اینکه وحی پروردگار قطع شود در زمین خلیفه ی خویشان قرار خواهد داد.

حضرت خدیجه ی کبری دائماً در همین حال بود تا اینکه موقع وضع حمل وی فرا رسید، در این موقع خدیجه نزد زنان قریش و بنی هاشم فرستاد که بیایید و مرا درباره ی وضع حمل یاری نمائید. اما آنها به او پاسخ رد دادند و در جواب گفتند:

چون تو سخن ما را نپذیرفتی و با محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ که شخص فقیر و یتیم ابوطالب بود ازدواج نمودی لذا ما نزد تو نخواهیم آمد و متصدی هیچ گونه امر تو نخواهیم شد! خدیجه ی کبری از شنیدن این جواب غمگین گردید، در همان حالی که وی اندوهناک بود ناگاه چهار زن گندمگون و بلند بالا که مثل زنان بنی هاشم بودند نزد او حاضر شدند هنگامی که خدیجه ی کبری آنان را دید جزع و فزع کرد، یکی از آنان گفت:

ای خدیجه! محزون مباش! زیرا ما فرستادگان خداییم، ما خواهران تو هستیم، من ساره ام، این بانو آسیه بنت مزاحم است که در بهشت رفیق تو

می باشد. این بانو: مریم دختر عمران و آن بانوی دیگر: کلثم خواهر موسی بن عمران است خداوند ما را فرستاده تا متصدی امر وضع حمل تو باشیم، یکی از آن زنان طرف راست و دیگری سمت چپ، سومی آنها مقابل حضرت خدیجه سلام الله علیها و چهارمی آنها پشت سر او نشستند و حضرت خدیجه سلام الله علیها، حضرت فاطمه سلام الله علیها را در حالی که پاک و پاکیزه بود زائید.

موقعی که حضرت زهراء سلام الله علیها متولد شدند نور آن بانو درخشید تا اینکه تمام خانه های مکه نورانی شد، هیچ خانه ای در شرق و غرب زمین باقی نماند مگر اینکه آن نور در آن تابید، آنگاه تعداد ده نفر از حورالعین نزد حضرت خدیجه ی کبری آمدند که با هر کدام یک تشت و ابریق (۵) بهشتی بود، ابریق ها پر از آب کوثر بودند، آن زنی که در مقابل حضرت خدیجه ی کبری بود ابریق ها را گرفت و حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را با آب کوثر شستشو داد، بعداً دو حوله که از شیر سفیدتر و از مشک و عنبر خوشبوتر بودند بیرون آورد و یکی از آنها را به بدن مبارک حضرت زهراء سلام الله علیها پیچید و دیگری را برای آن حضرت مقنعه قرار داد، سپس آن زن از حضرت زهراء سلام الله علیها خواست که سخن بگوید، زهرا ی اطهر سلام الله علیها زبان به شهادتین گشود و فرمود:

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ أَبِي رَسُولُ اللَّهِ سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَ أَنَّ بَعْلِي سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ وَ وُلْدِي سَادَةُ الْأَسْبَاطِ».

آنگاه بر آن زنان سلام کرده و هر یک را با اسامی

خود نام برد، آنان برای آن نوزاد مقدّس خندان شده و به یکدیگر بشارت دادند، اهل آسمان هم راجع به ولادت حضرت زهراء سلام الله عليها به یکدیگر بشارت می دادند. در آسمان نور درخشنده ای پیدا شد که ملائکه قبل از آن نظیر آن را ندیده بودند.

آن زنان به خدیجه ی کبری گفتند:

این مولود پاک و پاکیزه را که مبارک است بگیر! خود این نوزاد و نسل وی با برکت خواهند بود، خدیجه ی کبری سلام الله عليها با خوشحالی و مسرت تمام حضرت زهراء سلام الله عليها را گرفته و پستان در دهان او نهاد و شیری در دهان وی جاری شد. پس حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها در هر روزی به قدر یک ماه و هر ماه به قدر یک سال رشد می کرد (۶).

[روایت شماره] (۰۲)

[الأمالی للصدوق] [عیون أخبار الرضا علیه السلام] [الهمدانی عن علی، عن أبيه، عن الهروي، عن الرضا علیه السلام قال:

قال النبي صلى الله عليه وآله وسلم:

لَمَّا عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ أَخَذَ بِيَدِي جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَدْخَلَنِي الْجَنَّةَ فَنَاوَلَنِي مِنْ رُطْبِهَا فَأَكَلْتُهُ فَتَحَوَّلَ ذَلِكَ نُطْفَةً فِي صُلْبِي فَلَمَّا هَبَطْتُ إِلَى الْأَرْضِ وَقَعْتُ خَدِيجَةَ فَحَمَلْتُ بِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَفَاطِمَةُ حَوْرَاءُ إِنْسِيَّةٌ فَكَلَّمَا اشْتَقْتُ إِلَى رَائِحَةِ الْجَنَّةِ شَجِمْتُ رَائِحَةَ ابْنَتِي فَاطِمَةَ.

[الإحتجاج] [مُرسلاً مثله.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۷) و کتاب عیون اخبار الرضا (۸) علیه السلام با چند واسطه از حضرت رضا علیه السلام از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

موقعی که مرا به معراج بردند جبرئیل دست مرا گرفت و داخل بهشت نمود و از رطب بهشتی به من داد، من آن

رطب را خوردم و آن رطب در صلب من مبدل به نطفه شد، هنگامی که به زمین آدمم و با خدیجه ی کبری همبستر شدم پس او به فاطمه سلام الله عليها حامله شد، لذا فاطمه حوریه ایست که به شکل انسان می باشد، هر زمان که من مشتاق بوی بهشت می شوم دخترم فاطمه را می بویم (۹).

[روایت شماره] (۰۳)

[معانی الأخبار] ابنُ المَوَكَّلِ، عَنِ الحِمَيْرِيِّ، عَنِ ابْنِ يَزِيدَ، عَنِ ابْنِ فَضَالٍ، عَنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الحَجَّاجِ، عَنِ سَدِيرِ الصَّيْرَفِيِّ، عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

خُلِقَ نُورُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ الْأَرْضَ وَ السَّمَاءَ (۱۰) فَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَلَيْسَتْ هِيَ إِنْسِيَّةٌ؟

فَقَالَ:

فَاطِمَةُ حَوْرَاءٌ إِنْسِيَّةٌ قَالُوا: يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَ كَيْفَ هِيَ حَوْرَاءٌ إِنْسِيَّةٌ؟

قَالَ:

خَلَقَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ نُورِهِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ إِذْ كَانَتِ الْأَرْوَاحُ فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ آدَمَ عُرِضَتْ عَلَى آدَمَ. قِيلَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَ أَيْنَ كَانَتْ فَاطِمَةُ؟

قَالَ:

كَانَتْ فِي حُقَّةٍ تَحْتَ سَاقِ الْعَرْشِ، قَالُوا: يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَمَا كَانَ طَعَامُهَا؟

قَالَ:

التَّسْبِيحُ وَ التَّقْدِيسُ وَ التَّهْلِيلُ وَ التَّحْمِيدُ، فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ آدَمَ وَ أَخْرَجَنِي مِنْ صُلْبِهِ وَ أَحَبَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُخْرِجَهَا مِنْ صُلْبِي جَعَلَهَا تُفَاحَةً فِي الْجَنَّةِ وَ أَتَانِي بِهَا جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لِي: السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ يَا مُحَمَّدُ! قُلْتُ: وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ حَبِيبِي جَبْرَائِيلُ، فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ إِنَّ رَبَّكَ يُفَرِّقُكَ السَّلَامُ قُلْتُ: مِنْهُ السَّلَامُ وَ إِلَيْهِ يَعُودُ السَّلَامُ قَالَ:

يَا مُحَمَّدُ إِنَّ هَذِهِ تُفَاحَةٌ أَهْدَاهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْكَ مِنَ الْجَنَّةِ. فَأَخَذْتُهَا وَ ضَمَمْتُهَا إِلَى صَدْرِي،

قَالَ:

يَا مُحَمَّدُ يَقُولُ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ كُلُّهَا فَفَلَقْتُمَهَا فَرَأَيْتُمْ نُورًا سَاطِعًا وَفَزِعْتُمْ مِنْهُ

فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ مَا لَكَ لَا تَأْكُلُ كُلَّهَا وَلَا تَخَفُ فَإِنَّ ذَلِكَ النُّورَ لِلْمَنْصُورَةِ فِي السَّمَاءِ وَ هِيَ فِي الْأَرْضِ فَاطِمَةُ قُلْتُ: حَبِيبِي جَبْرَائِيلُ
وَ لِمَ سُمِّيَتْ فِي السَّمَاءِ الْمَنْصُورَةَ وَ فِي الْأَرْضِ فَاطِمَةَ؟

قَالَ:

سُمِّيَتْ فِي الْأَرْضِ فَاطِمَةَ لِأَنَّهَا فُطِمَتْ شَيْعَتُهَا مِنَ النَّارِ وَ فُطِمَ أَعْدَاؤُهَا عَنْ حُبِّهَا.

وَ هِيَ فِي السَّمَاءِ الْمَنْصُورَةُ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «وَ يَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ» (۱۱) يَعْنِي نَصَرَ فَاطِمَةَ
لِمُحِبِّهَا.

بیان: لعل هذا التاويل مبني على أن قوله «من بعد» قبل قوله «يومئذ» إشارة إلى القيامة.

شيخ صدوق در كتاب معاني الاخبار (۱۲) با چند واسطه از امام صادق عليه السلام از پدران بزرگوارش از پيامبر اسلام صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نقل می کند که فرمود:

نور فاطمه سلام الله عليها قبل از اینکه زمین و آسمان خلق شوند آفریده شد، بعضی از مردم گفتند:

یا رسول الله! پس بنابراین: فاطمه از جنس بشر نیست؟

فرمودند:

فاطمه حوریه ی انسیه ایست.

گفتند:

یا رسول الله! چگونه می شود که زهراء سلام الله عليها حوریه و انسیه باشد؟

فرمودند:

خدای توانا قبل از خلقت حضرت آدم و ارواح خلائق حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها را از نور خود آفرید، سپس آدم
عليه السلام را خلق نموده و فاطمه سلام الله عليها را به وی عرض کرد، گفته شد:

یا رسول الله فاطمه سلام الله عليها در آن وقت کجا بود؟!

فرمود:

نور او در میان یک حقه در زیر ساق عرش جای داشت، گفتند:

ای رسول خدا! طعام وی چه بود؟

فرمود:

تسبیح و تقدیس و تهلیل (۱۳) و حمد خدا بود، موقعی که خدا حضرت آدم را آفرید و مرا از صلب او بیرون آورد خدای عزوجل دوست داشت که

حضرت زهرا سلام الله عليها را از صلب من خارج کند، پس او را از یک سیب بهشتی قرار داده و آن سیب را جبرئیل نزد من آورد و به من گفت:

«یا مُحَمَّد! السَّلامُ علیک و رحمہ اللہ و برکاتہ»، گفتم:

جبرئیل «و علیک السَّلام و رحمہ اللہ و برکاتہ».

او گفت:

یا مُحَمَّد! خدا تو را سلام می رساند، گفتم:

سلام از او است و به سوی او باز خواهد گشت، گفتم:

یا مُحَمَّد! این سیبی است که خدای مهربان آن را از بهشت برای تو فرستاده، من آن سیب را گرفتم و به سینه ی خود چسباندم، جبرئیل گفت:

یا مُحَمَّد! خداوند می فرماید:

این سیب را تناول کن! هنگامی که آن سیب را دو نیمه کردم پس دیدم نوری از آن ساطع شد که من ترسان شدم!!
گفت:

یا رسول الله! پس چرا آن را تناول نمی کنی؟ میل کن و خائف مباش. زیرا این نور آن بانویست که در آسمان منصوره و در زمین فاطمه ست.

گفتم:

ای حبیب من جبرئیل! چرا در آسمان منصوره و در زمین فاطمه ست؟

گفت:

بدین جهت در زمین فاطمه نامیده شده که شیعیانش از آتش بریده شده اند و دشمنان وی از محبتش محروم خواهند بود و در آسمان بدین لحاظ منصوره است که خدا فرموده:

در آن روز - یعنی روز قیامت - مؤمنین برای نصرت خدا که هر کس را بخواهد یاری می کند خوشحال می شوند، منظور از این نصرت، همان نصرتیست که فاطمه ی اطهر سلام الله عليها برای دوستان خود خواهد داشت.

بیان: منظور از اینکه می فرماید «در این روز» اهل ایمان شاد می شوند، روز قیامت است.

[علل الشرائع] القَطَّانُ، عَنِ السُّكَّرِيِّ، عَنِ الْجَوْهَرِيِّ، عَنِ ابْنِ عُمَارَةَ، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ جَابِرٍ، عَنِ

أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ:

قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ تَلْتُمُ فَاطِمَةَ وَ تَلْزُمُهَا وَ تُدْنِيهَا مِنْكَ وَ تَفْعَلُ بِهَا مَا لَا تَفْعَلُهُ بِأَحَدٍ مِنْ بَنَاتِكَ؟

فَقَالَ:

إِنَّ جَبْرَيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَانِي بِتُفَاحِهِ مِنْ تُفَاحِ الْجَنَّةِ فَأَكَلْتُهَا فَتَحَوَّلَتْ مَاءً فِي صُلبِي ثُمَّ وَقَعْتُ خَدِيدَجَهَ فَحَمَلْتُ بِفَاطِمَةَ فَأَنَا أَشْمٌ مِنْهَا رَائِحَةَ الْجَنَّةِ.

شیخ صدوق در کتاب علل الشرایع (۱۴) با چند واسطه از امام محمد باقر علیه السلام از جابر بن عبدالله نقل می کند که گفت:

به پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ گفته شد:

یا رسول الله! برای چیست که این قدر فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را می بوسی و او را در بر می گیری و نزدیک خویش جای می دهی، با او یک لطف و مرحمتی داری که با دختران دیگر خود نداری؟!

فرمود:

جبرئیل سیبی از سیب های بهشتی برای من آورد و من آن را خوردم، آن سیب در پشت من مبدل به نطفه شد، وقتی با خدیجه همبستر شدم وی به فاطمه حامله گردید، لذا من از فاطمه بوی بهشت می بویم.

[روایت شماره] (۰۵)

[علل الشرائع] [الْقَطَّانُ، عَنِ السُّكَّرِيِّ، عَنِ الْجَوْهَرِيِّ، عَنِ عُمَرَ بْنِ عِمْرَانَ، عَنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى الْعَبْسِيِّ، عَنِ جَبَلَةَ الْمَكِّيِّ، عَنِ طَاوُوسِ الْيَمَانِيِّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

دَخَلَتْ عَائِشَةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ هُوَ يَقْبَلُ فَاطِمَةَ فَقَالَتْ لَهُ: أَتُحِبُّهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَ:

أَمَّا وَاللَّهِ لَوْ عَلِمْتِ حُبِّي لَهَا لَازِدْتِ لَهَا حُبًّا إِنَّهُ لَمَّا عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ أَذَّنَ جَبْرَيْلُ وَأَقَامَ مِيكَائِيلُ ثُمَّ قِيلَ لِي اأَذُنْ يَا مُحَمَّدُ فَقُلْتُ أَتَقَدَّمُ وَ أَنْتَ بِحَضْرَتِي يَا جَبْرَيْلُ قَالَ:

نَعَمْ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَضَّلَ أَنْبِيَاءَهُ الْمُرْسَلِينَ عَلَى مَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ وَ فَضَّلَكَ

أَنْتِ خَاصَّةٌ فَذَنُوتُ فَصَيَّيْتُ بِأَهْلِ السَّمَاءِ الرَّابِعِ ثُمَّ التَّفْتُ عَنْ يَمِينِي فَإِذَا أَنَا بِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي رَوْضِهِ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَ قَدْ اِكْتَنَفَهَا جَمَاعَةٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ.

ثُمَّ إِنِّي صِرْتُ إِلَى السَّمَاءِ الْخَامِسَةِ وَ مِنْهَا إِلَى السَّادِسَةِ فَنُودِيْتُ: يَا مُحَمَّدُ نِعَمَ الْأَبِّ أَبُوكَ إِبْرَاهِيمَ وَ نِعَمَ الْأَخِّ أَخُوكَ عَلَيَّ فَلَمَّا صِرْتُ إِلَى الْحُجُبِ أَخَذَ جِبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِيَدِي فَأَدْخَلَنِي الْجَنَّةَ فَإِذَا أَنَا بِشَجَرِهِ مِنْ نُورٍ فِي أَصْلِهَا مَلَكَانِ يَطْوِيَانِ الْحُلَّ وَ الْحُلِيَّ فَقُلْتُ: حَبِيبِي جِبْرَيْلُ لِمَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةُ؟

فَقَالَ:

هَذِهِ لِأَخِيكَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هَذَانِ الْمَلَكَانِ يَطْوِيَانِ لَهُ الْحُلِيَّ وَ الْحُلَّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

ثُمَّ تَقَدَّمْتُ أَمَامِي فَإِذَا أَنَا بِرُطَبِ أَلَيْنَ مِنَ الزُّبَيْدِ وَ أَطْيَبِ رَائِحَةٍ مِنَ الْمِسْكِ وَ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ فَأَخَذْتُ رُطْبَهُ فَأَكَلْتُهَا فَتَحَوَّلَتْ الرُّطْبَةُ نُطْفَةً فِي صُلبِي فَلَمَّا أَنْ هَبَّتْ إِلَى الْأَرْضِ وَاقَعَتْ خَدِيدَجَهُ فَحَمَلَتْ بِفَاطِمَةَ فَفَاطِمَةُ حُورَاءُ إِنْسِيَّةٌ فَإِذَا اشْتَفْتُ إِلَى الْجَنَّةِ شَمِمْتُ رَائِحَةَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا.

نیز در کتاب پیشین (۱۵) از ابن عباس نقل می کند که گفت:

عایشه موقعی نزد پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مشرف شد دید رسول خدا فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را می بوسد عایشه گفت:

یا رسول الله! آیا فاطمه سلام الله علیها را دوست می داری؟! پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

آری، به خدا قسم، اگر تو می دانستی من چقدر فاطمه ام را دوست می دارم تو نیز او را بیشتر دوست می داشتی، زیرا موقعی که مرا در شب معراج به آسمان چهارم بردند جبرئیل اذان گفت و میکائیل اقامه گفت، آن گاه به من گفته شد:

یا محمد! جلو بیا و نماز بگذار، گفتم:

ای جبرئیل با بودن تو من جلو بیایم

و نماز بگذارم؟

گفت:

آری، زیرا خدای حکیم پیامبران مرسل خود را بر ملائکه مقرب خود فضیلت و برتری داده و تو را یک فضیلت مخصوصی عطا نموده است، من جلو رفتم و با اهل آسمان چهارم نماز به جای آوردم، وقتی به طرف راست خود متوجه شدم حضرت ابراهیم علیه السلام را دیدم که در یکی از باغ های بهشت است و گروهی از ملائکه در اطراف آن بزرگوار اجتماع نموده اند.

سپس وقتی به سوی آسمان پنجم و ششم بالا رفتم ندائی شنیدم که گفت:

یا محمد! پدر تو ابراهیم علیه السلام خوب پدری و برادرت علی بن ابیطالب علیه السلام خوب برادریست. هنگامی که متوجه سرا پرده ها شدم جبرئیل دست مرا گرفت و داخل بهشت نمود ناگاه با درختی از نور مواجه شدم که دیدم دو ملک حله و زیورهایی به آن می پیچند، گفتم:

ای حبیب من جبرئیل! این درخت از کیست!؟

گفت:

از برادرت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام است، این دو ملک تا روز قیامت حله و زیور به این درخت می پوشانند.

آنگاه وقتی به طرف جلو رفتم با رطبی روبرو شدم که از کره نرم تر و از مشک خوشبو تر و از عسل شیرین تر بود، من یک رطب را خوردم و آن رطب در پشت من مبدل به نطفه شد، هنگامی که به زمین نزول نمودم و با خدیجه کبری سلام الله علیها همبستر شدم وی به فاطمه زهراء سلام الله علیها حامله شد، پس بنابراین فاطمه ی اطهر سلام الله علیها حوریه ایست که انسیه می باشد، هر گاه من مشتاق بهشت می شوم فاطمه سلام الله علیها را می بوسم.

[روایت شماره] (۰۶)

[تفسیر القمی] [أبی، عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ، عَنِ ابْنِ رَبَّابٍ عَنِ أَبِي]

عُبَيْدَهُ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يُكْتَبُ تَقْبِيلَ فَاطِمَةَ فَأَنْكَرْتُ ذَلِكَ عَائِشَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ إِنِّي لَمَّا أُسِيرَ بِي إِلَى السَّمَاءِ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَأَذْنَانِي جَبْرَائِيلُ مِنْ شَجَرِهِ طُوبَى وَ نَاوَلَنِي مِنْ ثَمَارِهَا فَأَكَلْتُهُ فَحَوَّلَ اللَّهُ ذَلِكَ مَاءً فِي ظَهْرِي فَلَمَّا هَبَطْتُ إِلَى الْأَرْضِ وَقَعْتُ خَدِيجَةَ فَحَمَلْتُ بِفَاطِمَةَ فَمَا قَبَّلْتُهَا قَطُّ إِلَّا وَجَدْتُ رَائِحَةَ شَجَرِهِ طُوبَى مِنْهَا.

در تفسیر علی بن ابراهیم (۱۶) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود:

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ زیاد فاطمه ی زهراء سلام الله عليها را می بوسید، عایشه راجع به این موضوع به رسول خدا اعتراض می کرد، پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

ای عایشه! در آن شبی که مرا به آسمان بردند و داخل بهشت شدم جبرئیل مرا نزدیک درخت طوبی برد و از میوه ی آن به من داد، هنگامی که من از آن خوردم آن میوه در پشت من مبدل به نطفه شد، هنگامی که به زمین آمدم و با خدیجه ی کبری سلام الله عليها همبستر شدم وی به فاطمه ی زهراء سلام الله عليها حامله شد، لذا هیچ وقت من فاطمه سلام الله عليها را نمی بوسم مگر اینکه بوی درخت طوبی را از او می بویم.

[روایت شماره] (۰۷)

[المناقب لابن شهر آشوب] [أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ:

سَأَلْتُ أُمَّيْ عَنْ صِفَةِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَقَالَتْ:

كَانَتْ كَأَنَّهَا الْقَمَرُ لَيْلَةَ الْبَدْرِ أَوْ الشَّمْسُ كُفِرَتْ غَمَامًا أَوْ خَرَجَتْ مِنَ السَّحَابِ وَ كَانَتْ يَبِيضَاءَ بَضَّةً.

عَطَاءً، عَنْ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ:

كَانَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ تَعَجُّنُ وَإِنَّ قَصَبَتَهَا تَضْرِبُ إِلَى الْجَفْنَةِ وَ رُوِيَ أَنَّهَا كَانَتْ مُشْرِقَةَ الرَّبَاعِيِّهِ.

حِبَابُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: مَا رَأَيْتُ فَاطِمَةَ تَمْشِي إِلَّا ذَكَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ تَمِيلُ عَلَى جَانِبِهَا الْأَيْمَنِ مَرَّةً وَ عَلَى جَانِبِهَا الْأَيْسَرِ مَرَّةً وَ وُلِدَتْ فَاطِمَةُ بِمَكَّةَ بَعْدَ النَّبُوَّةِ بِخَمْسِ سِتِّينَ وَ بَعْدَ الْإِسْرَاءِ بِثَلَاثِ سِتِّينَ فِي الْعِشْرِينَ مِنْ جُمَادَى الْآخِرَةِ وَ أَقَامَتْ مَعَ أَبِيهَا بِمَكَّةَ ثَمَانِي سِتِّينَ ثُمَّ هَاجَرَتْ مَعَهُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَزَوَّجَهَا مِنْ عَلِيِّ بَعْدَ مَقْدَمِهَا الْمَدِينَةَ بِسِتِّينَ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ وَ رُوِيَ أَنَّهُ كَانَ يَوْمَ السَّادِسِ وَ دَخَلَ بِهَا يَوْمَ الثَّلَاثَاءِ لِسِتِّ خَلْوَنَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ بَعْدَ بَيْدَرٍ وَ قُبُصِ النَّبِيِّ وَ لَهَا يَوْمَئِذٍ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً وَ سَبْعَةَ أَشْهُرٍ وَ وُلِدَتْ الْحَسَنَ وَ لَهَا اثْنَتَا عَشْرَةَ سَنَةً.

بيان: كفرت على البناء للمجهول أى إن شئت شَبَّهْتَهَا بِالشَّمْسِ المستوره بالغمام لِسِتْرِهَا وَ عِفَافِهَا أَوْ لِإِمْكَانِ النَّظَرِ إِلَيْهَا وَ إِنْ شِئْتَ بِالشَّمْسِ الْخَارِجَةِ مِنْ تَحْتِ الْغَمَامِ لِنُورِهَا وَ لِمَعَانِهَا وَ يَحْتَمَلُ أَنْ يَكُونَ الْغَرَضُ التَّشْبِيهُ بِالشَّمْسِ فِي حَالَتَيْ ابْتِدَاءِ الدُّخُولِ فِي الْغَمَامِ وَ الْخُرُوجِ مِنْهَا تَشْبِيهًا لَهَا بِالشَّمْسِ وَ لِقِنَاعِهَا بِالسَّحَابِ الَّتِي أَحَاطَتْ بِبَعْضِ الشَّمْسِ أَوْ يُقَالُ: التَّشْبِيهُ بِهَا فِي الْحَالَتَيْنِ لِجَمْعِهَا فِيهِمَا بَيْنَ السِّتْرِ وَ التَّمَكُّنِ مِنَ النَّظَرِ وَ عَدَمِ مَخَوِ الضُّوئِ وَ الشَّعَاعِ وَ عَلَى التَّقَادِيرِ مَاخُودٌ مِنَ الْكُفْرِ بِمَعْنَى التَّغْطِيهِ يُقَالُ: كَفَرْتُ الشَّيْءَ أَكْفَرَهُ بِالْكَسْرِ كَفْرًا أَيْ سَتَرْتَهُ وَ الْبُضَاضَةُ رَقَّةُ اللَّوْنِ وَ صِفَاؤُهُ الَّذِي يُؤَثَّرُ فِيهِ أُذُنِي شَيْءٌ.

شكل و شمائل حضرت زهراء سلام الله عليها

ابن شهر آشوب در كتاب مناقب (۱۷) از انس بن مالك نقل مى كند گفت:

من از مادرم درباره ی شكل و شمائل (صفات) فاطمه ی اطهر

سلام الله عليها پرشش نمودم، مادرم گفت:

فاطمه ی زهراء سلام الله عليها نظير ماه شب چهارده یا نظير آفتابی بود که ابر روی آن را فرا گرفته و یا اینکه از زیر ابر خارج شده باشد، رنگ حضرت زهراء سلام الله عليها سفیدی و لطافت خاصی داشت.

عطاء از ابورباح نقل کرده فاطمه سلام الله عليها دختر رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ خدا از آرد خمیر می ساخت و موهای خود را می بافت و آنها چون بلند بود بر روی شانۀ هایش می ریخت و روایت شده که چهره ی ایشان چون خورشید می درخشید.

جابر بن عبدالله می گوید:

هر گاه من راه رفتن فاطمه ی زهراء سلام الله عليها را مشاهده می کردم به یاد پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ می افتادم زیرا حضرت زهرا سلام الله عليها نیز در هنگام راه رفتن گاهی به طرف راست و گاهی به طرف چپ متمایل می شد.

فاطمه ی اطهر سلام الله عليها پنج سال بعد از نبوت و پیامبری پدرش و سه سال پس از داستان معراج در بیستم ماه جمادی الثانی در مکه معظمه متولد شد و مدت هشت سال با پدر خویش در مکه بود، آنگاه با پدر خود به سوی مدینه هجرت نمود و پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ دو سال بعد از ورود به مدینه در روز اول ماه ذیحجه وی را برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نمود.

بنا بر قولی امر ازدواج در روز ششم ذیحجه صورت گرفت و در روز سه شنبه ششم ذیحجه بعد از داستان جنگ بدر، امر عروسی خاتمه یافت، هنگامی که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ

آلِه وَ سَلِّمْ به شهادت رسید از عمر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها هیجده سال و هفت ماه گذشته بود هنگامی که امام حسن علیه السلام متولد شد فاطمه ی زهرا سلام الله علیها دوازده ساله بود.

بیان: «کفرت» بنا بر اینکه «کُفِرَتْ» خوانده شود - صیغه ی مجهول - به این معنا خواهد بود که اگر می خواهی او را به آفتابی که در پشت ابر بوده و کم کم می خواهد از پشت آن خارج شود تشبیه کن، که در آن صورت منظور از کلام راوی عقیف و پوشیده بودن حضرت فاطمه سلام الله علیها خواهد بود.

و یا اگر می خواهی او را به آفتابی تشبیه کن که تازه از زیر ابر خارج شده و نورافشانی می کند که در این صورت معنای آن، این می شود که حضرت فاطمه سلام الله علیها دارای چهره ای نورانی و درخشانده بوده ست.

همچنین ممکن است منظور راوی تشبیه حضرت فاطمه سلام الله علیها به خورشید، در حالتی باشد که تازه زیر ابر می رود و یا تازه از زیر ابر خارج می شود و در هر دو حال نوری دارد که چشم از نگاه به آن آزرده می شود و تشبیه حضرت فاطمه سلام الله علیها به خورشید در دو حالت «کفرت غَمَاماً أَوْ خَرَجَتْ مِنَ السَّحَابِ» به دلیل آن است که در هر دو حالت هم ستر و هم پوشیدگی وجود دارد و هم رؤیت و در عین حال جلوه و روشنی محو نمی شود و قابل مشاهده ست. به هر تقدیر «کفرت» گرفته شده ی از «کفر» به معنی پوشاندن است و وقتی گفته می شود «کفرت الشَّيْءَ الْكُفْرَةَ» یعنی مخفی کردن و پوشاندن آن.

و «بضاضه» عبارت است از روشن

بودن رنگ چهره و صفای آن است به نحوی که کوچکترین چیز بر آن اثر می گذارد.

[روایت شماره] (۰۸)

[کشف الغمه] ذَكَرَ ابْنُ الْخَشَّابِ، عَنْ شَيْخِهِ يَزْفَعُهُ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ:

وُلِدَتْ فَاطِمَةُ بَعْدَ مَا أَظْهَرَ اللَّهُ نُبُوَّةَ نَبِيِّهِ وَ أَنْزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيَ بِخَمْسِ سِنِينَ وَ قُرَيْشٌ تَبَنَى الْبَيْتَ وَ تُوَفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانِي عَشْرَةَ سِنَةً وَ خَمْسَةٌ وَ سَبْعِينَ [سَبْعُونَ] يَوْمًا وَ فِي رِوَايَةٍ صَدَقَهُ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً وَ شَهْرٌ وَ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا وَ كَانَ عُمُرُهَا مَعَ أَبِيهَا بِمَكَّةَ ثَمَانِي سِنِينَ وَ هَاجَرَتْ إِلَى الْمَدِينَةِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَأَقَامَتْ مَعَهُ عَشْرَ سِنِينَ وَ كَانَ عُمُرُهَا ثَمَانِي عَشْرَةَ سِنَةً فَأَقَامَتْ مَعَ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بَعْدَ وَفَاةِ أَبِيهَا خَمْسَةَ وَ سَبْعِينَ يَوْمًا وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى أَرْبَعِينَ يَوْمًا.

وَ قَالَ الدَّارِيُّ: أَنَا أَقُولُ فَعُمُرُهَا عَلَى هَذِهِ الرِّوَايَةِ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً وَ شَهْرٌ وَ عَشْرَةَ أَيَّامٍ وَ وُلِدَتْ الْحَسَنَ وَ لَهَا إِحْدَى عَشْرَةَ سَنَةً بَعْدَ الْهَجْرَةِ بِثَلَاثِ سِنِينَ وَ فِي كِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا لِابْنِ بَابُوَيْهِ يَزْفَعُهُ إِلَى أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ قَالَتْ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَدْ كُنْتُ شَهِدْتُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا وَ قَدْ وُلِدَتْ بَعْضَ وُلْدِهَا فَلَمْ أَرَ لَهَا دَمًا فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِنَّ فَاطِمَةَ خُلِقَتْ حُورِيَّةً فِي صُورِهِ إِنْسِيَّةً.

ولادت حضرت زهراء سلام الله عليها

اربلی در کتاب کشف الغمه (۱۸) از حضرت امام محمد باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:

فاطمه ی زهراء سلام الله عليها پنج سال بعد از پیامبری رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ و نزول

وحی بر آن حضرت در آن هنگامی که قریش کعبه را می ساختند، متولد شد.

فاطمه ی اطهر موقعی به شهادت رسید که هیجده سال و هفتاد و پنج روز از عمر او گذشته بود، در کتاب کافی نیز همین روایت را نقل کرده است (۱۹).

و در روایت صدقه، عمر شریف آن حضرت این گونه آمده است:

هیجده سال و یک ماه و پانزده روز و همچنین (صدقه گوید) : حضرت زهرا سلام الله علیها هشت سال از عمر شریفش را کنار پدر بزرگوارش در مکه سپری نمود و سپس با رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به مدینه هجرت نمود و در آنجا به مدت ده سال در کنار آن حضرت بود، (که در این صورت) عمر شریف آن حضرت هجده سال می باشد و پس از پدر گرامی خود هفتاد و پنج روز در کنار حضرت علی امیر مؤمنان علیه السلام بود. (یعنی پس از پدر ۷۵ روز بیشتر زنده نبودند.)

و در روایت دیگری آمده است که چهل روز بعد از شهادت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به شهادت رسید.

و ذراع [ذراع نام راویست] گوید:

من بنا بر این روایتی (که گذشت) می گویم عمر شریف آن حضرت هیجده سال و یک ماه و ده روز بوده و زمانی که امام حسن علیه السلام را وضع حمل نمود یازده ساله بوده و ولادت امام حسن علیه السلام سه سال بعد از هجرت واقع شده است.

و در کتاب «مولد فاطمه سلام الله علیها» که از ابن بابویه است سند را به اسماء بنت عمیس می رساند که او گفت:

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِهِ مِنْ فَرْمُود:

من در موقع ولادت بعضی از فرزندان فاطمه سلام الله علیها شاهد بودم که او در هنگام زایمان خون (نفاس) نمی دید، آنگاه رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

همانا خلقت فاطمه خلقت حوریّه ایست در صورت انسانی.

[روایت شماره] (۰۹)

[روضه الواعظین] [وُلِدَتْ سَلَامُ اللهُ عَلَيْهَا بَعْدَ النَّبُوَّةِ بِخَمْسِ سِنِينَ وَ بَعْدَ الْإِسْرَاءِ بِثَلَاثِ سِنِينَ وَ أَقَامَتْ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِمَكَّةَ ثَمَانِ سِنِينَ، ثُمَّ هَاجَرَتْ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَرَوَّجَهَا مِنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْدَ مَقْدَمِهِمُ الْمَدِينَةَ بِسِنِيهِ وَ قَبِضِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ لِفَاطِمَةَ سَلَامُ اللهُ عَلَيْهَا يَوْمَئِذٍ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً وَ عَاشَتْ بَعْدَ أَبِيهَا اثْنَتَيْنِ وَ سَبْعِينَ يَوْمًا.

در کتاب روضه الواعظین آمده است: فاطمه سلام الله علیها پنج سال بعد از نبوت (مبعث) پیامبر و سه سال بعد از معراج متولد شد و به مدت هشت سال در مکه با پیامبر زندگی کرد، سپس رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به مدینه هجرت فرمود و یک سال پس از ورود به مدینه، رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ او را به ازدواج حضرت علی علیه السلام درآورد و زمانی که پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به شهادت رسید، فاطمه سلام الله علیها هجده ساله بود و بعد از پدر بزرگوارش هفتاد و دو روز زنده بود.

[روایت شماره] (۱۰)

[الکافی] [وُلِدَتْ فَاطِمَةُ سَلَامُ اللهُ عَلَيْهَا بَعْدَ مَبْعَثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِخَمْسِ سِنِينَ وَ تُوفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً وَ خَمْسَةٌ وَ سَبْعُونَ يَوْمًا بَقِيَتْ بَعْدَ أَبِيهَا خَمْسَةَ وَ سَبْعِينَ يَوْمًا.

در کتاب کافی (۲۰) آمده است: فاطمه سلام الله علیها پنج سال پس از مبعث پیامبر متولد شد و به شهادت رسید در حالی که عمر شریفش هجده سال

و هفتاد و پنج روز بود و او بعد از پدر بزرگوارش هفتاد و پنج روز در دنیا باقی ماند.

[روایت شماره] (۱۱)

عُمَيْوُنُ الْمُعْجِرَاتِ: رُوِيَ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ قُدَامَةَ قَالَ:

حَدَّثَنِي سَلْمَانُ قَالَ:

حَدَّثَنِي عَمَّارٌ وَقَالَ:

أَخْبِرْكَ عَجَبًا؟ قُلْتُ: حَدَّثَنِي يَا عَمَّارُ قَالَ:

نَعَمْ شَهِدْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَدْ وَلَجَ عَلَيَّ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَلَمَّا أَبْصَرْتُ بِهِ نَادَتْ اذُنٌ لِأَحَدٍكَ بِمَا كَانَ وَ بِمَا هُوَ كَائِنٌ وَ بِمَا لَمْ يَكُنْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ حِينَ تَقُومُ السَّاعَةُ قَالَ عَمَّارٌ: «فَرَأَيْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَرْجِعُ الْقَهْقَرَى فَرَجَعْتُ بِرُجُوعِهِ إِذْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ لَهُ: اذُنُ يَا أَبَا الْحَسَنِ فَمَدَنَّا فَلَمَّا اطْمَأَنَّ بِهِ الْمَجْلِسُ قَالَ لَهُ تُحَدِّثُنِي أَمْ أَحَدٌكَ؟

قَالَ:

الْحَدِيثُ مِنْكَ أَحْسَنُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: -كَأَنِّي بِكَ وَ قَدْ دَخَلْتُ عَلَيَّ فَاطِمَةَ وَ قَالَتْ لَكَ كَيْتٌ وَ كَيْتٌ فَرَجَعْتُ، فَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ نُورٌ فَاطِمَةَ مِنْ نُورِنَا؟

فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَوْ لَا تَعْلَمُ؟ فَسَجَدَ عَلَيَّ شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى.

قَالَ عَمَّارٌ: فَخَرَجَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ خَرَجْتُ بِخُرُوجِهِ فَوَلَجَ عَلَيَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ وَلَجْتُ مَعَهُ فَقَالَتْ:

كَأَنَّكَ رَجَعْتَ إِلَيَّ أَبِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَأَخْبَرْتَهُ بِمَا قُلْتَهُ لَكَ؟

قَالَ:

كَانَ كَذَلِكَ يَا فَاطِمَةُ، فَقَالَتْ:

أَعْلَمُ يَا أَبَا الْحَسَنِ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ نُورِي وَ كَانَ يُسَبِّحُ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ ثُمَّ أَوْدَعَهُ شَجَرَةً مِنْ شَجَرِ الْجَنَّةِ فَأَصَابَتْ فَلَمَّا دَخَلَ أَبِي الْجَنَّةَ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ إِلَهُمَا أَنْ اقْتِطِفِ الثَّمَرَةَ مِنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَ أَدْرِهَا فِي لَهْوَاتِكَ فَفَعَلَ فَأَوْدَعَنِي اللَّهُ سُبْحَانَهُ صُيْلَبَ أَبِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ثُمَّ أَوْدَعَنِي حَدِيدَةً بِنْتُ حُوَيْلِدٍ فَوَضَعَنِي وَ أَنَا مِنْ ذَلِكَ النُّورِ أَعْلَمُ مَا كَانَ وَ

مَا يَكُونُ وَ مَا لَمْ يَكُنْ يَا أَبَا الْحَسَنِ الْمُؤْمِنُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ تَعَالَى.

صاحب کتاب عیون المعجزات از حارثه بن قدامه روایت کرده که سلمان به او گفت:

عمار به من گفت:

(یعنی عمار به سلمان گفت) آیا تو را از امر عجیبی باخبر کنم؟

گفتم:

بگو برای من، ای عمار!

گفت:

آری، من شاهد بودم که علی بن ابیطالب علیه السلام بر فاطمه سلام الله علیها وارد شد. پس چون چشم فاطمه سلام الله علیها به حضرتش افتاد به ایشان عرض کرد:

پیش آی تا برای تو بگویم از آنچه واقع شده و آنچه واقع شود و آنچه نبوده را تا روز قیامت و هنگام رستاخیز.

عمار گوید:

دیدم آن حضرت عقب عقب برگشت تا آنکه بر پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ داخل شد، آن حضرت نیز فرمود:

ای ابالحسن! نزدیک شو، پس ما به آن حضرت نزدیک شدیم و چون رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از عدم حضور دیگران مطمئن شد به حضرت علی علیه السلام فرمود:

تو برای من می گویی یا من برای تو بگویم؟

عرض کرد:

سخن شما نیکوتر است ای رسول خدا! پس پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

گویا با تو بودم آنگاه که بر فاطمه داخل شدی و او به تو چنین و چنان گفت و تو از نزد او بازگشتی، علی علیه السلام عرض کرد:

آیا نور فاطمه از نور ما است. پس رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

آیا نمی دانی؟ پس حضرت علی علیه السلام به سجده افتاد و شکر خداوند متعال را به جای آورد.

عمّار گوید:

امیرالمؤمنین علی علیه السلام از نزد پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

آلِه وَ سَلَّمَ خَارِجٌ شَدَّ وَ بَارٍ دِيكِرْ بَه خَانَه رَفْتِ وَ بَرِ فَاطِمَه سَلَامِ اللّٰهِ عَلَيهَا دَاخِلٌ شَدَّ وَ مِنْ نِيْزِ بَا اَوْ بَه خَانَه يَ فَاطِمَه اَمْدَم. پَسِ فَاطِمَه سَلَامِ اللّٰهِ عَلَيهَا عَرَضَ كَرْدَ:

گويَا بَه سَوِي پَدْرَم صَلَّي اللّٰهُ عَلَيِّهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ رَفْتِي وَ اَوْ تُو رَا بَه اَنچِه مِنْ بَرَايْتِ گَفْتَه بُوْدَم بَاخْبِرْ نَمُوْدَ؟

فَرْمُوْدَ:

هَمِيْنِ گُوْنَه اسْتِ اِي فَاطِمَه!

پَسِ فَاطِمَه سَلَامِ اللّٰهِ عَلَيهَا عَرَضَ كَرْدَ:

اِي اِبَاالْحَسَنِ! بَدَانِ كِه خَدَاوَنْدِ تَعَالِي خَلَقَ كَرْدَ نُوْرَ مَرَا وَ اَنَ نُوْرَ، تَسْبِيْحَ خَدَاوَنْدِ جَلِّ جَلَالَه رَا مِي گَفْتِ، پَسِ خَدَاوَنْدِ اَنَ نُوْرَ رَا دَرِ يَكِي از دَرِخْتَانِ بَهْشْتِ بَه وَدِيْعَه گَزَاشْتِ وَ اَنَ دَرِخْتِ (بَرَايِ اَهْلِ بَهْشْتِ) نُوْرَاْفَشَانِي نَمُوْدَ وَ چُوْنِ پَدْرَمِ دَاخِلِ بَهْشْتِ شَدَّ خَدَاوَنْدِ تَعَالِي بَه اَوْ وَحِي فَرْمُوْدَ:

جَدَا كُنْ مِيُوْهِي اِيْنِ دَرِخْتِ رَا وَ اَنَ رَا دَرِ دِهَانِ خُوْدِ گَزَاْر. پَسِ پَدْرَمِ چُنِيْنِ نَمُوْدَ.

اَنگَاْهَ خَدَاوَنْدِ سَبْحَانَ مَرَا دَرِ صَلْبِ پَدْرَمِ صَلَّي اللّٰهُ عَلَيِّهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بَه وَدِيْعَه گَزَاشْتِ. پَسِ مَرَا بَه خَدِيْجَه سَلَامِ اللّٰهِ عَلَيهَا دَخْتَرِ خُوْيَلِدِ مَنْتَقَلِ نَمُوْدَ وَ اَوْ مَرَا وَضَعِ حَمَلِ كَرْدَ وَ مِنْ اَزِ چُنِيْنِ نُوْرِي مِي بَاشَمِ وَ بَه هَمِيْنِ عَلَّتْ اسْتِ كِه عَالِمِ هَسْتَمِ بَه گَزَاشْتَه وَ اَيْنِدَه وَ اَنچِه نِيَاْمَدَه اسْتِ.

(پَسِ حَضْرَتِ فَاطِمَه سَلَامِ اللّٰهِ عَلَيهَا فَرْمُوْدَ:)

اِي اِبَاالْحَسَنِ! مُؤْمِنِ بَه وَاسْطَه يَ نُوْرِ خَدَاوَنْدِ تَعَالِي مِي نَكْرَدَ.

[رَوَايْتِ شَمَارَه] (۱۲)

[إِقْبَالَ الْأَعْمَالِ] قَالَ الشَّيْخُ الْمُفِيدُ فِي كِتَابِ حَدَائِقِ الرِّيَاضِ: يَوْمَ الْعِشْرِينَ مِنْ جُمَادَى الْآخِرَةِ كَانَ مَوْلِدُ السَّيِّدَةِ الزَّهْرَاءِ سَلَامِ اللّٰهِ عَلَيهَا سَنَهَ اثْنَتَيْنِ مِنَ الْمَبْعُوثِ.

مِنْ بَعْضِ كُتُبِ الْمُخَالِفِينَ بِإِسْنَادِهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الْهَاشِمِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ:

وُلِدَتْ فَاطِمَةُ سَنَهَ إِحْدَى وَ أَرْبَعِينَ مِنْ مَوْلِدِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّي

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَزَعَمَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ أَنَّ فَاطِمَةَ وُلِدَتْ قَبْلَ أَنْ يُوحَىٰ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَكَذَلِكَ سَيَأْتِي أَوْلَادِهِ مِنْ خَدِيجَةَ وَفِي رِوَايَتِي عَنِ الْحَافِظِ أَبِي الْمَنْصُورِ الدِّبْلَمِيِّ بِرِوَايَتِهِ عَنْ أَبِي عَلِيِّ الْحِدَادِ عَنْ أَبِي نُعَيْمِ الْحَافِظِ فِي كِتَابِ مَعْرِفَةِ الصَّحَابَةِ أَنَّ فَاطِمَةَ كَانَتْ أَصْغَرَ بَنَاتِ رَسُولِ اللَّهِ سِنًا وُلِدَتْ وَفُرَيْشُ تَبْنِي الكَعْبَةَ وَكَانَتْ فِيمَا قَبْلُ تُكْنَى أُمَّ أَسْمَاءَ.

وَقَالَ أَبُو الْفَرَجِ فِي كِتَابِ مَقَاتِلِ الطَّالِبِيِّينَ كَانَ مَوْلِدُ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا قَبْلَ النَّبُوَّةِ وَفُرَيْشُ حِينَئِذٍ تَبْنِي الكَعْبَةَ وَكَانَ تَزْوِيجُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِيَّاهَا فِي صَفَرٍ بَعْدَ مَقْدَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَبَنَى بِهَا بَعْدَ رُجُوعِهِ مِنْ غَزَاهِ بَدْرٍ وَلَهَا يَوْمَئِذٍ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً حَدَّثَنِي بِذَلِكَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، عَنِ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ سَعْدٍ، عَنِ الْوَاقِدِيِّ، عَنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَبْرَةَ، عَنِ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَبِي فَرُوهَ، عَنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ:

در کتاب اقبال الاعمال آمده است که شیخ مفید در کتاب حدائق الزیاض می گوید:

روز بیستم از جمادی الآخر، روز ولادت سیده ی (زنان عالمیان) حضرت زهرا سلام الله علیهاست و در سال دوم مبعث واقع شده است.

و از بعضی کتب اهل سنت روایت شده که گفته اند:

حضرت فاطمه سلام الله علیها چهل و یک سال، بعد از ولادت رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به دنیا آمد و محمد بن اسحاق گمان کرده حضرتش قبل از آنکه پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مبعوث شود به دنیا آمده و همچنین بقیه ی اولاد

خدیجه را نیز این گونه تصوّر نموده ست.

و در روایتی که از حافظ ابی منصور دیلمی رسیده که او نیز از ابی علی حدّاد و او از حافظ ابی نعیم روایت نموده که در کتاب معرفه الصّحابه آمده:

همانا فاطمه از نظر سنّ، کوچکترین دختران رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ است و او در حالی متولّد شد که قریش کعبه را می ساختند (۲۱) و فاطمه سلام الله علیها را قبلاً به کتبه ی «امّ اسماء» می خواندند.

و ابوالفرج در کتاب مقاتل الطالبیین گفته: ولادت فاطمه سلام الله علیها قبل از نبوت و در آن هنگام که قریش کعبه را می ساختند بوده و ازدواج او با علی بن ابیطالب علیهما السلام در ماه صفر، پس از ورود رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به مدینه و رجوع آن حضرت از غزوه ی بدر بوده و در آن هنگام حضرتش هجده سال داشت و ابوالفرج گفته های خود را این گونه مستند می کند:

از حسن بن علی از حارث از ابن سعد از واقدی از ابی بکر بن عبدالله پسر ابی سبره، از اسحاق پسر عبدالله ابی فروه، از جعفر بن محمّد بن علی:

[روایت شماره] (۱۳)

[الکافی] عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ وَ سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ جَمِيعًا، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزِيَارٍ، عَنْ أَحِيهِ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ حَبِيبِ السَّجِسْتَانِيِّ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: وَوُلِدَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ مَبْعَثِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِخَمْسِ سِنِينَ وَ تُوْفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً وَ خَمْسَةٌ وَ سَبْعُونَ يَوْمًا.

در کتاب کافی

(۲۲) نقل شده حبيب سجستانی گفت:

شنیدم امام صادق علیه السلام به من فرمود:

فاطمه دختر محمّد صلی الله علیه و آله و سلّم پنج سال پس از مبعث رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلّم متولد شد و در حالی به شهادت رسید که هجده سال و هفتاد و پنج روز از عمر شریفش می گذشت.

[روایت شماره] (۱۴)

[المصباح للكفعمی] [وُلِدَتْ فَاطِمَةُ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا فِي الْعِشْرِينَ مِنْ جُمَادَى الْآخِرَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَنَةَ اثْنَتَيْنِ مِنَ الْمَبْعَثِ وَقِيلَ: سَنَةَ خَمْسٍ مِنَ الْمَبْعَثِ وَكَانَ نَقْشُ خَاتَمِهَا أَمِنْ الْمُتَوَكُّلُونَ وَبَوَائِبُهَا فَضَّهُ أُمَّتُهَا.

در مصباح کفعمی (۲۳) آمده است: فاطمه سلام الله عليها در روز جمعه بیستم جمادی الآخر از سال دوم مبعث به دنیا آمد و گفته شده سال پنجم مبعث به دنیا آمد و نقش انگشتر ایشان این جمله بود «أَمِنْ الْمُتَوَكُّلُونَ» یعنی «کسانی که به خداوند توکل کنند ایمن می باشند» و کنیز آن حضرت فضّه ی خادمه بود.

[روایت شماره] (۱۵)

[المصباحين] [فِي الْيَوْمِ الْعِشْرِينَ مِنْ جُمَادَى الْآخِرَةِ [يَوْمَ الْجُمُعَةِ] سَنَةَ اثْنَتَيْنِ مِنَ الْمَبْعَثِ كَانَ مَوْلِدُ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا فِي بَعْضِ الرُّوَايَاتِ وَفِي رِوَايَةٍ أُخْرَى سَنَةَ خَمْسٍ مِنَ الْمَبْعَثِ وَالْعَامَّةُ تَرْوِي أَنَّ مَوْلِدَهَا قَبْلَ الْمَبْعَثِ بِخَمْسِ سِنِينَ.

در کتاب مصباحین آمده است: در بعضی روایات ولادت فاطمه سلام الله عليها روز جمعه بیستم جمادی الآخر در سال دوم مبعث بوده و در روایت دیگری سال پنجم مبعث را ذکر کرده و عامّه (اهل تسنن) روایت کرده اند که ولادت آن حضرت پنج سال قبل از مبعث پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلّم واقع شده.

[روایت شماره] (۱۶)

كِتَابُ دَلَائِلِ الْأِمَامَةِ: لِمُحَمَّدِ بْنِ جَرِيرِ الطَّبْرِيِّ الْأِمَامِيِّ، عَنِ أَبِي الْمُفَضَّلِ الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبُرْقِيِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ، عَنْ ابْنِ سَيِّدَانَ، عَنْ ابْنِ مُسَيْكَانَ، عَنْ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

وُلِدَتْ فَاطِمَةُ فِي جُمَادَى الْآخِرَةِ الْيَوْمِ الْعِشْرِينَ مِنْهَا سَنَةَ خَمْسٍ وَأَرْبَعِينَ مِنْ مَوْلِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَأَقَامَتْ بِمَكَّةَ ثَمَانَ سِنِينَ وَبِالْمَدِينَةِ عَشَرَ سِنِينَ وَبَعْدَ وَفَاةِ أَبِيهَا خَمْسًا وَسَبْعِينَ يَوْمًا وَقَبِضَتْ فِي جُمَادَى الْآخِرَةِ يَوْمَ الثَّلَاثَاءِ لِثَلَاثِ خَلْوَنٍ مِنْهُ سَنَةَ إِحْدَى عَشْرَةَ مِنَ الْهَجْرَةِ.

وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ بْنِ مُوسَى التَّلْعُكَبْرِيِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ زَكَرِيَّا الْغَلَابِيِّ، عَنْ شُعَيْبِ بْنِ وَقِيدٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

لَمْ تَزَلْ فَاطِمَةُ تُشَبُّ فِي الْيَوْمِ كَالْجُمُعَةِ وَفِي الْجُمُعَةِ كَالشَّهْرِ وَفِي الشَّهْرِ كَالسَّنَةِ فَلَمَّا هَاجَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

وَسَلَّمَ مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِينَةِ وَابْتَنَى بِهَا مَسْجِدًا وَ أُنْسَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ بِهِ وَ عَلَتْ كَلِمَتُهُ وَ عَرَفَ النَّاسُ بَرَكَتَهُ وَ سَارَ إِلَيْهِ الرُّكْبَانُ وَ ظَهَرَ الْإِيمَانُ وَ دُرِسَ الْقُرْآنُ وَ تَحَدَّثَ الْمُلُوكُ وَ الشُّرَافُ [الْأَشْرَافُ] وَ خَافَ سَيْفَ نَقَمَتِهِ الْأَكَابِرُ وَ الْأَشْرَافُ وَ هَاجَرَتْ فَاطِمَةُ مَعَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ نِسَاءِ الْمُهَاجِرِينَ وَ كَانَتْ عَائِشَةُ فِيمَنْ هَاجَرَ مَعَهَا فَقَدِمَتِ الْمَدِينَةَ فَأُنزِلَتْ [مَعَ] النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلَى أُمِّ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ وَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ النِّسَاءَ وَ تَزَوَّجَ سَيُودَةَ أَوَّلَ دُخُولِهِ الْمَدِينَةَ وَ نَقَلَ فَاطِمَةَ إِلَيْهَا ثُمَّ تَزَوَّجَ أُمَّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ تَزَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ فَوَّضَ أَمْرَ ابْنَتِهِ إِلَيَّ فَكُنْتُ أُؤَدِّبُهَا وَ كَانَتْ وَاللَّهِ أَذَابَ مِنِّي وَ أَعْرَفَ بِالْأَشْيَاءِ كُلِّهَا.

صاحب کتاب دلایل الامامه (۲۴) که محمّد بن جریر طبری و از علماء شیعه می باشد از ابی المفضل شیبانی و او با چند واسطه از ابی بصیر نقل کرده و او از امام صادق علیه السلام روایت نموده که آن حضرت فرمود:

فاطمه در بیستم جمادی الآخر متولّد شد هنگامی که چهل و پنج سال از ولادت پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ می گذشت. پس هشت سال از عمر شریفش در مکه سپری شد و ده سال در مدینه و هفتاد و پنج روز پس از شهادت پدر بزرگوارش به شهادت رسید و آن بزرگوار در ماه جمادی الآخر در حالی که سه روز از این ماه گذشته بود در روز سه شنبه سال یازدهم هجرت به شهادت رسیدند.

و همچنین

محمّد بن جریر طبری از محمّد بن هارون بن موسی تلعبکری با چند واسطه از جعفر بن محمّد علیهما السلام و ایشان از پدر بزرگوار و او از جدّ بزرگوارشان: و ایشان از ابن عباس نقل کرده که گفت:

فاطمه سلام الله علیها در یک روز مانند یک هفته و در یک هفته مانند یک ماه و در یک ماه مانند یک سال رشد می کرد. پس چون رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از مکه به مدینه مهاجرت فرمود و مسجدی را در آن بنا نهاد و اهل مدینه با او مأنوس شدند و درس قرآن داده شد و با ملوک و اشراف به گفتگو پرداخت و و بزرگان و اشراف از شمشیر ملامت پیامبر ترسیدند، حضرت فاطمه با امیرالمؤمنین علیهما السلام و زنان مهاجرین به مدینه هجرت کرده در حالی که در بین زنان مهاجر، عایشه نیز با فاطمه سلام الله علیها بود.

پس فاطمه سلام الله علیها وارد مدینه شده و در کنار پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قرار گرفت و بر مادر ابی ایوب انصاری وارد شدند و پس از آن پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ زنانی را به عقد خود درآورد و در ابتداء ورود به مدینه فاطمه را به خواستگاری سوده فرستاد. سپس پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ با امّ سلمه ازدواج نمود، پس امّ سلمه گفت:

بعد از ازدواج امور دختر خود را به من واگذار کرد. پس من در ادب کردن او کوشیدم، اقا به خدا قسم او از من مؤدّب تر بود و او به همه چیز آشنا و

بخش دّوم؛ درباره ی معنی نام ها و خلقت حضرت زهراء سلام الله عليها (باب ۲: اسمائها و بعض فضائلها سلام الله عليها)

[روایت شماره] (۰۱)

[الأمالی للصدوق] [علل الشرائع] [الخصال] ابن المَوَكَّلِ، عَنِ السَّعْدِ أَبَا دِيَّافٍ عَنِ الْبُرْقِيِّ، عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يُونُسَ، عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ،

قَالَ:

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا تَسَعَهُ أَسْمَاءٌ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَاطِمَةُ وَ الصَّديقَةُ وَ الْمُبَارَكَةُ وَ الطَّاهِرَةُ وَ الزَّكِيَّةُ وَ الرَّاضِيَةُ وَ الْمَرْضِيَّةُ وَ الْمُحَدَّثَةُ وَ الزَّهْرَاءُ ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَتَدْرِي أَيُّ شَيْءٍ تَفْسِيرُ فَاطِمَةَ؟ قُلْتُ: أَخْبِرْنِي يَا سَيِّدِي قَالَ:

فُطِمْتُ مِنَ الشَّرِّ،

قَالَ:

ثُمَّ قَالَ:

لَوْلَا أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَزَوَّجَهَا لَمَا كَانَ لَهَا كُفُوٌّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ عَلَيَّ وَجِهَ الْأَرْضِ آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ.

کتاب دلائل الإمامه للطبری: عن الحسن بن أحمد العلوی، عن الصدوق مثله.

بیان: یمكن أن یُسْتَدَلَّ به علی كون علی و فاطمه علیهما السلام أشرف من سائر أولى العزم سوی نبینا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِمُ أَجْمَعِينَ لَا یقال لَا یَدُلُّ علی فَضْلِهِمَا علی نوح و إبراهیم علیهما السلام لاحتمال كونِ عدم كونهما كُفُوَيْنِ لكونهما من أجدادها: لأننا نقول ذکر آدم علیه السلام یدلُّ علی أن المراد عدمُ كونهم أكفاءها مع قطع النظر عن الموانع الأخر علی أنه یمكن أن یتشَبَّهت بعدم القول بالفصل نعم یمكن أن یناقش فی دلالتہ علی فضل فاطمه علیهم بأنہ یمكن أن یشرط فی الكفاءه كون الزوج أفضل و لا یبعد ذلك من متفاهم العرف والله یعلم.

شیخ صدوق در کتاب های امالی (۲۵) و علل (۲۶) و خصال (۲۷) با چند واسطه از یونس بن ظبیان از امام جعفر صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود:

فاطمه ی اطهر سلام الله عليها نزد خدای تعالی دارای ۹ اسم می باشد:

۲ - صدّيقه

۳ - مبارکه

۴ - طاهره

۵ - زكيه

۶ - راضيّه

۷ - مرضيه

۸ -

سپس امام صادق علیه السلام فرمود:

آیا تفسیر و معنی کلمه ی فاطمه را می دانی؟

گفتم:

ای آقای من! برایم شرح بده، فرمود:

یعنی آن بانو از شر و فتنه بر کنار بود، اگر حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام با فاطمه زهراء سلام الله علیها ازدواج نمی کرد از زمان حضرت آدم علیه السلام تا روز قیامت بر روی زمین از برای فاطمه ی اطهر سلام الله علیها همسری یافت نمی شد.

در کتاب دلائل الامامه ی علامه ی طبری صفحه ی ۱۰ از قول حسن بن احمد علوی از قول شیخ صدوق مانند این حدیث بیان شده ست.

بیان: می توان به این حدیث استدلال کرد و گفت:

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام و فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از سایر پیامبران اولوالعزم:

غیر از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ اشرف و افضل هستند. اگر گفته شود:

این حدیث دلالت نمی کند بر اینکه حضرت علی و فاطمه ی زهراء علیهما السلام از حضرت نوح و ابراهیم علیهما السلام افضل باشند، زیرا چون نوح و ابراهیم علیهما السلام از اجداد حضرت زهراء سلام الله علیها به شمار می روند لذا نمی توان گفت:

کفو آن بانو باشند.

ما جواب می گوییم:

نام حضرت آدم علیه السلام هم در این حدیث برده شده، پس با صرف نظر از موانع دیگری می توان گفت:

آنان هم کفو فاطمه سلام الله علیها نبودند. آری می توان در دلالت کردن این حدیث بر اینکه فاطمه زهراء سلام الله علیها بر ایشان افضل باشد مناقشه نمود و گفت:

در همانند بودن شرط است که زوج افضل باشد و این مطلب از تفاهم عرفی بعید نیست.

[علل الشرائع] أَبِي عَنْ سَعْدٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سَهْلِ الصَّيْقَلِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الدَّارِمِيِّ،

عَمَّنْ حَدَّثَهُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ الْهَرَمَزَانِيِّ، عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبٍ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ لِمَ سُمِّيَتِ الرَّهَاءُ زَهْرَاءُ؟

فَقَالَ:

لِأَنَّهَا تَزْهَرُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي النَّهَارِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ بِالنُّورِ، كَانَ يَزْهَرُ نُورٌ وَجْهَهَا صَلَاةُ الْغَدَاةِ وَ النَّاسُ فِي فِرَاشِهِمْ فَيَدْخُلُ بِيَاضُ ذَلِكَ النُّورِ إِلَى حُجْرَاتِهِمْ بِالْمَدِينَةِ فَيَتَبَيَّنُ حَيْطَانُهُمْ فَيَعْجَبُونَ مِنْ ذَلِكَ فَيَأْتُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَيَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَوْا فَيُرْسِلُهُمْ إِلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا فَيَأْتُونَ مَنْزِلَهَا فَيَرَوْنَهَا قَاعِدَةً فِي مِحْرَابِهَا تُصَلِّيُ وَ النُّورُ يَسِيحُ مِنْ مِحْرَابِهَا مِنْ وَجْهَيْهَا فَيَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِي رَأَوْهُ كَانَ مِنْ نُورِ فَاطِمَةَ فَإِذَا انْتَصَفَ النَّهَارُ وَ تَرْتَبَتْ لِلصَّلَاةِ زَهْرُ نُورٍ وَجْهَهَا سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا بِالصُّفْرَةِ فَيَدْخُلُ الصُّفْرَةُ فِي حُجْرَاتِ النَّاسِ فَتُصَيِّفُ ثِيَابَهُمْ وَ أَلْوَانَهُمْ فَيَأْتُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَيَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَوْا فَيُرْسِلُهُمْ إِلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا فَيَرَوْنَهَا قَائِمَةً فِي مِحْرَابِهَا وَ قَدْ زَهَرَ نُورٌ وَجْهَهَا - صِيَلَمَاتُ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ عَلَى أَبِيهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِيهَا - بِالصُّفْرَةِ فَيَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِي رَأَوْا كَانَ مِنْ نُورِ وَجْهَيْهَا فَإِذَا كَانَ آخِرُ النَّهَارِ وَ غَرَبَتِ الشَّمْسُ احْمَرَّ وَجْهَ فَاطِمَةَ فَأَشْرَقَ وَجْهَهَا بِالْحُمْرَةِ فَرِحًا وَ شُكْرًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَكَانَ تَدْخُلُ حُمْرَةُ وَجْهَهَا حُجْرَاتِ الْقَوْمِ وَ تَحْمَرُّ حَيْطَانُهُمْ فَيَعْجَبُونَ مِنْ ذَلِكَ وَ يَأْتُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ يَسْأَلُونَهُ عَنْ ذَلِكَ فَيُرْسِلُهُمْ إِلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ فَيَرَوْنَهَا جَالِسَةً تُسَبِّحُ اللَّهَ وَ تَمْجِدُهُ وَ نُورٌ وَجْهَهَا يَزْهَرُ بِالْحُمْرَةِ فَيَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِي رَأَوْا كَانَ مِنْ نُورِ وَجْهِ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا فَلَمَّ يَزَلْ ذَلِكَ النُّورُ فِي وَجْهَهَا حَتَّى وَلاَ الدَّحْسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَهُوَ يَتَقَلَّبُ فِي وَجْهِهَا إِلَى يَوْمٍ

الْقِيَامَةِ فِي الْأَيْمَةِ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ إِمَامٍ بَعْدَ إِمَامٍ.

بیان: تَرْتَبَتْ أَى تَبَّتْ فِي مَحْرَابِهَا كَمَا فِي اللَّغَةِ أَوْ تَهَيَّأَتْ مِنَ التَّرْتِيبِ الْعُرْفِيِّ بِمَعْنَى جَعَلَ كُلُّ شَيْءٍ فِي مَرْتَبَتِهِ وَ يُحْتَمَلُ أَنْ يَكُونَ تَصْحِيفَ تَزَيَّنَتْ.

شیخ صدوق در کتاب علل الشرایع (۲۸) از ابان بن تغلب نقل می کند که گفت:

به امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:

یابن رسول الله! برای چه فاطمه ی زهراء سلام الله علیها، زهراء نامیده شد؟

فرمود:

برای اینکه نور حضرت زهراء سلام الله علیها روزی سه مرتبه برای امیرالمومنین علی علیه السلام می درخشید، نور صورت آن بانوی معظمه در وقت نماز صبح، موقعی که مردم در رختخواب خود بودند می درخشید، سفیدی آن نور داخل حجره های اهل مدینه می گردید و حیاط های آنان سفید می شد و ایشان از این منظره تعجب می نمودند و نزد پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ می آمدند و راجع به آن نور پرسش می کردند، پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آنان را به جانب خانه ی زهرا ی اطهر سلام الله علیها روانه می کرد، وقتی متوجه خانه ی آن بانو شدند، دیدند او بر سر سجاده ی عبادت نشسته و نور صورت وی از محراب عبادتش ساطع می شود، آنان درک نمودند آن نوری که می دیدند از نور فاطمه سلام الله علیها بوده ست.

هنگام ظهر که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آماده ی نماز ظهر می گردید نور زردی از صورت وی می درخشید و داخل خانه های اهل مدینه می شد که در و دیوار خانه ها و لباس و رنگ ایشان زرد می گردید.

وقتی از آن نور پرسش نمودند پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آنان را به جانب خانه ی زهرا ی اطهر سلام الله علیها روانه

می کرد، موقعی که متوجّه خانه ی آن بانوی مکرمه شدند، دیدند او در میان محراب عبادت ایستاده و نور زردی از صورت وی ساطع می شود آن گاه درك کردند آن نوری که مشاهده کرده بودند از نور صورت آن حضرت [درود خداوند بر ایشان و پدرشان و شوهرشان و فرزندانشان باد] بوده ست.

موقع غروب آفتاب، صورت حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها سرخ و نور سرخی از صورتش ساطع می گردید و آن بانو برای این نعمت شکر حضرت پروردگار را به جای می آورد، آن نور سرخی که از صورت وی می درخشید، داخل خانه های مردم می گردید به نحوی که حیاط های آنان سرخ می شد، ایشان از آن منظره متعجب گردیدند! لذا به حضور رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ شتافتند و راجع به آن نور گفتگو نمودند، پیامبر خدا آنان را به طرف خانه ی زهراى اطهر سلام الله عليها فرستاد، موقعی که آمدند، دیدند آن بانوی معظّمه بر سر سجّاده ی عبادت نشسته و مشغول تسبیح و تمجید پروردگار است و نور قرمزی از صورت وی می درخشد، پس از این جریان درك می کردند آن نوری که دیده بودند از نور صورت آن بانوی مکرمه بوده است، آن نور همچنان در صورت ایشان بود تا هنگامی که امام حسین علیه السلام متولّد شد، آن نور همچنان در صورت ما امامان، هر کدام پس از دیگری تا روز قیامت خواهد بود.

بیان: «تَرْتَّبَتْ» یعنی در محرابش ثابت و مستقرّ شد، همان طور که در لغت نیز به همین معنا آمده ست.

و یا اینکه معنی اصطلاحی آن را در نظر بگیریم که به معنای «تَهَيَّات» می باشد، که قرار دادن هر چیز

در (رتبه) و مرتبه ی خود را گویند و احتمال هم دارد به معنی «تَزَيَّنْتَ» باشد، یعنی مزین کرد.

[روایت شماره] (۰۳)

[عیون أخبار الرضا عليه السلام] بِإِسْنَادٍ إِلَى دَارِمٍ قَالَ:

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرُّضَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَا: سَمِعْنَا الْمَأْمُونَ يُحَدِّثُ عَنِ الرَّشِيدِ، عَنِ الْمَهْدِيِّ، عَنِ الْمَنْصُورِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ،

قَالَ:

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لِمُعَاوِيَةَ: أَتَدْرِي لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ فَاطِمَةَ؟

قَالَ:

لَا،

قَالَ:

لِأَنَّهَا فُطِمَتْ هِيَ وَ شِيعَتُهَا مِنَ النَّارِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَقُولُهُ.

شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرضا علیه السلام (۲۹) با چند واسطه نقل می کند:

که ابن عباس به معاویه گفت:

آیا می دانی که فاطمه سلام الله علیها برای چه فاطمه نامیده شد؟

گفت:

نه، گفت:

برای اینکه او و شیعیانش از آتش جهنم آزادند، من این موضوع را از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ شنیدم.

[روایت شماره] (۰۴)

[عیون أخبار الرضا عليه السلام] بِالْأَسَانِيدِ الثَّلَاثَةِ عَنِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِنِّي سَمَّيْتُ ابْنَتِي فَاطِمَةَ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَطَمَهَا وَفَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا مِنَ النَّارِ.

[صحیفه الرضا علیه السلام] عن الرضا، عن آبائه: مثله.

نیز در کتاب پیشین (۳۰) از حضرت رضا علیه السلام از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ نقل می کند که فرمود:

من این دخترم را بدین لحاظ فاطمه نامیدم که خدای سبحان وی و دوستانش را از آتش جهنم نجات داده ست.

در کتاب صحیفه الرضا علیه السلام صفحه ی ۴۵ مانند این حدیث آورده شده ست.

[روایت شماره] (۰۵)

[علل الشرائع] [أبي، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَعْقِلِ الْقُرْمِيسِينِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَزِيدَ الْجَزْرِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ النَّهَائِنْدِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَادٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قُلْتُ: لِمَ سَمَّيْتَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءَ زَهْرَاءَ فَقَالَ:

لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ خَلَقَهَا مِنْ نُورِ عَظْمَتِهِ فَلَمَّا أَشْرَقَتْ أَضَاءَتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِنُورِهَا وَغَشِيَتْ أَبْصَارَ الْمَلَائِكَةِ وَخَرَّتِ الْمَلَائِكَةُ لِلَّهِ سَاجِدِينَ وَقَالُوا: إِلَهَنَا وَ سَيِّدَنَا مَا هَذَا النُّورُ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِمْ هَذَا نُورٌ مِنْ نُورِي وَ أَشِيكْتُهُ فِي سَيَّمَائِي خَلَقْتُهُ مِنْ عَظْمَتِي أَخْرَجُهُ مِنْ صُيْلِبِ نَبِيِّ مِنْ أَنْبِيَائِي أَفْضَلُهُ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ أَخْرَجَ مِنْ ذَلِكَ النُّورِ أئِمَّةً يَقُومُونَ بِأَمْرِي يَهْدُونَ إِلَى حَقِّي وَ أَجْعَلُهُمْ خُلَفَائِي فِي أَرْضِي بَعْدَ انْقِضَاءِ وَحْيِي.

مصباح الأنوار: عن أبي جعفر عليه السلام مثله.

بیان: قال الفيروز آبادی: قُرْمِيسِين بِالْكَسْرِ بَلَدٌ قُرْبُ الدِّينُورِ مَعْرَبُ كَرْمَانِشَاهَانَ.

شیخ صدوق در کتاب علل الشرائع (۳۱) با چند واسطه از جابر نقل می کند که گفت:

به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:

برای چه فاطمه ی زهراء

سلام الله علیها، زهراء نامیده شد؟

فرمود:

برای اینکه خدای حکیم آن بانو را از نور با عظمت خود آفرید، وقتی که درخشید آسمان ها و زمین به نور او روشن شدند، چشم های ملائکه خیره شد، ملائکه خدای را سجده نمودند و گفتند:

پروردگار ما! این چه نور است؟! خدا فرمود:

این نور از نور من است که در آسمان ساکنش کرده و آن را از عظمت خویش آفریدم، آن را از صلب یکی از پیامبرانم خارج می نمایم، او را بر تمام انبیاء برتری داده ام، از این نور امامانی به وجود می آورم که برای امر و دین من قیام می کنند و به راه راست هدایت خواهند شد و این پیشوایان را جانشینان خود روی زمین قرار می دهم هنگامی که وحی من قطع شود.

در مصباح الانوار از حضرت امام محمد باقر علیه السلام مثل این حدیث نقل شده است.

بیان: فیروزآبادی می گوید «قرمیسین» نام روستایی در نزدیکی دینور و دینور عربی شده ی شهر کرمانشاهان است.

[روایت شماره] (۰۶)

[معانی الأخبار] [علل الشرائع] [الطالقانی]، عَنِ الْجُلُودِيِّ، عَنِ الْجَوْهَرِيِّ، عَنِ ابْنِ عُمَارَةَ، عَنِ أَبِيهِ قَالَ:

سَأَلْتُ أَبَاعَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ فَاطِمَةَ لِمَ سُمِّيَتْ زَهْرَاءَ؟

فَقَالَ:

لِأَنَّهَا كَانَتْ إِذَا قَامَتْ فِي مِحْرَابِهَا زَهَرَ نُورُهَا لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا يَزْهَرُ نُورُ الْكَوَاكِبِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ.

نیز در همان کتاب (۳۲) و معانی الاخبار (۳۳) با چند واسطه از پدر ابن عماره نقل می کند که گفت:

به امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:

برای چه فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زهراء نامیده شد؟

فرمود:

برای اینکه هر گاه فاطمه سلام الله علیها در محراب عبادت می ایستاد نور او برای اهل آسمان می درخشید همان طور که نور ستارگان برای اهل زمین می درخشد.

[روایت شماره] (۰۷)

[علل الشرائع] [أبي، عن علي بن إبراهيم، عن اليقطيني، عن محمد بن زياد مولى بني هاشم قال:

حدّثنا شيخ لنا ثقة يُقال له: نجيه بن إسحاق الفزاري،

قال:

حدّثنا عبد الله بن الحسن بن حسن قال:

قال أبو الحسن عليه السلام لم سميت فاطمة فاطمة؟ قلت: فرقا بينه وبين الأسماء قال:

إن ذاك لمن الأسماء ولكن الاسم الذي سميت به إن الله تبارك وتعالى علم ما كان قبل كونه فعلم أن رسول الله صلى الله عليه وآله وآله وسلم يتزوج في الأحياء وأنهم يطعمون في وراثته وهذا الأمر من قبله فلما ولدت فاطمة سماها الله تبارك وتعالى فاطمة لما أخرج منها وجعل في ولدها ففطمهم عما طعموا فبهذا سميت فاطمة لأنها فطمت طمعتهم ومعنى فطمت قطعت.

بيان: قوله فرقا بينه وبين الأسماء لعله توهم أن هذا الاسم مما لم يسبقها إليه أحد فلذا سميت به لئلا يُشار إليها فيه امرأه ممن مضى فأجاب عليه السلام بأنه كان من الأسماء التي كانوا يسمون بها

قبل، قوله: «إِنَّ اللَّهَ» أي لَأَنَّ اللَّهَ.

شیخ صدوق در کتاب علل الشرایع (۳۴) از عبدالله بن حسن نقل می کند که گفت:

حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام به من فرمود:

چرا فاطمه سلام الله علیها را فاطمه گفتند:

گفتم:

برای اینکه با نام های دیگران فرق داشته باشد.

فرمود:

کلمه ی فاطمه هم از نام ها محسوب می شد، ولی علت اینکه زهرای اطهر سلام الله علیها فاطمه نامیده شد این بود که چون خدای حکیم وضع هر چیزی را قبل از اینکه به وجود بیاید، می داند و می دانست که وقتی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم با قبائلی ازدواج نماید آنان به امر خلافت طمع خواهند کرد، لذا موقعی که فاطمه سلام الله علیها متولد شد خدای سبحان او را فاطمه نامید و امر خلافت و امامت را برای فرزندان وی قرار داد و بدین وسیله دست آن افرادی را که خواهان امر خلافت بودند قطع نمود. بدین جهت بود که حضرت فاطمه سلام الله علیها، فاطمه نامیده شد، زیرا طمع آنان را قطع کرد.

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

(از این سؤال و جواب که در روایت آمده معلوم می شود که) شاید راوی گمان کرده که نام «فاطمه» از نام هایست که قبل از حضرت زهرا سلام الله علیها برای دختران دیگر گذاشته نمی شده، اما حضرت فرمودند:

دختران دیگری هم قبل از آن حضرت به این نام، نامگذاری شده اند ولی خداوند این فضائل و قدرت ها را فقط در اختیار این بانوی معظّمه قرار داده ست.

و در آنجا که می فرماید:

«إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلِيمٌ مَا كَانَ...»

مرحوم علامه رحمه الله علیه می فرماید:

در اینجا «إِنَّ اللَّهَ» که معنی آن می شود «همانا خداوند» به

معنى «لأنَّ الله» مى باشد كه معنى آن مى شود «به خاطر اينكه خداوند».

روایت شماره [٠٨]

[معانى الأخبار] [علل الشرائع] [القطن، عَنِ السُّكْرِيِّ، عَنِ الْحَوْهَرِيِّ، عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَيْرِ الْحَنْفِيِّ، عَنِ بَشِيرِ بْنِ إِبْرَاهِيمِ الْأَنْصَارِيِّ، عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ، عَنِ يَحْيَى بْنِ [أَبِي] كَثِيرٍ، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ:

إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ فَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا مِنَ النَّارِ.

همچنين در كتاب معانى الاخبار (٣٥) و علل الشرايع (٣٦) با چند واسطه از ابوهريره نقل مى كند كه گفت:

فاطمه سلام الله عليها بدین جهت فاطمه نامیده شد كه خدای تعالی، هر كس فاطمه سلام الله عليها را دوست داشته باشد از آتش جهنم دور خواهد كرد.

روایت شماره [٠٩]

[علل الشرائع] [ماجیلویه، عَنِ مُحَمَّدِ الْعَطَّارِ، عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ، عَنِ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ، عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَمَّا وُلِدَتْ فَاطِمَةُ سَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهَا أَوْحَى اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ إِلَيَّ مَلَكٌ فَأَنْطَلَقَ بِهِ لِسَانَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَسَمَّاهَا فَاطِمَةَ ثُمَّ قَالَ:

إِنِّي فَطَّمْتُكَ بِالْعِلْمِ وَفَطَّمْتُكَ عَنِ الطَّمْثِ ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

وَاللَّهِ لَقَدْ فَطَّمَهَا اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِالْعِلْمِ وَعَنِ الطَّمْثِ بِالْمِيثَاقِ.

مصباح الأنوار: عنه عليه السلام مثله.

بيان: فَطَّمْتُكَ بِالْعِلْمِ أى أَرْضَعْتُكَ بِالْعِلْمِ حَتَّى اسْتَغْنَيْتُ وَفَطَّمْتُ، أو قَطَعْتُكَ عَنِ الْجَهْلِ بِسَبَبِ الْعِلْمِ أو جعلت فطامك من اللبن مقروناً بالعلم كناية عن كونها فى بدو فطرتها عالمة بالعلوم الربانية و على التقادير كان الفاعل بمعنى المفعول كالدافع بمعنى المدفوع أو يُقْرَأُ عَلَى بِنَاءِ التَّفْعِيلِ أى جعلتك قاطعة الناس من الجهل أو المعنى: لما فَطَّمَهَا مِنَ الْجَهْلِ فَهِيَ تَفْطِمُ النَّاسَ مِنْهُ وَ الْوَجْهَانِ الْأَخِيرَانِ يَشْكَلُ إِجْرَاؤُهُمَا فِي قَوْلِهِ: فَطَّمْتُكَ عَنِ الطَّمْثِ إِلَّا بِتَكْلُفٍ، بأن يجعل الطمث كناية عن الأخلاق و الأفعال

الذميمة، أو يقال على الثالث: لما فطمتك عن الأدناس الروحانيه و الجسمانيه فأنت تفظم الناس عن الأدناس المعنويه.

نیز در کتاب علل الشرایع (۳۷) با چند واسطه از یزید بن عبدالملک از حضرت امام محمد باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:

هنگامی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها متولد شد خدای تعالی به یکی از ملائکه وحی کرد تا کلمه ی فاطمه را به زبان پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ نهاد، لذا آن بزرگوار نام ایشان را فاطمه نهاد و به او فرمود:

من تو را با علم و دانش قرین و از خون حیض برکنار نمودم، سپس حضرت باقر علیه السلام فرمود:

به خدا قسم که خدا فاطمه سلام الله علیها را از روز عهد و میثاق با علم قرین و از خون حیض برکنار کرد.

در کتاب مصباح الانوار مثل این حدیث آمده است.

مرحوم علامه رحمه الله علیه می فرماید:

در اینجا کلمه ی «فطمتک» به این معناست که یعنی خداوند خطاب به حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

من تو را شیر دادم به علم، یعنی از علم تو را بی نیاز نمودم، (اَمَا فطمتک عن الطمث) در آنجا «فطم» به معنی «قطع کردن» می باشد، یعنی من تو را از جهل و نادانی جدا و قطع نمودم.

و اینکه در این روایت شیر دادن و علم در کنار یکدیگر آمده به این معناست که یعنی خداوند می فرماید:

آن بزرگوار از آغاز خلقت فطری مقدّسش، عالم به علوم ربّانیّه بوده و بنا بر هر دو معنایی که شد در اینجا فاعل (که فاطم است) به معنی مفعول آمده (یعنی جدا کننده، به معنی جدا شونده آمده) و اینکه گاهی در عربی فاعل

به معنی مفعول می آید در عربی نظائری دارد مثل «دافق» که معنای فاعلی آن می شود «جهنده» اما به معنی مفعول هم می آید که به معنی «جهیده شده» است.

و یا اگر به صیغه و معنی تفعیل بیاوریم معنی این گونه می شود:

من تو را قطع کننده ی مردم از جهل نمودم و یا این گونه معنی می شود:

چون خداوند او را از جهل و نادانی جدا نمود پس مردم هم از او جدا می شوند (نمی توانند او را درک کنند).

[روایت شماره] (۱۰)

[علل الشرائع] ابن الولید، عن أحمد بن علوّیه الأصبهانی، عن إبراهيم بن محمد التّفیّی، عن جندل بن والق، عن محمد بن عمّـر البصری، عن جعفر بن محمد بن علی، عن أبيه عليه السلام قال:

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم:

يا فاطمة أتدريين لِمَ سُميتِ فاطمة؟

فقال عليّ عليه السلام:

يا رسول الله لِمَ سُميتِ؟

قال:

لأنّها فُطِمتْ هي و شيعتها من النار.

مصباح الأنوار: عنه عليه السلام مثله.

بیان: لا يقال: المناسب علی ما ذکر فی وجه التسمیه أن تُسمی مفظومه إذ الفطم بمعنی القطع، يقال: فَطَمْتُ الأُمَّ صَبِيَّهَا و فطمت الرّجل عن عاداته و فطمت الحبل. لأننا نقول: كثيراً ما یجىء فاعل بمعنی مفعول کقولهم سرّ کاتم و مکان عامر و کما قالوا فی قوله تعالی: «عیشة راضیه» (۳۸) و «ماء دافق» (۳۹) و یحتمل أن یكون ورد الفطم لازماً أيضاً.

قال الفيروزآبادی: أفطم السخلة: حان أن تظلم فإذا فَطَمْتُ فهي فاطم و مفظومه و فطيم انتهى و يُمكن أن يقال إنّها فطمت نفسها و شيعتها عن النار و عن الشرور و فطمت نفسها عن الطمث لكون السبب في ذلك ما علم الله من محاسن أفعالها و مكارم خصالها فالإسناد

مجازی.

شیخ صدوق در کتاب علل الشرایع (۴۰) با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ نقل می کند که به فاطمه سلام الله علیها فرمود:

آیا می دانی که تو برای چه فاطمه نامیده شدی؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

برای چه یا رسول الله؟

فرمود:

برای اینکه فاطمه سلام الله علیها و شیعیانش از آتش جهنم نجات خواهند یافت.

در کتاب مصباح الانوار مانند این حدیث آمده است.

بیان: اگر کسی اشکال کند که بنا بر آنچه در روایات ذکر شد در وجه تسمیه ی حضرت زهرا سلام الله علیها به نام «فاطمه» باید «مفطوم» نامیده می شد (تا معنی جدا شده بدهد) زیرا «الفطم» به معنی قطع است، مثلاً گفته می شود:

«فَطَمْتُ الْأُمَّ صَبِيَّهَا» (۴۱) و یا جمله ی «فَطَمْتُ الرَّجُلَ عَنْ عَادَتِهِ» (۴۲) و یا «فَطَمْتُ الْحَبْلَ» (۴۳)، اگر کسی بگوید که فاعل به معنی مفعول آمده، مانند «سَرُّ كَاتِمٍ» (۴۴) و «مَكَانَ عَامِرٍ» (۴۵).

همچنین در قرآن کریم مانند این موارد یافت می شود، مثلاً باری تعالی فرموده:

«عِشَّةٌ رَاضِيَةٌ» (۴۶) و «مَاءٌ دَافِقٍ» (۴۷). در این مثال هایی که ذکر شد اسم فاعل به معنای اسم مفعول آمده، پس بنابراین «فاطمه» نیز به صیغه ی اسم فاعل است، اما معنای آن اسم مفعول است و همچنین کلمه ی «الفطم» احتمال دارد لازم باشد.

فیروزآبادی می گوید:

«أَفْطَمَ السَّيْخَ» یعنی وقت چیدن و درو کردن آن رسیده، پس زمانی که (گل یا خوشه) چیده شود به آن «فاطم» و «مفطوم» و «فطیم» گفته می شود. انتهای سخن فیروزآبادی.

و ممکن است گفته شود:

همانا آن بانو جدا شده (بریده شده) نفس شریفش و شیعیانش از آتش جهنم و از شرور و نفس مبارکش از آلودگی قطع شده (یعنی هرگز آلودگی در

وجود مبارکش راه نیافته) و علت آن است که خداوند (از روز ازل) آگاه بود از محاسن اعمال و مکارم اخلاق و خصلت های ملکوتی آن بزرگوار.

[روایت شماره] (۱۱)

ابن المَوَكَّل، عَنْ سَعْدٍ، عَنْ ابْنِ عِيسَى، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ، عَنْ ابْنِ مَسْكَانٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ الثَّقَفِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: لِفَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا وَقَفَّهَ عَلَى بَابِ جَهَنَّمَ، فَبَادَا كَمَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كُتِبَ بَيْنَ عَيْنَيْ كُلِّ رَجُلٍ مُؤْمِنٍ أَوْ كَافِرٍ فَيَوْمٌ بِمُحِبِّ قَدْ كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ إِلَى النَّارِ فَتَقَرَّأُ فَاطِمَةُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مُحِبًّا فَتَقُولُ إِلَهِي وَ سَيِّدِي سَمَّيْتَنِي فَاطِمَةَ وَ فَطَمْتَنِي بِى مِنْ تَوْلَانِي وَ تَوَلَّيْتُ مِنْ النَّارِ وَ وَعِيدِكَ الْحَقُّ وَ أَنْتَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: صَدَقْتَ يَا فَاطِمَةُ إِنَّنِي سَمَّيْتُكَ فَاطِمَةَ وَ فَطَمْتُ بِكَ مَنْ أَحَبَّكَ وَ تَوَلَّاكَ وَ أَحَبَّ ذُرِّيَّتَكَ وَ تَوَلَّاهُمْ مِنَ النَّارِ وَ وَعِيدِي الْحَقُّ وَ أَنَا لَا أُخْلِفُ الْمِيعَادَ وَ إِنَّمَا أَمَرْتُ بِعَبْدِي هَذَا إِلَى النَّارِ لِتَشْفَعِي فِيهِ فَأَشْفَعَكَ وَ لِيَتَّبِعَنَّ مَلَائِكَتِي وَ أَنْبِيَائِي وَ رُسُلِي وَ أَهْلَ الْمُؤَقَّفِ مَوْقِفِكَ مِنِّي وَ مَكَائِكَ عِنْدِي فَمَنْ قَرَأَتْ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مُؤْمِنًا فَخَذِي بِيَدِهِ وَ أَدْخِلِيهِ الْجَنَّةَ.

نیز در کتاب نامبرده شده (۴۸) با چند واسطه از محمد بن مسلم نقل می کند که گفت:

از حضرت امام محمد باقر علیه السلام شنیدم می فرمود:

فاطمه ی زهراء سلام الله عليها نزد درب جهنم توقفی خواهد داشت. هنگامی که روز قیامت فرا رسد در میان دو چشم هر کسی نوشته می شود که وی مؤمن است یا کافر است، آنگاه به یکی از دوستاناران حضرت فاطمه سلام الله عليها که خیلی گنهکار باشد امر می شود برو به طرف جهنم، وقتی که می بیند که بین دو

چشم او نوشته شده:

دوست فاطمه، عرض می کند:

پروردگارا! تو مرا فاطمه نامیدی و وعده دادی به وسیله ی من کسی که مرا با فرزندانم دوست داشته باشد از آتش جهنم نجات دهی، وعده ی تو بر حق و تو خُلف وعده نخواهی کرد.

خدای رؤوف می فرماید:

راست می گویی، من تو را فاطمه نامیدم، من کسی، که تو را با فرزندان دوست داشته باشد از آتش جهنم بر کنار خواهم داشت وعده ی من حق است و من خلف وعده نخواهم کرد، من بدین منظور دستور دادم این بنده ام را به جهنم ببرند که تو برای او شفیع شوی و من شفاعت تو را بپذیرم تا مقام و منزلتی که تو نزد من داری برای ملائکه و پیامبران: و اهل محشر معلوم شود دست هر کسی را که در میان دو چشم او نوشته باشد مؤمن است بگیر و داخل بهشت کن.

[روایت شماره] (۱۲)

[الأمالی للشيخ الطوسي] [الفحائم، عن المنصورى، عن عم أبيه، عن أبي الحسن الثالث، عن آبائه: قال:

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم:

إنما سميت ابنتي فاطمة لأن الله عز وجل فطمها و فطم من أحبها من النار.

در کتاب امالی (۴۹) شیخ طوسی با چند واسطه از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم روایت می کند که فرمود:

دختر من بدین لحاظ فاطمه نامیده شد که خدای رؤوف او را با دوستانش از آتش جهنم نجات داده ست.

[روایت شماره] (۱۳)

[معانی الأخبار] [علل الشرائع] [بإشناد العلوي، عن علي عليه السلام أن النبي صلى الله عليه وآله وسلم سئل ما البتول؟ فإننا سمعناك يا رسول الله تقول: إن مريم بتول و فاطمة بتول، فقال عليه السلام:

البتول التي لم تر حمرة قط أي لم تحض فإن الحيض مكروه في بنات الأنبياء.

مصباح الأنوار: عن علي عليه السلام مثله.

بیان: البتلة القطع أي إنها منقطعة عن نساء زمانها بعدم رؤیه الدم، قال فی النهایه: امرأه بتول منقطعه عن الرجال لا شهوة لها فیهم و بها سمیت مریم أم عیسی علیه السلام و سمیت فاطمه سلام الله علیها البتول لانقطاعها عن نساء زمانها فضلاً و دیناً و حساباً و قیل لانقطاعها عن الدنيا إلى الله تعالى و نحو ذلك قال الفيروز آبادی.

أقول: قد مَضَتْ و سَيَاتِي الْأَخْبَارُ فِي أَنَّهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لِفَاطِمَةَ: شَقَّ [اللَّهُ] لَكَ يَا فَاطِمَةُ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِهِ فَهُوَ الْفَاطِرُ وَ أَنْتِ فَاطِمَةُ وَ شَبَّهَهُ.

شیخ صدوق در کتاب های معانی الاخبار (۵۰) و علل الشرایع (۵۱) از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

از پیامبر اکرم

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ پرسیدند:

معنای کلمه ی بتول چیست؟ زیرا ما از تو شنیدیم که می فرمودی: مریم و فاطمه علیهما السلام بتول هستند.

پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

بتول یعنی آن زنی که هرگز حیض نشود، زیرا حیض برای دختران انبیاء: ناپسند است.

در کتاب مصباح الانوار از امیر مؤمنان حضرت علی علیه السلام مثل این حدیث نقل شده ست.

بیان: «بتل» در لغت به معنای قطع می باشد، پس وقتی می گوئیم حضرت زهرا بتول است یعنی او از زنان زمان خودش منقطع است، زیرا او مانند زنان دیگر خون نمی بیند.

و در نهایت (کتاب لغت است) آمده است: زن بتول یعنی زنی که از مردان جدا شده و آن زن میل و شهوتی به مردان ندارد و به این سبب مریم سلام الله علیها مادر عیسی و حضرت فاطمه سلام الله علیها را بتول می نامند که آنها از نظر فضیلت و دین و حسب و نسب از همه ی زنان جدا شده (و آنها هرگز به درجه و مقام آنها نمی رسند).

و بنا بر قولی به خاطر اینکه آن بزرگوار از همه ی دنیا به سوی خداوند متعال منقطع شده است (دنیا را ترک کرده و فقط به سوی خداوند روی آورده) بتول می باشند و فیروزآبادی معانی دیگری از این قبیل در مورد بتول آورده ست.

پس مرحوم مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

من گویم که در روایاتی که گذشت و اخباری که به زودی ذکر می کنیم پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به حضرت فاطمه سلام الله علیها می فرماید:

ای فاطمه! خداوند اسمی از اسامی خودش را برای تو برگزید و مشتق نمود، زیرا او «فاطر» به

معنی شکافنده است و تو «فاطمه» به معنی جدا کننده می باشی.

سپس علامه می فرماید شبیه این روایت نیز در قبل ذکر شد و بعد نیز ذکر خواهد شد.

[روایت شماره] (۱۴)

[المناقب لابن شهر آشوب] ابْنُ بَابُوَيْهٍ فِي كِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَةَ وَ الْخَزْكَوَشِيِّ فِي شَرَفِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ ابْنُ بَطَّةٍ فِي الْإِبَانَةِ، عَنِ الْكَلْبِيِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لِعَلِيٍّ: هَلْ تَدْرِي لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ؟

قَالَ عَلِيٌّ: لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَ:

لَأَنَّهَا فُطِمَتْ هِيَ وَ شِيعَتُهَا مِنَ النَّارِ.

أَبُو عَلِيٍّ السَّلَامِيُّ فِي تَارِيخِهِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ لِأَنَّ اللَّهَ فَطَمَ مَنْ أَحَبَّهَا عَنِ النَّارِ.

شَيْرَوَيْهٍ فِي الْفِرْدَوْسِ، عَنْ جَابِرِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِنَّمَا سُمِّيَتْ ابْنَتِي فَاطِمَةَ لِأَنَّ اللَّهَ فَطَمَهَا وَ فَطَمَ مُحِبِّيَهَا عَنِ النَّارِ.

الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

تَدْرِي أَيُّ شَيْءٍ تَفْسِيرُ فَاطِمَةَ قَالَ:

فُطِمَتْ مِنَ الشَّرِّ وَ يُقَالُ إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ لِأَنَّهَا فُطِمَتْ عَنِ الطَّمْثِ.

أَبُو صَالِحٍ الْمُؤَدِّدُ فِي الْأَرْبَعِينَ، سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مَا الْبُتُولُ؟

قَالَ:

الَّتِي لَمْ تَرَ حُمْرَةَ قَطُّ وَ لَمْ تَحِضْ فَإِنَّ الْحَيْضَ مَكْرُوهٌ فِي بَنَاتِ الْأَنْبِيَاءِ وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لِعَائِشَةَ يَا حُمَيْرَاءُ إِنَّ فَاطِمَةَ لَيْسَتْ كِنِسَاءِ الْأَدَمِيِّينَ لَا تَعْتَلُّنَّ كَمَا تَعْتَلْنَ.

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ:

حَرَّمَ اللَّهُ النِّسَاءَ عَلَى عَلِيٍّ مَا دَامَتْ فَاطِمَةُ حَيَّةً لِأَنَّهَا طَاهِرَةٌ لَا تَحِيضُ وَقَالَ عُبَيْدُ الْهَرَوِيُّ فِي الْغَرَبِيِّنِ سُمِّيَتْ مَرْيَمُ بَتُولًا لِأَنَّهَا بُتِلَتْ
عَنِ الرِّجَالِ وَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ بَتُولًا لِأَنَّهَا بُتِلَتْ عَنِ النَّظِيرِ.

أَبُو هَاشِمٍ الْعَسْكَرِيُّ سَأَلَتْ صَاحِبَ الْعَسْكَرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ الزَّهْرَاءُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا؟

فَقَالَ:

كَانَ

وَجْهَهَا يَزْهَرُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامِ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ كَالشَّمْسِ الضَّاحِيَةِ وَعِنْدَ الزَّوَالِ كَالْقَمَرِ الْمُنِيرِ وَعِنْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ كَالْكُوكَبِ الدَّرِيِّ.

الْحَسَنُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِمَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ الزَّهْرَاءُ؟

قَالَ:

لِأَنَّ لَهَا فِي الْجَنَّةِ قُبَّةً مِنْ يَاقُوتِ حَمْرَاءٍ ارْتَفَاعُهَا فِي الْهَوَاءِ مَسِيرُهُ سِنِينَ مُعَلَّقَةً بِمُدْرَةِ الْجَبَارِ لَا عِلَاقَةَ لَهَا مِنْ فَوْقِهَا فَتَمْسِكُهَا وَلَا دِعَامَةَ لَهَا مِنْ تَحْتِهَا فَتَلْزَمُهَا لَهَا مِائَةٌ أَلْفِ بَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ، يَرَاهَا أَهْلُ الْجَنَّةِ كَمَا يَرَى أَحَدُكُمْ الْكُوكَبَ الدَّرِيَّ الرَّاهِرَ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ، فَيَقُولُونَ: هَذِهِ الزَّهْرَاءُ لِفَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۵۲) از ابن بابویه قمی و او از گروهی از اهل تسنن، از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام ، از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که به حضرت علی علیه السلام فرمود:

آیا می دانی که چرا فاطمه سلام الله علیها، فاطمه نامیده شد؟ امیرالمؤمنین علیه السلام گفت:

برای چه یا رسول الله!

فرمود:

برای اینکه فاطمه سلام الله علیها و شیعیانش از آتش جهنم در امان خواهند بود.

ابوعلی سلامی در کتاب تاریخ خود از اوزاعی و او از یحیی بن ابی کثیر و او از ابی هریره نقل می کند که ابوهریره گفت:

حضرت علی علیه السلام فرمود:

همانا زهرا سلام الله علیها فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه خداوند جدا می کند دوستان او را از آتش جهنم.

و شیرویه در کتاب «الفردوس» از جابر بن عبدالله الانصاری روایت می کند که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

همانا دخترم فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه خداوند جدا می کند او و دوستانش را از آتش جهنم.

حضرت امام صادق علیه السلام

فرمود:

آیا می دانی تفسیر نام «فاطمه» چیست؟

(پس خود آن حضرت فرمود:)

او بُریده شده از شَرِّ و همچنین فرمود:

همانا (آن بانو) فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه از ناپاکی و خون (زنانه) بریده شده.

ابوصالح مؤذن در کتاب «الاربعین» آورده است: از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ سؤال شد معنی «بتول» چیست؟

فرمود:

زنی را گویند که هرگز خون نبیند و حیض نشود، زیرا حیض شدن مکروه است برای دختران انبیاء و به عایشه فرمود:

ای حمیرا! همانا فاطمه مانند زنان آدمیان نیست (زیرا او) دچار عارضه ای که آنها می شوند، نمی شود.

ابوعبدالله می گوید:

مادامی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زنده بود خدا، زنان دیگر را به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام حرام کرده بود، زیرا که وی پاک و پاکیزه بود و مبتلا به خون حیض نمی شد.

عبید هروی در کتاب غریبین می گوید:

حضرت مریم سلام الله علیها را بدین لحاظ بتول گفتند که به مردان تمایلی نداشت، فاطمه ی زهرا سلام الله علیها را بدین جهت بتول گفتند که نظیر نداشت.

ابوهاشم عسکری می گوید:

از امام حسن عسکری علیه السلام پرسیدم:

برای چه فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زهراء نامیده شد؟

فرمود:

برای اینکه صورت وی، از اوّل روز برای حضرت علی علیه السلام نظیر آفتاب می درخشید، در موقع ظهر نظیر ماه منیر و در هنگام غروب آفتاب، نظیر ستاره ای درخشان بود.

حسن بن یزید می گوید:

به حضرت امام صادق علیه السلام گفتم:

برای چه فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زهراء نامیده شد؟

فرمود:

برای اینکه او قصری از یاقوت سرخ در بهشت دارد که ارتفاع آن به قدر یک سال راه و به قدرت خدا در هوا معلق است
چیزی آن را از طرف بالا نگهداری نمی کند و

از سمت پایین هم به چیزی متکی نیست دارای صد هزار درب است که بر هر دری هزار ملک ایستاده است.

آن قصر را اهل بهشت آن طور می بینند که شما ستاره ی درخشان را در افق آسمان مشاهده می نمائید، اهل بهشت می گویند:

این قصر درخشنده از فاطمه سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (۱۵)

[المناقب لابن شهر آشوب] كُنَّاهَا أُمُّ الْحَسَنِ وَ أُمُّ الْحُسَيْنِ وَ أُمُّ الْمُحَسِّنِ وَ أُمُّ الْأَيْمَةِ وَ أُمُّ أَبِيهَا وَ أَسْمَاؤُهَا عَلَى مَا ذَكَرَهُ أَبُو جَعْفَرٍ الْقَمِّيُّ: فَاطِمَةُ، الْبُتُولُ، الْحَصَانُ، الْحُرَّةُ، السَّيِّدَةُ، الْعَذْرَاءُ، الزَّهْرَاءُ، الْحَوْرَاءُ، الْمُبَارَكَةُ، الطَّاهِرَةُ، الزَّكِيَّةُ، الرَّاضِيَةُ، الْمَرْضِيَّةُ، الْمُحَدَّثَةُ، مَرْيَمُ الْكُبْرَى، الصَّدِيقَةُ الْكُبْرَى وَ يُقَالُ لَهَا فِي السَّمَاءِ النُّورِيَّةُ، السَّمَاءِيَّةُ، الْحَانِيَّةُ.

بیان: الحانیه ای الْمُشْفِقَةُ علی زَوْجِهَا و أولادها، قال الجزری: الحانیه الّتی تُقِيمُ علی ولیدها لا تترَوِّجُ شفقتَهُ و عطفاً و منه الحدیث فی نساء قریش: أحناء علی ولد و أراعاه علی زوج.

کنیه های حضرت زهراء سلام الله علیها

در کتاب مناقب (۵۳) کنیه های حضرت زهراء سلام الله علیها عبارت است از: امّ الحسن، امّ الحسین، امّ المحسن، امّ الائمه و امّ ابیها و نام های مبارک حضرتش بنا بر روایت ابوجعفر قمی عبارتند از: فاطمه، بتول، حصان، حُرّه، سیده، عذرا، زهراء، حوراء، مبارکه، طاهره، زکیه، راضیه، مرضیه، مُحَدَّثه مریم کبری و صدیقه ی کبری. در آسمان به آن بانو گفته می شود:

نوریّه ی سماویّه و حانیه.

بیان: حانیه زنی را گویند که بسیار دلسوز و مهربان و با شفقت باشد نسبت به همسر و فرزندان و جزری (که یکی از علماء اهل لغت است) گوید:

«حانیه» زنی را گویند که به خاطر شفقت و دلسوزی که نسبت به فرزندان دارد (پس از فوت شوهرش) ازدواج نمی کند و کنار فرزندان می ماند.

[روایت شماره] (۱۶)

إِرْشَادُ الْقُلُوبِ: مَرْفُوعاً إِلَى سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ قَالَ:

كُنْتُ جَالِساً عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِمَ فِي الْمَسْجِدِ إِذْ دَخَلَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَسَلَّمَ فَزَدَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ رَحَّبَ بِهِ فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عَلَيَّ

بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ الْمَعَادِنُ وَاحِدَةٌ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِذَا أَخْبَرَكَ يَا عَمُّ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَنِي وَ خَلَقَ عَلِيًّا وَ لَا سَمَاءَ وَ لَا أَرْضَ وَ لَا جَنَّةَ وَ لَا نَارَ وَ لَا لَوْحَ وَ لَا قَلَمَ.

فَلَمَّا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِيَدِهِ خَلْقَنَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ فَكَانَتْ نُورًا ثُمَّ تَكَلَّمَ كَلِمَةً ثَانِيَةً فَكَانَتْ رُوحًا فَمَزَجَ فِيمَا بَيْنَهُمَا وَ اعْتَدَلَ فَخَلَقَنِي وَ عَلِيًّا مِنْهُمَا ثُمَّ فَتَقَ مِنْ نُورِ الْعَرْشِ فَأَنَا أَجَلُّ مِنَ الْعَرْشِ ثُمَّ فَتَقَ مِنْ نُورِ عَلِيٍّ نُورَ السَّمَاوَاتِ فَعَلِيٌّ أَجَلُّ مِنَ السَّمَاوَاتِ ثُمَّ فَتَقَ مِنْ نُورِ الْحَسَنِ نُورَ الشَّمْسِ وَ مِنْ نُورِ الْحُسَيْنِ نُورَ الْقَمَرِ فَهُمَا أَجَلُّ مِنَ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ وَ كَانَتْ الْمَلَائِكَةُ تُسَبِّحُ اللَّهَ تَعَالَى وَ تَقُولُ فِي تَسْبِيحِهَا: سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ مِنْ أَنْوَارٍ مَا أَكْرَمَهَا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى فَلَمَّا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يُبْلِغَ الْمَلَائِكَةَ أَرْسَلَ عَلَيْهِمْ سَحَابًا مِنْ ظُلْمِهِ وَ كَانَتْ الْمَلَائِكَةُ لَا تَنْظُرُ أَوْلَهَا مِنْ آخِرِهَا وَ لَا آخِرَهَا مِنْ أَوْلَهَا فَقَالَتِ الْمَلَائِكَةُ: إِلَهَنَا وَ سَيِّدَنَا مُنْذُ خَلَقْتَنَا مَا رَأَيْنَا مِثْلَ مَا نَحْنُ فِيهِ، فَتَسَاءَلْنَاكَ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَنْوَارِ إِلَّا- مَا كَشَفْتَ عَنَّا فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لِأَفْعَلَنَّ نُورَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا يَوْمَئِذٍ كَالْقِنْدِيلِ وَ عَلَّقَهُ فِي قُرْطِ الْعَرْشِ فَزَهَرَتِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرْضُونَ السَّبْعُ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ الزَّهْرَاءِ.

وَ كَانَتْ الْمَلَائِكَةُ تُسَبِّحُ اللَّهَ وَ تُعَدِّدُ لَهُ فَقَالَ اللَّهُ: وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لِأَجْعَلَنَّ ثَوَابَ تَسْبِيحِكُمْ وَ تَقْدِيرِكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لِمُحِبِّي هَذِهِ الْمَرْأَةِ وَ أَبْيَهَا وَ بَعْلَهَا وَ بَيْنَهَا قَالَ سَلْمَانُ: فَخَرَجَ الْعَبَّاسُ فَلَقِيَهُ عَلِيٌّ بِنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَضَمَّهُ إِلَى صَدْرِهِ وَ قَبَّلَ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَ

قَالَ:

بِأَبِي عَثْرَةَ الْمُصْطَفَى مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ مَا أَكْرَمَكُمْ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى.

بیان: الْقُرْطُ بِالضَّمِّ الَّذِي يُعَلَّقُ فِي شُحْمِهِ الْأُذُنَ.

دیلمی در کتاب ارشاد القلوب (۵۴) از سلمان فارسی روایت می کند که گفت:

من در مسجد در حضور پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نشسته بودم که دیدم عباس بن عبدالمطلب به حضور رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مشرف شد و سلام کرد، پیغمبر خدا جواب سلام وی را فرمود و به او مرحبا گفت. عباس گفت:

یا رسول الله! برای چیست که خدا علی بن ابیطالب علیه السلام را بر ما اهل بیت فضیلت و برتری داده، در صورتی که ما همه از یک خاندانیم.

حضرتش فرمودند:

اکنون جواب تو را می دهم، هنگامی که خدای توانا من و علی را خلق کرد آسمان و زمین، بهشت و دوزخ، لوح و قلمی در کار نبود.

موقعی که خدا تصمیم گرفت ما را بیافریند سخنی گفت که از آن نوری به وجود آمد، سخن دیگری گفت که از آن نوری به وجود آمد، آنگاه آنها را با یکدیگر ممزوج نمود. سپس من و علی را از آنها آفرید.

نور عرش را از نور من آفرید، پس من از عرش جلیل ترم، نور آسمان ها را از نور علی خلق کرد، پس نور علی از آسمان ها جلیل تر است.

نور آفتاب از نور حسن و نور ماه را از نور حسین آفرید پس ایشان از آفتاب و ماهتاب جلیل ترند. ملائکه خدای سبحان را تسبیح می کنند و می گویند:

«سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ» یعنی پاک و منزّه ست. چقدر این نورها نزد خدا گرامی هستند!! موقعی که خدا در نظر گرفت ملائکه را امتحان نماید ابر تاریکی

بر ایشان فرستاد که یکدیگر را نمی دیدند ملائکه گفتند:

پروردگارا! از آن روزی که ما را آفریده بودی یک چنین منظره ای را ندیده بودیم؟ تو را به حق این انوار قسم می دهیم که این ظلمت و تاریکی را از ما دور نمایی؟ پس خداوند عزوجل فرمود به عزّت و جلال خودم قسم حتماً این کار را انجام خواهم داد سپس خدای توانا نور فاطمه را آفرید و آن را مانند قنديل بر کنار عرش آویخت و از آن نور آسمان ها و زمین های هفت گانه را خلق نمود، بدین جهت است که فاطمه ی اطهر، زهراء سلام الله علیها نامیده شد.

ملائکه، خدا را تسبیح و تقدیس می کردند، خداوند سبحان فرمود:

به عزّت و جلال خودم قسم، که من ثواب تسبیح و تقدیس شما را تا روز قیامت، برای دوستان فاطمه و پدر و شوهر و فرزندان وی قرار خواهم داد.

سلمان می گوید:

عباس از حضور پیامبر خارج و با حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام مواجه شد، آن حضرت را به سینه ی خود گرفت و میان دو چشم ایشان را بوسید و به ایشان عرض کرد:

پدرم فدای اهل بیت مصطفی: باد، چقدر شما نزد خدا گرامی می باشید؟

بیان: «قُرْط» به چیزی گویند که به نرمی گوش (لاله ی گوش) آویزان شود. در اصطلاح فارسی همان گوشواره ست.

[روایت شماره] (۱۷)

[تفسیر فرات بن ابراهیم] [مُوسَى بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُحَارِبِيِّ مُعْنَعًا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

مَعَاشِرَ النَّاسِ تَذَرُونَ لِمَا خُلِقَتْ فَاطِمَةُ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ:

خُلِقَتْ فَاطِمَةُ حَوْرَاءً إِنْسِيَّةً لَا إِنْسِيَّةً [وَ] قَالَ

خَلَقْتُ مِنْ عَرَقِ جِبْرِئِيلَ وَمِنْ زَعْبِهِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَشْكَلَ ذَلِكَكَ عَلَيْنَا تَقُولُ: حَوْرَاءُ إِنْسِيَّةٌ لَا إِنْسِيَّةٌ ثُمَّ تَقُولُ: مِنْ عَرَقِ جِبْرِئِيلَ وَمِنْ زَعْبِهِ قَالَ:

إِذَا أُتِبْتُكُمْ أَهْدَى إِلَيَّ رَبِّي تَفَاحَهُ مِنَ الْجَنَّةِ أَتَانِي بِهَا جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَضَمَّهَا إِلَيَّ صَدْرِهِ فَعَرَقَ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَعَرَقَتِ التَّفَاحَةُ فَصَارَ عَرَقُهُمَا شَيْئًا وَاحِدًا ثُمَّ قَالَ:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ قُلْتُ: وَعَلَيْكَ السَّلَامُ يَا جِبْرِئِيلُ فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ أَهْدَى إِلَيْكَ تَفَاحَهُ مِنَ الْجَنَّةِ فَأَخَذْتُهَا وَقَبَلْتُهَا وَوَضَعْتُهَا عَلَى عَيْنِي وَضَمَمْتُهَا إِلَيَّ صَدْرِي.
ثُمَّ قَالَ:

يَا مُحَمَّدُ كُلِّهَا، قُلْتُ: يَا حَبِيبِي يَا جِبْرِئِيلُ هَدَيْتَهُ رَبِّي تُؤْكَلُ؟

قَالَ:

نَعَمْ، قَدْ أَمِرَتْ بِأَكْلِهَا فَأَقْلَقْتُهَا فَرَأَيْتُ مِنْهَا نُورًا سَاطِعًا فَفَزَعْتُ مِنْ ذَلِكَ النُّورِ،

قَالَ:

كُلْ فَإِنَّ ذَلِكَ نُورُ الْمَنْصُورَةِ فَاطِمَةَ قُلْتُ يَا جِبْرِئِيلُ وَمَنِ الْمَنْصُورَةُ؟

قَالَ:

جَارِيَةٌ تَخْرُجُ مِنْ صُلْبِكَ وَاسْمُهَا فِي السَّمَاءِ مَنْصُورَةٌ وَفِي الْأَرْضِ فَاطِمَةُ، فَقُلْتُ: يَا جِبْرِئِيلُ وَلِمَ سُمِّيَتْ فِي السَّمَاءِ مَنْصُورَةٌ وَفِي الْأَرْضِ فَاطِمَةُ؟

قَالَ:

سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ فِي الْأَرْضِ [لِأَنَّهَ] فَطَمْتُ شَيْعَتَهَا مِنَ النَّارِ وَفُطِمُوا أَعْيَادُهَا عَنْ حُبِّهَا وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ فِي كِتَابِهِ «وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللَّهِ» (٥٥) بِنَصْرِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا.

بيان: الزَّعْبُ الشعيراتُ الصُّغرى على ريشِ الفَرخِ وكونها من زغبِ جبرئيلِ إِمَّا لكونِ التَّفَاحِ فيها و عرقت من بينها، أو لآنه التصق بها بعض ذلك الزغب فأكله النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ.

در تفسیر فرات بن ابراهیم (٥٦) از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ نقل می کند که فرمود:

ای گروه مردم! آیا می دانید که فاطمه از چه آفریده شده؟

گفتند:

خدا و رسول داناترند. رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آٰلِهِ وَ

سَلَّمَ فرمود:

خلق شد فاطمه (در حالی که خلقت او) خلقت حوریه ای به شکل انسان بود، نه آنکه فقط خلقت انسانی داشته باشد و همچنین فرمود:

فاطمه سلام الله عليها خلق شد از عرق جبرئیل و از بال او، مردم گفتند:

ای رسول خدا! از این فرمایش شما اشکالی برای ما پیش آمد، زیرا (اوّل) فرمودید فاطمه حوریه ای انسانی ست و نه انسان تنها، سپس فرمودید:

او از عرق و بال جبرئیل خلق شده؛ فرمود:

خدا سببی از بهشت به وسیله ی جبرئیل برای من فرستاد، پس آن را به سینه چسبانید جبرئیل و سبب هر دو عرق کردند و عرق آنها یکی شد سپس جبرئیل گفت:

السّلام علیک یا رسول الله!

گفتم:

علیک السّلام یا جبرئیل. جبرئیل گفت:

این سببست که خدا از بهشت برای تو فرستاده، من آن را گرفتم و بوسیدم و روی چشم خود نهادم و به سینه ی خویشتن چسباندم.

سپس جبرئیل به من گفت:

این سبب را بخور!

گفتم:

ای حبیب من! آیا هدیه ی پروردگار را باید خورد؟

گفت:

آری، تو مأموری که آن را بخوری، وقتی آن سبب را پاره نمودم نوری از آن ساطع شد که وحشت نمودم! جبرئیل گفت:

آن را بخور، این نور منصوره [یعنی] فاطمه است، گفتم:

منصوره کیست؟

گفت:

دختریست که از صلب تو به وجود خواهد آمد، نام وی در آسمان منصوره و در زمین فاطمه نامیده شده. من گفتم:

ای جبرئیل! چرا در آسمان منصوره و در زمین فاطمه نامیده شده است؟

گفت:

در زمین [بدین جهت] فاطمه نامیده شده که شیعیان ایشان از آتش جهنم نجات خواهند یافت و دشمنانش از دوستی او محروم خواهند شد و معنی قول خدای سبحان که در قرآن می فرماید:

«در آن روز مؤمنین به وسیله ی نصرت خدا خوشحال می شوند»

(۵۷) همین نصرت و یاری نمودن فاطمه خواهد بود.

بیان: «رَغَب» موهای ریز و کوچکی را گویند که بر بال و پر پرندگان است و اینکه رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ فرمود:

فاطمه از بال و پر جبرئیل است، یا به این علت است که سببی که از بهشت برای پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ و حضرت خدیجه سلام الله علیها هدیه آورده شد در روایت آمده که جبرئیل آن را زیر بال و پر خود گذاشت و همراه پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ به زمین نازل شد که می توان گفت در این فاصله عرق و موی بال و پر جبرئیل به آن چسبید.

و یا اینکه بگوئیم بعضی از آن بال و پر بر آن چسبیده بود و پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ همراه با سبب تناول فرمود.

[روایت شماره] (۱۸)

[الأمالی للشیخ الطوسی] [جَمَاعَةٌ عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ، عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ:، عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ:

[يَقُولُ:] سُمِّيَتْ فَاطِمَةٌ لِأَنَّ اللَّهَ فَطَمَهَا وَ ذُرِّيَّتَهَا مِنَ النَّارِ، مَنْ لَقِيَ اللَّهَ مِنْهُمْ بِالتَّوْحِيدِ وَ الْإِيمَانِ بِمَا جِئْتُ بِهِ.

شیخ طوسی در کتاب امالی (۵۸) از جماعتی روایت می کند که آنها با چند واسطه از حضرت رضا علیه السلام و حضرت از پدران بزرگوارش: و ایشان از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام روایت کردند که حضرتش فرمودند:

شنیدم رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ می فرمود:

(دخترم) فاطمه نامیده شد به خاطر اینکه خداوند

قطع و جدا نمود او و ذریه اش را از آتش جهنم، البته در صورتی که آن ذریه در روز قیامت خداوند را ملاقات کنند به یگانگی خداوند و ایمان داشته باشند به آنچه من آورده ام.

[روایت شماره] (۱۹)

أَقُولُ: رُوِيَ فِي مَقَاتِلِ الطَّالِبِيِّنَ بِإِسْنَادِهِ إِلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِمَا السَّلَامِ أَنَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا كَانَتْ تُكْنَى أُمَّ أَبِيهَا.

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می گوید:

در کتاب مقاتل الطالبيين سلسله سند خود را به حضرت جعفر بن محمد عليهم السلام می رساند که آن حضرت از قول پدر بزرگوارش علیه السلام، فرمود:

همانا فاطمه را با کنیه ی «أم ابیها» می خواندند. (یعنی مادر پدرش)

[روایت شماره] (۲۰)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامِ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرَةِ، لِطَهَارَتِهَا مِنْ كُلِّ دَنَسٍ وَ طَهَارَتِهَا مِنْ كُلِّ رَفَثٍ وَ مَا رَأَتْ قَطُّ يَوْمًا حُمْرَةً وَ لَا نَفَاسًا.

در کتاب مصباح الانوار از حضرت امام محمد باقر علیه السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارش: نقل نموده که فرمودند:

همانا فاطمه سلام الله عليها دختر محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، «طاهره» نامیده شد به خاطر اینکه از هر عیب و نقصی پاک بود و همچنین پاک و بری بود از هر پلیدی و فحشایی و همچنین هرگز حیض و نفاس را ندید.

بخش سوم؛ درباره ی فضائل و مناقب و معجزات حضرت زهراء سلام الله عليها (باب ۳: مناقبها و فضائلها و بعضی احوالها و معجزاتِها سلام الله عليها)

[روایت شماره] (۰۱)

أَقُولُ: قَدْ مَرَّ فِي بَابِ الرُّكْبَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِرِوَايَةِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ:

لَنْ يَزُكَبَ يَوْمَئِذٍ إِلَّا - أَرْبَعَةٌ: أَنَا وَ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ صَالِحُ نَبِيِّ اللَّهِ فَأَمَّا أَنَا فَعَلَى الْبُرَاقِ وَ أَمَّا فَاطِمَةُ ابْنَتِي فَعَلَى نَاقَتِي الْعِضْبَاءِ تَمَامَ الْخَبَرِ.

مؤلف گوید:

قبل از این نگاشتیم ابن عباس از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت کرده که فرمود:

روز قیامت غیر از چهار نفر کسی سواره نخواهد بود، آن چهار نفر عبارتند از: ۱ - من ۲ - علی ۳ - فاطمه ۴ - حضرت صالح پیغمبر، من بر براق سوار می شوم دخترم فاطمه بر ناقه ی عضباء من سوار خواهد شد، الی آخر حدیث (۵۹).

[روایت شماره] (۰۲)

[الْمَجَالِسُ لِلْمُفِيدِ] [عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّيْرَفِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ، عَنِ الثُّمَالِيِّ، عَنِ الْبَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ جَدِّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِعُضْبِ فَاطِمَةَ وَيَرْضَى لِرِضَاهَا.

شیخ مفید در کتاب مجالس (۶۰) با چند واسطه از ابوحمزه ثمالی و او از حضرت باقر علیه السلام و ایشان از آباء گرامی خود:

از رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نقل می کند که فرمود:

«إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِعُضْبِ فَاطِمَةَ وَيَرْضَى لِرِضَاهَا» یعنی حَقّاً که خدا برای غضب فاطمه ی زهرا سلام الله علیها غضب می کند و برای خشنودی او خشنود می شود.

[روایت شماره] (۰۳)

[الْخِصَالُ] [ابْنُ إِدْرِيسَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْأَشْعَرِيِّ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِيِّ، عَنِ ابْنِ أَبِي عُثْمَانَ، عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى اخْتَارَ مِنَ النِّسَاءِ أَرْبَعًا: مَرْيَمَ وَآسِيَةَ وَخَدِيجَةَ وَفَاطِمَةَ الْخَبْرَةَ.

شیخ صدوق در کتاب خصال (۶۱) با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

خدای حکیم چهار نفر از زنان عالم را برگزید که عبارتند از:

۱ - مریم

۲ - آسیه

۳ - خدیجه

۴ - فاطمه:

[روایت شماره] (۰۴)

[عیون أخبار الرضا عليه السلام] بِإِسْنَادِ الثَّلَاثَةِ، عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِعِزَابِ فَاطِمَةَ وَيَرْضَى لِرِضَاهَا.

[صحیفه الرضا عليه السلام] عن الرضا عليه السلام، عن آبائه: مثله.

در کتاب عیون و کتاب صحیفه الرضا (۶۲) علیه السلام با چند سند از امام رضا علیه السلام و ایشان از پدران بزرگوارشان: ، از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت نموده که پیامبر فرمودند:

حَقًّا كَمَا أَنَّ خَدَا بِلِغْضِ فَاطِمَةَ وَ زَهْرَا سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا غَضِبَ مِی كُنْدُ وَ بِلِی خَشْنُودِی أَوْ خَشْنُودِ مِی شُودُ.

[روایت شماره] (۰۵)

[عیون أخبار الرضا عليه السلام] بِإِسْنَادِ التَّمِيمِيِّ، عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ خَيْرُ أَهْلِ الْأَرْضِ بَعْدَ آبَائِهِمَا وَأُمَّهُمَا أَفْضَلُ نِسَاءِ أَهْلِ الْأَرْضِ.

شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرضا (۶۳) علیه السلام با یک سند از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: روایت می کند که پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

حَسَنُ وَ حُسَيْنٌ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بَعْدَ مِنْ أَمِنْ أَوْلَادِهِمَا بَهْتَرِينَ أَهْلِ زَمِينِ هَسْتَنْدُ وَ مَادَرِشَانِ بَهْتَرِينَ زَنَانِ أَهْلِ زَمِينِ اسْتُ.

[روایت شماره] (۰۶)

[عیون أخبار الرضا عليه السلام] بِإِسْنَادِ التَّمِيمِيِّ، عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنْتِ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَى النَّارِ.

نیز در همان کتاب (۶۴) به سند تمیمی از حضرت امام رضا علیه السلام از آباء گرامیشان از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نقل می کند که فرمود:

فَاطِمَةَ خَوِيشْتَن رَا حَفْظَ كَرْدُ وَ آتَشِ جَهَنَّمَ رَا بَرِ فَرَزَنْدَانِ خُودِ حَرَامِ كَرْدُ.

[الأمالی للصدوق] الحسن بن محمد بن سعيد الهاشمي، عن جعفر بن محمد بن جعفر العلوي، عن محمد بن علي بن خلف، عن حسن بن صالح بن أبي الأسود، عن أبي معشر، عن محمد بن قيس قال:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَيْفَرٍ بَدَأَ بِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَأَطَالَ عِنْدَهَا الْمَكْثَ فَخَرَجَ مَرَّةً فِي سَيْفَرٍ فَصَيَّرَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا مَسْكَنَيْنِ مِنْ وَرَقٍ وَقِلَادَةٍ وَقُرْطَيْنِ (٦٥) وَسِتْرًا لِبَابِ الْبَيْتِ لِقُدُومِ أَبِيهَا وَرَوْجَهَا عَلَيْهِمَا السَّلَامَ فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا فَوَقَفَ أَصْحَابُهُ عَلَى الْبَابِ لَا يَدْرُونَ يَقْفُونَ أَوْ يَنْصَرِفُونَ لِطَوْلِ مَكْنَتِهِ عِنْدَهَا فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ عُرِفَ الْغَضَبُ فِي وَجْهِهِ حَتَّى جَلَسَ عِنْدَ الْمُنْبَرِ فَظَنَّتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَنَّهُ إِنَّمَا فَعَلَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِمَا رَأَى مِنَ الْمَسْكَنَيْنِ وَالْقِلَادَةِ وَالْقُرْطَيْنِ وَالسِّتْرِ، فَزَعَتْ قِلَادَتَهَا وَقُرْطَيْهَا وَمَسْكَنَيْهَا وَنَزَعَتِ السِّتْرَ فَبَعَثَتْ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

وَقَالَتْ لِلرَّسُولِ: قُلْ لَهُ: تَقْرَأُ عَلَيْكَ ابْنَتُكَ السَّلَامَ وَ تَقُولُ: اجْعَلْ هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَلَمَّا أَتَاهُ قَالَ:

فَعَلَتْ فِتْنَاهَا أَبُوهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَيْسَتْ الدُّنْيَا مِنْ مُحَمَّدٍ وَلَا مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ وَلَا كَانَتْ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْخَيْرِ جَنَاحَ بُعُوضِهِ
مَا أَشْقَى فِيهَا كَافِرًا شَرِبَهُ مَاءٌ ثُمَّ قَامَ فَدَخَلَ عَلَيْهَا.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۶۶) با چند واسطه از محمد بن قیس روایت می کند که گفت:

هر گاه پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از سفری مراجعت می کرد اولین کسی را که دیدار می نمود فاطمه ی زهرا سلام
الله علیها بود.

حضرتش نزد فاطمه می رفت و مدت طولانی نزد او مکث می نمود.

در یکی از سفرهای پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها دو خلخال نقره و یک گردنبند و دو
گوشواره و پرده ای خرید، برای موقعی که پدر و شوهرش از سفر باز می گردند.

هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از مسافرت بازگشت نزد فاطمه ی زهرا سلام الله علیها رفت، اصحاب
همچنان بر در خانه ی حضرت فاطمه سلام الله علیها ایستاده بودند، نمی دانستند توقف کنند یا برگردند، زیرا از مدت مکث
آن حضرت با اطلاع نبودند، ولی رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ چندان توقفی ننمود و در حالی از پیش فاطمه خارج
شد که آثار غضب از صورت مبارکش مشاهده می شد و آمد تا نزدیک منبر نشست.

فاطمه ی زهرا سلام الله علیها متوجه شدند که خشم و ناراحتی پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به خاطر خلخال و
گوشواره و گردنبند و پرده بوده ست.

فاطمه ی اطهر سلام

الله علیها گردنبنند و گوشواره و خلخال و پرده را به حضور حضرت رسول اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرستاد و به آن شخصی که آنها را برد فرمود:

سلام مرا به پدرم برسان و بگو: اینها را در راه خدا به مصرف برسان، موقعی که آن شخص آمد (و پیام زهراء سلام الله علیها را به رسول خدا صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ رسانید) پیغمبر خدا سه مرتبه فرمودند:

«فداها أبوها» یعنی پدرش به فدایش باد، دنیا برای محمد و آل محمد ارزشی ندارد، اگر دنیا و خیر آن نزد خدا به قدر یک بال پشه ارزشی می داشت یک شربت از آب آن نصیب کافر نمی شد، پس از این جریان برخاست و نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفت.

[روایت شماره] (۰۸)

[الإحتجاج] [عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ جَعْفَرِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَ لِفَاطِمَةَ: يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَغْضَبُ لِعْضَبِكَ وَ يَرْضَى لِرِضَاكِ قَالَ:

فَقَالَ الْمُحَدِّثُونَ بِهَا،

قَالَ:

فَأَتَاهُ ابْنُ جَرِيحٍ فَقَالَ:

يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ حَدِّثْنَا الْيَوْمَ حَدِيثًا اسْتَشْهَرَهُ النَّاسُ،

قَالَ:

وَ مَا هُوَ؟

قَالَ:

حَدَّثْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَ:

لِفَاطِمَةَ إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِعْضَبِكَ وَ يَرْضَى لِرِضَاكِ، قَالَ:

فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَعَمْ، إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ فِيمَا تَزُؤُونَ لِعَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ وَ يَرْضَى لِرِضَاهُ؟

فَقَالَ:

نَعَمْ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

فَمَا تُنْكِرُونَ أَنْ تَكُونَ ابْنُهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ مُؤْمِنَهُ يَرْضَى اللَّهُ لِرِضَاهَا؟ وَ يَغْضَبُ لِعُضْبِهَا؟

قَالَ:

صَدَقْتُ، اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

علامه ی طبرسی در کتاب احتجاج (۶۷) از امام صادق علیه السلام روایت می کند که پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم

به

فاطمه ی زهراء سلام الله عليها فرمود:

ای فاطمه! خدای حکیم برای غضب تو غضب می کند و برای خشنودی تو خشنود می گردد.

هنگامی که محدثین این حدیث را نقل کردند ابن جریح به حضور امام صادق علیه السلام آمد و گفت:

امروز حدیثی به گوش ما رسید که مردم آن را شهرت داده اند!

فرمود:

چه حدیثی؟

گفت:

شما فرموده ای: پیامبر اکرم به فاطمه ی اطهر فرمود:

خدا برای غضب تو غضب می کند و برای خشنودی تو خشنود می شود. (امام صادق علیه السلام) فرمود:

آری، آیا به نظر شما این چنین نیست که خدا برای غضب بنده ی مؤمن خود غضب می کند و برای خشنودی او خشنود می شود؟

گفت:

چرا؟ پس امام صادق علیه السلام فرمود:

چرا انکار می کنید که خدا برای غضب فاطمه که دختر پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم است غضب خواهد کرد و برای خشنودی او خشنود خواهد شد!!

گفت:

درست فرمودی، خدا می داند که مقام پیامبری را نصیب چه خاندانی کند!

[روایت شماره] (۰۹)

[الأمالی للصدوق] القَطَّانُ، عَنِ السُّكْرِيِّ، عَنِ الْجَوْهَرِيِّ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ بَكَّارٍ، عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُثَنَّى، عَنِ عَمِّهِ ثَمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنِ أُمِّهِ قَالَتْ:

مَا رَأَتْ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا دَمًا فِي حَيْضٍ وَلَا فِي نِفَاسٍ.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۶۸) با چند واسطه از انس بن مالک و او از قول مادر خود روایت می کند که گفت:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خون حیض و نفاس ندید.

[روایت شماره] (۱۰)

[الأمالی للصدوق] [ابن الولید، عن الصَّفَّارِ، عن ابنِ مَعْرُوفٍ، عن أبي إِسْحَاقَ، عنِ الْحَسَنِ بْنِ زِيَادِ الْعَطَّارِ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ:

فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَسَيِّدَةُ نِسَاءِ عَالَمِهَا؟

قَالَ:

تَاكَ مَرْيَمُ وَ فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ فَقُلْتُ: فَقَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ:

الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ سَيِّدَا شَبَابِ الْجَنَّةِ؟

قَالَ:

هُمَا وَاللَّهِ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ.

نیز در همان کتاب (۶۹) با چند واسطه از حسن بن زیاد روایت می کند که گفت:

به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:

آیا معنی قول پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ که فرموده:

فاطمه بزرگ زنان بهشت می باشد این است که او بزرگ زنان زمان خود بوده ست؟!

فرمود:

حضرت مریم بزرگترین زنان زمانه ی خود بوده، ولی فاطمه ی اطهر بزرگترین زنان اولین و آخرین اهل بهشت می باشد.

گفتم:

معنی قول پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ که درباره ی حسن و حسین علیهما السلام فرموده:

ایشان بزرگ جوانان اهل بهشتند، چیست؟

فرمود:

به خدا قسم که ایشان بزرگ جوانان اولین و آخرین اهل بهشت هستند.

[روایت شماره] (۱۱)

[الأمالی للصدوق] الطالقانی، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ الْمَادَرَائِيِّ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ غَانِمِ بْنِ الْحَسَنِ السَّعْدِيِّ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ خَالِدِ الْمَكِّيِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، عَنْ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ حَيَّابِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

يَا أَبَتَاهُ أَيْنَ أَلْفَاكَ يَوْمَ الْمُؤَقِفِ الْأَعْظَمِ وَ يَوْمَ الْأَهْوَالِ وَ يَوْمَ الْفِرْعِ الْأَكْبَرِ؟

قَالَ:

يَا فَاطِمَةُ عِنْدَ بَابِ الْجَنَّةِ

وَمَعِيَ لَوْاءُ «الْحَمْدُ لِلَّهِ» وَ أَنَا الشَّفِيعُ لِأُمَّتِي إِلَى رَبِّي قَالَتْ:

يَا أَبْتَاهُ فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ هُنَاكَ،

قَالَ:

الْقَيْنِي عَلَى الْحَوْضِ وَ أَنَا أَسْقِي أُمَّتِي قَالَتْ:

يَا أَبْتَاهُ فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ هُنَاكَ قَالَ:

الْقَيْنِي عَلَى الصِّرَاطِ وَ أَنَا قَائِمٌ أَقُولُ: رَبِّ سَلِّمْ أُمَّتِي قَالَتْ:

فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ هُنَاكَ،

قَالَ:

الْقَيْنِي وَ أَنَا عِنْدَ الْمِيزَانِ أَقُولُ: رَبِّ سَلِّمْ أُمَّتِي قَالَتْ:

فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ هُنَاكَ،

قَالَ:

الْقَيْنِي عَلَى شَفِيرِ جَهَنَّمَ أَمْنَعُ شَرَّهَا وَ لَهَبَهَا عَنْ أُمَّتِي فَاسْتَبَشَّرَتْ فَاطِمَةُ بِذَلِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهَا وَ عَلَى أَبِيهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِيهَا.

نیز در کتاب امالی (۷۰) از حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام روایت می کند که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ گفت:

ای پدر! من تو را در روز قیامت کجا ملاقات نمایم؟ همان روزی که روز هول و جزع و فزع بزرگی خواهد بود؟

فرمود:

ای فاطمه! آن روز مرا نزد خود در بهشت در حالی ملاقات خواهی نمود که پرچم الحمدلله با من خواهد بود، من آن روز نزد خدا برای امت خود شفاعت خواهم کرد.

فاطمه عرض کرد:

ای پدر! اگر آنجا تو را ملاقات نکنم چه باید کرد؟

فرمود:

نزد حوض کوثر که امت خود را آب می دهم.

عرض کرد:

ای پدر! اگر آنجا هم ملاقات نمایم؟

فرمود:

نزد صراط که من ایستاده ام و می گویم:

پروردگارا! امت مرا سلامت بدار، عرض کرد:

اگر در آنجا نیز تو را نبینم؟

فرمود مرا نزد میزان [عدل الهی] خواهی دید که می گویم خداوندا امت مرا سلامت بدار. پس حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

اگر در آنجا نیز تو را نبینم؟

فرمود:

مرا لب جهنم خواهی دید که شعله و زبانه های آن را از اتم دور می نمایم.

فاطمه از این بشارت مسرور گردید، درود خدا

[روایت شماره] (۱۲)

[الأمالی للصدوق] یحیی بن زید بن العباس، عن عمه علی بن العباس، عن علی بن المُنذر، عن عبد الله بن سالم، عن حَسَنِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ، عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، عَنْ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، عَنْ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ:

يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَيَغْضَبُ لِعُضْبِكَ وَيَرْضَى لِرِضَاكِ قَالَ:

فَجَاءَ صَنْدَلٌ فَقَالَ لَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنَّ هَؤُلَاءِ الشَّبَابَ يَجِيئُونَا عَنْكَ بِأَحَادِيثَ مُنْكَرَةٍ فَقَالَ لَهُ جَعْفَرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

وَمَا ذَاكَ يَا صَنْدَلُ،

قَالَ:

جَاءُواوَنَا عَنْكَ أَنَّكَ حَدَّثْتَهُمْ أَنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِعُضْبِ فَاطِمَةَ وَيَرْضَى لِرِضَاهَا؟

قَالَ:

فَقَالَ جَعْفَرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

يَا صَنْدَلُ أَلَسْتُمْ رَوَيْتُمْ فِيمَا تَزُوُونَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَيَغْضَبُ لِعُضْبِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ وَيَرْضَى لِرِضَاهُ؟

قَالَ:

بَلَى قَالَ:

فَمَا تُنْكَرُونَ أَنْ تَكُونَ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا مُؤْمِنَةٌ يَغْضَبُ اللَّهُ لِعُضْبِهَا وَيَرْضَى لِرِضَاهَا،

قَالَ:

فَقَالَ لَهُ: اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

[الأمالی للشيخ الطوسي] الغضائري، عن الصدوق، عن يحيى مثله.

نیز شیخ صدوق در همان کتاب (۷۱) با چند واسطه از حضرت صادق علیه السلام از علی بن ابیطالب علیه السلام نقل می کند

که پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها فرمود:

ای فاطمه! خدا برای غضب تو غضب می نماید و برای خشنودی تو خشنود می شود.

راوی می گوید:

صندل به حضور امام جعفر صادق علیه السلام آمد و گفت:

این جوانان، از شما احادیث عجیب و غریبی

برای ما نقل می کنند!

فرمود:

چه حدیثی؟

گفت:

برای ما می گویند:

شما گفته اید:

خدا برای غضب فاطمه غضب می کند و برای خشنودی وی خشنود می شود.

حضرت صادق علیه السلام فرمود:

آیا این چنین نیست که شما روایت کرده اید خدای حکیم برای غضب بنده ی مؤمن غضب می کند و برای رضایت وی راضی و خوشحال می شود؟

گفت:

چرا؟

فرمود:

پس چرا منکر می شوید که خدا برای غضب فاطمه غضب می کند و برای خشنودی او خشنود می شود؟ صندل گفت:

خدا بهتر می داند که مقام پیامبری را در چه خاندانی قرار دهد!!

در امالی شیخ طوسی (۷۲) مانند این حدیث از طریق شیخ صدوق نقل شده است.

[روایت شماره] (۱۳)

[الأمالی للصدوق] ابن موسی، عن الأَسَدِیِّ، عن الزُّبَیْدِیِّ، عن جَعْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ التَّمِیْمِیِّ، عن أبیه، عن عَبْدِ الْمَلِکِ بْنِ عُمَیْرٍ، عن أبیه، عن جدّه، عن ابن عَبَّاسٍ، عن النَّبِیِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَ:

أَبْتِي فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ الْخَيْرِ.

نیز در همان کتاب (۷۳) با چند واسطه از ابن عباس نقل می کند که پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

دختر من فاطمه سلام الله عليها بزرگ زنان عالم است.

[روایت شماره] (۱۴)

[الأمالی للصدوق] الطالقانی، عن الجلودی، عن هشام بن جعفر، عن حماد، عن عبد الله بن سليمان قال:

قَرَأْتُ فِي الْأَنْجِيلِ فِي وَصْفِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نِكَاحِ النَّسَاءِ ذُو النَّسِيلِ الْقَلِيلِ، إِنَّمَا نَسَبُهُ مِنْ مُبَارَكَةٍ لَهَا بَيْتٌ فِي الْجَنَّةِ، لَا صَيْحَبٌ فِيهِ وَلَا نَصَبٌ يَكْفُلُهَا فِي آخِرِ الزَّمَانِ كَمَا كَفَّلَ زَكْرِيَّا أُمَّكَ، لَهَا فَرْخَانِ مُسْتَشْهَدَانِ وَقَدْ مَرَّ الْخَبْرُ بِتَمَامِهِ فِي كِتَابِ أَحْوَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

نیز شیخ صدوق در کتاب امالی (۷۴) با چند واسطه از عبدالله بن سلیمان نقل می کند که گفت:

در کتاب انجیل در وصف پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خواندم که وی زیاد ازدواج می کند، ولی نسل او قلیل خواهد بود، نسل او فقط دختری با برکت خواهد بود که خانه ای در بهشت دارد، در آنجا هیاهو و رنج و آزاری نخواهد بود.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ در آخر الزمان کفیل آن دختر می شود آن طور که حضرت زکریا علیه السلام، کفیل مادر حضرت عیسی علیه السلام شد. برای آن دختر دو فرزند عزیز است که هر دو شهید می شوند. همه ی این حدیث

در شرح حال پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ نوشته شد.

[روایت شماره] (۱۵)

[الأمالی للصدوق] ابنُ إدْرِيسَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ ابْنِ عِيسَى، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْخَزَّازِ، عَنْ مُوسَى بْنِ إِسْمَاعِيلَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ دَخَلَ عَلَيَّ ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَإِذَا فِي عُنُقِهَا قِلَادَةً فَأَعْرَضَ عَنْهَا فَكَطَعْتُهَا وَ رَمْتُ بِهَا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَنْتِ مِنِّي يَا فَاطِمَةُ ثُمَّ جَاءَ سَائِلٌ فَنَاولَتْهُ الْقِلَادَةَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ:

اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ وَ غَضَبِي عَلَيَّ مِنْ أَهْرَقَ دَمِي وَ آذَانِي فِي عِثْرَتِي.

[كشف الغمه] عن موسى بن جعفر عليهما السلام مثله.

نیز در همان کتاب (۷۵) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

یک روز رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفت و دید که گردنبند در گردن آن بانوی بزرگوار است، پیامبر خدا به علت آن گردنبند از فاطمه ی زهرا اعراض نمود، فاطمه آن گردنبند را باز نموده و کنار نهاد، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به وی فرمود:

تو از من هستی. پس از این جریان شخص سائلی آمد و حضرت زهراء آن گردنبند را به وی عطا کرد.

آنگاه پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

غضب شدید خدا و غضب من بر کسی باد که خون مرا بریزد و مرا به جهت عترتم اذیت و آزار نماید.

در کتاب

کشف الغمه جلد ۱، صفحه ی ۴۷۱ مثل این حدیث، از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام نقل شده ست.

[روایت شماره] (۱۶)

[تفسیر القمی] [الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْمُعَلَّى، عَنِ الْوَشَاءِ، عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ، عَنِ أَبِي حَمَزَةَ، عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ «إِنَّهَا لِأَحَدِي الْكَبِيرِ * نَذِيرًا لِلْبَشَرِ» (۷۶) قَالَ:

يَعْنِي فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا.

در تفسیر علی بن ابراهیم (۷۷) با چند واسطه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که درباره ی تفسیر آیه های (۳۵ و ۳۶) سوره ی مُدَّثِّر که می فرماید:

«وی یکی از بزرگان است و برای بیم دادن بشر آمده».

فرمود:

منظور خدا در این آیه، فاطمه ی زهراء سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (۱۷)

[المجالس للمفيد] [الأمالی للشیخ الطوسی] [المُفِيدُ، عَنِ الْمَرَاغِيِّ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ، عَنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ الْأَحْمَسِيِّ، عَنِ خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ يَزِيدَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ، عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنِ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ يَعْنِي ابْنَ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ:

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي مَنْ سَرَّهَا فَقَدْ سَرَّنِي وَ مَنْ سَاءَهَا فَقَدْ سَاءَنِي فَاطِمَةُ أَعَزُّ النَّاسِ عَلَيَّ.

شیخ مفید در کتاب مجالس (۷۸) و شیخ طوسی در کتاب امالی (۷۹) با چند واسطه از سعد بن مالک (پسر ابی وقاص) روایت می کند که گفت:

از پیامبر خدا شنیدم می فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است، کسی که فاطمه را مسرور نماید مرا مسرور نموده و کسی که وی را ناراحت کند مرا ناراحت کرده است، فاطمه عزیزترین مردم نزد من است.

[روایت شماره] (۱۸)

[الأمالی للشیخ الطوسی] [ابن الصلّٰت، عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ، عَنِ يَعْقُوبَ بْنِ يُوسُفَ الصَّبَّيِّ، عَنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى عَنِ جَعْفَرِ الْأَحْمَرِيِّ،

عَنِ الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ جُمَيْعِ بْنِ عَمِيرٍ قَالَ:

قَالَتْ عَمَّتِي لِعَائِشَةَ وَ أَنَا أَسْمَعُ: لَلَّهِ أَنْتِ (٨٠) مَسِيرُكِ إِلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا كَانَ؟

قَالَتْ:

دَعِينَا مِنْكَ إِنَّهُ مَا كَانَ مِنَ الرِّجَالِ أَحَبُّ إِلَيَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مِنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَا مِنَ النِّسَاءِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا.

در کتاب امالی شیخ طوسی (٨١) با چند واسطه از جمیع بن عمیر نقل می کند که گفت:

شنیدم که عمه ام به عایشه می گفت:

منظور تو از اینکه به سوی علی علیه السلام می روی چیست؟

گفت:

ما را واگذار و در این باره چیزی می پرس که از میان مردان

و زنان، در نزد پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، محبوب تر از علی و فاطمه علیهما السلام نبود.

[روایت شماره] (۱۹)

[الأمالی للشیخ الطوسی] بِالْإِسْنَادِ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى، عَنْ زَكَرِيَّا، عَنْ فِرَاسٍ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ:

أَقْبَلْتُ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا تَمْشِي لَا وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا مَشِيهَا يَحْرِمُ مِنْ مِشْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَلَمَّا رَأَاهَا قَالَ:

مَرْحَبًا بِابْنَتِي مَرَّتَيْنِ قَالَتْ فَاطِمَةُ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا فَقَالَ لِي: أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَأْتِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ.

توضیح قال الجوهری: ما حَرَمْتُ منه شیئا ای ما نَقَصْتُ و ما قَطَعْتُ و قال الجزری: فی حدیث سعد ما حرمت من صلاه رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ شیئا ای ما تَرَكْتُ.

نیز در همان کتاب (۸۲) با چند واسطه از عایشه روایت می کند که گفت:

هر گاه فاطمه ی زهراء سلام الله عليها راه می رفت به حق آن خدایی که شریک ندارد راه رفتن وی با راه رفتن پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تفاوتی نداشت، وقتی پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، فاطمه سلام الله عليها را می دید دو مرتبه به او می فرمود:

مرحبا به دختر من! فاطمه ی اطهر سلام الله عليها می گوید:

پدرم به من فرمود:

آیا راضی نیستی که فردای قیامت بزرگ زنان مؤمنین یا زنان این امت باشی؟

جوهری گوید:

«ما حَرَمْتُ مِنْهُ شَيْئًا» یعنی از آن کم و کاست نکردم و یا به این معنی است که هرگز آن را ترک نکردم و جزری گوید:

در حدیث سعد که گفته «ما حرمت من صلاه رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

آلِه وَ سَلَّمَ شَيْئًا» منظورش این است که من هرگز نماز رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ را ترک نکردم.

[روایت شماره] (۲۰)

[الأمالی للصدوق] الهَمْدَانِيُّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سَلَمَةَ الْأَهْوَازِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ الثَّقَفِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُوسَى، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَلَاءِ الْحَضْرَمِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ كَانَ جَالِسًا ذَاتَ يَوْمٍ وَ عِنْدَهُ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي وَ أَكْرَمُ النَّاسِ عَلَيَّ فَأَحْبِبْ مَنْ أَحَبَّهُمْ وَ أَبْغِضْ مَنْ أَبْغَضَهُمْ وَ وَالِ مَنْ وَالَاهُمْ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُمْ وَ أَعِنْ مَنْ أَعَانَهُمْ وَ اجْعَلْهُمْ مُطَهَّرِينَ مِنْ كُلِّ رِجْسٍ، مَعْصُومِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَ أَيِّدْهُمْ بِرُوحِ الْقُدْسِ مِنْكَ.

ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَا عَلِيُّ أَنْتَ إِمَامُ أُمَّتِي وَ خَلِيفَتِي عَلَيْهَا بَعْدِي وَ أَنْتَ قَائِدُ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى الْجَنَّةِ وَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى ابْنَتِي فَاطِمَةَ قَدْ أَقْبَلَتْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى نَجِيبٍ مِنْ نُورٍ عَنْ يَمِينِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ عَنْ يَسَارِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ بَيْنَ يَدَيْهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ خَلْفَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ، تَقُودُ مُؤْمِنَاتِ أُمَّتِي إِلَى الْجَنَّةِ.

فَأَيُّمَا امْرَأَةٍ صِلْتِ فِي الْيَوْمِ وَ اللَّيْلَةِ خَمْسَ صَلَوَاتٍ وَ صَامْتِ شَهْرَ رَمَضَانَ وَ حَجَّتِ بَيْتَ اللَّهِ الْحَرَامَ وَ زَكَّتِ مَالَهَا وَ أَطَاعَتْ زَوْجَهَا وَ وَالَّتِ عَلَيَّ بَعْدِي دَخَلْتِ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَةِ ابْنَتِي فَاطِمَةَ وَ إِنَّهَا لَسَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ.

فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهِيَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ عَالَمِيهَا؟

فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

ذَآكَ لِمَرِيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ، فَأَمَّا ابْنَتِي فَاطِمَةُ فَهِيَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأُولَى وَ الْآخِرِينَ وَ

إِنَّهَا لَتَقُومُ فِي مِحْرَابِهَا فَيَسِيْلُ عَلَيْهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَيُنَادُونَهَا بِمَا نَادَتْ بِهِ الْمَلَائِكَةُ مَرِيْمَ قَيُّوْلُونَ: يَا فَاطِمَةُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ» (۸۳).

ثُمَّ التَفَتَ إِلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:

يَا عَلِيُّ إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَهِيَ نُورٌ عَيْنِي وَ ثَمَرَةٌ فُؤَادِي يَسُوؤُنِي مَا سَاءَهَا وَيَسُرُّنِي مَا سَرَّهَا وَإِنَّهَا أَوَّلُ مَنْ يَلْحَقُنِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي فَأَحْسِنْ إِلَيْهَا بَعْدِي وَ أَمَّا الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَهَمَا ابْنَايَ وَ رِيحَانَتَايَ وَ هُمَا سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْيُكْرِمَا عَلَيْكَ كَسَمِعِكَ وَ بَصَرَكَ.

ثُمَّ رَفَعَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَدَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنِّي مُحِبٌّ لِمَنْ أَحَبَّهُمْ وَ مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضَهُمْ وَ سَلِّمْ لِمَنْ سَلَّمَ لَهُمْ وَ حَزْبٌ لِمَنْ حَارَبَهُمْ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاهُمْ وَ وَلِيٌّ لِمَنْ وَالَاهُمْ.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۸۴) با چند واسطه از ابن عباس نقل می کند که گفت:

یک روز پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نشسته بودند، علی و زهراء و حسن و حسین: در حضور آن بزرگوار مشرف بودند، پیغمبر خدا فرمود:

پروردگارا! تو می دانی که ایشان اهل بیت من و از عموم مردم نزد من گرامی ترند، بار خدایا! محبوب بدار آن کسی را که ایشان را محبوب دارد، دوست بدار آن شخصی را که ایشان را دوست داشته باشد، دشمن بدار کسی را که دشمن ایشان باشد، معین آن کسی باش که معین ایشان باشد، پروردگارا! ایشان را از هر گونه پلیدی پاک و پاکیزه بدار و از هر گناهی نگهداری فرما! ایشان را به وسیله ی روح القدس تأیید بفرما.

سپس متوجه حضرت علی بن

ایطالب علیه السلام شده و فرمود:

یا علی! تو امام امت من و خلیفه ی من خواهی بود، تو مؤمنین را به سوی بهشت رهبری خواهی کرد. گویا: من دخترم فاطمه را می بینم که فردای قیامت بر شتری که از نور باشد سوار است از طرف راست وی هفتاد هزار ملک و از سمت چپ او هفتاد هزار ملک و در مقابل ایشان هفتاد هزار ملک و در پشت سر ایشان هفتاد هزار ملک خواهد بود. دختر من زنان مؤمنه ی امتم را به جانب بهشت رهبری خواهد کرد. هر زنی که پنج نماز شبانه روز را بخواند و ماه رمضان را روزه بگیرد، اعمال حج را به جای آورد، زکات مال خود را بدهد، از شوهر خود اطاعت نماید و علی را بعد از من دوست داشته باشد به شفاعت دخترم فاطمه ی زهراء سلام الله علیها داخل بهشت خواهد شد دخترم فاطمه بزرگ زنان بهشت است.

گفته شد:

یا رسول الله! آیا فاطمه فقط بزرگ زنان زمانه ی خود می باشد؟

فرمود:

این مقام از حضرت مریم دختر عمران است، ولی دختر من فاطمه ی زهراء بزرگ زنان اولین و آخرین جهان است، هنگامی که فاطمه در محراب عبادت قیام می نماید تعداد هفتاد هزار ملک از ملائکه ی مقربین به وی سلام می کنند و فاطمه را به نحوی ندا می کنند که حضرت مریم را ندا می کردند. آنان به فاطمه می گویند:

خدا تو را برگزید و پاک و پاکیزه نمود، خدا تو را از میان تمام زنان جهان برگزید.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پس از این گفتگوها متوجه حضرت علی علیه السلام شده و فرمود:

یا علی! فاطمه پاره ی تن من و نور چشم

و میوه ی دل من است، آنچه که باعث ناراحتی زهرا باشد باعث ناراحتی من و آنچه که موجب خشنودی وی شود، موجب خشنودی من خواهد شد. زهرا اولین کسیست از اهل بیت من، که به من ملحق می شود. بعد از من با دخترم فاطمه نیک رفتار باش! حسن و حسین علیهما السلام پسران و گل های من هستند، ایشان بزرگ جوانان بهشت می باشند، پس باید نظیر چشم و گوش در نزد تو گرامی باشند.

سپس حضرت محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دست خود را به جانب آسمان بلند کرده و فرمود:

بار خدایا! من تو را شاهد می گیرم که من دوستِ دوستِ ایشان هستم، بغض کسی را دارم که بغض ایشان را داشته باشد، بجنگم با کسی که با آنان بجنگد، تسلیم کسی هستم که تسلیم ایشان باشد، دشمن شخصی می باشم که دشمن ایشان باشد، دوستدار کسی هستم که دوستدار آنان باشد.

[روایت شماره] (۲۱)

[علل الشرائع] [أبي، عَنْ سَعْدٍ، عَنْ ابْنِ عِيسَى، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ، عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ بَنَاتِ الْأَنْبِيَاءِ: لَا يَطْمَئِنُّ إِلَّا الطَّمْثُ عُقُوبَهُ وَ أَوَّلُ مَنْ طِمِثَتْ سَارَةُ.

شیخ صدوق در کتاب علل الشرائع (۸۵) با چند واسطه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که می فرمود:

دختران پیامبران: حیض نمی شوند، زیرا حیض یک نوع عقاب است. اول زنی که خون حیض دید، ساره بود.

[روایت شماره] (۲۲)

[الأمالی للشيخ الطوسي] [حَمَوِيهِ، عَنْ أَبِي الْحُسَيْنِ، عَنْ أَبِي خَلِيفَةَ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُمَرَ، عَنْ إِسْرَائِيلَ، عَنْ مَيْسَرَةَ بْنِ حَبِيبٍ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ:

مَا رَأَيْتُ مِنَ النَّاسِ أَحَدًا أَشْبَهَ كَلَامًا وَ حَدِيثًا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مِنْ فَاطِمَةَ كَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَيْهِ رَحَبَ بِهَا وَ قَبَلَتْ يَدَيْهَا وَ أَجْلَسَهَا فِي مَجْلِسِهِ فَإِذَا دَخَلَ عَلَيْهَا قَامَتْ إِلَيْهِ فَزَحَبَتْ بِهِ وَ قَبَلَتْ يَدَيْهِ وَ دَخَلَتْ عَلَيْهِ فِي مَرَضِهِ فَسَارَّهَا فَبَكَتْ ثُمَّ سَارَّهَا فَضَحِكَتْ فَقُلْتُ: كُنْتُ أَرَى لِهَذِهِ فَضْلًا عَلَى النِّسَاءِ، فَإِذَا هِيَ امْرَأَةٌ مِنَ النِّسَاءِ يَبْكِي إِذْ ضَحِكَتْ، فَسَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:

إِذَا إِنِّي لَبَدْرَةٌ، فَلَمَّا تُوَفِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ سَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:

إِنَّهُ أَخْبَرَنِي أَنَّهُ يَمُوتُ فَبَكَيْتُ ثُمَّ أَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِهِ لِحُوقًا بِهِ فَضَحِكْتُ.

بیان: قَالَ الْجَزْرِيُّ: فِي حَدِيثِ فَاطِمَةَ عِنْدَ وَفَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَتْ لِعَائِشَةَ: «إِنِّي إِذَا لَبَدْرَةٌ» الْبَدْرُ الَّذِي يَفْشَى السَّرَّ وَ يَطْهَرُ مَا يَسْمَعُهُ.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۸۶) با چند واسطه از عایشه نقل می کند که گفت:

من احدی را ندیدم که از لحاظ سخن گفتن

از فاطمه بیشتر به رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ شباهت داشته باشد هر گاه حضرت فاطمه به حضور پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ می آمد پیغمبر اکرم به وی مرحبا و خوش آمد می فرمود، دست های فاطمه را می بوسید و او را به جای خود می نشانید و هر گاه پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وارد بر حضرت زهرا سلام الله علیها می شدند حضرتش از جای برمی خاست و به پدر خویش مرحبا می گفت و دست های مبارکش را می بوسید.

در آن بیماری که پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به شهادت رسید حضرت فاطمه سلام الله علیها به حضور آن بزرگوار مشرف شد، رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سخنی در گوش فاطمه سلام الله علیها فرمود که حضرتش گریان شد. سپس پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مطلبی فرمود که حضرت فاطمه سلام الله علیها خندان گردید! من با خود گفتم:

برای فاطمه فضیلت و برتری قائل بودم و اکنون معلوم شد که وی هم نظیر زنان است، زیرا در حینی که گریان است می خندد! وقتی از او راجع به خنده اش جويا شدم، فرمود:

اکنون صلاح نیست که من جواب تو را بگویم.

هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به شهادت رسید من از فاطمه راجع به آن خنده پرسش نمودم فرمود:

وقتی پدرم خبر فوت خود را به من داد گریان شدم، بعد از آن که به من خبر داد و فرمود:

تو اولین کسی هستی که از اهل بیتم به من ملحق می شوی خندان شدم.

جزری

می گوید:

در حدیثی که فاطمه سلام الله علیها در هنگام شهادت پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به عایشه فرمود:

«إِنِّي إِذَا لَبِدْرَه» (۸۷) «البدْر» به معنی افشای سرّ و آنچه نشنیدنی است، می باشد. (یعنی حضرت زهرا سلام الله علیها به عایشه می فرماید:

اگر بگویم پدرم به من چه فرموده، پس من افشا کننده ی سرّ می باشم و این کار درست نیست).

[روایت شماره] (۲۳)

[تفسیر القمی] [«إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا» (۸۸) قَالَ:

نَزَلَتْ فِيمَنْ غَضِبَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حَقَّهُ وَ أَخَذَ حَقَّ فَاطِمَةَ وَ آذَاهَا وَ قَدْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

مَنْ آذَاهَا فِي حَيَاتِي كَمَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِي وَ مَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِي كَمَنْ آذَاهَا فِي حَيَاتِي وَ مَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهُ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ «إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ» (۸۹) الْآيَةَ.

علی بن ابراهیم در تفسیرش (۹۰) ذیل این آیه ی مبارکه، که می فرماید:

«افرادی که خدا و رسول را اذیت می کنند خدا آنان را در دنیا و آخرت لعنت کرده و عذاب بزرگی برای ایشان آماده نموده است». می نگارد:

این آیه در شأن آن اشخاصی نازل شده که حقّ حضرت زهراء سلام الله علیها و حضرت علی علیهما السلام را غصب نمودند و فاطمه را اذیت و آزار کردند، در صورتی که پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرموده:

هر کس زهرا را در زمان زنده بودن من اذیت کند مثل این است که وی را بعد از موت من اذیت کرده باشد و هر کسی او را بعد از رحلت من اذیت کند مثل این

است که وی را در زمان حیات من اذیت نموده باشد. کسی که فاطمه را اذیت نماید مثل این است که مرا اذیت کرده باشد و هر کس مرا اذیت کند خدا را اذیت کرده است و منظور از معنی آیه ی پیشین همین است.

[روایت شماره] (۲۴)

[الخصال] فِيمَا أَوْصِي بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَشْرَفَ عَلَى الدُّنْيَا فَاخْتَارَنِي مِنْهَا عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ، ثُمَّ أَطَّلَعَ الثَّانِيَةَ فَاخْتَارَكَ عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ بَعْدِي، ثُمَّ أَطَّلَعَ الثَّلَاثَةَ فَاخْتَارَ الْأَثَمَةَ مِنْ وُلْدِكَ عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ بَعْدَكَ ثُمَّ أَطَّلَعَ الرَّابِعَةَ فَاخْتَارَ فَاطِمَةَ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ.

شیخ صدوق در کتاب خصال (۹۱) می نگارد:

از جمله وصایایی که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام نمود این بود که فرمود: یا علی! خدا تو جویی به دنیا کرد و مرا بر مردان آن برگزید. نیز توجه دیگری نمود و تو را بعد از من بر مردان آن برگزید. برای سومین بار متوجه عالم شد و امامانی را که از فرزندان تو هستند برای بعد از تو برگزید، مرتبه ی چهارم توجهی کرد و فاطمه را از میان زنان عالم برگزید.

[روایت شماره] (۲۵)

[معانی الأخبار] [الْهَمْدَانِيُّ، عَنْ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ، عَنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فِي فَاطِمَةَ أَنَّهَا سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَمْ هِيَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ عَالَمِهَا؟ فَقَالَ:

ذَاكَ لِمَرِيَمَ كَانَتْ سَيِّدَةَ نِسَاءِ عَالَمِهَا وَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ.

شیخ صدوق در کتاب معانی الاخبار (۹۲) با چند واسطه از مفضل روایت می کند که گفت:

به امام جعفر صادق علیه السلام گفتم:

مرا از قول پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ که فرموده:

فاطمه بزرگ زنان عالم است آگاه کن، آیا وی فقط بزرگ زنان زمانه ی خود بود؟

فرمود:

این مقام از حضرت مریم که بزرگ زنان زمانه

خود بود. ولی حضرت زهراء بزرگ زنان اولين و آخرين مردم است.

[روایت شماره] (۲۶)

[معانی الأخبار] القَطَّانُ، عَنْ أَحْمَدَ الْهَمْدَانِي (۹۳)، عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَهْرَانَ، عَنِ عَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ شَجْنَةٌ (۹۴) مَنِي يُؤْذِنِي مَا آذَاهَا وَيَسْرُنِي مَا سَرَّهَا وَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَيَغْضَبُ لِعُضْبِ فَاطِمَةَ وَيَرْضَى لِرِضَاهَا.

نیز در همان کتاب (۹۵) با چند واسطه از ابن عباس از پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است، مرا اذیت می کند آن کس که وی را اذیت نماید، مرا خشنود می نماید آن کس که او را خشنود می کند، خدا برای غضب زهرا غضب می کند و برای خشنودی او خشنود می شود.

[روایت شماره] (۲۷)

[معانی الأخبار] مُحَمَّدُ بْنُ هَارُونَ الزَّنْجَانِيُّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ:

سَمِعْتُ الْقَاسِمَ بْنَ سَلَامٍ يَقُولُ فِي مَعْنَى قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

الرَّحِمُ شَجْنَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ يَعْنِي [أَنَّهُ] قَرَابَةُ مُشْتَبِكَةٍ كَأَشْبَاكِ الْعُرُوقِ وَقَوْلُ الْقَائِلِ الْحَدِيثُ ذُو شُجُونٍ إِنَّمَا هُوَ تُمْسِكُ بَعْضُهُ بِبَعْضٍ وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِلْمِ يُقَالُ: شَجِرٌ مُشَجَّنٌ إِذَا التَّفَّ بَعْضُهُ بِبَعْضٍ وَيُقَالُ شَجْنَةٌ وَشَجْنَةٌ وَالشُّجْنَةُ كَالْغُصْنِ يَكُونُ مِنَ الشُّجْرَةِ.

در کتاب معانی الاخبار (۹۶) آمده است: محمد بن هارون زنجانی از علی بن عبدالعزیز روایت کرد که گفت:

از قاسم بن سلام شنیدم که در معنای فرمایش پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ که می فرمود:

رحم، رگ و ریشه ایست از خداوند عزوجل. منظور این است که خویشاوندی مانند رگهای بدن که در همدیگر پیچیده شده رگ و ریشه ی

خویشاوندان نیز چنین به همدیگر متصل و پیچیده شده اند.

و قول کسانی که بعضی از احادیث را «ذو شجون» می گویند به این علت است که بعضی از کلمات آن حدیث به بعضی دیگر مستمسک می شود. (یعنی مثلاً فهمیدن آخر حدیث مشروط به اول و وسط آن است.)

و بعضی از اهل علم می گویند:

درخت مشجَن به درختی گویند که شاخه های آن در هم پیچیده شده و گفته شده کلمات: «شَجْنَهُ» و «شَجْنَهُ» و «الشُّجْنَهُ» همگی مانند شاخه ایست از یک درخت.

[روایت شماره] (۲۸)

[صحیفه الرضا علیه السلام] عن الرضا عليه السلام ، عن آبائه: ، عن علي بن الحسين عليه السلام قال:

حَدَّثَنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ قَالَتْ:

كُنْتُ عِنْدَ فَاطِمَةَ جَدَّتِكَ إِذْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَفِي عُنُقِهَا قِلَادَةٌ مِنْ ذَهَبٍ كَانَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ اشْتَرَاهَا لَهُ مِنْ فَيْءٍ لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

لَا يُعْرَنُكَ النَّاسُ أَنْ يَقُولُوا بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَعَلَيْكَ لِبَاسُ الْجَبَابِرَةِ فَقَطَعْتُهَا وَبَاعْتُهَا وَاشْتَرْتُ بِهَا رَقَبَةً فَأَعْتَقْتُهَا فَسِرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِذَلِكَ.

طبری در کتاب صحیفه الرضا (۹۷) علیه السلام از حضرت امام زین العابدین علیه السلام نقل می کند که فرمود:

اسماء بنت عمیس برای من گفت:

من نزد جدّه ات فاطمه زهراء سلام الله عليها بودم که پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم نزد فاطمه آمد، یک گردنبند طلا در گردن حضرت زهراء سلام الله عليها بود که علی بن ابیطالب علیه السلام آن را از سهم غنیمت خود خریده بود. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم به فاطمه ی اطهر سلام الله

علیها فرمود:

مردم تو را مغرور نکنند به اینکه بگویند:

تو دختر محمد هستی و توزر و زیور ستمکاران را استعمال کرده باشی!! حضرت فاطمه سلام الله علیها پس از این گفتگو آن گردنبندها را باز کرد و فروخت، پول آن را داد و یک غلام خرید و آزاد کرد و رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از این عمل مسرور گردید.

[روایت شماره] (۲۹)

[الخرائج و الجرائح] [رَوَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ قَالَ:

كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ جَالِسًا إِذْ أَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ قَدْ تَغَيَّرَ وَجْهَهَا مِنَ الْجُوعِ، فَقَالَ لَهَا: اذْنِي، فَدَنْتُ مِنْهُ، فَرَفَعَ يَدَهُ حَتَّى وَضَعَهَا عَلَى صَدْرِهَا فِي مَوْضِعِ الْقِلَادَةِ وَ هِيَ صَغِيرَةٌ ثُمَّ قَالَ:

اللَّهُمَّ مُشِيعَ الْجَاعَةِ وَ رَافِعَ الْوَضْعَةِ، لَا تُجِعْ فَاطِمَةَ،

قَالَ:

فَرَأَيْتُ الدَّمَ عَلَى وَجْهِهَا كَمَا كَانَتْ الصُّفْرَةُ فَقَالَتْ:

مَا جُعْتُ بَعْدَ ذَلِكَ.

راوندی در کتاب خرائج (۹۸) از عمران بن حُصَيْن نقل می کند که گفت:

من در حضور پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نشسته بودم که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها وارد شد. رنگ صورتش از شدت گرسنگی تغییر کرده بود. پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به فاطمه سلام الله علیها فرمود:

نزدیک من بیا. فاطمه نزدیک آن حضرت رفت، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دست مبارک خود را بلند کرد و روی سینه فاطمه در جای گردنبندها او نهاد در حالی که حضرتش در زمان کودکی بوده است، آنگاه دعا کرد و فرمود:

ای خدایی که گرسنگان را سیر می کنی و افراد متواضع را رفعت می دهی، فاطمه را گرسنه مگذار.

راوی می گوید:

دیدم گویا در عوض آن

رنگ زرد، خون در صورت فاطمه جریان پیدا کرد و سرخ شد، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

من بعد از آن گرسنه نشدم.

توجه توجه!!! این روایت در صورتی قابل قبول است که می گوید:

حضرت فاطمه سلام الله علیها در آن موقع در سنّ کودکی بوده ست.

[روایت شماره] (۳۰)

[الخرائج و الجرائح] رُوِيَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَقَامَ أَيَّامًا وَ لَمْ يَطْعَمْ طَعَامًا حَتَّى شَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِ، فَطَافَ فِي دِيَارِ أَزْوَاجِهِ فَلَمْ يُصِبْ عِنْدَ إِحْدَاهُنَّ شَيْئًا فَآتَى فَاطِمَةَ فَقَالَ:

يَا بَنِيَّ هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ أَكُلُهُ، فَإِنِّي جَائِعٌ؟

قَالَتْ:

لَا وَاللَّهِ بِنَفْسِي وَ أَخِي فَلَمَّا خَرَجَ عَنْهَا بَعَثَتْ جَارِيَةَ لَهَا رَغِيفَيْنِ وَ بَضْعَةَ لَحْمٍ فَأَخَذَتْهُ وَ وَضَعَتْهُ تَحْتَ جَفْنِهِ وَ غَطَّتْ عَلَيْهَا وَ قَالَتْ:

وَاللَّهِ لَأَوْثَرَنَّ بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلَى نَفْسِي وَ غَيْرِي وَ كَانُوا مُحْتَاجِينَ إِلَيَّ شَبْعَةَ طَعَامٍ، فَبَعَثْتُ حَسِينًا أَوْ حُسَيْنًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَرَجَعَ إِلَيْهَا فَقَالَتْ:

قَدْ أَتَانَا اللَّهُ بِشَيْءٍ فَحَبَّأْتَهُ لَكَ فَقَالَ:

هَلُمِّي عَلَيَّ يَا بَنِيَّ، فَكَشَفَتِ الْجَفْنَةَ فَإِذَا هِيَ مَمْلُوءَةٌ خُبْرًا وَ لَحْمًا فَلَمَّا نَظَرَتْ إِلَيْهِ: بُهَتَتْ وَ عَرَفَتْ أَنَّهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ، فَحَمِدَتِ اللَّهَ وَ صَلَّى عَلَى نَبِيِّهَا وَ قَدَمْتُهُ إِلَيْهِ فَلَمَّا رَأَاهُ حَمِدَ اللَّهَ وَ قَالَ:

مَنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا؟ قَالَتْ: «هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» (۹۹).

فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَيَّ عَلَى فِدَعَاهُ وَ أَحْضَرَهُ وَ أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ: وَ جَمِيعُ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ حَتَّى شَبِعُوا،

قَالَتْ فَاطِمَةُ: وَ بَقِيَّتِ

الْجَفْنَةُ كَمَا هِيَ فَأَوْسَعَتْ مِنْهَا عَلَى جَمِيعِ جِيرَانِي جَعَلَ اللَّهُ فِيهَا بَرَكَهً وَ خَيْرًا كَثِيرًا.

نیز در همان کتاب (۱۰۰) از جابر بن عبدالله روایت می کند که گفت:

چند روزی بود که پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ غذا نخورده بود و بدین جهت دچار مشقت شده بود، در خانه هر یک از زنان خود رفت ولی غذایی نزد هیچ کدام نیافت.

سپس نزد فاطمه ی زهراء سلام الله عليها آمد و فرمود:

ای دختر من! آیا غذایی نزد تو هست که من بخورم، زیرا من خیلی گرسنه ام؟ فاطمه ی زهرا سلام الله عليها عرض کرد:

نه به خدا قسم، جان من و برادرم (۱۰۱) به فدایت! موقعی که پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از نزد فاطمه سلام الله عليها خارج شد یکی از کنیزان حضرت فاطمه دو گرده ی نان با مقداری گوشت به حضور آن بانو فرستاد، فاطمه آنها را گرفت و در زیر کاسه قرار داد، آنگاه فرمود:

به خدا قسم که من پدرم را بر خودم و دیگران برای خوردن این غذا مقدم می دارم، در صورتی که به یک خوراک غذا محتاج بودند، زهرا ی اطهر سلام الله عليها حسن یا حسین علیهما السلام را به سراغ پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرستاد و آن بزرگوار برگشت، فاطمه ی زهراء سلام الله عليها به آن حضرت عرض کرد:

خدا مقداری غذا برای ما فرستاد و من آن را برای شما گذاشته ام، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

آن را بیاور! وقتی فاطمه کاسه را برداشت دید مملو از نان و گوشت است، موقعی که کاملاً دقت نمود، دریافت که

این غذا از طرف خدای سبحان فرستاده شده! لذا حمد خدای را به جای آورد و به پدر بزرگوار خود صلوات و درود فرستاد.

هنگامی که چشم پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به آن غذا افتاد حمد خدای را به جای آورد و به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

این غذا را از کجا آورده ای؟! عرض کرد:

از طرف خدا عطا شده، خدا هر کسی را بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد.

پس از این جریان رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به دنبال حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرستاد تا حاضر شد، سپس پیغمبر اکرم، امیرالمؤمنین، فاطمه، حسن، حسین: و عموم زنان پیامبر خدا از آن غذا خوردند تا سیر شدند!

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

آن کاسه باز هم همچنان مملو از غذا مانده بود، من غذای آن روز را به جمیع همسایگانم توزیع کردم، خدای توانا خیر و برکت فراوانی به آن غذا عطا کرده بود.

[روایت شماره] (۳۱)

[الخرائج و الجرائح] [رَوَى أَنَّ أَبَاعَبْدَ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ خَدِيجَةَ لَمَّا تُوفِّيتْ جَعَلَتْ فَاطِمَةَ تَلُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ تَدُورُ حَوْلَهُ وَ تَسْأَلُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ أُمِّي فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لَا يُجِيبُهَا، فَجَعَلَتْ تَدُورُ عَلَيَّ مَنْ تَسْأَلُهُ وَ رَسُولُ اللَّهِ لَا يَدْرِي مَا يَقُولُ، فَنَزَلَ جَبْرَائِيلُ فَقَالَ:

إِنَّ رَبَّكَ يَا مُرُوكَ أَنْ تَقْرَأَ عَلَيَّ فَاطِمَةَ السَّلَامَ وَ تَقُولَ لَهَا: إِنَّ أُمَّكَ فِي بَيْتِ مَنْ قَصَبٍ، كِعَابُهُ مِنْ ذَهَبٍ وَ عُمْدُهُ مِنْ ياقوتِ أَحْمَرَ، بَيْنَ آسِيَةِ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ وَ مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ وَ

مِنْهُ السَّلَامُ وَ إِلَيْهِ السَّلَامُ.

ایضاح: قال الجوهری کعوب الرمح النواشر فی أطراف الأنایب.

نیز در همان کتاب (۱۰۲) از امام جعفر صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود:

هنگامی که خدیجه ی کبری سلام الله علیها از دنیا رحلت نمود فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به رسول خدا صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پناهنده می شد و در اطراف آن حضرت می گردید و می فرمود:

یا رسول الله! مادرم کجاست؟

ولی پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ جواب وی را نمی داد، فاطمه می گردید که شاید از دیگری پرسش نماید، پیغمبر خدا متفکر بود که جواب وی را چه بگوید! جبرئیل نازل شد و به پیامبر خدا گفت:

پروردگارت می فرماید:

به فاطمه ی اطهر سلام برسان و بگو: مادرت در بهشت در یک خانه ایست از نی، که بر طلا نصب شده و ستون های آن از یاقوت سرخ است، مادر تو بین آسیه زن فرعون و مریم دختر عمران جای دارد، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

خدا سلام است، سلامتی از او و به سوی او می باشد.

جوهری گوید:

«کعوب» به نی هایی گویند که اطراف رودخانه ها می روید.

[روایت شماره] (۳۲)

[الخرائج و الجرائح] رَوَى أَنَّ أُمَّ أَيْمَنَ لَمَّا تُوفِّيتُ فَاطِمَةَ، حَلَفَتْ أَنْ لَا تَكُونَ بِالْمَدِينَةِ إِذْ لَا تُطِيقُ أَنْ تَنْظُرَ إِلَى مَوَاضِعِ كَانَتْ بِهَا، فَخَرَجَتْ إِلَى مَكَّةَ، فَلَمَّا كَانَتْ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ عَطِشَتْ عَطَشًا شَدِيدًا فَرَفَعَتْ يَدَيْهَا قَالَتْ:

يَا رَبِّ أَنَا خَادِمَةٌ فَاطِمَةَ تَقْتُلُنِي عَطَشًا فَأَنْزَلَ اللهُ عَلَيَّاء دَلْوًا مِنَ السَّمَاءِ فَشَرِبْتُ فَلَمْ تَحْتَجِجْ إِلَيَّ الطَّعَامِ وَ الشَّرَابِ سَبْعَ سِنِينَ وَ كَانَ النَّاسُ يَبْعَثُونَهَا فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْحَرِّ فَمَا يُصِيبُهَا عَطَشٌ. (۱۰۳)

نیز در کتاب خرائج (۱۰۴) نقل می کند که وقتی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به

شهادت رسید اُم ایمن قسم خورد که در مدینه نماند، زیرا طاقت نداشت که آن مواضعی که فاطمه سلام الله علیها را در آنجا دیده بود بنگرد.

لذا از مدینه به سوی مکه خارج شد، موقعی که در بین راه رسید شدیداً تشنه شد، دست های خود را به طرف آسمان بلند کرد و گفت:

پروردگارا! من خادمه ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها می باشم، آیا مرا به وسیله ی تشنگی خواهی کشت، خدای رؤوف دلوی از آسمان برای او نازل کرد. وی از آن دلو آب آشامید و تا هفت سال محتاج به غذا و آب نشد. مردم او را در روز بسیار گرم به دنبال کاری می فرستادند ولی تشنه نمی شد.

[روایت شماره] (۳۳)

[الخرائج و الجرائح] [رُوی أَن سَلْمَانَ قَالَ:

كَانَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا جَالِسَةً قُدَامَهَا رَحَى تَطْحَنُ بِهَا الشَّعِيرَ وَ عَلَى عَمُودِ الرَّحَى دَمَّ سَائِلٌ وَ الْحُسَيْنُ فِي نَاحِيَةِ الدَّارِ يَتَضَوَّرُ مِنَ الْجُوعِ، فَقُلْتُ: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ دَبْرَتْ كَفَاكِ وَ هَذِهِ فَضُّهُ، فَقَالَتْ أَوْصَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِّمْ أَنْ تَكُونَ الْخِدْمَةَ لَهَا يَوْمًا، فَكَانَ أَمْسَ يَوْمِ خِدْمَتِهَا قَالَ سَلْمَانُ: قُلْتُ: إِنِّي مَوْلَى عَتَاقِهِ إِمَّا أَنَا أَطْحَنُ الشَّعِيرَ أَوْ أُسَكِّتُ الْحُسَيْنَ لَكَ؟

فَقَالَتْ:

أَنَا بَتْسِيكِيهِ أَرْفُقُ وَ أَنْتِ تَطْحَنُ الشَّعِيرَ، فَطَحَنْتُ شَيْئًا مِنَ الشَّعِيرِ فَإِذَا أَنَا بِالْإِقَامَةِ، فَمَضَيْتُ وَ صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِّمْ فَلَمَّا فَرَعْتُ قُلْتُ لِغُلِيِّ مَا رَأَيْتُ فَبَكَى وَ خَرَجَ ثُمَّ عَادَ فَتَبَسَّمَ فَسَأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِّمْ قَالَ:

دَخَلْتُ عَلَى فَاطِمَةَ وَ هِيَ مُسْتَلْقِيَةٌ لِقَفَاهَا وَ الْحُسَيْنُ نَائِمٌ عَلَى صَدْرِهَا وَ قُدَامَهَا رَحَى تَدُورُ مِنْ غَيْرِ يَدٍ، فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَالَ:

يَا عَلِيُّ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً سَيَّارَةً فِي الْأَرْضِ يَخْدُمُونَ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ.

نیز در همان کتاب (۱۰۵) از سلمان نقل می کند که گفت:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها نشستہ بود و با آسیابی که در مقابلش بود جو آسیاب می کرد. دسته ی آسیاب خون آلوده بود، حسین علیه السلام در یک گوشه ی اتاق از گرسنگی بی قراری می کرد، من به حضرت فاطمه سلام الله علیها گفتم:

ای دختر پیامبر خدا! دست های تو به وسیله ی آسیاب کردن مجروح شده، در صورتی که فضّه ی خادمه حاضر است!

فرمود:

پدرم پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرموده:

کار منزل یک روز به عهده ی فضّه و یک روز به عهده ی من باشد، نوبت فضّه دیروز بوده ست.

سلمان گفت:

من بنده ی آزاد شده ی شما هستم، اجازه بدهید که آسیاب نمایم، یا اینکه حسین را ساکت کنم، فرمود:

من حسین را بهتر آرام می کنم، تو بیا، جو را آسیاب کن. موقعی که من قسمتی از جو را آسیاب کردم اذان و اقامه برای نماز گفته شد. من رفتم و نمازم را با پیامبر صَلَّيَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به جای آوردم و پس از فراغت از نماز، جریان حضرت فاطمه سلام الله علیها را برای امیرالمؤمنین علیه السلام شرح دادم، حضرت علی علیه السلام پس از اینکه گریه کرد خارج شد، سپس در حالی برگشت که خندان بود! پیغمبر اکرم صَلَّيَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ سبب خنده ی ایشان را جویا شدند. امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد:

من نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفتم، وی را دیدم که به قفا خوابیده

و حسین روی سینه اش خواب رفته و آسیابی که در مقابل فاطمه بود خود به خود کار می کرد! پیامبر اکرم پس از اینکه لبخندی زد فرمود:

یا علی! آیا تو نمی دانی خدا، ملائکه ی بسیاری در زمین دارد که تا قیام قیامت برای آل محمد خدمت می کنند؟

[روایت شماره] (۳۴)

[الخرائج و الجرائح] [رُوی أَنْ أَبَادَرُّ قَالَ:

بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَدْعُو عَلِيًّا فَآتَيْتُ بَيْتَهُ فَنَادَيْتُهُ فَلَمْ يُجِبْنِي أَحَدٌ وَ الرَّحَى تَطْحَنُ وَ لَيْسَ مَعَهَا أَحَدٌ، فَنَادَيْتُهُ فَخَرَجَ وَ أَصْغَى إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ، فَقَالَ لَهُ شَيْئًا لَمْ أَفْهَمْهُ، فَقُلْتُ: عَجَبًا مِنْ رَحَى فِي بَيْتِ عَلِيٍّ تَدُورُ وَ لَيْسَ مَعَهَا أَحَدٌ، قَالَ:

إِنَّ ابْنَتِي فَاطِمَةَ مَلَآ اللَّهُ قَلْبَهَا وَ جَوَارِحَهَا إِيمَانًا وَ يَقِينًا وَ إِنَّ اللَّهَ عَلِمَ ضَعْفَهَا فَأَعَانَهَا عَلَى دَهْرِهَا وَ كَفَاهَا أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً مُوَكَّلِينَ بِمَعُونَةِ آلِ مُحَمَّدٍ

نیز در همان کتاب (۱۰۶) از ابوذر نقل می کند که گفت:

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مرا فرستاد که امیرالمؤمنین علی علیه السلام را به حضور آن حضرت بیاورم. من وارد خانه ی حضرت علی علیه السلام شدم و آن بزرگوار را صدا زدم، ولی کسی جوابم را نگفت، آسیاب مشغول کار بود در صورتی که کسی نزد آن نبود!! من حضرت علی علیه السلام را برای دوّم صدا زدم و ایشان خارج شد و به حضور پیغمبر شرفیاب شد، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ سخنی در گوش حضرت علی علیه السلام فرمود که من آن را نفهمیدم، گفتم:

تعجب دارم از این آسیابی که در خانه ی علی علیه السلام خود به خود کار می کند. پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

خدا قلب و جوارح دخترم فاطمه سلام الله عليها را از ايمان و يقين پُر کرده، چون ضعف و ناتواني جسمی فاطمه را می داند لذا او را یاری کرده ست. آیا تو می دانی که خدا ملائکه ای دارد که موکل یاری کردن آل محمد می باشند؟

[روایت شماره] (۳۵)

[الخرائج و الجرائح] [رَوَى أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَصْبَحَ يَوْمًا فَقَالَ لِفَاطِمَةَ: عِنْدَكَ شَيْءٌ تُعَدُّ بِنِيهِ قَالَتْ:

لَا، فَخَرَجَ وَ اسْتَفْرَضَ دِينَارًا لِيَبْتِغِيَ مَا يُضِلُّهُمْ فَإِذَا الْمِقْدَادُ فِي جَهْدٍ وَ عِيَالُهُ جِيَاعٌ فَأَعْطَاهُ الدِّينَارَ وَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَ صَلَّى الظُّهْرَ وَ الْعَصْرَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ثُمَّ أَخَذَ النَّبِيُّ بِيَدِ عَلِيٍّ وَ انْطَلَقَا إِلَى فَاطِمَةَ وَ هِيَ فِي مُصَلَّاهَا وَ خَلْفَهَا جَفْنَةٌ تَفُورُ.

فَلَمَّا سَمِعَتْ كَلَامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خَرَجَتْ فَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ وَ كَانَتْ أَعَزَّ النَّاسِ عَلَيْهِ، فَرَدَّ السَّلَامَ وَ مَسَحَ بِيَدِهِ عَلَى رَأْسِهَا ثُمَّ قَالَ:

عَشِينَا غَفَرَ اللَّهُ لَكَ وَ قَدْ فَعَلَ فَأَخَذَتْ الْجَفْنَةَ فَوَضَعَتْهَا بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَ:

يَا فَاطِمَةُ أَنَّى لَمَكَ هَذَا الطَّعَامُ الَّذِي لَمْ أَنْظُرْ إِلَى مِثْلِ لَوْنِهِ قَطُّ وَ لَمْ أَشَمِّ مِثْلَ رَائِحَتِهِ قَطُّ وَ لَمْ أَكُلْ أَطْيَبَ مِنْهُ؟ وَ وَضَعَ كَفَّهُ بَيْنَ كَتِفَيْ وَ قَالَ:

هَذَا بَدَلٌ عَنْ دِينَارِكَ «إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» (۱۰۷).

أَقُولُ: قَالَ الرَّمَخَشَرِيُّ فِي الْكَشَافِ عِنْدَ ذِكْرِ قِصَّةِ زَكَرِيَّا وَ مَرْيَمَ: وَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَنَّهُ جَاعٌ فِي زَمَنِ قَحْطٍ فَأَهْدَتْ لَهُ فَاطِمَةُ رَغِيفَيْنِ وَ بَضَعَهُ لَحْمٍ آثَرْتُهُ بِهَا فَرَجَعَ بِهَا إِلَيْهَا فَقَالَ:

هَلْمِي يَا بَنِيَّ وَ كَشَفْتُ عَنِ الطَّبَقِ فَإِذَا هُوَ مَمْلُوءٌ خُبْرًا وَ

لَحْمًا فَبُهَّتْ وَ عَلِمَتْ أَنَّهَا نَزَلَتْ مِنَ اللَّهِ فَقَالَ لَهَا: «أَنْتِي لَكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» (۱۰۸)
فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَكَ شَبِيهَةَ سَيِّدِهِ نَسِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ثُمَّ جَمَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ: وَ جَمِيعَ أَهْلِ بَيْتِهِ حَتَّى شَبِعُوا وَ بَقِيَ الطَّعَامُ كَمَا هُوَ وَ أَوْسَعَتْ فَاطِمَةُ عَلَيَّ جِيرَانَهَا.

نیز در کتاب نامبرده (۱۰۹) می نویسد:

یک روز صبح حضرت علی بن ابیطالب به فاطمه ی اطهر علیهما السلام فرمود:

آیا صبحانه ای داری که من بخورم، فرمود:

نه. امیرالمؤمنین علی علیه السلام خارج شد و دیناری قرض کرد تا به مصرف برساند ناگاه با مقدار مواجه شد که اهل و عیالش گرسنه بودند.

حضرت علی علیه السلام آن دینار را به مقدار داد و خود وارد مسجد شد و نماز ظهر و عصر را با پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به جای آورد. سپس پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دست علی علیه السلام را گرفت و با یکدیگر متوجه [منزل] فاطمه ی زهراء سلام الله علیها شدند، فاطمه سلام الله علیها بر سر سجاده ی عبادت بود و کاسه ای پشت سر آن حضرت بود که بخار از آن برمی خاست.

هنگامی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها که نزد آن حضرت عزیزترین مردم بود صدای پیامبر را شنید از اطاق خارج شد و به آن حضرت سلام کرد. رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ جواب سلام فاطمه را داده و دست مبارک خود را بر سر آن

بانوی معظّمه کشیدند و به وی فرمودند:

خدا تو را بیامرزد، شام برای ما بیاور، فاطمه ی اطهر کاسه ی غذا را آورد و در حضور پیغمبر اکرم نهاد، رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

ای فاطمه! این غذا از کجا نصیب تو شده! من هرگز نظیر آن را ندیده ام، نظیر بوی آن را نبوییده ام، نظیر آن را نخورده ام، آنگاه دست مبارک خود را در میان دو کتف حضرت علی علیه السلام گذاشته و فرمود:

این غذا در عوض آن دیناریست که در راه خدا دادی، خدا هر کسی را که بخواهد رزق و روزی بدون حساب عطا می کند.

مؤلف گوید:

زمخشری در تفسیر کشاف، ضمن داستان حضرت زکریّا و مریم می نویسد:

در زمانی که قحطی رُخ داده بود فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پدرش پیامبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ را بر خویشتن مقدم داشت و دو گِردِده ی نان و یک تکه گوشت برای پیامبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرستاد. پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آن نان و گوشت را نزد فاطمه آورد و به وی فرمود:

ای دختر من! بیا این غذا را بگیر. وقتی حضرت فاطمه سلام الله علیها آن غذا را گرفت و روپوش را از روی آن برداشت دید آن ظرف پر از نان و گوشت است، فاطمه مبهوت و متعجب شد! آنگاه دریافت که آن غذا از طرف خدای رؤوف عطا شده. پیغمبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

این غذا را از کجا آورده ای؟

عرض کرد:

از طرف خدای توانا عطا شده، خدا که

هر که را بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

حمد مختص آن خدا بیست که تو را شبیه به بانوی بزرگ بنی اسرائیل یعنی حضرت مریم قرار داده. سپس پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ علی بن ابیطالب، حسن، حسین: و جمیع اهل بیت خود را جمع کرد. همه به قدری از آن غذا خوردند که سیر شدند ولی غذا همچنان باقی مانده بود، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آن غذا را به همسایگانش تقسیم کرد.

[روایت شماره] (۳۶)

[المناقب لابن شهر آشوب] [الخرائج و الجرائح] [رَوَى أَنَّ عَلِيًّا اسْتَفْرَضَ مِنْ يَهُودِيٍّ شَعِيرًا فَاسْتَرْهَنَهُ شَيْئًا فَدَفَعَ إِلَيْهِ مَلَاءَةً فَاطِمَةَ رَهْنًا وَ كَانَتْ مِنَ الصُّوفِ فَأَدْخَلَهَا الْيَهُودِيُّ إِلَى دَارٍ وَ وَضَعَهَا فِي بَيْتٍ فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلُ دَخَلَتْ زَوْجَتَهُ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الْمَلَاءَةُ بِشُغْلٍ فَرَأَتْ نُورًا سَاطِعًا فِي الْبَيْتِ أَضَاءَ بِهِ كُلَّهُ فَانْصَرَفَتْ إِلَى زَوْجِهَا فَأَخْبَرَتْهُ بِأَنَّهَا رَأَتْ فِي ذَلِكَ الْبَيْتِ ضَوْءًا عَظِيمًا فَتَعَجَّبَ الْيَهُودِيُّ زَوْجُهَا وَ قَدْ نَسِيَ أَنَّ فِي بَيْتِهِ مَلَاءَةً فَاطِمَةَ، فَهَضَّ مُسِرِعًا وَ دَخَلَ الْبَيْتَ فَإِذَا ضِيَاءُ الْمَلَاءَةِ يَنْشُرُ شِعَاعَهَا كَأَنَّهُ يَشْتَعِلُ مِنْ بَيْدَرٍ مُنِيرٍ يَلْمَعُ مِنْ قَرِيبٍ، فَتَعَجَّبَ مِنْ ذَلِكَ فَأَنْعَمَ النَّظَرَ فِي مَوْضِعِ الْمَلَاءَةِ فَعَلِمَ أَنَّ ذَلِكَ النُّورَ مِنْ مَلَاءَةِ فَاطِمَةَ، فَخَرَجَ الْيَهُودِيُّ يَغْدُو إِلَى أَقْرَبَائِهِ وَ زَوْجَتَهُ تَغْدُو إِلَى أَقْرَبَائِهَا فَاجْتَمَعَ ثَمَانُونَ مِنَ الْيَهُودِ فَرَأُوا ذَلِكَ فَأَسْلَمُوا كُلَّهُمْ.

بیان: الملاءه بالضم و المد الإزار و الریطة. (۱۱۰)

در کتاب خرائج و جرائح (۱۱۱) و ابن شهر آشوب در کتاب مناقب می نگارند:

روایت شده که امیرالمؤمنین علی علیه السلام مقداری جو از شخص یهودی قرض کرد، یهودی گفت:

باید چیزی را نزد من به عنوان رهن

بگذاری، حضرت علی علیه السلام چادر فاطمه ی زهراء را که از پشم بافته شده بود نزد او نهاد، یهودی آن چادر را به خانه برد و در میان اطاق نهاد. وقتی که شب شد و زن یهودی به منظور کاری داخل آن اطاق شد نوری را دید که همه ی اطاق به وسیله ی آن روشن شده! فوراً نزد شوهر خویش آمد و او را از آن نوری که دیده بود آگاه نمود. آن مرد یهودی که چادر حضرت زهراء را فراموش نموده بود فوق العاده تعجب کرد! وقتی وی به سرعت برخاست و داخل اطاق شد ناگاه با این منظره مواجه گردید که نور آن چادر، باعث روشنایی اطاق شده است و گویا آن چادر، مانند ماه شب چهاردهمی باشد که از نزدیک می درخشد. یهودی که دچار شگفت عجیبی شده بود وقتی کاملاً در موضع نور توجه نمود دید، نورها همه از آن چادر است، یهودی از اطاق خارج و به سرعت متوجه قوم و خویشان گردید، زن وی نیز به سوی فامیل های خود شتافت. تعداد هشتاد نفر از یهود آمدند و با این منظره مواجه شده، همگی اسلام اختیار کردند.

بیان: «ملاءه» با ضمّه و مدّ به معنای چادر و پوشش است.

[روایت شماره] (۳۷)

[الخرائج و الجرائح] [رَوَى أَنَّ الْيَهُودَ كَانَتْ لَهُمْ عُرْسٌ فَجَاءُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَقَالُوا: لَنَا حَقُّ الْجَوَارِ فَنَسَأُكَ أَنْ تَبْعَثَ فَاطِمَةَ بِنْتِكَ إِلَيْنَا حَتَّى يَزِدَّادَ عُرْسَنَا بِهَا وَالْحُوا عَلَيْهِ فَقَالَ:

إِنَّهَا زَوْجَةُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَهِيَ بِحُكْمِهِ وَسَأَلُوهُ أَنْ يَشْفَعَ إِلَيْنَا فِي ذَلِكَ وَقَدْ جَمَعَ الْيَهُودُ الطَّمَّ وَ

الرَّمِّ (۱۱۲) مِنَ الْحُلِيِّ وَالْحُلَلِ وَظَنَّ الْيَهُودُ أَنَّ فَاطِمَةَ تَدْخُلُ فِي بَدَلَتِهَا وَارَادُوا اسْتِهَانَهُ بِهَا، فَجَاءَ جَبْرَائِيلُ بِثِيَابٍ مِنَ الْجَنَّةِ وَحُلِيِّ وَحُلَلٍ لَمْ يَرَوْا مِثْلَهَا فَلَبَسَتْهَا فَاطِمَةُ وَتَحَلَّتْ بِهَا فَتَعَجَّبَ النَّاسُ مِنْ زِينَتِهَا وَأَلْوَانِهَا وَطِيبِهَا، فَلَمَّا دَخَلَتْ فَاطِمَةُ دَارَ الْيَهُودِ سَجَدَ لَهَا نِسَاؤُهُمْ يُقْبِلُونَ الْأَرْضَ بَيْنَ يَدَيْهَا وَأَسْلَمَ بِسَبَبِ مَا رَأَوْا خَلَقَ كَثِيرٌ مِنَ الْيَهُودِ.

ایضاح: قال الجوهری: الرَّمُّ بالكسر الثرى يقال: جاء بالطمِّ والرَّمُّ إذا جاء بالمال الكثير وقال: الطَّمُّ البحر وقال الفيروزآبادی: جاء بالطمِّ والرَّمُّ بالبحر والبری أو الرطب واليابس أو التراب والماء أو بالمال الكثير والرَّمُّ بالكسر ما يحمله الماء أو ما على وجه الأرض من فتات الحشيش وقال: الطَّمُّ بالكسر الماء أو ما على وجهه أو ما ساقه من غناء والبحر والعدد الكثير.

راوندی در کتاب خرائج (۱۱۳) می نگارد:

روایت شده یک وقت گروه یهودیان عروسی داشتند، به حضور پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مشرف شدند و گفتند:

چون ما حق همسایگی داریم لذا از شما تقاضا می کنیم که فاطمه ی زهراء سلام الله عليها را به عروسی ما بفرستی تا باعث سرافرازی ما شود، آنان در این باره خیلی اصرار کردند ولی پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ در جوابشان فرمود:

فاطمه ی زهراء سلام الله عليها زوجه ی علی بن ابیطالب علیهما السلام و محکوم به حکم و اجازه ی علی خواهد بود. یهودیان تقاضا نمودند که آن حضرت درباره ی این مطلب به حضرت علی علیه السلام توصیه نماید.

زنان یهودی آنچه که زر و زیور داشتند پوشیده بودند، یهودیان این گمان

را می کردند که فاطمه ی زهراء سلام الله عليها با حال ذلت و تهیدستی نزد آنان خواهد آمد و ایشان به وی توهین خواهند کرد. جبرئیل یک نوع لباس و زر و زیورهای بهشتی برای فاطمه ی اطهر سلام الله عليها آورد که نظیر آنها را ندیده بودند، وقتی فاطمه ی زهراء سلام الله عليها آن لباس ها و زر و زیورها را پوشید مردم از رنگ و خوشبویی آنها تعجب نمودند! هنگامی که فاطمه ی زهراء سلام الله عليها داخل خانه ی یهودیان شد زنان یهودی به خاک افتادند و زمین ادب را بوسیدند و گروه فراوانی که با آن منظره مواجه شدند اسلام اختیار کردند!

بیان: جوهری گفته «الرَّمَّ» به معنی مال و ثروت فراوان است، در این روایت که آمده:

«جاء بالطمِّ والرَّمَّ» به این معنی است که (زنان یهود) با مال و (زینت آلات) فراوان آمدند و در مورد کلمه ی «الطمِّ» گفته این کلمه در مورد اشیاء قیمتیست که از دریا باشد و فیروزآبادی گفته «جاء بالطمِّ والرَّمَّ» یعنی زنان یهود با اموال گرانبهایی که از دریا و خشکی بود آمدند و یا با هر چیز تر و خشک آمدند و یا از هر چیزی که از خاک و آب بود آمدند و یا منظور این است که آنها با اموال بسیار زیاد آمدند و همچنین فیروزآبادی در معنی «الرَّمَّ» گفته که آنچه را آب حمل نموده را گویند و آنچه بر روی زمین (روئیده) باشد از قبیل گیاهان و همچنین گفته «الطمِّ» به معنی آب و یا هر چیزی که روی آب باشد را گویند و یا با غَوَاصی از زیر آب، مانند فرو رفتن در دریا

به دست آورند و همچنین گفته معنی تعداد زیاد هم می دهد.

[روایت شماره] (۳۸)

[تفسیر العیاشی] عَنْ سَيِّفٍ، عَنْ نَجْمٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا ضَمِنَتْ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَمَلَ الْبَيْتِ وَالْعَجِينَ وَالْخُبْزَ وَقَمَّ الْبَيْتِ وَضَمِنَ لَهَا عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا كَانَ خَلْفَ الْبَابِ: نَقَلَ الْحَطَبِ وَأَنْ يَجِيءَ بِالطَّعَامِ، فَقَالَ لَهَا يَوْمًا: يَا فَاطِمَةُ هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ؟

قَالَتْ:

وَالَّذِي عَظَّمَ حَقَّكَ مَا كَانَ عِنْدَنَا مُنْذُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ شَيْءٌ نَفْرِيكَ بِهِ قَالَ:

أَفَلَا أَخْبَرْتَنِي؟

قَالَتْ:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نَهَانِي أَنْ أَسْأَلَكَ شَيْئًا فَقَالَ لَا تَسْأَلِينَ ابْنَ عَمِّكَ شَيْئًا إِنْ جَاءَكَ بِشَيْءٍ [عَفْوًا] وَإِلَّا فَلَا تَسْأَلِيهِ.

قَالَ فَخَرَجَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَلَقِيَ رَجُلًا فَاسْتَفْرَضَ مِنْهُ دِينَارًا ثُمَّ أَقْبَلَ بِهِ وَقَدْ أَمْسَى، فَلَقِيَ مِقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ فَقَالَ لِلْمِقْدَادِ: مَا أَخْرَجَكَ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ؟

قَالَ:

الْجُوعُ وَالَّذِي عَظَّمَ حَقَّكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ،

قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى؟

قَالَ:

وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى،

قَالَ:

فَهُوَ أَخْرَجَنِي وَقَدِ اسْتَقْرَضْتُ دِينَارًا وَسَأَوْتُرِكَ بِهِ فَدَفَعَهُ إِلَيَّ فَأَقْبَلَ فَوَجَدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا وَفَاطِمَةُ تُصَلِّي وَبَيْنَهُمَا شَيْءٌ مُغَطَّى فَلَمَّا فَرَعَتْ اجْتَرَتْ ذَلِكَ الشَّيْءَ فَأِذَا جَفْنُهُ مِنْ خُبْزٍ وَلَحْمٍ قَالَ:

يَا فَاطِمَةُ «أَنِّي لَكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» (١١٤) فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

أَلَا أُحَدِّثُكَ بِمَثَلِكَ وَمَثَلِهَا،

قَالَ بَلَى قَالَ مَثَلُكَ مَثَلُ زَكْرِيَّا إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرْيَمَ الْمُحْرَابِ فَوَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ «يَا مَرْيَمُ أَنِّي لَكَ هَذَا قَالَتْ

هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» (۱۱۵) فَأَكَلُوا مِنْهَا شَهْرًا وَ هِيَ الْجَفْنَةُ الَّتِي يَأْكُلُ مِنْهَا الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هِيَ عِنْدَنَا.

عیاشی (۱۱۶) در تفسیر خود با دو واسطه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:

حضرت زهراء سلام الله عليها به علی بن ابیطالب علیه السلام ضمانت داد که کار و امور خانه را از قبیل: خمیر کردن، نان پختن، آب و جاروب خانه را به عهده بگیرد.

حضرت علی علیه السلام هم ضمانت کرد که امور خارج از خانه از قبیل آوردن هیزم و طعام را عهده دار شود.

یکی از این روزها امیرالمؤمنین به فاطمه ی زهراء علیهما السلام فرمود:

آیا غذایی نزد تو موجود است؟

فرمود:

قسم به حق آن خدایی که مقام تو را بزرگ قرار داده مدّت سه روز است غذایی نزد ما موجود نیست که برای شما بیاورم.
امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:

پس چرا مرا آگاه ننمودی؟

گفت:

پدرم رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مرا نهی کرده که از تو چیزی بخواهم، می فرمود:

اگر چیزی برای تو آورد بپذیر و الا مبادا از او چیزی خواهش نمایی!

راوی می گوید:

علی علیه السلام از خانه خارج شد، در بین راه با شخصی مواجه گردید و مبلغ یک دینار از او قرض کرد و در نظر گرفت غذایی برای اهل خانه ی خود تهیه نماید. در بین راه با مقداد بن اسود مواجه شد و به او فرمود:

برای چه در این موقع از خانه خارج شده ای؟!

گفت:

یا امیرالمؤمنین! به حق آن خدایی که این جاه و جلال بزرگ را به تو عطا کرده گرسنگی موجب خروج من گردیده ست.

راوی می گوید:

به حضرت امام محمد باقر

علیه السلام گفتم:

آیا در آن موقع پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ زنده بود؟

فرمود:

آری زنده بود. امیرالمؤمنین علی علیه السلام به مقدار فرمود:

من نیز به همین علت از خانه بیرون آمده و یک دینار قرض کرده ام، اکنون این دینار را به تو می دهم و تو را بر خویشتن مقدم می دارم، وقتی علی علیه السلام آن دینار را به مقدار داد و متوجه خانه ی خویش گردید پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نشست و حضرت زهرا ی اطهر مشغول نماز و یک ظرف سرپوشیده ما بین ایشان است. هنگامی که حضرت زهراء سلام الله علیها از نماز فارغ شدند و آن ظرف را جلو کشیدند دیدند کاسه ایست پر از نان و گوشت. امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود:

یا فاطمه! این غذا را از کجا آورده ای؟

گفت:

از طرف خدا آمده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد.

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

یا علی! آیا دوست داری برای تو و زهرا ی اطهر یک مثالی بزنم؟

عرض کرد:

بلی.

فرمود:

تو مثل حضرت زکریا علیه السلام هستی، زیرا آن حضرت هم وقتی در محراب عبادت حضرت مریم سلام الله علیها می رفت و غذایی نزد او یافت، به مریم فرمود:

این غذا را از کجا آورده ای؟!

گفت:

از طرف خدا آمده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد. مدت یک ماه بود که از غذای آن کاسه می خوردند و آن کاسه، همان است که حضرت قائم هم از غذای آن می خورد.

حضرت امام محمد باقر عليه السلام فرمود:

آن كاسه اكنون نزد ما می باشد.

[روایت شماره] (۳۹)

[المناقب لابن شهر آشوب] [الْحَزْكَوْشِيُّ فِي كِتَابَيْهِ: اللَّوَامِعِ وَ

شَرَفِ الْمُضِيَّ طَفَى بِإِسْمِهِ عَنْ سَلْمَانَ وَ أَبُو بَكْرٍ الشَّيرَازِيُّ فِي كِتَابِهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ وَ أَبُو إِسْحَاقَ الثَّعْلَبِيُّ وَ عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الطَّائِيَّ وَ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ عَلَوِيَّةَ الْقَطَّانُ فِي تَفَاسِيْرِهِمْ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ وَ سَفِيَّانَ الثَّوْرِيِّ وَ أَبُو نُعَيْمٍ الْأَصْبَهَانِيُّ فِيْمَا نَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ فِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ حَمَادِ بْنِ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ وَ عَنْ أَبِي مَالِكٍ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ الْقَاضِي النَّطْرُزِيُّ، عَنْ سَفِيَّانِ بْنِ عُيَيْنَةَ، عَنْ جَعْفَرِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ اللَّفْظُ لَهُ، فِي قَوْلِهِ «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» (١١٧) قَالَ عَلِيُّ وَ فَاطِمَةُ بِحِرَانِ عَمِيْقَانِ لَا يَبْغِي أَحَدُهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ وَ فِي رِوَايَةٍ «بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ» (١١٨) رَسُولُ اللَّهِ «يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَ الْمَرْجَانُ» (١١٩) الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ.

عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى «فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى» (١٢٠) قَالَ:

فَالذَّكَرُ عَلِيُّ وَ الْأُنْثَى فَاطِمَةُ سَلَامَ اللهُ عَلَيْهَا وَوَقْتُ الْهَجْرَةِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فِي اللَّيْلَةِ. (١٢١)

الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى «وَ مَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الْأُنْثَى» (١٢٢) فَالذَّكَرُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأُنْثَى فَاطِمَةُ سَلَامَ اللهُ عَلَيْهَا «إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى» (١٢٣) لَمْخْتَلَفٌ «فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَ اتَّقَى * وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنَى» (١٢٤) بِقُوَّتِهِ وَ صَامَ حَتَّى وَفَى بِنَذْرِهِ وَ تَصَدَّقَ بِخَاتِمِهِ وَ هُوَ رَاكِعٌ وَ آثَرُ الْمِقْدَادِ بِالذِّينَارِ عَلَى نَفْسِهِ قَالَ:

«وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنَى» (١٢٥) وَ هِيَ الْجَنَّةُ وَ النَّوَابُ مِنَ اللَّهِ فَسَيِّسْرُهُ لَكَ فَجَعَلَهُ إِمَامًا فِي الْخَيْرِ وَ قُدْوَةً وَ أَبًا لِلأَنْبِيَاءِ يَسْرُهُ اللَّهُ لِلْيَسْرَى.

الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى «وَ لَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلُ» (١٢٦) كَلِمَاتٍ فِي مُحَمَّدٍ وَ عَلِيِّ وَ فَاطِمَةَ

وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ الْأَيْمَةِ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمْ: كَذَا نَزَلَتْ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

الْقَاضِي أَبُو مُحَمَّدٍ الْكَرْخِيُّ فِي كِتَابِهِ عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا: لَمَّا نَزَلَتْ: «لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا» (١٢٧) رَهَبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَنْ أَقُولَ لَهُ: يَا أَبَتِ فَكُنْتُ أَقُولُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَعْرَضَ عَنِّي مَرَّةً أَوْ اثْنَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ فَقَالَ:

يَا فَاطِمَةُ إِنَّهَا لَمْ تَنْزِلْ فِيكَ وَ لَا فِي أَهْلِكَ وَ لَا فِي نَسَبِكَ، أَنْتِ مِنِّي وَ أَنَا مِنْكَ إِنَّمَا نَزَلَتْ فِي أَهْلِ الْجَفَاءِ وَ الْغِلْظَةِ مِنْ قُرَيْشٍ أَصْحَابِ الْبَدْحِ وَ الْكِبْرِ قَوْلِي: يَا أَبَتِ، فَإِنَّهَا أَحْيَا لِلْقَلْبِ وَ أَرْضَى لِلرَّبِّ.

وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى ذَكَرَ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ امْرَأَةً فِي الْقُرْآنِ عَلَى وَجْهِ الْكِنَايَةِ «اسْمُكِ أَنْتِ وَ زَوْجُكَ الْجَنَّةُ» (١٢٨) حَوَاءَ «ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحَ وَ امْرَأَتَ لُوطَ» (١٢٩) «إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ» (١٣٠) امْرَأَةَ فِرْعَوْنَ «وَ امْرَأَتَهُ قَائِمَةٌ» (١٣١) لِابْرَاهِيمَ «وَ أَضَلَّحْنَا لَهُ زَوْجَهُ» (١٣٢) لَزَكَرِيَّا «الآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ» (١٣٣) زَلِيخَا «وَ آتَيْنَاهُ أَهْلَهُ» (١٣٤) لِأَيُّوبَ «إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ» (١٣٥) بَلْقِيسَ «إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَنْكِحَكَ» (١٣٦) لِمُوسَى «وَ إِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا» (١٣٧) حَفْصَةَ وَ عَيَّاشَةَ «وَ وَجَدَكَ عَائِلًا» (١٣٨) خَدِيجَةَ «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ» (١٣٩) فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا ثُمَّ ذَكَرَهُنَّ بِخِصَالٍ: التَّوْبَةِ مِنْ حَوَاءَ «قَالا رَبَّنَا ظَلَمْنَا» (١٤٠) وَ الشُّوقِ مِنْ آسِيَةَ «رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا» (١٤١) وَ الضِّيَافَةِ مِنْ سَارَةَ «وَ امْرَأَتَهُ قَائِمَةٌ» (١٤٢) وَ الْعَقْلِ مِنْ بَلْقِيسَ «إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً» (١٤٣) وَ الْحَيَاءِ مِنْ امْرَأَةِ مُوسَى «فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا

تَمْشِي» (١٤٤) وَ الْإِحْسَانِ مِنْ خَدِيجَةَ «وَ وَحَدِّكَ عَائِلًا» (١٤٥) وَ النَّصِيحَةَ بِحَ لِعَائِشَةَ وَ حَفْصَةَ «يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ» (١٤٦) إِلَى قَوْلِهِ «وَ أَطْعَنَ اللَّهُ وَ رَسُولَهُ» (١٤٧) وَ الْعِصْمَةَ مِنْ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا.

«وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ» (١٤٨) وَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَعْطَى عَشْرَةَ أَشْيَاءَ لِعَشْرَةٍ مِنَ النِّسَاءِ: التَّوْبَةَ لِحَوَاءَ زَوْجِهِ آدَمَ وَ الْجَمَالَ لِسَارَةَ زَوْجِهِ إِبْرَاهِيمَ وَ الْحِفَاظَ لِرَحْمَةَ زَوْجِهِ أَيُّوبَ وَ الْحُرْمَةَ لِأَسْمَةَ زَوْجِهِ فِرْعَوْنَ وَ الْحِكْمَةَ لِزَلِيخَا زَوْجِهِ يُوسُفَ وَ الْعَقْلَ لِإِلْقِيسَ زَوْجِهِ سُلَيْمَانَ وَ الصَّبْرَ لِبِرْخَانَ أُمِّ مُوسَى وَ الصَّفْوَةَ لِمَرْيَمَ أُمِّ عِيسَى وَ الرِّضَى لِخَدِيجَةَ زَوْجِهِ الْمُصْطَفَى وَ الْعِلْمَ لِفَاطِمَةَ زَوْجِهِ الْمُزْتَضَى.

وَ الْإِجَابَةَ لِعَشْرَةٍ «وَ لَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ» (١٤٩). «فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ» (١٥٠) يُوسُفَ «قَالَ قَدْ أُجِيبْتُ دَعْوَتُكُمَا» (١٥١) مُوسَى وَ هَارُونَ «فَاسْتَجَبْنَا لَهُ» (١٥٢) يُونُسَ «فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ» (١٥٣) أَيُّوبَ «فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَ وَهَبْنَا لَهُ يَحْيَى» (١٥٤) زَكَرِيَّا «ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ» (١٥٥) لِلْمُخْلِصَةِ بَيْنَ «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ» (١٥٦) لِلْمُضْطَرِّينَ «وَ إِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي» (١٥٧) لِلدَّاعِينَ «فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ» (١٥٨) فَاطِمَةَ وَ زَوْجَهَا.

وَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَهْتَمُّ لِعَشْرَةِ أَشْيَاءَ فَأَمَنَهُ اللَّهُ مِنْهَا وَ بَشَّرَهُ بِهَا: لِفِرَاقِهِ وَطَنَهُ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ «إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَى مَعَادٍ» (١٥٩) وَ لِتَبْدِيلِ الْقُرْآنِ بَعْدَهُ كَمَا فَعَلَ بِسَائِرِ الْكُتُبِ فَنَزَلَ:

«إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَ إِنَّا لَهُ لِحَافِظُونَ» (١٦٠) وَ لِأَمْتِهِ مِنَ الْعَذَابِ فَنَزَلَ:

«وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَ أَنْتَ فِيهِمْ» (١٦١) وَ لِظُهُورِ الدِّينِ فَنَزَلَ «لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ» (١٦٢) وَ لِلْمُؤْمِنِينَ بَعْدَهُ فَنَزَلَ:

«يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ» (١٦٣)

وَلِخَصْمَائِهِمْ فَنزَلٌ:

«يَوْمَ لَا يُخْرِى اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا» (١٦٤) وَالشَّفَاعَةَ فَنزَلٌ:

«وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى» (١٦٥) وَ لَلْفِتْنَةِ بَعْدَهُ عَلَى وَصِيهِ فَنزَلٌ:

«فَإِذَا نَزَّهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ» (١٦٦) يَعْنِي بِيَعْلَى وَ لِيَبَاتِ الْخِلَافَةِ فِي أَوْلَادِهِ فَنزَلٌ «لَيْسَ يَتَخَلَّفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ» (١٦٧) وَ لِابْنَتِهِ حَالِ الْهَجْرَةِ فَنزَلٌ «الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا» (١٦٨) الْآيَاتِ.

وَ رَأْسِ التَّوَابِينَ أَرْبَعَةٌ: آدَمُ «قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا» (١٦٩) وَ يُونُسُ قَالَ:

«سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ» (١٧٠) وَ دَاوُدُ «وَ خَرَّ رَاكِعًا وَ أَنَابَ» (١٧١) وَ فَاطِمَةُ «الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا» (١٧٢).

وَ خُوفِ أَرْبَعَةٍ مِنَ الصَّالِحَاتِ: آسِيَهُ عَذَّبَتْ بِأَنْوَاعِ الْعَذَابِ فَكَانَتْ تَقُولُ: «رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ» (١٧٣) وَ مَرْيَمُ خَافَتْ مِنَ النَّاسِ وَ هَرَبَتْ «فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي» (١٧٤) وَ نَحْمِدِيحَهُ عَذَلَهَا النَّسَاءُ فِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَهَجَرَنَهَا فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: أَمَا كَانَ أَبِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَلَا يُحْفَظُ فِي وُلْدِهِ، أَسْرَعَ مَا أَخَذْتُمْ وَ أَعْجَلَ مَا نَكَصْتُمْ.

وَ رَأْسِ الْبُكَاءِ بَيْنَ ثَمَانِيَةٍ: آدَمُ وَ نُوحٌ وَ يَعْقُوبُ وَ يُوسُفُ وَ شُعَيْبٌ وَ دَاوُدُ وَ فَاطِمَةُ وَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ،

قَالَ الصَّادِقُ: أَمَا فَاطِمَةُ فَبَكَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حَتَّى تَأْذَى بِهَا أَهْلُ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا لَهَا: قَدْ آذَيْنَا بِكَتْرِهِ بُكَائِكَ، إِمَّا أَنْ تَبْكِي بِاللَّيْلِ وَ إِمَّا أَنْ تَبْكِي بِالنَّهَارِ، فَكَانَتْ تَخْرُجُ إِلَى مَقَابِرِ الشُّهَدَاءِ فَتَبْكِي.

وَ رَأْسِ الْبُكَاءِ بَيْنَ ثَمَانِيَةٍ: آدَمُ وَ نُوحٌ وَ يَعْقُوبُ وَ يُوسُفُ وَ شُعَيْبٌ وَ دَاوُدُ وَ فَاطِمَةُ وَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ،

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَمَا فَاطِمَةُ فَبَكَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حَتَّى تَأْذَى بِهَا أَهْلُ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا لَهَا: قَدْ آذَيْنَا بِكَثْرَةِ بُكَائِكَ، إِمَّا أَنْ تَبْكِي بِالنَّهَارِ، فَكَانَتْ تَخْرُجُ إِلَى مَقَابِرِ الشُّهَدَاءِ فَتَبْكِي. وَ خَيْرُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَرْبَعَةٌ: كِتَابُ أَبِي بَكْرٍ الشَّرِيفِ وَ رَوَى أَبُو الْهَيْذَلِ عَنْ مُقَاتِلٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قَرَأَ «إِنَّ اللَّهَ اضْطَفَاكَ وَ طَهَّرَكَ» (١٧٥) الْآيَةَ فَقَالَ لِي: يَا عَلِيُّ خَيْرُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَرْبَعٌ: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ.

أَبُو نُعَيْمٍ فِي الْحَلِيهِ وَ ابْنُ الْبَيْعِ فِي الْمُسْنَدِ وَ الْخَطِيبُ فِي التَّارِيخِ وَ ابْنُ بَطَّةٍ فِي الْأَبَانَةِ وَ أَحْمَدُ السَّمْعَانِيُّ فِي الْفَضَائِلِ بِأَسَانِيدِهِمْ عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ وَ رَوَى الثَّعْلَبِيُّ فِي تَفْسِيرِهِ وَ السَّلَامِيُّ فِي تَارِيخِ خُرَاسَانَ وَ أَبُو صَالِحٍ الْمُؤَدِّدُ فِي الْأَرْبَعِينَ بِأَسَانِيدِهِمْ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَ رَوَى الشَّعْبِيُّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَ رَوَى كُرَيْبٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ رَوَى مُقَاتِلٌ عَنْ سُلَيْمَانَ، عَنِ الضَّحَّاكِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ قَدْ رَوَاهُ أَبُو مَسْعُودٍ وَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ وَ أَحْمَدُ وَ إِسْحَاقُ كُلُّهُمْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ اللَّفْظُ لِلْحَلِيهِ أَنَّهُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ آسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ وَ فِي رِوَايَةٍ مُقَاتِلٍ وَ الضَّحَّاكِ وَ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَفْضَلُهُنَّ فَاطِمَةُ.

الْفَضَائِلُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ الْعُكْبَرِيِّ وَ مُسْنَدُ أَحْمَدَ بِإِسْنَادِهِمَا، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مَرْيَمُ الْخَبْرِ

سَوَاءً.

تَارِيخُ بَعْدَادَ بِإِسْنَادِ الْخَطِيبِ، عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
خَيْرُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ الْخَبْرَ سَوَاءً.

ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَضَّلَهَا عَلَى سَائِرِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ رَوَتْ عَائِشَةُ وَغَيْرُهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ:

يَا فَاطِمَةُ أَبْشِرِي فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى اصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ عَلَى نِسَاءِ الْإِسْلَامِ وَ هُوَ خَيْرُ دِينٍ.
حُذِيفَةُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

أَتَانِي مَلَكٌ فَبَشَّرَنِي أَنَّ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَوْ نِسَاءِ أُمَّتِي.

الْبَخَارِيُّ وَ مُسْلِمٌ فِي صَحِيحِهِمَا وَ أَبُو السَّعَادَاتِ فِي فَضَائِلِ الْعَشْرَةِ وَ أَبُو بَكْرٍ بِنِ شَيْبَةَ فِي أَمَالِيهِ وَ الدَّيْلَمِيُّ فِي فِرْدَوْسِهِ أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

حليہ ابي نعيم:

رَوَى جَابِرُ بْنُ سَمْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي خَبَرٍ أَمَّا إِنَّهَا سَيِّدَةُ نِسَاءِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

تَارِيخُ الْبَلَادِرِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا: أَنْتِ أَسْرَعُ أَهْلِي لِحَاقًا بِي فَوَجَمْتُ، فَقَالَ لَهَا: أَمَّا
تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَتَبَسَّمْتُ.

بيان: وجم كوعد أي سكت على غيظ.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۱۷۶) می نگارد:

خرگوشی در کتاب لوامع و کتاب شرف المصطفی، ابوبکر شیرازی در کتاب خود از ابی صالح، ابواسحاق ثعلبی، علی بن
احمد طائی، حسن بن علویه ی قطان در تفسیرهای خود از سعید بن جبیر و سفیان ثوری و ابونعیم در کتابش از حماد بن سلمه
از ثابت، از انس، از ابی مالک از ابن عباس و قاضی نطنزی از سفیان بن عیینه از

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام نقل کرده اند:

راجع به تفسیر آیه ی ۱۹ سوره ی مبارکه ی الرَّحْمَنِ که می فرماید:

«مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ» فرمود:

حضرت علی و حضرت زهراء علیهما السلام دو دریای عمیق می باشند که هیچ کدام بر دیگری ظلم و تعدی نمی کنند.

در روایت دیگر است: منظور از این جمله که می فرماید:

«بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ» (۱۷۷) پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ است و مقصود از جمله که فرمود:

«يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْلُؤُ وَ الْمَرْجَانُ» (۱۷۸) امام حسن و امام حسین علیهما السلام می باشد.

عمار بن یاسر در تفسیر آیه ی ۱۹۵ سوره ی آل عمران که می فرماید:

«فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى» می گوید:

منظور از کلمه ی «ذَكَرٍ» که در آیه ی شریفه است حضرت علی علیه السلام و منظور از کلمه ی «أُنْثَى» حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می باشد که (از مکه) به مدینه در شب تاریک به سوی پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ هجرت نمودند.

حضرت امام محمد باقر علیه السلام در تفسیر آیه ۳ تا ۷ سوره ی مبارکه ی وَاللَّيْلِ که می فرماید:

«وَ مَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الْأُنْثَى» فرموده:

منظور از «ذَكَرٍ» که در این آیه ی مبارکه می باشد حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام و منظور از کلمه ی «أُنْثَى» حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها است.

معنی: «إِنَّ سَيِّعِيكُمْ لَشَتَّى» یعنی تلاش های شما صورت های مختلف و منظور از «فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَ اتَّقَى وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنَى» حضرت علی علیه السلام است که قوت و غذای خود را به فقیر داد و روزه گرفت تا نذر خود را ادا نمود و انگشتر خویش را در حال رکوع به عنوان تصدق داد و مقدار را بر خویشتن مقدم

داشت و آن دیناری را که قرض کرده بود به وی داد.

منظور از «وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى» بهشت و ثوابیست از طرف خدا.

منظور از «فَسَيُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى» این بود که حضرت علی علیه السلام را پیشوای خیر و پدر امامان: قرار داد تا به مدد الهی مردم را به سوی آسودگی و راحتی (سعادت) راهنمایی کنند.

نیز حضرت باقر علیه السلام در تفسیر آیه ی ۱۱۵ سوره ی طه که می فرماید:

«وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِن قَبْلُ» فرموده:

منظور کلماتیست که درباره ی حضرت محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین و فرزندان آنان: نازل شده.

قاضی ابومحمد کرخی در کتاب خود از حضرت امام صادق علیه السلام از فاطمه ی زهراء سلام الله علیها روایت می کند که فرمود:

وقتی آیه ی ۶۳ سوره ی نور که می فرماید:

«لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا» نازل شد من از رسول خدا علیه السلام می ترسیدم که به وی بگویم پدر، بلکه به آن حضرت می گفتم:

یا رسول الله.

پدرم برای این موضوع تا سه مرتبه از من اعراض کرد، آنگاه متوجه ی من شد و فرمود:

ای فاطمه! این آیه درباره ی تو و اهل خانه و نسل تو نازل نشده، زیرا تو از من و من از تو هستم. بلکه این آیه درباره ی جفاکاران قریش که متکبرند نازل شده تو از این به بعد به من بگو: پدر، زیرا که این کلمه نزد من محبوب تر و خدای را بیشتر خشنود می نماید.

زنان قرآنی

بدان که خدای حکیم در قرآن مجید به نحو کنایه به وجود ۱۲ نفر زن اشاره فرموده بدین شرح:

یکم:

منظور از آیه ۳۵ سوره ی بقره که می فرماید:

«أَسْكُنْ وَ أَنْتَ زَوْجُكَ الْجَنَّةَ» حضرت حواء است.

دوم و سوم:

منظور از آیه ۱۰ سوره ی

تحریم که می فرماید:

«ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأةَ نُوحٍ وَ امْرَأةَ لُوطٍ» زن نوح و زن لوط می باشند.

چهارم:

منظور از آیه ۱۱ سوره ی تحریم که می فرماید:

«إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ» آسیه زن فرعون می باشد.

پنجم:

منظور از آیه ۷۱ سوره ی هود که می فرماید:

«وَ امْرَأَتَهُ قَائِمَةً» ساره زن حضرت ابراهیم می باشد.

ششم:

منظور از آیه ۹۰ سوره ی انبیاء که می فرماید:

«وَ اصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ» زن حضرت زکریا است.

هفتم:

منظور از آیه ۵۱ سوره ی یوسف که می فرماید:

«الان حَصَّصَ الْحَقُّ» زلیخا می باشد.

هشتم:

منظور از آیه ۸۴ سوره ی انبیاء که می فرماید:

«وَ اتَيْنَاهُ اَهْلَهُ» اهل و عیال حضرت ایوب است.

نهم:

منظور از آیه ۲۳ سوره ی نمل که می فرماید:

«اِنِّي وَجَدْتُ امْرَأةً تَمْلِكُهُمْ» بلقیس می باشد.

دهم:

منظور از آیه ۲۷ سوره ی قصص که می فرماید:

«إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَنْكِحَكَ» زوجه ی حضرت موسیست.

یازدهم و دوازدهم:

منظور از آیه ۳ سوره ی تحریم که می فرماید:

«وَ إِذْ أَسْرَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا» حفصه و عایشه می باشد.

سیزدهم:

منظور از آیه ۸ سوره ی والضحی که می فرماید:

«وَ وَجَدَكَ عَائِلًا» حضرت خدیجه ی کبری سلام الله علیها است.

چهاردهم:

منظور از آیه ۱۹ سوره ی الرحمن که می فرماید:

«مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ» حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها می باشد (۱۷۹).

سپس خدای حکیم خصلت های آنان را شرح داده و فرموده:

حضرت حواء توبه کرد، چنانکه در سوره ی اعراف آیه ی ۲۳ می فرماید:

«قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا».

راجع به شوق آسیه می فرماید:

«رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ يَتِيمًا» (۱۸۰).

درباره ی مهمان نوازی ساره می فرماید:

«وَأَمْرَاتُهُ قَائِمَةٌ» (۱۸۱).

راجع به عقل بلقیس می فرماید:

«إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً» (۱۸۲) درباره ی حیاء زوجه ی حضرت موسی می فرماید:

«فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي» (۱۸۳).

راجع به احسان حضرت خدیجه ی کبری سلام الله علیها می فرماید:

«وَوَجَدَكَ عَائِلًا» (۱۸۴).

درباره ی نصیحت و اندرز به عایشه و حفصه در آیه ی ۳۲ سوره ی احزاب می فرماید:

«يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ» تا آنجا که فرموده:

«وَأَطَعْنَ»

اللَّهُ وَرَسُولُهُ».

راجع به عصمت حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها در آیه ی ۶۱ سوره ی آل عمران می فرماید:

«وَنِسَائِنَا وَنِسَائِكُمْ».

خدای رؤوف ده خصلت را به ده نفر زنانی که نام آنان بدین شرح است عطا فرموده:

۱ - توبه ی حضرت حواء زوجه ی حضرت آدم علیه السلام

۲ - زیبایی ساره زوجه ی حضرت ابراهیم علیه السلام

۳ - حفاظ زوجه ی ایوب که نامش رحمه بود.

۴ - احترام آسیه زن فرعون

۵ - حکمت زلیخا زوجه ی حضرت یوسف علیه السلام

۶ - عقل بلقیس زوجه ی حضرت سلیمان علیه السلام

۷ - صبر مادر حضرت موسی علیه السلام که نامش برخانه بود (۱۸۵).

۸ - برگزیدگی را نصیب مریم مادر عیسی نمود.

۹ - رضایت و خشنودی را حضرت خدیجه زوجه پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ داشت.

۱۰ - علم و دانش را نصیب حضرت فاطمه سلام الله عليها زوجه ی حضرت مرتضی علی علیه السلام نمود.

خدای رؤوف دعای ده نفر را مستجاب نموده بدین شرح:

۱ - در سوره ی صافات آیه ی ۷۵ می فرماید:

«حضرت نوح علیه السلام ما را خواند و ما اجابت نمودیم».

۲ - در سوره ی یوسف آیه ی ۳۴ می فرماید:

«خدا دعای یوسف علیه السلام را مستجاب نمود و مکر و حيله ی زنان را از او دور کرد».

۳ - در سوره ی یونس آیه ی ۸۹ راجع به حضرت موسی و هارون می فرماید:

«دعای شما مستجاب شد.»

۴ - در سوره ی انبیاء آیه ی ۸۸ می فرماید:

«دعای یونس را مستجاب کردیم.»

۵ - در سوره ی انبیاء آیه ی ۸۴ درباره ی حضرت ایوب علیه السلام می فرماید:

«ما دعای او را مستجاب نمودیم و ناراحتی هایی را که داشت برطرف ساختیم.»

۶ - در سوره ی انبیاء آیه ی ۹۰ راجع به حضرت زکریا علیه السلام می فرماید:

«ما دعای وی

را اجابت کردیم و حضرت یحیی را به او عطا نمودیم».

۷- در سوره ی مؤمن آیه ی ۶۰ درباره ی مخلصین می فرماید:

«دعا کنید تا مستجاب نمایم».

۸- در سوره ی نمل آیه ی ۶۲ راجع به افراد مضطر و ناچار می فرماید:

«یا کسی که دعای مضطر را اجابت می کند».

۹- در سوره ی بقره آیه ی ۱۸۶ درباره ی دعای بندگان نیکوکار می فرماید:

«یا محمد! هر گاه بندگان من از تو سؤالی بکنند من اجابت می نمایم».

۱۰- در سوره ی آل عمران آیه ی ۱۹۵ درباره ی حضرت فاطمه ی اطهر و امیرالمؤمنین علی علیهما السلام می فرماید:

«خدا دعای ایشان را مستجاب نمود».

پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آٰلِهِ وَ سَلَّم راجع به ۱۰ موضوع خائف و مضطرب بود و خدای توانا آن حضرت را در امان خود نگه داشت و به وی بشارت داد:

۱- مفارقت از وطن خود (یعنی مکه ی معظّمه) که در سوره ی قصص آیه ی ۸۵ می فرماید:

«همان خدایی که قرآن را بر تو واجب کرد تو را به سوی وطن باز می گرداند».

۲- آن حضرت راجع به قرآن خائف بود که مبادا بعد از او نظیر کتاب های آسمانی گذشتگان دچار تغییر و تبدیل شود، خدا در سوره ی حجر آیه ی ۹ می فرماید:

ما قرآن را نازل کردیم و حتماً آن را حفظ خواهیم کرد.

۳- راجع به عذاب امت آن حضرت، آیه ی ۳۳ سوره ی انفال را فرو فرستاد که می فرماید:

«چون تو در میان امت هستی خدا ایشان را عذاب نخواهد کرد».

۴- برای توسعه ی دین آن بزرگوار در سوره ی توبه آیه ی ۳۳ می فرماید:

«خدا پیامبر خود را به کلیه ی ادیان مسلط خواهد کرد».

۵- برای ثبات و استقامت مؤمنین بعد از رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آٰلِهِ وَ

سَلَّمَ در سوره ی ابراهیم، آیه ی ۲۷ می فرماید:

«خدا مؤمنین را در دنیا و آخرت در قول خود ثابت نگاه می دارد».

۶ - درباره ی دشمنان مؤمنین در سوره ی تحریم آیه ی ۸ می فرماید:

«روزی که خدای رؤوف، پیامبر و مؤمنین را رسوا نخواهد کرد».

۷ - راجع به شفاعت آن حضرت در سوره و الصّحی، آیه ی ۵ می فرماید:

«به زودی خداوند آن قدر به تو بخشد که راضی شوی».

۸ - درباره ی فتنه و آشوبی که بعد از آن حضرت دچار وصی او حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شد در سوره ی زخرف

آیه ی ۴۱ می فرماید:

«وقتی تو را از دنیا بردیم از آنان انتقام خواهیم گرفت».

۹ - راجع به ثبوت خلافت فرزندان حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام در سوره ی نور، آیه ی ۵۵ می گوید:

«حتماً آنان را در زمین خلیفه خواهیم نمود».

۱۰ - راجع به هجرت حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از مکه به مدینه در سوره ی آل عمران آیه ی ۱۹۱ می فرماید:

«آن افرادی که خدا را در حال ایستادن و نشستن یاد می کنند» الی آخر.

سران توبه کنندگان چهار نفر بودند بدین شرح:

۱ - حضرت آدم علیه السلام ، چنانکه در سوره ی اعراف، آیه ۲۳ از قول وی می فرماید:

گفتند:

پروردگارا! ما به نفس خود ظلم کردیم الی آخر.

۲ - حضرت یونس علیه السلام ، چنانکه در سوره ی انبیاء، آیه ی ۸۷ از قول او می فرماید:

بار خدایا! تو پاک و منزّه هستی و من از ستمکارانم.

۳ - حضرت داوود علیه السلام ، چنانکه در سوره ی صاد، آیه ی ۲۴ می فرماید:

داوود به خاک افتاد و توبه کرد.

۴- فاطمه ی زهراء سلام الله عليها چنانکه در سوره ی آل عمران، آیه ی ۱۹۱ می فرماید:

آن افرادی که فاطمه هم یکی از آنان بود

در حال نشستن و ایستادن به یاد خدا هستند. (۱۸۶)

چهار نفر از زنان نیکوکار خائف و ترسان شدند بدین شرح:

۱ - آسیه زن فرعون که از طرف فرعون دچار انواع و اقسام عذاب شد چنانکه در سوره ی تحریم آیه ی ۱۱ از قول وی می فرماید:

که گفت:

پروردگارا! یک خانه ای نزد خود در بهشت برایم بنا کن.

۲ - حضرت مریم سلام الله علیها که از مردم گریخت، چنانکه در سوره ی مریم آیه ی ۲۴ از زیر آن درخت ندا کرد: محزون و افسرده مباش.

۳ و ۴ - حضرت خدیجه ی کبری و حضرت فاطمه ی زهراء علیهما السلام، زیرا وقتی خدیجه با رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ازدواج کرد زنان قریش از وی کناره گیری نمودند و فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می فرمود:

آیا پدر من پیامبر خدا نیست، آیا فرزندان خود را حفظ نمی کند، چه زود گمراه شدید و چه زود دین خدا را واژگون نمودید.

سران گریه کنندگان هشت نفر بودند بدین شرح:

۱ - حضرت آدم علیه السلام

۲ - حضرت نوح علیه السلام

۳ - حضرت یعقوب علیه السلام

۴ - حضرت یوسف علیه السلام

۵ - حضرت شعیب علیه السلام

۶ - حضرت داوود علیه السلام

۷ - حضرت فاطمه سلام الله علیها

۸ - حضرت سجاد علیه السلام.

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید:

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به قدری برای پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ گریه کرد که اهل مدینه اذیت شدند و به ایشان گفتند:

تو ما را به علّت کثرت گریه ناراحت کردی یا شب گریه کن یا روز!! لذا حضرت فاطمه سلام الله علیها از مدینه خارج می شد و روی قبر شهداء گریه می کرد.

ابوبکر

شیرازی با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت کرده که فرمود:

پیغمبر خدا این آیه را تلاوت کرد:

«إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ» (۱۸۷) و به من فرموده:

یا علی! بهترین زنان چهار نفرند:

۱ - مریم دختر عمران

۲ - خدیجه دختر خُوَیَلد

۳ - فاطمه دختر محمّد

۴ - آسیه دختر مُزاحم.

ابونُعَیم در کتاب: حِلِّیَةُ الْاَوْلِیَاءِ و گروه دیگری از اهل تسنن از پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت کرده اند که فرمود:

زنان بزرگ عالم چهار نفرند

۱ - مریم دختر عمران

۲ - خدیجه دختر خُوَیَلد

۳ - فاطمه ی زهراء دختر حضرت محمّد

۴ - آسیه زن فرعون.

و در روایت، مُقَاتِل و ضِحَّاك و عكرمه از ابن عباس، نقل شده که او گفت:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از همه ی آنان افضل است.

فضائل از عبدالملک العُکبری و مُسند احمد با سندهای خود از کُریب از ابن عباس و او از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نقل می کند که فرمود بزرگ زنان اهل بهشت حضرت مریم سلام الله علیها است.

در کتاب تاریخ بغداد از حمید طویل روایت کرده که او از انس نقل نموده که گفت:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

بهترین زنان دو جهان. سپس پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ برتری داد او را (حضرت فاطمه سلام الله علیها را) بر همه
ی زنان در دنیا و آخرت.

عایشه و دیگران از پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت کرده اند که فرمود:

ای فاطمه! به تو مژده می دهم که خدا تو را از کلیه ی زنان عالم و زنان اسلام که بهترین دین است افضل و برتر دانسته ست.

حَدَّثَنِيهِ

از رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

ملکی نزد من آمد و گفت:

مژده باد تو را که فاطمه بزرگترین زنان اهل بهشت یا زنان امت من است.

بخاری و مسلم هر دو در صحیح خود و ابوالسَّعادات در کتاب فضائل العشره و ابوبکر بن شیبه در کتاب امالی و دیلمی در کتاب فردوس نقل کرده اند که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرمودند:

فاطمه سلام الله علیها سرور زنان اهل بهشت است.

ابونُعَیم در کتاب حلیه از جابر بن سمره نقل کرده که آن حضرت فرمود:

آگاه باشید که او (حضرت فاطمه سلام الله علیها) سرور زنان است در روز قیامت.

در تاریخ بلاذری نقل می کند که پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

تو از کلیه ی اهل بیت من زودتر به من ملحق خواهی شد. فاطمه خشمگین شد، رسول خدا به وی فرمود:

آیا راضی نیستی که بزرگ زنان بهشتی باشی؟! فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خندان گردید.

بیان: «وجم» بر وزن «وعد» یعنی ساکت شد از غیظ و غضب (یعنی عصبانیت او فروکش کرد).

[روایت شماره] (۴۰)

[المناقب لابن شهر آشوب] الشَّعْبِيُّ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ:

أَسْرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَيَّ فَاطِمَةَ شَيْئًا فَضَحِكْتُ فَسَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:

قَالَ لِي: أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَوْ نِسَاءِ أُمَّتِي.

حلیه الأولیاء و کتاب الشیرازی رَوَى عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ وَ جَابِرُ بْنُ سَمْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ دَخَلَ عَلَى فَاطِمَةَ فَقَالَ:

كَيْفَ تَجِدِينَكِ يَا بِنْتَهُ؟

قَالَتْ:

إِنِّي لَوْجِعُهُ وَ إِنَّهُ لَيَزِيدُنِي أَنَّهُ مَا لِي طَعَامٌ أَكُلُهُ قَالَ:

يَا بَيْتَهُ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنَّكَ سَيِّدَةٌ

نِسَاءِ الْعَالَمِينَ؟

قَالَتْ:

يَا أَبَتِ فَأَيْنَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ؟

قَالَ:

تِلْكَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ عَالَمِهَا وَإِنَّكَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ عَالَمِكَ أُمَّ وَاللَّهِ زَوَّجْتُكَ سَيِّدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

وَ قِيلَ لِلصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

قَوْلُ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ:

فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَى سَيِّدَةُ نِسَاءِ عَالَمِهَا؟

قَالَ:

ذَاكَ مَرْيَمُ وَ فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأُولَى وَ الْآخِرِينَ.

وَ فِي الْحَدِيثِ: أَنَّ آسِيَةَ بِنْتَ مُرَاحِمٍ وَ مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَةَ يَمَشِينَ أَمَامَ فَاطِمَةَ كَالْحِجَابِ لَهَا إِلَى الْجَنَّةِ.

وَ سَأَلَ بُرَلُ الْهَرَوِيُّ الْحُسَيْنَ بْنَ رُوحٍ فَقَالَ:

كَمْ بَنَاتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ:

أَرْبَعٌ، فَقَالَ:

أَيُّهُنَّ أَفْضَلُ؟

فَقَالَ:

فَاطِمَةُ،

قَالَ:

وَ لِمَ صَارَتْ أَفْضَلَ وَ كَانَتْ أَصْغَرَهُنَّ سِنًا وَ أَقَلَّهُنَّ صُحْبَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ؟

قَالَ:

لِخَصِيَّتَيْنِ خَصَّهَا اللَّهُ بِهِمَا: إِنَّهَا وَرِثَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَنَسَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْهَا وَ لَمْ يَخْصَّهَا بِذَلِكَ إِلَّا بِفَضْلِ إِخْلَاصٍ عَرَفَهُ مِنْ نَيْتِهَا.

وَقَالَ الْمُرْتَضَى: : التَّفْضِيلُ هُوَ كَثْرَةُ الثَّوَابِ بِأَنْ يَقَعَ إِخْلَاصٌ وَ يَقِينٌ وَ تَيْبٌ صِدْقِيٌّ وَ لَا يَمْتَنِعُ مِنْ أَنْ تُكُونَ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا قَدْ فَضَّلَتْ عَلَى أَخَوَاتِهَا بِذَلِكَ وَ يُعْتَمَدُ عَلَى أَنَّهَا سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا أَفْضَلُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ بِاجْتِمَاعِ الْإِمَامِيَّةِ وَ عَلَى أَنَّهُ قَدْ ظَهَرَ مِنْ تَعْظِيمِ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِشَأْنِ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ تَخْصِيصِهَا مِنْ بَيْنِ سَائِرِهِنَّ مَا رُبَّمَا لَا يَحْتَاجُ إِلَى السَّرْتَدَالِ عَلَيْهِ.

جَامِعُ التَّرْمِذِيِّ وَ إِبَانَةُ الْعُكْبَرِيِّ وَ أَحْبَابُ فَاطِمَةَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الصُّوَلِيِّ وَ تَارِيخُ خُرَاسَانَ عَنِ السَّلَامِيِّ مُسْنَدًا أَنَّ جَمِيعًا التَّيْمِيَّ قَالَ:

دَخَلْتُ مَعَ عَمَّتِي عَلَى عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَهَا عَمَّتِي: مَا حَمَلَكَ عَلَى الْخُرُوجِ عَلَى

عَلِيٌّ؟

فَقَالَتْ عَائِشَةُ: دَعِينَا فَوَاللَّهِ مَا كَانَ أَحَدٌ مِنَ الرِّجَالِ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ مِنْ عَلِيٍّ وَلَا مِنَ النِّسَاءِ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ فَاطِمَةَ.

فَصَائِلُ الْعَشْرَةِ عَنْ أَبِي السَّعَادَاتِ وَفَصَائِلُ الصَّحَابَةِ عَنِ السَّمْعَانِيِّ وَفِي رَوَايَاتٍ عَنِ الشَّرِيكِ وَالْمَاعِشِ وَكَثِيرِ النَّوَاءِ وَابْنِ الْحَجَّامِ كُلُّهُمْ، عَنْ جُمَيْعِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَائِشَةَ وَعَنْ أُسَامَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَرَوَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَيُّ النِّسَاءِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟

قَالَ:

فَاطِمَةُ، قُلْتُ: مِنَ الرِّجَالِ؟

قَالَ:

زَوْجَهَا.

جَامِعُ التِّرْمِذِيُّ قَالَ بُرَيْدَةَ: كَانَ أَحَبَّ النِّسَاءِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةُ وَمِنَ الرِّجَالِ عَلِيٌّ.

قُوْتُ الْقُلُوبِ عَنْ أَبِي طَالِبِ الْمَكِّيِّ وَالْمَارْبَعِيِّ عَنْ أَبِي صَالِحِ الْمُؤَدِّنِ وَفَصَائِلُ الصَّحَابَةِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ سَيْفِيَانَ وَعَنِ الْمَاعِشِ، عَنْ أَبِي الْجَحَّافِ، عَنْ جُمَيْعِ، عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهُ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لَمَّا جَلَسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ فَاطِمَةَ وَهُمَا مُضْطَجِعَانِ: أَيُّنَا أَحَبُّ إِلَيْكَ أَنَا أَوْ هِيَ؟

فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ هِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ وَأَنْتَ أَعَزُّ عَلَيَّ مِنْهَا.

وَفِي خَبَرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ افْتَخَرَ عَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ بِفَضَائِلِهِمَا فَأَخْبَرَ جَبْرِئِيلُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمَا قَدْ أُطْلَا الْخُصُومَةُ فِي مَحَبَّتِكَ فَأَحْكُمَ بَيْنَهُمَا فَدَخَلَ وَقَصَّ عَلَيْهِمَا مَقَالَتَهُمَا، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ فَاطِمَةَ وَقَالَ:

لَكَ حِلَاوَةُ الْوَلَدِ وَ لَهُ عِزُّ الرِّجَالِ وَ هُوَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْكَ، فَقَالَتْ:

فَاطِمَةُ: وَ الَّذِي اصْطَفَاكَ وَ اجْتَبَاكَ وَ هَدَاكَ بِكَ الْأُمَّةَ لَا زِلْتُ مُقَرَّرَةً لَهُ مَا عِشْتُ.

عَامِرُ الشَّعْبِيِّ

وَ الْحَسَنُ الْبُصَيْرِيُّ وَ سَيْفِيَانُ الثَّوْرِيُّ وَ مُجَاهِدٌ وَ ابْنُ جُبَيْرٍ وَ جَابِرُ الْأَنْصَارِيُّ وَ مُحَمَّدُ الْبَاقِرُ وَ جَعْفَرُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّمَا فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ أَغْضَبَهَا فَقَدْ أَغْضَبَنِي أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ .

وَ فِي رِوَايَةِ جَابِرٍ: فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ .

وَ فِي مُسْلِمٍ وَ الْحَلِيِّ إِنَّمَا فَاطِمَةُ ابْنَتِي بَضْعَةٌ مِنِّي يُرِيدُنِي مَا أَرَابَهَا وَ يُؤْذِنِي مَا آذَاهَا .

بیان: قال الجزري: و في الحديث «فاطمه بضعه مني» البضعه بالفتح القطعه من اللحم و قد تكسر أي إنها جزء مني كما أن القطعه من اللحم جزء من اللحم و قال: و في حديث فاطمه: يُرِيدُنِي مَا يُرِيدُهَا أَي يَسُوؤُنِي مَا يَسُوؤُهَا وَ يَزْعَجُنِي مَا يَزْعَجُهَا، يُقَالُ: رَابَنِي هَذَا الْأَمْرَ وَ أَرَابَنِي إِذَا رَأَيْتَ مِنْهُ مَا تَكْرَهُ .

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۱۸۸) از شعبی، از مسروق نقل می کند که عایشه گفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم مطلبی در گوش حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود و حضرتش خندید. من از علت خنده از ایشان پرسیدم.

فرمود:

پیامبر به من فرمود آیا راضی نمی شوی به اینکه سرور زنان بهشت یا زنان امت من باشی.

در کتاب حلیه الاولیاء و کتاب شیرازی از عمران بن حصین و او از جابر بن سمره روایت کرده که گفت:

پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نزد دخترش فاطمه آمد و فرمود:

ای دختر عزیزم! خود را در چه حالی می بینی؟

عرض کرد:

من اضافه بر اینکه ناراحت هستم غذایی ندارم که بخورم.

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود:

ای دخترم! آیا

راضی نیستی که بزرگترین زنان عالم باشی؟ فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

پدر جان مگر این مقام از مریم دختر عمران نیست؟

فرمود:

مریم فقط بزرگترین زنان زمانه ی خود بود تو نیز بزرگترین زنان زمانه ی خود هستی، آری به خدا قسم که شوهرت علی، بزرگ اهل دنیا و آخرت است.

به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام گفته شد:

منظور از قول پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ که فرموده:

فاطمه بزرگترین زنان اهل بهشت است، یعنی زنان زمان فاطمه؟

فرمود:

این مقام مریم دختر عمران است ولی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بزرگترین زنان اولین و آخرین بهشت می باشد.

در روایتی وارد شده که آسیه دختر مزاحم و مریم دختر عمران و خدیجه ی کبری در آن موقعی که فاطمه سلام الله علیها متوجه بهشت می شود پیشاپیش او پرده دار فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خواهند بود.

بُزَلْ هِرُوی از حسین بن روح پرسش کرد و گفت:

دختران پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ چند نفر بودند؟

گفت:

چهار نفر.

گفت کدام یک از آنان افضل بودند؟

گفت:

فاطمه، گفت:

چرا آن حضرت افضل است در حالی که ایشان از همه کوچک تر و کمتر از همه با رسول خدا زندگی کرده؟

گفت:

برای دو خصلت بود که خدا او را به این مقام اختصاص داد:

۱ - وی وارث پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ بود

۲ - نسل پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ از وی به یادگار ماند. خدای حکیم فاطمه را به جهت آن خلوص نیتی که داشت به این مقام اختصاص داد.

مرحوم سید مرتضی؛ فرموده:

معنی افضل بودن این است که اخلاص و یقین و نیت صاف در کار

باشد تا ثواب زیاد نصیب شود، مانعی ندارد که فاطمه ی زهراء سلام الله عليها به همین جهت بر خواهران خود فضیلت و برتری داشته باشد.

این مطلب مورد اعتماد است که حضرت فاطمه سلام الله عليها به اتفاق و اجماع گروه امامیه (علمای شیعه) از کلیه ی زنان عالم افضل و برتر است.

و نیز آن تعظیم و تمجیدی که پیغمبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از شأن و مقام فاطمه ی اطهر سلام الله عليها می کرد و او را در میان زنان گرامی می داشت و برای افضل بودن ایشان احتیاجی به استدلال نیست.

در کتاب جامع ترمذی با چند واسطه از جُمیع تیمی نقل می کند که گفت:

من با عمّه ام نزد عایشه رفتم، عمّه ام به عایشه گفت:

چه باعث شد که تو به علی بن ابیطالب علیه السلام خروج کردی؟ عایشه گفت:

مرا به حال خود واگذار!! به خدا قسم، از مردان کسی بیشتر از علی علیه السلام و از زنان کسی بیشتر از فاطمه ی زهراء سلام الله عليها نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عزیزتر نبودند.

در کتاب فضائل الصّحابه با چند واسطه از پدر عبدالله بن بریده روایت می کند که گفت:

به پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ گفتم:

کدام زنان نزد تو محبوب ترند؟

فرمود:

فاطمه.

گفتم:

از مردان؟

فرمود:

شوهرش علی علیه السلام.

در کتاب جامع ترمذی از بریده نقل شده که گفت:

محبوب ترین زنان در نزد رسول خدا صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حضرت فاطمه سلام الله علیها و در بین مردان حضرت علی علیه السلام بود.

در کتاب قوّت القلوب با چند واسطه از عایشه روایت می کند گفت:

حضرت علی علیه السلام به پیامبر اکرم صَلَّی

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ در حالی که حضرتش بین علی و فاطمه علیهما السلام نشسته بود و آنها به پهلو خوابیده بودند سؤال کرد
یا رسول الله کدام یک از ما نزد شما محبوب تر است من یا فاطمه؟ پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

فاطمه نزد من محبوب تر و تو از او نزد من عزیزتری.

در روایتی از جابر بن عبدالله آمده که گفت:

علی و فاطمه ی اطهر علیهما السلام هر کدام به فضائل و مناقب خویشتن فخر می کردند، این موضوع را جبرئیل به پیغمبر خدا
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خبر داد و گفت:

ایشان راجع به محبت تو گفتگوی طولانی دارند، تو در میان ایشان قضاوت کن!

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نزد حضرت علی و زهرا علیهما السلام آمد و جریان را برای آنان شرح داد، سپس
متوجه فاطمه شد و فرمود:

تو نزد من حلاوت و شیرینی فرزندی را داری و علی عزت مردان را دارد، علی از تو نزد من محبوب تر است.

فاطمه ی اطهر عرض کرد:

به حق آن خدایی که تو را برگزید و تو را هدایت نمود و امت تو را به وسیله تو هدایت کرد من مادامی که زنده باشم به این
مطلب اقرار دارم.

عامر شعبی و دیگران از امام باقر و امام جعفر صادق علیهما السلام از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت کرده اند
که فرمود:

فاطمه پاره ای از تن من است، کسی که وی را به غضب آورد مرا به غضب آورده که این مطلب را بخاری از مسور بن مخرمه
نقل کرده ست.

در روایت دیگری وارد شده که

فرمود:

هر کس فاطمه را اذیت کند مرا اذیت کرده و کسی که مرا اذیت کند حَقّاً که خدا را اذیت کرده ست.

در کتاب صحیح مسلم و کتاب حلیه الاولیاء از رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کنند که فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است، هر که وی را ناراحت کند مرا ناراحت خواهد کرد و هر که او را اذیت کند مرا اذیت می نماید.

بیان: جزئی می گوید:

در حدیثی که رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ می فرماید:

«فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي» یعنی فاطمه سلام الله علیها پاره ی تن من است. «بَضْعَةٌ» قطعه ای از گوشت را گویند که جدا شده باشد، پس منظور رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ این است که حضرت فاطمه سلام الله علیها جزئی از وجود من است همان گونه که قطعه ای از گوشت جزئی از بدن است.

و در حدیث دیگر که می فرماید:

«يُرِيئُنِي مَا رَابَهَا» یعنی ناراحت و دلگیر می کند مرا آنچه که فاطمه را ناراحت و دلگیر کند. (و به تعبیر دیگر یعنی حضرت می فرماید) ناآرام می کند مرا آنچه که ناآرام کند فاطمه را، وقتی می گویند «رابنی هذا الأمر و أرابنی» یعنی از او چیزی دیدم که مرا مکدر و ناراحت کرد.

روایت شماره [۴۱]

[المناقب لابن شهر آشوب] سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ يَقُولُ: فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي مِنْ سَرِّهَا فَقَدْ سَرَّنِي وَ مِنْ سَاءِهَا فَقَدْ سَاءَنِي، فَاطِمَةُ أَعَزُّ الْبَرِيَّةِ عَلَيَّ.

مُسَيَّدُ الرَّكِّ الْحَيَاكِمِ، عَنْ أَبِي سَهْلٍ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ وَ حَلِيَّةَ أَبِي نُعَيْمٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ وَ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ

قَالَ:

إِنَّمَا فَاطِمَةُ شَجْنَةٌ مَنِيَّ يَقْبِضُنِي مَا يَقْبِضُهَا وَيَبْسُطُنِي مَا يَبْسُطُهَا.

وَ جَاءَ سَهْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ إِلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ فَقَالَ:

إِنَّ قَوْمَكَ يَقُولُونَ: إِنَّكَ تُؤَثِّرُ عَلَيْهِمْ وَوَلَدَ فَاطِمَةَ، فَقَالَ عُمَرُ: سَمِعْتُ الثَّقَةَ مِنَ الصَّحَابَةِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي يُرِضُنِي مَا أَرْضَاهَا وَيَسْخِطُنِي مَا أَسْخَطَهَا، فَوَاللَّهِ إِنِّي لَحَقِيقٌ أَنْ أَطْلُبَ رِضَى رَسُولِ اللَّهِ وَرِضَاهُ وَرِضَاهَا فِي رِضَى وَوَلَدِهَا.

وَ قَدْ عَلِمُوا أَنَّ النَّبِيَّ يَسْرُهُ مَسَرَّتُهَا جِدًّا وَ يَشْنِي [يَشْنِي] [اغْتِمَامُهَا (١٨٩)]

قَوْلُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ هَذَا يَدُلُّ عَلَى عِصْمَتِهَا لِأَنَّهَا لَوْ كَانَتْ مِمَّنْ تُقَارِفُ الذُّنُوبَ لَمْ يَكُنْ مُؤْذِيهَا مُؤْذِيًا لَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَى كُلِّ حَالٍ، بَلْ كَانَ مِنْ فَعَلِ الْمُسْتَحَقِّ (١٩٠) مِنْ ذَمِّهَا وَ إِقَامَةِ الْحَدِّ إِنْ كَانَ الْفِعْلُ يَقْتَضِيهِ سَارًّا لَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ مُطِيعًا.

أَبُو تَعْلَبَةَ الْخُشَيْئِيُّ قَالَ:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرِهِ يَدْخُلُ عَلَى فَاطِمَةَ، فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَقَامَتْ إِلَيْهِ وَ اعْتَنَقَتْهُ وَ قَبَلَتْ بَيْنَ عَيْنَيْهِ.

الْأَرْبَعِينَ عَنْ ابْنِ الْمُؤَدِّ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ النَّضْرِ بْنِ شُمَيْلٍ، عَنْ مَيْسَرَةَ، عَنِ الْمُنْهَالِ، عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ، عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ وَ فِي فَصَائِلِ السَّمْعَانِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَا: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَدِمَ مِنْ مَغَازِيهِ قَبَلَ فَاطِمَةَ.

وَ رَوَوْا عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ فَاطِمَةَ كَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَامَ لَهَا مِنْ مَجْلِسِهِ وَ قَبَلَ رَأْسَهَا وَ أَجْلَسَهَا مَجْلِسَهُ وَ إِذَا جَاءَ إِلَيْهَا لَقِيَتْهُ وَ قَبَلَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ وَ جَلَسَا مَعًا.

أَبُو السَّعَادَاتِ فِي فَصَائِلِ

الْعَشْرَةَ وَابْنُ الْمُؤَدِّنِ فِي الْأَرْبَعِينَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُسَنِيِّ وَعَنْ نَافِعٍ، عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالُوا: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا كَانَ آخِرَ النَّاسِ عَهْدًا بِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا وَإِذَا قَدِمَ كَانَ أَوَّلَ النَّاسِ عَهْدًا بِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا وَ لَوْ لَمْ يَكُنْ لَهَا عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى فَضْلٌ عَظِيمٌ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُ مَعَهَا ذَلِكَ إِذْ كَانَتْ وَلَدَهُ وَقَدْ أَمَرَ اللَّهُ بِتَعْظِيمِ الْوَالِدِ لِلْوَالِدِ وَلَا يَجُوزُ أَنْ يَفْعَلَ مَعَهَا ذَلِكَ وَهُوَ بِضِدِّ مَا أَمَرَ بِهِ أُمَّتُهُ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى.

أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ قَالَ:

كَانَتْ فَاطِمَةُ مِنْ أَعَزِّ النَّاسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ عَلَيْهَا يَوْمًا وَهِيَ تُصَلِّي فَسَمِعَتْ كَلَامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي رَحْلِهَا، فَقَطَعَتْ صَلَاتَهَا وَخَرَجَتْ مِنَ الْمُصَلِّي فَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ، فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهَا وَقَالَ:

يَا بَيْتِيهِ كَيْفَ أَمْسَيْتِ رَحِمَكَ اللَّهُ عَشِينَا غَفَرَ اللَّهُ لَكَ وَقَدْ فَعَلَ.

أَخْبَارُ فَاطِمَةَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الصُّوَلِيِّ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَاطِمَةَ فَقَدَّمَتْ إِلَيْهِ كِسْرَةً يَابِسَةً مِنْ خُبْزِ شَعِيرٍ فَأَفْطَرَ عَلَيْهَا ثُمَّ قَالَ:

يَا بَيْتِيهِ هَذَا أَوَّلُ خُبْزٍ أَكَلَ أَبُوكَ مُنْذُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ، فَجَعَلَتْ فَاطِمَةُ تَبْكِي وَرَسُولُ اللَّهِ يَمْسَحُ وَجْهَهَا بِيَدِهِ.

أَبُو صَالِحٍ الْمُؤَدِّنُ فِي الْأَرْبَعِينَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ:

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا أَمَرَنِي أَنْ أُزَوِّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ فَفَعَلْتُ،

فَقَالَ لِي جَبْرِئِيلُ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَنَى جَنَّةً مِنْ لَوْلُؤِهِ بَيْنَ كُلِّ قَصِيٍّ بِهِ إِلَى قَصِيٍّ بِهِ لَوْلُؤُهُ مِنْ يَاقُوتٍ مُشَدَّرَةٍ بِالذَّهَبِ وَجَعَلَ سِمُوفَهَا زَبْرَجِدًا أَخْضَرَ وَجَعَلَ فِيهَا طَاقَاتٍ مِنْ لَوْلُؤٍ مُكَلَّلَةٍ بِالْيَاقُوتِ.

ثُمَّ جَعَلَ غُرْفَهَا لَبَنَةً مِنْ ذَهَبٍ وَ لَبَنَةً مِنْ فِضَّةٍ وَ لَبَنَةً مِنْ دُرٍّ وَ لَبَنَةً مِنْ يَاقُوتٍ وَ لَبَنَةً مِنْ زَبْرَجِيدٍ، ثُمَّ جَعَلَ فِيهَا عُيُونًا تَتَّبِعُ مِنْ نَوَاحِيهَا وَ حُفَّتْ بِالْأَنْهَارِ وَ جَعَلَ عَلَى الْأَنْهَارِ قَبَابًا مِنْ دُرٍّ قَدْ شُعِبَتْ بِسَلْسِلِ الذَّهَبِ وَ حُفَّتْ بِأَنْوَاعِ الشَّجَرِ وَ بَنَى فِي كُلِّ غُصْنٍ قُبَّةً وَ جَعَلَ فِي كُلِّ قُبَّةٍ أَرِيكَةً مِنْ دُرٍّ بَيْضَاءَ غِشَاؤُهَا السُّنْدُسُ وَ الْإِسْتَبْرَقُ وَ فَرَشَ أَرْضَهَا بِالزَّرْعَفَرَانِ وَ فَتَقَ بِالْمِسْكِ وَ الْعُتْبِرِ وَ جَعَلَ فِي كُلِّ قُبَّةٍ حَوْرَاءَ وَ الْقُبَّةُ لَهَا مِائَةٌ بَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ جَارِيَتَانِ وَ شَجَرَتَانِ فِي كُلِّ قُبَّةٍ مَفْرَشٌ وَ كِتَابٌ مَكْتُوبٌ حَوْلَ الْقَبَابِ آيَةُ الْكُرْسِيِّ، فَقُلْتُ: يَا جَبْرِئِيلُ لِمَنْ بَنَى اللَّهُ هَذِهِ الْجَنَّةَ؟

قَالَ:

بَنَاهَا لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ فَاطِمَةَ ابْنَتِكَ سِوَى جِنَانِهِمَا تُحْفَهُ أَتُحْفَهُمَا اللَّهُ وَ لَتَقَرَّ بِذَلِكَ عَيْنُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

بيان: قوله «لؤلؤه من ياقوت» لعل المعنى أنها في صفاء اللؤلؤ و لون الياقوت و لا يبعد أن تكون «من» زائده من النسخ أو يكون الظرف متعلقاً بقوله مشدّره أي اللؤلؤه مرضيه من الياقوت بالذهب قال الفيروزآبادي: الشذر قطع من الذهب تلقط من معدنه بلا إذابه، أو خرز يفصل بها النظم أو هو اللؤلؤ الصغار.

قوله: قد شعبت، الشعب الجمع و التفريق و لعل الأظهر هنا الأول و قال الفيروزآبادي: الأريكة كسفينه سرير في حجله، أو كل ما يتكأ عليه من سرير و منصه و فراش، أو سرير منجد مزين في قبه أو بيت، فإذا

لم يكن فيه سرير فهو حجله و السندس: الرقيق من الحرير و الإستبرق الغليظ منه.

قوله «و فتق» أى جعل بين الزعفران المسك و العنبر أو بين فرشها المبسوطة من الفتق بمعنى الشق و المفرش كمنبر شىء كالشاذكونه.

نیز در کتاب مناقب (۱۹۱) از سعد بن ابی وقاص نقل می کند که گفت:

از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ شنیدم که می فرمود:

فاطمه پاره ای از تن من است، هر کس او را خشنود نماید مرا خشنود نموده و هر کس وی را ناراحت کند مرا ناراحت کرده ست. فاطمه نزد من عزیزترین مردم می باشد.

حاکم در کتاب مستدرک با چند واسطه از پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت کرده که فرمود:

فاطمه از من است، آنکه او را ناراحت کند مرا ناراحت کرده و آنکه وی را خوشحال نماید مرا خوشحال می نماید.

سهل بن عبدالله نزد عمر بن عبدالعزیز آمد و گفت:

قوم تو می گویند تو فرزندان فاطمه را بر آنان مقدم می داری گفت:

این طور به ما رسیده که پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرموده:

فاطمه پاره ی تن من می باشد، هر چه باعث رضایت زهراء شود باعث رضایت من می شود و آنچه موجب خشم فاطمه شود موجب خشم من نیز خواهد شد.

به خدا قسم من سزاوارترم که رضایت پیامبر خدا را حاصل نمایم، رضایت فاطمه و پدرش در رضایت فرزندان فاطمه می باشد.

یعنی حقاً که دانستند مسرور شدن حضرت فاطمه سلام الله علیها، پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ را مسرور می کند و مغموم بودن وی، حضرتش را به خشم خواهد آورد.

این سخن پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ که

درباره ی حضرت فاطمه سلام الله عليها فرموده بر معصوم بودن آن بانوی با عظمت دلالت می کند، زیرا اگر فاطمه ی اطهر سلام الله عليها مرتکب معصیت می شد، هر عملی که باعث ناراحتی ایشان می شد موجب ناراحتی رسول خدا نمی شد.

فرمایش رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ که می فرماید:

اذیت فاطمه اذیت به من است، دلالت بر عصمت آن بانو دارد، زیرا اگر او (حضرت فاطمه سلام الله عليها) از کسانی بود که (نعوذ بالله) آلوده به گناه بود حضرت نمی فرمود اذیت کننده ی او اذیت کننده ی من است در هر حالی، بلکه اگر کسی عملی انجام دهد که انسان گنهکار مستحق آن است (از قبیل ذم و اقامه ی حد و غیره) پیامبر را خوشحال می کند و چنین کسی مطیع پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ محسوب می شود، (زیرا پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از انسان گنهکار حمایت نمی کند، پس باید حضرت زهرا سلام الله عليها معصومه باشد تا پیامبر معصوم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بفرماید: اذیت کننده ی او اذیت کننده ی من است).

ابو ثعلبه می گوید:

هر گاه رسول خدا از مسافرت باز می گشت و نزد فاطمه ی اطهر سلام الله عليها می آمد او برمی خاست و با پیغمبر خدا معانقه می کرد و میان دو چشم آن حضرت را می بوسید.

در کتاب اربعین با چند واسطه از عکرمه روایت می کند که هر گاه پیغمبر خدا از جنگ باز می گشت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها، او را می بوسید.

از عایشه روایت کرده اند که گفت:

هر گاه فاطمه ی زهراء سلام الله عليها نزد پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ می آمد پیامبر از جای خود برمی خاست،

سر فاطمه را می بوسید و او را در جای خود می نشانید و هر گاه رسول خدا نزد فاطمه می رفت و فاطمه آن حضرت را ملاقات می کرد یکدیگر را می بوسیدند و با یکدیگر می نشستند.

ابوالسّادات در کتاب فضائل العشره با چند واسطه از ابن عمر نقل می کند که گفت:

هر گاه پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آٰلِهِ وَ سَلَّم اراده ی مسافرتی می کرد آخرین شخصی را که دیدار می کرد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بود و موقعی که از سفر باز می گشت اوّل کسی را که ملاقات می کرد فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بود. اگر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها نزد خدا یک چنین فضیلت مهمّی را نمی داشت پیامبر خدا با وی این عمل را انجام نمی داد، زیرا او فرزند رسول خدا بود و خدا دستور داده که فرزند نسبت به پدر خود احترام کند.

و جایز نبود پیغمبر اکرم، این همه فاطمه را احترام کند، زیرا این عمل بر خلاف دستوریست که آن حضرت از طرف خدا به امت خود داده ست.

ابو سعید خُدَری می گوید:

فاطمه نزد رسول خدا عزیزترین مردم بود.

در یکی از روزها فاطمه مشغول نماز بود که پیغمبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آٰلِهِ وَ سَلَّم نزد او آمد، فاطمه نماز خود را تمام کرده و متوجّه آن حضرت شد و بر او سلام کرد، رسول خدا دست مبارک خود را بر سر فاطمه ی زهراء کشید و به او گفت:

ای دخترم! چگونه روز را شب کردی، خدا تو را رحمت کند.

در کتاب اخبار فاطمه با یک واسطه از عبدالله بن حسن روایت می کند که گفت:

یک روز پیغمبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آٰلِهِ وَ سَلَّم نزد فاطمه ی

اطهر سلام الله عليها آمد، فاطمه یک پاره ی نان جو خشک به حضور آن حضرت آورد و آن بزرگوار با آن نان افطار کرد. سپس فرمود:

ای دخترم! این اولین نانی ست که پدرت بعد از سه روز می خورد، فاطمه ی اطهر سلام الله عليها پس از شنیدن این سخن گریان شد و پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ دست مبارک خود را به صورت حضرت زهراء سلام الله عليها می مالید.

ابوصالح مؤذن در کتاب اربعین از ابن مسعود روایت می کند که گفت:

از پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ شنیدم می فرمود:

خدا به من دستور داد تا فاطمه را برای علی تزویج نمودم پس از این ازدواج جبرئیل به من گفت:

خدای توانا، بهشتی از لؤلؤ که بین هر قَصَبِیَه (۱۹۲) تا قصبه ی دیگر یک مروارید است آراسته به طلا، سقف های آن را از زبرجد سبز قرار داده، در آن بهشت اطاق هایی از مروارید بنا نهاده که به یاقوت پوشیده شده اند.

غرفه های آن را یک خشت طلا، یکی از نقره، یکی از درّ، یکی از یاقوت و یکی از زبرجد قرار داده، در آن بهشت چشمه هایی آفریده که از اطراف آنها جریان دارند، نهرفهایی در اطراف آنها در جریانند، قبه هایی از مروارید بر آنها ساخته شده، آن قبه ها را به وسیله ی زنجیر طلا بسته اند، بر اطراف آنها انواع و اقسام درختان میوه رسته، بر هر شاخی قبه ای بنا شده، در هر قبه ای تختی از دُرّ سفید گذاشته اند و پرده هایی از سندس و استبرق بر روی آنها گسترده اند، فرش زمین آن از زعفران می باشد.

آن تخت ها را به وسیله ی مُشْک و زعفران خوشبو نموده اند، در هر قبه ای حوریّه ای جا

داده اند، هر قبه ای صد در دارد، بر هر دری دو کنیزک ایستاده اند، در اطراف آن قبه آیه الکرسی نوشته شده است.

من به جبرئیل گفتم:

این بهشت برای که بنا شده؟!

گفت:

برای حضرت علی بن ابیطالب و فاطمه ی زهراء علیهما السلام، اضافه بر بهشت های دیگری که خدا به ایشان مرحمت فرموده این هم یکی از آنها به شمار می رود، خدای رؤوف این بهشت ها را بدین جهت عطا نموده که چشم تو روشن شود.

بیان: در توضیح فرمایش رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ که می فرماید:

«لؤلؤه من یاقوت» شاید منظور این باشد که آن شهر در صفای لؤلؤ و به رنگ یاقوت است و بعید نیست که «من» در این جمله از طرف کسانی که این روایت را نوشته اند، سهواً اضافه شده باشد و یا اینکه بگوییم ظرف است و متعلق به «مشدره» می باشد که در این صورت این گونه معنا می شود:

لؤلؤیی که جواهر نشان است از یاقوت و طلا کوب شده است.

و فیروزآبادی گفته: «الشدر» به تکه ای از طلا گویند که ناخالص و خام از معدن استخراج شده باشد و یا به ریسمانی گویند که برای منظم کردن دانه های جواهرات به کار می رود و یا به لؤلؤهای کوچک گفته می شود.

و در آنجا که می فرماید:

«شعبت بسلاسل الذهب» در معنای «شعب» جمع کردن چیزی را گفته اند و کاملاً برعکس آن هم معنا می دهد یعنی به معنی پراکنده کردن چیزی گویند و مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

در اینجا معنی اول (جمع کردن) مناسب تر است.

و فیروزآبادی گفته «آریکه» بر وزن سفینه، به تختی گفته می شود که در حجله قرار می دهند و یا هر تختی که روی آن تکیه می دهند و بر

آن می نشینند و زن و شوهر بر روی آن همبستر می شوند و یا به تختی گفته می شود که برای زینت خانه یا اطاق آن را مزین می کنند.

«سندس» به حریر لطیف و خالص و «استبرق» به حریر لطیف تر و خالص تر گفته می شود.

و در آنجا که می فرماید:

فرش زمین آن با زعفران است و بین زعفران ها مُشک و عنبر مخلوط است، در اینجا «فتق» به معنی «جعل» است یعنی قرار داده بین زعفران ها مشک و عنبر و یا اینکه می توان گفت:

«فتق» به معنی «شق» است یعنی مشک و عنبرها شکافته است بین زعفران ها را.

و «مفرش» بر وزن «مبتر» شیئیست مانند «شاذکونه» و شاذکونه به لباس هایی گفته می شود که با کوک های درشت دوخته شده باشد.

[روایت شماره] (۴۲)

[المناقب لابن شهر آشوب] ابن عبد ربّه الأندلسی فی العقد عن عبد الله بن الزبير فی خبر عن معاوية بن أبي سفيان قال:

دَخَلَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَى حَيْدِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَتَعَثَّرُ بِحَدِيثِهِ فَأَسِيرَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سِرًّا فَرَأَيْتُهُ وَقَدْ تَغَيَّرَ لَوْنُهُ، ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَتَى مَنْزِلَ فَاطِمَةَ فَأَخَذَ بِيَدِهَا فَهَزَّهَا إِلَيْهِ هَزًّا قَوِيًّا ثُمَّ قَالَ:

يَا فَاطِمَةُ إِيَّاكَ وَغَضَبَ عَلِيٍّ فَإِنَّ اللَّهَ يَغْضَبُ لِعْضَبِهِ وَيَرْضَى لِرِضَائِهِ، ثُمَّ جَاءَ عَلِيٌّ فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ ثُمَّ هَزَّهَا إِلَيْهِ هَزًّا خَفِيفًا ثُمَّ قَالَ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ إِيَّاكَ وَغَضَبَ فَاطِمَةَ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَغْضَبُ لِعْضَبِهَا وَتَرْضَى لِرِضَائِهَا، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَضَيْتَ مَدْعُورًا وَقَدْ رَجَعْتَ مَسْرُورًا، فَقَالَ:

يَا مُعَاوِيَةَ كَيْفَ لَا أَسْرُ وَقَدْ أَصْلَحْتُ بَيْنَ اثْنَيْنِ هُمَا أَكْرَمُ الْخَلْقِ عَلَيَّ

اللَّهِ.

فِي رِوَايَةِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ وَ حَبِيبِ بْنِ ثَابِتٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ: أَحَبُّ اثْنَيْنِ فِي الْأَرْضِ إِلَيَّ.

قَالَ ابْنُ بَابُوَيْهٍ: هَذَا غَيْرُ مُعْتَمَدٍ لَأَنَّهْمَا مُنْزَهَانِ أَنْ يَحْتَاجَا أَنْ يُصْلِحَ بَيْنَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

الْبَاقِرُ وَ الصَّادِقُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَنَّهُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لَا يَنَامُ حَتَّى يُقْبَلَ عُرْضَ وَجْهِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا يَضَعُ وَجْهَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْ فَاطِمَةَ وَ يَدْعُو لَهَا وَ فِي رِوَايَةٍ حَتَّى يُقْبَلَ عُرْضَ وَجْهِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَوْ بَيْنَ ثَدْيَيْهَا.

أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الشَّافِعِيُّ وَ ابْنُ شَهَابٍ الزُّهْرِيُّ وَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ كُلُّهُمْ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ وَ أَبُو مُعَاذٍ النَّحْوِيُّ الْمُرُوزِيُّ وَ أَبُو قَتَادَةَ الْحَرَّانِيُّ، عَنِ سَيْفِيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ هِاشِمِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ وَ الْخَزْكَوَشِيِّ فِي شَرَفِ النَّبِيِّ وَ الْأَشْهُبِيِّ فِي الْإِعْتِقَادِ وَ السَّمْعَانِيِّ فِي الرَّسَائِلِ وَ أَبُو صَالِحٍ الْمُؤَدَّنُ فِي الْأَرْبَعِينَ وَ أَبُو السَّعَادَاتِ فِي الْفَضَائِلِ وَ مِنْ أَصْحَابِنَا أَبُو عُبَيْدَةَ الْحِدَاءُ وَ غَيْرُهُ، عَنْ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يُكْتَبُ تَقْبِيلَ فَاطِمَةَ فَأَنْكَرَتْ عَلَيْهِ بَعْضُ نِسَائِهِ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِنَّهُ لَمَّا عُرِجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ أَخَذَ بِيَدِي جِبْرِئِيلُ فَأَدْخَلَنِي الْجَنَّةَ فَنَآوَلَنِي مِنْ رُطْبِهَا فَأَكَلْتُهَا فِي رِوَايَةٍ: فَنَآوَلَنِي مِنْهَا تُفَاحَةً فَأَكَلْتُهَا فَتَحَوَّلَ ذَلِكَ نُطْفَةً فِي صُلْبِي، فَلَمَّا هَبَطْتُ إِلَى الْأَرْضِ وَقَعْتُ خَدِيدَجَةَ فَحَمَلْتُ بِفَاطِمَةَ فَفَاطِمَةُ حُورَاءٌ إِنْسَابِيَّةٌ فَكُلَّمَا اشْتَقْتُ إِلَى رَائِحَةِ الْجَنَّةِ شَمِمْتُ رَائِحَةَ ابْنَتِي.

وَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلَى فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَرَأَاهَا مُنْزَعَجَةً فَقَالَ لَهَا: مَا بِكِ؟

فَقَالَتْ:

الْحُمَيْرَاءُ افْتَحَرْتُ عَلَى أُمِّي أَنَّهَا لَمْ تَعْرِفْ رَجُلًا قَبْلَكَ وَ إِنَّ أُمِّي عَرَفَتْهَا

مُسِنَّهَ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

إِنَّ بَطْنَ أُمَّكَ كَانَ لِلْإِمَامَةِ وَعَاءً.

ابْنُ عَبْدِ رَبِّهِ فِي الْعُقْدِ إِنَّ الْمَهْدِيَّ رَأَى فِي مَنَامِهِ شَرِيكًا الْقَاضِيَ مَضْرُوفًا وَجْهُهُ عَنْهُ، فَلَمَّا انْتَبَهَ فَصَّ رُؤْيَاهُ عَلَى الرَّبِيعِ فَقَالَ:

إِنَّ شَرِيكًا مُخَالِفٌ لَكَ وَ إِنَّهُ فَاطِمِيٌّ مَحْضًا،

قَالَ الْمَهْدِيُّ: عَلَى بِشْرِيكَ، فَأَتَى بِهِ، فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَالَ:

بَلَّغْنِي أَنَّكَ فَاطِمِيٌّ،

قَالَ:

أُعِيدُكَ بِاللَّهِ أَنْ تَكُونَ غَيْرَ فَاطِمِيٍّ إِلَّا أَنْ تَعْنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ كِشْرَى قَالَ:

لَا وَ لَكِنْ أَعْنِي فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ،

قَالَ:

فَتَلَعْنُهَا؟

قَالَ:

لَا، مَعَاذَ اللَّهِ،

قَالَ:

فَمَا تَقُولُ فِي مَنْ يَلْعَنُهَا؟

قَالَ:

عَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ،

قَالَ:

فَالْعَنْ هَذَا يَعْنِي الرَّبِيعَ؟

قَالَ:

لَا وَاللَّهِ مَا أَلْعَنَهَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ،

قَالَ:

لَهُ شَرِيكَ: يَا مَا جُنُ فَمَا ذِكْرُكَ لِسَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَابْنِهِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ فِي مَجَالِسِ الرِّجَالِ،

قَالَ الْمَهْدِيُّ: فَمَا وَجْهُ الْمَنَامِ؟

قَالَ:

إِنَّ رُؤْيَاكَ لَيْسَتْ بِرُؤْيَا يُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَإِنَّ الدَّمَاءَ لَا تُسْتَحَلُّ بِالْأَحْلَامِ.

وَ أَتَى بِرَجُلٍ شَتَمَ فَاطِمَةَ إِلَى الْفَضْلِ بْنِ الرَّبِيعِ فَقَالَ لِابْنِ غَانِمٍ: انْظُرْ فِي أَمْرِهِ مَا تَقُولُ قَالَ:

يَجِبُ عَلَيْهِ الْحُدُّ قَالَ لَهُ الْفَضْلُ هِيَ ذَا أُمَّكَ إِنْ حَدَّدْتَهُ فَأَمَرَ بِأَنْ يُضْرَبَ أَلْفَ سَوْطٍ وَيُضْلَبَ فِي الطَّرِيقِ.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۱۹۳) با چند واسطه از معاویه بن ابی سفیان روایت کرده که گفت:

یک روز حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام به حضور پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم مشرف شد و پس از اینکه دامن آن حضرت را گرفت مطلبی آهسته به عرض آن بزرگوار رسانید و رنگ مبارک پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم تغییر نمود.

آنگاه رسول خدا برخاست و داخل منزل فاطمه ی زهراء سلام الله علیها گردید، دست فاطمه را گرفت و او را به جانب خود کشید، به وی فرمود:

از غضب علی بترس! زیرا خدا برای غضب علی

غضب می کند و برای رضایت وی راضی می شود، سپس علی علیه السلام آمد و پیامبر اکرم دست او را گرفت و پس از اینکه فاطمه را حرکت داد به حضرت علی بن ابیطالب فرمود:

یا علی! از غضب فاطمه خائف باش! زیرا ملائکه برای غضب فاطمه غضب می کنند و برای رضایت وی راضی می شوند.

من گفتم:

یا رسول الله! با ناراحتی رفتی و با حالتی مسرور مراجعت نمودی، فرمود:

ای معاویه! چگونه خوشحال نباشم در صورتی که بین دو نفری را صلح و سازش دادم که نزد خدا گرامی ترین خلق محسوب می شوند.

در روایت عبدالله بن حارث و حبيب بن ثابت و علی بن ابراهیم چنین آمده که فرمود:

این دو نفر را از همه بیشتر در روی زمین دوست می دارم.

توجه توجه!!! ابن بابویه می گوید:

این روایت معتبر نیست، زیرا مقام حضرت علی و فاطمه علیهما السلام از این بالاتر است که بین ایشان اختلاف پیش آید و کار به جایی برسد که رسول خدا بین ایشان را صلح و سازش دهد.

امام باقر و امام صادق علیهما السلام می فرمایند:

پیامبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نمی خواهید تا اینکه صورت و میان سینه ی فاطمه را می بوسید و برای آن حضرت دعا می کرد. در روایتی وارد شده که گونه های صورت و میان دو سینه ی وی را می بوسید.

گروهی از اهل تسنن از ابو عبیده ی حذاء از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده اند که فرمود:

پیغمبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را زیاد می بوسید، بعضی از زنان آن حضرت به آن بزرگوار اعتراض می نمودند، رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ

فرمود:

هنگامی که مرا به معراج بردند جبرئیل دستم را گرفت و داخل بهشت نمود، آنگاه از رطب بهشت به من داد، بنا بر روایتی یک سیب به من داد، من آن را خوردم و در صلب من تبدیل به نطفه شد، موقعی که به زمین آمدم و با خدیجه ی کبری همبستر شدم، وی به فاطمه حامله شد.

پس بنابراین فاطمه حوریه ایست به شکل انسان، هر گاه من به بوی بهشت مشتاق می شوم دخترم فاطمه را می بویم.

یک روز پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نزد فاطمه سلام الله علیها آمد و دید آن بانو ناراحت است.

فرمود:

تو را چه شده؟!

گفت:

عایشه بر مادر من فخر می کند و می گوید:

من قبل از پیغمبر با کسی ازدواج نکردم، ولی مادر تو پیرزنی بود! پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به فاطمه سلام الله علیها فرمود:

رحم مادر تو این لیاقت و ظرفیت را داشت که امام علیه السلام از آن به وجود بیاید.

ابن عَبْدِ رَبَّهِ در کتاب عِقْدِ الْفَرِيدِ می نگارد:

مهدی در عالم خواب دید که شریک قاضی صورت خود را از او برگردانیده ست. وقتی از خواب بیدار شد این خواب را برای ربیع نقل کرد، ربیع خواب وی را تعبیر کرد و گفت:

شریک با تو مخالف و از دوستان فاطمه می باشد، مهدی گفت:

شریک را نزد من حاضر نمایند. هنگامی که شریک نزد مهدی آمد، مهدی به وی گفت:

به من این طور رسیده که تو دوست فاطمه می باشی؟ شریک گفت:

من تو را به خدا می سپارم که دوست فاطمه نباشی مگر فاطمه دختر کسری، مهدی گفت:

منظور من فاطمه دختر محمد است، شریک گفت:

تو فاطمه را لعنت می کنی؟ مهدی گفت:

پناه

به خدا!! ابدًا، شریک گفت:

عقیده ی تو درباره ی کسی که فاطمه را لعنت کند چیست؟ مهدی گفت:

خدا، کسی را که فاطمه را لعنت نماید لعنت کند. شریک گفت:

پس این (ربیع) را لعنت کن، ربیع گفت:

نه، یا امیرالمؤمنین! به خدا قسم که من فاطمه را لعنت نمی کنم. شریک به ربیع گفت:

ای بدجنس! پس آن سخنانی که در مجالس مردان راجع به فاطمه ی اطهر می گفتی چه بود!

مهدی گفت:

پس تعبیر خواب من چیست؟ شریک گفت:

خواب تو که خواب یوسف نیست و ریختن خون ها که به وسیله ی خواب های آشفته حلال نخواهد شد.

یک وقت مردی را که به فاطمه ی اطهر ناسزا گفته بود نزد فضل بن ربیع آوردند. فضل به ابن غانم گفت:

نظریه ی تو درباره ی این مرد چیست؟

گفت:

باید حدّ بر او جاری کرد، فضل به وی گفت:

اگر تو حدّ خدا را بر او جاری کنی مثل اینکه از مادر خود دفاع کرده باشی. سپس دستور داد تا هزار تازیانه به او زدند و

جنازه اش را بر سر راه به دار آویختند.

[روایت شماره] (۴۳)

[المناقب لابن شهر آشوب] رُوِيَ أَنَّ فَاطِمَةَ تَمَنَّتْ وَكَيْلًا عِنْدَ غَزَاهِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَنَزَلَ:

«رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكَيْلًا». (۱۹۴)

صَحِيحُ الدَّارِقُطْنِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَطْعِ لِصِّ فَقَالَ اللَّصُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدَّمْتَهُ فِي الْإِسْلَامِ وَتَأْمُرُهُ

بِالْقَطْعِ؟

فَقَالَ:

لَوْ كَانَتْ ابْنَتِي فَاطِمَةُ، فَسَيَمَعْتُ فَاطِمَةَ فَحَزَنْتُ فَتَنَزَلَ جِبْرِيلُ بِقَوْلِهِ: «لَيْسَ أَشْرَكَتَ لِيُحْبَطَنَّ عَمَلُكَ» (١٩٥) فَحَزِنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَتَنَزَلَ:

«لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا» (١٩٦) فَتَعَجَّبَ النَّبِيُّ مِنْ ذَلِكَ فَتَنَزَلَ جِبْرِيلُ وَقَالَ:

كَانَتْ حَزَنْتُ مِنْ قَوْلِكَ فَهَذِهِ الْآيَاتُ لِمُوَافَقَتِهَا لِتَرْضَى.

بيان: لعل المعنى

أَنَّ هَذِهِ الْآيَاتِ نَزَلَتْ لِتَعْلَمَ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَنَّ مِثْلَ هَذَا الْكَلَامِ الْمَشْرُوطِ لَا يَنَافِي جَلَالَهُ الْمُخَاطَبِ وَالْمَسْنَدَ إِلَيْهِ وَبِرَاءَتَهُ لَوْ قُوعَ ذَلِكَ بِالنَّسْبِ إِلَى الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، أَوْ لِبَيَانِ أَنَّ قَطْعَ يَدِ فَاطِمَةَ بِمَنْزِلَةِ الشَّرْكَ أَوْ أَنَّ هَذَا النَّوْعَ مِنَ الْخُطَابِ الْمُرَادُ بِهِ الْأُمَّةُ إِنَّمَا صَدَرَ لِمِثْلِ هَذَا النَّوْعِ مِنَ الْكَلَامِ بِالنَّسْبِ إِلَى فَاطِمَةَ فَكَانَ خِلَافًا لِلْأُولَى وَالْأَوَّلِ أَصُوبٌ وَأَوْفَقٌ بِالْأَصُولِ.

نیز در کتاب مناقب (۱۹۷) می نویسد:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در موقع جنگ نمودن حضرت علی علیه السلام تمنای وکیل نمود و آیه ی نهم سوره مزمل نازل شد. «همان پروردگار شرق و غرب که معبودی جز او نیست او را نگاهبان و وکیل خود انتخاب کن».

در صحیح دارقطنی می نگارد:

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دستور داد تا دست دزدی را قطع نمایند. آن شخص دزد گفت:

یا رسول الله! تو او را در اسلام مقدم می داری و مع ذلك او را مأمور به قطع می کنی؟

فرمود:

آری، ولو اینکه دخترم فاطمه باشد.

وقتی فاطمه این سخن را شنید محزون گردید، سپس جبرئیل نازل شد و آیه ی ۶۵ سوره ی زمر را آورد که می فرماید:

«اگر برای خدا شریک قائل شوی ثواب عمل تو نابود خواهد شد».

پس از نزول این آیه رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ محزون گردید، آنگاه آیه ی ۲۲ سوره ی انبیاء نازل شد که می

فرماید:

«اگر خدایانی غیر از خدای یکتا در آسمان و زمین وجود می داشتند آسمان و زمین فاسد می شدند».

پس از نزول این آیه پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تعجب نمود، آنگاه جبرئیل نازل شد

و گفت:

چون فاطمه ی زهراء از سخن تو که گفتمی ولو اینکه دخترم باشد ناراحت شد لذا این آیات برای موافقت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نازل شد که خوشنود شود.

بیان: مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید شاید منظور از نزول این آیه تعلیم حضرت زهرا سلام الله علیها بوده باشد به اینکه به کار بردن مانند این تعبیر «اگر فاطمه هم مرتکب این عمل می شد دستش را قطع می کردم» منافاتی با عظمت شأن مخاطب و براءت او ندارد و شاید منظور این باشد که قطع دست فاطمه سلام الله علیها به منزله ی شرک می باشد و شاید مقصود از این کلام آن باشد که امت بدانند در اجرای احکام و حدود تفاوتی بین افراد جامعه ندارد.

و سپس علامه می فرماید:

احتمال اول قوی تر و موافق با اصول مسلم و پذیرفته شده ست.

[روایت شماره] (۴۴)

[المناقب لابن شهر آشوب] سئل الصادق علیه السلام عن معنی حی علی خیر العمل، فقال:

خَيْرُ الْعَمَلِ بُرُّ فَاطِمَةَ وَ وُلْدَهَا وَ فِي خَيْرِ آخِرِ الْوَلَايَةِ.

أَبُو صَالِحٍ فِي الْأَرْبَعِينَ، عَنْ أَبِي حَامِدٍ الْأَشْفَرِائِيِّ بِإِسْنَادِهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَوَّلُ شَخْصٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ فَاطِمَةُ.

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَ:

لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ خَلَقَهَا مِنْ نُورٍ وَ وَجْهَهُ ثُمَّ أَخَذَ ذَلِكَ النُّورَ فَقَدَفَهُ فَأَصَابَنِي ثُلُثُ النُّورِ وَ أَصَابَ فَاطِمَةَ ثُلُثُ النُّورِ وَ أَصَابَ عَلِيًّا وَ أَهْلَ بَيْتِهِ ثُلُثُ النُّورِ، فَمَنْ أَصَابَهُ مِنْ ذَلِكَ النُّورِ اهْتَدَى إِلَى وَلَايَةِ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَنْ لَمْ يُصَبَّ بِهِ مِنْ ذَلِكَ النُّورِ ضَلَّ عَنْ وَلَايَةِ آلِ مُحَمَّدٍ.

الْحُسَيْنُ بْنُ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ جَابِرِ الْجُعْفِيِّ، عَنِ الْبَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِعُضْبِ فَاطِمَةَ وَيَرْضَى لِرِضَاهَا.

ابْنُ شُرَيْحٍ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَبُو سَعِيدٍ الْوَاعِظُ فِي شَرَفِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَبُو صَالِحٍ الْمُؤَدِّدُ فِي الْفَضَائِلِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْعُكْبَرِيُّ فِي الْإِبَانَةِ وَ مُحَمَّدُ الْأَسْفَرَايِينِيُّ فِي الدِّيَانَةِ رَوَوْا جَمِيعاً أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِعُضْبِكَ وَيَرْضَى لِرِضَاكِ.

أَبُو بَكْرٍ مَزْدَوِيهِ فِي كِتَابِهِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ سِنَانِ الْأَوْسِيِّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ:

حَدَّثَنِي جَبْرِئِيلُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا زَوَّجَ فَاطِمَةَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمَرَ رِضْوَانَ فَأَمَرَ شَجَرَةَ طُوبَى فَحَمَلَتْ رُقَاعاً لِمُحِبِّي آلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَمْطَرَهَا مَلَائِكَةٌ مِنْ نُورٍ بَعِيدٍ تَبِيكُ الرُّقَاعِ، فَأَخَذَ تَلَمَّكَ الْمَلَائِكَةُ الرُّقَاعَ فَإِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ اسْتَوَتْ بِأَهْلِهَا أَهْيَطَ اللَّهُ الْمَلَائِكَةَ بِتَلَمَّكَ الرُّقَاعَ فَإِذَا لَقِيَ مَلَكٌ مِنْ تَلَمَّكَ الْمَلَائِكَةَ رَجُلًا مِنْ مُحِبِّي آلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ دَفَعَ إِلَيْهِ رُقْعَةً بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ.

وَ جَاءَ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْكُتُبِ مِنْهَا كَشْفُ النَّعْلِ وَ فَضَائِلُ أَبِي السَّعَادَاتِ فِي مَعْنَى قَوْلِهِ: «لَا يَرُونَ فِيهَا شَمْساً وَ لَا زَمْهَرِيرًا» (١٩٨) أَنَّهُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: بَيْنَا أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ بَعِيدَ مَا سَيَكُونُوا رَأَوْا نُوراً أَضَاءَ الْجَنَانَ فَيَقُولُ أَهْلُ الْجَنَّةِ: يَا رَبِّ إِنَّكَ قَدْ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ عَلَى نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ «لَا يَرُونَ فِيهَا شَمْساً» فَيُنَادِي مُنَادٍ: لَيْسَ هَذَا نُورَ الشَّمْسِ وَ لَا نُورَ الْقَمَرِ وَ إِنَّ عَلَيْنَا وَ فَاطِمَةَ تَعَجَّبَا مِنْ شَيْءٍ فَضَحِكَا فَأَشْرَقَتِ الْجَنَانُ مِنْ نُورِهِمَا.

أَبُو عَلِيٍّ الصُّوْلِيُّ فِي أَخْبَارِ فَاطِمَةَ وَ أَبُو السَّعَادَاتِ فِي فَضَائِلِ الْعَشْرَةِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي ذَرِّ الْعِفَارِيِّ قَالَ:

بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ أَدْعُو عَلِيًّا فَاتَيْتُ بَيْتَهُ وَ نَادَيْتُهُ فَلَمْ يُجِنِّي فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ:

عُودٌ إِلَيْهِ فَانَّهُ فِي الْبَيْتِ وَ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَرَأَيْتُ الرَّحَى تَطْحَنُ وَ لَا أَحَدَ عِنْدَهَا، فَقُلْتُ لِعَلِيٍّ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَدْعُوكَ، فَخَرَجَ مُتَوَحِّشًا حَتَّى أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِمَا رَأَيْتُ فَقَالَ:

يَا أَبَا ذَرٍّ لَا تَعْجَبْ فَإِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً سَيَّاحُونَ فِي الْأَرْضِ مُوَكَّلُونَ بِمَعُونَةِ آلِ مُحَمَّدٍ.

الْحَسَنُ الْبَصِيرِيُّ وَ ابْنُ إِسْحَاقَ، عَنْ عَمَّارٍ وَ مَيْمُونَةَ أَنَّ كِلَيْهِمَا قَالَا: وَجَدْتُ فَاطِمَةَ نَائِمَةً وَ الرَّحَى تَدُورُ فَأَخْبَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ بِذَلِكَ فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ عَلِمَ ضَعْفَ أُمَّتِهِ فَأَوْحَى إِلَيَّ الرَّحَى أَنْ تَدُورَ فَذَارَتْ.

وَ قَدْ رَوَاهُ أَبُو الْقَاسِمِ الْبُسْتِيُّ فِي مَنَاقِبِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَبُو صَالِحٍ الْمُؤَدَّنُ فِي الْأَرْبَعِينَ عَنِ الشَّعْبِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَيْمُونَةَ وَ ابْنِ قِيَاضٍ فِي شَرْحِ الْأَخْبَارِ.

وَ رُوِيَ أَنَّهَا سَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهَا رَبُّمَا اشْتَعَلَتْ بِصَلَاتِهَا وَ عِبَادَتِهَا فَرُبَّمَا بَكَى وَ لُدَّهَا فَرَأَى الْمَهْدَ يَتَحَرَّكُ وَ كَانَ مَلَكٌ يُحَرِّكُهُ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ سَلْمَانَ إِلَى فَاطِمَةَ قَالَ:

فَوَقَفْتُ بِالْبَابِ وَقَفَةً حَتَّى سَلَّمْتُ، فَسَمِعْتُ فَاطِمَةَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ مِنْ جَوًّا وَ الرَّحَى تَدُورُ مِنْ بَرٍّ وَ مَيَّا عِنْدَهَا أُنَيْسٌ وَ قَالَ فِي آخِرِ الْخَبْرِ: فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَالَ:

يَا سَلْمَانُ إِنَّ ابْنَتِي فَاطِمَةَ مَلَأَ اللَّهُ قَلْبَهَا وَ جَوَارِحَهَا إِيْمَانًا إِلَى مُشَاشَتِهَا تَفَرَّغَتْ لِبَطَاعِهِ اللَّهُ فَبَعَثَ اللَّهُ مَلَكًا اسْمُهُ زُوْقَابِيلُ وَ فِي خَيْرِ آخِرِ جَبْرَيْلُ فَأَدَارَ لَهَا الرَّحَى وَ كَفَاهَا اللَّهُ مَوْنَةَ الدُّنْيَا

مَعَ مَوْنِهِ الْآخِرِهِ.

بیان: المراد بالجوا داخل البيت و بالترا خارجه و لم أظفر بهما في اللغه نعم قال في النهايه: فِي حَدِيثِ سَيِّدِنَا: مَنْ أَصْلَحَ جَوَائِزَهُ أَصْلَحَ اللَّهُ بَرَائِيَهُ، أراد بالبراني العلانيه و الألف و النون من زيادات النسب و أصله من قولهم خرج فلان برا أي خرج إلى البر و الصحراء و قال الفيروزآبادي: الجؤ داخل البيت كالجوانيه و قال في النهايه في صفته صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

جليل المشاش، أي عظيم رؤوس العظام كالمرفقين و الكعبين و الركبتين و قال الجوهرى: هي رؤوس العظام اللينه التي يمكن مضغها و منه الحديث ملىء عمارة إيماناً إلى مشاشه انتهى.

نيز در همان کتاب (۱۹۹) می نویسد:

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام راجع به معنی: «حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ» پرسش شد، فرمود:

منظور از این جمله، نیکویی نمودن به فاطمه ی اطهر و فرزندان وی: می باشد. بنا بر روایتی منظور ولایت آل محمد است.

ابوصالح در کتاب اربعین از ابوهریره از پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

اولین شخصی که داخل بهشت می شود، فاطمه زهرا سلام الله علیها است.

از پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت شده که فرمود:

موقعی که خدای توانا بهشت را آفرید آن را از نور وجه خویشتن آفرید، سپس آن نور را گرفت و پرتاب کرد، یک سوّم آن نصیب من شد و یک سوّم دیگرش به دختر فاطمه رسید، ثلث سوّم آن به علی و فرزندان رسید.

کسی که از آن نور به وی رسیده باشد به ولایت و دوستی آل محمّد هدایت خواهد شد، کسی که از آن نور به او نرسیده باشد از

ولایت آنان گمراه می گردد.

حسین بن زید بن علی از امام صادق علیه السلام و جابر جعفی از امام باقر علیه السلام نقل می کند پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

خدا برای رضایت فاطمه راضی و برای غضب وی غضبناک می شود.

ابن شریح و ابو سعید واعظ و ابوصالح از ابن عباس و ابو عبدالله و محمود اسفراینی، همگی از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت کرده اند که فرمود:

ای فاطمه خداوند با غضب تو غضب می کند و با رضایت تو خشنود می شود.

ابوبکر مزدویّه در کتاب خود از پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

جبرئیل برایم گفت:

هنگامی که خدای رؤوف فاطمه را برای علی بن ابیطالب علیهما السلام تزویج نمود به رضوان امر کرد تا رقعہ ها و نوشته هایی را برای دوستان آل محمّد بر درخت طوبی بیاویزد، آنگاه ملائکه ای از نور که تعداد آنان با آن رقعہ ها مطابق بود فرود آمده و آن صفحات را برداشتند.

وقتی روز قیامت فرا رسد خدای حکیم، ملائکه را با آن رقعہ ها فرو می فرستد. هر گاه یکی از آن ملائکه یکی از دوستان آل محمّد را می بیند یکی از آن رقعہ ها را که آزادی از جهنّم در آن نوشته شده به وی خواهد داد.

در کتاب های متعدّدی که از آن جمله کشف ثعلبی و کتاب فضائل ابی السّیّادات است در ذیل آیه ی ۱۳ سوره ی مبارکه ی دهر که می فرماید:

«اهل بهشت در بهشت آفتاب و سرمای نمی بینند» و آنها از ابن عباس نقل می کنند که گفت:

بعد از آنکه اهل بهشت داخل و ساکن در بهشت می شوند نوری را می بینند که بهشت را نورانی

می کند، اهل بهشت می گویند:

پروردگارا! تو در قرآن که به پیغمبر خود نازل کردی، فرموده ای: آفتاب را در بهشت نمی بینند.

خطاب می رسد:

این نور آفتاب و ماه نیست. علی و زهراء علیهما السلام از یک موضوعی تعجب نمودند و خندیدند، این نورائیت بهشت، از نور ایشان است.

ابوعلی صولی و ابوالسعادات از ابوذر غفاری روایت می کنند که گفت:

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مرا فرستاد تا علی بن ابیطالب علیه السلام را به حضور آن حضرت بیاورم، من به خانه ی علی علیه السلام رفتم و او را صدا زدم، ولی آن بزرگوار جواب من را نداد، نزد پیغمبر خدا آمدم و جریان را گفتم، فرمود:

علی در خانه است، برگشتم وقتی داخل خانه ی حضرت علی علیه السلام شدم دیدم آسیاب خود به خود می چرخد و کسی نزد آن نیست!!

به حضرت علی علیه السلام گفتم:

رسول خدا تو را می خواهد، علی علیه السلام به سرعت به حضور پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آمد، من جریان آسیاب را به عرض پیامبر خدا رساندم، آن حضرت فرمود:

ای ابوذر تعجب منماید! زیرا خدا، ملائکه ای دارد که در زمین می گردند و موکلند که به آل محمد کمک کنند.

حسن بصری و ابن اسحاق از عمّار و میمونه روایت کرده اند که: فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در عالم خواب بود و آسیاب وی کار می کرد، وقتی این داستان را برای رسول خدا گفتیم فرمود:

چون خدا ضعف و ناتوانی جسمی فاطمه را دید لذا به آسیاب دستور داد که بچرخد، آسیاب اطاعت نمود.

همین مطلب را ابوالقاسم بستی در مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام و ابوصالح در اربعین از شعبی با سند

خود از میمونه و ابن فیاض در شرح الاخبار نقل کرده اند.

روایت شده:

چه بسا می شد در آن موقعی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها مشغول نماز و عبادت خویشتن بود و فرزندش گریه می کرد گهواره ی وی در حرکت بود، مَلْکِی بود که آن گهواره را حرکت می داد.

حضرت امام محمّد باقر علیه السلام می فرماید:

پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ سلمان فارسی را نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرستاد، سلمان می گوید:

من نزد در خانه ماندم و سلام کردم، شنیدم که فاطمه در داخل خانه مشغول تلاوت قرآن است، آسیاب می چرخد و کسی نزد آن نبود.

در آخر روایت می گوید:

پیغمبر خدا لبخند زد و فرمود:

ای سلمان! خدا قلب و اعضاء دخترم فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را از ایمان پر کرده؛ لذا فاطمه بدون دغدغه مشغول عبادت پروردگار می شود، خدا ملکی که نام او زوقابیل و به روایتی جبرئیل است فرستاده تا آسیاب را بگرداند، خدا عهده دار کارهای دنیوی و اخروی دخترم می شود.

بیان: منظور از «جَوَا» داخل خانه را گویند و «الْبَرَا» خارج خانه را و من (علامه ی مجلسی رحمه الله علیه) در کتاب لغت معنایی برای آن دو لغت پیدا نکردم، آری فقط در کتاب نهاییه در حدیث سلمان آمده است: «مَنْ أَصْلَحَ جَوَائِئِهِ أَصْلَحَ اللَّهُ بَرَائِيَهُ» (۲۰۰) هر کس درون خود را اصلاح کند خداوند برون (ظاهر) او را اصلاح می کند، که در این روایت منظور از «الْبَرَانِي» آشکار است و الف و نون در آن زائدات و اصلاح می شود «بَرَا» که می گوئیم (خَرَجَ فُلَانٌ بَرَاً) برای فلانی خارج شد به سوی بَرّ و صحرا و فیروزآبادی گفته: «الجَوَا» داخل خانه را گویند،

مثل «الجَوَانِيه».

و در نهایت در صفت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ گفته: «جلیل المشاش» یعنی استخوان های عظام (بزرگ) او مانند استخوان آرنج ها و کعبین (استخوان روی پا) و رکبتین (زانوها) بسیار عظیم و قوی بود.

و جوهری گوید:

«مشاش» سر استخوان هایی را گویند که بسیار نرم است، به طوری که می توان آنها را جوید و از همین باب است حدیثی که در مورد عَمَّار فرموده اند که می فرماید:

«مِلِّيَّ عَمَّارٍ إِيمَانًا إِلَى مَشَاشِهِ» (۲۰۱) یعنی ایمان تا سر استخوان های عَمَّار نفوذ نموده بود.

[روایت شماره] (۴۵)

[المناقب لابن شهر آشوب] عَلِيُّ بْنُ مَعْمَرٍ قَالَ:

خَرَجْتُ أُمِّيَ إِلَى مَكَّةَ لَمَّا تُوفِّيتُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَقَالَتْ:

لَا أَرَى الْمَدِينَةَ بَعْدَهَا، فَأَصَابَهَا عَطَشٌ شَدِيدٌ فِي الْجُحْفَةِ حَتَّى خَافَتْ عَلَى نَفْسِهَا،

قَالَ:

فَكَسَرَتْ عَيْنَيْهَا نَحْوَ السَّمَاءِ ثُمَّ قَالَتْ:

يَا رَبِّ اتَّعِظْ سُنِّي وَ أَنَا خَادِمَةٌ بِنْتِ نَبِيِّكَ؟

قَالَ:

فَنَزَلَ إِلَيْهَا دَلْوٌ مِنْ مَاءِ الْجَنَّةِ فَشَرِبَتْ وَ لَمْ تَجْعَعْ وَ لَمْ تَطْعَمْ سَبْعَ سِنِينَ.

بیان: قال الفيروز آبادي: كسر من طرفه غض.

در کتاب مناقب (۲۰۲) می نویسد:

أُمِّيَ بَعْدَ إِشْهَادِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا كَفَتْ:

من نمی توانم جای فاطمه را در مدینه خالی بینم، لذا متوجه مکه می معطمه گردید، هنگامی که به جُحْفِه رسید به قدری تشنه شد که ترسید تلف شود، چشمان خود را متوجه آسمان نمود و گفت:

پروردگارا! آیا مرا تشنه می گذاری؟ در صورتی که من خادمه ی دختر پیغمبر تو می باشم؟ ناگاه دلوی از آب بهشت برای وی نازل شد، وقتی از آن آب آشامید مدت هفت سال گرسنه نشد و غذا نخورد.

بیان: فیروزآبادی گوید کسر «من طرفه» یعنی چشمانش را بست.

[روایت شماره] (۴۶)

[المناقب لابن شهر آشوب] مَالِكُ بْنُ دِينَارٍ رَأَيْتُ فِي مُودَعِ الْحَجِّ امْرَأَةً ضَعِيفَةً عَلَى دَائِهِ نَحِيفَةً وَ النَّاسُ يَنْصَحُونَهَا لِتَنْكُصَ، فَلَمَّا تَوَسَّطْنَا الْبَادِيَةَ كَلَّتْ دَائِبَتُهَا فَعَدَلْتُهَا فِي إِتْيَانِهَا، فَرَفَعْتُ رَأْسَهَا إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَتْ:

لَا فِي بَيْتِي تَرْكُنِّي وَلَا إِلَى بَيْتِكَ حَمَلْتَنِي، فَوَعَزَّتْكَ وَ جَلَالِكَ لَوْ فَعَلَ بِي هَذَا غَيْرُكَ لَمَا سَكَوْتُهُ إِلَّا إِلَيْكَ، فَإِذَا شَخِصْتُ أَتَاهَا مِنَ الْفَيْفَاءِ وَ فِي يَدِهِ زِمَامٌ نَاقَهُ فَقَالَ لَهَا: اذْكِبِي، فَرَكِبْتُ وَ سَارَتِ النَّاقَةُ كَالْبُرْقِ الْخَاطِفِ، فَلَمَّا بَلَغَتْ الْمَطَافَ رَأَيْتُهَا تَطُوفُ، فَحَلَفْتُهَا مَنْ أَنْتَ؟

فَقَالَتْ:

أَنَا شُهْرَةُ بِنْتُ مُسْكَةَ بِنْتُ فَضَّةَ خَادِمَةِ الزَّهْرَاءِ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا.

وَ رَهْنَتْ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا كِسْوَةَ لَهَا عِنْدَ امْرَأَةٍ

زَيْدِ الْيَهُودِيِّ فِي الْمَدِينَةِ وَاسْتَقْرَضَتِ الشَّعِيرَ فَلَمَّا دَخَلَ زَيْدٌ دَارَهُ قَالَ:

مَا هَذِهِ الْأَنْوَارُ فِي دَارِنَا؟

قَالَتْ:

لِكِسْوِهِ فَاطِمَةَ فَأَسْلَمَ فِي الْحَالِ وَ أَسْلَمْتُ امْرَأَتَهُ وَ جِيرَانُهُ حَتَّى أَسْلَمَ ثَمَانُونَ نَفْسًا.

وَ سَأَلْتُ سَلامَ الله عليها رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ خَاتَمًا فَقَالَ:

أَلَا أَعْلَمُكَ مَا هُوَ خَيْرٌ مِنَ الْخَاتَمِ؟ إِذَا صَلَّيْتَ صَلَاةَ اللَّيْلِ فَاطْلُبِي مِنَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ خَاتَمًا فَإِنَّكَ تَنَالِينَ حَاجَتَكَ،

قَالَ:

فَدَعَتْ رَبَّهَا تَعَالَى، فَمَازَا بِهَاتِفٍ يَهْتَفُ: يَا فَاطِمَةُ الَّذِي طَلَبْتَ مِنِّي تَحْتَ الْمُصَيَّلِي فَرَفَعْتَ الْمُصَيَّلِي فَإِذَا الْخَاتَمُ يَأْقُوتُ لَا قِيَمَةَ لَهُ فَجَعَلْتُهُ فِي إِصْبَعِهَا وَ فَرِحْتُ، فَلَمَّا نَامَتْ مِنْ لَيْلَتِهَا رَأَتْ فِي مَنَامِهَا كَأَنَّهَا فِي الْجَنَّةِ فَرَأَتْ ثَلَاثَةَ قُصُورٍ لَمْ تُرْفَى فِي الْجَنَّةِ مِثْلُهَا قَالَتْ:

لِمَنْ هَذِهِ الْقُصُورُ؟ قَالُوا: لِفَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ،

قَالَ:

فَكَأَنَّهَا دَخَلَتْ قُصُورًا مِنْ ذَلِكَ وَ دَارَتْ فِيهِ فَرَأَتْ سِرِيرًا قَدْ مَالَ عَلَى ثَلَاثِ قَوَائِمٍ، فَقَالَتْ سَلامَ الله عليها: مَا لِهَذَا السِّرِيرِ قَدْ مَالَ عَلَى ثَلَاثِ قَوَائِمٍ؟ قَالُوا لِأَنَّ صِيحَاتِهِ طَلَبَتْ مِنَ اللهِ خَاتَمًا فَنَزَعَ أَحَدُ الْقَوَائِمِ وَ صَيَّغَ لَهَا خَاتَمًا وَ بَقِيَ السِّرِيرُ عَلَى ثَلَاثِ قَوَائِمٍ، فَلَمَّا أَصْبَحَتْ دَخَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ وَ قَصَّتِ الْقِصَّةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ:

مَعَاشِرَ آلِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ لَيْسَ لَكُمْ الدُّنْيَا إِنَّمَا لَكُمْ الْآخِرَةُ وَ مِيعَادُكُمْ الْجَنَّةُ، مَا تَصْنَعُونَ بِالدُّنْيَا فَإِنَّهَا زَائِلَةٌ غَرَارَةٌ، فَأَمْرَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ أَنْ تَرُدَّ الْخَاتَمَ تَحْتَ الْمُصَيَّلِي فَرَدَّتْ ثُمَّ نَامَتْ عَلَى الْمُصَيَّلِي فَرَأَتْ فِي الْمَنَامِ أَنَّهَا دَخَلَتْ الْجَنَّةَ، فَدَخَلَتْ ذَلِكَ الْقُصْرَ وَ رَأَتْ السِّرِيرَ عَلَى أَرْبَعِ قَوَائِمٍ فَسَأَلَتْ عَنْ حَالِهِ فَقَالُوا: رَدَّتِ الْخَاتَمَ وَ رَجَعَ السِّرِيرُ إِلَى هَيْئَتِهِ.

أَبُو جَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ فِي اخْتِيَارِ الرِّجَالِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ عَنْ

سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ أَنَّهُ لَمَّا اسْتُخْرِجَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ مَنزِلِهِ خَرَجَتْ فَاطِمَةُ حَتَّى انْتَهَتْ إِلَى الْقَبْرِ فَقَالَتْ:

خَلُّوا عَنِ ابْنِ عَمِّي فَوَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ لَئِنْ لَمْ تُخَلُّوا عَنْهُ لَأُنْشِرَنَّ شَعْرِي وَلَا ضَعَنَّ قَمِيصَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ عَلَى رَأْسِي وَلَا ضُرْحَنَّ إِلَى اللَّهِ فَمَا نَاقَهُ صَالِحٌ بِأَكْرَمِ عَلَى اللَّهِ مِنْ وُلْدِي،

قَالَ سَلْمَانُ: فَرَأَيْتُ وَاللَّهِ أَسَاسَ حَيْطَانِ الْمَسْجِدِ تَقَلَّعَتْ مِنْ أَسْفَلِهَا حَتَّى لَوْ أَرَادَ رَجُلٌ أَنْ يَنْفُذَ مِنْ تَحْتِهَا نَفَذًا، فَدَنَوْتُ مِنْهَا وَقُلْتُ: يَا سَيِّدَتِي وَ مَوْلَاتِي إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بَعَثَ أَبَاكَ رَحْمَةً فَلَا تَكُونِي نَقِمَةً فَرَجَعْتَ الْحَيْطَانَ حَتَّى سَيَّطَعَتِ الْعَبْرَةَ مِنْ أَسْفَلِهَا، فَدَخَلْتُ فِي حَيَاثِيمِنَا.

بُرَيْدُهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِنَّ مَلَكَ الْمَوْتِ خَيْرَنِي فَاسْتَنْظَرْتُهُ إِلَى نُزُولِ جِبْرَائِيلَ. فَتَجَلَّى ابْنَتُهُ فَاطِمَةُ الْعُشْيُ فَقَالَ لَهَا: يَا بِنْتِي احْفَظِي عَلَيْكَ فَإِنَّكَ وَ بَعْلَكَ وَ ابْنَيْكَ مَعِي فِي الْجَنَّةِ.

بُشِّرَتْ مَرْيَمُ بِوَلَدِهَا «إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِكَلِمَةٍ» (٢٠٣) وَ بُشِّرَتْ فَاطِمَةُ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ فِي الْحَدِيثِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بَشَّرَهَا عِنْدَ وِلَادِهِ كُلِّ مِنْهُمَا بِأَنْ يَقُولَ لَهَا: لِيَهْنِكَ أَنْ وَلَدْتِ إِمَامًا يَسُودُ أَهْلَ الْجَنَّةِ وَ أَكْمَلَ اللَّهُ تَعَالَى ذَلِكَ فِي عَقِبِهَا، قَوْلُهُ «وَ جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ» (٢٠٤) يَعْنِي عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ.

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَتْ مُدَّةَ حَمْلِهَا تَسَعُ سَاعَاتٍ وَ وُلِدَتْ فَاطِمَةُ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ بَيْنَهُمَا سِتَّةُ أَشْهُرٍ عَلَى رِوَايِهِ وَ رَدَّتْ.

وَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ شَرَفُ النَّاسِ بِأَبَائِهِمْ.

وَ نَدَرَتْ أُمَّ مَرْيَمَ لِلَّهِ مُحَرَّرًا وَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَكْثَرُ الْخَلْقِ تَقَرُّبًا إِلَى اللَّهِ فِي سَائِرِ الْأَحْوَالِ

وَذَلِكَ يُوجِبُ أَنْ يَكُونَ قَدْ أَتَى عِنْدَ أَنْ سَأَلَهُ الزَّهْرَاءُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بِأَضْعَافٍ مَا قَالَتْ أُمُّ مَرْيَمَ بِمُوجِبِ فَضْلِهِ عَلَى الْخَلَائِقِ وَ كَانَ نَذْرَهَا مِنْ قَبْلِ الْأُمِّ وَ هُوَ يَقْتَضِي تَنْصِفَ مَنْزِلَتِهِ مِمَّا يُنْذِرُهُ الْأَبُ.

قَوْلُهُ «وَ كَفَّلَهَا زَكَرِيَّا» (٢٠٥) وَ الزَّهْرَاءُ كَفَّلَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ لَا خِلَافَ فِي فَضْلِ كَفَالِهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلَى كُلِّ كَفَالِهِ وَ كَفَالِهِ الْيَتِيمِ مَنْدُوبٌ إِلَيْهَا وَ كَفَالَهُ الْوَلَدِ وَاجِبُهُ.

وَلَمَدَتْ مَرْيَمَ بِعَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي أَيَّامِ الْجَاهِلِيَّةِ وَ وَلَمَدَتْ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى فِطْرِهِ الْإِسْلَامِ.

وَ كَانَ اللَّهُ أَعْلَمَ مَرْيَمَ بِسَيِّئَاتِهَا وَ بِسَيِّئَاتِهِ مَا حَمَلَتْهُ فَلَا يَجُوزُ أَنْ يَتَطَرَّقَ إِلَيْهَا خَوْفٌ وَ الزَّهْرَاءُ حَمَلَتْ بِهِمَا وَ هِيَ لَا تَعْلَمُ مَا يَكُونُ مِنْ حَالِهَا فِي الْحَمِيلِ وَ الْوَضْعِ مِنَ السَّلَامَةِ وَ الْعَطَبِ، فَيُتَبَغَى أَنْ يَكُونَ فِي ذَلِكَ مَثُوبَةٌ زَائِدَةٌ وَ لِذَلِكَ فَضَّلَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ يَوْمَ بَدْرٍ فِي الْقِتَالِ، لِأَنَّهُمْ كَانُوا بَيْنَ الْخَوْفِ وَ الرَّجَاءِ فِي سَلَامَتِهِمْ وَ الْمَلَائِكَةُ لَيْسُوا كَذَلِكَ.

وَ قِيلَ لَهَا «لَا تَحْزَنِي» (٢٠٦) وَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ يَرْضَى لِرِضَاكِ.

وَ قِيلَ لَهَا «فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا» (٢٠٧) وَ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا خَامِسَةُ أَهْلِ الْعَبَاءِ وَ افْتِخَارُ جَبْرِئِيلَ بِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ قَوْلُهُ: مَنْ مِثْلِي وَ أَنَا سَادِسُ خَمْسَةٍ.

وَ لَهَا «تُسَاقِطُ عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا * فَكُلِّي وَ اشْرَبِي» (٢٠٨) يَحْتَمِلُ أَنْ النَّخْلَةَ وَ النَّهْرَ كَانَا مَوْجُودَيْنِ قَبْلَ ذَلِكَ لِأَنَّهُ لَمْ يَبْقَ لَهُمَا أَثَرٌ مِثْلُ مَا بَقِيَ لِرُزْمَزَمَ وَ الْمَقَامِ وَ مَوْضِعِ التَّنُورِ وَ انْفِلَاقِ الْبَحْرِ وَ رَدِّ الشَّمْسِ. وَ لِلزَّهْرَاءِ سَلَامَ

الله عليها حديث التمر الصيحاني و قدس الماء.

و روى أنه بكث أم أيمن و قالت:

يا رسول الله فاطمه زوجتها و لم تنثر عليها شيئاً، فقال:

يا أم أيمن لم تكذبين فإن الله تعالى لما زوج فاطمه علياً أمر أشجار الجنة أن تنثر عليهم من حليلها و حليلها و ياقوتها و درها و زمردها و إستبرقها فأخذوا منها ما لا يعلمون.

و تكلمت الملائكة مع مريم «إن الله اضطفاك و طهرتك و اضطفاك على نساء العالمين» (٢٠٩) أراد نساء عالم أهل زمانها كقوله لبنى إسرائيل «و أنى فضلتكم على العالمين» (٢١٠) و ليسوا بأفضل من المشيملين قوله «كنتم خير أمه» (٢١١) نعم إن الصفات في هذه الآية يشاركها غيرها قوله «إن الله اضطفى آدم إلى قوله ذريته بعضها من بعض» (٢١٢) و فاطمه و ذريتها من جملتهم و قال النبي صلى الله عليه و آله و سلم:

فاطمه سيده نساء العالمين من الأولين و الآخرين و إنها لتقوم في محرابها فيسلم عليها سبعون ألف ملك من المقربين و ينادونها بما نادت به الملائكة مريم فيقولون: يا فاطمه «إن الله اضطفاك و طهرتك و اضطفاك على نساء العالمين» (٢١٣).

و إنه «كلما دخل عليها زكريا المحراب وجد عندها رزقاً» (٢١٤) و ليس في نفس الآية أن ذلك كان الله تعالى يخلقه اختراعاً أو يأتيها به الملك و إنما هو يدل على كثرة شكرها لله تعالى كما تقول: رزقني الله اليوم درهماً كما قال:

«قل كل من عند الله» (٢١٥) و للزهراء من هذا الباب ما لا ينكره مسلم من حديث المقداد و خبر الطائر و الرمان و العنب و التفاح و السفرجل و غيرها و ذلك مما يقطع على أنها كانت تأكل ما

لَمْ يَكُنْ لِغَيْرِهَا مِنْ جَمِيعِ الْخَلْقِ بَعْدَ هُبُوطِ آدَمَ وَ حَوَاءَ وَ فِي الْحَدِيثِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دَخَلَ عَلَى فَاطِمَةَ وَ هِيَ فِي مُصَيِّ لَمَّاهَا وَ خَلْفَهَا جَفْنُهُ يَفُورُ دُخَانُهَا فَأَخْرَجَتْ فَاطِمَةُ الْجَفْنَ فَوَضَعَتْهَا بَيْنَ أَيْدِيهِمَا فَسَأَلَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنِّي لَكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَ رِزْقِهِ «إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» (٢١٦).

وَ رُزِقَ مَرْيَمَ مِنَ الْجَنَّةِ وَ خُلِقَ فَاطِمَةُ مِنْ رِزْقِ الْجَنَّةِ وَ فِي الْحَدِيثِ فَنَاولَنِي جَبْرَائِيلُ رُطْبَةً مِنْ رُطْبِهَا فَأَكَلْتُهَا فَتَحَوَّلَتْ ذَلِكَ نُطْفَةً فِي صُلْبِي.

وَ قَدْ مَدَحَ اللَّهُ تَعَالَى مَرْيَمَ فِي الْقُرْآنِ بِعِشْرِينَ مَدْحَةً وَ صَحَّ فِي الْأَخْبَارِ لِفَاطِمَةَ عِشْرُونَ اسْمًا كُلُّ اسْمٍ يُدُلُّ عَلَى فَضِيلَةٍ ذَكَرَهَا ابْنُ بَابَوَيْهِ فِي كِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا.

وَ قَالَتْ لَهَا: «وَ مَرْيَمَ ابْنَتِ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَيْتِ نَسَبَ فَرْجِهَا» (٢١٧) يُرِيدُ بِذَلِكَ الْعَفَافَ لَا الْمَلَامَسَةَ وَ الدَّرِيَّةَ لِأَنَّهُ لَوْ لَمْ يَكُنْ كَذَلِكَ لَجَعَلَ حَمَلَهَا لَهُ وَ وَضَعَهَا وَ مَخَاضَهَا بِغَيْرِ مَا جَرَتْ بِهِ الْعِيَادَةُ فَلَمَّا جَعَلَهُ عَلَى مَجْرَى الْعَادَةِ دَلَّ عَلَى مَقَالِنَا وَ يُؤَكِّدُ ذَلِكَ الْأَخْبَارُ الْوَارِدَةُ فِي مَدْحِ التَّرْوِيحِ وَ طَلَبِ الْوَلَدِ وَ ذَمِّ الْعُزُوبَةِ وَ قَالَ تَعَالَى لِلزَّهْرَاءِ وَ لِأَوْلَادِهَا: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ» (٢١٨).

حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ:

وَ إِنَّ مَرْيَمَ أَحْصَيْتِ فَرْجَهَا وَ جَاءَتْ بِعِيسَى كَبْدَرِ الدُّجَى

فَقَدْ أَحْصَيْتِ فَاطِمَ بَعْدَهَا وَ جَاءَتْ بِسِبْطَى نَبِيِّ الْهُدَى

وَ نيز در مناقب (٢١٩) از مالک بن دینار روایت می کند که گفت:

در موقع وداع حج، زن ناتوانی را دیدم که بر شتری ضعیف و نحیف سوار و عازم حج بود، مردم وی را موعظه می کردند که باز گردد.

هنگامی که در وسط صحرا رسیدیم شتر او از حرکت

بازماند، آن زن شتر خود را سرزنش می کرد که چرا راه نمی روی، سپس وی سر خود را به جانب آسمان بلند کرد و گفت:

بار خدایا! نه مرا در خانه ام گذاشتی و نه به خانه ی خودت رسانیدی، به عزّت و جلال خودت قسم، اگر کسی غیر از تو این عمل را با من انجام داده بود شکایت او را به تو می کردم!

ناگاه شخصی از طرف بیابان نزد او آمد که مهار ناچه ای را در دست داشت به وی گفت:

سوار شو! وقتی او سوار شد آن ناچه مانند برق جهنده راه می رفت، موقعی که من مشغول طواف بودم آن زن را دیدم که طواف می کرد، او را قسم دادم و گفتم:

تو کیستی؟

گفت:

من شهره دختر مُسکه دختر فضّه کنیز فاطمه ی زهراء سلام الله علیها می باشم.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در مدینه ی طیبه لباس خود را نزد زن یهودی که همسر زید بود به عنوان وثیقه نهاد و مقداری جو قرض کرد.

موقعی که زید داخل خانه ی خویش شد و با نورهای آن لباس مواجه گردید، گفت:

این نورها از کجا در خانه ی ما می تابند؟! زوجه اش گفت:

از لباس فاطمه ی زهراء سلام الله علیها است، آن یهودی فوراً با زوجه اش اسلام اختیار کرده و تعداد ۸۰ نفر از همسایگان وی نیز به دین مقدّس اسلام مشرف گردیدند.

یک وقت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ انگشتی خواست، پیغمبر به وی فرمود:

آیا می خواهی مطلبی را به تو تعلیم دهم که بهتر از انگشت باشد، هر گاه نماز شب خواندی از خدای رؤوف انگشتی بخواه تا حاجت تو روا شود.

وقتی آن بانوی معظّمه دعا کرد هاتفی

ندا داد:

ای فاطمه! آن چیزی که تو از من می خواهی زیر جانماز تو است، موقعی که جانماز را برداشت با انگشتر یاقوتی مواجه شد که فوق العاده گرانبها بود. آن را به دست کرد و خیلی خوشحال گردید.

هنگامی که فاطمه ی زهراء سلام الله عليها خواب دید:

گویا در بهشت است و سه قصر را دید که در بهشت نظیر آنها نبود، فرمود:

این قصرها از کیست؟!

گفتند:

از فاطمه دختر محمد است.

سپس گویا دید که داخل یکی از آن قصرها شد، پس از اینکه گردش نمود مواجه با تختی گردید که دارای سه پایه بود، پرسش کرد:

چرا این تخت دارای سه پایه ست؟

گفتند:

صاحب آن یک انگشتری از خدا خواست، یک پایه ی آن را کردند و انگشتری ساختند، بدین جهت است که دارای سه پایه می باشد.

وقتی صبح شد فاطمه ی زهراء سلام الله عليها به حضور پیغمبر صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم مشرف شد و جریان خواب خود را برای آن حضرت شرح داد، پیغمبر فرمود:

ای گروه عبدالمطلب! دنیا برای شما نیست، بلکه آخرت از برای شما می باشد، وعده گاه شما بهشت است، دنیا را برای چه می خواهید!! در صورتی که از بین رفتنی و فریبنده ست.

پس از این جریان پیغمبر به حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها دستور داد تا آن انگشتری را زیر جانماز نهاد و روی آن به خواب رفت، در عالم خواب دید که داخل بهشت شد و وارد آن قصر گردید، هنگامی که متوجه آن تخت شد دید دارای چهار پایه می باشد وقتی راجع به آن پرسش نمود گفتند:

چون آن انگشتری برگشت این تخت به صورت اولیة ی خود باز گشت.

ابوجعفر طوسی در

کتاب اختیار الرجال از امام جعفر صادق علیه السلام از سلمان فارسی روایت می کند که فرمود:

در آن هنگامی که امیرالمؤمنین علی علیه السلام را از خانه اش به طرف مسجد بردند فاطمه ی زهراء سلام الله علیها هم از خانه خارج شد و نزد قبر پدرش پیغمبر آمد و گفت:

پسر عموی مرا رها نمائید! به حق آن خدایی که حضرت محمد را به حق مبعوث کرده اگر علی را رها نکنید موی سرم را پریشان می کنم و پیراهن پدرم رسول خدا را روی سرم می گذارم و به خدا شکایت می کنم، ناقه ی صالح نزد خدا، از فرزندان من عزیزتر نبود.

سلمان می گوید:

به خدا قسم که دیدم پایه های دیوارهای مسجد از ریشه به طوری کنده شد که اگر شخصی می خواست از آن بگذرد به راحتی می توانست این کار را انجام دهد.

من نزدیک فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفتم و گفتم:

ای بانوی بزرگوار! خدای سبحان، پدر تو را مبعوث نمود که رحمت برای عالم باشد مبادا تو در حق این مردم نفرین کنی، ناگاه دیدم پایه های دیوارها به جای خود بازگشتند، گرد و غبار از زیر آنها به قدری برخاست که داخل بینی های ما شد!!

بُرئِدَه از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ روایت کرده که فرموده:

موقعی که ملک الموت نزد من آمد گفتم:

صبر کن تا جبرئیل بیاید؛ فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این خبر غش کرد، رسول خدا به وی فرمود:

ای دختر عزیزم، خویشتن را حفظ کن زیرا تو با شوهرت و فرزندان با من در بهشت خواهید بود.

مقام حضرت مریم سلام الله علیها و حضرت زهراء سلام الله علیها

به مریم راجع به حضرت

عیسی بشارت داده شد، چنانکه خدای علیم در آیه ی ۴۰ سوره ی انبیاء به مریم می فرماید:

«خدا تو را به عیسی مزده می دهد» به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها هم راجع به حسن و حسین علیهما السلام مزده داده شد؛ چنانکه در روایت وارد شده پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در موقع ولادت هر یک از ایشان، به فاطمه سلام الله علیها بشارت داد و فرمود:

مبارک باشد، این امامی که تو متولد می کنی بزرگ اهل بهشت خواهد بود، خدا این موضوع را در نسل او تکمیل خواهد نمود.

منظور از آیه ی ۲۸ سوره ی زخرف که می فرماید:

«او کلمه ی توحید را کلمه ای جاودان در نسل های بعد از خود قرار داد» حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام است.

امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید:

مدت حامله بودن حضرت مریم ۹ ساعت بوده، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها هم حضرت حسیین علیهما السلام را به نحوی متولد کرد که فاصله ی بین ایشان شش ماه بود.

مریم دختر عمران بود و فاطمه دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم بود و مردم به وسیله ی پدرانشان شریف و محترم می باشند.

مادر حضرت مریم نذر کرد فرزندی بیاورد که جز به عبادت مشغول کاری نشود، حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم در هر حال بیشتر از همه ی مردم به خدا تقرب می جست، این مطلب باعث می شود در آن وقتی که زهرا را، از خدا خواست بالاتر از آنچه که مادر مریم خواست، خواسته باشد، زیرا حضرت محمد از کلیه ی خلائق افضل بود. (پس باید خواست وی هم افضل باشد).

حضرت مریم را مادرش نذر کرد، ولی فاطمه ی اطهر سلام الله

علیها را پدرش نذر کرد، معلوم است که اهمّیت مادر، نصف اهمّیت پدر است.

همان طور که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلّم متکفّل حضرت فاطمه ی زهرا سلام الله علیها گردیده اختلافی نیست که خدا در سوره ی آل عمران آیه ی ۳۳ می فرماید:

«حضرت زکریا متکفّل مریم شد.»

تکفّل و سرپرستی پیغمبر از هر سرپرستی بالاتر است، زیرا کفالت یتیم مستحب ولی کفالت فرزند واجب می باشد.

حضرت مریم فرزند خود عیسی را در زمان جاهلیت متولّد نمود ولی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها حضرت حسنین علیهما السلام را در زمان فطرت اسلام زائید.

خدای علیم، حضرت مریم را آگاه کرد که تو و فرزندت به سلامت خواهید بود لذا جا نداشت که مریم خائف و ترسان باشد، ولی موقعی که حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به حسنین علیهما السلام حامله شد نمی دانست در موقع حاملگی و زایمان چه حالی خواهد داشت، این خود باعث می شود که ثواب حضرت زهرا سلام الله علیها بیشتر باشد.

بدین جهت است که مقام مسلمین در جنگ بدر از ملائکه بالاتر بود، زیرا مسلمین راجع به سلامت خویشان در خوف و رجاء بودند، ولی ملائکه این طور نبودند (یعنی سلامت ملائکه در معرض خطر قرار نگرفته بود).

به حضرت مریم چنانکه در سوره ی مریم آیه ی ۲۴ می فرماید گفته شد:

«محزون مباش»، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلّم هم به حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

ای فاطمه! خدا برای خشنودی تو خشنود می شود.

در سوره ی تحریم آیه ی ۱۲ راجع به حضرت مریم می فرماید:

«ما از روح خود به حضرت مریم دمیدیم». فاطمه هم پنجمین نفر اهل کساء بود و جبرئیل به وجود ایشان افتخار کرد

و گفت:

کیست مثل من، در صورتی که ششمین نفر آنان می باشم.

در سوره ی مریم آیه های ۲۵ و ۲۶ که راجع به حضرت مریم می فرماید:

«درخت خرما ی تازه برای تو فرو می ریزد؛ پس تو از آن خرما بخور و از آب نهر بیاشام» احتمال می رود که آن درخت خرما و نهر آب قبل از این جریان موجود بوده باشند زیرا اثری از آنها باقی نمانده است، ولی اثر زمزم و مقام ابراهیم و موضع تنور و شکافته شدن دریا و برگشتن آفتاب (برای حضرت علی علیه السلام) باقی می باشد، داستان خرما ی صیحانی و آب مقدّس درباره ی حضرت فاطمه سلام الله علیها است.

روایت شده:

امّ ایمن گریان شد و به حضرت محمّد صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ گفت:

یا رسول الله! تو فاطمه را شوهر دادی و چیزی نثار او نمودی! پیامبر خدا فرمود:

ای امّ ایمن چرا تکذیب می نمایی! زیرا موقعی که خدای حکیم، فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را برای علی تزویج نمود به درختان بهشت دستور داد تا از زر و زیور، یاقوت، درّ، زمرد و استبرق خود فرو ریختند و آنان به قدری از آنها برگرفتند که اندازه ی آن را نمی دانند.

ملائکه چنانکه در سوره ی آل عمران، آیه ۴۲ می فرماید:

«با حضرت مریم تکلم کردند و گفتند:

خدا تو را برگزید و پاکیزه نمود و تو را از میان زنان عالم انتخاب کرد».

منظور از زنان عالم که قرآن فرموده فقط زنان زمان آن حضرت بوده است همان طور که خدای سبحان در سوره ی بقره، آیه ی ۴۷ درباره ی بنی اسرائیل می فرماید:

«من شما را بر اهل عالم برتری دادم» در صورتی که بنی اسرائیل از مسلمانان افضل و برتر نیستند

زیرا خدای رؤوف در سوره ی آل عمران آیه ی ۱۱۰ راجع به مسلمین می فرماید:

«شما بهترین امت می باشید».

صفات ی که در این آیه است با آیه ی دیگر مشارکت دارند چنانکه در سوره ی آل عمران، آیه ی ۳۳ می فرماید:

«خدا حضرت آدم را برگزید» تا آنجا که می فرماید:

«ذریه ای که بعضی از آنان از بعضی دیگرند»، فاطمه و ذریه ی او از همین ذریه اند که قرآن فرموده ست.

از طرفی پیغمبر صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ درباره ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرموده:

فاطمه بزرگترین زنان اولین و آخرین اهل عالم است، هر گاه وی در محراب عبادت قیام می کند هفتاد هزار نفر از ملائکه ی مقرب به وی سلام می کنند و آن سخنی را به او می گویند که به حضرت مریم می گفتند، چنانکه در سوره ی آل عمران، آیه ی ۴۲ می فرماید:

«خدا تو را انتخاب نمود و از بین زنان عالمیان برگزید».

در آیه ی ۳۷ سوره ی آل عمران می فرماید:

«هر گاه حضرت زکریا نزد مریم می رفت غذایی نزد او می یافت».

در این آیه نوشته نشده که خدا غذای حضرت مریم را فوراً در همان موقع ایجاد می کرد، یا اینکه مَلَكٌ، غذای وی را حاضر می نمود، از این آیه فقط استفاده می شود که حضرت مریم خیلی شکرگزار بود مثل اینکه بگویی خدا یک درهم به من رزق و روزی داد، نیز در آیه ی ۷۸ سوره ی نساء به پیغمبر می فرماید:

«بگو هر نعمتی از خدا می باشد».

از این قبیل فضائل و مناقب به قدری برای فاطمه می باشد که هیچ مسلمانی آنها را انکار نمی کند نظیر حدیث مقداد، خبر طیر، انار، انگور، سیب، گلابی و غیره. این موضوع قطعیت که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بعد از هبوط حضرت آدم و حوا، میوه جاتی مصرف

می کرد که برای دیگران نبود.

در حدیث (۲۲۰) وارد شده که پیغمبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، هنگامی نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آمد که آن بانو در محراب عبادت بود، در پشت سر آن بانو کاسه ی غذایی بود که بخار از آن برمی خاست. فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آن کاسه را نزد پیغمبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ و حضرت علی علیه السلام نهاد، حضرت علی علیه السلام به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

این غذا از کجا به شما نصیب شده؟

عرض کرد:

از فضل خدا، زیرا خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب روزی می دهد.

روزی حضرت مریم از بهشت عطا شده ولی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از روزی بهشت آفریده شده، چنانکه در حدیث (۲۲۱) وارد شده پیغمبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

وقتی جبرئیل از رطب بهشت به من داد و من آن را خوردم، در صلب من تبدیل به نطفه گردید. (و فاطمه از آن خلق شد).

خدا در قرآن مجید تعداد بیست مدح برای حضرت مریم فرموده، ولی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها دارای بیست نام است که هر یک از آنها بر فضیلت او دلالت می کنند، آن بیست نام را ابن بابویه در کتاب مولد فاطمه سلام الله علیها نگاشته ست.

خدای حکیم در سوره ی تحریم، آیه ۱۲ راجع به حضرت مریم می فرماید:

«مریم دختر عمران که خویشتن را حفظ کرد».

منظور از این آیه، عفت داشتن است نه ملامسه و بهشت نیز برای ذریّه اش نمی باشد بلکه فقط به خود او عطاء گردیده است، زیرا اگر چنین نبود حمل و زایمان وی را غیر عادی

قرار می داد، همین که حمل و زایمان او را به طور عادی قرار داد بر قول ما دلالت می کند؛ این موضوع را اخباری که بر مدح ازدواج و طلب فرزند و مذمت عزب بودن وارد شده، تأیید می کند.

در صورتی که خدا راجع به حضرت فاطمه سلام الله علیها در سوره ی احزاب، آیه ی ۳۳ می فرماید:

«جز این نیست که خدا می خواهد رجس و پلیدی را از شما اهل بیت دور نماید».

حسان بن ثابت می گوید:

مریم خویشتن را حفظ کرد و عیسی را نظیر ماه شب چهارده آورد.

بعد از مریم حضرت زهرا بود که خویشتن را حفظ نمود و دو سبط پیغمبر هدایت کننده را آورد.

[روایت شماره] (۴۷)

[الفضائل لابن شاذان] [کتاب الروضه] [دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلَى عَلِيٍّ فَوَجَدَهُ هُوَ وَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا يَطْحَنَانِ فِي الْجَارُوشِ] [الْجَاوِزِ] [فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَيُّكُمْمَ أَعْيَى؟]

فَقَالَ عَلِيٌّ: فَاطِمَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَهَا: قَوْمِي يَا بُنَيَّةُ، فَقَامَتْ وَ جَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مَوْضِعَ مَعَهَا مَعَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَوَاسَاهُ فِي طَحْنِ الْحَبِّ.

در کتاب فضائل (۲۲۲) و کتاب روضه می نویسد:

یک وقت پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نزد حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمد، دید علی و فاطمه علیهما السلام مشغول آسیاب کردن دانه های گندم می باشند، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

کدام یک از شما خسته شده اید؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

فاطمه، پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

ای دختر عزیزم برخیز! حضرت فاطمه سلام الله علیها برخاست و پیامبر به جای وی نشست و

با علی علیه السلام مشغول آسیاب کردن گردید.

[روایت شماره] (۴۸)

[كشف الغمه] مِنْ كِتَابِ مَعَالِمِ الْعُتْرَةِ، لِعَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الْأَخْضَرِ بِأَسَانِيدِهِ مَرْفُوعًا إِلَى قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ،

قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ وَخَيْرُ نِسَائِهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

وَ بِإِسْنَادِهِ إِلَى أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ يَرْفَعُهُ إِلَى أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ آسِيَةُ بِنْتُ مُرَاحِمٍ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

وَ مِنْهُ قَالَتْ عَائِشَةُ لِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا: أَلَا أُبَشِّرُكَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَسَيِّدَاتُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَرْبَعٌ: مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَ آسِيَةُ بِنْتُ مُرَاحِمٍ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ.

وَ مِنْ مُسْنَدِ أَحْمَدَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ:

أَقْبَلْتُ فَاطِمَةَ تَمْشِي كَأَنَّ مِشْيَتَهَا مِشْيَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:

مَرْحَبًا يَا بِنْتِي ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ، ثُمَّ أَسِيرَ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَبَكَتْ، قُلْتُ: اسْتَخْصَصَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِحَدِيثِهِ ثُمَّ تَبَكَّيْنِ، ثُمَّ أَسَرَ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَضَحِكْتُ، فَقُلْتُ: مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ فَرِحًا أَقْرَبَ مِنْ حُزْنٍ فَسَأَلْتُهَا عَمَّا قَالَ، فَقَالَتْ:

مَا كُنْتُ لِأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:

أَسْرَ إِلَيَّ فَقَالَ:

إِنَّ جَبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يُعَارِضُنِي بِالْقُرْآنِ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً وَ إِنَّهُ عَارِضُنِي بِهِ الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَلَا أَرَاهُ إِلَّا قَدْ حَضَرَ أَجْلِي وَإِنَّكَ أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِي لِحُوقًا بِي وَ نِعْمَ السَّلْفُ أَنَا لَكَ فَبَكَيْتُ لِذَلِكَ، فَقَالَ:

أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ؟

قَالَتْ:

فَضَحِكْتُ لِذَلِكَ (٢٢٣).

وَ رَوَى ابْنُ خَالَوَيْهِ فِي كِتَابِ الْأَلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحَنْبَلِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ قُضَاعَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ (٢٢٤) بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيِّ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ:

لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ وَ حَوَاءَ تَبَخَّرَا فِي الْجَنَّةِ، فَقَالَ آدَمُ لِحَوَاءَ: مَا خَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا هُوَ أَحْسَنُ مِنَّا فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ جَبْرَائِيلَ: ائْتِي بَعْدِي الْفِرْدَوْسَ الْأَعْلَى فَلَمَّا دَخَلَا الْفِرْدَوْسَ نَظَرَا إِلَى حَارِيَةَ عَلَى دُرُنُوكٍ مِنْ دَرَانِيكَ الْجَنَّةِ وَ عَلَى رَأْسِهَا تَاجٌ مِنْ نُورٍ وَ فِي أُذُنَيْهَا قُرْطَانٌ مِنْ نُورٍ قَدْ أَشْرَقَتِ الْجِنَانُ مِنْ حُسْنِ (٢٢٥) وَجْهِهَا فَقَالَ آدَمُ: حَسِبِي جَبْرَائِيلَ مَنْ هَذِهِ الْجَارِيَةُ الَّتِي قَدْ أَشْرَقَتِ الْجِنَانُ مِنْ حُسْنِ (٢٢٦) وَجْهِهَا؟

فَقَالَ:

هَذِهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ نَبِيٍّ مِنْ وُلْدِكَ يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ،

قَالَ:

فَمَا هَذَا التَّاجُ الَّذِي عَلَى رَأْسِهَا؟

قَالَ:

بَعْلُهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ. قَالَ ابْنُ خَالَوَيْهِ: الْبُعْلُ فِي كَلَامِ الْعَرَبِ حَمْسَةُ أَشْيَاءَ: الزَّوْجُ وَ الصَّخْرُ مِنَ الْقَوْلِ: «أَتَدْعُونَ بَعْلًا» (٢٢٧) وَ الْبُعْلُ اسْمُ امْرَأَةٍ وَ بِهَا سُمِّيَتْ بَعْلِيكَ وَ الْبُعْلُ مِنَ النَّخْلِ مَا شَرِبَ بِعُرُوقِهِ مِنْ غَيْرِ سِقِيٍّ وَ الْبُعْلُ السَّمَاءُ وَ الْعَرَبُ يَقُولُ: السَّمَاءُ بَعْلُ الْأَرْضِ.

قَالَ:

فَمَا الْقُرْطَانِ اللَّذَانِ فِي أُذُنَيْهَا،

قَالَ:

وَلَدَاهَا الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ،

قَالَ آدَمُ: حَبِيبِي جَبْرَائِيلُ أُخْلِقُوا قَبْلِي؟

قَالَ:

هُم مَوْجُودُونَ فِي غَامِضِ عِلْمِ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ تُخْلَقَ بِأَرْبَعَةِ آلَافِ سَنَةٍ.

وَ

عَنِ ابْنِ خَالَوَيْهِ مِنْ كِتَابِ الْأَلِّ يَزْفَعُهُ إِلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنْ آبَائِهِ : ، عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ :

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ مِنْ بَطْنَانِ الْعَرْشِ يَا مَعْشَرَ الْخَلَائِقِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَعُجُزَ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ .

وَ زَادَ ابْنُ عَرَفَةَ عَنْ رِجَالِهِ يَزْفَعُهُ إِلَى أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ :

إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ مِنْ بَطْنَانِ الْعَرْشِ يَا أَهْلَ الْجَمْعِ نَكُسُوا رُءُوسَكُمْ وَ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَعُجُزَ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا عَلَى الصَّرَاطِ فَتَمُرُّ وَ مَعَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ جَارِيَةٍ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ .

وَ مِنْهُ عَنْ نَافِعِ بْنِ أَبِي الْحَمْرَاءِ قَالَ :

شَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَمَانِيَةَ أَشْهُرٍ إِذَا خَرَجَ إِلَى صَلَاةِ الْغَدَاةِ مَرَّ بِبَابِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَقَالَ :

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ، الصَّلَاةُ «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» (٢٢٨) .

وَ مِنْهُ ، عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ :

يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِعُضْبِكَ وَ يَرْضَى لِرِضَاكِ .

وَ مِنْ كِتَابِ أَبِي إِسْحَاقَ الثُّعَلْبِيِّ ، عَنْ جَمِيعِ بْنِ عُمَيْرٍ ، عَنْ عَمَّتِهِ قَالَتْ :

سَأَلْتُ عَائِشَةَ مَنْ كَانَ أَحَبَّ (٢٢٩) إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ؟

فَقَالَتْ :

فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا قُلْتُ : إِنَّمَا أَسْأَلُكَ عَنِ الرِّجَالِ ،

قَالَتْ :

زَوْجَهَا وَ مَا يَمْنَعُهُ فَوَاللَّهِ إِنْ كَانَ مَا عَلِمْتُ صَوَامًا قَوَامًا جَدِيرًا أَنْ يَقُولَ بِمَا يُحِبُّ اللَّهُ وَ يَرْضَى .

وَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ :

مَا رَأَيْتُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا تَمْشِي إِلَّا ذَكَرْتُ (٢٣٠)

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ تَمِيلُ عَلَى جَانِبِهَا الْأَيْمَنِ مَرَّةً وَ عَلَى جَانِبِهَا الْأَيْسَرِ مَرَّةً.

وَ عَنْ عَائِشَةَ وَ ذَكَرَتْ فَاطِمَةَ سَلامَ اللَّهِ عَلَيْهَا: مَا رَأَيْتُ أَصْدَقَ مِنْهَا إِلَّا أَبَاهَا.

وَ مِنْ كِتَابِ مَوْلِدِ فَاطِمَةَ لِابْنِ بَابُوَيْه: رَوَى أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَ:

اشْتَاقَتِ الْجَنَّةُ إِلَى أَرْبَعِ مِنَ النِّسَاءِ: مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ وَ آسِيَةَ بِنْتِ مُزَاحِمِ زَوْجِهِ فِرْعَوْنَ وَ هَمِي زَوْجَهُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فِي الْجَنَّةِ وَ خَدِيجَةَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ زَوْجَهُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فِي الدُّنْيَا وَ الْأَخْرَه وَ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

وَ رَوَى عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلامَ قَالَ:

كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ أَخْبِرُونِي أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ فَعَيَّيْنَا بِذَلِكَ كُلُّنَا حَتَّى تَفَرَّقْنَا، فَرَجَعْتُ إِلَى فَاطِمَةَ سَلامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَأَخْبَرْتُهَا الَّذِي قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَّا عَلِمَهُ وَ لَا عَرَفَهُ فَقَالَتْ:

وَ لَكِنِّي أَعْرِفُهُ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ أَنْ لَا- يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَ لَا- يَرَاهُنَّ الرَّجَالَ، فَرَجَعْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ سَأَلْتَنَا أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ وَ خَيْرٌ لِهِنَّ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَ لَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالَ،

قَالَ:

مَنْ أَخْبَرَكَ فَلَمْ تَعْلَمَهُ وَ أَنْتَ عِنْدِي؟ قُلْتُ: فَاطِمَةُ، فَأَعْجَبَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي.

وَ رَوَى عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ:

خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ هُوَ آخِذٌ بِيَدِ فَاطِمَةَ سَلامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَقَالَ:

مَنْ عَرَفَ هَذِهِ فَقَدْ عَرَفَهَا وَ مَنْ

لَمْ يَعْرِفْهَا فَهِيَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ هِيَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَ هِيَ قَلْبِي وَ رُوحِي الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْ، فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ.

[وَرَوَى عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِعُضْبِ فَاطِمَةَ وَ يَرْضَى لِرِضَاهَا وَ بِهِذَا الْإِسْنَادِ عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِثْلُهُ فَقَالَ لَهُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ بَلَّغْنَا أَنَّكَ قُلْتَ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ. قَالَ:

فَمَا تُتَكَبَّرُونَ مِنْ هَذَا؟ فَوَاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَيَغْضَبُ لِعُضْبِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ وَ يَرْضَى لِرِضَاهُ [(٢٣١).

وَ عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ شَجْنَةٌ مِنِّي يُسْخِطُنِي مَا أَسْخَطَهَا وَ يُرْضِينِي مَا أَرْضَاهَا.

وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِثْلُهُ.

وَ نَقَلْتُ مِنْ كِتَابِ أَبِي إِسْحَاقَ التَّغَلِبِيِّ، عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ:

خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَدْ أَحَدَ يَدِ فَاطِمَةَ وَ قَالَ:

مَنْ عَرَفَ هَيْدَهُ فَقَدْ عَرَفَهَا وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهَا فَهِيَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ هِيَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَ هِيَ قَلْبِي الَّذِي بَيْنَ جَنْبَيْ، فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ.

وَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ شَعْرَةٌ مِنِّي فَمَنْ آذَى شَعْرَةَ مِنِّي فَقَدْ آذَانِي وَ مَنِ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ وَ مَنِ آذَى اللَّهَ لَعَنَهُ اللَّهُ مِثْلَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ.

وَ عَنْ حُدَيْفَةَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لَا يَنَامُ حَتَّى يُقْبَلَ عُرْضَ وَجْهِهِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَوْ بَيْنَ تَدْيَيْهَا.

وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لَا يَنَامُ لَيْلَتَهُ

حَتَّى يَضَعَ وَجْهَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْ فَاطِمَةَ سَلامَ اللهِ عَلَيْهَا.

وَ رُوِيَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ أَبِي بَكْرٍ قَرَأَ «وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ» (٢٣٢) وَلَا مُحَدَّثٍ قُلْتُ وَ هَلْ تُحَدِّثُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا الْأَنْبِيَاءَ،

قَالَ:

مَزِيمٌ لَمْ تَكُنْ نَبِيَّةً وَ سَارَهُ امْرَأَهُ إِبرَاهِيمَ قَدْ عَايَنَتِ الْمَلَائِكَةَ وَ بَشَّرُوهَا بِإِسْحَاقَ «وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ» (٢٣٣) وَ لَمْ تَكُنْ نَبِيَّةً وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ كَانَتْ مُحَدَّثَةً وَ لَمْ تَكُنْ نَبِيَّةً.

وَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ:

كَانَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَشْبَهَ النَّاسِ وَجْهًا وَ شَبَّهَ بِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

وَ رُوِيَ عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنْ فَاطِمَةَ سَلامَ اللهِ عَلَيْهَا قَالَتْ:

قَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَا فَاطِمَةُ مَنْ صَلَّى عَلَيْكَ غَفَرَ اللهُ لَهُ وَ الْحَقُّهُ بِي حَيْثُ كُنْتُ مِنَ الْجَنَّةِ.

وَ رُوِيَ عَنْ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ لِفَاطِمَةَ سَلامَ اللهِ عَلَيْهَا: سَأَلْتُ أَبَاكَ فِيمَا سَأَلْتَ أَيْنَ تَلْقَيْتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ،

قَالَ لِي: اطَّلِبِي عِنْدَ الْحَوْضِ قُلْتُ: إِنْ لَمْ أَجِدْكَ هَاهُنَا؟

قَالَ:

تَجِدِيْنِي إِذْ مَنْسُطِلًا بِعَرْشِ رَبِّي وَ لَنْ يَسْتَطِلَّ بِهِ غَيْرِي،

قَالَتْ فَاطِمَةُ: فَقُلْتُ: يَا أَبَتِ أَهْلِ الدُّنْيَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ عُرَاهُ؟

فَقَالَ:

نَعَمْ يَا بَنِيَّ، فَقُلْتُ: وَ أَنَا عُرْيَانَةٌ؟

قَالَ:

نَعَمْ وَ أَنْتِ عُرْيَانَةٌ وَ إِنَّهُ لَا يَلْتَفِتُ فِيهِ أَحَدٌ، إِلَى أَحَدٍ قَالَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا: فَقُلْتُ لَهُ: وََا سَوَأَتَاهُ يَوْمَئِذٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَمَا خَرَجْتُ حَتَّى قَالَ لِي: هَبِطْ عَلَيَّ جِبْرِيلُ الرُّوحِ الْأَمِينُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لِي: يَا مُحَمَّدُ أَقْرِي فَاطِمَةَ السَّلَامِ وَ أَعْلِمَهَا أَنَّهَا اسْتَحْيَتْ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى

فَاسْتَحْيَا اللَّهُ مِنْهَا فَقَدْ وَعَدَهَا أَنْ يَكْسُوَهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُلَّتَيْنِ مِنْ نُورٍ قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

فَقُلْتُ لَهَا: فَهَلَا سَأَلْتِيهِ عَنِ ابْنِ عَمِّكَ؟

فَقَالَتْ:

قَدْ فَعَلْتُ فَقَالَ:

إِنَّ عَلِيًّا أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ أَنْ يُعْرِيَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

در کتاب کشف الغمّه (۲۳۴) با چند واسطه از انس از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

بهترین زنان مریم است و بهترین زنان فاطمه دختر حضرت محمد است.

نیز از انس (۲۳۵) روایت می کند که پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

بزرگترین زنان عالم مریم دختر عمران، خدیجه دختر خویلد، فاطمه دختر حضرت محمد و آسیه دختر مزاحم زن فرعون است.

و با سندهای (۲۳۶) خود از انس نقل می کند پسندیده ترین زنان عالمیان مریم دختر عمران و خدیجه دختر خویلد و فاطمه دختر محمد است.

نیز می گوید (۲۳۷) : عایشه به فاطمه ی زهراء سلام الله عليها می گفت:

مژده باد تو را که من از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ شنیدم می فرمود:

زنان بزرگ اهل بهشت چهار نفرند:

مریم دختر عمران، فاطمه دختر حضرت محمد، خدیجه دختر خویلد و آسیه دختر مزاحم زن فرعون.

در کتاب مُسْنَد احمد از عایشه نقل می کند که گفت:

فاطمه ی زهراء سلام الله عليها در حالی نزد پیغمبر خدا آمد که راه رفتن وی نظیر راه رفتن رسول خدا بود، پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ پس از اینکه به فاطمه مرحبا گفت او را طرف راست یا طرف چپ خویش جای داد، آنگاه سخنی به گوش فاطمه گفت که وی گریان شد.

من گفتم:

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ تو را مخصوصاً هم صحبت خود

قرار می دهد و تو گریه می کنی؟! سپس پیغمبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ برای دوّمین بار سخنی به گوش زهرا گفت که وی خندان شد.

من گفتم:

تا امروز خوشحالی را ندیدم که به این زودی تبدیل به غم و اندوه شود وقتی از فاطمه راجع به سخن پیغمبر جویا شدم، فرمود: من سرّ پیامبر خدا را افشا نخواهم کرد، هنگامی که رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ به شهادت رسید من از فاطمه راجع به آن موضوع جویا شدم فرمود:

پدرم در گوشم فرمود:

جبرئیل در هر سالی یک مرتبه قرآن را با من مقابله می کرد، ولی امسال دو مرتبه قرآن را با من مقابله نموده، این عمل دلیل بر فرا رسیدن اجل من است و تو در میان اهل بیت من اوّل کسی هستی که به من ملحق خواهی شد و من بهترین گذشتگان تو می باشم.

من برای این خبر گریان شدم، آنگاه پدرم به من فرمود:

آیا تو راضی نیستی که بزرگترین زنان این امت و بزرگترین زنان مؤمنین باشی؟ پس حضرت زهراء سلام الله علیها فرمود: لذا من خندان شدم.

ابن خالویه در کتاب آل، با چند واسطه از حضرت امام حسن عسکری علیه السلام (۲۳۸) از پدران بزرگوارشان روایت می کند که پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ فرمودند:

موقعی که خدای توانا حضرت آدم و حوا را آفرید در بهشت به خویشتن بالیدند و حضرت آدم به حواء فرمود:

خدا خلقی را نیافریده که از ما نیکوتر باشد.

خدای علیم به جبرئیل وحی کرد:

این دو نفر بندگان مرا در فردوس اعلیٰ ببر، وقتی آنان داخل فردوس گردیدند با دختری مواجه شدند که بر

فراز فرشی از فرشهای بهشت نشسته بود، تاجی از نور بر سر و دو گوشواره از نور در گوش داشت که بهشت از نیکویی صورتش روشن بود.

حضرت آدم علیه السلام به جبرئیل گفت:

ای حبیب من! این دختر کیست که بهشت از نیکویی صورت وی نورانی گردیده است؟
گفت:

این بانو فاطمه سلام الله علیها دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم است که از فرزندان تو محسوب می شود و در آخرالزمان به وجود می آید، حضرت آدم گفت:

این تاج چیست که بر سر دارد؟

گفت:

این شوهرش علی بن ابیطالب علیه السلام است.

ابن خالویه گوید:

«بعل» در کلام عرب به پنج چیز گویند:

۱ - شوهر

۲ - بُت، کما اینکه در سوره ی صافات آیه ی ۱۲۵ می فرماید:

«أَتَدْعُونَ بَعْلًا» یعنی آیا بُتی را می خوانید

۳ - بعل اسم زنی بوده که به «بعلبک» خوانده می شد (که اکنون اسم شهر است در لبنان)

۴ - بعل به نخلی گویند که به وسیله ی ریشه هایش آب را از اعماق زمین می خورد، نه به وسیله ی آبیاری

۵ - بعل آسمان، زیرا عرب می گوید:

آسمان (بعل) شوهر زمین است.

گفت:

این دو گوشواره چیست که در گوش دارد؟

گفت:

دو فرزندش حسن و حسین علیهما السلام می باشند، گفت:

ای حبیب من جبرئیل! آیا ایشان قبل از من آفریده شده اند؟

گفت:

آری، ایشان چهار هزار سال قبل از اینکه تو آفریده شوی، موجود بوده اند.

نیز در همان کتاب (۲۳۹) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از پیامبر اکرم صَلَّی
اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ نقل می کند که فرمود:

موقعی که روز قیامت فرا رسد منادی از وسط عرش ندا می کند:

ای گروه مردم! چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر حضرت محمّد

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ عبور نماید.

ابن عرفه از رجال خود اضافه کرده و سند را به ابو ایوب می رساند که گفته، پیغمبر فرمود (۲۴۰): هنگامی که روز قیامت فرا می رسد منادی از وسط عرش ندا می کند:

ای جمعیت محشر! سرهای خود را فرو آورید و چشمان خود را ببندید تا فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از صراط عبور کند، آنگاه فاطمه در حالی عبور می نماید که تعداد هفتاد هزار حوریه با ایشان خواهند بود.

نیز از نافع پسر ابو حمراء نقل می کنند (۲۴۱) که گفت:

من مدت هشت ماه با پیامبر خدا بودم هر گاه آن حضرت برای نماز می رفت از در خانه ی فاطمه عبور می کرد و می فرمود:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ».

برای نماز قیام کنید! زیرا خدای سبحان در سوره ی احزاب آیه ی ۳۳ درباره ی شما فرموده:

«جز این نیست که خدا می خواهد پلیدی را از شما اهل بیت دور کند و شما را پاک و پاکیزه نماید یک نوع پاکیزگی مخصوصی».

همچنین از او (نافع) از حضرت حسین بن علی علیهما السلام از پدر بزرگوارشان علیه السلام از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ نقل می کند که فرمود:

ای فاطمه به درستی که خدا با غضب تو غضبناک و با رضایت تو راضی می شود.

در کتاب ابواسحاق ثعلبی از عمه ی جُمَيعِ بْنِ عُمَيْرٍ نقل می کند که گفت (۲۴۲): به عایشه گفتم چه کسی نزد رسول خدا محبوب تر بود؟

گفت:

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها، گفتم:

منظور من از این پرسش مردها بودند، گفت:

شوهرش علی بن ابیطالب.

به خدا قسم چیزی مانع وی نمی شد که تمام روزها روزه دار و تمام شب ها به عبادت مشغول

باشد، وی سزاوار بود که گفته: او محبوب و مورد پسند خدا باشد.

و از جابر نقل شده (۲۴۳) که ندیدم مثل حضرت زهرا سلام الله علیها را در راه رفتن مگر اینکه یاد راه رفتن پیامبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ می افتادم که گاهی به سمت راست و گاهی به سمت چپ متمایل می گشت.

نزد عایشه سخن از حضرت زهرا سلام الله علیها به میان آمد، او گفت:

راستگوتر از حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها ندیدم مگر پدرش را.

ابن بابویه در کتاب مولد فاطمه سلام الله علیها می نویسد:

از پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت شده که فرمود:

بهشت به چهار نفر از زنان اشتیاق دارد:

۱ - مریم دختر عمران

۲ - آسیه دختر مزاحم زن فرعون که در بهشت زوجه ی پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خواهد شد

۳ - خدیجه سلام الله علیها دختر خویلد که در دنیا و آخرت زوجه ی پیغمبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ است

۴ - فاطمه ی زهراء سلام الله علیها دختر حضرت محمد صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت شده که فرمود:

یک وقت ما نزد رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بودیم؛ آن حضرت فرمود:

به من بگویید چه چیزی از برای زنان بهتر است؟

ما همه از جواب آن حضرت ماندیم تا اینکه پراکنده شدیم.

من نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آمدم و جریان پرسش پیغمبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ و عاجز شدن شنوندگان را

برای وی شرح دادم، زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

من این مطلب را می دانم

و آن این است: نه مردان زنان را ببینند و نه زنان، مردان را مشاهده نمایند.

من به سوی پیامبر خدا باز گشتم و گفتم:

یا رسول الله! شما از ما پرسش نمودی چه چیزی برای زنان بهتر است (من می گویم): چیزی برای زنان بهتر از این نیست که آنان مردان را نبینند و مردان هم ایشان را نبینند.

رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

تا نزد من بودی این جواب را نگفتی، بگو بدانم چه کسی تو را آگاه کرد؟

گفتم:

فاطمه ی زهراء سلام الله عليها. پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ پس از تعجب فراوان گفت:

فاطمه پاره ی تن من است.

از مجاهد روایت شده (۲۴۴) که گفت:

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ در حالی که دست فاطمه ی اطهر سلام الله عليها را در دست خارج شد و فرمود:

هر کسی که فاطمه را می شناسد که می شناسد، هر کسی که وی را نمی شناسد (باید بداند که وی) دختر حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ است، این فاطمه پاره ی تن من است، قلب و روح من بین دو پهلوی من است، کسی که او را اذیت کند مرا اذیت کرده و کسی که مرا اذیت کند خدا را اذیت کرده ست.

و از حضرت جعفر بن محمد علیهما السلام روایت شده که رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

همانا خداوند غضب می کند به غضب فاطمه و راضی می شود به رضای او.

و با همین سلسله سند، همین روایت از آن حضرت نقل شده با این اضافه که شخصی سؤال کرد:

ای پسر رسول خدا! به ما رسیده است که شما فرموده اید:

خداوند

غضب می کند به غضب فاطمه و راضی می شود به رضای او، حضرت فرمود:

چه چیزی باعث انکار شما شده؟ پس به خدا قسم، همانا خداوند غضب می کند به غضب بنده ی مؤمنش و راضی می شود به رضای او.

و از حضرت امام صادق علیه السلام روایت شده که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمودند:

همانا فاطمه شاخه ای از من است، به غضب آورد آنچه او را به غضب آورد و راضی می کند مرا آنچه او را راضی کند و با همین سند روایت دیگری مثل این روایت از آن حضرت نقل شده است.

و قبلاً من (علّامه ی مجلسی رحمه الله علیه) روایتی از کتاب ابی اسحاق ثعلبی نقل کردم که او از مجاهد روایت نموده که گفت:

روزی رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از خانه خارج شد در حالی که دست فاطمه سلام الله علیها را گرفته بود و فرمود:

هر کس این (بزرگوار را) می شناسد که می شناسد و هر کسی نمی شناسد (بگویم) که او فاطمه دختر محمّد است و او پاره ی تن من و اوست روح من بین دو پهلوی من، پس هر کس او را آزار دهد مرا آزرده و هر کس مرا آزرده خاطر کند خداوند را آزرده است.

از جابر بن عبدالله انصاری از رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت شده (۲۴۵) که فرمود:

«حَقّاً فاطمه یگانه دختر من است، کسی که این یگانه دختر مرا اذیت کند حتماً مرا اذیت نموده، کسی که مرا اذیت کند حتماً خدا را اذیت کرده و کسی که خدا را اذیت کند خدا او را به قدر ظرفیت آسمان ها و زمین لعنت خواهد

کرد».

از حذیفه نقل شده (۲۴۶) که گفت:

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نمی خوابیدند مگر اینکه صورت و سینه ی حضرت زهرا سلام الله علیها را می بوسیدند.

از امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده (۲۴۷) که فرمود:

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ هیچ شبی نمی خوابید مگر اینکه صورت مبارک خود را به سینه ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می گذاشت.

روایت شده (۲۴۸): مُحَمَّد بن ابی بکر آیه ی ۵۲ سوره ی مبارکه ی حج را این طور تلاوت می کرد:

«و ما قبل از تو هیچ پیامبر و سخن شنونده ای را نفرستادیم» راوی می گوید:

به او گفتم:

مگر ملائکه با غیر از انبیاء هم حدیث می گویند و گفتگو می نمایند؟

گفت:

حضرت مریم پیغمبر نبود (ولی ملائکه با وی گفتگو می کردند)، ساره زوجه ی حضرت ابراهیم ملائکه را دید، ملائکه به وی بشارت اسحاق و بعد از اسحاق بشارت یعقوب را دادند، در صورتی که او پیغمبر نبود. فاطمه دختر مُحَمَّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پیغمبر نبود، ولی ملائکه با وی سخن می گفتند.

امّ سلمه می گوید (۲۴۹): فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از لحاظ صورت و اندام شبیه ترین مردم به پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بود.

از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام، از فاطمه ی اطهر سلام الله علیها روایت شده (۲۵۰) که فرمود:

پدرم رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به من فرمود:

ای فاطمه! کسی که بر تو صلوات بفرستد خدا او را بیمارزد و در هر جای بهشت که من باشم وی را به من ملحق می نماید.

از زُهری روایت شده (۲۵۱) که گفت:

حضرت علی بن ابیطالب به فاطمه ی زهراء علیهما السلام فرمود:

از پدرت پرسیدی که فردای قیامت وی را کجا ملاقات خواهی کرد؟

گفت:

آری، پدرم به من فرمود:

مرا نزد حوض (کوثر) طلب کن، گفتم:

اگر شما را آنجا نیافتم؟

فرمود:

در سایه ی عرش پروردگارم خواهی یافت، زیرا که غیر از من کسی در سایه ی عرش نخواهد بود.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می گوید:

گفتم:

ای پدر! آیا اهل دنیا در آخرت برهنه و عریان خواهند بود؟

فرمود:

آری. ای دختر عزیزم؛ گفتم:

آیا من هم عریان خواهم بود؟

فرمود:

آری، تو نیز عریان خواهی بود، ولی در آن روز احدی متوجه دیگری نخواهد شد.

گفتم:

وای بر برهنگی من!! هنوز خارج نشده بودم که پدرم به من فرمود:

این جبرئیل است که بر من نازل شده و می گوید:

یا محمّد! به فاطمه ی زهراء سلام برسان و او را آگاه کن که چون وی از خدا حیا می کند خدا هم از او حیا می نماید (که وی را برهنه محشور کند) لذا به فاطمه وعده می دهد که روز قیامت دو حله از نور بر بدن او بپوشاند.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

به حضرت زهراء سلام الله عليها گفتم:

پس چرا درباره ی پسر عمویت نپرسیدی؟ فاطمه سلام الله عليها فرمود:

پرسش کردم، پدرم فرمود:

علی نزد خدا از این گرامی تر است که فردای قیامت وی را برهنه و عریان محشور نماید.

[روایت شماره] (۴۹)

فَضَائِلُ شَهْرِ رَمَضَانَ: لِلصَّدُوقِ، عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِبرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ الْكُوفِيِّ، عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْخَرَّازِ، عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ: كَانَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِذَا طَلَعَ هِلَالُ شَهْرِ رَمَضَانَ يَغْلِبُ نُورُهَا الْهَيْلَالَ وَ يَخْفَى، فَإِذَا غَابَتْ عَنْهُ ظَهَرَ.

شیخ صدوق در کتاب فضایل ماه رمضان با چند واسطه از حضرت علی بن موسی الرضا علیهما

السلام روایت می کند که فرمود:

هر گاه هلال ماه رمضان طلوع می کرد نور فاطمه ی زهراء سلام الله عليها آن را تحت الشعاع قرار می داد و هر گاه فاطمه غائب می شد نور هلال ظاهر می گردید.

[روایت شماره] (۵۰)

[بشاره المصطفى] [بالبشارة] إلى أبي عليّ الحسن بن محمد الطوسي، عن محمد بن الحسين المعروف بابن الصّقال، عن محمد بن مَعْقِل العجليّ، عن محمد بن أبي الصّهبان، عن ابن فضال، عن حمزة بن حمزان، عن الصادق، عن أبيه عليه السلام، عن جابر بن عبد الله الأنصاريّ قال:

صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ صِيْلَةَ الْعَصْرِ فَلَمَّا انْقَلَبَ جَلَسَ فِي قِبْلَتِهِ وَ النَّاسُ حَوْلَهُ، فَبَيْنَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ أَقْبَلَ إِلَيْهِ شَيْخٌ مِنْ مُهَاجِرَةِ الْعَرَبِ عَلَيْهِ سَمَلٌ قَدْ تَهَلَّلَ وَ أَخْلَقَ وَ هُوَ لَا يَكَادُ يَتَمَالِكُ كِبَرًا وَ ضَعْفًا، فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَسْتَحِثُّهُ الْخَبْرَ فَقَالَ الشَّيْخُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَنَا جَائِعٌ الْكَبِيدُ فَاطْعَمْنِي وَ عَارِي الْجَسَدِ فَاكْسِنِي وَ فَقِيرٌ فَأَرْشِنِي.

فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

مَا أَجِدُ لَكَ شَيْئًا وَ لَكِنَّ الدَّالَّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ، انْطَلِقْ إِلَى مَنْزِلٍ مَنْ يُحِبُّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ وَ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ، يُؤْتِرُ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ، انْطَلِقْ إِلَى حُجْرَةِ فَاطِمَةَ وَ كَانَ بَيْتُهَا مُلَاصِقَ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الَّذِي يَنْفَرِدُ بِهِ لِنَفْسِهِ مِنْ أَرْوَاجِهِ وَ قَالَ:

يَا بِلَالُ قُمْ فَتَفِّ بِه عَلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ، فَانْطَلِقْ الْمَاعْرَابِيُّ مَعَ بِلَالٍ، فَلَمَّا وَقَفَ عَلَى بَابِ فَاطِمَةَ نَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النَّبِيِّ! وَ مُخْتَلَفَ الْمَلَائِكَةِ وَ مَهْبِطَ جَبْرَائِيلَ الرُّوحِ الْأَمِينِ بِالتَّنْزِيلِ، مِنْ عِنْدِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: وَ عَلَيْكَ

السَّلَامُ فَمَنْ أَنْتَ يَا هَذَا؟

قَالَ شَيْخٌ مِنَ الْعَرَبِ أَقْبَلْتُ عَلَى أَبِيكَ سَيِّدِ الْبَشَرِ مُهَاجِرًا مِنْ شُقَّةٍ وَأَنَا يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ عَارِي الْجَسَدِ، جَائِعِ الْكَبِدِ فَوَاسِينِي يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَكَأَنَّ لِفَاطِمَةَ وَعَلِيٍّ فِي تِلْكَ الْحَالِ وَرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا [ثَلَاثٌ] مَا طَعَمُوا فِيهَا طَعَامًا وَقَدْ عَلِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ مِنْ شَأْنِهِمَا.

فَعَمَدَتْ فَاطِمَةُ إِلَى جِلْدِ كَبِشٍ مَدْبُوعٍ بِالْقَرِظِ كَانَ يَنَامُ عَلَيْهِ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ فَقَالَتْ:

خُذْ هَذَا أَيُّهَا الطَّارِقُ! فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَزِيحَ لَكَ مَا هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ،

قَالَ الْأَعْرَابِيُّ: يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ شَكَوْتُ إِلَيْكَ الْجُوعَ فَنَاوَلْتَنِي جِلْدَ كَبِشٍ مَا أَنَا صَائِعٌ بِهِ مَعَ مَا أَجِدُ مِنَ السَّعْبِ.

قَالَ:

فَعَمِدَتْ لَمَّا سَمِعَتْ هَذَا مِنْ قَوْلِهِ إِلَى عِقْدٍ كَانَ فِي عُنُقِهَا أَهْدَتْهُ لَهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ عَمِّهَا حَمْرَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، فَتَقَطَعَتْهُ مِنْ عُنُقِهَا وَنَبَذَتْهُ إِلَى الْأَعْرَابِيِّ فَقَالَتْ:

خُذْهُ وَبِعْهُ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يُعَوِّضَكَ بِهِ مَا هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ فَأَخَذَ الْأَعْرَابِيُّ الْعِقْدَ وَانْطَلَقَ إِلَى مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ وَالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ فِي أَصْحَابِهِ، فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطَيْتَنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ هَذَا الْعِقْدَ فَقَالَتْ:

بِعْهُ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَضَعَّ لَكَ.

قَالَ:

فَبَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ:

وَ كَيْفَ لَا يَضَعُّ اللَّهُ لَكَ وَقَدْ أَعْطَيْتُكَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ سَيِّدَةُ بَنَاتِ آدَمَ.

فَقَامَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَأْذُنُ لِي بِشِرَاءِ هَذَا الْعِقْدِ؟

قَالَ:

اشْتَرِهِ يَا عَمَّارُ فَلَوْ اشْتَرَكَ فِيهِ النَّفْلَانِ مَا عَذَّبَهُمُ اللَّهُ بِالنَّارِ، فَقَالَ عَمَّارٌ: بِكُمْ الْعِقْدُ يَا أَعْرَابِيُّ؟

قَالَ:

بَشْبَعِهِ مِنَ الْخُبْزِ وَاللَّحْمِ وَبُرْدِهِ يَمَانِيهِ أَسْتُرُ بِهَا عَوْرَتِي وَأُصَلِّي فِيهَا لِرَبِّي وَدِينَارٍ

يُبَلِّغُنِي إِلَى أَهْلِي وَكَانَ عَمَارٌ قَدْ بَاعَ سَهْمَهُ الَّذِي نَفَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْ خَيْبَرَ وَ لَمْ يُبْقِ مِنْهُ شَيْئًا فَقَالَ:

لَكَ عِشْرُونَ دِينَارًا وَ مِائَتَا دِرْهَمٍ هَجْرِيَّةً وَ بُرْدَةٌ يَمَانِيَّةٌ وَ رَاحِلَتِي تُبَلِّغُكَ أَهْلَكَ وَ شِبَعُكَ مِنْ خُبْرِ الْبُرِّ وَ اللَّحْمِ.

فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ: مَا أَشْحَاكَ بِالْمَالِ أَيُّهَا الرَّجُلُ، وَانْطَلَقَ بِهِ عَمَارٌ فَوْقَاهُ مَا ضَمِنَ لَهُ.

وَ عَادَ الْأَعْرَابِيُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

أَشْبَعْتَ وَ اكْتَسَيْتَ؟

قَالَ الْأَعْرَابِيُّ: نَعَمْ وَ اسْتَعْنَيْتُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي،

قَالَ فَاجْزِ فَاطِمَةَ بِصِيغَةِ نَيْعِهَا فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ إِلَهٌ مَا اسْتَحَدَّثْنَاكَ وَ لَا إِلَهَ لَنَا نَعْبُدُهُ سِوَاكَ وَ أَنْتَ رَازِقُنَا عَلَى كُلِّ الْجِهَاتِ اللَّهُمَّ أَعْطِ فَاطِمَةَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَ لَا أُذُنٌ سَمِعَتْ.

فَأَمَّنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَى دُعَائِهِ وَ أَقْبَلَ عَلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعْطَى فَاطِمَةَ فِي الدُّنْيَا ذَلِكَ: أَنَا أَبُوهَا وَ مَا أَحَدٌ مِنَ الْعَالَمِينَ مِثْلِي وَ عَلِيٌّ بَعْلُهَا وَ لَوْلَا عَلِيٌّ مَا كَانَ لِفَاطِمَةَ كُفُوٌ أَبَدًا وَ أَعْطَاهَا الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ مَا لِلْعَالَمِينَ مِثْلُهُمَا سَيِّدَا شَبَابِ أَسْبَاطِ الْأَنْبِيَاءِ وَ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ كَانَ يِزَارُهُ مَقْدَادًا وَ عَمَارٌ وَ سَلْمَانٌ فَقَالَ:

وَ أَزِيدُكُمْ؟ قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

قَالَ:

أَتَانِي الرُّوحُ يَعْنِي جِبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهَا إِذَا هِيَ قُبِضَتْ وَ دُفِنَتْ يَسْأَلُهَا الْمَلَكَانِ فِي قَبْرِهَا: مَنْ رَبُّكَ؟ فَتَقُولُ: اللَّهُ رَبِّي، فَيَقُولَانِ: فَمَنْ نَبِيِّكَ؟ فَتَقُولُ: أَبِي، فَيَقُولَانِ: فَمَنْ وَلِيِّكَ؟ فَتَقُولُ: هَذَا الْقَائِمُ عَلَى شَفِيرِ قَبْرِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

أَلَا وَ أَزِيدُكُمْ مِنْ فَضْلِهَا: إِنَّ اللَّهَ قَدْ وَكَّلَ بِهَا رَعِيلاً مِنَ الْمَلَائِكَةِ يَحْفَظُونَهَا مِنْ

بَيْنَ يَدَيْهَا وَ مِنْ خَلْفِهَا وَ عَنْ يَمِينِهَا وَ عَنْ شِمَالِهَا وَ هُمْ مَعَهَا فِي حَيَاتِهَا وَ عِنْدَ قَبْرِهَا وَ عِنْدَ مَوْتِهَا يُكْتَبُونَ الصَّلَاةَ عَلَيْهَا وَ عَلَى أَبِيهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَنِيهَا.

فَمَنْ زَارَنِي بَعِيدَ وَفَاتِي فَكَأَنَّمَا زَارَنِي فِي حَيَاتِي وَ مَنْ زَارَ فَاطِمَةَ فَكَأَنَّمَا زَارَنِي وَ مَنْ زَارَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَكَأَنَّمَا زَارَ فَاطِمَةَ وَ مَنْ زَارَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ فَكَأَنَّمَا زَارَ عَلِيًّا وَ مَنْ زَارَ ذُرِّيَّتَهُمَا فَكَأَنَّمَا زَارَهُمَا.

فَعَمِدَ عَمَّارٌ إِلَى الْعِقْدِ، فَطَيَّبَهُ بِالْمِسْكِ وَ لَفَّهُ فِي بُرْدِهِ يَمَانِيَّةً وَ كَانَ لَهُ عَبْدٌ اسْمُهُ سَيْهَمٌ ابْتِنَاعُهُ مِنْ ذَلِكَ السَّهْمِ الَّذِي أَصَابَهُ بِخَيْبَرَ، فَدَفَعَ الْعِقْدَ إِلَى الْمَمْلُوكِ وَ قَالَ لَهُ: خُذْ هَذَا الْعِقْدَ فَادْفَعْهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِّمْ وَ أَنْتَ لَهُ، فَأَخَذَ الْمَمْلُوكُ الْعِقْدَ فَآتَى بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِّمْ وَ أَخْبَرَهُ بِقَوْلِ عَمَّارٍ، فَقَالَ النَّبِيُّ: انْطَلِقْ إِلَى فَاطِمَةَ فَادْفَعْ إِلَيْهَا الْعِقْدَ وَ أَنْتَ لَهَا، فَجَاءَ الْمَمْلُوكُ بِالْعِقْدِ وَ أَخْبَرَهَا بِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِّمْ فَأَخَذَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا الْعِقْدَ وَ أَعْتَقَتْ الْمَمْلُوكَ، فَضَحِكَ الْغُلَامُ، فَقَالَتْ:

مَا يُضْحِكُكَ يَا غُلَامُ؟

فَقَالَ أَضْحَكُنِي عِظْمُ بَرَكَهِ هَذَا الْعِقْدِ، أَشْبَعَ جَائِعًا وَ كَسَى عُرْيَانًا وَ أَعْنَى فَقِيرًا وَ أَعْتَقَ عَبْدًا وَ رَجَعَ إِلَى رَبِّهِ.

بيان: السِّمْلُ بالتحريك الثوب الخلق، قوله: قد تهلَّلَ أى الرَّجُلُ من قولهم تهلَّلَ وجهه إذا استنار و ظهر فيه آثار السرور أو الثوب كناية عن انخراقه (٢٥٢).

قوله: يستحِّته الخبر أى يسأله الخبر و يحثه و يرغبه على ذكر أحواله.

قوله: أرشنى قال الجزرى: يقع الرِّياش على الخصب و المعاش و المال المستفاد و منه حديث عائشه: و يريش مملقها أى يكسوه

و يعينه و أصله من الرّيش كان الفقير المملق لا نهوض به كالمقصود الجناح، يُقال: راشه يريشه إذا أحسن إليه و القرظ: ورق السّلم يدبغ به و يقال: ارتاح الله لفلان أي رحمه و السّغب الجوع و قال الجزريّ يقال للقطعه من الفرسان: رعله و لجماعه الخيل: رغيل و منه حديث على عليه السلام سراعاً إلى أمره رعيلاً، أي زكّاباً على الخيل.

در کتاب بشاره المصطفی (۲۵۳) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام ، از پدر بزرگوارشان علیه السلام ، از جابر بن عبدالله انصاری روایت می کند که گفت:

یک روز پیغمبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ پس از خواندن نماز عصر در میان محراب عبادت نشست و مردم در اطراف آن بزرگوار نشستند.

در آن هنگام پیرمردی از مهاجرین عرب که لباس های کهنه ای پوشیده بود و از شدت ضعف و پیری نمی توانست خویشتن را نگه دارد، به حضور آن حضرت وارد شد، پیامبر متوجّه وی گردید و از حال او جو یا شد.

پیرمرد گفت:

یا محمّد! من گرسنه ام. غذا به من بده، برهنه ام، لباس می خواهم، تهیدست می باشم مرا بی نیاز گردان! پیغمبر خدا صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

من که چیزی ندارم به تو عطا کنم ولی در عین حال «راهنمای خیر، نظیر عامل خیر می باشد»، برخیز به جانب خانه ی آن کسی برو که خدا و رسول را دوست دارد، خدا و رسول هم وی را دوست دارند، آن کسی که خدا را بر خویشتن مقدّم می دارد، برو به جانب حجره ی فاطمه ی اطهر، حجره ی فاطمه سلام الله علیها به آن حجره ای که پیامبر برای خود انتخاب کرده بود، متّصل بود.

رسول خدا صَلَّی اللهُ

عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِهِ لَبَّابٌ فَرَمُود:

برخیز و این اعرابی را بر در خانه ی فاطمه ببر، اعرابی با بلال همراه شد، موقعی که بر در خانه ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رسید با صدای بلند گفت:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النَّبِيِّ وَ مُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ وَ مَهْبَطِ جِبْرَائِيلِ الرُّوحِ الْأَمِينِ بِالتَّنْزِيلِ مِنْ عِنْدِ رَبِّ الْعَالَمِينَ». یعنی سلام بر شما ای خاندان پیامبر و محلّ رفت و آمد ملائکه و محلّ فرو آمدن جبرئیل، که وحی را از طرف خداوند عالمیان می آورد.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

«وَ عَلَيْكَ السَّلَام»، تو کیستی؟

گفت:

من پیرمردی از عرب هستم که از راه دور به سوی تو آمده ام، ای دختر پیامبر! من برهنه ام، گرسنه ام، با من همراهی کن خدا تو را رحمت کند، آن موقع مدّت سه روز بود که پیغمبر با حضرت علی و فاطمه ی زهراء علیهما السلام غذا نخورده بودند و رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ از حال علی و زهرا علیهما السلام آگاه بود.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها آن پوست گوسفندی را که حسنین علیهما السلام روی آن می خوابیدند برداشت و به اعرابی عطا نمود و به او فرمود:

بگیر شاید خدای توانا بهتر از این را هم به تو عطا فرماید.

اعرابی گفت:

ای دختر پیامبر! من از گرسنگی شکایت می کنم و شما یک پوست گوسفند به من عطا می کنی، من این پوست را با این گرسنگی که دچارم شده برای چه می خواهم؟!

راوی می گوید:

وقتی حضرت زهراء سلام الله علیها این سخن اعرابی را شنید گردنبنند خویش را که فاطمه دختر حمزه بن عبدالمطلب به عنوان هدیه برایش آورده بود از گردن خود باز کرد و به

اعرابی عطا نمود و فرمود:

این گردنبند را بگیر و بفروش، شاید. خدای مهربان بهتر از این را به تو عطا فرماید.

اعرابی پس از اینکه گردنبند را گرفت متوجه مسجد پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ شد. پیغمبر خدا در میان اصحاب نشسته بود. اعرابی گفت:

یا رسول الله! این گردنبند را دختری فاطمه به من عطا کرد و فرمود:

این گردنبند را بفروش، شاید خدا به تو مرحمتی بفرماید.

پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پس از اینکه گریان شد فرمود:

چگونه خدا به تو مرحمتی نفرماید در صورتی که فاطمه دختر حضرت محمد، بزرگترین دختران حضرت آدم این گردنبند را به تو عطا کرده ست!

عمار بن یاسر برخاست و گفت:

یا رسول الله! آیا اجازه می فرمایی من این گردنبند را بخرم؟

فرمود:

بخر. اگر ثَقَلَيْنِ (۲۵۴) در خریدن این گردنبند شرکت کنند خدا آنان را به آتش، عذاب نخواهد کرد.

عمار گفت:

ای اعرابی این گردنبند را چند می فروشی؟

گفت:

به یک شکم نان و گوشت و یک برد یمانی که بدن برهنه خود را به وسیله ی آن پوشانم و با آن برای خدا نماز بخوانم و یک دینار که مرا به اهل و عیال برساند.

عمار سهم غنیمت خبیر را که رسول خدا به وی عطا کرده بود، فروخته و در حالی که چیزی از برایش باقی نمانده بود گفت:

مبلغ بیست دینار و دوست درهم هَجْرِيَّة و یک بُرْدِ یمانی و شتر راهوار خودم را که تو را به وطن برساند و یک شکم نان گندم و گوشت به تو می دهم. اعرابی گفت:

ای مرد! تو چقدر با سخاوتی! عمار او را برد و آنچه را که وعده داده بود به وی

پرداخت.

وقتی اعرابی متوجه رسول خدا شد آن حضرت به وی فرمود:

آیا سیر شدی؟ آیا بدن برهنه ات پوشیده شد؟

گفت:

آری، پدر و مادرم به فدای تو، من بی نیاز گردیدم.

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به اعرابی فرمود:

اکنون نسبت به این عطای فاطمه جبران و تلافی کن! اعرابی گفت:

پروردگارا، تو خدایی هستی ازلی، ما غیر از تو را نمی پرستیم، تو از هر جهت رازق ما می باشی، بار خدایا به فاطمه ی اطهر عطایی کن که چشمی ندیده باشد و گوشی نشنیده باشد.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پس از اینکه آمین فرمود متوجه اصحاب خود شد و فرمود:

خدا این دعا را در دنیا در حق فاطمه ی زهراء مستجاب نمود، زیرا من پدر فاطمه هستم که احدی نظیر من نیست.

علی علیه السلام، شوهر فاطمه علیهما السلام می باشد که اگر علی نبود همسر و همانندی ابداً برای فاطمه ی اطهر نبود، خدا حسنین را به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها عطا کرده که نظیر ایشان در عالم وجود ندارد؛ حسنین بزرگ نوه های پیامبران و بزرگ جوانان اهل بهشت هستند آنگاه آن حضرت به مقداد و عمار و سلمان که در مقابلش بودند، فرمود:

آیا می خواهید بیش از این برای شما بگویم؟

گفتند:

آری یا رسول الله.

رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

جبرئیل نزد من آمد و گفت:

هنگامی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسد و دفن شود دو ملک قبر، از وی سؤال می کنند و می گویند:

پروردگارا تو کیست او خواهد گفت:

پرودگار من خداست به او می گویند:

پیغمبر تو کیست؟ می گوید:

پدرم، به وی می گویند:

ولی تو کیست؟ می گوید همین علی بن ابیطالب علیه السلام که بر

لب قبرم ایستاده ست.

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ اضافه کرده و فرمود:

متوجه باشید تا بیش از این، از فضائل فاطمه برای شما بگویم، خدای مهربان گروهی از ملائکه را مأمور نموده که فاطمه را از جلو، عقب، راست و چپ حفظ نمایند، این ملائکه، که در زمان حیات فاطمه و نزد قبر او و موقع شهادت وی، با او می باشند صلوات فراوانی به فاطمه و پدر و شوهر و فرزندانش می فرستند.

کسی که مرا پس از شهادت زیارت نماید گویا مرا در زمان حیات زیارت کرده باشد، کسی که فاطمه سلام الله علیها را زیارت کند مانند این است که مرا زیارت کرده باشد، کسی که علی بن ابیطالب علیه السلام را زیارت کند مثل اینکه فاطمه سلام الله علیها را زیارت کرده باشد.

کسی که حسن و حسین علیهما السلام را زیارت کند، گویا علی بن ابیطالب علیه السلام را زیارت کرده باشد، کسی که فرزندان حسین علیه السلام را زیارت کند نظیر این است که خود ایشان را زیارت کرده باشد.

عمار گردنبند فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را با مُشک، خوشبو نمود و آن را در میان یک بُرد یمانی پیچید، سپس آن را به غلامی که نامش سَهْم بود داد؛ وی را بدین لحاظ سَهْم می گفتند که او را از سهم غنیمت خیر خریده بود و به وی گفت:

این گردنبند را بگیر و به حضور پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ تقدیم کن، من تو را نیز به آن حضرت هدیه نمودم.

غلام پس از اینکه گردنبند را گرفت و به حضور رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ

وَ سَلَّمَ آمَد سَخْن عَمَّار رَا بَه عَرَضَ اَن حَضْرَت رَسَانِيْد، يِيْغْمِيْر اَكْرَم صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ اٰلِهٖ وَ سَلَّمَ بَه اَن غَلَام فَرْمُوْد:

بَرُو بَه جَانِب دَخْتَرَم زَهْرَاء مَن تُو رَا بَا اِيْن گَرْدَنْبِنْد بَه وِی بَخْشِيْدَم، هَنْگَامِیْ كِه غَلَام بَا اَن گَرْدَنْبِنْد بَه حَضْرُو فَاطْمَه ی اَطْهَر اَمَد وَ كَفْتَار پِيَامْبَر رَا بَرَای حَضْرَتَش شَرْح دَاد، اَن مَعْظَمَه گَرْدَنْبِنْد رَا كَرَفْت وَ اَن غَلَام رَا دَر رَاه خُدا اَزَاد نَمُوْد.

غلام پس از اینکه آزاد شد خندید، حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

برای چه می خندی ای غلام؟

گفت:

بزرگی خیر و برکت این گردنبنده مرا خندان کرد، زیرا گرسنه ای را سیر کرد، برهنه ای را پوشانید، فقیری را بی نیاز کرد، غلام زر خریدی را آزاد نمود و به دست صاحب خویش بازگشت کرد!!

بیان: «السَّمَل» یعنی لباس مندرس و کهنه و آنجا که آمده:

«قَدْ تَهَلَّلَ» یعنی آن مرد شادمان شد و صورتش باز و مسرور شد و در صورتی آثار سرور و شادی آشکار شد و یا اینکه کنایه از پاره بودن لباسش دارد (۲۵۵).

و آنجا که آمده:

«يَسْتَحْتَهُ الْخَبِرُ» یعنی از او گزارش و خبر خواست و او را ترغیب فرمود تا احوال (و ناراحتی) خودش را بازگو کند.

و آنجا که آن مرد می گوید:

«فَارْشَنِيْ» جزری گفته «ارشنی» یعنی مال و معیشت پر خیر و برکت به من عنایت کن و معاش و مالی به من بده که از آن استفاده کنم و از همین قبیل است حدیث عایشه که گفته «و یریش مملقها» یعنی او را پوشانید و یاری نمود و اصل «یریش» از «الرّیش» است که به معنی فقیر و تنگدست می باشد آن چنان که توانایی اداره کردن

خودش را ندارد.

و «القرظ» برگ درخت سلم را گویند که به وسیله ی آن دباغی می کنند و «ارتاح الله لفلان» یعنی خدا رحمت کند فلانی را و «السغب» یعنی گرسنگی و جزری گفته بعضی از سواران (سپاه) را «رعله» می گویند و به گروهی از آنها «خیل» گفته می شود.

و از همین قبیل است فرمایش حضرت علی علیه السلام که می فرماید:

«سراعاً الی امره رعیلاً» یعنی شتاب می کنند برای اجرای فرمان او سواران، که در اینجا «رعیل» به معنی سوارکاران زبردست و دلیر آمده است.

[روایت شماره] (۵۱)

[تفسیر فرات بن ابراهیم] عُبَيْدُ بْنُ كَثِيرٍ مُعْتَمِرًا عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ:

أَصْبَحَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذَاتَ يَوْمٍ سَاغِبًا، فَقَالَ:

يَا فَاطِمَةُ هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ تُغَدِّينِيهِ؟

قَالَتْ:

لَا وَالَّذِي أَكْرَمَ أَبِي بِالنُّبُوَّةِ وَ أَكْرَمَكَ بِالْوَصِيَّةِ مَا أَصْبَحَ الْغَدَاةَ عِنْدِي شَيْءٌ وَ مَا كَانَ شَيْءٌ أُطْعِمَنَاهُ مُذْ يَوْمَئِذٍ إِلَّا شَيْءٌ ؤ كُنْتُ أَوْ تَرَكْتُ بِهِ عَلَى نَفْسِي وَ عَلَى ابْنَيْ هَذَا الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ، فَقَالَ عَلِيُّ: يَا فَاطِمَةُ أَلَا كُنْتُ أَعْلَمْتِنِي فَأَبْغَيْكُمْ شَيْئًا، فَقَالَتْ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ إِنِّي لَا سَيْتَحِيي مِنْ إِلَهِي أَنْ أَكْلَفَ نَفْسَكَ مَا لَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ، فَخَرَجَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ مِنْ عِنْدِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ اثْتِمًا بِاللَّهِ بِحُسْنِ الظَّنِّ فَاسْتَفْرَضَ دِينَارًا، فَبَيْنَا الدَّيْنَارُ فِي يَدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُرِيدُ أَنْ يَبْتَاعَ لِعِيَالِهِ مَا يُضِي لِحُحْمِهِمْ، فَتَعَرَّضَ لَهُ الْمُقْتَدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ فِي يَوْمٍ شَدِيدِ الْحَرِّ قَدْ لَوَّحَتْهُ الشَّمْسُ مِنْ فَوْقِهِ وَ آذَتْهُ مِنْ تَحْتِهِ، فَلَمَّا رَأَاهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْكَرَ شَأْنَهُ فَقَالَ:

يَا مُقَدَّادُ مَا أَرْعَجَكَ هَذِهِ السَّاعَةَ مِنْ رَحْلِكَ،

قَالَ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ خَلِّ سَبِيلِي وَ لَا تَسْأَلْنِي عَمَّا وَرَائِي، فَقَالَ:

يَا أَخِي إِنَّهُ لَا يَسْعُنِي أَنْ تُجَاوِزَنِي حَتَّى أَعْلَمَ عِلْمَكَ فَقَالَ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ رَغَبَهُ

إِلَى اللَّهِ وَإِلَيْكَ أَنْ تُخْلَى سَبِيلِي وَلَا تَكْشِفْنِي عَنْ حَالِي فَقَالَ لَهُ: يَا أُخِي إِنَّهُ لَا يَسْعُكَ أَنْ تَكْتُمَنِي حَالَكَ، فَقَالَ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ أَمَا إِذْ أَبَيْتَ فَوَالَّذِي أَكْرَمَ مُحَمَّدًا بِالنَّبُوءِ وَأَكْرَمَكَ بِالْوَصِيَّةِ مَا أُرْعَجَنِي مِنْ رَحْلِي إِلَّا الْجُهْدُ وَقَدْ تَرَكْتُ عِيَالِي يَتَضَعُونَ جُوعًا، فَلَمَّا سَمِعْتُ بُكَاءَ الْعِيَالِ لَمْ تَحْمِلْنِي الْأَرْضُ فَخَرَجْتُ مَهْمُومًا رَاكِبٌ رَأْسِي، هَذِهِ حَالِي وَقِصَّتِي، فَأَنْهَمَلْتُ عَيْنَا عَلَيَّ بِالْبُكَاءِ حَتَّى بَلَّتْ دَمْعُهُ لِحِيَّتَهُ فَقَالَ لَهُ: أَحْلِفْ بِالَّذِي حَلَفْتُ مَا أُرْعَجَنِي إِلَّا الَّذِي أُرْعَجَكَ مِنْ رَحْلِكَ فَقَدْ اسْتَقْرَضْتُ دِينَارًا فَقَدْ أَتْرُتَكَ عَلَى نَفْسِي، فَدَفَعَ الدِّينَارَ إِلَيْهِ وَرَجَعَ حَتَّى دَخَلَ مَسْجِدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى فِيهِ الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ وَالْمَغْرِبَ، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْمَغْرِبَ مَرَّ بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَهُوَ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ فَعَمَزَهُ بِرِجْلِهِ فَقَامَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مُتَعَقِّبًا خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى لَحِقَهُ عَلَى بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَرَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ السَّلَامَ فَقَالَ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ نَتَعَشَّاهُ فَنَمِيلَ مَعَكَ فَمَكَتَ مُطْرَقًا لَا يُحِيرُ جَوَابًا حَيَاءً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَعْلَمُ مَا كَانَ مِنْ أَمْرِ الدِّينَارِ وَمِنْ أَيْنَ أَخَذَهُ وَأَيْنَ وَجَّهَهُ وَقَدْ كَانَ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيَّ نَبِيَّهُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتَعَشَّى اللَّيْلَةَ عِنْدَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَلَمَّا نَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلَيَّ سَكُوتِهِ فَقَالَ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ مَا لَكَ لَا تَقُولُ:

لا، فَأَنْصِرِفَ أَوْ تَقُولَ: نَعَمْ، فَأَمْضِي مَعَكَ، فَقَالَ حَيَاءً وَ تَكْرُمًا فَادْهَبْ بِنَا، فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ يَدَ [ى]
عَلِيَّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ فَأَنْطَلَقَا حَتَّى دَخَلَا عَلَى فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ هِيَ فِي مَصِيءٍ لَهَا قَدْ قَضَتْ صِيَلَاتَهَا وَ
خَلَفَهَا جَفْنُهُ تَفُورٌ دُخَانًا، فَلَمَّا سَجِعَتْ كَلَامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ فِي رَحْلِهَا خَرَجَتْ مِنْ مُصَلَّاها فَسَلَّمَتْ عَلَيْهِ وَ
كَانَتْ أَعَزَّ النَّاسِ عَلَيْهِ فَزَدَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ مَسَحَ بِيَدِهِ عَلَى رَأْسِهَا وَ قَالَ لَهَا: يَا بِنْتَاهُ كَيْفَ أُمْسَيْتِ رَحِمَكَ اللَّهُ تَعَالَى (٢٥٦) عَشِينَا
غَفَرَ اللَّهُ لَكَ وَ قَدْ فَعَلَ، فَأَخَذَتْ الْجَفْنَةَ فَوَضَعَتْهَا بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ وَ عَلِيَّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، فَلَمَّا نَظَرَ عَلِيُّ
بْنُ أَبِي طَالِبٍ إِلَى طَعَامٍ وَ شَمَّ رِيحَهُ رَمَى فَاطِمَةَ بِبَصَرِهِ رَمِيًا شَحِيحًا،

قَالَتْ لَهُ فَاطِمَةُ: سُبْحَانَ اللَّهِ مَا أَشَحَّ نَظْرَكَ وَ أَشَدَّهُ هَلْ أَذْنَبْتُ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكَ ذَنْبًا اسْتَوْجَبْتُ بِهِ السَّخَطَةَ؟

قَالَ:

وَ أَيُّ ذَنْبٍ أَعْظَمُ مِنْ ذَنْبِ أَصْبَتِيهِ أَلَيْسَ عَهْدِي إِلَيْكَ الْيَوْمَ الْمَاضِي وَ أَنْتِ تَحْلِفِينَ بِاللَّهِ مُجْتَهِدَةً مَا طَعِمْتَ طَعَامًا مُدَّ يَوْمَيْنِ؟

قَالَ:

فَنَظَرْتُ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَتْ:

إِلَهِي يَعْلَمُ فِي سَمَائِهِ وَ يَعْلَمُ فِي أَرْضِهِ أَنِّي لَمْ أَقُلْ إِلَّا حَقًّا، فَقَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَةُ أَنِّي لَكَ هَذَا الطَّعَامُ الَّذِي لَمْ أَنْظُرْ إِلَى مِثْلِ لَوْنِهِ قَطُّ
وَ لَمْ أَشَمَّ مِثْلَ رِيحِهِ قَطُّ وَ مَا أَكُلُ أَطِيبَ مِنْهُ قَالَ:

فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ كَفَّهُ الطَّيِّبَةَ الْمُبَارَكَةَ بَيْنَ كَتِفَيْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ فَعَمَزَهَا ثُمَّ قَالَ:

يَا عَلِيُّ هَذَا بَدَلُ دِينَارِكَ وَ هَذَا جَزَاءُ دِينَارِكَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ «إِنَّ اللَّهَ

يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» (۲۵۷) ثُمَّ اسْتَعْبَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِأَكْبَارِ النَّاسِ قَالَ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هُوَ أَبِي لَكُمْ أَنْ تَخْرُجَا مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَجْزِيَكُمَا وَيُجْرِيَك (۲۵۸) يَا عَلِيُّ مُجْرِي زَكْرِيَّا وَيُجْرِي فَاطِمَةَ مُجْرِي مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ «كَلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكْرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا». (۲۵۹)

[كشف الغمّه] عن أبي سعيد مثله.

[الأمالي للشيخ الطوسي] جماعه عن أبي المفضل، عن محمد بن جعفر بن مسكان، عن عبد الله بن الحسين، عن يحيى بن عبد الحميد الحماني، عن قيس بن الربيع، عن أبي هارون العبدى، عن أبي سعيد مثله.

بيان: قال الجوهرى: لَوَحَتِ الشَّىءُ بِالنَّارِ أَحْمِيَّتَهُ وَقَالَ فِي النِّهَايَةِ: فِيهِ إِنْ شِئْتَ دَعَوْتَ اللَّهَ أَنْ يَسْمَعَكَ تَضَاغِيهِمْ فِي النَّارِ، أَيْ صِيَاغِهِمْ وَبِكَاءِهِمْ يُقَالُ: ضَغَا يَضْغُو ضِغْوًا وَضِغَاءً إِذَا صَاحَ وَمِنَ الْحَدِيثِ: وَصَبِيَّتِي يَتَضَاغُونَ حَوْلِي.

قوله: رميا شحيجا، الشح البخل مع حرص و هو لا يناسب المقام إلا بتكلف و يحتمل أن يكون أصله شحيجا بالسين المهملة من السَّحِّ بمعنى السَّيْلَانِ كُنْيَاهُ عَنِ الْمَبَالِغَةِ فِي النَّظَرِ وَالتَّحْدِيقِ بِالْبَصْرِ وَ عَلَى مَا فِي النَّسْخِ يَحْتَمَلُ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْحَرَصِ كُنْيَاهُ عَنِ الْمَبَالِغَةِ فِي النَّظَرِ أَوْ الْبُخْلِ كُنْيَاهُ عَنِ النَّظَرِ بِطَرَفِ الْبَصْرِ عَلَى وَجْهِ الْغَيْظِ.

فراة بن ابراهيم (۲۶۰) در تفسير خود از عبید بن کثیر و او با چند واسطه از ابو سعید خدری روایت کرده که گفت:

یک روز صبح حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

آیا غذایی نزد تو پیدا می شود که به من بدهی؟

حضرت زهراء سلام الله علیها عرض کرد:

نه، به حق آن خدایی که پدرم را به پیامبری و تو را

به وصی بودن او گرامی نموده از امروز صبح تا به حال چیزی نزد من نیست، مدت دو روز است که ما چیزی نخورده ایم، مختصر غذایی بوده که من تو را بر خودم و حسنین علیهما السلام مقدم داشته ام.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

ای فاطمه! پس چرا مرا آگاه ننمودی تا غذایی برای شما تهیه نمایم؟!

عرض کرد:

یا ابالحسن من از پروردگار خویش خجالت می کشم از تو چیزی بخواهم که برای تو مقدور نباشد.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از نزد فاطمه با توکل و امید به خدا خارج شد و یک دینار قرض کرد، همان موقعی که حضرت در نظر داشت آن دینار را بدهد و لوازم زندگی از برای اهل و عیالش بخرد ناگاه با مقدار مواجه شد که در آن روز بسیار گرم در زیر آفتاب است و آفتاب، وی را از بالای سر و زیر پا در فشار گرما قرار داده ست.

هنگامی که چشم حضرت به وی افتاد به او فرمود:

برای چه در یک چنین موقعی از خانه ی خود خارج شدی؟!

مقداد گفت:

یا علی مرا واگذار و از اسرار من پرسش منماید.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای برادر من! من نمی توانم از تو در گذرم تا اینکه از حاجت تو آگاه نشوم.

گفت:

یا ابالحسن! من راغبم که مرا واگذاری و از حال من جستجو نمایی.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای برادر من! تو نباید اوضاع و احوال خود را از من پنهان کنی.

مقداد گفت:

یا ابالحسن! اکنون که مرا معاف نمی داری به حق آن خدایی که محمد صلی الله علیه و آله و سَلَّمَ را به پیامبری و تو را به

وصیّ بودن او گرامی داشته غیر از گرسنگی چیزی مرا

از جایگاهم بیرون ننموده، من و اهل و عیال خویش را گرسنه نهاده ام، وقتی گریه ی اهل خانه ام را شنیدم زمین مرا از جای کند، لذا در حالی که مغموم و سرافکنده ام از خانه ی خود خارج شده ام، این حال و روزگار من است که می بینی.

هنگامی که حضرت علی علیه السلام این داستان را از مقداد شنید چشمانش پر از اشک شد و به قدری گریست که اشک آن حضرت محاسن مبارکش را خیس نمود.

سپس به مقداد فرمود:

قسم به حق آن کسی که تو قسم خوردی، همان عاملی که تو را از خانه ات خارج کرده مرا نیز خارج کرده، من یک دینار قرض کرده ام ولی تو را بر خویش مقدم می دارم.

آنگاه آن بزرگوار پس از اینکه آن دینار را به مقداد عطا کرد متوجه مسجد پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ گردید و نماز ظهر و عصر و مغرب را به جای آورد موقعی که رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نماز مغرب را به جای آورد نزد حضرت علی علیه السلام که در صف اوّل نماز بود آمد و به پای خویش، به آن حضرت اشاره نمود که برخیز، حضرت علی علیه السلام برخاست و به دنبال پیغمبر خدا آمد تا در نزدیکی یکی از درهای مسجد، به آن حضرت پیوست.

حضرت علی علیه السلام سلام کرد و پیغمبر خدا جواب سلام وی را فرمود.

آنگاه فرمود:

یا علی! آیا غذایی داری که ما امشب مهمان تو باشیم؟

حضرت علی علیه السلام سر مبارک خود را به زیر انداخت و مکث کرد و چون از رسول خدا خجالت می کشید چیزی نمی گفت، زیرا از داستان دیناری

که قرض کرده بود و به مقدار عطا کرده بود آگاه بود، خدای علیم به پیغمبر خود وحی نموده بود که امشب باید شام مهمان علی بن ابیطالب علیه السلام باشی.

هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ با سکوت علی علیهما السلام مواجه شد فرمود:

یا علی! یا بگو: نه، تا من بازگردم یا بگو: آری، تا با تو بیایم.

عرض کرد:

یا رسول الله! چه کنم از روی تو خجالت می کشم چه مانعی دارد بفرمایید برویم.

پیغمبر اکرم دست امیر المومنین علی علیه السلام را گرفته و متوجه خانه ی حضرتش شدند، موقعی که وارد خانه گردیدند، دیدند فاطمه ی اطهر در محراب عبادت است و نماز خود را تمام نموده، پشت سر آن حضرت کاسه ی پر از غذایست که بخار از آن متصاعد می باشد.

وقتی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها صدای مبارک رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ را شنید از محل نماز خارج شده و بر آن حضرت سلام کرد.

پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ جواب سلام آن بانو را که نزد او عزیزترین مردم محسوب می شد، داد و دست مبارک خود را بر سر فاطمه سلام الله علیها کشید و به وی فرمود:

ای دخترم! روز را چگونه شب کردی؟ خدا تو را رحمت کند، شام برای ما بیاور، خدا تو را آمرزیده ست.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها آن کاسه ی غذا را آورد و در حضور رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ و حضرت علی مرتضی علیه السلام نهاد.

وقتی چشم حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام به آن غذا افتاد و بوی آن را به مشام

مبارکش رسید با نظر شکفت آور به فاطمه ی زهراء سلام الله عليها نگريست! فاطمه ی زهراء سلام الله عليها عرض کرد:

يا على! عجب نظر تندى به من مى افكنى، آيا من گناهی کرده ام که مستوجب غضب تو شده باشم؟!!

حضرت على عليه السلام فرمود:

چه گناهی بزرگتر از این که تو مرتكب شده ای، آيا چنین نیست که تو در روز گذشته قسم خوردی و گفتی: مدت دو روز است که من غذا نخورده ام؟! فاطمه ی اطهر سلام الله عليها صورت خود را متوجه آسمان نمود و عرض کرد:

پروردگاری که از آسمان و زمین خود آگاه است، مى داند که من حق گفته ام، سپس حضرت على عليه السلام متوجه حضرت زهرا سلام الله عليها شد و به وی فرمود:

این غذایی که من نظیر آن را هرگز ندیده و نظیر بوی آن را نبوییده و بهتر از آن را نخورده ام از کجا نصیب تو شده؟! در همین موقع بود که پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ کف دست مبارک خود را در میان دو کتف حضرت على بن ابیطالب عليه السلام نهاد و فشار داد و به آن بزرگوار فرمود:

يا على! این غذا عوض و جزای آن دیناریست که تو به مقدار دادی.

آنگاه فرمود:

خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد.

سپس رسول خدا گریان شده و فرمود:

سپاس مخصوص آن خدایست که شما را از دنیا نبرد تا اینکه جزای شما را عطا نمود، يا على! خدا تو را نظیر حضرت زکریا و فاطمه را نظیر حضرت مریم قرار داد چنانکه در آیه ی ۳۷ سوره ی آل عمران می فرماید:

«هر گاه حضرت زکریا در میان محراب نزد مریم می آمد

غذایی را در نزد او می یافت».

در کشف الغمّه جلد ۲، صفحه ی ۲۶ مثل این حدیث آمده ست.

همچنین در امالی شیخ طوسی صفحه ی ۶۱۵ حدیث ۸۰۱۲۷۲ مانند این حدیث با چند واسطه آورده شده ست.

بیان: جوهری گفته «لَوْحٌ» برای هر چیز است که روی آتش آن را داغ کرده باشند و در این روایت اشاره به این است که مقدار در آن روز از شدّت گرما مانند شیئی شده بود که روی آتش آن را داغ کرده بودند.

در توضیح کلمه ی «یتضاغون» در کتاب نهایی آمده است: در آنجایی که گفته شده «ان شئت دعوت الله ان یسمعک تضاعیهم فی النار» یعنی اگر بخواهی از خداوند می خواهم تا بشنوی «تضاعی» آنها را در آتش جهنّم. «تضاعی» به معنی صیحه و بکاء می باشد و از همین قبیل است که در حدیث دیگری که آمده:

«و صیبتی یتضاغون حولی» یعنی کودکانم در اطراف من صیحه و گریه می کردند.

و آنجا که می فرماید:

«رمیاً شحیحاً»، «شَحَّ» به معنی بخل همراه با حرص و طمع است و این معنا مناسب اینجا نیست مگر آنکه با تکلف آن را درست کنیم و احتمال دارد اصل آن «سحیحاً» بوده که به معنی سیلان است.

آنگاه این گونه معنا می شود که بسیار زیاد نگاه نمود و چشم ها از تعجب از حدقه بیرون زده بود و اگر همان «شحیحاً» باشد که معنای آن حرص می شود، یعنی مبالغه می کرد در نگاه کردن (خیره خیره نگاه می کرد) و بخل را کنایه از نگاه کردن با گوشه ی چشم و با حالت غیظ معنا کنیم.

[روایت شماره] (۵۲)

[الکافی] عَنْ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ زُرَّارَةَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَام

قَالَ:

جَاءَتْ فَاطِمَةُ تَشْكُو إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ بَعْضَ أَمْرٍهَا فَأَعْطَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ كَرْبَةً
وَ قَالَ:

تَعَلَّمِي مَا فِيهَا، فَإِذَا فِيهَا: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِي جَارَهُ وَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَ مَنْ
كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ.

بیان: کرب النخل أصول السعف أمثال الكتف.

شیخ کلینی در کتاب کافی (۲۶۱) با چند واسطه از امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

یک وقت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها راجع به مشکلات زندگی خود به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم شکوه و
شکایت کرد، پیغمبر خدا لوحی به وی داد و فرمود:

آنچه را که در آن نوشته شده یاد بگیر، در آن لوح نوشته بود:

هر کسی ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشد نباید همسایه ی خود را اذیت کند، هر کسی ایمان به خدا و روز قیامت داشته
باشد باید میهمان خود را احترام نماید، هر کسی ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشد باید سخن خیر بگوید، یا اینکه سکوت
اختیار کند.

بیان: «کرب النخل» یعنی بیخ شاخه ی درخت نخل، مانند کتف انسان.

[روایت شماره] (۵۳)

[الکافی] [العده، عن البرقي، عن إسماعيل بن مهران، عن عبيد بن معاوية، عن معاوية بن شريح، عن سيف بن عميرة، عن عمرو
بن شمر، عن جابر، عن أبي جعفر عليه السلام، عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال:

خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ يُرِيدُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ أَنَا مَعَهُ، فَلَمَّا انْتَهَيْنَا إِلَى الْبَابِ وَضَعَ

يَدُهُ عَلَيْهِ فَدَفَعَهُ ثُمَّ قَالَ:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

أَدْخُلُ؟

قَالَتْ:

ادْخُلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ:

أَدْخُلُ أَنَا وَمَنْ مَعِيَ؟

فَقَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ! لَيْسَ عَلَيَّ قِنَاعٌ، فَقَالَ:

يَا فَاطِمَةُ خُذِي فَضْلَ مِلْحَفَتِكَ، فَتَنِّعِي بِهِ رَأْسَكَ، فَفَعَلَتْ، ثُمَّ قَالَ:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، فَقَالَتْ:

وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

أَدْخُلُ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ ادْخُلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ:

أَنَا وَمَنْ مَعِيَ؟

قَالَتْ:

أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ،

قَالَ حِزَابُ: فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَدَخَلْتُ أَنَا وَإِذَا وَجْهُ فَاطِمَةَ أَضْيَفَرُ كَأَنَّهُ بَطْنُ جَرَادٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ:

مَا لِي أَرَى وَجْهَكَ أَصْفَرَ؟

قَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ الْجُوعُ، فَقَالَ:

اللَّهُمَّ مُشْبِعَ الْجُوعِ وَ رَافِعَ الضَّيْعَةِ أَشْبِعْ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ، فَقَالَ جَابِرٌ: فَوَاللَّهِ فَتَطَرْتُ إِلَى الدَّمِ يَنْحِدِرُ مِنْ قُصَاصِهَا حَتَّى عَيَّادَ وَجْهَهَا أَحْمَرَ فَمَا جَاعَتْ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمِ.

نیز در همان کتاب (۲۶۲) با چند واسطه از جابر بن عبدالله انصاری روایت می کند که گفت:

یک روز که پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ متوجه خانه ی فاطمه ی زهراء سلام الله عليها شد من هم با آن بزرگوار بودم، موقعی که نزد در خانه رسیدیم رسول خدا، دست مبارک خود را به در نهاد و فرمود:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ». فاطمه ی زهراء سلام الله عليها عرض کرد:

«عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ!» داخل شو.

فرمود:

من با این شخصی که همراه دارم داخل شوم؟ فاطمه سلام الله عليها عرض کرد:

من مقنعه ندارم، پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

گوشه ی لباس خود را مقنعه قرار بده، وقتی فاطمه این عمل را انجام داد رسول خدا فرمود:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ». فاطمه سلام الله عليها عرض کرد:

«عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ!» داخل شو.

فرمود:

اجازه هست

که داخل شوم؟ فاطمه عرض کرد:

آری، فرمود:

با این شخصی که همراه دارم داخل شوم؟

عرض کرد:

آری.

جابر می گوید:

پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ داخل شد و من هم داخل شدم، صورت مبارک فاطمه مانند شکم ملخ زرد شده بود، رسول خدا به او فرمود:

چرا صورتت زرد شده؟! عرض کرد:

از شدت گرسنگی.

پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دعا کرد و گفت:

ای خدایی که گرسنگان را سیر می کنی! فاطمه دختر محمد را سیر کن.

جابر می گوید:

به خدا قسم که خون در زیر پوست صورت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به نحوی جریان یافت که صورتش قرمز و گلگون گردید و بعد از آن روز گرسنه نشد.

[روایت شماره] (۵۴)

[تفسیر فرات بن ابراهیم] [الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ مُعَنَّأً عَنِ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَادَى مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ، يَا مَعْشَرَ الْخَلَائِقِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَمُرَّ بِنْتُ حَبِيبِ اللَّهِ إِلَى قَصْدِهَا فَتَمُرَّ إِلَى قَصْدِهَا فَطَاطِمَةُ ابْنَتِي وَ عَلَيْهَا رِيْطَتَانِ خَضْرَاءِ وَ أَنْ حَوَالِيهَا سَبْعُونَ أَلْفَ حَوْرَاءَ فَإِذَا بَلَغَتْ إِلَى بَابِ قَصْدِهَا وَ حِدَّتِ الْحَسَنَ قَائِمًا وَ الْحُسَيْنَ نَائِمًا مَقْطُوعَ الرَّأْسِ فَتَقُولُ لِلْحَسَنِ: مَنْ هَذَا؟ فَيَقُولُ: هَذَا أَخِي إِنَّ أُمَّهُ أَبِيكَ قَتَلُوهُ وَ قَطَعُوا رَأْسَهُ، فَيَأْتِيهَا النَّدَاءُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يَا بِنْتُ حَبِيبِ اللَّهِ إِنِّي إِنَّمَا أَرَيْتُكَ مَا فَعَلْتَ بِهِ أُمَّهُ أَبِيكَ لِأَنِّي ادَّخَرْتُ لَكَ عِنْدِي تَغْزِيَةً بِمُصِيبَتِكَ فِيهِ، إِنِّي جَعَلْتُ تَغْزِيَتَكَ الْيَوْمَ

أَنِّي لَا أَنْظُرُ فِي مُحَاسِبِهِ الْعِبَادِ حَتَّى تَدْخُلَ الْجَنَّةَ أَنْتِ وَ ذُرِّيَّتُكِ وَ شِيعَتُكِ وَ مَنْ أَوْلَاكُمْ مَعْرُوفًا مِمَّنْ لَيْسَ هُوَ مِنْ شِيعَتِكَ قَبْلَ
أَنْ أَنْظُرَ فِي مُحَاسِبِهِ الْعِبَادِ.

فَتَدْخُلُ فَاطِمَةُ ابْنَتِي الْجَنَّةَ وَ ذُرِّيَّتُهَا وَ شِيعَتُهَا وَ مِنْ أَوْلَاهَا

[مَنْ أَوْلَاكُمْ] (۲۶۳) مَعْرُوفًا مِمَّنْ لَيْسَ مِنْ شِيعَتِهَا فَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ «لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَرْعُ الْأَكْبَرُ» (۲۶۴) قَالَ هُوَ لُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ «وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ» (۲۶۵) هِيَ وَاللَّهُ فَاطِمَةُ وَدُرِّيَّتُهَا وَشِيعَتُهَا وَ مَنْ أَوْلَاهُمْ مَعْرُوفًا مِمَّنْ لَيْسَ هُوَ مِنْ شِيعَتِهَا.

فرا ت بن ابراهیم (۲۶۶) در تفسیرش از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ با چند واسطه روایت می کند که فرمود:

موقعی که روز قیامت فرا می رسد منادی از وسط عرش ندا می کند:

ای گروه خلائق چشم خود را ببندید تا دختر حبیب خدا متوجه قصر خود شود، فاطمه در حالی به سوی قصر خویش می رود که دو چادر سبز به سر کرده باشد و تعداد ۷۰ هزار ملک در اطراف آن بانو خواهد بود.

هنگامی که حضرت زهرا سلام الله علیها بر در قصر خود می آید می بیند که حسن ایستاده و حسین در حالی که سر ندارد خوابیده ست.

به امام حسن علیه السلام می گوید:

این کیست که خوابیده! می گوید:

برادرم حسین است که اَمّت پدرم او را کشته و سرش را بریده اند، در همین موقع است که از طرف خدا خطاب می شود:

ای دختر حبیب من! من این ظلم و ستمی را که اَمّت پدرت انجام داده اند از این لحاظ به تو نشان دادم تا آن تسلیت را که برای تو ذخیره نموده ام، به تو بنمایم تسلیت تو این است که امروز به حساب احدی رسیدگی نخواهم کرد تا تو و فرزندان و شیعیانت و افرادی که شیعه نبودند ولی به شما خدمتی کرده باشند داخل بهشت شوید.

در همین موقع است که دخترم فاطمه و فرزندان و شیعیانش و اشخاصی که شیعه نبودند ولی به

ایشان خدمتی کرده باشند داخل بهشت خواهند شد، به خدا سوگند معنای آیه ی ۱۰۳ سوره ی انبیاء که می فرماید:

«جزع و فزع بزرگ، ایشان را محزون نخواهد کرد»، یعنی هول روز قیامت.

و در آیه ی ۱۰۲ سوره ی انبیاء می فرماید:

«ایشان در حالی در بهشت جاویدان خواهند بود که هر چه بخواهند موجود است»، به خدا قسم منظور از آن افرادی که این آیه فرموده:

فاطمه و فرزندان و شیعیان و آن افرادی که از شیعیان حضرتش نبوده ولی به ایشان خدمتی کرده باشند، خواهند بود.

[روایت شماره] (۵۵)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ، عَنْ صَالِحِ بْنِ عَقْبَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِفَاطِمَةَ يَا فَاطِمَةُ قَوْمِي فَأَخْرَجِي تِلْكَ الصَّحْفَةَ: فَقَامَتْ فَأَخْرَجَتْ صِحْفَهُ فِيهَا تَرِيدٌ وَعُرَاقٌ يَفُورٌ، فَأَكَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَعَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالحَسَنُ وَالحُسَيْنُ: ثَلَاثَةَ عَشَرَ يَوْمًا ثُمَّ إِنَّ أُمَّ أَيْمَنَ رَأَتْ الحُسَيْنَ مَعَهُ شَيْءٌ فَقَالَتْ لَهُ: مَنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا؟

قَالَ:

إِنَّا لَنَاكُلُهُ مِنْذُ أَيَّامٍ، فَأَتَتْ أُمَّ أَيْمَنَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَقَالَتْ:

يَا فَاطِمَةُ إِذَا كَانَ عِنْدَ أُمَّ أَيْمَنَ شَيْءٌ فَإِنَّمَا هُوَ لِفَاطِمَةَ وَ لِوَلَدِهَا وَإِذَا كَانَ عِنْدَ فَاطِمَةَ شَيْءٌ فَلَيْسَ لِأُمَّ أَيْمَنَ مِنْهُ شَيْءٌ، فَأَخْرَجَتْ لَهَا مِنْهُ، فَأَكَلَتْ مِنْهُ أُمَّ أَيْمَنَ وَ نَفَدَتِ الصَّحْفَةَ، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَمَا لَوْلَا أَنَّكَ أَطْعَمْتَهَا لَأَكَلَتْ مِنْهَا أَنْتِ وَ ذُرِّيَّتُكَ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَ الصَّحْفَةُ عِنْدَنَا يَخْرُجُ بِهَا قَائِمًا فِي زَمَانِهِ.

بیان: قال الجوهری: العرق: العظم الذي أخذ عنه اللحم

و الجمع عراق بالضمّ انتهى.

و المراد هنا العظم مع اللحم كما ورد في اللغه أيضا قال الفيروز آبادي: العرق و كغراب العظم أَكَل لحمه و الجمع ككتاب و غراب نادر، أو العرق: العظم بلحمه فإذا أُكِل لحمه فعراق، أو كلاهما لكليهما.

نیز در کتاب کافی (۲۶۷) با چند واسطه از امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

روزی پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به فاطمه ی اطهر سلام الله عليها فرمود:

برخیز و آن ظرف غذا را بیاور، فاطمه برخاست و آن ظرف آبگوشت که نان در آن ترید شده بود را در حالی آورد که بخار از آن بالا می آمد، مدت سیزده روز بود که پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حضرت علی، فاطمه ی اطهر، حسن و حسین: از آن ظرف غذا می خوردند تا اینکه ام ایمن آن را در دست امام حسین علیه السلام دید و به ایشان گفت:

این غذا را از کجا آورده ای؟

فرمود:

ما چند روز است که از این غذا می خوریم.

ام ایمن نزد حضرت فاطمه سلام الله عليها آمد و گفت:

ای فاطمه! هر گاه نزد من غذایی باشد، تو و فرزندان در آن سهیم هستید، ولی هر گاه غذایی نزد تو باشد ام ایمن حقی به آن نخواهد داشت؟

فاطمه ی اطهر سلام الله عليها از آن غذا به ام ایمن داد، وقتی ام ایمن از آن خورد آن ظرف ناپدید گردید، پیامبر خدا به فاطمه ی زهراء سلام الله عليها فرمود:

اگر از این غذا به ام ایمن نداده بودی تو و فرزندان تا قیام قیامت از آن می خوردید.

امام محمد باقر علیه السلام می فرماید:

آن ظرف نزد ماست امام زمان در زمان

خود آن را ظاهر می نماید.

بیان: جوهری گفته «عُزْق» استخوانی را گویند که آن را از گوشت جدا کرده باشند و جمع آن می شود «عُراق» - پایان سخن جوهری.

و مراد از «عُرق یا عُراق» در اینجا استخوانی ست که گوشت به آن چسبیده است، چنانچه در لغت این گونه از «عُرق یا عُراق» تعبیر می شود.

و همچنین فیروزآبادی نیز گفته: «عُزْق» که جمع آن می شود «عُراق» مانند «غُراب» یعنی مانند غُراب تلفظ می شود؛ استخوانی را گویند که گوشت آن خورده شده باشد و جمع بستن به صیغه هایی مانند کُتاب و غُراب نادر و کم است و یا اینکه بگوییم: العُرق استخوانی ست که گوشت از آن جدا نشده باشد، پس وقتی گوشت آن خورده شود، می شود عُراق.

روایت شماره] (۵۶)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنِ ابْنِ بَرِيْعٍ، عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ عُقْبَةَ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنْ التَّمَجِيدِ أَفْضَلَ مِنْ تَسْبِيحِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ لَوْ كَانَ شَيْءٌ أَفْضَلَ مِنْهُ لَنَحَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ.

نیز در همان کتاب (۲۶۸) با چند واسطه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

خدا به ذکری بهتر از تسبیح فاطمه ی زهراء مورد پرستش قرار نمی گیرد، اگر چیزی افضل از آن بود رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم آن را به فاطمه تعلیم می داد.

روایت شماره] (۵۷)

[تفسیر فرات بن ابراهیم] سَهْلُ بْنُ أَحْمَدَ الدِّيَنَوْرِيُّ مَعْنَعْنَا، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ جَابِرٌ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

جُعِلْتُ فِدَاكَ يَا بِنَ رَسُولِ اللَّهِ حَدَّثَنِي بِحَدِيثٍ فِي فَضْلِ جَدَّتِكَ فَاطِمَةَ إِذَا أَنَا حَدَّثْتُ بِهِ الشَّيْعَةَ فَرِحُوا بِذَلِكَ.

قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَدَّثَنِي أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنْ جَدِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَ:

إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نُصِبَ لِلْأَنْبِيَاءِ وَ الرُّسُلِ مَنَابِرٌ مِنْ نُورٍ فَيَكُونُ مِنْبَرِي أَعْلَى مَنَابِرِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ: يَا مُحَمَّدُ اخْطُبْ، فَأَخْطُبُ بِخُطْبِهِ لَمْ يَسْمَعْ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الرُّسُلِ بِمِثْلِهَا.

ثُمَّ يُنْصَبُ لِلأَوْصِيَاءِ مَنَابِرٌ مِنْ نُورٍ وَ يُنْصَبُ لِوَصِيِّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فِي أَوْسَاطِهِمْ مِثْبَرٌ مِنْ نُورٍ فَيَكُونُ مِثْبَرُهُ أَعْلَى مَنَابِرِهِمْ، ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ: يَا عَلِيُّ اخْطُبْ فَيَخْطُبُ بِخُطْبِهِ لَمْ يَسْمَعْ أَحَدٌ مِنَ الْأَوْصِيَاءِ بِمِثْلِهَا.

ثُمَّ يُنْصَبُ لِأَوْلَادِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ مَنَابِرٌ مِنْ نُورٍ فَيَكُونُ لِابْنَتِي وَ سِبْطِي وَ رِيْحَانَتِي أَيَّامَ حَيَاتِي مِثْبَرٌ مِنْ نُورٍ،

ثُمَّ يُقَالُ لَهُمَا: اخْطَبَا، فَيَخْطَبَانِ بِخُطْبَتَيْنِ لَمْ يَسْمَعْ أَحَدٌ مِنْ أَوْلَادِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ بِمِثْلِهِمَا.

ثُمَّ يُنَادِي الْمُنَادِي وَهُوَ جَبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَيُّنَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ؟ أَيُّنَ خَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ؟ أَيُّنَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ؟ أَيُّنَ آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ؟ أَيُّنَ أُمُّ كُلْثُومُ أُمُّ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا؟ فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: يَا أَهْلَ الْجَمْعِ لِمَنِ الْكَرْمُ الْيَوْمَ؟ فَيَقُولُ مُحَمَّدٌ وَعَلِيٌّ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ: لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: يَا أَهْلَ الْجَمْعِ إِنِّي قَدْ جَعَلْتُ الْكَرْمَ لِمُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَفَاطِمَةَ، يَا أَهْلَ الْجَمْعِ طَاطُوا الرُّؤُوسَ وَغُضُّوا الْأَبْصَارَ فَإِنَّ هَذِهِ فَاطِمَةُ تَسِيرُ إِلَى الْجَنَّةِ.

فَيَأْتِيهَا جَبْرَيْلُ بِنَاقِهِ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ. مُدْبَجَةً الْجَنِّيْنَ، خِطَامُهَا مِنَ اللَّوْلُؤِ الْمُخْفَقِ الرَّطْبِ، عَلَيْهَا رَحْلٌ مِنَ الْمَرْجَانِ فَتَنَاحُ بَيْنَ يَدَيْهَا فَتَرُكِبُهَا فَيُبْعَثُ إِلَيْهَا مَائَةٌ أَلْفَ مَلِكٍ فَيَسِيرُونَ عَلَى يَمِينِهَا وَيُبْعَثُ إِلَيْهَا مَائَةٌ أَلْفَ مَلِكٍ فَيَصِرُونَ عَلَى يَسَارِهَا وَيُبْعَثُ إِلَيْهَا مَائَةٌ أَلْفَ مَلِكٍ يَحْمِلُونَهَا عَلَى أَجْنِحَتِهِمْ حَتَّى يُسِيرُونَهَا عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ.

فَإِذَا صَارَتْ عِنْدَ بَابِ الْجَنَّةِ تَلْتَفَتَتْ، فَيَقُولُ اللَّهُ: يَا بِنْتَ حَبِيبِي مَا التَّفَاتُكَ وَ قَدْ أَمَرْتُ بِكَ إِلَى جَنَّتِي؟ فَتَقُولُ: يَا رَبِّ أَحْبَبْتُ أَنْ يُعْرِفَ قَدْرِي فِي مِثْلِ هَذَا الْيَوْمِ فَيَقُولُ اللَّهُ: يَا بِنْتَ حَبِيبِي ارْجِعِي فَانظُرِي مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ حُبٌّ لَكَ أَوْ لَأَخِيهِ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ خُذِي بِيَدِهِ فَأَدْخِلِيهِ الْجَنَّةَ.

قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَاللَّهِ يَا جَابِرُ إِنَّهَا ذَلِكَ الْيَوْمَ تَلْتَفِطُ شَبَعَتَهَا وَ مُحِبِّيَهَا كَمَا يَلْتَفِطُ الطَّيْرُ الْحَبَّ الْجَيِّدَ مِنَ الْحَبِّ الرَّدِيِّ، فَإِذَا صَارَ شَبَعَتَهَا مَعَهَا عِنْدَ بَابِ الْجَنَّةِ يُلْقَى اللَّهُ فِي قُلُوبِهِمْ أَنْ يَلْتَفِتُوا فَإِذَا التَّفَتُوا فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: يَا أَحِبَّائِي مَا التَّفَاتُكُمْ وَ قَدْ شَفَعْتُ فِيكُمْ فَاطِمَةَ بِنْتَ حَبِيبِي، فَيَقُولُونَ: يَا

رَبِّ أَحِبِّينَا أَنْ يُعْرِفَ قَدْرَنَا فِي مِثْلِ هَذَا الْيَوْمِ، فَيَقُولُ اللَّهُ: يَا أَحِبَّائِي ارْجِعُوا وَانظُرُوا مَنْ أَحَبَّكُمْ لِحُبِّ فَاطِمَةَ، انظُرُوا مَنْ أَطَعَكُمْ لِحُبِّ فَاطِمَةَ، انظُرُوا مَنْ كَسَاكُمْ لِحُبِّ فَاطِمَةَ، انظُرُوا مَنْ سَقَاكُمْ شَرْبَهُ فِي حُبِّ فَاطِمَةَ، انظُرُوا مَنْ رَدَّ عَنْكُمْ غَيْبَهُ فِي حُبِّ فَاطِمَةَ خُذُوا بِيَدِهِ وَادْخُلُوهُ الْجَنَّةَ.

قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَاللَّهِ لَا يَبْقَى فِي النَّاسِ إِلَّا شَاكٌ أَوْ كَافِرٌ أَوْ مُنَافِقٌ، فَإِذَا صَارُوا بَيْنَ الطَّبَقَاتِ نَادُوا كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى «فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ * وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ» (٢٦٩) فَيَقُولُونَ «فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ» (٢٧٠).

قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ مُنِعُوا مَا طَلَبُوا «وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ» (٢٧١).

فِرَاتِ بْنِ اِبْرَاهِيمَ (٢٧٢) فِي تَفْسِيرِ خُودِ بِأُجْبَدِ وَاسْطَهٗ اَزْ جَابِرِ رَوَايَتِ مِي كَنْدِ كِهْ كَفْتِ:

بِهٖ حَضْرَتِ اِمَامِ مُحَمَّدِ بَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَفْتُمْ:

فِدَايَتِ شَوْمِ، يَابِنِ رَسُوْلِ اَللّٰهِ! يَكْ حَدِيثِي رَاجِعْ بِهٖ فَضِيْلَتِ جَدِّهِ اَتِ فَاطِمَةَ بَرَايَ مِنْ بَكُوْ كِهْ هَرْ كَاْهْ مِنْ اَنِّ رَا بَرَايَ شِيْعِيَا نَتِ نَقْلِ كَنْمِ خُوشْحَالِ شُوْنَدِ.

اِمَامِ مُحَمَّدِ بَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَمُوْد:

يَا مَبْرَ اِكْرَمِ صَلَّى اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهِ وَ سَلَّمَ فَرَمُوْد:

هَنْكَاْمِيْ كِهْ رُوْزِ قِيَاْمَتِ فَرَا مِي رَسَدِ مَنْبِرْهَائِيْ اَزْ نُوْرِ بَرَايَ يَمَامِبْرَانَ نَصْبِ خُوَاْهَدِ شَدِ، دَرِ اَنِّ رُوْزِ مَنْبِرِ مِنْ اَزْ مَنْبِرِ هَمَّهٗ بِاَلَا تَرِ خُوَاْهَدِ بُوْدِ، خُدَايَ سَبْحَانَ مِي فَرَمَايَدِ:

يَا مُحَمَّدُ! خُطْبَهٗ بِخُوَانِ! مِنْ اَنِّ رُوْزِ خُطْبَهٗ اِيْ مِي خُوَاْنَمِ كِهْ اَحْدِيْ اَزْ اَنْبِيَآءِ نَظِيْرِ اَنِّ رَا نَشْنِيْدَهٗ بِاَشْنَدِ.

سَبَسِ مَنْبِرْهَائِيْ اَزْ نُوْرِ بَرَايَ وَصِيْ هَايْ اَنْبِيَآءِ نَصْبِ خُوَاْهَدِ شَدِ كِهْ مَنْبِرِ وَصِيْ مِنْ عَلِيِّ بْنِ اَبِيْطَالِبِ عَلَيْهِ السَّلَامُ دَرِ وَسَطِ مَنْبِرْهَائِيْ اَنَّا نِ مِي بِاَشْدِ.

مَنْبِرِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِاَلَا تَرِ اَزْ مَنْبِرِ اِيْشَانَ خُوَاْهَدِ بُوْدِ، اَنِّكَاْهٗ خُطَابِ مِي رَسَدِ:

يَا

علی خطبه بخوان، علی مرتضی علیه السلام هم خطبه ای می خواند که احدی از اوصیاء نظیر آن را نشنیده باشند.

بعد از آن منبرهایی از نور برای فرزندان پیامبران نصب می نمایند منبری از نور برای دو فرزندم، دو نوه ی من، دو نوگل من، نصب خواهد شد، به ایشان گفته می شود:

خطبه بخوانید، ایشان هم خطبه ای می خوانند که احدی از فرزندان انبیاء نظیر آنها را نشنیده باشند.

پس از آن منادی که جبرئیل است، ندا می کند:

فاطمه دختر حضرت محمد علیه السلام کجاست؟

خدیجه دختر خویلد کجاست؟

مریم دختر عمران کجاست؟

آسیه دختر مُزاحم کجاست؟

امّ کلثوم مادر یحیی بن زکریا کجاست؟

وقتی ایشان همه برخاستند خدای رؤوف می فرماید:

ای اهل محشر! امروز کرامت از کیست؟

حضرت محمد و علی و حسن و حسین علیهما السلام می گویند:

از خدایی که یکتا و قهار است.

خدای توانا می فرماید:

ای اهل محشر! من کرامت را برای محمد و علی و حسن و حسین و فاطمه: قرار دادم، ای اهل محشر! سر خود را به زیر بیندازید و چشم خود را ببندید تا فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به سوی بهشت رود.

در همین موقع است که جبرئیل ناقه ای از بهشت برای آن معظّمه می آورد که دو پهلوی آن را به حریر بهشتی زینت کرده باشند، مهار آن از مروارید و جهاز آن از مرجان است، آن ناقه را می خوابانند و فاطمه سلام الله علیها سوار بر آن خواهد شد.

آنگاه خدای رؤوف، تعداد صد هزار ملک می فرستد تا طرف راست آن بانو باشند و صد هزار ملک دیگر می فرستند تا طرف چپ وی قرا بگیرند و صد هزار ملک دیگر خواهد فرستاد که فاطمه را بر فراز پر و بال خود به سوی بهشت حرکت

دهند.

موقعی که به در بهشت رسیدند فاطمه ی زهراء سلام الله علیها متوجه پشت سر خود می شود، خطاب می رسد ای دختر حبیب من! برای چه متوجه پشت سر خود می شوی، در صورتی که من دستور داده ام داخل بهشت شوی؟ فاطمه سلام الله علیها عرض می کند:

پروردگارا دوست داشتم در یک چنین روزی قدر و منزلت من شناخته شود.

خدا می فرماید:

ای دختر حبیب من! برگرد و بنگر هر کسی که محبت تو یا یکی از فرزندان تو را در قلب دارد دست او را بگیر و داخل بهشت نما.

امام محمد باقر علیه السلام فرمود:

ای جابر! به خدا قسم که فاطمه در آن روز شیعیان خود را به نحوی از میان اهل محشر جدا می کند و نجات می دهد که پرنده دانه های نیکو را از میان دانه های بی ارزش برمی چیند.

موقعی که او با شیعیانش بر در بهشت می رسند خدا به دل شیعیان فاطمه می اندازد که متوجه پشت سر خود شوند، وقتی برمی گردند خدای رؤوف می فرماید:

ای دوستان من! برای چه متوجه پشت سر خود می شوید، در صورتی که من شفاعت فاطمه سلام الله علیها دختر حبیب خود را درباره ی شما پذیرفتم؟

می گویند:

پروردگارا ما دوست داریم در یک چنین روزی قدر و اهمیت ما شناخته شود، خدا می فرماید:

ای دوستان من برگردید و نگاه کنید هر کسی که شما را برای دوستی فاطمه دوست داشته، هر کسی که برای محبت فاطمه به شما غذا داده، هر کسی که برای دوستی فاطمه شما را پوشانیده، هر کسی که یک جرعه ی آب برای محبت فاطمه به شما داده، هر کسی که برای دوستی فاطمه در غیاب از شما دفاع کرده، دست آنان را بگیرید و داخل

بهشت نماید.

حضرت باقر علیه السلام می فرماید:

به خدا قسم که از آن مردم غیر از افراد شکاک و کافر و منافق کسی باقی نخواهد ماند.

وقتی که ایشان یعنی کفار در میان طبقات مردم آمدند چنانکه قرآن در سوره ی شعراء، آیه های ۱۰۰ و ۱۰۲ خبر داده می گویند:

«ما شفیع و دوست مهربانی نداریم، ای کاش ما چاره می داشتیم و از مؤمنین محسوب می شدیم».

حضرت باقر علیه السلام فرمود:

هیئات هیئات!! آنان از خواسته ی خود ممنوع خواهند شد و چنانکه قرآن در آیه ی ۲۸ سوره ی انعام می فرماید:

«اگر برمی گشتند نیز مشغول آن کاری می شدند که نباید بشوند؛ آنان دروغگو می باشند».

[روایت شماره] (۵۸)

[تفسیر فرات بن ابراهیم] مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ عُبَيْدٍ مُعَنَّأً، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ:

«إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» (۲۷۳) اللَّيْلَةُ فَاطِمَةُ وَالْقَدْرُ اللَّهُ فَمَنْ عَرَفَ فَاطِمَةَ حَقَّ مَعْرِفَتِهَا فَقَدْ أَدْرَكَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَ إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَةَ لِأَنَّ الْخَلْقَ فَطِمُوا عَنْ مَعْرِفَتِهَا.

نیز در همان کتاب (۲۷۴) راجع به تفسیر سوره ی مبارکه ی قدر با چند واسطه از امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

معنی کلمه «لیله» در این سوره ی مبارکه «فاطمه» می باشد و معنی کلمه «قدر» یعنی خدا، پس کسی که فاطمه را آن طور که باید و شاید بشناسد ليله ی قدر را درک نموده ست. فاطمه بدین لحاظ فاطمه نامیده شد که خلق نتوانستند او را کاملاً بشناسند.

[روایت شماره] (۵۹)

[مهج الدعوات] عَنِ الشَّيْخِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الصَّمَدِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنِ الْفَقِيهِ عَنِ أَبِي الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي الْبَرَكَاتِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ الْجُوزِيِّ، عَنِ الصَّدُوقِ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ، عَنْ فَرَاتِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ بُشَيْرِ بْنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِدْرِيسَ بْنِ سَعِيدِ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ رُشَيْدٍ وَ الْوَلِيدِ بْنِ شُجَاعِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنْ عِيَاصِمِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

خَرَجْتُ مِنْ مَنْزِلِي يَوْمًا بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِعَشْرَةِ أَيَّامٍ فَلَقِينِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ابْنُ عَمِّ
الرَّسُولِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي: يَا سَيِّدِي لِمَ أَجَفَوْتَنَا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: حَبِيبِي
أَبَا الْحَسَنِ مِثْلُكُمْ لَا يُجْفَى غَيْرَ أَنْ حُزِنِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ طَالَ فَهُوَ

الَّذِي مَنَعَنِي مِنْ زِيَارَتِكُمْ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَا سَيِّدِي أَيْتَ مَنْزِلِ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّهَا إِلَيْكَ مُشْتَاقَةٌ تُرِيدُ أَنْ تُتَحَفَكَ بِتُحَفِهِ قَدْ أُتِحِفَتْ بِهَا مِنْ الْجَنَّةِ، قُلْتُ لِعَلِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ :

قَدْ أُتِحِفَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بِشَيْءٍ مِنَ الْجَنَّةِ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ؟

قَالَ:

نَعَمْ بِالْأَمْسِ.

قَالَ سَيِّدِي الْفَارِسِيُّ: فَهَرَوْتُ إِلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بِنْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَإِذَا هِيَ جَالِسَةٌ وَعَلَيْهَا قِطْعَةٌ عَبَاءٍ إِذَا خَمَرَتْ رَأْسَهَا انْجَلَى سَاقُهَا وَإِذَا غَطَّتْ سَاقَهَا انْكَشَفَ رَأْسُهَا، فَلَمَّا نَظَرْتُ إِلَيْهَا اعْتَجَرْتُ ثُمَّ قَالَتْ:

يَا سَلْمَانَ جَفَوْتَنِي بَعْدَ وَفَاةِ أَبِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ: حَبِيبَتِي أَأَجْفَاكُمْ؟

قَالَتْ:

فَمَهْ إِجْلِسْ وَاعْقِلْ مَا أَقُولُ لَكَ.

إِنِّي كُنْتُ جَالِسَةً بِالْأَمْسِ فِي هَذَا الْمَجْلِسِ وَبَابُ الدَّارِ مُغْلَقٌ وَأَنَا أَتَفَكَّرُ فِي انْقِطَاعِ الْوَحْيِ عَنَّا وَانْصِرَافِ الْمَلَائِكَةِ عَنِ مَنْزِلِنَا، فَإِذَا انْفَتَحَ الْبَابُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَفْتَحَهُ أَحَدٌ، فَدَخَلَ عَلَيَّ ثَلَاثُ جَوَارٍ لَمْ يَرَ الرَّأُؤُونَ بِحُسْنِنِهِنَّ وَلَا كَهَيْبَتِهِنَّ وَلَا نَضَارَهُ وَجُوهِهِنَّ وَلَا أَرْكَى مِنْ رِيحِهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْتُهُنَّ قُمْتُ إِلَيْهِنَّ مُتَنَكِّرَةً لَهُنَّ فَقُلْتُ: بِأَبِي أَنْتُنَّ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ أَمْ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ؟ فَقُلْنَ: يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ لَسْنَا مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ وَلَا مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ وَلَا مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ جَمِيعاً غَيْرَ أَنَّنا جَوَارٍ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ مِنْ دَارِ السَّلَامِ أَرْسَلْنَا رَبُّ الْعِزَّةِ إِلَيْكَ يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ إِنَّا إِلَيْكَ مُشْتَاقَاتٌ

فَقُلْتُ لِتِي أَظُنُّ أَنَّهَا أَكْبَرُ سِنًا: مَا اسْمُكَ؟

قَالَتْ:

اسْمِي مَقْدُودَةٌ، قُلْتُ: وَ لِمَ سُمِّيتِ مَقْدُودَةٌ؟

قَالَتْ:

خُلِقْتُ لِلْمَقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ الْكِنْدِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

فَقُلْتُ لِلثَّانِيَةِ: مَا

اسْمُكَ؟

قَالَتْ:

ذَرَّهُ قُلْتُ وَ لِمَ سُمِّيتِ ذَرَّهُ وَ أَنْتِ فِي عَيْنِي نَبِيلَةٌ قَالَتْ:

خُلِقْتُ لِأَبِي ذَرِّ الْغَفَارِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

فَقُلْتُ لِلثَّالِثَةِ: مَا اسْمُكَ؟

قَالَتْ:

سَلَمَى، قُلْتُ: وَ لِمَ سُمِّيتِ سَلَمَى؟

قَالَتْ:

أَنَا لِسَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ مَوْلَى أَبِيكَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

قَالَتْ فَطَاطِمَةُ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا: ثُمَّ أَخْرَجَنِي لِي رُطْبًا أَزْرَقَ كَأَمْثَالِ الْخُشْبَانِجِ (٢٧٥) الْكَبِيرِ أْبْيَضَ مِنَ الثَّلْجِ وَ أَرْوَى رِيحًا مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ فَأَحْضَرْتُهُ فَقَالَتْ لِي: يَا سَلْمَانُ أَفْطِرٌ عَلَيْهِ عَشِيَّتُكَ فَإِذَا كَانَ عَدَاً فَجِئْنِي بِنَوَاهُ أَوْ قَالَتْ:

عَجْمِهِ.

قَالَ سَلْمَانُ: فَأَخَذْتُ الرُّطْبَ فَمَا مَرَرْتُ بِجَمْعٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَّا قَالُوا: يَا سَلْمَانُ أَمَعَكَ مِسْكٌ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، فَلَمَّا كَانَ وَقْتُ الْإِفْطَارِ أَفْطَرْتُ عَلَيْهِ فَلَمْ أَجِدْ لَهُ عَجْمًا وَ لَا نَوَى، فَمَضَيْتُ إِلَى بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فِي الْيَوْمِ الثَّانِي فَقُلْتُ لَهَا: إِنِّي أَفْطَرْتُ عَلَى مَا أَتَحَفَّتْنِي بِهِ فَمَا وَجَدْتُ لَهُ عَجْمًا وَ لَا نَوَى،

قَالَتْ:

يَا سَلْمَانُ وَ لَنْ يَكُونَ لَهُ عَجْمٌ وَ لَا نَوَى وَ إِنَّمَا هُوَ نَخْلٌ غَرَسَهُ اللَّهُ فِي دَارِ السَّلَامِ بِكَلَامِ عَلْمَنِ أَبِي مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ كُنْتُ أَقُولُهُ غُدْوَةً وَ عَشِيَّةً.

قَالَ سَلْمَانُ: قُلْتُ: عَلْمَنِ [عَلْمَنِ] الْكَلَامِ يَا سَيِّدَتِي، فَقَالَتْ:

إِنْ سَرَّكَ أَنْ لَا يَمَسَّكَ أَدَى الْحُمَى مَا عِشْتَ فِي دَارِ الدُّنْيَا فَوَاطِبْ عَلَيْهِ. ثُمَّ قَالَ سَلْمَانُ: عَلَّمْتَنِي هَذَا الْجِزْزَ فَقَالَتْ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

، بِسْمِ اللَّهِ نُورٍ، بِسْمِ اللَّهِ نُورِ النَّورِ، بِسْمِ اللَّهِ نُورٌ عَلَى نُورٍ، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي هُوَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي خَلَقَ النَّورَ مِنَ النَّورِ،
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ النَّورَ مِنَ النَّورِ وَ أَنْزَلَ النَّورَ عَلَى الطُّورِ، فِي كِتَابٍ مَسْطُورٍ،

فِي رَقٍّ مَنُشُورٍ، بِقَدَرٍ مَقْدُورٍ، عَلَى نَبِيِّ مَحْبُورٍ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هُوَ بِالْعِزِّ مَذْكُورٌ وَبِالْفَخْرِ مَشْهُورٌ وَعَلَى السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ مَشْكُورٌ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ.

قَالَ سَلْمَانٌ: فَتَعَلَّمْتُهُنَّ فَوَاللَّهِ لَقَدْ عَلَّمْتُهُنَّ أَكْثَرَ مِنْ أَلْفِ نَفْسٍ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ وَ مَكَّةَ مِمَّنْ بِهِمُ الْحُمَى فَكُلُّ بَرٍّ مِنْ مَرَضِهِ يَأْذِنُ اللَّهُ تَعَالَى.

بیان: الاعتجار: لَفَّ العِمَامَه علی الرأس، قولها سلام الله علیها: فمه أى فما السبب فى ترك زیارتنا أو اسکت و التَنَكُّر: التَغْيِير علی وجه الاستیحاش و الکراهه و لَمَّا كانت الذَّرَّه موضوعه للَصِّغِیرَه من النمله قالت سلام الله علیها: أنت مع نبلک و شرفک لم سَمِّیت باسم یدلُّ علی الحقاره و الخشکنانج لعلَّه معرَّب أى الخبز الیابس.

سید بن طاووس در کتاب مهج الدعوات (۲۷۶) با چند واسطه از سلمان فارسی روایت می کند که گفت:

ده روز بعد از شهادت پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از منزل خود خارج و با حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام پسر عموی پیامبر مواجه شدم.

حضرت علی علیه السلام به من فرمود:

ای سلمان! تو بعد از پیامبر خدا بر ما جفا کردی، گفتم:

ای حبیب من ای ابالحسن درباره ی شما جفا نشده ست؟ چیزی که مرا از زیارت شما محروم نموده است غم و اندوه شهادت رسول خدا است.

پس حضرتش فرمود:

ای سلمان بیا در منزل فاطمه ی زهراء سلام الله علیها، زیرا او به تو لطف دارد می خواهد از آن تحفه ای که از بهشت برایش آمده است به تو عطا کند، من گفتم:

آیا بعد از شهادت رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ برای فاطمه از بهشت تحفه آمده؟!

فرمود:

آری! دیروز آمده.

سلمان می گوید:

من متوجه خانه

زهرای اطهر سلام الله علیها شدم، پس از ورود دیدم فاطمه نشسته و یک قطعه عبا در بر دارد، هر گاه آن عبا را روی سر خود می کشید، پاهایش پیدا می شد و هر گاه پای خود را به وسیله ی آن می پوشاند، سر مبارکش باز می شد.

وقتی چشم آن بانوی معظمه به من افتاد، آن عبا را به سر خود پیچید و گفت:

ای سلمان تو بعد از شهادت پدرم به من جفا کردی!!

گفتم:

ای دختر رسول خدا آیا می شود که من به شما جفا کنم!؟

فرمود:

پس بنشین و راجع به آنچه به تو می گویم تعقل کن.

من دیروز در همین مکان نشسته بودم، در خانه بسته بود، من درباره ی اینکه وحی از خاندان ما منقطع شده و اینکه ملائکه از منزل ما پا کشیده اند فکر می کردم ناگاه دیدم در خانه، بدون آنکه احدی آن را باز کند باز شد و سه دختر وارد شدند که بینندگان نظیر نیکویی و هیئت آنان و تازگی صورت ایشان و خوشبویی آنان را ندیده بودند.

وقتی چشم من به ایشان افتاد بدون اینکه آنان را بشناسم از جای برخاستم و گفتم:

پدرم به فدای شما، آیا از اهل مکه یا اهل مدینه می باشید!؟

گفتند:

ای دختر پیامبر، ما اهل مکه و مدینه و اهل زمین نیستیم بلکه از حوریه های بهشت هستیم که خدای مهربان ما را برای زیارت تو فرستاده زیرا ما مشتاق تو ایم.

من به یکی از ایشان که گمان می کردم از لحاظ سن بزرگتر بود گفتم:

نام تو چیست؟

گفت:

مَقْدُودَه، گفتم:

برای چه به این نام نامیده شدی؟

گفت:

برای اینکه من از برای مقداد بن اسود کندی صحابه رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آفریده شده ام.

به دومی

گفتم:

نام تو چیست؟

گفت:

نام من ذَرَّةٌ ست.

گفتم:

برای چه نام تو ذَرَّةٌ است، در صورتی که به نظر من شریف می باشی؟

گفت:

به جهت اینکه برای ابوذر که صحابه ی رسول خداست آفریده شده ام.

به سوّمی گفتم:

نام تو چیست؟

گفت:

نامم سلمی می باشد، گفتم:

چرا نام تو سلمی نهاده شده؟

گفت:

برای اینکه من برای سلمان دوست پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ خلق شده ام.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می فرماید:

سپس آن حوریّه ها رطب کبود رنگی که نظیر نان قندی بزرگ و از برف سفیدتر و از مشک خوشبوتر بود به من دادند،

سپس زهرای اطهر سلام الله علیها آن رطب را نزد من آورد و فرمود:

امشب با این رطب افطار کن و فردا هسته ی آن را نزد من بیاور.

سلمان می گوید:

پس از گرفتن آن رطب به هر گروهی از اصحاب پیامبر خدا عبور می کردم به من می گفتند:

آیا مشک و عنبر همراه داری؟ می گفتم:

آری.

هنگامی که وقت افطار رسید و من با آن رطب افطار کردم هسته ای در آن نیافتم، روز دوم به حضور دختر پیغمبر خدا رفتم و به ایشان گفتم:

من به وسیله ی آن تحفه ای که به من عطا کردی افطار کردم ولی هسته ای در آن نیافتم؟!

فرمود:

ای سلمان آن رطب هرگز دارای هسته نخواهد بود زیرا درخت این رطب را خدا در بهشت، برای این دعایی که پدرم به من تعلیم داده و من آن را صبح و شام می خوانم در بهشت غرس (۲۷۷) کرده ست.

سلمان گفت:

آن دعا را به من یاد بده فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

اگر دوست داری تا در دنیا هستی اذیت تب به تو نرسد به خواندن این دعا مواظبت کن، سلمان دوباره گفت:

این حرز را به من تعلیم بده. ایشان فرمودند بگو:

«بِسْمِ

اللَّهُ نُورٌ بِسْمِ اللَّهِ نُورِ النُّورِ بِسْمِ اللَّهِ نُورٌ عَلَى نُورٍ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي هُوَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ وَ أَنْزَلَ النُّورَ عَلَى الطُّورِ فِي كِتَابٍ مَسْطُورٍ فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ بِقَدَرٍ مَقْدُورٍ عَلَى نَبِيِّ مَحْبُورٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هُوَ بِالْعِزِّ مَذْكُورٌ وَ بِالْفَخْرِ مَشْهُورٌ وَ عَلَى السَّرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ مَشْكُورٌ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ .

سلمان می گوید:

من این دعا را گرفتم، به خدا قسم من این دعا را به بیشتر از هزار نفر از اهل مدینه و مکه که دچار تب شده بودند تعلیم دادم و هر یک از آنان به لطف خدا از مرض تب شفا یافتند.

بیان: «اعتجار» به سر پیچیدن عمامه را گویند. «فمه» یعنی سبب اینکه ترک کرده ای زیارت ما را چیست؟ و یا اینکه به معنای «أسکت» یعنی ساکت شو، می باشد و «تنکر» تغییر کردن (رنگ) صورت به علّت وحشت و یا به علّت تنفر را گویند.

و از آنجایی که «الدّره» به معنی مورچه ی کوچک است، وقتی آن فرشته ای که برای ابوذر خلق شده بود حضرت نامش را سؤال کردند و گفت:

نام من ذره است، حضرت زهرا سلام الله علیها به او فرمودند:

تو با این بزرگی و شرافتی که داری چرا به اسمی خوانده می شوی که دلالت بر کوچکی و حقارت دارد؟

و «الخشکناج» شاید عربی شده ی نان خشک باشد (یعنی فارسی آن که نان خشکه بوده را حضرت با لفظ خشکناج استعمال فرموده اند).

[روایت شماره] (۶۰)

مِنْ بَعْضِ كُتُبِ الْمَنَاقِبِ: يَأْتِنَادِهِ عَنْ أُسَامَةَ قَالَ:

مَرَرْتُ بِعَلِيِّ وَ الْعَبَّاسِ وَ هُمَا قَاعِدَانِ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَا: يَا أُسَامَةُ اسْتَأْذِنْ لَنَا عَلَى

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا عَلَيَّ وَالْعَبَّاسُ يَسْتَأْذِنَانِ، فَقَالَ:

هَلْ تَدْرِي مَا جَاءَ بِهِمَا؟ قُلْتُ: لَا وَاللَّهِ مَا أَدْرِي،

قَالَ:

لَكِنِّي أَدْرِي مَا جَاءَ بِهِمَا فَأَذِنَ لَهُمَا فَدَخَلَا فَسَلَّمَا ثُمَّ قَعَدَا فَقَالَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ أَهْلِكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟

قَالَ:

فَاطِمَةُ.

وَيَسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا كَانَتْ إِذَا ذُكِرَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ:

مَا رَأَيْتُ أَحَدًا كَانَ أَصْدَقَ لَهُجَّةٍ مِنْهَا إِلَّا أَنْ يَكُونَ الَّذِي وَلَدَهَا.

وَيَسِيرَتِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّعْلَبِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَامِدٍ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْمُزَنِّيِّ، عَنْ أَبِي يَعْلَى الْمُؤَصِّلِيِّ، عَنْ سَيِّدِ بْنِ زَنْجَلَةَ الرَّازِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ لَهَيْعَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَقَامَ أَيَّامًا لَمْ يَطْعَمْ طَعَامًا حَتَّى شَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِ وَطَافَ فِي مَنَازِلِ أَزْوَاجِهِ فَلَمْ يُصَبَّ عِنْدَ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ شَيْئًا، فَآتَى فَاطِمَةَ فَقَالَ:

يَا بِنْتِي هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ أَكَلُهُ فَإِنِّي جَائِعٌ؟

فَقَالَتْ:

لَا- وَاللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي، فَلَمَّا خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا بَعَثَ إِلَيْهَا حِارَةَ لَهَا بِرَغِيفَيْنِ وَقِطْعَةٍ لَحْمٍ، فَأَخَذَتْهُ مِنْهَا فَوَضَعَتْهُ فِي جَفْنِهِ لَهَا وَ غَطَّتْ عَلَيْهَا وَقَالَتْ:

لَاوْتِرَنَ بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَى نَفْسِي وَ مَنْ عِنْدِي وَ كَانُوا جَمِيعًا مُحْتَاجِينَ إِلَيَّ شُبْعَةَ طَعَامٍ

فَبَعَثْتُ حَسَنًا أَوْ حُسَيْنًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَرَجَعَ إِلَيْهَا، فَقَالَتْ:

بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي قَدْ أَتَانَا اللَّهُ بِشَيْءٍ فَخَبَّأْتُهُ،

قَالَ:

هَلُمِّي، فَآتَتْهُ فَكَشَفَتْ عَنِ الْجَفْنِ فَإِذَا هِيَ مَمْلُوءَةٌ خُبْرًا وَ لَحْمًا، فَلَمَّا نَظَرَتْ إِلَيْهِ بُهِتَتْ فَعَرَفَتْ أَنَّهَا كَرَامَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَحَمِدَتْ اللَّهَ وَ

صَلَّتْ عَلَيَّ نَبِيِّهِ، فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

مَنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا يَا بَنِيَّ؟

فَقَالَتْ:

«هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» (٢٧٨)، فَحَمِدَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَقَالَ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَكَ شَبِيهًا بِسَيِّدِهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ فِي نِسَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي وَقْتِهِمْ، فَإِنَّهَا كَانَتْ إِذَا رَزَقَهَا اللَّهُ تَعَالَى فَسَيَّلَتْ عَنْهُ
قَالَتْ: «هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» (٢٧٩)، فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلَيَّ عَلِيٌّ ثُمَّ أَكَلَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَعَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالحَسَنُ وَالحُسَيْنُ وَجَمِيعُ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَأَهْلُ
بَيْتِهِ جَمِيعًا وَشَبِعُوا وَبَقِيَتِ الجَفْنَةُ كَمَا هِيَ،

قَالَتْ فَاطِمَةُ: فَأَوْسَعَتْ مِنْهَا عَلَيَّ جَمِيعَ جِيرَانِي وَجَعَلَ اللَّهُ فِيهَا الْبَرَكَهَ وَالحَيْرَ كَمَا فَعَلَ اللَّهُ بِمَرْيَمَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا.

[المناقب لابن شهر آشوب] الثعلبي في تفسيره و ابن المؤذن في الأربعين بإسنادهما عن محمد بن المنكدر، عن جابر مثله.

در بعضی از کتب مناقب با سندهای خود از اسامه نقل می کند که گفت:

من نزد علی و عباس که در مسجد نشسته بودند رفتم، آنان به من گفتند:

برای ما از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ اجازه ی ورود بگیر.

من به پیغمبر خدا گفتم:

علی و عباس از شما اجازه ی تشرّف می خواهند، پیامبر فرمود:

آیا می دانی برای چه نزد من می آیند؟

گفتم:

نه به خدا فرمود:

ولی من می دانم اجازه ی ورود به ایشان بده. وقتی به حضور آن حضرت مشرف شدند سلام کردند و نشستند و گفتند:

لیک یا رسول الله! کدام یک از اهل و عیالت نزد تو عزیزترند؟

فرمود:

فاطمه ی زهرا سلام الله علیها.

نیز

با سندهای خود با چند واسطه از قول عایشه نقل می کند که هر گاه به یاد فاطمه می آمد می گفت:

من کسی را از او راستگوتر ندیدم مگر پیامبر اکرم.

نیز با سندهای خود با چند واسطه از جابر بن عبدالله (۲۸۰) نقل می کند که گفت:

چند روزی بود که رسول خدا غذا نخورده بود و این مطلب باعث ناراحتی آن حضرت شده بود. پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ در منزل هر یک از زنان خود رفته و غذایی نزد آنان نیافت. پیش فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آمد و فرمود:

ای دختر عزیزم! من گرسنه ام آیا چیزی داری من بخورم؟

زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

نه به خدا، پدر و مادرم به فدایت (۲۸۱) موقعی که پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از نزد فاطمه خارج شد یکی از کنیزان حضرت زهرا سلام الله علیها دو گرده ی نان و یک مقداری گوشت برای آن بانو فرستاد، حضرتش آن غذا را گرفت و در میان کاسه ای نهاد و سر آن را پوشانید، آنگاه با خویشتن گفت:

من پدرم را بر خودم و اهل خانه ام مقدم می دارم، در صورتی که هر یک از ایشان به غذا محتاج بودند.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها حسن یا حسین علیهما السلام را به دنبال پیغمبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرستاد و آن حضرت به سوی آن معظّمه بازگشت.

زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

پدر جان مختصر غذایی برای ما آورده شده که من آن را برای تو نگاه داشته ام.

پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

آن را بیاور، وقتی زهرای اطهر آن غذا را آورد

و سر آن را باز کرد دید آن کاسه پر از نان و گوشت است، هنگامی که فاطمه به آن غذا و برکت آن نگاه کرد دریافت که از خیر و برکت پروردگار است، لذا حمد خدای را به جای آورد و بر پیامبر او صلوات فرستاد.

پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ فرمود:

ای دختر عزیزم! این غذا را از کجا آورده ای؟

گفت:

از طرف خدا نصیب شده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد.

رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ نیز حمد خدای را به جای آورد و به فاطمه گفت:

خدای را سپاسگزارم که تو را شبیه به حضرت مریم که بزرگترین زنان زمان خود بود قرار داد، زیرا حضرت مریم هم هر گاه خدا رزق و روزی به وی عطا می کرد و از او می پرسیدند:

این غذا از کجا نصیب تو شده؟ می گفت:

از طرف پروردگار، زیرا خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی عطا می نماید.

پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ به دنبال حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرستاد، آنگاه رسول خدا، علی مرتضی، فاطمه ی زهراء، امام حسن مجتبی، امام حسین: و عموم زنان پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ از آن کاسه غذا خوردند تا سیر شدند، ولی غذای آن کاسه همچنان به اندازه ی خود بود.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها می فرماید:

من از آن غذا به عموم همسایگانم تقسیم نمودم، خدای توانا به قدری به آن غذا خیر و برکت داده بود که به غذای حضرت مریم سلام الله علیها عطا کرده بود.

در مناقب نقل شده که ثعلبی

(۲۸۲) در تفسیر خودش و پسر موزون در کتاب اربعین با سندهای خود از محمد بن منکدر از جابر مانند این حدیث را نقل کرده اند.

[روایت شماره] (۶۱)

وَ مِنْ كِتَابِ الْمَنَاقِبِ، الْمِذْكَورِ عَنْ أَبِي الْفَرَجِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَكِّيِّ، عَنِ الْمُظْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ الْوَاحِدِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْحُلَوَانِيِّ، عَنْ كَرِيمَةَ بِنْتِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ الْمُرُوزِيِّ وَ أَخْبَرَنِي أَيْضاً بِهِ عَلِيّاً قَاضِي الْقَضَاءِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْبَغْدَادِيُّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الزَّيْنَبِيِّ، عَنِ الْكَرِيمَةِ فَاطِمَةَ بِنْتِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ الْمُرُوزِيِّ بِمَكَّةَ حَرَسَهَا اللَّهُ تَعَالَى، عَنْ أَبِي عَلِيٍّ زَاهِرِ بْنِ أَحْمَدَ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ يُوسُفَ الْجُرْجَانِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ غَالِبٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، عَنِ ابْنِ نُمَيْرٍ، عَنْ مُجَالِدِ بْنِ عَبَّاسٍ.

قَالَ:

خَرَجَ أَعْرَابِيٌّ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ يَتَّبِدِي فِي الْبَرِّيَّةِ، فَإِذَا هُوَ بِضَبٍّ قَدْ نَفَرَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ، فَسَعَى وَرَاءَهُ حَتَّى اضْطَّادَهُ، ثُمَّ جَعَلَهُ فِي كُمِّهِ وَ أَقْبَلَ يَزْدَلِفُ نَحْوَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَلَمَّا أَنْ وَقَفَ بِإِزَائِهِ نَادَاهُ: يَا مُحَمَّدُ يَا مُحَمَّدُ وَ كَانَ مِنْ أَخْلَاقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِذَا قِيلَ لَهُ: يَا مُحَمَّدُ قَالَ:

يَا مُحَمَّدُ وَ إِذَا قِيلَ لَهُ: يَا أَحْمَدُ قَالَ:

يَا أَحْمَدُ وَ إِذَا قِيلَ لَهُ: يَا أَبَا الْقَاسِمِ،

قَالَ:

يَا أَبَا الْقَاسِمِ وَ إِذَا قِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

لَبَّيْكَ وَ سَعْدَيْكَ وَ تَهَلَّلَ وَجْهُهُ.

فَلَمَّا أَنْ نَادَاهُ الْأَعْرَابِيُّ يَا مُحَمَّدُ يَا مُحَمَّدُ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ: يَا مُحَمَّدُ يَا مُحَمَّدُ،

قَالَ لَهُ: أَنْتَ السَّاحِرُ الْكَذَّابُ الَّذِي مَا أَظَلَّتِ الْخَضْرَاءُ وَ لَا أَقَلَّتِ الْعُبْرَاءُ مِنْ ذِي لَهْجِهِ هُوَ أَكْذَبُ مِنْكَ، أَنْتَ الَّذِي تَزْعُمُ أَنَّ لَكَ فِي هَذِهِ الْخَضْرَاءِ إِلَهَا بَعَثَ بِكَ إِلَى الْأَسْوَدِ وَ الْأَبْيَضِ وَ

اللائتِ وَ الْعُزَّى، لَوْلَا- أَنَّى أَخَافُ أَنْ قَوْمِي يُسَيِّمُونَنِي الْعُجُولَ لَصَرَبْتُكَ بِسَيِّفِي هَذَا ضَرْبَهُ أَفْتُلُحُكَ بِهَا، فَأَسْوَدَ بِعِكَ الْأَوَّلِينَ وَ
الْآخِرِينَ.

فَوَتَّبَ إِلَيْهِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لِيُنِطِشَ بِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِجْلِسْ يَا أَبَا حَفْصٍ فَقَدْ كَادَ الْحَلِيمُ أَنْ يَكُونَ نَبِيًّا.

ثُمَّ التَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَى الْأَعْرَابِيِّ فَقَالَ لَهُ: يَا أَخَا بَنِي سُلَيْمٍ هَكَذَا تَفْعَلُ الْعَرَبُ؟ يَتَهَجَّمُونَ عَلَيْنَا فِي مَجَالِسِنَا
يَجِبُهُونَنَا بِالْكَلَامِ الْعُلِيظِ؟ يَا أَعْرَابِي وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا إِنَّ مَنْ ضَرَبَ بِي فِي دَارِ الدُّنْيَا هُوَ غَدَاً فِي النَّارِ يَتَلَطَّى، يَا أَعْرَابِي وَ
الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ السَّابِعِ يُسَيِّمُونَنِي أَحْمَدَ الصَّادِقِ، يَا أَعْرَابِي أَسَلِمَ تَسَلِمَ مِنْ النَّارِ يَكُونُ لَكَ مَا لَنَا وَ عَلَيْكَ
مَا عَلَيْنَا وَ تَكُونُ أَخَانًا فِي الْإِسْلَامِ.

قَالَ:

فَغَضِبَ الْأَعْرَابِيُّ وَ قَالَ:

وَ اللَّائِتِ وَ الْعُزَّى لَا- أُوْمِنُ بِعِكَ يَا مُحَمَّدُ أَوْ يُؤْمِنَ هَذَا الضُّبُّ، ثُمَّ رَمَى بِالضُّبِّ عَنْ كُمِّهِ، فَلَمَّا أَنْ وَقَعَ الضُّبُّ عَلَى الْأَرْضِ وَلَّى
هَارِبًا، فَادَّاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَيُّهَا الضُّبُّ أَقْبِلْ إِلَيَّ، فَأَقْبَلِ الضُّبُّ يَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ،

قَالَ:

فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَيُّهَا الضُّبُّ مَنْ أَنَا؟ فَإِذَا هُوَ يَنْطِقُ بِلِسَانٍ فَصِيحٍ ذَرِبِ غَيْرِ قَطْعٍ فَقَالَ:

أَنْتَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

مَنْ تَعْبُدُ؟

قَالَ:

أَعْبُدُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ الَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسَمَةَ وَ اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا وَ اصْطَفَاكَ يَا مُحَمَّدُ حَبِيبًا ثُمَّ أَنْشَأَ يَقُولُ:

أَلَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ صَادِقٌ

فَبُورِكَتْ مَهْدِيًّا وَ بُورِكَتْ هَادِيًّا

شَرَعْتَ لَنَا دِينَ الْخَنِيفَةِ بَعْدَ مَا

عَبَدْنَا كَأَمْثَالِ الْحَمِيرِ الطَّوَاعِيَا

فَيَا

خَيْرَ مَدْعُوٍّ وَ يَا خَيْرَ مُرْسَلٍ
إِلَى الْجِنِّ بَعْدَ الْإِنْسِ لَتَيْتِكَ دَاعِيًا
وَ نَحْنُ أَنَاسٌ مِنْ سُلَيْمٍ وَ إِنَّا
أَتَيْنَاكَ نَرْجُو أَنْ نَنَالَ الْعَوَالِيَا
أَتَيْتَ بِبُزْهَانٍ مِنَ اللَّهِ وَاضِحٍ
فَأَصْبَحْتَ فِينَا صَادِقَ الْقَوْلِ زَاكِيًا
فَبُورِكَتْ فِي الْأَحْوَالِ حَيًّا وَ مَيِّتًا
وَ بُورِكَتْ مَوْلُودًا وَ بُورِكَتْ نَاشِيًا
قَالَ:

ثُمَّ أَطْبَقَ عَلَى فَمِ الضَّبِّ فَلَمْ يُحِرْ جَوَابًا، فَلَمَّا أَنْ نَظَرَ الْأَعْرَابِيُّ إِلَى ذَلِكَ قَالَ:

وَ عَجَبًا ضَبُّ اضْطَدَّتْهُ مِنَ الْبُرِّيَّةِ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ فِي كُمِّي لَا يَفْقَهُ وَ لَا يَنْفَعُهُ وَ لَا يَعْقِلُ يُكَلِّمُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِهَذَا
الْكَلَامِ وَ يَشْهَدُ لَهُ بِهَذِهِ الشَّهَادَةِ أَنَا لَا أَطْلُبُ أَثْرًا بَعِيدَ عَيْنٍ، مُيَدِّ يَمِينِكَ فَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ
رَسُولُهُ، فَاسْلَمَ الْأَعْرَابِيُّ وَ حَسَنَ إِسْلَامُهُ.

ثُمَّ التَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ: عَلِّمُوا الْأَعْرَابِيَّ سُورًا مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ:

فَلَمَّا أَنْ عَلَّمَ الْأَعْرَابِيُّ سُورًا مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

هَلْ لَكَ شَيْءٌ مِنَ الْمَالِ؟

قَالَ:

وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا إِنَّا أَرْبَعَةُ آلَافٍ رَجُلٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ مَا فِيهِمْ أَفْقَرُ مِنِّي وَ لَا أَقْلُ مَالًا.

ثُمَّ التَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ: مَنْ يَحْمِلِ الْأَعْرَابِيَّ عَلَى نَاقِهِ أَضْمَنَ لَهُ عَلَى اللَّهِ نَاقَهُ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ قَالَ:

فَوَثَبَ إِلَيْهِ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ قَالَ:

فِذَاكَ أَبِي وَ أُمِّي عِنْدِي نَاقَةٌ حَمْرَاءُ عُسْرَاءُ وَ هِيَ لِلأَعْرَابِيِّ.

فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ:

يَا سَعْدُ تَفَخَّرُ عَلَيْنَا بِنَاقَتِكَ؟ أَلَا أَصِيفُ لَكَ النَّاقَةَ الَّتِي نُعْطِيكَهَا بَدَلًا مِنْ نَاقَةِ الأَعْرَابِيِّ، فَقَالَ:

بَلَى فِذَاكَ أَبِي وَ أُمِّي.

فَقَالَ:

يَا سَعْدُ نَاقَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَحْمَرٍ وَ قَوَائِمُهَا مِنَ العُنْبُرِ وَ وَبْرُهَا مِنَ الزَّعْفَرَانِ وَ عَيْنَاهَا

مِنْ يَأْقُوتِهِ حَمْرَاءَ وَ عُنُقُهَا مِنَ الرَّبْرِجِدِ الْأَخْضَرِ وَ سَيْنَامُهَا مِنَ الْكَافُورِ الْأَشْهَبِ وَ ذَقْنُهَا مِنَ الدَّرِّ وَ خِطَامُهَا مِنَ اللَّوْلُؤِ الرَّطْبِ، عَلَيْنَهَا قُبَّةٌ مِنْ دَرَّةٍ بَيْضَاءَ يُرَى بَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا وَ ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا تَطِيرُ بِكَ فِي الْجَنَّةِ.

ثُمَّ التَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ: مَنْ يَتَّوَجَّحُ الْأَعْرَابِيُّ أَضْمَنَ لَهُ عَلَى اللَّهِ تَاجَ التَّقَى،
قَالَ:

فَوَثَبَ إِلَيْهِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ:

فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي وَ مَا تَاجَ التَّقَى فَذَكَرَ مِنْ صِفَتِهِ،

قَالَ:

فَنَزَعَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِمَامَتَهُ فَعَمَّمَ بِهَا الْأَعْرَابِيَّ.

ثُمَّ التَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ:

مَنْ يُرَوِّدِ الْأَعْرَابِيَّ وَ أَضْمَنَ لَهُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ زَادَ التَّقْوَى،

قَالَ:

فَوَثَبَ إِلَيْهِ سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ فَقَالَ:

فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي وَ مَا زَادَ التَّقْوَى؟

قَالَ:

يَا سَلْمَانُ إِذَا كَانَ آخِرُ يَوْمٍ مِنَ الدُّنْيَا لَقَنْكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَوْلَ شَهَادَةٍ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَإِنْ أَنْتَ قُلْتَهَا لَقَيْتَنِي وَ لَقَيْتَكَ وَ إِنْ أَنْتَ لَمْ تَقُلْهَا لَمْ تَلْقِنِي وَ لَمْ أَلْقَكَ أَبَدًا.

قَالَ:

فَمَضَى سَلْمَانُ حَتَّى طَافَ تِسْعَةَ أَبْيَاتٍ مِنْ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَلَمْ يَجِدْ عِنْدَهُنَّ شَيْئًا، فَلَمَّا أَنْ وَلَّى رَاجِعًا نَظَرَ إِلَى حُجْرَةِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا فَقَالَ:

إِنْ يَكُنْ خَيْرٌ فَمِنْ مَنْزِلِ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، فَفَرَعَ الْبَابَ فَأَجَابَتْهُ مِنْ وَرَاءِ الْبَابِ: مَنْ بِالْبَابِ؟

فَقَالَ لَهَا: أَنَا سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ فَقَالَتْ لَهُ: يَا سَلْمَانُ وَ مَا تَشَاءُ؟ فَشَرَحَ قِصَّةَ الْأَعْرَابِيِّ وَ الضَّبِّ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

قَالَتْ لَهُ: يَا سَلْمَانُ وَالَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا إِنَّ

لَنَا ثَلَاثًا مَا طَعِمْنَا وَ إِنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ قَدْ اضْطَرَبَا عَلَيَّ مِنْ شِدَّةِ الْجُوعِ، ثُمَّ رَقَدَا كَأَنَّهُمَا فَرَّخَانِ مَتُوفَانِ، وَلَكِنْ لَا أَرُدُّ الْخَيْرَ إِذَا نَزَلَ الْخَيْرُ بِبَابِي.

يَا سَلْمَانَ خُذْ دِرْعِي هَذَا ثُمَّ امْضِ بِهِ إِلَى شَمْعُونَ الْيَهُودِيِّ وَقُلْ لَهُ: تَقُولُ لَكَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ: أَقْرِضْنِي عَلَيْهِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ وَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ أَرَدَّهُ عَلَيْكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى.

قَالَ:

فَأَخَذَ سَلْمَانُ الدَّرْعَ ثُمَّ أَتَى بِهِ إِلَى شَمْعُونَ الْيَهُودِيِّ فَقَالَ لَهُ: يَا شَمْعُونُ هَذَا دِرْعُ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تَقُولُ لَكَ: أَقْرِضْنِي عَلَيْهِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ وَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ أَرَدَّهُ عَلَيْكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

قَالَ فَأَخَذَ شَمْعُونُ الدَّرْعَ ثُمَّ جَعَلَ يَقْلِبُهُ فِي كَفِّهِ وَ عَيْنَاهُ تَدْرِفَانِ بِالدَّمُوعِ وَ هُوَ يَقُولُ: يَا سَلْمَانَ هَذَا هُوَ الرَّهْدُ فِي الدُّنْيَا هَذَا الَّذِي أَخْبَرَنَا بِهِ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ فِي التَّوْرَةِ أَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ، فَأَسْلَمَ وَ حَسَنَ إِسْلَامُهُ.

ثُمَّ دَفَعَ إِلَى سَلْمَانَ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ وَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ فَأَتَى بِهِ سَلْمَانُ إِلَى فَاطِمَةَ فَطَحَنَتْهُ بِيَدِهَا وَ اخْتَبَزَتْهُ خُبْرًا ثُمَّ أَتَتْ بِهِ إِلَى سَلْمَانَ فَقَالَتْ لَهُ: خُذْهُ وَ امْضِ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ،

قَالَ:

فَقَالَ لَهَا سَلْمَانُ: يَا فَاطِمَةُ خُذِي مِنْهُ قُرْصًا تُعَلِّلِينَ بِهِ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ، فَقَالَتْ:

يَا سَلْمَانُ هَذَا شَيْءٌ أَمْضِيْنَاهُ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَسْنَا نَأْخُذُ مِنْهُ شَيْئًا.

قَالَ:

فَأَخَذَهُ سَلْمَانُ فَأَتَى بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَلَمَّا نَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَى سَلْمَانَ قَالَ لَهُ: يَا سَلْمَانُ مِنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا؟

قَالَ:

مِنْ مَنْزِلِ بِنْتِكَ فَاطِمَةَ،

قَالَ:

وَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ

لَمْ يَطْعَمْ طَعَامًا مُنْذُ ثَلَاثٍ.

قَالَ:

فَوَثَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى وَرَدَ إِلَى حُجْرِهِ فَاطِمَةَ، فَفَرَعَ الْبَابَ وَكَانَ إِذَا قَرَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْبَابَ لَا يَفْتَحُ لَهُ الْبَابَ إِلَّا فَاطِمَةُ فَلَمَّا أَنْ فَتَحَتْ لَهُ الْبَابَ نَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلَى صُفَارٍ وَجْهَهَا وَتَعَبَّرَ حَدَقَتَيْهَا، فَقَالَ لَهَا: يَا بِنْتِي مَا الَّذِي أَرَاهُ مِنْ صُفَارٍ وَجْهِكَ وَتَعَبَّرَ حَدَقَتَيْكَ؟

فَقَالَتْ:

يَا أَبَتِي إِنَّ لَنَا ثَلَاثًا مَا طَعِمْنَا طَعَامًا وَإِنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ قَدْ اضْطَرَبَا عَلَيَّ مِنْ شِدَّةِ الْجُوعِ ثُمَّ رَقَدَا كَأَنَّهُمَا فَوْحَانِ مُتَوَفَانِ.

قَالَ:

فَأَتَبَهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ وَاحِدًا عَلَى فِخْذِهِ الْأَيْمَنِ وَالْآخَرَ عَلَى فِخْذِهِ الْأَيْسَرِ وَأَجْلَسَ فَاطِمَةَ بَيْنَ يَدَيْهَا وَاعْتَنَقَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَدَخَلَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاعْتَنَقَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْ ورائه، ثُمَّ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ طَرْفَهُ نَحْوَ السَّمَاءِ فَقَالَ:

إِلَهِي وَسَيِّدِي وَمَوْلَايَ هُوَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا.

قَالَ:

ثُمَّ وَثَبَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى دَخَلَتْ إِلَى مِخْدَعٍ لَهَا فَصَفَّتْ قَدَمَيْهَا فَصَلَّتْ رُكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَفَعَتْ بَاطِنَ كَفِّهَا إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَتْ:

إِلَهِي وَسَيِّدِي هَذَا مُحَمَّدٌ نَبِيِّكَ وَهَذَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ نَبِيِّكَ وَهَذَانِ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سِبْطَا نَبِيِّكَ إِلَهِي أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَا نَدُّهُ مِنَ السَّمَاءِ كَمَا أَنْزَلْتَهَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكَلُوا مِنْهَا وَكَفَرُوا بِهَا، اللَّهُمَّ أَنْزِلْهَا عَلَيْنَا فَإِنَّا بِهَا مُؤْمِنُونَ.

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: وَاللَّهِ مَا اسْتَمَّتِ الدَّعْوَةَ فَإِذَا هِيَ بِصَحْفَةٍ مِنْ وَرَائِهَا يَنْفُورُ

قُتِرْهَا وَإِذَا قُتِرْهَا أَزَكَى مِنَ الْمَسِيكِ الْمَازِفِ، فَاحْتَضَتْهَا ثُمَّ أَتَتْ بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَعَلِيٍّ وَالحَسَنِ وَ الحُسَيْنِ، فَلَمَّا أَنْ نَظَرَ إِلَيْهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَةُ مِنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا؟ وَلَمْ يَكُنْ عِنْدَهَا شَيْئًا فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

كُلُّ يَأِ أَبِی الْحَسَنِ وَلَا تَسْأَلِ الْحَمِيدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُمْتَنِ حَتَّى رَزَقَنِي وَلَمَدًا مِثْلُهَا مِثْلُ مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ «كَلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» (٢٨٣).

قَالَ:

فَأَكَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَعَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ الحَسَنُ وَ الحُسَيْنُ وَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

وَ تَرَوَدُ الْمَاعْرَابِيَّ وَ اسْمِي نَوَى عَلَى رَاحِلَتِهِ وَ أَنَّى بَنِي سُلَيْمٍ وَ هُمْ يَوْمَئِذٍ أَرْبَعَةُ آلَافٍ رَجُلٍ فَلَمَّا أَنْ وَقَفَ فِي وَسْطِهِمْ نَادَاهُمْ بِعُلُوِّ صَوْتِهِ: قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ.

قَالَ:

فَلَمَّا سَجَعُوا مِنْهُ هَذِهِ الْمَقَالَةَ أَسْرَعُوا إِلَى سُيُوفِهِمْ فَجَرَّدُوهَا، ثُمَّ قَالُوا لَهُ: لَقَدْ صَبَوْتَ إِلَى دِينِ مُحَمَّدٍ السَّاحِرِ الْكَذَّابِ، فَقَالَ لَهُمْ: مَا هُوَ بِسَاحِرٍ وَلَا كَذَّابٍ.

ثُمَّ قَالَ:

يَا مَعْشَرَ بَنِي سُلَيْمٍ إِنَّ إِلَهَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خَيْرٌ إِلَهٍ وَ إِنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خَيْرٌ نَبِيٍّ: أَتَيْتُهُ جَائِعًا فَطَعَمَنِي وَ عَارِيًا فَكَسَانِي وَ رَاجِلًا فَحَمَلَنِي، ثُمَّ شَرَحَ لَهُمْ قِصَّةَ الضَّبِّ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ أَنْشَدَهُمُ الشَّعْرَ الَّذِي أَنْشَدَ فِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

ثُمَّ قَالَ:

يَا

مَعَاشِرَ بَنِي سُلَيْمٍ أَسْلِمُوا تَسْلِمُوا مِنَ النَّارِ، فَأَسْلِمَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ أَرْبَعَةُ آلَافٍ رَجُلٍ وَهُمْ أَصِيحَابُ الرِّايَاتِ الْخُضِرِ وَهُمْ حَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

أقول: وجدت هذا الحديث في كتاب قديم من مؤلفات العامه قال: حدَّثنا أبو بكر أحمد بن علي الطرشيشي ببغداد سنة أربع وثمانين و أربع مائه، قال: حدَّثتنا كريمه بنت أحمد بن محمد بن حاتم المروزي - بمكّه حرسها الله - بقراءتها علينا في المسجد الحرام في ذي الحجه سنة إحدى و ثلاثين و أربع مائه، قالت: أخبرنا أبو علي زاهر بن أحمد الفقيه بسرخس، قال: حدَّثنا معاذ بن يوسف الجرجاني قال: حدَّثنا أحمد بن محمّد بن غالب، عن عثمان بن أبي شيبه، عن ابن نمير، عن مجالد عن ابن عباس مثله.

بيان: قال الجوهرى: تبدى الرجل: أقام بالباديه و ازدلف أى تقدم و قطع كفرح و كرم لم يقدر على الكلام و نقه الحديث كفرح: فهمه و العشاء من النوق بضم العين و فتح الشين التى مضى لحملها عشره أشهر أو ثمانيه أو هى كالنساء من النساء و ذرفت عينه أى سال دمعها و يقال: علله بطعام و غيره أى شغله به و المخدع: البيت الصغير الذى يكون داخل البيت الكبير و تضمم ميمه و تفتح و يقال: صبأ فلان إذا خرج عن دين إلى دين غيره و قد تقلب الهمزه واواً.

نيز در همان کتاب (۲۸۴) با چند واسطه از ابن عباس روایت می کند که گفت:

اعرابی از قبيله ی بنی سلیم متوجه صحرا شد، ناگاه دید سوسماری از جلو او فرار کرد، وی آن سوسمار را تعقیب و شکار نمود و در میان آستین خویش جای داد

آنگاه متوجه پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ شد، وقتی در مقابل آن حضرت قرار گرفت گفت:

یا مُحَمَّد یا مُحَمَّد! اخلاق رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ این بود که هر گاه به آن حضرت می گفتند:

یا مُحَمَّد! آن بزرگوار هم می فرمود:

یا مُحَمَّد، هر گاه به او گفته می شد:

یا احمد! می فرمود:

یا احمد، هر گاه به آن حضرت گفته می شد:

یا ابوالقاسم، می فرمود:

یا ابوالقاسم ولی هر وقت به آن بزرگوار گفته می شد:

یا رسول الله می فرمود:

«لیک و سعدیک» و صورت مبارکش می درخشید. وقتی آن اعرابی به آن حضرت گفت:

یا مُحَمَّد یا مُحَمَّد آن بزرگوار هم طبق اخلاقی که داشت فرمود:

یا مُحَمَّد یا مُحَمَّد، اعرابی به آن برگزیده ی خدا گفت:

تو همان جادوگر و دروغگویی هستی که آسمان در زیر خود و زمین روی خود دروغگوتر از تو ندیده است، تو همان کسی هستی که گمان می کنی در این آسمان خدایی داری و آن خدا تو را بر هر سیاه و سفیدی و لات و عزّی (۲۸۵) مبعوث نموده است! اگر من این بیم را نمی داشتم که قبیله ام مرا عجول و بی صبر بنامند با این شمشیرم ضربتی به تو می زدم که تو را هلاک نماید و بدین جهت بر اولین و آخرین سیادت می نمودم، عمر بن خطاب از جای برجست تا بر او حمله نماید ولی پیامبر به او فرمود:

بنشین! زیرا مقام شخص بردبار و صبور نزدیک به مقام پیغمبر است.

سپس پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ متوجه آن اعرابی شد و به او فرمود:

ای عرب بنی سلیم! آیا عرب یک چنین عملی که تو انجام دادی انجام می دهد و این طور به ما

و مجلس ما هجوم می کند و این گونه خشونت و درشتی می نماید؟! ای اعرابی! قسم به حقّ آن خدایی که مرا به پیامبری مبعوث کرده هر کسی که در دنیا به من ضرری برساند فردای قیامت دچار آتش سوزنده خواهد شد.

ای اعرابی! قسم به آن خدایی که مرا به پیامبری فرستاده اهل آسمان هفتم مرا احمد صادق می نامند، ای اعرابی! اسلام بیاور تا از آتش در امان باشی، آنچه که برای ما باشد برای تو نیز باشد، آنچه علیه ما باشد علیه تو نیز باشد و تو برادر دینی ما باشی.

اعرابی در غضب شد و گفت:

به حقّ بُت لات و عزیّی قسم، تا این سوسمار به تو ایمان نیاورد من ایمان نخواهم آورد.

آن گاه آن سوسمار را از آستین خود رها کرد وقتی آن سوسمار روی زمین افتاد پا به فرار نهاد. رسول خدا، آن سوسمار را صدا زد و فرمود:

نزد من بیا! سوسمار بازگشت و نزد آن حضرت آمد و بر جمال مبارکش نگریست.

سپس پیغمبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به آن سوسمار فرمود:

من کیستم؟ ناگاه آن سوسمار با زبانی فصیح گفت:

تو محمّد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبد مناف می باشی.

رسول اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به آن سوسمار فرمود:

تو چه کسی را می پرستی؟

گفت آن خدایی که دانه را می شکافد و انسان را می آفریند و حضرت ابراهیم را خلیل خود و تو را حبیب خویشتن قرار داده سپس این اشعار را سرود:

ای رسول خدا! حقّاً که تو راستگو می باشی، تو هدایت شده ای با برکت هستی، تو دین یکتاپرستی را بعد از آنکه ما نظیر
اللاغ، بت ها را

پرستش نمودیم برای ما تشریح نمودی، ای بهترین خواننده شدگان! و ای بهترین فرستاده شدگان به سوی انس و جن! دعوت تو را لیک می گویم، ما مردمانی از قبیله ی سلیم می باشیم که نزد تو آمده ایم تا به مقام عالی نائل شویم، تو از طرف خدا دلیل و برهان واضحی آورده ای و در میان ما شخصی صادق القول و پاکیزه شناخته شدی تو در حال حیات و ممات، در حال کودکی و نشو و نما با خیر و برکت بوده و هستی؟

آنگاه دهان آن سوسمار بسته شد و سخنی نگفت، موقعی که آن اعرابی با این منظره مواجه شد گفت:

واعجباه! این سوسماری که من آن را از بیابان ها شکار کردم و در میان آستین خویش جای دادم، سوسماری که دانش و بینش و عقلی ندارد با محمد این چنین سخن می گوید و یک چنین شهادتی را درباره ی نبوت وی می دهد من اثری بعد از این نخواهم یافت!

آنگاه گفت:

یا محمد دست خود را دراز کن تا من با تو بیعت کنم، من شهادت می دهم که خدایی جز خدای یکتا نیست و شهادت می دهم که محمد رسول اوست.

اعرابی اسلام آورد و اسلامش نیکو شد.

بعداً پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ متوجه اصحاب خود شد و به آنان فرمود:

چند سوره ای از قرآن به این اعرابی بیاموزید، موقعی که اعرابی چند سوره ای از قرآن را آموخت رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به وی فرمود:

آیا از مال دنیا چیزی داری؟

گفت:

قسم به حق آن خدایی که تو را به پیامبری مبعوث نموده در میان چهار هزار نفر از قبیله ی بنی سلیم من از همه فقیرترم.

پیغمبر

اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به یاران خود رو کرد و فرمود:

چه کسی یک ناقه به این اعرابی می دهد تا من از طرف خدا ضمانت دهم یک ناقه ی بهشتی به او عطا فرماید؟

سعد بن عباد به برخاست و گفت:

پدر و مادرم به فدای تو! من یک ناقه سرخ دارم و به او می دهم.

پیامبر به سعد فرمود:

تو به واسطه ی این ناقه به ما فخر می کنی؟ آیا دوست داری وصف آن ناقه را که به تو عطا خواهیم کرد برای تو شرح دهم؟

گفت:

آری پدرم و مادرم به فدای تو.

فرمود:

ای سعد! آن ناقه، ناقه ایست از طلای قرمز، پاهای آن از عنبر، کرک آن از زعفران، چشم هایش از یاقوت قرمز، گردن آن از زبرجد سبز، کوهان آن از کافور اشهب (۲۸۶) چانه ی آن از درّ، عنان آن از مروارید تازه، بر پشت آن قبه ایست از درّ سفید که باطن آن از ظاهرش و ظاهرش از باطنش دیده می شود، آن ناقه است که تو را به جانب بهشت پرواز می دهد.

آنگاه رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ متوجه صحابه شد و فرمود:

چه کسی تاج (یعنی عمامه) به این اعرابی می دهد تا من از طرف خدای متعال ضامن شوم که تاج تقوا به وی عطا فرماید.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از جای برخاسته و فرمودند:

پدر و مادرم به فدای تو، یا رسول الله! تاج تقوا کدام است؟

پس از اینکه رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وصف آن را شرح داد حضرت علی علیه السلام عمامه ی خود را باز کرد و به سر اعرابی بست.

سپس پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

به یاران خود رو کرده و فرمود:

چه کسی به این اعرابی زاد و توشه می دهد تا من ضامن شوم خدا زاد و توشه ی تقوا به وی عطا کند؟

سلمان فارسی از جای برخاست و گفت:

پدر و مادرم به فدای تو، یا رسول الله زاد و توشه ی تقوا چیست؟

فرمود:

ای سلمان! موقعی که روز آخر عمر تو فرا رسد خدا شهادت «لا اله الا الله و انّ مُحَمَّدًا رَسُولُ الله» را به تو تلقین خواهد کرد، اگر تو این شهادتین را بگویی مرا ملاقات می کنی و من هم تو را ملاقات خواهم کرد، اگر آن را نگویی مرا ملاقات نمی کنی و من نیز تو را نخواهم دید.

سلمان رفت و تعداد نه خانه از خانه های پیغمبر خدا را جستجو نمود ولی غذایی نزد زنان آن بزرگوار نیافت.

هنگامی که بازگشت متوجه خانه ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها شد و گفت:

اگر خیری باشد در منزل فاطمه دختر محمّد خواهد بود، وقتی دقّ الباب کرد فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از پشت در فرمود:

کیست؟

گفت:

من سلمان فارسی می باشم، فرمود:

چه حاجتی داری؟ سلمان جریان اعرابی و سوسمار را با رسول خدا شرح داد.

فاطمه فرمود:

ای سلمان! به حقّ آن خدایی که حضرت محمّد را به پیامبری مبعوث نموده مدت سه روز است که ما غذا نخورده ایم، حسن و حسین علیهما السلام از شدّت گرسنگی بهانه جویی می کنند، ایشان نظیر دو جوجه به خواب رفته اند، ولی در عین حال موقعی که خیری بر در خانه ی من بیاید، من آن را رد نخواهم کرد ای سلمان!

این پیراهن مرا بگیر و نزد شمعون یهودی ببر و به او بگو: فاطمه دختر محمّد می گوید:

این پیراهن را بردار و در

مقابل آن یک من خرما و یک من جو به من بده تا بعداً به خواست خدا بپردازم.

سلمان آن پیراهن را گرفت و پس از اینکه نزد شمعون یهودی آمد به وی گفت:

این پیراهن فاطمه دختر حضرت محمد است، فاطمه می فرماید:

این پیراهن را بگیر و در مقابل آن یک من خرما و یک من جو به من بده تا بعداً به خواست خدا، به تو خواهم پرداخت.

شمعون آن پیراهن را گرفت و در میان دو دست زیر و رو می کرد و چشمانش اشک می ریخت و می گفت:

ای سلمان! این همان زهد و تقوای واقعیست در دنیا! این همان زهدیست که تورات حضرت موسی علیه السلام به ما خبر داده، من اکنون شهادت می دهم که خدا یکیست و حضرت محمد بنده و رسول او می باشد، یهودی اسلام آورد و اسلام او بسیار نیکو شد.

سپس آن یهودی یک من خرما و یک من جو به سلمان داد، سلمان آنها را آورد و به حضرت فاطمه تقدیم نمود، حضرت زهراء آن جو را به دست خود آسیاب کرد و از آرد آن نان پخت.

آنگاه آن نان ها را به سلمان داد و به او فرمود:

این نان ها را بگیر و به حضور حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ ببر.

سلمان گفت:

یا فاطمه! یک گرده از این نان ها را برای حسنین علیهما السلام بردار که آرام شوند.

حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

ای سلمان! ما چیزی که را که در راه خدا دادیم از آن نمی خوریم. سلمان آن نان ها را گرفت و به حضور پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ آورد.

وقتی چشم رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ

آلِه وَ سَلَّمَ به سلمان افتاد فرمود:

ای سلمان! این نان ها را از کجا آورده ای؟

گفت:

از منزل دخترت فاطمه، پیغمبر خدا هم مدّت سه روز غذا نخورده بود، هنگامی که با این منظره مواجه شد متوجّه خانه ی فاطمه گردید و دقّ الباب نمود. هر گاه پیامبر خدا دقّ الباب می کرد کسی غیر از فاطمه در را باز نمی کرد.

موقعی که در برای پیغمبر خدا باز شد و چشم مبارکش به صورت زردچهره و حدقه ی چشمان فاطمه افتاد، به وی فرمود:

ای دختر عزیزم! چرا رنگ صورت تو زرد شده و حدقه ی چشمان تو تغییر نموده ست!

عرض کرد:

ای پدر عزیزم! مدّت سه روز است که ما غذایی نخورده ایم، حسن و حسین علیهما السلام از شدّت گرسنگی از من بهانه گرفته و به خواب رفته اند.

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حسنین علیهما السلام را از خواب بیدار کرد، یکی از ایشان را روی زانوی راست و دیگری را روی زانوی چپ نشانید و فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را در مقابل خویشتن نشانید و با آن بانو معانقه نمود (یعنی وی را در آغوش گرفت).

حضرت علی بن ابیطالب هم وارد شد و با رسول خدا معانقه کرد.

آنگاه پیغمبر خدا چشم خود را به سوی آسمان بلند کرد و گفت:

بار خدایا! ای مولای من! اینان اهل بیت منند، رجس و پلیدی ها را از ایشان دور و ایشان را پاک و پاکیزه کن یک نوع پاک نمودن مخصوصی.

بعد از این جریان بود که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها داخل اطاق خلوت خویش گردید و پس از اینکه دو رکعت نماز خواند دو کف دست خود را به آسمان بلند کرد و

گفت:

پروردگارا! این حضرت محمد پیامبر تو و این علی پسر عموی او و اینان حسن و حسین دو نوه ی پیغمبر تو می باشند.

بار خدایا! غذایی از آسمان برای ما بفرست همان طور که برای بنی اسرائیل فرستادی، گر چه ایشان کفران نعمت نمودند، خدایا! اگر آن غذا را برای ما بفرستی ما به آن ایمان داریم.

ابن عباس می گوید:

به خدا قسم هنوز دعای فاطمه سلام الله علیها تمام نشده بود که یک کاسه در پشت سر او آمد که بخار از آن متصاعد و بخار آن از مُشک اذفر، خوشبو تر بود، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آن غذا را برداشت و به حضور پیغمبر خدا و علی مرتضی و حسنین: آورد، وقتی چشم حضرت علی علیه السلام به آن غذا افتاد به زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

این غذا را از کجا آورده ای؟ در صورتی که [قبل از این گفتگو] چیزی نزد آن بانو نبود.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

یا اباالحسن! از این غذا بخور و جستجو منمای، سپاس مخصوص آن خدایست که مرا از دنیا نبرد تا اینکه فرزندی به من عطا کرد که نظیر مریم دختر عمران است، همان مریمی که هر گاه زکریا در میان محراب عبادت نزد او می آمد و غذایی نزد او می یافت به مریم می فرمود:

این غذا را از کجا آورده ای؟!

می گفت:

از طرف خدا به من نصیب شده، خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی می دهد.

پیغمبر خدا علی، فاطمه، حسن و حسین: از آن غذا خوردند و پیامبر بیرون آمد.

اعرابی، زاد و توشه ی خود را برگرفت و پس

از اینکه بر ناقه ی خود سوار شد نزد قبیله ی بنی سلیم که تعداد چهار هزار مرد بودند آمد، وقتی در وسط آنان قرار گرفت با بلندترین صدا گفت:

«قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ».

موقعی که آنان این گفتار را از او شنیدند برخاستند و شمشیرهای خود را برهنه کردند و به وی گفتند:

تو مایل بدین محمد شدی که شخصی ساحر و دروغگو است!؟

او گفت:

نه، محمد ساحر و دروغگو نیست.

سپس گفت:

ای گروه بنی سلیم حَقًّا که خدای حضرت محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، بهترین خدا می باشد و آن بزرگوار بهترین پیامبر است، گرسنه نزد او رفتم مرا سیر کرد، برهنه بودم مرا پوشانید، پیاده بودم سوارم کرد، آنگاه جریان سوسمار را برای آنان شرح داد و آن اشعاری را که برای رسول خدا سروده بود برای آنان خواند، پس از این گفتگوها گفت:

ای قبائل بنی سلیم! اسلام بیاورید تا از آتش جهنم در امان باشید.

در آن روز تعداد چهار هزار مرد که صاحبان پرچم های سبز بودند ایمان آوردند و در اطراف پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ گرد آمدند.

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

من این حدیث را در یک کتاب قدیمی که از تألیفات اهل تسنن بود این گونه دیدم:

حدیث کرد برای ما ابوبکر احمد بن علی طرشیشی در بغداد در سال چهارصد و هشتاد و چهار که حدیث کرد برای ما کریمه دختر احمد بن محمد بن حاتم مروزی در شهر مکه - که خداوند شهر را محفوظ بدارد - به قرائت خودش (یعنی از زبان خودش شنیدیم) در مسجد الحرام در ذی الحجه ی سال چهارصد و

سی و یک، که او گفت:

باخبر کرد مرا ابوعلی زاهر بن احمد فقیه در شهر سرخس و او گفت:

حدیث کرد ما را معاذ بن یوسف جرجانی که او گفت:

برای ما گفت احمد بن محمّد بن غالب، از قول عثمان بن ابی شیب و او از ابی نمیر و او از مجالد و او از ابن عبّاس همین روایت را نقل کرده ست.

بیان: جوهری گوید «تبدی الزجل» یعنی مردی که در صحرا اقامت کرده است و «ازدلف» یعنی پیش آمد و قطع کرد بر وزن «فرح» و «کرم» و منظور این است که قادر به سخن گفتن نبود و «العشراء» زنی را گویند که ده ماه یا هشت ماه از زایمان او گذشته باشد، مانند نفاس در زنان و «ذرفت عینه» یعنی جاری شد اشک چشمان او و «علله» یعنی مشغول شد به (مثلاً به خوردن و امثال آن) و «المخدع» و یا «المخدع» خانه ی کوچکی را گویند که داخل آن خانه بزرگ باشد. (یعنی از بیرون کوچک دیده می شود امّا داخل آن بزرگ است) و «صبأ فلان» یعنی زمانی که کسی از دینی خارج شده باشد و به دین دیگری درآمده باشد و گاهی «صبؤ» نیز تلفظ می شود.

[روایت شماره] (۶۲)

وَ مِنَ الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ، رُويَ فِي الْمَرَسِيلِ أَنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ كَانَ عَلَيْهِمَا ثِيَابٌ خَلَقَ وَ قَدْ قَرَّبَ الْعِيدُ فَقَالَا لِأُمَّهُمَا فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا: إِنَّ بَنِي فُلَانٍ خِيَطَتْ لَهُمُ الثِّيَابُ الْفَاخِرَةُ أَفَلَا تَخِيطينَ لَنَا ثِيَاباً لِلْعِيدِ يَا أُمَّة؟

فَقَالَتْ:

يُخَاطُ لَكُمْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ، فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْعِيدُ جَاءَ جَبْرَيْلُ بِقَمِيصَيْنِ مِنْ حُلَلِ الْجَنَّةِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ:

مَا هَذَا يَا أَخِي جَبْرِئِيلُ، فَأَخْبَرَهُ بِقَوْلِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ لِفاطِمَةَ وَ بِقَوْلِ فاطِمَةَ يُخَاطُ لَكُمْما إِنشاءَ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ جَبْرِئِيلُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لَمَّا سَمِعَ قَوْلَهَا: لَا نَسْتَحْسِنُ أَنْ نُكذِّبَ فاطِمَةَ بِقَوْلِهَا: يُخَاطُ لَكُمْما إِنشاءَ اللَّهِ.

وَ عَنْ سَعِيدِ الْحَقَافِ [الْحَافِظِ] الَّذِي يَلْمِي بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

بَيْنَمَا أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ يَتَنَعَّمُونَ وَ أَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ يُعَذِّبُونَ إِذَا لِأَهْلِ الْجَنَّةِ نُورٌ سَاطِعٌ، فَيَقُولُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: مَا هَذَا النُّورُ لَعَلَّ رَبَّ الْعِزَّةِ أَطَّلَعَ فَنَظَرَ إِلَيْنَا فَيَقُولُ لَهُمْ رِضْوَانٌ: لَا وَ لَكِنْ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا زَحَّ فاطِمَةَ فَتَبَسَّمتْ فَأَضَاءَ ذَلِكَ النُّورُ مِنْ ثَنَائِهَا.

وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَ:

لَمَّا أُسْرِى بِي وَ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ بَلَغْتُ إِلَى قَصِيرِ فاطِمَةَ فَرَأَيْتُ سَبْعِينَ قَصِيرًا مِنْ مَرْجَانِهِ حَمْرَاءَ مُكَلَّلِهِ بِاللُّؤْلُؤِ أَبْوَابُهَا وَ حِيطَانُهَا وَ أُسْرَتْهَا مِنْ عِزِّي وَاحِدٍ.

وَ قَالَ الْحَسَنُ: مَا كَانَ فِي الدُّنْيَا أُعْبَدَ مِنْ فاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا، كَأَنَّتِ تَقُومُ حَتَّى تَتَوَرَّمَ قَدَمَاهَا.

نیز در همان کتاب روایت می کند که امام حسن و امام حسین علیهما السلام لباس های مندرسی در بر داشتند، وقتی ایام عید فرا رسید به مادرشان حضرت زهراء سلام الله عليها گفتند:

برای فرزندان فلان همسایه لباس فاخر دوخته شده، ای مادر تو برای عید ما لباس نمی دوزی؟ فاطمه فرمود:

با خواست خدا برای شما هم دوخته خواهد شد.

هنگامی که روز عید فرا رسید جبرئیل دو پیراهن از حله های بهشتی به حضور پیغمبر خدا آورد، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به جبرئیل فرمود:

ای برادرم جبرئیل! اینها چیست؟ جبرئیل جریان حسنین و

لباس را برای آن حضرت شرح داد و گفت:

چون فاطمه فرموده:

برای شما هم انشاءالله لباس دوخته می شود، پس جبرئیل گفت، خدا می فرماید:

ما نیکو نمی دانیم که فاطمه نزد حسنین دروغگو در آید.

سعید دیلمی از انس از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

در آن هنگامی که اهل بهشت منتعم به نعمت های بهشتی می باشند و اهل جهنم معذب هستند نوری از داخل بهشت ساطع می شود، بعضی از آنان می گویند:

این چه نوری است، شاید خدای عزیز به ما نظر مرحمتی فرموده باشد!؟

رضوان به آنان می گوید:

نه، بلکه علی بن ابیطالب با فاطمه ی زهراء علیهما السلام مزاح کرد و آن بانو لبخندی زد و این نور از دندانهای ثنایای وی درخشید.

نیز از ابن عباس از رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

موقعی که مرا به معراج بردند و داخل بهشت شدم و به قصر فاطمه ی زهراء سلام الله علیها رسیدم تعداد هفتاد قصر دیدم که از مرجان سرخ و به وسیله ی مروارید پوشانده بودند، در و دیوارهای آنها از یک جنس بودند.

حسن می گوید:

کسی در دنیا از فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عابدتر نبود، زیرا به قدری برای عبادت می ایستاد که پاهایش ورم می کرد.

[روایت شماره] (۶۳)

[تنبيه خاطر] بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ النَّاسُ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُونَ بِلَالًا أَنْ يَأْتِيَ فَيُؤَدِّنَ إِذْ أَتَى بَعْدَ زَمَانٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

مَا حَبَسَكَ يَا بِلَالُ؟

فَقَالَ:

إِنِّي اجْتَرْتُ بِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ هِيَ تَطْحَنُ وَاضِعَةً ابْنَهَا الْحَسَنَ عِنْدَ الرَّحَى وَ هِيَ تَبْكِي، فَقُلْتُ لَهَا: أَيُّمَا أَحَبُّ إِلَيْكَ إِنْ

شَتِّ كَفَيْتُكَ ابْنِكَ وَ إِنُّ شَتِّ

كَفَيْتِكَ الرُّحَى، فَقَالَتْ:

أَنَا أَرْفُقُ بِابْنِي، فَأَخَذْتُ الرُّحَى فَطَحْتُ فَذَاكَ الَّذِي حَبَسَنِي، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:
رَحِمَتَهَا رَحِمَكَ اللَّهُ.

أَقُولُ: رَوَى ابْنُ شَيْرَوَيْهِ فِي الْفِرْدَوْسِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَبِي سَعِيدٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَا خَلَا مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ.

وَ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ عَنْهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ أَغْضَبَهَا أَغْضَبَنِي أَوْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي.

وَ عَنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

فَاطِمَةُ وَ عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فِي حَظِيرَةِ الْقُدْسِ فِي قُبَّةِ بَيْضَاءَ سَقْفُهَا عَرْشُ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ:

أَقُولُ: قَالَ السَّيِّدُ ابْنُ طَاوُوسٍ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي كِتَابِ سَعْدِ الشُّعُودِ قَالَ:

وَ حَدَّثْتُ فِي كِتَابِ مَا نَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ فِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ: تَأْلِيفِ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَلِيٍّ
بْنِ مَرْوَانَ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ عُبَيْدِ الْبَخَارِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْعَلَمِيِّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ هِشَامٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِي
هَارُونَ الْعَبْدِيِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ:

أُهِدِيَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَطِيفَةٌ مَنَسُوجَةٌ بِالذَّهَبِ أَهْدَاهَا لَهُ مَلِكُ الْحَبَشَةِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

لَا عَطِيفَتِيهَا رَجُلًا يُحِبُّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ وَ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ فَمَدَّ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَعْنَاقَهُمْ إِلَيْهَا فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

أَيْنَ عَلِيٌّ قَالَ عَمَارُ بْنُ يَاسِرٍ: فَلَمَّا سَمِعْتُ ذَلِكَ وَ ثَبَّتْ حَتَّى أَتَيْتُ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَخْبَرْتُهُ فَجَاءَ فَدَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
آلِهِ وَسَلَّمَ الْقَطِيفَةَ

إِلَيْهِ فَقَالَ:

أَنْتَ لَهَا، فَخَرَجَ بِهَا إِلَى سُوقِ اللَّيْلِ فَتَقَضَّهَا سِتْلِكًا سِتْلِكًا فَسَمَّهَا فِي الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى مَنْزِلِهِ وَ مَا مَعَهُ مِنْهَا دِينَارٌ، فَلَمَّا كَانَ مِنْ غَدٍ اسْتَقْبَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ أَخَذْتَ أَمْسِ ثَلَاثَةَ آلَافٍ مِثْقَالٍ مِنْ ذَهَبٍ فَأَنَا وَ الْمُهَاجِرُونَ وَ الْأَنْصَارُ نَتَغَدَّى عِنْدَكَ غَدًا، فَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

فَلَمَّا كَانَ الْغَدُ أَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فِي الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ حَتَّى قَرَعُوا الْبَابَ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ وَ قَدْ عَرِقَ مِنَ الْحَيَاءِ، لِأَنَّهُ لَيْسَ فِي مَنْزِلِهِ قَلِيلٌ وَ لَا كَثِيرٌ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ دَخَلَ الْمُهَاجِرُونَ وَ الْأَنْصَارُ حَتَّى جَلَسُوا وَ دَخَلَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَطَمَهُ فَإِذَا هُوَ بِجَفْنِهِ مَمْلُوءٌ ثَرِيدًا عَلَيْهَا عُرَاقٌ يَفُورٌ مِنْهَا رِيحُ الْمَسْكِ الْأَذْفَرِ فَضَرَبَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَدَهُ عَلَيْهَا فَلَمْ يَقْدِرْ عَلَى حَمْلِهَا، فَعَاوَنَتْهُ فَاطِمَةُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى حَمْلِهَا حَتَّى أَخْرَجَهَا فَوَضَعَهَا بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ، فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلَى فَاطِمَةَ فَقَالَ:

أَيُّ بُنَيَّةٍ أَنَّى لَكَ هَذَا؟

قَالَتْ:

يَا أَبَتِ «هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ» (٢٨٧). فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

الْحَمِيدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُخْرِجْنِي مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى رَأَيْتُ فِي ابْنَتِي مَا رَأَى زَكَرِيَّا فِي مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرَانَ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا أَبَتُ أَنَا خَيْرٌ أُمَّ مَرْيَمَ؟

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَنْتِ فِي قَوْمِكَ وَ مَرْيَمُ فِي قَوْمِهَا.

در کتاب تنبيه الخواطر (٢٨٨) می نگارد:

در آن موقعی که پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ و مردم در مسجد در انتظار بلال بودند که بیاید

و اذان بگوید. بلال بعد از زمانی آمد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به وی فرمود:

چه مانعی برای تو رُخ داد؟

گفت:

من از نزدیک فاطمه ی اطهر سلام الله عليها عبور کردم، دیدم آن بانو در حالی مشغول آسیاب کردن است و فرزندش حسن علیه السلام هم نزد آسیاب بود، در حالی که آن معظّمه گریان بود من به حضرتش گفتم:

دوست داری که در عوض شما آسیاب کنم، یا اینکه امام حسن علیه السلام را آرام نمایم؟

فرمود:

من به فرزندم مهربانترم، من مشغول آسیاب گردیدم، این عمل موجب دیر آمدنم شد.

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به وی فرمود:

خدا تو را رحمت کند که به دخترم فاطمه کمک کردی.

مرحوم علامه رحمه الله عليه می فرماید من می گویم که ابن شیرویه در کتاب الفردوس از ابن عباس و ابی سعید روایت کرده که آنها گفتند:

فاطمه سرور همه ی زنان عالمیان است به جز حضرت مریم دختر عمران (۲۸۹).

و از مسور بن مخرمه از قول پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نقل کرده که حضرتش فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است پس هر کس او را به غضب آورد مرا غضبناک نموده و یا فرمود:

هر کس او را اذیت کند مرا اذیت نموده ست.

عمر بن خطاب از پیغمبر عظیم الشأن صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند (۲۹۰) که فرمود:

فاطمه، علی، حسن و حسین: در حظیره القدس یعنی فردوس برین در یک قبه ی سفیدی هستند که سقف آن عرش حضرت پروردگار است.

مرحوم مجلسی رحمه الله عليه می فرماید:

من می گویم که سید بن طاووس در کتاب سعد السعود گفته من در کتاب «ما نَزَلَ

مِنَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ فِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَأَهْلِ بَيْتِهِ: « که تألیف محمد بن عباس بن علی بن مروان است گفته: حدیث کرد ما را محمد بن قاسم بن عیید بخاری از جعفر بن عبدالله علوی و او از یحیی بن هاشم و او از جعفر بن سلمان و او از ابی هارون عبدی از ابو سعید خدری روایت شده که گفت:

پادشاه حبشه یک قطیفه ی طلاباف برای پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ اهداء نمود.

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

من این قطیفه را به مردی عطا می کنم که خدا و رسول را دوست داشته باشد و خدا و رسول هم او را دوست می دارند، هر یک از اصحاب به طرف پیامبر خدا گردن کشیدند، ولی آن حضرت فرمود:

علی بن ابیطالب کجا است؟

عمار بن یاسر می گوید:

وقتی من این سخن را از آن حضرت شنیدم برخاستم و خود را به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام رساندم و جریان را برایش شرح دادم وقتی علی علیه السلام به حضور آن حضرت مشرف شد، پیامبر آن قطیفه را به وی عطا کرد و فرمود:

تو لایق این قطیفه خواهی بود، حضرت علی علیه السلام آن را گرفت و به بازار برد و پول آن را قسمت کرد و بین مهاجرین و انصار تقسیم نمود.

سپس در حالی به جانب خانه بازگشت که یک دینار همراه نداشت، فردای آن روز پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به حضرت علی علیه السلام برخورد و به وی گفت:

یا علی تو دیروز مبلغ سه هزار مثقال طلا گرفتی، من

و مهاجرین و انصار فردا برای صبحانه مهمان تو خواهیم بود، حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

مانعی ندارد.

فردای آن روز پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ با مهاجرین و انصار متوجه خانه ی حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شدند و دَقُّ الباب نمودند، حضرتش در حالی به استقبالشان آمد که از خجالت عرق به صورت مبارکشان جاری شده بود، زیرا غذا و طعامی در منزل نداشت، پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ با مهاجرین و انصار داخل خانه ی حضرت علی علیه السلام شدند و نشستند.

وقتی حضرت علی علیه السلام نزد فاطمه ی زهراء آمد دید ظرفی پُر از ترید پیش فاطمه است که بوی مشک اذفر از آن استشمام می شود، موقعی که علی علیه السلام خواست آن ظرف را حرکت دهد دید خیلی سنگین است لذا فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به وی کمک کرد تا آن ظرف را به حضور پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آوردند.

پس از این جریان پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نزد فاطمه آمد و گفت:

ای دختر عزیزم! این غذا را از کجا آورده ای؟!

گفت:

پدر جان از سوی خدا به من نصیب شده، زیرا خدا هر کسی را که بخواهد بدون حساب رزق و روزی عطا می کند.

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

سپاس مخصوص آن خدایست که مرا از دنیا نبرد تا اینکه معجزه ای از دخترم دیدم که حضرت زکریا از حضرت مریم دید.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها عرض کرد:

یا رسول الله من بهترم یا حضرت مریم؟ پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

تو بهترین زنان

قوم خود هستی، مریم هم بهترین زنان قوم خود بود.

[روایت شماره] (۶۴)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

أَقْبَلْتُ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَعَرَفَ فِي وَجْهِهَا الْخُمْصَ قَالَ:

يَعْنِي الْجُوعَ فَقَالَ لَهَا: يَا بِنْتَهُ هَاهُنَا فَأَجْلَسَهَا عَلَيَّ فَخَذَهُ الْأَيْمَنُ، فَقَالَتْ:

يَا أَبَتَاهُ إِنِّي جَائِعَةٌ، فَرَفَعَ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ:

اللَّهُمَّ رَافِعِ الْوَضْعَةَ وَ مُشِيعِ الْجَاعَةَ أَشْعِ فَاطِمَةَ بِنْتَ نَبِيِّكَ،

قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَوَاللَّهِ مَا جَاعَتْ بَعْدَ يَوْمِهَا حَتَّى فَارَقَتْ الدُّنْيَا.

وَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ وَجَدَتْ عِلَّةً فَجَاءَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَائِدًا فَجَلَسَ عِنْدَهَا وَ سَأَلَهَا عَنْ حَالِهَا، فَقَالَتْ:

إِنِّي أَشْتَهِي طَعَامًا طَيِّبًا، فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلَى طَاقٍ فِي الْبَيْتِ فَجَاءَ بِطَبَقٍ فِيهِ زَبِيبٌ وَ كَعْكٌ وَ أَقِطٌ وَ قِطْفٌ عِنَبٍ (۲۹۱) فَوَضَعَهُ بَيْنَ يَدَيْ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فِي الطَّبَقِ وَ سَمَّى اللَّهُ وَ قَالَ:

كُلُوا بِسْمِ اللَّهِ، فَأَكَلَتْ فَاطِمَةُ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ عَلِيُّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ: فَبَيْنَمَا هُمْ يَأْكُلُونَ إِذْ وَقَفَ سَائِلٌ عَلَى الْبَابِ فَقَالَ:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَطْعَمُونَا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

أَحْسِبُ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَكَذَا تَقُولُ لِلْمَسْكِينِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ الشَّيْطَانُ وَ إِنَّ جَبْرَائِيلَ جَاءَكُمْ بِهَذَا الطَّعَامِ مِنَ الْجَنَّةِ فَأَرَادَ الشَّيْطَانُ أَنْ يُصِيبَ مِنْهُ وَ مَا كَانَ ذَلِكَ يَتَّبِعِي لَهُ.

وَ عَنْ حُدَيْفَةَ قَالَ:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لَا

يَنَامُ حَتَّى يُقْبَلَ عُرْضَ وَجْهِهِ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا أَوْ بَيْنَ ثَدْيَيْهَا.

وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لَا يَنَامُ حَتَّى يَضَعَ وَجْهَهُ الْكَرِيمَ بَيْنَ ثَدْيَيْ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا.

در کتاب مصباح الانوار از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

یک وقت فاطمه سلام الله عليها به حضور پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آمد، رسول خدا آثار گرسنگی را در صورت او دریافت؛ به فاطمه سلام الله عليها فرمود:

ای دختر عزیزم! روی زانوی راستم بنشین.

حضرت زهرا سلام الله عليها عرض کرد:

پدر جان من گرسنه ام، پیامبر خدا دست های مبارک را به جانب آسمان بلند کرد و گفت:

ای خدایی که تواضع کنندگان را رفعت می دهی و گرسنگان را سیر می کنی، فاطمه دختر محمد را سیر کن، امام باقر علیه السلام فرمود:

به خدا قسم فاطمه بعد از آن روز گرسنه نشد تا از جهان مفارقت کرد.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام می فرماید:

یک وقت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها کسالتی پیدا کرد، رسول خدا به عیادت ایشان آمد و گفت:

حال تو چگونه ست؟ فاطمه گفت:

من به غذا اشتها دارم، پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ برخاست و از زیر طاقی که در آن خانه بود یک طبق آورد که حاوی مویز، نان شیرینی، کشک و خوشه ی انگور بود و آن را جلو فاطمه نهاد.

سپس پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دست مبارک خود را روی آن طبق نهاد و نام خدا را برد و به اهل بیت خود فرمود:

بسم الله، بخورید، در آن میان که رسول خدا فاطمه ی زهراء،

علی مرتضی، امام حسن مجتبی و امام حسین: مشغول خوردن غذا شدند شخص سائلی بر در خانه آمد و گفت:

«السَّلَامُ عَلَیْكُمْ»، از این غذایی که خدا به شما عطا کرده به من هم بدهید.

پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

گم شو!! زهرای اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

پدرجان تاکنون به هیچ سائلی این طور نگفته بودی!! رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

این سائل، شیطان است. این غذا را جبرئیل از بهشت آورده، شیطان تصمیم دارد از این غذا بخورد، در صورتی که نصیبتش نخواهد شد.

حَدَّثَنِيهِ مِي كُوَيْد:

پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تا صورت یا ما بین سینه ی فاطمه را نمی بوسید، نمی خوابید.

امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید:

رسول اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تا صورت مبارک خود را در میان سینه ی فاطمه نمی گذاشت به خواب نمی رفت.

[روایت شماره] (۶۵)

[علل الشرائع] [الْقَطَّانُ، عَنِ السُّكْرِيِّ، عَنِ الْجَوْهَرِيِّ، عَنِ شُعَيْبِ بْنِ وَقْدٍ، عَنِ إِسْحَاقَ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: إِنَّمَا سُمِّيَتْ فَاطِمَةُ مُحَدَّثَةً لِأَنَّ الْمَلَائِكَةَ كَانَتْ تَهْبِطُ مِنَ السَّمَاءِ فَتُنَادِيهَا كَمَا تُنَادِي مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ فَتَقُولُ: يَا فَاطِمَةُ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَ طَهَّرَكِ وَ اصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ» (۲۹۲) يَا فَاطِمَةُ «أَقْتَنِي لِرَبِّكِ وَ اسْجُدِي وَ ارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ» (۲۹۳) فَتَحَدِّثُهُمْ وَ يُحَدِّثُونَهَا فَقَالَتْ لَهُمْ ذَاتَ لَيْلَةٍ: أَلَيْسَتْ الْمُفَضَّلَةُ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ؟

فَقَالُوا: إِنَّ مَرْيَمَ كَانَتْ سَيِّدَةَ نِسَاءِ عَالَمِهَا وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَكَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ عَالَمِكَ وَ عَالِمِهَا وَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ.

کتاب دلائل الإمامه، للطبری عن أبي محمد هارون بن موسى التلعكبري

عن الصدوق مثله.

در کتاب علل الشرایع (۲۹۴) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

فاطمه بدین جهت مُخَيِّدَةً نامیده شد که ملائکه از آسمان به زمین می آمدند و حضرتش را ندا می کردند همان طور که حضرت مریم بنت عمران را ندا می کردند.

ملائکه به فاطمه ی زهراء سلام الله عليها می گفتند:

ای فاطمه، خدا تو را پاک و پاکیزه کرد و بر زنان عالم برگزید، ای فاطمه، برای خدا قنوت به جای آور و با رکوع کنندگان سجده و رکوع کن فاطمه با ملائکه و ملائکه با فاطمه گفتگو می کردند.

یک شب زهرا ی اطهر سلام الله عليها به ملائکه فرمود:

آیا نه چنین است که حضرت مریم از زنان عالم افضل بود؟

گفتند:

مریم بر زنان زمان خود افضل و برتر بود، ولی خدا تو را بر تمام زنان زمان خود و زمان حضرت مریم و زنان اولین و آخرین افضل و برتر قرار داده ست.

[روایت شماره] (۶۶)

[علل الشرائع] [أبي، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ الْمُؤَدَّبِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ الْأَصْبَهَانِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيِّ، عَنْ إِسْمَاعِيلِ بْنِ بَشَّارٍ قَالَ:

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ الْحَضْرَمِيُّ بِمِصْرَ مُنْذُ ثَلَاثِينَ سَنَةً،

قَالَ:

حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ،

قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ: لَمَّا قَرَأَ: «وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ» (۲۹۵) وَلَا مُخَيِّدٍ قُلْتُ: وَهَلْ يُحَدِّثُ الْمَلَائِكَةُ إِلَّا الْأَنْبِيَاءَ؟

قَالَ:

إِنَّ مَرْيَمَ لَمْ تَكُنْ نَبِيَّةً وَكَانَتْ مُخَيِّدَةً وَأُمُّ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ كَانَتْ مُخَيِّدَةً وَ لَمْ تَكُنْ نَبِيَّةً وَ سَيَّارَةُ امْرَأَةِ إِبْرَاهِيمَ قَدْ عَايَنَتْ

الْمَلَائِكَةَ فَبَشَّرُوهَا «يَا إِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ» (٢٩٦) وَلَمْ تَكُنْ نَبِيَّةً وَفَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
كَانَتْ مُحَدَّثَةً

وَلَمْ تَكُنْ نَبِيَّةً.

قال الصدوق رحمه الله عليه: قد أخبر الله عزوجل في كتابه بأنه ما أرسل من النساء أحداً إلى الناس في قوله تبارك و تعالی «و ما أرسلنا قبلك إلا رجالاً نوحى إليهم» (۲۹۷) و لم يقل نساءً و المحدثون ليسوا برسل و لا أنبياء.

در کتاب علل الشرایع (۲۹۸) با چند واسطه از سلیمان نقل کرده که هنگامی که محمد بن ابی بکر آیه ی «و ما أرسلنا من قبلك من رسولٍ و لا نبی» را قرائت کرد بعد از «و لا نبی» کلمه «و لا مَجدت» را آورد من به او گفتم این کلمه زائد است زیرا ملائکه فقط به انبیاء حدیث گفته و با ایشان سخن می گویند، بنابراین مَجدتی که نبی نباشد وجود ندارد محمد بن ابی بکر گفت:

حضرت مریم نبی نبود ولی مُحدّثه بود، همچنین مادر موسی بن عمران علیه السلام مُحدّثه بود و در عین حال نبی نبود، ساره همسر ابراهیم علیه السلام ملائکه را معاینه ی (با دو چشم) دید و آنها به او بشارت اسحاق و بعد از اسحاق یعقوب را دادند ولی نبی نبود و نیز حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ با این که نبی نبود، مُحدّثه بود.

مرحوم شیخ صدوق می گوید:

خداوند عزوجل در کتابش یعنی قرآن، خبر داده است که از میان زنان احدی را رسول قرار نداده و به سوی مردم نفرستاده است، آیه ای که حق تعالی در آن این خبر را داده عبارت است از: «قبل از تو ای پیامبر ما کسی را به سوی این مردم نفرستادیم مگر مردانی که به آنها وحی نمودیم» در

این آیه حقّ تعالی فرموده:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ» و فرموده «إِلَّا نِسَاءً» پس از این آیه می توان به وضوح استفاده کرد که زنان نبی یا رسول نبوده اند ولی این که مُحَدَّث نبوده اند آیه بر آن دلالتی ندارد و اساساً محدثون غیر از رسل و انبیاء هستند چه آن که مردانی بوده اند که مُحَدَّث به حساب آمده ولی نبی و رسول نبوده اند.

[روایت شماره] (۶۷)

[بصائر الدرجات] [الكافی] [أحمدُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ، عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ، عَنِ ابْنِ رَبَائِ، عَنِ أَبِي عُبَيْدَةَ قَالَ:

سَأَلَ أَبَاعَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْضَ أَصْحَابِنَا، عَنِ الْجَفْرِ، فَقَالَ:

هُوَ جِلْدٌ ثَوْرٍ مَمْلُوءٌ عِلْمًا، فَقَالَ لَهُ: مَا الْجَامِعَةُ؟

قَالَ تِلْكَ صَ حَيْفَهُ طُولُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فِي عَرْضِ الْأَدِيمِ مِثْلُ فِخْدِ الْفَالِجِ فِيهَا كُلُّ مَا يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ وَ لَيْسَ مِنْ قَضِيَّتِهِ إِلَّا وَ فِيهَا حَتَّى أَرْضُ الْخَدَشِ،

قَالَ لَهُ: فَمُصْحَفُ فَاطِمَةَ؟ فَسَكَتَ طَوِيلًا ثُمَّ قَالَ:

إِنَّكُمْ لَتَبَحْثُونَ عَمَّا تُرِيدُونَ وَ عَمَّا لَا تُرِيدُونَ، إِنَّ فَاطِمَةَ مَكَتَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خَمْسَةَ وَ سَبْعِينَ يَوْمًا وَ قَدْ كَانَ دَخَلَهَا حُزْنٌ شَدِيدٌ عَلَى أَبِيهَا وَ كَانَ جَبْرَائِيلُ يَأْتِيهَا فَيُحْسِنُ عَزَاءَهَا عَلَى أَبِيهَا وَ يُطَيِّبُ نَفْسَهَا وَ يُخْبِرُهَا عَنْ أَبِيهَا وَ مَكَانِهِ وَ يُخْبِرُهَا بِمَا يَكُونُ بَعْدَهَا فِي ذُرِّيَّتِهَا وَ كَانَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَكْتُبُ ذَلِكَ، فَهَذَا مُصْحَفُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا.

صاحب بصائر الدرجات و علامه ی کلینی در کافی (۲۹۹) با چند واسطه از ابو عبیده روایت می کند که گفت:

بعضی از اصحاب حضرت امام جعفر صادق علیه السلام از آن حضرت راجع به جفر پرسش نمود. امام صادق علیه السلام فرمود:

جفر پوست گاو است که علوم فراوانی بر آن نوشته شده.

پرسید:

جامعه چیست؟

فرمود:

جامعه

یک صحیفه ایست طول آن هفتاد ذراع (۳۰۰) و به پهنای یک پوست می باشد. در آن جامعه آنچه را که مردم احتیاج داشته باشند موجود است هیچ موضوعی نیست که در آن نباشد حتی تاوان و دیه ی خراش.

گفت:

مصحف فاطمه سلام الله علیها چیست؟ امام صادق علیه السلام پس از اینکه مقدار زیادی مکث نمود فرمود:

شما درباره ی موضوعی که تصمیم دارید و ندارید جستجو می کنید.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها مدت ۷۵ روز با حزن شدیدی بعد از رسول خدا زنده بود، جبرئیل نزد او می آمد و راجع به شهادت پیامبر خدا به ایشان تسلیت می گفت و حضرتش را از مکان پدرش آگاه می کرد، او را از آن مصائبی که بعداً دچار فرزندانش می شد خبر می داد، علی بن ابیطالب علیه السلام این موضوعات را می نوشتند این معنی مصحف فاطمه ست.

[روایت شماره] (۶۸)

[بصائر الدرجات] [أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ حَمَادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: تَظْهَرُ زَنَادِقُهُ سَنَةَ ثَمَانِيَةِ وَعِشْرِينَ وَمِائَةٍ وَذَلِكَ لِأَنِّي نَظَرْتُ فِي مُصْحَفِ فَاطِمَةَ،

قَالَ:

فَقُلْتُ: وَمَا مُصْحَفُ فَاطِمَةَ؟

فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمَّا قَبِضَ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى فَاطِمَةَ مِنْ وَقَاتِهِ مِنَ الْحُزْنِ مَا لَا يَغْلُمُهُ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا مَلَكًا يَسْأَلُ عَنْهَا عَمَّهَا وَيُحَدِّثُهَا، فَشَكَتَ ذَلِكَ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهَا: إِذَا أَحْسَسْتَ بِذَلِكَ وَسَمِعْتَ الصَّوْتَ قُولِي لِي، فَأَعْلَمْتَهُ فَجَعَلَ يَكْتُبُ كُلَّمَا سَمِعَ حَتَّى أَثْبَتَ مِنْ ذَلِكَ مُصْحَفًا،

قَالَ:

ثُمَّ قَالَ:

أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ مِنَ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَ لَكِنْ فِيهِ عِلْمٌ مَا يَكُونُ.

در کتاب بصائر الدرجات (۳۰۱) با چند واسطه از حماد بن عثمان روایت می کند که گفت:

از امام

جعفر صادق علیه السلام شنیدم می فرمود:

در سنه ی ۱۲۸ قمری زندیق هایی به وجود خواهند آمد.

من به مصحف فاطمه نظر کردم و این خبر غیبی را دادم، من به امام صادق علیه السلام گفتم:

مصحف فاطمه چیست؟

فرمود:

موقعی که خدای توانا پیامبر خود را قبض روح کرد غم و اندوهی دچار فاطمه ی اطهر شد که غیر از خدا کسی اندازه ی آن را نمی دانست. خدای رؤوف یک ملکی را نزد او فرستاد که به او تسلیت بگوید و با او گفتگو کند، فاطمه این مطلب را برای علی علیه السلام شرح داد حضرت علی به حضرت زهرا علیهما السلام فرمود:

هر گاه تو صوت آن ملک را احساس کنی برایم بگو.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها هر گاه مطلبی را از آن ملک می شنید برای حضرت علی علیه السلام شرح می داد و آن بزرگوار آن را می نوشت و نوشته های آن حضرت را مصحف فاطمه می گویند، حکم حلال و حرامی در آن نیست، ولی علم به امور آینده در آن موجود است.

[روایت شماره] (۶۹)

[الکافی] [الْعِدَّةُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (۳۰۲)].

أقول: قد أوردنا كثيرا من فضائلها و مناقبها و سيرها سلام الله عليها في باب غضب فدك و باب فضائل أصحاب الكساء:

و رَوَى الْحَسَنُ بْنُ سُلَيْمَانَ فِي كِتَابِ الْمُخْتَصَرِ مِنْ تَفْسِيرِ الثَّعْلَبِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ:

خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَدْ أَخَذَ بِيَدِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ قَالَ:

مَنْ عَرَفَ هَيْدَةَ فَقَدْ عَرَفَهَا وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهَا فَهِيَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ هِيَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَ هِيَ قَلْبِي الَّذِي بَيْنَ جَنْبَيْ فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ.

كِتَابُ الدَّلَائِلِ لِلطَّبْرِيِّ، عَنْ أَبِي الْفَرَجِ الْمُعَافَا،

عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمِّهِ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ:

حَدَّثَنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ:

قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

أَلَا أُبَشِّرُكَ؟ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُتَّحِفَ زَوْجَهُ وَلَيْتَهُ فِي الْجَنَّةِ بَعَثَ إِلَيْكَ تَبَعَيْنَ إِلَيْهَا مِنْ حُلِيِّكَ.

در کتاب کافی (۳۰۳) از احمد بن محمد مانند این روایت آورده شده است.

علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

ما بسیاری از فضائل و مناقب و سیره ی حضرت زهرا سلام الله علیها در باب غضب فدک و باب فضائل اصحاب کساء: را آوریم.

حسن بن سلیمان در کتاب «المحتضر» روایت کرد از تفسیر ثعلبی که او با ذکر سند روایت را به مجاهد می رساند که مجاهد گفت:

هر کس می شناسد این (بزرگوار) را که می شناسد و هر کس نمی شناسد (بداند که او) فاطمه دختر محمد است و او پاره ی تن من و اوست قلب من که بین دو پهلوی من قرار گرفته، پس هر کس او را اذیت کند به تحقیق مرا اذیت نموده و هر کس مرا اذیت نماید حقیقتاً خدا را اذیت نموده است.

طبری در کتاب دلائل الامامه (۳۰۴) با چند واسطه از حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها روایت می کند که فرمود:

پدرم رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به من گفت:

به تو بشارت می دهم موقعی که خدای رؤوف بخواهد در بهشت برای زوجه ی ولی و دوست خود تحفه ای عطا کند نزد تو می فرستد که تو از زر و زیور خود برایش بفرستی.

بخش چهارم؛ درباره ی اخلاق و رفتار حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب ۴؛ سیرها و مکارم اخلاقها سلام الله علیها و سیر بعضی خدماتها)

[روایت شماره] (۰۱)

[قرب الإسناد] السُّنْدِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِي الْبُخْتَرِيِّ،

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

تَقَاضَى عَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي الْحِدْمَةِ، فَقَضَى عَلِيٌّ فَاطِمَةَ بِخِدْمَتِهِ مَا دُونَ
الْبَابِ وَقَضَى عَلِيٌّ بِمَا خَلَفَهُ،

قَالَ:

فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: فَلَا يَعْلَمُ مَا دَاخَلَنِي مِنَ الشُّرُورِ إِلَّا اللَّهُ يَا كَفَائِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَحْمِلُ رِقَابَ الرِّجَالِ.

بیان: تحمیل رقاب الرجال ای تحمیل امور تحملها رقابهم من حمل القرب و الحطب و یحتمل أن یكون کنایه عن التبرُّز من بین
الرجال، أو المشی علی رقاب النائمین عند خروجها لیلاً للاستقاء ای التحمیل علی رقابهم و لا یبعد أن یكون أصله ما تحمیل
فأسقطت کلمه «ما» من التسخار.

ثُمَّ اعْلَمْ أَنَّ الْمَعْرُوفَ فِي اللَّغَةِ كَفَاهُ لَا أَكْفَاهُ وَ لَعَلَّ فِيهِ أَيْضاً تَصْحِيفاً (٣٠٥).

در کتاب قرب الاسناد (٣٠٦) با چند واسطه از امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

حضرت علی علیه السلام و حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ تقاضا نمودند که
آن حضرت دستور برنامه ی زندگی ایشان را تعیین کند.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ خدمت داخلی خانه را به عهده ی حضرت فاطمه سلام الله علیها نهاد و کارهای خارج
از منزل را به عهده ی حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام گذاشت.

حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها برای اینکه پیامبر خدا او را از معامله کردن با مردان نجات داده بود به قدری خوشحال شد
که غیر از خدا کسی نمی دانست.

بیان: «تحمیل رقاب الرجال» یعنی تحمیل گردن مردان، (یعنی) آنچه را بر دوش و گردن می گیرند مانند حمایل کردن غلاف

شمشیر و هیزم و احتمال هم دارد کنایه از این باشد که آن مرد از بین مردان دیگر شاخص و بارز شده باشد و یا به این معنی است که عبور می کرد بر گردن کسانی که خواب بودند در زمان خارج شدن برای آب دادن، یعنی تحمل می کرد بر گردن آنها (خود را بر گردن آنها نگه می داشت) و بعید نیست که اصل آن «ما تحمل» بوده و «ما» توسط نسخه نویسان ساقط شده باشد.

پس بدان که معروف در لغت «کفاه» می باشد نه «اکفاه» و شاید در اینجا غلط تلفظ شده باشد.

[روایت شماره] (۰۲)

[عیون أخبار الرضا علیه السلام] بِالْأَسَانِيدِ الثَّلَاثَةِ، عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ:، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: حَدَّثَنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ قَالَتْ:

كُنْتُ عِنْدَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِذْ دَخَلَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَفِي عُنُقِهَا قِلَادَةٌ مِنْ ذَهَبٍ كَانَتْ اشْتَرَاهَا لَهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ قَيْءٍ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

يَا فَاطِمَةُ لَا يَقُولُ النَّاسُ إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ تَلْبَسُ لِإِسِّ الْجَبَّابِرَةِ، فَقَطَعْتَهَا وَبَاعْتَهَا وَاشْتَرَتْ بِهَا رَقَبَةً فَأَعْتَقْتَهَا، فَسِيرَ بِمِثْلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرضا (۳۰۷) علیه السلام با چند واسطه از اسماء بنت عمیس روایت می کند که گفت:

من نزد فاطمه ی زهراء سلام الله عليها بودم که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نزد آن معظمه آمد، یک گردنبندی در گردن فاطمه ی اطهر سلام الله عليها بود که حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام آن را از

سهم غنیمت خود خریده بود.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به فاطمه ی اطهر سلام الله عليها فرمود:

ای فاطمه! مبادا مردم بگویند:

فاطمه دختر محمّد لباس و زر و زیور ستمکاران را پوشیده ست! فاطمه آن گردنبند را باز کرد و فروخت و از پول آن یک غلام زر خرید را در راه خدا آزاد کرد. پس حضرت رسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از این عمل فاطمه سلام الله عليها مسرور گشت.

[روایت شماره] (۰۳)

[علل الشرائع] [ابن مقبره، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيِّ، عَنْ جُنَيْدِ بْنِ وَالِقِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو المَازِنِيِّ، عَنْ عُبَادَةَ الْكَلْبِيِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ فَاطِمَةَ الصُّغْرَى، عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَخِيهِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

رَأَيْتُ أُمَّي فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا قَامَتْ فِي مِحْرَابِهَا لَيْلَةً جُمِعَتْهَا فَلَمْ تَزَلْ رَاكِعَةً سَاجِدَةً حَتَّى اتَّصَحَ عَمُودُ الصُّبْحِ وَ سَجَعَتْهَا تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ تَسْتَمِيهِمْ وَ تَكْتَبِرُ الدُّعَاءَ لَهُمْ وَ لَا تَدْعُو لِنَفْسِهَا بِشَيْءٍ، فَقُلْتُ لَهَا: يَا أُمَّاهُ لِمَ لَا تَدْعِينَ لِنَفْسِكَ كَمَا تَدْعِينَ لِغَيْرِكَ؟

فَقَالَتْ:

يَا بُنَيَّ! الْجَارُ ثُمَّ الدَّارُ.

شیخ صدوق در کتاب علل الشرائع (۳۰۸) با چند واسطه از حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام روایت می کند که فرمود:

شبهای جمعه مادرم فاطمه ی اطهر سلام الله عليها را می دیدیم تا طلوع صبح مشغول رکوع و سجود در محراب عبادتش بود، می شنیدم که مادرم مکرراً برای مؤمنین و مؤمنات دعا می کرد و نام ایشان را می برد ولی برای خویش دعا نمی کرد.

من به مادرم گفتم:

پس چرا برای خود دعا نمی کنی همچنان که برای دیگران دعا می کنی؟!!

فرمود:

ای پسر عزیزم، اوّل همسایه، سپس اهل

[روایت شماره] (۰۴)

[علل الشرائع] أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَرْوَزِيُّ، عَنْ جَعْفَرِ الْمُقْرِي، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْمَوْصِلِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِي زَيْدِ الْكَحَّالِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

كَانَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِذَا دَعَتْ تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَدْعُو لِنَفْسِهَا، فَقِيلَ لَهَا: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّكَ تَدْعِينَ لِلنَّاسِ وَلَا تَدْعِينَ لِنَفْسِكَ، فَقَالَتْ:

الْجَارُ ثُمَّ الدَّارُ.

نیز در همان کتاب (۳۰۹) با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارشان: روایت می کند که فرمودند:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها برای مؤمنین و مؤمنات دعا می کرد و برای خویشان دعا نمی کرد.

وقتی به آن بانو گفته می شد:

تو برای مردم دعا می کنی، پس چرا برای خویشان دعا نمی کنی؟! می فرمود:

اول همسایه سپس اهل خانه.

[روایت شماره] (۰۵)

[علل الشرائع] الْقَطَّانُ، عَنِ الشُّكْرِيِّ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنِ ابْنِ عَلِيٍّ، عَنِ الْحَرِيرِيِّ، عَنِ أَبِي الْوَرْدِ بْنِ ثُمَامَةَ، عَنِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ بَنِي سَعْدِ الْأَحْدَثِ عَنِّي وَعَنْ فَاطِمَةَ إِنَّهَا كَانَتْ عِنْدِي وَكَانَتْ مِنْ أَحَبِّ أَهْلِهِ إِلَيْهِ وَ أَنَّهَا اسْتَيْقَتْ بِالْقَرْبَةِ حَتَّى أَثَّرَ فِي صِدْرِهَا وَ طَحَنَتْ بِالرَّحَى حَتَّى مَجَلَّتْ يَدَاهَا وَ كَسَيْتِ الْبَيْتَ حَتَّى اغْبَرَّتْ ثِيَابَهَا وَ أَوْقَدَتِ النَّارَ تَحْتَ الْقَدْرِ حَتَّى دَكَنْتِ ثِيَابَهَا، فَأَصَابَهَا مِنْ ذَلِكَ ضَرَرٌ شَدِيدٌ.

فَقُلْتُ لَهَا: لَوْ أَتَيْتِ أَبَاكَ فَسَأَلْتِيهِ خَادِمًا يَكْفِيكَ ضَرًّا مَا أَنْتَ فِيهِ مِنْ هَذَا الْعَمَلِ، فَأَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَوَجَدَتْ عِنْدَهُ حُدَاثًا فَاسْتَحْتَفَتْ فَانْصَرَفَتْ.

قَالَ:

فَعَلِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَنَّهَا جَاءَتْ لِحَاجَةٍ،

قَالَ:

فَعَدَا عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ فِي

لِفَاعِنَا فَقَالَ:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، فَسَكَتْنَا وَاسْتَحْيَيْنَا لِمَكَانِنَا، ثُمَّ قَالَ:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَسَكَتْنَا، ثُمَّ قَالَ:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. فَخَشِينَا إِنْ لَمْ نَزِدَّ عَلَيْهِ أَنْ يَنْصِيرِفَ وَقَدْ كَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ يُسَلِّمُ ثَلَاثًا فَإِنْ أُذِنَ لَهُ وَإِلَّا انْصِيرِفَ، فَقُلْتُ: وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْخُلْ فَلَمْ يَعُدْ أَنْ جَلَسَ عِنْدَ رُءُوسِنَا، فَقَالَ:

يَا فَاطِمَةُ مَا كَانَتْ حَاجَتُكَ أَمْسٍ عِنْدَ مُحَمَّدٍ؟

قَالَ:

فَخَشِيتُ إِنْ لَمْ نُجِبْهُ أَنْ يَقُومَ قَالَ:

فَأَخْرَجْتُ رَأْسِي فَقُلْتُ: أَنَا وَاللَّهِ أَخْبِرْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا اسْتَيْتَقَتْ بِالْقُرْبَةِ حَتَّى أَثَرَتْ فِي صِدْرِهَا وَجَرَّتْ بِالرَّحَى حَتَّى مَجَلَتْ يَدَاهَا وَكَسَيْتِ حَتِ الْبَيْتِ حَتَّى اغْبَرَّتْ ثِيَابَهَا وَأَوْهَدَتْ تَحْتَ الْقَدْرِ حَتَّى دَكَنْتِ ثِيَابَهَا، فَقُلْتُ لَهَا: لَوْ أَتَيْتِ أَبِيَاكِ فَسَأَلْتِيهِ خَادِمًا يَكْفِيكَ ضَرًّا مَا أَنْتِ فِيهِ مِنْ هَذَا الْعَمَلِ،

قَالَ:

أَفَلَا أَعَلَّمْتُمَا مَا هُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنَ الْخَادِمِ؟ إِذَا أَخَذْتُمَا مَنَاكِمَا فَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَ ثَلَاثِينَ وَ أَحْمَدَا ثَلَاثًا وَ ثَلَاثِينَ وَ كَبِّرَا أَرْبَع [أَرْبَعًا] وَ ثَلَاثِينَ،

قَالَ:

فَأَخْرَجْتُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا رَأْسَهَا فَقَالَتْ:

رَضِيتُ عَنِ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ ثَلَاثَ دَفْعَاتٍ.

بيان: قال الجزري: مجلت يده تمجل مجلاً، إذا ثخن جلدها في العمل بالأشياء الصلبة و منها حديث فاطمه سلام الله عليها أنها شكت إلى علي عليه السلام مجل يدها من الطحن.

و قال: في حديث فاطمه سلام الله عليها أنها أوقدت القدر حتى دكنت ثيابها، دكن الثوب إذا أتسخ و اغبرَّ لونه يدكن دكنا.

و قال: اللفَاعِ ثوب يجلل به الجسد كله كساء كان أو غيره و منه حديث علي و فاطمه عليهما السلام و قد دخلنا في لفاعنا أي لحافنا.

وقال: فى حدِيث فاطمه أنّها جاءت إلى النبى صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فوجدت عنده حُذائاً أى جماعه يتحدّثون و هو جمع على غير قياس حملاً على

نظیره، نحو سامر و سَمَار فَإِنَّ السَّمَارَ الْمَحْدَثُونَ.

قوله: فلم يعد أن جلس، أي لم يتجاوز عن الجلوس من عدا يعدو قال الجوهرِيُّ: عداه أي جاوزه و ما عدا فلان أن صنع كذا.

نیز با چند واسطه روایت می کند (۳۱۰) که حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام به یکی از مردان بنی سعد فرمود:

آیا داستان خودم و فاطمه را برای تو بگویم؟ بدان که فاطمه ی اطهر زوجه ی من و نزد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از محبوب ترین اهل و عیالش بود.

فاطمه با مَشَك به قدری آب آورد که اثر آن در سینه اش به جای ماند، به قدری آسیاب کرد که دست هایش پینه بستند، به قدری خانه را جاروب می کرد که لباس هایش غبارآلود می شد، به قدری در زیر دیگ آتش می افروخت که لباس هایش چرک می شد، او بدین جهت دچار زحمت و مشقت شدیدی شده بود.

یک وقت به حضرت زهراء سلام الله عليها گفتم:

کاش پیش پدرت پیغمبر خدا می رفتی و از آن حضرت تقاضا می کردی که یک خادمی برایت عطا کند تا معین و کمک کار تو باشد؟ هنگامی که زهرا ی اطهر برای این منظور به حضور پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ رفت دید گروهی با آن حضرت مشغول گفتگو می باشند، فاطمه ی زهراء خجالت کشید و مراجعت نمود.

چون پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دریافت که فاطمه حاجتی داشت لذا آن بزرگوار فردا صبح زود که ما خواب بودیم نزد ما آمد و گفت:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ»، ما سکوت اختیار کردیم و چون خوابیده بودیم خجل شدیم.

رسول خدا برای دوّمین بار گفت:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ» و ما نیز ساکت شدیم.

وقتی مرتبه ی سوّم

گفت:

«السَّلَامُ عَلَیْكُمْ»، ما ترسیدیم که اگر جواب آن حضرت را نگوئیم مراجعت نماید، زیرا سه مرتبه به ما سلام کرده بود، من گفتم:

«وَعَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ» وارد شو، وقتی وارد شد بالای سر ما نشست و به فاطمه ی اطهر فرمود:

دیروز چه حاجتی داشتی که نزد من آمدی؟

من ترسیدم اگر جواب آن برگزیده ی خدا را نگوئیم برخیزد و برود، لذا سر خود را از زیر لحاف درآوردم و گفتم:

یا رسول الله من جریان را برای شما شرح می دهم:

بدان که فاطمه ی زهراء به قدری به وسیله ی مشک آب آورده که مشک در سینه ی او اثر نهاده، به قدری آسیاب کرده که دست هایش پینه بسته، به قدری خانه را جاروب کرده که لباس هایش غبارآلود شده، به قدری در زیر دیگ آتش افروخته که لباس هایش چرک شده.

من به فاطمه ی زهراء گفتم:

کاش نزد پدرت رسول خدا می رفتی و تقاضا می کردی که یک خادم به تو عطا کند تا در این گونه امور معین و کُمدار تو باشد.

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

آیا بهتر نیست دعایی به شما تعلیم نمایم که از خادم برای شما بهتر باشد؟ هر گاه خواستید بخوابید ۳۳ مرتبه سبحان الله، ۳۳ مرتبه الحمد لله و ۳۴ مرتبه الله اکبر بگوئید، فاطمه ی زهراء سر خود را از زیر لحاف خارج کرد و سه مرتبه گفت:

من از خدا و رسول خدا راضی شدم.

بیان: جزئی گوید عبارت «مجلت یده» در هنگامی استعمال می شود که پوست دست کسی از کار کردن با اشیاء سیف و زُمُخت پینه بسته باشد که از همین قبیل، حدیث حضرت زهرا سلام الله علیهاست که به حضرت علی علیه السلام

شکایت کرد از اینکه دستان مبارکش به خاطر آرد کردن گندم ها پینه بسته بود.

و همچنین جزری گوید:

«اللفاع» لباسی را گویند که همه ی بدن با آن پوشیده شود، مانند عباء و غیر آن و از همین قبیل است حدیث علی و فاطمه علیهما السلام که می فرمایند:

«وَقَدْ دَخَلْنَا فِي لِفَاعِنَا» (۳۱۱) یعنی ما داخل شدیم زیر لحاف.

و آنجا که در این حدیث می فرماید:

حضرت فاطمه سلام الله علیها نزد پیامبر صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آمد و دید «عنده حدائاً» یعنی دید جماعتی با او مشغول صحبت کردن می باشند و این جمع بستن «حدائاً» جمع بستن غیر معمول است و آن را بر نظائر آن حمل می کنند، مانند:

«سامر» و «سمار» همانا سمار نیز به معنی «محدثون» سخن گویان است.

و فرموده ی آن بزرگوار که می فرماید:

«ظلم یعد أن جلس» یعنی از نشستن تجاوز نکرد و از صیغه ی «عدا، یعدو» می باشد و جوهری گوید:

«عداه» یعنی تجاوز کرد از او (جلو افتاد از او).

روایت شماره [۰۶]

[الکافی] [مکارم الأخلاق] عَنْ زُرَّارَةَ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ السَّفَرَ سَلَّمَ عَلَيَّ مَنْ أَرَادَ التَّسْلِيمَ عَلَيَّ مِنْ أَهْلِهِ ثُمَّ يَكُونُ آخِرُ مَنْ يُسَلِّمُ عَلَيَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَيَكُونُ وَجْهَهُ إِلَى سَفَرِهِ مِنْ بَيْتِهَا وَإِذَا رَجَعَ بَدَأَ بِهَا.

فَسَيَّافِرُ مَرَّةً وَقَدْ أَصَابَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَيْئًا مِنَ الْغَنِيمَةِ فَدَفَعَهُ إِلَى فَاطِمَةَ فَخَرَجَ فَأَخَذَتْ سِوَارِينَ مِنْ فِضِّهِ وَعَلَّقَتْ عَلَيَّ بِأَبِهَا سِتْرًا، فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَتَوَجَّهَ نَحْوَ بَيْتِ فَاطِمَةَ كَمَا كَانَ يَصْنَعُ، فَقَامَتْ فَرِحَتْ إِلَى أَبِيهَا صُبَابَةً وَشَوْقًا إِلَيْهِ

فَنظَرَ فَبَادَا فِي يَدَيْهَا سِوَارَانِ مِنْ فِضَّةٍ وَإِذَا عَلَى بَابِهَا سِتْرٌ، فَقَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَيْثُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا، فَبَكَتْ فَاطِمَةُ وَحَزِنَتْ وَقَالَتْ:

مَا صَنَعَ هَذَا بِي قَبْلَهَا.

فَدَعَتْ ابْنَتَيْهَا فَتَزَعَتِ السِّتْرَ مِنْ بَابِهَا وَخَلَعَتِ السِّوَارَيْنِ مِنْ يَدَيْهَا، ثُمَّ دَفَعَتِ السِّوَارَيْنِ إِلَى أَحَدِهِمَا وَالسِّتْرَ إِلَى الْآخَرِ ثُمَّ قَالَتْ لِهَئِمَا: انْطَلِقَا إِلَى أَبِي فَأَقْرِئَاهُ السَّلَامَ وَقُولَا لَهُ: مَا أَحْدَثْنَا بَعْدَكَ غَيْرَ هَذَا فَشَأْنُكَ بِهِ، فَجَاءَهُ فَأَبْلَغَاهُ ذَلِكَ عَنْ أُمَّهُمَا فَقَبَّلَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَالتَزَمَهُمَا وَأَقْعَدَ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى فَخِذِهِ، ثُمَّ أَمَرَ بِدَيْنِكَ السِّوَارَيْنِ فَكُسِّرَا فَجَعَلَهُمَا قِطْعًا ثُمَّ دَعَا أَهْلَ الصُّفَّةِ [وَهُمْ] قَوْمٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ مَنَازِلٌ وَلَا أَمْوَالٌ، فَقَسَمَهُ بَيْنَهُمْ قِطْعًا، ثُمَّ جَعَلَ يَدْعُو الرَّجُلَ مِنْهُمْ الْعَارِيَّ الَّذِي لَا يَشِيئُ بِشَيْءٍ وَكَانَ ذَلِكَ السِّتْرُ طَوِيلًا لَيْسَ لَهُ عَرَضٌ فَجَعَلَ يُوزِّرُ الرَّجُلَ فَإِذَا التَّقِيَا عَلَيْهِ قَطَعَهُ حَتَّى قَسَمَهُ بَيْنَهُمْ أَزْرًا ثُمَّ أَمَرَ النِّسَاءَ لَا يَزْفَعْنَ رُءُوسَهُنَّ، مِنَ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ حَتَّى يَرْفَعَ الرَّجَالُ رُءُوسَهُمْ وَذَلِكَ أَنَّهُمْ كَانُوا مِنْ صِغَرِ إِزَارِهِمْ إِذَا رَكَعُوا وَسَجَدُوا بَدَتْ عَوْرَتُهُمْ مِنْ خَلْفِهِمْ ثُمَّ جَرَتْ بِهِ السُّنَّةُ أَنْ لَا يَرْفَعَ النِّسَاءُ رُءُوسَهُنَّ مِنَ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ حَتَّى يَرْفَعَ الرَّجَالُ.

ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

رَحِمَ اللَّهُ فَاطِمَةَ لِيَكْسُوْنَهَا اللَّهُ بِهَذَا السِّتْرِ مِنْ كِشْوَةِ الْجَنَّةِ وَلِيَحْلِيَنَّهَا بِهَذَيْنِ السِّوَارَيْنِ مِنْ حِلْيَةِ الْجَنَّةِ.

عَنِ الْكَاطِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

دَخَلَ عَلَى ابْنَتَيْهِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَفِي عُنُقِهَا قِلَادَةٌ، فَأَعْرَضَ عَنْهَا، فَطَعَّتْهَا وَرَمَتْ بِهَا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

أَنْتِ مَنِّي ابْنَتِي يَا فَاطِمَةُ ثُمَّ جَاءَ سَائِلٌ فَنَآوَلْتُهُ الْقِلَادَةَ.

علامه حسن بن فضل طبرسی در مکارم (۳۱۲) از زراه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

هر گاه رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می خواست مسافرت کند به اهل بیت خویشتن سلام می کرد، آخرین نفری را که سلام و وداع می کرد حضرت فاطمه ی اطهر بود، آنگاه از خانه ی فاطمه ی زهراء به مسافرت می رفت، موقعی که از سفر برمی گشت قبل از همه جا وارد خانه ی زهرا ی اطهر سلام الله علیها می گردید.

در یکی از مسافرت های پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام مقداری از غنیمت هایی را که نصیب آن حضرت شده بود به فاطمه ی زهراء داد. آن بانوی معظّمه از خانه خارج شد و از آن غنیمت دو عدد انگوی نقره و یک پرده برای در اطاق خود خرید.

وقتی پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم از مسافرت بازگشت وارد مسجد شد و طبق معمول متوجه خانه ی فاطمه ی زهراء شد، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از جای برخاست و با شوق فراوان از پدر خود استقبال نمود.

موقعی که چشم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم به انگوهای نقره و پرده ی در خانه افتاد نشست و همچنان با تعجب به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نگریست!

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها که یک چنین سابقه ای را از پدر خویشتن ندیده بود محزون و گریان شد و گفت:

پدرم قبلاً یک چنین عملی را با من انجام نمی داد.

آنگاه حضرت حسنین علیهما السلام را

خواست، پرده را کند و النگوها را از دست خود درآورد، پرده را به یکی از ایشان و النگوها را به دیگری داد و به ایشان فرمود:

اینها را نزد پدرم پیغمبر خدا ببرید و سلام مرا برسانید و بگویید:

ما بعد از مسافرت تو چیزی غیر از اینها اضافه ننموده ایم، اکنون هر معامله ای که می خواهی با این النگوها و پرده انجام بده.

هنگامی که حضرت حسنین علیهما السلام آمدند و پیام و سلام مادر خویشان را رسانیدند، پیغمبر خدا ایشان را بوسید و به خود چسبانید و بر سر زانوهای مبارک خود جای داد.

آنگاه دستور داد تا النگوها را شکستند و قطعه قطعه نمودند، سپس اهل صُفّه (۳۱۳) را خواست و آنها را بین آنان تقسیم نمود. پس از تقسیم النگوها، آن افرادی را از اهل مدینه خواست که لباسی برای ستر عورت خود نداشتند و به اندازه ی یک لنگ از آن پرده که طولانی بود ولی چندان عرضی نداشت به ایشان عطا کرد تا اینکه آن پرده را بین آنان توزیع و تقسیم نمود. سپس به زنان دستور داد در حال نماز قبل از اینکه مردان سر از رکوع و سجود برداشته اند، سر از رکوع و سجود بردارند. زیرا مردان به علّت کوچکی آن لنگی که عورت خود را پوشانیده بودند هر گاه به رکوع و سجود می رفتند عورت ایشان از عقب پیدا می شد. بدین جهت است که زنان نباید قبل از مردان سر از رکوع و سجود بردارند.

پس از این جریان، پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

خدا فاطمه را رحمت کند، خدا برای این پرده ای که زهرا در راه خدا داد

از لباس های بهشتی به وی می پوشاند و در عوض این دو انگویی که داد از زر و زیورهای بهشت به او عطا می نماید.

حضرت موسی بن جعفر علیه السلام می فرماید:

روزی پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفت، چون یک گردنبند در گردن آن بانو دید، لذا از او اعراض نمود، وقتی فاطمه ی زهراء آن گردنبند را باز کرد و کنار نهاد رسول خدا به وی فرمود:

تو از من هستی، اکنون نزد من بیا! سپس شخص سائلی آمد و حضرت زهراء آن گردنبند را به او عطا کرد.

[روایت شماره] (۰۷)

[المناقب لابن شهر آشوب] حَلِيَّةُ أَبِي نُعَيْمٍ وَ مُسْنَدُ أَبِي يَعْلَى قَالَتْ عَائِشَةُ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا قَطُّ أَصْدَقَ مِنْ فَاطِمَةَ غَيْرِ أَبِيهَا.

وَ رَوِيَا أَنَّهُ كَانَ بَيْنَهُمَا شَيْءٌ فَقَالَتْ عَائِشَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ سَلَهَا فَإِنَّهَا لَا تَكْذِبُ وَ قَدْ رَوَى الْحَدِيثَيْنِ عَطَاءٌ وَ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ.

الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ: مَا كَانَ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ أَعْبَدَ مِنْ فَاطِمَةَ كَأَنَّ تَقَوْمٌ حَتَّى تَوَرَّمَ قَدَمَاهَا.

وَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لَهَا: أَيُّ شَيْءٍ خَيْرٌ لِمَرْأَةٍ؟

قَالَتْ:

أَنْ لَا تَرَى رَجُلًا وَ لَا يَرَاهَا رَجُلٌ. فَصَمَّهَا إِلَيْهِ وَ قَالَ:

«ذُرِّيَّةٌ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ» (۳۱۴).

وَ فِي الْحَلِيَّةِ: الْأَوْزَاعِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ:

لَقَدْ طَحَنَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حَتَّى مَجَلَّتْ (۳۱۵) يَدَاهَا وَ طَبَّ الرَّحَى فِي يَدِهَا.

بیان: طَبَّ أى تَأَنَّى فى الأمور و تَلَطَّف و لَعَلَّ المعنى أَثَرَتْ فيها قليلاً قليلاً و لَعَلَّ فيه تصحيفا (۳۱۶).

در کتاب مناقب (۳۱۷) از ابن شهر آشوب نقل شده است در کتاب حلیه از ابی نعیم و مسند ابی یعلی نقل است که عایشه گفت:

هرگز کسی

را راستگوتر از فاطمه ندیدم، به غیر از پدر بزرگوارش.

و همچنین ابی نعیم و ابی یعلی نقل کرده اند که بین عایشه و حضرت زهرا سلام الله علیها اختلافی پیش آمد، پس عایشه گفت:

ای رسول خدا! از خود فاطمه سلام الله علیها سؤال کن به راستی که او دروغ نمی گوید و همچنین این دو روایت که گذشت را عطا و عمرو بن دینار هم نقل نموده اند.

حسن بصری نیز گفته: در بین این امت هیچ کس عابدتر از فاطمه سلام الله علیها نیست، او آنقدر به نماز ایستاد تا آنکه قدم های مبارکش متورم شد.

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

چه چیزی برای زن خیر و نیکوست؟ زهرای اطهر عرض کرد:

زن، مرد نامحرمی را نبیند و مرد نامحرمی هم او را نبیند، پیغمبر خدا آن بانو را به خود چسبانید و فرمود:

«ذریه ای که بعضی از آنها از بعضی دیگرند».

و در کتاب حلیه آمده است: اوزاعی از زهری نقل کرد که گفت:

فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آن قدر (گندم) آرد کرد با آسیاب دستی تا اینکه دست هایش پینه بست و دستاس از دست مبارکش افتاد.

بیان: «طَبَّ» یعنی باطمأنینه کار کردن و شاید به این معنی است که آهسته آهسته دسته ی دستاس بر روی دستان مبارک آن حضرت اثر گذاشت و شاید به این معنی است که دسته ی دستاس بر روی دست های مبارک نقش بست.

[روایت شماره] (۰۸)

[المناقب لابن شهر آشوب] فِي الصَّحِيحَيْنِ إِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ أَشْتَكِي مِمَّا أُنْدَأُ بِالْقُرْبِ فَقَالَتْ فَاطِمَةُ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا: وَاللَّهِ إِنِّي أَشْتَكِي يَدِي مِمَّا أَطْحَنُ بِالرَّحَى وَ

كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَسَارَى فَأَمَرَهَا أَنْ تَطْلُبَ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خَادِمًا، فَدَخَلَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَرَجَعَتْ، فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا لَكَ؟

قَالَتْ:

وَاللَّهِ مَا اسْتِطَعْتُ أَنْ أَكَلِّمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْ هَيْبَتِهِ، فَمَا نَطَقَ عَلَيَّ مَعَهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ لَهُمَا: لَقَدْ جَاءَتْ بِكَمَا حَاجَهُ، فَقَالَ عَلِيٌّ: مُجَارَاتُهُمَا فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

لَا وَ لَكِنِّي أَيْعُهُمْ وَأَنْفِقُ أَثْمَانَهُمْ عَلَى أَهْلِ الصُّفَّةِ وَعَلَّمَهَا تَسْبِيحَ الرَّهْزَاءِ.

كِتَابُ الشَّيْرَازِيِّ أَنَّهَا لَمَّا ذَكَرَتْ حَالَهَا وَسَأَلَتْ جَارِيَةَ بَكِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:

يَا فَاطِمَةُ وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ إِنَّ فِي الْمَسْجِدِ أَرْبَعِ مِائَةِ رَجُلٍ مَا لَهُمْ طَعَامٌ وَلَا ثِيَابٌ وَلَا خَشِيَّتِي خَصْلَةً لَا أُعْطِيكَ مَا سَأَلْتِ، يَا فَاطِمَةُ إِنِّي لَا أُرِيدُ أَنْ يَنْفَكَ عَنْكَ أَجْرُكَ إِلَى الْجَارِيَةِ وَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَخْصِمَكَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِذَا طَلَبَ حَقَّهُ مِنْكَ ثُمَّ عَلَّمَهَا صَلَاةَ التَّسْبِيحِ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَضَيْتِ تُرِيدِينَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الدُّنْيَا فَأَعْطَانَا اللَّهُ ثَوَابَ الْآخِرَةِ.

قَالَ:

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: فَلَمَّا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْ عِنْدِ فَاطِمَةَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ «وَأِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا» (٣١٨) يَعْنِي عَنْ قَرَابَتِكَ وَابْنَتِكَ فَاطِمَةَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاهِ اللَّهِ، يَعْنِي طَلَبَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ، يَعْنِي رِزْقًا مِنْ رَبِّكَ «تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا» (٣١٩)

يَعْنِي قَوْلًا حَسَنًا.

فَلَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ آيَةُ أَنْفَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جَارِيَةً إِلَيْهَا لِلْخِدْمَةِ وَ سَمَّاهَا فَضَّةً.

تَفْسِيرُ الثَّغَلْبِيِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ تَفْسِيرُ الْقَشِيرِيِّ، عَنْ جَابِرِ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ وَ عَلَيْهَا كِسَاءٌ مِنْ أَجَلِّهِ الْإِبِلِ وَ هِيَ تَطْحَنُ بِيَدَيْهَا وَ تُرْضِعُ وُلْدَهَا، فَدَمَعَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا بِنْتَاهُ تَعَجَّلِي مَرَارَةَ الدُّنْيَا بِحُلَاوِهِ الْآخِرِهِ، فَقَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَائِهِ وَ الشُّكْرُ لِلَّهِ عَلَى آلَائِهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ «وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى (٣٢٠)».

ابْنُ شَاهِينَ فِي مَنَاقِبِ فَاطِمَةَ وَ أَحْمَدُ فِي مُسْنَدِ الْأَنْصَارِ بِإِسْنَادِهِمَا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَ ثَوْبَانَ أَنَّهُمَا قَالَا: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَبْدَأُ فِي سَفَرِهِ بِفَاطِمَةَ وَ يَخْتِمُ بِهَا، فَجَعَلَتْ وَفْتًا سِتْرًا مِنْ كِسَاءٍ خَيْرِيَّةٍ لِقُدُومِ أَبِيهَا وَ زَوْجِهَا فَلَمَّا رَأَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَجَاوَزَ عَنْهَا وَ قَدَّ عُرْفَ الْغَضْبِ فِي وَجْهِهِ حَتَّى جَلَسَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ فَتَزَعَّتْ قِلَادَتُهَا وَ قُرْطَيْهَا وَ مَسِكَتِهَا وَ نَزَعَتْ السُّتْرَ فَبَعَثَتْ بِهِ إِلَى أَبِيهَا وَ قَالَتْ:

اجْعَلْ هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَمَّا أَتَاهُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

قَدْ فَعَلْتُ فِدَاهَا أَبُوهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مَا لَالِ مُحَمَّدٍ وَ لِلدُّنْيَا فَإِنَّهُمْ خُلِقُوا لِلْآخِرَةِ وَ خُلِقَتِ الدُّنْيَا لَهُمْ.

وَ فِي رِوَايَةِ أَحْمَدَ: فَإِنَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي وَ لَا أَحَبُّ أَنْ يَأْكُلُوا طَيِّبَاتِهِمْ فِي حَيَاتِهِمْ الدُّنْيَا.

أَبُو صَالِحِ الْمُؤَدِّدُ فِي كِتَابِهِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى ابْنَتِهِ فَاطِمَةَ فَإِذَا فِي عُنُقِهَا قِلَادَةً، فَأَعْرَضَ عَنْهَا، فَتَقَطَّعَهَا فَرَمَتْ بِهَا،

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: أَنْتِ مِنِّي يَا فَاطِمَةُ ثُمَّ جَاءَهَا سَائِلٌ فَنَاوَلَتْهُ الْقِلَادَةَ.

أَبُو الْقَاسِمِ الْقَشِيرِيُّ فِي كِتَابِهِ: قَالَ بَعْضُهُمْ: انْقَطَعَتْ فِي الْبَادِيَةِ عَنِ الْقَافِلَةِ فَوَجَدَتْ امْرَأَةً، فَقُلْتُ لَهَا: مَنْ أَنْتِ؟

فَقَالَتْ «وَقُلِّ سَلَامٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ» (٣٢١) فَسَلَّمْتُ عَلَيْهَا، فَقُلْتُ: مَا تَصْنَعِينَ هَاهُنَا؟

قَالَتْ:

«مَنْ يَهْدِي اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ» (٣٢٢) فَقُلْتُ: أَمِنَ الْجِنَّ أَنْتِ أَمْ مِنَ الْإِنْسِ؟

قَالَتْ:

«يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ» (٣٢٣) فَقُلْتُ: مِنْ أَيْنَ أَقْبَلْتِ؟

قَالَتْ «يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ» (٣٢٤) فَقُلْتُ: أَيْنَ تَقْصِدِينَ؟

قَالَتْ «وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ» (٣٢٥) فَقُلْتُ: مَتَى انْقَطَعْتِ؟

قَالَتْ:

«وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ» (٣٢٦) فَقُلْتُ: أَتَشْتَهِينَ طَعَامًا؟

فَقَالَتْ:

«وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ» (٣٢٧) فَأَطَعَمْتُهَا، ثُمَّ قُلْتُ: هَزُولِي وَلَا تَعَجَلِي،

قَالَتْ:

«لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا» (٣٢٨) فَقُلْتُ: أُرْدِفُكَ؟

فَقَالَتْ:

«لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا» (٣٢٩) فَزَلْتُ فَأَرْكَبْتُهَا، فَقَالَتْ:

«سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرْنَا هَذَا» (٣٣٠) فَلَمَّا أَدْرَكْنَا الْقَافِلَةَ قُلْتُ: أَلَيْكَ أَحَدٌ فِيهَا؟

قَالَتْ:

«يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ» (٣٣١) «وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ» (٣٣٢) «يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ» (٣٣٣).

«يا موسى إني أنا الله» (۳۳۴) فَصَحَّتْ بِهَذِهِ الْأَسْمَاءِ، فَإِذَا أَنَا بِأَرْبَعَةِ شَبَابٍ مُتَوَجِّهِينَ نَحْوَهَا، فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ مِنْكَ؟

قَالَتْ:

«الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا» (۳۳۵) فَلَمَّا أَتَوْهَا قَالَتْ:

«يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ» (۳۳۶) فَكَافُونِي بِأَشْيَاءَ فَقَالَتْ:

«وَاللَّهِ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ» (۳۳۷) فَزَادُوا عَلَيَّ فَسَيَّأَلْتُهُمْ عَنْهَا فَقَالُوا: هَذِهِ أُمَّنَا فَضَّهْ جَارِيَهُ الزَّهْرَاءِ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا مَا تَكَلَّمْتُ مُنْذُ عَشْرِينَ سَنَةً إِلَّا بِالْقُرْآنِ.

در کتاب مناقب (۳۳۸) به نقل از صحیحین آمده است که: حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از بس با مشک، آب کشیده بود شکایت داشت، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

من هم از کثرت آسیاب نمودن

دستم خسته شده، چون افراد اسیری نزد پیامبر خدا بودند لذا حضرت علی علیه السلام به فاطمه فرمود:

از پدرت بخواه که یکی از این اسیران را برای تو خادم قرار دهد، فاطمه ی زهراء سلام الله عليها به حضور پیغمبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مشرف شد و سلام کرد ولی (بدون اظهار حاجت) مراجعت نمود.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام به او فرمود:

تو را چه شد؟!

فاطمه عرض کرد:

به خدا قسم از هیتی که پدرم دارد نتوانستم با آن حضرت سخن بگویم!

حضرت علی و حضرت زهرا علیهما السلام با یکدیگر برای عرض حاجت به حضور پیغمبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آمدند.

رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

گویا حاجتی داشته باشید؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

کنیزی برای فاطمه می خواهیم.

رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

نه، من این کار را نمی کنم، بلکه این اسیرها را می فروشم و پول آنها را برای اهل صُفَّه به مصرف می رسانم.

آنگاه تسبیح حضرت زهراء سلام الله عليها را به آن بانو تعلیم داد.

در کتاب شیرازی می نویسد:

هنگامی که فاطمه ی زهرا شرح حال خود را گفت و از رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ یک کنیزی تقاضا نمود، پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ گریان شد و فرمود:

ای فاطمه! قسم به حق آن خدایی که مرا به پیامبری مبعوث نموده تعداد ۴۰۰ نفر مرد فقیر در مسجد من زندگی می کنند که غذا و لباسی ندارند، اگر من از یک خصلتی نمی ترسیدم خواست تو را انجام می دادم، ای فاطمه! من نمی خواهم که اجر و ثواب تو نصیب یک کنیز

شود، من می ترسم که علی بن ابیطالب علیه السلام فردای قیامت پیش خدا حقّ خود را از تو مطالبه نماید.

سپس حضرت محمّد صلی الله علیه و آله و سلّم تسبیح معروف را به آن بانو تعلیم داد.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام با خوشحالی فراوان به فاطمه فرمود:

گر چه تو به منظور حاجت دنیوی به حضور پدرت مشرف شدی، ولی خدای رؤوف ثواب اخروی را به ما عطا فرمود!

ابوهزیره می گوید:

وقتی پیغمبر خدا از نزد فاطمه خارج شد (آیه ی ۲۸ سوره ی اسراء) نازل شد که می فرماید:

«اگر از ایشان اعراض کردی که به رحمت پروردگار خود امیدوار باشی پس در جواب ایشان سخن نیکویی بگو».

منظور از رحمت پروردگار که در آیه ی شریفه آمده همان رضایت خداوند است که رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلّم برای جلب آن به دخترش پاسخ منفی داد.

پس از نزول آیه ی شریفه، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلّم کنیزی را برای خدمت فاطمه سلام الله علیها اعزام نمود که نامش فضّه بود.

ثعلبی (۳۳۹) و قشیری در تفسیرهای خود از امام جعفر صادق علیه السلام و جابر انصاری روایت می کنند که پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلّم فاطمه سلام الله علیها را در حالی دید که کسایی از پوشاک شتر به دوش افکنده و با دست خود مشغول آسیاب کردن و شیر دادن فرزندش می باشد.

پیامبر خدا پس از اینکه چشمانش پر از اشک شد به فاطمه فرمود:

ای دختر عزیزم! مرارت و تلخی های دنیا را در مقابل شیرینی آخرت قرار بده.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها عرض کرد:

«یا رسول الله! الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَائِهِ وَ الشُّكْرُ لِلَّهِ عَلَى

آلایه» در همین موقع بود که خدای رؤوف (آیه ی پنجم سوره ی والضحی را) نازل کرد که می فرماید:

«پروردگار تو به قدری از گنهکاران را به تو ببخشد که راضی شوی».

ابن شاهین و احمد از ابوهریره روایت می کنند که گفت:

هر گاه پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ از مسافرت باز می گشت اولین کسی را که می دید فاطمه بود و هر گاه به سفر می رفت آخرین کسی را که دیدار می نمود فاطمه بود.

فاطمه ی زهراء در یکی از مسافرت های پیامبر خدا برای ورود پدر و شوهرش کساء خیبری پوشید.

هنگامی که رسول خدا از مسافرت بازگشت و چشم مبارکش به آن کساء افتاد آثار غضب در صورت مقدّسش مشاهده شد و نزد منبر نشست، فاطمه ی زهراء گردنبنده و دو گوشواره و النگو و پرده را به حضور پدر بزرگوارش فرستاد و پیغام داد که اینها را در راه خدا مصرف کن!

موقعی که آنها را به رسول خدا تقدیم کردند سه مرتبه فرمود:

پدرش به فدای او باد که کار خوبی کرده، محمّد و آل محمّد را با دنیا چه کار! زیرا ایشان برای آخرت آفریده شده اند و دنیا از برای ایشان خلق شده ست.

در روایت احمد می گوید:

پیغمبر فرمود:

اینان اهل بیت من هستند و من دوست ندارم چیزهای طیب و طاهر خود را در دنیا داشته باشند.

ابوصالح مؤذّن در کتاب خود با ذکر سند از حضرت علی علیه السلام نقل کرده که فرمود:

روزی پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ داخل شد بر دخترش فاطمه سلام الله علیها، پس ناگاه دید در گردن او گردنبنده ای است، پس پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ برگشت.

آنگاه فاطمه سلام الله

علیها آن گردنبد را پاره کرد و انداخت، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

تو از من می باشی ای فاطمه! پس سائلی آمد، حضرت فاطمه سلام الله علیها آن را به سائل بخشیدند.

فَضَّة ی خادمه

ابوالقاسم قشیری در کتاب خود از شخصی نقل می کند (۳۴۰) که گفت:

من در صحرا از کاروان دور افتادم و با زنی مصادف شدم، به وی گفتم:

کیستی؟

گفت:

«و بگو سلام بر شما اما به زودی خواهد دانست» وقتی به او سلام کردم و گفتم:

اینجا چه کار می کنی؟

گفت:

«هر کس را که خدا هدایت کند هیچ گمراه کننده ای نخواهد داشت» گفتم:

از جنّ یا انس می باشی؟

گفت:

«ای فرزندان آدم بگیریید زینت خود را» گفتم:

از کجا می آیی؟

گفت:

«ایشان را از جاهای بسی دور می خوانند» گفتم به کجا می روی؟

گفت:

«زیارت خانه ی خدا بر مردم واجب است» گفتم:

چند وقت است که از قافله دور افتادی؟

گفت:

«و ما زمین و آسمان ها و آنچه بین آنهاست، همه را در شش روز آفریدیم» گفتم:

آیا به غذا اشتها داری؟

گفت:

«و آنان را جسد‌هایی که غذا نخورند قرار ندادیم» من به وی غذا دادم گفتم:

آهسته برو، تعجیل منماید!

گفت:

«خدا هیچ کس را جز به اندازه ی طاقتش مکلف نمی کند» گفتم:

بیا تو را در عقب خویش سوار کنم.

گفت:

«اگر در آسمان و زمین غیر از خدای یکتا خدایانی وجود داشت هر دو تباه می شوند» وقتی من پیاده شدم و او را سوار کردم،

گفت:

«منزه است آن کس که اینها را رام ما کرد».

موقعی که به قافله رسیدیم به وی گفتم:

تو کسی را در این قافله داری؟

گفت:

«ای داوود به درستی که ما تو را خلیفه ی روی زمین قرار دادیم» «و مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آٰلِهِ وَ سَلَّمَ نیست مگر پیامبری» «ای

یحیی کتاب را بگیر» «ای موسی من خدای یکتایم».

آنگاه صاحبان این نام ها را صدا زد، ناگاه دیدم چهار جوان به سوی او شتافتند.

من به او گفتم:

اینان نسبتی با تو دارند؟

گفت:

«مال و فرزندان زینت زندگی این دنیا است» وقتی آن جوانان نزد او آمدند گفت:

«ای پدر این جوان را اجیر کن بهترین کس که اجیر گرفته ای قوی و امین است» آنان اشیائی به من عطا کردند، او گفت:

«خدا برای کسی که بخواهد چند برابر می کند» آنان چیزهایی دیگری نیز به من دادند. من از آن جوانان پرسیدم:

این زن کیست؟

گفتند:

این مادر ما، فضه است که خادمه ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بوده، مدت بیست سال است که جز به وسیله ی آیات قرآن سخن نمی گوید.

[روایت شماره] (۰۹)

[الدرع الواقیه] مِنْ كِتَابِ زُهَيْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي جَعْفَرٍ أَحْمَدَ الْقُمِّيِّ أَنَّهُ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ آيَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ «وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ * لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ» (۳۴۱) بَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بُكَاءً شَدِيداً وَبَكَتْ صَاحِبَتُهُ لِبُكَائِهِ وَ لَمْ يَدْرُوا مَا نَزَلَ بِهِ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَمْ يَسْتَطِيعْ أَحَدٌ مِنْ صَاحِبَاتِهِ أَنْ يُكَلِّمَهُ.

وَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ إِذَا رَأَى فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا فَرِحَ بِهَا، فَانْطَلَقَ بَعْضُ أَصْحَابِهِ إِلَى بَابِ بَيْتِهَا، فَوَجَدَ بَيْنَ يَدَيْهَا شَعْبِيراً وَ هِيَ تَطْحَنُ فِيهِ وَ تَقُولُ: «وَ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَ أَبْقَى» (۳۴۲) فَسَلَّمَ عَلَيْهَا وَ أَخْبَرَهَا بِخَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ وَ بُكَائِهِ.

فَنَهَضَتْ وَ التَّفَّتْ بِشَمْلِهِ لَهَا خَلَقَهُ قَدْ خِطَّتْ فِي اثْنَيْ عَشَرَ

مَكَانًا بِسَعْفِ النَّخْلِ، فَلَمَّا خَرَجَتْ نَظَرَ سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ إِلَى الشَّمْلَةِ وَبَكَى وَقَالَ:

وَاحْزَنَاهُ إِنَّ قَيْصِرَ وَكِسْرَى لَفِي السُّنْدُسِ وَالْحَرِيرِ وَابْنُهُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهَا شَمْلُهُ صُوفٍ خَلَقَهُ قَدْ خِيَطَتْ فِي اثْنَيْ عَشَرَ مَكَانًا.

فَلَمَّا دَخَلَتْ فَاطِمَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ سَلْمَانَ تَعَجَّبَ مِنْ لِبَاسِي، فَوَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا لِي وَلِعَلِّي مُنْذُ خَمْسِ سِنِينَ إِلَّا مَسَكْتُ كَبْشٍ نَعْلِفُ عَلَيْهَا بِالنَّهَارِ بَعِيرَنَا، فَإِذَا كَانَ اللَّيْلُ افْتَرَشْنَا وَإِنْ مَرَفَقَتَنَا لِمَنْ أَدَمَ حَشْوُهَا لَيْفٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

يَا سَلْمَانُ إِنَّ ابْنَتِي لَفِي الْخَيْلِ السَّوَابِقِ.

ثُمَّ قَالَتْ:

يَا أَبَتِ فَدَيْتُكَ مَا الَّذِي أَبْكَاكَ؟ فَذَكَرَ لَهَا مَا نَزَلَ بِهِ جَبْرَائِيلُ مِنَ الْآيَاتِينَ الْمُتَقَدِّمَتِينَ قَالَ:

فَسَقَطَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا عَلَى وَجْهِهَا وَهِيَ تَقُولُ: الْوَيْلُ ثُمَّ الْوَيْلُ لِمَنْ دَخَلَ النَّارَ، فَسَمِعَ سَلْمَانُ فَقَالَ:

يَا لَيْتَنِي كُنْتُ كَبْشًا لِأَهْلِي فَأَكَلُوا لَحْمِي وَمَزَّقُوا جِلْدِي وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ: يَا لَيْتَ أُمِّي كَانَتْ عَاقِرًا وَ لَمْ تَلِدْنِي وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ وَقَالَ مِقْدَادٌ، يَا لَيْتَنِي كُنْتُ طَائِرًا فِي الْقِفَارِ وَ لَمْ يَكُنْ عَلَيَّ حِسَابٌ وَ لَا عِقَابٌ وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ وَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

يَا لَيْتَ السَّبَاعَ مَزَّقَتْ لَحْمِي وَ لَيْتَ أُمِّي لَمْ تَلِدْنِي وَ لَمْ أَسْمَعْ بِذِكْرِ النَّارِ.

ثُمَّ وَضَعَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ وَ جَعَلَ يَبْكِي وَ يَقُولُ: وَابْعِيدَ سَفْرَاهُ! وَاقْلَهُ زَادَاهُ فِي سَفَرِ الْقِيَامَةِ يَذْهَبُونَ فِي النَّارِ وَ يُتَخَطَّفُونَ، مَرَضَى لَا يُعَادُ سَقِيمُهُمْ وَ جَزَحَى لَا يُدَاوَى جَرِيحُهُمْ وَ أَسْرَى لَا يُفَكُّ أَسْرُهُمْ، مِنَ النَّارِ يَأْكُلُونَ وَ

مِنْهَا يَشْرَبُونَ وَ بَيْنَ أَطْبَاقِهَا يَتَقَلَّبُونَ وَ بَعْدَ لُبْسِ الْقُطْنِ مُقَطَّعَاتِ النَّارِ يَلْبَسُونَ وَ بَعْدَ مُعَانَقَةِ الْأَزْوَاجِ مَعَ الشَّيَاطِينِ مُقَرَّنُونَ.

سید بن طاووس در کتاب دروع الوقیه (۳۴۳) از کتاب زهد النبی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از جعفر احمد قمی می نگارد:

وقتی آیه ی ۴۳ و ۴۴ سوره ی حجر نازل شد که می فرماید:

«حتماً جهنم جایگاه جمیع آنان خواهد بود، جهنم دارای هفت در است که هر دری مخصوص به گروهی خواهد بود.»

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به شدت گریان شد و اصحاب آن حضرت هم برای گریه او گریان شدند، نمی دانستند که جبرئیل چه آیه ای نازل کرده است و کسی از صحابه این قدرت را نداشت با آن حضرت سخن بگوید.

چون پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ هر گاه فاطمه را می دید خوشحال می شد لذا یکی از صحابه متوجه خانه ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها شد وقتی بر درب خانه ی آن بانو رسید و آیه ی ۶۰ سوره ی قصص را می خواند که می فرماید:

«آنچه نزد خدا باشد بهتر و باقی خواهد بود». آن مرد به حضرت زهراء سلام الله علیها سلام کرد و جریان رسول خدا و گریه ی آن حضرت را شرح داد.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از جای برخاست و لباس مندرس خود را که دوازده موضع آن با شاخه ی درخت خرما دوخته شده بود پوشید. وقتی فاطمه ی اطهر از اطاق خود خارج شد که نزد رسول خدا بیاید سلمان فارسی به لباس آن بانو نگاه کرد و گریان شد و گفت:

آه آه که دختران قیصر و کسری غرق ابریشم هستند و لباس دختر حضرت محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَكُ قِطْعَةً يِ پِشْمِی مِندرس است که دوازده موضع آن دوخته و وصله شده!!

هنگامی که حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها به حضور پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مشرف شد عرض کرد:

یا رسول الله! سلمان از دیدن لباس من دچار شگفتی گردیده، به حق آن خدایی که تو را به حق مبعوث نموده مدت پنج سال است که من و علی بن ابیطالب علیهما السلام غیر از یک پوست گوسفند که روزها شتر ما روی آن علف می خورد و شب ها آن را به جای فرش می گسترانیم چیزی نداریم، متکای ما از یک پوستیست که آن را با لیف خرما پُر کرده ایم.

سپس رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ متوجه سلمان شد و به او فرمود:

دخترم فاطمه از گروه سابقین است.

سپس حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها به رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عرض کرد:

فدای تو گردم چه باعث شده که تو گریان شوی؟

حضرتش جریان آن دو آیه ای را که جبرئیل آورده بود برای حضرت زهراء سلام الله عليها شرح داد.

فاطمه ی اطهر سلام الله عليها پس از شنیدن این موضوع صورت خود را روی زمین نهاد و عرض کرد:

وای بر آن کسی که داخل دوزخ شود، وای بر آن کسی که داخل دوزخ شود هنگامی که سلمان فارسی با این منظره مواجه شد گفت:

کاش من نسبت به اهل و عیالم یک گوسفندی می بودم و آنان گوشت مرا می خوردند و پوستم را پاره می کردند و این داستان جهنم را نمی شنیدم.

ابوذر گفت:

ای کاش مادرم نازا بود و مرا نمی زائید و داستان جهنم به گوشم

نمی خورد!!

مقداد گفت:

ای کاش من پرنده ای می بودم و در بیابان ها می زیستم و حساب و عقابی نمی داشتم و این جریان دوزخ را نمی شنیدم!!

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

ای کاش درندگان گوشت مرا پاره پاره می کردند و مادرم مرا نمی زائید و این داستان جهنم را نشنیده بودم.

سپس امام امیرالمؤمنین علی علیه السلام دست خود را بالای سر مبارک نهاد و پس از اینکه گریان شد فرمود:

آه از دوری سفر آخرت! آه از کمی زاد و توشه ی سفر قیامت، به سوی آتش می روند و ربنده می شوند، بیمارانی هستند که عیادتی از آنان نمی شود، مجروحینی هستند که آزاد نمی گردند، از آتش می خورند، از آن می آشامند، در میان طبقات جهنم می غلظند، از قطعات آتش به جای لباس می پوشند، در صورتی که قبلاً لباس نرم پنبه ای پوشیده بودند، با شیاطین نزدیک خواهند شد، در صورتی که در دنیا زنان خویشان را در آغوش می کشیدند.

[روایت شماره] (۱۰)

[کشف الغمه] مِنْ مُسْنَدِ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ عَنْ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ قَالَ:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا سَافَرَ آخِرَ عَهْدِهِ بِإِنْسَانٍ مِنْ أَهْلِهِ فَاطِمَةُ وَ أَوْلُ مَنْ يَدْخُلُ عَلَيْهِ إِذَا قَدِمَ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا قَالَ:

فَقَدِمَ مِنْ غَزَاهِ فَأَتَاهَا فَإِذَا هُوَ بِمَسْحٍ عَلَى بَابِهَا وَ رَأَى عَلَى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ قَلْبَيْنِ مِنْ فِضِّهِ فَرَجَعَ وَ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهَا فَلَمَّا رَأَتْ ذَلِكَ فَاطِمَةُ ظَنَّتْ أَنَّهُ لَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهَا مِنْ أَجْلِ مَا رَأَى، فَهَتَكَ السُّرَّ وَ نَزَعَتِ الْقَلْبَيْنِ مِنَ الصَّبِيِّينَ فَقَطَعَتْهُمَا فَبَكَى الصَّبِيُّانُ فَقَسَمَتْهُ بَيْنَهُمَا، فَانْطَلَقَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ هُمَا يَبْكِيَانِ فَأَخَذَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مِنْهُمَا وَ قَالَ:

يَا ثَوْبَانُ اذْهَبْ بِهَذَا

إِلَى بَنِي فُلَانٍ أَهْلٍ بَيْتٍ بِالْمَيْدِينَةِ وَ اشْتَرِ لِفَاطِمَةَ قِلَادَةً مِنْ عَصَبٍ وَ سَوَارِينَ مِنْ عَاجٍ، فَإِنَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي وَ لَا أَحَبُّ أَنْ يَأْكُلُوا طَبِيبَاتِهِمْ فِي حَيَاتِهِمُ الدُّنْيَا.

بیان: القلب بالضمّ: السوار، قال الجزريّ: فی حدیث ثوبان أنّ فاطمه سلام الله علیها حلّت الحسن و الحسین علیهما السلام بقلبین من فضّه، القلب: السوار.

و قال: و فیہ أنّه قال لثوبان: اشتر لفاطمه قلاده من عصب و سوارین من عاج قال الخطابی فی المعالم:

إن لم تكن الثياب اليمانية فلا- أدرى ما هو و ما أرى أن القلاده تكون منها و قال أبو موسى: یحتمل عندی أنّ الروایه إنّما هی العصب بفتح الصاد و هو أطناب مفاصل الحيوان و هو شیء مدوّر فیحتمل أنّهم كانوا يأخذون عصب بعض الحيوانات الطاهره فيقطعونه و يجعلونه شبه الخرز فإذا بیس يتخذون منه القلائد و إذا جاز و أمکن أن يتخذ من عظام السلحفاه و غيرها الأسوره جاز و أمکن أن يتخذ من عصب أشباهها خرز ينظم القلائد.

قال: ثمّ ذکر لی بعض أهل اليمن أنّ العصب سنّ دابّه بحرّیه تسمى: فرس فرعون يتخذ منها الخرز و غیر الخرز من نصاب سکین و غیره و یكون أبيض.

کشف الغمّه (۳۴۴) از احمد بن حنبل در کتاب مُسنَد از ثوبان غلام پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که گفت:

هر گاه رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به مسافرت می رفت آخرین کسی را که دیدار می کرد فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بود و هر گاه باز می گشت اولین کسی را که دیدار می کرد آن حضرت بود.

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ در مراجعت یکی از جنگ ها

وقتی بر در خانه ی فاطمه آمده و دیدند بر دست حَسَنِینِ علیهما السلام دستبند نقره ست. آن حضرت از همان جا برگشته و نزد فاطمه نرفتند.

موقعی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها با این منظره مواجه شد دانست که پیغمبر خدا برای آن دستبدها مراجعت کرده، زهرا ی اطهر فوراً آن پرده ای را که داشت کند و دستبدهای حسنین علیهما السلام را باز کرده و شکست و آنها را بین حسنین تقسیم نمود. ایشان در حالی که گریان بودند به حضور پیغمبر خدا مشرف شدند. رسول خدا آنها را از آنان گرفت و به ثوبان داد و گفت:

اینها را ببر نزد فلان قبیله ی مدینه و برای فاطمه یک گردنبد و دو دستبند عاج خریداری کن؛ ایشان اهل بیت من هستند، من دوست ندارم اشیاء نیکو و نفیس خود را در دنیا به مصرف برسانند.

بیان: «قَلْب» به معنی دستبند است؛ جزری گفته: در حدیث ثوبان که آمده است «فاطمه سلام الله علیها به حسن و حسین علیهما السلام دو دستبند نقره بست» از همین قرار است و همچنین «القَلْب» به معنی دستبند می باشد و همچنین در این روایت پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به ثوبان فرمود:

خریداری کن برای فاطمه گردنبندی از «عصب» و دو دستبند از عاج، خطابی در کتاب معالم گفته: اگر نباشد لباس های یمنی پس من نمی دانم چیست و فکر نمی کنم گردنبد از یمن باشد.

و ابوموسی گفته: به نظر من احتمال دارد «عصب» در این روایت آن ریسمان هایی باشد که بین مفاصل حیوانات است (که ما در فارسی آن را گیس می گوئیم) و آن شیء دایره ای شکل است. پس احتمال دارد که

در قدیم این عصب ها را از بعضی حیوانات حلال گوشت می گرفته اند و در جایی که جایز و ممکن باشد از استخوان لاک پشت و غیر آن النگو درست گرد و جایز و ممکن است از «عصب» شبیه آنها مهره درست کرد و گردنبد ساخت.

پس بعضی از اهل یمن برای من گفته اند که «عصب» سُم جانور دریایست که «اسب فرعون» نامیده می شود، که از آن دسته ی چاقو و غیره می سازند و آن بسیار مفید است.

[روایت شماره] (۱۱)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى، عَنْ فُرَاتِ بْنِ أَخْنَفٍ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: لَيْسَ عَلَيَّ وَجْهُ الْأَرْضِ بَقَلَّةٍ أَشْرَفَ وَلَا أَنْفَعُ مِنَ الْفَرْخِ وَهُوَ بَقَلَّةٌ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا، ثُمَّ قَالَ:

لَعَنَ اللَّهُ بَنِي أُمِّيَّةَ هُمْ سَمَوْهَا بَقَلَّةَ الْخَمْفَاءِ بُغْضًا لَنَا وَعَدَاوَةً لِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا.

در کتاب کافی (۳۴۵) با چند واسطه از فرات بن احنف روایت می کند که گفت:

از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می فرمود:

در تمام روی زمین گیاهی شریف تر و نافع تر از خُرفه نیست، خُرفه سبزی فاطمه سلام الله علیها است.

آنگاه فرمود:

خدا بنی امیه را لعنت کند، زیرا آنان به علّت بغض و دشمنی که با فاطمه داشتند آن گیاه را گیاه احمق نامیدند.

[روایت شماره] (۱۲)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِي يَحْيَى الْوَاسِطِيِّ، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بَقَلَّةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْهِنْدَبَاءُ وَبَقَلَّةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْبَاذِرُوحُ وَبَقَلَّةُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا الْفَرْخُ.

نیز در همان کتاب (۳۴۶) با چند واسطه از امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که گفت:

کاسنی گیاه و سبزی حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم و ریحان سبزی حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام و خُرفه سبزی حضرت فاطمه سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (۱۳)

[تهذیب الأحکام] مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ مَجْزُوبٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَنَابٍ، عَنْ يُونُسَ،

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا كَانَتْ تَأْتِي قُبُورَ الشُّهَدَاءِ فِي كُلِّ غَدَاةٍ سَبَّتِ فَتَأْتِي قَبْرَ حَمْزَةَ وَتَتَرَحَّمُ عَلَيْهِ وَتَسْتَغْفِرُ لَهُ.

شیخ طوسی در کتاب تہذیب (۳۴۷) با چند واسطه از صادق آل محمد روایت می کند که فرمود:

حضرت زهراء سلام الله عليها صبح های روز شنبه متوجه قبور شهدای احد می شد و بر سر قبر حضرت حمزه می رفت و بر او رحمت می فرستاد و برایش طلب مغفرت می کرد.

[روایت شماره] (۱۴)

[تفسیر القمی] [«إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَ عَلَى اللَّهِ فَلْتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ» (۳۴۸) قَالَ:

فَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ سَبَبُ نُزُولِ هَذِهِ الْآيَةِ أَنَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا رَأَتْ فِي مَنَامِهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ هَمَّ أَنْ يَخْرُجَ هُوَ وَ فَاطِمَةُ وَ عَلِيُّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ: مِنَ الْمَدِينَةِ فَخَرَجُوا حَتَّى جَاوَزُوا مِنْ حِيَابِ الْمَدِينَةِ، فَتَعَرَّضَ لَهُمْ طَرِيقَانِ، فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ذَاتَ الْيَمِينِ حَتَّى انْتَهَى بِهِمْ إِلَى مَوْضِعٍ فِيهِ نَخْلٌ وَ مَاءٌ، فَاشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ شَاةً كَبْرَاءَ وَ هِيَ الَّتِي فِي إِحْدَى أُذُنَيْهَا نُقْطٌ بِيضٌ فَأَمَرَ بِذَبْحِهَا فَلَمَّا أَكَلُوا مَا تَوَا فِي مَكَانِهِمْ، فَانْتَبَهَتْ فَاطِمَةُ بِأَكْبِيهِ ذَعْرَهُ فَلَمْ تُخْبِرْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِذَلِكَ.

فَلَمَّا أَصْبَحَتْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِحِمَارٍ

فَأَرْكَبَ عَلَيْهِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ أَمَرَ أَنْ يُخْرَجَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ: مِنَ الْمَدِينَةِ كَمَا رَأَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فِي نَوْمِهَا فَلَمَّا خَرَجُوا مِنْ حِطَّانِ الْمَدِينَةِ عَرَضَ لَهُ طَرِيقَانِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ذَاتَ الْيَمِينِ كَمَا رَأَتْ فَاطِمَةُ حَتَّى انْتَهَوْا إِلَى مَوْضِعٍ فِيهِ نَخْلٌ وَ مَاءٌ، فَاشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ شَاةً كَمَا رَأَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَأَمَرَ بِذَبْحِهَا، فَذَبَحَتْ وَ شَوِيَتْ.

فَلَمَّا أَرَادُوا أَكْلَهَا قَامَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ تَنَحَّتْ نَاحِيَهُ مِنْهُمْ تَبْكِي مَخَافَةَ أَنْ يَمُوتُوا فَطَلَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حَتَّى وَقَعَ عَلَيْهَا وَ هِيَ تَبْكِي فَقَالَ مَا شَأْنُكَ يَا بِنْتِي؟

قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَأَيْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَ كَذَا فِي نَوْمِي وَ قَدْ فَعَلْتَ أَنْتَ كَمَا رَأَيْتَهُ فَتَنَحَّيْتُ عَنْكُمْ فَلَا أَرَاكُمْ تَمُوتُونَ.

فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ نَاجَى رَبَّهُ، فَنَزَلَ عَلَيْهِ جِبْرِئِيلُ فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ هَذَا شَيْطَانٌ يُقَالُ لَهُ: الدَّهَارُ وَ هُوَ الَّذِي أَرَى فَاطِمَةَ هَذِهِ الرُّؤْيَا وَ يُؤْذِي الْمُؤْمِنِينَ فِي نَوْمِهِمْ مَا يَعْتُمُونَ بِهِ، فَأَمَرَ جِبْرِئِيلَ فَجَاءَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ لَهُ: أَنْتَ أَرَيْتَ فَاطِمَةَ هَذِهِ الرُّؤْيَا؟

فَقَالَ:

نَعَمْ يَا مُحَمَّدُ فَبَرَقَ عَلَيْهِ ثَلَاثَ بَرَاقَاتٍ فَشَجَّهَ فِي ثَلَاثِ مَوَاضِعَ.

ثُمَّ قَالَ جِبْرِئِيلُ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قُلْ يَا مُحَمَّدُ إِذَا رَأَيْتَ فِي مَنَامِكَ شَيْئًا تَكْرَهُهُ أَوْ رَأَى أَحَدٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَلْيَقُلْ: أَعُوذُ بِمَا عَادَتْ بِهِ مَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَنْبِيَائُهُ الْمُرْسَلُونَ وَ عِبَادَةُ الصَّالِحُونَ مِنْ شَرِّ مَا رَأَيْتَ وَ مِنْ رُؤْيَايَ وَ يَقْرَأُ الْحَمْدَ

وَ

الْمُعَوِّذَتَيْنِ وَقُلْ هُوَ اللَّهُ وَتُفْلُ عَنْ يَسَارِهِ ثَلَاثَ تَفَلَّاتٍ، فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّهُ مَا رَأَى وَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ «إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ»
(۳۴۹) الْآيَةَ.

بیان: ما رأیت کبراء و أشکالها فیما عندنا من کتب اللغه بهذا المعنی.

در تفسیر علی بن ابراهیم (۳۵۰) با چند واسطه سبب نزول آیه ی ۱۲ سوره ی مجادله را از امام جعفر صادق علیه السلام بدین شرح نقل می کنند:

یک شب فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در عالم خواب دید که پیغمبر اکرم، فاطمه ی اطهر، علی مرتضی، امام حسن مجتبی و امام حسین: تصمیم گرفتند که از مدینه ی طیبه خارج شوند.

وقتی از دیوارهای مدینه گذشتند بر سر دو راهی رسیدند، رسول خدا راه دست راست را انتخاب کرد و رفتند تا به جایی که دارای نخلستان و آب بود، رسیدند.

آنگاه پیغمبر گوسفندی خرید که در یکی از گوش هایش خال و نقطه های سفید بود، سپس دستور داد تا آن را سر ببرند.

هنگامی که از آن خوردند همگی مردند! فاطمه ی زهراء در حالی از خواب بیدار شد که لرزان و ترسان بود، ولی این خواب را برای پیغمبر خدا نگفت.

موقعی که صبح شد رسول خدا حماری آورد و حضرت زهرا را بر آن سوار کرد، آنگاه دستور داد که امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حسن و حسین علیهما السلام هم از مدینه خارج شوند، ایشان همان طور که حضرت فاطمه در عالم خواب دیده بود خارج شدند.

وقتی از دیوارهای مدینه گذشتند و بر سر دو راهی رسیدند، پیغمبر خدا همان طور که فاطمه دیده بود راه دست راست را برگزید تا رسیدند به جایی که نخلستان و آب بود.

سپس همان طور که

حضرت فاطمه سلام الله عليها در خواب دیده بود پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ گوسفندی خرید و دستور داد تا آن را ذبح و کباب نمودند.

هنگامی که تصمیم گرفتند از آن کباب بخورند فاطمه ی زهراء برخاست و به یک طرف رفت، آنگاه از ترس اینکه مبادا بمیرند شروع به گریه کرد! پیامبر خدا به دنبال او رفت، او را در حالی یافت که گریان بود.

فرمود:

ای دختر عزیزم برای چه گریانی؟! عرض کرد:

یا رسول الله من در شب گذشته چنین خوابی دیده ام و چون شما همان اعمالی را انجام دادی که من در خواب دیده ام لذا من از شما دور شدم تا مردن شما را مشاهده ننمایم.

رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از جای برخاست و پس از اینکه دو رکعت نماز بجا آورد، با خدای خویش در این باره مناجات کرد، جبرئیل نازل شد و گفت:

یا محمد یک شیطانی ست که او را ده بار می گویند، اوست که باعث این خواب وحشتناک فاطمه شده ست. اوست که مؤمنین را اذیت و مؤمنین را دچار خواب های وحشتناک و محزون می کند.

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به جبرئیل امر فرمود:

تا آن شیطان را بیاورد و به آن شیطان فرمود:

تو فاطمه را دچار چنین خوابی کرده ای؟!

گفت:

آری، پیغمبر خدا سه مرتبه آب دهان به او افکند تا در سه موضع بدن او اثر نهاد.

آنگاه جبرئیل به پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ گفت:

هر گاه تو یا یکی از مؤمنین خوابی خوفناک دیدید بگویید:

«أَعُوذُ بِمَا عَادَتْ بِهِ مَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَنْبِيَائِهِ الْمُرْسَلُونَ وَ عِبَادِهِ الصَّالِحُونَ مِنْ شَرِّ مَا رَأَيْتُ وَ

مِنْ رُؤْيَايَ».

سپس سوره ی حمد و سوره ی قل أعوذ برب الفلق و سوره ی قل أعوذ برب الناس و سوره ی قل هو الله احد را بخواند و سه مرتبه آب دهان به طرف چپ خود بيفکند اگر این کار را انجام دهد ضرری از این خواب متوجه او نخواهد شد. بدین جهت بود که آیه ی پیشین برای حضرت رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نازل شد.

مرحوم علامه می فرماید:

ما در کتاب لغتی که داریم کلمه ی «کبراء» را به این معنی (گوسفند بزرگ) ندیدیم (۳۵۱).

[روایت شماره] (۱۵)

[تفسیر العیاشی] عَنْ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

رَأْتُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فِي النَّوْمِ كَأَنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ ذُبْحًا أَوْ قَتْلًا فَأَحْزَنَهَا ذَلِكَ، فَأَخْبِرْتُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ:

يَا رُؤْيَا! فَمَثَلْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ:

أَنْتِ أَرَيْتِ فَاطِمَةَ هَذَا الْبَلَاءِ؟

قَالَتْ:

لَا فَقَالَ:

يَا أَضْعَاثُ! أَنْتِ أَرَيْتِ فَاطِمَةَ هَذَا الْبَلَاءِ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

فَمَا أَرَدْتِ بِذَلِكَ؟

قَالَتْ:

أَرَدْتُ أَنْ أُحْزِنَهَا، فَقَالَ لِفَاطِمَةَ: اسْمَعِي لَيْسَ هَذَا بِشَيْءٍ ؕ

تفسیر عیاشی (۳۵۲) از ابی بصیر از صادق آل محمد روایت می کند که فرمود:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در عالم خواب دید:

گویا حسن و حسین ذبح یا کشته شدند!! چون این خواب باعث محزونی آن بانو شد لذا پدرش پیامبر خدا را از آن آگاه کرد.

پیغمبر فرمود:

ای رویا! بیا، وقتی رویا نزد آن حضرت مجسم شد به وی گفت:

تو این خواب وحشتناک را به فاطمه وانمود کردی؟

گفت:

نه سپس فرمود:

ای اضغاث آیا تو فاطمه ی زهراء را دچار این خواب خوفناک کردی؟

گفت:

آری یا رسول الله!

فرمود:

منظور تو از این عمل چه بود؟

گفت:

می خواستم فاطمه را اندوهناک کنم. پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به

فاطمه سلام الله عليها فرمود:

سخن او را بشنو و بدان که چیزی نیست.

[روایت شماره] (۱۶)

نَوَادِرُ الرَّاَوْنِدِيِّ: بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ اسْتَأْذَنَ أَعْمَى عَلَى فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَحَجَبَتْهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لَهَا: لِمَ حَجَبْتِيهِ وَهُوَ لَا يَرَاكَ؟

فَقَالَتْ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا: إِنَّ لَمْ يَكُنْ يَرَانِي فَإِنِّي أَرَاهُ وَهُوَ يَسْمُ الرِّيحَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: أَشْهَدُ أَنَّكَ بَضْعَةٌ مِنِّي.

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ:

سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابَهُ عَنِ الْمَرْأَةِ مَا هِيَ، قَالُوا: عَوْرَةٌ، قَالَ:

فَمَتَى تَكُونُ أَدْنَى مِنْ رَبِّهَا؟ فَلَمْ يَدْرُوا، فَلَمَّا سَمِعَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا ذَلِكَ قَالَتْ: أَدْنَى مَا تَكُونُ مِنْ رَبِّهَا أَنْ تَلْزَمَ قَعْرَ بَيْتِهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي.

در کتاب نوادر راوندی (۳۵۳) با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام از پدران گرامیشان: از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

یک وقت شخص کوری از فاطمه ی زهراء سلام الله عليها اجازه خواست که به حضورش مشرف شود، فاطمه ی اطهر سلام الله عليها وقتی اجازه داد خود را از آن شخص کور پوشانید.

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به حضرت زهرا سلام الله عليها فرمود:

او کور بود، پس تو چرا خویشتن را از او پوشانیدی، در صورتی که او تو را نمی بیند؟! فاطمه گفت:

اگر چه او مرا نمی دید ولی من او را می دیدم، از طرفی بویم به مشام او می رسید! رسول خدا فرمود:

شهادت می دهم که تو پاره ی تن من هستی.

نیز می نویسد (۳۵۴):

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ از اصحاب خویشان پرسید:

زن چیست گفتند:

زن عورت است (یعنی باید از انظار نامحرمان پوشیده باشد) فرمود:

زن چه موقع به خدای خود نزدیک تر است؟

اصحاب نتوانستند جواب بگویند.

موقعی که این پرسش به گوش حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رسید عرض کرد:

نزدیک ترین اوقات زن به خدای خود هنگامیست که در کنج خانه ی خود باشد، پس از این جواب بود که پیامبر خدا فرمود:

حقاً که پاره ی تن من است.

بخش پنجم؛ ازدواج حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها (باب ۵؛ تزویجها سلام الله علیها)

[روایت شماره] (۰۱)

[إقبال الأعمال] بِإِسْنَادِهِ إِلَى شَيْخِنَا الْمُفِيدِ فِي كِتَابِ حَدَائِقِ الرِّيَاضِ قَالَ:

لَيْلَةَ إِحْدَى وَ عِشْرِينَ مِنَ الْمُحَرَّمِ وَ كَانَتْ لَيْلَةَ خَمِيسٍ سَنَةَ ثَلَاثٍ مِنَ الْهَجْرَةِ كَانَ زِفَافُ فَاطِمَةَ ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَى مَنْزِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُسْتَحَبُّ صَوْمُهُ شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى لِمَا وَفَّقَ مِنْ جَمْعِ حُجَّتِهِ (۳۵۵) وَ صَفْوَتِهِ (۳۵۶).

وَ مِنْ تَارِيخِ بَغْدَادَ بِإِسْنَادِهِ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

لَمَّا زَفَّتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِلَى عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ قُدَّامَهَا وَ جَبْرَائِيلُ عَنْ يَمِينِهَا وَ مِيكَائِيلُ عَنْ يَسَارِهَا وَ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ خَلْفَهَا يُسَبِّحُونَ اللَّهَ وَ يُقَدِّسُونَهُ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ.

در کتاب اقبال (۳۵۷) با سندهای خود از شیخ مفید می نگارد ازدواج و عروسی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها دختر حضرت محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ با حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام در شب پنجشنبه ۲۱ ماه محرم سال سوم هجری واقع شد. روزه گرفتن آن روز مستحب است و روزه دار بر توفیق روزه داری این روز، که مراسم ازدواج حضرت علی و حضرت زهرا علیهما السلام خدا را سپاسگزاری می نماید.

در تاریخ

بغداد از ابن عباس (۳۵۸) روایت می کند:

آن شبی که فاطمه ی زهراء سلام الله عليها را به خانه ی حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام بردند پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جلوس فاطمه و جبرئیل سمت راست و میکائیل طرف چپ و تعداد هفتاد هزار ملک در عقب آن بانو بودند که خدا را تا طلوع فجر تسبیح و تقدیس می گفتند.

[روایت شماره] (۰۲)

مصباح: فِي أَوَّلِ يَوْمٍ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ زَوْجَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا مِنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامِ وَرَوَى أَنَّهُ كَانَ يَوْمَ السَّادِسِ.

شیخ طوسی در کتاب مصباح (۳۵۹) می نویسد:

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از روز اول ماه ذی الحججه و به قولی روز ششم فاطمه ی اطهر سلام الله عليها را برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نمود.

[روایت شماره] (۰۳)

[عیون أخبار الرضا علیه السلام] جعفر بن نعيم الشاذلي، عن أحمد بن إدريس، عن ابن هاشم، عن علي بن معبد، عن الحسين بن خالد، عن أبي الحسن علي بن موسى الرضا علیه السلام، عن أبيه علیه السلام، عن آبائه، عن علي علیه السلام قال:

قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَا عَلِيُّ لَقَدْ عَاتَبَنِي رِجَالٌ مِنْ قُرَيْشٍ فِي أَمْرِ فَاطِمَةَ وَ قَالُوا: خَطَبْنَاهَا إِلَيْكَ فَمَنْعْتَنَا وَ زَوَّجْتَ عَلِيًّا، فَقُلْتُ لَهُمْ: وَاللَّهِ مَا أَنَا مَنَعْتُكُمْ وَ زَوَّجْتُه، بَلِ اللَّهُ مَنَعَكُمْ وَ زَوَّجَهُ، فَهَبَطَ عَلِيٌّ جَبْرِيْلُ فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ يَقُولُ: لَوْ لَمْ أُخْلَقْ عَلِيًّا لَمَا كَانَ لِفاطمة ابنتك كُفُو عَلِيٍّ وَجِهَ الْأَرْضِ آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ.

[عیون أخبار الرضا علیه السلام] الهمداني، عن علي، عن أبيه، عن علي بن معبد مثله.

شیخ صدوق در کتاب عیون (۳۶۰) اخبار الرضا علیه السلام با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به من فرمود:

یا علی! گروهی از مردان قریش راجع به فاطمه ی زهراء سلام الله عليها مرا مورد عتاب قرار دادند و گفتند:

ما خواستگار فاطمه بودیم و

تو نپذیرفتی، اکنون او را به علی بن ابیطالب دادی.

من گفتم:

به خدا قسم، من فاطمه را از شما رد نکردم و او را تزویج ننمودم، بلکه خدا خواستگاری شما را نپذیرفت و فاطمه را برای علی تزویج کرد؛ زیرا جبرئیل بر من نازل شد و گفت:

خدای تعالی می فرماید:

اگر من علی را خلق نمی کردم از حضرت آدم به بعد شوهری که شایسته ی فاطمه باشد در روی زمین نبود.

در کتاب عیون اخبار الرضا علیه السلام، احمد بن زیاد بن جعفر الهمدانی از طریق علی بن ابراهیم با چند واسطه ی دیگر مثل این حدیث را نقل کرده است (۳۶۱).

[روایت شماره] (۰۴)

[الأمالی للشیخ الطوسی] المُنْفِیدُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ الْأَسَدِيِّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْعَلَوِيِّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ هَاشِمِ الْغَسَّانِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنْ جُوَيْرِ بْنِ سَعْدٍ، عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مَرْجَمٍ قَالَ:

سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: أَتَانِي أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَقَالَا: لَوْ أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتَ لَهُ فَاطِمَةَ.

قَالَ:

فَأَتَيْتُهُ فَلَمَّا رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ضَحِكَ ثُمَّ قَالَ:

مَا جَاءَ بِكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ حَاجَتُكَ؟

قَالَ:

فَذَكَرْتُ لَهُ قَرَابَتِي وَقَدَمِي فِي الْإِسْلَامِ وَنُصْرَتِي لَهُ وَجِهَادِي فَقَالَ:

يَا عَلِيُّ صَدَقْتَ فَأَنْتَ أَفْضَلُ مِمَّا تَذَكُرُ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاطِمَةُ تَزَوَّجْنِيهَا، فَقَالَ:

يَا عَلِيُّ إِنَّهُ قَدْ ذَكَرَهَا قَبْلَكَ رَجُلًا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهَا فَرَأَيْتُ الْكِرَاهَةَ فِي وَجْهِهَا، وَلَكِنْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى أَخْرَجَ إِلَيْكَ.

فَدَخَلَ عَلَيْهَا، فَقَامَتْ فَأَخَذَتْ رِدَاءَهُ وَنَزَعَتْ نَعْلَيْهِ وَأَتَتْهُ بِالْوُضُوءِ فَوَضَّأَتْهُ بِيَدِهَا وَعَسَلَتْ رِجْلَيْهِ، ثُمَّ قَعَدَتْ، فَقَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَةُ، فَقَالَتْ:

لَتَبِيكَ لَتَبِيكَ حَاجَتُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَ:

إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ مَن قَدْ

عَرَفْتِ قَرَابَتَهُ وَ فَضْلَهُ وَ إِسْلَامَهُ وَ إِنِّي قَدْ سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ يُزَوِّجَكَ خَيْرَ خَلْقِهِ وَ أَحَبَّهُمْ إِلَيْهِ وَ قَدْ ذَكَرَ مِنْ أَمْرِكَ شَيْئًا فَمَا تَرَيْنَ؟ فَسَكَتَتْ وَ لَمْ تُؤَلِّ وَجْهَهَا وَ لَمْ يَرِ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ كَرَاهَةً، فَقَامَ وَ هُوَ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ سَكُوتُهَا إِفْرَارُهَا.

فَأَتَاهُ جَبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ زَوِّجْهَا عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ رَضِيَهَا لَهُ وَ رَضِيَهِ لَهَا،

قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

فَزَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ثُمَّ أَتَانِي فَأَخَذَ بِيَدِي فَقَالَ:

قُمْ بِسْمِ اللَّهِ وَ قُلْ عَلَيَّ بَرَكَهَ اللَّهِ وَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، ثُمَّ جَاءَنِي حَتَّى أَقْعَدَنِي عِنْدَهَا سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا، ثُمَّ قَالَ:

اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا أَحَبُّ خَلْقِكَ إِلَيَّ فَأَحِبَّهُمَا وَ بَارِكْ فِي ذُرِّيَّتِهِمَا وَ اجْعَلْ عَلَيْهِمَا مِنْكَ حَافِظًا وَ إِنِّي أُعِيذُهُمَا بِكَ وَ ذُرِّيَّتَهُمَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

بیان: الرّسل بالكسر التائي و الرّفق.

شیخ طوسی در کتاب امالی (۳۶۲) با چند واسطه از ضحاک بن مزاحم نقل می کند که گفت:

از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شنیدم می فرمود:

ابوبکر و عمر نزد من آمدند و گفتند:

کاش پیش رسول خدا می رفتی و راجع به تزویج فاطمه گفتگو می کردی.

موقعی که من نزد پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ رفتم و آن بزرگوار مرا دید خندید و فرمود:

یا اباالحسن! آیا برای حاجتی که داری نزد من آمدی؟ من قرابت و سبقت در اسلام و یاری کردن خود را از آن حضرت و جهادهایی که در راه خدا کرده بودم، برای آن حضرت شرح دادم.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

یا علی راست

می گویی، مقام تو بالاتر از این است که تذکر دادی، گفتم:

یا رسول الله فاطمه ی زهراء را برایم تزویج نما.

فرمود:

یا علی! قبل از تو چند نفر از مردان، این تقاضا را داشتند، ولی هر گاه من به فاطمه می گفتم اظهار بی میلی می کرد، شما چند لحظه ای صبر کن تا من نزد او بروم و برگردم.

هنگامی که رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ نزد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها رفت، آن بانو از جای برخاست و عبای پدر خود را گرفت و نعلین های آن حضرت را درآورد و با آب، پاهای آن حضرت را با دست های خود شستشو داد، آنگاه نشست.

پیغمبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ فرمود:

ای فاطمه! عرض کرد:

بله یا رسول الله!

فرمود:

علی بن ابیطالب کسیست که تو قرابت و فضیلت و سبقت در اسلام وی را می دانی، من از خدای سبحان خواسته ام که تو را برای بهترین و محبوب ترین خلق خود تزویج کند.

علی درباره ی ازدواج با تو گفتگویی نموده، تو چه صلاح می دانی؟ فاطمه ی اطهر ساکت شد و صورت خود را از پیغمبر خدا برنگردانید.

رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ رضایت حضرت فاطمه سلام الله علیها را، از صورتش دریافت لذا برخاست و فرمود:

الله اکبر، سکوت فاطمه دلیل بر رضایت وی خواهد بود.

پس از این جریان جبرئیل نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ آمد و گفت:

یا محمّد! فاطمه را برای حضرت علی بن ابیطالب تزویج کن، زیرا خدا راضیست که زهرا برای علی و علی برای زهرا باشد.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

رسول خدا فاطمه را برای من تزویج نمود، آنگاه نزد من آمد دستم

را گرفت و فرمود:

بسم الله، برخیز و این دعا را بخوان: «عَلَى بَرَكَهَ اللَّهِ وَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ».

سپس مرا آورد و نزد حضرت زهراى اطهر نشانید، آنگاه فرمود:

بار خدایا! اینان نزد من محبوب ترین خلق تو می باشند. تو ایشان را دوست داشته باش و خیر و برکت به فرزندانشان عطا بفرما، ایشان را محفوظ بدار، پروردگارا! من ایشان و ذریه ی ایشان را از شرّ شیطان رجیم به تو می سپارم.

بیان: «الرسال»، اگر حرف «راء» مکسور خوانده شود این کلمه به معنای آرامی و آهستگی می دهد.

[روایت شماره] (۰۵)

[الأمالی للشیخ الطوسی] جَمَاعَهُ عَنْ أَبِي غَالِبٍ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الزُّرَّارِيِّ، عَنْ خَالِهِ، عَنِ الْأَشْعَرِيِّ، عَنِ الْبُرْقِيِّ، عَنِ ابْنِ أَشْبَاطٍ، عَنْ دَاوُدَ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلِيًّا فَاطِمَةَ سَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهَا دَخَلَ عَلَيْهَا وَ هِيَ تَبْكِي فَقَالَ لَهَا: مَا يُبْكِيكِ؟ فَوَاللَّهِ لَوْ كَانَ فِي أَهْلِ بَيْتِي خَيْرٌ مِنْهُ زَوَّجْتُكَ وَ مَا أَنَا زَوَّجْتُكَ وَ لَكِنَّ اللَّهَ زَوَّجَكَ وَ أَصْدَقَ عِنْدَكَ الْخُمْسَ مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ.

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

قُم فَبِعِ الدَّرْعِ، فَقُمْتُ فَبِعْتُهُ وَ أَخَذْتُ الثَّمَنَ وَ دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، فَسَكَبْتُ الدَّرَاهِمَ فِي حَجْرِهِ فَلَمْ يَسْأَلْنِي كَمْ هِيَ وَ لَا أَنَا أَخْبَرْتُهُ، ثُمَّ قَبَضَ قَبْضَهُ وَ دَعَا بِلَالٍ فَأَعْطَاهُ فَقَالَ:

ابْتِئْ لِفَاطِمَةَ طَيِّبًا، ثُمَّ قَبَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مِنَ الدَّرَاهِمِ بِكِلْتَا يَدَيْهِ فَأَعْطَاهُ أَبَا بَكْرٍ وَ قَالَ:

ابْتِئْ لِفَاطِمَةَ مَا يُصْلِحُهَا مِنْ ثِيَابٍ وَ أَثَاثِ الْبَيْتِ وَ

أَزْدَفَهُ بِعَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ وَبِعَدِّهِ مِنْ أَصْحَابِهِ.

فَحَضَرُوا السُّوقَ فَكَانُوا يَعْتَرِضُونَ الشَّيْءَ مِمَّا يُصْلِحُ، فَلَا يَسْتَرُونَهُ حَتَّى يُعْرِضُوهُ عَلَى أَبِي بَكْرٍ فَإِنْ اسْتَصْلَحَهُ اشْتَرَوْهُ.

فَكَانَ مِمَّا اشْتَرَوْهُ: قَمِيصٌ بِسَبْعَةِ دَرَاهِمٍ وَخِمَارٌ بِأَرْبَعَةِ دَرَاهِمٍ وَقَطِيفَةٌ سَوْدَاءُ حَبِيرِيَّةٌ وَسَيْرِيْرٌ مُزَمَّلٌ بِشَرِيْطٍ وَفِرَاشَيْنِ مِنْ حَيْشٍ مَضِيْرٍ حَشْوُ أَحَدِهِمَا لَيْفٌ وَحَشْوُ الْآخَرِ مِنْ جِزِّ الْغَنَمِ وَأَرْبَعُ مَرَافِقٍ مِنْ أَدَمِ الطَّائِفِ، حَشْوُهَا إِذْخِرٌ وَسِتْرٌ مِنْ صُوفٍ وَحَصِيْرٌ هَجْرِيٌّ (٣٦٣) وَرَحِيٌّ لِلْيَدِ وَمِخْضَبٌ مِنْ نُحَاسٍ وَسِقَاءٌ مِنْ أَدَمٍ وَقَعْبٌ لِلْبَيْنِ وَشَنْ لِلْمَاءِ وَمِطْهَرَةٌ مُزَفَّتُهُ (٣٦٤) وَجِرَّةٌ خَضْرَاءُ وَكِيْزَانٌ خَزَفٍ حَتَّى إِذَا اسْتَكْمَلَ الشَّرَاءَ حَمَلَ أَبُو بَكْرٍ بَعْضَ الْمَتَاعِ وَحَمَلَ أَصِيْحَابُ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الَّذِينَ كَانُوا مَعَهُ الْبَاقِي.

فَلَمَّا عَرَضَ الْمَتَاعَ عَلَى رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ يُقَلِّبُهُ بِيَدِهِ وَيَقُولُ بَارَكَ اللهُ لِأَهْلِ الْبَيْتِ.

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

فَاقَمْتُ بَعْدَ ذَلِكَ شَهْرًا أَصِيْلِيٌّ مَعَ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَأَرْجِعُ إِلَى مَنْزِلِيْ وَلَا أَذْكَرُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللهُ عَلَيْهَا ثُمَّ قُلْنَا أَزْوَاجُ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

أَلَا- نَطْلُبُ لِمَكَ مِنْ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دُخُولَ فَاطِمَةَ عَلَيْكَ؟ فَقُلْتُ: افْعَلْنَ، فَدَخَلْنَ عَلَيْهِ فَتَمَلَّتْ أُمُّ أَيْمَنَ: يَا رَسُوْلَ اللهِ لَوْ أَنَّ خَدِيْجَةَ بَاقِيَةَ لَقَرَّتْ عَيْنُهَا بِرِضَافِ فَاطِمَةَ وَإِنَّ عَلِيًّا يُرِيدُ أَهْلَهُ، فَقَرَّ عَيْنَ فَاطِمَةَ بِبِعْلِهَا وَاجْمَعِ شَهْلَهَا وَقَرَّ عُيُونَنَا بِذَلِكَ، فَقَالَ:

فَمَا بَالُ عَلِيٍّ لَا يَطْلُبُ مِنِّي زَوْجَتَهُ، فَقَدْ كُنَّا نَتَوَقَّعُ ذَلِكَ مِنْهُ،

قَالَ عَلِيٌّ: فَقُلْتُ: الْحَيَاءُ يَمْنَعُنِي يَا رَسُوْلَ اللهِ.

فَالْتَفَتَ

إِلَى النِّسَاءِ فَقَالَ:

مَنْ هَاهُنَا؟

فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: أَنَا أُمُّ سَلَمَةَ وَ هَذِهِ زَيْنَبُ وَ هَذِهِ فُلَانَةٌ وَ فُلَانَةٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

هَيُّوا لِابْنَتِي وَ ابْنِ عَمِّي فِي حُجْرِي بَيْتًا، فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فِي أَيِّ حُجْرِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: فِي حُجْرَتِكَ وَ أَمْرُ نِسَاءَهُ أَنْ يُزَيَّنَّ وَ يُصَلِّحَنَّ مِنْ شَأْنِهَا.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَسَأَلْتُ فَاطِمَةَ: هَلْ عِنْدَكَ طِيبٌ ادَّخَرْتِيهِ لِنَفْسِكَ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ، فَأَتَتْ بِقَارُورِهِ فَسَكَبَتْ مِنْهَا فِي رَاحَتِي فَشَمِمْتُ مِنْهَا رَائِحَةً مَا شَمِمْتُ مِنْهَا قَطُّ، فَقُلْتُ مَا هَذَا؟

فَقَالَتْ:

كَانَ دِخِيهِ الْكَلْبِيُّ يَدْخُلُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَيَقُولُ لِي: يَا فَاطِمَةُ هَاتِي الْوِسَادَةَ فَاطْرِحِيهَا لِعَمِّكَ، فَاطْرُحْ لَهُ الْوِسَادَةَ فَيَجْلِسُ عَلَيْهَا، فَإِذَا نَهَضَ سَقَطَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ شَيْءٌ فَيَأْمُرُنِي بِجَمْعِهِ، فَسَأَلَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ:

هُوَ عَثْبَرٌ يَسْقُطُ مِنْ أَجْنِحِهِ جَبْرَيْلَ.

قَالَ عَلِيٌّ: ثُمَّ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

يَا عَلِيُّ اصْنَعْ لِأَهْلِكَ طَعَامًا فَاضِلًا ثُمَّ قَالَ:

مِنْ عِنْدِنَا اللَّحْمُ وَ الْخُبْزُ وَ عَلَيْكَ التَّمْرُ وَ السَّمْنُ، فَاشْتَرَيْتُ تَمْرًا وَ سَمْنًا فَحَسِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَنْ ذِرَاعِهِ وَ جَعَلَ يَشْدُخُ التَّمْرَ فِي السَّمْنِ حَتَّى اتَّخَذَهُ حَيْسًا وَ بَعَثَ إِلَيْنَا كَبْشًا سَمِينًا فَذُبِحَ وَ خُبِزَ لَنَا خُبْزٌ كَثِيرٌ.

ثُمَّ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

ادْعُ مَنْ أَحْبَبْتَ، فَأَتَيْتُ الْمَسْجِدَ وَ هُوَ مُسْحَنٌ بِالصَّحَابَةِ، فَأُحِييتُ [فَحِييتُ] أَنْ أَشْخِصَ قَوْمًا وَ أَدْعَ قَوْمًا، ثُمَّ صَدَدْتُ عَلَى رَبِّهِ هُنَاكَ وَ نَادَيْتُ: أَجِيبُوا إِلَيَّ وَ لِيَمِّهِ فَاطِمَةَ، فَأَقْبَلَ النَّاسُ أَرْسَالًا، فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْ كَثَرَةِ النَّاسِ وَ قَلَّهِ الطَّعَامُ، فَعَلِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مَا تَدَاخَلْنِي فَقَالَ:

يَا عَلِيُّ إِنِّي سَأَدْعُو اللَّهَ بِالْبَرَكَةِ قَالَ عَلِيٌّ: فَأَكَلِ الْقَوْمُ عَنْ آخِرِهِمْ طَعَامِي وَشَرِبُوا شَرَابِي وَدَعَوْا لِي بِالْبَرَكَةِ وَصَدَرُوا وَهُمْ أَكْثَرُ مِنْ أَرْبَعَةِ آلَافِ رَجُلٍ وَلَمْ يَنْقُصْ مِنَ الطَّعَامِ شَيْءٌ.

ثُمَّ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِالصُّحُفِ فَمُلِثَتْ وَوَجَّهَ بِهَا إِلَى مَنَازِلِ أَزْوَاجِهِ، ثُمَّ أَخَذَ صَحْفَةً وَجَعَلَ فِيهَا طَعَامًا وَقَالَ:

هَذَا لِفَاطِمَةَ وَبَعْلِهَا حَتَّى إِذَا انْصَرَفَتِ الشَّمْسُ لِلْغُرُوبِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

يَا أُمَّ سَيِّمَةَ هَلُمِّي فَاطِمَةَ، فَاَنْطَلَقَتْ فَأَتَتْ بِهَا وَهِيَ تَسِيحُ أَذْيَالَهَا وَقَدْ تَصَيَّبَتْ عَرَقًا حَيَاءً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَعَثَرَتْ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

أَقَالَكَ اللَّهُ الْعَثْرَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

فَلَمَّا وَقَفَتْ بَيْنَ يَدَيْهِ كَشَفَ الرِّدَاءَ عَنْ وَجْهِهَا حَتَّى رَأَاهَا عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ أَخَذَ يَدَهَا فَوَضَعَهَا فِي يَدِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَالَ:

بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي ابْنِهِ رَسُولِ اللَّهِ يَا عَلِيُّ نِعْمَ الزَّوْجُ فَاطِمَةَ وَ يَا فَاطِمَةُ نِعْمَ الْبُعْلُ عَلِيُّ انْطَلَقَا إِلَى مَنْزِلِكَمَا وَلَا تُخَيِّدَا أَمْرًا حَتَّى آتِيَكَمَا.

قَالَ عَلِيٌّ: فَأَخَذْتُ بِيَدِ فَاطِمَةَ وَانْطَلَقْتُ بِهَا حَتَّى جَلَسْتُ فِي جَانِبِ الصُّفَّةِ وَجَلَسْتُ فِي جَانِبِهَا وَهِيَ مُطْرِقَةٌ إِلَى الْأَرْضِ حَيَاءً مِنِّي وَ أَنَا مُطْرِقٌ إِلَى الْأَرْضِ حَيَاءً مِنْهَا.

ثُمَّ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:

مَنْ هَاهُنَا؟ فَقُلْنَا: ادْخُلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَرْحَبًا بِكَ زَائِرًا وَدَاخِلًا، فَدَخَلَ فَأَجْلَسَ فَاطِمَةَ مِنْ جَانِبِهِ ثُمَّ قَالَ:

يَا فَاطِمَةُ آتِيْنِي بِمَاءٍ فَقَامَتْ إِلَى قَعْبٍ فِي الْبَيْتِ فَمَلَأَتْهُ مَاءً ثُمَّ أَتَتْهُ بِهِ، فَأَخَذَ جُرْعَةً فَتَمَضَّضَ

بِهَا ثُمَّ مَجَّهَا فِي الْقَعْبِ ثُمَّ صَبَّ مِنْهَا عَلَى رَأْسِهَا، ثُمَّ قَالَ:

أَقْبِلِي! فَلَمَّا أَقْبَلَتْ نَضَحَ مِنْهُ بَيْنَ تَدْيِيهَا. ثُمَّ قَالَ:

أُدْبِرِي، فَأُدْبِرَتْ فَضَحَ مِنْهُ بَيْنَ كَتْفَيْهَا ثُمَّ قَالَ:

«اللَّهُمَّ هَذِهِ ابْنَتِي وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ، اللَّهُمَّ وَ هَذَا أَخِي وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَكَ وَلِيًّا وَ بَكَ حَفِيًّا وَ بَارِكْ لَهُ فِي أَهْلِهِ،
ثُمَّ قَالَ:

يَا عَلِيُّ ادْخُلْ بِأَهْلِكَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ وَ رَحِمَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ».

بیان: مزمل ای ملفوف و الشریط: خوص مفتول بشرط به السریر و نحوه و قال الفیروزآبادی: الخیش: ثياب فی نسجها رقّه و خیوطها غلاظ من مُشاقه الکتان أو من أغلظ العصب، قوله: من جَزَّ الغنم بالكسر أى الصوف الذى جَزَّ من الغنم و المخضب كمنبر: المرکن.

قوله: فقرّ عين فاطمه، ظاهره أنه بصيغه الأمر بناء على أنّ مجرّده يكون متعدّياً أيضاً لكنّه لم يرد فيما عندنا من كتب اللّغه.

و قال الجوهريّ: جمع الله شملهم، أى ما تشّتت من أمرهم و شتّت الله شمله أى ما اجتمع من أمره و قال: الشّدخ كسر الشىء الأجوّف و قال: الحيس هو تمر يخلط بسمن و أقط و السّحب الجرّ و القعب قدح من خشب، قوله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

و بك حَفِيًّا، قال الجوهريّ: تقول: حَفِيت به بالكسر أى بالغت فى إكرامه و الطافه - انتهى - أى مطيعاً لك غاية الإطاعه أو مشفقاً على الخلق ناصحاً لهم بسبب إطاعه أمرك.

نیز در کتاب پیشین (۳۶۵) با چند واسطه از حضرت صادق آل محمد روایت می کند که فرمود:

هنگامی که پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را برای علی بن ابیطالب علیه

السلام تزویج نمود نزد فاطمه آمد دید آن بانو گریان است، فرمود:

برای چه گریانی! به خدا قسم اگر در میان اهل بیت من کسی از علی بهتر می بود من تو را برای او تزویج می نمودم، نه اینکه من تو را تزویج کرده باشم، بلکه خدا تو را برای علی تزویج نموده و مادامی که آسمان ها و زمین برقرار باشند خمس را به جای مهریه ی تو قرار داده ست.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

پیغمبر خدا به من فرمود:

برخیز و زره خود را بفروش. من برخاستم و زره خود را فروختم، پول آن را گرفتم و به حضور پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آوردم، آن بزرگوار پول ها را در کنار من ریخت و از من پرسید که چه مبلغ پول است، من نیز در این خصوص حرفی نزد، سپس یک مشت از آن پول ها برگرفت و پس از اینکه بلال را خواست و پول ها را به وی داد به او فرمود:

این پول را برای فاطمه عطر خریداری کن. پس از آن هر دو مشت خود را از آن پول ها پر کرد و به ابوبکر داد و به او فرمود:

این پول را برای فاطمه لباس و اثاثیه ی منزل خریداری نما.

آنگاه عمار بن یاسر و گروه دیگری از اصحاب را همراه ابوبکر روانه کرد. هنگامی که وارد بازار شدند اشیاء مورد نظر را در نظر می گرفتند ولی نمی خریدند تا ابوبکر آنها را پسند نماید، آنگاه خریده می شد.

یک پیراهن به مبلغ هفت درهم، یک نقاب به چهار درهم، یک قطیفه ی مشکی خبیری، یک تخت که وسط آن را با لیف خرما بافته بودند، دو عدد تشک که یکی

از آنها را از لیف خرما و دیگری را از پشم پُر شده بود، تعداد چهار متکا از پوست طائف که وسط آنها را با علف اذخر (۳۶۶) پر کرده بودند، یک پرده ی پشمی، یک حصیر هَجْری، یک دست آسیاب دستی، یک بادیه ی مسی، یک ظرف آب خوری که از پوست بود، یک کاسه ی چوبی برای شیر، یک مشک آب، یک آفتابه ی قیر اندود، یک سیوی سبز و کوزه های سفالی.

هنگامی که آن اشیاء را خریدند، ابوبکر مقداری از آنها و مابقی را اصحاب برداشته و راهی منزل شدند.

موقعی که آنها را به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عرضه کردند آن حضرت آنها را به دست مبارک خود زیر و رو می کرد و می فرمود:

خدا اینها را برای اهل بیت من مبارک نماید!!

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام می فرماید:

من پس از این جریان به مدّت یک ماه با پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نماز می خواندم و به منزل خویش مراجعت می نمودم و راجع به امر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ چیزی نمی گفتم.

ولی زنان پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به من می گفتند:

آیا می خواهی ما از حضرتش خواهش کنیم فاطمه را در اختیار تو بگذارد؟

گفتم:

بلی، وقتی ایشان به حضور پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مشرف شدند، امّ ایمن گفت:

یا رسول الله اگر خدیجه ی کبری زنده بود چشمش برای عروسی فاطمه ی زهراء روشن می شد.

علی بن ابیطالب علیه السلام دوست دارد که فاطمه را ببرد، ما تقاضا داریم چشم فاطمه را به علی روشن کنی

و ایشان را در اختیار یکدیگر بگذاری تا چشم های ما هم روشن گردد.

رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ فرمود:

پس چرا علی، زوجه ی خود را از من مطالبه نمی کند در صورتی که من این انتظار را از علی می بردم؟! حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

یا رسول الله من از شما خجالت می کشیدم.

سپس آن بزرگوار متوجه زنان شد و فرمود:

کیست اینجا؟

امّ سلمه گفت:

من و زینب و فلان و فلان.

فرمود:

یکی از حجره های مرا برای پسر عمویم علی و دخترم فاطمه ی زهراء آماده نمایید.

امّ سلمه گفت:

کدام حجره ها یا رسول الله؟

فرمود:

حجره ی تو، آنگاه به زنان خویشان دستور داد تا خود را زینت نمودند و لوازم عروسی زهرا ی اطهر را مهیا کردند.

امّ سلمه می گوید:

من به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها گفتم:

آیا عطری از برای خود ذخیره نموده ای؟

فرمود:

آری، فاطمه ی زهراء یک شیشه عطر آورد و مقداری از آن در میان دست من ریخت، من بویی از آن بوئیدم که هرگز نظیر آن را بوئیده بودم. به فاطمه گفتم:

این عطر را از کجا آورده ای؟

فرمود:

هر گاه دحیه ی کلبی به حضور رسول خدا مشرف می شد آن حضرت به من می فرمود:

پشتی برای عموی خود بگذار، من پشتی را برای او می نهادم، سپس چیزی از میان لباس های وی فرو می ریخت و به من دستور می داد تا آن را جمع می کردم.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پرسید:

چیست که فرو می ریزد؟

می فرمود:

عنبریست که از بال های جبرئیل فرو می ریزد.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به من فرمود:

یا علی! غذای فراوانی برای عروسی و اهل و عیال خود درست کن! یا علی

گوشت و نان به عهده ی ما، خرما و روغن هم به عهده ی تو، من رفتم مقداری خرما و روغن خریدم و پیغمبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آستین های خود را بالا زد و خرماها را خرد نمود، در میان روغن می ریخت تا اینکه غذایی به وجود آمد که آن را به عربی خبیص می نامند، آنگاه یک گوسفند چاق را برای ما فرستاد و نان فراوانی را تهیه نمود.

بعداً حضرت رسول صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به من فرمود:

هر کسی را که دوست داری برای غذای عروسی خود دعوت کن، من وارد مسجد شدم، افراد زیادی آنجا بودند، خجالت کشیدم که گروهی را دعوت کنم و گروهی را دعوت ننمایم، لذا بالای بلندی که در آنجا بود رفتم و ندا دادم:

بیایید و از غذای عروسی فاطمه بهره مند شوید، مردم زیادی آمدند، من از کثرت جمعیت و کمبود غذا خجالت می کشیدم، وقتی پیغمبر از خجالت من آگاه شد فرمود:

یا علی! من دعا می کنم که خدا به غذای شما برکت دهد.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

آن گروه که بیشتر از چهار هزار نفر بودند تا آخرین نفر از غذا و آب خوردند و آشامیدند تا همه سیر شدند و از غذا چیزی کم نشد آنان برای من دعای خیر و برکت نمودند.

بعداً پیغمبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دستور فرمود:

کاسه هایی را پر از غذا نمودند و آنها را برای زنان خویش فرستاد.

سپس آن بزرگوار یک کاسه پر از غذا نمود و فرمود:

این برای فاطمه و شوهرش باشد.

هنگامی که آفتاب نزدیک به غروب رسید حضرت رسول به امّ سلمه فرمود:

فاطمه ی زهراء را

بیاور، ام سلمه رفت و حضرت زهراء سلام الله عليها را در حالی آورد که گوشه ی لباس هایش به زمین کشیده می شد و از روی پدر بزرگوارش به قدری عرق خجالت می ریخت که به زمین خورد.

پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به او فرمود:

خدا تو را در دنیا و آخرت از زمین خوردن نگاه دارد.

موقعی که فاطمه ی اطهر سلام الله عليها در مقابل پدر خود رسید رسول خدا نقاب را از صورت آن بانو برداشت تا حضرت علی علیه السلام صورت آن شفیعه ی روز جزا را دید.

سپس حضرت محمد صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ دست فاطمه ی عزیز را گرفت و در میان دست امیرالمؤمنین علی علیه السلام نهاد و فرمود:

یا علی! خدا قدم این دختر پیغمبر را برای تو مبارک کند! یا علی! فاطمه خوب زوجه ای است، ای فاطمه! علی خوب شوهری است، راهی منزل شوید و صبر کنید تا من بیایم.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

من دست فاطمه را گرفتم و پس از اینکه متوجه منزل شدیم وی یک طرف نشست و من هم نزد او نشستم. من و فاطمه هر کدام به علت اینکه از یکدیگر خجالت می کشیدیم به زمین نگاه می کردیم.

پس از این جریان پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ آمد و فرمود:

کیست اینجا؟

گفتیم:

یا رسول الله! بفرمایید. بسیار خوش آمدید. رسول خدا وارد شد و فاطمه ی اطهر را یک طرف خویشان نشانید و به وی فرمود:

مقداری آب نزد من بیاور، فاطمه ی زهراء برخاست و ظرفی را پر از آب کرد و به حضور آن حضرت آورد، رسول خدا مقداری از آن آب را در دهان مبارک

خود ریخت و پس از اینکه مضمضه نمود آن را در میان کاسه ریخت و از آب کاسه به سر فاطمه ی اطهر ریخت و به آن بانو فرمود:

نزدیک من بیا! وقتی نزدیک آمد مقداری از آن آب را در میان سینه های آن حضرت پاشیده، به او فرمود:

برگرد وقتی برگشت، مقدار دیگری از آن آب را در میان دو کتف ایشان پاشید و فرمود:

بار خدایا! این دخترم محبوب ترین خلق است نزد من، پروردگارا! این علی برادر من است که محبوب ترین مخلوق است نزد من.

بار خدایا! این علی را ولی و مطیع خود قرار بده و اهل و عیالش را برایش مبارک گردان.

پس از این سخنان فرمود:

یا علی! اکنون نزد زوجه ات برو. برکت و رحمت خدا که پسندیده و با عظمت است بر شما اهل بیت باد.

بیان: «مزمل» یعنی پیچیده شده و «الشّریط» بافته شده ی هر چیز از شاخه های نخل خرما برای پرده و امثال آن است.

و فیروزآبادی گفته: «الخیش» پارچه ای را گویند که در دوخت آن بسیار ظریف کار کرده باشند، اما کوک های آن بسیار محکم باشد و آن لباس از کتان باشد و یا هر نوع پارچه ی تافته شده ی محکم را گویند.

«جَزّ» پشمی را گویند که از پشم گوسفند چیده شده باشد و «المخضّب» بر وزن منبر به معنی تغار رنگرزان و یا مطلق تشت و لگن را گویند.

علامه در معنای «فَقَرّ» می فرماید:

ظاهر این است که صیغه ی امر باشد اگر مجرّد آن را متعدّی بگیریم ولکن در کتب لغتی که نزد ماست چنین لغتی وجود ندارد.

و جوهری در مورد جمله ی «جمع الله شملهم» گفته یعنی پراکنده نشود جمع آنها و در مورد جمله ی «شئت الله

شمله» گفته منظور دعا و نفرین است. همچنین در مورد «الشّدخ» گفته به معنی شکستن چیز تو خالیست و «الحیس» به معنی خرماییست که با روغن و کشک مخلوط شده باشد.

و «السّحب» به معنی شکستن.

و «العقب» به معنی ظرفیست که از چوب باشد.

و در مورد این فرمایش رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ که می فرماید:

«و بِحِكِّ حَفِيًّا» جوهری گفته: یعنی بسیار لطف و اکرام کردن به کسی و اما خود مرحوم مجلسی رحمه الله علیه در معنای این جمله می فرماید:

منظور این است که خدایا او (حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام) در نهایت و بالاترین حد امکان مطیع تو است و یا اینکه می توان گفت منظور این است که خداوندا او مهربان و مشفق است بر خلق تو و نصیحت کننده ی آنان است به سبب اطاعت امر تو (زیرا تو امر فرموده ای بندگان را به مهربانی در حق یکدیگر و به امر معروف و نهی از منکر).

[روایت شماره] (۰۶)

[الأمالی للشيخ الطوسي] [جَمَاعَهُ، عَنْ أَبِي غَالِبِ الزُّرَّارِيِّ، عَنِ الْكَلْبِيِّ، عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْوَشَّاءِ، عَنِ الْخَبَرِيِّ، عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

سَمِعْتُهُ يَقُولُ: لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لِفَاطِمَةَ مَا كَانَ لَهَا كُفُوٌ عَلَى الْأَرْضِ.

در کتاب امالی (۳۶۷) با چند واسطه از یونس بن ظبیان روایت می کند که از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می فرمود:

اگر خدا حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام را خلق نمی کرد در تمام روی زمین کفو و همسری برای فاطمه ی زهراء پیدا نمی شد.

[روایت شماره] (۰۷)

[الأمالی للشيخ الطوسي] [رُويَ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ دَخَلَ بِفَاطِمَةَ بَعِيدًا وَفَإِهُ أُخْتَهَا رُقِيَةَ زَوْجَهُ عُثْمَانَ بِسِتَّةَ عَشَرَ يَوْمًا وَ دَلِكَ بَعِيدَ رُجُوعِهِ مِنْ يَدْرِ وَ دَلِكَ لِأَيَّامٍ خَلَّتْ مِنْ شَوَالٍ وَ رُويَ أَنَّهُ دَخَلَ بِهَا يَوْمَ الثَّلَاثِ لِسِتِّ خَلُونَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ وَ اللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ.

نیز در کتاب پیشین (۳۶۸) نقل می کند که علی بن ابیطالب علیه السلام شانزده روز بعد از رحلت رقیه خواهر حضرت زهراء سلام الله علیها با فاطمه ی اطهر عروسی کرد، این عروسی چند روزی که از ماه شوال گذشت و حضرت علی علیه السلام از جنگ بدر مراجعت کرد انجام گرفت.

بنا بر روایتی حضرت علی علیه السلام در روز سه شنبه که ششم ماه ذی الحجه بود عروسی کرد.

[روایت شماره] (۰۸)

[الخصال] الطالقانی، عن الحسن بن علی العِدوی، عن عمرو بن المختار، عن يحيى الحماني، عن قيس بن الربيع، عن الأعمش، عن عباية بن ربعي، عن أبي أيوب الأنصاري قال:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مَرَضَ مَرَضَهُ فَأَتَتْهُ فَاطِمَةُ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا تَعُودُهُ وَهُوَ نَاقِهٌ (۳۶۹) مِنْ مَرَضِهِ، فَلَمَّا رَأَتْ مَا بَرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْجُهْدِ وَالضَّعْفِ خَنَفَتْهَا الْعَبْرَةُ حَتَّى جَرَتْ دَمْعَتُهَا عَلَى خَدِّهَا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لَهَا، يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ أَطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ أَطْلَاعَهُ فَأَخْتَارَ مِنْهَا بَعْلَكَ، فَأَوْحَى إِلَيَّ فَأَنْكَحْتُكَ، أَمَا عَلِمْتَ يَا فَاطِمَةُ أَنَّ لِكِرَامِهِ اللَّهُ إِيَّاكَ زَوْجَكَ أَقْدَمَهُمْ سِلْمًا وَأَعْظَمَهُمْ حِلْمًا وَأَكْثَرَهُمْ عِلْمًا.

قال:

فَسَرَتْ بِذَلِكَ فَاطِمَةُ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا وَاسْتَبَشَّرَتْ بِمَا قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَأَرَادَ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَزِيدَهَا مَزِيدَ الْخَيْرِ كُلِّهِ مِنَ الَّذِي قَسَمَهُ اللَّهُ لَهُ وَلِمُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

فَقَالَ:

يَا فَاطِمَةُ لِعَلِّيْ ثَمَانُ خِصَالٍ، إِيمَانُهُ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَعِلْمُهُ وَحِكْمَتُهُ وَزَوْجَتُهُ وَسَبْطَاهُ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَأَمْرُهُ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيُهُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَقِصَاؤُهُ بِكِتَابِ اللَّهِ.

يَا فَاطِمَةُ إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ أُعْطِينَا سَبْعَ خِصَالٍ لَمْ يُعْطَهَا أَحَدٌ مِنَ الْأَوْلِيَيْنِ قَبْلَنَا وَلَا يُدْرِكُهَا أَحَدٌ مِنَ الْآخِرِينَ بَعْدَنَا: نَبِيِّنَا خَيْرُ الْأَنْبِيَاءِ وَهُوَ أَبُوكَ وَوَصِيِّنَا خَيْرُ الْأَوْصِيَاءِ وَهُوَ بَعْلُكَ وَشَهِيدُنَا سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ وَهُوَ حَمْرُهُ عَمُّ أَبِيكَ وَمِنَّا مَنْ لَهُ جَنَاحَانِ يَطِيرُ بِهِمَا فِي الْجَنَّةِ وَهُوَ جَعْفَرٌ وَمِنَّا سَبْطَا هَذِهِ الْأُمَّةِ وَهُمَا ابْنَاكَ.

شیخ صدوق در کتاب خصال (۳۷۰) با چند واسطه از ابو ایوب انصاری روایت می کند که گفت:

یک وقت پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مریض شده و فاطمه ی زهراء سلام الله عليها در آن موقعی که رسول خدا دوره ی نقاهت را طی می کرد برای عیادت پدرش آمد، هنگامی که با آن ضعف و ناتوانی پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مواجه شد به قدری حالت گریه به وی دست داد که قطرات اشک به گونه ی صورت مبارکش جاری شد.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به حضرت زهراء سلام الله عليها فرمود:

خدای علیم توجّهی به زمین کرد و شوهر تو را انتخاب نمود، آنگاه به من وحی کرد تا تو را به نکاح او درآوردم.

ای فاطمه! آیا نمی دانی خدا تو را گرامی داشته، زیرا تو را برای علی ازدواج نموده که از

لحاظ اسلام آوردن اول و از نظر حلم اعظم و از جهت علم اکثر و اعلم از همه ست؟

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پس از شنیدن این مژده، فوق العاده مسرور شد. پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ در نظر گرفت آن خصالی را که خدا به علی بن ابیطالب علیه السلام نصیب کرده بیش از اندازه ای که برای فاطمه فرموده بود شرح دهد، لذا فرمود:

ای فاطمه! حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام دارای هشت خصلت است بدین شرح:

۱ - به خدا ایمان دارد

۲ - دارای علم است

۳ - دارای حکمت است

۴ - زوجه ای مثل تو دارد

۵ - دو فرزندی مثل حسن و حسین دارد

۶ - دارای مقام امر به معروف می باشد

۷ - نهی از منکر می کند

۸ - طبق قرآن مجید قضاوت می نماید.

ای فاطمه! ما اهل بیتی هستیم که خدا هفت خصلت به ما عطا کرده، آن هفت خصلت را به احدی قبل از ما عطا نفرموده است و احدی بعد از ما آنها را درک نخواهد کرد، پیغمبر ما، که پدر تو باشد بهترین پیامبران است، وصی پیغمبر ما، که شوهرت علی باشد بهترین اوصیاء می باشد.

حضرت حمزه که عموی پدر تو می باشد بزرگ شهیدان و از ما است. جعفر طیار که با دو بال خود در بهشت پرواز می کند از ما می باشد. حسنین که فرزندان و دو سبط این امت به شمار می روند از ما هستند.

[روایت شماره] (۰۹)

[الأمالی للصّیدوق] [أَبِي وَ الْعَطَّارُ، عَنْ مُحَمَّدِ الْعَطَّارِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ، عَنْ أَبِي أَحْمَدِ الْأَزْدِيِّ، عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى آخَى بَيْنِي وَ بَيْنَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ زَوْجَهُ ابْنَتِي مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَاوَاتِهِ وَ أَشْهَدَ عَلَيَّ ذَلِكَ مُقَرَّبِي مَلَائِكَتِهِ وَ جَعَلَهُ لِي وَصِيًّا وَ خَلِيفَةً، فَعَلَيْتُ مِنِّي وَ أَنَا مِنْهُ، مُحِبُّهُ مُجِبِّي وَ مُبْغِضُهُ مُبْغِضِي وَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِمَحَبَّتِهِ.

نیز شیخ صدوق در کتاب امالی (۳۷۱) با چند واسطه از ابن عباس از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

خدای سبحان بین من و علی بن ابیطالب برادری قرار داد، دخترم فاطمه را در بالای آسمان های هفت گانه برای علی تزویج نمود و ملائکه ی مقرب را برای این ازدواج شهود قرار داد، علی را وصی و خلیفه ی من نمود، پس علی از من و من از علی می باشم، دوست علی دوست من و دشمن علی دشمن من خواهد بود، ملائکه ی مقرب به وسیله ی محبت علی بن ابیطالب به خدا تقرب می جویند.

[روایت شماره] (۱۰)

[الأمالی للصدوق] ابْنُ الْوَلِيدِ، عَنِ سَعْدِ بْنِ عِيسَى، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ، عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامِ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

دَخَلْتُ أُمَّ أَيْمَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ فِي مِلْحَفَتِهَا شَيْءٌ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

مَا مَعَكَ يَا أُمَّ أَيْمَنَ؟

فَقَالَتْ:

إِنَّ فُلَانَةَ أَمَلَكُوهَا فَتَنَزَّوْا عَلَيْهَا فَأَخَذْتُ مِنْ نِتَارِهَا ثُمَّ بَكَتُ أُمَّ أَيْمَنَ وَ قَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاطِمَةُ زَوْجَتَهَا وَ لَمْ تَنْزُرْ عَلَيْهَا شَيْئًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

يَا أُمَّ أَيْمَنَ لِمَ تَكْذِبِينَ، فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمَّا زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ عَلِيًّا

عليهما السلام أَمَرَ أَشْجَارَ الْجَنَّةِ أَنْ تَنْثُرَ عَلَيْهِمْ مِنْ حُلِيِّهَا وَحُلَلِهَا وَيَاقُوتِهَا وَدُرِّهَا وَزُمُرِدِّهَا وَاسْتَبْرَقِهَا فَأَخَذُوا مِنْهَا سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا مَا لَا يَعْلَمُونَ وَ لَقَدْ نَحَلَ اللَّهُ طُوبَى فِي مَهْرٍ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَجَعَلَهَا فِي مَنْزِلٍ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

نیز در همان کتاب (۳۷۲) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

یک وقت ام ایمن در حالی به حضور رسول خدا مشرف شد و چیزی در میان چادر خود داشت، رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم به او فرمود:

این چیست که همراه داری؟

گفت:

من به عروسی فلان دختر رفته بودم. این شیئی که من برگرفته ام از آن چیزهاییست که برای او نثار کرده بودند.

ام ایمن پس از این جواب گریان شد و گفت:

یا رسول الله! تو فاطمه را تزویج کردی ولی چیزی برایش نثار نمودی.

پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم به وی فرمود:

دروغ مگو! زیرا موقعی که خدای رؤوف، فاطمه را برای علی علیهما السلام تزویج نمود به درختان بهشت دستور داد تا از زیور، حلّه، یاقوت و درّ، زُمرد و استبرق خود برای آنان نثار کردند و آنان به قدری از آنها برگرفتند که کسی غیر از خدا نمی داند، خدا درخت طوبی را در عوض مهریه ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها قرار داده که در منزل بهشتی علی علیه السلام قرار دارد.

[روایت شماره] (۱۱)

[تفسیر القمی] [أبی، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ:

كَانَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا لَا يَذْكُرُهَا أَحَدٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَّا أَعْرَضَ عَنْهُ حَتَّى آيَسَ النَّاسُ مِنْهَا، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يُرَوِّجَهَا

مِنْ عَلِيٍّ أَسْرَ إِلَيْهَا فَقَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْتَ أَوْلَى بِمَا تَرَى غَيْرَ أَنْ نِسَاءَ قُرَيْشٍ تُحَدِّثُنِي عَنْهُ أَنَّهُ رَجُلٌ دَخِلَ دَاخِ الْبُطْنِ، طَوِيلُ الذَّرَاعَيْنِ، ضَخْمُ الْكَرَادِيسِ، أَنْزَعُ عَظِيمِ الْعَيْنَيْنِ وَ السَّكِينِ [مَشَاشِرُ كَمَشَاشِيرِ الْبَعِيرِ (٣٧٣)] ضَاحِكُ السِّنِّ، لَا مَالَ لَهُ.

فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

يَا فَاطِمَةُ أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ اللَّهَ أَشْرَفَ عَلَى الدُّنْيَا فَاخْتَارَنِي عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ، ثُمَّ اطَّلَعَ فَاخْتَارَ عَلِيًّا عَلَى رِجَالِ الْعَالَمِينَ، ثُمَّ اطَّلَعَ فَاخْتَارَكَ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ؟

يَا فَاطِمَةُ إِنَّهُ لَمَّا أُسْرِى بِي إِلَى السَّمَاءِ وَجَدْتُ مَكْتُوبًا عَلَى صِخْرِهِ بَيْتِ الْمُقَدَّسِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ، فَقُلْتُ لِجَبْرَائِيلَ: وَ مَنْ وَزِيرِي؟

فَقَالَ:

عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

فَلَمَّا انْتَهَيْتُ إِلَى سِدْرِهِ الْمُتَنَهَى وَجَدْتُ مَكْتُوبًا عَلَيْهَا: إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي، مُحَمَّدٌ صِيْفُوتِي مِنْ خَلْقِي أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ، فَقُلْتُ لِجَبْرَائِيلَ: وَ مَنْ وَزِيرِي؟

قَالَ:

عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

فَلَمَّا حَيَاوَزْتُ السِّدْرَةَ انْتَهَيْتُ إِلَى عَرْشِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَجَدْتُ مَكْتُوبًا عَلَى قِوَامِ الْعَرْشِ: أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا مُحَمَّدٌ حَبِيبِي، أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ.

فَلَمَّا دَخَلْتُ الْجَنَّةَ رَأَيْتُ فِي الْجَنَّةِ شَجْرَةَ طُوبَى أَصْلُهَا فِي دَارِ عَلِيٍّ وَ مَيَا فِي الْجَنَّةِ قَصِيرٌ وَ لَا مَنَزِلَ إِلَّا- وَ فِيهَا فِئْرٌ مِنْهَا وَ أَعْلَاهَا أَسْفَاطٌ حُلَلٍ مِنْ سُندُسٍ وَ اسْتَبْرَقٍ يَكُونُ لِلْعَبْدِ الْمُؤْمِنِ أَلْفُ أَلْفِ سَفِطٍ فِي كُلِّ سَفِطٍ مِائَةٌ أَلْفِ حُلَّةٍ مَا فِيهِ حُلَّةٌ تُشَبِّهُ الْأُخْرَى عَلَى أَلْوَانٍ مُخْتَلِفَةٍ وَ هُوَ نِيَابُ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَ سِطُّهَا ظِلٌّ مَمْدُودٌ، عَرَضُ الْجَنَّةِ كَعَرَضِ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ «أَعَدَدْتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ» (٣٧٤) يَسِيرُ الرَّكْبُ فِي ذَلِكَ الظِّلِّ مَسِيرَةَ مِائَةِ عَامٍ فَلَا يَقْطَعُهُ وَ ذَلِكَ

قَوْلُهُ «وَظِلٌّ مَمْدُودٌ» (٣٧٥) وَ أَسْفَلُهَا ثَمَارُ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ طَعَامُهُمْ مُتَدَلِّلٌ [مُتَدَلِّ] فِي مَبُوتِهِمْ يَكُونُ فِي الْقَضِيْبِ مِنْهَا مَائَةٌ لَوْنٍ مِنْ الْفَاكِهَةِ مِمَّا رَأَيْتُمْ فِي دَارِ الدُّنْيَا وَ مَا لَمْ تَرَوْهُ وَ مَا سَمِعْتُمْ بِهِ وَ مَا لَمْ تَسْمَعُوا مِثْلَهَا وَ كَلَّمَا يُجْتَنَى مِنْهَا شَيْءٌ نَبَتْ مَكَانَهَا أُخْرَى «لَا مَقْطُوعَهُ وَ لَا مَمْنُوعَهُ» (٣٧٦) وَ يَجْرِي نَهْرٌ فِي أَصْلِ تِلْكَ الشَّجَرَةِ تَنْفَجِرُ مِنْهَا الْأَنْهَارُ الْأَرْبَعَةُ «أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَ أَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَ أَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَ أَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى» (٣٧٧).

يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ أَعْطَانِي فِي عَلِيٍّ سَبْعَ خِصَالٍ: هُوَ أَوَّلُ مَنْ يَشْقُ عَنْهُ الْقَبْرُ مَعِيَ وَ هُوَ أَوَّلُ مَنْ يَقِفُ مَعِيَ عَلَى الصِّرَاطِ فَيَقُولُ لِلنَّارِ خُذِي ذَا وَ ذَرِي ذَا وَ أَوَّلُ مَنْ يُكْسِي إِذَا كَسَيْتِ وَ أَوَّلُ مَنْ يَقِفُ مَعِيَ عَلَى يَمِينِ الْعَرْشِ وَ أَوَّلُ مَنْ يُفْرِعُ مَعِيَ بَابَ الْجَنَّةِ وَ أَوَّلُ مَنْ يَسْكُنُ مَعِيَ عَلِيَيْنَ وَ أَوَّلُ مَنْ يَشْرَبُ مَعِيَ مِنَ الرَّحِيقِ الْمُحْتَمِ، «خِتَامُهُ مِسْكٌ وَ فِي ذَلِكَ فَلَيْتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ» (٣٧٨).

يَا فَاطِمَةُ هَذَا مَا أَعْطَاهُ اللَّهُ عَلِيًّا فِي الْآخِرَةِ وَ أَعَدَّ لَهُ فِي الْجَنَّةِ إِذَا كَانَ فِي الدُّنْيَا لَا مَالَ لَهُ.

فَأَمَّا مَا قُلْتَ: إِنَّهُ بَطِينٌ، فَإِنَّهُ مَمْلُوءٌ مِنْ عِلْمٍ خَصَّهُ اللَّهُ بِهِ وَ أَكْرَمَهُ مِنْ بَيْنِ أُمَّتِي

وَ أَمَّا مَا قُلْتَ: إِنَّهُ أَنْزَعُ عَظِيمِ الْعَيْنَيْنِ فَإِنَّ اللَّهَ خَلَقَهُ بِصَفَةِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَمَّا طُولُ يَدَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ طَوَّلَهَا لِيَقْتَلَ بِهَا أَعْدَاءَهُ وَ أَعْدَاءَ رَسُولِهِ وَ بِهِ يُظْهِرُ اللَّهُ الدِّينَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ وَ بِهِ يَفْتَحُ اللَّهُ الْفُتُوحَ وَ يُقَاتِلُ الْمُشْرِكِينَ عَلَى تَنْزِيلِ الْقُرْآنِ وَ الْمُنَافِقِينَ مِنْ أَهْلِ الْبَغْيِ

وَالنَّكْثِ وَالْفُسُوقِ عَلَى تَأْوِيلِهِ وَ يُخْرِجُ اللَّهُ مِنْ صُلْبِهِ سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَيُزَيِّنُ بِهِمَا عَرْشَهُ.

يَا فَاطِمَةُ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا جَعَلَ لَهُ ذُرِّيَّةً مِنْ صُلْبِهِ وَ جَعَلَ ذُرِّيَّتِي مِنْ صُلْبِ عَلِيٍّ وَ لَوْلَا عَلِيٌّ مَا كَانَتْ لِي ذُرِّيَّةٌ.

فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَخْتَارُ عَلَيْهِ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ، فَزَوَّجَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ عِنْدَ ذَلِكَ: وَاللَّهِ مَا كَانَ لِفاطِمَةَ كُفُوٌ غَيْرُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

إيضاح: الدِّحَاحُ القَصِيرُ السَّمِينُ وَ اندِحَ بطنه اندحاحاً اتَّسَعَ وَ كل عَظْمِينِ التَّقِيَا فِي مَفْصَلٍ فَهُوَ كَرْدُوسٌ، نَحْوُ الْمُنْكَبِينِ وَ الرُّكْبَتَيْنِ وَ الْوَرَكَيْنِ وَ الْأَنْزَعُ هُوَ الْهَذِي انْحَسَرَ الشَّعْرُ عَنْ جَانِبِي جِبْهَتِهِ وَ السِّكْنَةُ كَقَرْحِهِ مَقَرُّ الرَّأْسِ مِنَ الْعُنُقِ وَ لَمْ أَجِدْ لِمَشَاشِ الْمَعْنَى فِي اللَّغَةِ وَ لَعَلَّهُ كَانَ فِي الْأَصْلِ: لَهُ مَشَاشٌ كَمَشَاشِ الْبَعِيرِ وَ الْمَشَاشُ رُؤُوسُ الْعِظَامِ وَ لَمْ تَكُنْ تَلِكُ الْفَقْرَةَ فِي بَعْضِ النُّسخِ وَ هُوَ أَصُوبٌ. (٣٧٩)

قوله: إلَّا وَ فِيهَا فِترٌ، بِالْفَاءِ الْمَكْسُورَةِ: مَا بَيْنَ طَرَفِ الْإِبْهَامِ وَ طَرَفِ الْمَشِيرَةِ وَ فِي بَعْضِهَا بِالْقَافِ قَالَ الْفَيْرُوزِ أَبَادِيُّ: الْقِطْرُ الْقَدْرُ وَ يَحْرَكُ وَ فِي بَعْضِهَا قَنُ بِالْكَسْرِ أَيْ عَدَقَ وَ التَّدَلُّلُ: التَّدَلَّى وَ الْأَسْنُ الْأَجْنُ الْمَتَغَيِّرُ وَ قَدْ مَرَّ شَرْحُ سَائِرِ أَجْزَاءِ الْخَبْرِ فِي كِتَابِ الْفِتَنِ وَ كِتَابِ أَحْوَالِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

علی بن ابراهیم در تفسیر (٣٨٠) خود می نگارد:

احدی برای خواستگاری حضرت فاطمه سلام الله علیها نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نمی رفت مگر اینکه آن بزرگوار از او اعراض می کرد کار به جایی رسید که مردم عموماً از فاطمه ی اطهر سلام الله علیها مأیوس شدند.

وقتی رسول خدا در نظر گرفت که

حضرت فاطمه سلام الله علیها را برای حضرت علی علیه السلام تزویج نماید و با فاطمه ی اطهر در این باره مشورت کرد
زهرای اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

پدر جان! تو راجع به این موضوع بر من مقدم هستی، ولی در عین حال زنان قریش می گویند:

علی شکم بزرگی دارد، ساق دست هایش طولانی، بند استخوان هایش ضخیم، جلو سرش مو ندارد، چشمان بزرگی دارد،
دائماً خنده به لب دارد، مال و ثروتی ندارد.

رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ در جوابش فرمود:

آیا نمی‌داننی که خدای علیم توجهی به زمین کرد و مرا از میان مردان عالم انتخاب نمود، بعداً توجه دیگری فرمود و علی بن
ایبطالب علیه السلام را از میان مردان جهان برگزید، سپس توجهی نمود و تو را از میان زنان عالمین انتخاب کرد؟

ای فاطمه! موقعی که مرا به آسمان بردند دیدم بر سنگ بیت المقدس نوشته شده:

خدایی غیر از خدای یکتا نیست، محمد رسول خداست من محمد را به وسیله ی وزیر او تأیید و یاری نموده ام، من به جبرئیل
گفتم:

وزیر من کیست؟

گفت:

علی بن ابطالب.

هنگامی که به سدره المنتهی رسیدم دیدم بر آن نوشته شده:

من خدایی هستم که غیر از من خدایی نیست. محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ برگزیده ی من است من محمد را به وسیله ی
وزیرش تأیید و نصرت کرده ام.

گفتم:

جبرئیل، وزیر من کیست؟

گفت:

علی بن ابطالب، موقعی که از سدره المنتهی گذشتم و به عرش پروردگار عالم رسیدم، دیدم بر یکی از ستون های عرش
نوشته شده:

من همان خدایی هستم که غیر از من خدایی نیست محمد حبیب من می باشد، من او را به وسیله ی وزیرش تأیید و یاری نموده ام.

وقتی داخل

بهشت شدم درخت طوبی را دیدم، اصل آن درخت در منزل علی بن ابیطالب علیه السلام بود، هیچ قصر و منزلی در بهشت نیست مگر اینکه یک شاخه از آن درخت در آن وجود دارد، بالای آن درخت سبدهایی برای بنده ی مؤمن پُر از سُئندس و استبرق وجود دارد که در هر سبدهی هزار هزار سبد وجود دارد و در هر سبدهی صد هزار حله است. این حله ها دارای رنگ های مختلف و به یکدیگر شباهت ندارند که آنها لباس های اهل بهشت می باشند. در وسط آن سایه ایست کشیده شده، پهنای بهشت به قدر پهنای آسمان و زمین است، بهشت برای افرادی آماده شده که به خدا و رسول ایمان داشته باشند.

اگر شخص سواری مدت صد سال در آن سایه راه طی کند آن سایه تمام نخواهد شد و همین است قول خدا که می فرماید:

یعنی سایه ی کشیده. میوه ی اهل بهشت از زیر آن درخت می باشد. غذای اهل بهشت در میان خانه هاشان آویزان است. در هر شاخه ی از آن درخت، صد رنگ میوه وجود دارد که قسمتی از آن رنگ ها را در دنیا دیده و شنیده اید و قسمت دیگر را ندیده و نشنیده اید.

هر گاه از آن میوه جات چیده شود میوه ی دیگری به جای آن به وجود می آید، آن میوه ها مقطوع و ممنوع نخواهد شد.

نهری در زیر آن درخت در جریان است که چهار نهر دیگر از آن جاری می شود. آن چهار نهر همان است که قرآن در سوره ی محمد آیه ی ۱۵ می فرماید:

«نهرهایی از آبی که فاسد نمی شود، نهرهایی از شیری که طعم آن تغییر نمی کند، نهرهایی از شراب که به آشامندگان لذت می دهند، نهرهایی از عسل

که تصفیه شده است».

ای فاطمه! خدای رؤوف درباره حضرت علی علیه السلام هفت خصلت فرموده بدین شرح:

علی علیه السلام اولین کسیست که با من از قبر خارج خواهد شد.

علی علیه السلام اولین کسیست که با من، بر لب صراط می ایستد و به آتش می گوید:

این شخص را بگیر و آن را رها کن.

علی علیه السلام اولین کسیست که بدنش بعد از من پوشیده خواهد شد.

علی علیه السلام اولین کسیست که با من در طرف راست عرش توقّف خواهد کرد.

علی علیه السلام اولین کسیست که با من در بهشت را خواهد کوبید.

علی علیه السلام اولین کسیست که ساکن علیین خواهد شد.

علی علیه السلام اولین کسیست که با من از شراب سر به مُهر بهشت می آشامد. «همان شرابی که مُهر آن از مشک و افراد راغب به آن رغبت پیدا می نمایند».

ای فاطمه! خدای رؤوف برای اینکه علی در دنیا ثروتی ندارد، در عالم آخرت بهشت را به وی عطا فرموده است و این نعمت ها را برای او آماده کرده ست.

اما اینکه می گویی: علی دارای شکم بزرگی است، علی دارای علم مخصوصی است، خدا او را در میان امت من گرامی داشته ست. اما اینکه می گویی: جلو سر علی مو ندارد و چشمانی بزرگ دارد، برای این است که خدا او را به صفت حضرت آدم آفریده ست.

علّت اینکه دست های علی طولانی می باشد آن است که دشمنان خود و دشمنان رسول خدا را به وسیله ی آنها به قتل برساند، به وسیله ی علیست که خدا دین خود را ظاهر می نماید «حتّی اگر مشرکین نپسندند»، به وسیله ی علیست که خدا فتح و پیروزی به اسلام می دهد و مشرکین را طبق نزول قرآن به قتل

می رساند.

ستمکاران و پیمان شکنان و فاسقین را که از منافقین باشند به وسیله ی تأویل قرآن به قتل خواهد رسانید.

خدا از صلب علی، دو بزرگ جوانان اهل بهشت، که بهشت به وسیله ی ایشان زینت می شود را، خارج می نماید.

ای فاطمه! خدا هیچ پیغمبری را مبعوث ننموده مگر اینکه ذرّیه و نسل وی را از صلب او قرار داده ولی نسل مرا از صلب علی قرار داده ست.

اگر علی نبود ذرّیه و نسلی برای من نمی بود.

پس از این گفتگوها فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

یا رسول الله! من احدی از اهل زمین را بر علی علیه السلام مقدّم نخواهم داشت.

آنگاه پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ حضرت فاطمه سلام الله علیها را برای حضرت علی علیه السلام تزویج کرد.

ابن عباس می گوید:

به خدا قسم که غیر از علی کسی لایق و همانند فاطمه نمی بود.

توضیح: «دحداح» کسی را گویند که کوتاه قد، چاق باشد و «اندح بطنه» یعنی شکم او بزرگ است و «کردوس» در هر جای بدن که دو استخوان در مفصلی با یکدیگر برخورد کنند را «کردوس» گویند مانند:

«منکین» (سر شانه ها) و «رکتین» (سر زانوها) و «الورکین» (استخوان ران ها که به نشیمنگاه متصل می شود).

و «انزع» کسی را گویند که موهای دو طرف پیشانی او ریخته باشد.

و «السکینه» محلّ قرار گرفتن سر، روی گردن را گویند.

و «مشاشار» مرحوم علامه می فرماید:

من برای این کلمه (مشاشار) در کتب لغت معنایی نیافتم و شاید در اصل این گونه بوده «له مشاش کمشاش البعیر» و «مشاش» به سر استخوان ها که به یکدیگر متصل می شوند گفته می شود و این فقره (مشاشار کمشاشیر البعیر) در بعضی نسخه ها نیامده

و همین هم

صحیح تر باید باشد.

و اما در آنجا که رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ می فرماید:

«و فیها فِتر» فاء آن را مکسور باید خوانند. «فِتر» مابین انگشت سبابه و ابهام را گویند و در بعضی روایات با قاف آورده اند و قاف و تاء را مفتوح خوانده اند یعنی «فَتر» و در بعضی روایات «فَنو» آمده، به معنی «عَدق» و «عَدق» به معنی شاخه ی خرما و مرد زیرک و معانی مختلفی شده است.

و «التدلُّ» به معنی دلالت شده، هدایت شده و «الآسن» به معنی متغیر است.

سپس مرحوم علامه رحمه الله علیه می فرماید:

و بقیه ی لغات غامض این روایت را در کتاب «الفتن» - از کتاب های بحار الأنوار - و کتاب زندگانی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام قبلاً توضیح داده ایم.

[روایت شماره] (۱۲)

[الأمالی للصدوق] ابْنُ الْوَلِيدِ، عَنِ الصَّفَّارِ، عَنْ سَيْلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُقَاتِلٍ، عَنْ حَامِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ هَارُونَ، عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَقَدْ هَمَمْتُ بِتَرْوِيجِ فَاطِمَةَ ابْنَةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ لَمْ أَتَجَرَّ أَنْ أَدُكَّرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ وَأَنَّ ذَلِكَ لِيُخْتَلِجَ فِي صَدْرِي لَيْلِي وَ نَهَارِي حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ:

يَا عَلِيُّ! قُلْتُ: لَبَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

هَلْ لَكَ فِي التَّرْوِيجِ؟ قُلْتُ: رَسُولَ اللَّهِ أَعْلَمُ وَ إِذَا هُوَ يُرِيدُ أَنْ يُرَوِّجَنِي بَعْضَ نِسَاءِ قُرَيْشٍ وَ إِنِّي لَخَائِفٌ عَلَى فَوْتِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا.

فَمَا شَعَرْتُ بِشَيْءٍ إِذْ أَتَانِي رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ لِي: أَجِبِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ أَسْرِعْ، فَمَا رَأَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ أَشَدَّ فَرَحًا مِنْهُ الْيَوْمَ.

قَالَ فَأَتَيْتُهُ مُسْرِعًا فَإِذَا هُوَ فِي حُجْرِهِ أُمُّ سَلَمَةَ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيَّ تَهَلَّلَ وَجْهُهُ فَرَحًا وَ تَبَسَّمَ حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى بَيَاضِ أَسْنَانِهِ يَبْرُقُ، فَقَالَ:

أُبَشِّرُ يَا عَلِيُّ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَدْ كَفَانِي مَا قَدْ كَانَ أَهْمَنِي مِنْ أَمْرِ تَزْوِيجِكَ، فَقُلْتُ: وَ كَيْفَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَ:

أَتَانِي جَبْرَيْلُ وَمَعَهُ مِنْ سُئْبِلِ الْجَنَّةِ وَ قَرْنُفَلِهَا فَنَاوَلَيْتُهُمَا، فَأَخَذْتُهُمَا وَ سَمِمْتُهُمَا، فَقُلْتُ: مَا سَبَبُ هَذَا السُّئْبِلِ وَ الْقَرْنُفَلِ؟

فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَمَرَ سُيَّكَانَ الْجَنَانِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ مَنْ فِيهَا أَنْ يُزَيِّنُوا الْجَنَانَ كُلَّهَا بِمَعَارِسِهَا وَ أَشْجَارِهَا وَ ثِمَارِهَا وَ قُصُورِهَا وَ أَمَرَ رِيحَيْهَا فَهَبَّتْ بِأَنْوَاعِ الْعَطْرِ وَ الطَّيْبِ وَ أَمَرَ حُورَ عَيْنَيْهَا بِالْقِرَاءَةِ فِيهَا بِسُورَةِ «طه وَ يس وَ حم عسق»، ثُمَّ نَادَى مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ: أَلَا إِنَّ الْيَوْمَ يَوْمٌ وَلِيَمِهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَلَا إِنِّي أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ مِنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ مِنِّي بَعْضُهُمَا لِبَعْضٍ.

ثُمَّ بَعَثَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى سَيِّدَ حَابَةِ بَيْضَاءَ فَفَطَرَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ لَوْلُئِهَا وَ زَبَرَجِدِهَا وَ يَوَاقِيَتِهَا وَ قَامَتِ الْمَلَائِكَةُ فَنَثَرَتْ مِنْ سُئْبِلِ الْجَنَّةِ وَ قَرْنُفَلِهَا، هَذَا مِمَّا نَثَرَتْ الْمَلَائِكَةُ.

ثُمَّ أَمَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مَلَكًا مِنْ مَلَائِكَةِ الْجَنَّةِ يُقَالُ لَهُ: رَاحِلُ وَ لَيْسَ فِي الْمَلَائِكَةِ أَبْلَغُ مِنْهُ فَقَالَ:

اخْطُبْ يَا رَاحِلُ، فَخَطَبَ بِخُطْبِهِ لَمْ يَسْمَعْ بِمِثْلِهَا أَهْلُ السَّمَاءِ وَ لَا أَهْلُ الْأَرْضِ.

ثُمَّ نَادَى مُنَادٍ: أَلَا- يَا مَلَائِكَتِي وَ سُيَّكَانَ جَنَّتِي يَا رَاكُوا عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ حَبِيبِ مُحَمَّدٍ وَ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ، فَقَدْ بَارَكْتُ عَلَيْهِمَا، أَلَا إِنِّي قَدْ زَوَّجْتُ أَحَبَّ النِّسَاءِ إِلَيَّ مِنْ أَحَبِّ الرِّجَالِ إِلَيَّ بَعْدَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ.

فَقَالَ رَاحِلُ الْمَلِكُ: يَا رَبِّ

وَمَا بَرَكْتَكَ فِيهِمَا بِأَكْثَرٍ مِّمَّا رَأَيْنَا لَهُمَا فِي جَنَانِكَ وَدَارِكَ؟

فَقَالَ عَزَّوَجَلَّ: يَا رَاحِلُ إِنَّ مِنْ بَرَكَتِي عَلَيْهِمَا أَنْ أَجْمَعَهُمَا عَلَى مَحَبَّتِي وَ أَجْعَلَهُمَا حُجَّةً عَلَى خَلْقِي وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لِأَخْلُقَنَّ مِنْهُمَا خَلْقًا وَ لَأَنْشِئَنَّ مِنْهُمَا ذُرِّيَّةً أَجْعَلُهُمْ خُرَانِي فِي أَرْضِي وَ مَعَادِنَ لِعِلْمِي وَ دُعَاءً إِلَى دِينِي، بِهِمْ أَسْتَجِبُ عَلَى خَلْقِي بَعْدَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ.

فَأَبْشِرْ يَا عَلِيُّ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَكْرَمِيكَ كَرَامَةً لَمْ يُكْرِمْ بِمِثْلِهَا أَحَدًا وَ قَدْ زَوَّجْتُكَ ابْنَتِي فَاطِمَةَ عَلَى مَا زَوَّجَكَ الرَّحْمَنُ وَ قَدْ رَضِيَتْ لَهَا بِمَا رَضِيَ اللَّهُ لَهَا فَدُونَكَ أَهْلَكَ فَإِنَّكَ أَحَقُّ بِهَا مِنِّي وَ لَقَدْ أَخْبَرَنِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ الْجَنَّةَ مُشْتَاقَةٌ إِلَيْكُمَا وَ لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَدَّرَ أَنْ يُخْرِجَ مِنْكُمْ مَا يَتَّخِذُهُ عَلَى الْخَلْقِ حُجَّةً لَأَجَابَ فِيكُمَا الْجَنَّةَ وَ أَهْلَهَا، فَنِعْمَ الْأَخُّ أَنْتَ وَ نِعْمَ الْخَتَنُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الصَّاحِبُ أَنْتَ وَ كَفَاكَ بَرَضِي اللَّهُ رَضَى.

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلِّغْ مِنْ قَدْرِي حَتَّى إِنِّي ذُكِرْتُ فِي الْجَنَّةِ وَ زَوَّجِنِي اللَّهُ فِي مَلَائِكَتِهِ؟

فَقَالَ:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِذَا أَكْرَمَ وَلِيَّهُ وَ أَحَبَّهُ أَكْرَمَهُ بِمَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَ لَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، فَحَبَّأَهَا اللَّهُ لَكَ يَا عَلِيُّ، فَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

«رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ» (٣٨١) فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

آمِينَ.

[عيون أخبار الرضا عليه السلام] محمد بن علي بن الشاهف عن أحمد بن المظفر، عن محمد بن زكريا، عن مهدي بن سابق، عن الرضا عليه السلام، عن آبائه، عن علي عليه السلام مثله.

[عيون أخبار الرضا عليه السلام] الدقاق، عن ابن زكريا القطان، عن ابن حبيب، عن أحمد بن الحارث، عن أبي معاوية، عن

الأعمش، عن الصادق عليه السلام ، عن آبائه: ، عن علي عليه السلام مثله.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۳۸۲) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

من تصمیم گرفتم که با حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ ازدواج می نمایم ولی جرأت نمی کردم این مطلب را با رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ در میان بگذارم.

این آرزو شب و روز در سینه ی من بود تا اینکه بالاخره به حضور پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ مشرف شدم. آن حضرت به من فرمود:

یا علی! عرض کردم:

بله یا رسول الله!

فرمود:

تصمیم ازدواج داری؟

گفتم:

رسول خدا بهتر می داند، پیغمبر خدا، این منظور را داشت که بعضی از زنان قریش را برایم بگیرد، ولی من این خوف را داشتم که مبادا فاطمه از دستم برود.

زمانی پیامبر خدا، شخصی را نزد من فرستاد و مرا احضار فرمود و من که از شدت فرح و خوشحالی سر از پا نمی شناختم، به حضور آن حضرت مشرف شدم، دیدم آن برگزیده ی خدا به قدری مسرور و خوشحال است که هیچ روزی نبود، در آن موقع آن حضرت در حجره ی ام سلمه بود.

وقتی نظر مبارک آن حضرت به من افتاد صورت مبارکش می درخشید، به قدری مسرور و خندان بود که نظر من به سفیدی و درخشندگی دندان هایش افتاد.

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به من فرمود:

یا علی! مژده باد تو را، زیرا خدا آن غم و اندوهی که من درباره ی ازدواج تو دارم برطرف کرد.

عرض کردم:

چگونه یا رسول الله؟

فرمود:

جبرئیل نزد من آمد و

سُنْبُلٌ وَقُرْنُفُلٌ (۳۸۳) بهشتی به من داد، من آنها را گرفتم و بوئیدم، به جبرئیل گفتم:

این سنبل و قرنفل برای چیست؟

گفت:

خدای توانا به ملائک و ساکنین بهشت دستور داده که بهشت را با درخت و میوه و قصرهای آن را زینت نمایند. باد بهشت را مأمور کرد تا انواع و اقسام عطر و بوی خوش را در بهشت منتشر نماید.

حورالعین بهشتی را دستور داده که سوره ی طه و طواسین (۳۸۴) و یس و حمعسق را تلاوت کنند سپس منادی از زیر عرش ندا داد:

آگاه باشید که امروز روز ولیمه و عروسی علی بن ابیطالب علیه السلام است، من شما را شاهد می گیرم که فاطمه ی زهراء دختر محمّد را برای علی بن ابیطالب به رضایت خود تزویج نمودم.

آنگاه خدای رؤوف، ابر سفیدی را فرستاد تا لؤلؤ و زبرجد و یاقوت بر سر ایشان نثار کرد، سپس ملائک برخاستند و از سنبل و قرنفل بهشت نثار نمودند که این سنبل و قرنفل از آنها می باشد.

پس از این جریان خدا ملکی را که نامش راحیل است و در میان ملائکه خطیبی بلیغ تر از او نیست مأموریت داد که خطبه بخواند. راحیل خطبه ای خواند که اهل آسمان و زمین نظیر آن را نشنیده بودند، بعداً منادی در بهشت ندا کرد:

ای ملائکه و ساکنین بهشت من! ازدواج علی بن ابیطالب علیه السلام را که حبیب محمّد است با دختر محمّد تبریک بگوئید، زیرا من هم به ایشان تبریک گفته ام، آگاه باشید که من بعد از پیامبران محبوب ترین زنان را برای محبوب ترین مردان تزویج نمودم.

راحیل گفت:

پروردگارا! علاوه بر این برکتی که ما می بینیم در بهشت به ایشان داده ای، چه برکتی

به آنها عطا خواهی کرد؟

خدای رؤوف فرمود:

برکت بیشتری که به ایشان می دهم این است که با محبت من زندگی خواهند کرد و ایشان را برای خلق خود حجت قرار داده ام، به عزت و جلالم قسم، من مخلوقی از ایشان به وجود می آورم و نسلی از ایشان ایجاد می کنم که خزانه داران زمین و معدن علم و طرفداران دین می باشند، بعد از پیامبران به وسیله ی آنان بر خلقم اتمام حجت می نمایم.

مژده باد تو را یا علی! زیرا خدا تو را به قدری گرامی داشته که احدی را نداشته ست.

یا علی! من دخترم فاطمه را برای تو تزویج نمودم همان طور که خدای رحمان و رحیم تزویج نموده ست.

من به آن چیزی برای زهراء راضی شده ام که خدا راضی شده است، اکنون این زن تو است که در اختیار تو می باشد، تو از من به وی احق و سزاوارتری.

جبرئیل به من خبر داده که بهشت به شما دو نفر مشتاق است، اگر خدای توانا، مقدر نموده بود که فرزندانى از شما به وجود بیایند که بر خلق حجت باشند، دعای بهشت و بهشتیان را در حق شما مستجاب می کرد و شما را زودتر داخل بهشت می کرد.

یا علی! تو بهترین برادر و بهترین داماد و بهترین همدم منی.

یا علی! برای تو همین بس، که خدا از تو راضیست.

حضرت علی علیه السلام می فرماید به رسول خدا عرض کردم:

آیا مقام من به جایی رسیده که در بهشت نامی از من برده شود و خدا ملائکه را برای ازدواج من شاهد بگیرد؟ پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

خدای رؤوف هر گاه ولی و دوست خود را گرامی بدارد به

گونه ای گرامی می دارد که چشمی ندیده و گوشی نشنیده باشد و خدا این مقام را به تو عطا فرموده ست.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

«پروردگارا! به من توفیق بده که در برابر نعمت تو شکرگزار باشم».

پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

آمین.

در عیون اخبار الرضا علیه السلام جلد ۱، صفحه ی ۲۲۲ به سند خود از محمد بن علی با چند واسطه از امام رضا علیه السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارش: از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و در همان جلد صفحه ی ۲۲۵ با سند خود از دقاق با چند واسطه از امام صادق علیه السلام و آن حضرت از پدران بزرگوارش: از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام همانند این حدیث را نقل کرده اند.

[روایت شماره] (۱۳)

[تفسیر فرات بن ابراهیم] عَثْبَةُ بْنُ مُكْرَمِ الضَّبِّيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هَيَارُونَ الطُّوسِيِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِثْلَهُ وَ فِي آخِرِهِ: فَإِنَّمَا حَبَاكَ اللَّهُ فِي الْجَنَّةِ بِمَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

«يَا رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَ عَلَى وَالِدَيَّ وَ أَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَ أَصْلِحَ لِي فِي ذُرِّيَّتِي» (۳۸۵)، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ يَا خَيْرَ النَّاصِرِينَ.

در تفسیر فرات بن ابراهیم (۳۸۶) این روایت را با اندک اختلافی که در آخر جمله «یا رب العالمین و یا خیر الناصرین» آمده را نقل کرده ست.

[روایت شماره] (۱۴)

[قرب الإسناد] ابْنُ طَرِيفٍ، عَنِ ابْنِ عُلوَانَ، عَنْ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ فِرَاشُ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ حِينَ دَخَلَتْ عَلَيْهِ إِهَابُ كَبْشٍ إِذَا أَرَادَا أَنْ يَنَامَا عَلَيْهِ قَلْبَاهُ فَنَامَا عَلَى صُوفِهِ،

قَالَ:

وَ كَانَتْ وَ سَادَتُهُمَا أَدْمًا حَشْوَهَا لَيْفٌ،

قَالَ:

وَ كَانَ صَدَاقُهَا دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ.

در کتاب قُرب الاسناد (۳۸۷) با دو واسطه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

موقعی که فاطمه ی اطهر با حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام ازدواج نمود فرش ایشان یک پوست گوسفند بود، هر گاه می خواستند روی آن بخوابند آن را برمی گرداندند و روی پشم آن می خوابیدند، متکای آنان از پوستی بود که آن را از لیف خرما پر کرده بود، مهریه ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها یک زره آهنی بود.

[روایت شماره] (۱۵)

[الأمالی للشیخ الطوسی] [أبو عمرو، عن ابن عقیده، عن محمد بن أحمد بن الحسن، عن موسی بن إبراهیم المرزوری، عن موسی بن جعفر علیهما السلام، عن أبیه علیه السلام، عن جدّه علیه السلام، عن جابر بن عبد الله قال:

لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ أَتَاهُ أَنَسٌ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالُوا: إِنَّكَ زَوَّجْتَ عَلِيًّا بِمَهْرٍ خَسِيسٍ، فَقَالَ:

مَا أَنَا زَوَّجْتُ عَلِيًّا وَ لَكِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ زَوَّجَهُ لَيْلَةَ أُسَيْرِي بِي عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَى، أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ السُّدْرَةَ أَنْ انْثَرِي مَا عَلَيْكَ فَانْتَرِ الدُّرَّ وَ الْجَوْهَرَ وَ الْمَرْجَانَ، فَابْتَدَرَ الْحُورُ الْعَيْنُ فَالْتَفَطْنَ، فَهَنَّ يَتَهَادَيْنَهُ وَ يَتَفَاخِرْنَ وَ يَقْلَنَ: هَذَا مِنْ نِتَارِ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا بِنْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

فَلَمَّا كَانَتْ لَيْلَةُ الزَّفَافِ أَتَى النَّبِيَّ بِبَغْلَتِهِ الشَّهْبَاءِ وَ تَنَّى عَلَيْهَا قَطِيفَةً وَ قَالَ لِفَاطِمَةَ: ارْكَبِي وَ أَمَرَ سَلْمَانَ أَنْ

يُقَوِّدَهَا وَالنَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَسُوقُهَا، فَبَيْنَمَا هُوَ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ إِذْ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَجِبَهُ
فَإِذَا هُوَ بِجَبْرِئِيلَ فِي سَبْعِينَ أَلْفًا وَ مِائَتَيْ أَلْفًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

مَا أَهْبَطَكُمْ إِلَى الْمَأْرُضِ؟ قَالُوا: جِئْنَا نَزْفُ فَاطِمَةَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَكَبَّرَ جَبْرِئِيلُ وَ كَبَّرَ مِائَتَيْ أَلْفًا وَ كَبَّرَتِ الْمَلَائِكَةُ وَ كَبَّرَ
مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَوَقَعَ التَّكْبِيرُ عَلَى الْعُرَائِسِ مِنْ تِلْكَ اللَّيْلَةِ.

بیان: الوجبه السقطه مع الهده [أ] و صوت الساقط و فی بعض النسخ و حیه بالحاء المهمله و الیاء المثناه و الوحی الکلام الخفی.

شیخ در کتاب امالی (۳۸۸) با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام از پدران بزرگوارش: از جابر بن عبدالله
انصاری روایت می کند که فرمود:

هنگامی که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را برای حضرت علی علیه السلام تزویج نمود
گروهی از قریش نزد پیغمبر خدا آمدند و گفتند:

تو فاطمه را با مهریه ی اندکی برای علی تزویج کردی!

آن حضرت فرمود:

من فاطمه را برای علی تزویج نمودم، بلکه آن شبی که خدا مرا معراج برد نزد سدره المنتهی ازدواج فاطمه را انجام داد و به
سدره المنتهی فرمود:

آنچه را که دُرّ و گوهر و مرجان داری، برای فاطمه ی زهراء نثار کن، آنگاه حوریان بهشتی سبقت گرفتند و آنها را جمع
نمودند و فخر کردند و گفتند:

اینها از نثارهای فاطمه ی زهراء سلام الله علیها می باشند.

هنگامی که شب عروسی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرا رسید پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

آلِه وَ سَلَّمَ اسْتَرِ خُود رَا آوَرْد وَ يَك پارچه روی آن افکند و به فاطمه فرمود:

سوار شو! آنگاه به سلمان دستور داد تا مهار آن را بکشد و خود آن حضرت آن استر را می رانید، در بین راه بود که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ صدایی شنید، ناگاه دید جبرئیل و میکائیل هر کدام با هفتاد هزار ملک آمده اند، پیامبر خدا به ایشان فرمود:

برای چه به زمین آمده اید؟

گفتند:

ما آمده ایم فاطمه ی زهراء سلام الله عليها را برای علی بن ابیطالب علیه السلام ببریم، سپس جبرئیل و میکائیل و رسول خدا تکبیر گفتند:

از آن موقع به بعد بود که در عروسی ها تکبیر می گفتند.

بیان: «الوجه» صدای افتادن با شدت و یا صدای سقوط کردن را گویند. مرحوم علامه می فرماید و در بعضی از نسخه های این روایت به جای «اذ سمع النبی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وجه» آمده است: «اذ سمع النبی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وحیه» یعنی ناگاه پیامبر صدای وحی را شنید و وحی را ایشان این گونه معنی می کند:

وحی سخن مخفی را گویند.

[روایت شماره] (۱۶)

[عیون أخبار الرضا علیه السلام] بِإِسْنَادِ التَّمِيمِيِّ، عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

مَا زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ إِلَّا بَعْدَ مَا أَمَرَنِي اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ بِتَرْوِيجِهَا.

در کتاب عیون اخبار الرضا (۳۸۹) علیه السلام از پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

من فاطمه را تزویج نکردم مگر بعد از اینکه خدا به من دستور داد.

[روایت شماره] (۱۷)

[عیون أخبار الرضا علیه السلام] بِالْأَسَانِيدِ الثَّلَاثَةِ عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَتَانِي مَلَكٌ فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ لَكَ: قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ فَرَزَّوَجَهَا مِنْهُ وَقَدْ أَمَرْتُ شَجَرَةَ طُوبَى أَنْ تَحْمِلَ الدُّرَّ وَالْيَاقُوتَ وَالْمَرْجَانَ وَ إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ قَدْ فَرِحُوا لِإِذْلِكَ وَسَيُولَدُ مِنْهَا وَلَدَانِ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَبِهِمَا يُزَيْنُ أَهْلُ الْجَنَّةِ، فَأَبَشِرْ يَا مُحَمَّدُ فَإِنَّكَ خَيْرُ الْأَوْلِيَيْنِ وَالْآخِرِينَ.

[صحيحه الرضا عليه السلام] عنه مثله.

نيز در همان کتاب (۳۹۰) از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

ملکی نزد من آمد و گفت:

یا محمد! خدا تو را سلام می رساند و می فرماید:

چون من فاطمه را برای علی تزویج نمودم تو نیز این عمل را انجام بده، من به درخت طوبی دستور داده ام دُرّ و یاقوت و مرجان را آماده نماید، اهل آسمان برای این ازدواج مسرور و خوشحال شدند، به زودی دو فرزند از او به وجود می آید که بزرگ جوانان اهل بهشت خواهند بود و اهل بهشت به وسیله ی ایشان زینت داده می شوند. یا محمد مژده باد تو را که بهترین

اولین و آخرین خواهی بود.

در صحیفه الرضا علیه السلام صفحه ی ۶۴ مثل این حدیث آمده ست.

[روایت شماره] (۱۸)

[الأمالی للشیخ الطوسی] [الحفّار، عن الجعابی، عن علی بن أحمد العجلی، عن عبّاد بن یعقوب، عن عیسی بن عبد الله العلوّی، عن أبیه، عن أبیه، عن جدّه، عن علی علیه السلام قال:

جاء رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَطْلُبُنِي فَقَالَ:

أَيْنَ أَخِي يَا أُمَّ أَيْمَنَ؟

قَالَتْ:

وَمَنْ أَخُوكَ؟

قَالَ:

عَلِيٌّ. قَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ تَزُوجُهُ ابْنَتَكَ وَهُوَ أَخُوكَ،

قَالَ:

نَعَمْ، أَمَا وَاللَّهِ يَا أُمَّ أَيْمَنَ لَقَدْ زَوَّجْتُهَا كُفُؤاً شَرِيفاً وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

شیخ در کتاب امالی (۳۹۱) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

روزی پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به امّ ایمن فرمود:

برادرم کجا است؟

گفت:

برادرت کیست؟

فرمود:

علی.

گفت:

یا رسول الله! تو دختر خود را برای علی تزویج نموده ای باز هم به او می گویی: برادرم؟

فرمود:

آری، ای ام ایمن! به خدا قسم که من دخترم را به همسری داده ام که در دنیا شریف و بسیار در دنیا و آخرت آبرومند و از مقربین خواهد بود.

[روایت شماره] (۱۹)

[الأمالی للشیخ الطوسی] الحسین بن علی بن ابراهیم القزوینی، عن محمد بن وهبان، عن علی بن حبیث، عن العباس بن محمد بن الحسین، عن أبيه، عن صفوان، عن الحسين بن أبي غندر، عن إسحاق بن عمار و أبي بصير، عن أبي عبد الله عليه السلام قال:

إنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَمَهَرَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا رُبْعَ الدُّنْيَا، فَرُبِعَهَا لَهَا وَ أَمَهَرَهَا الْجَنَّةَ وَ النَّارَ، تُدْخِلُ أَعْدَاءَهَا النَّارَ وَ تُدْخِلُ أَوْلِيَاءَهَا الْجَنَّةَ وَ هِيَ الصَّدِيقَةُ الْكُبْرَى وَ عَلَى مَعْرِفَتِهَا دَارَتِ الْقُرُونُ الْأُولَى.

نیز در همان کتاب (۳۹۲) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

خدای رؤوف یک چهارم از

دنیا را مهریه ی فاطمه سلام الله عليها قرار داد، بنابراین یک چهارم دنیا مال فاطمه سلام الله عليها می باشد، نیز بهشت و دوزخ را مهریه ی حضرت زهراء سلام الله عليها قرار داده ست.

حضرت زهراء سلام الله عليها دشمنان خویش را در دوزخ و دوستان خود را در بهشت داخل می نماید.

فاطمه، صدیقه ی کبراست و قرن های گذشته نسبت به وی معرفت داشتند.

[روایت شماره] (۲۰)

[قرب الإسناد] مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ، عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى دِرْعٍ لَهُ حُطَمِيَّةٍ تَسْوَى ثَلَاثِينَ دِرْهَمًا.

أَقُولُ: سَيَأْتِي فِي تَرْوِيجِ أَبِي جَعْفَرِ الثَّانِي عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ:

إِنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى، يَخْطُبُ أُمَّ الْفَضْلِ بِنْتَ عَبْدِ اللَّهِ الْمَأْمُونِ وَيَذَلُّ لَهَا مِنَ الصَّدَاقِ مَهْرَ حِدَّتِهِ فَاطِمَةَ وَهُوَ خَمْسُ مِائَةٍ دِرْهَمٍ جَيِّدٍ.

در کتاب قرب الاسناد (۳۹۳) با دو واسطه از حضرت صادق آل محمد روایت می کند که فرمود:

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فاطمه را برای علی تزویج نمود به یک زره که مساوی با سی درهم بود.

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله عليه می فرماید:

به زودی در باب روایات ازدواج امام جواد علیه السلام می آید که می فرماید:

همانا محمد بن علی بن موسی: به ازدواج درآورد. ام الفضل دختر عبدالله مأمون را و صداق او را همان مهریه ی جدّه ی خود فاطمه سلام الله عليها را قرار داد و آن پانصد درهم جید (نیکو) بود.

[روایت شماره] (۲۱)

[الخرائج و الجرائح] رَوَى أَنَّهُ لَمَّا كَانَ وَقْتُ زِفَافِ فَاطِمَةَ سَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهَا اتَّخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ طَعَامًا وَ حَبِيبًا. وَ قَالَ لِعَلِيِّ ادْعُ النَّاسَ،

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

جِئْتُ إِلَى النَّاسِ فَقُلْتُ: أَجِيبُوا الْوَلِيمَةَ، فَأَقْبَلُوا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَدْخَلَ عَشْرَةَ، فَدَخَلُوا وَقَدَّمَ إِلَيْهِمُ الطَّعَامَ وَ الشَّرِيدَ، فَأَكَلُوا، ثُمَّ أَطْعَمَهُمُ السَّمْنَ وَ التَّمْرَ فَلَا يَزْدَادُ الطَّعَامُ إِلَّا بَرَكَهَ فَلَمَّا أَطْعَمَ الرِّجَالَ
عَمَدَ إِلَى مَا فَضَلَ مِنْهَا، فَتَنَلَّ فِيهَا وَ بَارَكَ عَلَيْهَا وَ بَعَثَ مِنْهَا إِلَى نِسَائِهِ وَ قَالَ قُلْ لِهِنَّ، كُلْنَ

وَ أَطْعَمَنَ مَنْ غَشِيكَنَّ.

ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دَعَا بِصُحُفِهِ فَجَعَلَ فِيهَا نَصِيحاً فَقَالَ:

هَذَا لَكَ وَ لِأَهْلِكَ. وَ هَبَطَ جَبْرَائِيلُ فِي زُمْرِهِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ بِهَدِيَّتِهِ. فَقَالَ لِأُمِّ سَيِّلَمَةَ: امْلِئِي الْقُعْبَ مَاءً فَقَالَ لِي: يَا عَلِيُّ اشْرَبْ نِصْفَهُ، ثُمَّ قَالَ لِفَاطِمَةَ: اشْرَبِي وَ أَبْقِي، ثُمَّ أَخَذَ الْبَاقِي فَصَبَّهُ عَلَى وَجْهِهَا وَ نَحْرَهَا ثُمَّ فَتَحَ السَّلَّةَ فَإِذَا فِيهَا كَعُكٌ وَ مَوْزٌ وَ زَبِيبٌ، فَقَالَ:

هَذَا هَدِيَّتُهُ جَبْرَائِيلَ ثُمَّ أَقْلَبَ مِنْ يَدِهِ سَفَرَجَلَهُ فَشَفَّهَا نِصْفَيْنِ وَ أَعْطَى عَلِيًّا وَ قَالَ:

هَذِهِ هَدِيَّتُهُ مِنَ الْجَنَّةِ إِلَيْكُمَا وَ أَعْطَى عَلِيًّا نِصْفًا وَ فَاطِمَةَ نِصْفًا.

در کتاب خرائج (۳۹۴) می نگارد:

هنگامی که وقت عروسی حضرت فاطمه سلام الله عليها فرا رسید پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ غذایی از خرما و روغن را که آن را خبیص می گویند تهیه کرد و به حضرت علی علیه السلام فرمود:

مردم را برای ولیمه ی حضرت فاطمه دعوت کن.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می گوید:

من نزد مردم آمدم و گفتم:

بیایید و از ولیمه ی عروسی استفاده نمائید. وقتی مردم آمدند رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

ده نفر، ده نفر بر سر سفره حاضر شوند، پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پس از اینکه غذا به آنان داد، روغن و خرما هم به ایشان عطا کرد. غذا همچنان برکت می کرد.

هنگامی که غذای مردها را داد، متوجه غذا شد و آب دهان خود را بر آن زد و از خدا خواست که به آن برکت دهد، از آن غذا برای زنانش فرستاد و فرمود بخورید.

سپس پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ کاسه ای خواست و مقداری

غذا در میان آن ریخت و به من فرمود:

این غذا برای تو و زوجه ات می باشد.

آنگاه جبرئیل با گروهی از ملائکه نازل شدند و هدیه ای آوردند.

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به اُم سلمه فرمود:

این ظرف را پر از آب کن، بعداً به من فرمود:

یا علی! نصف این آب را بیاشام. سپس به فاطمه فرمود:

تو نیز مقداری از این آب را بیاشام.

آنگاه پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مابقی آن آب را گرفت و به صورت و گلوی فاطمه سلام الله علیها پاشید.

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پس از این جریان سبدی را باز کرد و مقداری نان قندی و موز و کشمش در میان آن بود، فرمود:

اینها هدیه ی جبرئیل است، سپس یک گلابی را، دو قسمت نمود، یک قسمت آن را به علی علیه السلام و قسمت دیگرش را به فاطمه ی زهرا سلام الله علیها عطا کرد و فرمود:

این هدیه ایست از بهشت.

[روایت شماره] (۲۲)

[المناقب لابن شهر آشوب] ابْنُ عَبَّاسٍ وَ ابْنُ مَسْعُودٍ وَ جَابِرٌ وَ الْبَرَاءُ وَ أَنَسٌ وَ أُمُّ سَلَمَةَ وَ السُّدِّيُّ وَ ابْنُ سِيرِينَ وَ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى «وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَ صِهْرًا» (۳۹۵) قَالُوا: هُوَ مُحَمَّدٌ وَ عَلِيُّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ: «وَ كَانَ رُبُّكَ قَدِيرًا» الْقَائِمُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ لِأَنَّهُ لَمْ يَجْتَمِعْ نَسَبٌ وَ سَبَبٌ فِي الصَّحَابَةِ وَ الْقَرَابَةِ إِلَّا لَهُ فَلِأَجْلِ ذَلِكَ اسْتَحَقَّ الْمِيرَاثَ بِالنَّسَبِ وَ السَّبَبِ وَ فِي رِوَايَةِ «الْبَشَرُ» الرَّسُولُ وَ «النَّسَبُ» فَاطِمَةُ وَ «الصَّهْرُ» عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

تَفْسِيرُ التَّعْلِي،

قَالَ ابْنُ سِيرِينَ: نَزَلَتْ فِي النَّبِيِّ وَ عَلِيٍّ زَوْجِ فَاطِمَةَ وَ هُوَ ابْنُ

عَمَّهُ وَ زَوْجِ ابْنَتِهِ، فَكَانَ نَسَبًا وَ صِهْرًا.

ابْنُ الْحَجَّاجِ

بِالْمُضْطَفَى وَ بِصِهْرِهِ وَ وَصِيَّهُ يَوْمَ الْغَدِيرِ

كَعَبُ بْنُ زُهَيْرٍ: صِهْرُ النَّبِيِّ وَ خَيْرُ النَّاسِ كُلِّهِمْ

الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قُلْ لِفَاطِمَةَ لَا تَعْصِي عَلِيًّا فَإِنَّهُ إِنْ غَضِبَ غَضِبْتُ لِعُضْبِهِ.

عُوتَبُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فِي أَمْرِ فَاطِمَةَ فَقَالَ:

لَوْ لَمْ يَخْلُقِ اللَّهُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ مَا كَانَ لِفَاطِمَةَ كُفُوٌ وَ فِي خَيْرٍ: لَوْلَاكَ لَمَا لَهَا كُفُوٌ عَلَيَّ وَجِهَ الْأَرْضِ.

الْمُفَضَّلُ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَمْ يَكُنْ لِفَاطِمَةَ كُفُوٌ عَلَيَّ وَجِهَ الْأَرْضِ آدَمُ فَمَنْ دُونَهُ.

وَ قَالُوا: تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مِنَ الشَّيْخَيْنِ وَ زَوْجٍ مِنْ عُمَانَ بَنَيْنِ؟ قُلْنَا: التَّرْوِيجُ لَا يَدُلُّ عَلَى الْفَضْلِ وَ إِنَّمَا هُوَ مَبْنِيٌّ عَلَى إِظْهَارِ الشَّهَادَتَيْنِ ثُمَّ إِنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تَزَوَّجَ فِي جَمَاعَةٍ وَ أَمَّا عُمَانُ فَفِي زَوَاجِهِ خِلَافٌ كَثِيرٌ وَ أَنَّهُ كَانَ زَوْجَهُمَا مِنْ كَافِرَيْنِ قَبْلَهُ وَ لَيْسَتْ حُكْمُ فَاطِمَةَ مِثْلَ ذَلِكَ لِأَنَّهَا وَلِيَدَهُ الْإِسْلَامَ وَ مِنْ أَهْلِ الْعِبَادَةِ وَ الْمُبَاهَلَةِ وَ الْمُهَاجَرَةِ فِي أَضْيَعِ وَقْتٍ. وَ وَرَدَ فِيهَا آيَةُ التَّطْهِيرِ وَ افْتَحَرَ جَبْرِئِيلُ بِكَوْنِهِ مِنْهُمْ وَ شَهِدَ اللَّهُ لَهُمْ بِالصَّادِقِ وَ لَهَا أُمُومَةُ الْمَأْتَمَةِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ مِنْهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ عَقِبَ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ هِيَ سَيِّدَةُ الْعَالَمِينَ وَ زَوْجُهَا مِنْ أَصْلَافِهَا وَ لَيْسَ بِأَجْنَبِيٍّ وَ أَمَّا الشَّيْخَانِ فَقَدْ تَوَسَّلَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِذَلِكَ وَ أَمَّا عَلِيُّ فَتَوَسَّلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ

إِلَيْهِ بَعِيدَ مَا رَدَّ خِطْبَتَهُمَا وَ الْعَاقِمَةُ بَيْنَهُمَا هُوَ اللَّهُ تَعَالَى وَ الْقَابِلُ جَبْرِئِيلُ وَ الْخَاطِبُ رَاحِلُ وَ الشُّهُودُ حَمَلَةُ الْعَرْشِ وَ صَاحِبُ النَّارِ
رِضْوَانُ وَ طَبَقُ النَّارِ شَجَرُهُ طُوبَى وَ النَّارُ الدُّرُّ وَ الْيَاقُوتُ وَ الْمَرْجَانُ وَ الرَّسُولُ هُوَ الْمَشَاطَةُ وَ أَسْمَاءُ صَاحِبَةُ الْحَجَلِ وَ وُلِيدُ هَذَا
النِّكَاحِ الْأَيْمَةُ:

ابْنُ شَاهِينَ الْمَرْوَزِيُّ فِي كِتَابِ فَضَائِلِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنِ أَبِي بُرَيْدَةَ، عَنِ أَبِيهِ وَ الْبَلَاذِرِيِّ فِي
التَّارِيخِ بِأَسَانِيدِهِ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ خَطَبَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَقَالَ:

أَنْتُمْ لَهَا الْقَضَاءُ. ثُمَّ خَطَبَ إِلَيْهِ عُمَرُ، فَقَالَ:

أَنْتُمْ لَهَا الْقَضَاءُ الْخَبَرُ.

مُسَيَّبُ أَحْمَدَ وَ فَضَائِلُهُ وَ سَيِّدُ أَبِي دَاوُدَ وَ إِبَانَةُ ابْنِ بَطَّةَ وَ تَارِيخُ الْخَطِيبِ وَ كِتَابُ ابْنِ شَاهِينَ وَ اللَّفْظُ لَهُ بِالْإِسْنَادِ عَنِ خَالِدِ الْحِذَاءِ
وَ أَبِي أَيُّوبَ وَ عِكْرَمَةَ وَ أَبِي نَجِيحَ وَ عُبَيْدَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ كُلُّهُمْ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ لَمَّا زَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ
عَلَيْهَا قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَعْطَاهَا شَيْئًا،

قَالَ:

مَا عِنْدِي شَيْءٌ،

قَالَ:

فَأَيْنَ دِرْعُكَ الْحُطَمِيَّةِ وَ فِي رِوَايَةٍ غَيْرِهِ أَنَّهُ قَالَ:

عَلَيْ عِنْدِي قَالَ:

فَأَعْطَاهَا إِيَّاهَا.

تَارِيخِي الْخَطِيبِ وَ الْبَلَاذِرِيِّ وَ حَلِيهِ أَبِي نُعَيْمٍ وَ إِبَانَةَ الْعُكْبَرِيِّ: سَيِّدِيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنِ الثَّوْرِيِّ، عَنِ عَلْقَمَةَ، عَنِ ابْنِ
مَسْعُودٍ قَالَ:

أَصَابَ فَاطِمَةَ صَبِيحَةَ يَوْمِ الْعُرْسِ رِغْدَةً، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

يَا فَاطِمَةُ زَوَّجْتُكَ سَيِّدًا فِي الدُّنْيَا وَ إِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ مِمَّنِ الصَّالِحِينَ، يَا فَاطِمَةُ لَمَّا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ أُمْلِكَكَ [يُمْلِكَكَ] بِعَلِيِّ أَمَرَ
اللَّهُ تَعَالَى جَبْرِئِيلَ فَقَامَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ فَصَفَّ الْمَلَائِكَةَ صُفُوفًا ثُمَّ خَطَبَ عَلَيْهِمْ فَزَوَّجَكَ مِنْ عَلِيِّ،

ثُمَّ أَمَرَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ شَجَرَ الْجِنَانِ فَحَمَلَتِ الْحُلَىٰ وَالْحَلَلَ، ثُمَّ أَمَرَهَا فَتَنَرْتُهُ عَلَى الْمَلَائِكَةِ، فَمَنْ أَخَذَ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَيْئًا أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَ غَيْرُهُ افْتَخَرَ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: لَقَدْ كَانَتْ فَاطِمَةُ سَلامَ اللَّهِ عَلَيْهَا تَفْتَخِرُ عَلَى النِّسَاءِ لِأَنَّهَا مَنْ خَطَبَ عَلَيْهَا جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

وَ قَدْ اشْتَهَرَ فِي الصَّحَاحِ بِالْأَسَانِيدِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ ابْنِ مَسْعُودٍ وَ جَابِرِ الْأَنْصَارِيِّ وَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ وَ أُمِّ سَلَمَةَ بِالْفَاضِلِ مُخْتَلَفِهِ وَ مَعَانِي [مَعَانٍ] مُتَّفَقِهِ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ وَ عُمَرَ خَطَبَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ مَرَّةً بَعْدَ أُخْرَى، فَزَدَهُمَا.

وَ رَوَى أَحْمَدُ فِي الْفَضَائِلِ عَنْ بُرَيْدَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ وَ عُمَرَ خَطَبَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ فَقَالَ إِنَّهَا صَغِيرَةٌ.

وَ رَوَى ابْنُ بَطَّةٍ فِي الْإِبَانَةِ أَنَّهُ خَطَبَهَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَلَمْ يُجِبْهُ وَ فِي رِوَايَةٍ غَيْرِهِ أَنَّهُ قَالَ بِكَذَا مِنَ الْمَهْرِ فَعَضِبَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ مَدَّ يَدَهُ إِلَى حَصَى فَرَفَعَهَا فَسَبَّحَتْ فِي يَدِهِ فَجَعَلَهَا فِي ذَيْلِهِ فَصَارَتْ دُرًّا وَ مَرْجَانًا يُعْرَضُ بِهِ جَوَابَ الْمَهْرِ.

وَ لَمَّا خَطَبَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

سَمِعْتُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَقُولُ كُلُّ سَبَبٍ وَ نَسَبٍ مُنْقَطِعٍ إِلَّا سَبَبِي وَ نَسَبِي، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَمَّا السَّبَبُ فَقَدْ سَبَبَ اللَّهُ وَ أَمَّا النَّسَبُ فَقَدْ قَرَّبَ اللَّهُ وَ هَشَّ وَ بَشَّ فِي وَجْهِهِ وَ قَالَ:

أَلَيْكَ شَيْءٌ أَرْوَجُكَ مِنْهَا؟

فَقَالَ:

لَا يَخْفَى عَلَيْكَ حَالِي إِنَّ لِي فِرْسًا وَ بَعْلًا وَ سَيْفًا وَ دِرْعًا. فَقَالَ:

بِعِ الدَّرْعِ.

وَ رُوِيَ أَنَّهُ أَتَى سَلْمَانَ إِلَيْهِ وَ قَالَ:

أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَلَمَّا دَخَلَ

عَلَيْهِ قَالَ:

أَبَشِّرْ يَا عَلِيُّ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ زَوَّجَكَ بِهَا فِي السَّمَاءِ قَبْلَ أَنْ أُزَوِّجَكَهَا فِي الْأَرْضِ وَ لَقَدْ أَتَانِي مَلَكٌ وَقَالَ:

أَبَشِّرْ يَا مُحَمَّدٌ بِاجْتِمَاعِ الشَّمْلِ وَ طَهَارَةِ النَّسْلِ، قُلْتُ: وَ مَا اسْمُكَ؟

قَالَ:

نَسَطَائِيلُ مِنْ مُوَكَّلِي قَوَائِمِ الْعَرْشِ، سَأَلْتُ اللَّهَ هَذِهِ الْبَشَارَةُ وَ جَبْرَائِيلُ عَلَيَّ أَثْرَى.

أَبُو بَرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ خَطَبَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

مَرْحَبًا وَ أَهْلًا، فَقِيلَ لِعَلِيِّ: يَكْفِيكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِحْدَاهُمَا: أَعْطَاكَ الْأَهْلَ وَ أَعْطَاكَ الرَّحْبَ.

ابْنُ بَطَّةَ وَ ابْنُ الْمُؤَدِّدِ وَ السَّمْعَانِيُّ فِي كُتُبِهِمْ بِالسَّنَادِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَا: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ جَالِسٌ إِذْ جَاءَ عَلِيُّ فَقَالَ:

يَا عَلِيُّ مَا جَاءَ بِكَ؟

قَالَ:

جِئْتُ أُسَلِّمُ عَلَيْكَ،

قَالَ:

هَذَا جَبْرَائِيلُ يُخْبِرُنِي أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ زَوَّجَكَ فَاطِمَةَ وَ أَشْهَدَ عَلَيَّ تَزْوِيجَهَا أَرْبَعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ شَجَرَهُ طُوبَى أَنْ أَثْرَى عَلَيْهِمُ الدَّرُّ وَ الْيَاقُوتُ، فَثَرَّتْ عَلَيْهِمُ الدَّرُّ وَ الْيَاقُوتُ فَابْتَدَرْنَ إِلَيْهِ الْخُورُ الْعَيْنُ يَلْتَقِطْنَ فِي أَطْبَاقِ الدَّرِّ وَ الْيَاقُوتِ وَ هُنَّ يَتَهَادَيْنَهُ بَيْنَهُنَّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ كَانُوا يَتَهَادُونَ وَ يَقُولُونَ هَذِهِ تُحْفَةُ خَيْرِ النِّسَاءِ.

وَ فِي رِوَايَةِ ابْنِ بَطَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ: فَمَنْ أَخَذَ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ شَيْئًا أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَ صَاحِبُهُ أَوْ أَحْسَنَ افْتَخَرَ بِهِ عَلَيَّ صَاحِبِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

ابْنُ مَرْدَوَيْهِ فِي كِتَابِهِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ:

لَمَّا تَزَوَّجَ عَلِيُّ فَاطِمَةَ تَنَاضَّرَ ثَمَارُ الْجَنَّةِ عَلَيَّ الْمَلَائِكَةُ.

عَبْدُ الرَّزَّاقِ بِإِسْنَادِهِ إِلَى أُمِّ أَيْمَنَ فِي خَبَرٍ طَوِيلٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

وَ عَقَدَ جَبْرَائِيلُ وَ مِيكَائِيلُ فِي السَّمَاءِ نِكَاحَ عَلِيِّ وَ فَاطِمَةَ، فَكَانَ جَبْرَائِيلُ الْمُتَكَلِّمَ عَنْ عَلِيِّ وَ مِيكَائِيلُ الرَّادِّ

عَنِّي.

وَ فِي حَدِيثِ حَبَابِ بَيْنِ الْمَارْتِ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى جَبْرِئِيلَ: زَوْجِ النَّورِ مِنَ النَّورِ وَ كَمَا أَنَّ النَّورَ وَاللَّهُ وَالْخَطِيبُ جَبْرِئِيلَ وَ الْمُنَادِي مِيكَائِيلَ وَ الدَّاعِي إِسْرَافِيلَ وَ النَّائِثُ عِزْرَائِيلَ وَ الشُّهُودُ مَلَائِكَةُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَنْ تُمْ أَوْحَى إِلَى شَجَرِهِ طُوبَى أَنْ انْثَرَى مَا عَلَيْكَ، فَانْتَرَتِ الدَّرُّ الْأَبْيَضُ وَ الْيَاقُوتُ الْأَحْمَرُ وَ الزَّبَرْجَدُ الْأَخْضَرُ وَ اللُّؤلُؤُ الرُّطْبُ، فَبَادَرَنَ الْحُورُ الْعَيْنُ يَلْتَقِطْنَ وَ يَهْدِينَ بَعْضُهُنَّ إِلَى بَعْضٍ.

الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي خَبَرٍ: أَنَّهُ دَعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَالَ:

أَبَشِرْ يَا عَلِيُّ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ كَفَانِي مَا كَانَ هَمِّي (٣٩٦) مِنْ تَرْوِيحِكَ.

تُمْ ذَكَرَ ابْنُ شَهْرَآشُوبٍ مُخْتَصِرًا مِمَّا مَرَّ بِرِوَايَةِ الصَّدُوقِ؛ تُمْ قَالَ:

وَ قَدْ جَاءَ فِي بَعْضِ الْكُتُبِ أَنَّهُ خَطَبَ رَاحِيلَ فِي الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ فِي جَمْعٍ مِنْ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ السَّنَعِ، فَقَالَ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ قَبْلَ أَوْلِيهِ الْأَوَّلِينَ، الْبَاقِي بَعْدَ فَنَاءِ الْعَالَمِينَ، نَحْمَدُهُ إِذْ جَعَلَنَا مَلَائِكَةً رُوحَانِيَّةً وَ بَرُوبِيَّةً مُذْعِنِينَ وَ لَهُ عَلَى مَا أَنْعَمَ عَلَيْنَا شَاكِرِينَ حَجَبْنَا مِنَ الذُّنُوبِ وَ سَتَرْنَا مِنَ الْعُيُوبِ، أَسْكَنَنَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ قَرَّبَنَا إِلَى السَّرَادِقَاتِ وَ حَجَبَ عَنَّا النَّهْمَ لِلشَّهَوَاتِ وَ جَعَلَ نَهْمَتَنَا (٣٩٧) وَ شَهْوَتَنَا فِي تَقْدِيسِهِ وَ تَسْبِيحِهِ، الْبَاسِطِ رَحْمَتِهِ، الْوَاهِبِ نِعْمَتِهِ، جَلَّ عَنِ الْإِحَادِ أَهْلِ الْأَرْضِ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَ تَعَالَى بِعَظَمَتِهِ عَنِ إِفْكَ الْمُلْحِدِينَ تُمْ قَالَ بَعْدَ كَلَامِ اخْتَارَ الْمَلِكُ الْجَبَّارُ صِفُوهَ كَرَمِهِ وَ عِبَادَ عَظَمَتِهِ لِأُمَّتِهِ سَيِّدَةَ النِّسَاءِ، بِنْتِ خَيْرِ النَّبِيِّينَ وَ سَيِّدَةِ الْمُرْسَلِينَ وَ إِمَامِ الْمُتَّقِينَ، فَوَصَّلَ حَبْلَهُ بِحَبْلِ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِهِ وَ صَاحِبِهِ، الْمُصَدِّقِ دَعْوَتَهُ، الْمُبَادِرِ إِلَى كَلِمَتِهِ؛ عَلِيُّ الْوَصُولِ بِفَاطِمَةَ الْبُتُولِ ابْنَةَ الرَّسُولِ.

وَ رَوَى أَنَّ جَبْرِئِيلَ رَوَى عَنِ اللَّهِ تَعَالَى عَقِيْبَهَا قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ: الْحَمْدُ رِدَائِي وَ الْعَظْمَةُ كِبْرِيَائِي وَ الْحَلْقُ كُلُّهُمْ

عَبِيدِي وَإِمَائِي زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ أُمَّتِي مِنْ عَلِيٍّ صَفْوَتِي، أَشْهَدُوا مَلَائِكَتِي.

وَكَانَ بَيْنَ تَزْوِيجِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَفَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ فِي السَّمَاءِ إِلَى تَزْوِيجِهِمَا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا، زَوَّجَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ مِنْ عَلِيٍّ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ وَ رُوِيَ أَنَّهُ كَانَ يَوْمَ السَّادِسِ مِنْهُ.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۳۹۸) با چند واسطه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که راجع به معنای آیه ی ۵۴ سوره ی فرقان که می فرماید:

«خدا آن خدایست که بشری را از آب آفرید و آن را نسب و نسل و داماد قرار داد» فرمود:

منظور از این افراد، حضرت محمد و علی و حسن و حسین: و حضرت قائم در آخر الزمان است، زیرا در میان صحابه نسب و سبب و قرابت جمع نشد مگر برای آن حضرت، بدین جهت است که میراث به وسیله ی نسب و سبب به افراد می رسد.

بنا بر روایتی، منظور از کلمه ی بشر که در این آیه ی شریفه است حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سَلَّمَ و مقصود از نسب، حضرت فاطمه سلام الله علیها و منظور از کلمه ی صهر، حضرت علی علیه السلام می باشد.

در تفسیر ثعلبی از ابن سیرین نقل کرده که گفت:

این آیه (آیه ی ۵۴ از سوره ی فرقان) در مورد پیامبر صلی الله علیه و آله و سَلَّمَ و حضرت علی علیه السلام ، همسر حضرت فاطمه سلام الله علیها (که پسر عموی پیامبر و شوهر دختر اوست) نازل شد. (پس منظور از) «نسباً» و «صهراً» در این آیه، حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام است. (و نسباً به معنی قوم و خویش نسبیست و صهراً

به معنی داماد است).

و ابن حجر حجاج گفته: اوست داماد مصطفی و وصی او در روز غدیر و کعب بن زهیر گفته (حضرت علی علیه السلام) داماد پیامبر و بهتر از همه ی مردم است.

و امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند تعالی وحی فرستاد به رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم که به فاطمه سلام الله علیها بگو: نافرمانی علی را مکن، همانا اگر او غضب کند من به غضب او غضب می کنم.

(وقتی عده ای) پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم را در مورد حضرت فاطمه سلام الله علیها ملامت کردند، رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در جواب فرمود:

اگر خداوند علی بن ابیطالب علیه السلام را خلق نفرموده بود، همتایی برای فاطمه سلام الله علیها نبود.

و در خبر دیگری آمده:

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم (خطاب به امیرالمؤمنین علی علیه السلام) فرمود:

اگر تو نبودی هرگز کُفو و همتایی برای فاطمه در روی زمین یافت نمی شد.

مفضل از حضرت امام صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود:

اگر خداوند متعال حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام را خلق نکرده بود برای فاطمه سلام الله علیها بر روی زمین از خلقت آدم (تا انقراض عالم) همتایی وجود نداشت.

و عده ای گفته اند (شاید منظور سنی ها باشند): پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم دو دختر خود را به ازدواج شیخین (ابوبکر و عمر) و عثمان درآورد، (و این مطلب را دلیل بر فضیلت آنها می دانند) اما ما در جواب آنان می گوییم:

ازدواج (با دختران رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم) دلیل بر فضیلت نیست، بلکه

ملائک از دواج اظهار شهادتین است. (یعنی هر کس اظهار به شهادتین کند دختران مسلمین بر او حلال می شوند) سپس پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به ازدواج گروهی در آورد دختران خود (پس از اظهار شهادت آنها) و اما در مورد اینکه عثمان با یکی از دختران رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ازدواج کرده باشد اختلاف بسیار زیاد است، (و اما در مورد آن دو نفر) همانا پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آن دو دختر خود را به تزویج دو کافر در آورده بود قبل از اسلام و حکم فاطمه مثل آنها نیست، زیرا او (حضرت زهرا سلام الله علیها) متولد اسلام است (یعنی پس از بعثت رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ متولد شد، نه در زمان جاهلیت) و همچنین آن بزرگوار یکی از اهل کساء می باشد که در مباحله بود و همچنین آن بانو در سخت ترین زمان ها (با پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ) هجرت فرمود و در مورد ایشان آیه ی تطهیر نازل شد و جبرئیل افتخار می کرد که او نیز یکی از اصحاب کساء است و خداوند به صدق و درستی آنها شهادت داده و از ویژگی های منحصر به فرد ایشان این است که مادر ائمه: است تا روز قیامت که از بین آن ائمه:، حسن و حسین علیهما السلام می باشند که از صلب رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ می باشند و ایشان است (حضرت فاطمه سلام الله علیها) سرور زنان دو جهان و شوهرشان از اصل ایشان می باشد (یعنی هر دو از یک شجره ی طیبه

می باشند و آن نسل بنی هاشم است) و اجنبی (غریب) نیست.

اما ابوبکر و عمر به واسطه ی دختری که به رسول خدا دادند خود را به پیامبر نزدیک کردند در حالی که درباره ی حضرت علی علیه السلام چنین نبوده، زیرا خود رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ پس از جواب رد دادن به آن دو (ابوبکر و عمر) دخترشان را به حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام تزویج نمودند.

عاقده بین آن دو بزرگوار خداوند متعال است و جبرئیل طرف قبول بود و خواننده ی خطبه ملکی به نام راحیل بود و شهود این عقد حاملان عرش الهی بودند و رضوان نثار کننده بود و طبق نثار درخت طوبی بود و نثار، درّ و یاقوت و مرجان بود و رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ شانه کننده ی موهای عروس بود و امور حجله به دست اسماء بود و نتیجه ی این نکاح ائمه ی معصومین: بودند.

ابن شاهین مروزی در کتاب فضائل فاطمه سلام الله علیها با اسناد خود از حسین بن واقد خود نقل کرده که او از ابی بُریده و او از پدرش و بلاذری در کتاب تاریخ با اسناد خود نقل کرده که ابابکر، فاطمه سلام الله علیها را از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ خواستگاری کرد، رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

من برای فاطمه در انتظار تقدیر و قضا و قدر هستم. پس عمر خواستگاری کرد، پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به او نیز فرمود:

من برای او در انتظار قضا و قدر هستم.

در کتاب مسند احمد حنبل در قسمت فضائل آن

کتاب و در کتاب سنن ابی داود و ابانہ ابن بَطَّه و در تاریخ خطیب و کتاب ابن شاهی، عبیدہ بن سلیمان کہ همه ی اینها از ابن عباس روایت کردند:

زمانی کہ پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم حضرت فاطمه سلام الله علیها را به عقد حضرت علی علیه السلام در آورد، پیامبر به او فرمود:

به همسرت چیزی ببخش عرض کرد:

نزد من چیزی نیست.

فرمود:

زره حطمیه ات کجاست؟

و در روایت غیر ابن عباس آمده است کہ وقتی پیامبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم سؤال کرد زره ات کجاست؟

عرض کرد:

نزد من است، پس پیامبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم فرمود:

آن را به فاطمه سلام الله علیها ببخش.

در دو کتاب تاریخ خطیب (بغدادی) و بلاذری و در کتاب حلیه ی ابی نُعیم و ابانہ العُکبری آمده است: سفیان ثوری از اعمش روایت کرده کہ از ثوری نقل کرده و او از علقمه و او از ابن مسعود نقل کرد کہ گفت:

در صبح روز عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها، غم و اندوهی بر حضرتش عارض شد، پس پیامبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به او فرمود:

ای فاطمه! من تو را به ازدواج کسی در آوردم کہ در دنیا آقا و سرور خلائق است و در آخرت از صالحین است، ای فاطمه! چون خداوند متعال اراده کرد کہ تو را به ازدواج علی علیه السلام در آورد به جبرئیل امر فرمود تا در آسمان چهارم بایستد و به صف کند ملائکه را در صفوفی، پس جبرئیل برای ملائکه خطبه ای خواند و تو را به ازدواج علی علیه السلام در آورد، پس خداوند سبحان به درختان بهشتی امر کرد

تا مزین شوند به حله های بهشتی و آن درختان از خود لؤلؤ و مرجان بر ملائکه نثار کردند، پس هر کدام از آنها بیشترین تعداد از نثارها را برداشت در روز قیامت به دیگر ملائکه افتخار می کند، ام سلمه گوید:

فاطمه سلام الله علیها همیشه افتخار می کرد بر زنان دیگر که او اولین کسیست که خطبه ی عقد او را جبرئیل خوانده ست.

و مشهور است در کتاب های صحاح اهل سنت که آنها با اسناد خود از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و ابن عباس و ابن مسعود و جابر بن عبدالله انصاری و انس بن مالک و براء بن عازب و ام سلمه که همگی آنها با الفاظ و تعابیر مختلف متفقاً گفته اند:

همانا ابابکر و عمر از پیامبر فاطمه را خواستگاری نمودند، اما در هر بار پیامبر جواب ردّ به آنها می داد.

و احمد (حنبل) در کتاب فضائل از بریده روایت کرده که ابابکر و عمر از پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حضرت فاطمه علیه السلام را خواستگاری نمودند، رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به آنها فرمود:

او (برای ازدواج) کوچک است.

و ابن بطّه در کتاب الابانه روایت کرده:

عبدالرحمن از پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حضرت فاطمه سلام الله علیها را خواستگاری نمود و آن حضرت جواب او را نداد.

و در روایت دیگری که از غیر ابن بطّه روایت شده آمده:

وقتی عبدالرحمن جواب ردّ شنید عرض کرد:

من فلان مبلغ را مهر او می کنم، پس پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ غضب نمود و دست مبارک را دراز کرد و مشتی ریگ برداشت و آنها را در مشت

او قرار داد، پس آن ریگ ها به درّ و مرجان تبدیل شد و با این کار حضرت جواب او را دادند.

و چون حضرت علی علیه السلام خواستگاری کرد، عرض کرد:

ای رسول خدا! شنیده ام که فرموده اید هر سبب و نسبی منقطع است مگر سبب و نسب من، پس پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

اما سبب که از جانب خداوند است و اما نسب نیز چیزیست که خداوند اسباب آن را فراهم می کند. پس از آن خندید و با مهربانی و بشارت در صورت او نگاه کرد و فرمود:

آیا چیزی داری تا تو را به ازدواج فاطمه در آورم؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

ای رسول خدا صَلَّيْ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حال من و دارایی من بر تو مخفی نیست، همانا اسبی دارم و قاطری و شمشیری و زرهی، پس حضرت فرمود:

زره را بفروش.

و روایت شده که سلمان خدمت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمد و عرض کرد:

رسول خدا صَلَّيْ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ را دریاب، پس چون آن حضرت، خدمت پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ رسید حضرت فرمود:

ای علی! بشارت باد بر تو که همانا خداوند او را به تزویج تو در آورد در آسمان، قبل از آنکه من شما را به ازدواج یکدیگر در آوردم در زمین و فرشته ای نزد من آمد و عرض کرد:

ای محمد! بشارت بده به اجتماع جمع آنان و طهارت نسل آنها، رسول خدا صَلَّيْ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ می فرماید به آن فرشته گفتم:

نام تو چیست؟

عرض کرد:

نسطائیل و من یکی از موکلین ستون های عرش الهی می باشم. از خدا خواستم افتخار

رساندن این بشارت را به من عنایت فرماید و جبرئیل نیز از پشت سر من می آید.

ابوبریده از پدرش نقل کرد که حضرت علی علیه السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را از رسول الله خواستگاری نمود، پس پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

خوش آمدی. خانه، خانه ی توست. پس شخصی به حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

کفایت می کند تو را از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ یکی از این دو مورد:

اول اینکه به تو اصل خود (دخترش) را عطا فرمود و دوم اینکه به تو مرحبا و خوش آمد گفت.

ابن بَطَّه و ابن مؤذَن و سمعانی همگی در کتاب هایشان از ابن عباس و انس بن مالک روایت کرده اند که آنها گفتند:

ما خدمت رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نشستیم بودیم که حضرت علی علیه السلام آمد. پس رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به او فرمود:

ای علی به چه منظور نزد ما آمدی؟

عرض کرد:

خدمت شما رسیدیم تا به شما سلامی عرض کنم، پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

این جبرئیل است که به من خبر می دهد که همانا خداوند عزوجلّ به ازدواج تو درآورد فاطمه سلام الله علیها را و شاهد این ازدواج چهل فرشته بودند و خداوند وحی فرستاد به درخت طوبی تا نثار کند بر آن چهل هزار ملائکه درّ و یاقوت، پس درخت طوبی بر آنان درّ و یاقوت نثار نمود، پس حورالعین ها در برداشتن آن درّ و یاقوت ها پیشی گرفتند و آنها را در طبق هایی از درّ و یاقوت جمع نمودند و آنها این

دُرّ و یاقوت را تا روز قیامت به یکدیگر هدیه می دهند و در هنگام هدیه دادن به یکدیگر می گویند:

این تحفه ایست از خیر النساء.

و در روایت بَطَّه که از عبدالله روایت کرده پس هر کدام از آنان در آن روز بیشتر از همراهان خود دُرّ و یاقوت جمع کرده و یا دُرّ و یاقوت ارزشمندتری جمع کرده باشد تا روز قیامت بر دیگران افتخار می کند.

ابن مردویه در کتاب خود و با اسناد خود از علقمه نقل کرد که گفت:

زمانی که علی علیه السلام با فاطمه سلام الله علیها ازدواج کرد درختان بهشت بر ملائکه دُرافشانی نمودند.

عبدالرزاق اسناد خود را به ام ایمن می رساند که او در روایتی طولانی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نقل کرد که فرمود:

جبرئیل و میکائیل در آسمان عقد نکاح علی و فاطمه علیهما السلام را منعقد کردند و جبرئیل خواننده ی عقد، از طرف علی علیه السلام و میکائیل از طرف من بود.

و در حدیث خباب بن الارت آمده است: همانا خداوند به جبرئیل وحی فرستاد:

تزییح کن نور را از برای نور و در آن مراسم «ولی» خداوند بود و خطیب «جبرئیل» و منادی «میکائیل» و دعوت کننده «اسرافیل» و نثار کننده «عزرائیل» و شاهدان این عقد ملائکه ی آسمان ها و زمین ها بودند. سپس خداوند وحی فرستاد به درخت طوبی که نثار کن آنچه داری، پس درخت طوبی نثار کرد دُرّ سفید و یاقوت قرمز و زبرجد سبز و لؤلؤ تازه، پس حورالعین از یکدیگر سبقت گرفتند برای جمع کردن این سنگ ها و جواهرات و هدیه می دهند بعضی از آنها به بعضی دیگر.

حضرت امام صادق علیه السلام در قسمتی

از یک روایت می فرماید:

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حضرت علی علیه السلام را خواست و فرمود:

بشارت بده ای علی! (و یا می توان گفت:

بشارت باد بر تو ای علی!) همانا خداوند کفایت کرد مرا به آنچه بر عهده ی من بود در امر ازدواج تو.

سپس ابن شهر آشوب مختصری از آنچه صدوق روایت کرده که قبلاً آن را آوردیم ذکر کرده و سپس می گوید:

و در بعضی کتب آمده است که «راحیل» در بیت المعمور در جمع اهل آسمان های هفت گانه خطبه ی عقد امیرالمؤمنین علی و حضرت فاطمه را خواند و این گونه خطبه را خواند:

«حمد و ستایش مخصوص آن اولیست که قبل از هر اولی اوست و باقیست بعد از فناء همه ی عالمیان، حمد می کنیم او را از این جهت که ما را از فرشتگان روحانیون قرار داد و به خداوندی او معترفیم و بر آن نعمت هایی که به ما عطا فرمود شاکریم، اوست که گناهان را از ما برداشته و عیوب ما را پوشانیده، ما را در آسمان ها ساکن نمود و ما را در تقدیس و تسبیح خود قرار داد، همان خدایی که رحمتش را گسترده و بخشنده ی نعمت است، بزرگتر و عظیم تر از لجاجت مشرکین است که در روی زمین هستند (یعنی شرک آنان در عظمت او تأثیری ندارد) و او برتر است به عظمت خویش از دروغ و افتراء ملحدین». پس بعد از این حمد و ثناء راحیل ادامه داد.

خداوند جبار اختیار کرد برگزیده ی کرم خود و بنده ی عظمت خود را برای کنیز خود، سرور زنان، دختر بهترین پیامبران و آقا و سرور رسولان و پیشوای اهل تقوا، پس وصل نمود

ریسمان خود را به ریسمان مردی از اهل او و دوست و مصاحب او و تصدیق کننده ی دعوت او سبقت گیرنده برای انجام اوامر او و حضرت علی علیه السلام را برای وصول به حضرت فاطمه ی بتول سلام الله علیها دختر رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ.

روایت شده که جبرئیل این خطبه را از قول حضرت پروردگار برای فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خواند:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ رَدَائِي وَالْعِظْمَةُ كِبْرِيَائِي، وَالْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِبِيدِي وَإِمَائِي زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ أُمَّتِي مِنْ عَلِيٍّ صَفْوَتِي، أَشْهَدُوا مَلَائِكَتِي».

و فاصله ی بین تزویج امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حضرت فاطمه سلام الله علیها در آسمان ها و زمین چهل روز بود، رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ حضرت فاطمه سلام الله علیها را به ازدواج حضرت علی علیه السلام در آورد در روز اول ذی الحجه و در بعضی روایات آمده که این ازدواج در روز ششم ذی الحجه بود.

[روایت شماره] (۲۳)

[معانی الأخبار] [الخصال] [الأمالی للصدوق] [ابن مسرور، عن ابن عامر، عن المعلی، عن البرنطی، عن علی بن جعفر قال:

سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَقُولُ: بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ جَالِسٌ إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ لَهُ أَرْبَعَةٌ وَ عِشْرُونَ وَجْهًا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ:

حَبِيبِي جَبْرَائِيلُ! لَمْ أَرَكَ فِي مِثْلِ هَذِهِ الصُّورَةِ، فَقَالَ الْمَلَكُ: لَسْتُ بِجَبْرَائِيلَ، أَنَا مُحَمَّدٌ بَعَثَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ أُرَوِّجَ النُّورَ مِنَ النُّورِ،

قَالَ:

مَنْ مِمَّنْ؟

فَقَالَ:

فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ،

قَالَ:

فَلَمَّا وَلَّى الْمَلَكُ إِذَا بَيْنَ كَتِفَيْهِ: مُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ، عَلِيٌّ وَصِيُّهُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ مُنْذُ كَمْ كُتِبَ هَذَا بَيْنَ كَتِفَيْكَ؟

فَقَالَ:

مِنْ قَبْلِ

أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ آدَمَ بِاثْنَيْنِ وَعِشْرِينَ أَلْفَ عَامٍ.

شیخ صدوق در کتاب معانی الاخبار (۳۹۹) با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

روزی رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نشست به ملکی به حضور آن حضرت مُشَرَّف شد که دارای بیست و چهار صورت بود.

رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به او فرمود:

ای حبیب من جبرئیل! من تا به حال تو را به این صورت ندیده بودم؟

گفت:

من جبرئیل نیستم، بلکه نام من محمود است. خدا مرا فرستاده که نور را برای نور ازدواج نمایم.

پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

چه کسی را برای چه کسی تزویج کنی؟

گفت:

فاطمه سلام الله علیها را برای علی علیه السلام ، موقعی که آن مَلَك برگشت دیدند در میان دو کتف او نوشته بود:

«مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، عَلِيُّ وَصِيُّهُ».

پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به وی فرمود:

چند وقت است که این عبارت در میان دو کتف تو نوشته شده است؟

گفت:

بیست و دو هزار سال قبل از اینکه حضرت آدم آفریده شود.

[روایت شماره] (۲۴)

[المناقب لابن شهر آشوب] عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ ثُمَّ قَالَ:

وَ فِي رِوَايَةٍ بَارِبَعِهِ وَ عِشْرِينَ أَلْفَ عَامٍ.

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرِ الْأَنْصَارِيِّ فِي حَدِيثِ مَحْمُودٍ وَ أُنْبَأَنِي أَبُو يَعْلَى الْعَطَّارُ وَ أَبُو الْمُؤَيَّدِ
الْخَطِيبُ بِنَحْوِ هَذَا الْخَبَرِ إِلَّا أَنَّهُمَا رَوَيَا: مَلَكٌ لَهُ عِشْرُونَ رَأْسًا فِي كُلِّ رَأْسٍ أَلْفُ لِسَانٍ وَ كَانَ اسْمُ الْمَلِكِ صِرْصَائِيلَ.

أَبُو بَكْرٍ مَزْدَوِيهِ فِي فَصَائِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَ كِتَابِ أَبِي الْقَاسِمِ سُلَيْمَانَ الطَّبْرِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ
عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ

عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ كِلَاهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَمَرَنِي أَنْ أُزَوِّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام.

كِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَيْهِ،

قَالَ ابْنُ سِيرِينَ: قَالَ عُبَيْدَةُ: إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ذَكَرَ عَلِيًّا فَقَالَ:

ذَاكَ صِهْرُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ جَبْرَائِيلُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكَ أَنْ تُزَوِّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ.

ابْنُ شَاهِينَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ،

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

أُمِرْتُ بِتَزْوِيجِكَ مِنَ الْبَيْضَاءِ وَفِي رِوَايَةٍ مِنَ السَّمَاءِ.

الضَّحَّاكُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِفَاطِمَةَ: إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ مِمَّنْ قَدْ عَرَفْتَ قَرَابَتَهُ وَفَضْلَهُ مِنَ الْإِسْلَامِ وَإِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ يُزَوِّجَكَ خَيْرَ خَلْقِهِ وَأَحَبَّهُمْ إِلَيْهِ وَقَدْ ذَكَرَ مِنْ أَمْرِكَ شَيْئًا فَمَا تَرَيْنِ؟ فَسَيَكْتَتُ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ سُكُوتُهَا إِقْرَارُهَا.

وَ رَوَى ابْنُ مَرْدَوَيْهِ أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَلِيٍّ: تَكَلَّمْ خَطِيبًا لِنَفْسِكَ، فَقَالَ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي قَرَّبَ مِنْ حَامِدِيهِ وَدَنَا مِنْ سَائِلِيهِ وَوَعَدَ الْجَنَّةَ مَنْ يَتَّقِيهِ وَأَنْذَرَ بِالنَّارِ مَنْ يَعَصِيهِ، نَحَمِدُهُ عَلَى قَدِيمِ إِحْسَانِهِ وَآيَادِيهِ، حَمْدٌ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ خَالِقُهُ وَبَارِيهِ وَمُمِيتُهُ وَمُحْيِيهِ وَمُسَائِلُهُ عَنْ مَسَاوِيهِ وَنَسِيَتَعِينُهُ وَنَسِيَتَهْدِيهِ وَنُؤْمِنُ بِهِ وَنَسْتَكْفِيهِ وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، شَهَادَةً تَبْلُغُهُ وَتُرْضِيهِ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ صَلَاةً تُزَلِّفُهُ وَتُحْظِيهِ وَتَرْفَعُهُ وَتَضْطَفِيهِ وَالنِّكَاحُ

مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ وَيَرْضِيهِ وَاجْتِمَاعَنَا مِمَّا قَدَّرَهُ اللَّهُ وَ أَدِنَ فِيهِ وَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ زَوْجِنِي ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ عَلَيَّ
خَمْسِمِائَةِ دِرْهَمٍ وَ قَدْ رَضِيتُ، فَاسْأَلُوهُ وَ اشْهَدُوا.

وَ فِي خَبْرٍ: وَ قَدْ زَوَّجْتُكَ ابْنَتِي فَاطِمَةَ عَلَيَّ مَا زَوَّجَكَ الرَّحْمَنُ وَ قَدْ رَضِيتُ بِمَا رَضِيَ اللَّهُ لَهَا فَدُونَكَ أَهْلَكَ فَإِنَّكَ أَحَقُّ بِهَا
مِنِّي.

وَ فِي خَبْرٍ فَنِعْمَ الْأَخُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الْخَتَنُ أَنْتَ وَ نِعْمَ الصَّاحِبُ أَنْتَ وَ كَفَاكَ بِرِضَى اللَّهِ رِضَى، فَخَرَّ عَلَيَّ سَاجِدًا شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى وَ
هُوَ يَقُولُ: «رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ» الْآيَةَ (٤٠٠) فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَمِينٍ، فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

بَارَكَ اللَّهُ عَلَيْنِكَمَا وَ بَارَكَ فِيكُمْمَا وَ أَسْعِدْ جَدَّكُمْمَا وَ جَمَعَ بَيْنِكُمَا وَ أَخْرَجَ مِنْكُمَا الْكَثِيرَ الطَّيِّبَ، ثُمَّ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ
وَ سَلَّمَ بِطَبْقِ بُسْرٍ وَ أَمَرَ بِنَهْبِهِ وَ دَخَلَ حُجْرَةَ النِّسَاءِ وَ أَمَرَ بِضَرْبِ الدَّفِّ.

الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي خَبْرٍ: زَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ عَلِيًّا عَلَيَّ أَرْبَعِ مِائَةٍ وَ ثَمَانِينَ دِرْهَمًا وَ رُوِيَ أَنَّ
مَهْرَهَا أَرْبَعِ مِائَةٍ مِثْقَالٍ فَضَّهَ وَ رُوِيَ أَنَّهُ كَانَ خَمْسَ مِائَةٍ دِرْهَمٍ وَ هُوَ أَصَحُّ.

وَ سَبَبُ الْخِلَافِ فِي ذَلِكَ مَا رَوَى عَمْرُو بْنُ أَبِي الْمِقْدَامِ وَ جَابِرُ الْجُعْفِيُّ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ صَدَاقُ فَاطِمَةَ بُزْدَ حَبْرَةٍ وَ إِهَابَ شَاهٍ عَلَيَّ عِرَارٍ (٤٠١).

وَ رُوِيَ عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ صَدَاقُ فَاطِمَةَ دِرْعَ حَطْمِيَّةٍ وَ إِهَابَ كَبْشٍ أَوْ جَدِي. رَوَاهُ أَبُو يَعْلَى فِي الْمُسْنَدِ، عَنْ مُجَاهِدٍ.

كَافِي الْكَلْبِيِّ زَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ عَلَى جَزْدٍ بُرْدٍ.

وَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

قَدْ عَلِمْنَا مَهْرَ فَاطِمَةَ فِي الْأَرْضِ فَمَا مَهْرُهَا فِي السَّمَاءِ؟

قَالَ:

سَلِّ عَمَّا يَعْنِيكَ وَ دَعْ مَا لَا يَعْنِيكَ، قِيلَ: هَذَا مِمَّا يَعْنِينَا يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

كَانَ مَهْرُهَا فِي السَّمَاءِ خُمْسَ الْأَرْضِ فَمَنْ مَشَى عَلَيْهَا مُغْضِبًا (٤٠٢) لَهَا وَ لَوْلِدِهَا مَشَى عَلَيْهَا حَرَامًا إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ.

وَ فِي الْجِلَاءِ وَ الشُّفَاءِ فِي خَبَرٍ طَوِيلٍ عَنِ الْبَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ جُعِلَتْ نِخْلَتُهَا مِنْ عَلِيٍّ خُمْسَ الدُّنْيَا وَ ثُلُثَ الْجَنَّةِ (٤٠٣) وَ جُعِلَتْ لَهَا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ: الْفُرَاتُ وَ نَيْلٌ مِصْرَ وَ نَهْرُوَانُ وَ نَهْرٌ بَلْخِ، فَزَوْجُهَا أَنْتَ يَا مُحَمَّدُ بِخَمْسِمِائَةِ دِرْهَمٍ تَكُونُ سُنَّةً لِأُمَّتِكَ.

وَ فِي حَدِيثِ حَبَابِ بْنِ الْأَرْتِّ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ ابْنَتِي مِنْكَ بِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى صِدَاقِ خُمْسِ الْأَرْضِ وَ أَرْبَعِ مِائَةٍ وَ ثَمَانِينَ دِرْهَمًا، الْأَجَلُ خُمْسُ الْأَرْضِ وَ الْعَاجِلُ أَرْبَعِ مِائَةٍ وَ ثَمَانُونَ دِرْهَمًا.

وَ قَدْ رُوِيَ حَدِيثُ خُمْسِ الْأَرْضِ عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ.

إِسْحَاقُ بْنُ عَمَّارٍ وَ أَبُو بَصِيرٍ قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مَهْرَ فَاطِمَةَ رُبْعَ الدُّنْيَا فَرُبُّعُهَا لَهَا وَ مَهْرُهَا الْجَنَّةُ وَ النَّارُ فَتَدْخُلُ أَوْلِيَاءُهَا الْجَنَّةَ وَ أَعْدَاءُهَا النَّارَ.

أَمَالِي أَبِي جَعْفَرِ الطُّوسِيِّ،

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي خَبَرٍ: وَ سَكَبَ الدَّرَاهِمَ فِي حَجْرِهِ فَأَعْطَى مِنْهَا قَبْضَةً كَانَتْ ثَلَاثَةً وَ سِتِّينَ أَوْ سِتَّةَ وَ سِتِّينَ إِلَى أُمِّ أَيْمَنَ لِمَتَاعِ الْبَيْتِ وَ قَبْضَةً إِلَى أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ لِلطَّيِّبِ وَ قَبْضَةً إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ لِلطَّعَامِ وَ أَنْفَذَ عَمَّارًا وَ أَبَا بَكْرًا وَ بِلَالًا لِالْبَيْتِ مَا يُصْلِحُهَا.

أَقُولُ: ثُمَّ ذَكَرَ نَحْوًا مِمَّا نَقَلْنَا عَنْ أَمَالِي الشَّيْخِ إِلَى قَوْلِهِ

وَ جَزَّه خَضْرَاءَ وَ كَبَّرَ خَزْفٍ، ثُمَّ قَالَ:

وَ فِي رِوَايَةٍ وَ نَطَعَ مِنْ أَدَمِ وَ عَبَاءٍ قَطَوَانِي وَ قَرَبَهُ مَاءً.

وَ هَبُّ بِنِّ وَ هَبُّ الْقُرَشِيِّ وَ كَانَ مِنْ تَجْهِيْزِ عَلِيٍّ دَارَهُ انْتِشَارُ رَمِيْلِ لَيْلِيْنَ وَ نَضْبُ خَشْبِيْهِ مِنْ حَائِطِ إِلَى حَائِطِ لِلشَّيْبَابِ وَ بَسْطُ إِهَابِ كَبْشِ وَ مَحْدَهُ لَيْفِ.

أَبُو بَكْرٍ مَزْدَوِيْهِ فِي حَدِيثِهِ: فَ مَكَثَ عَلِيٌّ تِسْعَةً وَ عَشْرِيْنَ لَيْلَةً، فَقَالَ لَهُ جَعْفَرُ وَ عَقِيْلٌ: سَلُهُ أَنْ يُدْخَلَ عَلَيْكَ أَهْلَكَ، فَعَرَفَتْ أُمُّ أَيْمَنَ ذَلِكَ وَ قَالَتْ:

هَذَا مِنْ أَمْرِ النِّسَاءِ وَ خَلَّتْ بِهِ أُمُّ سَلَمَةَ فَطَالَبَتْهُ بِذَلِكَ، فَدَعَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَالَ:

حُبًّا وَ كَرَامَةً فَآتَى الصَّحَابَةَ بِالْهَدَايَا فَأَمَرَ بِطَحْنِ الْبُرِّ وَ خَبْزِهِ وَ أَمَرَ عَلِيًّا بِذَبْحِ الْبَقْرِ وَ الْغَنَمِ، فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَفْصِلُ لَمْ يَزِ عَلَى يَدِهِ أَثْرُ دَمٍ، فَلَمَّا فَرَعُوا مِنَ الطَّبِيخِ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَنْ يُنَادِيَ عَلَى رَأْسِ دَارِهِ: أَجِيْبُوا رَسُولَ اللَّهِ وَ ذَلِكَ كَقَوْلِهِ «وَ أَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ» (٤٠٤).

فَأَجَابُوا مِنَ النَّخْلَاتِ وَ الزُّرُوعِ، فَبَسَطَ التُّطُوعَ فِي الْمَسْجِدِ وَ صَدَرَ النَّاسُ وَ هُمْ أَكْثَرُ مِنْ أَرْبَعَةِ آلَافِ رَجُلٍ وَ سَائِرِ نِسَاءِ الْمَدِينَةِ وَ رَفَعُوا مِنْهَا مَا أَرَادُوا وَ لَمْ يَنْتَقِصْ مِنَ الطَّعَامِ شَيْءٌ، ثُمَّ عَادُوا فِي الْيَوْمِ الثَّانِي وَ أَكَلُوا وَ فِي الْيَوْمِ الثَّلَاثِ أَكَلُوا مَبْعُوثَةً أَبِي أَيُّوبَ.

ثُمَّ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِالصَّحَافِ فَمَلَّتْ وَ وَجَّهَ إِلَى مَنَازِلِ أَزْوَاجِهِ، ثُمَّ أَخَذَ صَحْفَةً وَ قَالَ:

هَذَا لِفَاطِمَةَ وَ بَعْلِهَا، ثُمَّ دَعَا فَاطِمَةَ وَ أَخَذَ يَدَهَا فَوَضَعَهَا فِي يَدِ عَلِيٍّ وَ قَالَ:

بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي ابْنِهِ رَسُولِ اللَّهِ يَا عَلِيُّ! نِعْمَ الزَّوْجُ فَاطِمَةُ وَ يَا

فَاطِمَةُ نِعْمَ الْبَعْلُ عَلَيَّ.

وَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَمَرَ نِسَاءَهُ أَنْ يُزَيِّنَّهَا وَ يُصَلِّحْنَ مِنْ شَأْنِهَا فِي حُجْرِهِ أُمَّ سَلِمَةَ فَاسْتَدْعَيْنَ مِنْ فَاطِمَةَ سَلَامَ
اللَّهُ عَلَيْهَا طَيِّباً فَأَتَتْ بِقَارُورِهِ، فَسُئِلَتْ عَنْهَا فَقَالَتْ:

كَانَ دِحْيَةُ الْكَلْبِيُّ يَدْخُلُ عَلَيَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَيَقُولُ لِي: يَا فَاطِمَةُ هَاتِي الْوِسَادَةَ فَاطْرِحِيهَا لِعَمِّكَ فَكَانَ إِذَا
نَهَضَ سَقَطَ مِنْ بَيْنِ ثِيَابِهِ شَيْءٌ فَيَأْمُرُنِي بِجَمْعِهِ، فَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ:

هُوَ عَبْرٌ يَسْقُطُ مِنْ أَجْنِحِهِ جَبْرَيْلَ وَ أَتَتْ بِمَاءٍ وَرَدٍ فَسَأَلَتْ أُمَّ سَلَمَةَ عَنْهُ فَقَالَتْ:

هَذَا عَرَقُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ كُنْتُ آخِذُهُ عِنْدَ قَيْلُولِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عِنْدِي.

وَ رَوَى أَنَّ جَبْرَيْلَ أَتَى بِحُلَّةٍ قِيَمَتُهَا الدُّنْيَا، فَلَمَّا لَبِسَتْهَا تَحَيَّرَتْ نِسْوَةٌ قُرَيْشٍ مِنْهَا وَ قُلْنَ: مِنْ أَيْنَ لَكَ هَذَا؟

قَالَتْ:

هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ.

تَارِيخُ الْخَطِيبِ وَ كِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَيْهِ وَ ابْنِ الْمُؤَدِّ وَ شَيْرَوَيْهِ الدَّيْلَمِيُّ بِأَسَانِيدِهِمْ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْجَعْدِ، عَنْ ابْنِ بَشَّامٍ، عَنْ شُعْبَةَ بْنِ
الْحَجَّاجِ وَ عَنِ عُلْمَوَانَ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الضُّبَيْعِيِّ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ جَابِرٍ، أَنَّهُ لَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الَّتِي زُفَّتْ فَاطِمَةُ إِلَى عَلِيِّ
عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَمَامَهَا وَ جَبْرَيْلُ عَنْ يَمِينِهَا وَ مِيكَائِيلُ عَنْ يَسَارِهَا وَ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ مِنْ
خَلْفِهَا، يُسَبِّحُونَ اللَّهَ وَ يُقَدِّسُونَهُ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ.

كِتَابُ مَوْلِدِ فَاطِمَةَ عَنْ ابْنِ بَابُوَيْهِ فِي خَبَرٍ: أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بَنَاتِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَ نِسَاءَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ أَنْ
يَمُضِينَ فِي صُحْبِهِ فَاطِمَةَ وَ أَنْ يَفْرَحْنَ وَ يَرْجُزْنَ وَ يُكَبِّرْنَ وَ يَحْمَدْنَ

وَلَا يَقْلَنَ مَا لَا يُرْضِي اللَّهَ،

قَالَ جَابِرٌ: فَأَزْكَبَهَا عَلَى نَاقَتِهِ وَ فِي رِوَايَةٍ عَلَى بَعْلَتِهِ الشَّهْبَاءِ وَأَخَذَ سَيْلَمَانُ زِمَامَهَا وَ حَوْلَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ حَوْرَاءَ وَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ حَمَزَهُ وَ عَقِيلٌ وَ جَعْفَرٌ وَ أَهْلُ الْبَيْتِ يَمْشُونَ خَلْفَهَا مُشْهَرِينَ سُيُوفَهُمْ وَ نِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قَدَامَهَا يَرْجُزْنَ فَأَنْشَأَتْ أُمُّ سَلَمَةَ:

[شِعْرٌ]

سِرْنَ بِعَوْنِ اللَّهِ جَارَاتِي
وَ اشْكُرْنَهُ فِي كُلِّ حَالٍ
وَ اذْكُرْنَ مَا أَنْعَمَ رَبُّ الْعَالِي
مِنْ كَشْفِ مَكْرُوهٍ وَ آفَاتٍ
فَقَدْ هَدَانَا بَعْدَ كُفْرٍ وَ قَدْ
أَنْعَسَنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ
وَ سِرْنَ مَعَ خَيْرِ نِسَاءِ الْوَرَى
تَفْدِي بَعَمَاتٍ وَ خَالَاتٍ
يَا بِنْتَ مَنْ فَضَّلَهُ ذُو الْعَالِي
بِالْوَحْيِ مِنْهُ وَ الرِّسَالَاتِ
ثُمَّ قَالَتْ عَائِشَةُ:

[شِعْرٌ]

يَا نِسْوَهُ اسْتُرْنَ بِالْمَعَاجِرِ
وَ اذْكُرْنَ مَا يَحْسُنُ فِي الْمَحَاضِرِ
وَ اذْكُرْنَ رَبَّ النَّاسِ إِذْ يَخْضُنَا
بِدِينِهِ مَعَ كُلِّ عَبْدٍ شَاكِرٍ

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَىٰ إِفْضَالِهِ

وَالشُّكْرُ لِلَّهِ الْعَزِيزِ الْقَادِرِ

سِرْنَ بِهَا فَاللَّهُ أَعْطَىٰ ذِكْرَهَا

وَ خَصَّهَا مِنْهُ بِطَهْرٍ طَاهِرٍ

ثُمَّ قَالَتْ حَفْصَةُ:

[شِعْرٌ]

فَاطِمَةُ خَيْرُ نِسَاءِ الْبَشَرِ

وَ مَنْ لَهَا وَجْهٌ كَوَجْهِ الْقَمَرِ

فَضَّلَكَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ الْوَرَى

بِفَضْلِ مَنْ خُصَّ بِآيِ الزُّمَرِ

زَوَّجَكَ اللَّهُ فَتَىٰ فَاضِلًا

أَعْنَىٰ عَلِيًّا خَيْرَ مَنْ فِي الْحَضَرِ

فَسِرْنَ جَارَاتِي بِهَا إِنَّهَا

كَرِيمَةٌ بِنْتُ عَظِيمِ الْخَطَرِ

ثُمَّ قَالَتْ مُعَاذَةُ أُمُّ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ:

[شِعْرٌ]

أَقُولُ قَوْلًا فِيهِ مَا فِيهِ

وَ أَذْكَرُ الْخَيْرِ وَ أَبْدِيهِ

مُحَمَّدٌ خَيْرُ بَنِي آدَمَ

مَا فِيهِ مِنْ كِبَرٍ وَ لَا تَيْهٍ

بِفَضْلِهِ عَرَّفْنَا رُشْدَنَا

فَاللَّهُ بِالْخَيْرِ يُجَازِيهِ

وَنَحْنُ مَعَ بِنْتِ نَبِيِّ الْهُدَى

ذِي شَرَفٍ قَدْ مُكِّنَتْ فِيهِ

فِي ذِرْوَةِ سَامِخَةٍ أَصْلُهَا

فَمَا أَرَى شَيْئًا يُدَانِيهِ

وَكَانَتْ النُّسُوءُ يُرَجِّعْنَ أَوَّلَ بَيْتٍ مِنْ كُلِّ رَجَزٍ، ثُمَّ يُكَبَّرْنَ وَدَخَلْنَ الدَّارَ ثُمَّ أَنْفَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَلِيٍّ
وَ دَعَاهُ إِلَى الْمَسْجِدِ ثُمَّ دَعَا فَاطِمَةَ فَأَخَذَ يَدَيْهَا وَوَضَعَهَا فِي يَدِهِ وَقَالَ:

بَارَكَ اللَّهُ فِي ابْنِهِ

رَسُولِ اللَّهِ.

كِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَيْهِ أَنَّ النَّبِيَّ سَأَلَ مَاءً فَأَخَذَ مِنْهُ جُرْعَةً فَتَمَضَّمَصَ بِهَا ثُمَّ مَجَّهَا فِي الْقَعْبِ ثُمَّ صَبَّهَا عَلَى رَأْسِهَا، ثُمَّ قَالَ:

أُقْبِلِي فَلَمَّا أُقْبِلْتَ نَضَحَ مِنْ بَيْنِ تَدْيِينِهَا، ثُمَّ قَالَ:

أَذْبِرِي فَلَمَّا أَذْبَرْتِ نَضَحَ مِنْ بَيْنِ كَتِفَيْهَا، ثُمَّ دَعَا لَهُمَا.

كِتَابُ ابْنِ مَرْدَوَيْهِ اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهِمَا وَبَارِكْ عَلَيْهِمَا وَبَارِكْ لَهُمَا فِي شَبَلَيْهِمَا.

وَرُوي أَنَّهُ قَالَ:

اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا أَحَبُّ خَلْقِكَ إِلَيَّ، فَأَجِبْهُمَا وَبَارِكْ فِي ذُرِّيَّتِهِمَا وَاجْعَلْ عَلَيْهِمَا مِنْكَ حَافِظًا وَإِنِّي أُعِيدُهُمَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهُمَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

وَرُوي أَنَّهُ دَعَا لَهَا فَقَالَ:

أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْكَ الرَّجَسَ وَطَهَّرَكَ تَطْهِيرًا.

وَرُوي أَنَّهُ قَالَ:

مَرْحَبًا بِبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ وَنَجْمَيْنِ يَفْتَرِنَانِ.

ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الْبَابِ يَقُولُ: طَهَّرَكُمَا وَطَهَّرَ نَسِيلَكُمَا، أَنَا سَلَّمْتُ لِمَنْ سَأَلَكُمَا وَحَزَبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمَا، أَسِيتُودِعُكُمَا اللَّهُ وَاسِيتُخَلِفُهُ عَلَيْكُمَا. وَبَاتَتْ عِنْدَهَا أَسِيْمَاءُ بِنْتُ عَمَيْسِ أَسِيْبُوعًا بَوَصِيَّةٍ نَحْدِيحَهُ إِلَيْهَا فَدَعَا لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي دُنْيَاهَا وَآخِرَتِهَا. ثُمَّ أَتَاهُمَا فِي صَبِيحَتِهِمَا وَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمُ أَذْخُلُ رَحِمَكُمُ اللَّهُ؟ فَفَتَحَتْ أَسْمَاءُ الْبَابَ وَكَانَا نَائِمَيْنِ تَحْتَ كِسَاءٍ، فَقَالَ:

عَلَى حَالِكُمَا، فَأَدْخَلَ رِجْلَيْهِ بَيْنَ أَرْجُلِهِمَا فَأَخْبَرَ اللَّهُ عَنْ أَوْرَادِهِمَا «تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ» الْآيَةَ (٤٠٥).

فَسَأَلَ عَلِيًّا: كَيْفَ وَجَدْتَ أَهْلَكَ؟

قَالَ:

نَعَمْ الْعَوْنُ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَسَأَلَ فَاطِمَةَ، فَقَالَتْ:

خَيْرٌ بَعْلٍ، فَقَالَ:

اللَّهُمَّ اجْمَعْ شَمْلَهُمَا وَالْفُ بَيْنَ قُلُوبِهِمَا وَاجْعَلْهُمَا وَذُرِّيَّتَهُمَا مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ وَارْزُقْهُمَا ذُرِّيَّةً طَاهِرَةً طَيِّبَةً مُبَارَكَةً وَاجْعَلْ فِي

ذُرِّيَّتَهُمَا الْبَرَكَهَ وَاجْعَلُهُمْ أئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِكَ إِلَى طَاعَتِكَ وَ يَأْمُرُونَ بِمَا يُرْضِيكَ . ثُمَّ أَمَرَ بِخُرُوجِ أَسْمَاءَ وَقَالَ:

جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا، ثُمَّ خَلَا بِهَا بِإِشَارَةِ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

وَرَوَى شُرْحِبِيلُ بِإِسْنَادِهِ قَالَ:

لَمَّا كَانَ صَبِيحَهُ عُرْسِ

فَاطِمَةَ جَاءَ النَّبِيُّ بِعُسٍّ فِيهِ لَبَنٌ فَقَالَ لِفَاطِمَةَ: اشْرَبِي فِدَاكِ أَبُوكَ وَقَالَ لِعَلِيِّ: اشْرَبْ فِدَاكَ ابْنُ عَمِّكَ.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۴۰۶) همین روایت را از علی بن جعفر علیهما السلام به همین صورت نقل کرده اما شهر آشوب در روایتی دیگر (به جای ۲۲ هزار سال) بیست و چهار سال آورده.

عبدالله بن میمون گفت:

ابوهریره برای ما حدیث کرد از ابن زبیر و او از جابر انصاری همان حدیث محمود را (یعنی همان حدیث بالا را) و با خبر کرد مرا ابوعلی عطار و ابوالمؤید خطیب این روایت را به همین صورت، امّا تفاوت در این است که در روایت این راوی به جای اینکه گفته شده آن ملک بیست و چهار صورت داشت، در این روایت آمده آن ملک بیست سر داشت که در هر سری هزار زبان داشت و اسم آن ملک «صرصائل» بود.

ابوبکر مردویه در فضائل امیرالمؤمنین با اسناد خود از انس بن مالک و در کتاب ابی القاسم سلیمان طبری با اسناد خود از شعب نقل کرده که او از عمرو بن مزه و او از ابراهیم و او از مسروق و او از ابن مسعود که هر دو (یعنی ابی بکر مردویه و سلیمان طبری) با این دو سند نقل کرده اند پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آٰلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

همانا خداوند تعالی مرا امر نمود تا تزویج کنم فاطمه را برای علی علیهما السلام.

در کتاب ابن مردویه آمده است: ابن سیرین گفت عیبیده نقل کرد که عمر بن خطاب از حضرت علی علیه السلام یاد کرد و سپس گفت:

اوست داماد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آٰلِهِ

وَ سَلَّمَ، جبرئیل بر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نازل شد و عرض کرد:

خداوند امر می کند به تو تا تزویج کنی فاطمه سلام الله علیها را برای علی علیه السلام.

ابن شاهین با اسناد خود از ابی ایوب روایت کرد که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

من مأمور شدم به ازدواج تو از طرف نور (و در روایتی) از طرف آسمان.

ضحاک گوید:

پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به فاطمه سلام الله علیها فرمود:

همانا علی بن ابیطالب علیه السلام از کسانی ست که تو آگاهی قرب او و برتری او را از اسلام (که او اولین و بهترین مسلمان است) و من از خداوند خواستم تو را به ازدواج بهترین و محبوب ترین آنها نزد خودش درآورد و اکنون او تو را از من خواستگاری نموده، چه می گویی؟ پس حضرت فاطمه سکوت نمود. رسول خدا خارج شد و می فرمود:

الله اکبر سکوت فاطمه اقرار اوست.

و ابن مردویه روایت کرد که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به حضرت علی علیه السلام فرمود:

خطبه ای برای خودت بخوان، پس حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

حمد می کنم خدایی را که نزدیک شونده است حمد کننده ی او و بلند مرتبه می شود کسی که از او سؤال کند وعده ی بهشت داده تقوا پیشه گانش را و ترسانیده به آتش معصیت کنندگان را، حمد می کنم او را بر قدیم بخشش (که بخشش او ازلی است) و بر حمایت او، حمد کسی که می داند همانا او خالق و پرورش دهنده و میراننده و زنده کننده اوست و سؤال کننده است از بدی ها و از او

کمک می خواهیم و طلب هدایت می کنیم و به او ایمان آورده و اوست که ما را کفایت می کند و شهادت می دهیم که خدایی نیست جز خدای یگانه و او فرد و بی همتاست و شریکی ندارد. آن چنان شهادتی که به او برسد و او را راضی نماید و شهادت می دهیم که محمد بنده و رسول اوست، درود و سلامی بر او باد که او را به خداوند نزدیک و صاحب منزلت و شرافت کند و خداوند او را بلند مرتبه و برگزیده ی خود فرموده و نکاح و ازدواج از آن اموریست که خداوند به آن امر فرموده و او را راضی می کند و اجتماع ما از آن اموریست که خداوند مقدر فرموده و به آن اذن و اجازه داده و این است رسول خدا که دختر خود فاطمه سلام الله علیها را با پانصد درهم به ازدواج من درآورد و من نیز به این راضی و خشنود می باشم، پس از او (پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ) سؤال کنید و شاهد باشید.

و در قسمتی از یک روایت آمده است: پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

پس تویی بهترین برادر و بهترین داماد و تویی بهترین دوست و همراه و کفایت می کنی (در فضل تو اینکه) به رضای خداوند راضی هستی، پس علی به خاک افتاد و سجده کرد و شکر خداوند تعالی نمود و در سجده عرض می کرد:

«پروردگارا مرا توفیق شکر نعمت خود که به من عطا فرمودی عنایت فرما» (سوره ی نمل، آیه ی ۱۹) پس پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

خداوند مبارک

کند بر شما (حضرت فاطمه و حضرت علی علیهما السلام) و مبارک کند نسل شما را و نیکو فرماید کوشش و تلاش شما را و جمع کند بین شما را و خداوند از نسل شما فرزندان بسیار و پاکیزه قرار دهد، سپس پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ امر فرمود تا طبقی از خرما آوردند و امر کرد به تقسیم کردن و برداشتن آن و پس از آن داخل اطاق زنان شد و امر فرمود به زدن دف.

از حضرت امام حسین علیه السلام روایت می کند که فرمود:

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را برای حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام تزویج نمود و مهریه ی آن بانوی معظّمه، چهارصد مثقال نقره بوده ست.

بنا بر روایتی مبلغ پانصد درهم بوده، این قول اخیر صحیح تر است.

و علت اختلاف در این مورد (در مورد مبلغ مهر حضرت زهرا سلام الله علیها) این است که بنا بر آنچه روایت شده از عمرو بن ابی مقدم و جابر جعفی که از امام باقر علیه السلام روایت کرده اند که آن حضرت فرمود:

صداق فاطمه بُرد و چادری بود یمنی و پوست دباغی نشده ی گوسفندی که بر روی گیاهی خوشبو افکنده بودند.

و روایت شده از امام صادق علیه السلام که فرمود:

مهریه ی حضرت فاطمه زره ای بود از نوع بسیار محکم که آن را زره شمشیرشکن می گویند و پوست دباغی نشده ی قوچ و یا پوست بُز. این روایت را ابویعلی در کتاب مسند خود از مجاهد روایت کرده ست.

کلینی در کتاب «کافی» نقل کرده:

تزویج کرد پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ حضرت فاطمه سلام الله علیها

را برای حضرت علی علیه السلام با (مهریه ی) جامه ای از بُرد.

به رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ گفته شد:

ما اندازه ی مهریه ی فاطمه سلام الله علیها را در زمین می دانیم، اکنون می خواهیم بدانیم مهریه ی وی در آسمان چقدر است؟

فرمود:

موضوعی را پرسش کنید که ثمری داشته باشد، مطلبی را که فائده ای ندارد رها نمایید؛ گفته شد:

یا رسول الله! این از آن مطالبیست که برای ما مفید است، فرمود:

مهریه ی فاطمه سلام الله علیها در آسمان یک پنجم زمین تعیین شده، پس کسی که با بغض فاطمه و فرزندانش، تا قیامت روی زمین راه برود حرام است.

از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت شده که فرمود مهریه ی فاطمه ی اطهر یک پنجم دنیا، یک سوّم بهشت، چهار نهر که عبارتند از:

۱ - نهر فرات

۲ - نیل در مصر

۳ - نهر روان

۴ - نهر بلخ.

خدا فرمود:

یا محمد! تو مهریه ی فاطمه را به حسب ظاهر مبلغ پانصد درهم قرار بده که برای امت تو سنت و دستوری باشد.

حَبَاب بن الارت در قسمتی از روایتی که نقل کرده آورده:

سپس پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ (به حضرت علی علیه السلام) فرمود:

به عقد و ازدواج تو در آوردم دخترم فاطمه را به امر خداوند متعال با این مهر و صداق:

یک پنجم زمین و چهارصد و هشتاد درهم. یک پنجم زمین زمان پرداختش وقت دیگریست و آنچه الان باید بپردازی

چهارصد و هشتاد درهم است.

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت شده که فرمود:

خدای علیم یک چهارم دنیا را مهریه ی فاطمه ی زهراء قرار داد، پس یک چهارم زمین از آن بانو می باشد. نیز بهشت و جهنم را صدق

آن بانوی معظّمه قرار داد، فاطمه دوستان خود را داخل بهشت و دشمنان خویش را داخل جهنّم خواهد کرد.

در امالی شیخ طوسی رحمه الله علیه آمده است: حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در قسمتی از یک روایت می فرماید:

و امیرالمؤمنین علی علیه السلام آن درهم ها را در دامن پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ ریخت، سپس یک مشت از آنها را که شصت و سه درهم یا شصت و شش درهم بود پیامبر صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به اُمّ ایمن عطا فرمود تا با آن اثاث خانه بخرد و یک مشت هم به اسماء بنت عمیس داد برای خرید عطر و یک مشت دیگر به ام سلمه داد تا با آن غذا پخت کند و عمّار و ابابکر و بلال را نیز فرستاد تا هر چه صلاح می دانند، خریداری کنند.

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

و شبیه این روایت که ما از امالی شیخ طوسی نقل کردیم اما با این اضافه: ظرف سبز رنگی، کوزه های گلی.

سپس شیخ طوسی می گوید:

و در روایت دیگری (به این اثاثیه اضافه شده) سفره ای چرمین و عبایی قطنانی (۴۰۷) و مشک آبی بود.

و هب قرشی می گوید:

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام ریگ های نرمی کف خانه ی خود ریخته بود، دو طرف یک چوب را به دیوار فرو برده بود که به جای چوب لباسی باشد، فرش اطاق آن حضرت یک پوست گوسفند بود، بالش آن بزرگوار از لیف خرما پر شده بود.

ابوبکر مردویه در حدیثی نقل کرده:

حضرت علی علیه السلام بیست و نه شب صبر کرد. پس جعفر و عقیل به آن حضرت عرض کردند:

از پیامبر اکرم

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ تقاضا کن تا همسرت را به خانه ی تو بفرستد، پس امّ ایمن سخن آنها را شنید و گفت:

این کار از امور زنانه است و پس از آن با پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ خلوت کرد و مطلب را به عرض آن حضرت رسانید. پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ امیرالمؤمنین علیه السلام را خواست و فرمود:

با کمال میل و علاقه (من راضی هستم که همسرت را به خانه ببری) پس از آن صحابه با هدایا آمدند و حضرت دستور داد تا گندم ها را آرد کردند و از آنان نان پختند و به حضرت علی علیه السلام امر فرمود تا گاو و گوسفندی ذبح کند و خود پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ آنها را تکه تکه نمود. اما هیچ اثری از خون در دست مبارکش دیده نمی شد، پس چون از طبخ غذا فارغ شدند پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ امر فرمود تا بر سر خانه ی او ندا کنند:

اجابت کنید دعوت رسول خدا را و این آیه «و مردم را به اداء مناسک حج اعلام کن» اشاره به همین دعوت پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ برای عروسی امیرالمؤمنین و حضرت زهرا علیهما السلام دارد.

پس مردم از نخلستان ها و مزارع دعوت رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ را اجابت کردند.

آنگاه در مسجد سفره ها را پهن کردند و مردم سر سفره ها نشستند، که تعداد آنها بیش از چهار هزار نفر مرد و بقیه زنان مدینه بودند و از آن سفره هر چه می خواستند

طعام خوردند و برداشتند و هیچ از آن غذاها کم نمی شد.

همچنین در روز دوم نیز مردم دوباره جمع شدند و از آن غذاها تناول کردند و در روز سوم از غذاهایی که ابو ایوب فرستاده بود مردم خوردند.

سپس رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود تا کاسه و ظرف ها را آوردند و آنها را پُر کرد و به سوی خانه ی زنانشان رفت، سپس کاسه ی دیگری گرفت (و آن را پر کرد) و فرمود:

این غذا برای فاطمه و شوهرش علیهما السلام. پس حضرت فاطمه سلام الله علیها را فرا خواند و دست او را گرفت و در دست حضرت علی علیه السلام قرار داد و فرمود:

خداوند مبارک کند برای تو ازدواج با دختر رسول خدا را. همچنین فرمود:

ای علی! خوب همسریست فاطمه سلام الله علیها و ای فاطمه! خوب شوهریست علی علیه السلام.

و پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ امر فرمود به زنان خود تا حضرت فاطمه سلام الله علیها را در اطاق ام سلمه برده و او را آرایش و زینت کنند، آن چنان که در شأن اوست. پس آن زنان از حضرت فاطمه سلام الله علیها تقاضای عطر کردند، ایشان شیشه ی عطری را آورد. کسی سؤال کرد:

این عطر از کجا آمده؟

فرمود:

روزی دحیه ی کلبی (۴۰۸) بر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وارد شد، پیامبر به من فرمود:

ای فاطمه! این زیرانداز را بیاور و برای عمویت پهن کن (یعنی دحیه). پس چون برخاست از بین لباس هایش شیئی افتاد. از من خواست تا آن را جمع کنم.

آنگاه از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، این

قضیه را سؤال کردند، فرمود:

آن شیء عنبری بوده که از بال های جبرئیل افتاده و آن را با گلاب آورده ست.

و از ام سلمه در مورد آن عطر سؤال کردند گفت:

این عطر عرق رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ است که هر گاه پیامبر، نزد من بود و خواب قیلوله می کرد آن را از بدن مبارکش می گرفتم.

و روایت شده که جبرئیل حله ای برای حضرت فاطمه سلام الله علیها آورد که قیمت آن به اندازه ی همه ی دنیا بود. پس چون حضرت زهرا سلام الله علیها آن حله را پوشید، زنان قریش از آن حیرت کردند و گفتند:

این حله از کجا برای تو آمده ست؟

فرمود:

این هدیه ایست از طرف خداوند متعال.

در کتاب تاریخ خطیب بغدادی و کتاب ابن مردویه و ابن مؤذن و شیرویه دیلمی با اسناد خود از علی بن جعد و او از ابن سطم و او از شعبه بن حجاج و او از علوان و او از شعبه و او از ابی حمزه ی ضبعی و او از ابن عباس و جابر نقل کردند که گفتند:

در آن شبی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به خانه ی حضرت علی علیه السلام می رفت، پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ در پیشاپیش حضرت فاطمه سلام الله علیها حرکت می کرد و جبرئیل از سمت راست و میکائیل از سمت چپ و هفتاد هزار فرشته در پشت سر آن بانو حرکت می کردند و این فرشتگان تا طلوع فجر تسبیح و تقدیس الهی می کردند.

ابن بابویه در کتاب مولد فاطمه سلام الله علیها می نگارد:

پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دختران عبدالمطلب و زنان مهاجرین و انصار را دستور

داد تا با حضرت فاطمه حرکت نمایند اظهار فرح و خوشحالی کنند، رجز بخوانند، تکبیر بگویند، حمد خدا را به جای آورند، ولی سخنی نگویند که خدا ناراضی باشد.

جابر می گوید:

پیامبر خدا فاطمه ی زهراء را بر ناقه ی شخصی و به روایت حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بر استر شهباء خود سوار کرد، سلمان مهار آن را گرفت، در اطراف آن بانو تعداد هفتاد هزار ملک بود.

رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، حمزه، عقیل، جعفر و اهل بیت: با شمشیرهای کشیده از عقب حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها می رفتند.

زنان حضرت رسول جلو آن بانو می رفتند و امّ سلمه شعری می خواند به این مضمون:

ای کنیزان من! به یاری خدا حرکت کنید، خدا را در هر حال شاکر باشید.

یادآور آن نعمت های خدای بزرگ شوید که چه آفت و ناراحتی ها را برطرف نموده ست. خدا، ما را بعد از اینکه کافر بودیم هدایت نمود، پروردگار آسمان ها به ما نیرو بخشید، با بهترین زنان جهان حرکت کنید، عمّه و خاله هایش به فدایش باد، ای دختر آن کسی که خدای بزرگ او را به وسیله ی وحی و پیامبری برتری و فضیلت داد.

شعر عایشه دختر ابوبکر

ای زنان! روسری بپوشید و یادآور این چیزهای نیکو شوید که در این محضرها است، یادآور پروردگارِ خَلَقِ شوید، زیرا ما را با هر بنده ی شاکری به دین خود اختصاص داده است، حمد مخصوص خدایست که ما را برتری داد، شکر مخصوص آن خدایست که مقتدر است، با فاطمه حرکت کنید که خدا ذکر او را عطا کرده و وی را به شوهری که پاک و پاکیزه می باشد اختصاص داده ست.

شعر حفصه دختر عمر

فاطمه بهترین زنان

بشر است، فاطمه دارای صورتی چون قمر می باشد، خدا تو را به وسیله ی آن کسی که به واسطه ی آیه های سوره ی زمر اختصاص داده شده برتری عطا نموده، خدا تو را برای جوانی با فضیلت تزویج نمود، یعنی علی بن ابیطالب که بهترین افرادیست که حضور دارند. ای کنیزان من! فاطمه را ببرید، زیرا که وی بزرگوار و دختر شخصی عظیم الشان است.

پس معاذه مادر سعد شعری به این مضمون می خواند:

سخن خیری را می گویم که در آن همه چیز مستور است. محمّد بهترین آدمیست که در او هیچ کبر و گمراهی وجود ندارد. به برکت وجود او ما راه هدایت و رستگاری را شناختیم و خدا نیز ما را به خیر رهنمون کرده است و ما به همراه دختر پیامبر هدایت و صاحب شرف می رویم به سوی خانه ای که از آن نسلی پدید آید که کسی مانند آنها را ندیده باشد.

و بقیه ی زنان برمی گشتند و اولین بیت هر رجز را با همدیگر می خواندند، سپس تکبیر می گفتند و داخل خانه می شدند. موقعی که داخل خانه شدند رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ شخصی را به دنبال حضرت امیر علیه السلام فرستاد تا او را به مسجد آورد، آنگاه فاطمه را هم خواست، سپس دست های فاطمه را گرفت و در میان دست علی علیه السلام نهاد و فرمود:

خدا این عروسی را برای دختر پیغمبر مبارک نماید.

در کتاب این مردویه آمده:

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ در شب زفاف حضرت امیرالمؤمنین علی و حضرت زهرا علیهما السلام تقاضای آب فرمود. پس جرعه ای از آن را در دهان کرد و مضمضه کرد. سپس

آن را در قدحی ریخت و پس از آن بر سر فاطمه ریخت و فرمود:

پیش آی، چون جلو رفت. مقداری از آن آب ها را میان سینه ی او پاشید. سپس فرمود:

برگرد و آنگاه مقداری نیز بین کتف های او پاشید و برای آنها دعا کرد.

در کتاب ابن مردویه گفته دعای پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ این گونه بود:

خداوندا این ازدواج را برای این دو مبارک فرما و مبارک گردان برای آنها در دو فرزندانشان (امام حسن و امام حسین علیهما السلام).

و روایت شده که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

خداوندا این دو محبوب ترین خلق تو نزد من می باشند پس تو نیز آنها را دوست بدار و مبارک کن در ذریه ی آنها و حافظ آنها باش و من آنها و ذریه ی آنها را به تو می سپارم از شیطان رانده شده.

و روایت شده که آن حضرت برای حضرت فاطمه سلام الله علیها دعا کرد و فرمود:

خداوند دور کند از تو پلیدی و ناپاکی را و تو را پاک و پاکیزه قرار دهد.

و روایت شده که حضرت فرمود:

خوش آمد می گویم به دو دریایی که همدیگر را ملاقات می کنند و به دو ستاره ای که به یکدیگر نزدیک می شوند.

سپس پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از در خارج شد و فرمود:

خدا شما و نسل شما را پاک و پاکیزه نمود، من با کسی که با شما صلح باشد صلح می باشم، من با کسی که با شما بجنگد می جنگم، من شما را به خدا می سپارم.

اسماء بنت عمیس مدّت یک هفته بنا به وصیّت حضرت خدیجه ی کبری سلام الله علیها نزد حضرت زهراء سلام

الله عليها تَوَقَّفَ كَرْد و پيغمبر خدا برای دنيا و آخرت وی دعا کرد.

بعد از آن رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ، صبح آن شب، نزد حضرت علی و حضرت فاطمه علیهما السلام آمد و فرمود:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، آیا اجازه ی ورود به من می دهید؟ اسماء در را باز کرد. علی و فاطمه علیهما السلام در زیر کساء خواب بودند، پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به ایشان فرمود:

بخواهید، سپس آن حضرت، پای خود را در زیر کساء برد. منظور از آیه ی ۱۶ سوره ی سجده که می فرماید:

«پهلوهای خود را از رختخواب جدا می کنند»، همین ذکر و اوراد حضرت امیر و فاطمه ی زهراء علیهما السلام است.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ متوجه حضرت علی علیه السلام شد و فرمود:

همسر خود را چگونه یافتی؟

عرض کرد:

برای اطاعت خدا بهترین یاور و معین است از فاطمه راجع به علی پرسش نمود، حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

بهترین شوهر است، رسول خدا دعا کرد و فرمود:

بار خدایا! یگانگی ایشان را محفوظ بدار، قلب ایشان را با یکدیگر مهربان فرما، ایشان را با فرزندانشان وارثان بهشت برین قرار بده، نسل پاک و مبارکی به ایشان عطا بفرما، خیر و برکت در فرزندان ایشان قرار بده، ذریه ی ایشان را پیشوایانی قرار بده که مردم را به سوی اطاعت تو راهنمایی کنند، دستور به اموری دهند که مورد رضای تو باشد.

آنگاه رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به اسماء دستور خروج داد و به او فرمود:

خدا به تو جزای خیر دهد، پس از این جریان حضرت علی علیه السلام به دستور پیامبر

خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ با فاطمه ی اطهر سلام الله عليها خلوت کرد.

صبح آن شبی که حضرت فاطمه سلام الله عليها عروسی کرده بود پیغمبر خدا یک ظرف شیر آورد و به حضرت زهرا سلام الله عليها فرمود:

بدرت به فدایت، بیاشام. همچنین به حضرت علی علیه السلام هم فرمود:

بیاشام، من به فدایت.

[روایت شماره] (۲۵)

[مکارم الأخلاق] عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَمَّا تَزَوَّجَ عَلِيٌّ فَاطِمَةَ بَسَطَ الْبَيْتَ كَثِيْبًا؛ وَ كَانَ فِرَاشَهُمَا إِهَابَ كَبِشٍ وَ مِرْفَقُهُمَا مَحْشُوَّةً لَيْفًا وَ نَصَبُوا عُودًا يُوضَعُ عَلَيْهِ السَّقَاءُ فَسْتَرَهُ بِكِسَاءٍ.

عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ نَعِيمٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

سَمِعْتُهُ يَقُولُ: أَذْخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ عَلِيَّ عَلِيٌّ وَ سِتْرُهَا عَبَاءَةٌ وَ فِرَاشُهَا إِهَابُ كَبِشٍ وَ وَسَادَتُهَا أَدَمٌ مَحْشُوَّةٌ بِمَسِدٍ.

بیان: قال الفيروزآبادي: المسد جبل من ليف أو ليف المقل أو من أي شيء كان.

در کتاب مکارم الاخلاق (۴۰۹) از جابر از حضرت باقرالعلوم علیه السلام روایت می کند که فرمود:

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فاطمه ی زهراء سلام الله عليها را در حالی به خانه ی حضرت علی علیه السلام فرستاد که پوشاک آن بانو، یک عبا و فرش او یک پوست گوسفند و متکای وی یک پوست بود که از ليف پر شده بود و چوبی هم به دیوار زده بودند که بند مشک را به آن می آویختند و همچین پوشش حضرت علی علیه السلام عبایی بود.

حسین بن نعیم از حضرت امام صادق علیه السلام روایت کرده که شنیدم آن حضرت می فرمود:

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فاطمه سلام الله عليها را به حجله حضرت علی

علیه السلام برد در حالی که پرده ی او چادرش بود و فرش آنها پوست قوچ و بالش ایشان گاه بود که به طناب هایی از لیف خرما و غیر آن بسته شده بود.

بیان: فیروزآبادی گوید:

«مَسَد» طنابی را گویند که از لیف خرما می بافند و یا از هر چیزی بافته شده باشد.

[روایت شماره] (۲۶)

[کشف الغمه] رَوَى الْحَافِظُ مُحَمَّدُ بْنُ مَحْمُودِ النَّجَّارِ، عَنْ رِجَالٍ ذَكَرَهُمْ قَالَ:

سَمِعْتُ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ تَقُولُ: سَمِعْتُ سَيِّدَتِي فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا تَقُولُ: لَيْلَهُ دَخَلَ بِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَفْرَعَنِي فِي فِرَاشِي، فَقُلْتُ: أَفْرَعَتِ يَا سَيِّدَةَ النَّسَاءِ؟

قَالَتْ:

سَمِعْتُ الْأَرْضَ تُحَدِّثُهُ وَيُحَدِّثُهَا، فَأُضِيبُهَا، وَأَنَا فَرَعَةٌ فَأَخْبَرْتُ وَالِدِي صِدِّيقِي اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَسَجَدَ سَجْدَةً طَوِيلَةً ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَقَالَ:

يَا فَاطِمَةُ أَبْشِرِي بِطَيْبِ النَّسْلِ، فَإِنَّ اللَّهَ فَضَّلَ بَعْلَكَ عَلَى سَائِرِ خَلْقِهِ وَأَمَرَ الْأَرْضَ أَنْ تُحَدِّثَهُ بِأَخْبَارِهَا وَمَا يَجْرِي عَلَى وَجْهِهَا مِنْ شَرْقِ الْأَرْضِ إِلَى غَرْبِهَا.

در کتاب کشف الغمه (۴۱۰) با چند واسطه از اسماء بنت عمیس از حضرت فاطمه سلام الله علیها روایت می کند که فرمود:

شبی که حضرت علی علیه السلام بر من وارد شد و مرا در بستر گریان دید، فرمود:

ای بانوی زنان! آیا از چیزی ترسیده ای؟!

فرمود:

شنیدم که زمین با حضرت گفتگو می کرد و آن حضرت هم با زمین مشغول گفتگو بود. وقتی من این جریان را برای پدرم پیغمبر شرح دادم، آن بزرگوار سجده ی طولانی به جای آورد، آنگاه سر مبارک خود را بلند کرد و به من فرمود:

ای فاطمه! مژده باد تو را به پاکیزگی نسل، زیرا خدای توانا شوهر تو را بر سائر مردم فضیلت و برتری داده است و به زمین

دستور

فرموده که اخبار خود و آنچه را که در شرق و غرب آن رخ دهد برای حضرت علی علیه السلام شرح دهد.

[روایت شماره] (۲۷)

[کامل الزیارات] [إقبال الأعمال] أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ النَّجَّارِ فِيمَا أَحْيَا زُهُ لِي مِنْ كِتَابِ تَذْيِيلِهِ عَلَى تَارِيخِ الْخَطِيبِ فِي تَرْجَمِهِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّلَالِ، حَدَّثَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ الْأَطْرُوشِ وَ أَبِي بَكْرٍ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ دُرَيْدِ الْأَزْدِيِّ، رَوَى عَنْهُ أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ الْعَبْرَاؤُ وَ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْفَحَّامِ السَّامِرِيَّانِ، أَخْبَرَنَا أَبُو عَلِيٍّ ضِيَاءُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَلِيٍّ وَ أَبُو حَامِدٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ ثَابِتٍ وَ يُوسُفُ بْنُ الْمَيْتَالِ ابْنِ كَامِلٍ قَالُوا: أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْبَاقِي الْبُرَّازُ، أَخْبَرَنَا أَبُو الْحُسَيْنِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْبُرْسِيُّ قَالَ:

حَدَّثَنِي الْقَاضِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ السَّامِرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الطَّيِّبِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ الشَّاهِدِ الْمَعْرُوفُ بِالْإِدْلَالِ، أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْمَعْرُوفُ بِالْأَطْرُوشِ، أَخْبَرَنَا أَبُو عَمْرٍو سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِي مَعْشَرٍ؛ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْفَعِ، عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ مِثْلَهُ.

در کتاب کامل الزیارات و کتاب اقبال (۴۱۱) نیز به چند طریق این حدیث را نقل نموده اند.

[روایت شماره] (۲۸)

[کشف الغمه] مِنْ مَنَاقِبِ الْخَوَارِزْمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

خَطَبْتُ فَاطِمَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْتُ فَقَالَتْ لِي مَوْلَاةٌ: هَلْ عَلِمْتَ أَنَّ فَاطِمَةَ قَدْ خُطِبَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْتُ؟ قُلْتُ: لَا،

قَالَتْ:

فَقَدْ خُطِبَتْ فَمَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَأْتِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْتُ فَيُرَوِّجُكَ، فَقُلْتُ: وَ عِنْدِي شَيْءٌ أَتُرَوِّجُ بِهِ؟

قَالَتْ:

إِنَّكَ إِنْ جِئْتَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ زَوَّجَكَ، فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ تُزَجِّينِي حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْتُ وَ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ

سَلَّمَ جَلَالَهُ وَ هَيْبَتَهُ، فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ أَفْحَمْتُ، فَوَاللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

مَا جَاءَ بِكَ أَلَيْكَ حَاجَةٌ؟ فَسَكَتُ، فَقَالَ:

لَعَلَّكَ جِئْتَ تَخْطُبُ فَاطِمَةَ، فُقُلْتُ: نَعَمْ، فَقَالَ:

وَ هَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ تَسْتَحِلُّهَا بِهِ؟ فُقُلْتُ: لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

مَا فَعَلْتَ الدَّرْعَ الَّتِي سَلَّخْتَكِهَا؟ (۴۱۲) فُقُلْتُ: عِنْدِي، فَوَالَّذِي نَفْسُ عَلِيٍّ بِيَدِهِ إِنَّهَا لَحُطَمِيَّةٌ، مَا ثَمَنُهَا (۴۱۳) أَرْبَعُ مِائَةِ دِرْهَمٍ، فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

قَدْ زَوَّجْتُكَهَا فَابْعَثْ بِهَا إِلَيْهَا، فَاسْتَحِلَّهَا بِهَا، فَإِنْ [فَإِنَّهَا] كَانَتْ لَصَدَاقِ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

بیان: قال الجزري: في حديث علي عليه السلام ما زالت ترجيني حتى دخلت عليه أي تسوقني و تدفعني.

در کتاب کشف الغمّه (۴۱۴) از کتاب مناقب خوارزمی از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

من به حضور رسول خدا صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ رفتم و فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را خواستگاری نمودم؟ یکی از کنیزان به من گفت:

آیا می دانی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را، از رسول اکرم صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خواستگاری نموده اند؟

گفتم:

نه.

گفت:

آری، او خواهان دارد، چه مانعی دارد که نزد پیغمبر خدا صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مشرف شوی تا دخترش را برای تو تزویج نماید؟ من گفتم:

آخر من چیزی ندارم که ازدواج نمایم.

گفت:

اگر تو نزد پیغمبر اکرم صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مشرف شوی حتماً او را به تو خواهد داد، وی همچنان مرا وادار می نمود تا

اينكه بالاخره من به حضور حضرت رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

مشرف شدم، آن برگزیده ی خدا خیلی با عظمت و با اُبّهت بود، وقتی در حضور آن بزرگوار نشستم سکوت اختیار نمودم. به خدا قسم که قدرت سخن گفتن نداشتم.

رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به من فرمود:

برای چه نزد من آمدی، آیا حاجتی داری؟ من سکوت کردم، فرمود:

شاید برای خواستگاری فاطمه آمده باشی؟

گفتم:

آری فرمود:

آیا چیزی داری که با او ازدواج نمایی؟

گفتم:

نه به خدا قسم، فرمود:

آن زره ای که سلاح تو بود چه شد؟

گفتم:

حاضر است به حق آن خدایی که جان علی در دستان قدرت او می باشد، آن زره قیمتش چهارصد درهم و شکسته شده بود (۴۱۵).

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

مانعی ندارد، من فاطمه را با همان زره برای تو تزویج می نمایم، آن را برای زهراء بفرست و با وی ازدواج کن.

بیان: جزری می گوید در حدیث بالا که حضرت علی علیه السلام می فرماید:

«مَا زَالَتْ تُزْجِينِي حَتَّى دَخَلْتُ عَلَيْهِ» «تُزْجِينِي» یعنی آن زن مرا سوق می داد و از خود دور می کرد تا خدمت پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ برسم.

[روایت شماره] (۲۹)

[کشف الغمه] وَ عَنْهُ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ:

كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَغَشِيَهُ الْوَحْيُ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ لِي، يَا أَنَسُ أَتَدْرِي مَا جَاءَنِي بِهِ جِبْرِئِيلُ مِنْ عِنْدِ صَاحِبِ الْعَرْشِ؟

قَالَ:

قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ:

أَمَرَنِي أَنْ أُزَوِّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍِّّ، فَانْطَلَقْتُ فَادْعُ لِي أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَعَلِيًّا وَطَلْحَةَ وَالزُّبَيْرَ وَبَعْدَهُمْ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ:

فَانْطَلَقْتُ فَدَعَوْتُهُمْ لَهُ، فَلَمَّا أَنْ أَخَذُوا مَجَالِسَهُمْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمَحْمُودِ بِنِعْمَتِهِ، الْمَعْبُودِ بِقُدْرَتِهِ، الْمَطَاعِ فِي سُلْطَانِهِ، الْمَرْهُوبِ

مِنْ عَذَابِهِ، الْمَرْغُوبِ إِلَيْهِ فِيمَا عِنْدَهُ، النَّافِذِ أَمْرُهُ فِي أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ، الَّذِي خَلَقَ الْخَلْقَ بِقُدْرَتِهِ وَ مَيَّزَهُمْ بِأَحْكَامِهِ وَ أَعَزَّهُمْ بِدِينِهِ وَ أَكْرَمَهُمْ بِنَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ، ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْمُصَاهِرَةَ نَسَبًا لَاحِقًا وَ أَمْرًا مُفْتَرَضًا وَ شَجَّ بِهَا الْأَرْحَامَ وَ أَلْزَمَهَا الْأَنَامَ فَقَالَ تَبَارَكَ اسْمُهُ وَ تَعَالَى حَيْدُهُ «وَ هُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَ صِهْرًا وَ كَانَ رُبُّكَ قَدِيرًا» (٤١٦) فَأَمَرَ اللَّهُ يَجْرِي إِلَى قَضَائِهِ وَ قَضَاؤُهُ يَجْرِي إِلَى قَدْرِهِ، فَلِكُلِّ قَضَاءٍ قَدْرٌ وَ لِكُلِّ قَدْرٍ أَجَلٌ وَ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ «يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ» (٤١٧).

ثُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي تَالِبٍ وَ أَنَّ رُبِّي بِذَلِكَ عَلِيٌّ وَ كَانَ غَائِبًا قَدْ بَعَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فِي حَاجِهِ.

ثُمَّ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِطَبْقٍ فِيهِ بُسْرٌ فَوَضَعَ بَيْنَ أَيْدِينَا، ثُمَّ قَالَ:

اُنْتَهَبُوا فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ أَقْبَلَ عَلِيٌّ فَتَبَسَّمَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ثُمَّ قَالَ:

يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَرْوِّجَكَ فَاطِمَةَ وَ قَدْ زَوَّجْتُكَهَا عَلِيٌّ أَرْبَعِمَائِهِ مِثْقَالٍ فِضَّةً أَرْضَيْتَ؟

قَالَ:

رَضِيْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، ثُمَّ قَامَ عَلِيٌّ فَخَرَّ لِلَّهِ سَاجِدًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

جَعَلَ اللَّهُ فِيكُمْ الْخَيْرَ الْكَثِيرَ الطَّيِّبَ وَ بَارَكَ فِيكُمْ،

قَالَ أَنَسٌ: وَ اللَّهُ لَقَدْ أُخْرِجَ مِنْهَا الْكَثِيرُ الطَّيِّبُ.

[المناقب لابن شهر آشوب] خَطَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلِيَّ الْمُبْتَرِّ فِي تَرْوِيجِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا حُطْبَةً رَوَاهَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ فِي أَمَالِيهِ وَ ابْنُ بَطَّةٍ فِي الْأَبَانَةِ بِإِسْنَادِهِمَا عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ مَرْفُوعًا وَ رَوَيْنَاهَا عَنْ

الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ ذَكَرَ نَحْوَهُ.

بیان: قال الجزری: وشجت العروق و الأغصان اشتبکت و منه حدیث علی علیه السلام :

و وشج بینها و بین أزواجها أي خلط و ألف.

نیز در همان کتاب (۴۱۸) از انس بن مالک روایت می کند که گفت:

من در حضور پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بودم که وحی بر آن بزرگوار نازل شد.

وقتی حال طبیعی خود را یافت به من فرمود:

آیا می دانی جبرئیل از طرف خدای عرش چه دستوری برای من آورد؟

گفتم:

خدا و رسول بهتر می دانند.

فرمود:

خدا مرا مأمور نموده زهراء را برای علی علیهما السلام ازدواج نماید.

سپس به من فرمود:

برو ابوبکر، عمر، عثمان، علی، طلحه و زبیر و مطابق تعداد ایشان را از انصار نزد من بیاور! وقتی من ایشان را دعوت نمودم و در مجلس آن حضرت حاضر شدند پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خطبه ی مفصلی بدین شرح قرائت فرمود:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمَحْمُودِ بِنِعْمَتِهِ الْمَعْبُودِ بِقُدْرَتِهِ الْمُطَاعِ فِي سُلْطَانِهِ الْمَرْهُوبِ مِنْ عَذَابِهِ الْمَرْغُوبِ إِلَيْهِ فِيمَا عِنْدَهُ النَّافِدِ أَمْرُهُ فِي أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ الَّذِي خَلَقَ الْخَلْقَ بِقُدْرَتِهِ وَ مَيَّزَهُمْ بِأَحْكَامِهِ وَ أَعَزَّهُمْ بِدِينِهِ وَ أَكْرَمَهُمْ بِنَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْمُصَاهِرَةَ نَسَبًا لَاحِقًا وَ أَمْرًا مُفْتَرَضًا وَ شَجَّ بِهَا الْأَرْحَامَ وَ أَلْزَمَهَا الْأَنَامَ فَقَالَ تَبَارَكَ اسْمُهُ وَ تَعَالَى جَدُّهُ وَ هُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَ صِهْرًا وَ كَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا فَأَمُرُ اللَّهُ يَجْرِي إِلَى قَضَائِهِ وَ قَضَاؤُهُ يَجْرِي إِلَى قَدَرِهِ فَلِكُلِّ قَضَاءٍ قَدْرٌ وَ لِكُلِّ قَدْرٍ أَجَلٌ وَ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ».

سپس به اهل مجلس فرمود:

من شما را شاهد می گیرم بر اینکه فاطمه ی

زهراء را با مهریه ی چهارصد مثقال نقره برای علی بن ابیطالب علیهما السلام اگر راضی باشد ازدواج نمودم. زیرا آن موقع پیغمبر خدا حضرت علی علیه السلام را به دنبال کاری فرستاده بود.

بعد از این جریان رسول خدا دستور داد تا یک طبق بُسر یعنی خرماى کال در جلو ما نهادند و به ما فرمودند:

از اینها برگیرید.

در همین موقع بود که حضرت علی علیه السلام وارد شد، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به صورت حضرت علی علیه السلام لبخندی زد و به حضرتش فرمود:

خدا مرا مأمور کرده که فاطمه را برای تو تزویج نمایم، من او را با صدق چهارصد مثقال نقره برای تو عقد کردم، آیا راضی هستی؟

عرض کرد:

آری یا رسول الله.

سپس حضرت علی علیه السلام برخاست و سجده ی شکر به جای آورد و پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به او فرمود:

خدا خیر فراوانی به شما عطا کرده و به شما برکت داده ست.

انس می گوید:

به خدا قسم که از فاطمه خیر فراوان و نیکویی به ظهور رسید.

در کتاب مناقب ابن شهر آشوب (۴۱۹) آمده است: پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روی منبر در خصوص ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها خطبه ای خواند که آن را یحیی بن معین در کتاب امالی خود و ابن بَطَّه در کتاب الابانه با اسناد خود از انس بن مالک و او با واسطه هایی از حضرت امام رضا علیه السلام آن را نقل می کنند و سپس ابن شهر آشوب بعد از این اسناد و راویان همین خطبه را ذکر می کند.

بیان: جزری می گوید «و شجت العروق و الأغصان» یعنی

شبهه شده (داخل همدیگر گره خورده) ریشه ها و شاخه ها و همچنین از این قبیل است فرمایش حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام که می فرماید:

«و وشج بینها و بین أزواجها» منظور از کلمه ی «وشج» مخلوط شدن و قاطی شدن است.

[روایت شماره] (۳۰)

[کشف الغمه] وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَا فَاطِمَةُ زَوْجَتُكَ سَيِّدًا فِي الدُّنْيَا «وَ إِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ» (۴۲۰)، لَمَّا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ أُمْلِكَكَ مِنْ عَلِيٍّ أَمَرَ اللَّهُ جَبْرَائِيلَ فَقَامَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ وَ صَفَّ الْمَلَائِكَةَ صُفُوفًا ثُمَّ خَطَبَ عَلَيْهِمْ فَرَوَّجَكَ مِنْ عَلِيٍّ، ثُمَّ أَمَرَ اللَّهُ شَجَرَ الْجِنَانِ فَحَمَلَتِ الْحُلَى وَ الْحُلَّ ثُمَّ أَمَرَهَا فَتَرَّتْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَمَنْ أَخَذَ مِنْهَا شَيْئًا أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَهُ غَيْرُهُ افْتَخَرَ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

وَ مِنْهُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

كَانَتْ فَاطِمَةُ تَذْكُرُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَلَا يَذْكُرُهَا أَحَدٌ إِلَّا صَدَّ عَنْهُ حَتَّى يَسُؤُوا مِنْهَا، فَلَقِيَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ عَلِيًّا فَقَالَ:

إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَحْبِسُهَا إِلَّا - عَلَيْكَ، فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ: فَلِمَ تَرَى ذَلِكَ؟ فَوَاللَّهِ مَا أَنَا بِوَاحِدِ الرَّجُلِينَ مَا أَنَا بِصَاحِبِ دُنْيَا يُلْتَمَسُ مَا عِنْدِي وَ قَدْ عَلِمَ مَا لِي صِيفَرَاءَ وَ لَا بَيْضَاءَ قَالَ سَعْدُ: فَإِنِّي أَعَزُّمُ عَلَيْكَ لَتَفَرَّجَنَّهَا عَنِّي فَإِنِّي لِي فِي ذَلِكَ فَرَجًا قَالَ:

فَأَقُولُ مَاذَا؟

قَالَ تَقُولُ: جِئْتُ خَاطِبًا إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى رَسُولِهِ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

قَالَ:

فَانطَلَقَ عَلِيٌّ فَعَرَضَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ هُوَ تَقِيلٌ حَصِرٌ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

كَانَ لَكَ حَاجَةٌ يَا

عَلِيٌّ! قَالَ:

أَجَلَ جِحَّتِكَ خَاطِبًا إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مَرْحَبًا كَلِمَةً ضَعِيفَةً.

فَعَادَ إِلَى سَعْدٍ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ:

أَنْكَحَكَ، فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ إِنَّهُ لَا خُلْفَ الْآنَ وَلَا كِذْبَ عِنْدَهُ، أَعَزِمُ عَلَيْكَ لَتَأْتِيَنَّهُ غَدًا وَتَقُولَنَّ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَتَى تُبَيِّنُ [تَبَيِّنُ] لِي؟

قَالَ عَلِيٌّ: هَذَا أَشَدُّ عَلَيَّ مِنَ الْأُولَى أَوْ لَا أَقُولُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ حَاجَتِي؟

قَالَ:

قُلْ كَمَا أَمَرْتُكَ.

فَانْطَلَقَ عَلِيٌّ فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى تُبَيِّنُ [تَبَيِّنُ] لِي؟

قَالَ:

اللَّيْلَةَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. ثُمَّ دَعَا بِلَالًا فَقَالَ:

يَا بِلَالُ إِنِّي قَدْ زَوَّجْتُ ابْنَتِي مِنْ ابْنِ عَمِّي وَ أَنَا أَحِبُّ أَنْ يَكُونَ مِنْ سُنَّةِ أُمَّتِي الطَّعَامُ عِنْدَ النِّكَاحِ، فَأَتِ الْعَنَمَ فَخُذْ شَاءَ مِنْهَا وَ أَرْبَعَهُ أُمِدَادٍ فَاجْعِلْ لِي قَضِيَّةً لَعَلِّي أَجْمَعُ عَلَيْهَا الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارَ فَإِذَا فَرَعْتَ مِنْهَا فَأَذِنِّي بِهَا فَانْطَلِقْ فَفَعَلَ مَا أَمَرَ بِهِ ثُمَّ أَتَاهُ بِقَضِيَّةٍ فَوَضَعَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ.

فَطَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي رَأْسِهَا ثُمَّ قَالَ:

أَدْخِلْ عَلَيَّ النَّاسَ زُفَّةً زُفَّةً لَا تُغَادِرْ زُفَّةً إِلَيَّ غَيْرِهَا، يَعْنِي إِذَا فَرَعْتَ زُفَّةً لَمْ تَعِدْ ثَانِيَةً، فَجَعَلَ النَّاسُ يَزِفُونَ كُلَّمَا فَرَعَتْ زُفَّةً وَرَدَتْ أُخْرَى حَتَّى فَرَعَ النَّاسُ، ثُمَّ عَمَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِلَى فَضْلِ مَا فِيهَا فَتَفَلَّ فِيهِ وَ بَارَكَ وَ قَالَ:

يَا بِلَالُ احْمِلْهَا إِلَيَّ أُمَّهَاتِكَ وَ قُلْ لَهُنَّ: كُلْنَ وَ أَطْعِمْنَ مَنْ غَشِيَكُنَّ.

ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَامَ حَتَّى دَخَلَ عَلَى النِّسَاءِ فَقَالَ:

إِنِّي زَوَّجْتُ ابْنَتِي ابْنَ عَمِّي وَ قَدْ عَلِمْتُنَّ مَنَزِلَتَهَا مِنِّي وَ إِنِّي لَدَافِعُهَا إِلَيْهِ أَلَا فَدُونَكُنَّ ابْتَكُنَّ.

فَقَامَ النِّسَاءُ فَغَلَفَنَهَا (٤٢١) مِنْ طِيْبِهِنَّ وَ حُلِيِّهِنَّ وَ جَعَلَنَ فِي بَيْتِهَا فِرَاشاً حَشُوهُ لِيْفُ وَ

وِسَادَةً وَ كِسَاءً خَيْرِيًّا وَ مِخْضَبًا وَ اتَّخَذَنَ أُمَّ أَيْمَنَ بَوَّابَةً.

ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دَخَلَ فَلَمَّا رَأَتْهُ النِّسَاءُ وَ ثَبَنَ وَ بَيَّنَّهُنَّ وَ بَيَّنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ سُرَّتَهُ وَ تَخَلَّفَتْ
أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ كَمَا أَنْتِ عَلَى رِسْلِكَ مَنْ أَنْتِ؟

قَالَتْ:

أَنَا الَّتِي أَحْرَسُ ابْنَتِكَ إِنَّ الْفَتْيَاءَ لَيْلَهُ يُبْنِي بِهَا لَا يُدِّ لَهَا مِنْ امْرَأَةٍ تَكُونُ قَرِيبَةً مِنْهَا إِنْ عُرِضَتْ لَهَا حَاجَةٌ أَوْ أَرَادَتْ شَيْئًا أَفْضَتْ
بِذَلِكَ إِلَيْهَا قَالَ:

فَأِنِّي أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَحْرُسَكَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْكَ وَ مِنْ خَلْفِكَ وَ عَنْ يَمِينِكَ وَ عَنْ شِمَالِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

ثُمَّ صَبَرَ بِفَاطِمَةَ، فَأَقْبَلَتْ فَلَمَّا رَأَتْ عَلِيًّا جَالِسًا إِلَى جَنْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حَصَّرتْ وَ بَكَتْ فَأَشْفَقَ النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَنْ يَكُونَ بُكَاءُهَا لِأَنَّ عَلِيًّا لَا مَالَ لَهُ، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

مَا يُبْكِيكَ؟ فَوَاللَّهِ مَا أَلْوَتْكَ وَ نَفْسِي فَقَدْ أَصَبْتُ لَكَ خَيْرَ أَهْلِي وَ أَيُّمُ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ زَوَّجْتُكَ سَيِّدًا فِي الدُّنْيَا «وَ إِنَّهُ فِي
الْآخِرَةِ لِمَنْ الصَّالِحِينَ» (٤٢٢) فَلَانَ مِنْهَا وَ أَمَكَّنْتُهُ مِنْ كَفِّهَا.

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

يَا أَسْمَاءُ ابْتِنِي بِالْمِخْضَبِ، فَمَلَأْتُهُ مَاءً فَمَجَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فِيهِ وَ غَسَلَ قَدَمَيْهِ وَ وَجْهَهُ، ثُمَّ دَعَا بِفَاطِمَةَ فَأَخَذَ كَفًّا
مِنْ مَاءٍ فَضَرَبَ بِهِ عَلَى رَأْسِهَا وَ كَفًّا بَيْنَ يَدَيْهَا، ثُمَّ رَشَّ جِلْدَهُ وَ جِلْدَهَا، ثُمَّ التَّرَمَّهَا فَقَالَ:

اللَّهُمَّ إِنَّهَا مِنِّي وَ أَنَا مِنْهَا، اللَّهُمَّ كَمَا أَذْهَبَتْ عَنِّي الرَّجْسَ وَ طَهَّرْتَنِي فَطَهَّرْهَا.

ثُمَّ دَعَا بِمِخْضَبٍ آخَرَ ثُمَّ

دَعَا عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ فَصَنَعَ بِهِ كَمَا صَنَعَ بِهَا، ثُمَّ دَعَا لَهُ كَمَا دَعَا لَهَا ثُمَّ قَالَ:

قَوْمًا إِلَى بَيْتِكُمَا، جَمَعَ اللَّهُ بَيْنَكُمَا وَبَارَكَ فِي نَسَبِكُمَا وَاصْلَحَ بِالْكُمَا، ثُمَّ قَامَ فَأَعْلَقَ عَلَيْهِ بَابَهُ. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَأَخْبَرْتَنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ أَنَّهَا رَمَقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَلَمْ يَزَلْ يَدْعُو لَهُمَا خَاصَّةً وَ لَا يُشْرِكُهُمَا فِي دُعَائِهِ أَحَدًا حَتَّى تَوَارَى فِي حُجْرَتِهِ.

بيان: قوله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

ما أنا بواحد الرجلين، أى لست ممن يشار إليه و يعرف من بين الناس حتى يقال: إنه أحد الرجلين المعروفين و يحتمل أن يكون قوله: ما أنا بصاحب دنيا تفصيلاً، للرجلين فذكر أحدهما و أحال الآخر على الظهور أى لست بمعروف بين الناس، أو لم يمهله المخاطب لذكر الآخر (٤٢٣).

و قال الجزرى: فى حديث تزويج فاطمه سلام الله عليها أنه صنع طعاماً و قال لبلال: أدخل الناس على زفه زفه أى طائفه بعد طائفه و زمره بعد زمره، سميت بذلك لزيفها فى مشيها و إقبالها بسرعه قوله: لا تغادر زفه أى لا تترك جماعه مائلاً إلى غيرهم و تفسيره لا يخلو من بعد.

و قال فى النهايه: فى حديث زواج فاطمه سلام الله عليها: فلما رأت علياً جالساً إلى جنب النبى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حصرت و بكت، أى استحيت و انقطعت، كأن الأمر ضاق بها كما يضيق الحبس على المحبوس.

و قال: قال النبى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لفاطمه: ما يبكيك فما ألوتك و نفسى و قد أصبت لك خير أهلى، أى ما قصرت فى أمرك و أمرى حيث اخترت لك علياً زوجاً. قوله: فلان منها،

من للتبعيض أي لان شيء منها والمعنى حصول بعض اللين والانقياد منها.

قوله: ثُمَّ رَشَّ جِلْدَهُ وَجِلْدَهَا؛ لَعَلَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رَشَّ أَوْلًا عَلَيْهِمَا ثُمَّ خَصَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ بِالرَّشِّ وَالْأَظْهَرَ ثُمَّ رَشَّ جِلْدَهَا كَمَا سَيَأْتِي.

نیز در همان کتاب (۴۲۴) از عبدالله بن مسعود از پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت می کند که به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

شوهر تو در دنیا بزرگ و در آخرت از نیکوکاران است.

وقتی خدا تصمیم گرفت که من تو را برای علی تزویج کنم به جبرئیل دستور داد تا در آسمان چهارم در میان صفوف ملائکه بایستد و برای آنان خطبه بخواند و تو را برای علی عقد نماید.

آنگاه به درختان بهشت فرمود تا زیور و حله های خود را بر سر ملائکه نثار نمایند، هر کسی بیشتر از آنها برگرفته باشد تا روز قیامت به آن فخر و مباهات می نماید، نیز از ابن عباس نقل می کند که گفت:

درباره ی خواستگاری حضرت فاطمه سلام الله علیها به رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ پیشنهاد می شد، احدی راجع به ازدواج زهرا ی اطهر سلام الله علیها با رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مذاکره نمی کرد مگر اینکه از او اعراض می نمود تا اینکه مردم از فاطمه ی زهراء سلام الله علیها مأیوس شدند.

یک وقت سعد بن معاذ با حضرت علی علیه السلام ملاقات نموده و به حضرتش گفت:

به خدا قسم من جز این نمی بینم که پیغمبر خدا، فاطمه را برای تو نگاه داشته باشد.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

چگونه یک چنین پیش بینی را می کنی؟ به خدا

قسم من بیشتر از یک مرد نیستم، من ثروت دنیوی ندارم تا کسی به آن طمع کند، رسول خدا می داند که من طلا و نقره ای ندارم.

سعد گفت:

من از تو تقاضا می نمایم این خواسته ی مرا انجام دهی، زیرا من خوشحال می شوم.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

من به پیامبر خدا چه بگویم؟

گفت:

به رسول اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ بگو: من آمده ام فاطمه را از خدا و رسول او خواستگاری نمایم، وقتی حضرت امیر علیه السلام به حضور پیغمبر خدا مشرف شد، رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ به وی فرمود:

یا علی گویا حاجتی داشته باشی؟

عرض کرد:

آری، من آمده ام که فاطمه را از خدا و رسول او خواستگاری کنم.

پیامبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ فرمود:

مرحبا خوش آمدی.

حضرت علی علیه السلام نزد سعد بازگشت و فرمود:

رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ فرموده:

فاطمه را به عقد تو خواهم درآورد.

سعد گفت:

به حق آن خدایی که او را به پیغمبری مبعوث نموده آن حضرت خلف وعده نمی کند و دروغ نزد او نیست، من از تو خواهش می کنم که فردا به حضور آن حضرت مشرف شوی و بگویی: ای پیغمبر خدا! این موضوع را برای من معلوم کن.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

این مرتبه از مرتبه ی اوّل برای من مشکل تر است آیا نه چنین است که من حاجت خود را به آن بزرگوار گفته ام.

سعد گفت:

اینکه می گویم قبول کن، حضرت علی علیه السلام برای دوّمین بار نزد پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آمد و گفت:

یا رسول الله! وقت ازدواج مرا تعیین کن، فرمود:

امشب است.

پس از این جریان پیغمبر خدا صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ بلال را خواست و به او فرمود:

من دخترم فاطمه را برای پسر عمویم تزویج نمودم. من دوست دارم که اتمم در موقع عروسی غذا بدهند، برو یک گوسفند و چهار ظرف غذا و یک کاسه یا سینی بزرگ نزد من بیاور تا شاید مهاجرین و انصار را دعوت کنم و غذا بدهم، هر گاه اینها را آماده نمودی مرا آگاه کن.

بلال رفت و پس از اینکه مأموریت خود را انجام داد کاسه را در مقابل رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نهاد. پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پس از اینکه دست مبارک خود را روی غذای آن کاسه نهاد به بلال فرمود:

مردم را دسته دسته دعوت کن، مشروط بر اینکه دو مرتبه نیابند.

مردم همچنان دسته دسته می آمدند و غذا می خوردند تا اینکه عموم آنان از غذا خوردن فراغت حاصل نمودند.

سپس پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ متوجه مابقی غذا شد و آب دهان مبارک خود را به آن زد و به بلال فرمود:

این غذا را برای زنان من ببر و بگو: خودشان بخورند و به اطرافیان خود هم بدهند.

رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پس از این جریان برخاست و نزد زنان آمد و فرمود:

من دخترم را برای پسر عمویم تزویج نمودم، در صورتی که شما مقام و منزلت فاطمه را نزد من می دانید، شما هم به فکر دختران خود باشید. زنان برخاستند و حضرت فاطمه را با آن عطرهایی که داشتند معطر و خوشبو نمودند و زر و زیور به وی دادند، فرش و متکای

لیف و کساء خبیری در میان خانه اش انداختند و خضاب برایش آوردند و اُمّ ایمن را دربان قرار دادند.

سپس پیغمبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ داخل شد، وقتی زنان آن حضرت را دیدند از جای برخاستند و رفتند و بین رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ و زنان یک پرده آویخته بودند.

ولی اسماء بنت عمیس از آنجا خارج نشد، پیغمبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به او فرمود:

تو کیستی؟

گفت:

من کسی هستم که دختر تو را مواظبت می نمایم، زیرا هر دختری باید در شب عروسی زنی را داشته باشد که مواظب او باشد تا اگر احتیاجی پیش آمد یا خواسته ای داشته باشد وی انجام دهد.

پیامبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

من از خدا می خواهم که تو را از چهار طرف از شرّ شیطان رجیم حفظ فرماید.

بعد از آن پیامبر خدا، فاطمه را احضار نمود، وقتی فاطمه آمد و علی را دید که پهلوی رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نشسته است خجل و گریان شد، رسول خدا از گریه ی وی ناراحت شد، زیرا علی مال و ثروتی نداشت.

پیغمبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

چرا گریه می کنی؟ به خدا قسم، که من درباره ی تو و خودم کوتاهی ننمودم، من بهترین اهل خود را برای تو انتخاب نمودم، قسم به حقّ آن خدایی که جان من در دست قدرت او است من تو را برای شخصی تزویج نمودم که در دنیا بزرگ و در آخرت از نیکوکاران به شمار می رود. پس از این جریان

بود که حضرت فاطمه سلام الله علیها راضی شدند.

سپس حضرت رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به اسماء فرمود:

تشت بیاور، اسماء تشت را پر از آب نمود و آورد، رسول خدا، پس از اینکه آب دهان مبارک خود را در آن ریخت پاها و صورت حضرت علی علیه السلام را با آن شستشو داد.

آنگاه فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را صدا زد و یک مشت از آن آب را بر سر آن بانو ریخت و یک مشت هم بر سینه ی او پاشید و سپس از آب آن به پوست بدن علی و زهرا علیهما السلام پاشید. رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ پس از این جریان نزدیک فاطمه آمد و فرمود:

پروردگارا! این فاطمه از من و من از او می باشم، بار خدایا! همچنان که پلیدی ها را از من دور نمودی و مرا پاک و پاکیزه کردی فاطمه را هم پاکیزه بگردان.

پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ پس از این عمل تشت دیگری خواست و حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام را احضار نمود و همان عملی را که برای حضرت فاطمه سلام الله علیها انجام داده بود برای حضرت علی علیه السلام نیز انجام داد.

آنگاه همان دعایی را در حق علی کرد که در حق فاطمه کرده بود. سپس به علی و فاطمه علیهما السلام فرمود:

برخیزید به سوی خانه ی خود روید، خدا شما را نسبت به یکدیگر مهربان کند و به نسل شما برکت دهد و عاقبت شما را به خیر نماید.

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ بعد از این دعاها برخاست و در ب

خانه ی خود را بست.

ابن عباس می گوید:

اسماء بنت عمیس برایم گفت:

پیامبر خدا همچنان در حقّ علی و زهراء علیهما السلام دعا می کرد و کسی را در دعای آنان شریک نمی کرد تا اینکه داخل حجره ی خویش گردید.

و در کتاب نهاییه حدیث ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها (حدیث قبل) این چنین آمده است: پس چون فاطمه سلام الله علیها دید علی علیه السلام را که در کنار پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ نشسته است حیا کرد و دور شد مثل اینکه عرصه بر او تنگ شد چنانچه زندان بر زندانی تنگ می شود.

و همچنین صاحب کتاب نهاییه گفته پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به فاطمه سلام الله علیها فرمود:

چرا گریه می کنی؟ به جان خودم قسم، من بهترین فرد از خانواده ام را برای تو اختیار کردم؛ منظور این است که من در مورد تو کوتاهی نکردم [و این در وقتیست که] حضرت علی علیه السلام را برای همسری تو اختیار کردم.

در آنجا که می فرماید:

«فلان منها» در اینجا «من» تبعیضیست که معنای آن این گونه می شود:

چیزی از او (حضرت فاطمه سلام الله علیها) نرم شد (یعنی مقداری آرام شد) و حاصل معنی آن است که مقداری با این سخن پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ حضرت فاطمه سلام الله علیها نرم و مطیع شد.

و در آنجا که آمده است «رَشَّ [جِلْدَهُ وَ] جِلْدَهَا» یعنی شست پوست بدن او و بدن فاطمه سلام الله علیها را، ممکن است منظور این باشد که اوّل هر دو را پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ با هم شست و سپس

بار دیگر حضرت علی علیه السلام را به تنهایی شست، اما بهتر این است که بگوییم سپس پیامبر پوست بدن فاطمه سلام الله علیها را شست همان طور که در روایت دیگر همین گونه ذکر خواهد شد.

در کتاب کشف الغمّه آمده است خوارزمی گفت:

آگاه کرد مرا ابوالعلاء حافظ همدانی که او با حذف نام راویان دیگر، سند به حسین بن علی علیهما السلام می رساند، که آن حضرت فرمود:

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ در خانه ی امّ سلمه بود که فرشته ای بر او نازل شد و او بیست سر داشت و در هر سر هزار زبان داشت، (و با آن زبان ها) تسبیح و تقدیس الهی می کرد و هیچ یک از آن زبان ها به زبان دیگر شباهت نداشت و کف دست او وسیع تر از هفت آسمان و هفت زمین بود، سپس پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ گمان کرد که او جبرئیل است پس به او فرمود:

ای جبرئیل! هرگز با این شکل و شمائل نزد من نیامده بودی، عرض کرد:

(ای رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) من جبرئیل نیستم، نامم صرصائیل است خداوند مرا به سوی تو فرستاد، تا به دستور پروردگار نور را از برای نور، به ازدواج درآوری. پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

چه کسی را برای چه کسی؟

عرض کرد:

دخترت فاطمه سلام الله علیها را برای علی بن ابیطالب علیه السلام. پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فاطمه را برای علی علیهما السلام به شهادت جبرئیل و میکائیل و صرصائیل تزویج نمود.

پس چون پیامبر نظر نمود دید:

بین دو کتف

صرصائیل (نوشته شده بود) «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ مُقِيمٌ الْحُجَّةَ» (۴۲۵) پس پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ فرمود:

ای صرصائیل! از چه زمانی این جملات بین دو کتف تو نوشته شده است؟

عرض کرد:

دوازده هزار سال قبل از آنکه خداوند دنیا را خلق کند.

[روایت شماره] (۳۱)

[کشف الغمه] قَالَ الْخُوَارِزْمِيُّ وَ أَنْبَأَنِي أَبُو الْعَلَاءِ الْحَافِظُ الْهَمْدَانِيُّ يَرْفَعُهُ إِلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ إِذْ هَبَطَ عَلَيْهِ مَلَكٌ لَهُ عَشْرُونَ رَأْسًا، فِي كُلِّ رَأْسٍ أَلْفُ لِسَانٍ، يُسَبِّحُ اللَّهَ وَ يَقْدِّسُهُ بِلُغَةٍ لَا تُشْبِهُ الْأُخْرَى وَ رَاحَتُهُ أَوْسَعُ مِنْ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ وَ سَبْعِ أَرْضِينَ، فَحَسِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ أَنَّهُ جِبْرَائِيلُ فَقَالَ:

يَا جِبْرَائِيلُ لِمَ تَأْتِينِي فِي مِثْلِ هَذِهِ الصُّورَةِ قَطُّ قَالَ:

مَا أَنَا جِبْرَائِيلُ أَنَا صِرْصَائِيلُ بَعَثَنِي اللَّهُ إِلَيْكَ لِتُزَوِّجَ التُّورَ مِنَ التُّورِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ مَنْ مِمَّنْ؟

قَالَ:

ابْنَتُكَ فَاطِمَةُ مِنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، فَزَوِّجِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ بِشَهَادَةِ جِبْرَائِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ صِرْصَائِيلَ.

قَالَ:

فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ فَإِذَا بَيْنَ كَتِفَيْ صِرْصَائِيلَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ مُقِيمٌ الْحُجَّةَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ يَا صِرْصَائِيلُ مُنْذُ كَمْ هَذَا كُتِبَ بَيْنَ كَتِفَيْكَ؟

قَالَ:

مِنْ قَبْلِ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ الدُّنْيَا بِأَثْنَيْ عَشَرَ أَلْفَ سَنَةٍ.

وَ مِنْ كِتَابِ الْمَنَاقِبِ: عَنْ بِلَالِ بْنِ حَمَامَةَ قَالَ:

طَلَعَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ وَ وَجْهُهُ مُشْرِقٌ كَدَارِهِ الْقَمَرِ،

فَقَامَ إِلَيْهِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذَا التُّورُ؟

قَالَ:

بِشَارَةِ أَتْنِي مِنْ رَبِّي فِي أَخِي وَابْنِ عَمِّي وَابْنَتِي وَ أَنَّ اللَّهَ زَوَّجَ عَلِيًّا مِنْ فَاطِمَةَ وَ أَمَرَ رِضْوَانَ خَازِنَ الْجَنَانِ فَهَزَّ شَجَرَةَ طُوبَى فَحَمَلَتْ رِقَاعاً يَعْنِي صِهْرًا كَأَنَّ بَعْدَ مُجْبِي أَهْلِ بَيْتِي وَ أَنْشَأَ مِنْ تَحْتِهَا مَلَائِكَةً مِنْ نُورٍ وَ دَفَعَ إِلَى كُلِّ مَلِكٍ صِهْرًا، فَإِذَا اسْتَوَتْ الْقِيَامَةُ بِأَهْلِهَا نَادَتْ الْمَلَائِكَةُ فِي الْخَلَائِقِ فَلَا يَبْقَى مُحِبٌّ لِأَهْلِ الْبَيْتِ إِلَّا دَفَعَتْ إِلَيْهِ صِهْرًا فِيهِ فَكَأَنَّهُ مِنَ النَّارِ، بِأَخِي وَابْنِ عَمِّي وَ ابْنَتِي فَكَأَنَّ رِقَابَ رِجَالٍ وَ نِسَاءً مِنْ أُمَّتِي مِنَ النَّارِ.

[الخرائج و الجرائح] عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مثله.

[المناقب لابن شهر آشوب] تَارِيخُ بَغْدَادَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ بِلَالِ بْنِ حَمَامَةَ مِثْلَهُ ثُمَّ قَالَ:

وَ فِي رِوَايَةٍ أَنَّهُ يَكُونُ فِي الصُّكُوكِ بَرَاءَةٌ مِنَ الْعَلِيِّ الْجَبَّارِ لِشِيعَةِ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ مِنَ النَّارِ.

در همان کتاب (۴۲۶) از بلال ابن حمامه روایت می کند که گفت:

یک روز پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ در حالی نزد ما آمد که صورت مبارکش نظیر قرص ماه بود، عبدالرحمن بن عوف برخاست و گفت:

یا رسول الله! این چه نور است؟

فرمود:

مژده ایست که از طرف پروردگرم درباره ی برادرم و پسر عمویم و دخترم به من داده شده، آن مژده این است که خدا، فاطمه را برای امیرالمؤمنین علی تزویج نموده است، خدا به خزانه دار بهشت دستور داده درخت طوبی را حرکت دهد تا رقعہ هایی به عدد دوستان اهل بیت من حمل نماید و در زیر آن درخت، ملائکه ای از نور آفرید و به هر یک از آنان یک رقعہ عطا کرد، موقعی که قیامت بیا

شود ملائکه، محبین اهل بیت را در میان خلائق ندا می کنند، احدی از دوستان اهل بیت من باقی نمی ماند مگر اینکه به وسیله ی پسر عمویم علی و دخترم فاطمه از جهنم نجات خواهند یافت.

در کتاب خرائج و جرائح (۴۲۷) مثل این حدیث از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نقل شده است.

[روایت شماره] (۳۲)

[کشف الغمه] وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

لَمَّا أَنْ كَانَتْ لَيْلَهُ زُفَّتْ فَاطِمَةُ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قُدَّامَهَا وَ جَبْرَائِيلُ عَنْ يَمِينِهَا وَ مِيكَائِيلُ عَنْ يَسَارِهَا وَ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ مِنْ وَرَائِهَا يُسَبِّحُونَ اللَّهَ وَ يُقَدِّسُونَهُ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ.

وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَتَانِي مَلَكٌ فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ: قَدْ زَوَّجْتُ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ فَزَوَّجَهَا مِنْهُ وَ قَدْ أَمَرْتُ شَجَرَةَ طُوبَى أَنْ تَحْمِلَ الدُّرَّ وَ الْيَاقُوتَ وَ الْمَرْجَانَ، وَ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ قَدْ فَرِحُوا بِمِثْلِكَ وَ سَيُؤَلَّدُ مِنْهُمَا وَلَدَانِ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ بِهِمَا يُرَيْنُ الْجَنَّةُ فَأَبْشِرْ يَا مُحَمَّدُ فَإِنَّكَ خَيْرُ الْأَوْلِيَيْنِ وَ الْأَخْرِيِّينَ.

وَ مِنَ الْمَنَاقِبِ عَنِ أُمِّ سَلَمَةَ وَ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ وَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ كُلُّ قَالُوا: إِنَّهُ لَمَّا أُذْرَكَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مُدْرَكَتِ النِّسَاءِ خَطَبَهَا أَكْبَابُ قُرَيْشٍ مِنْ أَهْلِ الْفَضْلِ وَ السَّابِقَةِ فِي الْإِسْلَامِ وَ الشَّرَفِ وَ الْمَالِ وَ كَانَ كَلِمًا ذَكَرَهَا رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَعْرَضَ عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِوَجْهِهِ حَتَّى كَانَ

الرَّجُلُ مِنْهُمْ يَظُنُّ فِي نَفْسِهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سَاخِطٌ عَلَيْهِ أَوْ قَدْ نَزَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِيهِ وَحْيٌ مِنَ السَّمَاءِ وَلَقَدْ خَطَبَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

أَمْرَهَا إِلَى رَبِّهَا وَخَطَبَهَا بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَمَا قَالَتْهُ لِأَبِي بَكْرٍ.
قَالَ:

وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ كَانَا ذَاتَ يَوْمٍ جَالِسَيْنِ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُمَا سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ الْأَنْصَارِيُّ ثُمَّ الْأَوْسِيُّ فَتَذَاكَرُوا مِنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: قَدْ خَطَبَهَا الْأَشْرَافُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:

إِنَّ أَمْرَهَا إِلَى رَبِّهَا إِنْ شَاءَ أَنْ يُرَوِّجَهَا زَوْجَهَا وَإِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ لَمْ يَخْطُبْهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَذْكُرْهَا لَهُ وَلَا أَرَاهُ يَمْنَعُهُ مِنْ ذَلِكَ إِلَّا قَلَّةٌ ذَاتِ الْيَدِ وَإِنَّهُ لَيَقَعُ فِي نَفْسِي أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا يَحْبِسَانِهَا عَلَيْهِ.

قَالَ:

ثُمَّ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَعَلَى سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فَقَالَ:

هَلْ لَكُمْ فِي الْقِيَامِ إِلَى عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ حَتَّى نَذْكُرَ لَهُ هَيْدًا، فَإِنْ مَنَعَهُ فَلَهُ ذَاتِ الْيَدِ وَاسْتَيْنَاهُ وَاسْتَعَفَنَاهُ، فَقَالَ لَهُ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ: وَفَقَّكَ اللَّهُ يَا أَبَا بَكْرٍ فَمَا زِلْتَ مُوَفِّقًا قَوْمُوا بِنَا عَلَى بَرَكَهِ اللَّهِ وَيُجِنِّيهِ.

قَالَ سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ: فَخَرَجُوا مِنَ الْمَسْجِدِ

وَ التَّمَسُّوا عَلَيَّ فِي مَنْزِلِهِ فَلَمْ يَجِدُوهُ وَ كَانَ يَنْصَحُ بِبَعِيرٍ كَانَ لَهُ الْمَاءُ عَلَى نَخْلٍ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ بِأَجْرِهِ، فَانْطَلَقُوا نَحْوَهُ، فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِمْ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَا وَرَاءَكُمْ وَ مَا الَّذِي جِئْتُمْ لَهُ؟

فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا أَبَا الْحَسَنِ إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ خَصِيْلَةٌ مِنْ خِصَالِ الْخَيْرِ إِلَّا وَ لَكَ فِيهَا سَابِقَةٌ وَ فَضْلٌ وَ أَنْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِالْمَكَانِ الَّذِي قَدْ عَرَفْتَ مِنَ الْقَرَابَةِ وَ الصُّحْبَةِ وَ السَّابِقَةِ وَ قَدْ خَطَبَ الْأَشْرَافُ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ فَرَدَّهُمْ وَ قَالَ:

إِنَّ أَمْرَهَا إِلَى رَبِّهَا إِنْ شَاءَ أَنْ يُرَوِّجَهَا زَوْجَهَا، فَمَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَذْكُرَهَا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ تَخْطُبَهَا مِنْهُ، فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يَكُونَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ رَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِنَّمَا يَحْسَبَانَهَا عَلَيْكَ.

قَالَ:

فَتَعَزَّزْتُ عَيْنَا عَلِيٍّ بِالذُّمُوعِ وَ قَالَ:

يَا أَيُّهَا بَكْرٍ لَقَدْ هَيَّجَتْ مِنِّي سَاكِنًا وَ أَيَقْظَنِي لِأَمْرِ كُنْتُ عَنْهُ غَافِلًا وَ اللَّهُ إِنْ فَاطِمَةَ لَمْوَضِعِ رَغْبَةٍ وَ مَا مِثْلِي قَعِدَ عَنْ مِثْلِهَا غَيْرَ أَنَّهُ يَمْنَعُنِي مِنْ ذَلِكَ قَلْبُهُ ذَاتِ الْيَدِ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: لَا تَقُلْ هَذَا يَا أَبَا الْحَسَنِ فَإِنَّ الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى وَ رَسُولِهِ كَهَبَاءٍ مَنثورٍ.

فَقَالَ ثُمَّ إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَلَّ عَنْ نَاضِحِهِ وَ أَقْبَلَ يَقُودُهُ إِلَى مَنْزِلِهِ فَشَدَّهُ فِيهِ وَ لَبَسَ نَعْلَهُ وَ أَقْبَلَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فِي مَنْزِلِ زَوْجَتِهِ أُمِّ سَلَمَةَ ابْنَةِ أَبِي أُمَيَّةَ بْنِ الْمُعْتَبِرِ الْمُخْزُومِيِّ، فَدَقَّ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْبَابَ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: مَنْ بِالْبَابِ؟

فَقَالَ

لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْ قَبِيلِ أَنْ يَقُولَ عَلِيٌّ: أَنَا عَلِيٌّ: قَوْمِي يَا أُمَّ سَيِّمَهُ فَافْتَحِي لَهُ الْبَابَ وَ مَرِيهِ بِالدُّخُولِ،
فَهَذَا رَجُلٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَيُحِبُّهُمَا، فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي وَمَنْ هَذَا الَّذِي تَذْكُرِينَ فِيهِ هَذَا وَأَنْتَ لَمْ تَرِيهِ؟

فَقَالَ:

مَهْ يَا أُمَّ سَلَمَةَ فَهَذَا رَجُلٌ لَيْسَ بِالْخَرِقِ وَلَا بِالزَّرَقِ هَذَا أَخِي وَابْنُ عَمِّي وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَقُمْتُ مُبَادِرَةً أَكَادُ أَنْ أَعْتَرِبِمِرْطِي، فَفَتَحْتُ الْبَابَ، فَإِذَا أَنَا بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَاللَّهُ مَا دَخَلَ حِينَ
فَتَحْتُ حَتَّى عَلِمَ أَنِّي قَدْ رَجَعْتُ إِلَى خِدْرِي، ثُمَّ إِنَّهُ دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا
رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا أَبَا الْحَسَنِ اجْلِسْ.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَجَلَسَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَجَعَلَ يَنْظُرُ إِلَى الْأَرْضِ
كَأَنَّهُ قَصَدَ الْحَاجَةَ وَهُوَ يَسْتَحْيِي أَنْ يُبَدِّيَهَا، فَهُوَ مُطْرَقٌ إِلَى الْأَرْضِ حَيَاءً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلِمَ مَا فِي نَفْسِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ: يَا أَبَا الْحَسَنِ إِنِّي أَرَى أَنَّكَ
أَتَيْتَ لِحَاجَةٍ فَقُلْ حَاجَتَكَ وَ أَبْدِ مَا فِي نَفْسِكَ، فَكُلُّ حَاجَةٍ لَكَ عِنْدِي مَقْضِيَةٌ.

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

فَقُلْتُ: فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي إِنَّكَ لَتَعْلَمَنَّ أَنَّكَ أَخَذْتَنِي مِنْ عَمِّكَ أَبِي طَالِبٍ وَمِنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ أَسَدٍ وَأَنَا صَبِيٌّ لَا عَقْلَ

لِي، فَغَدَّيْتَنِي بِغَدَائِكَ وَ أَدَّبْتَنِي بِأَدْبِكَ، فَكَنتَ إِلَيَّ أَفْضَلَ مِنْ أَبِي طَالِبٍ وَ مِنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ أُسْدٍ فِي الْبِرِّ وَ الشَّفَقَةِ وَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى هَيْدَانِي بِعَمِّكَ وَ عَلَيَّ يَدَيْكَ وَ اسْتَنْقَذَنِي مِمَّا كَانَ عَلَيْهِ آبَائِي وَ أَعْمَامِي مِنَ الْحَيْرَةِ وَ الشَّكِّ وَ إِنَّكَ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذُخْرِي وَ دَخِيرَتِي فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَدْ أَحْبَبْتُ مَعَ مَا شَدَّ اللَّهُ مِنْ عَضُدِي بِكَ أَنْ يَكُونَ لِي بَيْتٌ وَ أَنْ يَكُونَ لِي زَوْجُهُ أَسْكُنُ إِلَيْهَا وَ قَدْ أَتَيْتُكَ خَاطِبًا رَاغِبًا أَخْطُبُ إِلَيْكَ ابْنَتَكَ فَاطِمَةَ، فَهَلْ أَنْتَ مُرَوِّجِي يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَرَأَيْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَتَهَلَّلُ فَرِحًا وَ سُورًا ثُمَّ تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ فَهَلْ مَعَكَ شَيْءٌ أَزُوجُكَ بِهِ؟

فَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي وَاللَّهِ مَا يَخْفَى عَلَيْكَ مِنْ أَمْرِي شَيْءٌ، أَمْلِكُ سَيْفِي وَ دِرْعِي وَ نَاصِيَةَ حِجِّي وَ مَا أَمْلِكُ شَيْئًا غَيْرَ هَذَا، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

يَا عَلِيُّ أَمَا سَيُفُكُكَ فَلَا غِنَى بِكَ عَنْهُ تُجَاهِدُ بِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ تُقَاتِلُ بِهِ أَعْدَاءَ اللَّهِ وَ نَاصِيَةَ حُكِّكَ تَنْضِحُ بِهِ عَلَيَّ نَخْلِكَ وَ أَهْلِكَ وَ تَحْمِلُ عَلَيْهِ رَحْلَكَ فِي سَفَرِكَ وَ لِكِنِّي قَدْ زَوَّجْتُكَ بِالذُّرْعِ وَ رَضِيتُ بِهَا مِنْكَ.

يَا أَبَا الْحَسَنِ أُبَشِّرُكَ؟

قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

قُلْتُ: نَعَمْ فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي بَشَّرَنِي فَإِنَّكَ لَمْ تَزَلْ مَيِّمُونَ النَّقِيِّهِ، مُبَارَكِ الطَّائِرِ، رَشِيدِ الْأَمْرِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ.

فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أُبَشِّرُ يَا أَبَا الْحَسَنِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ زَوَّجَكَهَا فِي السَّمَاءِ مِنْ قَبْلِ أَنْ أَزُوجَكَ فِي الْأَرْضِ وَ لَقَدْ هَبَطَ عَلَيَّ فِي

مَوْضِعِي مِنْ قَبِيلٍ أَنْ تَأْتِيَنِي مَلَكَ مِنَ السَّمَاءِ لَهُ وُجُوهٌ شَتَّى وَ أُجْنِحَةٌ شَتَّى لَمْ أَرَ قَبْلَهُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مِثْلَهُ فَقَالَ لِي: السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ، أَبَشِّرْ يَا مُحَمَّدُ بِاجْتِمَاعِ الشَّمْلِ وَ طَهَارَةِ النَّسْلِ، فَقُلْتُ: وَ مَا ذَاكَ أَيُّهَا الْمَلِكُ؟

فَقَالَ لِي: يَا مُحَمَّدُ أَنَا سَيِّطَائِلُ الْمَلِكِ الْمُوَكَّلِ بِإِخْدَى قَوَائِمِ الْعَرْشِ، سَأَلْتُ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ أَنْ يَأْذَنَ لِي فِي بِشَارَتِكَ وَ هَذَا جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي أَثَرِي يُخْبِرُكَ عَنْ رَبِّكَ عَزَّوَجَلَّ بِكَرَامَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

فَمَا اسْتَمَّ كَلَامَهُ حَتَّى هَبَطَ عَلَيَّ جَبْرَائِيلُ فَقَالَ:

السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ، يَا نَبِيَّ اللَّهِ!

ثُمَّ إِنَّهُ وَضَعَ فِي يَدِي حَرِيرَةً بَيْضَاءَ مِنْ حَرِيرِ الْجَنَّةِ وَ فِيهِ سَطْرَانِ مَكْتُوبَانِ بِالنُّورِ.

فَقُلْتُ: حَبِيبِي جَبْرَائِيلُ مَا هَذِهِ الْحَرِيرَةُ؟ وَ مَا هَذِهِ الْخُطُوطُ؟

فَقَالَ جَبْرَائِيلُ: يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَطَّلَعَ إِلَيَّ الْمَأْرُضِ إِطْلَاعَهُ فَاخْتَارَكَ مِنْ خَلْقِهِ فَبَعَثَكَ بِرِسَالَتِهِ، ثُمَّ أَطَّلَعَ إِلَيَّ الْأَرْضِ ثَانِيَةً فَاخْتَارَكَ لَكَ مِنْهَا أَحَاً وَ وَزِيراً وَ صَاحِباً وَ خَتَنًا، فَزَوَّجَهُ ابْنَتَكَ فَاطِمَةَ.

فَقُلْتُ: حَبِيبِي جَبْرَائِيلُ وَ مَنْ هَذَا الرَّجُلُ؟

فَقَالَ لِي: يَا مُحَمَّدُ أَخُوكَ فِي الدُّنْيَا وَ ابْنُ عَمِّكَ فِي النَّسَبِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَ إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ الْجَنَانِ أَنْ تَزْخُرْفِي، فَتَزْخُرْفَتِ الْجِنَانُ وَ إِلَيَّ شَجَرَهُ طُوبَى: إِحْمَلِي الْحُلِيَّ وَ الْحُلَلَ وَ تَزَيَّنِي الْحُورُ الْعِينُ وَ أَمَرَ اللَّهُ الْمَلَائِكَةَ أَنْ تَجْتَمِعَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ عِنْدَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ، فَهَيَّطَ مِنْ فَوْقِهَا إِلَيْهَا وَ صَيَّعَدَ مِنْ تَحْتِهَا إِلَيْهَا وَ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ رِضْوَانَ فَنَصَبَ مِثْبَرَ الْكِرَامَةِ عَلَيَّ بَابَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ وَ هُوَ الَّذِي خَطَبَ عَلَيْهِ آدَمُ عَرَضَ الْأَسْمَاءِ عَلَيَّ الْمَلَائِكَةَ وَ هُوَ مِثْبَرٌ مِنْ نُورٍ، فَأَوْحَى إِلَيَّ مَلَكَ مِنْ مَلَائِكَةِ حُجْبِهِ يُقَالُ لَهُ: رَاحِلُ

أَنْ يَغْلُوَ ذَلِكَ الْمُنْتَبِرَ وَأَنْ يَحْمَدَهُ بِمَحَامِدِهِ وَيُمَجِّدَهُ بِتَمَجِيدِهِ وَأَنْ يُنْتِنَى عَلَيْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَلَيْسَ فِي الْمَلَائِكَةِ أَحْسَنُ مِنْطِقًا وَلَا أَحْلَى لُغَةً مِنْ رَاحِيلَ الْمَلِكِ، فَغَلَا الْمُنْتَبِرَ وَحَمِدَ رَبَّهُ وَمَجَّدَهُ وَقَدَّسَهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ، فَارْتَجَّتِ السَّمَاوَاتُ فَرِحًا وَسُرُورًا.

قَالَ جَبْرَائِيلُ: ثُمَّ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ أَنْ اعْتَمِدْ عُقْدَةَ النِّكَاحِ، فَإِنِّي قَدْ زَوَّجْتُ أُمَّتِي فَاطِمَةَ بِنْتُ حَبِيبِي مُحَمَّدٍ عَبْدِي عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، فَعَقَدْتُ عُقْدَةَ النِّكَاحِ وَأَشْهَدُ عَلَى ذَلِكَ الْمَلَائِكَةَ أَجْمَعِينَ وَكُتِبَ شَهَادَتُهُمْ فِي هَذِهِ الْحَرِيرَةِ وَقَدْ أَمَرَنِي رَبِّي عَزَّوَجَلَّ أَنْ أَعْرِضَهَا عَلَيْكَ وَأَنْ أَخْتِمَهَا بِخَاتَمِ مِسْكِ وَأَنْ أَدْفَعَهَا إِلَى رِضْوَانَ وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمَّا أَشْهَدَ الْمَلَائِكَةَ عَلَى تَزْوِيجِ عَلِيٍّ مِنْ فَاطِمَةَ أَمَرَ شَجَرَةَ طُوبَى أَنْ تَنْثُرَ حَمَلَهَا مِنَ الْحُلِيِّ وَالْحُلَمِ، فَنَثَرَتْ مِا فِيهَا، فَالْتَقَطَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَالْحُورُ الْعَيْنُ وَإِنَّ الْحُورَ الْعَيْنَ لَيَتَهَادَيْنَهُ وَيَفْخَرْنَ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَمَرَنِي أَنْ أَمُرَكَ أَنْ تَزُوجَ عَلِيًّا فِي الْمَأْرُضِ فَاطِمَةَ وَتُبَشِّرَهُمَا بِغُلَامَيْنِ زَكِيَّيْنِ نَجِيْبَيْنِ طَاهِرَيْنِ طَيِّبَيْنِ حَيْرَيْنِ فَاضِلَيْنِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، يَا أَبَا الْحَسَنِ فَوَاللَّهِ مَا عَرَجَ الْمَلِكُ مِنْ عِنْدِي حَتَّى دَفَقَتِ الْبَابَ، أَلَا وَإِنِّي مُنْفَذٌ فِيكَ أَمْرَ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ، امْضِ يَا أَبَا الْحَسَنِ أَمَامِي فَإِنِّي خَارِجٌ إِلَى الْمَسْجِدِ وَمَزُوجُكَ عَلَى رُءُوسِ النَّاسِ وَذَاكِرٌ مِنْ فَضْلِكَ مَا تَقَرُّ بِهِ عَيْنُكَ وَاعْيُنُ مُحِبِّكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

قَالَ عَلِيٌّ: فَخَرَجْتُ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَيِّمٍ مُسْرِعًا وَأَنَا لَا أَعْقِلُ فَرِحًا وَسُرُورًا، فَاسْتَقْبَلَنِي أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَقَالَا: مَا وَرَاءَكَ؟ فَقُلْتُ: زَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ وَ أَخْبَرَنِي أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ زَوَّجَنِيهَا مِنَ السَّمَاءِ وَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خَارِجٌ فِي
أَثَرِي لِيُظَهِّرَ ذَلِكَ بِحَضْرَةِ النَّاسِ، فَفَرِحَا بِذَلِكَ فَرِحًا شَدِيدًا وَ رَجَعَا مَعِيَ إِلَى الْمَسْجِدِ.

فَمَا تَوَسَّطْنَا حَتَّى لَحِقَ بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ إِنَّ وَجْهَهُ لَيَتَهَلَّلُ سُرُورًا وَ فَرِحًا فَقَالَ:

يَا بِلَالُ، فَأَجَابَهُ فَقَالَ:

لَيْتَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

اجْمَعْ إِلَيَّ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارَ، فَجَمَعَهُمْ، ثُمَّ رَفَى دَرَجَةً مِنَ الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ وَ قَالَ:

مَعَاشِرَ الْمُسْلِمِينَ إِنَّ جَبْرَيْلَ أَتَانِي آنِفًا فَأَخْبَرَنِي عَنْ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ أَنَّهُ جَمَعَ الْمَلَائِكَةَ عِنْدَ الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ وَ أَنَّهُ أَشْهَدَهُمْ جَمِيعًا أَنَّهُ
زَوْجَ أُمَّتِهِ فَاطِمَةَ ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ أَمَرَنِي أَنْ أَرْوِّجَهُ فِي الْأَرْضِ وَ أَشْهَدُكُمْ عَلَى ذَلِكَ.

ثُمَّ جَلَسَ وَ قَالَ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

قُمْ يَا أَبَا الْحَسَنِ فَاخْطُبْ أَنْتَ لِنَفْسِكَ.

قَالَ:

فَقَامَ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ وَ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَالَ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ شُكْرًا لِلْأَنْعَمِ وَ أَيَادِيهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ شَهَادَةً تَبْلُغُهُ وَ تُرَضِّيهِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَاةً تُزَلِّفُهُ وَ تُحْظِيهِ وَ النَّكَاحُ مِمَّا
أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ وَ رَضِيَهُ وَ مَجْلِسُنَا هَذَا مِمَّا قَضَاهُ اللَّهُ وَ أَدْنَى فِيهِ وَ قَدْ زَوَّجَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ابْنَتَهُ فَاطِمَةَ
وَ جَعَلَ صَدَاقَهَا دِرْعَى هَذَا وَ قَدْ رَضِيْتُ بِذَلِكَ فَاسْأَلُوهُ وَ أَشْهَدُوا.

فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

زَوَّجْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

فَقَالَ:

نَعَمْ، فَقَالُوا: بَارَكَ اللَّهُ لَهُمَا وَ عَلَيْهِمَا وَ جَمَعَ شَمْلَهُمَا.

وَ انصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ إِلَى أَزْوَاجِهِ فَأَمَرَهُنَّ أَنْ يُدْفِنَنَّ لِفاطِمَةَ،

فَضْرَبْنَ بِالذُّفُوفِ قَالَ عَلِيٌّ: فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ انْطَلِقِ الْآنَ فَبِعِ دِرْعَكَ وَائْتِنِي بِتَمَنِيهِ حَتَّى أَهَيِّيَ لَكَ وَلاِبْنَتِي فَاطِمَةَ مَا يُصْلِحُكُمْ.

قَالَ عَلِيٌّ: فَانْطَلَقْتُ فَبِعْتُهُ بِأَرْبَعِ مِائَةِ دِرْهَمِ سُودِ هَجْرِيهِ، مِنْ عُمَانَ بْنِ عَفَانَ فَلَمَّا قَبِضْتُ الدَّرَاهِمَ مِنْهُ وَقَبِضَ الدَّرْعَ مِنِّي قَالَ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ لَسْتُ أَوْلَى بِالذَّرْعِ مِنْكَ وَ أَنْتَ أَوْلَى بِالذَّرْهِمِ مِنِّي، فَقُلْتُ: بَلَى،

قَالَ:

فَبِإِنَّ الدَّرْعَ هَدِيَّتُهُ مِنِّي إِلَيْكَ فَأَخَذْتُ الدَّرْعَ وَ الدَّرَاهِمَ وَ أَقْبَلْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَطَرَحْتُ الدَّرْعَ وَ الدَّرَاهِمَ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ أَخْبَرْتُهُ بِمَا كَانَ مِنْ أَمْرِ عُمَانَ، فَدَعَا لَهُ بِخَيْرٍ.

وَ قَبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَبْضَهُ مِنَ الدَّرَاهِمِ وَ دَعَا بِأَبِي بَكْرٍ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ وَقَالَ:

يَا أَبَا بَكْرٍ اشْتَرِ بِهَذِهِ الدَّرَاهِمِ لِابْنَتِي مَا يُصْلِحُ لَهَا فِي بَيْتِهَا وَ بَعَثَ مَعَهُ سَلْمَانَ وَ بِلَالَ لِيُعِينَاهُ عَلَى حَمْلِ مَا يَشْتَرِيهِ.

قَالَ أَبُو بَكْرٍ: وَ كَانَتْ الدَّرَاهِمُ الَّتِي أُعْطَانِيهَا ثَلَاثَةً وَ سِتِينَ دِرْهَمًا فَانْطَلَقْتُ وَ اشْتَرَيْتُ فِرَاشًا مِنْ خَيْشٍ مِصْرَ مَحْشُورًا بِالصُّوفِ وَ نَطْعًا مِنْ أَدَمٍ وَ وَسَادَةً مِنْ أَدَمٍ حَشُورًا مِنْ لَيْفِ النَّخْلِ وَ عَبَاءَةً خَيْبَرِيَّةً وَ قِرْبَةً لِلْمَاءِ وَ كِيزَانًا وَ جِرَارًا وَ مِطْهَرَةً لِلْمَاءِ وَ سِتْرَ صُوفٍ رَقِيفًا وَ حَمَلْنَاهُ جَمِيعًا حَتَّى وَضَعْنَاهُ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِ بَكَى وَ جَزَتْ دُمُوعُهُ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَ:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لِقَوْمِ جُلِّ آيَاتِهِمُ الْخَرْفُ.

قَالَ عَلِيٌّ: وَ دَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بَاقِيَ ثَمَنِ الدَّرْعِ إِلَيَّ أُمَّ سَلَمَةَ فَقَالَ:

اِتْرِكِي هَذِهِ الدَّرَاهِمَ عِنْدَكَ وَ مَكْنُتُ بَعْدَ ذَلِكَ شَهْرًا لا أَعَاوِدُ رَسُولَ

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي أُمِّ فَاطِمَةَ بِشَىءٍ اسْتَحْيَاءً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، غَيْرَ أَنِّي كُنْتُ إِذَا خَلَوْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ يَقُولُ لِي: يَا أَبَا الْحَسَنِ مَا أَحْسَنَ زَوْجَتَكَ وَأَجْمَلَهَا، أَبْشِرْ يَا أَبَا الْحَسَنِ فَقَدْ زَوَّجْتُكَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ.

قَالَ عَلِيٌّ: فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ شَهْرٍ دَخَلَ عَلَيَّ أَخِي عَقِيلُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ:

يَا أَخِي مَا فَرِحْتُ بِشَىءٍ كَفَرِحِي بِتَزْوِيجِكَ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، يَا أَخِي فَمَا بِالْكَ لَا تَسْأَلُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُهَا عَلَيْكَ فَتَقَرَّرُ عَيْنًا بِاجْتِمَاعِ شَمْلِكُمَا،

قَالَ عَلِيٌّ: وَاللَّهِ يَا أَخِي إِنِّي لَأَحِبُّ ذَلِكَ وَمَا يَمْنَعُنِي مِنْ مَسْأَلَتِهِ إِلَّا الْحَيَاءُ مِنْهُ فَقَالَ:

أَفَسَمْتُ عَلَيْكَ إِلَّا قُتِمَتْ مَعِي

فَقُمْنَا نُرِيدُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَلَقِينَا فِي طَرِيقِنَا أُمَّ أَيْمَنَ مَوْلَاهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لَهَا فَقَالَتْ:

لَا تَفْعَلْ وَدَعْنَا نَحْنُ نُكَلِّمُهُ فَإِنَّ كَلَامَ النِّسَاءِ فِي هَذَا الْأَمْرِ أَحْسَنُ وَأَوْفَعُ بِقُلُوبِ الرِّجَالِ.

ثُمَّ انْتَهتِ رَاجِعَةً فَدَخَلَتْ إِلَى أُمَّ سَلَمَةَ فَأَعْلَمَتْهَا بِذَلِكَ وَأَعْلَمَتْ نِسَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَاجْتَمَعْنَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ، فَأَحْدَقْنَ بِهِ وَقُلْنَ: فَذَيْنَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ اجْتَمَعْنَا لِأَمْرٍ لَوْ أَنَّ خَدِيجَةَ فِي الْأَحْيَاءِ لَقَرَّتْ بِذَلِكَ عَيْنُهَا.

قَالَتْ أُمَّ سَلَمَةَ: فَلَمَّا ذَكَرْنَا خَدِيجَةَ بَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ:

خَدِيجَةُ وَ أَيْنَ مِثْلُ خَدِيجَةَ، صَدَّقْتَنِي حِينَ كَذَّبْتَنِي النَّاسُ وَوَأَزَرْتَنِي عَلَى دِينِ اللَّهِ وَأَعَانْتَنِي عَلَيْهِ بِمَالِهَا، إِنَّ اللَّهَ

عَزَّوَجَلَّ أَمَرَنِي أَنْ أَبَشِّرَ خَدِيجَةَ بَيْتِي فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبِ الزُّمُرِّدِ لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَقُلْنَا: فَدَيْنَاكَ بِأَبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ لَمْ تَذْكُرْ مِنْ خَدِيجَةَ أَمْرًا إِلَّا وَقَدْ كَانَتْ كَذَلِكَ غَيْرَ أَنَّهَا قَدْ مَضَتْ إِلَى رَبِّهَا. فَهَتَّأَهَا اللَّهُ بِذَلِكَ وَجَمَعَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهَا فِي دَرَجَاتِ جَنَّتِهِ وَرِضْوَانِهِ وَرَحْمَتِهِ، يَا رَسُولَ اللَّهِ وَهَذَا أَخُوكَ فِي الدُّنْيَا وَابْنُ عَمِّكَ فِي النَّسَبِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يُحِبُّ أَنْ تُدْخِلَ عَلَيْهِ زَوْجَتَهُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَتَجْمَعَ بِهَا شَمْلُهُ، فَقَالَ:

يَا أُمَّ سَلَمَةَ فَمَا بَالُ عَلِيٍّ لَا يَسْأَلُنِي ذَلِكَ؟ فَقُلْتُ: يَمْنَعُهُ الْحَيَاءُ مِنْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

قَالَتْ أُمُّ أَيْمَنَ: فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

انْطَلِقِي إِلَيَّ عَلِيٌّ فَأَتِينِي بِهِ فَخَرَجْتُ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا عَلِيٌّ يَنْتَظِرُنِي لِيَسْأَلُنِي عَنْ جَوَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَأَى قَالَ مَا وَرَاكَ يَا أُمَّ أَيْمَنَ قُلْتُ: أَحَبَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ وَقُمْنَ أَزْوَاجُهُ فَدَخَلْنَ الْبَيْتَ وَجَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ مُطْرِقًا نَحْوَ الْأَرْضِ حَيَاءً مِنْهُ، فَقَالَ أَتُحِبُّ أَنْ تُدْخَلَ عَلَيْكَ زَوْجَتُكَ؟ فَقُلْتُ وَ أَنَا مُطْرِقٌ: نَعَمْ فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي فَقَالَ:

نَعَمْ وَ كَرَامَةً يَا أَبَا الْحَسَنِ أَدْخِلْهَا عَلَيْكَ فِي لَيْلَتِنَا هَذِهِ أَوْ فِي لَيْلَةِ غَدٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ، فَقُمْتُ فَرِحًا مَسْرُورًا وَ أَمَرَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يُزَيِّنَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَيُطَيِّبْنَهَا وَيُفْرِشْنَ لَهَا بَيْتًا لِيُدْخِلْنَهَا عَلَيَّ بِعَلَّهَا، فَفَعَلْنَ ذَلِكَ.

وَ أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

آلِهِ وَ سَلَّمَ مِنَ الدَّرَاهِمِ الَّتِي سَلَّمَهَا إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ عَشْرَةَ دَرَاهِمَ فَدَفَعَهَا إِلَيَّ (٤٢٨) وَقَالَ:

اشْتَرِ سِيمَنًا وَ تَمْرًا وَ أَقِطًا، فَاشْتَرَيْتُ وَ أَقْبَلْتُ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، فَحَسَرَ عَن ذِرَاعِيهِ وَ دَعَا بِسُفْرِهِ مِنْ أَدَمٍ وَ جَعَلَ يَشْدُخُ التَّمْرَ وَ السَّمْنَ وَ يَخْلِطُهُمَا بِالْأَقِطِ حَتَّى اتَّخَذَهُ حَيْسًا.

ثُمَّ قَالَ يَا عَلِيُّ ادْعُ مَنْ أَحْبَبْتَ، فَخَرَجْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ وَ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مُتَوَافِرُونَ، فَقُلْتُ: أَجِيبُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، فَقَامُوا جَمِيعًا وَ أَقْبَلُوا نَحْوَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّ الْقَوْمَ كَثِيرٌ، فَجَلَلُ السُّفْرَةَ بِمَنْدِيلٍ وَقَالَ:

أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشْرَةَ بَعِيدَ عَشْرِهِ، فَفَعَلْتُ وَ جَعَلُوا يَأْكُلُونَ وَ يَخْرُجُونَ وَ لَا يَنْقُصُ الطَّعَامُ، حَتَّى لَقَدْ أَكَلَ مِنْ ذَلِكَ الْحَيْسِ سَبْعُمَائِهِ رَجُلٍ وَ امْرَأَةٍ بِرَكَهَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: ثُمَّ دَعَا بِابْنَتِهِ فَاطِمَةَ وَ دَعَا بِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَأَخَذَ عَلِيًّا بِيَمِينِهِ وَ فَاطِمَةَ بِشِمَالِهِ وَ جَمَعَهُمَا إِلَى صَدْرِهِ، فَقَبَّلَ بَيْنَ أَعْيُنِهِمَا وَ دَفَعَ فَاطِمَةَ إِلَى عَلِيٍّ وَقَالَ:

يَا عَلِيُّ نِعَمَ الزَّوْجِ زَوْجَتُكَ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلِيًّا فَاطِمَةَ وَقَالَ:

يَا فَاطِمَةُ نِعَمَ الْبُعْلُ بَعْلُكَ، ثُمَّ قَامَ يَمْسُحُ بَيْنَهُمَا حَتَّى أَدْخَلَهُمَا بَيْنَهُمَا الَّذِي هَيَّئَ لَهُمَا، ثُمَّ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهِمَا فَأَخَذَ بَعْضَادَتِي الْبَابِ فَقَالَ:

طَهَّرَكُمَا اللَّهُ وَ طَهَّرَ نَسْلَكُمَا أَنَا سَلِّمٌ لِمَنْ سَأَلَكُمَا وَ حَزْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمَا، أَسْتَوْدِعُكُمَا اللَّهَ وَ أَسْتَخْلِفُهُ عَلَيْكُمَا.

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

وَ مَكَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ ثَلَاثًا لَا يَدْخُلُ عَلَيْنَا، فَلَمَّا كَانَ فِي صَبِيحِهِ الْيَوْمِ الرَّابِعِ جَاءَنَا لِيَدْخُلَ عَلَيْنَا فَصَادَفَ فِي

حُجِرَتْنَا أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسِ الْخَثْعَمِيَّةِ، فَقَالَ لَهَا: مَا يَقْفِكِ هَاهُنَا وَفِي الْحُجْرَةِ رَجُلٌ؟

فَقَالَتْ:

فِيَدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي إِنَّ الْفِتَاهَ إِذَا زُفَّتْ إِلَى زَوْجِهَا تَحْتَاجُ إِلَى امْرَأَةٍ تَتَعَاهِدُهَا وَ تَقُومُ بِحَوَائِجِهَا فَأَقَمْتُ هَاهُنَا لِأَقْضِي حَوَائِجَ فَاطِمَةَ
سَلامِ اللهِ عَلَيْهَا،

قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ:

يَا أَسْمَاءُ قَضَى اللهُ لَكَ حَوَائِجَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ.

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

وَ كَانَتْ غَدَاةَ قَرَّةٍ وَ كُنْتُ أَنَا وَ فَاطِمَةُ تَحْتَ الْعَبَاءِ فَلَمَّا سَمِعْنَا كَلَامَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ لِأَسْمَاءَ ذَهَبْنَا لِنَقُومَ
فَقَالَ:

بِحَقِّي عَلَيْكُمَا لَا تَفْتَرِقَا حَتَّى أَدْخُلَ عَلَيْكُمَا: فَرَجَعْنَا إِلَى حَالِنَا وَ دَخَلَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ وَ جَلَسَ عِنْدَ رُءُوسِنَا وَ أَدْخَلَ
رِجْلَيْهِ فِيمَا بَيْنَنَا وَ أَخَذَتْ رِجْلَهُ الْيُمْنَى فَضَمَمَتْهَا إِلَى صَدْرِي وَ أَخَذَتْ فَاطِمَةُ رِجْلَهُ الْيُسْرَى فَضَمَمَتْهَا إِلَى صَدْرِهَا وَ جَعَلْنَا نُدْفِي
رِجْلَيْهِ مِنَ الْقَرَّةِ.

حَتَّى إِذَا دُفِنَتْمَا قَالَ:

يَا عَلِيُّ ابْنِي بِكُوزٍ مِنْ مَاءٍ، فَأَتَيْتُهُ، فَتَلَّ فِيهِ ثَلَاثًا وَ قَرَأَ فِيهِ آيَاتٍ مِنْ كِتَابِ اللهِ تَعَالَى، ثُمَّ قَالَ:

يَا عَلِيُّ اشْرَبْهُ وَ ائْتِرْكَ فِيهِ قَلِيلًا فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَرَشَّ بَاقِيَ الْمَاءِ عَلَى رَأْسِي وَ صَدْرِي وَ قَالَ:

أَذْهَبَ اللهُ عَنْكَ الرَّجْسَ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَ طَهَّرَكَ تَطْهِيرًا.

وَ قَالَ:

ابْنِي بِمَاءٍ جَدِيدٍ، فَأَتَيْتُهُ بِهِ، فَفَعَلَ كَمَا فَعَلَ وَ سَلَّمَهُ إِلَى ابْنَتِهِ سَلامِ اللهِ عَلَيْهَا وَ قَالَ لَهَا: اشْرَبِي وَ ائْتِرْكِ مِنْهُ قَلِيلًا، فَفَعَلْتُ فَرَشَّهُ عَلَى
رَأْسِهَا وَ صَدْرِهَا وَ قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ:

أَذْهَبَ اللهُ عَنْكَ الرَّجْسَ وَ طَهَّرَكَ تَطْهِيرًا وَ أَمَرَنِي بِالْخُرُوجِ مِنَ الْبَيْتِ وَ حَلَا بِابْنَتِهِ وَ قَالَ:

كَيْفَ أَنْتِ يَا بِنْتِيهِ وَ كَيْفَ رَأَيْتِ زَوْجَكَ؟

قَالَتْ لَهُ: يَا أَبَتِ خَيْرِ زَوْجٍ إِلَّا أَنَّهُ دَخَلَ عَلَيَّ نِسَاءً مِنْ قُرَيْشٍ وَ قُلْنَ لِي: زَوْجَكَ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْ فَقِيرٍ لَا مَالَ لَهُ فَقَالَ لَهَا: يَا بِنْتِي مَا أَبُوكِ بِفَقِيرٍ وَلَا بَعْلُكَ بِفَقِيرٍ وَلَقَدْ عَرَضْتُ عَلَيَّ خَزَائِنَ الْأَرْضِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ فَاخْتَرْتُ مَا عِنْدَ رَبِّي عَزَّوَجَلَّ. يَا بِنْتِي لَوْ تَعْلَمِينَ مَا عَلِمَ أَبُوكِ لَسَمَّجَتِ الدُّنْيَا فِي عَيْنَيْكَ.

وَاللَّهِ يَا بِنْتِي مَا أَلْوَتْكَ نُصْحًا إِنْ زَوَّجْتُكَ أَقْدَمَهُمْ سَلْمًا وَ أَكْثَرَهُمْ عِلْمًا وَ أَعْظَمَهُمْ حِلْمًا.

يَا بِنْتِي إِنْ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ أَطْلَاعَهُ فَاخْتَارَ مِنْ أَهْلِهَا رَجُلَيْنِ: فَجَعَلَ أَحَدَهُمَا أَبَاكَ وَ الْأَخَرَ بَعْلَكَ، يَا بِنْتِي نَعْمَ الزَّوْجُ زَوْجُكَ لَا تَعْصِي لَهُ أَمْرًا.

ثُمَّ صَاحَ بِى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

يَا عَلِيُّ، فَقُلْتُ لَتَيْبِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ،

قَالَ:

ادْخُلْ بَيْتِيكَ وَ الطُّفْ بِزَوْجَتِكَ وَ ارْزُقْ بِهَا فَإِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي، يُؤْلَمُنِي مَا يُؤْلَمُهَا وَ يَسِرُّنِي مَا يَسِرُّرُهَا، أَسْرَتُودِعُكُمْ اللَّهُ وَ أَسْتَخْلِفُهُ عَلَيْكُمْ.

قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

فَوَاللَّهِ مَا أَغْضَبْتُهَا وَلَا أَكْرَهْتُهَا عَلَى أَمْرٍ حَيَّتِي قَبَضَهَا اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَلَا أَغْضَبْتَنِي وَلَا عَصَتْ لِي أَمْرًا وَلَقَدْ كُنْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهَا فَتَنَكَّشِفُ عَنِّي الْهُمُومَ وَ الْأَحْزَانَ.

قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِيُنْصِرَ رِفَ فَقَالَتْ لَهُ فَاطِمَةُ: يَا أَبَتِ لَا طَاقَةَ لِي بِجِدْمَةِ الْبَيْتِ، فَأَخَذَ مِنِّي خَادِمًا تَحْدُمُنِي وَ تُعِينُنِي عَلَى أَمْرِ الْبَيْتِ، فَقَالَ لَهَا يَا فَاطِمَةُ: أَوْ لَا تُرِيدِينَ خَيْرًا مِنَ الْخَادِمِ؟

فَقَالَ عَلِيٌّ: قُولِي: بَلَى،

قَالَتْ:

يَا أَبَتِ خَيْرًا مِنَ الْخَادِمِ. فَقَالَ تَسْبِيحِينَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ، فِي كُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثًا وَ ثَلَاثِينَ مَرَّةً وَ تُحْمَدِيَنَّهُ ثَلَاثًا وَ ثَلَاثِينَ مَرَّةً وَ تُكَبِّرِيَنَّهُ أَرْبَعًا وَ ثَلَاثِينَ مَرَّةً فَذَلِكَ مِائَةٌ بِاللِّسَانِ وَ أَلْفٌ حَسَنَةٌ فِي الْمِيزَانِ، يَا فَاطِمَةُ إِنَّكَ إِنْ قُلْتَهَا فِي صَبِيحِهِ كُلِّ

يَوْمَ كَفَاكَ اللَّهُ مَا أَهَمَّكَ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

تبيان: أقول: روى مثل تلك الرواية من كتاب كفاية الطالب تأليف محمّد بن يوسف الكنجي الشافعي بإسناده عن ابن عباس باختصار و تغيير تركناه لتكرّر مضامى نه ثمّ قال:

قال محمّد بن يوسف: هكذا رواه ابن بطّه و هو حسن عال و ذكرّ أسماء بنت عميس فى هذا الحديث غير صحيح، لأنّ أسماء هذه امرأه جعفر بن أبى طالب تزوّجها بعده أبوبكر فولدت له محمّدا، فلما مات أبوبكر تزوّجها عليّ بن أبى طالب عليه السلام و إنّ أسماء الّتي حضرت فى عرس فاطمه سلام الله عليها إنّما هى أسماء بنت يزيد بن السكن الأنصاريّ و أسماء بنت عميس كان مع زوجها جعفر بالحبشه و قدم بها يوم فتح خيبر سنه سبع و كان زواج فاطمه سلام الله عليها بعد وقعه بدر، بأيام يسيره فصحّ بهذا أنّ أسماء المذكوره فى هذا الحديث إنّما هى بنت يزيد (٤٢٩) و لها أحاديث عن النّبي صليّ الله عليه وآله و سيّلم انتهى (٤٣٠).

أقول: المرط: كساء من صوف أو خز كان يؤتزر بها و الخدر بالكسر السّتر قوله عليه السلام مما كان عليه آبائي، أى الحيره فى بعض الأمور الّتي اهتدى إليه أمير المؤمنين و خصّ به من العلوم الرّبانيه و الشّرك (٤٣١) إنّما هو للأعمام أو يكون المراد بعض الأجداد من جهة الأمّ و قال الجزريّ فى ميمون النّقيه أى منجح الفعال، مظفر المطالب و النّقيه: النفس و قيل: الطبعه و الخليفه و قال: طائر الإنسان ما حصل له فى علم الله ممّا قدّر له و منه الحديث بالميمون طائره أى بالمبارك حظّه و يجوز أن يكون أصله من الطير السّانح و

البارح قوله عليه السلام :

تزلفه أي تقرّ به، قوله: و تحظيه من باب الإفعال يقال فلان أحظى مني أي أقرب إليه مني قوله: ثم انثت، أي انصرفت قال الجوهري: ثبته صرفته عن حاجته و قال الجزري: الصخب الضجّه و اضطراب الأصوات للخصام و منه حديث خديجه: لا صخب فيه و لا- نصب، قوله: فجلب السفره أي ستر ما فيها بمنديل لثلا يرى الأكلون ما فيها، فيحصل فيها البركه و قد تكرّر ذلك في الأخبار المشتمله على إعجاز البركه.

در کتاب کشف الغمّه (۴۳۲) از کتاب مناقب ابن شهر آشوب نقل کرده و او از ابن عباس روایت کرده که گفت:

در آن شبی که حضرت فاطمه سلام الله عليها به خانه حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام برده شد پیامبر صلی الله علیه و آله و سَلَّمَ در پیشاپیش ایشان حرکت می کرد و جبرئیل از سمت راست، میکائیل از سمت چپ و هفتاد هزار فرشته از پشت سر آن حضرت می آمدند و آن فرشتگان و تا طلوع فجر تسبیح و تقدیس الهی می کردند.

و در کتاب مناقب از حضرت علی علیه السلام نقل کرده که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سَلَّمَ فرمود:

فرشته ای نزد من آمد و عرض کرد:

ای محمد! همانا خداوند عزوجلّ به تو سلام می رساند و می فرماید:

من فاطمه را برای علی تزویج نمودم، پس تو او را به ازدواج علی درآور و من امر کردم به درخت طوبی تا بارور شود به دُرّ و یاقوت و مرجان و همانا اهل آسمان بر این واقعه شاد شدند و به زودی از آن دو متولّد می شوند دو جوانان اهل بهشت و به آنها مزین می شود بهشت،

ای محمّد! همانا تو بهترین اوّلین و آخرین می باشی.

نیز در کتاب کشف الغمّه (۴۳۳) از امّ سلمه و سلمان فارسی و امیرالمؤمنین علی علیه السلام روایت می کند که گفت:

زمانی که حضرت زهرا سلام الله علیها به سنّ ازدواج رسیدند قریش که در اسلام سبقت گرفته و اهل فضل و کمال و جاه و جلال و دارای اموال بودند خواستگار فاطمه ی اطهر شدند، هر گاه یکی از آنان راجع به این موضوع با پیامبر خدا صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مذاکره می کرد آن حضرت به نحوی از او اعراض می نمود که بعضی گمان می کردند:

رسول خدا صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نسبت به او خشمناک شده ست! یا اینکه در این باره از آسمان، وحی بر آن بزرگوار نازل گردیده!

ابوبکر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را از رسول اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خواستگاری نمود ولی پیامبر صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

اختیار فاطمه با خدای سبحان است.

بعد از ابوبکر، عمر بن خطاب به خواستگاری حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها آمد ولی رسول اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ همان جوابی را به او داد که به ابوبکر فرموده بود.

در یکی از روزها ابوبکر و عمر و سعد بن معاذ در مسجد رسول خدا صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نشسته بودند ایشان راجع به فاطمه ی اطهر مذاکراتی به عمل آوردند، ابوبکر گفت:

اشراف قریش در حضور پیامبر خدا صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خواستگار فاطمه ی زهراء شدند، آن بزرگوار فرمود:

اختیار فاطمه با خدا می باشد. هر گاه بخواهد وسیله ی ازدواج وی را مهیا می نماید.

علی

بن ابیطالب، فاطمه ی زهراء علیهما السلام را از رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ خواستگاری ننموده و با وی مذاکره نکرده، من عِلَّتْ عدم خواستگاری علی را جز تهیدستی چیز دیگری نمی بینم من این طور دریافته ام که خدا و رسول، فاطمه ی اطهر علیه السلام را برای حضرت علی علیه السلام نگاه داشته اند. سپس ابوبکر متوجّه عمر بن خطاب و سعد بن معاذ شد و گفت:

آیا صلاح می دانید نزد علی بن ابیطالب برویم و راجع به این موضوع با وی مذاکره نمایم؟

چنانچه معلوم شود تهیدستی مانع علیست ما به وی کمک کنیم، سعد بن معاذ گفت:

ای ابوبکر خدا تو را موفق نماید، برخیزید تا به امید خدا برویم.

سلمان فارسی می گوید:

آنان از مسجد خارج و برای یافتن علی متوجّه منزل آن حضرت شدند ولی ایشان را نیافتند.

حضرت علی علیه السلام با آن شتری که داشت آب برای درخت خرما یکی از انصار می کشید و اجرت می گرفت.

هنگامی که آنها به سوی حضرت علی علیه السلام رفتند و چشم آن حضرت به آنان افتاد فرمود:

چه خبر دارید و برای چه منظوری نزد من آمده اید؟ ابوبکر گفت:

یا علی هیچ خصلتی نیکویی نیست مگر اینکه تو در آن سبقت گرفته ای، تو نزد پیغمبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ از نظر قرابت و رفاقت و سبقت، مقامی داری که می دانی. گروهی از اشراف قریش برای خواستگاری فاطمه ی زهراء نزد پیغمبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ رفتند و آن بزرگوار آنان را رد کرد و در جوابشان فرمود:

اختیار فاطمه با خداست، اگر بخواهد او را شوهر دهد، می دهد.

یا علی! چه مانعی دارد که تو

فاطمه ی اطهر را از پیامبر خواستگاری نمایی؟ زیرا من امیدوارم که خدا و رسول، فاطمه را برای تو نگاه داشته باشند.

راوی می گوید:

چشمان مبارک حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام پر از اشک شده و فرمودند:

ای ابوبکر! تو فکر آرام مرا به هیجان آوردی و مطلبی که فکرش را نمی کردم تذکر دادی. به خدا قسم که من به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها رغبت دارم و مثل من شخصی راجع به زهراء سلام الله علیها بی میل نیست، ولی تنها چیزی که مانع من است تهیدستی می باشد.

ابوبکر گفت:

یا علی! این سخن را مگوی، زیرا دنیا و آخرت در نظر خدا و رسولش ناچیز است.

حضرت علی علیه السلام پس از این جریان، شتر خود را باز نمود و آن را به منزل برد و بست.

آنگاه نعلین های خود را پوشید و متوجه پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ شد. رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ آن موقع در خانه ی زوجه اش اُم سلمه ی مخزومی بود. وقتی حضرت علی علیه السلام دُق الباب نمود اُم سلمه گفت:

کیست دُق الباب می کند؟ پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ قبل از اینکه حضرت علی علیه السلام بگوید منم فرمود:

برخیز در را باز کن و به وی بگو: وارد شو. او مردیست که خدا و رسول او را دوست دارند و او هم خدا و رسول را دوست دارد.

اُم سلمه گفت:

پدر و مادرم به فدای تو یا رسول الله! این کیست که تو هنوز او را ندیده ای این چنین درباره اش می فرمایی؟

فرمود:

ای اُم سلمه! آرام باش! این مردی نیست که سفیه باشد و به زودی عصبانی شود. وی برادر

و پسر عمو و محبوب ترین مردم نزد من است.

ام سلمه می گوید:

من با سرعتی برای باز کردن در رفتم به طوری که پایم به دامنم پیچید و نزدیک بود بیفتم موقعی که در را گشودم با علی بن ابیطالب علیه السلام مواجه شدم. آن حضرت وارد خانه نشد تا موقعی که یقین پیدا کرد من به جایگاه خود بازگشتم آنگاه داخل شد و به رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عرض کرد:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ». پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ در جوابشان فرمود:

«وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا أَبَا الْحَسَنِ»، بنشین.

حضرت علی علیه السلام در حضور پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نشست و همچنان به زمین نگاه می کرد گویا حاجتی داشت، ولی از اظهار آن خجالت می کشید، لذا سر مبارک خود را به زیر افکنده و سخنی نمی گفت. پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ که از قلب علی علیه السلام آگاه بود، به وی فرمود:

یا ابالحسن! من این می دانم که حاجتی داری، چه مانعی دارد، حاجت قلبی خود را بگو، زیرا حاجت تو نزد من روا خواهد بود.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

پدر و مادرم به فدایت یا رسول الله! تو می دانی که خودت مرا از عمویت ابوطالب و فاطمه بنت اسد گرفتی، من کودکی بیش نبودم، تو مرا با خویشتن هم غذا کردی تو درباره ی من از لحاظ نیکویی و شفقت از پدرم ابوطالب و مادرم فاطمه بنت اسد افضل و برتری، خدای رؤوف مرا به وسیله ی تو و در دست تو هدایت نمود، خدا مرا از آن حیرت و

سرگردانی‌هایی که پدران و عموهایم دچار بودند نجات داد، یا رسول الله! تو در دنیا و آخرت برای من ذخیره و پناهگاه هستی.

یا رسول الله! من دوست دارم با این همه رعایتی که نسبت به من فرموده‌ای خانه و زوجه‌ای داشته باشم که با او انس بگیرم. یا رسول الله! من نزد تو آمده‌ام تقاضا دارم تا دخترت فاطمه را برای من تزویج نمایی، آیا این تقاضا را می‌پذیری؟ ام سلمه می‌گوید:

دیدم صورت مبارک پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از شدت فرح و خوشحالی می‌درخشید.

آنگاه به حضرت علی علیه السلام فرمود:

یا ابالحسن آیا تو چیزی داری که من فاطمه را به تو بدهم؟

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

پدر و مادرم به فدایت اوضاع زندگی من از تو مخفی نیست. من فقط یک شمشیر و یک زره و یک شتر دارم که با آن آب می‌کشم. من غیر از اینها چیزی ندارم.

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

یا علی! تو از شمشیرت مستغنی نیستی، زیرا می‌خواهی با آن در راه خدا جهاد کنی و با دشمنان خدا بجنگی، شتر خود را برای اینکه آب برای درخت‌های خرما و خانه‌ات بکشی و بار سفر به پشت آن بگذاری لازم داری. آری من فاطمه را با همان زرهی که داری برای تو تزویج می‌نمایم.

یا ابالحسن! مایلی که به تو مژده‌ای دهم؟

گفتم:

آری، پدر و مادرم به فدای تو، تو همیشه در گفتار خود با برکت و هدایت کننده بوده‌ای؟ صلوات خدا بر تو باد.

پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به من فرمود:

یا ابالحسن! خدا قبل از اینکه من فاطمه

را در زمین برای تو تزویج نمایم وی را در آسمان برای تو تزویج کرده ست. قبل از اینکه تو نزد من بیایی درباره ی همین موضوع، مَلْکِی نزد من آمد که دارای چندین صورت و چندین بال بود و من در میان ملائکه نظیر او را ندیده بودم، او پس از این که به من گفت:

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ» گفت:

مژده باد تو را به یگانگی و پاکیزگی نسل.

گفتم این چه بشارت است؟

گفت:

نام من سیطائیل است من موکل به یکی از ستون های عرش می باشم. از خدا خواهش نمودم به من اجازه دهد که به تو مژده دهم. این جبرئیل است که به دنبال من می آید و می خواهد تو را از کرامت پروردگار آگاه نماید. سخن وی تمام نشده بود که جبرئیل نازل شد و گفت:

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ!» سپس یک حریر سفیدی از حریرهای بهشتی که دو سطر از نور بر آن نوشته شده بود در میان دست من نهاد.

گفتم:

ای حبیب من! این حریر و این خط چیست؟

گفت:

یا محمد خدای علیم تو جُهی به زمین کرد و تو را از میان خلق برگزید و به پیامبری مبعوث نمود.

برای دوّمین بار تو جُهی به زمین کرد و یک وزیر و هم صحبت و دامادی برای تو انتخاب نمود و دخترت فاطمه را برای او تزویج کرد.

گفتم:

ای حبیب من! این مرد کیست؟

گفت:

یا محمد! وی که در دنیا برادر و پسر عموی توست علی بن ابیطالب علیه السلام است. خدای توانا به بهشت دستور داد تا خود را زینت نمود. به درخت طوبی امر کرد:

حَلَّه‌ها را آماده نموده ست. حورالعین خویشتن را زینت کرده اند به ملائکه دستور داده تا در آسمان چهارم نزد بیت المعمور اجتماع نمایند. ملائکه ی مافوق بیت المعمور به جانب آن نزول و ملائکه ی پایین بیت المعمور به طرف آن صعود نمودند.

خدای رحمان و رحیم به رضوان امر نموده منبر کرامت را بر در بیت المعمور نصب نمایند، این همان منبر است از نور، که حضرت آدم بر فراز آن رفت و نام های موجودات را بر ملائکه عرضه نمود.

خدا به یکی از ملائکه محبّ خویشتن که او را «راحیل» می گویند وحی کرد تا بر فراز آن منبر برود و حمد و ثنای خدا را آن طور که باید و شاید به جای آورد. در میان ملائکه از لحاظ نیکویی بیان و شیرین زبانی بهتر از راحیل وجود ندارد.

راحیل بر فراز منبر رفت و آن طور که باید و شاید حمد و ثنای خدا را به جای آورد و بدین جهت اهل آسمان ها غرق سرور شدند.

جبرئیل گفت:

خدای سبحان به من دستور داده که عقد نکاح را جاری کن، زیرا من کنیز خودم فاطمه ی اطهر، دختر حبیب خودم محمّد را برای بنده ام علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج کردم. من عقد نکاح را جاری کردم و جمیع ملائکه را بر آن شاهد گرفتم، شهادت آنان بر این پارچه ی حریر نوشته شده ست. خدا به من دستور داده که این حریر را به تو عرضه نمایم و آن را به وسیله ی عطر و مشک مَهر نمایم و به رضوان تحویل دهم.

خدای جهان پس از اینکه ملائکه را بر این ازدواج شاهد گرفت به درخت طوبی امر کرد:

زر و زیور و حَلَّه‌ها را

نثار کند، ملائکه و حورالعین آنها را گرفتند و تا قیامت به آنها فخر می نمایند.

یا محمد! خدای تعالی به من فرموده به تو بگویم:

فاطمه سلام الله علیها را برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نمایی و ایشان را به دو پسری بشارت دهی که در دنیا و آخرت با زکات، نجیب، طاهر، طیب، خیرخواه و با فضیلت خواهند بود.

آنگاه پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

به خدا قسم هنوز آن ملک از نزد من بالا نرفته بود که تو دقُّ الباب نمودی. من امر پروردگارم را درباره ی تو اجراء خواهم کرد.

یا ابالحسن! تو قبل از من برو تا من به مسجد بیایم و فاطمه را در حضور مردم برای تو تزویج کنم و به قدری از فضائل تو بگویم که چشم تو و دوستانت در دنیا و آخرت روشن شود.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

من از حضور آن حضرت، با سرعتی خارج شدم که از کثرت خوشحالی سر از پای نمی شناختم.

عمر و ابوبکر به استقبال من آمدند و گفتند چه خبر؟!

گفتم:

حضرت رسول، دخترش فاطمه را برایم تزویج نمود و فرمود:

خدا در آسمان، فاطمه را برای تو تزویج کرده ست. این پیغمبر است که می آید تا این موضوع را در حضور مردم بگوید. ایشان خوشحال شدند و با من به سوی مسجد بازگشتند. هنوز ما به وسط مسجد نرسیده بودیم که پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ در حالی که از کثرت خوشحالی نور از صورت مبارکش می بارید به ما ملحق شد.

آنگاه بلال را خواست، بلال گفت:

لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ!

فرمود:

مهاجرین و انصار را

نزد من بیاور، موقعی که آنان حضور یافتند آن حضرت پا به پله ی منبر نهاد و پس از حمد و ثنای خدای جهان فرمود:

ای گروه مردم! جبرئیل نزد من آمد و گفت:

خدای سبحان، ملائکه را نزد بیت المعمور جمع کرده و آنان را شاهد گرفته که فاطمه ی زهراء دختر محمّد را برای علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نموده و مرا هم مأمور کرده که این امر را در زمین انجام دهم و شما را بر آن شاهد بگیرم.

سپس آن حضرت نشست و به حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای ابالحسن برخیز و خطبه برای خود بخوان.

حضرت علی علیه السلام برخاست و پس از حمد و ثنای خدا و درود بر پیامبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ این خطبه را خواند:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ شُكْرًا لِأَنْعَمِهِ وَ آيَادِيهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ شَهَادَةً تَبْلُغُهُ وَ تُرْضِيهِ وَ صَلَّيْتُ اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَاةً تُزَلِّفُهُ وَ تُحْطِيهِ وَ النَّكَاحُ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ وَ رَضِيَهُ وَ مَجْلِسُنَا هَذَا مِمَّا قَضَاهُ اللَّهُ وَ أَذِنَ فِيهِ».

بدانید که پیغمبر اکرم دخترش فاطمه را به عقد من درآورده و زره مرا مهریه ی وی قرار داده و من به این ازدواج راضی می باشم.

مسلمانان به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ گفتند:

یا رسول الله! دختری فاطمه را برای علی تزویج نمودی؟

فرمود:

آری.

گفتند:

خدا این ازدواج را مبارک و یگانگی ایشان را حفظ نماید.

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پس از این جریان، متوجه زنان خویشان گردید و به ایشان دستور داد تا مقدمات مراسم عروسی را فراهم نمایند.

حضرت امیرالمومنین علیه السلام می فرماید:

رسول خدا بازگشت و به من فرمود:

برو و زره خود را بفروش و پول آن را نزد من بیاور تا وسیله ی عروسی شما را مهیا نمایم.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

من رفتم و زره خود را به چهارصد درهم هَجْرِيَه به عثمان بن عفان فروختم. هنگامی که من پول ها را گرفتم و زره را تحویل دادم عثمان گفت:

یا اباالحسن! من از تو نسبت به این زره سزاوارتر نیستم، ولی تو نسبت به این پول ها از من سزاوارتری، گفتم:

آری، گفت:

پس من این زره را به تو هدیه می کنم من زره را با پول ها از او گرفتم و به حضور پیغمبر مشرف شدم و جریان عثمان را برای حضرتش شرح دادم.

حضرت دعایش فرمود.

پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم یک مشت از آن پول ها را برگرفت و ابوبکر را احضار کرده آن پول ها را به او داد و فرمود:

این پول ها را ببر و برای دخترم فاطمه، لوازم منزل خریداری نما، آنگاه سلمان و بلال را با وی فرستاد تا آنچه را که می خرد ایشان بیاورند.

ابوبکر می گوید:

آن پول هایی که رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به من داد مبلغ شصت و سه درهم بودند من به بازار رفتم و یک رختخواب، که از پشم مصری پُر شده بود، یک سفره ی چرمی و یک بالش که از لیف خرما پُر شده بود، یک عباء خبیری، یک مشک آب، چند کوزه، ظرف آب سفالی بزرگ، یک آفتابه و یک چادر پشمی خریدم.

آنگاه آنها را آوردیم و به حضور پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم تقدیم کردیم.

وقتی چشم رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّم به آنها افتاد

اشک هایش جاری شده، سر مبارک خود را به طرف آسمان بلند کرد و فرمود:

بار خدایا! به خاندانی که ظرف های ایشان سفالیست خیر و برکت عطا کن!

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

پیامبر خدا مابقی پول زره را به امّ سلمه عطا کرد و به وی فرمود:

این پول نزد تو باشد. مدّت یک ماه بود که من راجع به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها با پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ گفتگو نمی کردم، زیرا از آن حضرت خجالت می کشیدم. ولی هر گاه به حضورش مشرف می شدم، می فرمود:

یا اباالحسن! زوجه ی تو بسیار نیکو است! یا اباالحسن! مژده باد تو را، زیرا من بزرگترین زنان عالم را برای تو تزویج نموده ام.

مدّت یک ماه از این جریان گذشت. برادرم عقیل نزد من آمد و گفت:

یا علی! من برای هیچ نعمتی اینقدر خوشحال نشدم که تو با فاطمه دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سَلَّمَ ازدواج کرده ای. یا علی! پس چرا از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سَلَّمَ تقاضا نمی کنی که فاطمه را به منزل شما بفرستد تا چشمان ما به وسیله ی اجتماع شما روشن شود؟

حضرت علی علیه السلام فرمود:

به خدا قسم ای برادر، من خیلی مایلیم که این آرزو برآورده شود، هیچ مانعی نیز در کار نیست، ولی از پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سَلَّمَ خجالت می کشم.

عقیل گفت:

تو را به خدا قسم، برخیز و با من به حضور رسول خدا بیا! وقتی برخاستیم تا به حضور آن حضرت مشرف شویم در بین راه با امّ ایمن کنیز پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ مواجه شدیم، موقعی

که وی را از تصمیم خود آگاه نمودیم گفت:

شما این عمل را انجام ندهید، بگذارید ما زنان این مطلب را با آن حضرت در میان بگذاریم زیرا سخن زنان در این باره بهتر در دل مردان جای خواهد گرفت.

پس از این جریان من نزد امّ سلمه رفتم و او را از این موضوع آگاه نمودم، وی هم زنان پیغمبر اکرم را آگاه و جمع نمود، آنان به حضور پیامبر که در خانه ی عایشه بود مشرف شدند و پس از اینکه در اطراف آن حضرت حلقه زدند گفتند:

یا رسول الله! پدر و مادرمان به فدای تو! ما برای یک موضوعی نزد تو آمده ایم که اگر خدیجه ی کبری زنده بود چشمانش به وسیله ی آن روشن می شد.

امّ سلمه می گوید:

وقتی ما نام خدیجه ی کبری را بردیم آن حضرت گریان شد و فرمود:

مثل خدیجه پیدا نخواهد شد. خدیجه در آن موقعی که مردم مرا تکذیب نمودند مرا تصدیق کرد، مرا به وسیله ی ثروت خود درباره ی پیشرفت دین خدا یاری نمود.

خدا به من دستور داد خدیجه را درباره ی قصر زمردی که در بهشت دارد و هیچ رنج و زحمتی در آن نیست بشارت دهم.

امّ سلمه می گوید:

گفتیم یا رسول الله! پدر و مادر ما به فدای تو باد! آری خدیجه همین طور بود که شما می فرمایید، ولی در عین حال او به سوی رحمت پروردگار خویشتن رفت. خدا این نعمت را برای او مبارک نماید و ما را هم با او، در درجات بهشتی و رضوان و رحمت خود جای دهد.

یا رسول الله! این علی علیه السلام در دنیا برادر و پسر عموی تو می باشد. او دوست دارد که شما اجازه ی رفتن

فاطمه سلام الله عليها را به منزل شوهرش صادر فرمایی تا با یکدیگر مأنوس شوند.

رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به ام سلمه فرمود:

پس چرا علی این موضوع را با من در میان نمی گذارد؟

گفت:

از شما خجالت می کشد.

ام ایمن می گوید:

پیغمبر خدا به من فرمود:

برو علی را نزد من بیاور. وقتی من به سراغ علی رفتم دیدم آن حضرت در انتظار من است تا جواب رسول خدا را برایش بگویم. وقتی مرا دید فرمود:

چه خبر؟

گفتم:

پیامبر خدا، تو را می خواهد.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

هنگامی که من در محضر آن برگزیده ی خدا مشرف شدم زنان آن حضرت برخاستند و به حجره های خود رفتند. من در حالی به حضور رسول خدا نشستم که به زمین نگاه می کردم، زیرا از آن بزرگوار خجالت می کشیدم.

پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به من فرمود:

آیا دوست داری که زوجه ات را در اختیار بگذارم؟ من همان طور که به زمین می نگریستم عرض کردم:

آری، پدر و مادرم به فدایت باد.

فرمود:

بسیار خوب، امشب یا فردا شب این خواسته ی تو برآورده خواهد شد من با سرور و خوشحالی برخاستم.

سپس آن حضرت به زنان خود دستور داد:

فاطمه را زینت و معطر نمائید، یک اطاق از برایش فرش کنید تا شوهرش نزد او بیاید.

پس از این جریان رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ مبلغ ده درهم از آن پول هایی را که به امّ سلمه داده بود پس گرفت و به من داد و فرمود:

برو روغن و خرما و کشک خریداری کن. من آنها را خریدم و به حضور حضرتش آوردم. رسول خدا آستین های خود را بالا زد و یک سفره ی

پوستی خواست.

آنگاه خرما و کشک را با یکدیگر مخلوط نمود غذایی درست کرد که آن را به عربی «حیس» می گویند.

سپس به من فرمود:

یا علی! هر کسی را دوست داری دعوت کن. من به سوی مسجد رفتم، اصحاب پیامبر اکراً در مسجد بودند. من به آنان گفتم:

دعوت پیغمبر خدا را اجابت نمائید، ایشان عموماً برخاستند و به طرف خانه ی آن حضرت رفتند.

من به پیامبر خدا عرض کردم:

مهمان ها زیاد هستند.

رسول خدا پارچه ای روی سفره انداخت و به من فرمود:

مهمان ها را ده نفر ده نفر، نزد من بفرست. من اطاعت نمودم آنان همچنان غذا می خوردند و خارج می شدند، ولی غذا کم نمی شد تا اینکه تعداد هفتصد نفر مرد و زن از آن غذا به برکت پیغمبر خدا خوردند.

امّ سلمه می گوید:

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فاطمه ی زهراء سلام الله عليها و حضرت علی علیه السلام را خواست.

حضرت علی علیه السلام را سمت راست و حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها را طرف چپ خود جای داد و به سینه ی مبارک خویشتن چسباند و میان چشم ایشان را بوسید، آنگاه پس از اینکه فاطمه را به حضرت علی علیهما السلام سپرد، فرمود:

یا علی! زوجه ی تو خوب زوجه ایست. سپس رو به فاطمه کرد و فرمود:

شوهر تو خوب شوهری می باشد.

آنگاه آن حضرت برخاست و میان ایشان راه رفت و آنان را داخل آن حجره ای کرد که برای ایشان مهیا شده بود.

سپس از حجره خارج شد دو طرف در را گرفت و فرمود:

خدا شما و نسل شما را پاک و پاکیزه نماید. من با کسی که با شما آشتی باشد آشتی هستم و دشمن هستم با کسی که با

شما دشمنی نمایید. من شما را به خدا می سپارم.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مدّت سه روز نزد ما نیامد. وقتی صبح روز چهارم فرا رسید هنگام آمدن حضرت نزد ما، با اسماء بنت عمیس روبرو شد. به وی فرمود:

برای چه اینجا ایستاده ای، در صورتی که مردی در میان این حجره ست؟

گفت:

پدر و مادرم به فدایت هر گاه دختری به خانه ی شوهر برود احتیاج به زنی دارد که خواسته های او را انجام دهد. من اینجا ایستاده ام که اگر فاطمه فرمانی داشته باشد ببرم.

رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به وی فرمود:

خدا حوائج دنیوی و اخروی تو را روا نماید.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

اوّل صبح بود که من و فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زیر عبا خوابیده بودیم. موقعی که گفتگوی رسول خدا و اسماء را شنیدیم تصمیم گرفتیم که برخیزیم ولی آن حضرت به ما فرمود:

به خاطر آن حقی که من به گردن شما دارم از یکدیگر جدا نشوید تا من نزد شما بیایم. ما به جای خود بازگشتیم و آن حضرت آمد و بالای سر ما نشست و پاهای مبارک خود را زیر عبا ی ما داخل نمود. من پای راست آن بزرگوار را به سینه ی خود چسباندم و فاطمه پای چپ او را به سینه ی خود چسبانید. ما بدین وسیله پاهای مبارک آن حضرت را گرم نمودیم.

پس از این جریان پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

یا علی یک کوزه ی آب برای من بیاور وقتی آب برای آن حضرت آوردم سه مرتبه از آب دهان مبارک خود به آن آب زد و

چندین آیه از قرآن مجید را بر آن خواند.

سپس به حضرت علی علیه السلام فرمود:

یا علی! از این آب بیاشام و مختصری از آن را باقی بگذار، من این امر را اطاعت نمودم و آن حضرت مابقی آن آب را بر سر و سینه ی من پاشید و فرمود:

یا اباالحسن! خدا پلیدی را از تو دور نمود و تو را پاک کرد، پاک نمودن مخصوصی.

سپس به من فرمود:

آب جدیدی برایم بیاور، من اطاعت نمودم آن بزرگوار نیز همان عمل را انجام داد و آن آب را به فاطمه ی زهراء سلام الله علیها عطا کرد و به وی فرمود:

بیاشام و مختصری از آن را باقی بگذار. وقتی فاطمه اطاعت کرد رسول اکرم مابقی آن آب را بر سر و سینه ی آن بانو پاشید و به او فرمود:

خدا پلیدی را از تو دور کرد و تو را پاک و پاکیزه نمود، پاک کردن مخصوصی.

آنگاه به من فرمود:

تا از حجره خارج شدم و آن حضرت با فاطمه در میان اطاق ماند و به فاطمه فرمود:

شوهرت را چگونه یافتی؟

گفت:

پدر جان! علی بهترین شوهر است. ولی زنان قریش به من می گویند:

شوهر تو تهیدست است.

پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:

ای دختر عزیزم! پدر و شوهر تو فقیر نیستند، زیرا خزانه های طلا و نقره ی زمین به من عرضه شد ولی من آنچه را که نزد پروردگارم می باشد انتخاب نمودم.

ای دختر عزیزم! اگر آنچه را که پدرت می داند تو می دانستی دنیا در نظرت ناچیز می آمد، به خدا قسم من درباره ی نصیحت تو کوتاهی نکرده ام، من تو را به علی دادم که از لحاظ اسلام

بر همه مقدم و از نظر علم و حلم از همه اعظم است.

ای دختر عزیزم، خدای توانا توجّهی به زمین کرد و دو نفر مرد را انتخاب نمود، یکی از آنها را پدر تو و دیگری را شوهر تو قرار داده ست.

ای دختر من! شوهر تو خوب شوهریست. مبدا نسبت به وی نافرمانی کنی!

سپس آن برگزیده ی خدا، مرا صدا زد، عرض کردم:

لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ!

فرمود:

داخل حجره ی خود شو و درباره ی زوجه ات مهربانی و مدارا کن، زیرا فاطمه پاره ی تن من است، آنچه که وی را ناراحت کند مرا ناراحت می نماید و آنچه که او را مسرور نماید، مرا مسرور می کند.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

به خدا قسم من فاطمه را غضبناک و ناراحت نمودم تا موقعی که به شهادت رسید و فاطمه هم مرا خشمناک نکرد و از من نافرمانی نمود. هر گاه من محزون و اندوهناک می شدم برای رفع غم و اندوه خود به فاطمه نظر می کردم.

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

چون پیغمبر اراده کرد از منزل فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بیرون رود فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به حضرتش عرض کرد:

پدر جان! من طاقت اداره کردن امور خانه را ندارم، یک کنیز برای من بگیر تا در امور خانه کمک کار و یاور من باشد.

رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ در جوابش فرمود:

آیا دوست نداری که چیزی بهتر از خادم به تو عطا می کنم؟

حضرت امیر به فاطمه علیهما السلام فرمود:

بگو آری، فاطمه فرمود:

آنچه از خادم بهتر است می خواهم.

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

در هر روزی ۳۴ مرتبه سبحان الله، ۳۳ مرتبه الحمد لله، ۳۳ مرتبه الله اكبر بگو. این

صد مرتبه کار زبان است ولی در میزان عمل دارای هزار ثواب خواهد بود.

ای فاطمه! اگر تو این اذکار را هر روز صبح بگویی خدا امور دنیوی و اخروی تو را عهده دار خواهد بود.

بیان: مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

روایتی مثل روایت قبل، از کتاب کفایه الطالب تألیف محمّد بن یوسف گنجی شافعی با اسناد خودش از ابن عباس با اختصار و کمی تغییر نقل کرده و ما برای اینکه تکرار نشود آن را نقل نمی کنیم.

پس محمّد بن یوسف گفت:

همین گونه این روایت را ابن بَطَّه روایت کرده و او (ابن بَطَّه) راوی راستگو و خویست امّیا به نظر او، ذکر نام «اسماء بنت عمیس» در این حدیث صحیح نمی باشد، زیرا این اسماء همسر جعفر بن ابیطالب بود که پس از شهادت او ابوبکر با او ازدواج کرد و محمّد بن ابی بکر (۴۳۴) از این ازدواج متولّد شد و چون ابوبکر با او ازدواج کرد و محمّد بن ابی بکر از این ازدواج متولّد شد و چون ابوبکر مُرد، علی بن ابیطالب با او ازدواج نمود و آن «اسمائی» که در عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها حاضر بود «اسماء بنت یزید بن السکن انصاری» بود و در آن هنگام اسماء بنت عمیس با شوهرش جعفر در حبشه بود که آنها در روز فتح خیبر در سال هفتم هجرت به حبشه رفتند و ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها بعد از جنگ بدر بوده، یعنی در ایّامی که او اسیر بوده پس صحیح این است که بگوییم آن «اسماء» که در حدیث ذکر شده «اسماء دختر یزید انصاری» بوده و او روایاتی

نیز از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نقل نموده، پایان نظر محمّد بن یوسف.

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

«مرط» به عبایی گویند که از پشم و یا خَز باشد و با آن خودشان را می پوشانند و «خدر» به معنی پرده و حجاب است.

این فرمایش امیرالمؤمنین علی علیه السلام که در این روایت می فرماید:

«مِمَّا كَانَ عَلَيْهِ آبَائِي» یعنی ای رسول خدا مرا از آنچه پدرانم بر آن بودند نجات دادی، به این معنی نیست که پدران آن حضرت نعوذ بالله مشرک و بت پرست بوده اند بلکه منظور این است که تو مرا از آن شُكِّ و تردید و حیرت هایی که پدرانم در بعضی امور با آن مواجه بودند نجات دادی و منظور از هدایت این است که آن حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام را به سوی علوم ربّانی که فقط مختصّ اوست هدایت نمود.

و منظور از «شرك» (۴۳۵) منظور از پدران، عموهاست و یا منظور، بعضی از پدران مادر است.

و جزری می گوید:

در آنجا که امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

«مِيمُونُ النَّقِيَّةِ» یعنی تو کامیابی و بر همه ی مطالب پیروز و سربلندی و کلمه ی «نقیه» نفس را گویند و قول ضعیفی هم گفته به معنی طبیعت و خلقت (انسانی) را گویند.

و همچنین جزری گوید «طائر الانسان» آنچه حاصل شود برای انسان در علم خدا و آنچه خداوند برای او تقدیر فرموده ست.

و از همین قبیل است که در حدیثی آمده:

«بِالْمِيمُونِ طَائِرَهُ» یعنی به مبارکیست بهره و نصیب او و همچنین جایز است اصل آن (طائر) را از «طَيْر» بگیریم که در این صورت به معنی «ساح و بارح» می شود. (در عرب اگر پرنده ای از سمت

راست آید آن را به فال نیک گیرند و به آن «سانح» گویند و اگر او سمت چپ آید به فال بد گیرند و آن را «بارح» گویند. (

و در آنجا که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

«تزلفه» یعنی او را به خدا نزدیک می کند.

و «تحظیه» از باب افعال است، می گویند:

«فلان احظی منی» یعنی او (مثلاً به پیامبر) نزدیک تر است از من.

و در آنجا که می فرماید:

«ثم انثت» «انثت» یعنی منصرف کرد، جوهری گفته «ثنیته» یعنی او را از حاجتش منصرف کردم.

جزری گفته: «الصَّيْحَبُ» به معنی ضججه و فریاد است و صدا بلند کردن برای دشمن را گویند و از همین قبیل است حدیثی که در فضل حضرت خدیجه سلام الله علیهاست که پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ می فرماید:

«لا صخب فيه ولا نصب» یعنی خداوند قصری در بهشت به حضرت خدیجه سلام الله علیها عنایت فرموده که در آن نه داد و فریاد هست و نه درد و الم و ناراحتی.

و در آنجا که می فرماید:

«فَجَلَّلَ السَّيْفَةَ» یعنی پوشیده شده بود (محتویات) سفره تا آنان که از آن سفره می خورند نبینند در آن چیست و این باعث برکت آن سفره می شد و این قضیه (مخفی بودن محتویات سفره) در اخبار و روایات فراوان آمده که در رابطه با اعجاز برکت است.

[روایت شماره] (۳۳)

[كشف الغمه] وَ نَقَلْتُ مِنْ كِتَابِ الذَّرِّيَّةِ الطَّاهِرَةِ، تَصْنِيفِ أَبِي بَشْرٍ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ حَمَّادِ الْأَنْصَارِيِّ الْمَعْرُوفِ بِالذُّوْلَابِيِّ، مِنْ نُسَيْخِهِ بِحَطِّ الشَّيْخِ ابْنِ وَصَّاحِ الْحَنْبَلِيِّ الشَّهْرَبَانِيِّ وَ أَجَازَ لِي أَنْ أُرْوِيَ عَنْهُ كُلَّ مَا يَرْوَى عَنْ مَشَائِخِهِ وَ هُوَ يَرْوَى كَثِيرًا وَ أَجَازَ لِي السَّيِّدُ جَلَالُ الدِّينِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ

بْنِ فَخَّارِ الْمُوسَوِيِّ الْحَائِرِيِّ أَدَامَ اللَّهُ شَرْفَهُ أَنْ أَرُوِيَهُ عَنْهُ، عَنِ الشَّيْخِ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الْأَخْضَرِ الْمُحَدِّثِ إِجَازَةً فِي مُحَرَّمِ سِنَةِ عَشْرِ وَ سِتِّمِائِهِ وَ عَنِ الشَّيْخِ بُرْهَانَ الدِّينِ أَبِي الْحُسَيْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ الْغَزْنَويِّ إِجَازَةً فِي ربيعِ الأَوَّلِ سَنَةِ أَرْبَعِ عَشْرَةَ وَ سِتِّمِائِهِ، كِلَاهُمَا عَنِ الشَّيْخِ الْحَافِظِ أَبِي الْفَضْلِ مُحَمَّدِ بْنِ نَاصِرِ السَّلَامِيِّ بِإِسْنَادِهِ وَ السَّيِّدِ أَجَازَ لِي قَدِيمًا رَوَايَةً كُلَّمَا يَرُوِيهِ وَ بِهَذَا الْكِتَابِ فِي ذِي الْحِجَّةِ مِنْ سَنَةِ سِتِّ وَ سَبْعِينَ وَ سِتِّمِائِهِ عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

خَطَبَ أَبُو بَكْرٍ وَ عُمَرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، فَأَبَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، فَقَالَ عُمَرُ: أَنْتَ لَهَا يَا عَلِيُّ، فَقَالَ:

مَا لِي مِنْ شَيْءٍ إِلَّا دِرْعِي أَرْهَنُهَا، فَزَوَّجَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ فَلَمَّا بَلَغَ ذَلِكَ فَاطِمَةَ بَكَتْ، قَالَ:

فَدَخَلَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ:

مَا يُبْكِيكِ يَا فَاطِمَةُ؟ فَوَاللَّهِ لَقَدْ أَنْكَحْتُكَ أَكْثَرَهُمْ عِلْمًا وَ أَفْضَلَهُمْ حِلْمًا وَ أَوْلَهُمْ سَلْمًا.

وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ:

تَزَوَّجَ عَلِيُّ فَاطِمَةَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ وَ بَنَى بِهَا فِي ذِي الْحِجَّةِ مِنَ السَّنَةِ الثَّانِيَةِ مِنَ الْهَجْرَةِ.

وَ عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

خُطِبْتُ فَاطِمَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَتْ مَوْلَاةً لِي: هَلْ عَلِمْتَ أَنَّ فَاطِمَةَ قَدْ خُطِبَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ؟ قُلْتُ: لَا قَالَتْ:

فَقَدْ خُطِبْتُ، فَمَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَأْتِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَيَزَوِّجَكَ، قُلْتُ: وَ هَلْ عِنْدِي شَيْءٌ أَتَزَوَّجُ بِهِ، فَقَالَتْ:

إِنَّكَ إِنْ جِئْتَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ

زَوَّجَكَ، فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ تُرْجِيْنِي [تُرْجِيْنِي] حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ لَهُ جَلَالَةٌ وَهَيْبَةٌ، فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ أُفْحِمْتُ فَوَاللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ فَقَالَ:

مَا جَاءَ بِكَ أَلَيْكَ حَاجَةٌ؟ فَسَكَتُ فَقَالَ:

لَعَلَّكَ جِئْتَ تَخْطُبُ فَاطِمَةَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ،

قَالَ:

فَهَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ تَسْتَحِلُّهَا بِهِ؟ قُلْتُ: لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ:

مَا فَعَلْتَ الدَّرْعَ الَّتِي سَلَّحْتَكِهَا؟ فَقُلْتُ: عِنْدِي وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهَا لِحَطْمِيَّةٍ مَا ثَمُنُهَا إِلَّا أَرْبَعُ مَائَةِ دِرْهَمٍ،

قَالَ:

قَدْ زَوَّجْتُكَهَا فَابْعَثْ بِهَا، فَإِنْ [فَإِنَّهَا] كَانَتْ لَصَدَاقِ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

بیان: تقول سلَّحته و أسلحه إذا أعطيته سلاحاً و قال الجزريُّ: في حديث زواج فاطمه أنه قال لعلِّي: أين درعك الحطميَّة، هي التي تحطم السيوف أي تكسرها و قيل: هي العريضة الثَّقيلة و قيل: هي منسوبة إلى بطن من عبد القيس يقال لهم:

حطمه بن محارب كانوا يعملون الدروع و هذا أشبه الأقوال.

در کتاب کشف الغمّه (۴۳۶) از کتاب الذرّیه الطّاهره با سندهای خود از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

ابوبکر و عمر به خواستگاری فاطمه ی زهراء سلام الله عليها آمدند ولی رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نپذیرفتند.

عمر به من گفت:

یا علی! تو لیاقت فاطمه را داری.

گفتم:

من غیر از زره ام که آن را گِرو می گذارم چیزی ندارم.

وقتی پیامبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حضرت فاطمه سلام الله عليها را برای حضرت امیر علیه السلام تزویج نمود و این موضوع به گوش آن بانوی معظمه رسید، گریان شد.

پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نزد حضرت زهراء سلام الله عليها آمد

و فرمود:

برای چه گریه می کنی؟!!

به خدا قسم من تو را برای شخصی تزویج نموده ام که علم و حلمش از همه بیشتر می باشد و از همه در اسلام سبقت گرفته ست.

و از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود:

حضرت علی علیه السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را به عقد خود در آورد در ماه رمضان سال دوم هجرت و در ذی الحجّه ی همان سال او را به خانه بُرد.

و مجاهد از حضرت علی علیه السلام روایت کرد که فرمود:

حضرت فاطمه سلام الله علیها از رسول خدا صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلِّمَ خواستگاری شد. پس یکی از زنان همسایه به من گفت:

آیا می دانی حضرت فاطمه سلام الله علیها را، از رسول خدا صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلِّمَ خواستگاری کرده اند؟

گفتم:

نه.

گفت:

بدان و آگاه باش که از او خواستگاری شده، چه چیز مانع تو شده که نزد رسول خدا صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلِّمَ نمی روی تا او را به ازدواج تو در آورد؟

گفتم:

مگر من چیزی دارم که با آن بتوانم ازدواج کنم؟

گفت:

همانا اگر تو نزد رسول خدا صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلِّمَ بروی دخترش را به ازدواج تو در خواهد آورد. (پس حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید): به خدا قسم آن زن، دست از ترغیب من به پیش قدم شدن و روانه شدن خدمت پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلِّمَ برداشت تا اینکه من خدمت آن حضرت رسیدم.

آنقدر آن بزرگوار هیبت و عظمت داشت که وقتی در مقابل او نشستیم، زبانم بند آمد. پس به خدا قسم، قادر به سخن گفتن
نبودم. رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِهِ مَنْ فَرَمُود:

به چه منظور نزد من آمده ای؟ آیا حاجت و خواسته ای داری؟ من سکوت کردم، فرمود:

گویا آمده ای فاطمه را خواستگاری کنی؟

عرض کردم:

آری، فرمود:

آیا چیزی داری تا با پرداخت آن، او را به ازدواج خود درآوری؟

عرض کردم:

نه به خدا قسم ای رسول خدا.

فرمود:

زرهی را که در جنگ ها به تن می کردی، چه کردی؟

عرض کردم:

نزد خودم است، (امّا) به آن خدایی که جانم در دست اوست، آن زره بی ارزش و ارزان است و ارزش آن چهارصد درهم بیشتر نیست.

فرمود:

همان زره صداق و مهریه ی دختر رسول خدا است.

بیان: «سَلْحَتَهُ وَ اسْلَحَهُ» منظور زمانی ست که به کسی اسلحه عطا شود و جزری گفته: این جمله ی «این درعک الحطمیه» که در حدیث ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها آمده است به این معناست که کجاست آن زره ات که شکسته است آن را شمشیرها و بعضی گفته اند:

نام فرزندان عبدالقیس است که به آنها گفته می شد (لقب آنها است) حطمه بن محارب و چون آنها زره می ساختند لذا زره های آنها را «درع الحطمیه» می گفتند، (پس علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید): و این بهترین قول در معنی این کلمه ست.

[كشف الغمه] وَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ:

لَمَّا حَظَبَ عَلِيٌّ فَاطِمَةَ أَتَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ:

إِنَّ عَلِيًّا قَدْ ذَكَرَكَ، فَسَكَتَتْ، فَخَرَجَ فَرَوَّجَهَا.

وَ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ:

قَالَ نَفَرٌ مِنَ الْأَنْصَارِ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

اخْطُبْ فَاطِمَةَ، فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَقَالَ لَهُ مَا حَاجُهُ عَلِيٌّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ؟

قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَكَرْتُ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، فَقَالَ مَرْحَبًا وَ أَهْلًا، لَمْ يَزِدْ عَلَيْهَا، فَخَرَجَ عَلَيَّ عَلَى أَوْلِيكَ الرَّهْطِ مِنَ الْأَنْصَارِ وَ كَانُوا يَنْتَظِرُونَهُ قَالُوا: مَا وَرَاكَ؟
قَالَ:

مَا أَدْرِي غَيْرَ أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَ:

مَرْحَبًا وَ أَهْلًا، قَالُوا: يَكْفِيكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ أَحَدُهُمَا: أَعْطَاكَ الْأَهْلَ وَ الرَّحْبَ.

فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ قَالَ:

يَا عَلِيُّ إِنَّهُ لَا بُدَّ لِلْعُرْسِ مِنْ وَلِيمَةٍ، فَقَالَ سَعْدٌ: عِنْدِي كَبِشٌ وَ جَمَعَ لَهُ رَهْطٌ مِنَ الْأَنْصَارِ آصِيعًا مِنْ ذُرِّهِ (٤٣٧) فَلَمَّا كَانَ لَيْلَةَ الْبِنَاءِ
قَالَ:

لَا تُحَدِثَنَّ شَيْئًا حَتَّى تَلْقَانِي، فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهُ، ثُمَّ أَفْرَعَهُ عَلَى عَلِيٍّ وَ قَالَ:

اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهِمَا وَ بَارِكْ عَلَيْهِمَا وَ بَارِكْ لَهُمَا فِي شَيْئَيْهِمَا وَ قَالَ ابْنُ نَاصِرٍ فِي نَسَلَيْهِمَا.

وَ عَنِ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ قَالَتْ:

كُنْتُ فِي زَفَافِ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَلَمَّا أَصِيبَحْنَا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَى الْبَابِ
فَقَالَ:

يَا أُمَّ أَيْمَنَ ادْعِي لِي أَخِي،

قَالَتْ:

هُوَ أَخُوكَ وَ تُنَكِّحُهُ ابْنَتُكَ؟

قَالَ:

نَعَمْ يَا أُمَّ أَيْمَنَ،

قَالَتْ:

وَ سَمِعَ النِّسَاءَ صَوْتَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَتَنَحَّيْنَ وَ اخْتَبَيْتُ أَنَا فِي نَاحِيهِ، فَجَاءَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَفَضَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مِنَ الْمَاءِ وَ دَعَا لَهُ.

ثُمَّ قَالَ:

ادْعِي لِي فَاطِمَةَ، فَجَاءَتْ خَرِقَةً مِنَ الْحَيَاءِ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

اسْكُنِي لَقَدْ أَنْكَحْتُكَ أَحَبَّ أَهْلِ بَيْتِي إِلَيَّ، ثُمَّ نَضَحَ عَلَيْهَا مِنَ الْمَاءِ وَدَعَا لَهَا قَالَتْ:

ثُمَّ رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَرَأَى سَوَادًا بَيْنَ يَدَيْهِ، فَقَالَ:

مَنْ هَذَا؟ فَقُلْتُ: أَنَا أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ،

قَالَ:

جِئْتِ فِي زِفَافٍ فَاطِمَةَ تُكْرِمِينَهَا؟ قُلْتُ:

نَعَمْ،

قَالَتْ:

فَدَعَا لِي.

قَالَ عَلِيُّ بْنُ عِيسَى: وَحَدَّثَنِي السَّيِّدُ جَلَالُ الدِّينِ عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ فَخَّارِ المَوْسَوِيِّ بِمَا هَذَا مَعْنَاهُ وَرُبَّمَا اخْتَلَفَ الِالْفَاطُ قَالَ:

قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ هَيْدَه: حَضَرْتُ وَفَاهُ خَدِيجَةَ سَلَامِ اللهِ عَلَيْهَا فَبَكَتُ، فَقُلْتُ: أَتَبْكِينَ وَ أَنْتِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ أَنْتِ زَوْجَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مُبَشِّرَةٌ عَلَى لِسَانِهِ بِالْجَنَّةِ، فَقَالَتْ:

مَا لِهَذَا بَكَيتُ وَ لَكِنَّ الْمَرْأَةَ لَيْلَهُ زَفَافِهَا لَا يُدَّ لَهَا مِنْ امْرَأَةٍ تُفَضِّلُهَا بِسَرِّهَا وَ تَسْتَعِينُ بِهَا عَلَى حَوَائِجِهَا وَ فَاطِمَةُ خَدِيتُهُ عَهْدِ بَصِي وَ أَخَافُ أَنْ لَا يَكُونَ لَهَا مَنْ يَتَوَلَّى أَمْرَهَا حِينَئِذٍ فَقُلْتُ: يَا سَيِّدَتِي لَكَ عَلَى عَهْدِ اللهِ إِنْ بَقِيَتْ إِلَى ذَلِكَ الْوَقْتِ أَنْ أَقُومَ مَقَامِكَ فِي هَذَا الْأَمْرِ فَلَمَّا كَانَتْ تِلْكَ اللَّيْلَةُ وَ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَمَرَ النِّسَاءَ فَخَرَجْنَ وَ بَقِيْتُ، فَلَمَّا أَرَادَ الْخُرُوجَ رَأَى سَوَادِي فَقَالَ:

مَنْ أَنْتِ؟ فَقُلْتُ: أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ، فَقَالَ:

أَلَمْ أَمْرُكَ أَنْ تَخْرُجِي، فَقُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ فَمَا كَانَكَ أَبِي وَ أُمِّي وَ مَا فَصَدْتُ خِلَافَكَ وَ لَكِنِّي أُعْطِيتُ خَدِيجَةَ عَهْدًا وَ حَدَّثْتُهُ فَبَكَي، فَقَالَ:

بِاللَّهِ لِهَذَا وَقَفْتِ؟ فَقُلْتُ: نَعَمْ وَاللَّهِ فَدَعَا لِي. عُدْنَا إِلَى مَا أَوْرَدَهُ الدُّوَلَابِيُّ.

وَ عَنِ أَسْمَاءِ بِنْتِ عُمَيْسٍ قَالَتْ:

لَقَدْ جُهِّزْتُ فَاطِمَةَ بِنْتُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ مَا كَانَ حَشْوُ فَرْشِهِمَا وَ وَسَائِدِهِمَا إِلَّا لَيْفًا وَ لَقَدْ أَوْلَمَ عَلِيٌّ لِفَاطِمَةَ سَلَامِ اللهِ عَلَيْهَا فَمَا كَانَتْ وَلِيمَةً ذَلِكَ الزَّمَانِ أَفْضَلَ مِنْ وَلِيمَتِهِ، رَهْنِ دِرْعُهُ عِنْدَ يَهُودِيٍّ وَ كَانَتْ وَلِيمَتُهُ أَصْعًا مِنْ شَعِيرٍ وَ تَمْرٍ وَ حَيْسٍ (٤٣٨).

بيان: قال الجزري: في حديث تزويج فاطمه سلام الله عليها فلما أصبح دعاها فجاءت

خرقه من الحياء، أى خجله مدهوشه من الخرق التحير و يحتمل أن يكون بالحاء المهمله و الزاء المعجمه، فالمراد تقارب الخطو فى المشى، قال الجوهرى: الحُزْقُ: القصير المتقارب الخطو و كذا الحُزْقَه و روى أنها أتته تعثر فى مرطها من الخجل و قال الجوهرى: و قضينا إليه ذلك الأمر، أى أنهينا إليه.

نیز در همان کتاب (۴۳۹) از عطاء بن ابی رباح روایت می کند که گفت هنگامی که حضرت علی علیه السلام از حضرت فاطمه سلام الله علیها خواستگاری کردند پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ نزد حضرت زهرا سلام الله علیها آمده و فرمود:

علی علیه السلام از تو خواستگاری کرده و حضرت فاطمه سلام الله علیها به جای جواب، سکوت کرد. پیامبر از نزد حضرتش خارج شده و او را به ازدواج حضرت علی علیه السلام در آورد و ابن بریده از پدرش روایت می کند که یکی از انصار به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام گفت:

فاطمه را از پیغمبر خدا خواستگاری نما.

حضرت امیر علیه السلام به حضور آن حضرت آمد و سلام کرد. رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ به وی فرمود:

چه حاجتی داری؟

گفت:

برای خواستگاری فاطمه ی زهراء آمده ام.

پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ فرمود:

مرحبا! خوش آمدی! و چیز دیگری نفرمود.

موقعی که حضرت علی علیه السلام نزد آن گروه که در انتظارش بودند آمد به وی گفتند:

چه خبر؟

فرمود:

نمی دانم، فقط آن حضرت به من فرمود:

مرحبا، خوش آمدی.

گفتند:

همین که آن بزرگوار به تو فرموده:

مرحبا، خوش آمدی برای تو کافی خواهد بود.

پس از این جریان فرمود:

یا علی! عروسی ولیمه لازم دارد. سعد گفت:

من یک گوسفند دارم، گروهی از انصار هم

مقداری دزت دارند. وقتی شب عروسی فرا رسید رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به حضرت امیر علیه السلام فرمود:

عملی انجام مده تا آن موقعی که مرا ملاقات نمایی.

سپس پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ آب خواست و پس از اینکه وضو گرفت آن آب را به حضرت امیر علیه السلام پاشید و فرمود:

بار خدایا! این ازدواج را برای علی و زهراء و دو فرزندش: مبارک بگردان.

و ابن ناصر گفته: در نسل ایشان مبارک گردان.

و از اسماء بنت عمیس روایت شده که گفت:

من در شب زفاف فاطمه سلام الله علیها حضور داشتم. هنگامی که صبح شد پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ در کنار در اطاق فاطمه سلام الله علیها قرار گرفت و خطاب به ام ایمن، که در آن شب در منزل فاطمه سلام الله علیها باقی مانده بود تا مراقب او باشد، فرمود:

ای ام ایمن، برادرم علی علیه السلام را صدا بزن. ام ایمن عرض کرد:

او برادر توست در حالی که دخترت را به همسری او در آورده ای؟

پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

بله. او برادر دینی من است. اسماء گفت:

در این حال همسران رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ صدای حضرتش را شنیدند و خوشحالی کردند و حضرت علی علیه السلام به شنیدن صدای آنها از اطاق خارج شده و پیامبر برای حضرتش دعا نموده و سپس فرمود:

فاطمه را صدا کن.

حضرت فاطمه سلام الله علیها در حالتی که کاملاً خود را پوشانیده و از پیامبر خجالت می کشید خارج شد و پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به حضرت

زهره سلام الله عليها فرمود:

آرام باش که تو را به محبوب ترین اهل بیت تزویج نموده ام و سپس قطراتی از آب را بر آن حضرت پاشید و برای ایشان دعا فرمود.

سپس پیامبر در حال بازگشت بود که کسی را در مقابل خود دیدند. سؤال کردند:

کیستی؟

گفتم:

من اسماء بنت عمیس هستم.

حضرت فرمود:

تو در کار عروسی فاطمه، کمک کرده ای؟

گفتم:

بله. پس پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مرا دعا نمود.

و نیز علی بن عیسی با چند واسطه (با کمی اختلاف در لفظ) از اسماء بنت عمیس روایت می کند که گفت:

موقعی که وفات حضرت خدیجه ی کبری سلام الله عليها نزدیک شد گریه کرد. من به وی گفتم:

چرا گریه می کنی، در صورتی که تو بزرگترین زنان جهانیان و زوجه ی پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ می باشی که به زبان مبارکش بشارت بهشت را به تو داده ست؟!

فرمود:

برای مردن نمی گریم، بلکه گریه ام از برای این است که دختر در شب عروسی زنی را لازم دارد تا امور محرمانه ی وی را انجام دهد و به خواسته های او رسیدگی کند، ولی فاطمه ی زهراء سلام الله عليها کوچک است. می ترسم در شب عروسی دخترم فاطمه، کسی نباشد که حاجات او را روا نماید.

من گفتم:

ای بانوی من! من این تعهد را می دهم که اگر تا آن موقع زنده باشم به جای تو برای فاطمه ی اطهر انجام وظیفه نمایم.

هنگامی که شب عروسی فاطمه سلام الله علیها فرا رسید و پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آمد و زنان را از اطاق مأمور به خروج نمود، من خارج نشدم.

موقعی که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خواست از اطاق

حضرت زهراء سلام الله عليها خارج شود سیاهی مرا دید، فرمود:

کیستی؟

گفتم:

اسماء بنت عمیس.

فرمود:

مگر من دستور خروج به تو ندادم؟!

گفتم:

چرا یا رسول الله، پدر و مادرم به فدای تو، من نخواستم با دستور شما مخالفت نمایم، بلکه آن تعهدی را که به حضرت خدیجه ی کبری سلام الله عليها داده بودم انجام دادم.

آنگاه جریان خود را با حضرت خدیجه سلام الله عليها برایش شرح دادم، آن حضرت پس از اینکه گریست به من فرمود:

تو را به خدا، برای همین منظور ایستاده ای؟

گفتم:

آری به خدا قسم! آنگاه آن حضرت برای من دعا کرد.

و از اسماء بنت عمیس نقل شده که گفت:

جهیزیه ای که حضرت فاطمه سلام الله عليها دختر رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به خانه ی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بُرد، عبارت بود از: فرش و بالش های آنها که از لیف خرما پُر شده بود و حضرت علی برای حضرت فاطمه علیهما السلام ولیمه ای داد و در آن زمان ولیمه های دیگران برتر و بهتر از ولیمه ی او نبود.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام برای تهیّه ی این ولیمه زره خود را نزد فردی یهودی گرو گذاشت. ولیمه ی آن حضرت چند صاع از جو و خرما و خوراکی دیگر به نام «حَیْس» که با روغن خرما و کنجد مخلوط می شود، بود.

بیان: جزری گفته که در حدیث حضرت فاطمه سلام الله عليها آمده:

پس چون صبح شد پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ او را صدا زد.

حضرت فاطمه سلام الله عليها در حالی که «خرقه من الحياء» یعنی آن چنان برای ملاقات با پدرش خجالت می کشید که مات و مبهوت شده بود و ممکن است «خُرُقَه من الحياء»

باشد که در این صورت منظور این است که قدم‌ها را کوتاه برمی‌داشت از خجالت و جوهری گفته: «الخرق» به معنی این است که قدم‌ها را نزدیک به هم بردارند و برای «الخرقه» نیز همین معنی را کرده و در روایتی نیز آمده که حضرت فاطمه سلام الله علیها وقتی می‌خواست خدمت پدر بزرگوارش برود، از خجالت پایش لغزید و افتاد.

و جوهری گفته: «و قضینا الیه ذلک الامر» یعنی ما او را از این کار نهی کردیم.

[روایت شماره] (۳۵)

[کشف الغمه] وَ مِنْ كِتَابِ كِفَايَةِ الطَّالِبِ فِي مَنَاقِبِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَأْلِيفِ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ الْكَنْجِيِّ الشَّافِعِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ:

قَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ زَوَّجْتَنِي عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَ هُوَ فَقِيرٌ لَا مَالَ لَهُ، فَقَالَ:

يَا فَاطِمَةُ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنَّ اللَّهَ أَطَّلَعَ إِلَيَّ الْأَرْضَ أَطْلَاعَهُ فَاخْتَارَ مِنْهَا رَجُلَيْنِ: أَحَدُهُمَا أَبُوكَ وَ الْآخَرُ بَعْلُكَ.

وَ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَيُّهَا النَّاسُ هَذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَ أَنْتُمْ تَزْعُمُونَ أَنِّي أَنَا زَوْجَتُهُ ابْنَتِي فَاطِمَةَ وَ لَقَدْ خَطَبَهَا إِلَيَّ أَشْرَافُ قُرَيْشٍ فَلَمْ أُجِبْ كُلَّ ذَلِكَ أَتَوَقَّعُ الْخَبَرَ مِنَ السَّمَاءِ حَتَّى جَاءَنِي جِبْرَائِيلُ لَيْلَةَ أَرْبَعٍ وَ عَشْرِينَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ: فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ الْعَلِيُّ الْأَعْلَى يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَ قَدْ جَمَعَ الرُّوحَانِيَيْنِ وَ الْكَرْوَيْيَيْنِ فِي وَادٍ يُقَالُ لَهُ: الْأَفْيَحُ، تَحْتَ شَجَرِهِ طُوبَى وَ زَوْجِ فَاطِمَةَ عَلِيًّا وَ أَمْرَنِي فَكُنْتُ الْخَاطِبَ وَ اللَّهُ تَعَالَى الْوَلِيُّ وَ أَمْرَ شَجَرِهِ طُوبَى فَحَمَلَتِ الْحُلِيَّ وَ الْحُلَّ وَ الدُّرَّ وَ الْيَاقُوتَ، ثُمَّ نَثَرَتْهُ وَ أَمَرَ الْحُورَ الْعَيْنَ فَاجْتَمَعْنَ فَلَقَطْنَ، فَهَنَّ يَتَهَادَيْنَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ يَقُلْنَ: هَذَا نِتَارُ فَاطِمَةَ.

وَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ

عَبْدَ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ:

أَصَابَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا لَيْلَةَ صَبِيحَةِ الْعُرْسِ رِعْدَةٌ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

زَوْجَتُكَ سَيِّدَةٌ فِي الدُّنْيَا «وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ» (٤٤٠) يَا فَاطِمَةُ لَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أُمْلِكَكَ بِعَلِيِّ أَمَرَ اللَّهُ شَجَرَ الْجَنَانِ فَحَمَلَتْ حُلِيًّا وَحُلَلًا وَ أَمَرَهَا فَتَنَرْتَهُ عَلَى الْمَلَائِكَةِ، فَمَنْ أَخَذَ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ شَيْئًا أَكْثَرَ مِمَّا أَخَذَ مِنْهُ صَاحِبُهُ أَوْ أَحْسَنَ افْتَخَرَ بِهِ عَلَى صَاحِبِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ،

قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَلَقَدْ كَانَتْ فَاطِمَةُ تَفْتَخِرُ عَلَى النِّسَاءِ، لِأَنَّ أَوَّلَ مَنْ خَطَبَ عَلَيْهَا جَبْرَائِيلُ.

وَ رُوِيَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى فَاطِمَةَ لَيْلَةَ عُرْسِهَا بِقَدْحٍ مِنْ لَبَنٍ فَقَالَ:

اشْرَبِي هَذَا فِدَاكَ أَبُوكَ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

اشْرَبْ فِدَاكَ ابْنُ عَمِّكَ.

وَ رُوِيَ أَنَّهُ لَمَّا زُفَّتْ فَاطِمَةُ إِلَى عَلِيِّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ نَزَلَ جَبْرَائِيلُ وَ مِيكَائِيلُ وَ إِسْرَافِيلُ وَ مَعَهُمْ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ قُدِّمَتْ بَعْلُهُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الدُّدْلُ وَ عَلَيْهَا فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا مُشْتَمِلَةً،

قَالَ:

فَأَمْسَكَ جَبْرَائِيلُ بِاللِّحَامِ وَ أَمْسَكَ إِسْرَافِيلُ بِالرِّكَابِ وَ أَمْسَكَ مِيكَائِيلُ بِالثَّفْرِ وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يُسَوِّي عَلَيْهَا الثِّيابَ فَكَبَّرَ جَبْرَائِيلُ وَ كَبَّرَ إِسْرَافِيلُ وَ كَبَّرَ مِيكَائِيلُ وَ كَبَّرَتِ الْمَلَائِكَةُ وَ جَرَّتِ السُّنَّةُ بِالتَّكْبِيرِ فِي الرَّفَافِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

بيان: قال في النهاية: الاشتمال افتعال من الشملة و هو كساء يتغطى به و يتلفف فيه و قال ثغر الدابة الذي يجعل تحت ذنبها.

در کتاب کشف الغمّه (٤٤١) از کفایه الطالب تألیف محمّد بن یوسف گنجی شافعی از ابوهریره نقل شده که گفت:

فاطمه سلام الله عليها فرمود:

ای رسول خدا مرا به ازدواج حضرت علی علیه السلام درآوردی

در حالی که او فقیر و مالی ندارد.

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

ای فاطمه آیا راضی می شوی به اینکه بدانی خداوند متعال از میان مردان زمین دو نفر را انتخاب نموده ست؟ یکی پدرت و دیگری شوهرت را.

جابر بن سَمْرَه از پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

ای مردم این علی بن ابیطالب است. شما گمان می کنید من دخترم فاطمه را برای او تزویج نموده ام، در صورتی که اشراف قریش خواستگار فاطمه بودند و من اجابت ننمودم. من راجع به ازدواج دخترم زهراء، منتظر خبر آسمانی بودم تا اینکه جبرئیل در شب ۲۴ ماه رمضان نزد من آمد و گفت:

یا محمد! خدای علیّ اعلیّ به تو سلام می رساند. خدای توانا ملائکه روحانیین و کزوبین را در یک مکانی در زیر درخت طوبی که آن را «افیح» می گویند جمع کرده و فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را برای حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تزویج نموده ست. من خطبه را خواندم و خدای سبحان، ولیّ این امر بود. خدای توانا به درخت طوبی دستور فرموده:

زر و زیور و حله ها و درّ و یاقوت ها را حمل کند و نثار نماید و حور العین را مأمور نموده که جمع شوند و آن زر و زیورها را بگیرند و تا قیامت به آنها فخر نمایند و بگویند اینها نثار [قدم] فاطمه سلام الله علیها است.

و از علقمه از عبدالله نقل شده که در صبح روز عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها، غم و اندوهی بر حضرتش عارض شد، پس پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به او فرمود:

ای

فاطمه! من تو را به ازدواج کسی در آوردم که در دنیا آقا و سرور خلائق است و در آخرت از صالحین است، ای فاطمه! چون خداوند متعال اراده کرد که تو را به ازدواج علی علیه السلام در آورد. به درختان بهشتی امر کرد تا مزین شوند به حله های بهشتی و آن درختان لؤلؤ و مرجان بر ملائکه نثار کردند، پس هر کدام از آنها بیشترین تعداد از نثارها را برداشت در روز قیامت به دیگر ملائکه افتخار می کند، ام سلمه گوید:

فاطمه سلام الله عليها همیشه افتخار می کرد بر زنان دیگر، که او اولین کسیست که خطبه ی عقد او را جبرئیل خوانده ست.

روایت شده که در شب عروسی حضرت فاطمه سلام الله عليها پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ یک ظرف شیر آورد و به حضرت زهراء سلام الله عليها فرمود:

پدرت به فدایت، از این شیر بیاشام.

آنگاه به حضرت امیر علیه السلام هم فرمود:

پسر عمویت به فدایت، از این شیر بیاشام.

نیز روایت شده:

در شب عروسی فاطمه ی اطهر جبرئیل و میکائیل و اسرافیل با هفتاد هزار ملک نازل شدند، فاطمه ی زهراء سلام الله عليها در حالی که بر استر پیامبر اکرم سوار بود آمد. پس جبرئیل مهار آن استر را گرفت. اسرافیل رکاب آن را گرفت و میکائیل به دنبال آن بود. پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ لباس های فاطمه سلام الله عليها را آراسته می کرد.

جبرئیل و اسرافیل و میکائیل و ملائکه تکبیر گفتند. بدین جهت است که تکبیر گفتن در شب عروسی تا قیامت مرسوم و مستحب است.

بیان: در کتاب نهایی آمده است کلمه ی «اشتمال» به معنی این است که چیزی

را دور خود پیچیده باشند و در اینجا که می فرماید:

«مشملة» منظور این است که به دور بدن مبارک حضرت فاطمه سلام الله علیها عباپی پیچیده شده بود و او در آن عبا پوشیده شده بود و «تفر» به آن بند چرمینی گویند که در انتهای زین اسب است.

[روایت شماره] (۳۶)

[كشَف الغمه] وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ: أَنَّ أَبَا بَكْرٍ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ زَوْجِنِي فَاطِمَةَ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، فَأَتَاهُ عُمَرُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ فَأَعْرَضَ عَنْهُ، فَأَتَى عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ فَقَالَ: أَنْتَ أَكْثَرُ قُرَيْشٍ مَالًا فَلَمَّوْا أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَخَطَبْتَ إِلَيْهِ فَاطِمَةَ، زَادَكَ اللَّهُ مَالًا - إِلَى مَالِكَ وَ شَرَفًا إِلَى شَرَفِكَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ لَهُ ذَلِكَ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، فَأَتَاهُمَا فَقَالَ:

قَدْ نَزَلَ بِي مِثْلُ الَّذِي نَزَلَ بِكُمْ.

فَأَتَى عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَ هُوَ يَسِيرِي نَخْلَاتٍ لَهُ فَقَالَ: قَدْ عَرَفْنَا قَرَابَتَكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَدِمْتِكَ فِي الْإِسْلَامِ، فَلَمَّوْا أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَخَطَبْتَ إِلَيْهِ فَاطِمَةَ لَزَادَكَ اللَّهُ فَضْلًا إِلَى فَضْلِكَ وَ شَرَفًا إِلَى شَرَفِكَ. فَقَالَ:

لَقَدْ تَبَهْتُمَانِي، فَانْطَلَقَ فَتَوَضَّأَ، ثُمَّ اغْتَسَلَ وَ لَبَسَ كِسَاءً قَطْرِيًّا وَ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَالَ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ زَوْجِنِي فَاطِمَةَ،

قَالَ إِذَا زَوَّجْتُكَهَا فَمَا تُصَدِّقُهَا قَالَ:

أُصَدِّقُهَا سَيْفِي وَ فَرَسِي وَ دِرْعِي وَ نَاضِحِي،

قَالَ:

أَمَّا نَاضِحُكَ وَ سَيْفُكَ وَ فَرَسُكَ فَلَا غَنِيَّ بِكَ عَنْهَا تُقَاتِلُ الْمُشْرِكِينَ وَ أَمَّا دِرْعُكَ فَشَانُكَ بِهَا.

فَانْطَلَقَ عَلِيٌّ وَ

بَاعَ دِرْعَهُ بِأَرْبَعِ مِائَةٍ وَ ثَمَانِينَ دِرْهَمًا قَطْرِيًّا، فَصَبَّهَا بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَلَمْ يَسْأَلْهُ عَنْ عَدَدِهَا وَ لَا هُوَ أَخْبَرَهُ عَنْهَا فَأَخَذَ مِنْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَبَضَّهَا فَدَفَعَهَا إِلَى الْمُقَدَّادِ بْنِ الْأَسْوَدِ فَقَالَ:

ابْتِغِ مِنْ هَذَا مَا تُجَهِّزُ بِهِ فَاطِمَةَ وَ أَكْثِرْ لَهَا مِنَ الطَّيِّبِ، فَانْطَلَقَ الْمُقَدَّادُ فَاشْتَرَى لَهَا رَحَى وَ قِزْبَةً وَ وَسَادَةً مِنْ أَدَمٍ وَ حَصِيْرًا قَطْرِيًّا فَجَاءَ بِهِ فَوَضَعَهُ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ مَعَهُ، فَقَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ

خَطَبَ إِلَيْكَ ذَوُو الْأَسْنَانِ وَ الْأَمْوَالِ مِنْ قُرَيْشٍ وَ لَمْ تُرَوِّجْهُمْ فَرَوَّجْتَهَا مِنْ هَذَا الْغُلَامِ؟

فَقَالَ:

يَا أَسْمَاءُ أَمَا إِنَّكَ سَتُرَوِّجِينَ بِهَذَا الْغُلَامِ وَ تَلِدِينَ لَهُ غُلَامًا.

هَذَا مَعَ مَا رَوَى أَنَّهَا كَانَتْ فِي الْحَبَشَةِ غَرِيبَةً، فَإِنَّهَا تَزَوَّجَتْ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ وُلِدَتْ مِنْهُ كَمَا ذَكَرَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ قَالَ لِسَلْمَانَ: ائْتِنِي بِبِعْلَتِي الشَّهْبَاءِ، فَأَتَاهُ بِهَا، فَحَمَلَ عَلَيْهَا فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا، فَكَانَ سَلْمَانُ يَقُودُهَا وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَقُومُ بِهَا.

فَبَيْنَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ سَمِعَ حِسًّا خَلْفَ ظَهْرِهِ فَالْتَفَتَ، فَإِذَا هُوَ جَبْرَائِيلُ وَ مِيكَائِيلُ وَ إِسْرَافِيلُ فِي جَمْعٍ كَثِيرٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ، فَقَالَ:

يَا جَبْرَائِيلُ مَا أَنْزَلْتُكُمْ؟ قَالَ: نَزَفُ فَاطِمَةَ إِلَى زَوْجِهَا، فَكَبَّرَ جَبْرَائِيلُ، ثُمَّ كَبَّرَ مِيكَائِيلُ، ثُمَّ كَبَّرَ إِسْرَافِيلُ، ثُمَّ كَبَّرَتِ الْمَلَائِكَةُ، ثُمَّ كَبَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، ثُمَّ كَبَّرَ سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ، فَصَارَ التَّكْبِيرُ خَلْفَ الْعَرَائِسِ سُنَّةً مِنْ تِلْكَ اللَّيْلَةِ.

فَجَاءَ بِهَا فَأَدْخَلَهَا عَلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَجْلَسَهَا إِلَى جَنْبِهِ عَلَى الْحَصِيرِ الْقَطْرِيِّ ثُمَّ قَالَ:

يَا عَلِيُّ هَذِهِ بِنْتِي فَمَنْ أَكْرَمَهَا فَقَدْ أَكْرَمَنِي

وَمَنْ أَهَانَهَا فَقَدْ أَهَانَنِي. ثُمَّ قَالَ:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمَا وَبَارِكْ عَلَيْهِمَا وَاجْعَلْ لَهُمَا (۴۴۲) ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ، ثُمَّ وَثَبَ فَتَعَلَّقَتْ بِهِ وَبَكَتْ، فَقَالَ لَهَا: مَا يُبْكِيكِ فَقَدْ زَوَّجْتُكَ أَعْظَمَهُمْ حِلْمًا وَ أَكْثَرَهُمْ عِلْمًا.

ایضاح: قال الجزری فیہ: أنه علیہ السلام كان متوشحاً بشوب قطریّ: هو ضرب من البرود فیہ حمرة و لها أعلام فیہا بعض الخشونة و قیل: هی حلل جیاد تحمل من قبل البحرین و قال الأزهری فی أعراض البحرین قریبہ یقال لها: قطر و أحسب الشیاب القطریّہ نسبت إليها، فکسروا القاف للنسبہ و خففوا.

صاحب کتاب کشف الغمّہ (۴۴۳) از حضرت امام صادق علیہ السلام نقل کرده که آن حضرت از پدران بزرگوارش نقل نمود که همانا ابابکر خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم رفت و گفت:

ای رسول خدا! فاطمه را به ازدواج من در آور. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از او روی برگردانید. پس از او عمر خدمت آن حضرت رسید و همان تقاضا را نمود و پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم از او نیز روی مبارک را برگردانید. پس آن دو، نزد عبدالرحمن بن عوف رفتند و گفتند:

تو بزرگترین ثروتمند قریش هستی اگر نزد رسول خدا بروی و فاطمه را خواستگاری کنی خداوند ثروت تو را افزون و به شرافت تو اضافه می کند.

پس او به نزد پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم آمد و همان تقاضا را تکرار کرد. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم از او هم روی برگردانید، پس به نزد عمر و ابابکر برگشت و گفت:

پیامبر با من چنان کرد

که با شما کرد.

پس آن دو نفر خدمت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام رسیدند و آن حضرت مشغول آبیاری نخل های خود بودند. به آن حضرت عرض کردند:

ما آگاه و آشنا هستیم به نزدیکی تو به رسول خدا و اینکه تو اولین مسلمان هستی، پس اگر از آن حضرت، دخترش فاطمه را خواستگاری کنی خداوند فضیلت دیگری بر آن فضائل و شرافتی بر آن شرافت های تو می افزاید، حضرت علی علیه السلام فرمود:

یادآوری کردید. پس به خانه رفت و وضو گرفت و سپس غسل نمود و عبای قطریه ی (۴۴۴) خود را پوشید و دو رکعت نماز خواند. پس به خدمت پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ رفته و عرض کرد:

ای رسول خدا! فاطمه سلام الله علیها را به ازدواج من درمی آوری؟

فرمود:

اگر او را به تو بدهم چه چیزی را صداق و مهر او قرار می دهی؟

عرض کرد:

شمشیرم و اسبم و زره ام و شترم را.

فرمود:

اما شتر و شمشیر و اسب چیزهاییست که تو از آنها بی نیاز نیستی برای جنگ با مشرکین اما از زره ات بی نیازی.

پس حضرت علی علیه السلام زره اش را به قیمت چهارصد و هشتاد درهم قطری (۴۴۵) فروخت و آن درهم ها را در مقابل پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ گذاشت. پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از مقدار آن درهم ها سؤال نفرمود و امیرالمؤمنین علی علیه السلام هم به آن حضرت چیزی عرض نکرد. پس رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ یک مشت از آنها را برداشت و به مقداد بن اسود داد و فرمود:

با این پول ها آنچه لازم است برای جهاز فاطمه

سلام الله عليها خریداری کن و بیش از هر چیز برای او عطر خریداری کن. پس مقداد به بازار رفت و برای آن بانو آسیاب و مشک و بالش و حصیری قَطری خرید و آنها را خدمت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ آورد و در مقابل حضرتش قرار داد و اسماء بنت عمیس نیز همراه مقداد بود. پس او به پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ عرض کرد:

ای رسول خدا! حضرت فاطمه سلام الله عليها را از تو خواستگاری کردند صاحبان دندان و ثروتمندانی از قریش و شما ایشان را به عقد و ازدواج آنها در نیاوردی اما او را به این جوان دادی؟ رسول خدا فرمود:

ای اسماء! آگاه باش که تو نیز با این جوان ازدواج خواهی کرد و برای او پسری می آوری.

(مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله عليه می فرماید:)

این گفت و شنود اسماء با رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ با آنچه در قبل روایت شد که اسماء در زمان ازدواج امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حضرت زهرا سلام الله عليها در حبشه بود مغایرت دارد. یعنی این گفت و شنود شاهد بر این است که او در زمان ازدواج آن دو بزرگوار حضور داشته و همانا او پس از شهادت حضرت زهرا سلام الله عليها با حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام ازدواج کرد و از آن حضرت فرزندی پیدا کرد همان طور که رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ ذکر فرمود.

پس چون شب زفاف فرا رسید رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به سلمان فرمود:

استر من شهباء را

بیاور. پس سلمان آن را آورد، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فاطمه سلام الله عليها را بر آن سوار کرد و سلمان افسار آن را گرفت و حرکت کردند. در بین راه پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از پشت سر صدایی شنید، چون نظر کرد ناگاه دید جبرئیل و میکائیل و اسرافیل در بین گروه زیادی از ملائکه آمده اند.

حضرت فرمود:

ای جبرئیل به چه منظور شما به زمین نازل شده اید؟

عرض کرد:

آمده ایم تا فاطمه را به خانه ی شوهرش ببریم.

آنگاه جبرئیل شروع کرد به تکبیر گفتن، پس میکائیل و سپس اسرافیل و پس از آنها همه ی ملائکه تکبیر گفتند و از همان شب، تکبیر گفتن در پشت سر عروس ها سنت شد.

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آن بانو را داخل خانه ی حضرت علی علیه السلام برد و او را در کنار خود، بر روی حصیر قطری نشانید و فرمود:

ای علی! این دختر من است، پس هر کس او را گرمی بدارد مرا گرمی و عزیز داشته و هر کس به او اهانت کند به من اهانت کرده. سپس فرمود:

خداوندا این ازدواج را برای آنها مبارک فرما و بر آنها مبارک فرما و برای آنها نسل و ذریه ای پاک و پاکیزه قرار بده، به راستی که تو شنوای دعا می باشی.

سپس پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ برخاست و او را در آغوش گرفت، حضرت فاطمه سلام الله عليها دست در گردن پدر افکند و گریست، پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به او فرمود:

سبب گریه ی تو چیست؟ من تو را به ازدواج کسی

در آوردم که عظیم ترین حلم و بیشترین علم را در بین خلایق دارد.

بیان: جزری در بیان این روایت گفته در آنجا که آمده «أولس كساء قطرياً» منظور این است که آن حضرت عبا یا پارچه ای را از زیر بغل رد کرده و روی شانه انداخته بود و این نوعی بُرد است که پارچه ی آن خشن است.

و بنا بر قول دیگر نوعی حله است که بسیار فاخر است و در بلاد بحرین بافته می شود.

ازهری گفته در حومه ی بحرین روستاییست به نام «قطر» که گمان می کنم لباس های «قطریه» منسوب به آنجاست و قاف را کسره داده اند برای نسبت (تا منسوب به آن قریه باشد) و همچنین برای اینکه استعمال آن را آسان کرده باشند.

[روایت شماره] (۳۷)

[كشف الغمه] قَدْ أُورِدَ صَاحِبُ كِتَابِ الْفُرْدُوسِ فِي الْأَحَادِيثِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا عَلِيٌّ لَمْ يَكُنْ لِفَاطِمَةَ كُفُوًا.

وَرَوَى صَاحِبُ الْفُرْدُوسِ أَيْضًا عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ زَوَّجَكَ فَاطِمَةَ وَجَعَلَ صَدَاقَهَا الْأَرْضَ فَمَنْ مَشَى عَلَيْهَا مُبْغِضًا لَكَ مَشَى حَرَامًا.

وَرَوَى ابْنُ يَبَابٍ مِنْ حَدِيثِ طَوِيلٍ أُورِدَهُ فِي تَرْوِيجِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا أَنَّهُ أَخَذَ فِي فِيهِ مِيَاءً وَدَعَا فَاطِمَةَ فَأَجْلَسَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ، ثُمَّ مَجَّ الْمَاءَ فِي الْمِخْضَبِ وَهُوَ الْمِرْكَنُ وَغَسَلَ قَدَمَيْهِ وَوَجْهَهُ، ثُمَّ دَعَا فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا وَأَخَذَ كَفًّا مِنْ مَاءٍ فَضَرَبَ بِهِ عَلَى رَأْسِهَا وَكَفًّا بَيْنَ يَدَيْهَا ثُمَّ رَشَّ جِلْدَهَا، ثُمَّ دَعَا بِمِخْضَبٍ آخَرَ ثُمَّ دَعَا عَلِيًّا فَصَنَعَ بِهِ كَمَا صَنَعَ بِهَا، ثُمَّ التَّرَمَّهُمَا فَقَالَ:

اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمَا، اللَّهُمَّ كَمَا أَذْهَبَتْ عَنِّي الرَّجْسَ وَ

طَهَّرْتَنِي تَطْهِيراً. فَأَذْهَبَ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ طَهَّرَهُمْ تَطْهِيراً، ثُمَّ قَالَ قُومًا إِلَى بَيْتِكُمَا، جَمَعَ اللَّهُ بَيْنَكُمَا وَ بَارَكَ فِي سَيْرِكُمَا وَ أَصْلَحَ بِأَلْكُمَا، ثُمَّ قَامَ فَأَغْلَقَ عَلَيْهِمَا الْبَابَ بِيَدِهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَأَخْبَرْتَنِي أَسْمَاءُ أَنَّهَا رَمَقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَلَمْ يَزَلْ يَدْعُو لَهُمَا خَاصَّةً لَا يُشْرِكُهُمَا فِي دُعَائِهِ أَحَدًا حَتَّى تَوَارَى فِي حُجْرَتِهِ.

وَ فِي رِوَايَةٍ أَنَّهُ قَالَ يَارَكَ اللَّهُ لَكُمَا فِي سَيْرِكُمَا وَ جَمَعَ شَمْلَكُمَا وَ أَلَّفَ عَلَى الْإِيمَانِ بَيْنَ قُلُوبِكُمَا، شَأْنُكَ بِأَهْلِكَ، السَّلَامُ عَلَيْكُمَا.

وَ رُوِيَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ:

لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ كَانَ اللَّهُ تَعَالَى مُزَوِّجَهُ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ وَ كَانَ جَبْرَائِيلُ الْخَاطِبَ وَ كَانَ مِيكَائِيلُ وَ إِسْرَافِيلُ فِي سَبْعِينَ أَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ شُهُودًا وَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى شَجَرِهِ طُوبَى أَنْ انْثَرَى مَا فِيكَ مِنَ الدَّرِّ وَ الْيَاقُوتِ وَ اللُّؤْلُؤِ وَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى الْحُورِ الْعِينِ أَنْ التَّقِطْنُهُ فَهِنَّ يَتَهَادَيْنَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَرِحًا بِتَزْوِيجِ فَاطِمَةَ عَلِيًّا.

وَ عَنْ شُرْحِبِيلَ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ:

دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلَى فَاطِمَةَ فِي صَبِيحَةِ عُرْسِهَا بِقَدْحٍ فِيهِ لَبَنٌ فَقَالَ:

اشْرَبِي فِدَاكَ أَبُوكِ، ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

اشْرَبِ فِدَاكَ ابْنُ عَمِّكَ.

وَ عَنْ شُرْحِبِيلَ بْنِ سَعِيدِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ:

لَمَّا كَانَتْ صَبِيحَةُ الْعُرْسِ أَصَابَ فَاطِمَةَ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا رِغْدَةً، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

زَوَّجْتُكَ سَيِّدًا فِي الدُّنْيَا «وَ إِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لِمَنْ الصَّالِحِينَ» (٤٤٦).

وَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ شَكَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلَيْنَا فَقَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَدْعُ شَيْئًا

مِنْ رِزْقِهِ إِلَّا- وَرَّعَهُ بَيْنَ الْمَسَاكِينِ، فَقَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَةُ أَتَسِيخطيني فِي أَخِي وَابْنِ عَمِّي، إِنَّ سِيخَطُهُ سِيخَطِي وَإِنَّ سِيخَطِي لَسِيخَطُ اللَّهِ، فَقَالَتْ:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ وَ سَخَطِ رَسُولِهِ.

وَرُويَ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ: قَالَ:

سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: وَاللَّهِ لَا تَتَكَلَّمَنَّ بِكَلَامٍ لَا يَتَكَلَّمُ بِهِ غَيْرِي إِلَّا كَذَابٌ وَرِثْتُ نَبِيَّ الرَّحْمَةِ وَ زَوْجَتِي خَيْرُ نِسَاءِ الْأُمَّةِ وَ أَنَا خَيْرُ الْوَصِيِّينَ.

نیز در کتاب کشف العمه (۴۴۷) از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نقل می کند که فرمود:

اگر علی بن ابیطالب علیه السلام نمی بود برای فاطمه ی زهراء سلام الله عليها کفو و همانندی پیدا نمی شد.

نیز از ابن عباس روایت می کند که رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

خدا فاطمه را برای تو تزویج نمود و زمین را صدق آن بانو قرار داد. پس راه رفتن کسی که بغض تو را داشته باشد بر روی زمین حرام است.

ابن بابویه در قسمتی از یک حدیث طولانی که مربوط به ازدواج حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حضرت فاطمه سلام الله علیهاست روایت کرده:

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مقداری آب در دهان گرفته و حضرت فاطمه سلام الله عليها را صدا زد و در مقابل خود نشانید. سپس آن آب ها را از دهان خود درون تشتی ریخت و با آن آب، پاها و صورت مبارک خود را شست. سپس حضرت فاطمه سلام الله عليها را خواست و یک کف از آن آب را گرفت و بر سر او ریخت و مشتی نیز بین دستانش، پس پوست بدن او را شست

و پس از آن تثنی دیگری خواست و آنگاه حضرت علی علیه السلام را صدا زد و با آن نیز همان کارهایی که با حضرت فاطمه سلام الله علیها انجام داده بود، تکرار فرمود. پس آنها را با هم همراه کرد و فرمود:

خداوندا، این دو از من و من از ایشان هستم. خداوندا! همان گونه که رجس و پلیدی را از من دور ساختی و مرا پاک و پاکیزه نمودی، از ایشان نیز پلیدی را دور فرما و آنها را پاک و پاکیزه نما، سپس فرمود:

مبارک گرداند راه و روش شما را و اصلاح کند زندگی و معیشت شما را، پس پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ برخاست و به دست مبارک خود درب را بر روی آنها بست.

ابن عباس گفت:

اسماء به من خبر داد پیامبر خدا صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ همچنان در حق علی و زهرا علیهما السلام دعا می کرد و کسی را در دعای آنها شریک نمی کرد تا اینکه داخل حجره ی خویش گردید.

و در روایتی آمده است پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

خداوند راه و روش شما را مبارک فرماید، کار شما را اصلاح نموده و بین قلوب شما را بر پایه ی ایمان، اُلفت (بیشتری) ایجاد کند و بر شما باد رفع حوائج یکدیگر، سلام بر شما باد.

و روایت شده از جابر بن عبدالله که گفت:

قبل از آن که پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فاطمه سلام الله علیها را به عقد و نکاح حضرت علی علیه السلام درآورد، خداوند تعالی در بالاتر از عرش خود، آنها را به عقد

یکدیگر درآورده بود، جبرئیل خطبه خواند و میکائیل و اسرافیل در بین هفتاد هزار فرشته شاهد آن عقد بودند و خداوند وحی فرستاد به درخت طوبی که نثار کن آنچه در خود داری از دُرّ و یاقوت و لؤلؤ و وحی فرستاد به حورالعین تا آن دُرّ و یاقوت و لؤلؤها را بردارند و آنها تا روز قیامت آن جواهرات را به یکدیگر هدیه می دهند و شاد و مسرور هستند به ازدواج حضرت فاطمه سلام الله علیها و حضرت علی علیه السلام.

و از شرحبیل بن سعید روایت شده که گفت:

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ در صبح عروسی حضرت فاطمه سلام الله علیها، قَدَحی از شیر نزد او آورد و فرمود:

بیاشام، فدای تو باد پدرت، سپس به حضرت علی علیه السلام فرمود:

بیاشام فدای تو باد پسر عمویت.

و از شرحبیل بن سعید انصاری نقل شده که گفت:

چون صبح عروسی فاطمه سلام الله علیها شد ترس و وحشتی بر او رسید، پس رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به حضرتش فرمود:

من تو را به تزویج کسی درآوردم که در دنیا آقای (خلاق) است «و همانا او در آخرت حتماً از صالحین است».

از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت شده که فرمود:

حضرت زهراى اطهر سلام الله علیها از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام به پیغمبر خدا شکایت کرد و گفت:

یا رسول الله! علی تمام رزق و روزی خود را بین بینوایان تقسیم می نماید.

پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

ای فاطمه! تو می خواهی مرا نسبت به برادرم و پسر عمویم خشمگین نمایی، در صورتی که خشم علی خشم من

و خشم من خشم خدا است؟!

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

از خشم خدا و رسول، به خدا پناه می برم.

از اصبع بن نباته روایت شده که گفت:

از حضرت امیر علیه السلام شنیدم می فرمود:

به خدا قسم سخنی می گویم که هر کس غیر از من بگوید کذاب است: من وارث پیغمبر رحمت می باشم. زوجه ام بهترین زنان امت است و من بهترین وصیین هستم.

[روایت شماره] (۳۸)

[الکافی] [العده، عن سهل بن البرزنجی، عن عبد الکریم بن عمرو، عن ابن ابي یغفور قال:

سمعت ابا عبد الله علیه السلام یقول: ان علیاً تزوج فاطمه سلام الله علیها علی جرد بُردٍ و درع و فراس کان من اهاب کبش.

بیان: قوله علی جرد برد، ای برد خلق.

در کتاب کافی (۴۴۸) با چند واسطه نقل کرده که گفت شنیدم حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرمود:

همانا علی علیه السلام ازدواج کرد با فاطمه سلام الله علیها با عبایی سائیده شده، زره و فرشی که از پوست قوچ بود.

بیان: «جُرد بُردٍ» یعنی لباس مندرس.

[روایت شماره] (۳۹)

[الکافی] [محمّد بن یحیی، عن أحمد بن محمد بن عیسی، عن ابن فضال، عن ابن بکیر قال:

سمعت ابا عبد الله علیه السلام یقول: زوج رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فاطمه علی درع حطمیة یسوی ثلاثین درهماً.

در کتاب کافی (۴۴۹) با چند واسطه از محمد بن یحیی نقل شده که گفت شنیدم حضرت امام صادق علیه السلام می فرمود:

تزوید نمود رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم حضرت فاطمه را برای حضرت علی علیهما السلام با مهریه ی یک زره

حطمیة که ارزش آن سی درهم بود.

[روایت شماره] (۴۰)

[الكافی] عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا فَاطِمَةَ، عَلَى دِرْعِ حُطَمِيَّةٍ وَفِرَاشِهَا إِهْرَابٌ كَبِشٍ يَجْعَلَانِ الصُّوفَ إِذَا اضْطَجَعَا تَحْتَ جُنُوبِهِمَا.

و همچنین در کتاب کافی (۴۵۰) با چند واسطه از احمد بن محمد روایت شده که حضرت امام صادق علیه السلام فرمود:

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حضرت فاطمه سلام الله عليها را به همسری حضرت علی علیه السلام در آورد به زره ی حطمیة و فرش آنها پوست قوچی بود که در هنگام خواب آن را برمی گرداندند و روی طرف نرم آن می خوابیدند.

[روایت شماره] (۴۱)

[الكافی] بَعْضُ أَصْحَابِنَا، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ [أَبِي] بُكَيْرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ، عَلَى دِرْعِ حُطَمِيَّةٍ تُسَاوِي ثَلَاثِينَ دِرْهَمًا.

بیان: يمكن الجمع بين تلك الروایات بوجوه:

الأول - أن يكون المراد كون الدرع جزءاً للمهر.

الثاني - أن يكون المعنى أنه لو كان هذا اليوم لساوي ثلاثين درهماً وإن كانت قيمته في ذلك الزمان أكثر.

الثالث - أن يقال إنه كان يسوي ثلاثين درهماً، لكن بيع بخمس مائه درهم.

الرابع - أن يكون بعض الأخبار محمولاً على التقية.

مرحوم کلینی در کتاب کافی (۴۵۱) می گوید:

از بعضی اصحاب ما روایت شده که از حضرت علی بن الحسین علیهما السلام روایت کرده اند و حضرتش با چند واسطه از امام صادق علیه السلام روایت فرموده که حضرت فرمودند:

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حضرت فاطمه سلام الله عليها را به

ازدواج حضرت علی علیه السلام در آورد به زرهی آهنی، که ارزش آن سی درهم بود.

بیان: مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می گوید:

جمع بین این روایات می تواند علت هایی داشته باشد که از این قرار است:

اول: شاید منظور این باشد که (خود) آن زره جزئی از مهر بوده ست.

دوم:

در آن زمان این زره سی درهم ارزش داشته، گر چه در این زمان قیمت آن بیشتر شده ست.

سوم:

آن زره ارزش و قیمتش سی درهم بوده، اما حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آن را به پانصد درهم فروخته اند.

چهارم:

ممکن است بعضی از اخبار و روایات، حمل بر تقیّه شده باشد.

[روایت شماره] (۴۲)

[الکافی] عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ الْخَزَّازِ، عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ، عَنْ أَبِي مَرْزِيمِ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ صَدَاقُ فَاطِمَةَ جَزْدَ بُرْدٍ (۴۵۲) حَبْرَهُ وَ دِرْعَ حُطَمِيَّةٍ وَ كَانَ فِرَاشُهَا إِهَابَ كَبْشٍ يُلْقِيَانِهِ وَ يَفْرُشَانِهِ وَ يَنَامَانِ عَلَيْهِ.

مرحوم کلینی در کافی (۴۵۳) می گوید:

عده ای از اصحاب ما با چند واسطه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت کرده اند که فرمود:

صداق و مهر حضرت فاطمه سلام الله علیها لباس راه راه و زرهی آهنی بود و زیرانداز و فرش آنها پوست قوچی بود که به هنگام خواب آن را برمی گرداندند و بر روی نرم آن می خوابیدند.

[روایت شماره] (۴۳)

[الکافی] عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ، عَنْ دَاوُدَ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ:

لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَلِيًّا فَاطِمَةَ دَخَلَ عَلَيْهَا وَ هِيَ تَبْكِي فَقَالَ لَهَا: مَا يُبْكِيكِ؟ فَوَاللَّهِ لَوْ كَانَ فِي أَهْلِي خَيْرٌ مِنْهُ مَا زَوَّجْتُكِهَ وَ مَا أَنَا زَوَّجْتُكِهَ وَ لَكِنَّ اللَّهَ زَوَّجَكَ وَ أَصَدَقَ عَنْكَ الْخُمْسَ مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ.

در کتاب کافی (۴۵۴) با چند واسطه از یعقوب بن شعیب نقل می کند که او گفت:

چون رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حضرت فاطمه سلام الله علیها را به تزویج حضرت علی علیه السلام در آورد، رسول اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بر حضرت فاطمه سلام الله علیها داخل شد و (دید) که ایشان گریه می کنند، پس پیامبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به ایشان فرمود:

چه چیزی تو را گریان کرده ست؟ به

خدا قسم اگر در بین خویشاوندان من کسی بهتر از او بود من تو را به ازدواج آن شخص درمی آوردم، من تو را به ازدواج او درنیاوردم بلکه خداوند تو را به او تزویج فرمود و صداق و مهر تو را خمس اموال مردم قرار داد تا زمانی که آسمان ها و زمین باقیست.

[روایت شماره] (۴۴)

[الکافی] [عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَمَّنْ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

زَوَّجْتَنِي بِالْمَهْرِ الْخَسِيسِ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

مَا أَنَا زَوَّجْتُكَ وَ لَكِنَّ اللَّهَ زَوَّجَكَ مِنَ السَّمَاءِ وَ جَعَلَ مَهْرَكَ خُمْسَ الدُّنْيَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ.

شیخ کلینی در کتاب کافی (۴۵۵) با چند واسطه از حضرت صادق آل محمد روایت می کند که فرمود:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها به پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عرض کرد:

شما مرا با یک مهریه ی مختصری شوهر دادی.

پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

من تو را تزویج نکردم، بلکه خدای سبحان، متصدی امر ازدواج تو شد و خمس دنیا را تا آسمان ها و زمین برقرار باشند، مهریه ی تو قرار داد.

[روایت شماره] (۴۵)

[الکافی] [عَلِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَا غَيْرَهُ فِي الْحَلَالِ بَعْدَ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

لَا تُحَدِّثَا شَيْئًا حَتَّى أَرْجِعَ إِلَيْكُمَا، فَلَمَّا أَتَاهُمَا أُدْخِلَ رِجْلَيْهِ بَيْنَهُمَا فِي الْفِرَاشِ.

در کتاب کافی (۴۵۶) با چند واسطه از حضرت امام صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود:

غیرت ورزیدن درباره ی حلال جایز نیست بعد از آنکه رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

کاری از شما سر نزنند تا من نزد شما بازگردم. چون رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نزد آن دو بزرگوار برگشت دو پای مبارک خود را داخل بستر و بین

آنها قرار داد.

[روایت شماره] (۴۶)

[الكافی] [عَلِيٌّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ رَفَعَهُ قَالَ:

لَمَّا زَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ قَالُوا: بِالرِّفَاءِ وَالتَّنِينِ،

قَالَ:

لَا بَلَّ عَلَى الْخَيْرِ وَالتَّبَرُّكِ.

إيضاح: قال [الجزري] فيه: نهى أن يقال للمتزوج بالرفاء و البنين الرفاء: الالتيام و الاتفاق و البركه و النماء و إنما نهى عنه كراهيه لأنه كان من عاداتهم و لهذا سنّ فيه غيره.

در کتاب کافی (۴۵۷) با چند واسطه از ابی عبدالله برقی روایت کرد و او بدون ذکر اسماء روات دیگر گفته: چون رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حضرت فاطمه سلام الله عليها را شوهر داد، (مردم به آنها) می گفتند:

«بِالرِّفَاءِ وَالتَّنِينِ» به امید همدلی همسری و فرزندان بسیار و رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

نه [این چنین بگویند] به امید خیر و برکت.

بیان: جزری گفته پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ در این روایت نهی کرده به شخصی که ازدواج کرده بگویند:

«بِالرِّفَاءِ وَالتَّنِينِ».

و «الرِّفَاء» به معنی التیام و اتفاق (که آن زن و شوهر با هم اتفاق نظر داشته باشند) و به معنی برکت و رشد و موفقیت نیز آمده و همانا رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ گفتن این جمله را نهی فرمود، زیرا مایل نبوده، این جزء عادت های مردم شود.

به همین جهت که پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نهی فرمود، شادباش گفتن های دیگری سنّت شده ست.

[روایت شماره] (۴۷)

[الكافی] [مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ ابْنِ مَعْرُوفٍ، عَنْ ابْنِ مَهْزَبٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَلِيٍّ،

عَنْ عَلِيِّ بْنِ

يَحْيَى الْيَزْبُوعِيُّ، عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

«إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ» (٤٥٨) أَتَزَوَّجُ فِيكُمْ وَ أَزُوجُكُمْ إِلَّا فَاطِمَةَ فَإِنَّ تَزْوِيجَهَا نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ.

نیز در همان کتاب (٤٥٩) با چند واسطه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

من بشری هستم مثل شما. از شما زن می گیرم و به شما زن می دهم. ولی موضوع ازدواج فاطمه سلام الله علیها، یک امر آسمانی است.

روایت شماره [٤٨]

[تفسیر فرات بن ابراهیم (٤٦٠)] عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْجَعْفِيِّ مُعْنَعًا عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى «وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا» (٤٦١) قَالَ:

خَلَقَ اللَّهُ نُطْفَةً بَيْضَاءَ مَكْنُونَةً فَجَعَلَهَا فِي صَيْلِبِ آدَمَ، ثُمَّ نَقَلَهَا مِنْ صَيْلِبِ آدَمَ إِلَى صَيْلِبِ شِيثٍ وَ مِنْ صَيْلِبِ شِيثٍ إِلَى صَيْلِبِ أَنْوَشٍ وَ مِنْ صَيْلِبِ أَنْوَشٍ إِلَى صَيْلِبِ قَيْنَانَ، حَتَّى تَوَارَثَتْهَا كِرَامُ الْأَصْدِلَابِ فِي مُطَهَّرَاتِ الْأَرْحَامِ، حَتَّى جَعَلَهَا اللَّهُ فِي صَيْلِبِ عَبْدِ الْمُطَلِّبِ، ثُمَّ قَسَمَهَا نِصْفَيْنِ، فَأَلْقَى نِصْفَهَا إِلَى صَيْلِبِ عَبْدِ اللَّهِ وَ نِصْفَهَا إِلَى صَيْلِبِ أَبِي طَالِبٍ وَ هِيَ سُلَالَةٌ تُوَلِّدُ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدًا وَ مِنْ أَبِي طَالِبٍ عَلِيًّا عَلَيْهِمَا الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ، فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى «وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَ صِهْرًا» وَ زَوْجَ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ عَلِيًّا، فَعَلِيُّ مِنْ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدٌ مِنْ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ فَاطِمَةُ نَسَبٌ وَ عَلِيُّ الصَّهْرُ. (٤٦٢)

در کتاب تفسیر فرات بن ابراهیم (٤٦٣) آمده:

علی بن محمد بن محمد بن جعفری با ذکر اسامی راویانی سند خود را به ابن

عبّاس می رساند که او در تفسیر این فرموده ی خداوند متعال در قرآن که می فرماید:

«و اوست خدایی که از آب بشر را آفرید و بین آنها خویشی نسب و بستگی ازدواج را قرار داد» گفته: خداوند خلق نمود نطفه ی روشن و نورانی مستوری را، پس آن را قرار داد در صُلب آدم، سپس آن را منتقل کرد به صلب «شیث» و از صلب شیث به صلب «أنوش» و از صلب انوش به صلب «قینان» تا آنجا که ارث می بردند این نطفه را، بهترین و گرامی ترین صُلب ها در پاکیزه ترین رحم ها تا آن که خداوند آن را در صلب عبدالمطلب قرار داد. پس آن نطفه را به دو نصف تقسیم نمود، پس نصفی از آن را در صلب عبدالله قرار داد و نصف دیگر را به صلب عبدالمطلب منتقل نمود و از این نطفه، سلاله ای از عبدالله متولد شد به نام محمّد صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ و از ابیطالب متولد شد به نام علی علیه السلام و به همین مناسبت فرمایش خداوند تعالی: «و اوست خدایی که از آب بشر را آفرید و بین آنها خویشی نسب و بستگی ازدواج را قرار داد» و ازدواج کرد حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر حضرت محمّد صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ با حضرت علی علیه السلام ، پس حضرت علی علیه السلام از حضرت محمّد صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ و حضرت محمّد صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از حضرت علی علیه السلام است و منظور از «نسب» در این آیه امام حسن و امام حسین و حضرت فاطمه: است و

منظور از «صهر» (داماد) حضرت علی علیه السلام است.

[روایت شماره] (۴۹)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ وَ كِتَابُ الْمُخْتَصَرِ: لِلْحَسَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ الْفِرْدَوْسِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ:
لَوْلَا عَلِيٌّ لَمْ يَكُنْ لِفَاطِمَةَ كُفُوًّا.

در کتاب مصباح الانوار و کتاب مختصر با واسطه از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نقل شده که حضرت فرمود:

اگر خدای تعالی حضرت علی علیه السلام را خلق نمی کرد، همسری برای فاطمه سلام الله عليها یافت نمی شد.

وَ مِنْهُ رَفَعَهُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ زَوَّجَكَ فَاطِمَةَ وَ جَعَلَ صَدَاقَهَا الْأَرْضَ، فَمَنْ مَشَى عَلَيْهَا مُبْغِضًا لَكَ مَشَى عَلَيْهَا حَرَامًا.

با ذکر سند از ابن عباس نقل کرده که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به حضرت علی علیه السلام فرمود:

ای علی! همانا خداوند عزوجل تو را تزویج کرد فاطمه سلام الله عليها را به تو و مهریه و صداق او را زمین قرار داد؛ پس هر کس بر روی زمین راه برود و کینه و بغض تو را داشته باشد، راه رفتنش بر روی زمین حرام است.

بخش ششم؛ معاشرت حضرت فاطمه زهراء سلام الله عليها با حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام (باب ۶؛ کیفیه معاشرتها سلام الله عليها مع علی علیه السلام)

[روایت شماره] (۱۰۱)

[علل الشرائع] [الْقَطَّانُ، عَنِ الشُّكْرِيِّ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَبْدِيِّ، عَنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنِ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ:

صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ الْفَجْرَ ثُمَّ قَامَ بِوَجْهِ كَنِيبٍ وَ قُمْنَا مَعَهُ حَتَّى صَارَ إِلَى مَنْزِلِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا فَأَبْصَرَ عَلَيْنَا نَائِمًا بَيْنَ يَدَيْ الْبَابِ عَلَى الدَّقْعَاءِ، فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَجَعَلَ يَمْسَحُ التُّرَابَ عَنْ ظَهْرِهِ وَ يَقُولُ: قُمْ فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي

يَا أَبَا تَرَابٍ، ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِهِ وَ دَخَلَ مَنْزِلَ فَاطِمَةَ، فَمَكَّنَّا هُنَيْئَةً، ثُمَّ سَمِعْنَا ضِحْكَاً عَالِياً، ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِوَجْهِ مُشْرِقٍ، فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ دَخَلْتَ بِوَجْهِ كَثِيبٍ وَ خَرَجْتَ بِخِلَافِهِ، فَقَالَ:

كَيْفَ لَا أَفْرُحُ وَ قَدْ أَصْلَحْتُ بَيْنَ اثْنَيْنِ أَحَبَّ أَهْلِ الْأَرْضِ إِلَيَّ أَهْلَ السَّمَاءِ.

بیان: الدقعاء التراب و الأخبار المشتمله علی منازعتهما مأوله بما يرجع إلى ضرب من المصلحه، لظهور فضلها علی الناس أو غیر ذلك مما خفی علینا جهته.

شیخ صدوق در کتاب علل الشرایع (۴۶۴) با چند واسطه از ابوهریره روایت می کند که گفت:

یک روز پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نماز صبح را به جای آورد.

آنگاه با یک صورت اندوهناکی برخاست و ما هم با آن حضرت برخاستیم. آن بزرگوار متوجه منزل فاطمه ی اطهر سلام الله علیها شد، حضرت علی علیه السلام را دید که جلوی در روی خاک ها خوابیده ست.

پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خاک ها را از پشت امیرالمؤمنین علی علیه السلام پاک نمود و فرمود:

برخیز پدر و مادرم به فدای تو ای ابوتراب! سپس دست مبارک حضرت امیر علیه السلام را گرفت و با یکدیگر داخل منزل حضرت زهرا سلام الله علیها شدند. ما مختصری مکث نمودیم آنگاه صدای خنده اش به گوش ما رسید. پس از این جریان دیدیم پیامبر خدا با صورتی خوشحال و درخشان از خانه ی فاطمه خارج شد.

گفتیم یا رسول الله! با صورتی مغموم و اندوهناک وارد و با صورتی خوشحال بازگشتی!؟

فرمود:

چرا خوشحال نباشم، در صورتی که بین دو نفر را که نزد اهل آسمان محبوب ترین مردم زمین هستند صلح و سازش دادم.

بیان:

علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید «دَقْعَاء» به معنای خاک است و نیز این گونه اخباری را که مشتمل بر نزاع بین حضرت امیر و حضرت زهرا علیهما السلام می باشند باید تأویل و تفسیر نمود، از قبیل اینکه منظور از آنها اظهار فضائل و مناقب ایشان باشد و یا غیر آن، از چیزهایی که بر ما پوشیده است.

[روایت شماره] (۰۲)

[علل الشرائع] القَطَّانُ، عَنِ الشُّكْرِیِّ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِمْرَانَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى، عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ: كَانَ بَيْنَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ كَلَامٌ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ أُلْقِيَ لَهُ مِثَالٌ فَاضْطَجَعَ عَلَيْهِ، فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَاضْطَجَعَتْ مِنْ جَانِبٍ وَ جَاءَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاضْطَجَعَ مِنْ جَانِبٍ، قَالَ:

فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَدَ عَلِيٍّ فَوَضَعَهَا عَلَى سُرَّتِهِ وَ أَخَذَ يَدَ فَاطِمَةَ فَوَضَعَهَا عَلَى سُرَّتِهِ فَلَمْ يَزَلْ حَتَّى أَصْلَحَ بَيْنَهُمَا ثُمَّ خَرَجَ فِقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَخَلْتَ وَ أَنْتَ عَلَى حَالٍ وَ خَرَجْتَ وَ نَحْنُ نُرَى الْبَشْرَى فِي وَجْهِكَ، قَالَ:

[و] مَا يَمْنَعُنِي وَ قَدْ أَصْلَحْتُ بَيْنَ اثْنَيْنِ أَحَبَّ مِنْ عَلِيٍّ وَ جِهَةِ الْأَرْضِ إِلَيَّ.

قال الصدوق؛: ليس هذا الخبر عندي بمعتمد ولا هو لي بمعتقد في هذه العلة لأن علياً و فاطمه عليهما السلام ما كانا ليقع بينهما كلام يحتاج رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إلى الإصلاح بينهما، لأنه عليه السلام سيد الوصيين و هي سيده نساء العالمين، مقتديان بنبي الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ في حسن الخلق.

مصباح الأنوار: عن حبيب مثله.

بيان: المثال بالكسر الفراش، ذكره الفيروز آبادي.

نيز در همان كتاب (۴۶۵) با

چند واسطه از حبيب بن ابی ثابت روايت می کند که گفت:

بين حضرت زهراء و علی بن ابیطالب علیهما السلام گفتگویی پیش آمد. پس از آن رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نزد ایشان وارد شد، فرشی برای آن حضرت گسترده و ایشان خوابید.

حضرت امیر علیه السلام نیز آمد و یک طرف آن بزرگوار خوابید. پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دست حضرت علی علیه السلام را گرفت و فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را گرفت و روی وسط شکم خود نهاد.

آنگاه بين ایشان را صلح و سازش داد. سپس خارج شد به آن حضرت گفته شد:

یا رسول الله! تو با حال مخصوصی بر علی و زهرا وارد شدی ولی اکنون می بینیم با این همه خوشحالی خارج گردیدی؟!!

فرمود:

چگونه شاد نباشم، در صورتی که بين دو نفر را که نزد من محبوب ترین اهل زمین می باشند صلح و سازش دادم.

شیخ صدوق رحمه الله علیه می گوید:

این خبر نزد من معتبر و مورد اعتماد نیست. زیرا بين علی و فاطمه علیهما السلام سخنی در نمی گرفت که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بیاید و بين ایشان را صلح و سازش بدهد.

حضرت علی علیه السلام سیدالوصیین می باشد و فاطمه ی اطهر سلام الله علیها سیده ی زنان عالم است. ایشان از نظر اخلاق، به حضرت رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ اقتدا می کردند.

در کتاب مصباح الانوار از حبيب مثل این حدیث نقل شده است.

بیان: المثال به کسر حرف میم به معنای بستر آمده همان طور که مرحوم فیروزآبادی ذکر کرده است.

[روایت شماره] (۰۳)

[علل الشرائع] [أبی، عَنْ سَعْدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَرَفَةَ، عَنْ وَكِيعٍ،

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْرَائِيلَ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ؛ قَالَ:

كُنْتُ أَنَا وَجَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ مُهَاجِرِينَ إِلَى بِلَادِ الْحَبَشَةِ (٤٦٦) فَأَهْدَيْتُ لِحُجْرَةَ جَارِيَةً قِيمَتُهَا أَرْبَعَةُ آلَافِ دِرْهَمٍ، فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ أَهْدَاهَا لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَخْدُمُهُ، فَجَعَلَهَا عَلِيًّا فِي مَنْزِلِ فَاطِمَةَ.

فَدَخَلَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا يَوْمًا فَظَنَرْتُ إِلَى رَأْسِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي حَجْرِ الْجَارِيَةِ فَقَالَتْ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ فَعَلْتَهَا، فَقَالَ:

لَا وَاللَّهِ يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ مَا فَعَلْتُ شَيْئًا فَمَا الَّذِي تُرِيدِينَ؟

قَالَتْ تَأْذُنُ لِي فِي الْمَصِيرِ إِلَى مَنْزِلِ أَبِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهَا: قَدْ أَذِنْتُ لَكَ.

فَتَجَلَّتْ بِجَلَالِهَا وَتَبَرَّقَعَتْ بِبُرْقُعِهَا وَارَادَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَهَبَطَ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ يُقْرئُكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ لَكَ: إِنَّ هَذِهِ فَاطِمَةُ قَدْ أَقْبَلَتْ تَشْكُو عَلَيْنَا فَلَا تَقْبَلْ مِنْهَا فِي عَلِيٍّ شَيْئًا، فَدَخَلَتْ فَاطِمَةُ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

جِئْتِ تَشْكِينِ عَلَيْنَا،

قَالَتْ:

إِي وَرَبِّ الْكَعْبَةِ، فَقَالَ لَهَا: ارْجِعِي إِلَيْهِ فَقُولِي لَهُ: رَغِمَ أَنْفِي لِرِضَاكَ.

فَرَجَعَتْ إِلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَتْ لَهُ يَا أَبَا الْحَسَنِ رَغِمَ أَنْفِي لِرِضَاكَ تَقُولُهَا ثَلَاثًا فَقَالَ لَهَا: عَلِيٌّ شَكَوْتَنِي إِلَى خَلِيلِي وَحَبِيبِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، وَاسْوَأَتَاهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، أَشْهَدُ اللَّهَ يَا فَاطِمَةُ أَنَّ الْجَارِيَةَ حُرَّةٌ لَوْجِهَ اللَّهِ وَ أَنَّ الْأَرْبَعِ مَائَةِ دِرْهَمِ الَّتِي فَضَلْتِ مِنْ عَطَائِي صَدَقَهُ عَلَى فَقَرَاءِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ.

ثُمَّ تَلَبَّسَ وَانْتَعَلَ وَارَادَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَهَبَطَ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ يُقْرئُكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ لَكَ: قُلْ لِعَلِيِّ: قَدْ أَعْطَيْتُكَ الْجَنَّةَ بِعِثْقِكَ الْجَارِيَةَ

فِي رِضَى فَاطِمَةَ وَ النَّارَ بِالْأَرْبَعِ مِائَةِ دِرْهَمٍ الَّتِي تَصَدَّقَتْ بِهَا، فَأَدْخَلَ الْجَنَّةَ مَنْ شِئْتِ بِرَحْمَتِي وَ أَخْرَجَ مِنَ النَّارِ مَنْ شِئْتِ بِعَفْوِي، فَعِنْدَهَا قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَنَا قَسِيمُ اللَّهِ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ.

[المناقب لابن شهر آشوب] أبو منصور الكاتب في كتاب الرّوح و الرّيحان، عن أبي ذرّ مثله.

[بشاره المصطفى] والدي أبو القاسم و عمّار بن ياسر و ولده سعد جميعاً، عن إبراهيم بن نصر الجرجانيّ، عن محمّد بن حمزه المرعشيّ، عن محمّد بن الحسن، عن محمّد بن جعفر، عن حمزه بن إسماعيل، عن أحمد بن الخليل، عن يحيى بن عبد الحميد، عن شريك، عن ليث بن أبي سليم، عن مجاهد، عن ابن عبّاس مثله بأدنى تغيير و قد أوردناه في باب أنّه عليه السلام قسيم الجنّة و النّار (٤٦٧).

شيخ صدوق در علل الشّرايع (٤٦٨) با چند واسطه از ابوذر روايت مي كند كه گفت:

در آن موقعي كه من و جعفر بن ابيطالب به سوي حبشه هجرت مي كرديم كنيزكي را به جعفر بن ابيطالب هديه كردند كه قيمت آن ٤٠٠٠ درهم بود. هنگامي كه به مدينه آمديم جعفر آن كنيزك را به حضرت اميرالمؤمنين علي بن ابيطالب عليه السلام تقديم نمود كه خدمتگزار آن بزرگوار باشد.

حضرت امير عليه السلام آن كنيزك را در خانه ي فاطمه ي اطهر سلام الله عليها جاي داد.

يك روز حضرت زهراء سلام الله عليها داخل خانه گرديد مواجه شد با حضرت علي بن ابيطالب عليه السلام كه سر مبارك خود را در کنار آن كنيزك نهاده بود.

حضرت فاطمه به حضرت علي عليهما السلام عرض كرد:

آيا با اين كنيزك عملي انجام داده اي؟

فرمود:

نه به خدا قسم، من عملي انجام نداده ام، منظور تو چيست؟

عرض كرد:

به من

اجازه بده تا به خانه ی پدرم بروم.

فرمود:

مانعی ندارد.

وقتی حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها لباس پوشید و نقاب زد که به خانه ی پدر بزرگوار خویش برود جبرئیل نازل شد و گفت:

یا محمد! خدای رؤوف به تو سلام می رساند و می فرماید:

اکنون فاطمه ی زهراء نزد تو می آید و از علی شکایت می کند ولی تو به شکایت وی ترتیب اثر مده!

موقعی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به حضور پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ مشرف شد آن حضرت فرمود:

گمانم آمدی که از علی شکایت کنی؟

عرض کرد:

آری به خدا قسم.

رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

برگرد و به علی بگو: من علیرغم میل باطنی خود، راضیم به رضای تو!! فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به سوی حضرت علی علیه السلام مراجعت نمود و سه مرتبه به آن بزرگوار عرض کرد:

یا اباالحسن! من علیرغم میل باطنی خود به رضای تو راضی می باشم.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

شکایت مرا به دوست و حبیب پیغمبر اکرم نمودی؟ آه از شرمندگی من نزد پیامبر خدا! ای فاطمه! من خدا را شاهد می گیرم که این کنیزک را در راه خدا آزاد نمودم و آن چهارصد درهمی که از عطاء من زیاد آمده برای فقراء مدینه صدقه ست.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام پس از این گفتگوها لباس و نعلین های خود را پوشید که به حضور حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ مشرف شود. جبرئیل نازل شد و گفت:

یا محمد! خدای مهربان سلام می رساند و می فرماید:

به حضرت امير بفرما: من بهشت را براي اينكه آن كنيز را به جهت رضايت فاطمه آزاد كردى به تو عطا

نمودم و جهنم را برای آن چهارصد درهمی که صدقه دادی در اختیار تو نهادم.

پس تو هر کسی را که می خواهی با اجازه ی من داخل بهشت کن و هر کسی را که می خواهی به وسیله ی عفو و بخشش من از جهنم آزاد نما! بدین لحاظ بود که حضرت امیر علیه السلام می فرمود:

من از طرف خدا تقسیم کننده ی بهشت و جهنم می باشم (۴۶۹).

در کتاب های مناقب (۴۷۰) و بشاره المصطفی (۴۷۱) با سندهای دیگری مثل این حدیث با کمی تغییر آمده ست.

[روایت شماره] (۰۴)

[المناقب لابن شهر آشوب] لَمَّا انْصَرَفَتْ فَاطِمَةُ مِنْ عِنْدِ أَبِي بَكْرٍ أَقْبَلَتْ عَلَيَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَتْ لَهُ: يَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ اشْتَمَلْتَ شَيْمَةَ الْجَنِينِ وَ قَعَدْتَ حُجْرَةَ الظَّنِينِ فَتَقَضَّتْ قَادِمَةَ الْأَجْدَلِ، فَحَانَكَ رِيْشُ الْأَعْزَلِ [أَضْرَعْتَ خَدَّكَ يَوْمَ أَضْعَتَ جَدَّكَ، افْتَرَسْتَ الذُّنَابَ وَ افْتَرَشْتَ التُّرَابَ، مَا كَفَفْتَ قَائِلًا وَ لَا أَعْنَيْتَ بَاطِلًا] هَذَا ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ يَبْتَرُّنِي نُحَيْلَهُ أَبِي وَ بُلَيْغَةَ ابْنِي، وَاللَّهِ لَقَدْ أَجْهَرَ فِي خِصَامِي وَ أَلْفَيْتُهُ أَلَدَّ فِي كَلَامِي، حَتَّى مَنَعْتَنِي الْقَيْلَةَ نَصِيرَهَا وَ الْمُهَاجِرَةَ وَضِلْمَهَا وَ غَضَبَتِ الْجَمَاعَةَ دُونِي طَرْفَهَا، فَلَا دَافِعَ وَ لَا مَانِعَ خَرَجْتُ كَاطِمَةً وَ عِيدْتُ رَاغِمَةً وَ لَا خِيَارَ، لِي لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَيْبَتِي وَ دُونَ زَلَّتِي عَزِيدِي اللَّهُ مِنْكَ عَادِيًا وَ مِنْكَ حَامِيًا، وَيَلَايَ فِي كُلِّ شَارِقٍ، وَيَلَايَ مَاتَ الْعَمْدُ وَ وَهَنَتِ الْعُضُدُ وَ شَكُوَايَ إِلَى أَبِي. وَ عُدُوَايَ إِلَى رَبِّي اللَّهُمَّ أَنْتَ أَشَدُّ قُوَّةً.

فَاجَابَهَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ: لَا- وَيَلِ لِمَكِ بَيْلِ الْوَيْلِ لِسَانِيكَ نَهْنِي عَنْ وَجْدِكَ يَا بَيْتَةَ الصَّفْوَةِ وَ بَقِيَةَ النَّوَّةِ، فَمَا وَنَيْتُ عَنْ دِينِي وَ لَا أَخْطَأْتُ مَقْدُورِي، فَإِنْ كُنْتَ تُرِيدِينَ الْبُلْغَةَ، فَرِزْقُكَ مَضْمُونٌ وَ كَفِيلُكَ مَأْمُونٌ وَ مَا أُعِدُّ لَكَ خَيْرٌ مِمَّا قَطَعَ عَنْكَ،

فَاخْتَسِبِي اللَّهَ، فَقَالَتْ: حَسْبِيَ اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ (۴۷۲).

بیان: اقول: قد مرَّ [تصحیح] کلماتها و شرحها فی أبواب فدک.

در کتاب مناقب (۴۷۳) می نگارد هنگامی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از نزد ابوبکر مراجعت نمود و پیش امیرالمؤمنین علیه السلام آمد. به آن حضرت گفت:

هنگامی که حضرت فاطمه سلام الله علیها از نزد ابو بکر بازگشت پیش حضرت علی علیه السلام آمده عرض کرد:

ای فرزند ابوطالب! آیا همچون جنین پرده نشین شده ای و چون کسی که به او تهمت زده اند در گوشه ی خانه نشسته ای؟ تو آن کسی بودی که پرهای بزرگ شاهین را شکستی، حال چه شده که این پرهای بی ارزش دست و پای تو را بسته اند. ابوبکر هدیه ی پدرم را از من به زور گرفته، آشکارا به دشمنی من برخاسته و از لجاج و عناد خود روی برنمی تابد چندان که اوس و خزرج از من بریدند و مهاجران نیز از حمایت من خودداری کردند و مردم نیز یاری کردن را فراموش نمودند و امروز برای دفع ستم های آن مرد، نه یآوری دارم و نه مددکاری. امروز خشم خود را فرو خوردم و از خانه خارج شدم ولی با خواری بازگشتم. تو شیرمردی بودی که گرگ ها را در هم می کوبیدی، ولی امروز در را به روی خود بسته ای. آیا توان دفاع از حق را، از تو گرفته اند؟ آیا قدرت برگرداندن این باطل را نداری؟ چرا که من دیگر قدرت دفاع از خود را ندارم. ای کاش قبل از امروز مُرده بودم و شاهد این خواری و مذلت نبودم! اگر با تو به تندی سخن گفتم و یا از یاری نکردنت برآشفتم، از خدا مطالبه عفو

و بخشش می کنم.

وای بر من از هر صبحی که سر برآورد در حالی که پناهگاه بزرگ من از دنیا رفته و نبودنش مرا این چنین پریشان و ناتوان ساخته ست. امروز دیگر چه می توانم بکنم جز آنکه شکایت این مردم را به پدرم بکنم و از خداوند طلب یاری کنم؟ بارالها قدرت تو از همه کس بیشتر است پس خودت داد مرا از این نامردمان بستان.

حضرت علی علیه السلام به حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

ای دختر آنکه خداوند انتخابش کرد و ای یادگار پیامبر، غم مخور، بلکه شایسته است آن که حق تو را پایمال نموده آه و ناله پیشه کند زیرا آن حق، دامن او را خواهد سوزاند، اما بدان که من به دلیل سستی و ضعف گوشه نشین نشده ام، بلکه آنچه در توان داشتم به کار بستم ولی نتیجه ای نگرفتم و آنها را به خداوند واگذار کردم، که خداوند عهده دار آنهاست و از مکر و نیرنگ اینان نیز در امان است.

پس حضرت فاطمه سلام الله علیها آرام گرفت و فرمود:

خداوند مرا کافیت و او بهترین و کیل برای بندگان خویش است.

[روایت شماره] (۰۵)

[المناقب لابن شهر آشوب] مَعْقِلُ بْنُ يَسَارٍ وَ أَبُو قُبَيْلٍ وَ ابْنُ إِسْحَاقَ وَ حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ وَ عِمْرَانُ بْنُ الْحَصَيْنِ وَ ابْنُ غَسَّانٍ وَ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَعَ اخْتِلَافِ الرِّوَايَاتِ وَ اتَّفَاقِ الْمَعْنَى، أَنَّ النَّسْوَةَ قُلْنَ: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ خَطْبُكَ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ فَرَدَّهُمْ أَبُوكَ وَ زَوَّجَكَ عَائِلًا! فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ زَوَّجْتَنِي عَائِلًا فَهَزَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِيَدِهِ مَعْصَمَهَا وَ قَالَ:

لَا يَا فَاطِمَةُ وَ لَكِنَّ

زَوَّجْتُكَ أَقْدَمَهُمْ سَلْمًا وَ أَكْثَرَهُمْ عِلْمًا وَ أَعْظَمَهُمْ حِلْمًا، أُمِّيَا عَلِمْتَ يَا فَاطِمَةُ أَنَّهُ أَخِي فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ، فَصَبِحَتْ وَ قَالَتْ رَضِيَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ فِي رِوَايَةٍ أَبِي قُبَيْلٍ: لَمْ أَزُوجِكَ حَتَّى أَمَرَنِي جَبْرَائِيلُ وَ فِي رِوَايَةِ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ وَ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ أَمَا إِنِّي قَدْ زَوَّجْتُكَ خَيْرَ مَنْ أَعْلَمُ وَ فِي رِوَايَةِ ابْنِ غَسَّانٍ زَوَّجْتُكَ خَيْرَهُمْ.

وَ فِي كِتَابِ ابْنِ شَاهِينَ: عَبْدُ الرَّزَّاقِ، عَنْ مُعَمَّرٍ، عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ: أَنْكَحْتُكَ أَحَبَّ أَهْلِي إِلَيَّ.

ابن شهر آشوب در مناقب (۴۷۴) با چند واسطه از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

زنان قریش به حضرت فاطمه سلام الله عليها گفتند:

فلان و فلان خواستگار تو بودند، پدر تو آنان را رد کرد و تو را به مردی شوهر داد که تهیدست است. موقعی که پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نزد آن بزرگوار آمد، حضرت فاطمه سلام الله عليها عرض کرد:

پدر جان! تو مرا به شخصی دادی که تهیدست می باشد!؟

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به دست مبارک خود، مِیچ دست فاطمه ی اطهر سلام الله عليها را تکان داد و به وی فرمود:

نه! ای فاطمه! بلکه تو را به شخصیتی دادم که از لحاظ اسلام بر همه مقدم و از نظر علم از همه أعلم و از نظر حلم از همه بزرگتر است.

ای فاطمه! آیا نمی دانی که علی در دنیا و آخرت برادر من است؟

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها پس از این سخنان خندید و عرض کرد:

یا رسول الله! راضی شدم. در روایت ابی قبیل آمده که پیامبر

اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ خطاب به حضرت فاطمه سلام الله عليها فرمود:

من تو را (برای حضرت علی علیه السلام) تزویج نکردم مگر بعد از آنکه جبرئیل از طرف خداوند متعال به من امر نمود.

و در روایت عمران بن الحصین و حبیب بن ابی ثابت آمده است: آگاه باش که من تو را به ازدواج کسی در آوردم، که او بهترین کسیست که من می دانم و در روایت ابن غسان آمده که من تو را به ازدواج بهترین خلائق در آوردم.

و در کتاب ابن شاهین آمده:

عبدالرزاق با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ نقل می کند که ایشان به حضرت فاطمه سلام الله عليها خطاب فرمود:

من تو را به نکاح کسی در آوردم که او محبوب ترین خویشاوندان من است به من.

[روایت شماره] (۰۶)

[کتاب الروضه] [الفضائل لابن شاذان] [عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ يَرْفَعُهُ إِلَى سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ:

كُنْتُ وَاقِفًا بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ أَشْرَبُ الْمَاءِ عَلَى يَدَيْهِ إِذَا دَخَلَتْ فَاطِمَةُ وَ هِيَ تَبْكِي، فَوَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهَا وَقَالَ:

مَا يُبْكِيكَ لَا أَبْكَى اللَّهُ عَيْنَيْكَ يَا حُورِيَّةُ،

قَالَتْ:

مَرَرْتُ عَلَى مَلَا مِنْ نِسَاءِ قُرَيْشٍ وَ هُنَّ مُخْضَبَاتٌ، فَلَمَّا نَظَرْنَ إِلَيَّ وَقَعُوا فِيَّ وَ فِي ابْنِ عَمِّي فَقَالَ لَهَا: وَ مَا سُمِعْتَ مِنْهُنَّ؟

قَالَتْ:

قُلْنَ: كَانَ قَدْ عَزَّ عَلَى مُحَمَّدٍ أَنْ يُرْوَجَ ابْنَتُهُ مِنْ رَجُلٍ فَقِيرٍ قُرَيْشٍ وَ أَقْلِهِمْ مَالًا؛ فَقَالَ لَهَا: وَاللَّهِ يَا بَيْتِي مَا زَوَّجْتُكَ وَ لَكِنَّ اللَّهَ زَوَّجَكَ مِنْ عَلِيٍّ فَكَانَ بَدُوهُ مِنْهُ.

وَ ذَلِكَ أَنَّهُ خَطَبَكَ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ فَعِنْدَ ذَلِكَ جَعَلْتُ أَمْرَكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ أَمْسَكْتُ عَنِ النَّاسِ، فَبَيْنَا صَلَّيْتُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ صَلَاةَ

الْفَجْرِ إِذْ سَمِعْتَ خَفِيفَ الْمَلَائِكَةِ وَ إِذَا بِحَبِيبِي جَبْرَائِيلَ وَ مَعَهُ سَبْعُونَ صِفًّا مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُتَوَجِّينَ، مُقَرَّبِينَ، مُدْمِلَجِينَ (٤٧٥)
فَقُلْتُ: مَا هَذِهِ الْقَعَقَعَةُ مِنَ السَّمَاءِ يَا أَخِي جَبْرَائِيلُ؟

فَقَالَ:

يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَطَّلَعَ إِلَيَّ الْمَارِضِ إِطْلَاعَهُ، فَاخْتَارَ مِنْهَا مِنَ الرِّجَالِ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ مِنَ النِّسَاءِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا،
فَرَوَّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ، فَرَفَعَتْ رَأْسَهَا وَ تَبَسَّمتْ بَعْدَ بُكَائِهَا وَ قَالَتْ:

رَضِيتُ بِمَا رَضِيَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ.

فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

أَلَا أَرَيْدُكَ يَا فَاطِمَةُ فِي عَلِيٍّ رَغْبَةً؟

قَالَتْ:

بَلَى،

قَالَ:

لَا يَرِدُ عَلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ رُكْبَانٌ أَكْرَمُ مِنَّا أَرْبَعَةً: أَخِي صَالِحٌ عَلَيَّ نَاقَتِهِ وَ عَمِّي حَمْرُهُ عَلَيَّ نَاقَتِي الْعَضْبَاءِ وَ أَنَا عَلَيَّ الْبُرَاقِ وَ بَعْلُكَ
عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيَّ نَاقِهِ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ.

فَقَالَتْ:

صِفْ لِي النَّاقَةَ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خُلِقَتْ؟

قَالَ:

نَاقَةُ خُلِقَتْ مِنْ نُورِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، مُدْبَبَجُهُ الْجَنِينِ، صِفْرَاءُ، حَمْرَاءُ الرَّأْسِ، سَوْدَاءُ الْحِدَقِ، قَوَائِمُهَا مِنَ الذَّهَبِ، خِطَامُهَا مِنَ اللُّؤْلُؤِ
الرَّطْبِ، عَيْنَاهَا مِنَ الْيَاقُوتِ وَ بَطْنُهَا مِنَ الزَّبْرِجَدِ الْأَخْضَرِ. عَلَيْهَا قُبَّةٌ مِنْ لَوْلُوهِ بَيْضَاءَ، يُرَى بَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا وَ ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا،
خُلِقَتْ مِنْ عَفْوِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

تِلْكَ النَّاقَةُ مِنْ نُوقِ اللَّهِ، لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ رُكْنًا بَيْنَ الرُّكْنِ وَ الرُّكْنِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِأَنْوَاعِ التَّسْبِيحِ لَا يَمُرُّ
عَلَى مَلَاةٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِلَّا -قَالُوا: مَنْ هَذَا الْعَبْدُ؟ مَا أَكْرَمَهُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَرَاهُ نَبِيًّا مُرْسَلًا، أَوْ مَلَكًا مُقَرَّبًا، أَوْ حَامِلَ عَرْشِ، أَوْ
حَامِلَ كُرْسِيِّ، فَيَتَادَى مُنَادٍ مِنْ بَطْنَانِ الْعَرْشِ: أَيُّهَا النَّاسُ، لَيْسَ هَذَا بِنَبِيِّ مُرْسَلٍ وَ لَا مَلَكٍ مُقَرَّبٍ، هَذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ
السَّلَامُ، فَيَبْدُرُونَ رِجَالًا رِجَالًا، فَيَقُولُونَ: «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» (٤٧٦) حَدَّثُونَا فَلَمْ نُصَدِّقْ وَ نَصَحُونَا فَلَمْ نَقْبَلْ وَ

الَّذِينَ يُحِبُّونَهُ تَعَلَّقُوا بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى، كَذَلِكَ يَنْجُونَ فِي الْآخِرَةِ.

يَا فَاطِمَةُ أَلَا أَزِيدُكَ فِي عَلِيِّ رَغْبَةً،

قَالَتْ:

زِدْنِي يَا أَبَتَاهُ.

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

إِنَّ عَلِيًّا أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ مِنْ هَارُونَ لِأَنَّ هَارُونَ أَغْضَبَ مُوسَى وَ عَلِيٌّ لَمْ يُغْضِ بِنِي قَطُّ وَ الَّذِي بَعَثَ أَبَاكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا غَضِبْتُ عَلَيْهِ يَوْمًا قَطُّ وَ مَا نَظَرْتُ فِي وَجْهِ عَلِيٍّ إِلَّا ذَهَبَ الْغَضَبُ عَنِّي.

يَا فَاطِمَةُ أَلَا أَزِيدُكَ فِي عَلِيِّ رَغْبَةً،

قَالَتْ:

زِدْنِي يَا نَبِيَّ اللَّهِ.

قَالَ:

هَبْطَ عَلِيٍّ جَبْرئِيلُ وَ قَالَ:

يَا مُحَمَّدُ اقْرَأْ عَلِيًّا مِنَ السَّلَامِ.

فَقَامَتْ وَ قَالَتْ فَاطِمَةُ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا: رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَ بِكَ يَا أَبَتَاهُ نَبِيًّا وَ بِابْنِ عَمِّي بَعْلًا وَ وَلِيًّا.

در کتاب روضه از ابن عباس از سلمان فارسی روایت می کند که گفت:

در آن وقتی که پیش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم ایستاده بودم و آب به دست های مبارک آن حضرت می ریختم حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها در حالی وارد شد که گریان بود. پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم دست مبارک خود را روی سر فاطمه سلام الله عليها نهاد و فرمود:

چه امری باعث گریه ی تو شده؟ خدا چشم تو را گریان نکند، ای حوریه! عرض کرد:

من به گروهی از زنان قریش که خضاب کرده بودند رسیدم، وقتی چشم آنان به من افتاد راجع به پسر عمویم طعنه زدند.

فرمود چه سخنی از ایشان شنیدی؟

عرض کرد:

می گویند ناگوار است که مُحَمَّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آٰلِهِ وَ سَلَّمَ دختر خود را به مردی از قریش بدهد که فقیر است.

فرمود:

دختر جان! من تو را شوهر ندادم، بلکه خدا تو را برای علی تزویج نموده.

زیرا موقعی که فلان و فلان خواستگار

تو بودند من سکوت اختیار نمودم و امر ازدواج تو را به خدا واگذار کردم تا اینکه نماز صبح جمعه را خواندم و صدای ملائکه را شنیدم ناگاه جبرئیل را با هفتاد هزار صف ملک از ملائکه دیدم که تاج به سر نهاده اند، گوشواره پوشیده اند و النگو به دست کرده اند.

گفتم:

ای جبرئیل! این سر و صداها چیست که از آسمان می شنوم؟

گفت:

یا محمد! خدای توانا توجهی به زمین کرد و از مردان علی و از زنان فاطمه را برگزید. تو فاطمه را برای علی تزویج کن. حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها سر خود را به جانب آسمان بلند و پس از گریان شدن یک تبسمی کرد و عرض کرد: راضی شدم به رضای خدا و رسول او.

رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

آیا می خواهی بیش از این راجع به مقام علی بگویم تا به وی رغبت پیدا کنی؟

عرض کرد:

آری.

فرمود:

از ما چهار نفر گرامی تر، کسی سواره بر خدا وارد نخواهد شد:

۱. برادرم حضرت صالح که بر ناقه ی خود سوار است.

۲. عمویم حمزه که بر ناقه ی عضباء سوار می شود.

۳. من که بر براق سوارم.

۴. شوهر تو علی بن ابیطالب علیه السلام که بر یکی از ناقه های بهشتی سوار خواهد شد.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

وصف آن ناقه را برای من بگو که از چه چیزی آفریده شده ست؟

رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

ناقه ایست که از نور خدا آفریده شده بدین وصف: دو پهلوی آن آراسته، زرد رنگ، سر آن قرمز، سیاه چشم، پاهای آن از طلا، افسار از مروارید، چشمان آن از یاقوت، شکم آن از زبرجد سبز، قبه ای از لؤلؤ سفید

بر پشت آن است، باطن آن از ظاهر و ظاهر آن از باطنش دیده می شود. آن ناچه از عفو خدا آفریده شده. این ناچه، که از ناچه های خداست دارای هفتاد هزار رکن بوده، بین هر رکن تا رکن دیگر هفتاد هزار ملک می باشد که مشغول انواع و اقسام تسبیح پروردگار جهان هستند.

حضرت علی علیه السلام به هیچ یک از گروه ملائکه عبور نمی کند مگر اینکه می گویند:

این بنده کیست، چقدر خدای رؤوف او را گرامی داشته ست؟! گویا پیغمبری مرسل باشد، یا ملکی مقرب باشد یا حامل عرش باشد یا حامل کرسی باشد؟

آنگاه منادی از وسط عرش ندا می کند:

ای مردم! این شخص پیغمبر مرسل و ملک مقرب نیست. بلکه این علی بن ابیطالب علیه السلام است. سپس گروهی دسته دسته به تعجیل می آیند و می گویند:

«ما از خدائیم و به سوی او باز می گردیم» این مطالب را برای ما می گفتند ولی ما تصدیق نمی کردیم، ما را نصیحت می نمودند ولی نمی پذیرفتیم، افرادی که این علی را دوست داشته باشند به دستگیری محکمی چنگ زده اند که در آخرت این چنین نجات پیدا می کنند.

ای فاطمه! دوست داری بیشتر از این راجع به علی علیه السلام بگویم تا راغب وی شوی؟

عرض کرد:

آری.

فرمود:

حضرت علی علیه السلام از حضرت هارون پیش خدا عزیزتر است، زیرا هارون حضرت موسی را به غضب درآورد، اما علی بن ابیطالب علیه السلام هرگز مرا به غضب در نیآورده ست.

ای فاطمه! باز هم دوست داری که از مقام علی برای تو شرح دهم؟

عرض کرد:

آری ای پیامبر خدا.

فرمود:

جبرئیل نازل شد و گفت:

یا محمد! از طرف خدا به علی سلام برسان.

فاطمه از جای برخاست و فرمود:

راضی شدم که خدا پروردگار من باشد

و تو ای پدرجان، پیغمبر من باشی و پسر عمویم شوهر و ولی من باشد.

[روایت شماره] (۰۷)

[الکافی] عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

كَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَحْتَطِبُ وَيَسْتَقِي وَيَكْنُسُ وَكَانَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا تَطْحَنُ وَتَعْجِنُ وَتَخْبِزُ.

[الأمالی للشيخ الطوسي] الحسين بن إبراهيم القزويني، عن محمد بن وهبان، عن أحمد بن إبراهيم، عن الحسن بن علي الزعفراني، عن البرقي عن أبيه، عن ابن أبي عمير مثله.

در کتاب کافی (۴۷۷) با چند واسطه از حضرت صادق آل محمد روایت می کند که فرمود:

حضرت امیر علیه السلام هیزم می آورد، آب می آورد و جاروب می کرد. فاطمه ی زهراء سلام الله عليها آسیاب می کرد، خمیر می کرد و نان می پخت.

مرحوم شیخ طوسی هم در امالی (۴۷۸)، با چند واسطه مانند این حدیث را روایت کرده ست.

[روایت شماره] (۰۸)

[الأمالی للشيخ الطوسي] الْحُسَيْنُ، عَنْ ابْنِ وَهْبَانَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُبَيْشٍ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ صَفْوَانَ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي عُنْدَرٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قُلْ لِفَاطِمَةَ: لَا تَعْصِي عَلِيًّا فَإِنَّهُ إِنْ غَضِبَ غَضِبْتُ لِعُضْبِهِ.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۴۷۹) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

خدای علیم به رسول عظیم الشأن خود وحی کرد به فاطمه بگو: مبدا نسبت به علی نافرمانی کنی! زیرا اگر علی غضب کند من هم غضب خواهم کرد.

[روایت شماره] (۰۹)

وَ فِي الدِّيَوَانِ الْمَنَسُوبَةِ أَبْيَاتُهَا إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، أَنَّهُ قَالَتْ فِي مَرَضِهِ مُخَاطَبًا لِفَاطِمَةَ مَا رَوَى عَنْ أَبِي الْعَلَاءِ الْحَسَنِ الْعَطَّارِ، عَنِ الْحَسَنِ الْمُقْرِي، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحَافِظِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ الْمُقْرِي، عَنْ زَيْدِ بْنِ مُسْكَانَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ الْبَلَوِيِّ أَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْشَدَ هَذِهِ الْأَبْيَاتَ وَهُوَ مَحْمُومٌ يَرِثِي فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا:

وَ إِنَّ حَيَاتِي مِنْكَ يَا بِنْتَ أَحْمَدَ

بِإِظْهَارِ مَا أَخْفَيْتَهُ لَشَدِيدٍ

وَ لَكِنْ لِأَمْرِ اللَّهِ تَعْنُو رِقَابَنَا

وَ لَيْسَ عَلَيَّ أَمْرُ الْإِلَهِ جَلِيدٌ

أَتَضْرَعُنِي الْحُمَّى لَدَيْكَ وَ أَشْتَكِي

إِلَيْكَ وَ مَا لِي فِي الرِّجَالِ نَدِيدٌ

أَصِرُّ عَلَى صَبْرٍ وَ أَقْوَى عَلَى مُتَّى

إِذَا صَبْرُ خَوَّارِ الرِّجَالِ بَعِيدٌ

وَ فِي هَذِهِ الْحُمَّى دَلِيلٌ بَانَهَا

لِمَوْتِ الْبَرَائِيَا قَائِدٌ وَ بَرِيدٌ

بيان: و إن حياتي منك أى اشتدت حياتي بسببك حيث لا بد لي من إظهار ما أخفيته من المرض، كذا خطر بالبال (٤٨٠) و قيل: منك أى من بعدك و قيل: أى حياتي منك و بسببك و أنا شديد بإظهار ما أخفيته، أى لا أظهره و لا

یخفی بعدهما، تعنو ای تخضع و الجلید:

الصلب و الندید:

المثل و النظیر و الخوار الضعیف و الصّیاح.

در کتاب دیوانی شعری که اشعار آن منسوب به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام است راجع به مرثیه ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می فرماید:

حقاً که زندگی من بعد از تو ای دختر احمد به آشکار نمودن چیزی که مخفی کرده ام سخت است.

ولی گردن های ما برای عظمت خدا فروتنی می کند و برای انجام امر خدا هیچ عملی سخت نخواهد بود.

آیا تب، مرا نزد تو می اندازد و من به تو شکایت کنم، در صورتی که در میان مردان نظیر من وجود ندارد.

من صبر می کنم و به حاجت خویشتن نائل و پیروز می شوم موقعی که خیلی بعید است صبر بتواند مردان را سست نماید.

در این تب، دلیلیست که آن برای مرگِ مردم یک نوع پیشوا و قاصد است.

بیان: در توضیح این جمله که در ابیات گذشت «إِنَّ حَيَاتِي مِنْكَ» مرحوم علامه رحمه الله علیه می گوید:

یعنی زندگی و حیات من به سبب تو (به سبب فراق یا مصائب تو) بسیار سخت و ناگوار شده به اندازه ای سخت که ناچار هستم آنچه را مخفی کرده بودم آشکار کنم، (پس مرحوم علامه رحمه الله علیه می گوید معنی این مصرع این گونه که گفتیم به ذهن می رسد) و همچنین قول ضعیفی گفته منظور از «مِنْكَ» یعنی بعد از تو (زندگی بر من سخت و دشوار شده بعد از تو) و باز قول دیگری گفته: منظور این است که حیات و زندگی من از تو و به سبب تو می باشد و من مُصَمَّم هستم به آشکار نمودن آنچه مخفی نموده ام، یعنی آن را در گذشته اظهار نکرده ام

و در آینده آن را مخفی نمی کنم.

و در معنی کلمه ی «تعنو» گفته اند:

به معنی خضوع و فروتنی ست و «جلید» به سخت و محکم و شدید معنی شده است و «ندید» به معنی مثل، مانند، نظیر است و «خوار» به معنی ضعیف و شکسته می باشد.

[روایت شماره] (۱۰)

دَعَوَاتُ الرَّاَوْنِدِيِّ: عَنْ سُؤْيِدِ بْنِ غَفَلَةَ قَالَ أَصَابَتْ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ شِدَّةٌ فَأَتَتْ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ، فَدَقَّتِ الْبَابَ فَقَالَ:

أَسْمِعْ حِسَّ حَبِيبِي بِالْبَابِ يَا أُمَّ أَيْمَنَ قَوْمِي وَ انْظُرِي!، فَفَتَحَتْ لَهَا الْبَابَ، فَدَخَلَتْ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ لَقَدْ جِئْتِنَا فِي وَفْتٍ مَا كُنْتَ تَأْتِينَا فِي مِثْلِهِ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ مَا طَعَامُ الْمَلَائِكَةِ عِنْدَ رَبِّنَا؟

فَقَالَ:

التَّحْمِيدُ؟

فَقَالَتْ:

مَا طَعَامُنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ:

وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا أَقْبَسُ فِي آلِ مُحَمَّدٍ شَهْرًا نَارًا وَ أَعْلَمُكَ خَمْسَ كَلِمَاتٍ عَلَّمْنِيهِنَّ جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَتْ:

يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْخَمْسُ الْكَلِمَاتُ؟

قَالَ:

«يَا رَبَّ الْأَوْلِيَيْنِ وَ الْأَخْرِيْنَ، يَا ذَا الْقُوَّةِ الْمَتِينِ وَ يَا رَاحِمَ الْمَسَاكِينِ وَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ» وَ رَجَعَتْ فَلَمَّا أَبْصَرَتْهَا عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

بَأَبِي أَنْتِ وَ أُمِّي مَا وَرَاءَكَ يَا فَاطِمَةُ؟

قَالَتْ ذَهَبْتُ لِلدُّنْيَا وَ جِئْتُ لِلْآخِرَةِ،

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَيْرٌ أَمَامَكَ خَيْرٌ أَمَامَكَ.

در کتاب دعوات راوندی (۴۸۱) از سُؤْيِدِ ابْنِ غَفَلَةَ روایت می کند که گفت:

حضرت علی علیه السلام دچار تهیدستی شدیدی شد.

حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها برای این موضوع به حضور رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم مشرف شد. هنگامی که دقُّ الباب نمود پیغمبر اکرم:

فرمود:

من احساس می کنم که حییم پشت در باشد، ای اُم ایمن

برخیز بین کیست؟

وقتی امّ ایمن در را باز کرد و فاطمه ی زهراء سلام الله عليها داخل شد پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به وی فرمود:

هنگامی نزد ما آمدی که هیچ وقت نمی آمدی؟! عرض کرد:

یا رسول الله! غذای ملائکه نزد خدای ما چیست؟

فرمود:

گفتن «الْحَمْدُ لِلَّهِ».

عرض کرد:

غذای ما چیست؟

فرمود:

قسم به حقّ آن خدایی که جان من در دست قدرت اوست، مدّت یک ماه است که آتش در خانه ی ما روشن نشده ولی من، آن پنج کلمه ای را به تو یاد می دهم که جبرئیل به من تعلیم داده ست.

عرض کرد:

کدام پنج کلمه یا رسول الله؟

فرمود:

بگو:

«يَا رَبَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ يَا ذَا الْقُوَّةِ الْمَتِينِ وَيَا رَاحِمَ الْمَسَاكِينِ وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ».

فاطمه ی اطهر سلام الله عليها پس از شنیدن این کلمات مراجعت نمود. وقتی چشم حضرت امیر علیه السلام به وی افتاد فرمود:

پدر و مادرم به فدایت چه خبر آوردی؟

عرض کرد:

به منظور کار دنیا رفتم، ولی به منظور امر اخروی باز گشتم.

حضرت علی علیه السلام دو مرتبه فرمود:

خیر پیش تو آید!!

[روایت شماره] (۱۱)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ:

شَكَتُ فَاطِمَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا يَدْعُ شَيْئًا مِنْ رِزْقِهِ إِلَّا وَزَعَهُ عَلَى الْمَسَاكِينِ، فَقَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَةُ أَلَيْسَ خَطِيئَتِي فِي أَخِي وَابْنِ عَمِّي إِنَّ سَخَطَهُ سَخَطِي وَإِنَّ سَخَطِي سَخَطُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.

در کتاب مصباح الانوار (۴۸۲) از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

حضرت زهراء سلام الله عليها از دست حضرت علی علیه السلام به رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ شکایت کرد و عرض کرد:

علی همه ی رزق

و روزی خود را بین فقراء تقسیم می نماید.

رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ فرمود:

ای فاطمه! آیا تو مرا نسبت به پسر عمویم خشمناک می کنی، در صورتی که خشم او خشم من و خشم من خشم خداست.

[روایت شماره] (۱۲)

[الأمالی للشيخ الطوسي] [جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي غَالِبِ الزُّرَّارِيِّ، عَنْ خَالِهِ، عَنِ الْأَشْعَرِيِّ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (۴۸۳)، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ سَهْلٍ الْكَاتِبِ، عَنْ أَبِي طَالِبِ الْغَنَوِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ، عَنْ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَيَّ النِّسَاءَ مَا دَامَتْ فَاطِمَةُ حَيَّةً، قُلْتُ: وَ كَيْفَ؟

قَالَ:

لِأَنَّهَا طَاهِرَةٌ لَا تَحِيضُ.

بیان: هذا التعليل يحتمل وجهين:

الأول أن يكون المراد أنها لما كانت لا تحيض حتى يكون له عليه السلام عذر في مباشره غيرها، فلذا حرّم الله عليه غيرها رعايه لحرمتها.

الثاني أن يكون المعنى أن جلالتها منعت من ذلك و عبر عن ذلك ببعض ما يلزمه من الصفات التي اختصت بها.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۴۸۴) با چند واسطه از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

مادامی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها زنده بود خدای سبحان، زنان دیگر را بر حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام حرام کرده بود، زیرا حضرت زهراء سلام الله علیها پاک و پاکیزه بود و حیض نمی شد.

علامه ی مجلسی رحمه الله علیه راجع به این تعلیلی که امام جعفر صادق علیه السلام فرموده:

«حضرت زهراء حیض نمی شد» دو وجه را بیان می کند:

اولاً- چون فاطمه ی اطهر سلام الله علیها حیض نمی شد، حضرت علی علیه السلام از نظر زناشویی احتیاجی به زنان دیگر نداشت، لذا خدای علیم زنان دیگر را بر حضرت علی علیه

السلام به احترام فاطمه ی زهراء سلام الله عليها حرام نموده ست.

ثانياً اينکه عظمت و جلالت حضرت زهرا سلام الله عليها مانع از آن می شد (که حضرت اميرالمؤمنين على عليه السلام همسر ديگرى اختيار کند) و تعبير به اين مطلب (که حضرت فاطمه سلام الله عليها حيض نمی شدند) حضرت امام صادق عليه السلام فرموده که لازمه ی آن صفات ديگرى از آن حضرت می شود که مختصّ اوست و اين صفت آن فضائل و خصائص را در بر می گيرد.

[روایت شماره] (۱۳)

[المناقب لابن شهر آشوب] سُئِلَ عَالِمٌ فَقِيلَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ أَنْزَلَ هَلْ أَتَى فِي أَهْلِ الْبَيْتِ وَ لَيْسَ شَيْءٌ مِنْ نَعِيمِ الْجَنَّةِ إِلَّا وَ ذَكَرَ فِيهِ إِلَّا الْخُورَ الْعَيْنِ،

قَالَ ذَلِكَ إِجْلَالاً لِفَاطِمَةَ سَلامِ اللَّهِ عَلَيْهَا.

سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ فِي قَوْلِهِ: «وَ إِذَا النُّفُوسُ رُؤِّجَتْ» (۴۸۵) قَالَ:

مَيَّا مِنْ مُؤْمِنٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا إِذَا قَطَعَ الصِّرَاطَ زَوَّجَهُ اللَّهُ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ بِأَرْبَعِ نِسْوَةٍ مِنَ نِسَاءِ الدُّنْيَا وَ سَبْعِينَ أَلْفَ حُورٍ مِنْ حُورِ الْجَنَّةِ إِلَّا عَلَى بَنِّ أَبِي طَالِبٍ، فَبِأَنَّهُ زَوَّجَ الْبُتُولَ فَاطِمَةَ فِي الدُّنْيَا وَ هُوَ زَوَّجَهَا فِي الْآخِرَةِ فِي الْجَنَّةِ لَيْسَتْ لَهُ زَوْجَةٌ فِي الْجَنَّةِ غَيْرُهَا مِنْ نِسَاءِ الدُّنْيَا، لَكِنْ لَهُ فِي الْجَنَّةِ سَبْعُونَ أَلْفَ حُورَاءَ لِكُلِّ حُورٍ سَبْعُونَ أَلْفَ خَادِمٍ.

أقول: سيأتى بعض أخبار هذا الباب فى باب غسلها و دفنها سلام الله عليها.

در کتاب مناقب (۴۸۶) از عالم (شاید منظور حضرت صادق عليه السلام یا موسى بن جعفر عليهما السلام باشند) پرسیده شد:

سوره ی مبارکه ی هل أتى که در شأن اهل بيت: نازل شده حاوی هر نعمتی هست، ولی نامی از حورالعین در این سوره برده نشده ست؟

فرمود:

این يك نوع احترام و تجلیلیست که خدا از فاطمه ی زهراء

سلام الله عليها نموده ست.

سفیان ثوری از اعمش از ابوصالح در تفسیر (آیه ی هفتم سوره ی تکویر که می فرماید):

«وَ إِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ» می گوید:

روز قیامت هیچ مؤمنی نیست مگر اینکه وقتی از صراط عبور نماید خدای رؤوف چهار زن از زنان دنیا در بهشت را و هفتاد هزار حوریه برای او تزویج می نماید.

فقط حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام که زوجه اش در دنیا فاطمه ی زهراء سلام الله عليها بوده در آخرت هم زوجه اش فاطمه سلام الله عليها خواهد بود.

حضرت علی علیه السلام در بهشت غیر از حضرت زهراء سلام الله عليها زوجه ای از زنان دنیا نخواهد داشت.

ولی امیرالمؤمنین علی علیه السلام در بهشت دارای هفتاد هزار حوریه است که برای هر یک از ایشان، هفتاد هزار خادم شد.

بخش هفتم؛ مظلومیت و گریه و شهادت حضرت فاطمه زهراء سلام الله عليها (باب ۷؛ ما وقع عليها من الظلم و بکائها و حزنها و شکایتها فی مرضها إلی شهادتها سلام الله عليها و غسلها و دفنها و بیان العله فی إخفاء دفنها صلوات الله عليها و لعنه الله علی من ظلمها)

[روایت شماره] (۱۰)

[الخصال] ابن الولید، عن الصفار، عن ابن معروف، عن محمد بن سیهیل البحرانی یرفعه إلی أبی عبد الله الصادق علیه السلام قال:

البكاءون خمسته: آدم و یعقوب و یوسف و فاطمه بنت محمد و علی بن الحسین: فأما آدم فبکی علی الجنه حتی صار فی خدیة أمثال الأودیة و أما یعقوب فبکی علی یوسف حتی ذهب بصره و حتی قیل له: «تالله تفتوا تذکر یوسف حتی تكون حرضاً أو تكون من الهالکین» (۴۸۷) و أما یوسف فبکی علی یعقوب حتی تأذی به أهل السجن فقالوا له: إنا أن تبکی باللیل و تسکت بالنهار و إنا أن تبکی بالنهار و تسکت باللیل، فصالحهم علی و اجدیه منهما و أما فاطمه فبکت علی رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم حتی تأذی به أهل المدينه فقالوا لها: قد آذینا بکثره بکائیک، فكانت تخرج إلی المقابر مقابر الشهداء فتبکی حتی تقضى حاجتها ثم

تَنْصِرُفُ وَ أَمَّا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ فَبَكَى عَلَى الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِشْرِينَ سَنَةً أَوْ أَرْبَعِينَ سَنَةً، مَا وَضَعَ بَيْنَ يَدَيْهِ طَعَامًا إِلَّا بَكَى حَتَّى قَالَ لَهُ مَوْلَى لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ قَالَ: «إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِيَّ وَ حُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَ أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ» (۴۸۸) إِنِّي لَمْ أَذْكَرْ مَضْرَعَ بَنِي فَاطِمَةَ إِلَّا خَنَقْتَنِي لِذَلِكَ عَبْرَةً.

[الأمالی للصدوق] الحسين بن أحمد بن إدريس، عن أبيه، عن ابن عيسى، عن ابن معروف مثله.

شیخ صدوق در کتاب خصال (۴۸۹) از صادق آل محمد روایت می کند که فرمود:

افرادی که فوق العاده گریه کردند پنج نفر بودند:

آدم علیه السلام، یعقوب علیه السلام، یوسف علیه السلام، فاطمه سلام الله علیها دختر محمد صلی الله علیه و آله و سلم و علی بن الحسین علیهما السلام.

حضرت آدم علیه السلام از فراق بهشت به قدری گریه کرد که اثر اشک در دو گونه ی صورت مبارکش نظیر جوی باقی ماند.

حضرت یعقوب علیه السلام به قدری از فراق یوسف علیه السلام گریه نمود که چشمان خود را از دست داد و به وی گفته شد:

«به خدا قسم تو یوسف را از خاطر نخواهی برد تا اینکه افسرده یا نابود گردی».

حضرت یوسف به قدری برای پدرش یعقوب گریست که اهل زندان اذیت شدند و به وی گفتند:

یا باید شب گریان و روز ساکت و یا اینکه روز گریان و شب ساکت باشی که یوسف با یکی از پیشنهادهای ایشان موافقت نمود.

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به قدری از فراق پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم گریه کرد

که اهل مدینه خسته شدند و به ایشان گفتند:

تو به واسطه ی کثرت گریه ات ما را اذیت می کنی لذا حضرت زهراء سلام الله علیها از مدینه خارج و متوجه قبر شهداء می شد، وقتی عقده های قلبی خود را خالی می کرد به سوی مدینه باز می گشت.

حضرت علی بن الحسین علیهما السلام مدّت بیست یا چهل سال بر حضرت امام حسین علیه السلام گریست. هیچ غذایی در مقابل آن حضرت نمی گذاشتند مگر اینکه گریان می شد.

کار آن حضرت به جایی رسید که یکی از غلامانش به ایشان عرض کرد:

ای پسر رسول خدا! فدای تو شوم، من می ترسم تو خود را (به وسیله ی کثرت گریه) هلاک نمایی!

فرمود:

«چاره ای نیست جز اینکه من غم و اندوه خود را به خدا شکایت کنم من از خدا چیزهایی را می دانم که شما نمی دانید» من یادآور قتلگاه فرزندان فاطمه سلام الله علیها نمی شوم مگر اینکه گریه راه گلویم را مسدود می کند.

در امالی شیخ صدوق رحمه الله علیه صفحه ی ۱۴۰، حدیث ۵، مجلس بیست و نهم، مثل این حدیث از طریق حسین بن احمد با چند واسطه نقل شده است.

[روایت شماره] (۰۲)

[الأمالی للشیخ الطوسی] [المفید، عن الصدوق، عن أبيه، عن أحمد بن إدريس، عن محمد بن عبيد الجبار، عن ابن أبي عمير، عن أبان بن عثمان، عن أبان بن تغلب، عن عكرمة، عن عبد الله بن العباس قال:

لَمَّا حَضَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْوَفَاءَ بَكَى حَتَّى بَلَثَ دُمُوعَهُ لِحَيْتِهِ، فَقِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يُبْكِيكَ؟

فَقَالَ:

أَبْكِي لِذُرِّيَّتِي وَ مَا تَصْنَعُ بِهِمْ شِرَارُ أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي، كَأَنِّي بِفَاطِمَةَ بِنْتِي وَقَدْ ظَلَمْتُ بَعْدِي وَ هِيَ تُنَادِي يَا أَبَتَاهُ، فَلَا يُعِينُهَا أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِي، فَسَمِعْتُ ذَلِكَ

فَاطِمَةُ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا فَبَكَتْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

لَا تَبْكِينَ يَا بَيْتِي، فَقَالَتْ:

لَسْتُ أَبْكِي لِمَا يُصْنَعُ بِي مِنْ بَعْدِكَ وَ لَكِنِّي أَبْكِي لِفِرَاقِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ لَهَا أُبَشِّرِي يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ بِسُرْعَةِ اللَّحَاقِ بِي فَإِنَّكَ أَوَّلُ مَنْ يَلْحَقُ بِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۴۹۰) می نگارد:

موقعی که شهادت پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نزدیک گردید آن حضرت به قدری گریست که محاسن مبارکش تر شد.

گفته شد:

یا رسول الله! چرا گریه می کنی؟

فرمود:

برای ذریه و فرزندانم و آن ستم هایی که از ستمکاران امتم بعد از من به ایشان می رسد، می گریم. گویا می بینم دخترم فاطمه ی زهراء بعد از من مظلوم واقع شده، هر چه صدا می زند:

یا آبتاه! احدی از امت من به فریاد او نمی رسد.

وقتی فاطمه ی اطهر سلام الله عليها این مطلب را شنید، گریان شد. پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به وی فرمود:

ای دختر عزیزم! گریان مباش!

حضرت فاطمه سلام الله عليها عرض کرد:

پدر جان! من برای ظلم هایی که بعد از تو خواهم دید گریه نمی کنم، بلکه به علّت مفارقت تو اشک می ریزم.

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

ای دختر محمد! مژده باد تو را! زیرا تو اولین کسی هستی که زودتر از همه در میان اهل بیتم به من ملحق خواهی شد.

[روایت شماره] (۰۳)

[قصص الأنبياء]: [الصدوق، عَنِ السَّنَانِيِّ، عَنِ الْأَسَدِيِّ، عَنِ الْبُرْمَكِيِّ، عَنِ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنِ عَبَّائِهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

دَخَلَتْ فَاطِمَةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوفِّي فِيهِ،

قَالَ:

نُعَيْتُ إِلَى نَفْسِي، فَبَكَتْ فَاطِمَةُ،

فَقَالَ لَهَا لَا تَبْكِينَ فَإِنَّكَ لَا تَمَكِّثِينَ مِنْ بَعْدِي إِلَّا اثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ يَوْمًا وَ نِصْفَ يَوْمٍ حَتَّى تَلْحَقِي بِي وَ لَا تَلْحَقِينَ بِي حَتَّى تُتَحَفَى بِثَمَارِ الْجَنَّةِ فَضَحِكَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا.

در کتاب قصص الانبياء (۴۹۱) مرحوم صدوق رحمه الله عليه با چند واسطه از ابن عباس نقل می کند که گفت:

فاطمه ی زهراء سلام الله عليها در آن بیماری که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به شهادت رسید به حضور آن حضرت مشرف شد.

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

اجل من فرا رسیده ست.

حضرت زهراء سلام الله عليها گریان شد، رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

گریان مباش! زیرا تو بعد از من بیشتر از ۷۲ روز و نصفی زنده نخواهی بود که به من ملحق خواهی شد و به من ملحق نمی شوی تا اینکه از میوه های بهشتی به عنوان تحفه به تو عطا شود. فاطمه ی اطهر سلام الله عليها پس از شنیدن این بشارت خندان شد!

[روایت شماره] (۰۴)

[الخرائج و الجرائح] قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

إِنَّ فَاطِمَةَ مَكَثَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خَمْسَةَ وَ سَبْعِينَ يَوْمًا وَ كَانَتْ دَخَلَهَا حُزْنٌ شَدِيدٌ عَلَى أَبِيهَا وَ كَانَ جَبْرِئِيلُ يَأْتِيهَا وَ يُطِيبُ نَفْسَهَا وَ يُخْبِرُهَا عَنْ أَبِيهَا وَ مَكَانِهِ فِي الْجَنَّةِ وَ يُخْبِرُهَا مَا يَكُونُ بَعْدَهَا فِي ذُرِّيَّتِهَا وَ كَانَ عَلِيُّ يَكْتُبُ ذَلِكَ.

در کتاب خرائج (۴۹۲) از صادق آل محمد روایت می کند که فرمود:

حضرت فاطمه سلام الله عليها بعد از پدر بزرگوارش مدت ۷۵ روز زنده بود و از فراق پدر خود دچار غم و اندوه شدیدی شده بود. جبرئیل نزد آن بانو

می آمد و او را تسلی و از مکان پدرش که در بهشت است خبر می داد. همچنین او را از آن مصائبی که بعداً دچار فرزندانش خواهد شد آگاه می کرد که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام این گونه مطالب را می نگاشت.

[روایت شماره] (۰۵)

[المناب لابن شهر آشوب] دَخَلْتُ أُمَّ سَلَمَةَ عَلَى فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَقَالَتْ لَهَا: كَيْفَ أَصِيبُكَ عَنْ لَيْلَتِكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ؟

قَالَتْ:

أَصِيبُكَ بَيْنَ كَمَدٍ وَكَرْبٍ، فَقَدَ النَّبِيُّ وَظَلَمَ الْوَصِيَّ، هُتِكَ وَاللَّهُ حِجَابُهُ، مَنْ أَصْبَحَتْ إِمَامَتُهُ، مَقْبُضَةٌ [مقتضبه] عَلَى غَيْرِ مَا شَرَعَ اللَّهُ فِي التَّنْزِيلِ وَسَنَّا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي التَّأْوِيلِ وَ لَكِنَّهَا أَحْقَادٌ بَدْرِيَّةٌ وَ تَرَاتٌ أُحْدِيَّةٌ، كَانَتْ عَلَيْهَا قُلُوبُ النِّفَاقِ مُكْتَمِنَةً لِإِمْكَانِ الْوُشَاهِ، فَلَمَّا اسْتَهْدَفَ الْأَمْرُ أَرْسَلَتْ عَلَيْنَا شَائِبَ الْأَثَارِ مِنْ مَخِيلَةِ الشَّقَاقِ فَيَقْطَعُ وَتَرِ الْإِيْمَانِ مِنْ قِسِيٍّ صُدُورِهَا وَ لَبِئْسَ عَلَى مَا وَعَدَ اللَّهُ مِنْ حِفْظِ الرِّسَالَةِ وَ كِفَالِهِ الْمُؤْمِنِينَ أَحْرَزُوا عَائِدَتَهُمْ غُرُورَ الدُّنْيَا بَعْدَ اسْتِنْصَارِ [انتصار] مِمَّنْ فَتَكَ بِآبَائِهِمْ فِي مَوَاطِنِ الْكَرْبِ وَ مَنَازِلِ الشَّهَادَاتِ.

كان الخبر في المأخوذ منه مصحفاً محرّفاً و لم أجده في موضع آخر أصححه به فأوردته على ما وجدته.

در کتاب مناقب (۴۹۳) روایت می کند که ام سلمه به حضور حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها مشرف شد و گفت:

یا بنت رسول الله! شب را چگونه صبح کردی؟

فرمود:

شب من با افسردگی و غم و اندوه گذشت، از دست دادن پدرم، مظلوم شدن شوهرم.

به خدا قسم رسواست آن کسی که امامتش بر غیر آن اساسی باشد که خداوند در قرآن تشریح کرده و پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ در تأویل قرآن

بیان فرموده ست.

ولکن این پذیرش رسوایی به خاطر کینه هایست که از بدر، در سینه ی ایشان است و گرفتن انتقام اُحد است.

کینه ها و انتقام جویی هایی که در سینه ها مخفی بود و نفاق گونه در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ظاهر نمی گردید. آن وقت که خلافت هدف گیر شد، حمله ها از هر سو بر ما باریدن گرفت و ایمان از دل ایشان رخت بریست و چه زشت و ناپسند دستور خدا را، در حفظ رسالت و کفالت از جانشینان رسالت، زیر پا گذاشتند و تمام بهره ی خود را با دنیاطلبی از دست دادند.

علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می گوید:

این خبر از مأخذیست که دارای مطالب غلطیست و تحریف شده است و در منبع دیگری هم پیدا نشد تا آن را تصحیح کنم لذا به همین صورتی که آن را یافته بودم، آن را آوردم.

روایت شماره [۰۶]

مِنْ بَعْضِ كُتُبِ الْمَنَاقِبِ: عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ إِبرَاهِيمَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى بْنِ مَرْذَوَيْهِ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ مُحَمَّدِ الْجَزْمِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَبَّه، عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

غَسَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فِي قَمِيصِهِ، فَكَانَتْ فَاطِمَةُ تَقُولُ: أَرِنِي الْقَمِيصَ فَإِذَا شَمْتُهُ غَشِيَ عَلَيْهَا، فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ عَنَيْتُهُ.

در بعضی از کتب مناقب با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام نقل شده که فرمود:

من بدن مبارک پیغمبر خدا را با پیراهنش غسل دادم. فاطمه ی اطهر سلام الله علیها می فرمود:

پیراهن پدرم را به من نشان بده. موقعی که آن پیراهن را بوئید غش کرد!! وقتی من با این منظره

مواجه شدم پیراهن رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ را از نظر فاطمه پنهان نمودم.

[روایت شماره] (۰۷)

[من لا يحضره الفقيه] رَوَى [أَنَّهُ] لَمَّا قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ امْتَنَعَ بِلَالٌ مِنَ الْأَذَانِ،

قَالَ:

لَا أُؤذِنُ لِأَحَدٍ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا قَالَتْ ذَاتَ يَوْمٍ: إِنِّي أَشْتَهِي أَنْ أَسْمَعَ صَوْتِ مُؤَذِّنِ أَبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، بِالْأَذَانِ فَبَلَغَ ذَلِكَ بِلَالًا، فَأَخَذَ فِي الْأَذَانِ، فَلَمَّا قَالَ:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، ذَكَرْتُ أَبَاهَا وَأَيَّامَهُ، فَلَمْ تَتَمَّالِكْ مِنَ الْبُكَاءِ، فَلَمَّا بَلَغَ إِلَى قَوْلِهِ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ شَهَقَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَسَقَطَتْ لَوَجْهِهَا وَغُشِيَ عَلَيْهَا، فَقَالَ النَّاسُ لِبِلَالٍ: أَمْسِكْ يَا بِلَالُ فَقَدْ فَارَقَتْ ابْنَهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الدُّنْيَا وَظَنُّوا أَنَّهَا قَدْ مَاتَتْ، فَقَطَعَ أذَانَهُ وَلَمْ يُتِمَّهُ فَأَفَاقَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَسَأَلَتْهُ أَنْ يُتِمَّ الْأَذَانَ، فَلَمْ يَفْعَلْ وَقَالَ لَهَا: يَا سَيِّدَةَ النَّسْوَانِ إِنِّي أَخَشَى عَلَيْكَ مِمَّا تُنْزِلِينَهُ بِنَفْسِكَ إِذَا سَمِعْتَ صَوْتِي بِالْأَذَانِ، فَأَعَفْتُهُ عَنْ ذَلِكَ.

شیخ صدوق در کتاب من لا يحضره الفقيه (۴۹۴) می نگارد:

روایت شده وقتی پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به شهادت رسید بلال از گفتن اذان خودداری کرد و گفت:

من بعد از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ برای احدی اذان نخواهم گفت.

یک روز فاطمه ی زهراء سلام الله عليها فرمود:

من دوست دارم صدای اذان مؤذن پدرم را بشنوم، هنگامی که این سخن به گوش بلال رسید مشغول گفتن اذان شد. موقعی که بلال دو مرتبه گفت:

«اللَّهُ»

«كَبْرُ»، حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها به ياد روزگار پدرش رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ افتاد و نتوانست از گريه خوددارى نمايد وقتى بلال گفت:

«أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ»، فاطمه ي اطهر سلام الله عليها صيحه اى زد و با صورت به روى زمين افتاد و غش كرد! مردم به بلال گفتند:

از گفتن اذان خوددارى كن! زيرا فاطمه دختر پيغمبر از دنيا رفت و مردم اين طور فكر كردند كه حضرت فاطمه سلام الله عليها به شهادت است!

بلال پس از اين جريان اذان را قطع نمود و آن را تمام نكرد. موقعى كه فاطمه ي زهراء سلام الله عليها به هوش آمد به بلال فرمود:

اذان را تمام كن، ولى بلال نپذيرفت و به حضرت زهراء سلام الله عليها گفت:

اى بزرگترين زنان! من از اينكه تو هر گاه صدائى اذان مرا مى شنوى و اين همه احساس ناراحتى مى كنى مى ترسم. لذا حضرت فاطمه سلام الله عليها وى را معاف نمود.

[روايت شماره] (۰۸)

[معانى الأخبار] حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحُسَيْنِيُّ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا أَبُو الطَّيِّبِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ حُمَيْدٍ اللَّحْمِيُّ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا،

قَالَ:

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُهَلَّبِيُّ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أُمِّهِ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَتْ:

لَمَّا اشْتَدَّتْ عَلَيْهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَغَلَبَهَا، اجْتَمَعَ عِنْدَهَا نِسَاءُ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ، فَقُلْنَ لَهَا: يَا بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ: كَيْفَ أَصْبَحْتَ عَنْ عِلَّتِكَ؟

فَقَالَتْ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا: أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَةً لِدُنْيَاكُمْ، قَالِيَةً لِرِجَالِكُمْ، لَفَظْتُهُمْ قَبْلَ أَنْ عَجَمْتُهُمْ وَ شَنَنْتُهُمْ بَعِيدَ أَنْ سَبَرْتُهُمْ، فَقُبِحًا لِقَوْلِ الْحَدِّ وَ خَوْرِ الْقَنَاءِ وَ

خَطَلِ الرَّأْيِ وَ «لَيْسَ مَا قَدَمْتَ لَهُمْ أَنْفُسِيَهُمْ أَنْ سَيَخِطُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ فِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ» (٤٩٥) لَا جَرَمَ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رَبَّقْتَهَا وَ شَنَنْتُ عَلَيْهِمْ غَارَهَا فَجَدَعًا وَ عَقْرًا وَ سُحْقًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.

وَيَحْتَمِلُهُمْ أَنِّي زَخَزَحُوهُمَا عَنْ رَوَاسِي الرِّسَالَةِ وَ قَوَاعِدِ التُّبُوهِ وَ مَهَيِّطِ الوَحْيِ الْأَمِينِ وَ الطَّبِينِ بِأَمْرِ الدُّنْيَا وَ الدِّينِ، أَلَا- «ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ» (٤٩٦) وَ مَا نَقَمُوا مِنْ أَبِي الْحَسَنِ، نَقَمُوا وَاللَّهِ مِنْهُ نَكِيرَ سَيِّفِهِ وَ شِدَّةَ وَطْئِهِ وَ نَكَالَ وَقَعْتِهِ وَ تَنَمَّرَهُ فِي ذَاتِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

وَاللَّهِ لَوْ تَكَافَوْا عَنْ زِمَامِ نَبِيِّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِلَيْهِ لَاعْتَلَقَهُ وَ لَسَارَ بِهِمْ سَيْرًا سَيُّجِحًا، لَا يَكْلُمُ خَشَاشَهُ وَ لَا يُتَغَنَّعُ رَاكِبُهُ وَ لَا وُزْدَهُمْ مَنَهَلًا نَمِيرًا فَضْفَاضًا تَطْفُحُ ضَفَّتَاهُ وَ لَا صَدْرَهُمْ بَطَانًا، قَدْ تَحَيَّرَ بِهِمُ الرَّئِيُّ غَيْرَ مُتَحَلٍّ مِنْهُ بِطَائِلِ إِلَّا بَعْمَرِ الْمَاءِ وَ رَدَعِهِ شَرَرَهُ السَّاعِبِ وَ لَفْتِحَتِ عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْمَأْرُضِ وَ سَيَأْخُذُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ. أَلَا هَلُمَّ فَاسْمِعْ وَ مَا عَشْتَ أَرَكَ الدَّهْرَ الْعَجَبَ. وَ إِنْ تَعَجَّبْتَ فَقَدْ أَعْجَبَكَ الْحَادِثُ إِلَى أَيِّ سِنَادٍ اسْتَنْدُوا وَ بِأَيِّ عَزْوَةٍ تَمَسَّكُوا، اسْتَبَدَّلُوا الدُّنَابِي وَاللَّهِ بِالْقَوَادِمِ وَ الْعُجْزِ بِالْكَاهِلِ فَرَعْمًا لِمَعَاطِسِ قَوْمٍ «يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا» (٤٩٧)، «أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَ لَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ» (٤٩٨)، «أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُسَبَّحَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِيَ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ» (٤٩٩).

أَمَا لَعَمْرُ إِلَيْهِكَ لَقَدْ لَقِحَتْ فَنَظْرَهُ رَيْمًا تُتَبَّحُ ثُمَّ اخْتَلَبُوا طِلَاعَ الْقَعْبِ دَمًا عَيْطًا وَ دُعَا فَا مُمَقْرًا، هُنَالِكَ «يَخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ» (٥٠٠) وَ يُعْرِفُ التَّالُونَ، غِبَّ مَا سَنَّ الْأَوْلُونَ، ثُمَّ طَيَّبُوا عَنْ أَنْفُسِكُمْ أَنْفُسًا وَ طَامَنُوا لِلْفِتْنَةِ جَاشًا وَ أَبْشَرُوا بِسَيْفِ صَارِمٍ وَ

هَرَجَ شَامِلٌ وَاسْتَبَدَّ مِنَ الظَّالِمِينَ يَدْعُ فَيْتَكُمْ زَهِيداً وَزَرَعَكُمْ حَصِيداً فَيَا حَسْرَتِي لَكُمْ وَ أُنَى بِكُمْ وَقَدْ عَمِيَتْ [قُلُوبُكُمْ] عَلَيْكُمْ أَنْزَلْتُكُمْوهَا وَ أَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ (٥٠١).

ثُمَّ قَالَ:

وَ حَدَّثَنَا بِهِذَا الْحَدِيثِ [أَبُو الْحَسَنِ] عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ الْحَسَنِ الْمَعْرُوفُ بِابْنِ مَقْبَرَةَ الْقَزْوِينِيِّ قَالَ:

أَخْبَرَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ حَسَنِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ حَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ الْهَاشِمِيُّ،

قَالَ:

حَدَّثَنَا عَيْسَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَمَّا حَضَرَتْ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا الْوَفَاءَ دَعَتْنِي فَقَالَتْ:

أُمْنِفُذُ أَنْتَ وَصِيَّتِي وَ عَهْدِي؟

قَالَ:

قُلْتُ: بَلَى أَنْفِذُهَا فَأَوْصَتْ إِلَيْهِ وَ قَالَتْ:

إِذَا أَنَا مِتُّ فَأَذْفِنِي لَيْلًا وَ لَا تُؤْذِنَنَّ رَجُلَيْنِ ذَكَرْتَهُمَا،

قَالَ:

فَلَمَّا اسْتَدَّتْ عَلَيْهَا اجْتَمَعَ إِلَيْهَا نِسَاءُ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ فَقُلْنَ: كَيْفَ أَصْبَحْتَ يَا بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ عِلَّتِكَ؟

فَقَالَتْ:

أَصْبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَةً لِدُنْيَاكُمْ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ نَحْوَهُ.

قال الصِّيدوق؛ : سألت أبا أحمد الحسين بن عبد الله بن سعيد العسكري عن معنى هذا الحديث فقال: أمّا قولها سلام الله عليها:

عائفه إلى آخر ما ذكره (٥٠٢) و سنوردها في تضاعيف ما سنذكره في شرح الخطبه على اختلاف رواياتها.

شيخ صدوق در كتاب معانى الاخبار (٥٠٣) با چند واسطه از عبدالله بن حسن عليهما السلام از مادرش فاطمه دختر امام حسين

علیه السلام نقل می کند که فرمود:

هنگامی که بیماری حضرت زهراى اطهر سلام الله علیها دختر پیامبر اکرم صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ شدّت یافت و برایشان غلبه کرد، زنان مهاجرین و انصار در اطراف او اجتماع نمودند و به حضرتش گفتند:

ای دختر

رسول خدا! شب را با بیماری چگونه صبح کردی؟

حضرت زهرا سلام الله علیها بدین گونه پاسخ فرمود:

به خدا سوگند صبح کردم در حالی که از دنیای شما ناخشنود و از مردان شما خشمگین و ناراحتم، پیش از آنکه سودی از آنان ببرم دست از آنان برداشته و ایشان را به دور انداختم و بعد از آنکه امتحان‌شان کردم از آنان خوشم نیامد چه بسیار زشت است رخنه ای که بر لبه ی شمشیر وارد آید و یا نیزه ای که شکاف برداشته و ناکار شود و اندیشه ای که فاسد گردد و بد چیز است آنچه که نفوسشان تقدیم داشته، چرا که موجب خشم و غضب الهی شده و در عذاب جاودانه اند. به ناچار کیفر و پیامد این کار به گردن آنان افتاده و پراکندگی و آشفتگی آن بر عهده ی آنان می باشد و سرانجام گروه ستمکاران، سرکوب و نابودی و کیفر است.

وای بر آنها، چگونه خلافت را از پایگاه استوار رسالت و پایه های محکم نبوت و فرودگاه امن وحی و انسان آگاه به امر دین و دنیا منحرف کرده و دور ساختند. آگاه باشید که این همان زیان و خسران آشکار است، به چه مناسبت اینان از ابوالحسن انتقام گرفتند، به خدا سوگند ناخشنودی از شمشیرش و سختی و استواریش، کیفر سرکوبیش و تنها خداجویی و اخلاصش باعث شد که از او انتقام بگیرند.

به خدا سوگند که اگر از زمام امری که رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آن را به علی سپرده بود دست برمی داشتند آن حضرت آن را کاملاً در دست می گرفت و به راحتی و آسانی آنان را رهبری کرده به طوری که

برای شتر خلافت، نه جراحی در بینی اش ایجاد می شد و نه اضطراب و ناآرامی بر سوارکارش دست می داد. آنان را به سرچشمه ای زلال و جوشان و وسیع رسانیده و تشنگی را برطرف کرده در آب فرو رفته و شراره تشنگی و گرسنگی را خاموش می نمود.

بیا بشنو، تا وقتی که زنده باشی به شگفت خواهی آمد و روزگار با رویدادهای تازه اش بر شگفتی تو خواهد افزود به چه دلیل و مستندی تکیه کرده و به کدام ریسمانی چنگ زده که شهر را به پرهای نازک و بی خاصیت تعویض کرده پیشگامان و فرزندان را کنار گذاشته و فرومایگان را بر سر کار آوردند؟! پس ای کاش بینی آن مردمی که می پندارند که کار نیک انجام می دهند، به خاک مالیده می شد. آگاه باشید که آنان تبه کارند و خود نمی فهمند، آیا آن کس که به درستی و راستی هدایت می کند برای پیروی شایسته تر است یا آن کس که خود هدایت یافته باشد پس شما را چه شده و چگونه قضاوت می کنید.

سوگند به خداوند گارت، که شتر این فتنه آبستن شده و به همین زودی خواهد زائید و شما قدح خونین و سم مهلک از آن خواهید دوشید و در آن هنگام یاوه سرایان و تبه کاران زیان خواهند دید و آیندگان پیامد سنت های گذشتگان را خواهند دید و در آن هنگام به خاطر جمعی، رضایت خاطر خود را آماده فتنه و آشوب کنید و به شمشیری بَران و نابسامانی فراگیر و خودکامگی ستمگران نوید دهید، سهمیه هایتان را اندک و محصولات کشاورزیتان را، خود درو خواهید کرد، وای بر شما، که در آن هنگام در چه شرایطی بسر

می برید، دلهایتان کور گشته، آیا ما شما را در شرایطی الزام و اجبار نمائیم که خود نمی خواهید و از آن خوشتان نمی آید؟ سپس با چند واسطه این حدیث را از طریق عیسی بن عبدالله نقل می کند که گفت پدرم با چند واسطه از حضرت علی علیه السلام برای من نقل کرد که فرمود:

حضرت زهرا سلام الله علیها در وقت شهادت مرا طلبید و فرمود:

آیا وصیت مرا قبول می کنی حضرت علی علیه السلام فرمود:

بلی انجام می دهم. پس حضرت زهرا سلام الله علیها به حضرتش چنین وصیت کرد زمانی که من از دنیا رفتم شبانه مرا به خاک بسپار تا آن دو مردی [عمر و ابوبکر] که مرا اذیت کردند خبردار نشوند.

حضرت علی علیه السلام فرمود:

چون بیماری حضرت زهرا سلام الله علیها شدت یافت. زنان مهاجر و انصار خدمت آن معظمه شرفیاب شده و چنین گفتند:

ای دختر پیامبر خدا! چگونه شب را با بیماری به صبح رسانیدی؟ پس حضرتش پاسخ فرمود:

به خدا سوگند شب را در حالی صبح کردم که از دنیای شما بیزارم و بقیه فرمایشات آن حضرت مثل حدیث قبل است.

مرحوم صدوق رحمه الله علیه می گوید:

از اباحمد حسن بن عبدالله بن سعید عسکری در خصوص معنای این حدیث سؤال کردم؟ او درباره ی سخن حضرت زهرا سلام الله علیها جواب داد آنچه را که ما با اضافتش در شرح خطبه ذکر کردیم اختلاف روایات نیز در آن لحاظ شده است.

[روایت شماره] (۰۹)

[الإحتجاج] قَالَ سُوَيْدُ بْنُ غَفَلَةَ لَمَّا مَرِضَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا الْمَرَضَةَ الَّتِي تُؤْفِقُ فِيهَا اجْتِمَاعُ إِلَيْهَا نِسَاءُ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ يَعُدْنَهَا، فَقُلْنَ لَهَا: كَيْفَ أَصْبَحْتَ مِنْ عِلَّتِكَ يَا ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ؟ فَحَمِدَتِ اللَّهَ وَصَلَّتْ

عَلَى أَبِيهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَتْ:

أَضِيبَحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَهُ لِدُنْيَاكُنَّ، قَالِيَهُ لِرِجَالِكُنَّ، لَفْظَتُهُمْ بَعْدَ أَنْ عَجَمْتُهُمْ وَشَنَأْتُهُمْ بَعْدَ أَنْ سَبَرْتُهُمْ، فَتَقَبِحًا لِفُلُولِ الْحَدِّ وَاللَّعِبِ بَعْدَ الْجِدِّ وَقَرَعِ الصَّفَاةِ وَصَدَعِ الْقَنَاةِ وَحَطَلِ الْأَرَاءِ وَزَلَلِ الْأَهْوَاءِ وَ «لَبِئْسَ مَا قَدَّمْتَ لَهُمْ أَنْفُسَهُمْ أَنْ سَيَخُطَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ فِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ» (٥٠٤)، لَا جَرَمَ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رَبِيقَتَهَا وَحَمَلْتُهُمْ أَوْقَتَهَا وَشَنَنْتُ عَلَيْهِمْ غَارَهَا، فَحَدَّ دَعَاً وَعَقْرًا وَ «بُعِيداً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ» (٥٠٥).

وَيَحْتَمُّمُ أَنَّى زَعَزَعُوهَا عَنْ رَوَاسِي الرِّسَالَةِ وَ قَوَاعِدِ الثَّبُوهِ وَ الدَّلَالَةِ وَ مَهَبِطِ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ الطَّيْبِينَ بِأُمُورِ الدُّنْيَا وَ الدِّينِ، «أَلَا ذَلِكْ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ» (٥٠٦).

وَ مَا الَّذِي نَقَمُوا مِنْ أَبِي الْحَسَنِ، نَقَمُوا مِنْهُ وَاللَّهِ نَكِيرَ سَيْفِهِ وَ قَلَّةَ مِبَالَاتِهِ بِحَنْفِهِ وَ شِدَّةَ وَطْأَتِهِ وَ نِكَالَ وَقَعَتِهِ وَ تَنَمَّرَهُ فِي ذَاتِ اللَّهِ.

وَ تَاللَّهِ لَوْ مَالُوا عَنِ الْمَحَجَّةِ اللَّائِحَةِ وَ زَالُوا عَنْ قَبُولِ الْحُجَّةِ الْوَاضِحَةِ لَرَدَّهْمُ إِلَيْهَا وَ حَمَلَهُمْ عَلَيْهَا وَ لَسَارَ بِهِمْ سَيْرًا سُجْحًا لَا يَكْلُمُ خِشْيَاشُهُ وَ لَا- يَكِلُ سَائِرُهُ وَ لَا يَمَلُّ رَاكِبُهُ وَ لَا وِرْدَهُمْ مِنْهَا نَمِيرًا صَافِيًا رَوِيًّا تَطْفُحُ ضَفَّتَاهُ وَ لَا يَتَرَنَّقُ جَانِبَاهُ وَ لَا ضِيدَرَهُمْ بِطَانًا وَ نَصِيحَ لَهُمْ سِرًّا وَ إِعْلَانًا وَ لَمْ يَكُنْ يُحَلِّي مِنَ الْعِنَى بِطَائِلٍ وَ لَا يَحْطِي مِنَ الدُّنْيَا بِنَائِلٍ، غَيْرَ رَى النَّاهِلِ وَ شُبَّعِهِ الْكَافِلِ وَ لَبَانَ لَهُمُ الرَّاهِدُ مِنَ الرَّاعِبِ وَ الصَّادِقُ مِنَ الْكَاذِبِ، «وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ لَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ» (٥٠٧)، «وَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيَصِّرُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَ مَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ» (٥٠٨)، أَلَا هَلُمَّ فَاسْتَمِعْ وَ

مَا عَشْتِ أَرَكَ الدَّهْرَ عَجَبًا وَإِنْ تَعَجَّبَ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ، لَيْتَ شِعْرِي إِلَى أَيِّ سِنَادٍ اسْتَنَدُوا وَعَلَى أَيِّ عِمَادٍ اعْتَمَدُوا وَبِأَيِّ عُرْوَةٍ تَمَسَّكُوا وَعَلَى أَيِّ ذُرِّيَّةٍ أَقْدَمُوا وَاحْتَنَكُوا «لَيْسَ الْمَوْلَى وَ لَيْسَ الْعَشِيرُ» (٥٠٩)، «وَبِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا» (٥١٠)، اسْتَبَدُّوا وَاللَّهُ الذَّنَابِيُّ بِالْقَوَادِمِ وَالْعَجْزُ بِالْكَاهِلِ، فَرَعْمًا لِمَعَاطِسِ قَوْمٍ «يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا» (٥١١)، «أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ» (٥١٢)، وَيَحْتُمُّهُمْ «أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ» (٥١٣).

أَمَّا لَعَمْرِي لَقَدْ لَعِثْتُ فَنِظْرَةً رِيئِيًا تَنْتَجِحُ، ثُمَّ احْتَلَبُوا مِثْلَ الْعَقَبِ دَمًا عَبِيطًا وَ دُعَا فَا مُبِيدًا، هُنَالِكَ «يَحْسِرُ الْمُبْطِلُونَ» (٥١٤) وَ يُعْرِفُ التَّالُونَ، غِبَّ مَا أَسَسَ الْأَوْلُونَ ثُمَّ طَبِئُوا عَنْ دُنْيَاكُمْ أَنْفُسًا وَ اطْمَأْنَنُوا لِلْفِتْنَةِ جَاشًا وَ أَبْشَرُوا بِسَيْفِ صَارِمٍ وَ سَطْوَةِ مُعْتَدِ غَاشِمٍ وَ بَهْرَجِ شَامِلٍ وَ اسْتَبَدَّادٍ مِنَ الظَّالِمِينَ، يَدْعُ فَيُنْكِمُ زَهِيدًا وَ جَمْعَكُمْ حَصِيدًا، فَيَا حَسِيرَةً لَكُمْ وَ أَنَّى بِكُمْ وَ قَدْ عَمِيَتْ «عَلَيْكُمْ أُنْزِلْكُمْ مَوَاهِبًا وَ أَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ» (٥١٥).

قَالَ سُؤَيْدُ بْنُ غَفَلَةَ فَأَعَادَتِ النِّسَاءُ قَوْلَهَا سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا عَلَى رِجَالِهِنَّ فَجَاءَ إِلَيْهَا قَوْمٌ مِنْ وُجُوهِ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ مُعْتَدِرِينَ وَ قَالُوا: يَا سَيِّدَةَ النِّسَاءِ لَوْ كَانَ أَبُو الْحَسَنِ ذَكَرَ لَنَا هَذَا الْأَمْرَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نُبْرِمَ الْعَهْدَ وَ نُحْكَمَ الْعُقُودَ، لَمَا عَدَلْنَا عَنْهُ إِلَى غَيْرِهِ فَقَالَتْ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا: إِلَيْكُمْ عَنِّي فَلَا عُدْرَ بَعْدَ تَعْدِيرِكُمْ وَ لَا أَمْرَ بَعْدَ تَقْصِيرِكُمْ.

در احتجاج مرحوم علامه طبرسی رحمه الله عليه جلد ١، صفحه ی ١٠٨، مثل حدیث شماره ی ٨، از سُؤید بن غفله با کمی اختلاف در لفظ آمده ست.

سُؤید بن غفله می گوید:

زنان مهاجر و انصار بعد از مراجعت از

خدمت دختر پیغمبر هر یک از آنها تمامی آنچه را که از حضرت زهرا سلام الله علیها شنیده بودند مفضلاً و مشروح برای شوهران خود نقل کردند.

روز بعد مردان و بزرگان مهاجر و انصار برای معذرت خواهی خدمت حضرتش شرفیاب شده و گفتند:

ای سرور زنان عالمیان، آنچه را که شما در امر خلافت بیان فرمودید اگر حضرت علی علیه السلام قبل از آنکه مهاجر و انصار با ابوبکر بیعت نمایند در آن جمع حاضر می شدند و حق خود را اعلام و بیان می فرمود ما هرگز از او به دیگری عدول نمی کردیم و مطیع و فرمانبردار او می گشتیم. پس حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:

از پیش من دور شوید که عذر شما پذیرفتنی نیست و اشتباه شما قابل برگشت نخواهد بود.

[روایت شماره] (۱۰)

[الأمالی للشیخ الطوسی] [الْحَفَّارُ، عَنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَلِيٍّ الدَّعْبَلِيِّ، عَنِ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْخَزَّازِ، عَنِ أَبِي سَهْلٍ الدَّقَّاقِ، عَنِ عَبْدِ الرَّزَّاقِ؛ وَقَالَ الدَّعْبَلِيُّ: وَحَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدِّيْرِيُّ، عَنِ عَبْدِ الرَّزَّاقِ، عَنِ مَعْمَرٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

دَخَلْنَ نِسْوَةً مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمْ يُعِدْنَهَا فِي عِلَّتِهَا، فَقُلْنَ: السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمْ كَيْفَ أَصَبَحْتِ؟

فَقَالَتْ:

أَصِيبُحْتُ وَاللَّهِ عَائِفَهُ إِدْنِيَاكُنَّ، قَالِيَهُ لِرِجَالِكُنَّ، لَفَطْتُهُمْ بَعِيدَ إِذْ عَجَمْتُهُمْ وَسَيَّمْتُهُمْ بَعِيدَ أَنْ سَبَرْتُهُمْ، فَقُبِحًا لِأَفْوَنِ الرَّأْيِ وَخَطَلِ الْقَوْلِ وَخَوَرِ الْقَنَاءِ وَ «لَيْسَ مَا قَدَّمْتُ لَهُمْ أَنْفُسِيَهُمْ أَنْ سَيَخُطُّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعِيَابِ هُمْ خَالِدُونَ» (۵۱۶) - لَا جَرَمَ وَاللَّهِ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رَبَّتَهَا وَشَنَنْتُ عَلَيْهِمْ عَارَهَا، فَجَدَعًا وَ

رَغْمًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ.

وَيَحِبُّهُمْ أَنَّى رَزَحَ حَوْهِيَا عَنْ أَبِي الْحَسَنِ، مَا نَقَمُوا وَاللَّهُ مِنْهُ إِلَّا نَكِيرٌ سَيِّفِهِ وَ نَكَالَ وَقَعِهِ وَ تَنَمَّرُهُ فِي ذَاتِ اللَّهِ وَ تَاللَّهِ لَوْ تَكَافُوا عَلَيْهِ عَنْ زِمَامِ بَنَدُهُ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِمَ لَاعْتَلَقَهُ، ثُمَّ لَسَارَ بِهِمْ سِيرَةً سُجْحًا، فَإِنَّهُ قَوَاعِدُ الرَّسَالَةِ وَ رَوَاسِي التَّبَوُّهِ وَ مَهْبِطُ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ الطَّيِّبِينَ بِأَمْرِ الدِّينِ وَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ «أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ» (٥١٧).

وَاللَّهِ لَا يَكْتَلِمُ خِشَاشُهُ وَ لَا يُنْتَعَجُ رَاكِبُهُ وَ لَا وُورَدَهُمْ مِنْهَلًا رَوِيًّا فَضْفَاضًا تَطْفَحُ ضَفَّتُهُ وَ لَا ضَدْرَهُمْ بِطَانًا قَدْ خَشَرَ بِهِمُ الرِّئَى غَيْرَ مُتَحَلِّ بِطَائِلٍ إِلَّا تَعَمَّرَ النَّاهِلِ وَ رَدَعَ سُورَهُ سَعْبٍ وَ لَفَّتِحَتْ عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ سَيَأْخُذُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ.

فَهَلُمَّ فَاسْمِعْ فَمَا عَشَتْ أَرَاكَ الدَّهْرَ عَجَبًا وَ إِنْ تَعَجَبَ بَعْدَ الْحَادِثِ فَمَا بِالْهُمِّ؟ بِأَيِّ سَيْدٍ اسْتَدَدُوا، أَمْ بِأَيِّهِ عَزَّوَهُ تَمَسَّكُوا، «لِبَسِّ الْمَوْلَى وَ لِبَسِّ الْعَشِيرِ» (٥١٨) وَ «بِسِّ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا» (٥١٩).

اسْتَبَدَّلُوا الدُّنَابِي بِالْقَوَادِمِ وَ الْحُزُونَ بِالْفَاحِمِ وَ الْعُجْزَ بِالْكَاهِلِ، فَتَعَسَّ الْقَوْمُ «يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِبُونَ صِينَعًا» (٥٢٠) «أَلَا- إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَ لَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ» (٥٢١)، «أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَى فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ» (٥٢٢).

لَقِحَتْ فَنظَرُهُ رَيْثَمَا تُنْتَجِ، ثُمَّ احْتَلَبُوا طِلَاعَ الْقَعْبِ دَمًا عَيْطًا وَ دُعَافًا مُبِيدًا هُنَالِكَ «يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ» (٥٢٣) وَ يَعْرِفُ التَّالُونَ غَبَّ مَا أَسَسَ الْأَوْلُونَ، ثُمَّ طَيَّبُوا بَعْدَ ذَلِكَ عَنْ أَنْفُسِكُمْ لِفِتْنَتِهَا، ثُمَّ اطْمَنُّوا لِلْفِتْنَةِ جَاشًا وَ أَبْشَرُوا بِسَيْفِ صَارِمٍ وَ هَزَجٍ دَائِمٍ شَامِلٍ وَ اسْتَبَدَادٍ مِنَ الظَّالِمِينَ، فَزَرَاعَ فَيْئُكُمْ زَهِيدًا وَ جَمَعَكُمْ حَصِيدًا فَيَا حَسِيرَةَ لَهُمْ وَ قَدْ «عَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبِيَاءُ» (٥٢٤) «أَنْزَلْنَاكُمْ مَوَاهِجًا وَ أَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ»

بيان: أقول روى صاحب كشف الغمّة الرّوايتين اللّتين أوردهما الصّيدوق عن كتاب السقيفة بحذف الإسناد و رواه ابن أبي الحديد فى شرح نهج البلاغه عن أحمد بن عبد العزيز الجوهريّ، عن محمّد بن زكريّا عن محمّد بن عبد الرّحمن إلى آخر ما أورده الصّيدوق و إنّما أوردها مكرّره للاختلاف الكثير بين رواياتها و شدّه الاعتناء بشأنها و لنشرها لاحتياج جلّ فقراتها إلى الشرح و البيان زياده على ما أورده الصّيدوق و الله المستعان.

قولها سلام الله عليها: «عائفه» أى كارهه، يقال: عاف الرجل الطعام يعافه عيافاً إذا كرهه و «القاليه»: المبغضه قال تعالى: «ما ودّعيك ربّك و ما قلى (٥٢٦) و لفظت الشىء من فمى: أى رميته و طرحته و «العجم»: العضمّ تقول: عجمت العود أعجمه بالضمّ إذا عضضته «و سنأه» كمنعه و سمعه: أبغضه و سيرتهم أى اختبرتهم، فعلى ما فى أكثر الرّوايات المعنى: طرحتهم و أبغضتهم بعد امتحانهم و مشاهدته سيرتهم و أطوارهم و على روايه الصدوق المعنى: أنى كنت عالمة بقبح سيرتهم و سوء سريرتهم فطرحتهم، ثمّ لمّا اختبرتهم شننتهم و أبغضتهم أى تأكد إنكارى بعد الاختبار و يحتمل أن يكون الأوّل إشاره إلى شناعه أطوارهم الظاهره و الثّانى إلى خبث سرائرهم الباطنه.

قولها سلام الله عليها: فقبحاً لفلول الحدّ إلى قولها: خالدون، قبحا بالضمّ مصدر حذف فعله إمّا من قولهم:

قبحه الله قبحاً، أو من قبح بالضمّ قباحه، فحرف الجرّ على الأوّل داخل على المفعول و على الثّانى على الفاعل «و الفلول» بالضمّ جمع فلّ بالفتح و هو الثّلمه و الكسر فى حدّ السيف و حكى الخليل فى العين أنّه يكون مصدراً و لعلّه أنسب بالمقام و حدّ الشىء شباته

و حَدُّ الرَّجْلِ بِأَسِهِ، «و الخور» بالفتح و التحريك: الضعف و «القناه»: الرُّمَح و «الخطل» بالتحريك المنطق الفاسد المضطرب و خطل الرأى فساده و اضطرابه.

قولها سلام الله عليها: «اللَّعِبُ بَعْدَ الْجِدِّ» أَى أَخَذْتُمْ دِينَكُمْ بِاللَّعِبِ وَ الْبَاطِلِ بَعْدَ أَنْ كُنْتُمْ مُجَدِّينَ فِيهِ آخِذِينَ بِالْحَجَّةِ.

قولها سلام الله عليها: و قرع الصِّفَاهُ «الصفاه» الحجر الأملس أَى جَعَلْتُمْ أَنْفُسَكُمْ مَقْرَعًا لَخِصَامِكُمْ حَتَّى قَرَعُوا صِفَاتِكُمْ أَيْضًا قَالَ الْجَزْرِيُّ فِي حَدِيثٍ مَعَاوِيَةَ: يَضْرِبُ صِفَاتَهَا بِمَعْوَلِهِ وَ هُوَ تَمَثِيلٌ أَى اجْتِهَادٌ عَلَيْهِ وَ بَالِغٌ فِي امْتِحَانِهِ وَ اخْتِبَارِهِ وَ مِنْهُ الْحَدِيثُ: لَا يَقْرَعُ لَهُمْ صِفَاهُ، أَى لَا يَنْالُهُمْ أَحَدٌ بِسُوءٍ، انْتَهَى.

أقول: لَا يَبْعَدُ أَنْ يَكُونَ كُنْيَاهُ عَنْ عَدَمِ تَأْثِيرِ حِيلَتِهِمْ بَعْدَ ذَلِكَ وَ فُلُولِ حَدِّهِمْ، كَمَا أَنَّ مَنْ يَضْرِبُ السَّيْفَ عَلَى الصِّفَاهِ لَا يُؤَثِّرُ فِيهَا وَ يَفْلُ السَّيْفُ.

و صدع القناه: شَقَّهَا وَ السَّامَهُ: الْمَلَالُ وَ قَالَ الْجَزْرِيُّ: فِي حَدِيثِ عَلِيٍّ: إِيَّاكَ وَ مُشَاوَرَةَ النِّسَاءِ فَإِنَّ رَأْيَهُنَّ إِلَى أَفْنٍ، الْأَفْنُ النِّقْصُ وَ رَجُلٌ أَفْنٌ وَ مَأْفُونٌ أَى نَاقِصُ الْعَقْلِ وَ قَوْلُهُ تَعَالَى: «أَنْ سَيَخِطَ اللَّهُ» (٥٢٧) هُوَ الْمَخْصُوصُ بِالذَّمِّ أَوْ عِلَّةُ الذَّمِّ وَ الْمَخْصُوصُ مَحْذُوفٌ أَى لَبِئْسَ شَيْئًا ذَلِكَ لِأَنَّ كَسْبَهُمُ السَّخَطَ وَ الْخُلُودَ.

قولها سلام الله عليها لا جرم لقد قلمدتهم ربقتها، لا جرم كلمه تورده لتحقيق الشىء و الرِّبْقَةُ فِي الْأَصْلِ عَرْوَةٌ فِي حَبْلِ تَجْعَلُ فِي عُنُقِ الْبَهِيمَةِ أَوْ يَدَاهَا تَمْسُكُهَا وَ يُقَالُ لِلْحَبْلِ الْمَذَى تَكُونُ فِيهِ الرِّبْقَةُ رِبْقٌ وَ تَجْمَعُ عَلَى رِبْقٍ وَ رِبَاقٍ وَ أَرْبَاقٍ وَ الضَّمِيرُ فِي رِبْقَتِهَا رَاجِعٌ إِلَى الْخِلَافَةِ الْمَدْلُولِ عَلَيْهِ بِالْمَقَامِ، أَوْ إِلَى فَدَكِ، أَوْ حَقُوقِ أَهْلِ الْبَيْتِ: أَى جَعَلْتَ إِثْمَهَا لِأَنَّهُ لَرِقَابِهِمْ كَالْقَلَانِدِ.

قولها: و شنتت عليهم غارها، الشَّنُّ: رَشُّ الْمَاءِ رَشًّا مُتَفَرِّقًا وَ

السُّنُّ بالمهملة الصَّبُّ المتَّصل و منه قولهم:

سَنَّتْ عليهم الغاره إذا فَرَّقَتْ عليهم من كلِّ وجه.

قولها: و حملتهم أوقتها قال الجوهرى: الأوق: الثقل يقال: ألقى عليه أوقه و قد أوقته تأويقاً أى حملته المشقة و المكروه.

قولها سلام الله عليها فجدعاً و عقراً، «الجدع» قطع الأنف أو الأذن أو الشفة و هو بالأنف أخصُّ و يكون بمعنى الحبس و «العقر» بالفتح الجرح و يقال فى الدعاء على الإنسان: عقراً له و حلقاً، أى عقر الله جسده و أصابه بوجع فى حلقه و أصل العقر ضرب قوائم البعير أو الشاه بالسيف، ثم اتسع فيه فاستعمل فى القتل و الهلاك و هذه المصادر يجب حذف الفعل منها و «السحق» بالضم: البعد.

قولها سلام الله عليها: ويحهم أنى زحزوها عن رواسى الرساله ويح كلمه تستعمل فى الترحم و التوجع و التعجب و الزحزحه: التنيه: و التباعد و الزعزه: التحريك و الرواسى من الجبال: الثوابت الرواسخ و قواعد البيت: أساسه.

قولها سلام الله عليها: و الطين هو بالطاء المهملة و الباء الموحده الفطن الحاذق.

قولها سلام الله عليها: و ما نعموا من أبى الحسن إلى قولها فى ذات الله و فى كشف الغمه و ما الذى نعموا من أبى الحسن، يقال: نعمت على الرجل كضربت و قال الكسائى: كعلمت لغه أى عتبت عليه و كرهت شيئاً منه و التنكير: الإنكار و التنكر: التغير عن حال يسرُّك إلى حال تكرهها و الاسم النكير و ما هنا يحتمل المعنيين و الأول أظهر أى إنكار سيفه فإنه عليه السلام كان لا يسلُّ سيفه إلا لتغيير المنكرات و «الوطأه»: الأخذه الشديده و الضغطة و أصل الوطاء: الدوس بالقدم و يطلق على الغزو و القتل لأن من يطأ

الشىء برجليه فقد استقصى فى هلاكه و إهانتة و «النكال»: العقوبه التى تنكل الناس و «الوقعه»: صدمه الحرب و تنمر فلان أى تغير و تنكر و أوعد، لأنَّ النمر لا تلقاه أبداً إلا متنكراً غضبان.

قولها: فى ذات الله، قال الطيبى: ذات الشىء: نفسه و حقيقته و المراد ما أُضيف إليه و قال الطبرسى فى قوله تعالى: «وَ أَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ» (٥٢٨) كناية عن المنازعه و الخصومه و الذات: هى الخلقه و البنيه، يقال: فلان فى ذاته صالح أى فى خلقته و بنيته، يعنى أصلحوا نفس كل شىء بينكم، أو أصلحوا حال كل نفس بينكم و قيل: معناه و أصلحوا حقيقه و صلحكم و كذلك معنى اللهم أصلح ذات البين أى أصلح الحال التى بها يجتمع المسلمون انتهى.

أقول: فالمراد بقولها: فى ذات الله، أى فى الله و لله بناءً على أن المراد بالذات الحقيقه، أو فى الأمور و الأحوال التى تتعلق بالله من دينه و شرعه و غير ذلك كقوله تعالى: «إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ» (٥٢٩) أى المضمرة التى فى الصدور.

قولها سلام الله عليها: و تالله لو مالوا، أى بعد أن مكنوه فى الخلافه قولها سلام الله عليها و تالله لو تكافوا - إلى قولها - «بما كانوا يكسبون» (٥٣٠)، التكاف، تفاعل من الكفّ و هو الدفع و الصيرف و الزمام ككتاب الخيط العدى يشد فى البره أو الخشاش ثم يشد فى طرفه المقود و قد يسمّى المقود زماماً و نبذه أى طرحه و فى الصحاح اعتلقه أى أحبّه و لعله هنا بمعنى تعلق به و إن لم أجد فيما عندنا من كتب اللغه.

و السجح، بضمّتين: اللين السهل و الكلم:

الجرح و الخشاش بكسر الخاء المعجمه:

ما يجعل فى أنف البعير من خشب و يشدُّ به الزِّمام ليكون أسرع لانقياده و تعتعت الرِّجل أى أفلقته و أزعجته.

و المنهل: المورد و هو عين ماء ترده الإبل فى المراعى و تسمى المنازل التى فى المفاوز على طرق الشُّفار: مناهل. لأنَّ فيها ماء قاله الجوهريُّ و قال: ماء نمير أى ناجع عذباً كان أو غيره و قال الصَّدوق نقلاً عن الحسين بن عبد الله بن سعيد العسكري: النمير الماء النامى فى الجسد (٥٣١) و قال الجوهريُّ: الرِّوىُّ سحابه عظيمه القطر شديده الوقع و يقال: شربت شرباً رويّاً و الفضفاض: الواسع يقال: ثوب فضفاض و عيش فضفاض و درع فضفاضه و ضفّتا النَّهر بالكسر و قيل: و بالفتح: أيضاً: جانباه و تطفح، أى تمتلئ حتى تفيض.

و رنق الماء كفرح و نصر و ترنق: كدر و صار الماء رونقه: غلب الطين على الماء و الترنوق: الطين الّذى فى الأنهار و المسيل، فالظاهر أنّ المراد بقولها: و لا يترنق جانباه، أنّه لا ينقص الماء حتى يظهر الطين و الحمأ من جانبى النَّهر و يتكدّر الماء بذلك و بطن كعلم:

عظم بطنه من الشَّبع و منه الحديث: تغدو خماصاً و تروح بطاناً و المراد عظم بطنهم من الشَّرب.

و تحيّر الماء، أى اجتمع و دار كالمتهيّر يرجع أقصاه إلى أدناه و يقال: تحيّر الأرض بالماء، إذا امتلأت و لعلّ الباء بمعنى فى أى تحيّر فيهم الرُّىُّ أو للتعديه أى صاروا حيارى لكثرة الرُّىُّ و الرُّىُّ بالكسر و الفتح ضدّ العطش.

و فى روايه الشَّيخ: قد خثر، بالخاء المعجمه و الثاء المثلثة أى أثقلهم من قولك: أصبح فلان خاثر النفس، أى ثقیل النَّفس غير طيب و لا نشيط و حلى منه بخير

كرضى أى أصاب خيراً و قال الجوهرى: قولهم:

لم يحل منها بطائل أى لم يستفد منها كثير فائده و التحلى: التزين و الطائل: الغناء و المزيه و السعه و الفضل و التغمر، هو الشرب دون الرى، مأخوذ من العمر بضم الغين المعجمه و فتح الميم و هو القدح الصغير.

والتاهل: العطشان و الريان و المراد هنا الأول و الردع: الكف و الدفع و الردعه: الدفعه منه و فى جميع الروايات سوى معانى الأخبار: سوره الساعب و فيه: شرره الساعب و لعله من تصحيف النساخ و الشرر: ما يتطاير من النار و لا يبعد أن يكون من الشره بمعنى الحرص.

و سوره الشىء بالفتح: حدته و شدته و السغب: الجوع.

و قال الفيروز آبادى: الحظوه بالضم و الكسر و الحظه كعده: المكانه و الحظ من الرزق و حظى كل واحد من الزوجين عند صاحبه كرضى و النائل: العطيه و لعل فيه شبه القلب.

و قال الفيروز آبادى: الكافل: العائل و الذى لا يأكل أو يصل الصيام و الضامن انتهى.

أقول: يمكن أن يكون هنا بكل من المعنيين الأولين و يحتمل أن يكون بمعنى كافل اليتيم، فإنه لا يحل له الأكل إلا بقدر البلغه و حاصل المعنى أنه لو منع كل منهم الآخرين عن الزمام الذى نبذه رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم و هو تولى أمر الأمه، لتعلق به أمير المؤمنين عليه السلام أو أخذه محباً له و لسلك بهم طريق الحق من غير أن يترك شيئاً من أوامر الله أو يتعدى حداً من حدوده و من غير أن يشق على الأمه و يكلفهم فوق طاقتهم و وسعهم و لفازوا بالعيش الرغيد فى الدنيا و الآخرة و لم يكن ينتفع من دنياهم

و ما يتولى من أمرهم إلا بقدر البلغه و سدّ الخله.

قولها سلام الله عليها: ألا هلمّ فاسمع، فى روايه ابن أبى الحديد:

ألا هلمنّ فاسمعنّ و ما عشتنّ أراكنّ الدّهر عجباً، إلى أىّ لجا لجنوا و استندوا و بأىّ عروه تمسكوا «لِبَسِّ الْمَوْلَى وَ لِبَسِّ الْعَشِيرِ» (٥٣٢) و ل «بِسِّ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا» (٥٣٣) قال الجوهريّ: هلمّ يا رجل بفتح الميم بمعنى تعال يستوى فيه الواحد و الجمع و التأنيث، فى لغة أهل الحجاز و أهل نجد يصرفونها فيقولون للثنتين: هلمّا و للجمع: هلمّوا و للمرأة: هلمّى و للنساء: هلممنّ و الأوّل أفصح و إذا أدخلت عليه النون الثقيله قلت: هلمنّ يا رجل و للمرأة هلمنّ بكسر الميم و فى التشبيه هلمّانّ للمؤنث و المذكّر جميعاً و هلمنّ يا رجال بضمّ الميم و هلممنانّ يا نسوه انتهى و على الروايات الأخر الخطاب عامّ.

قولها: و ما عشتنّ: أى أراكنّ الدّهر شيئاً عجيباً لا يذهب عجبه و غرابته مدّه حياتكّنّ، أو يتجدّد لكّنّ كلّ يوم أمر عجيب متفرّع على هذا الحادث الغريب.

و قال الجوهريّ: شعرت بالشّىء أشعر به شعراً أى فطنت له و منه قولهم:

ليت شعرى، أى ليتنى علمت و اللّجأ محرّكه: الملاذ و المعقل كالملجأ و لجأت إلى فلان إذا استندت إليه و اعتضدت به و السناد:

ما يستند إليه.

و قال الجوهريّ: احتنك الجراد الأرض أى أكل ما عليها و أتى على نبتها و قوله تعالى حاكياً عن إبليس «لاخْتَبِكَ دُرِّيَّتُهُ» (٥٣٤) قال الفراء يريد لأستولين عليهم و المراد بالدُرّيّه ذريه الرسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

و المولى: الناصر و المحبّ و العشير: الصّاحب المخالط المعاشر و ل «بِسِّ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا» (٥٣٥) أى بسّ البدل من اختاروه

على إمام العدل و هو أمير المؤمنين عليه السلام.

قولها سلام الله عليها: استبدلوا - إلى قولها - «كيف تحكمون» (٥٣٦)، الذنابي بالضمّ ذنب الطائر و منبت الذنب و الذنابي في الطائر أكثر استعمالاً من الذنب و في الفرس و البعير و نحوهما الذنب أكثر و في جناح الطائر أربع ذنابي بعد الخوافي و هي ما دون الريشات العشر من مقدم الجناح التي تسمى قوادم و الذنابي من الناس: السفله و الأتباع.

و الحرون: فرس لا ينقاد و إذا اشتدت به الجري وقف و قحم في الأمر قحوماً: رمى بنفسه فيه من غير رويته، استعير الأول للجبان و الجاهل و الثاني للشجاع و العالم بالأمر الذي يأتي بها من غير احتياج إلى تروّ و تفكّر و العجز كالعضد مؤخر الشيء يؤنث و يذكّر و هو للرجل و المرأة جميعاً و الكاهل: الحارك و هو ما بين الكتفين و كاهل القوم عمدتهم في المهمّات و عمدتهم للشدائد و الملمات و رغماً مثله مصدر رغم أنفه أي لصق بالرغام بالفتح و هو التراب و رغم الأنف يستعمل في الذلّ و العجز عن الانتصار و الانقياد على كره و المعاطس جمع معطس بالكسر و الفتح و هو الأنف و قرئ في الآية «يهدي» بفتح الهاء و كسرهما و تشديد الدال فأصله يهتدى و بتخفيف الدال و سكون الهاء.

قولها سلام الله عليها: أما لعمر إلهك، إلى آخر الخبر و في بعض نسخ ابن أبي الحديد:

أما لعمر الله و في بعضها: أما لعمر إلهكّ و العمر بالفتح و الضمّ بمعنى العيش الطويل و لا يستعمل في القسم إلّا العمر بالفتح و رفعه بالابتداء أي عمر الله قسمى و معنى عمر الله بقاؤه و

دوامه.

و لقت كعلت أى حملت و الفاعل فعلتهم، أو فعالهم، أو الفتنه، أو الأزمته و النظره بفتح التّون و كسر الظاء التأخير و اسم يقوم مقام الإنظار و نظره إمّا مرفوع بالخبريّه و المبتدأ محذوف كما فى قوله تعالى «فَنظَرُهُ إِلَى مَيْسِرِهِ» (٥٣٧) أى فالواجب نظره و نحو ذلك و إمّا منصوب بالمصدرية، أى انتظروا أو انظروا نظره قليله و الأخير أظهر كما اختاره الصدوق.

و ريشما تنتج: أى قدر ما تنتج، يقال: نتجت الناقه على ما لم يسمّ فاعله تنتج نتاجاً و قد نتجها أهلها نتجا و أنتجت الفرس إذا حان نتاجها.

و القعب: قدح من خشب يروى الرّجل، أو قدح ضخّم و احتلاب طلاع القعب هو أن يمتلئ من اللبن حتّى يطلع عنه و يسيل و العبيط: الطرىّ و الدّعاف كغراب: السّمّ و المقر بكسر القاف: الصبر و ربما يسكن و أمقر أى صار مرّاً و المبيد:

المهلك و أمضه الجرح: أوجعه و غبّ كلّ شىء: عاقبه و طاب نفس فلان بكذا: أى رضى به من دون أن يكرهه عليه أحد و طاب نفسه عن كذا أى رضى ببذله.

و «نفساً» منصوب على التّمييز و فى كتاب ناظر عين الغريبين (٥٣٨) طمأنته: سكنته فاطمناً و الجأش مهموزاً: النفس و القلب أى اجعلوا قلوبكم مطمئنّه لنزول الفتنة و السيف الصّارم:

القاطع و الغشم:

الظلم و الهرج: الفتنة و الاختلاط و فى روايه ابن أبى الحديد:

و قرح شامل، فالمراد بشمول القرح، إمّا للأفراد أو للأعضاء.

و الاستبداد بالشّىء التفرد به و الضمير المرفوع فى «يدع» راجع إلى الاستبداد و الفىء: الغنيمه و الخراج و ما حصل للمسلمين من أموال الكفّار من غير حرب و الرّهيد:

القليل و الحصيد:

المحصود و على روايه: زرعكم كناية

عن أخذ أموالهم بغير حقّ و على روايه: جمعكم يحتمل ذلك و أن يكون كناية عن قتلهم و استئصالهم.

و أنّى بكم، أى و أنّى تلحق الهدايه بكم و عميت عليكم بالتخفيف أى خفيت و التبت و بالتشديد على صيغه المجهول أى لبتت و قرئ فى الآيه بهما.

والضمائر فيها، قيل: هى راجعه إلى الرّحمه المعبر عن النبوه بها و قيل إلى البيّنه و هى المعجزه، أو اليقين و البصيره فى أمر الله و فى المقام يحتمل رجوعها إلى رحمه الله الشامله للإمامه و الاهتداء إلى الصّراط المستقيم، بطاعه إمام العدل أو إلى الإمامه الحقه و طاعه من اختاره الله و فرض طاعته، أو إلى البصيره فى الدّين و نحوها و إليكم عنى: أى كفّوا و أمسكوا و قولها: بعد تعذيركم أى تقصيركم و المعذر المظهر للعذر اعتلالاً من غير حقيقه.

در امالى شيخ طوسى (۵۳۹) از ابن عباس مثل احاديث شماره هاى ۸ و ۹ البته با كمى اختلاف در لفظ نقل شده ست.

بيان: اين دو روايت را كه شيخ صدوق از كتاب سقيفه با حذف اسناد نقل کرده، صاحب كشف الغمّه نیز روايت کرده و همچنين ابن ابى الحديد هم در شرح نهج البلاغه از احمد بن عبدالعزيز جوهرى و او با چند واسطه تا آخر آنچه كه شيخ صدوق روايت کرده را نقل مى كند و ما نیز (علامه ي مجلسى رحمه الله عليه) اين روايت را مکرّر نقل کرده ایم به خاطر اختلاف زيادى كه بين نقل آنهاست و به خاطر اينكه اين روايت، بسيار با ارزش است و شرح شيخ صدوق، احتياج به شرح بيشترى دارد، ما اضافه بر شرح صدوق رحمه الله عليه متذکر امورى مى شويم و

از خداوند یاری و کمک می‌جوییم.

فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می‌فرماید:

«عائفه» به معنی بد آمدن و ناخوشآیند بودن است، گفته می‌شود:

«عاف الرّجل الطّعام» یعنی آن مرد از غذا بدش آمد.

و «القاليه» به معنی خشمگین و غضبناک بودن است، چنانچه خداوند در این آیه می‌فرماید:

«که خدای تو هیچ‌گاه تو را ترک نگفته و بر تو خشم ننموده است» (۵۴۰).

و «لفظت الشیء من فمی» یعنی سخنی را از دهانم انداختم و پرتاب کردم و «العجم» به معنی گاز گرفتن است، مانند این جمله «عجمت العود» چوب را گاز گرفتم (تا سفتی یا سستی آن را آزمایش کنم).

و «شناه» بر وزن - مَنَعَه و سَمَعَه - یعنی بر او خشم کرد و «سبرتهم» یعنی با خبر کردم آنها را.

پس بنا بر آنچه در اکثر روایات است این گونه معنا می‌شود:

(من مردان شما را) دور انداختم و بر آنها خشم گرفتم بعد از آنکه آنها را امتحان و آزمایش کردم و دیدم روش و حال (منافقانه‌ی) آنها را و بنا بر آنچه مرحوم شیخ صدوق رحمه الله علیه روایت کرده این گونه معنا می‌شود:

همانا من عالم بودم به زشتی (و پلیدی) راه و روش آنها و بدی نیت آنها، پس آنها را کنار گذاشتم، پس چون آنها را آزمایش نمودم، از آنها منزجر و غضبناک شدم یعنی بعد از آزمایش آنها مؤکد شد انکار و انزجار من از آنها و احتمال دارد انزجار و تنفر اول اشاره به زشتی و بدی حالات و رفتار ظاهری آنهاست و دوم اشاره به پلیدی نیت های باطنی آنهاست.

و در آنجایی که می‌فرماید:

«فَقُبْحًا لِفُلُولِ الْحَدِّ وَاللَّعِبِ بَعْدَ الْجِدِّ وَ

قَرَعَ الصَّفَاةَ وَصَدَعَ الْقَنَاءَ وَخَطَلَ الْمَارَاءَ وَزَلَلَ الْأَهْوَاءَ وَلَبَسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ لَهُمْ خَالِدُونَ» «قبحاً» مصدریست که فعل آن حذف شده و یا اینکه مانند این جمله است که در بین مردم رایج است. «قَبِحَ اللَّهُ قُبْحًا» خداوند زشت کرده کردار و گفتار او را.

«الفلول» جمع «فَلٌّ» و به معنی شکاف و شکستگی در لبه ی شمشیر است و خلیل در کتاب لغت خود که نامش (العین) است گفته: همانا «فَلٌّ» مصدر است و شاید اگر آن را در اینجا مصدر حساب کنیم سزاوارتر است برای این جمله.

و کلمه ی «خَوَّرَ» به معنی ضعف است و «القناه» به معنی نیزه است و «الخطل» سخن اشتباه و بی اساس را گویند و «خَطَلَ الرَّأْيَ» یعنی آن رأی و نظر فاسد و سُست و بی اساس است.

و معنای جمله ای که فرمود:

«اللَّعِبُ بَعْدَ الْحِجَّةِ» یعنی شما دیتان را بازی و باطل کردید بعد از آنکه برای به دست آوردن آن بسیار تلاش و کوشش کرده و آن را با حِجَّت و دلیل به دست آورده بودید.

معنای فرمایش حضرت که فرمود:

«وَقَرَعَ الصَّفَاةَ» «الصَّفَاة» سنگ نرم را گویند. یعنی خودتان را جایگاه کوبیدن دشمنانتان قرار دادید، تا آنجا که آنها هم شما را کوبیدند.

و جزری در معنای حدیث معاویه که گفت:

«يَضْرِبُ صِفَاتَهَا بِمَعُولِهِ» یعنی با کلنگ بر سنگ نرم زد؛ می گوید این جمله تمثیل است و مقصود آن است که در آزمودن آن بسیار کوشید.

و به همین مضمون است حدیث: «لَا يَقْرَعُ لَهُمْ صِفَاةً» (۵۴۱) یعنی کسی که به بدی از ایشان یاد نمی کند، پایان کلام جزری.

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله

علیه می فرماید:

اما به نظر من، بعید نیست که این جمله ی «قرع الصیفاه» کنایه از عدم تأثیر حيله ی آنها (کسانی که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را تنها گذاشتند) باشد چنانچه کسی که با شمشیر به سنگ می زند تأثیری در آن سنگ نمی کند و بلکه شمشیر می شکند.

و جمله ی «صرع القناه» یعنی شکافت آن را.

و جزری در تفسیر حدیث امیرالمؤمنین علی علیه السلام که می فرماید:

«إِيَّاكَ وَ مُشَاوِرَةَ النِّسَاءِ فَإِنَّ رَأْيَهُنَّ إِلَى أَفْنٍ» کلمه ی «أَفْنٍ» به معنی نقص و عیب است و وقتی گفته می شود:

«رَجُلٌ أَفْنٌ» و یا «رَجُلٌ مَأْفُونٌ» یعنی مرد ناقص العقل.

و در آنجا که حضرت، آیه ی ۸۰ از سوره ی مائده را قرائت می فرماید، این جمله ی قرآن «أَنْ سَخِطَ اللَّهُ» مخصوص به مذمت و یا علت مذمت است که در این صورت مخصوص به مذمت حذف شده (که معنای آن این گونه می شود): هر آینه بسیار زشت و ناپسند است این (اعمال مردان شما) به خاطر اینکه آنها با این (اعمال و رفتاری که در حق ما کردند) غضب خدا را برای خودشان کسب نمودند و باعث شدند که در آتش جهنم و عذاب الهی جاوید و ابدی شوند.

و در آنجایی که حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«لَا جَرَمَ لَقَدْ قَلَّدْتُهُمْ رَبِّقَتِي» کلمه ی «لَا جَرَمَ» برای تحقیق چیزی می آید، (به معنی: لایبّد، ناچار، حتماً، هر آینه، می آید) و «الرَّبِيقَةُ» در اصل به گره ای که در طناب باشد، گویند. که آن را در گردن یا دست چهارپایان قرار می دهند و آن را می کشند و به طنابی که در آن گره باشد «رَبِق» می گویند و به این صیغه ها جمع بسته می شود:

«رَبِق» و «رَبَاق» و «ارباق» و ضمیری که

در «ربقتها» است (هَاء) به خلافت برمی گردد، یا به فَدَك و یا به حقوق اهل بیت: برمی گردد، که معنای آن این گونه می شود:

گناه غصب خلافت و یا غصب فدک و یا پایمال کردن حقوق اهل بیت: مانند قلاده تا ابد به گردن آنهاست.
و در آنجا که می فرماید:

«و شنت علیهم غارها» کلمه ی «شَنْ» به معنی پاشیدن آب است و پاشیدنی که متصل نباشد اما اگر «سَنْ» باشد ریزش آب به صورت متصل را گویند و از همین قبیل است این جمله «شنت علیهم الغاره» زمانی که از هر طرف هجوم آورند.

و این قسمت از فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می فرماید:

«و حملتهم اقتها» جوهری گفته «أوق» به معنی سختی و مشقت است، وقتی گفته می شود:

«القی علیه اوقه» یعنی بر او سختی و مشقت و چیزی که دوست نداشت را تحمیل کرد.

و در آنجا که حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«فجدعاً و عقراً» کلمه ی «الجدع» به معنی قطع و بریدن بینی، یا گوش و یا لب را گویند مخصوصاً برای بریدن دماغ این کلمه بیشتر استعمال می شود و همچنین به معنی حبس و زندان هم آمده است.

و «العقر» به معنی زخم است و در مقام نفرین گفته می شود:

«عقراً به و حلقاً» یعنی خداوند جسدش را مجروح و زخمی کند و خداوند به او بیماری و مرضی در بدنش برساند و در اصل کلمه ی «العقر» برای قطع کردن دست و پای شتر و یا گوسفند به وسیله ی شمشیر استعمال می شده، سپس وسعت پیدا کرده و در قتل و هلاکت هم استعمال شده و این گونه مصادر واجب است.

و در آنجایی که حضرت زهرا سلام الله علیها

می فرماید:

«وَيَحْتَمِلُ أُنَى زَحْزَحِهَا عَنْ رِوَاسِي الرِّسَالَةِ» کلمه ی «ویح» کلمه ایست که در موارد تَرَحُّم و درد و عذاب و تعَجَّب استعمال می شود.

و کلمه ی «الرَّحْزَحَه» به معنای دور کردن و راندن است.

و «الرَّعْزَعَه» تکان دادن شدید است.

و «الرِّوَاسِي» به معنی ثابت و استوار است و «الرِّوَاسِي مِنَ الْجِبَالِ» صخره های محکم و استوار کوه ها را گویند.

و «قَوَاعِدُ الْبَيْتِ» ارکان و ستون های خانه را گویند.

و کلمه ی «طَبَّيْن» در صورتی که باء مشدّد باشد به معنی استاد و حاذق است.

و فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می فرماید:

«وَمَا نَقَمُوا مِنْ أَبِي الْحَسَنِ نَقَمُوا وَاللَّهِ مِنْهُ نَكِيرٌ سَيِّئُهُ وَشِدَّةٌ وَطَيْبٌ وَنَكَالٌ وَقَعْتَهُ وَتَمَّرَهُ فِي ذَاتِ اللَّهِ» در کتاب کشف الغمّه به جای «و ما نقموا» جمله ی «و ما الذی نقموا» آمده است.

و «نقم» به معنای سرزنش و نکوهش است بنابراین جمله ی «نقمت علی الرّجال» یعنی او را سرزنش کرد و چیزی از او (دیده شد) که ناپسند بود.

و «التنکیر» به معنی انکار است و «التنکّر» تغییر یافتن از حال شادی به حال ناراحتی و در این روایت «نکیر سیفه» یعنی خون از شمشیر حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام نمی ریزد (کسی را نمی کُشد) مگر برای تغییر منکرات.

و کلمه ی «الوطأه» گرفتن چیزی با فشار و سختی را گویند و بعضی گفته اند به معنی کوفتن و لگدمال کردن است و اصل «الوطء» به معنی راه رفتن است، اما به جنگ و قتل اطلاق شده، زیرا کسی که لگدکوب می کند چیزی را سعی در هلاکت و اهانت آن (چیز یا آن شخص) دارد.

و «النکال» مجازات کردنی را گویند که عبرت دیگران شود و «الوقعه» به معنای زد و خورد در جنگ

است و «تَمَرُ فُلَانٍ» یعنی خشمگین و ناراحت شد.

و در آنجا که حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«فی ذات الله» طیبی گفته ذات هر چیزی حقیقت و خود آن چیز است و مقصود (حقیقت و وجود) آن چیز است که (ذات) به آن اضافه می شود و طبرسی در تفسیر این آیه ی شریفه: «و به اصلاح بین خودتان پردازید» (۵۴۲) کنایه از نزاع کردن و دشمنی کردن است و «الذات» در این آیه به معنی خلقت و اصالت (وجود) است، می گویند:

«فُلَانٌ فِی ذَاتِهِ صَالِحٌ» یعنی فلانی در خلقت و وجودش صالح است، (پس معنای آیه این می شود) اصلاح کنید نفس هر چیزی که بین شماست و یا اصلاح کنید هر نفسی را که بین شماست و تفسیر دیگری که برای این آیه شده این است که اصلاح کنید حقیقت وصل و اتصالتان را و همچنین معنای این دعا «اللهم أصلح ذات البین» یعنی خداوند! اصلاح فرمای حال آن چنانی را که به آن مسلمانان جمع می شوند (با یکدیگر متحد می شوند). پایان نظر طبرسی

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

نظر من در مورد جمله ی حضرت زهرا سلام الله علیها که می فرماید:

«فی ذات الله» این است که یعنی امیرالمؤمنین علیه السلام خشم و غضبش در (راه) خدا و برای خداست، (این معنا در صورتیست که) مقصود از «ذات» حقیقت و نفس باشد و یا اینکه منظور این است که خشم و غضب آن حضرت در امور و احوالیست که متعلق به خداوند است (از قبیل): دین خدا و شرع الهی و امور دیگری از این قبیل، مانند فرموده ی خداوند در آیه ی شریفه ی: «إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ» (۵۴۳) یعنی

خداوند عالم و آگاه به (اسرار) نهفته شده ی درون سینه های خلایق است.

و در قسمت دیگری از این روایت حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«وَتَاللَّهِ مَا لَوْ» یعنی اگر مردم از راه حق منحرف می شدند حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آنها را به سوی حق باز می گردانید. مرحوم علامه می فرماید:

منظور حضرت زهرا سلام الله علیها این است که اگر آن حضرت قدرت را در خلافت به دست می گرفت، چنین می شد...

و در قسمت دیگر حدیث که حضرت می فرماید:

«وَتَاللَّهِ لَوْ تَكَافَأُوا عَلَيْهِ عَنْ زِمَامٍ نَبَذَهُ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلِمَ لَاعْتَلَقَهُ ثُمَّ لَسَارَ بِهِمْ سَبِيرَهُ سُدُجًا فَإِنَّهُ قَوَاعِدُ الرَّسَائِلِ وَ رَوَاسِي النُّبُوهِ وَ مَهْبُطُ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ الطَّيِّبِ بِأَمْرِ الدِّينِ وَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخَيْرَانُ الْمُبِينُ وَ اللَّهُ لَا يَكْتُمُ خِشَاشُهُ وَ لَا يُنْعَتُ رَاكِبُهُ وَ لَأُورِدَهُمْ مِنْهَا رَوِيًّا فَضْفَاضًا تَطْفَحُ صَفْتُهُ وَ لَأَصْدِرَهُمْ بِطَانًا قَدْ خَثَرَ بِهِمُ الرِّئْيُ غَيْرَ مُتَّحِلِّ بِطَائِلٍ إِلَّا تَعَمَّرَ النَّاهِلِ وَ رَذَعَ سُورِهِ سَبْعَ وَ لَفُتِحَتْ عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٌ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ سَيَأْخُذُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ» کلمه ی «التكاف» از باب تفاعل است و از «كف» گرفته شده و به معنی بازداشتن (از کاری) و امتناع کردن است.

و «الزمام» بر وزن کتاب به طنابی گویند که به گردن شتر می اندازند و با کشیدن آن شتر را به هر طرف که بخواهند هدایت می کنند، که به آن افسار گفته می شود و در واقع معنی زمام همان افسار است.

و «نبذه» یعنی آن را دور افکند.

و در کتاب الصحاح آمده:

«اعتلقه» یعنی او را دوست داشت و شاید در این حدیث به این معنا باشد

که رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم زمام خلافت را به دست حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام سپرد، (پس مرحوم علامه می فرماید) اگر چه در کتب لغتی که نزد من است چنین معنایی برای «اعتلقه» نیامده است.

و «السُّجُج» به معنی آهسته و آسان است و «الکلم» به معنی زخم و جراحت است و «الخِشاش» به آن چوبی گفته می شود که در داخل دماغ شتر می کنند و به افسار می بندند تا سریع تر بتوانند آن را مطیع خود کنند و به هر طرف که و «تعتت» یعنی به شدت تکانش داد و او را به لرزه در آورد.

و «المنهل» آبشخورهایی که در مزارع برای شتران است، جوهری گفته: و منزل هایی که در بیابان ها بر سر راه مسافران است را «مناهل» می نامند، زیرا در آنجا نیز آب وجود دارد و همچنین گفته «ماء نمیر» یعنی آب گوارا، اگر چه شیرین نباشد و شیخ صدوق رحمه الله علیه از حسین بن عبدالله بن سعید عسکری نقل کرده:

«النمیر» به آبی گفته می شود که در جسد است و باعث رشد و نمو آن می شود.

و جوهری گفته: «الرَّوَّى» به ابر بزرگ و پُر باران گویند و همچنین گفته می شود:

«شربت شرباً روياً» نوشیدم نوشیدنی سیراب کننده ای.

و «الفضفاض» یعنی وسیع، گشاد، فراخ.

می گویند:

«ثوب فضفاض» یعنی لباس گشاد و «عبش فضفاض» یعنی زندگی فراخ و مرفه و «درع فضفاضه» زره ی گشاد و «ضفّتا النهر» پُر آب شد نهر و «تطفح» یعنی آن قدر پُر شد تا لبریز شد.

و «رنق الماء» بر وزن «فَرَح» و بر وزن «نَصِير» و «ترنق» یعنی کِدر شد و جمله ی «صار الماء رونقه» یعنی غالب شد گل بر آب و «الترنوق»

به گلی گویند که در نهرها و در مسیر سیل ها است، پس ظاهراً مقصود آن حضرت که می فرماید:

«و لا یترتق جانباه» این است که عیب و نقصی به آب نمی رسد مگر وقتی که خاک و گل از دو طرف نهر داخل آن شود و آن را مکدر کند.

و «بَطْن» بر وزن «عَلِم» یعنی شکمش از سیری بزرگ شد و از همین قبیل است این حدیث: «تغدوا خماصاً و تروح بطاناً» منظور این است که بزرگ شدن شکم آنها از نوشیدن (زیاد) است.

و «تَحْيِرِ الْمَاءِ» یعنی آب جمع شد و دور می زد، مانند اینکه متحیر مانده بود که بالای آن رجوع کند به پایین و گفته می شود:

«تَحْيِرِ الْأَرْضِ بِالْمَاءِ» یعنی زمانی که زمین از آب پر شده باشد.

و «الرَّيِّ وَ الرَّيِّ» هر دو (با کسره و با فتحه) معنای آن ضدّ عطش است.

و در روایت شیخ صدوق (نسخه ی دیگر همین روایت) آمده:

«قد خثر» به معنی بسته شده، سنگین، می گویی: «اصبح فلان خاثر النفس» یعنی فلانی سنگین نفس، غیر پاک و بی نشاط شد.

و «حَلِيٍّ مِنْهُ بَخِير» کلمه ی «حَلِيٍّ» بر وزن «رَضِيٍّ» است و این جمله به این معنا است: رسید و به خیر واصل شد.

جوهری گفته: جمله ی «لم يحل منها بطائل» یعنی از او فایده ی زیادی نرسید و «التحلي» یعنی زینت دادن (یا زینت کردن) و «الطائل» به معنی بی نیازی و مزیت و گشایش و برتری.

و «التغمّر» به معنی نوشیدن است و از «عُمَر» گرفته شده که به معنی کاسه و پیاله ی کوچک است.

و «التّاهل» به معنی عطشان است.

و «الكفّ» به معنی باز داشتن و منع کردن است و «الرّدعه» به معنی یک بار از آن (کار).

همه ی نسخه های این روایت «شرره السَّاعِب» (۵۴۴) آمده، اما در معانی الاخبار «سوره السَّاعِب» آمده و شاید این اشتباه از نسخه نویسان باشد و «الشَّرر» به جرّقه های آتش می گویند و بعید هم نیست که از «الشَّرّه» باشد که به معنی حرص و طمع است.

و «سَوْره» به معنی حدّ و مرز، مثل: «سوره المدینه» یعنی دیوار شهر، (که دیوار حدّ و مرز شهر را معلوم می کند) و «السَّیغِب» یعنی گرسنگی.

و فیروزآبادی گوید:

«الحظوه» که حاء آن هم با ضمه خوانده می شود و هم با کسره «الحُظوه» و «الحِظوه» و کلمه ی «الحِظّه» بر وزن «عِدّه» به معنای رتبه و مقام است و «الحِظّ» به معنی بهره مند شدن از رزق است و «حِظّی» بر وزن «رَضی» بهره مند شدن هر یک از زوجین (مرد و زن) از دیگر است.

و «النَّائل» به معنی بخشش و هدیه ست.

و فیروزآبادی گفته: «الکافل» به معنی عیال وار و کسی که چیزی نمی خورد و به روزه ادامه می دهد آمده، (پایان نظر فیروزآبادی)

مرحوم علامه می فرماید:

به نظر من ممکن است «الکافل» به هر دو معنا (که فیروزآبادی گفته) باشد و احتمال هم دار که در اینجا به معنای «کافل الیتیم» یعنی کسی که سرپرستی می کند یتیم را، آمده باشد.

فیروزآبادی گوید «کافل» به چند معناست:

۱ - سرپرست خانواده

۲ - کسی که چیزی نمی خورد.

۳ - کسی که روزه را به روزه می رساند.

۴ - ضامن.

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

من معتقدم ممکن است در این روایت منظور از «کافل» دو معنای اوّل باشد و همچنین احتمال دارد به معنای سرپرست یتیم باشد، زیرا برای سرپرست یتیم فقط به مقدار معاش روزانه استفاده حلال است.

بنابراین معنای روایت چنین است: اگر هر یک

از ایشان (مردان شما) دیگری را از ریاستی که پیامبر بجا گذاشته بود باز می داشت - آن ریاست همان ولایت بر امت است - که آن ولایت ویژه ی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بود و او آن کار را از روی دوستی به دست می گرفت و آنان را به راه حق رهنمون می شد و چیزی از فرمان های پروردگار را رها نمی کرد و از حدود الهی پا فراتر نمی گذاشت بدون آنکه بر مسلمانان سخت باشد و بیشتر از توان آنها باشد و امت مسلمان در دنیا و آخرت به زندگی سراسر آسایش می رسیدند، نه این گونه که از دنیای خویش بهره مند نمی شوند مگر اندکی به مقدار معاش روزانه و از ریاست کامروا نمی گردند مگر به اندازه ی خلال دندان.

جمله ی «الا هلمّ فاسمع» در فرمایشات حضرت زهرا سلام الله علیها در نقلی که ابن ابی الحدید در شرح نهج البلاغه کرده این گونه آمده:

«ألا- هلم فاسمع فی روایه ابن ابی الحدید ألا هلمن فاسمعن و ما عشتنّ أراکنّ الدّهر عجباً» و جوهری گفته: کلمه ی «هلمّ یا رجل» در لغت اهل حجاز، به معنی بیا می باشد، خواه آن خطاب «بیا» برای یک نفر و یا یک جمع و یا برای مؤنث و یا مذکر باشد ولی اهل نجد آن را صرف می کنند، یعنی اگر خطاب به دو نفر باشد می گویند:

«هلمّا» و برای جمع می گویند:

«هلمّوا» و برای مؤنث می گویند:

«هلمّی» و برای جمع مؤنث: «هلممن» و باید گفت نظر اهل حجاز فصیح تر است و اگر نون ثقیله بر آن داخل کنی می شود:

«هلمنّ یا رجل» و برای مؤنث می شود:

«هلمنّ» و برای تشبیه خواه مؤنث باشد یا مذکر می شود:

«هلمانّ» و گفته می شود:

«هلمنّ یا

رجال» و «هلمنآن یا نسوه». پایان نظر جوهری.

در مورد کلمه ی «هلم» و بنا بر نظر لغویون دیگر خطاب عام است (یعنی مفرد و تشبیه و جمع و مذکر و مؤنث، هلم به یک صورت است).

و این فرمایش حضرت زهرا سلام الله علیها که می فرماید:

«و ما عشتن» یعنی روزگار چیز عجیبی از شما مشاهده کرد، که تا شما زنده اید عجیب و غریب بودن آن برطرف نمی شود و یا به این معنی است: در هر روز برای شما امر عجیبی تجدید می شود و این امریست که اتفاق افتاد (یعنی همان غصب خلافت حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام).

و جوهری گفته: «شعرت بالشئیء» یعنی برای او زیرکی و فطانت کردم، یا از او زیرکی و فطانت (دیدم) و جمله ی «لیت شعری» یعنی ای کاش می دانستم و «اللجأ» به معنی پناه و پناهگاه و «لجأت الی فلان» یعنی استناد کردم به فلانی و از او کمک گرفتم و «السناد» یعنی آنچه به او استناد می شود.

و جوهری گفته «احتنک الجراد الأرض» یعنی خورد آنچه بر زمین بود و آنچه بر روی آن روئیده بود را برداشت کرد، در این آیه که خداوند از قول ابلیس حکایت می فرماید:

«همه ی اولاد او از راه به در می برم» (۵۴۵).

فراء (که یکی از علمای صرف و نحو است) گفته: منظور ابلیس این است که من بر تمامی آنها مستولی می شوم و مقصود از «ذریه» ذریه ی رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ است.

و «المولی» به معنی یاری کننده، مُحَبَّب است و «العشیر» یعنی دوست و همراهی که با یکدیگر بسیار نزدیک و معاشرت دارند.

و منظور حضرت که این آیه را آورده اند «ظالمان

چه جایگزین بیدی را برگزیده اند» (۵۴۶) یعنی بید جایگزینی مردم اختیار کردند بر امام عدل، (که آن امام عدل) حضرت مولی الموحّدین، امیرالمؤمنین علی علیه السلام است.

و در قسمت دیگری از روایت که حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«الدّنبی» دُم پرنده را گویند، جایی که ابتداء رویش دُم پرنده است و این کلمه برای پرنده بیشتر از «الدّنب» استعمال می شود و در حیوانات دیگر مانند اسب و شتر و مانند آنها از کلمه ی «الدّنب» بیشتر استفاده می شود و در بال پرنده چهار (دُنابی) - دُم - وجود دارد که بعد از خوافی و پایین تر از پره‌های ده گانه ایست که در جلوی بال است و آن را «قوادم» می نامند و «الدّنبی من النّاس» به کسی گویند که دنباله رو و تابع دیگری باشد.

و «الحرون» به اسبی گویند که فرمان نمی برد و در جایی می ایستد و دیگر حرکت نمی کند.

و «قحم» خود را به خطر انداختن، بدون فکر و تأمّل و این به خطر انداختن و در واقع کلمه ی «قحم» گاهی برای ترسوها و جاهلان به کار می رود و گاهی برای انسان شجاع و کسی که به عواقب کار خود آگاه است.

و «العجز» بر وزن عَضُد، عقب و دُم هر چیزی را گویند و برای مؤنث و مذکر، برای زن و مرد به یک لفظ استفاده می شود و آن همان «عَجْز» است.

و «الکاهل» بین دو کتف را گویند و «کاهل القوم» به کسی گفته می شود که مورد اعتماد مردم است و در امور مهمّ و سختی ها به او تکیه می کنند.

و «رغمًا» کنایه از «رغم انفه» یعنی دماغش را به خاک مالید و این عبارت در ذلّت و ناتوانی از

کمک و اطاعت اجباری به کار می رود.

و «المعاطس» جمع «معطس» است (که طاء آن را، هم مکسور تلفظ می کنند و هم مفتوح) به معنی بینی ست.

و در آیه ی ۳۵ از سوره ی یونس کلمه ی «یهتدی» حرف «هاء» هم مفتوح خوانده می شود و هم مکسور و «دال» آن مشدّد است، پس اصل آن «یهتدی» است و همچنین گاهی این کلمه «هاء» آن ساکن و «دال» آن بدون تشدید می شود.

و در قسمت دیگر این روایت حضرت می فرماید:

«أَمَّا لِعَمْرِ الْهَيْكِ لَقَدْ لَقِحْتَ فَنظْرَهُ. . .» و در بعضی از نسخه های ابن ابی الحدید و کلمه ی «العمر» که عین آن، هم مفتوح خوانده می شود و هم مضموم، به معنی زندگانی و عمر طولانی است، امّا اگر این کلمه را به عنوان قسم بیاورند فقط باید مفتوح خوانده شود «العمر» و «عمر الله» یعنی طول عمر کسی را از خداوند خواستن، مانند اینکه می گوئیم:

«پیر شوی» یعنی آنقدر عمر کنی تا به سنّ پیری برسی.

و کلمه ی «لقحت» بر وزن «عَلِمْتَ» یعنی باردار شد، حامله شد و فاعل آن عمل آنهاست یا فتنه است و یا زمانه ست.

و «النظره» این کلمه در صورتی که نون آن مفتوح و طاء آن مکسور باشد به معنی به تأخیر انداختنی و مهلت دادن و اسمیست که قائم مقام «انظار» به حساب می آید، چنانچه در آیه ی قرآن آمده «فَنظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ» (۵۴۷) یعنی اگر از کسی طلبکار هستید و تنگدست شود به او مهلت دهید تا توانگر گردد.

که جمله در اصل این گونه است «فالواجب نظره» در اینجا «فالواجب» مبتدای محذوف و «نظره» خبر آن است و یا می توان آن را منصوب، تلفظ کرد، که در این صورت

«نظره» مصدر است و جمله در واقع این گونه می شود:

«انظروا نظره قلیله» و وجه آخر یعنی مصدر بودن «نظره» بهتر است کما اینکه شیخ صدوق همین قول را اختیار نموده، پس بنابراین به نظر مرحوم صدوق رحمه الله علیه کلمه ی «النَّظْرَه» منصوب است.

«ریشما تنتج» به معنای اندازه گیری کردن گفته می شود:

ناقه بچه اش را به دنیا آورد که بر صیغه ی مجهول می باشد. (ثلاثی مجرد نتج ینتج نتجاً) نتیجه دادن و به دنیا آوردن بچه و به معنای به بار نشستن و به جوانی رسیدن هم می باشد.

«و قد نتجها أهلها نتجا» یعنی اسب درد زایمان گرفت.

و «القعب» به پیاله و قدحی گویند که از چوب باشد و یا قدح و پیاله ی ضخیم و کلفت را گویند و جمله ی «احتلاب طلاع العقب» یعنی پیاله ای که پُر شده باشد از شیر، به اندازه ای که سرازیر شده باشد.

و «العبيط» به معنی تازه، جوان است.

و «الدُّعاف» بر وزن «غُرَاب» به معنی سَمّ و زهر است.

و «المَقْر» در صورتی که قاف آن مکسور باشد به معنی صبر است (۵۴۸) و گاهی قاف ساکن می شود یعنی «المَقْر» تلفظ می شود که در این صورت به معنی چیز ترش یا شیرین است و «المبید» به معنی مُهلک (هلاک کننده) است.

و «امضه الجرح» یعنی او را بیمار کرد و «عَبَّ» عاقبت و پایان هر چیزی را گویند.

و «طاب نفس فلان بكذا» یعنی فلانی راضی شد به (آن کار) بدون اینکه کسی او را سرزنش کند و «طاب نفسه عن كذا» یعنی راضی و دلخوش شد.

و «نفساً» (۵۴۹) منصوب شده به خاطر اینکه در این جمله، تمیز واقع شده ست.

و در کتاب ناظر عین الغریبین، کلمه ی «طمأنته» به

معنی ساکن کرد و مطمئن شد، آمده است و «الجأش» به معنی نفس و قلب است، یعنی قرار دهید دلهایتان را ساکن برای نزول فتنه.

و «السيف الصّارم» یعنی شمشیر برنده و «الغشم» یعنی ظلم، بیداد و «الهرج» به معنی فتنه است و مخلوط کردن نیز معنا شده و در روایت ابن ابی الحدید به جای «و بهرج شامل» آمده:

«و قرح شامل» که منظور در بر گرفتن زخم و جراحت است، (که این زخم) یا یکی از اعضاء و یا تمام بدن را شامل می شود.

«استبداد» یعنی یگانه تازی شدن در یک امر و ضمیر مرفوعی در «یَدْعُ» به استبداد باز می گردد.

و «الفیء» یعنی غنمیت و خراج و در مجموع «فیء» به آنچه مسلمین از اموال کفار در جنگ به دست می آورند.

و «الزّهد» یعنی کم، اندک و «الحصید» به زراعت و درو شده گویند و در نسخه ای که جمله ی «زرعکم حصیداً» آمده کنایه از گرفتن اموال آنها به ناحق است و در نسخه ی دیگر که «جمعکم حصیداً» آمده احتمال دارد باز هم منظور حضرت، همان گرفتن اموال به ناحق باشد، ممکن است کنایه از قتل و ناامیدی آنها باشد.

و جمله ی «أنتی بکم» یعنی و همانا من ملحق می کنم هدایت را به شما و «عمیت علیکم» یعنی من می ترسم و امر را مشتبه می بینم و اگر «عمیت» را با تشدید بخوانیم صیغه ی مجهول می شود و معنی آن «لُبُست» می شود یعنی امر مشتبه ست.

و گفته شده ضمائری که در این روایت است به رحمت، که از آن تعبیر به نبوت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سَلَّمَ شده برمی گردد و بعضی گفته اند ضمائر به بینه که همان

معجزه یا یقین و آگاهی در امر خداست برمی گردد و در این مقام احتمال دارد ضمائر به رحمت خداوند که همان امامت و هدایت به راه مستقیم، با اطاعت از امام عادل حاصل می شود و یا ضمیر برمی گردد به امامت حقّه و اطاعت از کسی که خداوند او را اختیار کرده و اطاعتش را واجب نموده، برمی گردد و یا اینکه به بصیرت در دین و امثال آن برمی گردد.

و جمله ی «الیکم عنی» یعنی دست از من بردارید و در آنجا که حضرت فاطمه ی زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«بعد تعذیرکم» یعنی از تقصیر و کوتاهی که کردید و کلمه ی «المعذر» به عذرخواهی ظاهری گویند، که شخص عذرخواه، حقیقتاً از کرده ی خود پشیمان نیست و فقط در ظاهر معذرت خواهی می کند.

[روایت شماره] (۱۱)

کِتَابُ دَلَائِلِ الْإِمَامَةِ لِلطَّبْرِيِّ: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ بْنِ مُوسَى التَّلْعُكَبَرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ، عَنْ أَحْمَدَ الْبَرْقِيِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ، عَنْ ابْنِ سَنَانَ، عَنْ ابْنِ مُسْكَانٍ، عَنْ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قُبِضْتُ فَاطِمَةُ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا فِي جُمَادَى الْآخِرَةِ يَوْمَ الثَّلَاثَاءِ لِثَلَاثِ خَلْوَنٍ مِنْهُ سَنَةٌ إِحْدَى عَشْرَةَ مِنَ الْهَجْرَةِ وَ كَانَ سَبَبُ وَفَاتِهَا أَنَّ قُنُودًا مَوْلَى عُمَرَ لَكَرَّهَا بِنَعْلِ السَّيْفِ بِأَمْرِهِ، فَأَسْقَطَتْ مُحْسِنًا وَ مَرِضَتْ مِنْ ذَلِكَ مَرَضًا شَدِيدًا وَ لَمْ تَدْعُ أَحَدًا مِمَّنْ آذَاهَا يَدْخُلُ عَلَيْهَا.

وَ كَانَ الرَّجُلَانِ مِنَ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ سَأَلَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يَشْفَعَ لَهُمَا إِلَيْهَا، فَسَأَلَهَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَلَمَّا دَخَلَا عَلَيْهَا قَالَا لَهَا: كَيْفَ أَنْتِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ؟

قَالَتْ:

بِخَيْرٍ بِحَمْدِ اللَّهِ، ثُمَّ قَالَتْ لَهُمَا: مَا سَمِعْتُمَا

النَّبِيُّ يَقُولُ: فَاطِمَةُ بَضَعَهُ مِنِّي فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ؟ قَالَا: بَلَى،

قَالَتْ:

فَوَاللَّهِ لَقَدْ آذَيْتُمَانِي،

قَالَ:

فَخَرَجَا مِنْ عِنْدَهَا سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَهِيَ سَاخِطَةٌ عَلَيْهِمَا.

قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ هَمَّامٍ: وَرُوِيَ أَنَّهَا قُبِضَتْ لِعَشْرِ بَقِيْنَ مِنْ جُمَادَى الْآخِرَةِ وَقَدْ كَمَلَ عُمُرُهَا يَوْمَ قُبِضَتْ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً وَخَمْسًا وَ ثَمَانِينَ يَوْمًا بَعْدَ وَفَاةِ أَبِيهَا، فَغَسَلَهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلَمْ يَحْضُرْهَا غَيْرُهُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَ زَيْنَبُ وَ أُمُّ كُلثُومَ وَ فِضَّةُ جَارِيَتِهَا وَ أَسِيْمَاءُ بِنْتُ عَمِيْسٍ وَ أَخْرَجَهَا إِلَى الْبَقِيْعِ فِي اللَّيْلِ وَ مَعَهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ صَلَّى عَلَيْهَا وَ لَمْ يَعْلَمْ بِهَا وَ لَا حَضَرَ وَفَاتَهَا وَ لَا صَلَّى عَلَيْهَا أَحَدٌ مِنْ سَائِرِ النَّاسِ غَيْرُهُمْ وَ دَفَنَهَا بِالرَّوَضَةِ وَ عَمِيَ مَوْضِعَ قَبْرِهَا.

وَ أَصْبَحَ الْبَقِيْعُ لَيْلَةً دُفِنَتْ وَ فِيهِ أَرْبَعُونَ قَبْرًا جُدُودًا وَ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ لَمَّا عَلِمُوا وَفَاتَهَا جَاءُوا إِلَى الْبَقِيْعِ، فَوَجَدُوا فِيهِ أَرْبَعِينَ قَبْرًا، فَأَشْكَلَ عَلَيْهِمْ قَبْرُهَا مِنْ سَائِرِ الْقُبُورِ، فَضَجَّ النَّاسُ وَ لَامَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَ قَالُوا: لَمْ يُخْلَفْ نَبِيُّكُمْ فِيكُمْ إِلَّا بِنْتًا وَاحِدَةً تَمُوتُ وَ تُدْفَنُ وَ لَمْ تَحْضُرُوا وَفَاتَهَا وَ الصَّلَاةَ عَلَيْهَا وَ لَا تَعْرِفُوا قَبْرَهَا.

ثُمَّ قَالَ وُلَاةُ الْأَمْرِ مِنْهُمْ: هِيَ أُنْتُمْ مِنْ نِسَاءِ الْمُسْلِمِينَ مَنْ يَنْبَشُ هَذِهِ الْقُبُورَ حَتَّى نَجِدَهَا فَنُصَلِّيَ عَلَيْهَا وَ نَزُورَ قَبْرَهَا، فَبَلَغَ ذَلِكَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَخَرَجَ مُغَضَّبًا قَدِ احْمَرَّتْ عَيْنَاهُ وَ دَرَّتْ أَوْدَاجُهُ وَ عَلَيْهِ قَبَاةُ الْأَصْفَرِ الَّذِي كَانَ يَلْبَسُهُ فِي كُلِّ كَرِيهَةٍ وَ هُوَ مُتَوَكِّيٌّ عَلَى سَيْفِهِ ذِي الْفَقَارِ، حَتَّى وَرَدَ الْبَقِيْعِ، فَسَارَ إِلَى النَّاسِ النَّذِيرُ وَ قَالُوا: هَذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ قَدْ أَقْبَلَ كَمَا تَرَوْنَهُ يُقْسِمُ بِاللَّهِ لَئِنْ حُوِّلَ مِنْ هَذِهِ الْقُبُورِ حَجْرٌ لِيَضَعَنَّ السَّيْفَ عَلَى غَابِرِ

الْآخِرِ.

فَتَلَقَّاهُ عُمَرُ وَ مَنْ مَعَهُ مِنْ أَصْحَابِهِ وَقَالَ لَهُ: مَا لَكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَاللَّهِ لَنَنْبُشَنَّ قَبْرَهَا وَ لَنَصِيلُيَنَّ عَلَيْهَا، فَضَرَبَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِيَدِهِ إِلَى جَوَامِعِ ثَوْبِهِ فَهَزَّهٗ، ثُمَّ ضَرَبَ بِهِ الْأَرْضَ وَقَالَ لَهُ: يَا ابْنَ السُّودَاءِ أَمَا حَقِّي فَقَدْ تَرَكْتُهُ مَخَافَهُ أَنْ يَزْتَدَّ النَّاسُ عَن دِينِهِمْ وَ أَمَا قَبْرُ فَاطِمَةَ فَوَالَّذِي نَفْسُ عَلِيٍّ بِيَدِهِ، لَأَنْ رُمْتَ وَ أَصْحَابُكَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ لَا سَقِيَنَّ الْأَرْضَ مِنْ دِمَائِكُمْ، فَإِنْ شِئْتَ فَأَعْرِضْ يَا عُمَرُ.

فَتَلَقَّاهُ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ بِحَقِّ رَسُولِ اللَّهِ وَ بِحَقِّ مَنْ فَوْقَ الْعَرْشِ إِلَّا خَلَيْتَ عَنْهُ فَإِنَّا غَيْرُ فَاعِلِينَ شَيْئًا تَكْرَهُهُ،

قَالَ:

فَخَلَى عَنْهُ وَ تَفَرَّقَ النَّاسُ وَ لَمْ يَعُودُوا إِلَى ذَلِكَ.

طبری در کتاب دلائل الامامه (۵۵۰) با چند واسطه از امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها روز سه شنبه، سوّم ماه جمادى الثانيه ی سنه ی ۱۱ هجرى به شهادت رسید. علّت شهادت آن حضرت همان ضربه ای بود که قنفذ غلام عمر به دستور او با پهنای شمشیر به حضرتش زد (۵۵۱).

حضرت زهرا علیه السلام به علّت آن ضربه حضرت محسن علیه السلام را سقط نمود و بدین جهت به شدّت مریض شد و نگذاشت احدی از آن افرادی که حضرتش را اذیت کرده بودند نزد ایشان وارد شوند.

آن دو نفر [ابوبکر و عمر] که از اصحاب پیامبر خدا بودند از حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام تقاضا نمودند:

نزد حضرت فاطمه سلام الله عليها برای ایشان شفاعت نماید.

وقتی حضرت امیر علیه السلام برای آنان اجازه گرفت و به حضور آن حضرت مشرف شدند گفتند:

ای دختر پیغمبر خدا! در چه حالی هستید؟

فرمود:

خدا را شکر، خوبم.

آنگاه به آنها فرمود:

آیا نشنیدید

که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ می فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است، کسی که او را اذیت کند مرا اذیت کرده و کسی که مرا اذیت کند خدا را اذیت کرده؟

گفتند:

بله.

فرمود:

به خدا قسم که شما مرا اذیت کرده اید. آنها از نزد حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خارج شدند در حالی که آن بانو بر آنان خشمناک بود.

محمد بن همام می گوید روایت شده:

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در روز بیستم ماه جمادی الثانی به شهادت رسید. عمر آن حضرت بعد از پدر بزرگوارش هجده سال و هشتاد و پنج روز بود.

حضرت امیر علیه السلام آن بانو را غسل داد. در موقع غسل دادن وی، غیر از حضرت امیر، حضرت حسنین، زینب، ام کلثوم، فضّه ی خادمه و أسماء بنت عمیس کسی حضور نداشت.

آنگاه جنازه ی آن بانو را شبانه با حضرت حسنین علیهما السلام به جانب بقیع حمل کردند و نماز بر بدن آن حضرت خواندند، کسی از شهادت آن معظمه باخبر نشد، احدی از مردم بر بدن آن حضرت نماز نخواند مگر آن افرادی که گفته شد. بدن مبارک آن حضرت را در روضه ی مقدّسه دفن و موضع قبرش را پنهان کردند.

صبح آن شبی که حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را دفن نمودند اثر چهل قبر جدید در قبرستان بقیع مشاهده می شد.

هنگامی که مسلمانان از شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها آگاه و متوجه بقیع شدند مواجه با چهل قبر جدید گردیدند، توانستند قبر حضرت زهراء سلام الله علیها را از میان آن چهل قبر تشخیص دهند.

عموم مردم از این مصیبت ضجه زدند و یکدیگر را ملامت نمودند و

گفتند:

پیغمبر شما بیشتر از یک دختر به یادگار نهاد، فاطمه به شهادت رسید و دفن شد و شما در موقع شهادتش حاضر نشدید و نماز بر جنازه اش نگذاشتید و قبر او را هم نمی دانید!!

آنگاه بزرگان قوم گفتند:

گروهی از زنان مسلمان را احضار کنید که این قبرها را بشکافند تا جنازه ی فاطمه را به دست آوریم و بر بدن او نماز بخوانیم و قبرش را زیارت کنیم.

هنگامی که این خبر توطئه به گوش حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام رسید، آن حضرت خشمناک و با چشمانی قرمز، رگ های متورم شده ی گردن، قبای زرد رنگی پوشیده بود، که آن را در موقع غضب و ناراحتی می پوشید، تکیه بر ذوالفقار کرده بود، آمد تا وارد بقیع شد. شخصی در میان مردم رفت و گفت:

این علی بن ابیطالب است که با این حالت آمده ست. علی قسم می خورد که اگر یک سنگ از این قبور جابجا شود شمشیر را در میان همه ی شما بگذارد و تا آخرین نفر شما را نابود نماید.

عمر و یارانش با حضرت امیر علیه السلام ملاقات نمود و گفت:

یا اباالحسن! چه منظوری داری؟ به خدا قسم ما قبر فاطمه را می شکافیم و بر جنازه اش نماز می گزاریم.

حضرت امیر علیه السلام لباس های او را گرفت و از جای بلند کرده و بر زمین کوبید و فرمود:

یا بن السّوداء! من حقّ خود (یعنی مقام خلافت) را بدین جهت از دست دادم که مبادا مردم از دین خویشتن برگردند.

اما درباره ی قبر فاطمه، به حقّ آن خدایی که جان علی در دست قدرت اوست اگر تو و یارانت راجع به این قبرها عملی انجام دهید زمین را از خون شما سیراب خواهم

کرد. عمر! از این خیال در گذر.

پس از عمر، ابوبکر با حضرت امیر علیه السلام ملاقات نمود و گفت:

یا اباالحسن! تو را به حق پیغمبر و آن کسی که بالای عرش است قسم می دهم که از عمر دست برداری، زیرا ما از انجام دادن عملی که تو نمی پسندی خودداری می نمایم.

راوی می گوید:

حضرت علی علیه السلام عمر را رها کرد و مردم پراکنده شدند و به دنبال مقصود خود بازنگشتند (یعنی دنبال عمل قبلی خود نرفتند).

[روایت شماره] (۱۲)

[الأمالی للشيخ الطوسي] [ابن حَمَوِيهِ، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي خَلِيفَةَ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي رَجَاءٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ سَعْدٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَلْمَى امْرَأَةِ أَبِي رَافِعٍ قَالَتْ:

مَرَضْتُ فَاطِمَةَ، فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمَ الَّذِي مَاتَتْ فِيهِ قَالَتْ:

هَيَّئِ لِي مَاءً، فَصَبَّ بِنْتُ لَهَا، فَأَعْتَسَلْتُ كَأَحْسَنِ مَا كَانَتْ تَعْتَسِلُ، ثُمَّ قَالَتْ: ابْتِنِي بِشِبَابٍ جُدِّدِ، فَلَبَسْتِنَهَا، ثُمَّ أَتَتِ الْبَيْتَ الَّذِي كَانَتْ فِيهِ فَقَالَتْ: افْرُشِي لِي فِي وَسْطِهِ، ثُمَّ اضْطَجَعْتُ وَاسْتَقْبَلَتِ الْقِبْلَةَ وَوَضَعَتْ يَدَهَا تَحْتَ خَدِّهَا وَقَالَتْ:

إِنِّي مَقْبُوضَةٌ الْآنَ فَلَا أُكْشَفَنَّ فَإِنِّي قَدْ اغْتَسَلْتُ،

قَالَتْ:

وَ مَاتَتْ فَلَمَّا جَاءَ عَلِيٌّ أَخْبَرَتْهُ فَقَالَ:

لَا تُكْشَفُ، فَحَمَلَهَا يَغْسِلُهَا سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا.

بیان: لعلها سلام الله عليها إنما نهت عن كشف العوره و الجسد للتنظيف و لم تنه عن الغسل.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۵۵۲) با چند واسطه از زن ابورافع روایت می کند که گفت:

ایام کسالت حضرت فاطمه سلام الله عليها بود. پس در روز شهادتش حضرت زهرا ای اطهر سلام الله عليها به من فرمود:

آب برایم مهیا کن. بعد از اینکه آب مهیا شد آن معظمه به بهترین صورت، شستشو نمود و سپس فرمود:

لباس های جدیدی نزد من

بیاور، وقتی من لباس ها را آوردم و حضرتش آنها را پوشید، وارد اتاق شد و فرمود:

فرش را در میان آن بینداز.

آنگاه آن بانو رو به قبله خوابید و دست های مبارکش را زیر صورت نهاد و فرمود:

من اکنون قبض روح می شوم، مبادا لباس من درآورده شود، زیرا من بدنم را را شستشو داده ام، این بفرمود و به شهادت رسید.

موقعی که حضرت امیر علیه السلام آمد، من جریان را برای حضرتش شرح دادم فرمود:

باز نکن.

آنگاه آن بزرگوار بدن زهراى اطهر سلام الله عليها را برد و غسل داد.

بیان: شاید منظور حضرت زهرا سلام الله عليها که می فرماید:

«مرا برهنه نکنید زیرا من غسل کرده ام» این باشد که آن حضرت نهی فرموده از کشف عورت و جسد مبارکش برای شستشو و نظافت، نه اینکه از غسل دادن بدن شریفشان نهی کرده باشند.

[روایت شماره] (۱۳)

[الأمالی للصدوق] الدقاق، عن الأَسَدِيِّ، عن النَّخَعِيِّ، عن النَّوْفَلِيِّ، عن ابْنِ البَطَّائِنِيِّ، عن أبيه، عن ابْنِ جُبَيْرٍ، عن ابْنِ عَبَّاسٍ فِي خَبَرٍ طَوِيلٍ قَدْ أُثْبِتْنَا فِي بَابِ مَا أَخْبَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِظُلْمِ أَهْلِ الْبَيْتِ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

وَأَمَّا ابْنَتِي فَطِمَةُ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا فَإِنَّهَا سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ وَهِيَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَهِيَ نُورٌ عَيْنِي وَهِيَ ثَمَرَةُ فُؤَادِي وَهِيَ رُوحِي الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْ وَهِيَ الْحُورَاءُ الْأَنْسِيَّةُ، مَتَى قَامَتْ فِي مِحْرَابِهَا بَيْنَ يَدَي رَبِّهَا جَلَّ جَلَالُهُ زَهْرٌ نُورُهَا لِمَلَائِكَةِ السَّمَاءِ كَمَا يَزْهَرُ نُورُ الْكَوَاكِبِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ وَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِمَلَائِكَتِهِ: يَا مَلَائِكَتِي انظُرُوا إِلَى أُمَّتِي فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ إِمَائِي قَائِمَةً بَيْنَ يَدَيَّ، تَزْعُدُ فَرَائِصُهَا مِنْ خِيْفَتِي وَ قَدْ

أَقْبَلَتْ بِقَلْبِهَا عَلَى عِبَادَتِي، أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ آمَنْتُ شَيْعَتَهَا مِنَ النَّارِ.

وَإِنِّي لَمَّا رَأَيْتُهَا ذَكَرْتُ مَا يُضَيِّعُ بِهَا بَعْدِي، كَأَنِّي بِهَا وَقَدْ دَخَلْتُ لُدُّ بَيْتِهَا وَانْتَهَكْتُ حُرْمَتَهَا وَغَصِبْتُ حَقَّهَا وَمِعْتُ إِزْثُهَا وَ كَسِرْتُ جَنْبَهَا وَ أَسْقَطْتُ جَنِينَهَا وَ هِيَ تُنَادِي: يَا مُحَمَّدَاهُ، فَلَا تُجَابُ وَ تَسْتَعِيثُ، فَلَا تُغَاثُ، فَلَا تَزَالُ بَعْدِي مَحْرُوبَةً، مَكْرُوبَةً، بَاكِئَةً، تَتَذَكَّرُ انْقِطَاعَ الْوَحْيِ عَنْ بَيْتِهَا مَرَّةً وَ تَتَذَكَّرُ فِرَاقِي أُخْرَى وَ تَسْتَوْحِشُ إِذَا جَنَّهَا اللَّيْلُ لِفَقْدِ صَوْتِي الَّذِي كَانَتْ تَسْمَعُ تَمَعٌ إِلَيْهِ إِذَا تَهَجَّدَتْ بِالْقُرْآنِ، ثُمَّ تَرَى نَفْسَهَا ذَلِيلَةً بَعْدَ أَنْ كَانَتْ فِي أَيَّامِ أَبِيهَا عَزِيزَةً.

فَعِنْدَ ذَلِكَ يُؤَنِّسُهَا اللَّهُ تَعَالَى ذِكْرُهُ بِالْمَلَائِكَةِ فَنَادَتْهَا بِمَا نَادَتْ بِهِ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ فَتَقُولُ: يَا فَاطِمَةُ «إِنَّ اللَّهَ اضْطَفَاكِ وَ طَهَّرَكِ وَ اضْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ» (٥٥٣) يَا فَاطِمَةُ «أَقْتَنِي لِرَبِّكِ وَ اسْجُدِي وَ ارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ» (٥٥٤).

ثُمَّ يَبْتَدِئُ بِهَا الْوَجْعَ فَتَمْرُضُ فَيَبْعَثُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهَا مَرْيَمَ بِنْتَ عِمْرَانَ تَمْرُضُهَا وَ تُؤَنِّسُهَا فِي عِلَّتِهَا، فَتَقُولُ عِنْدَ ذَلِكَ: يَا رَبِّ إِنِّي قَدْ سَيِّمْتُ الْحَيَاةَ وَ تَبَرَّمْتُ بِأَهْلِ الدُّنْيَا، فَأَلْحِقْنِي بِأَبِي، فَيُلْحِقُهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِبِي، فَتَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يَلْحَقُنِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي، فَتَقْدَمُ عَلَيَّ مَحْرُوبَةً، مَكْرُوبَةً، مَغْمُومَةً، مَغْصُوبَةً، مَقْتُولَةً، فَأَقُولُ عِنْدَ ذَلِكَ: اللَّهُمَّ الْعَنِ مَنْ ظَلَمَهَا وَ عَاقَبِ مَنْ غَصَبَهَا وَ ذَلَّلْ مَنْ أَذَلَّهَا وَ خَلِّدْ فِي نَارِكَ مَنْ ضَرَبَ جَنْبَهَا حَتَّى أَلْقَتْ وَ لَدَّهَا، فَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ: عِنْدَ ذَلِكَ آمِينَ.

شيخ صدوق در كتاب امالى (٥٥٥) با چند واسطه از پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در خصوص ظلم به اهل بیت: روایت می کند که فرمود:

فاطمه دختر من سرور زنان اولین و آخرین اهل جهان است. فاطمه ی زهراء پاره ی تن، نور چشم من، میوه ی

قلب من، روح من بین دو پهلوی من است. زهراء حوریّه ایست که به شکل انسان در آمده ست. هنگامی که حضرت فاطمه سلام الله علیها مقابل پروردگار خود در میان محراب عبادت می ایستد نور او برای ملائکه ی آسمان، نظیر نور ستارگان از برای اهل زمین می درخشد.

خدای رؤوف به ملائکه ی خود می فرماید:

ای ملائکه ی من! به فاطمه که بزرگترین بندگان من است نظر کنید چگونه در مقابل من قرار گرفته ست. اعضاء و جوارح او از خوف من می لرزد.

حضرت فاطمه سلام الله علیها با توجه قلبی مشغول عبادت من شده ست. من شما را شاهد می گیرم که شیعیان وی را از آتش در امان می گذارم.

سپس پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

هر گاه به زهرایم می نگریم به یاد آن ستم هایی می آیم که بعد از من در حق او خواهد شد. گویا می بینم که ذلت داخل خانه ی وی شده، احترامش از دست رفته، حقش را غصب نموده، از دریافت ارث خود ممنوع شده، پهلوی او شکسته و جنینش سقط شده است و فریاد می زند:

یا مُحَمَّداه! ولی کسی به دادش نمی رسد، استغاثه می کند ولی کسی به فریادش نخواهد رسید. لذا بعد از من دائماً محزون، غصه دار، گریان بوده و گاهی یادآور می شود که وحی از خانه اش قطع شده، گاهی مفارقت مرا به خاطر خواهد آورد، هر گاه شب شود برای اینکه صدای تلاوت قرآن مرا در نماز شب نمی شنود دچار وحشت خواهد شد. سپس خویشتن را بعد از آنکه در ایام حیات پدر، عزیزترین افراد بود، ذلیل خواهد دید.

در همین موقع است که خدای رؤوف ملائکه را مونس حضرت فاطمه سلام الله علیها قرار می دهد. ملائکه فاطمه را

به همان ندایی، ندا می کنند که حضرت مریم را ندا کردند و به ایشان می گویند:

ای فاطمه! «خداوند تو را برگزیده و پاک ساخته و بر تمام زنان جهان برتری داده است». ای فاطمه! «برای پروردگار خود خضوع کن و سجده بجا آور و با رکوع کنندگان رکوع کن».

سپس درد و مرض بر او غلبه خواهد کرد.

آنگاه خدای سبحان حضرت مریم سلام الله علیها را می فرستد تا پرستار و مونس حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها باشد.

در همین موقع است که حضرت زهرا اطهر سلام الله علیها عرض می کند:

پروردگارا! من از زندگی سیر شده و از مردم دنیا بیزارم، مرا به پدرم ملحق نما. خدای توانا او را به من ملحق می نماید، او اولین کسیست از اهل بیت، که به من ملحق خواهد شد. فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در حالی که محزون، غصه دار، مغموم، با حقّ غضب شده و شهیده شده باشد بر من وارد خواهد شد. من در آن موقع می گویم:

بار خدایا! هر کسی را که به فاطمه ظلم کرده باشد لعنت کن! آن کسی که حقّ زهراء را غضب نموده باشد عقاب و عذاب کن! آن کسی که فاطمه را ذلیل کرده باشد، ذلیل کن! آن کسی که ضربه به پهلو ی فاطمه زد تا فرزند خود را سقط نمود، در دوزخ جاودانی کن! ملائکه در این هنگام می گویند:

آمین!

[روایت شماره] (۱۴)

[الأمالی للّصّیة دوق] [ابنُ المَتَوَكِّلِ، عَنْ مُحَمَّدِ الْعَطَّارِ، عَنِ ابْنِ أَبِي الْخَطَّابِ، عَنْ حَمَادِ بْنِ عِيسَى، عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنْ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

عليه السلام قَبْلَ مَوْتِهِ بِثَلَاثٍ: سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا أَبَا الرَّيْحَانَيْنِ، أَوْصِيكَ بِرَيْحَانَتِي مِنَ الدُّنْيَا، فَعَنْ قَلِيلٍ يَنْهَدُ رُكْنَاكَ وَاللَّهُ خَلِيفَتِي عَلَيْكَ.

فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

هَذَا أَحَدُ رُكْنَيْ الَّذِي قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا مَاتَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا قَالَ عَلِيٌّ: هَذَا الرُّكْنُ الثَّانِي الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

[معانی الأخبار] [أبی، عن سعد، عن ابن عیسی، عن محمد بن یونس، عن حماد مثله.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۵۵۶) با چند واسطه از جابر بن عبدالله روایت می کند که گفت:

سه روز قبل از شهادت پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از آن حضرت شنیدم به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام می فرمود:

ای پدر دو نوگل من! سلام بر تو باد، من درباره ی دو نوگل دنیوی خود به تو سفارش می نمایم، طولی نمی کشد که تو دو رکن خویشتن را از دست خواهی داد، من تو را به خدا می سپارم.

هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به شهادت رسید حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

این یکی از آن دو رکن من بود که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به من خبر داد. موقعی که حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها به شهادت رسید حضرت امیر علیه السلام فرمود:

این دومین رکنی بود که پیغمبر خدا به من خبر داد.

در کتاب معانی الأخبار صفحه ی ۴۰۳، حدیث ۶۹ مانند این حدیث نقل شده است.

[روایت شماره] (۱۵)

أَقُولُ: وَجَدْتُ فِي بَعْضِ الْكُتُبِ خَبْرًا فِي وَفَاتِهَا سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا

فَأُحْبِبْتُ إِرَادَهُ وَإِنْ لَمْ آخُذْهُ مِنْ أَصْلِ يُعْوَلُ عَلَيْهِ.

رَوَى وَرَقَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَرْدِيُّ قَالَ:

خَرَجْتُ حَاجِياً إِلَى بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ رَاجِياً لِثَوَابِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَبَيْنَمَا أَنَا أَطُوفُ وَإِذَا أَنَا بِجَارِيَةٍ سَمْرَاءَ وَمَلِيحَةَ الْوَجْهِ عَدَبَهُ الْكَلَامَ وَهِيَ تُنَادِي بِفَصَاحِهِ مَنْطِقِهَا وَهِيَ تَقُولُ:

اللَّهُمَّ رَبَّ الْكَعْبَةِ الْحَرَامِ وَالْحَفَظَةِ الْكِرَامِ وَزَمْرَمَ وَالْمَقَامِ وَالْمَشَاعِرِ الْعِظَامِ وَرَبَّ مُحَمَّدٍ خَيْرِ الْأَنَامِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْبَرَرَةِ الْكِرَامِ [أَسْأَلُكَ] أَنْ تَحْشُرَنِي مَعَ سَادَاتِنِي الطَّاهِرِينَ وَأَبْنَائِهِمُ الْعُرَّ الْمُحَجَّلِينَ الْمَيَامِينَ. أَلَا فَاشْهَدُوا يَا جَمَاعَةَ الْحُجَّاجِ وَالْمُعْتَمِرِينَ أَنَّ مَوَالِيَّ خَيْرُهُ الْأَخْيَارِ وَصِفْوُهُ الْأَبْرَارِ وَالَّذِينَ عَلَا قَدْرُهُمْ عَلَى الْأَقْدَارِ وَارْتَفَعَ ذِكْرُهُمْ فِي سَائِرِ الْأَمْصَارِ الْمُرْتَدِينَ بِالْفَخَارِ (٥٥٧).

قَالَ وَرَقَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: فَقُلْتُ: يَا جَارِيَةَ إِنِّي لَا طُنُوكَ مِنْ مَوَالِي أَهْلِ الْبَيْتِ: فَقَالَتْ:

أَجَلٌ قُلْتُ لَهَا وَمَنْ أَنْتِ مِنْ مَوَالِيهِمْ قَالَتْ أَنَا فَضُّهُ أُمُّهُ فَاطِمَةُ الزَّهْرَاءِ ابْنَةُ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهَا وَعَلَى أَبِيهَا وَبَعْلِهَا وَبَنِيهَا.

فَقُلْتُ: لَهَا مَرْحَباً بِحُكِّ وَأَهْلَاءِ وَسَهْلًا، فَلَقَدْ كُنْتُ مُشْتِاقاً إِلَى كَلَامِكَ وَمَنْطِقِكَ فَأَرِيدُ مِنْكَ السَّاعَةَ أَنْ تُجِيبَنِي مِنْ مَسْأَلِهِ أَسْأَلُكَ، فَإِذَا أَنْتِ فَرَعْتَ مِنَ الطَّوَافِ قَفِي لِي عِنْدَ سُوقِ الطَّعَامِ حَتَّى آتِيكَ وَأَنْتِ مُثَابَةٌ مَأْجُورَةٌ، فَافْتَرَقْنَا.

فَلَمَّا فَرَعْتُ مِنَ الطَّوَافِ وَارْدْتُ الرُّجُوعَ إِلَى مَنْزِلِي جَعَلْتُ طَرِيقِي عَلَى سُوقِ الطَّعَامِ وَإِذَا أَنَا بِهَا حَالِسَةً فِي مَعْرَلٍ عَنِ النَّاسِ، فَأَقْبَلْتُ عَلَيْهَا وَاعْتَزَلْتُ بِهَا وَاهْتَدَيْتُ إِلَيْهَا هَدِيَّةً وَ لَمْ أَعْتَقِدْ أَنَّهَا صَدَقَةٌ، ثُمَّ قُلْتُ لَهَا: يَا فَضُّهُ أَخْبِرِينِي عَنْ مَوْلَاتِكَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَمَا الَّذِي رَأَيْتَ مِنْهَا عِنْدَ وَفَاتِهَا بَعْدَ مَوْتِ أَبِيهَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

وَسَلَّمَ.

قَالَ وَرَقَةَ: فَلَمَّا سَمِعَتْ كَلَامِي تَعَزَّزْتُ عَيْنَاهَا بِالِدُمُوعِ ثُمَّ انْتَحَبَتْ نَادِبَهُ وَقَالَتْ:

يَا وَرَقَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ هَيَّجَتْ عَلَيَّ حُزْنًا سَاكِنًا وَأَشْجَانًا فِي فُؤَادِي كَأَنَّكَ كَامِنَةٌ، فَاسْمَعِ الْآنَ مَا شَاهَدْتُ مِنْهَا سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا.

اعْلَمْ أَنَّهُ لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ افْتَجَعَ لَهُ الصَّغِيرُ وَالْكَبِيرُ وَكَثُرَ عَلَيْهِ الْبُكَاءُ وَقَلَّ الْعَزَاءُ وَعَظُمَ رُزُؤُهُ عَلَى الْأَقْرَبِيَاءِ وَالْأَصْيَحَابِ وَالْأَوْلِيَاءِ وَالْأَحْيَابِ وَالْعَزَبِيَاءِ وَالْأَنْسِيَابِ وَلَمْ تَلَقْ إِلَّا كُلَّ بَاكِ وَبَاكِيَةٍ وَنَادِبٍ وَنَادِبَةٍ وَلَمْ يَكُنْ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ وَالْأَصْيَحَابِ وَالْأَقْرَبِيَاءِ وَالْأَحْيَابِ، أَشَدَّ حُزْنًا وَأَعْظَمَ بُكَاءً وَانْتِحَابًا مِنْ مَوْلَاتِي فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَكَانَ حُزْنُهَا يَتَّحِدُ وَيَزِيدُ وَبُكَاءُهَا يَشْتَدُّ.

فَجَلَسْتُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ لَا يَهْدَأُ لَهَا أُنِينٌ وَلَا يَشِيكُنُ مِنْهَا الْحَنِينُ، كُلُّ يَوْمٍ جَاءَ كَانَ بُكَاءُهَا أَكْثَرَ مِنَ الْيَوْمِ الْأَوَّلِ، فَلَمَّا فِي الْيَوْمِ الثَّامِنِ أَبَدْتُ مَا كَتَمْتُ مِنَ الْحُزْنِ، فَلَمْ تُطِقْ صَبْرًا إِذْ خَرَجْتُ وَصَيَّرَخْتُ، فَكَأَنَّهَا مِنْ فَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَنْطِقُ؛ فَتَبَادَرَتِ النُّسْوَانُ وَخَرَجَتِ الْوَلَدَاتُ وَالْوَالِدَاتُ وَضَجَّ النَّاسُ بِالْبُكَاءِ وَالنَّحِيبِ وَحَيَاءِ النَّاسِ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَأُطْفِئَتِ الْمَصَابِيحُ لِكَيْلَا تَسْبِيَنَّ صَيْفَحَاتُ النِّسَاءِ وَخُيِّلَ إِلَى النُّسْوَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَدْ قَامَ مِنْ قَبْرِهِ وَصَارَتِ النَّاسُ فِي دَهْشَةٍ وَحَيْرَةٍ لِمَا قَدْ رَهَقَهُمْ وَهِيَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا تُنَادِي وَتُنْدُبُ أَبَاهُ: وَالْأَبْنَاءَ، وَأَصْفِيَاءَهُ، وَامْحَمَّدَاهُ! وَابَا الْقَاسِمَاهُ، وَارَبِيعَ الْأَرَامِلِ وَالْيَتَامَى، مَنْ لِلْقَبْلَةِ وَالْمُصَلَّى وَمَنْ لِابْنَتِكَ الْوَالِهَةِ الثُّكَلَى.

ثُمَّ أَقْبَلَتْ تَعَزُّزًا فِي أَذْيَالِهَا وَهِيَ لَا تُبْصِرُ شَيْئًا مِنْ

عَبَّرَتْهَا وَ مِنْ تَوَاتُرِ دَمْعَتَيْهَا حَتَّى دَنَتْ مِنْ قَبْرِ أَبِيهَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَلَمَّا نَظَرَتْ إِلَى الْحُجْرَةِ وَقَعَ طَرْفُهَا عَلَى
الْمِأَذَنَةِ فَقَصَّرَتْ خَطَايَاهَا وَ دَامَ نَحِيْبُهَا وَ بُكَاهَا، إِلَى أَنْ أُغْمِيَ عَلَيْهَا، فَتَبَادَرَتِ النِّسْوَانُ إِلَيْهَا فَنَضَحْنَ الْمَاءَ عَلَيْهَا وَ عَلَى صِدْرِهَا وَ
جَسِينِهَا حَتَّى أَفَاقَتْ، فَلَمَّا أَفَاقَتْ مِنْ غَشِيَّتِهَا قَامَتْ وَ هِيَ تَقُولُ:

رُفِعَتْ قُوَّتِي وَ خَانِي جِلْدِي وَ شَمَّتْ بِي عَدُوِّي وَ الْكَمْدُ قَاتِلِي، يَا أَبْتَاهُ بَقِيْتُ وَالْهَهُ وَحِيدَهُ وَ حَيْرَانَهُ فَرِيدَهُ، فَقَدْ انْخَمَدَ صَوْتِي وَ
انْقَطَعَ ظَهْرِي وَ تَنَغَّصَ عَيْشِي وَ تَكَدَّرَ دَهْرِي، فَمَا أَجِدُ يَا أَبْتَاهُ بَعْدَكَ أُنَيْسًا لَوْحَشْتِي وَ لَا رَادًّا لِدَمْعَتِي وَ لَا مُعِينًا لِضَعْفِي، فَقَدْ فَنِي
بَعْدَكَ مُحْكَمُ التَّنْزِيلِ وَ مَهْبُطُ جَبْرَيْلِ وَ مَحَلُّ مِيكَائِيلِ انْقَلَبْتُ بَعْدَكَ يَا أَبْتَاهُ الْأَسْبَابُ وَ تَغَلَّقَتْ دُونِي الْأَبْوَابُ، فَأَنَا لِلدُّنْيَا بَعْدَكَ
قَالِيَةٌ وَ عَلَيْكَ مَا تَرَدَّدَتْ أَنْفَاسِي بِأَكْبِيهِ، لَا يَنْفَدُ شَوْقِي إِلَيْكَ وَ لَا حُزْنِي عَلَيْكَ.

ثُمَّ نَادَتْ: يَا أَبْتَاهُ وَ الْبَاهُ، ثُمَّ قَالَتْ:

إِنَّ حُزْنِي عَلَيْكَ حُزْنٌ جَدِيدٌ

وَ فُؤَادِي وَاللَّهِ صَبٌّ عِنْدِي

كُلَّ يَوْمٍ يَزِيدُ فِيهِ شُجُونِي

وَ اكْتِيَابِي عَلَيْكَ لَيْسَ يَبِيدُ

جَلَّ حَاطِبِي فَبَانَ عَنِّي عَزَائِي

فَبَكَائِي كُلَّ وَقْتٍ جَدِيدٌ

إِنَّ قَلْبًا عَلَيْكَ يَأْلَفُ صَبْرًا

أَوْ عَزَاءً فَإِنَّهُ لَجَلِيدٌ

ثُمَّ نَادَتْ: يَا أَبْتَاهُ انْقَطَعَتْ بِكَ الدُّنْيَا بِأَنْوَارِهَا وَ زَوَتْ زَهْرَتُهَا وَ كَانَتْ بِبَهْجَتِكَ زَاهِرَةً، فَقَدْ اسْوَدَّ نَهَارُهَا، فَصَارَ يَحْكِي حَنَادِسَهَا
رَطْبَهَا وَ يَابِسَهَا، يَا أَبْتَاهُ لَا زِلْتُ آسَفُهُ عَلَيْكَ إِلَى التَّلَاقِ، يَا أَبْتَاهُ زَالَ غَمَضَتِي مُنْذُ حَقِّ الْفِرَاقِ، يَا أَبْتَاهُ مَنْ لِلْأَرَامِلِ وَ الْمَسَاكِينِ وَ
مَنْ لِلْأُمَّةِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ، يَا أَبْتَاهُ أَمْسَيْنَا بَعْدَكَ مِنَ الْمُسْتَضْعَفِينَ، يَا أَبْتَاهُ أَصْبَحَتِ النَّاسُ عَنَّا مُعْرِضِينَ وَ لَقَدْ كُنَّا بِكَ مُعْظَمِينَ فِي
النَّاسِ غَيْرِ مُسْتَضْعَفِينَ فَأَيُّ دَمْعِهِ لِفِرَاقِكَ لَا تَنْهَمِلُ

وَ أَيْ حُزْنٍ بَعْدَكَ عَلَيَّكَ لَا يَتَّصِلُ وَ أَيْ جَفْنٍ بَعْدَكَ بِالنَّوْمِ يَكْتَحِلُ وَ أَنْتَ رَبِّعِ الدِّينِ وَ نُورِ النَّبِيِّينَ، فَكَيْفَ لِلجِبَالِ لَا تَمُورُ وَ
لِلْبَحَارِ بَعْدَكَ لَا تَغُورُ وَ الْأَرْضُ كَيْفَ لَمْ تَتْرَلْزَلْ.

رُمِيْتُ يَا أَبْتَاهُ بِالْخَطْبِ الْجَلِيلِ وَ لَمْ تَكُنِ الرَّزِيَّةَ بِالْقَلِيلِ وَ طَرِقْتُ يَا أَبْتَاهُ بِالْمَصَابِ الْعَظِيمِ وَ بِالْفَادِحِ الْمُهُولِ.

بَكَتَكَ يَا أَبْتَاهُ الْأَمْلَاكُ وَ وَقَفَتِ الْأَفْلَاكُ، فَمَسَّبَرُكَ بَعْدَكَ مُسَيِّتُوحَشُ وَ مَحْرَابُكَ خَالٍ مِنْ مُنَاجَاتِكَ وَ قَبْرُكَ فَرِحَ بِمُؤَارَاتِكَ وَ
الْجَنَّةُ مُشْتَاقَةٌ إِلَيْكَ وَ إِلَى دُعَائِكَ وَ صَلَاتِكَ.

يَا أَبْتَاهُ مَا أَعْظَمَ ظُلْمَهُ مَجَالِسِكَ، فَوَا أَسِيفَاهُ عَلَيْنِكَ إِلَى أَنْ أَقْدِمَ عَاجِلًا عَلَيْكَ وَ أَثْكَلَ أَبْوَالْحَسَنِ الْمُؤْتَمَنُ أَبُو وَلَدَيْكَ، الْحَسَنِ وَ
الْحَسَيْنِ وَ أَخُوكَ وَ وُلِيِّكَ وَ حَبِيبِكَ وَ مَنْ رَبَّيْتَهُ صَغِيرًا وَ وَاخَيْتَهُ كَبِيرًا وَ أَهْلَى أَحْبَابِكَ وَ أَصْحَابِكَ إِلَيْكَ مَنْ كَانَ مِنْهُمْ سَابِقًا
وَ مُهَاجِرًا وَ نَاصِرًا وَ الثَّكْلُ شَامِلُنَا وَ الْبُكَاءُ قَاتِلُنَا وَ الْأَسَى لَازِمُنَا.

ثُمَّ زَفَرْتُ زَفْرَةً وَ أَنْتَ أَنْتَ كَادَتْ رُوحُهَا أَنْ تَخْرُجَ ثُمَّ قَالَتْ

قَلَّ صَبْرِي وَ بَانَ عَنِّي عَزَائِي

بَعْدَ فَقْدِي لِخَاتَمِ الْأَنْبِيَاءِ

عَيْنُ يَا عَيْنُ اشْكَبِي الدَّمْعَ سَحًا

وَ يَكِ لَآ تَبْخَلِي بِفَيْضِ الدَّمَاءِ

يَا رَسُولَ الْإِلَهِ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ

وَ كَهْفِ الْأَيْتَامِ وَ الضُّعَفَاءِ

قَدْ بَكَتَكَ الْجِبَالُ وَ الْوَحْشُ جَمْعًا

وَ الطَّيْرُ وَ الْأَرْضُ بَعْدَ بَكَى السَّمَاءِ

وَ بَكَكَ الْحَجُونَ وَ الرُّكُنُ وَ الْمَشْعَرُ

يَا سَيِّدِي مَعَ الْبَطْحَاءِ

وَ بَكَكَ الْمِحْرَابُ وَ الدَّرْسُ

لِلْقُرْآنِ فِي الصُّبْحِ مُعْلِنًا وَ الْمَسَاءِ

وَبَكَكَ الْإِسْلَامُ إِذْ صَارَ فِي النَّاسِ

غَرِيباً مِنْ سَائِرِ الْعَرَبَاءِ

لَوْ تَرَى الْمَسْبَرَّ الَّذِي كُنْتَ تَعْلُوهُ

عَلَاهُ الظَّلَامُ بَعْدَ الضِّيَاءِ

يَا إِلَهِي عَجِّلْ وَقَاتِي سَرِيعاً

فَلَقَدْ تَنَغَّصَتِ الْحَيَاءُ يَا مَوْلَائِي

قَالَتْ:

ثُمَّ رَجَعَتْ إِلَى مَنْزِلِهَا وَأَخَذَتْ بِالْبُكَاءِ وَالْعَوِيلِ لَيْلَهَا وَنَهَارَهَا وَهِيَ لَا تَزْفَأُ دَمْعَتِهَا. وَلَا تَهْدَأُ زَفْرَتِهَا.

وَاجْتَمَعَ شُيُوخُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ وَأَقْبَلُوا إِلَيَّ

أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالُوا لَهُ: يَا أَبَا الْحَسَنِ إِنَّ فَاطِمَةَ سَلِمَ اللَّهُ عَلَيْهَا تَبْكِي اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ فَلَا أَحَدٌ مِنَّا يَتَهَنَّأُ بِالنُّومِ فِي اللَّيْلِ عَلَى فُرْشَتِنَا وَلَا بِالنَّهَارِ لَنَا قَرَارٌ، عَلَى أَشْغَالِنَا وَطَلَبِ مَعَايِشِنَا وَإِنَّا نُخْبِرُكَ أَنْ تَسْأَلَهَا إِمَّا أَنْ تَبْكِي لَيْلًا أَوْ نَهَارًا، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حُبًّا وَكَرَامَةً.

فَأَقْبَلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى فَاطِمَةَ سَلِمَ اللَّهُ عَلَيْهَا وَهِيَ لَا تَفِيقُ مِنَ الْبُكَاءِ وَلَا يَنْفَعُ فِيهَا الْعِرَاءُ فَلَمَّا رَأَتْهُ سَكَتَتْ هُنَيْئَةً لَهُ، فَقَالَ لَهَا: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِنَّ شُيُوخَ الْمَدِينَةِ يَسْأَلُونَنِي أَنْ أَسْأَلَكَ إِمَّا أَنْ تَبْكِينَ أَبَاكَ لَيْلًا وَإِمَّا نَهَارًا.

فَقَالَتْ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ مَا أَقَلَّ مَكْنِي بَيْنَهُمْ وَمَا أَقْرَبَ مَغِيْبِي مِنْ بَيْنِ أَظْهَرِهِمْ فَوَاللَّهِ لَا أَسِيكُتُ لَيْلًا وَلَا نَهَارًا أَوْ أَلْحَقُ بِأَبِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ لَهَا عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

افْعَلِي يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ مَا بَدَأَ لَكَ.

ثُمَّ إِنَّهُ بَنَى لَهَا بَيْتًا فِي الْبُقْعِ نَارِحًا عَنِ الْمَدِينَةِ يُسَمَّى بَيْتَ الْأَحْزَانِ وَكَانَتْ إِذَا أَصِيَبَتْ قَدَمَتِ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَمَامَهَا وَخَرَجَتْ إِلَى الْبُقْعِ بَاكِئَةً فَلَا تَزَالُ بَيْنَ الْقُبُورِ بَاكِئَةً، فَإِذَا جَاءَ اللَّيْلُ أَقْبَلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَيْهَا وَسَاقَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِلَى مَنْزِلِهَا.

وَلَمْ تَزَلْ عَلَى ذَلِكَ إِلَى أَنْ مَضَى لَهَا بَعْدَ مَيُوتِ أَبِيهَا سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ يَوْمًا وَاعْتَلَّتِ الْعَلَّةُ الَّتِي تُؤْفِيَتْ فِيهَا، فَبَقِيَتْ إِلَى يَوْمِ الْأَرْبَعِينَ وَقَدْ صَلَّى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ صَلَاةَ الظُّهْرِ وَأَقْبَلَ يُرِيدُ الْمَنْزِلَ إِذَا اسْتَقْبَلَتْهُ الْجَوَارِي بِاِكِيَاتٍ حَزِينَاتٍ فَقَالَ لَهَا: مَا الْخَبْرُ وَمَا لِي أَرَاكَ مُتَغَيِّرَاتِ الْوُجُوهِ وَالصُّوَرِ؟ فَقُلْنَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَذْرِكُ ابْنَةَ

عَمَّكَ الزَّهْرَاءُ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ مَا نَظُنُّكَ تُدْرِكُهَا.

فَأَقْبَلَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مُسْرِعًا حَتَّى دَخَلَ عَلَيْهَا وَإِذَا بِهَا مُلْقَاهُ عَلَى فِرَاشِهَا وَ هُوَ مِنْ قَبَاطِي مِصْرَ وَ هِيَ تَقْبِضُ يَمِينًا وَ تَمُدُّ شِمَالًا، فَأَلْقَى الرَّدَاءَ عَنْ عَاتِقِهِ وَ الْعِمَامَةَ عَنْ رَأْسِهِ وَ حَلَّ أَرْزَارَهُ وَ أَقْبَلَ حَتَّى أَخَذَ رَأْسَهَا وَ تَرَكَهُ فِي حَجْرِهِ وَ نَادَاهَا: يَا زَهْرَاءُ! فَلَمْ تُكَلِّمَهُ، فَنَادَاهَا: يَا بِنْتَ مُحَمَّدِ الْمُضَيِّطِيِّ! فَلَمْ تُكَلِّمَهُ، فَنَادَاهَا: يَا بِنْتَ مَنْ حَمَلَ الزَّكَاهَ فِي طَرْفِ رِدَائِهِ وَ بَدَّلَهَا عَلَى الْفُقَرَاءِ! فَلَمْ تُكَلِّمَهُ، فَنَادَاهَا: يَا ابْنَةَ مَنْ صَيَّلَى بِالْمَلَانِكَةِ فِي السَّمَاءِ مَثْنَى مَثْنَى! فَلَمْ تُكَلِّمَهُ، فَنَادَاهَا: يَا فَاطِمَةَ كَلِمِينِي فَأَنَا ابْنُ عَمِّكَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ. قَالَ:

فَفَتَحَتْ عَيْنَيْهَا فِي وَجْهِهِ وَ نَظَرَتْ إِلَيْهِ وَ بَكَتْ وَ بَكَى وَ قَالَ:

مَا الَّذِي تَجِدِينَهُ فَأَنَا ابْنُ عَمِّكَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ.

فَقَالَتْ:

يَا ابْنَ الْعَمِّ إِنِّي أَجِدُ الْمَوْتَ الَّذِي لَا يُدَّ مِنْهُ وَ لَا مَحِيصَ عَنْهُ وَ أَنَا أَعْلَمُ أَنَّكَ بَعِيدِي لَا تَضِيرُ عَلَيَّ قَلْبَ التَّرْوِيحِ فَإِنْ أَنْتَ تَزَوَّجْتَ امْرَأَةً اجْعَلْ لَهَا يَوْمًا وَ لَيْلَةً وَ اجْعَلْ لِأَوْلَادِي يَوْمًا وَ لَيْلَةً يَا أَبَا الْحَسَنِ وَ لَا تَصْخُحْ فِي وُجُوهِهِمَا فَيُضَيِّبِحَانِ يَتِيمَيْنِ غَرِيبَيْنِ مُنْكَسَرَيْنِ فَإِنَّهُمَا بِالْأَمْسِ فَقَدَا جَدَّهُمَا وَ الْيَوْمَ يَفْقِدَانِ أُمَّهُمَا، فَالْوَيْلُ لِأُمِّهِ تَقْتُلُهُمَا وَ تُبْغِضُهُمَا ثُمَّ أَنْشَأَتْ تَقُولُ:

ابْنِكُنِي إِنْ بَكَيتَ يَا خَيْرَ هَادٍ

وَاسْبِلِ الدَّمْعَ فَهُوَ يَوْمُ الْفِرَاقِ

يَا قَرِينَ الْبُتُولِ أَوْصِيكَ بِالنَّسْلِ

فَقَدْ أَصْبَحَا حَلِيفَ اشْتِيَاقِ

ابْنِكُنِي وَ ابْنِكِ لِلْيَتَامَى وَ لَا

تَنْسَ قَتِيلَ الْعِدَى بِطَفِّ الْعِرَاقِ

فَارْقُوا فَأَصْبَحُوا يَتَامَى حَيَارَى

يَحْلِفُ اللَّهُ فَهُوَ يَوْمُ الْفِرَاقِ

قَالَتْ: فَقَالَ لَهَا عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

مِنْ أَيْنَ لَكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ هَذَا الْحَبْرُ وَ الْوَحْيُ قَدْ انْقَطَعَ عَنَّا؟

فَقَالَتْ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ رَقَدْتُ السَّاعَةَ فَرَأَيْتُ حَبِيبِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

آلِهِ وَ سَلَّمَ فِي قَصْرِ مِنَ الدُّرِّ الْأَبْيَضِ فَلَمَّا رَأَى قَالَ:

هَلُمَّ إِلَيَّ يَا بَنِيَّ فَإِنِّي إِلَيْكَ مُشْتَاقٌ فَقُلْتُ: وَاللَّهِ إِنِّي لِأَشَدُّ شَوْقًا مِنْكَ إِلَى لِقَائِكَ، فَقَالَ:

أَنْتِ اللَّيْلَةُ عِنْدِي وَ هُوَ الصَّادِقُ لِمَا وَعَدَ وَ الْمُوفِيُّ لِمَا عَاهَدَ.

فَإِذَا أَنْتِ قَرَأْتَ يَسَ فَاعْلَمْ أَنِّي قَدْ قَضَيْتُ نَجْبِي فَغَسَلْنِي وَ لَا تَكْشِفْ عَنِّي فَإِنِّي طَاهِرَةٌ مُطَهَّرَةٌ وَ يُبْصَلُّ عَلَيَّ مَعَكَ مِنْ أَهْلِ الْأَذْنَى فَالْأَذْنَى وَ مَنْ رُزِقَ أَجْرِي وَ اذْفُنِي لَيْلًا فِي قَبْرِي، بِهَذَا أَخْبَرَنِي حَبِيبِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

فَقَالَ عَلِيٌّ: وَاللَّهِ لَقَدْ أَخَذْتُ فِي أَمْرِهَا وَ عَسَلْتُهَا فِي قَمِيصَةٍ هِيَ وَ لَمْ أَكْتَبْ نَفْسَهُ عَنْهَا فَوَاللَّهِ لَقَدْ كَانَتْ مَيْمُونَةَ طَاهِرَةً مُطَهَّرَةً ثُمَّ حَنَطْتُهَا مِنْ فَضْلِهِ حَنُوطِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ كَفَنْتُهَا وَ أَدْرَجْتُهَا فِي أَكْفَانِهَا فَلَمَّا هَمَمْتُ أَنْ أَعْقِدَ الرِّدَاءَ نَادَيْتُ يَا أُمَّ كَلْتُومِ! يَا زَيْنَبُ! يَا سَكِينَةَ! يَا فَضَّةَ! يَا حَسَنُ! يَا حُسَيْنُ! هَلُمُّوا تَزَوَّدُوا مِنْ أُمَّكُمْ فَهَذَا الْفِرَاقُ وَ اللَّقَاءُ فِي الْجَنَّةِ.

فَأَقْبَلَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ وَ هُمَا يُنَادِيَانِ وَ أَحْسَرَتَا لَا تَنْطَفِئُ أَبَدًا مِنْ فَقْدِ جَدِّنَا مُحَمَّدِ الْمُصْطَفَى وَ أُمَّنَا فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ يَا أُمَّ الْحَسَنِ يَا أُمَّ الْحُسَيْنِ إِذَا لَقِيتِ جَدَّنَا مُحَمَّدًا الْمُصْطَفَى فَأَقْرِئِيهِ مِنَّا السَّلَامَ وَ قُولِي لَهُ: إِنَّا قَدْ بَقِينَا بَعْدَكَ يَتِيمِينَ فِي دَارِ الدُّنْيَا.

فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

إِنِّي أَشْهَدُ اللَّهَ أَنَّهَا قَدْ حَنَّتْ وَ أَنْتِ وَ مَدَّتْ يَدَيْهَا وَ ضَمَّتْهُمَا إِلَى صَدْرِهَا مَلِينًا وَ إِذَا بِهَا تَفٍّ مِنَ السَّمَاءِ يُنَادِي يَا أَبَا الْحَسَنِ ازْفَعُهُمَا عَنْهَا فَلَقَدْ أَبْكِيَا وَاللَّهِ مَلَائِكَةُ السَّمَاوَاتِ فَقَدْ اشْتَاقَ الْحَبِيبُ إِلَى الْمَحْبُوبِ،

قَالَ:

فَرَفَعْتُهُمَا عَنْ صَدْرِهَا وَ جَعَلْتُ أَعْقِدُ الرِّدَاءَ وَ أَنَا أَنْشِدُ بِهِذِهِ الْأَبْيَاتِ:

فِرَاقُكَ أَغْظَمُ الْأَشْيَاءِ عِنْدِي

وَ فَقْدُكَ فَاطِمَةَ أَذْهَى التُّكُولِ

سَابِكِي حَسْرَةَ

وَ أَنْوَحُ شَجْوًا

عَلَى خَلِّ مَضَى أَسْتَى سَبِيلِ

أَلَا يَا عَيْنُ جُودِي وَ أَسْعِدِينِي

فَحُزْنِي دَائِمٌ أَبْكِي خَلِيلِي

ثُمَّ حَمَلَهَا عَلَى يَدِهِ وَ أَقْبَلَ بِهَا إِلَى قَبْرِ أَبِيهَا وَ نَادَى: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِفْوَةَ اللَّهِ مِنْ السَّلَامِ عَلَيْكَ وَ التَّحِيَّةُ وَاصِلَةٌ مِنْهُ مِنْكَ وَ لَدَيْكَ وَ مِنْ ابْتِنِكَ النَّازِلَةَ عَلَيْكَ بِفَنَائِكَ وَ إِنَّ الْوُدِيَّةَ قَدْ اسْتُرِدَّتْ وَ الرَّهِيئَةَ قَدْ أَخَذَتْ، فَوَا حُزْنَاهُ عَلَى الرَّسُولِ، ثُمَّ مِنْ بَعْدِهِ عَلَى الْبُتُولِ وَ لَقَدْ اسْوَدَّتْ عَلَى الْغُبْرَاءِ وَ بَعُدَتْ عَنِّي الْخَضْرَاءُ، فَوَا حُزْنَاهُ ثُمَّ وَ أَسْفَاهُ. ثُمَّ عَدَلَ بِهَا عَلَى الرَّوْضَةِ فَصَلَّى عَلَيْهِ فِي أَهْلِهِ وَ أَصْحَابِهِ وَ مَوَالِيهِ وَ أَحْبَائِهِ وَ طَائِفِهِ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ، فَلَمَّا وَارَاهَا وَ أَلْحَدَهَا فِي لَحْدِهَا أَنْشَأَ بِهَذِهِ الْأَبْيَاتِ يَقُولُ:

أَرَى عِلَلَ الدُّنْيَا عَلَى كَثِيرَةٍ

صَاحِبُهَا حَتَّى الْمَمَاتِ عَلِيلٌ

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ

إِنَّ بَقَائِي عِنْدَكُمْ لَقَلِيلٌ

وَ إِنَّ افْتِقَادِي فَاطِمًا بَعْدَ أَحْمَدَ

دَلِيلٌ عَلَى أَنْ لَا يَدُومَ خَلِيلٌ

در معانی الاخبار (۵۵۸) با چند واسطه از حماد مانند این حدیث نقل شده است.

علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

در بعضی از کتاب ها روایتی درباره ی شهادت حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها یافتم که دوست دارم آن را بنویسم، گر چه سند قابل اعتماد بر آن نیافتم و آن این است:

ورقه بن عبدالله اُردی می گوید:

من برای رضای خدا به مکه ی معظمه مشرف شدم، در آن حینی که مشغول طواف بودم با کنیزکی گندمگون، خوش صورت و خوش کلام مواجه شدم، وی با فصاحت و بلاغتی که داشت این دعا را می خواند:

«اللَّهُمَّ رَبَّ الْكَعْبَةِ الْحَرَامِ وَالْحَفْظَةِ الْكِرَامِ وَزَمْرَمِ وَالْمَقَامِ وَالْمَشَاعِرِ الْعِظَامِ وَرَبِّ مُحَمَّدٍ خَيْرِ الْأَنَامِ

الْبَرَزَةِ الْكِرَامِ أَسْأَلُكَ أَنْ تَحْشُرَنِي مَعَ سَادَاتِي الطَّاهِرِينَ وَ أِبْنَائِهِمُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ الْمَيَامِينَ».

ای گروه حُجَّاج! آگاه باشید که آقایان من خوبترین خوبان و برگزیدگان نیکان می باشند، افرادی هستند که قدر و قابلیت آنان از دیگران بالاتر است و نام ایشان در همه ی شهرها مشهور و این لباس افتخار را پوشیده اند.

ورقه بن عبدالله می گوید:

من به آن کنیزك گفتم:

من این طور گمان می کنم که تو از دوستان اهل بیت باشی؟

گفت:

آری، گفتم:

از کدام دوستان ایشان هستی؟

گفت:

من فضّه کنیز فاطمه ی زهرا سلام الله علیها، دختر پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ می باشم.

گفتم:

خوش آمدی! من مشتاق سخن و منطق تو بودم، اکنون جواب این پرسشی را که از تو می کنم بگو، هنگامی که از طواف فراغت حاصل کردی در بازار طعام توقف کن تا من بیایم، این عمل برای تو ثواب دارد، پس از این گفتگوها، از یکدیگر جدا شدیم.

موقعی که من از طواف، فراغت حاصل نمودم و متوجه منزل خود شدم و از طریق بازار طعام رفتم دیدم آن کنیزك دور از مردم نشسته ست. من متوجه وی شدم و او را در کناری بردم و هدیه ای به وی دادم که صدقه نبود. سپس به او گفتم:

مرا از بانوی خودت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آگاه کن و آنچه را که ایشان بعد از شهادت پدرش دید، برایم شرح بده!

ورقه بن عبدالله می گوید:

وقتی او سخن مرا شنید چشمانش پر از اشک شد، آنگاه با ناله و ندبه گفت:

ای ورقه بن عبدالله! غم و اندوه مرا تجدید کردی، نگرانی هایی را که در قلب من نهان بودند برانگیختی! اکنون بشنو تا آنچه را که از حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها

الله عليها مشاهده نمودم بگویم:

بدان! موقعی که پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به شهادت رسید مردم از صغیر و کبیر برای آن حضرت ضَجّه و گریه کردند، مصیبت شهادت پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ برای نزدیکان و یاران، دوستان و غریبان و منسوبین بسیار سخت بود، هیچ زن و مردی دیده نمی شد مگر اینکه مشغول گریه و ناله و ندبه بود.

در میان اهل زمین و اصحاب و خویشاوندان و دوستان کسی نبود که حزن و غم و اندوه وی، از بانوی من فاطمه ی اطهر سلام الله عليها شدیدتر باشد. غم و غصّه ی بانوی من همچنان تجدید و زیاد می شد و گریه اش شدّت می یافت.

مدّت هفت روز بود که ناله ی فاطمه ی اطهر سلام الله عليها آرام نمی شد و ضَجّه اش آرام نمی گرفت. هر روزی که می آمد گریه ی حضرت زهراء سلام الله عليها از روز گذشته بیشتر می شد، موقعی که روز هشتم فرا رسید، فاطمه ی اطهر سلام الله عليها کلیّه ی غم و اندوه درونی خود را ظاهر کرد و به علّت کم صبری خارج شد و فریاد کشید، گویا با دهان مبارک پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سخن می گوید.

در همین موقع بود که زنان مدینه دویدند، کودکان از جایگاه خود خارج شدند، صدای مردم به گریه و ضَجّه بلند شد، مردم از هر طرف آمدند، چراغ ها را خاموش کردند که صورت زنان پیدا نباشد، زنان خیال می کردند که پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سر از قبر بیرون آورده! مردم با دیدن آن منظره ی دلخراش دچار حیرت و وحشت شده بودند.

حضرت زهرا ی اطهر سلام

الله علیها برای پدر بزرگوارش ناله و ندبه می کرد و می فرمود:

«وَأَبْنَاةً وَأَصْفِيَاءَ وَأُمَحْمَدَاءَ وَأَبَا الْقَاسِمَاءَ وَارْبِعَ الْأَرَامِلِ وَ الْيَتَامَى مِنْ لِقْبَلِهِ وَ الْمُصَلَّى وَ مَنْ لَابْتَنِكَ الْوَالِهَةِ الثُّكْلَى».

سپس در حالی که لباسش به زمین کشیده می شد متوجه قبر پدر بزرگوارش گردید. او از شدت اشک چیزی را نمی دید و همچنان می آمد تا نزدیک قبر پدر بزرگوارش رسید. وقتی متوجه حجره شد و چشمش به محلی، که در آنجا اذان گفته می شد افتاد، پاهایش از حرکت بازماند، ناله و گریه ی وی همچنان ادامه داشت تا اینکه غش کرد.

آنگاه زنان دویدند و آب بر بدن و سینه و صورت او پاشیدند تا به هوش آمد. موقعی که به هوش آمد برخاست و فرمود:

قدرت و قوت من برطرف شد، طاقتم تمام شد، دشمن من، مرا شماتت و سرزنش کرد، غم و اندوه مرا می کُشد، پدر جان! من سرگردان، تنها و حیران مانده ام، صوت و صدای من ساکت شد. پشت من خم، زندگی من ناگوار و روزگارم تیره و تار گردید.

پدر جان! بعد از تو انیس و مونسى ندارم، كسى نیست كه مرا از گریه آرام نماید و در موقع ناتوانی یار و معین من باشد.

بابا! بعد از تو مكان نزول قرآن از بین رفت و محلّ هبوط جبرئیل و میکائیل ناپدید شد.

بابا! بعد از تو سبب ها دگرگون شدند، درهای چاره بر روی من بسته شد! بعد از تو دنیا را ترك نموده ام.

بابا جان! تا نفس من بالا بیاید برای تو گریه می کنم و مشتاق تو می باشم و غم و اندوه من برای تو ادامه دارد.

سپس ناله زد و [این اشعار را] فرمود:

۱ - حَقًّا كِهْ غَمِّ وَ اَنْدُوْه

من برای تو تجدید می شود، به خدا قسم که قلب من فرو می ریزد.

۲- و در هر روزی، افسوس من اضافه خواهد شد، رنج بردن من برای تو تمام نخواهد شد.

۳- این پیشامد ناگوار، عزا و مصیبت مرا بزرگ نمود، گریه ی من همه وقت تجدید می شود.

۴- حَقّاً آن قلبی که در عزا و مصیبت تو صبور باشد، بسیار شکیبیا و پر طاقت خواهد بود.

آنگاه فرمود:

پدر جان! بعد از رفتن تو، نورهای دنیا منقطع شد، دنیا آن تر و تازگی را که به وسیله ی تو داشت از دست داد و روزگار دنیا تیره و تار گردید، تاریکی های دنیا تر و خشک آن را فرا گرفت.

پدر جان! من تا آن وقتی که تو را ملاقات نمایم تأسّف می خورم.

پدر جان! از موقع مفارقت تو چشم من خواب نرفته.

پدر جان! کیست که به داد بیوه زنان و بینویان برسد، کیست که تا روز قیامت به داد اّمّت تو برسد.

پدر جان! ما بعد از تو ضعیف و ناتوان شدیم.

پدر جان! مردم از ما روگردان شده اند، در صورتی که ما به وسیله ی تو در میان مردم، معظّم و بزرگ بودیم. کدام اشک است که در فراق تو فرو نریزد! کدام غم و اندوه است که بعد از تو برای مصیبت تو دائمی نباشد! کدام پلک چشم است که بعد از تو به خواب برود، در صورتی که تو بهار دین و نور پیامبران بودی، چگونه است که کوه ها خراب نشدند و دریاها فرو نرفتند و زمین طعمه ی زلزله نگردید؟

پدر جان! من دچار مصیبت بزرگی شدم، این مصیبت، مصیبت کوچکی نیست.

پدر جان! من مغلوب این عزای بزرگ و این پیشامد هولناک گردیدم.

پدر

جان! ملائکه برای تو گریان شدند و افلاک از رفتار ماندند، منبرت بعد از تو دچار وحشت و محرابت از مناجات تو خالی شد، قبر تو برای اینکه تو را در بر گرفته خوشحال شده و بهشت به تو و دعا و نماز تو مشتاق گردید.

پدر جان! آن مجالسی که تو می نشستی دچار ظلمت بزرگی شده اند. برای تو متأسفم تا اینکه به همین زودی نزد تو بیایم. ابوالحسن علی علیه السلام تو را از دست داد، همان ابوالحسنی که مؤرد اعتماد تو، پدر دو فرزند تو حسن و حسین، برادر تو، دوست تو و محبوب تو می باشد. همان علی که تو او را از زمان کودکی پرورش دادی، در زمان بزرگ بودنش با وی برادر شدی، همان علی که محبوب ترین اصحاب تو بود، همان علی که در اسلام آوردن، هجرت نمودن و یاری کردن تو بر همه سبقت گرفت، ما تو را از دست دادیم، گریه قاتل ما خواهد بود، تأسّف دچار ما گردید.

سپس آن بانو فریادی زد و ناله ای کرد که نزدیک بود روح از بدنش مفارقت نماید، آنگاه این اشعار را خواند که اوّل آنها این است:

یعنی صبر من قلیل و عزای من آشکار شد بعد از آنکه خاتم انبیاء صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ را از دست دادم.

ای چشم من! اشک فراوان بریز، ای چشم من، وای بر تو! بخل مکن و خون گریه کن.

ای رسول خدا! ای برگزیده ی خدا! ای پناهگاه یتیمان و ضعیفان.

حقاً که کوه ها و وحوش و پرندگان و زمین بعد از گریه کردن آسمان، برای تو گریان شدند.

پدر جان! قبرستان حجّون و رکن و مشعر و

بطحاء از برای تو گریان شدند.

محراب عبادت و مجلس درس قرآن که در هر صبح و شام تشکیل می شدند برای تو گریه می کنند.

دین اسلام که در میان مردم یکی از غرباء به شمار می رود در مصیبت تو گریان گردید.

کاش آن منبری را که بر فراز آن می رفتی می دیدی که چگونه ظلمت آن را بعد از نور فرا گرفته ست.

ای خدا! اجل مرا برسان! زیرا زندگی من تیره و تاریک گردید.

سپس به جانب منزل خود بازگشت و شب و روز گریه و ناله کرد، اشک وی خشک نمی شد و ناله و ضججه اش آرام نمی گرفت.

بزرگان اهل مدینه اجتماع کردند و به حضور امیرالمؤمنین علی علیه السلام مشرف شدند و گفتند:

یا اباالحسن! فاطمه شب و روز گریه می کند، هیچ کدام از ما شب در رختخواب به خواب نمی رویم، روزها به علت کسب و کار و طلب وسائل زندگی، قرار و آرام نداریم، ما از تو تقاضا می کنیم که حضرت فاطمه سلام الله علیها یا شب گریه کند یا روز.

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

مانعی ندارد. وقتی حضرت علی علیه السلام متوجه فاطمه ی اطهر سلام الله علیها شد، دید آن بانوی معظمه از گریه ساکت نمی شود و تسلیت گفتن، برای او ثمری ندارد، هنگامی که چشم آن بانو به حضرت امیر علیه السلام، افتاد لحظه ای ساکت شد.

حضرت علی علیه السلام به ایشان فرمودند:

ای دختر پیغمبر! بزرگان مدینه خواسته اند تا از شما بخواهم برای پدر بزرگوارت یا شب گریه کنی یا روز.

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

یا اباالحسن! من چندان مکثی در میان این مردم نخواهم کرد، به زودی من از میان این مردم می روم، یا علی به خدا قسم،

من شب و روز از گریه آرام نخواهم شد تا اینکه به پدرم ملحق شوم.

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

باشد، ای دختر پیامبر! به دلخواه خود عمل نما.

حضرت علی علیه السلام بعد از این جریان، اطافی خارج از شهر مدینه برای حضرت زهرا سلام الله علیها ساخت که آن را بیت الاحزان می گفتند. موقعی که صبح می شد حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها، حسنین علیهما السلام را برمی داشت و به سمت بقیع حرکت می کرد و همچنان تا شب مشغول گریه بود. موقعی که شب فرا می رسید حضرت امیر علیه السلام می آمد و حضرتش را به منزل باز می گردانید.

حضرت فاطمه سلام الله علیها پس از شهادت پدر بزرگوارش مدت ۲۷ روز این برنامه را انجام می داد، آنگاه مریض شد و تا روز چهلم باقی ماند و به شهادت رسید.

در موقع شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها، حضرت امیر علیه السلام نماز ظهر را خوانده و متوجه منزل گردیده بود. ناگاه کنیزان را دید در حالی که گریان و محزون بودند، به استقبال آن حضرت آمدند.

حضرت علی علیه السلام به ایشان فرمود:

چه خبر شده، چرا شما را ناراحت و مضطرب می بینم؟!

گفتند:

یا امیرالمؤمنین! دختر عموی خود، فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را دریاب، گر چه گمان نمی کنیم وی را دریابی.

حضرت امیر علیه السلام به سرعت متوجه حجره ی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها شده و بر آن بانو وارد شدند. ناگاه دید:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در میان بستر خویشتن، که از پارچه ی کتان سفید مصری بود افتاده و به طرف راست و چپ می غلطد.

حضرت علی علیه السلام ردا از دوش و عمامه از سر مبارک خویشتن افکند و

لباس خود را درآورد، آنگاه آمد و سر مبارک حضرت زهراء سلام الله عليها را به دامن گرفت و فرمود:

ای زهراء! اما حضرت فاطمه سلام الله عليها سخنی نگفت، برای دوّمین بار فرمود:

ای دختر پیامبر! فاطمه ی اطهر سلام الله عليها جوابی نداد! حضرت امیر علیه السلام برای سوّمین بار صدا زد:

ای دختر آن کسی که زکات را در دامن عبای خود برای فقراء می بُرد! جوابی نشنید. ای دختر آن کسی که با ملائکه نماز خواند.

حضرت زهرا سلام الله عليها جوابی نداد.

حضرت علی علیه السلام صدا زد:

ای فاطمه با من تکلم کن، من پسر عموی تو علی بن ابیطالب هستم.

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها چشمان خود را به روی حضرت امیر علیه السلام باز کرد، آنگاه آن بانو گریست و حضرت علی علیه السلام هم گریان شد و به زهرا ی اطهر سلام الله عليها فرمود:

مگر تو را چه شده؟ من پسر عمویت علی می باشم.

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها گفت:

ای پسر عمو! من اکنون آن مرگی را مشاهده می کنم که نمی توان از دست آن گریخت. من می دانم که تو بعد از من نمی توانی ازدواج نکنی، یا علی! اگر ازدواج کردی یک شب و یک روز نزد زوجه ات و یک شب و یک روز پیش فرزندان من باش.

یا علی! به صورت حسن و حسین صیحه نرنی، زیرا ایشان یتیم و دل شکسته می باشند، دیروز بود که حسین من، جدّ بزرگوار خود را از دست دادند، امروز هم مادر خود را از دست می دهند. وای بر آن امتی، که حسین مرا می کُشند و با ایشان بغض و دشمنی می ورزند! آنگاه این اشعار را خواندند:

اگر گریه می کنی

بر من گریه کن ای بهترین هدایت کنندگان و اشک بریز که روز فراق رسید.

ای همسر بتول! من درباره ی نسل خود به تو سفارش می کنم، زیرا که ایشان ملازم اشتیاق می باشند.

یا علی! برای من و یتیم های من گریه کن، مخصوصاً قتیل کربلا را فراموش نکنی.

ایشان مفارقت می کنند و یتیمانی حیران و سرگردان می شوند، خدا امضاء کرده که روز فراق است.

حضرت امیر علیه السلام به زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

ای دختر رسول خدا! تو این مطلب را از کجا می گویی، در صورتی که وحی خدا از خاندان ما قطع شده ست؟

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

یا علی! من اکنون خوابیدم و پدر بزرگوارم را در میان قصری از دُرّ سفید دیدم، موقعی که مرا دید فرمود:

ای دخترم! نزد من بیا، زیرا من مشتاق تو هستم.

گفتم:

پدر جان! به خدا قسم که من بیشتر شوق ملاقات تو را دارم.

پدرم فرمود:

تو امشب نزد من خواهی آمد، پدرم شخصی راستگو و به وعده ی خود وفا می کند.

یا علی! هنگامی که دیدی من سوره ی یاسین را قرائت نمودم بدان که اجلم فرا رسیده، مرا غسل بده، ولی بدنم را برهنه نکن، زیرا من پاک و مُطَهَّر می باشم.

یا علی! خودت و اهل خانه ام و دوستانی که به من نزدیک هستند بر جنازه ام نماز بخوانید.

یا علی! مرا شبانه به خاک بسپار که این خبر را، پدرم پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به من داده ست.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

به خدا قسم من متصدی امر آن بانو شدم و بدن حضرتش را از زیر پیراهن، غسل دادم. به خدا قسم که بدن فاطمه ی زهراء سلام الله علیها مبارک و پاک

و مطهر بود.

آنگاه بدن مقدس او را از باقیمانده ی خنوط پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ خنوط کردم، سپس بدن مبارکش را در میان کفن هایش جای دادم و موقعی که تصمیم گرفتم کفن او را گره بزنم صدا زدم:

ای امّ کلثوم، زینب، سکینه، فضّه، حسن، حسین: بیایید از مادر خود زاد و توشه بگیرید، روز فراق آمد و ملاقات شما در بهشت خواهد بود.

حسین علیهما السلام آمدند در حالی که فریاد می زدند:

آه از این حسرتی که هیچ وقت به علّت از دست دادن جدّمان، پیامبر خدا و مادرمان، فاطمه ی زهراء سلام الله علیها از بین نخواهد رفت.

ای مادر حسن و حسین! هنگامی که جدّ ما حضرت محمّد صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ را ملاقات نمودی سلام ما را به آن حضرت برسان و به آن بزرگوار بگو:

ما بعد از تو در دنیا یتیم ماندیم! حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

من خدا را شاهد می گیرم که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها آه و ناله کرد، دست های خود را دراز نموده و حسین را به سینه ی خود چسبانید. ناگاه هاتفی از آسمان ندا داد:

یا اباالحسن! حسین را از روی سینه ی فاطمه بردار، به خدا قسم که ملائکه ی آسمان ها را گریان کردند، زیرا دوست مشتاق لقای دوست است.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

من حسین را از روی سینه ی زهراء سلام الله علیها برداشتم و در موقع بستن بندهای کفن این اشعار را سرودم:

مفارقت تو نزد من بزرگترین چیزهاست و از دست دادن تو برایم سخت ترین مصیبت است.

من برای حسرت و غم شخصی گریه و ناله می کنم که بهترین راه مرگ را رفت.

ای چشم

من! با من مساعدت و همراهی کن که حزن من دائمیست و برای دوست خودم گریانم.

سپس حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام، بدن حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را روی دست خویشتن گرفت و به سوی قبر پدرش رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ آورد و فرمود:

سلام بر تو ای فرستاده ی خدا، سلام بر تو ای حبیب خدا، سلام بر تو ای نور پروردگار، سلام بر تو ای برگزیده ی خدا، سلام و درود و تحیت من و دخترت فاطمه که بر تو وارد می شود بر تو باد. حَقًّا که امانت مسترد گردید و سپرده ی شما، پس گرفته شد.

آه از حزن رسول! آه از حزن بتول! دنیا برای من تیره و تار شد. خوشحالی و سرور از من دور شد. آه از حزن و تأسف من!

آنگاه جنازه ی آن معظّمه را نزد قبر پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ آورد و با گروهی از اهل خانه ی خود و اصحاب و دوستان و برخی از مهاجرین و انصار بر بدن مبارک حضرت زهراء اطهر سلام الله علیها نماز خواند.

هنگامی که بدن حضرت فاطمه سلام الله علیها را به خاک سپرده و در لحد جای داد، اشعاری را بدین مضمون خواند:

مصیبت و علل دنیا برای من زیاد است، صاحب دنیا که دنیا طلب باشد تا موقع مردن علیل خواهد بود.

برای اجتماع هر دو نفر دوستی مفارقتی خواهد بود، حَقًّا که بقاء من نزد شما قلیل و اندک خواهد بود.

حَقًّا! از دست دادن فاطمه ی زهراء سلام الله علیها که بعد از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ برای من اِتِّفَاق افتاد

دليل اين است كه هيچ دوستى، دائم و برقرار نخواهد بود.

[روایت شماره] (۱۶)

[المناب لابن شهر آشوب] قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ لَهَا يَوْمَئِذٍ ثَمَانِي عَشْرَةَ سِنَةً وَ سَبْعَةَ أَشْهُرٍ وَ عَاشَتْ بَعْدَهُ اثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ يَوْمًا وَ يُقَالُ: حَمْسَهُ وَ سَبْعِينَ يَوْمًا وَ قِيلَ: أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَ قَالَ الْقُرْبَانِيُّ: قَدْ قِيلَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَ هُوَ أَصْحَحُ وَ تُوفِّيَتْ سَلَامٌ عَلَيْهَا لَيْلَةَ الْأَحَدِ لِثَلَاثِ عَشْرَةَ لَيْلَةً خَلَّتْ مِنْ شَهْرِ رَبِيعِ الْآخِرِ سَنَةِ إِحْدَى عَشْرَةَ مِنَ الْهِجْرَةِ وَ مَشْهُدُهَا بِالْبَقِيعِ وَ قَالُوا: إِنَّهَا دُفِنَتْ فِي بَيْتِهَا وَ قَالُوا: قَبْرُهَا بَيْنَ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ مِثْرِهِ.

السَّمْعَانِيُّ فِي الرَّسَائِلِ وَ أَبُو نُعَيْمٍ فِي الْحَلِيَّةِ وَ أَحْمَدُ فِي فَصَائِلِ الصَّحَابَةِ وَ النَّظْرِيُّ فِي الْخَصَائِصِ وَ ابْنُ مَرْدَوَيْهِ فِي فَصَائِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الزَّمْخَشَرِيُّ فِي الْفَصَائِقِ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيِّ قَبْلَ مَوْتِهِ: السَّلَامُ عَلَيْكَ أبا الرَّيْحَانَتَيْنِ أَوْصِيكَ بِرِيحَانَتَيْ مِنَ الدُّنْيَا، فَعَنْ قَلِيلٍ يَنْهَدُ رُكْنَاكَ عَلَيْكَ،

قَالَ:

فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَلِيُّ: هَذَا أَحَدُ الرُّكْنَيْنِ، فَلَمَّا مَاتَ فَاطِمَةُ قَالَ عَلِيُّ: هَذَا هُوَ الرُّكْنُ الثَّانِي.

الْبُخَارِيُّ وَ مُسْلِمٌ وَ الْحَلِيَّةُ وَ مُسْنَدُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ رَوَتْ عَائِشَةُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دَعَا فَاطِمَةَ فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ فَسَارَهَا بِشَيْءٍ فَبَكَتْ، ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَهَا فَضَحِكَ فَسَأَلَتْ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَتْ:

أَخْبَرَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ مَقْبُوضٌ فَبَكَيتُ ثُمَّ أَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِهِ لِحُوقًا بِهِ فَضَحِكْتُ.

كِتَابُ ابْنِ شَاهِينَ قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ وَ عَائِشَةُ: إِنَّهَا لَمَّا سُئِلَتْ عَنْ بُكَائِهَا وَ ضِحْكِهَا قَالَتْ:

أَخْبَرَنِي

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ مَقْبُوضٌ ثُمَّ أَخْبَرَ أَنَّ بِنْتِي سَيِّصَتْ بِيَهُمْ بَعِيدِي شِدَّةً فَبَكَيتُ، ثُمَّ أَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِهِ لِحُوقًا بِهِ فَضَحِكْتُ.

وَ فِي رِوَايَةِ أَبِي بَكْرٍ الْجَعَابِيِّ وَ أَبِي نُعَيْمِ الْفَضْلِ بْنِ دُكَيْنٍ وَ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ وَ فِي السُّنَنِ عَنِ الْقَزْوِينِيِّ وَ الْإِبَانَةِ عَنِ الْعُكْبَرِيِّ وَ الْمُسَيَّبِيِّ عَنِ الْمَوْصِلِيِّ وَ الْفَضَائِلِ، عَنْ أَحْمَدَ بِأَسَانِيدِهِمْ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَتْ عَائِشَةُ: أَقْبَلْتُ فَاطِمَةَ تَمْشِي كَأَنَّ مَشِيَّتَهَا مَشِيَّةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

مَرْحَبًا بِابْنَتِي فَأَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ وَ أَسْرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَبَكَتْ، ثُمَّ أَسْرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَضَحِكْتُ فَسَأَلْتُهَا عَنْ ذَلِكَ فَقَالَتْ:

مَا أَفْشَى سِرِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

حَتَّى إِذَا قُبِضَ سَأَلْتُهَا فَقَالَتْ:

إِنَّهُ أَسْرَّ إِلَيَّ فَقَالَ:

إِنَّ جَبْرَيْلَ كَانَ يُعَارِضُنِي بِالْقُرْآنِ كُلِّ سَنَةٍ مَرَّةً وَ إِنَّهُ عَارِضُنِي بِهِ الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَ لَا أَرَانِي إِلَّا وَ قَدْ حَضَرَ أَجْلِي وَ إِنَّكَ لَأَوَّلُ أَهْلِ بِنْتِي لِحُوقًا بِي وَ نَعَمَ السَّلْفُ أَنَا لَكَ. بَكَيتُ لِدَلِيلِكَ ثُمَّ قَالَ:

أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ تُكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ فَضَحِكْتُ لِدَلِيلِكَ.

وَ رُوِيَ أَنَّهَا مَا زَالَتْ بَعْدَ أَبِيهَا مُعَصَّبَةَ الرَّأْسِ، نَاحِلَةَ الْجِسْمِ، مُنْهَدَّةَ الرُّكْنِ بَاكِئَةَ الْعَيْنِ، مُحْتَرِقَةَ الْقَلْبِ، يُغْشَى عَلَيْهَا سَاعَهُ بَعْدَ سَاعِهِ وَ تَقُولُ لَوْلَدَيْهَا: أَيْنَ أَبُو كَمَا الَّذِي كَانَ يُكْرِمُكُمْ وَ يَحْمِلُكُمْ مَرَّةً بَعِيدَ مَرَّةٍ؟ أَيْنَ أَبُو كَمَا الَّذِي كَانَ أَشَدَّ النَّاسِ شَفَقَةً عَلَيْكُمْ فَلَا يَدْعُكُمْ تَمْشِيَانِ عَلَى الْمَأْرُضِ؟ وَ لَا- أَرَاهُ يَفْتِيحُ هَذَا الْبَابَ أَيْدَاءً وَ لَا يَحْمِلُكُمْ عَلَى عَاتِقِهِ كَمَا لَمْ يَزَلْ يَفْعَلُ بِكُمْ. ثُمَّ مَرِضَتْ وَ مَكَثَتْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ دَعَتْ أُمَّ أَيْمَنَ وَ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ (٥٥٩) وَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ

أَوْصَتْ إِلَى عَلِيٍّ بِثَلَاثٍ: أَنْ يَتَزَوَّجَ بِابْنَتِهِ [أَخْتِهَا] (٥٦٠) أَمَامَهُ لِحُبِّهَا أَوْلَادَهَا وَأَنْ يَتَّخِذَ نَعِشًا لِأَنَّهَا كَانَتْ رَأَتْ الْمَلَائِكَةَ تَصَوَّرُوا صُورَتَهُ وَوَصَفَتْهُ لَهُ وَأَنْ لَا يَشْهَدَ أَحَدٌ جَنَازَتَهَا مِمَّنْ ظَلَمَهَا وَأَنْ لَا يَتْرُكَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهَا أَحَدٌ مِنْهُمْ.

وَذَكَرَ مُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ الرَّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ؛ وَفِي حَدِيثِ اللَّيْثِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ عَقِيلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ فِي خَبَرٍ طَوِيلٍ يَذْكُرُ فِيهِ أَنَّ فَاطِمَةَ أَرْسَلَتْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَسْأَلُ مِيرَاثَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ الْقِصَّةَ قَالَ:

فَهَجَرْتَهُ وَلَمْ تُكَلِّمُهُ حَتَّى تُؤْفَيْتَ وَلَمْ يُؤْذَنْ بِهَا أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّيَ عَلَيْهَا.

الْوَاقِدِيُّ: أَنَّ فَاطِمَةَ لَمَّا حَضَرَتْهَا الْوَفَاةُ أَوْصَتْ عَلِيًّا أَنْ لَا يُصَلِّيَ عَلَيْهَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَعَمِلَ بِوَصِيَّتِهَا.

عِيسَى بْنُ مِهْرَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عُمَرَ بْنِ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ ابْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

أَوْصَتْ فَاطِمَةَ أَنْ لَا يَعْلَمَ إِذَا مَاتَ أَبُو بَكْرٍ وَلَا عُمَرُ وَلَا يُصَلِّيَا عَلَيْهَا،

قَالَ:

فَدَفَنَهَا عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَيْلًا وَلَمْ يُعْلَمْهُمَا بِذَلِكَ.

تَارِيخُ أَبِي بَكْرٍ بْنِ كَامِلٍ قَالَتْ عَائِشَةُ: عَاشَتْ فَاطِمَةَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ فَلَمَّا تُؤْفِيَتْ دَفَنَهَا عَلِيٌّ لَيْلًا وَصَلَّى عَلَيْهَا عَلِيٌّ.

وَرُوي فِيهِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدِ الْقَطَّانِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ الرَّهْرِيِّ أَنَّ فَاطِمَةَ سَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهَا دُفِنَتْ لَيْلًا.

وَ عَنْهُ فِي هَذَا الْكِتَابِ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ: دَفَنُوا لَيْلًا وَ عَيَّنُوا قَبْرَهَا.

تَارِيخُ الطَّبْرِيِّ: إِنَّ فَاطِمَةَ دُفِنَتْ لَيْلًا وَ لَمْ يَحْضُرْهَا إِلَّا الْعَبَّاسُ وَ عَلِيٌّ وَ الْمُقَدَّادُ وَ الزُّبَيْرُ وَ فِي رِوَايَاتِنَا أَنَّهُ صَلَّى

عَلَيْهَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ عَقِيلٌ وَ سَلْمَانٌ وَ أَبُو ذَرٍّ وَ الْمِقْدَادُ وَ عَمَّارٌ وَ بُرَيْدَةٌ وَ فِي رِوَايَةٍ وَ الْعَبَّاسُ وَ ابْنُهُ الْفَضْلُ وَ فِي رِوَايَةٍ وَ حَدِيثُهُ وَ ابْنُ مَسْعُودٍ.

الْأَصْبَغُ بْنُ نُبَاتَةَ أَنَّهُ سَأَلَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ دَفْنِهَا لَيْلًا فَقَالَ:

إِنَّهَا كَانَتْ سَاخِطَةً عَلَى قَوْمٍ كَرِهَتْ حُضُورَهُمْ جِنَازَتَهَا وَ حَرَامٌ عَلَى مَنْ يَتَوَلَّاهُمْ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ وُلْدِهَا.

وَ رُوِيَ أَنَّهُ سَوَّى قَبْرَهَا مَعَ الْأَرْضِ مُسْتَوِيًّا وَ قَالُوا: سَوَّى حَوَالَيْهَا قُبُورًا مُرَوَّرَةً مِقْدَارَ سَبْعَةٍ حَتَّى لَا يُعْرَفَ قَبْرُهَا وَ رُوِيَ أَنَّهُ رَشَّ أَرْبَعِينَ قَبْرًا حَتَّى لَا يَبِينَ قَبْرُهَا مِنْ غَيْرِهِ مِنَ الْقُبُورِ، فَيَصَلُّوا عَلَيْهَا.

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَمَوِيَّةُ بْنُ عَلِيِّ الْبَصِيرِيِّ وَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ وَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ بْنُ بَطَّةٍ بِأَسَانِيدِهِمْ قَالَتْ أُمُّ سَيْلَمَى امْرَأَةُ أَبِي رَافِعٍ (٥٦١): اسْتَنَكْتُ فَاطِمَةَ شَكَّوَاهَا الَّتِي قَبِضْتُ فِيهَا وَ كُنْتُ أَمْرُضُهَا فَأَصْرَبْتُ يَوْمًا أُسْكِنُ مَا كَانَتْ، فَخَرَجَ عَلَيَّ إِلَى بَعْضِ حَوَائِجِهِ فَقَالَتْ: اسْدِكْبِي لِي غَسِيلًا فَسَدِكْبْتُ، فَقَامَتْ وَ اعْتَسَلْتُ أَحْسَنَ مَا يَكُونُ مِنَ الْغُسْلِ ثُمَّ لَبِسْتُ أَنْوَابَهَا الْجُدْدَ ثُمَّ قَالَتْ: افْرُشِي فِرَاشِي وَسَطَ الْبَيْتِ ثُمَّ اسْتَقْبَلْتُ الْقَبْلَةَ وَ نَامَتْ وَ قَالَتْ:

أَنَا مَقْبُوضَةٌ وَ قَدْ اغْتَسَلْتُ فَلَا يَكْشِفُنِي أَحَدٌ ثُمَّ وَضَعَتْ خَدَّهَا عَلَى يَدِهَا وَ مَاتَتْ.

وَ قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ: أَوْصَتْ إِلَيَّ فَاطِمَةُ أَنْ لَا يُغْسَلَهَا إِذَا مَاتَتْ إِلَّا أَنَا وَ عَلِيٌّ فَأَعْنَتْ عَلِيًّا عَلَى غُسْلِهَا.

كِتَابُ الْبَلَادِرِيِّ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ غَسَلَهَا مِنْ مَعْقِدِ الْإِزَارِ وَ إِنَّ أَسْمَاءَ بِنْتُ عُمَيْسٍ غَسَلَتْهَا مِنْ أَسْفَلِ ذَلِكَ.

أَبُو الْحَسَنِ الْخَزَّازُ الْقُمِّيُّ فِي الْأَحْكَامِ الشَّرْعِيَّةِ سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ فَاطِمَةَ مَنْ غَسَلَهَا؟

فَقَالَ غَسَلَهَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لِأَنَّهَا كَانَتْ صَدِيقَةً وَ لَمْ يَكُنْ لِيُغْسَلَهَا إِلَّا صَدِيقٌ.

وَ رُوِيَ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ عِنْدَ دَفْنِهَا: السَّلَامُ عَلَيْكَ إِلَيَّ

آخِرَ مَا سَيَأْتِي نَقْلًا مِنَ الْكَافِي.

وَ رُوِيَ أَنَّهُ لَمَّا صَارَ بِهَا إِلَى الْقَبْرِ الْمُبَارَكِ خَرَجَتْ يَدٌ فَتَنَاوَلَتْهَا وَ انْصَرَفَ.

عَبْدُ الرَّحْمَنِ الْهَمْدَانِيُّ وَ حَمِيدُ الطَّوِيلُ أَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْشَأَ عَلَى شَفِيرِ قَبْرِهَا:

ذَكَرْتُ أَبَا وَدْيَ فَبِتُّ كَأَنِّي

بِرَدِّ الْهُمُومِ الْمَاضِيَاتِ وَ كَيْلِ

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَهُ

وَ كُلِّ الَّذِي دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ

وَ إِنَّ افْتِقَادِي فَاطِمًا بَعْدَ أَحْمَدَ

ذَلِيلٌ عَلَيَّ أَنْ لَا يَدُومَ خَلِيلٌ

فَأَجَابَ هَاتِفٌ:

يُرِيدُ الْفَتَى أَنْ لَا يَمُوتَ خَلِيلُهُ

وَ لَيْسَ لَهُ إِلَّا الْمَمَاتُ سَبِيلٌ

فَلَا بُدَّ مِنْ مَوْتٍ وَ لَا بُدَّ مِنْ بَلَى

وَ إِنَّ بَقَائِي بَعْدَكُمْ لَقَلِيلٌ

إِذَا انْقَطَعَتْ يَوْمًا مِنَ الْعَيْشِ مُدَّتِي

فَإِنَّ بُكَاءَ الْبَاكِياتِ قَلِيلٌ

سَتُعْرَضُ عَنْ ذِكْرِي وَ تُنْسَى مَوَدَّتِي

وَ يَحْدُثُ بَعْدِي لِلْخَلِيلِ بَدِيلٌ

بيان: «أبا ودّي» أي من كان يلانزم ودّي و حبي و الحاصل أنّي ذكرت محبوبي فبتُّ كأنني لشده همومي ضامن لردّ كلّ همّ و حزن كان لي قبل ذلك و قوله: «فلا بدّ من موت» لعلّه من تتمّه أبياته عليه السلام لا كلام الهاتف و لو كان من كلام الهاتف فلعلّه ألقاه على وجه التلقين.

ابن شهر آشوب در کتاب مناقب (۵۶۲) می نگارد:

موقعی که پیغمبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به شهادت رسید از عمر حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها هجده سال و هفت ماه گذشته بود، بعد از پدر بزرگوارش مدت هفتاد و دو روز زنده بود. هفتاد و پنج روز و چهار ماه هم گفته شده است.

قربانی گفته: چهل روز زنده بود و این قول صحیح است. فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در شب یکشنبه، سیزدهم ماه ربیع الاول سنه ی ۱۱ قمری به شهادت رسید.

قبر مقدّسش در بقیع است. همچنین گفته اند قبرش در خانه ی خودش می باشد. قول دیگر آن است که قبرش مابین قبر و منبر

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ است.

گروهی از علماء اهل تسنن از جابر نقل نموده اند که گفت:

پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ قبل از شهادت خود به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

سلام بر تو باد، ای پدر دو نوگل من! من درباره ی این دو نوگل دنیوی خود به تو توصیه می کنم، طولی نمی کشد که دو رکن تو از بین خواهند رفت.

جابر می گوید:

هنگامی که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به شهادت رسید حضرت علی علیه السلام فرمود:

این یکی از آن دو رکن بود که پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود و موقعی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسید حضرت امیر علیه السلام فرمود:

این دوّمین رکن من بود.

بخاری و مسلم در کتاب های خود و صاحب کتاب حلیه و احمد بن حنبل در کتاب مسند، همگی از عایشه روایت کرده اند در آن بیماری که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به شهادت رسید، فاطمه را نزد خود خواند، (و با او سخنی فرمود) پس حضرت فاطمه سلام الله علیها محزون شد و گریه کرد. بار دیگر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ او را صدا زد و مطلبی به او فرمود که خندان شد. پس من از آن گریه و خنده سؤال کردم، فرمود:

(در مرتبه ی اوّل) پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به من خبر داد که قبض روح می شود، پس من گریه کردم. سپس به من خبر داد که من در میان خانواده ی آن حضرت اوّلین کسی هستم که

به او ملحق می شوم، من هم خندیدم.

در کتاب ابن شاهین آمده است: امّ سلمه و عایشه گفتند چون از عِلّت گریه و خنده ی آن معظّمه سؤال کردند، فرمود:

پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ به من خبر از شهادت خود داد، پس به من خبر داد که فرزندان من بعد از من، در فشار و سختی قرار خواهند گرفت، سپس فرمود:

من اولین کسی هستم در میان خانواده ی او که به ایشان ملحق خواهم شد، لذا خندیدم.

و در روایتی که ابوبکر جعابی و ابی نعیم فضل بن دکین و شعبی از قول مسروق و در کتاب السنن از قزوینی و ابانه از عکبری و در کتاب المُسنَد از موصلی و در کتاب الفضائل از احمد، همگی با اسناد خود از عروه و او از مسروق نقل کرده اند:

عایشه گفت فاطمه سلام الله علیها نزد پیامبر اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ آمد و راه رفتن او مانند راه رفتن آن حضرت بود، پس رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ فرمود:

مرحبا به دخترم و پس از آن، او را سمت راست خود نشانید و در گوش او سخنی فرمود، حضرت فاطمه سلام الله علیها گریست، پس سخن دیگری در گوش او فرمود، خندید. (عایشه می گوید): من از او در مورد آن دو سخن رسول اکرم صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ سؤال کردم، حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

من افشاء نمی کنم سرّ رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ را تا آنکه پیامبر صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمْ به شهادت رسید.

آنگاه از فاطمه سلام الله

علیها سؤال کردم، فرمود:

همانا پدرم سزی را با من در میان گذاشت و فرمود:

همانا جبرئیل هر سال یک مرتبه قرآن را بر من عرضه می کرد و امسال دو مرتبه آن را بر من عرضه کرد و علتی برای آن ندیدم مگر آنکه اجلم نزدیک شده و همانا تو اولین کسی هستی از اهل بیت که به من ملحق می شوی و من خوب جلوداری هستم برای تو، (حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید): من از این خبر گریستم، پس فرمود:

آیا راضی نیستی از اینکه تو سرور زنان مؤمنین باشی، پس من به این خاطر خندان شدم.

روایت شده که حضرت زهرا اطهر سلام الله علیها بعد از شهادت پدر بزرگوارش دائماً سر خود را می بست، جسمش ناتوان بود، قوت خود را از دست داده بود، چشمانش گریان بود، قلبی سوخته داشت، ساعت به ساعت غش می کرد و به حسنین علیهما السلام می فرمود:

پدر (یعنی جدّ) شما که شما را گرامی می داشت و مرتب شما را در آغوش می گرفت، کجاست؟

کجاست آن جدّ شما که از همه ی مردم بیشتر به شما مهربان بود و نمی گذاشت که روی زمین راه بروید، دیگر نمی بینم که جدّ شما درب خانه ی مرا باز نماید و شما را به دوش خود بگیرد، در صورتی که دائماً این عمل را انجام می داد.

سپس حضرت زهرا اطهر سلام الله علیها مریض شد و مدّت چهل شب مریضی حضرتش ادامه پیدا کرد.

آنگاه امّ ایمن و اسماء بنت عمیس و حضرت امیر علیه السلام را خواست و به حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام سه وصیت کرد:

۱ - با امامه دختر خواهرش ازدواج نماید، زیرا او فرزندان حضرت زهراء سلام

الله علیها را دوست می داشت.

۲ - تابوت از برای حضرت فاطمه سلام الله علیها درست کند زیرا ملائکه صورت تابوت را به حضرت زهراء سلام الله علیها نشان داده بودند و آن بانو اوصاف تابوت را برای حضرت امیر علیه السلام شرح داد.

۳ - احدی از آن افرادی که در حق آن بانوی مظلومه ظلم کرده بودند، در تشییع جنازه اش حاضر نشوند و بر جنازه اش نماز نخوانند.

مُسلم از عبدالرزاق با چند واسطه از عایشه در خبری طولانی نقل کرده که گفت:

حضرت زهرا سلام الله علیها کسی را به دنبال ابابکر فرستاد تا ارث خود را از او مطالبه کند [تا آنجا که می گوید] حضرت زهرا سلام الله علیها او را ترک گفته و تا زمان شهادت خود، با او صحبت نکرد و اجازه نداد تا ابوبکر بر حضرتش نماز بخواند.

واقدی می گوید:

زمانی که شهادت حضرت زهرا سلام الله علیها نزدیک شد آن معظّمه به حضرت علی علیه السلام وصیت فرمود که ابابکر و عمر بر آن حضرت نماز نخوانند و حضرت علی علیه السلام هم به وصیت عمل نمود.

عیسی بن مهران با چند واسطه از ابن عباس نقل کرده که گفت:

حضرت فاطمه سلام الله علیها وصیت فرمود که وقتی به شهادت رسید ابابکر و عمر باخبر نشوند و آن دو بر ایشان نماز نخوانند، ابن عباس گفت:

پس حضرت علی علیه السلام او را شبانه دفن کرد و آن دو را خبر نکردند.

در کتاب تاریخ ابی بکر بن کامل آمده عایشه گفت:

فاطمه سلام الله علیها بعد از شهادت رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ شش ماه زنده بود و چون شهیده شد، علی

علیه السلام او را شبانه دفن کرد و بر او نماز خواند.

و همچنین در همان کتاب از سفیان بن عیینة با چند واسطه از زهری نقل کرده که گفت:

همانا فاطمه سلام الله علیها شبانه دفن شد.

و از زهری در همان کتاب نقل شده:

امیرالمؤمنین علیه السلام و امام حسن و امام حسین علیهما السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را شبانه دفن کردند و قبر ایشان را مخفی نگه داشتند.

طبری در تاریخش می نگارد:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها شبانه دفن شد و غیر از عباس و علی و مقداد و زبیر کسی در تشییع جنازه ی آن حضرت حاضر نشد.

در روایات ما نقل شده که: حضرت امیر علیه السلام، امام حسن علیه السلام، امام حسین علیه السلام، عقیل، سلمان، ابوذر، مقداد عمار و بُرئیده و بنا بر روایتی عَبَّاس و پسرش فضل و طبق روایت دیگری حُذَیْفَه و ابن مسعود به جنازه ی آن بانوی معظّمه نماز خواندند.

اصبغ بن نباته می گوید:

از حضرت امیر علیه السلام درباره ی اینکه حضرت فاطمه سلام الله علیها شبانه دفن گردید جو یا شدند، فرمود:

به علت اینکه فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بر گروهی خشنناک بود و راضی نبود که آنان برای تشییع جنازه اش حاضر شوند و بر کسی که آنان را دوست نداشته باشد حرام است که بر جنازه ی احدی از فرزندان فاطمه: نماز بخوانند.

روایت شده حضرت امیر علیه السلام قبر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را با زمین یکسان نمود.

گفته اند:

حضرت علی علیه السلام تعداد هفت قبر شبیه به قبر فاطمه ی اطهر سلام الله علیها تشکیل داد که قبر آن حضرت شناخته نشود.

و همچنین روایت شده که تعداد چهل قبر برای حضرت

زهراء سلام الله عليها درست کرد تا قبر واقعی آن حضرت تشخیص داده نشود و حتی کسی بر قبر او نماز نخواند.

ابوعبدالله بصری با چند واسطه از امّ سلمی همسر ابورافع روایت می کند که گفت:

من حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها را در آن مریضی که به شهادت رسید، پرستاری می کردم. یک روز حضرت امیر علیه السلام به دنبال کار خود رفت و حضرت زهراء سلام الله عليها به من فرمود:

آب بیاور تا من غسل کنم. وقتی آب آوردم آن حضرت برخاست و نیکوترین غسل را به جای آورد، آنگاه لباس های جدید خود را پوشید، سپس به من فرمود:

رختخواب مرا در میان اطاق بپنداز. وقتی رختخواب حضرتش را انداختم، رو به قبله خوابید و فرمود:

«من قبض روح می شوم. چون غسل نموده ام لذا مبادا کسی بدنم را برهنه کند»، این بفرمود و صورت خود را روی دست خویش نهاد و به شهادت رسید.

و اسماء بنت عمیس گوید:

حضرت فاطمه سلام الله عليها به من وصیت فرمود که وقتی از دنیا رفت کسی آن معظّمه را غسل ندهد مگر من و حضرت علی علیه السلام. پس من، حضرت علی علیه السلام را در غسل حضرت فاطمه سلام الله عليها یاری می کردم.

و در کتاب بلاذری آمده:

امیرالمؤمنین علیه السلام فاطمه سلام الله عليها را از زیر لباس و اسماء بنت عمیس از پایین تر از آن غسل دادند.

ابوالحسن خزار قمی می نگارد:

از امام جعفر صادق علیه السلام پرسیدند:

چه کسی فاطمه ی اطهر را غسل داد؟

فرمود:

حضرت امیر علیه السلام، چون زهرا ی اطهر سلام الله عليها صدّیقه بود و غیر از شخص صدّیق کسی حق نداشت ایشان را غسل بدهد.

روایت شده که حضرت امیرالمؤمنین

علی علیه السلام در هنگام به خاک سپردن حضرت زهرا سلام الله علیها چنین فرمود:

«السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّي . . .» تا آخر روایت که ترجمه آن در همین فصل حدیث شماره ی ۲۱ آمده است.

روایت شده:

موقعی که حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام بدن مبارک فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را نزدیک قبر شریف آورد دستی از قبر بیرون آمد و آن جنازه را برگرفت و بازگشت.

عبدالرحمن همدانی و حمید طویل نقل کرده اند:

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام این اشعار را کنار قبر فاطمه ی زهراء سلام الله علیها سرود:

من دوستدار خود را به خاطر آوردم و گویا من، به رد کردن غم و اندوه های گذشته و کیل می باشم.

برای اجتماع هر دو نفر دوستی افتراق و جدایی خواهد بود و تمام آنها در مقابل فراق و جدایی، قلیل و اندک می باشد.

از دست دادن فاطمه برای من بعد از حضرت رسول، دلیل بر این است که هیچ دوستی دائمی نخواهد بود.

هاتفی در جواب آن حضرت این اشعار را گفت:

جوانمرد اراده دارد که دوستش نمیرد، در صورتی که غیر از مردن راهی برای وی نخواهد بود.

پس از مرگ و نابود شدن راه چاره ای نیست و بقاء من بعد از شما، قلیل و اندک است.

وقتی مدتی از موت من گذشت گریه ی گریه کنندگان قلیل می شود.

به زودی از یاد من خواهی رفت و دوستی مرا فراموش خواهی کرد و دوست دیگری در عوض من خواهد آمد.

بیان: «أبا ودی» یعنی کسی که ملازم محبت و مودت من باشد و نتیجه و منظور این اشعار این است: من یاد می کنم محبوبم را،

پس شب را سپری می کنم در حالی که گویا به خاطر شدت

هم و غم هایی که دارم ضامن هستم برای رد کردن هر هم و حزنی که قبلاً داشته ام.

و جمله ی «فلا بد من موت» شاید تتمه ی ابیات خود حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام باشد، نه اینکه این گفته ی هاتف باشد و اگر از طرف هاتف باشد، شاید آن را به آن حضرت القاء کرده ست.

[روایت شماره] (۱۷)

[المناقب لابن شهر آشوب] قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ: الْأَصُوبُ أَنَّهَا مَدْفُونَةٌ فِي دَارِهَا أَوْ فِي الرَّوْضَةِ.

يُؤَيِّدُ قَوْلَهُ قَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

إِنَّ بَيْنَ قَبْرِي وَ مِثْرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَ فِي الْبُخَارِيِّ «بَيْنَ بَيْتِي وَ مِثْرِي» وَ فِي الْمَوْطِئِ وَ الْحَلِيِّهِ وَ التِّرْمِذِيِّ وَ مُشِينِدِ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ «مَا بَيْنَ بَيْتِي وَ مِثْرِي».

وَ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

مِثْرِي عَلَى تَرْعِهِ مِنْ تَرْعِ الْجَنَّةِ وَ قَالُوا: حَدُّ الرَّوْضَةِ مَا بَيْنَ الْقَبْرِ إِلَى الْمِثْرِ إِلَى الْأَسَاطِينِ الَّتِي تَلِي صَحْنَ الْمَسْجِدِ.

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ قَالَ:

سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَبْرِ فَاطِمَةَ فَقَالَ:

دُفِنَتْ فِي بَيْتِهَا فَلَمَّا زَادَتْ بَنُو أُمِّيهِ فِي الْمَسْجِدِ صَارَتْ فِي الْمَسْجِدِ.

يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ:

دَخَلْتُ عَلَى فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَبَدَأْتَنِي بِالسَّلَامِ ثُمَّ قَالَتْ:

مَا عَدَا بِكَ؟ قُلْتُ: طَلَبُ الْبِرِّكَهَ قَالَتْ:

أَخْبَرَنِي أَبِي وَ هُوَ ذَا: مَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِ أَوْ عَلَيَّ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ، قُلْتُ لَهَا: فِي حَيَاتِهِ وَ حَيَاتِكَ؟

قَالَتْ:

نَعَمْ وَ بَعْدَ مَوْتِنَا.

در کتاب مناقب (۵۶۳) از قول شیخ طوسی رحمه الله علیه می گوید:

قبر حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در منزل خود یا روضه ی مقدسه ی حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم

است. عقیده ی شیخ طوسی رحمه الله علیه را قول پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ

آلِه وَ سَلَّمَ تَأْيِيدِ مِي كَنْد كِه مِي فَرْمَايِد:

بَيْن قَبْرِ وَ مَنْبَرِ مَنْ، يَكِي اَز بَاغِ هَاي بَهْشْتِ اسْت.

دَر صَحِيحِ بَخَارِي «بَيْنِ خَانِه وَ مَنْبَرِ مَنْ» آمَدِه وَ دَر كِتَابِ هَاي مَوْطَا وَ حَلِيَه وَ صَحِيحِ تَرْمِذِي وَ مَسْنَدِ اَحْمَدِ حَنْبَلِ جَمْلَه ي «مَابَيْنِ بَيْتِي وَ مَنْبَرِي» آمَدِه سْت.

وَ رَسُوْلُ خُدَا صَلَّيْ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَرْمُوْد:

مَنْبَرِ مَنْ بَرِ گَلَسْتَانِي اَز گَلَسْتَانِ هَاي بَهْشْتِ قَرَارِ گَرْفْتِه وَ گَفْتِه اَنْد:

حَدِّ وَ مَرَزِ «رَوْضَه» بَيْنِ قَبْرِ وَ مَنْبَرِ اسْت كِه تَا سْتُوْنِ هَاي كِنَارِ صَحْنِ مَسْجِدِ، اَدَامِه دَارِد.

اَحْمَدُ بِنِ مُحَمَّدِ بِنِ اَبِي نَصْرِ مِي گُوِيْد:

بِه حَضْرَتِ اَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ گَفْتِم:

قَبْرِ فَاطْمَه ي زَهْرَاءِ سَلَامِ اللّٰهُ عَلَيْهَا كَجَاسْتِ؟

فَرْمُوْد:

حَضْرَتِ زَهْرَايِ اَطْهَرِ سَلَامِ اللّٰهُ عَلَيْهَا دَر مِيَانِ حَجْرَه ي خُوْدَشِ دَفْنِ شُد. هَنْگَامِي كِه بِنِي اُمِّيَه مَسْجِدِ حَضْرَتِ رَسُوْلِ صَلَّيْ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ رَا تَوْسَعَه دَادَنْدِ قَبْرِ اَنْ بَانُوِي مَعْظَمَه جَزْءِ مَسْجِدِ شُد.

يَزِيْدُ بِنِ عَبْدِ الْمَلِكِ اَزِ پَدْرَشِ وَ اُو اَزِ پَدْرَشِ (يَعْنِي جَدِّ يَزِيْدِ) نَقْلِ كَرْدِه كِه گَفْت:

خُدْمَتِ فَاطْمَه سَلَامِ اللّٰهُ عَلَيْهَا رَسِيْدِم، پَسِ اُو بِه سَلَامِ پِيْشِي گَرْفْت. سَبَسِ فَرْمُوْد:

بِه چِه مَنْظُوْرِ آمَدِه اِي؟

عَرَضِ كَرْدِم:

بِرَايِ طَلْبِ بَرَكْتِ.

فَرْمُوْد:

پَدْرَمِ خَبْرِي بِه مَنْ دَادِ وَ اَنْ خَبْرِ اَيْنِ اسْت:

هَر كَسِ سَه رُوْزِ بَرِ اُو وَ يَا بَرِ مَنْ سَلَامِ كَنْد، خُدَاوَنْدِ بَهْشْتِ رَا بِرَايِ اُو وَاجِبِ مِي كَنْد، عَرَضِ كَرْدِم:

در زمان حیات آن بزرگوار و حیات شما؟

فرمود:

آری و همچنین بعد از شهادت مان.

[روایت شماره] (۱۸)

[کشف الغمه] رُوِيَ أَنَّ أَبَا جَعْفَرَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَخْرَجَ سَفْطاً أَوْ حُقّاً وَ أَخْرَجَ مِنْهُ كِتَاباً فَقَرَأَهُ وَ فِيهِ وَصِيَّةُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللهُ عَلَيْهَا «بِسْمِ
اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

، هَذَا مَا أَوْصَتْ بِهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَوْصَتْ بِحَوَائِطِهَا السَّبْعَةِ إِلَى عَلِيِّ

بْنِ أَبِي طَالِبٍ، فَإِنْ مَضَى فِإِلَى الْحَسَنِ، فَإِنْ مَضَى فِإِلَى الْحُسَيْنِ، فَإِنْ مَضَى فِإِلَى الْأَكْبَرِ مِنْ وُلْدِي» شَهِدَ الْمَقْدَادُ بْنَ الْأَسْوَدِ وَ الزُّبَيْرُ بْنَ الْعَوَامِ وَ كَتَبَ عَلِيُّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

وَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ قَالَتْ:

أَوْصَنِي فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَنْ لَا يُغَسَّلَهَا إِذَا مَاتَتْ إِلَّا أَنَا وَ عَلِيٌّ فَغَسَّلْتَهَا أَنَا وَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

وَ قِيلَ: قَالَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا لِأَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ حِينَ تَوَضَّأَتْ وَضُوءَهَا لِلصَّلَاةِ: هَاتِي طَيِّبِي الَّذِي أَتَطَيَّبُ بِهِ وَ هَاتِي ثِيَابِي الَّتِي أُصَلِّي فِيهَا، فَتَوَضَّأَتْ ثُمَّ وَضَعَتْ رَأْسَهَا فَقَالَتْ لَهَا: اجْلِسِي عِنْدَ رَأْسِي فَإِذَا جَاءَ وَقْتُ الصَّلَاةِ فَأَقِيمِينِي فَإِنْ قُمْتُ وَ إِلَّا فَأَرْسِلِي إِلَيَّ عَلِيٌّ.

فَلَمَّا جَاءَ وَقْتُ الصَّلَاةِ قَالَتْ: الصَّيْلَةَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، فَإِذَا هِيَ قَدْ قَبِضَتْ فَجَاءَ عَلِيٌّ فَقَالَتْ لَهُ: قَدْ قَبِضْتُ ابْنَهُ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ عَلِيٌّ: مَتَى؟

قَالَتْ حِينَ أَرْسَلْتُ إِلَيْكَ قَالَ:

فَأَمَرَ أَسْمَاءَ فَغَسَّلَتْهَا وَ أَمَرَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يُدْخِلَانِ الْمَاءَ وَ دَفَنَهَا لَيْلًا وَ سَوَى قَبْرِهَا فَعُوتِبَ عَلَيٌّ ذَلِكَ فَقَالَ: بِذَلِكَ أَمَرْتَنِي.

وَ رُوِيَ أَنَّهَا بَقِيَتْ بَعْدَ أَبِيهَا أَرْبَعِينَ صَبَاحًا وَ لَمَّا حَضَرَتْهَا الْوَفَاةُ قَالَتْ لِأَسْمَاءَ: إِنَّ جَبْرَائِيلَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ بِكَافُورٍ مِنَ الْجَنَّةِ فَقَسَمَهُ أَثَلَاثًا ثُلثًا لِنَفْسِهِ وَ ثُلثًا لِعَلِيٍّ وَ ثُلثًا لِي وَ كَانَ أَرْبَعِينَ دِرْهَمًا فَقَالَتْ:

يَا أَسْمَاءُ ابْتِنِي بِبِقِيَّتِهِ حُنُوطِ وَالِدِي مِنْ مَوْضِعٍ كَذَا وَ كَذَا فَضَعِيهِ عِنْدَ رَأْسِي فَوَضَعْتُهُ، ثُمَّ تَسَجَّتْ بِثَوْبِهَا وَ قَالَتْ: انْتِظِرِينِي هُنَيْهَةً وَ ادْعِينِي فَإِنْ أَجَبْتِكِ وَ إِلَّا فَاعْلَمِي أَنِّي قَدْ قَدِمْتُ عَلَى أَبِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

فَانْتَظَرْتُهَا هُنَيْهَةً ثُمَّ نَادَتْهَا فَلَمْ تُجِبْهَا فَنادت: يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى! يَا بِنْتَ أَكْرَمِ مَنْ حَمَلْتَهُ النِّسَاءُ! يَا

بِنْتُ خَيْرٍ مَنْ وَطِئَ الْحَصَا! يَا بِنْتَ مَنْ كَانَ مِنْ رَبِّهِ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى! قَالَ:

فَلَمْ تُجِبْهَا، فَكَشَفَتِ التُّوبَ عَنْ وَجْهِهَا فَأَذَا بِهَا قَدْ فَارَقَتِ الدُّنْيَا فَوَقَعَتْ عَلَيْهَا تُقْبَلُهَا وَ هِيَ تَقُولُ: فَاطِمَةُ إِذَا قَدِمْتُ عَلَى أَبِيكَ رَسُولَ اللَّهِ فَأَقْرِبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسِ السَّلَامِ.

فَبَيْنَا هِيَ كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فَقَالَا: يَا أَسْمَاءُ مَا يُنِيمُ أُمَّنَا فِي هَذِهِ السَّاعَةِ؟

قَالَتْ:

يَا ابْنِي رَسُولَ اللَّهِ لَيْسَتْ أُمُّكُمْ نَائِمَةً، قَدْ فَارَقَتِ الدُّنْيَا فَوَقَعَ عَلَيْهَا الْحَسَنُ يُقْبَلُهَا مَرَّةً وَ يَقُولُ: يَا أُمَّاهُ كَلِّمِينِي قَبْلَ أَنْ تُفَارِقَ رُوحِي بَدَنِي قَالَتْ:

وَ أَقْبَلَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامَ يُقْبَلُ رِجْلَهَا وَ يَقُولُ: يَا أُمَّاهُ أَنَا ابْنُكَ الْحُسَيْنُ كَلِّمِينِي قَبْلَ أَنْ يَتَصَدَّعَ قَلْبِي فَأَمُوتَ.

قَالَتْ لَهُمَا أَسْمَاءُ: يَا ابْنِي رَسُولَ اللَّهِ انْطَلِقَا إِلَى أَبِيكُمْ عَلِيٍّ فَأَخْبِرَاهُ بِمَوْتِ أُمِّكُمْ، فَخَرَجَا حَتَّى إِذَا كَانَا قُرْبَ الْمَسْجِدِ رَفَعَا أَصْوَاتَهُمَا بِالْبُكَاءِ، فَأَبْتَدِرُهُمَا جَمِيعُ الصَّحَابَةِ فَقَالُوا مَا يُبْكِيكُمَا يَا ابْنِي رَسُولَ اللَّهِ لَا أَبُكِي اللَّهُ أَعْيَنَكُمَا لَعَلَّكُمْ نَظَرْتُمَا إِلَى مَوْقِفِ جَدِّكُمْ فَبَكَيْتُمَا شَوْقًا إِلَيْهِ.

فَقَالَا: لَا أَوْ لَيْسَ قَدْ مَاتَتْ أُمَّنَا فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا قَالَ:

فَوَقَعَ عَلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ عَلَى وَجْهِهِ يَقُولُ: بِمَنِ الْعَزَاءُ يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ؟ كُنْتُ بِكَ أَتَعَزَّى فَفِيمَ الْعَزَاءِ مِنْ بَعْدِكَ ثُمَّ قَالَ:

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ

وَ كُلُّ الَّذِي دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ

وَ إِنْ افْتَقَدَا فَاطِمًا بَعْدَ أَحْمَدَ

دَلِيلٌ عَلَى أَنْ لَا يَدُومَ خَلِيلٌ (٥٦٤)

ثُمَّ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

يَا أَسْمَاءُ غَسِّلِيهَا وَ حَنِّطِيهَا وَ كَفِّنِيهَا قَالَ:

فَغَسَلُوهَا وَ كَفَّنُوهَا وَ حَنِّطُوهَا وَ صَلُّوا عَلَيْهَا لَيْلًا وَ دَفَنُوهَا بِالْبَقِيعِ وَ مَاتَتْ بَعْدَ الْعَصْرِ.

وَ قَالَ ابْنُ بَابُوِيَهَ: جَاءَ هَذَا الْخَبْرُ كَذَا وَ الصَّحِيحُ عِنْدِي أَنَّهَا دَفِنَتْ فِي بَيْتِهَا فَلَمَّا زَادَ بَنُو أُمِّئِهِ فِي الْمَسْجِدِ صَارَتْ فِي الْمَسْجِدِ.

قلت: الظاهر و المشهور ممّا

نقله الناس و أرباب التواريخ و السير أنها سلام الله عليها دفنت بالبيع كما تقدم.

و روى مرفوعاً إلى سلمى أم بني رافع قالت:

كنت عند فاطمة بنت محمد صلى الله عليه وآله وسلم في شكواها التي ماتت فيها قالت:

فلما كان في بعض الأيام و هي أخف ما نراها فغدا علي بن أبي طالب في حاجته و هو يرى يومئذ أنها أمثل ما كانت فقالت:

يا أمه (٥٦٥) اشكبي لي غسلاً ففعلت فاعتسلت كأشد ما رأيتها ثم قالت لي: أعطيني ثيابي الجدد فأعطينها فلبست ثم قالت:

ضعى فراشي و استقبليني ثم قالت:

إني قد فرغت من نفسي فلا أكشفن إني مقبوضة الآن ثم توسدت يدها اليمنى و استقبلت القبلة فقبضت.

فجاء علي عليه السلام و نحن نصيح فسأل عنها فأخبرته فقال:

إذا والله لا تكشف فأحتملت في ثيابها فغيبت.

أقول: إن هذا الحديث قد رواه ابن بابويه؛ كما ترى و قد روى أحمد بن حنبل في مسنده عن أم سلمى (٥٦٦) قالت:

اشتكت فاطمة سلام الله عليها شكواها التي قبضت فيه فكنت أمرضها فأصبحت يوماً كأمثل ما رأيتها في شكواها ذلك.

قالت:

و خرج علي عليه السلام لبعض حاجته فقالت:

يا أمه اشكبي لي غسلاً ففعلت فاعتسلت كأحسن ما رأيتها تغتسل ثم قالت يا أمه أعطيني ثيابي الجدد، فأعطينها فلبستها ثم قالت:

يا أمه قدمي لي فراشي وسط البيت ففعلت، فاضطجعت و استقبلت القبلة و جعلت يدها تحت حدها ثم قالت:

يا أمه إني مقبوضة الآن و قد تطهرت فلا يكشفني أحد فقبضت مكانها قالت فجاء علي عليه السلام فأخبرته.

و اتفاهما من طرق الشيعة و السنه على نقله مع كون الحكم على خلافه عجب فإن الفقهاء من الطرفين لا يجيزون الدفن إلا بعد

الغسل إلا

فی مواضع لیس هذا منه، فکیف رویا هذا الحدیث و لم یعلّله و لا ذکره فقهه و لا تبّها علی الجواز و لا المنع و لعلّ هذا أمر یخصّیها سلام الله علیها و إنّما استدللّ الفقهاء علی أنّه یجوز للرجل أن یغسل زوجته بأنّ علیاً غسل فاطمه سلام الله علیها و هو المشهور.

وَ رَوَى ابْنُ بَابُوَيْهِ مَرْفُوعاً إِلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ عَلِيّاً غَسَلَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ عَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ صَيَّمَهُ عَلَى فَاطِمَةَ وَ كَبَّرَ عَلَيْهَا خَمْساً وَ دَفَنَهَا لَيْلًا وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَنَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا دُفِنَتْ لَيْلًا.

بیان: قد بیننا فی کتاب المزار أنّ الأصحّ أنّها مدفونه فی بیتها و أمّا ما ذکره من ترک غسلها فالأولی أن یأوّل بما ذکرنا سابقاً من عدم کشف بدنہا للتنظیف [فلا تنافی] للأخبار الكثیره الدالّہ علی أنّ علیاً علیہ السلام غسّلها و یؤید ما ذکرنا من التأویل ما مرّ فی رویه ورقه فلا تغفل.

در کتاب کشف الغمّه (۵۶۷) می نگارد:

حضرت باقرالعلوم علیہ السلام کیسه ای آورده و نامه ای از میان آن بیرون کشید که وصیّت حضرت فاطمه سلام الله علیها بدین شرح در آن نوشته شده بود:

«بسم الله الرحمن الرحيم این وصیّت نامه ی فاطمه دختر محمّد صیّمی اللّٰه علیہ و آلہ و سیّم می باشد. زهراء وصیّت کرده که بستان های هفت گانه ام برای حضرت علی بن ابیطالب علیہ السلام باشد. چنانچه حضرت علی علیہ السلام از دنیا رفت مال حسن بن علی علیهما السلام و اگر حسن علیہ السلام از دنیا رحلت نماید، مال حسین علیہ السلام باشد. اگر حسین علیہ السلام از دنیا رفت مال بزرگترین فرزندانم باشد. مقدار

بن اسود و زبیر بن عوام شهود این وصیت نامه اند و حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام آن را نوشت.»

از اسماء بنت عمیس نقل شده که گفت:

حضرت فاطمه سلام الله علیها به من وصیت فرمود که او را کسی جز من و علی علیه السلام غسل ندهد، پس من و علی علیه السلام پس از شهادت آن بانو، او را غسل دادیم.

گفته شده حضرت فاطمه سلام الله علیها پس از اینکه برای نماز وضو گرفت به اسماء بنت عمیس فرمود:

بیاور آن عطری را که من استعمال می کنم، آن لباس هایی را که با آنها نماز می خوانم حاضر کن. سپس حضرتش وضو گرفته و آنگاه سر مبارک خود را بر زمین گذاشت و به اسماء فرمود:

بالای سر من بنشین، هنگامی که وقت نماز فرا رسید مرا بلند کن، اگر دیدی بلند شدم که هیچ و الا شخصی را به دنبال حضرت علی علیه السلام بفرست.

موقعی که وقت نماز شد اسماء صدا زد:

ای دختر رسول خدا! وقت نماز است.

ناگاه اسماء دریافت که آن جگر گوشه ی پیغمبر به شهادت رسیده. وقتی حضرت امیر علیه السلام آمد اسماء به آن حضرت گفت:

فاطمه ی زهراء شهید شده ست.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

چه موقع؟

گفت:

همان موقعی که به دنبال شما فرستادم.

حضرت علی علیه السلام به اسماء دستور داد تا فاطمه را غسل دهد و به حسنین علیهما السلام فرمود تا (برای غسل) آب حاضر کنند.

آنگاه جنازه ی آن حضرت را شبانه به خاک سپردند. موقعی که به آن حضرت، برای این عمل اعتراض کردند، فرمود:

حضرت زهرا سلام الله علیها خودش این طور وصیت کرده بود.

روایت شده:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بعد از شهادت پدر بزرگوارش

مدت چهل روز زنده بود. وقتی اجلس فرا رسید به اسماء فرمود:

در موقع شهادت پدرم، جبرئیل کافور بهشتی آورد. پدرم آن را سه قسمت کرد. یک قسمت برای خودش، یک قسمت برای علی علیه السلام و یک قسمت هم برای من.

آنگاه به اسماء فرمود:

باقیمانده ی خُوط پدرم را که در فلان موضع است بیاور و نزد سرم بگذار.

اسماء می گوید:

وقتی من امر آن بانو را اجرا نمودم لباسش را روی خود کشید و به من فرمود:

پس از چند لحظه مرا صدا بزن، اگر جواب تو را گفتم که هیچ و الا بدان که نزد پدر بزرگوارم رفته ام.

اسماء بعد از چند لحظه ای، آن بانوی مظلومه را صدا زد ولی جوابی نشنید. باز صدا زد:

ای دختر محمد مصطفی! ای دختر بهترین کسی که مادرش وی را حمل کرد، ای دختر بهترین کسی که بر روی سنگریزه ها پا نهاد! ای دختر آن کسی که مقامش به «قَابِ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى» رسید! اما جوابی نگرفت.

وقتی اسماء لباس آن حضرت را از روی صورتش برداشت متوجه شد که حضرتش به شهادت رسیده ست. اسماء بدن آن معظّمه را حرکت می داد و می گفت:

ای فاطمه! موقعی که نزد پدر بزرگوارت رفتی سلام اسماء بنت عمیس را به آن حضرت برسان.

در همان زمان که اسماء این سخن را می گفت حسنین علیهما السلام از راه رسیدند و گفتند:

ای اسماء مادر ما در یک چنین ساعتی به خواب نمی رفت؟!!

گفت:

مادر شما به خواب نرفته، بلکه به شهادت رسیده ست.

امام حسن علیه السلام روی نعش مادر افتاد و جسم مقدّس او را حرکت می داد و می فرمود:

مادر جان! قبل از اینکه روح از بدن من مفارقت کند با من تکلم کن.

آنگاه امام

حسین علیه السلام آمد و پاهای مبارک مادر را حرکت می داد و می بوسید و می فرمود:

مادر جان! من فرزند تو حسینم، قبل از اینکه بمیرم با من صحبت کن.

اسماء به ایشان گفت:

ای فرزندان پیغمبر صلی الله علیه و آله و سَلِّمْ، نزد پدرتان علی علیه السلام بروید و آن حضرت را از شهادت مادرتان آگاه نمایید.

حسین علیهما السلام از خانه خارج و متوجه مسجد شدند، هنگامی که نزدیک مسجد شدند صدا به گریه بلند کردند. گروهی از صحابه به حضور ایشان آمدند و گفتند:

برای چه گریانید؟! خدا چشم شما را نگریاند! شاید نظر شما به جای جدتان رسول خدا صلی الله علیه و آله و سَلِّمْ افتاد و از کثرت علاقه ای که به آن دارید گریان شدید؟

فرمودند:

نه، آیا این چنین نیست که مادر ما به شهادت رسیده ست؟

حضرت امیر علیه السلام پس از شنیدن این خبر جانگداز، به صورت افتاد و فرمود:

ای دختر حضرت محمّد! من غم و اندوه خود را بعد از تو به که بگویم؟ من درد دل های خود را برای تو می گفتم، اکنون برای چه کسی درد دل کنم؟

آنگاه آن اشعاری را که قبلاً به آن اشاره شد، سرود.

سپس به اسماء فرمود:

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را غسل بده، حنوط کن، کفن بپوشان. موقعی که غسل و کفن آن بانوی معظّمه خاتمه یافت نماز بر بدنش خواندند و شبانه ایشان را در بقیع دفن کردند. شهادت آن حضرت بعد از عصر واقع شد.

ابن بابویه می گوید:

گر چه این روایت می گوید حضرت فاطمه سلام الله علیها را در بقیع دفن کردند، ولی آنچه را که من صحیح می دانم این است که آن معظّمه در میان خانه ی

خود دفن شد. موقعی که بنی امیه مسجد حضرت رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ را توسعه دادند قبر آن بانوی معظمه جزء مسجد شد.

مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله عليه می گوید:

چنانچه قبلاً هم گفته ام:

ظاهر و مشهور، از آنچه مردم نقل کرده اند و تاریخ نگاران ثبت کرده اند، معلوم می شود که آن حضرت در بقیع مدفون شده است.

و از سلمی، مادر بنی رافع روایت شده که گفت:

من نزد فاطمه دختر محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بودم، در همان مرض و بیماری که به شهادت رسید، در یکی از روزهایی که بیماری آن حضرت سبک تر شده بود، حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام وقتی دید حال فاطمه سلام الله علیها بهتر است، برای کار مهمی که داشت از خانه خارج شد، پس فاطمه سلام الله علیها به من فرمود:

برای من آب بیاور تا غسل کنم، من رفتم و آوردم، آن حضرت غسلی فرمود که من بهتر از آن ندیده بودم، بعد از آن فرمود:

جامه ی نو و جدید مرا بیاور، من آن را خدمت ایشان بُردم، پس آن را پوشید و دوباره فرمود:

مرا بر فراش خودم به حالتی بخوابان که صورت من رو به قبله باشد. سپس فرمود:

من از جان خود فارغ شدم پس لباس مرا از بدنم جدا مکن. به درستی که من اکنون از دنیا می روم. پس از آن دست راست خود را در زیر سر گذاشت و روی مبارک را به طرف قبله کرد و شهیده شد.

در آن اثناء حضرت علی علیه السلام به خانه آمد، در حالی که مشغول فریاد و شیون بودیم، پس آن حضرت از حال حضرت فاطمه

سلام الله عليها جویا شد. من آنچه دیده بودم را برای آن حضرت نقل کردم.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

پس با این وجود نباید بدن او را برهنه کرد، آن گاه بدن شریف را برداشتند و با همان جامه دفن کردند.

مؤلف رحمه الله علیه می گوید:

این حدیث را ابن بابویه همین گونه که ما نقل کردیم روایت نموده و احمد بن حنبل در مسند خود از ام سلمی روایت کرده که او گفت:

من در آن مرضی که فاطمه به واسطه ی آن شهیده شد از او پرستاری می کردم، در یکی از آن روزها حال فاطمه سلام الله عليها بهتر بود.

(در ادامه ی این مطلب) ام سلمی می گوید:

در آن روز حضرت علی علیه السلام برای انجام کاری از خانه خارج شد، پس حضرت فاطمه سلام الله عليها به من فرمود:

ای کنیز! برای من آب بیاور تا غسل کنم، پس من آب آوردم و آن حضرت غسلی کرد که من هرگز نظیر آن را ندیده بودم. سپس فرمود:

ای مادر! بیاور برای من پیراهنم را، پس چون آن پیراهن را آوردم، پوشید. بعد فرمود:

ای مادر! بستر مرا وسط خانه بینداز. چون من چنین کردم، آنگاه به پهلو خوابید و صورت مبارکش را به طرف قبله کرد و دست مبارکش را زیر صورت قرار داد، سپس فرمود:

ای مادر! من الآن از دنیا می روم و غسل کرده ام. پس کسی مرا برهنه نکند. پس ایشان در همان جا شهیده شد.

ام سلمی گوید:

در این هنگام حضرت علی علیه السلام آمد و من آنچه اتفاق افتاده بود را به او خبر دادم.

شیعه و سنی متفقاً این روایت را قبول و نقل کرده اند، اما با این وجود،

عجیب است حکم بر خلاف آن دادن، زیرا فقهای شیعه و سنی دفن میت را مگر بعد از غسل تجویز نکرده اند، مگر در چند موضع که این مورد، از آن مواضع نیست و علت و مسأله ی فقهی آن را ذکر نکرده اند و تنبیه نکرده اند بر جواز و منع آن و شاید این امر از خصائص حضرت فاطمه سلام الله علیها باشد.

و استدلال فقها بر جواز اینکه مرد می تواند همسرش را غسل دهد این است که امیرالمؤمنین علی علیه السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را غسل داده، چنانچه مشهور است و ابن بابویه از حسن بن علی علیهما السلام روایت کرده که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام حضرت فاطمه سلام الله علیها را غسل داد و همچنین روایت شده که امیرالمؤمنین علیه السلام بر حضرت فاطمه سلام الله علیها نماز خواند، به پنج تکبیر و شبانه آن مظلومه را به خاک سپرد.

بیان: (مرحوم علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می گوید): ما در کتاب «المزار» بیان کردیم، آن بانو را در خانه ی خودش به خاک سپردند، اما آنچه در مورد ترک غسل آن بزرگوار ذکر شد، اولیست که آن را تأویل کنیم به آنچه قبلاً گفتیم، منظور این است که حضرت سفارش فرموده بدنش را برهنه نکنند برای شستشو و نظافت (و اگر چنین تأویل کنیم دیگر) منافات پیدا نمی کند با روایات فراوانی که دلالت دارد بر اینکه حضرت علی علیه السلام او را غسل داده و مؤید این تأویل ما روایت «ورقه» است که قبلاً آن را ذکر کردیم؛ پس غافل مشو.

[روایت شماره] (۱۹)

[كشَف الغمه] وَ نَقَلْتُ مِنْ كِتَابِ الدُّرِّيِّهِ الطَّاهِرِهِ لِلدُّوَلَابِيِّ فِي وَفَاتِهَا سَلَام

الله عليها ما نقله من رجاله قال:

لَبِثْتُ فَاطِمَةَ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ وَقَالَ ابْنُ شَهَابٍ: سَمَّيْتَهُ أَشْهُرٍ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ: سَمَّيْتَهُ أَشْهُرٍ وَمِثْلُهُ عَنْ عَائِشَةَ وَمِثْلُهُ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ وَعَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ حَمْسًا وَتِسْعِينَ لَيْلَةً فِي سِنِّهِ إِحْدَى عَشْرَةَ وَقَالَ ابْنُ قُسَيْبَةَ فِي مَعَارِفِهِ: مِائَةَ يَوْمٍ.

وَقِيلَ: مَاتَتْ فِي سِنِّهِ إِحْدَى عَشْرَةَ لَيْلَةً الثَّلَاثَاءِ لِثَلَاثِ لَيَالٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَهِيَ بِنْتُ تِسْعٍ وَعَشْرِينَ سَنَةً أَوْ نَحْوَهَا.

وَقِيلَ: دَخَلَ الْعَبَّاسُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَفَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَأَخَذَهُمَا يَقُولُ لِصَاحِبِهِ: أَيُّمَا أَكْبَرَ فَقَالَ الْعَبَّاسُ: وُلِدَتْ يَا عَلِيُّ قَبْلَ بِنَاءِ قُرَيْشِ الْبَيْتِ بِسِنَوَاتٍ وَوُلِدَتْ ابْنَتِي وَقُرَيْشُ تَبْنِي الْبَيْتِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ابْنُ خَمْسٍ وَثَلَاثِينَ سَنَةً قَبْلَ النَّبُوَّةِ بِخَمْسِ سِنِينَ.

وَرُوي أَنَّهَا أَوْصَتْ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَأَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ أَنْ يُعَسِّلَاهَا.

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

مَرَضَتْ فَاطِمَةُ مَرَضًا شَدِيدًا فَقَالَتْ لِأَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ: أَلَا تَرِينَ إِلَيَّ مَا بَلَغْتُ فَلَا تَحْمِلِينِي عَلَى سَرِيرٍ ظَاهِرٍ فَقَالَتْ:

لَا لَعَمْرِي وَ لَكِنْ أَضْعُ نَعْشًا كَمَا رَأَيْتُ يُضْعُ بِالْحَبَشَةِ.

قَالَتْ:

فَأَرَيْنِيهِ فَأَرْسَلَتْ إِلَى جَرَاهِدٍ رَطْبَهُ فَقَطَّعَتْ مِنَ الْمَأْسُوقِ ثُمَّ جَعَلَتْ عَلَى السَّرِيرِ نَعْشًا وَهُوَ أَوَّلُ مَا كَانَ النَّعْشُ فَتَبَسَّمَتْ وَ مَا رُئِيتُ مُتَبَسِّمَةً إِلَّا يَوْمَئِذٍ ثُمَّ حَمَلْنَاهَا فَدَفَنَاهَا لَيْلًا وَ صَلَّى عَلَيْهَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَ نَزَلَ فِي حُفْرَتِهَا هُوَ وَ عَلِيُّ وَ الْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ.

وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ

سَلَّمَ قَالَتْ لِأَسْمَاءَ: إِنِّي قَدِ اسْتَقْبَحْتُ مَا يُصْنَعُ بِالنِّسَاءِ أَنَّهُ يُطْرَحُ عَلَى الْمَرْأَةِ التُّوبُ فَيَصِفُهَا لِمَنْ رَأَى فَقَالَتْ أَسْمَاءُ: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ أَنَا أُرِيكَ شَيْئًا رَأَيْتُهُ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ،

قَالَ:

فَدَعَتْ بِجَرِيدِهِ رَطْبَهُ فَحَسَّنَتْهَا ثُمَّ طَرَحَتْ عَلَيْهَا تُوْبًا فَقَالَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا: مَا أَحْسَنَ هَذَا وَ أَجْمَلَهُ لَا تُعْرِفُ بِهِ الْمَرْأَةَ مِنَ الرَّجُلِ.

قَالَ قَالَتْ فَاطِمَةُ: فَإِذَا مِتُّ فَاغْسِلِينِي أَنْتِ وَلَا يَدْخُلَنَّ عَلَيَّ أَحَدٌ فَلَمَّا تُوْفِيَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا جَاءَتْ عَائِشَةُ تَدْخُلُ عَلَيْهَا فَقَالَتْ أَسْمَاءُ: لَا تَدْخُلِي فَكَلَّمْتُ عَائِشَةَ أَبَا بَكْرٍ فَقَالَتْ:

إِنَّ هَذِهِ الْخَنْعَمِيَّةَ تَحُولُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَدْ جَعَلَتْ لَهَا مِثْلَ هُودَجِ الْعُرُوسِ فَقَالَتْ أَسْمَاءُ لِأَبِي بَكْرٍ: أَمَرْتَنِي أَنْ لَا يَدْخُلَ عَلَيْهَا أَحَدٌ وَ أَرَيْتَهَا هَذَا الَّذِي صَيَّغْتُ وَ هِيَ حَيَّةٌ فَأَمَرْتَنِي أَنْ أَصْنَعَ لَهَا ذَلِكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: اصْنَعِي مَا أَمَرْتِكَ فَانصَرَفَ وَ غَسَلَهَا عَلَيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَسْمَاءُ.

وَ رَوَى الدُّوْلَابِيُّ حَدِيثَ الْغُسْلِ الَّذِي اعْتَسَمَ قَبْلَ وَفَاتِهَا وَ كَوْنَهَا دُفِنَتْ بِهِ وَ لَمْ تُكشَفْ وَ قَدْ تَقَدَّمَ ذِكْرُهُ وَ رَوَى مِنْ غَيْرِ هَذَا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ وَ عَمْرَ عَاتِبًا عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَوْنَهُ لَمْ يُؤْذِنُهَا بِالصَّلَاةِ عَلَيْهَا فَاعْتَذَرَ أَنَّهَا أَوْصَتْهُ بِذَلِكَ وَ حَلَفَ لَهَا فَصَدَقَاهُ وَ عَدَّاهُ.

وَ قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ دَفْنِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا كَالْمُنَاجِي بِذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عِنْدَ قَبْرِهِ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّي وَ عَنِ ابْنَتِكَ النَّازِلَةِ فِي جِوَارِكَ، إِلَى آخِرِ مَا سَيَأْتِي.

ثُمَّ قَالَ عَلِيُّ بْنُ عِيْسَى: الْحَدِيثُ دُو شُجُونٍ أَنْشَدَنِي بَعْضُ الْأَصْحَابِ لِلْقَاضِي أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي قَرِيْعَةَ:

يَا مَنْ يُسَائِلُ ذَائِبًا

عَنْ كُلِّ مُغْضَلٍ سَخِيْفِهِ

لَا تُكْشِفَنَّ مُغْطًى

فَلَرْبَمَا كَشَفْتَ جِيْفَهُ

وَ لَرْبَّ مَشْتُوْرٍ بَدَا

كَالطَّيْلِ

مِنْ تَحْتِ الْقَطِيفَةِ
إِنَّ الْجَوَابَ لِحَاضِرٍ
لَكِنِّي أُخْفِيهِ خِيْفَةً
لَوْلَا اِعْتِدَاءُ رَعِيَّتِهِ
أَلْقَى سِيَاسَتَهَا الْحَلِيفَةَ
وَ سُيُوفُ اَعْدَاءِ بِهَا
هَامَاتُنَا اَبَدًا نَقِيفَةً
لَنَشَرْتُ مِنْ اَسْرَارِ آلِ
مُحَمَّدٍ جَمَلًا طَرِيفَةً
تُغْنِيكُمْ عَمَّا رَوَاهُ
مَالِكٌ وَ اَبُو حَنِيفَةَ
وَ اَرِيْتُكُمْ اَنَّ الْحُسَيْنَ اُصِيبَ
فِي يَوْمِ السَّقِيفَةِ
وَ لِأَيِّ حَالٍ لُحِدَتْ
بِاللَّيْلِ فَاطِمَةُ الشَّرِيفَةَ
وَ لِمَا حَمَتْ شَيْخِيكُمْ
عَنْ وَطْءِ حُجْرَتِهَا الْمُنِيفَةَ
أَوْهَ لِبْنَتِ مُحَمَّدٍ
مَاتَتْ بِغَضَّتِهَا اَسِيفَةَ

وقد ورد من كلامها سلام الله عليها في مرض موتها ما يدل على شدته تألمها و عظم موجدتها و فرط شكائتها ممن ظلمها و

منعها حقّها عرضت عن ذكره و ألغيت القول فيه و نكبت عن إيراده لأنّ غرضي من هذا الكتاب نعت مناقبهم و مزايهم و تنبيه الغافل عن موالاتهم، فرّما تتبّه و والاهم و وصف ما خصّهم الله به من الفضائل التي ليست لأحد سواهم، فأما ذكر الغير و البحث عن الشرّ و الخير فليس من غرض هذا الكتاب و هو موكول إلى يوم الحساب و «إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ» (٥٦٨).

بيان: النقف: كسر الهامه عن الدّماغ أو ضربها أشدّ ضرب أو برمح أو عصا.

در کتاب کشف الغمّه (٥٦٩) از کتاب ذریّه ی طاهره، تألیف دولابی نقل می کند که حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها مدّت سه ماه بعد از پدر خود زنده بودند.

ولی ابن شهاب و زُهری و عایشه و عروه بن زبیر گفته اند:

آن بانو شش ماه بعد از شهادت پدر خود زندگی کرد.

حضرت امام محمّد باقر علیه السلام می فرماید:

فاطمه ی اطهر مدت ٩٥ روز بعد از پدر بزرگوارش زنده بودند و در سنه ی ١١ هجری به شهادت رسیدند.

ابن قُتیبه می گوید:

مدّت ١٠٠ روز زنده بودند.

گفته شده حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها در سنه ی ١١ هجری شب سه شنبه، سوّم ماه رمضان در سنّ ٢٩ سالگی شهید شد.

و گویند

روزی عباس نزد حضرت علی و فاطمه علیهما السلام رفت و آن دو بزرگوار هر کدام می فرمودند من در سنّ و سال بزرگترم، عباس گفت:

یا علی! تو چند سال پیش از آنکه قریش خانه ی کعبه را بنا کند متولد شدی و فاطمه سلام الله علیها متولد شد در آن سالی که قریش خانه ی کعبه را می ساختند و رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهَ وَ سَلَّمَ سی و پنج ساله بود. بنابراین ولادت حضرت فاطمه سلام الله علیها پنج سال قبل از بعثت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهَ وَ سَلَّمَ بوده ست.

و روایت شده که حضرت فاطمه سلام الله علیها وصیت کرد حضرت علی علیه السلام و اسماء بنت عمیس ایشان را غسل دهند.

ابن عباس می گوید:

در آن موقعی که حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شدت مریض شد به اسماء بنت عمیس فرمود:

آیا نمی بینی من در چه حالی هستم؟ مبادا مرا روی تخته ای بگذارید که جنازه ام ظاهر باشد!

اسماء گفت:

نه به جان خودم قسم، بلکه نظیر آن تابوتی را برای تو درست می کنم که در حبشه دیده بودم.

حضرت زهراء سلام الله علیها به وی فرمود:

پس نمونه ی آن را به من نشان بده! اسماء فرستاد تا از بازار شاخه های تازه ی خرما آوردند.

آنگاه آن تابوتی را که در حبشه دیده بود ساخت و آن اولین تابوتی بود که ساخته شد.

حضرت زهراء سلام الله علیها پس از دیدن آن تابوت خندان شد و هیچ وقت غیر از آن موقع خندان نشده بود. سپس جنازه ی

آن بانو را شبانه بردیم و دفن نمودیم و عباس بن عبدالمطلب بر جنازه ی آن بانو نماز خواند. عباس و علی و فضل

بن عباس در قبر آن بانو وارد شدند.

از اسماء بنت عمیس روایت شده که گفت:

فاطمه دختر حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به وی فرمود:

من این عمل را زشت می دانم که یکپارچه روی جنازه ی زنان می اندازند زیرا هر کسی از حجم و وصف آن جنازه آگاه می شود.

اسماء گفت:

ای دختر رسول خدا! من نظیر آن تابوتی را که در زمین حبشه دیده ام به تو نشان می دهم، آنگاه فرستاد تا شاخه های تازه ی خرما آوردند و او تابوتی نیکو ساخت و یکپارچه روی آن انداخت.

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها فرمود:

چقدر این تابوت خوب است، زیرا جنازه ای که در میان آن باشد تشخیص داده نمی شود که جنازه ی زن یا مرد است.

سپس حضرت فاطمه سلام الله علیها به اسماء فرمود:

موقعی که من از دنیا رفتم تو مرا غسل بده، احدی حق ندارد نزد من بیاید.

موقعی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به شهادت رسید، عایشه آمد تا کنار جنازه ی آن حضرت حاضر شود اسماء به او گفت:

مبادا وارد شوی! عایشه به ابوبکر شکایت کرد و گفت:

اسماء نمی گذارد کنار بدن دختر رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ بروم، اسماء یک هودج نظیر هودج عروس برای حضرت فاطمه سلام الله علیها ساخته ست.

اسماء در جواب ابوبکر گفت:

حضرت فاطمه سلام الله علیها به من دستور داده که کسی بالای جنازه اش نرود، این تابوتی را که نیز ساخته ام در زمان حیات فاطمه ی اطهر سلام الله علیها طبق دستور خود آن حضرت ساخته ام.

ابوبکر گفت:

مانعی ندارد، آنچه را فاطمه دستور داده انجام بده. ابوبکر این را گفت و باز گشت.

آنکاه جنازه ی حضرت زهراء سلام الله عليها را علی علیه السلام و

اسماء غسل دادند.

و دولابی روایت کرده حدیثی را که قبلاً ذکر کردیم، در آن آمده است:

حضرت زهرا سلام الله علیها قبل از شهادت غسل نموده بود و برای غسل ایشان را برهنه نکردند و با همان غسل، آن حضرت دفن شد و او در ادامه آورده:

ابابکر و عمر به حضرت علی علیه السلام عتاب و اعتراض کردند که چرا به آنها اجازه نداده تا بر بدن شریف آن حضرت نماز بخوانند. پس امیرالمؤمنین در جواب آنها سوگند یاد کرد و فرمود:

خود فاطمه سلام الله علیها این وصیت را به من نموده بود، پس آن دو تصدیق کردند و این عذر را پذیرفتند.

و حضرت علی علیه السلام هنگامی که حضرت فاطمه سلام الله علیها را به خاک سپردند کنار قبر آن بانو مانند اینکه با رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مناجات کند، عرض کرد:

ای رسول خدا! از طرف من و از طرف دخترت که در جوار تو نازل می شود بر تو درود و سلام باد، (پس مرحوم علامه رحمه الله علیه می فرماید): این مناجات را به زودی به طور کامل نقل می کنیم.

صاحب کتاب کشف الغمّه می گوید:

حدیث چند نوع است. بعضی از اصحاب قاضی ابوبکر بن ابی قریعه اشعاری را با این مضامین سروده اند:

ای کسی که مسائل مشکل بی اساس را سؤال می کنی از فردی که مطالب بسیاری را می داند؛

مطالب پوشیده را آشکار مکن، ای بسا مطالبی را آشکار خواهی کرد که بسیار زشت است و بوی تَعَفُّش پدیدار خواهد شد.

ای بسا پوشیده ای که چون پدیدار شد، صدایش چنان صدای طبل به گوش همه می رسد.

جواب سؤال های تو حاضر است ولکن من از ترس

عواقب آن، جواب را مخفی کرده ام.

اگر با مردم دشمنی نمی کردند و حقّ ایشان را ضایع نمی کردند.

اگر شمشیرهای دشمنان سرهای ما را به شدّت نمی شکافت؛

پاره ای از اسرار آل محمد را منتشر می کردم، اسراری که گفته نشده ست.

اسراری که شما را، از آن چه مالک و ابوحنیفه روایت کرده اند بی نیاز می کند.

آری اگر می شد، برای شما ثابت می کردم که حسین علیه السلام در روز سقیفه گرفتار آن مصیبت شد.

برای چه بود که فاطمه ی شریفه در شب به خاک سپرده شد؟!

برای چه بود که شیخ و بزرگ شما، شما را از ورود در حجره ی مبارکه ی خود ممنوع کرد؟!

آه برای دختر حضرت محمد صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ که با غصّه و تأسّف به شهادت رسید.

سخنان فراوانی از حضرت زهرا سلام الله علیها در زمان بیماری که منجر به شهادت آن معظّمه شد وارد شده که بر شدّت حزن و تألم و فرط شکایت آن حضرت از ظلمی که بر او شده دلالت دارد و حقوقی که از آن بانو منع و غصب شده و من از ذکر آن خودداری کردم و آنها را در اینجا نمی آورم، زیرا مقصود از این کتاب بیان مناقب و مزایای ایشان و هشدار و آگاه کردن غافلین از موالات آن بزرگواران است و چه بسا بعضی از آنها، محبّت و مودّت آنها را به جان و دل بپذیرند، (و سعی شده در اینجا) وصف کنیم آن صفاتی را که خداوند به آنها اختصاص داده و احدی غیر از ایشان در این فضائل و مناقب و خصائص بهره ای ندارد و اما ذکر غیر ایشان و بحث از شرّ و خیر، از مقصود این کتاب

خارج است و نمی خواهیم کتاب طولانی شود و لذا این امور را به روز قیامت واگذار می نمایم و «إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ» (۵۷۰) همه ی کارها تنها به سوی خدا باز می گردد.

بیان: «التقف» شکستن سر تا به مغز برسد را گویند، یا به ضربه زدن بسیار شدیدی که با نیزه یا عصا باشد گفته می شود.

[روایت شماره] (۲۰)

[روضه الواعظین] مَرَضَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا مَرَضًا شَدِيدًا وَ مَكَثَتْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً فِي مَرَضِهَا إِلَى أَنْ تُوفِّيَتْ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَلَمَّا نَعِيَتْ إِلَيْهَا نَفْسُهَا دَعَتْ أُمَّ أَيْمَنَ وَ أَسْمَاءَ بِنْتَ عُمَيْسٍ وَ وَجَّهَتْ خَلْفَ عَلِيٍّ وَ أَخْضَرَتْهُ، فَقَالَتْ:

يَا ابْنَ عَمِّ إِنَّهُ قَدْ نَعَيْتَ إِلَيَّ نَفْسِي وَ إِنِّي لَا أَرَى مَا بِي إِلَّا أَنَّنِي لَأَحِقُّ بِأَبِي سَاعَةً بَعْدَ سَاعَةٍ (۵۷۱) وَ أَنَا أُوصِيكَ بِأَشْيَاءٍ فِي قَلْبِي.

قَالَ لَهَا عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أُوصِيَنِي بِمَا أَحْبَبْتَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ! فَجَلَسَ عِنْدَ رَأْسِهَا وَ أَخْرَجَ مَنْ كَانَ فِي الْبَيْتِ ثُمَّ قَالَ:

يَا ابْنَ عَمِّ مَا عَهَدْتَنِي كَاذِبَةً وَ لَا خَائِنَةً وَ لَا خَالَفْتَكِ مُنْذُ عَاشَرْتَنِي فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْتِ أَعْلَمُ بِاللَّهِ وَ أَبْرُّ وَ أَتَقَى وَ أَكْرَمُ وَ أَشَدُّ خَوْفًا مِنَ اللَّهِ [مِنْ] أَنْ أُوبِخَكَ بِمُخَالَفَتِي (۵۷۲) قَدْ عَزَّ عَلَيَّ مُفَارَقَتُكَ وَ تَفَقُّدُكَ، إِلَّا أَنَّهُ أَمْرٌ لَا بُدَّ مِنْهُ، وَاللَّهُ حَيَّدَتْ عَلَيَّ مُصِيبَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ قَدْ عَظُمَتْ وَ فَاتَكَ وَ تَفَقُّدُكَ، فَ «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» (۵۷۳) مِنْ مُصِيبِهِ مَا أَفْجَعَهَا وَ آلَمَهَا وَ أَمْضَاهَا وَ أَخْرَجَهَا هَذِهِ وَاللَّهُ مُصِيبُهُ لَا عَزَاءَ لَهَا وَ رَزِيَّةٌ لَا خَلْفَ لَهَا.

ثُمَّ بَكَيَا جَمِيعًا سَاعَةً وَ أَخَذَ عَلِيُّ رَأْسَهَا وَ ضَمَّهَا إِلَى صَدْرِهِ ثُمَّ قَالَ:

أُوصِيَنِي بِمَا

شئتُ فإنك تجدني [تجديني] فيها أمضى كما أمرتني به وأختارُ أمرَكِ عليَّ أمرِي.

ثمَّ قالتُ:

جَزَاكِ اللَّهُ عَنِّي خَيْرَ الْجَزَاءِ يَا ابْنَ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ أَوْصِيكَ أَوْلًا. أَنْ تَتَزَوَّجَ بَعْدِي بِابْنَةِ أُخْتِي أَمَامَهُ فَإِنَّهَا تَكُونُ لَوْلَدِي مِثْلِي فَإِنَّ الرَّجَالَ لَا بُدَّ لَهُمْ مِنَ النِّسَاءِ.

قال:

فَمِنْ أَجْلِ ذَلِكَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَرْبَعٌ لَيْسَ لِي إِلَى فِرَاقِهِ سَبِيلٌ بِنْتُ أَبِي الْعَاصِ أَمَامَهُ أَوْصَيْتَنِي بِهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

ثمَّ قالتُ:

أَوْصِيكَ يَا ابْنَ عَمِّ أَنْ تَتَّخِذَ لِي نَعْشًا فَقَدْ رَأَيْتُ الْمَلَائِكَةَ صَوَّرُوا صُورَتَهُ فَقَالَ لَهَا صِفِي لِي فَوَصَّيْتُهُ فَاتَّخَذَهُ لَهَا فَأَوَّلُ نَعْشٍ عَمِلَ عَلَيَّ وَجِهَ الْأَرْضِ ذَاكَ وَمَا رَأَى أَحَدٌ قَبْلَهُ وَلَا عَمِلَ أَحَدٌ.

ثمَّ قالتُ:

أَوْصِيكَ أَنْ لَا يَشْهَدَ أَحَدٌ جِنَازَتِي مِنْ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ ظَلَمُونِي وَأَخَذُوا حَقِّي فَإِنَّهُمْ عَدُوِّي وَعَدُوُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَلَا تَتْرُكْ أَنْ يُصَيِّمَنِي عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ وَلَا مِنْ أَتْبَاعِهِمْ وَأَذْفِنِي فِي اللَّيْلِ إِذَا هَدَّاتِ الْعُيُونُ وَنَامَتِ الْأَبْصَارُ ثُمَّ تُوفِّيتُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهَا وَعَلَى أَبِيهَا وَبَعْلِهَا.

وَبَيْتُهَا فَصِيحَتُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ صِيحَةً وَاحِدَةً وَاجْتَمَعَتْ نِسَاءُ بَنِي هَاشِمٍ فِي دَارِهَا، فَصَيَّرْخُوا صِيحَةً وَاحِدَةً كَادَتْ الْمَدِينَةَ أَنْ تَتَزَعَزَعَ مِنْ صَرَاحِهِنَّ وَهَنَّ يَقُلْنَ: يَا سَيِّدَتَاهُ! يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ! وَأَقْبَلَ النَّاسُ مِثْلَ عَرْفِ الْفَرَسِ إِلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ جَالِسٌ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بَيْنَ يَدَيْهِ يَبْكِيَانِ، فَبَكَى النَّاسُ لِبُكَائِهِمَا.

وَخَرَجَتْ أُمَّ كُلثومٍ وَعَلَيْهَا بُرْقَعَةٌ وَتَجُرُّ ذَيْلَهَا مُتَجَلِّلَةً بِرِدَاءٍ عَلَيْهَا تُسَبِّجُهَا وَهِيَ تَقُولُ: يَا أَبْتَاهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ! الْآنَ حَقًّا فَقَدْنَاكَ، فَقَدْنَا لَا لِقَاءَ بَعْدَهُ أَبَدًا.

وَاجْتَمَعَ النَّاسُ فَجَلَسُوا وَهُمْ

يَصْجُونَ وَيَنْتَظِرُونَ أَنْ تُخْرَجَ الْجِنَازَةُ فَيُصَلُّونَ عَلَيْهَا وَخَرَجَ أَبُو ذَرٍّ وَقَالَ:

انصرفوا فإن ابنه رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم قد أُخْرِجَ إِخْرَاجُهَا فِي هَذِهِ الْعَشِيِّه فقام الناس و انصرفوا.

فَلَمَّا أَنْ هَدَّاتِ الْعُيُونُ وَ مَضَى شَطْرُ مِنَ اللَّيْلِ أَخْرَجَهَا عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ عَمَّارٌ وَ الْمُقْدَادُ وَ عَقِيلٌ وَ الزُّبَيْرُ وَ أَبُو ذَرٍّ وَ سَلْمَانٌ وَ بُرَيْدَةُ وَ نَفَرٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ وَ خَوَاصُّهُ صَلُّوا عَلَيْهَا وَ دَفَنُوهَا فِي جَوْفِ اللَّيْلِ وَ سَوَّى عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَوَالِيهَا قُبُورًا مُزَوَّرَةً مُقْدَارَ سَبْعَةٍ حَتَّى لَا يُعْرَفَ قَبْرُهَا وَقَالَ بَعْضُهُمْ مِنَ الْخَوَاصِّ: قَبْرُهَا سُوَّى مَعَ الْأَرْضِ مُسْتَوِيًا فَمَسَحَ مَسْحًا سَوَاءً مَعَ الْأَرْضِ حَتَّى لَا يُعْرَفَ مَوْضِعُهُ.

در کتاب روضه الواعظین (۵۷۴) می نگارد:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها به شدت مریض شد و مدت چهل روز مریض بود تا اینکه به شهادت رسید.

هنگامی که حضرتش یقین به شهادت پیدا کرد ام ایمن و اسماء بنت عمیس را خواست و فرستاد تا حضرت امیر علیه السلام هم آمد، آنگاه عرض کرد:

ای پسر عمو! اجل من فرا رسیده. من ساعت به ساعت خودم را این طور می بینم که می خواهم به پدرم ملحق شوم من درباره ی این مطالبی که در قلب خود دارم به تو وصیت می کنم.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام فرمود:

ای دختر پیغمبر هر وصیتی که دوست داری بکن، سپس حضرت امیر علیه السلام بالای سر حضرت زهراء سلام الله عليها نشست و دستور داد:

افرادی که در میان اطاق بودند خارج شدند.

پس از این جریان حضرت فاطمه سلام الله عليها عرض کرد:

ای پسر عمو! آیا در این مدتی که تو با من معاشرت

داشتی دروغ و خیانت و مخالفتی از من دیدی؟

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

ابداً پناه به خدا می برم. تو به وجود خدا داناتر و نیکوکارتر و پرهیزکارتر و گرامی تر و از خدا خائف تر از آنی که من تو را به عتّ مخالف نمودن سرزنش نمایم. حَقّاً که مفارقت و فقدان تو برای من بسیار ناگوار است، ولی چه باید کرد، چاره ای نیست. به خدا قسم که، تو مصیبت پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ را برای من تجدید کردی، حَقّاً که شهادت و از دست رفتن تو، خیلی برای من سنگین و بزرگ است. پس به درستی که ما از خدائیم و بازگشتمان به سوی خداست. به خدا قسم که این مصیبت دردناک ترین و غصّه دارترین مصیبتیست که هیچ تسلیت و تعزیتی جبران آن را نمی کند و جانشین آن نخواهد شد!!

سپس حضرت علی و حضرت زهراء علیهما السلام به قدر یک ساعت گریستند، آنگاه حضرت امیر علیه السلام سر مبارک فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را برداشت و به سینه ی خود نهاد و به آن معظّمه فرمود:

هر وصیّتی که داری بکن، زیرا من هر دستوری که تو صادر کنی اجراء می نمایم و امر تو را بر امر خود مقدم می دارم.

حضرت فاطمه سلام الله علیها عرض کرد:

ای پسر عموی پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خدا تو را بهترین جزا عطا کند. من اولاً به تو وصیّت می کنم که بعد از من با امامه، دختر خواهرم ازدواج نمایی، زیرا او برای فرزندانم نظیر خودم خواهد بود و مردان چاره ای ندارند جز اینکه باید ازدواج نمایند.

لذا حضرت علی بن ابیطالب علیه

السلام می فرماید:

چهار چیز است که من نمی توانم از آنها مفارقت نمایم. یکی از آنها امامه دختر ابوالعاص است. زیرا حضرت زهراء سلام الله عليها وصیت کرده من با وی ازدواج کنم.

خلاصه: سپس حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها به حضرت امیر علیه السلام عرض کرد:

ای پسر عمو! من به تو وصیت می کنم که تابوتی برایم تهیه نمایی، زیرا دیدم که ملائکه شکل و عکس آن تابوت را به من نشان دادند.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

اوصاف آن تابوت را برای من شرح بده.

حضرت زهراء سلام الله عليها مشخصات آن را شرح داد و حضرت علی علیه السلام آن را تهیه نمود. آن تابوت اولین تابوتی بود که در روی زمین ساخته شد، کسی قبلاً نظیر آن را ندیده بود و بعداً هم ساخته نشد.

فاطمه ی اطهر سلام الله عليها پس از این جریان به حضرت امیر علیه السلام رو نمود و عرض کرد:

مبادا احدی از این گروهی که در حق من ظلم کردند و حق مرا غصب نمودند برای تشییع جنازه ام حاضر شوند! زیرا ایشان دشمن من و دشمن رسول خدا می باشند. مبادا بگذاری احدی از آنان و پیروانشان به جنازه ام نماز بخوانند! مرا شبانه در آن موقعی که چشم ها همه به خواب رفته باشند دفن کن. پس از این وصیت بود که فاطمه ی اطهر سلام الله عليها به شهادت رسید.

آنگاه اهل مدینه عموماً صدا به ضجه و فریاد بلند کردند، زنان بنی هاشم در میان خانه ی حضرت فاطمه سلام الله عليها اجتماع نمودند و به نحوی صدا به صیحه و گریه بلند کردند که نزدیک بود مدینه ی طیبه به علت گریه ی آنان از جا

کنده شود! مردم فریاد می زدند:

«یا سَیِّدَتَا! یا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ!» مردم همچنان پشت سر یکدیگر متوجه حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام شدند و آن بزرگوار نشسته بود، حسنین علیهما السلام در حضور آن حضرت مشغول گریه بودند و مردم برای گریه ی آنان اشک می ریختند!

امّ کلثوم در حالی خارج شد که نقاب به صورت داشت و دامن لباسش به زمین کشیده می شد، فریاد می زد و می گفت:

ای پدر بزرگوارم، یا رسول الله! گویا ما اکنون تو را به نحوی از دست دادیم که بعداً ملاقاتی در کار نخواهد بود! مردم مدینه اجتماع کردند و نشستند در انتظار بودند که جنازه ی حضرت فاطمه سلام الله علیها خارج شود و بر آن نماز بخوانند.

ولی ابوذر بیرون آمد و به مردم گفت:

برگردید؛ زیرا خارج کردن جنازه دختر پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به تأخیر افتاد. مردم برخاستند و رفتند.

هنگامی که چشم مردم به خواب رفت و قسمتی از شب گذشت حضرت علی بن ابیطالب و حسنین: با عمّار، مقداد، عقیل، زبیر، ابوذر، سلمان، بُرَیْدَه و گروهی از بنی هاشم جنازه ی مبارک حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها را خارج نمودند و بر بدن آن معظّمه نماز خواندند و ایشان را شبانه به خاک سپردند.

آنگاه حضرت امیر علیه السلام در اطراف قبر فاطمه ی عزیز صورت هفت قبر تشکیل داد که قبر مطهّر حضرت فاطمه سلام الله علیها تشخیص داده نشود. بعضی از خواص گفته اند که قبر حضرت زهراء سلام الله علیها را با زمین یکسان نمودند تا موضع قبر معلوم نشود!!

[روایت شماره] (۲۱)

[الكافی] [أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ؛ رَفَعَهُ وَ أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ

الْجَبَّارِ الشَّيْبَانِيِّ قَالَ:

حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّازِيُّ قَالَ:

حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَرَمَزَانِيُّ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَمَّا قُبِضَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا دَفَنَهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ سِرًّا وَ عَفَا عَلَى مَوْضِعِ قَبْرِهَا ثُمَّ قَامَ فَحَوَّلَ وَجْهَهُ إِلَى قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ثُمَّ قَالَ:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنِّي! وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ عَنِ ابْنَتِكَ وَ زَائِرَتِكَ وَ الْيَائِتَةِ فِي الثَّرَى بِبُعْتِكَ وَ الْمُخْتَارِ اللَّهُ لَهَا سِرِّعَةَ اللَّحْيَاقِ بِحُكِّكَ، قَلَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَن صِيْفِيَّتِكَ صَبْرِي وَ عَفَا عَن سَيِّدِهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ تَجَلُّدِي، إِلَّا أَنَّ فِي التَّأْسَى لِي بِسَيِّئَتِكَ فِي فُرْقَتِكَ، مَوْضِعَ تَعَزُّ، فَلَقَدْ وَ سَدْتُكَ فِي مَلْحُودِهِ قَبْرِكَ وَ فَاضَتْ نَفْسُكَ بَيْنَ نَحْرِي وَ صَدْرِي.

بَلَى! وَ فِي كِتَابِ اللَّهِ لِي أَنْعُمُ الْقَبُولِ! «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» (٥٧٥) قَدْ اسْتَرْجَعَتِ الْوَدِيعَةَ وَ أَخَذَتِ الرَّهِيْنَةَ وَ أَخْلَسَتِ الزُّهْرَاءَ، فَمَا أَقْبَحَ الْخُضْرَاءَ وَ الْغُبْرَاءَ يَا رَسُولَ اللَّهِ!

أَمَّا حُزْنِي فَسِرْمٌ وَ أَمَّا لَيْلِي فَمُسِيْهَةٌ وَ هَمٌّ لَا يَبْرَحُ مِنْ قَلْبِي، أَوْ يَخْتَارَ اللَّهُ لِي دَارَكَ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا مُقِيمٌ، كَمَدٌ مُقْبِحٌ وَ هَمٌّ مُهَيِّجٌ، سَرَعَانَ مَا فَزَّقَ بَيْنَنَا وَ إِلَى اللَّهِ أَشْكُو.

وَ سَيِّئَتِكَ ابْتِئَاتِكَ بِتَطَافُرِ أُمَّتِكَ عَلَى هَضْمِهَا، فَأَحْفَهَا السُّؤَالَ وَ اسْتَخْبِرَهَا الْحَالَ، فَكَمْ مِنْ غَلِيلٍ مُعْتَلِجٍ بِصَدْرِهَا، لَمْ تَجِدْ إِلَى بَنِي سَبِيْلًا وَ سَتَقُولُ وَ يَحْكُمُ اللَّهُ «وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ» (٥٧٦).

وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا سَلَامٌ مُودِعٍ، لَا قَالٍ وَ لَا سَيِّمٍ، فَإِنْ أَنْصَرِفْ فَلَا عَن مَلَالَةٍ وَ إِنْ أَقِمْ فَلَا عَن سُوءِ ظَنٍّ بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِينَ.

وَاهَا وَاهَا وَ الصَّبْرُ أَيْمُنٌ وَ أَجْمَلٌ وَ لَوْلَا غَلْبَةُ الْمُسْتَتَوِلِينَ، لَجَعَلْتُ الْمَقَامَ وَ اللَّبْثَ لِرَامًا مَعْكُوفًا وَ لَاعَوْلْتُ إِعْوَالَ التُّكْلَى عَلَى جَلِيلِ الرَّزِيَّةِ.

فَبَعَيْنِ

اللَّهُ تُدْفَنُ ابْنَتُكَ سِرًّا وَ تُهْضَمُ حَقُّهَا وَ يُمْنَعُ إِزْنُهَا!؟ وَ لَمْ يَتَّبَعِدِ الْعَهْدُ وَ لَمْ يَخْلُقْ مِنْكَ الذَّكْرُ وَ إِلَى اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ الْمُشْتَكَى وَ فِيكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْسَنُ الْعَزَاءِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَ الرَّضْوَانُ.

بيان: «العفو» المحو و الانمحاء و «التجلد» القوه قوله عليه السلام «إِلَّا أَنْ فِي النَّاسِ لِي بِسِتِّكَ» أى بسنه فرقتك و المعنى أن المصيبة بفراقك كانت أعظم فكما صبرت على تلك مع كونها أشد فلأن أصبر على هذه أولى و التأسى الاقتداء بالصبر فى هذه المصيبة، كالصبر فى تلك «و فاضت نفسه» خرجت روحه. قوله عليه السلام «فى كتاب الله أنعم القبول» أى فيه ما يصير سبباً لقبول المصائب أنعم القبول و استعار عليه السلام لفظ الوديعه و الرهينه لتلك النفس الكريمة لأن الأرواح كالوديعه و الرهن فى الأبدان أو لأن النساء كالودائع و الرهائن عند الأرواح و يمكن أن يقرأ «استرجعت» و قرائته على بناء المعلوم و المجهول.

و التخالس التسالب و السهود قله النوم «أو يختار» أى إلى أن يختار و «الكمد» بالفتح و بالتحريك الحزن الشديد و مرض القلب منه و هو إقياً خبر لقوله همُّ أو كلُّ منهما خبر مبتدأ محذوف و «الهضم» الظلم و «الإحفاء» المبالغه فى السؤال و «الغليل» حراره الجوف و اعتلجت الأمواج: التطمت و فى نهج البلاغه و كشف الغمّه و السلام عليكما سلام مودّع.

و عكفه يعكفه: حبسه و الإيعال: رفع الصوت بالبكاء و الصياح قوله «فبعين الله» أى تدفن ابنتك سرا متلبساً بعلم من الله و حضوره و شهوده قوله عليه السلام «و فيك» أى فى إطاعه أمرك.

در كتاب كافى (۵۷۷) با چند واسطه از حضرت امام

حسین علیه السلام روایت می کند که فرمود:

موقعی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به شهادت رسید، حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام آن حضرت را مخفیانه به خاک سپرد و موضع قبر مقدّسش را محو نمود.

آنگاه برخاست و متوجّه قبر مبارک پیغمبر صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ شد و فرمود:

یا رسول الله! سلام من و سلام دخترت فاطمه بر تو باد، همان دخترت که به زیارت تو آمده و در بقعه ی تو خوابیده و خدا خواست تا به سرعت به تو ملحق شود.

یا رسول الله! از فراق دختر برگزیده ی تو صبر و شکیبایی من قلیل و اندک شده، قدرت من از دوری بزرگترین زنان یعنی فاطمه ی اطهر ضعیف گردید، ولی برای مفارقت تو، تأسّی نمودن، موجب تسلیت من خواهد شد. من تو را به دست خود به خاک سپردم، در صورتی که جان مقدّس تو در گلو و سینه ی من بود. آری آنچه که در قرآن است می پذیرم و می گویم:

«أنا لله و أنا الیه راجعون» یا رسول الله! آن امانتی را که به من دادی پس گرفته شد! سپرده باز گرفته شد! فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را بردی، یا رسول الله چقدر این آسمان سبز و زمین غبارآلود در نظر من تیره و تار است، غم و اندوه من همیشگی گردیده! شب من با بی خوابی می گذرد! این غم از قلب من خارج نمی شود تا آن موقعی که خدا مرا در آن خانه ای که تو در آن هستی وارد نماید! در دلم دردیست که آن را جریحه دار می کند همّ و غمّیست تحریک کننده! چه زود بود که بین ما جدایی افتاد! !

من درد دل خود را برای خدا می گویم.

دخترت به زودی تو را از اینکه امت تو متحد شدند و حقّ او را پایمال نمودند آگاه خواهد کرد! جریان را از فاطمه ات جويا شو و شرح حال را از وی بخواه! چه غم و غصّه هایی که در دل او جایگزین شدند! و نمی توانست برای کسی درد دل کند. وی همه ی آنها را برای تو خواهد گفت. خدا که بهترین حکم کنندگان است، حکم خواهد کرد. سلام من بر شما باد، سلامی که به منزله ی وداع من باشد، نه آن سلامی که شما را ترک نمایم، اگر باز گردم از ملالت و خستگی نیست و اگر نزد قبر تو اقامت گزینم به علّت بدگمانی نیست که خدا به صابرين وعده ی ثواب داده ست.

صبر و شکیبایی مبارک تر و نیکوتر است. اگر برای غلبه ی افرادی که بر او مستولی شدند، نبود بر خود لازم می دانستم که نزد قبر تو اقامت گزینم و معتکف گردم و برای این مصیبت بزرگ، نظیر زن جوان مُرده ناله و فریاد می کردم. خدا می بیند که دختر تو مخفیانه دفن می شود! حقّ وی غصب شد! از گرفتن ارث ممنوع گردید! در صورتی که از زمان تو تا به حال چندان مدّتی نگذشته و ذکر تو متروک نشده ست!

یا رسول الله! من به خدا شکایت می کنم و پیمودن راهی که تو رفتی برای من بهترین تسلیت است.

یا رسول الله! صلوات خدا بر تو و سلام و خشنودی خدا بر فاطمه ی اطهر باد.

بیان: کلمه ی «العفو» به معنی محو کردن و محو شدن است.

و «التجلّد» یعنی قوّت و نیرو.

و در آن جا که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

«إِلَّا أَنْ»

فی التَّاسِي لِي بَسْتِكَ» مگر آنکه اقتدا کردن من به سنت تو - یعنی اقتداء به راه و روش فراق تو - و معنا و مقصود آن حضرت این است که همانا مصیبت فراق تو (پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ) عظیم تر و سخت تر بود، پس چنانچه صبر کردم بر آن مصیبت، با وجود اینکه شدیدتر بود، پس بر این مصیبت (حضرت زهرا سلام الله علیها) صبر کردن اولی و سزاوارتر است و منظور از «تأسی» اقتدا کردن به صبر در این مصیبت است. چنانچه در آن مصیبت صبر کردم.

و «فاضت نفسه» یعنی خارج شد روح (آن حضرت).

و در آن جایی که می فرماید:

«فی کتاب الله انعم القبول» یعنی آنچه دلیل و علت قبولی مصائب است در قرآن آمده، (و آن هم) بهترین قبولی.

و لفظ «الوديعه» استعاره ی شعریست که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام در اینجا به کار برده اند و ودیعه و رهنه که حضرت برای این نفس کریمه به کار برده اند به این دلیل است که ارواح امانت و رهن می باشند در بدن ها و یا به این علت است که زنان نزد شوهران خود امانت و رهن می باشند و کلمه ی «استرجعت» را امکان دارد به صورت معلوم تلفظ کرد، یعنی «اشْتَرَجَعْتُ» و ممکن است به صورت مجهول تلفظ شود، یعنی «اشْتُرِجَعْتُ».

و «التَّخَالِس» به معنی سلب شدن (به تاراج رفتن) است.

و «الشَّهْوَد» یعنی کم خوابی و «او یختار» یعنی تا اینکه خداوند اختیار کرد. . .

و «الکمد» یعنی غم و اندوه شدید و بیماری قلب از کمد به وجود می آید و آن (کمد) یا اینکه خبر است برای «هَمُّ» و یا اینکه

هر

کدام از آنها (کمد و هم) خبر مبتدای محذوف است و «الهضم» به معنای ظلم است و «الاحفاء» یعنی مبالغه و اصرار در سؤال و «الغلیل» حرارت درون را گویند و «اعتلجت الأمواج» یعنی موج ها به هم کوبیدند.

و در نهج البلاغه و کشف الغمّه آمده:

«والسلام علیکما سلام مودّع» اما در بعضی نسخه های دیگر این روایت آمده:

«سلامم علیک یا رسول الله سلام مودّع. . .».

و «عکفه» یعنی حبس کرد او را و «الاعوال» بلند کردن صدا به گریه و شیون را گویند و در آنجا که می فرماید:

«فبعین الله» یعنی دفن شد دخترت مخفیانه با حضور و شهود خداوند و فرموده ی آن حضرت که می فرماید:

«وفیک» یعنی در اطاعت امر تو.

[روایت شماره] (۲۲)

[الکافی] مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَى، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ، عَنِ ابْنِ رِثَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ قَالَ:

سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْضَ أَصْحَابِنَا عَنِ الْجَفْرِ فَقَالَ: هُوَ جِلْدُ ثَوْرٍ مَمْلُوءٌ عِلْمًا قَالَ لَهُ: فَالْجَامِعَةُ؟

قَالَ:

تِلْكَ صِيغَتُهُ طُولُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فِي عَرْضِ الْأَدِيمِ مِثْلُ فَخْدِ الْفَالِجِ فِيهَا كُلُّ مَا يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ وَ لَيْسَ مِنْ قَضِيَّتِهِ إِلَّا وَ هِيَ فِيهَا حَتَّى أَرُشُ الْخَدَشِ.

قَالَ:

فَمُصْحَفُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا؟

قَالَ:

فَسَكَتَ طَوِيلًا ثُمَّ قَالَ:

إِنَّكُمْ لَتَبَحْثُونَ عَمَّا تُرِيدُونَ وَ عَمَّا لَا تُرِيدُونَ إِنَّ فَاطِمَةَ مَكَتَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِمَ حَمْسَةً وَ سَبْعِينَ يَوْمًا وَ كَمَا دَخَلَهَا حُزْنٌ شَدِيدٌ عَلَى أَبِيهَا وَ كَمَا أَنَّ جِبْرَائِيلَ يَأْتِيهَا فَيُحْسِنُ عَزَاءَهَا عَلَى أَبِيهَا وَ يُطَيِّبُ نَفْسَهَا وَ يُخْبِرُهَا عَنْ أَبِيهَا وَ مَكَانِهِ وَ يُخْبِرُهَا بِمَا يَكُونُ بَعْدَهَا فِي ذُرِّيَّتِهَا وَ كَانَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَكْتُبُ ذَلِكَ فَهَذَا مُصْحَفُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا.

در کتاب کافی (۵۷۸) با چند واسطه روایت شده:

از شیعیان از امام جعفر صادق علیه السلام راجع به جفر جويا شد.

حضرت صادق علیه السلام فرمود:

جفر پوست گاو است که مملو از علم است.

گفت:

معنی جامعه چیست؟

فرمود:

جامعه يك صحیفه ایست که طول آن هفتاد ذراع (۵۷۹) است و به پهنای يك پوست و به ضخامت يك طناب خیلی ضخیم است. در آن صحیفه آنچه را که مردم احتیاج داشته باشند موجود و مرقوم است. هیچ قضیه و مطلبی نیست که در آن نباشد، حتی ديه و جریمه ی خراشیدگی در آن نوشته شده است.

راوی جويا شد:

مصحف فاطمه ی اطهر سلام الله علیها چیست؟

حضرت صادق علیه السلام پس از سکوت طولانی فرمود:

چرا شما درباره ی مطالبی که احتیاج دارید و موضوعاتی که احتیاجی به آنها ندارید جستجو می کنید؟!

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها مدت ۷۵ روز بعد از شهادت پدر بزرگوارش زنده و به علت از دست دادن پدر خویش دچار غم و اندوه شدیدی شد. جبرئیل نزد آن بانوی معظّمه می آمد و به حضرتش تسلیت می گفت و خاطر او را آرام می کرد، ایشان را از مقام و مکان پدر بزرگوارش آگاه می نمود و آن حضرت را از مصائبی که بعداً دچار فرزندانش شد باخبر می کرد، حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام آن مطالب را می نوشت این مصحف حضرت فاطمه سلام الله علیها است.

[روایت شماره] (۲۳)

[الكافی] [العَدَّة، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْقَاسِمِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

إِنَّ أَسْبَقَاتِكُمْ إِذَا لَقَوَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَمْ تُسْأَلُوهُمْ يَقُولُ السَّقَطُ لِأَبِيهِ: أَلَا سَمِعْتَنِي وَ قَدْ سَمِعِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مُحْسِنًا قَبْلَ أَنْ يُوَلَّدَ.

بيان: يحتمل أن يكون

«وَقَدْ سَمِّيَ» کلام السقط.

نیز در کتاب کافی (۵۸۰) با چند واسطه از حضرت علی علیه السلام روایت می کند که فرمود:

آن کودکانی که از شما سقط می شوند و نامی برای آنان نمی گذارید روز قیامت که شما را ملاقات می کنند خواهند گفت:

چرا نام ما را تعیین نکردید، در صورتی که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ کودک حضرت فاطمه سلام الله علیها را قبل از اینکه متولد شود مُحسن علیه السلام نامید؟!

بیان: احتمال دارد جمله ی «وَقَدْ سَمِّيَ» راجع به فرزندی باشد که سقط شده ست.

[روایت شماره] (۲۴)

[الكافی] [الْعِدَّةُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنِ النَّضْرِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

سَمِعْتُهُ يَقُولُ: عَاشَتْ فَاطِمَةُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خَمْسَةَ وَسَبْعِينَ يَوْمًا لَمْ تُرْكَاشِرَهُ وَلَا ضَاحِكَةً تَأْتِي قُبُورَ الشُّهَدَاءِ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ مَرَّتَيْنِ: الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ، فَتَقُولُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا هَاهُنَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ وَهَاهُنَا كَانَ الْمُشْرِكُونَ.

وَ فِي رِوَايَةِ أَبَانَ، عَمَّنْ أَحْبَرَهُ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهَا كَانَتْ تُصَلِّي هُنَاكَ وَتَدْعُو حَتَّى مَاتَتْ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا.

[الكافی] [علی عن أبيه، عن ابن أبي عمير، عن هشام مثله.

نیز در همان کتاب (۵۸۱) با چند واسطه از هشام بن سالم روایت می کند که گفت:

از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می فرمود:

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بعد از حضرت محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مدّت ۷۵ روز زنده بود و کسی در این مدّت ایشان را خندان و خوشحال ندید! در هر هفته ای دو مرتبه، روزهای دوشنبه و پنجشنبه کنار قبر شهیدان می آمد و

می فرمود:

پیامبر خدا در اینجا بود و مشرکین در آنجا بودند.

در روایت ابان از حضرت صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود:

حضرت فاطمه سلام الله علیها بر سر قبر شهداء نماز خواند و دعا کرد تا به شهادت رسید.

در کتاب الکافی جلد ۴، صفحه ی ۵۶۱ حدیث سوم، مثل این حدیث از طریق هشام با چند واسطه نقل شده است.

[روایت شماره] (۲۵)

[الکافی] [حُمَيْدٌ، عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُفَضَّلِ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَاعَبْدَ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: جَاءَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِلَى سَارِيهِ فِي الْمَسْجِدِ وَ هِيَ تَقُولُ وَ تُخَاطِبُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

قَدْ كَانَ بَعْدَكَ أَنْبَاءٌ وَ هُنْبَهُ

لَوْ كُنْتُ شَاهِدَهَا لَمْ يَكْثِرِ الْخَطْبُ

إِنَّا فَقَدْنَاكَ فَقَدْ الْأَرْضِ وَابِلَهَا

وَ اخْتَلَّ قَوْمُكَ فَأَشْهَدُهُمْ وَ لَا تَعْب

بیان: قال الجزري «الهنبته» واحده الهنابث و هي الأمور الشداد المختلفه و الهنبته: الاختلاط في القول «و الشهود» الحضور و «الخطب» بالفتح الأمر الذي تقع فيه المخاطبه و الشأن و الحال و «الوابل» المطر الشديد.

در کتاب کافی (۵۸۲) با چند واسطه از محمد بن مفضل نقل می کند که گفت:

از امام جعفر صادق علیه السلام شنیدم می فرمود:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها نزد یکی از ستون های مسجد حضرت رسول آمد و به پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ این چنین خطاب کرد و این دو شعر را خواند:

پدر جان! بعد از تو قیل و قال ها و سر و صداهایی بپا شد که اگر تو می بودی و مشاهده می کردی این اختلافات زیاد نمی شد.

ما تو را آن طور از دست دادیم که زمین باران رحمت خود را از دست می دهد، امور امت تو مختل و نامنظم شد،

بیا و مشاهده کن و غائب مباش!

بیان: جزری گفته «الهنبته» مفرد «هناث» است و به معنی کارهای سخت مختلف آمده و همچنین به معنی اختلاط در گفتار نیز آمده است.

و «الشهود» یعنی حضور (حضور داشتن).

و «الخطب» به امری گویند که در آن گفتگو واقع می شود و به معنی شأن (منزلت) و حال نیز آمده و «الوابل» به باران شدید گویند.

[روایت شماره] (۲۶)

[إقبال الأعمال] [رُوِينَا عَنْ جَمَاعَةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا ذَكَرْنَاهُمْ فِي كِتَابِ التَّعْرِيفِ لِلْمَوْلِدِ الشَّرِيفِ أَنَّ وَفَاهَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَارَتْ يَوْمَ ثَالِثِ جُمَادَى الْآخِرَةِ.

در کتاب اقبال (۵۸۳) می نگارد:

شهادت حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها در روز سوم جمادى الآخرة واقع شد.

[روایت شماره] (۲۷)

[المناقب لابن شهر آشوب] [أَنْشَدَتِ الزَّهْرَاءُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بَعْدَ وَفَاهِ أَبِيهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

وَ قَدْ رَزَيْنَا بِهِ مَحْضًا خَلِيقَتَهُ

صَافِي الصَّرَائِبِ وَ الْأَعْرَاقِ وَ النَّسَبِ

وَ كُنْتُ بَدْرًا وَ نُورًا يُسْتَضَاءُ بِهِ

عَلَيْكَ تَنْزِلُ مِنْ ذِي الْعِزَّةِ الْكُتُبُ

وَ كَانَ جِبْرِئِيلُ رُوحَ الْقُدُسِ زَائِرَنَا

فَغَابَ عَنَّا وَ كُلُّ الْخَيْرِ مُحْتَجِبُ

فَلَيْتَ قَبْلَكَ كَانَ الْمَوْتُ صَادِقَنَا

لَمَّا مَضَيْتَ وَ حَالَتْ دُونَكَ الْحُجُبُ

إِنَّا رَزَيْنَا بِمَا لَمْ يُرَزَّ ذُو شَجْنٍ

مِنَ الْبَرِّيَّةِ لَا عُجْمٍ وَلَا عُزْبٍ

ضَافَتْ عَلَيَّ بِلَادٌ بَعْدَ مَا رَحِبْتُ

وَ سِيمٍ سَبَطَاكَ خَسْفًا فِيهِ لِي نَصَبٌ

فَأَنْتَ وَاللَّهُ خَيْرُ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ

وَ أَصْدَقُ النَّاسِ حَيْثُ الصَّدْقُ وَ الْكَذِبُ

فَسَوْفَ نَبْكِيكَ مَا عَشْنَا وَ مَا بَقَيْتُ

مِنَّا الْعُيُونُ بِيْتِهَمَالٍ لَهَا سَكْبٌ

عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، عَنِ الْبَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَا رُئِيَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا ضَاحِكَةً قَطُّ مُنْذُ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حَتَّى قُبِضَتْ.

بيان: «الرَّزَاءُ» بالضم و الهمزة: المصيبة بفقده الأعزّه و رزئنا على صيغه المجهول أى أصبنا و أسقطت الهمزة للتخفيف (٥٨٤) و قوله: «محضا خليقته» مفعول ثان لرزئنا على التجريد كقولهم:

لقيت يزيد أسداً أى رزئت به بشخص محض الخليقه لا يشوبها كدر و سوء و «الضريبه» الطبيعه و السجيه و «الأعراق» جمع عرق بالكسر و هو الأصل من كل شىء و «الشجن» بالتحريك الهمم و الحزن و «العجم» بالضمم و بالتحريك خلاف العرب و قال الجزرى: الخسف النقصان و الهوان و «سيم» كلف و ألزم و

هملت عینه: فاضت.

در کتاب مناقب (۵۸۵) می نویسد:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بعد از شهادت پدر بزرگوارش این اشعار را سرود:

حقاً که ما دچار مصیبت شخصی شدیم که مخلوقی محض و دارای طبیعت و رگ و ریشه و حسب و نسب صاف و پاکی بود.

پدر جان! تو همان ماه شب چهارده و نوری بودی که موجودات از نور آن بهره مند می شدند، از طرف خدای با عزت، کتاب هایی به تو نازل می گردید.

جبرئیل که روح القدس است به زیارت ما می آمد، ولی اکنون از نظر ما غائب شده و کلیه ی اخبار آسمانی بر ما پوشیده و نامعلوم است.

پدر جان! ای کاش مرگ، قبل از تو ما را ربوده بود، آن هنگامی که تو در گذشتی و پرده ها بین ما و تو حائل شدند.

پدر جان! ما به یک مصیبتی مبتلا شدیم که هیچ مصیبت زده ای در میان خلق عرب و عجم به آن مبتلا نشد.

دنیا با آن وسعتی که برای من داشت اکنون تنگ شده، دو سبط تو حسن و حسین در نظر مردم دچار نقص و ذلتی شده اند که مرا رنج می دهد.

پدر جان! به خدا قسم که تو بهترین خلق بودی، هر کجا که راست و دروغی در کار بود تو راستگوترین مردم بودی.

پدر جان! تا ما زنده باشیم و چشمان ما باقی و دارای اشک باشند برای تو گریه می کنیم.

عمر بن دینار از امام باقر علیه السلام نقل می کند که فرمود:

از زمان شهادت پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ تا شهادت حضرت زهرا سلام الله علیها، کسی زهرای اطهر را خندان ندید.

بیان: «الزَّوْءُ» به مصیبتی گفته می شود که در فقدان عزیزان باشد و در اینجا

که «زُرئنا» - به صیغه ی مجهول آمده - اصابت کرد ما را (به ما رسید)، معنا می شود.

و جمله ی «محضا خلیقته» مفعول دوّم است برای «رزئنا» (مانند جمله ی «لقیّت بزید اسداً») و معنای آن این گونه می شود:

به ما مصیبت عزیز ی رسید که او مخلوقی محض بود و هیچ کدورت بدی در او نبود.

و «الضریبه» به معنی طبیعت و سنجیه (خُلق و خوی) است.

و «الأعراق» جمع عِرَق است و اصل و ریشه ی هر چیزی را گویند.

و «الشَّجَن» به معنای حزن و اندوه است و «العجم» - که عین را هم مضموم می آورند و هم مفتوح - نژاد غیر عرب را گویند.

و جزری گفته: «الخشف» به معنی نقصان و سبکی آمده و «سیم» یعنی مکلف و مُلزم شد و «همت عینه» یعنی اشکش جاری شد.

[روایت شماره] (۲۸)

[الإحتجاج] [فِيمَا اِحْتَجَّ بِهِ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى مُعَاوِيَةَ وَ أَصْحَابِهِ أَنَّهُ قَالَ لِمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ: أَنْتَ ضَرَبْتَ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حَتَّى أَدْمَيْتَهَا وَ أَلْقَتْ مَيَا فِي بَطْنِهَا اسْتِدْلَالاً مِنْكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ مُخَالَفَةً مِنْكَ لِأَمْرِهِ وَ انْتِهَاكَ لِحُرْمَتِهِ وَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَنْتِ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ اللَّهُ مُصَيِّرُكَ إِلَى النَّارِ.

در کتاب احتجاج (۵۸۶) می نگارد:

از جمله ی احتجاج و استدلال هایی که امام حسن علیه السلام بر معاویه و یارانش کرد این بود که آن حضرت به مغیره بن شعبه فرمود:

تو همان کسی هستی که فاطمه دختر پیغمبر خدا را زدی و بدنش را خون آلود نمودی و او بدین جهت جنین خود را سقط کرد. تو این

عمل را، به علت اینکه رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ را ذلیل شماری و با امر آن حضرت مخالفت کنی و نسبت به آن بزرگوار هتک حرمت نموده باشی، انجام دادی. در صورتی که پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها می فرمود:

ای فاطمه! تو سرور و بزرگ زنان اهل بهشتی. [ای مغیره!] بدان که خدا تو را طعمه ی آتش جهنم خواهد کرد.

[روایت شماره] (۲۹)

أَقُولُ: وَجَدْتُ فِي كِتَابِ سُليْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ بِرِوَايَةِ أَبَانِ بْنِ أَبِي عِيَّاشٍ عَنْهُ، عَنْ سَيْلَمَانَ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَا: تُوفِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ تُوفِّيَ فَلَمْ يُوضَعْ فِي حُفْرَتِهِ، حَتَّى نَكَثَ النَّاسُ وَارْتَدُّوا وَاجْتَمَعُوا عَلَى الْخِلَافِ وَاشْتَعَلَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى فَرَّغَ مِنْ غُسْلِهِ وَتَكْفِينِهِ وَتَحْنِيطِهِ وَوَضَعِهِ فِي حُفْرَتِهِ، ثُمَّ أُقْبِلَ عَلَى تَأْلِيفِ الْقُرْآنِ وَشُغِلَ عَنْهُمْ بِوَصِيَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

فَقَالَ عُمَرُ لِأَبِي بَكْرٍ يَا هَذَا إِنَّ النَّاسَ أَجْمَعِينَ قَدْ بَايَعُواكَ مَا خَلَا هَذَا الرَّجُلَ وَ أَهْلَ بَيْتِهِ فَابْتَغِ إِلَيْهِ فَبَعَثَ إِلَيْهِ ابْنَ عَمِّ لِعَمْرٍ يُقَالُ لَهُ: قُنْفُذٌ، فَقَالَ لَهُ: يَا قُنْفُذُ انْطَلِقْ إِلَيَّ فَقُلْ لَهُ: أَجِبْ خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ، فَبَعَثْنَا مَرَارًا وَ أَبَى عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يَأْتِيَهُمْ، فَوَثَبَ عُمَرُ غَضَبًا وَ نَادَى خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ وَ قُنْفُذًا فَأَمَرَهُمَا أَنْ يَحْمِلَا حَطْبًا وَ نَارًا ثُمَّ أُقْبِلَ حَتَّى انْتَهَى إِلَى بَابِ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ وَ فَاطِمَةَ قَاعِدَةَ خَلْفِ الْبَابِ، قَدْ عَصَبَتْ رَأْسَهَا وَ نَحَلَ جِسْمَهَا فِي وَفَاهِ

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

فَأَقْبَلَ عُمَرُ حَتَّى ضَرَبَ الْبَابَ ثُمَّ نَادَى: يَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ افْتَحِ الْبَابَ! فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا عُمَرُ مَا لَنَا وَ لَكَ لَا تَدْعُنَا وَ مَا نَحْنُ فِيهِ،

قَالَ افْتَحِي الْبَابَ وَ إِلا أَحْرَقْنَا عَلَيْكُمْ، فَقَالَتْ يَا عُمَرُ أَمَا تَتَّقِي اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ تَدْخُلُ عَلَيَّ بَيْتِي وَ تَهْجُمُ عَلَيَّ دَارِي فَأَبِي أَنْ يَنْصِيرَ،
ثُمَّ دَعَا عُمَرُ بِالنَّارِ فَأَضْرَمَهَا فِي الْبَابِ فَأَحْرَقَ الْبَابَ ثُمَّ دَفَعَهُ عُمَرُ فَأَشْتَقِبَلَتْهُ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ صَاحَتْ يَا أَبَتَاهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
فَرَفَعَ السَّيْفَ وَ هُوَ فِي غَمْدِهِ فَوَجَأَ بِهِ جَنْبَهَا فَصَرَخَتْ فَرَفَعَ السُّوْطَ فَضَرَبَ بِهِ ذِرَاعَهَا فَصَاحَتْ يَا أَبَتَاهُ.

فَوَثَبَ عَلَيَّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَأَخَذَ بِنَاصِيئِهِ عُمَرُ ثُمَّ هَزَّهُ فَصَرَخَهُ وَ وَجَأَ أَنْفَهُ وَ رَقَبَتَهُ وَ هَمَّ بِقَتْلِهِ، فَذَكَرَ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ وَ مَا أَوْصَاهُ بِهِ مِنَ الصَّبْرِ وَ الطَّاعَةِ فَقَالَ:

وَ الَّذِي كَرَّمَ مُحَمَّدًا بِالثَّبُوهِ يَا ابْنَ صُهَاكَ لَوْلا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَعَلِمْتَ أَنَّكَ لَا تَدْخُلُ بَيْتِي، فَأَرْسَلَ عُمَرُ يَسْتَعِثُّ.

فَأَقْبَلَ النَّاسُ حَتَّى دَخَلُوا الدَّارَ فَكَاثَرُوهُ وَ أَلْقَوْا فِي عُنُقِهِ حِجَابًا فَحَالَتْ بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَهُ فَاطِمَةُ عِنْدَ بَابِ الْبَيْتِ، فَضَرَبَهَا فَنُفِضَ الْمَلْعُونُ
بِالسُّوْطِ فَمَاتَتْ حِينَ مَاتَتْ وَ إِنَّ فِي عَضُدِهَا كَمِثْلِ الدُّمْلُجِ مِنْ ضَرْبَتِهِ لَعَنَهُ اللَّهُ فَأَلْجَأَهَا إِلَى عِضَادِهِ بَيْتِهَا وَ دَفَعَهَا فَكَسَرَ ضِلْعَهَا مِنْ
جَنْبِهَا فَأَلْقَتْ جَنِينًا مِنْ بَطْنِهَا فَلَمْ تَزَلْ صَاحِبَةً فِرَاشٍ حَتَّى مَاتَتْ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا مِنْ ذَلِكَ شَهِيدَةً.

وَ سَأَقَ الْحَدِيثَ الطَّوِيلَ فِي الدَّاهِيَةِ الْعُظْمَى وَ الْمُصِيبَةِ الْكُبْرَى إِلَى أَنْ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ:

ثُمَّ إِنَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بَلَغَهَا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ قَبِضَ فَدَكَ فَخَرَجَتْ فِي نِسَاءِ بَنِي هَاشِمٍ حَتَّى دَخَلَتْ عَلَيَّ أَبِي بَكْرٍ

فَقَالَتْ:

يَا أَبَا بَكْرٍ تُرِيدُ أَنْ تَأْخُذَ مِنِّي أَرْضًا جَعَلَهَا لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا أَبُو بَكْرٍ بِدَوَاهٍ لِيَكْتُبَ بِهِ لَهَا، فَدَخَلَ عُمَرُ فَقَالَ:

يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ لَا تَكْتُبْ لَهَا حَتَّى تُقِيمَ الْبَيْنَةَ بِمَا تَدْعِي فَقَالَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا عَلِيٌّ وَ أُمُّ أَيْمَنٍ يَشْهَدَانِ بِجَدْلِكَ، فَقَالَ عُمَرُ: لَا تُقْبَلُ شَهَادَةُ امْرَأَةٍ أَعْجَمِيَةٍ لَا تُفْصِحُ وَ أَمَّا عَلِيٌّ فَيَجْرُ النَّارَ إِلَى قُرْصِيَّتِهِ. فَرَجَعَتْ فَاطِمَةُ مُعْتَاطَةً فَمَرَضَتْ وَ كَانَ عَلِيٌّ يُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ فَلَمَّا صَلَّى قَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ وَ عُمَرُ: كَيْفَ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى أَنْ ثَقُلْتَ فَسَأَلَا عَنْهَا وَ قَالَا: قَدْ كَانَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهَا مَا قَدْ عَلِمْتَ فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَأْذَنَ لَنَا لِنَعْتَدِرَ إِلَيْهَا مِنْ ذُنُبِنَا،

قَالَ:

ذَاكَ إِلَيْكُمَا.

فَقَامَا فَجَلَسَا بِالْبَابِ وَ دَخَلَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامَ عَلَى فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا فَقَالَ لَهَا: أَيَّتُهَا الْحُرَّةُ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ بِالْبَابِ يُرِيدَانِ أَنْ يُسَلِّمَا عَلَيْكَ فَمَا تُرِيدِينَ؟

قَالَتْ: الْبَيْتُ بَيْنَتِكَ وَ الْحُرَّةُ زَوْجَتِكَ، افْعَلْ مَا تَشَاءُ! فَقَالَ:

سُدِّي قِنَاعِكَ فَسَدَّتْ قِنَاعَهَا وَ حَوَّلَتْ وَجْهَهَا إِلَى الْحَائِطِ، فَدَخَلَا وَ سَلَّمَا وَ قَالَا: ارْضِي عَنَّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْكَ فَقَالَتْ:

مَا دَعَا إِلَيَّ هَذَا؟

فَقَالَا اعْتَرَفْنَا بِالْإِسَاءَةِ وَ رَجَوْنَا أَنْ تُعْفَى عَنَّا فَقَالَتْ:

إِنْ كُنْتُمَا صِيَادِقَيْنِ فَأَخْبِرَانِي عَمَّا أَسْأَلُكُمَا عَنْهُ، فَإِنِّي لَا أَسْأَلُكُمَا عَنْ أَمْرٍ إِلَّا وَ أَنَا عَارِفُهُ بِأَنَّكُمَا تَعْلَمَانِيهِ، فَإِنْ صَدَقْتُمَا عَلِمْتُ أَنَّكُمَا صَادِقَانِ فِي مَجِيئِكُمَا قَالَا: سَلِي عَمَّا بَدَا لَكَ.

قَالَتْ:

نَشَدْتُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ سَمِعْتُمَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

«يَقُولُ فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي»؟ قَالَا: نَعَمْ فَرَفَعَتْ يَدَهَا إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَتْ: اللَّهُمَّ إِنَّهُمَا قَدْ آذَيَانِي فَأَنَا أَشْكُوهُمَا إِلَيْكَ وَ إِلَى رَسُولِكَ، لَا وَاللَّهِ لَا أَرْضَى عَنْكُمَا أَبَدًا حَتَّى أَلْقَى أَبِي رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ وَ أَخْبِرَهُ بِمَا صَنَعْتُمَا فَيَكُونُ هُوَ الْحَاكِمَ فَيَكَمَا قَالَ:

فَعِنْدَ ذَلِكَ دَعَا أَبُو بَكْرٍ بِالْوَيْلِ وَ التُّبُورِ وَ جَزَعَ جَزَعًا شَدِيدًا فَقَالَ عُمَرُ: تَجْزَعُ يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ قَوْلِ امْرَأَةٍ؟

قَالَ:

فَبَقِيَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بَعِيدَ وَفَاهِ أَبِيهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً فَلَمَّا اشْتَدَّتْ بِهَا الْأَمْرُ دَعَتْ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَالَتْ:

يَا ابْنَ عَمِّ مَيَّا أَرَانِي إِلَّا لِمَا بِي وَ أَنَا أَوْصِيكَ أَنْ تَتَزَوَّجَ بِأَمَامَةِ بِنْتِ أُخْتِي زَيْنَبَ تَكُونُ لَوْلَمْدَى مِثْلِي وَ اتَّخِذْ لِي نَعِشًا فَإِنِّي رَأَيْتُ الْمَلَائِكَةَ يَصِفُونَهُ لِي وَ أَنْ لَا يَشْهَدَ أَحَدٌ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ جَنَازَتِي وَ لَا دَفْنِي وَ لَا الصَّلَاةَ عَلَيَّ.

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَبِضَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا مِنْ يَوْمِهَا فَارْتَجَّتِ الْمَدِينَةَ بِالْبُكَاءِ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ دَهَشَ النَّاسُ كَيَوْمِ قُبُضِ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ وَ عُمَرُ يُعْزِيَانِ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ يَقُولَانِ لَهُ يَا أَبَا الْحَسَنِ لَا تَسِقِنَا بِالصَّلَاةِ عَلَيَّ ابْنَهُ رَسُولِ اللَّهِ، فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ دَعَا عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامَ الْعَبَّاسَ وَ الْفَضْلَ وَ الْمُقَدَّادَ وَ سَيْلَمَانَ وَ أَبَا ذَرٍّ وَ عَمَّارًا فَصَدَّمَ الْعَبَّاسَ فَصَلَّى عَلَيْهَا وَ دَفَنُوهَا.

فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ وَ عُمَرُ وَ النَّاسُ يُرِيدُونَ الصَّلَاةَ عَلَيَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَقَالَ الْمُقَدَّادُ: قَدْ دَفَنَّا فَاطِمَةَ الْبَارِحَةَ، فَالْتَفَتَ عُمَرُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ:

لَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّهُمْ سَيَفْعَلُونَ قَالَ الْعَبَّاسُ: إِنَّهَا أَوْصَتْ أَنْ لَا تُصَلِّيَ عَلَيْهَا فَقَالَ عُمَرُ: لَا تَتْرُكُونَ يَا بَنِي هَاشِمٍ حَسَدَكُمْ الْقَدِيمَ لَنَا أَبَدًا إِنَّ هَذِهِ الضَّغَائِنَ الَّتِي فِي صُدُورِكُمْ لَنْ تَذْهَبَ، وَاللَّهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَتْبِشَهَا فَأَصَلَّى عَلَيْهَا، فَقَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

وَاللَّهِ لَوْ رُمَتْ ذَاكَ يَا

ابْنُ صِهْيَاكَ لَا رَجْعَتَ إِلَيْكَ يَمِينُكَ، لِيْنِ سَيَلَّمْتُ سَيِّفِي لَا غَمَدَتُهُ دُونَ إِزْهَاقِ نَفْسِكَ، فَانْكَسَرَ عُمَرُ وَ سَكَتَ وَ عَلِمَ أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا حَلَفَ صَدَقَ.

ثُمَّ قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَا عُمَرُ أَلَسْتَ الَّذِي هَمَّ بِحَيْكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ أَرْسَلَ إِلَيَّ فَجِئْتُ مُتَقَلِّدًا سَيِّفِي ثُمَّ أَقْبَلْتُ نَحْوَكَ لِأَقْتُلَكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ «فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا» (٥٨٧).

أقول: تمام الخبر مع الأخبار الأخر المشتمله على ما وقع عليها من الظلم أوردتها في كتاب الفتن.

مؤلف گوید در کتاب سُلَيم بن قيس هلالی (٥٨٨) از سلمان فارسی و عبدالله بن عباس روایت می کند که گفتند:

هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به شهادت رسید هنوز جنازه ی مقدّس آن حضرت را به خاک نسپرده بودند که مردم عهد و پیمان خود را شکستند و مُرْتَد شدند و عَلَم مخالفت را برافراشتند.

اما حضرت امیر علیه السلام مشغول غسل و کفن و حُوط بدن مبارک پیغمبر شد تا اینکه آن بدن مقدّس را به خاک سپرد. سپس حضرت علی علیه السلام طبق وصیّت حضرت رسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ مشغول جمع آوری قرآن مجید شد.

پس از این جریان عمر به ابابکر گفت:

مردم عموماً غیر از علی و اهل بیتش با تو بیعت کردند، به دنبال وی بفرست تا بیاید و بیعت کند. ابابکر پسر عموی عمر را، که نامش قنْفَذ بود، خواست و به او گفت:

نزد علی برو و به وی بگو، خلیفه ی پیغمبر تو را خواسته! چندین مرتبه قنْفَذ این مأموریت را انجام داد ولی حضرت امیر علیه السلام نزد آنان نیامد.

عمر در

حالی که خشمناک بود برجست و خالد بن ولید را با قنغد خواست. به ایشان دستور داد تا هیزم و آتش برداشتند و متوجه خانه ی حضرت شدند. در آن موقع حضرت زهراء سلام الله علیها پشت در نشسته بود در حالتی که سر مبارک را با دستمال بسته، جسم آن معظّمه پس از شهادت رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ناتوان شده بود.

عمر همچنان رفت تا نزد خانه ی حضرت علی علیه السلام رسید دقّ الباب کرد و فریاد زد:

ای پسر ابیطالب! در را باز کن! حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها به او فرمود:

ما را با تو چه کار، چرا نمی گذاری به عزاداری خویشتن مشغول باشیم؟! عمر در جواب حضرتش گفت:

در را باز کن و اِلّا آتش به جان شما می زنیم!

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در جوابش فرمود:

آیا از خدای توانا نمی ترسی که داخل خانه ی من می شوی و به خانه ام حمله و هجوم می آوری؟

عمر حاضر نشد که برگردد! آنگاه آتش خواست و در خانه را آتش زد، وقتی در سوخت، او در را فشار داد، همین موقع بود که حضرت زهراء سلام الله علیها در مقابل او قرار گرفت و فریاد زد:

«یا اَبَتاه! یا رَسول الله!» سپس عُمَر شمشیر خود را همان طور که در غلاف بود بلند کرد و به پهلو ی حضرت فاطمه سلام الله علیها زد، تا ناله ی آن بانوی معظّمه بلند شد با تازیانه طوری به ساق دست آن حضرت نواخت که حضرتش صیحه ای زد و فرمود:

«یا اَبَتاه!!» هنگامی که حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام با این منظره مواجه شد از جای برخاست و کمر بند

عمر را گرفت او را از جای کند و بر زمین افکند.

آنگاه بینی و گردن او را کوبید و تصمیم گرفت که او را به قتل رساند، اما به یاد دستور پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ افتاد که به آن حضرت فرموده بود:

باید صبور و شکّیا باشی. لذا به او فرمود:

ای پسر صَیْهَآک! قسم به آن خدایی که حضرت محمّد را به مقام نُبُوت گرامی داشت اگر چنین نبود که من به خاطر امر خدا، باید صبر کنم تو می فهمیدی که نمی توانستی داخل خانه ی من بشوی! عمر همچنان استغاثه می کرد!!

بعد از این جریان مردم، در میان خانه ی حضرت علی علیه السلام ریختند و بر آن حضرت غلبه یافته و ریسمان به گردن مقدّسش انداختند!!

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نزد در آمد که حضرت امیر علیه السلام را از دست آنان رها کند ولی قنفذ، آن بانوی مظلومه را هدف تازیانه قرار داد! موقعی که حضرت زهراء سلام الله علیها به شهادت رسید اثر آن تازیانه نظیر یک بازو بند به بازوی آن حضرت بود.

آنگاه آن معظّمه را به سمت چهار چوب در خانه اش کشانید و در را فشار داد به طوری که استخوانهای پهلویش شکست و جنین خود را که در رحم داشت، سقط کرد!!

پس از این جریان حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها همچنان در بستر بیماری بود تا اینکه به شهادت رسید!

و این حدیث در این مصیبت بزرگ، طولانی ست تا اینکه ابن عبّاس می گوید:

سپس به گوش حضرت فاطمه سلام الله علیها رسید که ابوبکر فدک را گرفته! آن مظلومه با گروهی از زنان نزد ابوبکر آمد و

به او فرمود:

آیا می خواهی زمینی را که پدرم پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ به من عطا فرموده، بگیری؟!

ابوبکر دوات خواست تا بنویسد فدک مال فاطمه ی اطهر سلام الله علیها باشد.

عمر وارد شد و به او گفت:

ای خلیفه ی پیامبر خدا! مبادا سند فدک را برای زهرا بنویسی تا برای مدّعی خود شاهد بیاورد.

حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

علی علیه السلام و امّ ایمن برای مدّعی من شهادت می دهند.

عمر گفت:

شهادت زن عجمی که فصاحت ندارد، قبول نیست. علی هم روی خمیر خود آتش می کشد!

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها با حالتی خشمناک مراجعت کرد و بیمار شد.

یک روز حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام در مسجد نمازهای پنج گانه را بجا می آورد، ابوبکر و عمر به آن حضرت گفتند:

دختر رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ در چه حال است؟

یا علی! چون از آن جریان می بین ما و او گذشت آگاهی، چنانچه صلاح بدانی از آن بانو کسب اجازه کن تا ما نزد او آمده و از گناه خود عذرخواهی نمائیم؟

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

اختیار با شما. ایشان برخاستند و بر در خانه ی حضرت زهراء سلام الله علیها آمدند.

حضرت امیر علیه السلام نزد حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها آمد و به ایشان فرمود:

ای بانوی با شخصیت! ابابکر و عمر نزد در آمده اند و تصمیم دارند سلامی به تو بگویند، تو چه می گویی؟

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

خانه خانه ی تو می باشد و من که بانویی آزاد هستم زوجه ی تو می باشم. هر عملی که می خواهی انجام بده.

حضرت امير عليه السلام به آن مظلومه فرمود:

مقنعه ی خود را بپوش، آن بانو مقنعه ی

خویشتن را پوشید و روی خود را به سمت دیوار نمود.

سپس آن دو نفر به حضور حضرتش آمده و سلام کردند و به حضرت زهراء سلام الله عليها گفتند:

از ما راضی باش تا خدا از تو راضی شود.

فرمود:

منظور شما چیست؟

گفتند:

ما قبول داریم که به تو ستم کردیم و در عین حال تقاضای عفو و بخشش داریم.

زهراى اطهر سلام الله عليها فرمود:

اگر شما راست می گوئید این موضوعی را که من از شما می پرسم جواب بگوئید و می دانم که جواب آن را می دانید. اگر جواب مرا درست گفتید یقین دارم برای این مطلبی که گفتید آمده اید.

گفتند:

آنچه در نظر داری بپرس.

حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها فرمود:

شما را به خدا قسم می دهم آیا نشنیدید که پدرم پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ درباره ی من می فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است، کسی که او را اذیت کند مرا اذیت کرده ست.

گفتند:

چرا.

فاطمه ی اطهر سلام الله عليها دست خود را به سوی آسمان بلند کرد و فرمود:

پروردگارا! این دو نفر مرا اذیت کردند، من شکایت ایشان را به تو و به پیغمبر تو می کنم! نه به خدا، من هرگز از شما راضی نخواهم شد تا اینکه نزد پدر بزرگوارم بروم و او را از این ظلم و ستمی که به من نمودید آگاه نمایم و آن حضرت درباره ی شما قضاوت نماید.

ابوبکر پس از شنیدن این مطلب صدا به واویلا بلند کرد و دچار جزع و فزع شدیدی شد! عمر به او گفت:

ای خلیفه ی پیامبر! آیا تو از سخن یک زن این طور جزع و فزع کنی؟

راوی می گوید:

حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها مدّت چهل روز بعد از شهادت پدر

بزرگوارش زنده بود.

هنگامی که بیماری آن بانو شدید شد، حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام را خواست و به آن حضرت فرمود:

ای پسر عمو! من خودم را آماده ی سفر آخرت می بینم. من به تو وصیت می کنم، با امامه دختر خواهرم زینب ازدواج نمایی، زیرا او برای فرزندانم نظیر خودم می باشد.

یک تابوت برای من پیش بینی کن، زیرا ملائکه اوصاف آن را برای من شرح داده اند. مبادا در موقع تشییع جنازه و دفن و نماز خواندن به بدن من، احدی از دشمنان خدا حاضر گردد!!

ابن عباس می گوید:

حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها همان روز به شهادت رسید.

مردان و زنان مدینه عموماً غرق ضججه و گریه شدند و مردم دچار مصیبتی گردیدند که در روز شهادت پدرش حضرت رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ دچار شده بودند. ابوبکر و عمر نزد حضرت امیر علیه السلام آمدند و پس از اینکه تسلیت گفتند، به آن حضرت گفتند:

مبادا قبل از ما بر بدن دختر پیامبر نماز بگذاری!

ولی هنگامی که شب شد حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام، عباس، فضل، مقداد، سلمان، ابوذر و عمار را خواست.

آنگاه بر بدن مبارک آن مظلومه نماز خواندند و حضرتش را به خاک سپردند.

موقعی که صبح شد ابوبکر و عمر با مردم مدینه آمدند تا بر بدن حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها نماز بخوانند. ولی مقداد گفت:

فاطمه را شب گذشته به خاک سپردیم.

عمر متوجه ابوبکر شد و گفت:

نگفتم ایشان کار خودشان را خواهند کرد!!

عباس گفت:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خودش وصیت کرد شما بر بدنش نماز نخوانید! عمر گفت:

ای بنی هاشم! شما آن حسادتی را که از قدیم

الایام با ما داشتید هرگز ترک نخواهید کرد، آن کینه و دشمنی هایی که در سینه ی شماست از بین نخواهد رفت؟! به خدا قسم من تصمیم دارم که قبر فاطمه سلام الله علیها را نبش کنم و بر جنازه اش نماز بخوانم!

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

ای پسر صهّاک! به خدا قسم اگر یک چنین عملی را انجام دهی قَسَمی را که خورده ای به تو بازمی گردانم و اگر این شمشیر را از غلاف بکشم آن را غلاف نمی کنم تا اینکه تو را هلاک نمایم.

عمر جا خورد و ساکت شد، زیرا می دانست حضرت علی علیه السلام هر گاه قَسَم بخورد، طبق قَسَم خود عمل خواهد کرد.

آنگاه به وی فرمود:

آیا تو آن کسی نیستی که پیغمبر صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تصمیم گرفت تو را بکشد، آن حضرت به دنبال من فرستاد، من با شمشیر کشیده نزد تو آمدم که تو را به قتل برسانم و خدای علیم این آیه را نازل کرد:

«علیه آنان عجله منماید، زیرا ما آنچه را که باید برای آنان آماده کنیم، آماده کرده ایم».

علامه ی مجلسی رحمه الله علیه می فرماید:

تمام این خبر با اخبار دیگر را که مشتمل است بر ظلم هایی که بر آن معظّمه وارد شده، در کتاب «الْفِتْنُ» نقل کرده ایم.

[روایت شماره] (۳۰)

مِصْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَام، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

مَيَّاتُ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا مَيَّا بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَيْدَةَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لَمَّا اخْتَضِرَتْ نَظَرَتْ نَظْرًا حَادًّا ثُمَّ قَالَتْ:

السَّلَامُ عَلَى جَبْرِئِيلَ، السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ مَعَ رَسُولِكَ، اللَّهُمَّ فِي

رِضْوَانِكَ وَجِوَارِكَ وَدَارِكَ دَارِ السَّلَامِ، ثُمَّ قَالَتْ:

أَتَرُونَ مَا أَرَى؟ فَقِيلَ لَهَا مَا تَرَى؟

قَالَتْ:

هَذِهِ مَوَاقِبُ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَهَذَا جَبْرَائِيلُ وَهَذَا رَسُولُ اللَّهِ وَ يَقُولُ: يَا بَنِيهِ أَقْدِمِي فَمَا أَمَامَكَ خَيْرٌ لَكَ.

وَ عَنِ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ فَاطِمَةَ سَلِمَ اللَّهُ عَلَيْهَا لَمَّا اخْتَضَعَتْ عَلَى جَبْرَائِيلَ وَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ سَلَّمَتْ عَلَى مَلِكِ الْمَوْتِ وَ سَمِعُوا حِسَّ الْمَلَائِكَةِ وَ وَجَدُوا رَائِحَةً طَيِّبَةً كَأَطْيَبِ مَا يَكُونُ مِنَ الطَّيْبِ.

وَ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ سَلِمَ اللَّهُ عَلَيْهَا عَاشَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ.

وَ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

مَكَثَتْ فَاطِمَةُ سَلِمَ اللَّهُ عَلَيْهَا فِي مَرَضِهَا خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا وَ تُوُفِّيَتْ.

وَ عَنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ:

شَهِدَ دَفْنَهَا سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ وَ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَ أَبُو ذَرٍّ الْغِفَارِيُّ وَ ابْنُ مَسْعُودٍ وَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ.

وَ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ آبَائِهِ: أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عَاشَتْ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ مَا رُئِيَ ضَاحِكَةً وَ عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ فَاطِمَةَ كُفِّنَتْ فِي سَبْعَةِ أَثْوَابٍ.

وَ عَنِ حُسَيْنِ بْنِ عَلْوَانَ، عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

يُذَوُّ مَرَضَ فَاطِمَةَ بَعْدَ خَمْسِينَ لَيْلَةً مِنْ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَعَلِمَتْ أَنَّهَا الْوَفَاةَ فَاجْتَمَعَتْ لِذَلِكَ تَأْمُرُ عَلِيًّا بِأَمْرِهَا وَ تُوَصِّيهِ بِوَصِيَّتِهَا وَ تَعْهَدُ إِلَيْهِ عُهْدَهَا وَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَجْزَعُ لِذَلِكَ وَ يُطِيعُهَا فِي جَمِيعِ مَا تَأْمُرُهُ.

فَقَالَتْ:

يَا أَبَا الْحَسَنِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ

وَسَلَّمَ عَهْدَ إِلَيَّ وَ حَدَّثَنِي أَنَّي أَوْلُ أَهْلِهِ لِحُوقًا بِهِ وَلَا بُدَّ مِمَّا لَا بُدَّ مِنْهُ، فَاصْبِرْ لِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَ ارْضَ بِقَضَائِهِ،
قَالَ:

وَ أَوْصَتْهُ بِغُسْلِهَا وَ جَهَازِهَا وَ دَفْنِهَا لَيْلًا فَفَعَلَ،

قَالَ:

وَ أَوْصَتْهُ بِصَدَقَتِهَا وَ تَرَكَتِهَا قَالَ:

فَلَمَّا فَرَّغَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ دَفْنِهَا لَقِيَهِ الرَّجُلَانِ فَقَالَا لَهُ: مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ؟

قَالَ:

وَصِيَّتُهَا وَ عَهْدُهَا.

در کتاب مصباح الانوار از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها مابین نماز مغرب و عشاء به شهادت رسید.

عبدالله بن حسن از پدران خود روایت می کند حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها در حالت احتضار، یک نظر تندى کرد و فرمود:

سلام بر جبرئیل، سلام بر رسول خدا، خدایا! مرا با رسول خود محشور کن. پروردگارا! مرا در بهشت و جوار خود جای بده. خانه ی تو خانه ی سلامت است.

سپس فرمود:

آیا آنچه را که من می بینم شما هم می بینید؟ پس گفته شد:

چه می بینی؟

فرمود:

این گروه های اهل آسمان ها است، این جبرئیل و این پیامبر خداست که به من می فرمایند:

دخترم بیا، زیرا این نعمت هایی که تو در جلو داری برایت بهتر است.

زید بن علی علیه السلام می گوید:

موقعی که شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها نزدیک شد آن حضرت به جبرئیل و حضرت رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ و ملک الموت سلام کرد. حاضرین حضور ملائکه را حس کردند و بهترین بوی مشک را یافتند.

و از امام باقر علیه السلام نقل شده که فرمود:

همانا فاطمه سلام الله علیها بعد از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ شش ماه زندگی کرد.

و همچنین از امام باقر علیه السلام نقل شده که فرمود:

بیماری فاطمه سلام الله علیها

پانزده روز طول کشید و پس از آن به شهادت رسید.

و از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود:

حاضرین در دفن حضرت زهرا سلام الله علیها سلمان فارسی و مقداد بن اسود و ابوذر غفاری و ابن مسعود و عباس بن عبدالمطلب و زبیر بن عوام بودند.

و حضرت امام باقر علیه السلام از پدران بزرگوارشان نقل کرده اند:

همانا فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ پس از پیامبر، شش ماه زنده بود و کسی او را در آن شش ماه خندان ندید و همچنین از آن حضرت نقل شده:

همانا فاطمه سلام الله علیها در هفت قطعه پارچه، کفن شد.

و از حسین بن علوان روایت شده که او از سعد بن طریف و او از امام باقر علیه السلام نقل کرده که آن حضرت فرمود:

بیماری فاطمه سلام الله علیها پنجاه شب پس از شهادت رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آشکار شد، پس وقتی آن حضرت آگاه شد که در همین بیماری از دنیا خواهد رفت، لذا توصیه هایش را به حضرت علی علیه السلام فرمود و با او عهدهایی نمود و حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بسیار ناله و زاری می کرد و به همه ی وصیت ها و سفارش های حضرت فاطمه سلام الله علیها عمل کرد.

(و از جمله سفارش های آن حضرت این بود که) ای ابوالحسن! رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به من خبر داده که اولین شخص از خانواده ی او هستم که به ایشان ملحق می شوم، پس گریزی از مرگ نیست، در مقابل امر خداوند صبر پیشه کن و راضی باش به رضای

و حضرت امام باقر علیه السلام فرمود:

و (از جمله وصایای آن حضرت به امیرالمؤمنین علی علیه السلام این بود که) او را شبانه غسل، کفن و دفن نماید و حضرت علی علیه السلام نیز همه ی این وصایا را انجام داد.

حضرت امام محمد باقر علیه السلام فرمود:

ایشان راجع به صدقات و ارثیه اش نیز توصیه هایی فرمود:

پس چون امیرالمؤمنین علیه السلام از دفن حضرت فاطمه سلام الله علیها فارغ شد آن دو نفر (ابوبکر و عمر) آن حضرت را ملاقات کردند و عرض کردند:

چه چیزی باعث شد که چنین کاری انجام دهی؟

حضرت پاسخ فرمود:

وصیت و عهدی بود که از من گرفته بود.

[روایت شماره] (۳۱)

[علل الشرائع] حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ:

حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمَقْدَامِ وَ زِيَادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَا: أَتَى رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ هَلْ تُشَيِّعُ الْجَنَازَةَ بِنَارٍ وَ يُمَشِي مَعَهَا بِمَجْمَرِهِ وَ فَنَدِيلٍ أَوْ غَيْرِ ذَلِكَ مِمَّا يُضَاءُ بِهِ؟

قَالَ فَتَعَيَّرَ لَوْ أَنَّ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ ذَلِكَ وَ اسْتَوَى جَالِسًا ثُمَّ قَالَ:

إِنَّهُ جَاءَ شَقِيٌّ مِنَ الْأَشْقِيَاءِ إِلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَقَالَ لَهَا: أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ عَلِيًّا قَدْ خَطَبَ بِنْتِ أَبِي جَهْلٍ فَقَالَتْ:

حَقًّا مَا تَقُولُ فَقَالَ:

حَقًّا مَا أَقُولُ - ثَلَاثَ مَرَّاتٍ - فَدَخَلَهَا مِنَ الْغَيْرَةِ مَا لَا تَمْلِكُ نَفْسَهَا وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى كَتَبَ عَلَى النِّسَاءِ غَيْرَةً وَ كَتَبَ عَلَى الرِّجَالِ جِهَادًا وَ جَعَلَ لِلْمُحْتَسِبِ الصَّابِرِ مِنْهُنَّ مِنَ الْأَجْرِ مَا جَعَلَ لِلْمُرَابِطِ الْمُهَاجِرِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

قَالَ:

فَاشْتَدَّ غَمُّ فَاطِمَةَ سَلامَ اللهُ عَلَیْها مِنْ ذَلیکَ وَ بَقِیْتُ مُتَّفَكِرَةً هِیَ حَتَّى أَمَسَتْ وَ جَاءَ اللَّیْلُ حَمَلَتْ الحَسَنَ عَلَی عَاتِقِها الأَیْمَنِ

وَالْحُسَيْنَ عَلَى عَاتِقِهَا الْأَيْسَرِ وَأَخَذَتْ بِيَدِ أُمِّ كَلْثُومِ الْيُسْرَى بِيَدِهَا الْيَمْنَى ثُمَّ تَحَوَّلَتْ إِلَى حُجْرِهِ أَبِيهَا فَجَاءَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَخَلَ فِي حُجْرَتِهِ فَلَمْ يَرَ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فَاشْتَدَّ لِذَلِكَ غَمُّهُ وَعَظُمَ عَلَيْهِ وَلَمْ يَعْلَمْ الْقِصَّةَ مَا هِيَ فَاسْتَحْيَا أَنْ يَدْعَوْهَا مِنْ مَنْزِلِ أَبِيهَا فَخَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَصَلَّى فِيهِ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ جَمَعَ شَيْئًا مِنْ كَثِيبِ الْمَسْجِدِ وَاتَّكَأَ عَلَيْهِ.

فَلَمَّا رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مَا بِفَاطِمَةَ مِنَ الْحُزْنِ أَفَاضَ عَلَيْهِ الْمَاءَ ثُمَّ لَبَسَ ثَوْبَهُ وَدَخَلَ الْمَسْجِدَ، فَلَمْ يَزَلْ يُصَلِّي بَيْنَ رَاكِعٍ وَسَاجِدٍ وَكُلَّمَا صَلَّى رَكَعَتَيْنِ دَعَا اللَّهَ أَنْ يُذْهِبَ مَا بِفَاطِمَةَ مِنَ الْحُزْنِ وَالْغَمِّ وَذَلِكَ أَنَّهُ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا وَهِيَ تَتَقَلَّبُ وَتَتَنَفَّسُ الصَّعِيدَاءَ فَلَمَّا رَأَاهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ لَا يَهْنُؤُهَا النَّوْمُ وَلَيْسَ لَهَا قَرَارٌ قَالَ لَهَا: قُومِي يَا بُنَيَّةَ فَقَامَتْ فَحَمَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنَ وَحَمَلَتْ فَاطِمَةُ الْحُسَيْنَ وَأَخَذَتْ بِيَدِ أُمِّ كَلْثُومٍ فَأَنْتَهَى إِلَى عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ نَائِمٌ فَوَضَعَ النَّبِيُّ رِجْلَهُ عَلَى رِجْلِ عَلِيٍّ فَعَمَّرَهُ وَقَالَ:

قُمْ يَا أَبَا تُرَابٍ فَكُمِ سَاكِنِ أَرْعَجْتَهُ، اذْعُ لِي أَبَابُكْرٍ مِنْ دَارِهِ وَعَمَّرَ مِنْ مَجْلِسِهِ وَطَلَّحَهُ.

فَخَرَجَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاسْتَخَرَجَهُمَا مِنْ مَنْزِلِهِمَا وَاجْتَمَعُوا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

يَا عَلِيُّ أَمِيًّا عَلِمْتَ أَنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَأَنَا مِنْهَا، فَمَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي [وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ] (٥٨٩) وَمَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِي كَانَ كَمَنْ آذَاهَا فِي حَيَاتِي وَمَنْ آذَاهَا فِي

حَيَاتِي كَانَ كَمَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِي؟

قَالَ:

فَقَالَ عَلِيٌّ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ:

فَقَالَ فَمَا دَعَاكَ إِلَى مَا صَنَعْتَ؟

فَقَالَ عَلِيٌّ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا كَانَ مِنِّي مِمَّا بَلَغَهَا شَيْءٌ وَلَا حَدَّثْتُ بِهَا نَفْسِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ صَدَقْتَ وَصَدَقْتُ.

فَفَرِحَتْ فَاطِمَةُ سَلامِ اللَّهِ عَلَيْهَا بِذَلِكَ وَتَبَسَّمتُ حَتَّى رَأَيْتُ ثَغْرَهَا فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ: إِنَّهُ لَعَجِبَ لِحِينِهِ مَا دَعَاهُ إِلَى مَا دَعَانَا هَذِهِ السَّاعَةَ قَالَ:

ثُمَّ أَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِيَدِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلامِ فَشَبَّكَ أَصَابِعَهُ بِأَصَابِعِهِ فَحَمَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنَ وَحَمَلَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلامِ وَحَمَلَتْ فَاطِمَةُ سَلامِ اللَّهِ عَلَيْهَا أُمَّ كُتُومٍ وَأَدْخَلَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بَيْتَهُمْ وَوَضَعَ عَلَيْهِمْ قَطِيفَةً وَاسْتَوْدَعَهُمُ اللَّهُ ثُمَّ خَرَجَ وَصَلَّى بَقِيَّةَ اللَّيْلِ.

فَلَمَّا مَرَضَتْ فَاطِمَةُ سَلامِ اللَّهِ عَلَيْهَا مَرَضَهَا الَّذِي مَاتَتْ فِيهِ أُمِّيَّاهَا عَائِدَتَيْنِ وَاسْتَأْذَنَّا عَلَيْهَا فَأَبَتْ أَنْ تَأْذَنَ لَهُمَا فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ أَعْطَى اللَّهُ عَهْدًا لَا يُظْلَمُ سِيفٌ بَيْتٍ حَتَّى يَدْخُلَ عَلَيَّ فَاطِمَةَ سَلامِ اللَّهِ عَلَيْهَا وَيَتَرَضَّاهَا فَبَاتَ لَيْلَةً فِي الصَّعِيقِ مَا أَظْلَمَ شَيْءٌ ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ أَتَى عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلامِ فَقَالَ لَهُ: إِنَّ أَبَا بَكْرٍ شَيْخٌ رَقِيقُ الْقَلْبِ وَقَدْ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي الْعَارِ فَلَهُ صُحْبَةٌ وَقَدْ أَتَيْتَاهَا غَيْرَ هَذِهِ الْمَرَّةِ مَرَارًا نُرِيدُ الْإِذْنَ عَلَيْهَا وَهِيَ تَأْبَى أَنْ تَأْذَنَ لَنَا حَتَّى نَدْخُلَ عَلَيْهَا فَتَتَرَضَّى فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَسْتَأْذِنَ لَنَا عَلَيْهَا فَافْعَلْ،

قَالَ:

نَعَمْ، فَدَخَلَ عَلِيٌّ عَلَيَّ فَاطِمَةَ سَلامِ اللَّهِ عَلَيْهَا فَقَالَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ قَدْ كَانَ مِنْ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ مَا

قَدْ رَأَيْتِ وَ قَدْ تَرَدَّدَا مِرَارًا كَثِيرَةً وَ رَدَدْتَهُمَا وَ لَمْ تَأْذِنِي لَهُمَا وَ قَدْ سَأَلَانِي أَنْ أَسْتَأْذِنَ لَهُمَا عَلَيْكَ فَقَالَتْ:

وَاللَّهِ لَا آذَنَ لَهُمَا وَلَا أَكَلَّمَهُمَا كَلِمَةً مِنْ رَأْسِي حَتَّى أَلْقَى أَبِي فَأَشْكُوهُمَا إِلَيْهِ بِمَا صَنَعَاهُ وَ ارْتَكَبَاهُ مِنِّي.

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنِّي ضَمِنْتُ لَهُمَا ذَلِكَ،

قَالَتْ:

إِنْ كُنْتُ قَدْ ضَمِنْتُ لَهُمَا شَيْئًا فَمَا لَبِيتُ بَيْتُكَ وَ النِّسَاءُ تَتَّبِعُ الرِّجَالَ لَا أُحَالِفُ عَلَيْكَ بِشَيْءٍ فَأُذِنَ لِمَنْ أَحْبَبْتُ، فَخَرَجَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَذِنَ لَهُمَا فَلَمَّا وَقَعَ بَصَرُهُمَا عَلَى فَاطِمَةَ سَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهَا فَلَمْ تَرُدَّ عَلَيْهِمَا وَ حَوْلَتْ وَجْهَهَا عَنْهُمَا فَتَحَوَّلَا وَ اسْتَقْبَلَا وَجْهَهَا حَتَّى فَعَلَتْ مِرَارًا وَ قَالَتْ:

يَا عَلِيُّ جِافِ الثُّؤُبَ وَ قَالَتْ لِنِسْوِهِ حَوْلَهَا: حَوْلْنِ وَجْهِي، فَلَمَّا حَوْلْنَ وَجْهَهَا حَوْلَا- إِلَيْهَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّمَا أَتَيْنَاكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَ اجْتِنَابَ سَخِطِكَ نَسْأَلُكَ أَنْ تُغْفِرَ لَنَا وَ تَصْفَحَ عَمَّا كَانَ مِنَّا إِلَيْكَ،

قَالَتْ لَا أَكَلَّمُكُمْ مِنْ رَأْسِي كَلِمَةً وَاحِدَةً حَتَّى أَلْقَى أَبِي وَ أَشْكُوكُمْ إِلَيْهِ وَ أَشْكُو صُنْعَكُمْ وَ فِعَالَكُمْ وَ مَا ارْتَكَبْتُمَا مِنِّي.

قَالَا إِنَّا جِئْنَا مُعْتَذِرِينَ [مُتَبِعِينَ] مَرْضَاتِكَ فَاعْفِرْ وَ اصْفَحْ عَنَّا وَ لَا تُؤَاخِذِنَا بِمَا كَانَ مِنَّا، فَالْتَفَتَتْ إِلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَالَتْ:

إِنِّي لَا أَكَلَّمُهُمَا مِنْ رَأْسِي كَلِمَةً حَتَّى أَسْأَلُهُمَا عَنْ شَيْءٍ سِجَعَاهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَإِنْ صَدَقَانِي رَأَيْتُ رَأْيِي قَالَا: اللَّهُمَّ ذَلِكَ لَهَا وَ إِنَّا لَا نَقُولُ إِلَّا حَقًّا وَ لَا نَشْهَدُ إِلَّا صِدْقًا.

فَقَالَتْ:

أُنشِدُكُمْ بِاللَّهِ أَتَذْكُرَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ اسْتَخَرَجَكُمْ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ بِشَيْءٍ كَانَ حَدَثًا مِنْ أَمْرِ عَلِيٍّ؟

فَقَالَا: اللَّهُمَّ نَعَمْ، فَقَالَتْ:

أُنشِدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ سَمِعْتُمَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ يَقُولُ

فَاطِمَةُ بَضَعَهُ مِنِّي وَ أَنَا مِنْهَا مَنْ آذَاهَا فَقَدْ آذَانِي وَ مَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ وَ مَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِي فَكَانَ كَمَنْ آذَاهَا فِي حَيَاتِي وَ مَنْ آذَاهَا فِي حَيَاتِي كَانَ كَمَنْ آذَاهَا بَعْدَ مَوْتِي؟ قَالَا: اللَّهُمَّ نَعَمْ فَقَالَتْ: الْحَمْدُ لِلَّهِ.

ثُمَّ قَالَتْ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ فَاشْهَدُوا يَا مَنْ حَضَرَنِي أَنَّهُمَا قَدْ آذَيَانِي فِي حَيَاتِي وَ عِنْدَ مَوْتِي، وَاللَّهِ لَا أُكَلِّمُكُمَا مِنْ رَأْسِي كَلِمَةً حَتَّى أَلْقَى رَبِّي فَأَشْكُو كَمَا إِلَيْهِ بِمَا صَنَعْتُمَا بِهِ وَ بِي وَ ارْتَكَبْتُمَا مِنِّي، فَدَعَا أَبُو بَكْرٍ بِالْوَيْلِ وَ التُّبُورِ وَ قَالَ:

لَيْتَ أُمِّي لَمْ تَلِدْنِي، فَقَالَ عُمَرُ: عَجَبًا لِلنَّاسِ كَيْفَ وَلَوْ كَ أُمُورُهُمْ وَ أَنْتَ شَيْخٌ قَدْ حَرِفَتْ تَجَزَعُ لِعُضْبِ امْرَأَةٍ وَ تَفْرُحُ بِرِضَاهَا وَ مَا لِمَنْ أَعْضَبَ امْرَأَةً وَ قَامَا وَ خَرَجَا.

قَالَ:

فَلَمَّا نُعِيَ إِلَى فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا نَفْسُهَا أَرْسَلَتْ إِلَى أُمِّ أَيْمَنَ وَ كَانَتْ أَوْتَقَ نِسَائِهَا عِنْدَهَا وَ فِي نَفْسِهَا فَقَالَتْ:

يَا أُمَّ أَيْمَنَ إِنَّ نَفْسِي نُعِيَتْ إِلَى فَادَعِي لِي عَلِيًّا فَدَعْتُهُ لَهَا فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهَا قَالَتْ لَهُ: يَا ابْنَ الْعَمِّ أُرِيدُ أَنْ أُوصِيَّكَ بِأَشْيَاءَ فَاحْفَظْهَا عَلَيَّ فَقَالَ لَهَا: قُولِي مَا أَحْبَبْتِ،

قَالَتْ لَهُ: تَزَوَّجْ فُلَانَةَ تَكُونُ مُرَبِّبَةً لَوْلَدِي مِنْ بَعْدِي مِثْلِي وَ اعْمَلْ نَعَشًا رَأَيْتِ الْمَلَائِكَةَ قَدْ صَوَّرْتُهُ لِي فَقَالَ لَهَا عَلِيُّ: أَرِينِي كَيْفَ صَوَّرْتَهُ، فَأَرَتْهُ ذَلِكَ كَمَا وَصَفْتَ لَهُ وَ كَمَا أَمَرْتَ بِهِ، ثُمَّ قَالَتْ:

فَإِذَا أَنَا قَضَيْتُ نَحْبِي فَأَخْرِجْنِي مِنْ سَاعَتِكَ أَيَّ سَاعَةٍ كَانَتْ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ وَ لَا يَحْضُرَنَّ مِنْ أَعْيَادِ اللَّهِ وَ أَعْيَادِ رَسُولِهِ لِلصَّلَاةِ عَلَيَّ،

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَفْعَلُ.

فَلَمَّا قَضَتْ نَحْبَهَا سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا وَ هُمْ فِي ذَلِكَ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ أَخَذَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي جَهَازِهَا مِنْ سَاعَتِهِ كَمَا أَوْصَيْتُهُ، فَلَمَّا فَرَّغَ مِنْ جَهَازِهَا، أَخْرَجَ عَلِيُّ الْجِنَازَةَ وَ

أَشْعَلَ النَّارَ فِي جَرِيدِ النَّخْلِ وَ مَشَى مَعَ الْجِنَّازَةِ بِالنَّارِ، حَتَّى صَلَّى عَلَيْهَا وَ دَفَنَهَا لَيْلًا.

فَلَمَّا أَصْبَحَ أَبُو بَكْرٍ وَ عُمَرُ عَاوَدَا عَائِدِينَ لِفَاطِمَةَ فَلَقِيَا رَجُلًا مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَا لَهُ: مِنْ أَيْنَ أَقْبَلْتَ؟

قَالَ:

عَزَيْتُ عَلِيًّا بِفَاطِمَةَ، قَالَا: وَ قَدْ مَاتَتْ؟

قَالَ:

نَعَمْ وَ دُفِنْتُ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ، فَجَزَعَا جَزَعًا شَدِيدًا ثُمَّ أَقْبَلَا إِلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَلَقِيَاهُ فَقَالَا لَهُ: وَاللَّهِ مَا تَرَكْتَ شَيْئًا مِنْ غَوَائِلِنَا وَ مَسَاءَتِنَا وَ مَا هَذَا إِلَّا- مِنْ شَيْءٍ فِي صِدْرِكَ عَلَيْنَا، هَلْ هَذَا إِلَّا كَمَا غَسَلْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دُونَنَا وَ لَمْ تُدْخِلْنَا مَعَكَ وَ كَمَا عَلَّمْتَ ابْنَكَ أَنْ يَصِيحَ بِأَبِي بَكْرٍ أَنْ: انزِلْ عَنْ مِثْرِ أَبِي.

فَقَالَ لَهُمَا عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَتُصَدِّقَانِي إِنْ حَلَفْتُ لَكُمَا؟ قَالَا: نَعَمْ، فَحَلَفَ فَأَدْخَلَهُمَا عَلَى الْمَسْجِدِ قَالَ:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لَقَدْ أَوْصَانِي وَ قَدْ تَقَدَّمَ إِلَيَّ أَنَّهُ لَا يَطَّلِعُ عَلَى عَوْرَتِهِ أَحَدٌ إِلَّا ابْنُ عَمِّهِ، فَكُنْتُ أُعَسِّلُهُ وَ الْمَلَائِكَةُ تُقَلِّبُهُ وَ الْفَضْلُ بْنُ الْعَبَّاسِ يُنَاوِلُنِي الْمَاءَ وَ هُوَ مَرْبُوطُ الْعَيْنَيْنِ بِالْخِزْقَةِ وَ لَقَدْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْزِعَ الْقَمِيصَ فَصَاحَ بِي صَاحٍ مِنَ الْبَيْتِ سَمِعْتُ الصَّوْتِ وَ لَمْ أَرَ الصُّورَةَ: لَا تَنْزِعْ قَمِيصَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ لَقَدْ سَمِعْتُ الصَّوْتِ يُكْرِرُهُ عَلَيَّ فَأَدْخَلْتُ يَدِي مِنْ بَيْنِ الْقَمِيصِ فَعَسَلْتُهُ، ثُمَّ قُدِّمَ إِلَيَّ الْكَفَنُ فَكَفَّنْتُهُ، ثُمَّ نَزَعْتُ الْقَمِيصَ بَعْدَ مَا كَفَّنْتُهُ.

وَ أَمَّا الْحَسَنُ ابْنِي فَقَدْ تَعَلَّمَ إِيَّانِي وَ يَعْلَمُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَنَّهُ كَانَ يَتَخَطَّى الصُّفُوفَ حَتَّى يَأْتِيَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ هُوَ سَاجِدٌ فَيَرْكَبُ ظَهْرَهُ فَيَقُومُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ يَدُهُ عَلَى ظَهْرِ الْحَسَنِ وَ الْأُخْرَى

عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى يُيَمِّمَ الصَّلَاةَ قَالَا: نَعَمْ قَدْ عَلِمْنَا ذَلِكَ.

ثُمَّ قَالَ:

تَعْلَمَانِ وَيَعْلَمُ أَهْلُ الْمَدِينَةِ أَنَّ الْحَسَنَ كَانَ يَسْعَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَيَرْكُبُ عَلَى رَقَبَتِهِ وَيُدْلِي الْحَسَنُ رِجْلَيْهِ عَلَى صِدرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حَتَّى يُرَى بِرِيقِ خَلْجِ الْإِلَهِ مِنْ أَفْصَى الْمَسْجِدِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَحْطُبُ وَلَا يَزَالُ عَلَى رَقَبَتِهِ حَتَّى يَفْرَغَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْ حُطْبَتِهِ وَالْحَسَنُ عَلَى رَقَبَتِهِ فَلَمَّا رَأَى الصَّبِيَّ عَلَى مِثْبَرِ أَبِيهِ غَيْرَهُ شَقَّ عَلَيْهِ ذَلِكَ وَاللَّهِ مَا أَمَرْتُهُ بِذَلِكَ وَلَا فَعَلَهُ عَنْ أَمْرِي.

وَ أَمَّا فَاطِمَةُ فَهِيَ الْمَرْأَةُ الَّتِي اسْتَأْذَنْتُ لَكُمْ عَلَيْهَا، فَقَدْ رَأَيْتُمَا مَا كَانَ مِنْ كَلَامِهَا لَكُمْ، وَاللَّهِ لَقَدْ أَوْصَيْتَنِي أَنْ لَا تَحْضُرَا جِنَازَتَهَا وَ لَا الصَّلَاةَ عَلَيْهَا وَ مَا كُنْتُ الَّذِي أَخَالَفُ أَمْرَهَا وَ وَصَّيْتُهَا إِلَيَّ فِيكُمْ فَقَالَ عُمَرُ: دَعَّ عَنْكَ هَذِهِ الْهَمَّهَمَةَ، أَنَا أَمْضِي إِلَى الْمَقَابِرِ فَأَنْبِشُهَا حَتَّى أُصَلِّيَ عَلَيْهَا، فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

وَاللَّهِ لَوْ ذَهَبَتْ تَرُومٌ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا وَ عَلِمْتُ أَنَّكَ لَا تَصِلُ إِلَيَّ ذَلِكَ حَتَّى يَنْدِرَ عَنْكَ الَّذِي فِيهِ عَيْنَاكَ فَإِنِّي كُنْتُ لَا أَعَامِلُكَ إِلَّا بِالسَّيْفِ قَبْلَ أَنْ تَصِلَ إِلَيَّ شَيْءٌ مِنْ ذَلِكَ.

فَوَقَعَ بَيْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ عُمَرَ كَلَامٌ حَتَّى تَلَا حَيًّا وَ اسْتَبَسَلَ وَ اجْتَمَعَ الْمُهَاجِرُونَ وَ الْأَنْصَارُ فَقَالُوا: وَاللَّهِ مَا نَرْضَى بِهَذَا أَنْ يُقَالَ فِي ابْنِ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ وَ أَحِيهِ وَ وَصِيِّهِ وَ كَادَتْ أَنْ تَقَعَ فِتْنَةٌ، فَتَفَرَّقَا. (٥٩٠)

بيان: الصُّعْدَاءُ بِالْمَدِّ تَنْفَسٌ مَمْدُودٌ، قَوْلُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ صَدَقْتَ إِمْرًا تَأْكِيدًا لِلأَوَّلِ أَوْ عَلَى بِنَاءِ الْمَجْهُولِ مِنَ الْمُخَاطَبِ، أَوْ عَلَى

الغيبه أى صدقت فاطمه سلام الله عليها لأنها لم تذكر إلا ما سمعت و الصَّيْقِع الذى يسقط من السماء بالليل شبيه بالثلج و يقال أجفيت السَّرج من ظهر الفرس إذا رفعته عنه و جافاه عنه أى أبعدته و لعل المعنى: خذ الثوب و ارفعه قليلاً حتَّى أتحوَّل من جانب إلى جانب و «الهمهمه» تنويم المرأه الطفل بصوتها و ندر الشىء ى يندر ندرًا سقط و شدَّ و الملاحاه المنازعه و المباسله المصاوله فى الحرب و المستبسل الذى يوطَّن نفسه على الموت و استبسل أى طرح نفسه فى الحرب و هو يريد أن يقتل لا محاله.

در کتاب علل الشرايع (۵۹۱) با چند واسطه روايت می کند که مردی نزد امام جعفر صادق علیه السلام آمد و گفت:

آیا مشروع است در موقع تشييع جنازه منقل و چراغ و امثال اینها که روشنی داشته باشند، ببرند؟

راوی می گوید:

رنگ حضرت صادق علیه السلام از شنیدن این مطلب تغییر کرد، آنگاه پس از اینکه برخاستند و نشستند، فرمودند:

یکی از افراد شقی، نزد حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها آمد و به ایشان گفت:

آیا نمی دانی که حضرت امیر علیه السلام دختر ابوجهل را خواستگاری نموده؟

فاطمه ی اطهر سلام الله عليها فرمود:

این سخنی که تو می گویی حقیقت دارد؟ سه مرتبه گفت:

آری حقیقت دارد.

حضرت زهراء سلام الله عليها فوق العاده ناراحت شد و نتوانست که خودداری نماید، زیرا خدای علیم این صفت را به زنان داده که نمی توانند در مقابل زن دیگری صبر کنند و جهاد را برای مردان واجب نموده ست. ولی خدای رؤوف برای زنانی که برای رضای خدا در مقابل زن دیگری صبر کنند اجر و ثواب مردانی را عطا می کند که در مرزهای اسلام

برای خدا جهاد نمایند.

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها از شنیدن این مطلب همچنان تا شب متحیر و متفکر بود! وقتی شب شد امام حسن علیه السلام را روی شانه ی راست و امام حسین علیه السلام را روی شانه ی چپ خود نهاد و دست چپ امّ کلثوم سلام الله عليها را به دست راست خود گرفت و راهی حجره ی پدر بزرگوارش شد.

موقعی که حضرت امیر علیه السلام داخل حجره ی خود شد و فاطمه ی اطهر سلام الله عليها را ندید شدیداً اندوهناک شد و این موضوع به نظرش بزرگ آمد و از جریان بی اطلاع بود.

حضرت علی علیه السلام خجالت کشید که حضرت زهراء سلام الله عليها را از حجره ی پدرش احضار نماید، لذا متوجه مسجد و مشغول نماز شد.

آنگاه مقداری از ریگ های مسجد را جمع کرد و بر آنها تکیه نمود!

هنگامی که حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم فاطمه ی زهراء سلام الله عليها را محزون و مغموم دید لباس خود را پوشید و راهی مسجد گردید و همچنان در حال رکوع و سجود بود. هر گاه دو رکعت نماز به جای می آورد دعا می کرد که خدای توانا غم و اندوه زهراء سلام الله عليها را برطرف نماید.

زیرا موقعی که پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم از نزد فاطمه سلام الله عليها خارج شد آن بانو ناراحت بود و نفس عمیق و طولانی می کشید. موقعی که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم دید چشم فاطمه سلام الله عليها به خواب نمی رود و قرار و آسایش ندارد، فرمود:

ای دختر من برخیز! حضرت زهراء سلام الله عليها برخاست، رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ امام حسن عليه السلام را برداشت و فاطمه ی اطهر سلام الله عليها امام حسين عليه السلام را برداشت و دست امّ کلثوم سلام الله عليها را گرفت و به طرف حضرت علی بن ابیطالب عليه السلام رفتند.

حضرت امیر علیه السلام در آن موقع خواب بود. پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ با پای مبارک خود، پای حضرتش را تکان داد و به ایشان فرمود:

ای ابوتراب برخیز! چه افراد آرامی را که ناراحت کردی، برخیز! ابوبکر را از خانه ی خود و عمر را از مجلس خود با طلحه نزد من حاضر کن!

حضرت امیر علیه السلام رفت و آنان را از منزلشان به حضور پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ آورد. وقتی آنها نزد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ اجتماع نمودند آن حضرت به علی بن ابیطالب عليه السلام فرمود:

آیا نمی دانی فاطمه پاره ی تن من است و من از او می باشم، کسی که فاطمه را اذیت کند مرا اذیت کرده و کسی مرا اذیت کند خدا را اذیت کرده و کسی که فاطمه سلام الله عليها را بعد از موت من اذیت کند مثل این است که او را در زمان حیات من اذیت کرده باشد و کسی که فاطمه سلام الله عليها را در زمان حیات من اذیت کرده باشد مثل این است که وی را بعد از موت من اذیت کرده باشد؟!

حضرت علی علیه السلام عرض کرد:

چرا ای رسول خدا!

فرمود:

پس چه باعث شد که تو این عمل را انجام دادی؟

حضرت امیر علیه السلام عرض کرد:

قسم به آن خدایی که

تو را به پیغمبری مبعوث نموده چنین مطلبی که به گوش فاطمه سلام الله عليها رسیده از من سر نزده و اصلاً یک چنین خیالی هم نداشته ام.

حضرت رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

فاطمه راست گفته و تو نیز راست گفتی (۵۹۲).

پس از این جریان حضرت زهراء سلام الله عليها خوشحال گردید و به نحوی لبخند زد که دندان هایش دیده شد.

یکی از آن دو نفر به رفیق خود گفت:

خیلی تعجب می کنم! چه باعث شد که رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ما را در این ساعت خواست؟!

سپس پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دست علی علیه السلام را گرفت و انگشت های مبارک خود را در میان انگشتان حضرت امیر علیه السلام نهاد.

آنگاه رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ امام حسن علیه السلام و حضرت علی علیه السلام امام حسین علیه السلام و حضرت زهراء سلام الله عليها ام کلثوم سلام الله عليها را برداشتند و داخل خانه ی حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام شدند؛ پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ یک قطیفه روی ایشان انداخت و آنان را به خدا سپرد و برگشت و مابقی شب را به نماز مشغول شد.

وقتی حضرت فاطمه سلام الله عليها دچار آن بیماری شد که به شهادت رسید، آن دو نفر برای عیادت حضرت زهرا ی اطهر سلام الله عليها آمدند و اذن ورود خواستند، ولی آن بانوی مظلومه اجازه ندادند. هنگامی که ابوبکر با این منظره مواجه شد با خدا عهد کرد، زیر سایه و سقف نرود تا اینکه نزد حضرت فاطمه سلام الله عليها برود

و رضایت آن حضرت را حاصل نماید. لذا یک شب در زیر آسمان خوابید و زیر سقف و سایه نرفت.

پس از این جریان عمر به حضور حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمد و گفت:

ابوبکر پیرمردیست دل نازک، ابوبکر در غار با پیغمبر بوده، افتخار رفاقت با آن حضرت را دارد، ما غیر از این مرتبه مکرراً نزد فاطمه سلام الله علیها آمدم و اذن ورود خواستیم ولی وی به ما اجازه نداد تا مشرف شویم و رضایت از او حاصل نماییم. اگر صلاح می دانی از آن حضرت برای ما اجازه ی تشرف بگیر.

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

مانعی ندارد.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام نزد حضرت زهراء سلام الله علیها آمد و به حضرتش فرمود:

ای دختر پیغمبر خدا! تو از جریان این دو نفر با اطلاعی، که چند مرتبه نزد شما آمدند و شما آنها را رد کرده اید و اذن ورود نداده اید. آنها از من خواسته اند که از شما برای آنان اذن ورود بگیرم.

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

به خدا قسم من به ایشان اجازه ورود نخواهم داد و با آنان یک کلمه تکلم نخواهم کرد تا اینکه پدرم را ملاقات کنم و از این عملی که آنها با من انجام دادند به آن حضرت شکایت نمایم.

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

من برای آنان ضمانت داده ام.

حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

اکنون که ضمانت کرده ای مانعی ندارد، زیرا خانه خانه ی توست و زنان باید تابع مردان باشند، من راجع به هیچ موضوعی با تو مخالفت نخواهم کرد، به هر کسی که دوست داری اجازه ی ورود بده.

حضرت امیر علیه السلام خارج شده و به آن دو نفر اذن

ورود داد. وقتی آنان وارد شدند و چشمشان به حضرت زهراء سلام الله عليها افتاد، سلام کردند. ولی آن بانوی مظلومه جواب سلام ایشان را نداد و صورت مبارک خود را از ایشان برگردانید. آنان برخاستند و در مقابل صورت آن حضرت قرار گرفتند و این عمل را چند مرتبه انجام دادند.

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها فرمود:

یا علی این لباس را از من بردار و دور کن، آنگاه به زنانی که در اطراف آن معظّمه بودند فرمودند:

صورت مرا برگردانید! وقتی صورت او را برگردانیدند آن دو نفر هم برخاستند و در مقابل حضرت زهرا سلام الله عليها نشستند. ابوبکر گفت:

ای دختر رسول خدا! ما آمده ایم که از تو رضایت حاصل نماییم و از خشم تو بر حذر باشیم. ما تقاضا داریم تو ما را درباره ی آن اجحافی که نسبت به تو کرده ایم، عفو فرمایی!؟

زهرا ی اطهر سلام الله عليها فرمود:

من اصلاً با شما یک کلمه سخن نمی گویم تا اینکه پدرم را ملاقات کنم و از شما راجع به این اعمالی که با من انجام دادید به آن حضرت شکایت نمایم.

گفتند:

ما آمدیم که از تو پوزش بطلبیم و رضایت حاصل کنیم، خواهش می کنیم که از ما درگذری و ما را مؤاخذه ننمایی.

سپس حضرت زهراء سلام الله عليها متوجه حضرت امیر علیه السلام شد و فرمود:

من با اینان یک کلمه تکلم نمی کنم تا درباره ی موضوعی که ایشان، از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ شنیده اند جويا شوم، اگر راست بگویند من صلاح خود را بهتر می دانم. آنان گفتند:

بار خدایا! تو شاهد باش که هر چه فاطمه سلام الله عليها جويا شود ما جواب وی

را راست خواهیم گفت.

زهرای اطهر سلام الله عليها فرمود:

شما را به خدا قسم می دهم آیا به خاطر دارید که پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نیمه شبی، شما را برای اتفاقی که برای علی علیه السلام رُخ داده بود از منزل خودتان خارج کرد؟

گفتند:

آری به خدا قسم!

زهرای اطهر سلام الله عليها فرمود:

شما را به خدا قسم می دهم آیا نشنیدید که پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

فاطمه پاره ی تن من است و من از فاطمه می باشم، کسی که او را اذیت کند مرا اذیت کرده و کسی که مرا اذیت کند خدا را اذیت کرده، کسی که زهرا را بعد از شهادت من اذیت کند مثل این است که در زمان حیات من او را اذیت نموده باشد، کسی که در زمان حیات من او را اذیت نماید مثل کسیست که وی را بعد از شهادت من اذیت کرده باشد؟

گفتند:

آری به خدا سوگند!

فرمود:

الحمد لله!

سپس حضرت فاطمه سلام الله عليها فرمود:

پروردگارا! من تو را شاهد می گیرم و این افرادی را که حضور دارند شهود قرار می دهم که این دو نفر، مرا در زمان حیات و موقع مُردن اذیت و آزار نمودند.

به خدا قسم که من اصلاً یک کلمه با شما تکلم نخواهم کرد تا موقعی که خدای خود را ملاقات نمایم و راجع به این عملی که شما با من انجام دادید به پروردگار خود شکایت کنم. ناگاه صدای ابوبکر به او ایلا بلند شد و گفت:

ای کاش مادرم مرا نمی زاد!!!

عمر به ابوبکر گفت:

تعجب می‌کنم از این مردم، چگونه تو را سرپرست و متصدی امور خود قرار دادند، در صورتی

که تو پیرمردی خرفت هستی و برای غضب یک زن، جزع و فزع می کنی و برای خشنودی او خوشحال می شوی! چه مانعی دارد که شخصی، یک زن را خشمناک نماید.

آنگاه برخاستند و خارج شدند.

هنگامی که حضرت فاطمه سلام الله علیها به شهادت خویشتن یقین پیدا کرد به دنبال امّ ایمن که نزد آن حضرت از مؤثّق ترین زنان محسوب می شد فرستاد، وقتی امّ ایمن آمد حضرت زهراء سلام الله علیها به وی فرمود:

اجل من فرا رسیده، علی علیه السلام را نزد من بیاور، موقعی که حضرت امیر علیه السلام آمد فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به آن حضرت فرمود:

ای پسر عمو! من در نظر دارم وصیتی بکنم، تو وصیت مرا گوش کن.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

هر چه دوست داری بگو.

حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود:

فلان زن را که برای فرزندانم نظیر خود من می باشد تزویج نما. یک تابوت که ملائکه شکل آن را به من نشان دادند برایم درست کن.

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

شکل آن تابوت چگونه ست؟

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها اوصاف آن تابوت را برای حضرت علی علیه السلام شرح داد و فرمود:

موقعی که به شهادت رسیدم هر ساعتی از شب و روز که بود جنازه ی مرا بردار. مبدا احدی از دشمنان خدا و رسول او، برای نماز خواندن به جنازه ام حاضر شوند!!

حضرت علی علیه السلام فرمود:

انجام می دهم.

هنگامی که فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به شهادت رسید حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام طبق وصیت آن بانوی معظّمه جنازه اش را شبانه برداشت.

آنگاه شاخه های خرما را آتش زدند و به دنبال جنازه آوردند و از روشنایی آن آتش استفاده کردند تا اینکه نماز بر بدن

حضرت فاطمه سلام الله عليها خواندند و بدن مقدس آن حضرت را شبانه دفن کردند.

وقتی صبح شد ابوبکر و عمر به منظور عیادت آن مظلومه حرکت کردند. در بین راه با مردی از قریش مصادف شدند و به او گفتند:

از کجا می آیی؟

گفت:

در شهادت حضرت زهراء سلام الله عليها به علی بن ابیطالب علیه السلام تسلیت گفتم.

گفتند:

آیا حضرت فاطمه سلام الله عليها از دنیا رفت؟

گفت:

آری، او را شبانه دفن نمودند. آنها پس از اینکه به شدت ناراحت شدند متوجه حضرت امیر علیه السلام گردیدند و به آن حضرت گفتند:

به خدا قسم که تو چیزی از عیوب ما را باقی ننهادی، این کارهای تو حاکی از آن کینه ایست که در سینه ی خود نسبت به ما داری! آیا این چنین نیست که در موقع غسل پیامبر صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ هم، ما را خبر نکردی و با خویشتن همدست نمودی و نیز به پسر ت یاد دادی که پای منبر ابوبکر آمد و فریاد زد:

از منبر پدرم فرود آی!!

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در جواب آنها فرمود:

اگر من قسم بخورم، شما حرف مرا تصدیق می نمایید؟

گفتند:

آری.

حضرت علی علیه السلام پس از اینکه قسم خورد آنها را داخل مسجد کرد و به آنان فرمود:

پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به من وصیت کرد و فرمود:

مبادا غیر از تو، که پسر عموی من می باشی احدی بر بدن من نگاه کند، لذا من با ملائکه بدن آن بزرگوار را غسل می دادم و آنها بدن مقدّس پیغمبر را حرکت می دادند و فضل بن عبّاس در حالی که چشمانش را به وسیله ی یک دستمالی بسته بود آب می ریخت. من

تصمیم گرفتم که پیراهن رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ را از بدن مبارکش بیرون آورم. ناگاه صدایی از خانه بلند شد که من صاحب آن صدا را ندیدم ولی به طور مکرر فریاد می زد:

مبادا پیراهن پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ از بدن مقدّسش خارج نمایی! لذا من دست خود را زیر پیراهن آن حضرت کردم و بدن شریفش را غسل دادم، آنگاه کفن به من تقدیم شد و بدن مبارک او را کفن نمودم، سپس پیراهن وی را از بدن مطهرش خارج نمودم.

اما فرزندم حسن (که می گویند پای منبر آمد و به ابوبکر گفت از منبر پدرم فرود آی) آیا غیر از این است که شما و عموم اهل مدینه می دانید حسن در میان صف نماز جماعت راه می رفت تا نزد پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ می آمد و در حال سجده بر پشت مبارک آن حضرت سوار می شد وقتی رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ سر از سجده برمی داشت یک دست خود را به پشت حسن و دست دیگرش را روی زانوی مبارک خود می نهاد تا اینکه نماز را به این کیفیت تمام می کرد؟

گفتند:

آری ما این موضوع را کاملاً می دانیم.

آنگاه حضرت امیر علیه السلام فرمود:

شما و اهل مدینه عموماً قبول دارید که فرزندم حسن به جانب پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ می شتافت و پس از اینکه بر گردن مقدّس آن حضرت سوار می شد پاهای خود را به نحوی بر سینه ی مبارک آن بزرگوار آویزان می نمود که برق خلخال های حسن علیه السلام از انتهای مسجد مشاهده

می شد و حسن علیه السلام همچنان در آغوش رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ بود تا آن حضرت از خواندن خطبه و سخنرانی فراغت حاصل می نمود؟ موقعی که آن طفل، دیگری را به جای جدّ خود بر فراز منبر ببیند طبیعیست که ناراحت می شود و این منظره برایش ناگوار خواهد شد.

به خدا قسم من این مطلبی را که شما می گوئید به وی تعلیم ندادم و او را مأمور نمودم.

امّیا فاطمه ی اطهر سلام الله علیها، همان زنی بود که به شما اجازه ی عیادت نداد و من برای شما از او اجازه گرفتم و شما سخنانی را که وی با شما گفت دیدید و شنیدید به خدا قسم فاطمه ی زهراء سلام الله علیها خودش به من وصیت کرد تا شما در تشییع جنازه اش حاضر نشوید و نماز بر بدنش نخوانید. من هم شخصی نبودم با وصیتی که او درباره ی شما کرده بود، مخالفت نمایم.

عمر به حضرت امیر علیه السلام گفت:

این همه را از خود دور کن! من می روم قبر فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را می شکافم و بر بدنش نماز می خوانم.

حضرت علی علیه السلام به وی فرمود:

به خدا قسم اگر دنبال یک چنین عملی بروی به آن نمی رسی تا اینکه چشمانت از کاسه خارج شوند، زیرا من قبل از اینکه تو به این هدف برسی جز با شمشیر با تو معامله ای نخواهم کرد!!

سپس بین حضرت امیر علیه السلام و عمر سخنانی ردّ و بدل شد و حضرت علی علیه السلام تصمیم نبرد گرفت.

آنگاه گروهی از مهاجرین و انصار اجتماع نمودند و گفتند:

به خدا قسم ما راضی نیستیم که این گونه سخنان درباره ی پسر

عمو و برادر و وصی پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ گفته شود. نزدیک بود فتنه ای پیا شود، ولی پراکنده شدند.

بیان: «الصُّعْدَاء» نفس کشیدن ممتد را گویند (آه کشیدن).

و در آنجا که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ دو مرتبه می فرماید:

«صدقت، صدقت» یا اینکه دوّمی تأکید است برای اوّلی و یا اینکه دوّمی بر صیغه ی مجهول است از طرف مخاطب و یا اینکه به صیغه ی غایب خوانده می شود که معنای آن این گونه می شود:

درست گفت فاطمه سلام الله علیها زیرا او سخنی نگفته مگر آنچه را شنیده.

و «الصَّقِيع» به چیزی گویند که در شب از آسمان بیاید، شبیه به برف و وقتی می گویند:

«أَجْفَيْتِ السَّرْحَ مِنْ ظَهْرِ الْفَرَسِ» زین را از روی اسب برداشتم، کلمه ی «أَجْفَيْتِ» به معنی برداشتن به کار می رود و «جافاه عنه» یعنی دور کردم او را، شاید در اینجا که حضرت زهرا سلام الله علیها می فرماید:

«يا على جافِ الثَّوبِ» منظور این باشد که بگير لباس (مرا) و آن را از روی من آهسته بردار تا از طرف به طرف دیگر حرکت کنم.

و «الهمهمه» به صدایی که زن برای خوابانیدن طفل ایجاد می کند، گویند.

و «ندر» به معنی ساقط کردن (جدا کردن، برداشتن) آمده است.

و «الملاحاه» به معنی نزاع و دعوا کردن است و «المباسله» حمله کردن در جنگ را گویند و «المستبسل» کسی را گویند که خود را برای مرگ آماده کرده باشد و «استبسل» یعنی خود را در جنگ انداختن، (در حالی که) اراده کرده حتماً خود را به کشتن دهد.

[روایت شماره] (۳۲)

[علل الشرائع] أَبِي، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ، عَنْ ابْنِ عَيْسَى، عَنِ الْبَرْزَنْطِيِّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ

سَالِمٌ، عَنِ الْمُفْضَلِ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

جُعِلْتُ فِدَاكَ مَنْ غَسَلَ فَاطِمَةَ؟

قَالَ:

ذَاكَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

فَكَأَنِّي اسْتَعْظَمْتُ ذَلِكَ مِنْ قَوْلِهِ فَقَالَ:

كَأَنَّكَ ضِيقَتْ مِمَّا أَخْبَرْتُكَ بِهِ؟ قُلْتُ: قَدْ كَانَ ذَلِكَ جُعِلْتُ فِدَاكَ،

قَالَ:

لَا تَضِيقَنَّ فَإِنَّهَا صِدِّيقَةٌ لَا يُغَسَّلُهَا إِلَّا صِدِّيقٌ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ مَرْيَمَ لَمْ يُغَسَّلْهَا إِلَّا عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ.

[الكافي] محمد بن يحيى، عن ابن عيسى، عن عبد الرحمن بن سالم مثله.

در همان کتاب (۵۹۳) با چند واسطه از مفضل روایت می کند که گفت:

به امام جعفر صادق علیه السلام عرض کردم:

فدایت شوم چه کسی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را غسل داد؟

فرمود:

حضرت امیر علیه السلام. من از سخن آن بزرگوار تعجب کردم!! امام علیه السلام فرمود:

گویا از سخن من دچار شگفت شدی؟

گفتم:

آری فدای تو کردم.

فرمود:

تعجب منماید! زیرا چون فاطمه سلام الله علیها صدیقه بود لذا غیر از شخص صدیق، نباید کسی وی را غسل دهد. آیا نمی

دانی که حضرت مریم سلام الله علیها را غیر از عیسی علیه السلام کسی غسل نداد.

در کتاب الکافی جلد ۱، صفحه ی ۴۵۹ حدیث ۴ مثل این حدیث آمده ست.

[روایت شماره] (۳۳)

[قرب الإسناد] ابن طریف، عن ابن علوان، عن جعفر عن أبيه عليهما السلام أن علياً عليه السلام غسل امرأته فاطمة سلام الله عليها بنت رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم.

در کتاب قرب الاسناد (۵۹۴) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام از پدر بزرگوارش روایت می کند که فرمود:

حضرت امیر علیه السلام همسر خود، حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر پیغمبر صلی الله علیه وآله وسلم را غسل داد.

[روایت شماره] (۳۴)

[علل الشرائع] علي بن أحمد بن محمد، عن الأَسَدِيِّ، عن النَّخَعِيِّ، عن النَّوْفَلِيِّ، عن ابنِ البَطَّائِيِّ، عن أبيه قال:

سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَأَيِّ عِلَّةٍ دُفِنَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بِاللَّيْلِ وَ لَمْ تُدْفَنْ بِالنَّهَارِ؟

قال:

لَأَنَّهَا أَوْصَتْ أَنْ لَا يُصَلِّيَ عَلَيْهَا الرَّجُلَانِ الْأَعْرَابِيَانِ (۵۹۵).

بیان: الأعرابیان: الکافران لقوله تعالى «الأعراب أشدُّ كُفْرًا وَ نِفَاقًا» (۵۹۶).

در کتاب علل الشرائع (۵۹۷) با چند واسطه از ابن بطائی از پدرش روایت می کند که گفت:

از امام جعفر صادق علیه السلام جويا شدم برای چه حضرت زهراى اطهر سلام الله علیها شبانه دفن شد و او را روز به خاک نسپردند؟

فرمود:

به علت اینکه آن دو نفر مرد اعرابی به جنازه اش نماز نگذارند.

بیان: منظور از دو مرد عرب (ابابکر و عمر)، آن دو کافر هستند به دلیل فرموده ی خداوند متعال در قرآن مجید سوره ی توبه، آیه ی ۹۷ که می فرماید:

بادیه نشینان عرب، کفر و نفاقشان شدیدتر است.

[علل الشرائع] [الأمالی للصدوق] [ابن موسی، عین ابن زکریا القطان، عین ابن حبیب، عن محمد بن عبید الله و عبد الله بن الصلت الجحدری قالوا: حدثنا ابن عائشه، عن عبد الله بن عبد الرحمن الهمدانی، عن أبيه قال:

لَمَّا دَفَنَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا قَامَ عَلِيٌّ شَفِيرَ الْقَبْرِ وَ ذَلِكُ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ لِأَنَّهُ كَانَ دَفَنَهَا لَيْلاً ثُمَّ أَنْشَأَ يَقُولُ:

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ

وَ كُلُّ الَّذِي دُونَ الْمَمَاتِ قَلِيلٌ

وَ إِنْ افْتَقَادِي وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ

دَلِيلٌ عَلَيَّ أَنْ لَا يَدُومَ خَلِيلٌ

سَتُعْرَضُ عَن ذِكْرِي وَ تُنْسَى مَوَدَّتِي

وَ يَخْدُتُ بَعْدِي لِلْخَلِيلِ خَلِيلٌ

در کتاب امالی صدوق (۵۹۸) با چند واسطه از عبدالرحمن همدانی از پدرش روایت می کند که گفت:

هنگامی که علی بن ابیطالب علیه السلام بدن حضرت

فاطمه ی زهراء سلام الله عليها را شبانه به خاک سپرد در همان موقع، کنار قبر ایستاد و این اشعاری را سرود:

برای هر اجتماعی جداییست و آنچه نُمردنی ست بسیار اندک است.

از دست من رفتن یکی بعد از دیگری، دلیل بر آن است که هیچ دوستی دوام نخواهد داشت.

آیا به زودی از یاد من می روی و محبت تو فراموشم می شود؟ و آیا بعد از تو کس دیگری پیدا می شود که جای تو را بگیرد؟

[روایت شماره] (۳۶)

كِتَابُ الدَّلَائِلِ لِلطَّبْرِيِّ: عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحَشَّابِ، عَنِ زَكَرِيَّا بْنِ يَحْيَى، عَنِ ابْنِ أَبِي زَائِدَةَ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلِمَ مَا تَرَكَ إِلَّا الثَّقَلَيْنِ: كِتَابَ اللَّهِ وَ عِثْرَتَهُ أَهْلَ بَيْتِهِ وَ كَانَ قَدْ أَسْرَّ إِلَى فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَنَّهَا لَأَحَقُّ بِهِ أَوْلُ أَهْلِ بَيْتِهِ لُحُوقًا.

قَالَتْ:

بَيْنَا أَنِّي بَيْنَ الْقَائِمِ وَ الْيَقْظَانِ بَعِيدَ وَفَاهِ أَبِي بِأَيَّامٍ إِذْ رَأَيْتُ كَأَنَّ أَبِي قَدْ أَشْرَفَ عَلَيَّ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ لَمْ أَهْلِكْ نَفْسِي أَنْ نَادَيْتُ يَا أَبَتَاهُ انْقَطِعْ عَنَّا خَيْرُ السَّمَاءِ فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ أَتَتْنِي الْمَلَائِكَةُ صُفُوفًا يَقْدُمُهَا مَلَكَانِ حَتَّى أَخَذَانِي فَصَعِدَا بِي إِلَى السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا أَنَا بِقُصُورٍ مُشِيدَةٍ وَ بَسَاتِينَ وَ أَنْهَارٍ تَطْرُدُ وَ قَصِيرٍ بَعِيدٍ قَصِيرٍ وَ بُسَيْتَانِ بَعِيدِ بُسَيْتَانِ وَ إِذَا قَدْ اطَّلَعَ عَلَيَّ مِنْ تِلْكَ الْقُصُورِ جَوَارٍ كَأَنَّهُنَّ اللَّعْبُ فَهَنَّ يَتَبَاشَرْنَ وَ يَضْحَكْنَ إِلَيَّ وَ يَقُلْنَ: مَرْحَبًا بِمَنْ خُلِقَتِ الْجَنَّةُ وَ خُلِقْنَا مِنْ أَجْلِ أَبِيهَا.

فَلَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تَصِيءُ عَدُوِّي حَتَّى أَدْخَلُونِي إِلَى دَارٍ فِيهَا قُصُورٌ فِي كُلِّ قَصِيرٍ مِنَ الْبُيُوتِ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَ فِيهَا مِنَ السُّنْدُسِ وَ الْإِسْتَبْرَقِ عَلَيَّ

أَسْرَهُ (٥٩٩) وَعَلَيْهَا أَلْحِافٌ مِنْ أَلْوَانِ الْحَرِيرِ وَالدِّيْبَاجِ وَآيَتِهِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَفِيهَا مَوَائِدٌ عَلَيْهَا مِنْ أَلْوَانِ الطَّعَامِ وَفِي تِلْكَ الْجِنَانِ نَهْرٌ مُطْرِدٌ أَشَدُّ بَيَاضاً مِنَ اللَّبَنِ وَ أَطْيَبُ رَائِحَةً مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ، فَقُلْتُ: لِمَنْ هَذِهِ الدَّارُ؟ وَ مَا هَذَا النَّهْرُ؟

فَقَالُوا: هَذِهِ الدَّارُ الْفِرْدَوْسُ الْمَأْعَلَى الَّذِي لَيْسَ بَعِيدُهُ جَنَّةً وَ هِيَ دَارُ أَبِيكَ وَ مَنْ مَعَهُ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ مَنْ أَحَبَّ اللَّهَ، قُلْتُ: فَمَا هَذَا النَّهْرُ؟ قَالُوا: هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي وَعَدَهُ أَنْ يُعْطِيَهُ إِيَّاهُ فَقُلْتُ: فَأَيْنَ أَبِي؟ قَالُوا: السَّاعَةَ يَدْخُلُ عَلَيْكَ.

فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ بَرَزَتْ لِي قُصُورٌ هِيَ أَشَدُّ بَيَاضاً وَ أَنْوَرُ مِنْ تِلْكَ وَ فَرَشٌ هِيَ أَحْسَنُ مِنْ تِلْكَ الْفُرْشِ وَ إِذَا بَفُرْشٍ مُزْتَفِعِهِ عَلَى أَسْرِهِ وَ إِذَا أَبِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ جَالِسٌ عَلَى تِلْكَ الْفُرْشِ وَ مَعَهُ جَمَاعَةٌ، فَلَمَّا رَأَيْتُ أَخَذَنِي فَضَمَّنِي وَ قَبَّلَ مَا بَيْنَ عَيْنَيْ وَ قَالَ:

مَرْحَباً بِابْنَتِي! وَ أَخَذَنِي وَ أَقْعَدَنِي فِي حَجْرِهِ ثُمَّ قَالَ لِي: يَا حَبِيبَتِي أَمَا تَرِينَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ لَكَ وَ مَا تَقْدَمِينَ عَلَيْهِ؟ فَأَرَانِي قُصُوراً مُشْرِقاتٍ فِيهَا أَلْوَانُ الطَّرَائِفِ وَ الْحُلِيِّ وَ الْحَلَلِ وَ قَالَ:

هَذِهِ مَسْكَنُكَ وَ مَسْكَنُ زَوْجِكَ وَ وَلَدَيْكَ وَ مَنْ أَحَبَّكَ وَ أَحَبَّهُمَا فَطِيبِي نَفْساً فَإِنَّكَ قَادِمَةٌ عَلَيَّ إِلَى أَيَّامٍ،

قَالَتْ:

فَطَارَ قَلْبِي وَ اشْتَدَّ شَوْقِي وَ انْتَبَهْتُ مِنْ رَقْدَتِي مَرْعُوبَةً.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

فَلَمَّا انْتَبَهْتُ مِنْ مَرْقَدِهَا صَاحَتْ بِي فَاتَيْتُهَا فَقُلْتُ لَهَا: مَا تَشْتَكِينَ؟ فَحَبَّرْتَنِي بِخَبْرِ الرُّؤْيَا ثُمَّ أَخَذَتْ عَلَيَّ عَهْدَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ أَنَّهَا إِذَا تَوَفَّتْ لَا أُعْلَمُ أَحَدًا إِلَّا أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ أُمَّ أَيْمَنَ وَ فِضَّةَ وَ مِنَ الرِّجَالِ ابْنَيْهَا

وَ عَبْدَ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ وَ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ وَ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ وَ الْمَقْدَادَ وَ أَبَا ذَرٍّ وَ حُذَيْفَةَ وَ قَالَتْ:

إِنِّي أَحَلَلْتُكَ مِنْ أَنْ تَرَانِي بَعْدَ مَوْتِي فَكُنْ مَعَ النُّسُوهِ فِيمَنْ يُعَسِّلُنِي وَ لَا تَدْفِنُنِي إِلَّا لَيْلًا وَ لَا تُعَلِّمُ أَحَدًا قَبْرِي.

فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الَّتِي أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُكْرِمَهَا وَ يَقْبِضَهَا إِلَيْهِ أَقْبَلَتْ تَقُولُ: وَ عَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَ هِيَ تَقُولُ لِي: يَا ابْنَ عَمِّ قَدْ أَتَانِي جِبْرَائِيلُ مُسَلِّمًا وَ قَالَ لِي: السَّلَامُ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ يَا حَبِيبَةَ حَبِيبِ اللَّهِ وَ ثَمَرَةَ فُؤَادِهِ، الْيَوْمَ تُلْحَقِينَ بِالرَّفِيعِ الْمَأْعَلَى وَ جَنَّةِ الْمَأْوَى ثُمَّ انْصَرَفَ عَنِّي. ثُمَّ سَمِعْنَاهَا ثَانِيَةً تَقُولُ وَ عَلَيْكُمْ السَّلَامُ فَقَالَتْ:

يَا ابْنَ عَمِّ هَذَا وَاللَّهِ مِيكَائِيلُ وَ قَالَ لِي كَقَوْلِ صَاحِبِهِ.

ثُمَّ تَقُولُ: وَ عَلَيْكُمْ السَّلَامُ وَ رَأَيْنَاهَا قَدْ فَتَحَتْ عَيْنَيْهَا فَتَحًا شَدِيدًا ثُمَّ قَالَتْ:

يَا ابْنَ عَمِّ هَذَا وَاللَّهِ الْحَقُّ وَ هَذَا عِزْرَائِيلُ قَدْ نَشَرَ جَنَاحَهُ بِالْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ قَدْ وَصَفَهُ لِي أَبِي وَ هَذِهِ صِفَتُهُ، فَسَمِعْنَاهَا تَقُولُ: وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا قَابِضَ الْأَرْوَاحِ عَجَلْ بِي وَ لَا تُعَذِّبْنِي ثُمَّ سَمِعْنَاهَا تَقُولُ: إِلَيْكَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ثُمَّ عَمَّضَتْ عَيْنَيْهَا وَ مَدَّتْ يَدَيْهَا وَ رَجَلَيْهَا كَأَنَّهَا لَمْ تُكُنْ حَيَّةً قَطُّ.

در کتاب دلائل الامامه ی طبری (۶۰۰) با چند واسطه از ابی بصیر از حضرت صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

موقعی که پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ به شهادت رسید غیر از ثقلین یعنی قرآن و اهلیت چیزی به یادگار ننهاد.

آن حضرت آهسته به فاطمه ی زهراء سلام الله عليها فرمود:

تو اولین کسی هستی که از اهل بیتم به من ملحق خواهی شد.

حضرت زهرا ی اطهر سلام الله عليها می فرماید:

چند روز بعد از شهادت پدر بزرگوارم در بین

خواب و بیداری بودم که پدرم را دیدم، وقتی آن حضرت را دیدم نتوانستم خودداری کنم لذا به حضرتش گفتم:

پدر جان! وحی و اخبار آسمانی از ما بریده شد، در همان حینی که من سخن می گفتم ناگاه دیدم چند صف از ملائکه، که دو ملک در جلو آنها بود نزد من آمدند و مرا گرفته به جانب آسمان بردند، موقعی سر خود را بلند کردم مواجه شدم با قصرهایی برافراشته، بستان ها و نه‌های فراوان. پس از هر قصر، قصر دیگری و پس از هر بستان، بستان دیگری به چشم می خورد. ناگاه دیدم دخترانی از آن قصرها متوجه من شدند که مزاح می کردند و به یکدیگر مژده می دادند و به صورت من می خندیدند و می گفتند:

مرحبا به کسی که بهشت برای او خلق شده و ما برای خاطر پدرش آفریده شده ایم!!

ملائکه همچنان مرا بالا می بردند تا اینکه مرا داخل خانه ای نمودند که دارای قصرهایی بود، در هر قصری خانه هایی بود که هیچ چشمی ندیده بود.

سندس و استبرق هایی بر فراز تخت هایی بود. انواع و اقسام لحاف های حریر رنگارنگ و زیبا بر فراز آنها گسترده بودند. ظرف هایی از طلا و نقره وجود داشت، سفره هایی در آنجا بود که حاوی غذاهای رنگارنگ بودند. در آن بهشت نه‌ری بود که از شیر سفیدتر و از مشک اذفر خوشبوتر بود.

من گفتم:

این خانه مال کیست و این نه‌ری چیست؟!

گفتند:

این فردوس اعلیست که بالاتر از آن بهشتی وجود ندارد. این خانه از پدرت رسول خدا صَیِّئِی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ و پیغمبرانی که با آن حضرت باشند و آن افرادی که محبوب خدا هستند، می باشد.

گفتم:

پس این نه‌ری چیست؟

گفتند:

این همان کوثریست که

خدا به پدر بزرگوارت وعده داده ست.

گفتم:

پدرم در کجا است؟

گفتند:

به زودی نزد تو می آید.

در همین حال بودیم که قصرهایی بر من نمودار شد که از قصرهای قبلی سفیدتر و نورانی تر بودند، فرش آنها از فرش قصرهای سابق بهتر بود. فرشی را دیدم که بر فراز تختی انداخته بودند و پدرم رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روی آن نشسته بود و گروهی در حضور آن حضرت بودند. هنگامی که پدرم مرا دید مرا گرفت و میان چشمانم را بوسید و فرمود:

مرحبا به دخترم! آنگاه مرا گرفت و در کنار خود جای داد و به من فرمود:

ای حبیبی من! آیا نمی بینی که خدا چه نعمت ها برای تو آماده کرده و نزد تو چه نعمت هایی خواهد آمد؟ سپس قصرهایی نورانی به من نشان داد که حاوی زر و زیور و حله هایی رنگارنگ بودند.

آنگاه به من فرمود:

اینجا مسکن تو و شوهرت و دو فرزندت و کسی که تو و ایشان را دوست داشته باشد، می باشد. خوشحال باش، زیرا تا چند روز دیگر نزد من خواهی آمد.

پس از این جریان قلبم تپید و شوقم زیاد گردید و در حالی که دچار ترس شده بودم از خواب بیدار شدم.

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید:

حضرت امیر علیه السلام فرمود:

وقتی فاطمه ی اطهر سلام الله علیها از خواب بیدار شد مرا صدا زد، من نزد او آمدم و گفتم:

تو را چه شد؟!

حضرتش جریان خواب خود را شرح داد و از من تعهد گرفت در وقت شهادتش من از زنان، غیر از ام سلمه زوجه ی رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، ام ایمن، فضّه و از مردان غیر

از دو فرزندش، عبدالله بن عباس، سلمان فارسی، عمار بن یاسر، مقداد، ابوذر و حذیفه کسی را آگاه ننمایم.

حضرت فاطمه سلام الله علیها به من فرمود:

من به تو اجازه می دهم که پس از فوت، بدنم را مشاهده کنی، تو با زنان بدن مرا غسل بده و شبانه مرا به خاک بسپار و کسی را از محلّ قبر من آگاه منماید.

وقتی آن شب فرا رسید که خدای رؤوف، فاطمه را گرامی می داشت و او را قبض روح نمود حضرت زهراء سلام الله علیها می فرمود:

علیکم السّلام و به من می فرمود:

ای پسر عمو! این جبرئیل است که به من سلام می کند و می گوید:

این حبیبی حیب خدا و میوه ی قلب اوست! خدا به تو سلام می رساند، تو امروز در جنت المأوی وارد خواهی شد، این مژده را به من داد و رفت.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

برای دوّمین بار شنیدیم که حضرت زهرا سلام الله علیها فرمود:

و علیکم السّلام.

آنگاه به من فرمود:

ای پسر عمو! این میکائیل است که نظیر جبرئیل به من مژده می دهد.

برای سوّمین بار فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

و علیکم السّلام.

آنگاه چشمان خود را به شدّت باز کرد و به من فرمود:

ای پسر عمو! به خدا قسم که این حق است، عزرائیل است که پر و بال خود را در مشرق و مغرب گسترده ست. پدرم اوصاف او را برای من شرح می داد.

سپس شنیدیم که حضرت زهراء سلام الله علیها می فرمود:

«و عليك السلام يا قابض الارواح!» زودتر مرا قبض روح کن که ناراحت نباشم.

پس از این جریان شنیدیم که می فرمود:

یا رب به سوی تو می آیم، نه به سوی آتش سپس چشمان خود را بست و دست و

پای خود را کشید و گویا اصلاً فاطمه هرگز زنده نبوده ست.

[روایت شماره] (۳۷)

[الأمالی للصدوق] المکتب، عن العلوئی، عن الفزازی، عن مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ الزَّيَّاتِ، عن سَلِيمَانَ بْنِ حَفْصِ الْمَرْوَزِيِّ، عن ابنِ طَرِيفٍ، عن ابنِ نُباتَةَ قَالَ:

سُئِلَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ عِلِّهِ دَفْنِهِ لِفاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ لَيْلًا فَقَالَ:

إِنَّهَا كَانَتْ سَاخِطَةً عَلَى قَوْمٍ كَرِهَتْ حُضُورَهُمْ جِنَازَتَهَا وَ حَرَامٌ عَلَى مَنْ يَتَوَلَّاهُمْ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ وُلْدِهَا.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۶۰۱) با چند واسطه از ابن نباته نقل می کند که گفت:

از حضرت امیر علیه السلام سؤال شد برای چه بود که حضرت فاطمه سلام الله علیها شبانه دفن شد؟

فرمود:

برای اینکه آن بانو بر گروهی خشمناک بود، لذا دوست نداشت برای تشییع جنازه اش حاضر شوند و بر کسی که آن گروه را دوست داشته باشد حرام است که بر بدن فرزندان آن بانو نماز بگذارد.

[روایت شماره] (۳۸)

[الأمالی للشیخ الطوسی] المفیّد، عن مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَنْصُورِيِّ، عن سَلِيمَانَ بْنِ سَهْلٍ، عن عِيسَى بْنِ إِسْحَاقَ الْقُرَشِيِّ، عن حَمْدَانَ بْنِ عَلِيٍّ الْخَفَافِ، عن ابنِ حُمَيْدٍ، عن الثَّمَالِيِّ، عن أَبِي جَعْفَرِ الْبَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، عن أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عن مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ، عن أَبِيهِ قَالَ:

لَمَّا مَرَضَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللهُ عَلَيْهَا بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ مَرَضَتَهَا الَّتِي تُوفِّيَتْ فِيهَا وَ ثُقُلَتْ (۶۰۲) جَاءَهَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عَائِدًا فَقِيلَ لَهُ إِنَّهَا ثَقِيلَةٌ وَ لَيْسَ يَدْخُلُ عَلَيْهَا أَحَدٌ فَانصَرَفَ إِلَى دَارِهِ وَ أَرْسَلَ إِلَيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لِرَسُولِهِ: قُلْ لَهُ: يَا ابْنَ أَخِ عَمِّكَ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ لَكَ: لِلَّهِ قَدْ فَجَأَنِي مِنَ الْعَمِّ بِشكَاةِ حَبِيبِهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

وَسَلَّمَ وَقَرَّهَ عَيْنَيْهِ وَعَيْنِي فَاطِمَةَ مَا هَدَنِي وَإِنِّي لَا أَظُنُّهَا أَوْلَنَا لِحُوقًا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَخْتَارُ لَهَا وَيَحْبُوهَا وَيُزَلِّفُهَا لِرَبِّهِ، فَإِنْ كَانَ مِنْ أَمْرٍ مَا لَا بُدَّ مِنْهُ، فَاجْمَعْ - أَنَا لَكَ الْفِدَاءُ - الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارَ حَتَّى يُصِيبُوا الْأَجْرَ فِي حُضُورِهَا وَالصَّلَاةِ عَلَيْهَا وَفِي ذَلِكَ جَمَالٌ لِلدِّينِ.

فَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِرَسُولِهِ وَأَنَا حَاضِرٌ عِنْدَهُ: أَبْلُغْ عَمِّي السَّلَامَ وَقُلْ لَا عَدِمْتُ إِشْفَاقَكَ وَتَحِيَّتَكَ وَقَدْ عَرَفْتُ مَشُورَتَكَ وَرَأَيْكَ فَضْلَهُ، إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لَمْ تَزَلْ مَظْلُومَةً، مِنْ حَقِّهَا مَمْنُوعَةٌ وَعَنْ مِيرَاثِهَا مَدْفُوعَةٌ، لَمْ تُحْفَظْ فِيهَا وَصِيَّتُهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَلَا رُعِيَ فِيهَا حَقُّهُ وَلَا - حَقُّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَكَفَى بِاللَّهِ حَاكِمًا وَمِنَ الظَّالِمِينَ مُتَّقِمًا وَ أَنَا أَسْأَلُكَ يَا عَمُّ أَنْ تَسْمَحَ لِي بِتَزُكِّ مَا أَشْرَتْ بِهِ فَإِنَّهَا وَصِيَّتِي بِسِتْرِ أَمْرِهَا.

قَالَ:

فَلَمَّا أَتَى الْعَبَّاسَ رَسُولُهُ بِمَا قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

يَغْفِرُ اللَّهُ لِابْنِ أَخِي فَإِنَّهُ لَمَغْفُورٌ لَهُ إِنْ رَأَى ابْنَ أَخِي لَا يُطْعَنُ فِيهِ، إِنَّهُ لَمْ يُؤَلِّمْ لِعَبْدِ الْمُطَّلِبِ مَوْلُودًا أَعْظَمَ بَرَكَةً مِنْ عَلِيٍّ إِلَّا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِنْ عَلِيًّا لَمْ يَزَلْ أَسْبَقَهُمْ إِلَى كُلِّ مَكْرَمَةٍ وَأَعْلَمَهُمْ بِكُلِّ فَضِيلَةٍ وَأَشَجَعَهُمْ فِي الْكُرْبِيِّهِ وَأَشَدَّهُمْ جِهَادًا لِلْأَعْدَاءِ فِي نُصْرَةِ الْحَنِيفِيَّةِ وَأَوَّلَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

در کتاب امالی شیخ طوسی (۶۰۳) با چند واسطه از امام باقر علیه السلام از پدر بزرگوارشان از عمار بن یاسر روایت می کند

که

گفت:

در آن مرضی که فاطمه ی زهراء سلام الله عليها به شهادت رسید و حال او سنگین شد و عباس بن عبدالمطلب برای عیادت آن حضرت آمد به عباس گفتند:

حال حضرت فاطمه سلام الله عليها سنگین است و کسی نزد او نمی رود. عباس به سوی خانه ی خود بازگشت و شخصی را نزد حضرت علی علیه السلام فرستاد و گفت:

از قول من به حضرت امیر علیه السلام بگو: عموی تو به تو سلام می رساند و می گوید:

به خدا قسم که غم و اندوه حبیبه و نور چشم رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِّمْ و نور چشم من، مرا به شدت رنج می دهد، من این طور گمان می کنم آن بانو زودتر از همه ی ما به رسول خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِّمْ ملحق شود و خدا او را برمی گزیند و به رحمت خود نزدیک می کند.

فدایت شوم اگر فاطمه ی اطهر سلام الله عليها به شهادت برسد مهاجرین و انصار را آگاه کن تا برای تشییع جنازه اش و نماز خواندن بر بدنش حاضر شوند و ثواب ببرند، زیرا این عمل باعث سرافرازی دین می شود.

راوی می گوید:

من در حضور حضرت امیر علیه السلام بودم که به فرستاده ی عباس بن عبدالمطلب فرمود:

سلام مرا به عمویم برسان و به وی بگو: لطف و مرحمت تو زیاد شود، من از مشورت تو آگاه شدم، رأی و نظریه ی تو بسیار نیکو است. ولی فاطمه دختر پیغمبر خدا صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِّمْ دائماً مظلوم، از حقّ خود ممنوع، از میراث خویشتن محروم بوده ست. ملاحظه ی آن وصیتی را که پیامبر درباره اش کرده نمودند. حقّ آن حضرت و حقّ خدا را

رعایت نکردند، کافیست که خدا بین ما و آنان حکم کند و از ظالمین انتقام بگیرد.

ای عمو! من از تو خواهش می کنم از این مطلبی که گفתי صرف نظر فرمایی، زیرا فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به من وصیت کرده که امر شهادت او را پوشیده بدارم.

زمانی که فرستاده ی عباس نزد او بازگشت و جواب حضرت امیر علیه السلام را برای وی شرح داد عباس گفت:

خدا برادرزاده ی مرا بیامرزد، زیرا رأی برادرزاده ی من عیبی ندارد، غیر از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ نوزادی برای عبدالمطلب متولد نشد که از لحاظ خیر و برکت از حضرت علی علیه السلام بزرگتر باشد، حَقًّا که حضرت علی علیه السلام در هر بزرگواری و فضیلتی بر همه ی آنان سبقت گرفت، ایشان از همه شجاع تر و دربارہ ی نصرت دین خدا از همه بیشتر با دشمنان جهاد نمود. علی اولین کسیست که به خدا و رسول ایمان آورد.

[روایت شماره] (۳۹)

[الخصال] مُحَمَّدُ بْنُ عُمَيْرِ الْبَغْدَادِيِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الْكَرِيمِ، عَنْ عَبَّادِ بْنِ صُهَيْبٍ، عَنْ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْعَمَرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

خُلِقَتِ الْأَرْضُ لِسَبْعَةٍ بِهِمْ يُرْزَقُونَ وَ بِهِمْ يُنْمَطَرُونَ وَ أَبُو ذَرٍّ وَ سَلْمَانَ وَ الْمُقَدَّادَ وَ عَمَّارًا وَ حُذَيْفَةَ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَنَا إِمَامُهُمْ وَ هُمُ الَّذِينَ شَهِدُوا الصَّلَاةَ عَلَيَّ فَاطْمَنَ.

[رجال الكشي] جبرئیل بن أحمد، عن الحسين بن خرزاد، عن ابن فضال، عن ثعلبه، عن زراره، عن أبي جعفر، عن أبيه، عن جدّه: مثله.

در کتاب خصال (۶۰۴) با چند واسطه از حضرت امیر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

زمین به خاطر هفت

نفر خلق شده که مردم به واسطه ی آنان رزق و روزی داده می شوند و باران برای آنان می آید و یاری می شوند. (آن هفت نفر عبارتند از: ابوذر، سلمان، مقداد، عمار، حذیفه و عبدالله بن مسعود.

حضرت امیر علیه السلام می فرماید:

من امام آنان هستم، ایشان بودند که بر بدن فاطمه ی اطهر سلام الله علیها نماز خواندند.

در رجال کشی صفحه ی ۶ حدیث ۱۳ مثل این حدیث با کمی اختلاف در لفظ آمده ست.

[روایت شماره] (۴۰)

[المجالس للمفید] [الأمالی للشیخ الطوسی] [المفید]: عَنِ الصَّدُوقِ، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ، عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ الرَّازِيِّ، عَنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ الْهَرَمَرَازِيِّ، (۶۰۵) عَنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ، عَنِ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ قَالَ:

لَمَّا مَرَضَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَصَّتْ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يَكْتُمَ أَمْرَهَا وَيُخْفِيَ خَبَرَهَا وَلَا يُؤْذِنَ أَحَدًا بِمَرَضِهَا، فَفَعَلَ ذَلِكَ وَكَانَ يُمَرِّضُهَا بِنَفْسِهِ وَتُعِينُهُ عَلَى ذَلِكَ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ رَحِمَهَا اللَّهُ، عَلَى اسْتِشْرَارٍ بِذَلِكَ كَمَا وَصَّتْ بِهِ، فَلَمَّا حَضَرَتْهَا الْوَفَاءُ وَصَّتْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يَتَوَلَّى أَمْرَهَا وَيُدْفِنَهَا لَيْلًا وَيُعْفَى قَبْرَهَا، فَتَوَلَّى ذَلِكَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَدَفَنَهَا وَعَفَى مَوْضِعَ قَبْرِهَا.

فَلَمَّا نَفَضَ يَدَهُ مِنْ تُرَابِ الْقَبْرِ، هَاجَ بِهِ الْحُزْنُ، فَأَرْسَلَ دُمُوعَهُ عَلَى خَدَّيْهِ وَحَوْلَ وَجْهِهِ إِلَى قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ ابْنَتِكَ وَحَبِيبَتِكَ وَقُرَّةِ عَيْنِكَ وَزَائِرَتِكَ وَالْبَائِتَةِ فِي الثَّرَى بِبِقِيعِكَ، الْمُخْتَارِ اللَّهُ لَهَا سُرْعَةَ اللَّحَاقِ بِكَ، قَلَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَنْ صَفِيَّتِكَ

صَبْرِي وَ ضَعْفَ عَنْ سَيِّدِهِ النَّسَاءِ تَجَلَّدِي، إِلَّا- أَنْ فِي النَّأْسِي لِي بِسَيِّئَتِكَ وَ الْحُزْنَ الَّذِي حِيلَ بِي لِفِرَاقِكَ، مَوْضِعَ التَّعْرَى وَ لَقَدْ
وَسَدَّتْكَ فِي مَلْحُودِ قَبْرِكَ، بَعْدَ أَنْ فَاضَتْ نَفْسُكَ عَلَى صَدْرِي وَ عَمَّضَتْكَ بِيَدِي وَ تَوَلَّيْتُ أَمْرَكَ بِنَفْسِي.

نَعَمْ وَ فِي كِتَابِ اللَّهِ أَنْعَمَ الْقَبُولِ، «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» (٦٠٦)، قَدْ اسْتَرْجَعْتَ الْوَدِيعَةَ وَ أَخَذْتَ الرَّهِيْنَةَ وَ اخْتَلَسْتَ الزَّهْرَاءَ،
فَمَا أَقْبَحَ الْخَضْرَاءَ وَ الْعَبْرَاءَ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

أَمَّا حُزْنِي فَسَرْمَدٌ وَ أَمَّا لَيْلِي فَمَسْهَدٌ، لَا يَبْرُحُ الْحُزْنُ مِنْ قَلْبِي أَوْ يَخْتَارَ اللَّهُ لِي دَارَكَ الَّتِي فِيهَا أَنْتَ مُقِيمٌ، كَمَدٌ مُقَيِّحٌ وَ هَمٌّ مُهَيِّجٌ،
سَرْعَانَ مَا فَرَّقَ [اللَّهُ] بَيْنَنَا وَ إِلَى اللَّهِ أَشْكُو وَ سَيِّئَتُكَ ابْتِثَارٌ بَطَّأهُرٍ أَمَّتْكَ عَلَيَّ وَ عَلَى هَضْمِهَا حَقَّهَا فَاسْتَحْبِرْهَا الْحَالَ، فَكَمْ مِنْ
عَلِيلٍ مُعْتَلِجٍ بَصْدَرِهَا لَمْ تَجِدْ إِلَيَّ بَثَّةً سَبِيلاً وَ سَتَقُولُ وَ «يَحْكُمُ اللَّهُ وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ» (٦٠٧).

سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَلَامٌ مُودَّعٌ لَا سِيَمَ (٦٠٨) وَ لَا قَالٍ، فَإِنْ أَنْصَرِفَ فَلَا عَنْ مَلَالَةٍ وَ إِنْ أَقِمَ فَلَا عَنْ سُوءِ ظَنِّي بِمَا وَعَدَ اللَّهُ
الصَّابِرِينَ، الصَّبْرُ أَيْمَنُ وَ أَجْمَلُ وَ لَوْلَا- غَلَبَهُ الْمُسِيئَاتُ عَلَيْنَا، لَجَعَلْتُ الْمَقَامَ عِنْدَ قَبْرِكَ لِرَامًا وَ التَّنَبُّثَ عِنْدَهُ مَعْكُوفًا وَ لَاعَوْلْتُ
إِعْوَالَ الثَّكَلَى عَلَى جَلِيلِ الرَّزِيَّةِ، فَبِعَيْنِ اللَّهِ تُدْفَنُ بِنَّتِكَ سِرًّا وَ يُهْتَضَمُ حَقُّهَا قَهْرًا وَ يُمْنَعُ إِزْنُهَا جَهْرًا وَ لَمْ يَطُلِ الْعَهْدُ وَ لَمْ يَخْلُقْ
مِنْكَ الذُّكْرُ، فَاِلَى اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ الْمُشْتَكَى وَ فِيكَ أَجْمَلُ الْعَزَاءِ، فَصَلَّوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

در کتاب مجالس و امالی شیخ مفید (٦٠٩) با چند واسطه از حضرت امام حسین علیه السلام روایت می کند که فرمود:

هنگامی که فاطمه دختر

پیامبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مریض شد به حضرت امیر علیه السلام وصیت کرد که موضوع مرض وی را مخفی بدارد و احدی را از مریضی او باخبر ننماید.

حضرت علی علیه السلام به وصیت او عمل کرده و شخصاً خود آن بزرگوار پرستاری فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را عهده دار بود و اسماء بنت عمیس راجع به پرستاری فاطمه سلام الله علیها طبق وصیت آن حضرت، به امیرالمؤمنین علی علیه السلام کمک می کرد. وقتی موقع شهادت حضرت فاطمه سلام الله علیها فرا رسید وصیت کرد که حضرت امیر علیه السلام متصدی امر آن بانو شود، شبانه او را دفن کند و قبر مطهرش را مخفی نماید.

حضرت علی علیه السلام این وصیت را پذیرفت و شبانه او را به خاک سپرد و قبرش را مخفی نمود.

هنگامی که از دفن فاطمه فارغ شد، ناگهان حزن و اندوه شدیدی به حضرتش هجوم آورد و اشک از چشمانش سرازیر شد و چهره ی خود را به سوی قبر رسول خدا بازگردانید و گفت:

سلام من بر تو باد ای رسول خدا! و سلام بر تو از سوی دخترت و نور چشمت که به زیارت آمده، همان که در بقعه ات زیر خاک آرمی ده است و خداوند برای او چنان خواست که هر چه زودتر به تو ملحق شود. ای رسول خدا! صبرم از فراق دختر برگزیده ات کاهش یافته و شکیبایی من از دوری سرور زنان از دست رفته، جز آنکه همان گونه که در مصیبت جانگداز تو شکیبایی ورزیدم در اینجا نیز صبر پیشه کنم، چرا که من خود با دست خویش تو را در قبر نهادم

و (به هنگام جان دادن سر در آغوش من داشتی آن طور که) جان تو از میان سینه و گلوی من گذشت.

آری در کتاب خدا برای من برترین پذیرش و تحمّل آمده است که فرموده:

«ما همه از خداییم و همگی به سوی او بازمی گردیم» (۶۱۰). امانت بازگردانده و گروگان تحویل داده و زهرا از دستم ربوده شد، ای رسول خدا! چقدر این آسمان نیلگون و زمین تیره در نظرم زشت جلوه می کند.

راجع به اندوهم چه بگویم که همیشگیست و شبم که به بیداری می گذرد و غم از دل من، رخت برنمی بندد تا خداوند خانه ای را که تو در آن اقامت داری (بهشت برین) برایم برگزیند. غصّه ای دارم جگرسوز و اندوهی شورانگیز، چه زود میان ما جدایی افتاد و تنها به خدا شکایت می برم.

به زودی دخترت تو را، از همدست شدن امتت علیه من خبر می دهد، پس به اصرار از او پرس و احوال را از او جویا شو که چه بسا سوزها داشت که در سینه اش می جوشید و راهی برای شرح و بیرون ریختن آن نداشت و اکنون خواهد گفت و خدا داوری خواهد کرد و او بهترین داوران است.

سلام بر شما سلام وداع کننده ای که نه خشمگین است و نه دلتنگ، که اگر بازگردم از روی دلتنگی نیست و اگر بمانم از بدگمانی نسبت به آنچه خداوند به صابران وعده داده، نمی باشد. باز هم شکیبایی مبارک تر و زیباتر است که اگر بیم غلبه چیره شوندگان نمی بود برای همیشه در اینجا می ماندم و درنگ می نمودم و بر این مصیبت بزرگ چونان زنان عزیز مرده شیون می کردم، همچنان که خداوند نظاره می فرماید، دخترت پنهانی به خاک

سپرده می شود و حَقش پایمال و از ارثش ممنوع می گردد با آنکه دیر زمانی نگذشته و یاد تو کهنه نگشته ست. ای رسول خدا، شکایت نزد خداوند بلند مرتبه برده می شود و بهترین صبر و دلداری و عزاداری درباره ی توست، درود و رحمت و برکات خداوند یکتا و آفریدگار جهانیان بر تو و او باد!

[روایت شماره] (۴۱)

عُيُونُ الْمُعْجَزَاتِ لِلسَّيِّدِ الْمُرْتَضَى رَحِمَهُ اللهُ: رُوِيَ أَنَّ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللهِ عَلَيْهَا تُوفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانُ عَشْرَةَ سِنَةً وَ شَهْرَانِ وَ أَقَامَتْ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خَمْسَةَ وَ سَبْعِينَ يَوْمًا وَ رُوِيَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَ تَوَلَّى غُسْلَهَا وَ تَكْفِينَهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَخْرَجَهَا وَ مَعَهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فِي اللَّيْلِ وَ صَلَّى عَلَيْهَا وَ لَمْ يَعْلَمْ بِهَا أَحَدٌ وَ دَفَنَهَا فِي الْبُقْعِ وَ جَدَّدَ أَرْبَعِينَ قَبْرًا فَاسْتَشْكَلَ عَلَى النَّاسِ قَبْرَهَا فَأَصْبَحَ النَّاسُ وَ لَمْ يَعْصُهُمْ بَعْضًا وَ قَالُوا: إِنَّ نَبِيَّنَا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ خَلَّفَ بِنْتًا وَ لَمْ نَحْضُرْ وَ فَاتَهَا وَ الصَّلَاةَ عَلَيْهَا وَ دَفَنَهَا وَ لَا نَعْرِفُ قَبْرَهَا فَزُورَهَا.

فَقَالَ مَنْ تَوَلَّى الْأَمْرَ: هَاتُوا مِنْ نِسَاءِ الْمُسْلِمِينَ مَنْ تَبَشُّ هَذِهِ الْقُبُورَ، حَتَّى نَجِدَ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللهِ عَلَيْهَا فَنُصِّئَ لِي عَلَيْهَا وَ نَزُورَ قَبْرَهَا، فَبَلَغَ ذَلِكَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَخَرَجَ مُغْضَبًا قَدْ احْمَرَّتْ عَيْنَاهُ وَ قَدْ تَقَلَّدَ سَيْفَهُ ذَا الْفَقَارِ حَتَّى بَلَغَ الْبُقْعِ وَ قَدْ اجْتَمَعُوا فِيهِ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَوْ نَبَشْتُمْ قَبْرًا مِنْ هَذِهِ الْقُبُورِ لَوَضَعْتُ السَّيْفَ فِيكُمْ، فَتَوَلَّى الْقَوْمُ عَنِ الْبُقْعِ.

سید مرتضی در کتاب عیون المعجزات (۶۱۱) می نگارد روایت شده:

سن حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها در موقع شهادت هجده سال و دو ماه بود و بعد از پیغمبر خدا مدت ۷۵ روز

و روایت شده که ۴۰ روز زنده بودند.

حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام متصدی غسل و کفن آن بانو شد. جنازه ی آن بانوی مظلومه را شبانه با امام حسن و امام حسین علیهما السلام خارج نموده، نماز بر بدنش خواندند کسی را از این جریان آگاه ننمودند، بدن مقدّسش را در بقیع دفن کرد، صورت چهل قبر تشکیل داد تا قبر او تشخیص داده نشود. وقتی مردم شنیدند یکدیگر را ملامت و سرزنش کردند و گفتند:

بیغمبر ما، یک دختر به جای نهاد و ما موقع فوت و نماز و دفن او حاضر نشدیم و قبر او را نمی دانیم که زیارتش کنیم؟!

آن کسی که متصدی امر خلافت بود گفت:

زنان مسلمین را بیاورید تا این قبرها را بشکافند و ما جنازه ی فاطمه سلام الله علیها را پیدا کنیم و بر آن نماز بخوانیم و قبرش را زیارت نماییم.

موقعی که این سخن به گوش حضرت امیر علیه السلام رسید در حالی خارج شد که خشمناک و چشمان مبارکش سرخ و ذوالفقار را حمایل کرده بود. با همین حالت آمد تا وارد بقیع که آنان اجتماع کرده بودند شد، آنگاه فرمود:

اگر یکی از این قبرها را بشکافید این شمشیر را در میان شما می گذارم (و همه را از دم شمشیر می گذرانم) پس از این جریان بود که آن گروه از بقیع خارج شدند.

[روایت شماره] (۴۲)

[تهذیب الأحکام] سَيَلَمَهُ بِنُ الْخَطَّابِ، عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ، عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

سَأَلْتُهُ عَنْ أَوَّلِ مَنْ جُعِلَ لَهُ النَّعْشُ؟

فَقَالَ:

فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

وَسَلَّمَ.

در کتاب تهذیب (۶۱۲) با چند واسطه از سلیمان بن خالد روایت می کند که گفت:

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام جويا شدم، اولین تابوت را برای چه کسی ساختند؟

فرمود:

برای حضرت فاطمه سلام الله علیها دختر حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

[روایت شماره] (۴۳)

[تهذیب الأحكام] سَلِمَةُ بْنُ الْخَطَّابِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا، عَنْ أَبِيهِ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ الْمُثَنَّى، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحَدَّاءِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

أَوَّلُ نَعْشٍ أُخْرِدَتْ فِي الْإِسْلَامِ نَعْشُ فَاطِمَةَ إِنَّهَا اشْتَكَّتْ شَكْوَتَهَا الَّتِي قُبِضَتْ فِيهَا وَقَالَتْ لِأَسْمَاءَ: إِنِّي نَحَلْتُ وَذَهَبَ لِحِمِي أَلَا تَجْعَلِينَ لِي شَيْئًا يَسْتُرُنِي؟

قَالَتْ أَسْمَاءُ: إِنِّي إِذْ كُنْتُ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ رَأَيْتُهُمْ يَصْنَعُونَ شَيْئًا أَفَلَا أَضْعُ لَكَ فَإِنْ أَعْجَبَكَ أَضْعُ لَكَ؟
قَالَتْ:

نَعَمْ فَدَعْتُ بِسَرِيرٍ فَأَكْبَتُهُ لَوَجْهِهِ، ثُمَّ دَعْتُ بِجِرَائِدٍ فَشَدَدْتُهُ عَلَى قَوَائِمِهِ ثُمَّ جَلَلْتُهُ ثَوْبًا فَقَالَتْ:

هَكَذَا رَأَيْتُهُمْ يَصْنَعُونَ فَقَالَتْ: اصْنَعِي لِي مِثْلَهُ اسْتُرِينِي سَتْرَكِ اللَّهُ مِنَ النَّارِ.

نیز در همان کتاب (۶۱۳) از حضرت صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

اولین تابوتی که در اسلام ساخته شد تابوت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بود. زیرا آن بانو در آن بیماری که از دنیا رفت به اسماء فرمود:

من لاغر شده ام و گوشت بدنم از بین رفته است، آیا یک چیزی که بدنم را بپوشاند برای من درست نمی کنی؟ اسماء گفت:

آن موقعی که من در حبشه بودم یک نوع تابوت می ساختند، اگر مایل باشی من شکل آن را به تو نشان دهم؟

فرمود:

مانعی ندارد. اسماء گفت:

یک تختی را آوردند، آنگاه آن تخت را برعکس به روی زمین نهاد، دستور داد تا شاخه های خرمایی هم آوردند، آن شاخه های خرما را به پایه های آن تخت تابید و یکپارچه روی

آنها انداخت و گفت:

این شکل همان تابوتیست که من دیدم.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها فرمود:

نظیر این تابوت را برای من بساز و بدنم را به وسیله ی آن بپوشان! خدا بدن تو را از آتش محفوظ بدارد!

[روایت شماره] (۴۴)

مِنْ بَعْضِ كُتُبِ الْمَنَاقِبِ الْقَدِيمَةِ: اِخْتَلَفَ الرُّوَايَاتُ فِي وَقْتِ وَفَاتِهَا فِي رِوَايَةِ أَنَّهَا بَقِيَتْ بَعِيدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ شَهْرَيْنِ. وَ فِي رِوَايَةِ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ وَ فِي رِوَايَةِ مِائَةَ يَوْمٍ وَ فِي رِوَايَةِ ثَمَانِيَةَ أَشْهُرٍ.

وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ الْعَاصِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ: ، عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ فَاطِمَةَ سَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهَا لَمَّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ كَأَنَّ تَقُولُ: وَابْتَاهُ مِنْ رَبِّي مَا أَدْنَاهُ، وَابْتَاهُ جَنَّانَ الْخُلْدِ مَثْوَاهُ، وَابْتَاهُ يُكْرِمُهُ رَبُّهُ إِذَا آتَاهُ، يَا ابْتَاهُ الرَّبِّ وَ الرَّسُلُ تُسَلِّمُ عَلَيْهِ حِينَ تَلْقَاهُ.

فَلَمَّا مَاتَتْ فَاطِمَةُ سَلَّمَ اللَّهُ عَلَيْهَا قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَرْثِيهَا: «لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ» الْأُبَيَاتِ.

وَ ذَكَرَ الْحَاكِمُ أَنَّ فَاطِمَةَ لَمَّا مَاتَتْ أَنْشَأَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

نَفْسِي عَلَى زَفْرَاتِهَا مَحْبُوسَةٌ

يَا لَيْتَهَا خَرَجَتْ مَعَ الزَّفَرَاتِ

لَا خَيْرَ بَعْدَكَ فِي الْحَيَاةِ وَ إِنَّمَا

أَبْكِي مَخَافَةَ أَنْ تَطُولَ حَيَاتِي

وَ عَنْ سَيِّدِ الْحَفَاطِ أَبِي مُنْصُورِ الدَّيْلَمِيِّ بِإِسْنَادِهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْحَسَنِ دَخَلَ عَلَى هِشَامِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ وَ عِنْدَهُ الْكَلْبِيُّ، فَقَالَ هِشَامٌ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ! كَمْ بَلَّغَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ مِنَ السُّنِّ؟

فَقَالَ:

بَلَّغَتْ ثَلَاثِينَ فَقَالَ لِلْكَلْبِيِّ: مَا تَقُولُ؟

قَالَ:

بَلَّغَتْ خَمْسًا وَ ثَلَاثِينَ، فَقَالَ هِشَامٌ لِعَبْدِ اللَّهِ: أَلَا تَسْمَعُ مَا يَقُولُ الْكَلْبِيُّ؟

فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ سَلْنِي عَنْ أُمِّي فَأَنَا أَعْلَمُ بِهَا وَ سَلِ الْكَلْبِيَّ عَنْ أُمَّهِ فَهُوَ أَعْلَمُ بِهَا.

وَ عَنِ الْعَاصِمِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدٍ

بْنِ عُمَرَ قَالَ:

تُوفِّيَتْ فَاطِمَةُ سَلامَ اللهِ عَلَيْهَا بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ لِثَلَاثِ لَيَالٍ خَلَوْنَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ هِيَ بِنْتُ تِسْعٍ وَ عِشْرِينَ
أَوْ نَحْوِهَا.

وَ ذَكَرَ أَبُو عَبْدِ اللهِ بِنُ مَنْدَةَ الْأَصْمَفَهَانِي فِي كِتَابِ الْمَعْرِفَةِ أَنَّ عَلِيًّا تَزَوَّجَ فَاطِمَةَ بِالْمَدِينَةِ بِعِيدِ سِنِهِ مِنَ الْهَجْرَةِ وَ بَنَى بِهَا بَعْدَ ذَلِكَ
بِنَحْوِ مِنْ سِنِهِ وَ وُلِدَتْ لِعَلِيِّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ الْمُحْسِنِ وَ أُمِّ كُلثُومِ الْكُبْرَى وَ زَيْنَبِ الْكُبْرَى:

وَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ: تُوفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانُ وَ عِشْرُونَ سِنَةً وَ قِيلَ: سَبْعٌ وَ عِشْرُونَ سِنَةً وَ فِي رِوَايَةٍ أَنَّهَا وُلِدَتْ عَلَى رَأْسِ سِنِهِ
إِحْدَى وَ أَرْبَعِينَ مِنْ مَوْلِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَيَكُونُ سِنُهَا عَلَى هَذَا ثَلَاثًا وَ عِشْرِينَ وَ الْأَكْثَرُ عَلَى أَنَّهَا كَانَتْ بِنْتُ
تِسْعٍ وَ عِشْرِينَ أَوْ ثَلَاثِينَ.

وَ ذَكَرَ وَهْبُ بْنُ مُبَيَّهٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهَا بَقِيَتْ أَرْبَعِينَ يَوْمًا بَعْدَهُ وَ فِي رِوَايَةٍ سِتَّةَ أَشْهُرٍ وَ سَاقَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْحَدِيثَ إِلَى أَنْ قَالَ:

لَمَّا تُوفِّيَتْ سَلامَ اللهِ عَلَيْهَا شَقَّتْ أَسْمَاءُ جَبِيهَا وَ خَرَجَتْ فَتَلَقَّاهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ فَقَالَا: أَيْنَ أُمَّنَا؟ فَسَكَتَتْ فَدَخَلَا الْبَيْتَ فَإِذَا هِيَ
مُتَمَتِّدَةٌ فَحَرَّكَهَا الْحُسَيْنُ فَإِذَا هِيَ مَيِّتَةٌ، فَقَالَ:

يَا أَخَاهُ آجَرَكَ اللهُ فِي الْوَالِدَةِ وَ خَرَجَا يُنَادِيَانِ: يَا مُحَمَّدَاهُ يَا أَحْمَدَاهُ الْيَوْمَ جُدَّدَ لَنَا مَوْتُكَ إِذْ مَاتَتْ أُمَّنَا.

ثُمَّ أَخْبَرَ عَلِيًّا وَ هُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَعُثِيَ عَلَيْهِ حَتَّى رُشَّ عَلَيْهِ الْمَاءُ ثُمَّ أَفَاقَ فَحَمَلَهَا حَتَّى أَدْخَلَهَا بَيْتَ فَاطِمَةَ وَ عِنْدَ رَأْسِهَا أَسْمَاءُ
تَبْكِي وَ تَقُولُ: وَآيَتِي أَمِي مُحَمَّدٍ، كُنَّا نَتَعَزَّى فَاطِمَةَ بِعِيدِ مَوْتِ حَيْدُكُمْ كَمَا فَبِمَنْ نَتَعَزَّى بِعِيدِهَا فَكَشَفَ عَلِيُّ عَنْ وَجْهِهَا فَإِذَا بِرُفْعِهِ عِنْدَ
رَأْسِهَا فَنَظَرَ فِيهَا فَإِذَا فِيهَا:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَذَا مَا أَوْصَتْ بِهِ فَاطِمَةُ

بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَوْصَتْ وَهِيَ تَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ «أَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ» (٦١٤) يَا عَلِيُّ أَنَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ زَوْجَتِي اللَّهُ مِنْكَ لِأَكُونَ لَكَ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ أَنْتَ أَوْلَى بِي مِنْ غَيْرِي حَطَّنِي وَ عَسَّلَنِي وَ كَفَّنِي بِاللَّيْلِ وَ صَلَّى عَلَيَّ وَ اذْفَنِي بِاللَّيْلِ وَ لَا تُعْلِمَ أَحَدًا وَ اسْتَوْدِعَكَ اللَّهُ وَ أَقْرَأُ عَلَيَّ وَ لِدَى السَّلَامِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

فَلَمَّا جَنَّ اللَّيْلُ غَسَلَهَا عَلِيُّ وَ وَضَعَهَا عَلَى السَّرِيرِ وَ قَالَ لِلْحَسَنِ: اذْعُ لِي أَبَاذَرًّا فَدَعَاَهُ فَحَمَلَاهُ إِلَى الْمَصِيلِ، فَصَلَّى عَلَيْهَا ثُمَّ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ وَ رَفَعَ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ فَنَادَى: هَذِهِ بِنْتُ نَبِيِّكَ فَاطِمَةُ أَخْرَجْتَهَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ، فَأَضَاءَتِ الْأَرْضُ مِثْلًا فِي مِثْلِ فَلَمَّا أَرَادُوا أَنْ يَدْفِنُوهَا نُودُوا مِنْ بُتْعِهِ مِنَ الْبُقْعِ إِلَى الْإِلَى فَقَدْ رُفِعَ تُرْبَتُهَا مِنِّي فَنَظَرُوا فَإِذَا هِيَ بِقَبْرِ مَحْفُورٍ، فَحَمَلُوا السَّرِيرَ إِلَيْهَا فَدَفَنُوهَا فَجَلَسَ عَلِيُّ عَلَى شَفِيرِ الْقَبْرِ فَقَالَ:

يَا أَرْضُ! اسْتَوْدِعْتِكِ وَدِيْعَتِي، هَذِهِ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ فَنُودِي مِنْهَا: يَا عَلِيُّ أَنَا أَرْفُقُ بِهَا مِنْكَ فَارْجِعْ وَ لَا نَهْتَمَّ فَرَجَعَ وَ انْسَدَّ الْقَبْرُ وَ اسْتَوَى بِالْأَرْضِ فَلَمْ يُعْلَمَ أَيْنَ كَانَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

در بعضی از کتب مناقب قدیمی می نویسند:

راجع به موقع شهادت حضرت زهراء سلام الله عليها اختلاف است.

در یک روایت می گوید:

آن بانوی معظمه بعد از پدر بزرگوارش، مدت دو ماه زنده بودند.

در روایت دیگری می گوید:

مدت سه ماه زنده بود. در یک روایت است که مدت ۱۰۰ روز و در حدیث دیگری می گوید:

مدت هشت ماه بعد از شهادت پدرش

باقی بود.

و علی بن احمد عاصمی با اسناد خود روایت کرده از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام و او از پدران بزرگوارش: و آنها از حضرت علی علیه السلام روایت کردند که فرمود:

همانا چون رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به شهادت رسید، حضرت فاطمه سلام الله علیها (در رثای آن حضرت) می فرمود:

ای پدر! چقدر به پروردگارت نزدیک بودی، ای پدر! بهشت جاویدان جایگاه تو است، ای پدر! وقتی بر خدایت وارد شدی او تو را اکرام کرد، ای پدر! پروردگار و همه ی رسولان الهی وقتی تو را ملاقات نمودند بر تو سلام کردند.

پس چون حضرت فاطمه سلام الله علیها به شهادت رسید، حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام در رثای او می فرمود:

«برای هر جمع دوستانی جداییست...» ادامه ی ابیات که قبلاً آمده ست.

حاکم روایت می کند:

هنگامی که حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسید حضرت امیر علیه السلام این اشعار را سرود:

جان من با ناله های خود حبس شده، ای کاش جان من با ناله هایم خارج می شد.

بعد از تو خیری در زندگانی نخواهد بود، جز این نیست که از خوف طولانی شدن زندگیم می گریم.

و از سید الحفّاظ ابی منصور دیلمی نقل شده که او با اسناد خود نقل می کند:

همانا عبدالله بن حسن بر هشام بن عبدالملک وارد شد و در آن هنگام کلبی نزد او (هشام) بود، پس هشام به عبدالله بن حسن گفت:

ای ابامحمد! سنّ فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ چقدر بود؟

گفت:

سنّ او به سی سال می رسید، پس از آن هشام به کلبی گفت:

تو چه می گویی؟

گفت:

رسیده، هشام (بار دیگر) متوجه عبدالله شد و گفت:

آیا می شنوی کلبی چه می گوید؟ عبدالله گفت:

ای امیرالمؤمنین از من درباره ی مادرم سؤال کن، (چرا که) من آگاه تر باشم به مادر خودم و از کلبی درباره ی مادر خودش سؤال کن، (زیرا) او به مادر خود آگاه تر است.

و از عاصمی با اسناد خود نقل شده که از محمد بن عمر نقل کرده اند که گفت:

فاطمه سلام الله علیها دختر محمد صلی الله علیه و آله و سلم سه شب از ماه رمضان گذشته بود که به شهادت رسید و او در آن زمان بیست و نه ساله یا مانند آن بود.

و ابو عبدالله بن منده الإصفهانی در کتاب «المعرفه» ذکر کرده است که حضرت علی علیه السلام، حضرت فاطمه سلام الله علیها را در مدینه به عقد خود درآورد. پس از آنکه یک سال از هجرت گذشته بود و حدود یک سال بعد او را به خانه برد و حضرت فاطمه سلام الله علیها برای حضرت علی علیه السلام این فرزندان را آورد:

حسن و حسین و محسن: و امّ کلثوم کبری و حضرت زینب کبری علیهما السلام.

و محمد بن اسحاق گفته: حضرت فاطمه سلام الله علیها در حالی به شهادت رسید که بیست و هشت سال داشت و قول دیگری هست که آن بانو بیست و هفت ساله بود و در روایتی آمده که آن حضرت زمانی متولد شد که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم چهل و یک ساله بود، پس بنابراین قول، سنّ شریف آن حضرت بیست و سه سال می باشد و اکثر روایات دلالت دارد بر اینکه آن حضرت بیست و نه ساله

یا سی ساله بود.

وهب بن مُبَّته از ابن عباس نقل می کند که گفت:

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها مدّت چهل روز و به قولی شش ماه بعد از پدر بزرگوارش زنده بود، تا آنجا که می گوید:

موقعی که فاطمه ی اطهر سلام الله علیها به شهادت رسید اسماء گریبان خود را پاره کرد و خارج شد، آنگاه با حضرت حسنین علیهما السلام مصادف شد، ایشان به وی فرمودند:

مادر ما کجاست؟

اسماء جوابی نگفت. وقتی آنان وارد خانه شدند دیدند مادر بزرگوارشان خوابیده ست. وقتی امام حسین علیه السلام مادر خود را حرکت داد، دید به شهادت رسیده ست.

سپس به حضرت امام حسن علیه السلام گفت:

برادر جان! خدا برای شهادت مادرت زهراء، به تو اجر عطا کند! آنگاه در حالی خارج شدند که می فرمودند:

«یا محمّده، یا محمّده!».

امروز به علت شهادت مادرمان، مصیبت شما برای ما تجدید شد. پس از این جریان متوجّه حضرت امیر علیه السلام شدند که ایشان در مسجد بودند و آن حضرت را از شهادت مادرشان آگاه نمودند.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام بعد از شنیدن این خبر دلخراش غش کرد، آب به صورت آن حضرت پاشیدند تا به هوش آمد، آنگاه حسنین علیهما السلام را برداشت و داخل خانه ی حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها شد. اسماء را دید که بالای سر حضرت زهرا سلام الله علیها نشسته و گریه می کند و می گوید:

یتیمان حضرت محمّد چه کنند، بعد از شهادت جدّ شما، دل ما به فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خوش بود بعد از فاطمه به چه کسی دل خوش کنیم!!

آنگاه حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام صورت مبارک فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را باز کرد

رقعه ای نزد سر آن بانوی معظّمه یافت که در آن نوشته بود:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، این آن وصیّتیست که فاطمه دختر پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ کرده:

فاطمه شهادت می دهد که خدایی جز خدای یگانه وجود ندارد، حضرت محمّد بنده و پیامبر خدا می باشد. بهشت و دوزخ بر حق است، قیامت خواهد آمد و شکی در آن نخواهد بود، خدا تمامی افرادی را که در قبرها مدفونند برانگیخته خواهد کرد.

یا علی! من فاطمه دختر حضرت محمّد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ می باشم. خدا مرا دنیا و آخرت برای تو تزویج نمود.

یا علی! تو از دیگران بر من، مقدّم هستی. مرا حنوط کن، غسل بده، شبانه دفن کن، شبانه بر بدنم نماز بگذار، شبانه به خاکم بسپار، احدی را از فوت من آگاه منماید، من تو را به خدا می سپارم و تا روز قیامت به فرزندانم سلام می رسانم».

موقعی که شب فرا رسید حضرت امیر علیه السلام بدن مقدّس حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها را غسل داد و در میان تابوت نهاده و به حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود:

ابوذر را بیاور، وقتی ابوذر آمد بدن مقدّس آن بانوی مظلومه را در محل نماز آوردند و بر بدن او نماز خواند، آنگاه دست های مبارک خود را به جانب آسمان بلند کرده و فرمود:

پروردگارا! این دختر پیغمبر تو می باشد که تو او را از دنیای ظلمانی به طرف نور بردی و سپس زمین (به اندازه ی) میل در میل (۶۱۵) نورانی شد.

هنگامی که تصمیم گرفتند آن بانو را دفن کنند صدایی از یکی از بقعه های بقیع شنیدند که می فرمود:

«إِلَىٰ إِلَيَّ!»

یعنی بیبا به سوی من! بیبا به سوی من! زیرا تربت و خاک وی از من گرفته شده است. وقتی نگاه کردند با قبری کننده و آماده مواجه شدند. تابوت را به سوی آن قبر بردند و آن معظّمه را در میان آن دفن نمودند. سپس حضرت امیر علیه السلام بر لب قبر نشست و فرمود:

ای قبر! من امانت خود را به تو می سپارم، این دختر رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ است. ناگاه ندایی شنیدند که می فرمود:

یا علی! من از تو، به وی مهربان ترم. برگرد و مهموم مباش! حضرت علی علیه السلام بازگشت و قبر را مسدود و با زمین مساوی نمود. آن قبر تا قیامت معلوم نخواهد شد.

[روایت شماره] (۴۵)

أَقُولُ: قَالَ أَبُو الْفَرَجِ فِي مَقَاتِلِ الطَّالِبِيِّينَ: كَانَتْ وَفَاةُ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا بَعْدَ وَفَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بِمُدَّةٍ يُخْتَلَفُ فِي مَبْلَغِهَا فَالْمَكْتَبِيُّ يَقُولُ: ثَمَانِيَةَ أَشْهُرٍ وَ الْمُقَلِّلُ يَقُولُ: أَرْبَعِينَ يَوْمًا إِلَّا أَنَّ الثَّبْتَ فِي ذَلِكَ مَا رَوَى عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَنَّهَا تُؤْفِيثُ بَعْدَهُ بِثَلَاثَةِ أَشْهُرٍ حَدَّثَنِي بِذَلِكَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، عَنِ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ سَعْدٍ، عَنِ الْوَاقِدِيِّ، عَنِ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ.

مؤلف گوید:

ابوالفرج در کتاب مقاتل الطالبيين (۶۱۶) می نویسد:

درباره ی اینکه حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها چقدر بعد از پدر بزرگوارش زنده بود اختلاف است، حداکثر آن را هشت ماه و حداقل آن چهل روز نوشته اند.

ولی آنچه که صحیح و ثابت به نظر می رسد این است که حضرت امام محمد باقر علیه السلام فرموده:

آن بانوی مظلومه مدت سه ماه زنده بود.

[روایت شماره] (۴۶)

[المصباح للكفعمي] [المصباحين] فِي الثَّلَاثِ مِنْ جُمَادَى الْآخِرَةِ كَانَ وَفَاةُ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا سَنَةَ إِحْدَى عَشْرَةَ.

در کتاب مصباح کفعمی (۶۱۷) می نگارد:

شهادت فاطمه ی زهراء سلام الله عليها در روز سوم ماه جمادی الثانی سال ۱۱ قمری واقع شد.

[روایت شماره] (۴۷)

[المصباحين] في اليوم الحادي والعشرين من رجب كانت وفاة الطاهره فاطمه سلام الله عليها في قول ابن عباس.

بيان: أقول لا يمكن التطبيق بين أكثر تواريخ الولاده و الوفاه و مدّه عمرها الشريف و لا بين تواريخ الوفاه و بين ما مرّ في الخبر الصحيح أنّها سلام الله عليها عاشت بعد أبيها خمسه و سبعين يوماً إذ لو كان وفاه الرسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ في الثامن و العشرين من صفر كان على هذا وفاتها في أواسط جمادى الأولى و لو كان في ثانی عشر ربيع الأول كما ترويه العامّه كان وفاتها في أواخر جمادى الأولى و ما رواه أبو الفرج، عن الباقر عليه السلام من كون مكنها بعده سلام الله عليها ثلاثه أشهر يمكن تطبيقه على ما هو المشهور من كون وفاتها في ثالث جمادى الآخره و يدلُّ عليه أيضاً ما مرّ من خبر أبي بصير، عن أبي عبدالله عليه السلام بروايه الطبري بأن يكون عليه السلام لم يتعرّض للأيام الزائده لقلتها والله يعلم.

در کتاب مصباح (۶۱۸) می نگارد:

شهادت حضرت زهراى مظلومه سلام الله عليها بنا بر قول ابن عباس در روز بیست و یکم ماه رجب بود.

مؤلف گوید:

اکثر تواریخ راجع به ولادت و شهادت و مدّت عمر شریف حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها با یکدیگر قابل تطبیق نیستند. نیز تواریخ شهادت آن بانوی معظمه با آن روایت صحیحی که از

امام محمد باقر علیه السلام قبلاً گذشت و فرمود:

مدّت عمر آن حضرت بعد از پدر بزرگوارش ۷۵ روز بود تطبیق نمی کند. زیرا اگر شهادت پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ در روز ۲۸ ماه صفر بوده باشد شهادت حضرت زهراى مظلومه سلام الله عليها در اواسط ماه جمادى الاولى بوده ست. اگر شهادت رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ چنانچه اهل تسنن می گویند در روز ۱۲ ماه ربیع الاول بوده باشد شهادت حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها در اواخر ماه جمادى الاولى بوده ست.

آن روایتی که ابوالفرج از حضرت امام محمد باقر علیه السلام نقل کرده که آن بانوی معظّمه سه ماه بعد از پدرش زنده بود، را می توان با روایت مشهوری که شهادت آن حضرت در سوّم ماه جمادى الثّانى بوده است را تطبیق کرد و آن روایتی که ابوبصیر به روایت طبری از حضرت صادق علیه السلام نقل نموده است نیز این موضوع را تأیید می نماید و ممکن است که معتزّض آن چند روز زیادى نشده باشد.

[روایت شماره] (۴۸)

أَقُولُ: فِي الدِّيَوَانِ الْمُنْسُوبِ إِلَيْهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، أَنَّهُ أَنْشَدَ بَعْدَ وَفَاةِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا:

أَلَا هَلْ إِلَى طُولِ الْحَيَاةِ سَبِيلٌ

وَ أَنَّى وَ هَذَا الْمَوْتُ لَيْسَ يَحُولُ

وَ إِنِّي وَ إِنِ أَصْبَحْتُ بِالْمَوْتِ مُوقِنًا

فَلِي أَمَلٌ مِنْ دُونِ ذَاكَ طَوِيلٌ

وَ لِلدَّهْرِ أَلْوَانٌ تَرُوحُ وَ تَعْتَدِي

وَ إِنِ نُفُوسًا بَيْنَهُنَّ تَسِيلُ

وَ مَنْزِلٌ حَقٌّ لَا مُعَرَّجٌ دُونَهُ

لِكُلِّ امْرِيٍّ مِنْهَا إِلَيْهِ سَبِيلٌ

قَطَعْتُ بِأَيَّامِ التَّعَزُّزِ ذِكْرَهُ

وَ كُلُّ عَزِيزٍ مَا هُنَاكَ ذَلِيلٌ

أَرَى عِلَلِ الدُّنْيَا عَلَيَّ كَثِيرَةً

وَ صَاحِبَهَا حَتَّى الْمَمَاتِ عَلِيلٌ

وَ إِنِّي لَمُسْتَأَقٌّ إِلَى مَنْ أُحِبُّهُ

فَهَلْ لِي إِلَى مَنْ قَدْ هَوَيْتُ سَبِيلٌ

وَ إِنِّي وَ إِن شَطَّتْ بِي الدَّارُ نَارِحاً

وَ قَدْ

مَاتَ قَبْلِي بِالْفِرَاقِ جَمِيلٌ
فَقَدْ قَالَ فِي الْأَمْثَالِ فِي الْبَيْنِ قَائِلٌ
أَصْرَبَ بِهِ يَوْمَ الْفِرَاقِ رَحِيلٌ
لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ
وَ كُلُّ الَّذِي دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ
وَ إِنَّ افْتِقَادِي فَاطِمًا بَعْدَ أَحْمَدَ
دَلِيلٌ عَلَى أَنْ لَا يَدُومَ خَلِيلٌ
وَ كَيْفَ هُنَاكَ الْعَيْشُ مِنْ بَعْدِ فَقْدِهِمْ
لَعَمْرُكَ شَيْءٌ مَا إِلَيْهِ سَبِيلٌ
سَيُعْرَضُ عَنْ ذِكْرِي وَ تُنْسَى مَوَدَّتِي
وَ يَظْهَرُ بَعْدِي لِلْخَلِيلِ عَدِيلٌ
وَ لَيْسَ خَلِيلِي بِالْمَلُولِ وَ لَا الَّذِي
إِذَا غَبْتُ يَرِضَاهُ سِوَايَ بَدِيلٌ
وَ لَكِنْ خَلِيلِي مَنْ يَدُومُ وَصَالُهُ
وَ يَحْفَظُ سِرِّي قَلْبُهُ وَ دَخِيلٌ
إِذَا انْقَطَعَتْ يَوْمًا مِنَ الْعَيْشِ مُدَّتِي
فَإِنَّ بُكَاءَ الْبَاكِياتِ قَلِيلٌ
يُرِيدُ الْفَتَى أَنْ لَا يَمُوتَ حَبِيبُهُ
وَ لَيْسَ إِلَيَّ مَا يَبْتَغِيهِ سَبِيلٌ
وَ لَيْسَ جَلِيلًا رُزْءٌ مَالٍ وَ فَقْدُهُ

وَ لَكِنَّ رُزْءَ الْأَكْرَمِينَ جَلِيلٌ

لِذَلِكَ جَنَّبِي لَا يُؤَاتِيهِ مَضْجَعٌ

وَ فِي الْقَلْبِ مِنْ حَرِّ الْفِرَاقِ غَلِيلٌ

بيان: خبر «أنى» محذوف و «منزل» عطف على ألوان و «المعرج» محل الإقامه و شطت الدار و نزحت: بعدت و الباء للتعديه و التضريب مبالغه فى الضرب و البين: الفراق أى أضرب المثل الذى قاله القائل فى يوم الفراق الذى هو رحيل و المثل قوله: لكل اجتماع و فاطم مرتحم فاطمه لضروره الشعر: و البديل: البدل و دخيل الرّجل الذى يداخله فى أمورهِ و يختصُّ به «لا يؤاتيه» أى لا يوافقهِ و الغليل: العطش.

وَ مِنْهُ: قَوْلُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ رِحْلَتِهَا سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا:

حَبِيبٌ لَيْسَ يَعْدِلُهُ حَبِيبٌ

وَ مَا لِسِوَاهُ فِي قَلْبِي نَصِيبٌ

حَبِيبٌ غَابَ عَنِّ عَيْنِي وَ جِسْمِي

وَ عَن قَلْبِي حَبِيبِي لَا يَغِيبُ

بيان: حبيب فى الموضوعين خبر مبتدأ محذوف أو الثانى خبر الأوّل.

وَ مِنْهُ: مُخَاطِبًا لَهَا بَعْدَ وَفَاتِهَا:

مَا لِي وَ قَفْتُ عَلَى الْقُبُورِ مُسْلِمًا

قَبْرِ الْحَبِيبِ فَلَمْ يَرُدَّ جَوَابِي

أَحَبِيبُ مَا لَكَ لَا تَرُدُّ جَوَابَنَا

أَنْسَيْتَ بَعْدِي حُلَّةَ الْأَحْبَابِ

وَ مِنْهُ: مُجِيبًا لِنَفْسِهِ مِنْ قَبْلِهَا سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا:

قَالَ الْحَبِيبُ وَ كَيْفَ لِي بِجَوَابِكُمْ

أَنَا رَهِيْنُ جَنَادِلَ وَ تُرَابٍ

أَكَلَ التُّرَابُ مَحَاسِنِي فَ نَسِيْتُكُمْ

وَ حُجِبْتُ عَنْ أَهْلِي وَ عَنْ أَتْرَابِي

فَعَلَيْكُمْ مِنْ السَّلَامِ تَقَطَّعَتْ

عَنِّي وَ عَنْكُمْ خُلَّةُ الْأَخْبَابِ

بیان: الجنادل: الأحجار و التراب: الموافق فی السن.

و فی شرح الادیوان: روی أَنَّ الأبیات الأخریه سمعت من هاتف.

علامه ی مجلسی؛ گوید:

در آن دیوانی که به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام منسوب است می نویسد:

حضرت امیر علیه السلام بعد از شهادت حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها اشعار ذیل را سروده اند:

۱ - آیا به سوی زندگانی طولانی راه و طریقی هست؟ از کجا خواهد بود در صورتی که (چیزی بین انسان و بین مرگ) حائل نخواهد شد.

۲ - حَقًّا که من، اگر چه به مرگ یقین دارم، ولی در عین حال آرزوی طولانی از غیر موت و مرگ دارم.

۳ - روزگار دارای رنگ هایست که شب را صبح می کند و خون افراد در بین شب و روز در بین آنها می ریزد.

۴ - روزگار را منزل بر حَقِّی می باشد که محل اقامت نزد آن نیست و برای هر مردی از روزگار به طرف آن راهی خواهد بود.

۵ - من ذکر او را به وسیله ی روزهای عزّت قطع نمودم و هر عزیزی در اینجا ذلیل و خوار خواهد شد.

۶ - مرض های دنیا را برای خود فراوان می بینم، صاحب آن امراض تا موقع مُردن علیل خواهد بود.

۷ - من مشتاق آن کسی هستم که او را دوست دارم، آیا به سوی آن کسی که من او را دوست دارم راهی هست؟

۸ - خانه ی مرا دور کرده است، ولی در عین حال آن شخصی که قبل از من از فراق مرده است، نیکو بود.

۹ - گوینده ای در داستان ها راجع به خدایی مثلی

زده و من آن مثال را در روز کوچ نمودن زیاد می زنم.

۱۰ - حَقًّا که برای من از دست دادن فاطمه سلام الله علیها، بعد از احمد صَيِّمِي اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلِّمْ دلیلیست بر اینکه هیچ دوستی دائمی نخواهد بود.

۱۱ - برای اجتماع هر دو نفر دوستی افتراق و جدایی خواهد بود و کلیه ی آنها در مقابل فراق و جدایی قلیل و اندک می باشد.

۱۲ - بعد از نیافتن آنان زندگی در اینجا چگونه خواهد بود، به جان تو قسم این یک مطلبیست که راهی به سوی آن نخواهد بود.

۱۳ - به زودی از یاد نمودن من، اعراض می شود و دوستی فراموش می گردد و بعد از من دوستی برای دوست من، ظاهر خواهد شد.

۱۴ - شخص ملول و آن کسی که چون من، غائب شوم وی را راضی کند دوست من نخواهد بود.

۱۵ - ولی دوست من آن است که وصال او دائمی باشد، قلب او مرا حفظ کند و برای کارهای من دخیل باشد.

۱۶ - وقتی که یک روز از فوت بگذرد یقیناً گریه ی افراد گریه کننده قلیل خواهد شد.

۱۷ - اراده ی جوانمرد آن است که دوست او نمیرد و راهی به سوی آنچه که می خواهد وجود ندارد.

۱۸ - مصیبت مال مفقود شده، بزرگ نخواهد بود ولی مصیبت اشخاص بزرگوار، بزرگ است.

۱۹ - برای این جهت است که خوابگاهی با پهلوی من موافق نیست، در دل من از حرارت فراق تشنگی جایگزین است.

بیان: خبر «أَتَى» حذف شده است و «منزل» عطف است بر الوان و «المعْرَج» محلّ اقامه (برپا داشتن) را گویند.

و «شَطَّت الدَّار و نَزَحَتْ» به معنی دور شدن است و باء

در «بی الدار» برای متعدی کردن آمده و «التضریب» برای مبالغه ی در زدن می آید و «الیین» به معنی فراق است. در نتیجه معنی این مصرع این گونه می شود:

مثل می زنی آن سخن است و منظور حضرت از مثال همان فرمایش خودش است که می فرماید:

«لکل اجتماع» و «فاطم» کوتاه شده ی فاطمه است برای ضرورت شعری و «البدیل» به معنی بَدَل است و «دخیل» دخیل مرد، یعنی آن چیزی که داخل در امور آن مرد شود و اختصاص به او داشته باشد.

و «لا یؤاتیه» با آن موافق نبود و «الغلیل» به معنی عطش و تشنگیست.

نیز در موقع شهادت حضرت زهراء سلام الله علیها می فرماید:

۱ - دوستی که نظیر او دوستی نخواهد بود و در قلب من غیر از او بهره ای وجود ندارد.

۲ - دوستی که از جلو چشم و جسم من غائب شد، ولی از قلب من غائب نخواهد بود.

بیان: در مصرع اوّل که می فرماید:

«حیبّ لیس یعدله حیبّ» هر دو کلمه ی حیب خبر است از مبتدای محذوف و یا اینکه «حیب» دوّم خبر است برای «حیب» اوّل.

خطاب به حضرت زهرا سلام الله علیها بعد از شهادت آن معظّمه

۱ - مرا چه شده که بر روی قبرها توقف می نمایم و بر قبر دوست سلام می کنم ولی او جواب سلام مرا بر نمی گرداند.

۲ - ای دوست تو را چه شده که جواب سلام ما را بر نمی گردانی، آیا بعد از من دوستی دوستان را فراموش کردی؟

جواب از زبان حضرت زهراء سلام الله علیها

۱ - دوست در جواب گفت:

من چگونه جواب شما را بگویم، در صورتی که رهین سنگ های فراوان و خاک قرار گرفتم.

۲ - حقّاً که خاک اعضای نیکوی بدنم

را خورد و من شما را فراموش کردم و از نظر اهل خانه و همسالانم ناپدید شدم.

۳- از من بر شما سلام باد رشته ی دوستی و محبت من و شما، با بازماندگانم قطع شد.

بیان: «الجنادل» به معنی سنگ هاست و «التراب» به معنی هم سن و سال آمده.

و در شرح دیوان منسوب به حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام آمده که این چند بیت اخیر از هاتفی شنیده شد.

[روایت شماره] (۴۹)

مُضْبَاحُ الْأَنْوَارِ: عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

مَكَتْتُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سِتِّينَ يَوْمًا ثُمَّ مَرِضْتُ فَاشْتَدَّتْ عَلَيْهَا فَكَانَ مِنْ دُعَائِهَا فِي شَكْوَاهَا: يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ فَأَعْنِنِي اللَّهُمَّ زَحْزِحْنِي عَنِ النَّارِ وَادْخِلْنِي الْجَنَّةَ وَالْحَقْنِي بِأَبِي مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لَهَا: يُعَافِيكَ اللَّهُ وَيُبْقِيكَ، فَتَقُولُ: يَا أَبَا الْحَسَنِ مَا أَسْرَعَ اللَّحَاقَ بِاللَّهِ وَ أَوْصَتْ بِصِدْقَتِهَا وَ مَتَاعِ الْبَيْتِ وَ أَوْصَتْهُ أَنْ يَتَزَوَّجَ أُمَامَةَ بِنْتَ أَبِي الْعَاصِ وَقَالَتْ:

بِنْتُ أُخْتِي وَ تَحَنَّنْ عَلَيَّ وَوَلَدِي قَالَ:

وَ دَفَنَهَا لَيْلًا.

وَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

رَأَتْ فَاطِمَةَ فِي مَنَامِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ:

فَشَكَوْتُ إِلَيْهِ مَا نَالْنَا مِنْ بَعْدِهِ،

قَالَتْ:

فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

لَكُمْ الْآخِرَةُ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ وَ إِنَّكَ قَادِمَةٌ عَلَيَّ عَنْ قَرِيبٍ.

وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

لَمَّا حَضَرَتْ فَاطِمَةَ الْوَفَاءَ بَكَتْ فَقَالَ لَهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

يَا سَيِّدَتِي مَا يُبْكِيكِ؟

قَالَتْ:

أَبْكِي لِمَا تَلْقَى بَعْدِي فَقَالَ لَهَا: لَا تَبْكِي فَوَاللَّهِ إِنَّ ذَلِكَ لَصَغِيرٌ عِنْدِي فِي ذَاتِ اللَّهِ،

قَالَ:

وَأَوْصَتْهُ أَنْ لَا

يُؤذِنُ بِهَا الشَّيْخَيْنِ فَفَعَلَ.

در کتاب مصباح الانوار از حضرت امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم مدّت شصت روز زنده بود، موقعی که مرض آن بانو شدّت یافت در دعای خود می فرمود:

«يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ فَأَغْنِنِي اللّٰهُمَّ زَخْرَجْنِي عَنِ النَّارِ وَ ادْخِلْنِي الْجَنَّةَ وَ اَلْحِقْنِي بِاَبِي مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ».

حضرت امیر علیه السلام به وی فرمود:

خدا تو را عافیت می دهد و باقی می دارد.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

یا اباالحسن! من به سرعت به سوی خدا می روم، آنگاه راجع به صدقه ها و متاع خانه وصیت نمود و وصیت کرد تا امیرالمؤمنین علی علیه السلام با امامه که دختر خواهرش بود ازدواج کند چون با فرزندانش مهربانی می نماید، سپس آن بانوی مظلومه را شبانه دفن کرد.

ابن عباس می گوید:

حضرت فاطمه ی زهراء سلام الله علیها فرمود:

پدر خود را در خواب دیدم و راجع به آن ظلم و ستم هایی که به ما شد به آن حضرت شکایت کردم. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در جوابم فرمود:

آن آخرتی که برای پرهیزکاران آماده شده برای شماست و تو به زودی نزد من خواهی آمد.

امام جعفر صادق علیه السلام از پدران بزرگوارشان روایت می کند که فرمودند:

موقعی که شهادت حضرت زهرا ی اطهر نزدیک شد گریه کرد، حضرت امیر علیه السلام به وی فرمود:

ای سیده ی من! چرا گریه می کنی؟

عرض کرد:

برای آن مصیبت هایی که تو بعد از من خواهی دید.

حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

گریان مباش، به خدا قسم آن مصائب نزد من برای رضای خدا کوچک و ناچیزند،

آنگاه به حضرت علی علیه السلام وصیت کرد که به آن دو نفر اجازه ی تشییع جنازه و نماز ندهد، حضرت علی علیه السلام نیز وصیت آن بانوی معظمه را اجرا نمود.

[روایت شماره] (۵۰)

كِتَابُ الدَّلَائِلِ لِلطَّبْرِيِّ: عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الباقِرِجِي، عَنْ فَلَاحِجِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِي أَحْمَدَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَعْدَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الصَّلْتِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي جَرِيحٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا أَنَّهَا أَوْصَتْ لِأَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ بِمِائَتِي عَشْرَةَ أَوْقِيَّةً وَ لِنِسَاءِ بَنِي هَاشِمٍ مِثْلَ ذَلِكَ وَ أَوْصَتْ لِأُمَامَةَ بِنْتِ أَبِي الْعَاصِ بِشَيْءٍ .

وَ بِإِسْنَادٍ آخَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَسَنِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ: أَنَّ فَاطِمَةَ سَلَامِ اللَّهِ عَلَيْهَا تَصَدَّقَتْ بِمَالِهَا عَلَى بَنِي هَاشِمٍ وَ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَ أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ تَصَدَّقَ عَلَيْهِمْ وَ أَدْخَلَ مَعَهُمْ غَيْرَهُمْ.

طبری در کتاب دلائل الامامه (۶۱۹) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام از پدر بزرگوارش امام محمد باقر علیه السلام روایت می کند که فرمود:

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله عليها وصیت کرد که به هر یک از زنان پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ و زنان بنی هاشم دوازده اوقیه (۶۲۰) بدهند. نیز وصیت کرد که به امامه هم چیزی پردازند.

طبق روایت دیگری زید بن علی می گوید:

حضرت زهرا ی اطهر سلام الله عليها کلیه ی اموال خود را به بنی هاشم و فرزندان عبدالمطلب صدقه داد.

حضرت امیر علیه السلام هم کلیه ی اموال خود را به ایشان و دیگران صدقه داد.

بخش هشتم؛ ورود حضرت فاطمه زهراء سلام الله عليها به صحرای محشر و دادخواهی آن حضرت (باب ۸؛ تظلمها سلام الله عليها في القيامة و كيفية مجيئها إلى المحشر)

[روایت شماره] (۰۱)

[الأمالي للصدوق] الطالقاني، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَرِيرِ الطَّبْرِيِّ، عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الْوَاحِدِ، عَنْ إِسْمَاعِيلِ بْنِ عَلِيٍّ الشُّدِّيِّ، عَنْ مَنِيعِ بْنِ الْحَجَّاجِ، عَنْ عِيْسَى بْنِ مُوسَى، عَنْ جَعْفَرِ الْأَحْمَرِ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الباقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيَّ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَقَبَّلَ ابْنَتِي فَاطِمَةَ عَلَى نَاقِهِ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ مُدْبَجَةً الْجَنَّبِينَ، خِطَامُهَا مِنْ لَوْلُو رَطْبٍ، قَوَائِمُهَا مِنَ الزُّمُرِدِ الْأَخْضَرِ ذَتْبُهَا مِنَ الْمِسْكِ الْأَذْفَرِ، عَيْنَاهَا يَاقُوتَانِ حَمْرَاوَانِ.

عَلَيْهَا قُبَّةٌ مِنْ نُورٍ، يُرَى ظَاهِرُهَا مِنْ بَاطِنِهَا وَ بَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا، دَاخِلَهَا عَفْوُ اللَّهِ وَ خَارِجُهَا رَحْمَةُ اللَّهِ، عَلَى رَأْسِهَا تَاجٌ مِنْ نُورٍ، لِلتَّاجِ سَبْعُونَ رُكْنًا كُلُّ رُكْنٍ مُرْصَعٌ بِالذَّرِّ وَ الْيَاقُوتِ، يُضِيءُ كَمَا الْكُوكَبُ الدُّرِّيُّ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ وَ عَنْ يَمِينِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ عَنْ شِمَالِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ جَبْرَائِيلُ آخِذٌ بِخِطَامِ النَّاقَةِ يُنَادِي بِأَعْلَى صَوْتِهِ:

غَضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ، فَلَا يَبْقَى يَوْمَئِذٍ نَبِيٌّ وَ لَا رَسُولٌ وَ لَا صِدِّيقٌ وَ لَا شَهِيدٌ إِلَّا غَضُّوا أَبْصَارَهُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةَ، فَتَسِيرُ حَتَّى تُحَادِثَ عَرْشَ رَبِّهَا حَيْلَ جَلَالِهِ، فَتَنْزُخُ بِنَفْسِهَا عَنْ نَاقَتِهَا وَ تَقُولُ: إِلَهِي وَ سَيِّدِي أَحْكُمْ بَيْنِي وَ بَيْنَ مَنْ ظَلَمَنِي اللَّهُمَّ أَحْكُمْ بَيْنِي وَ بَيْنَ مَنْ قَتَلَ وَ لُدِّي، فَإِذَا النَّدَاءُ مِنْ قَبْلِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ: يَا حَبِيبَتِي وَ ابْنَةَ حَبِيبِي سَلِّبْنِي تُعْطَى وَ اشْفَعِي تُشْفَعِي، فَوَعَزَّتِي وَ جَلَالِي لَا جَازِي ظَلَمَ ظَالِمٍ، فَتَقُولُ: إِلَهِي وَ سَيِّدِي ذُرِّيَّتِي وَ شِعْتِي وَ شِعَّةَ ذُرِّيَّتِي وَ مُجَبِّي وَ مُجَبِّي ذُرِّيَّتِي

فَإِذَا النَّدَاءُ مِنْ قَبْلِ اللَّهِ حَيْلَ جَلَالِهِ: أَيْنَ ذُرِّيَّةُ فَاطِمَةَ وَ شِعَّتُهَا وَ مُجَبُّوهَا وَ مُجَبُّو ذُرِّيَّتِهَا فَيَقْبَلُونَ وَ قَدْ أَحَاطَ بِهِمْ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ فَتَقْدُمُهُمْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا حَتَّى تُدْخِلَهُمُ الْجَنَّةَ.

توضيح: قال الفيروز آبادي: المدبج المزين و قال الجزري فيه كان له طيلسان مدبج هو الذي زينت أطرافه بالدبياج، قوله «الأذفر» أي طيب الريح قوله «داخلها عفو الله» كناية عن أنها مشموله بعفو الله و رحمته و تجيء إلى

القیامه شفیعہ للعباد معها رحمہ اللہ و عفوہ لہم و قال الفیروز آبادی: زخہ: دفعہ فی و ہدہ و زید اغتاض و وثب انتہی و التشفیع: قبول الشفاعہ.

شیخ صدوق در کتاب امالی (۶۲۱) با چند واسطہ از امام محمد باقر علیہ السلام از جابر بن عبد اللہ انصاری از پیغمبر اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم روایت می کند کہ فرمود:

موقعی کہ روز قیامت فرا می رسد دخترم فاطمہ سلام اللہ علیہا در حالی می آید کہ بر یکی از ناقہ های بہشتی سوار است و از دو پهلوی آن ناقہ، حریرهای بہشتی آویزان، مہار آن از مروارید تر، پاهایش از زُمرد سبز، دُم آن از مشک ناب، دیدگانش از دُرّ و یاقوت سرخ خواہد بود. قبہ ای از نور بر پشت آن ناقہ نصب شدہ کہ اندرون آن از بیرون آشکار، وسط آن حاوی عفو پروردگار و بیرون آن رحمت خدای رحیم است.

حضرت فاطمہ سلام اللہ علیہا تاجی از نور بر سر دارد کہ دارای ہفتاد پایہ و ہر پایہ ای از آن بہ وسیلہ ی یک مروارید و یاقوت آراستہ، نظیر یک ستارہ ای درخشان خواہد بود.

در طرف راست و چپ حضرت فاطمہ سلام اللہ علیہا ہفتاد ہزار ملک خواہد بود. جبرئیل در آن موقع مہار ناقہ ی حضرت فاطمہ سلام اللہ علیہا را گرفتہ و با صدای بلند خواہد گفت:

چشمان خود را ببندید تا فاطمہ دختر حضرت محمد صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم عبور نماید.

در آن روز هیچ پیغمبر و رسول و صدیق و شہیدی نیست مگر اینکہ دیدگان خویشان را می بندد تا اینکہ حضرت زہراء سلام اللہ علیہا از صحرائ محشر عبور نماید.

ہنگامی کہ آن معظّمہ بہ زیر عرش

پروردگار می رسد از آن ناچه فرود می آید و عرض می کند:

ای پروردگار من! مابین من و آن افرادی که در حقّ من ظلم نمودند و فرزندان مرا شهید کرده اند قضاوت کن.

آنگاه از طرف خدای رؤوف ندا می رسد:

ای حبیبه و فرزند رسول من از من بخواه تا به تو عطا نمایم. شفاعت کن تا من بپذیرم. به عزّت و جلال خودم که امروز ظلم و ستم هیچ ستمگری از نظر من محو نخواهد شد.

در همین موقع است که حضرت زهراء سلام الله علیها می گوید:

بار خدایا! فرزندان، شیعیان، دوستان، دوستانِ دوستانِ فرزندانِ مرا به من ببخش!

آنگاه از طرف پروردگار جهان منادی ندا می کند:

فرزندان، شیعیان، دوستان و دوستِ دوستانِ ذریّه ی فاطمه کجایند؟ ایشان عموماً در حالی که ملائکه رحمت پروردگار آنان را احاطه کرده باشند می آیند.

سپس فاطمه ی اطهر سلام الله علیها جلو می رود تا ایشان را داخل بهشت می نماید.

بیان: فیروزآبادی گفته «المدبّیح» به معنای مزین (ترئین شده) است و جزری گفته: وقتی گفته می شود «طیسان مدبّیح» یعنی پوستینی که اطراف آن با ابریشم مزین شده باشد و کلمه ی «الأذفر» که در فرمایش رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلّم آمده به معنی خوشبو می باشد و جمله ی «داخلها عفو الله» کنایه از این است که آن بانو سلام الله علیها مشمول عفو و رحمت الهیست و روز قیامت در حالی وارد محشر می شود که شفاعت کننده ی بندگان خداست و با اوست رحمت و عفو خداوند برای بندگان (آن بزرگوار وسیله ی عفو و رحمت الهی است) و فیروزآبادی گفته: «زخّه» به معنای افتادن با شدّت و غیظ و غضب زیاد است.

و «التّشفیع» یعنی قبول شفاعت نمودن.

[روایت شماره] (۰۲)

[عیون أخبار الرضا علیه

السلام [أحمد بن أبي جعفر البيهقي، عن أحمد بن علي الجرجاني، عن إسماعيل بن أبي عبد الله القطان، عن أحمد بن عبد الله بن عامر الطائي، عن أبي أحمد بن سليمان الطائي، عن علي بن موسى الرضا عليهما السلام، عن آبائه: قال:

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم:

تُحْشَرُ ابْنَتِي فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَعَهَا ثِيَابٌ مَصْبُوعَةٌ بِالدِّمَاءِ، تَتَعَلَّقُ بِقَائِمِهِ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ تَقُولُ: يَا عَدْلُ احْكُمْ بَيْنِي وَبَيْنَ قَاتِلِ وُلْدِي،

قال علي بن أبي طالب عليه السلام:

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم:

وَيَحْكُمُ [اللَّهُ] لِابْنَتِي وَرَبِّ الْكَعْبَةِ.

در کتاب عیون اخبار الرضا علیه السلام (۶۲۲) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

دخترم فاطمه سلام الله عليها در حالی وارد صحرای محشر می شود که لباس هایی غرقه به خون همراه دارد.

حضرتش پایه ی عرش خدا را می گیرد و می گوید:

ای خدای عادل و عالم! بین من و آن افرادی که فرزندان مرا کشتند حکم کن! حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمودند:

به حق خدای کعبه که آن روز پروردگار عادل برای دخترم قضاوت خواهد کرد.

[روایت شماره] (۰۳)

[عیون اخبار الرضا علیه السلام] بِالْأَسَانِيدِ الثَّلَاثَةِ، عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنِ آبَائِهِ: قَالَ:

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم:

تُحْشَرُ ابْنَتِي فَاطِمَةُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَعَهَا ثِيَابٌ مَصْبُوعَةٌ بِالدِّمَاءِ فَتَتَعَلَّقُ بِقَائِمِهِ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَتَقُولُ: يَا عَدْلُ احْكُمْ بَيْنِي وَبَيْنَ قَاتِلِ وُلْدِي،

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم

سَلَّمَ:

فِيحُكُّمُ لِابْنَتِي وَ رَبِّ الْكَعْبَةِ وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَغْضِبُ لِعُضْبِ فَاطِمَةَ وَ يَرْضَى لِرِضَاهَا.

[صحیفه الرضا علیه السلام] عن الرضا علیه السلام عن آبائه: مثله.

نیز در همان کتاب (۶۲۳) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: از پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

هنگامی که روز قیامت فرا می رسد دخترم فاطمه در حالی محشور می شود که لباس های خون آلودی با وی خواهد بود، آنگاه یکی از پایه های عرش را می گیرد و می گوید:

ای خدای عادل! بین من و قاتل فرزندانم حکم کن.

سپس پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

به حق خدای کعبه قسم که خدا به نفع دخترم قضاوت می کند، زیرا خدا برای غضب فاطمه غضب می نماید و برای رضایت وی راضی خواهد شد.

مانند این حدیث البته بدون جمله ی آخر، در صحیفه الرضا علیه السلام صفحه ی ۴۴ حدیث ۲۰ آمده است.

[روایت شماره] (۰۴)

[عیون أخبار الرضا علیه السلام] بِالْإِسْنَادِ الثَّلَاثَةِ، عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ: يَا مَعْشَرَ الْخَلَائِقِ غَضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

نیز در همان کتاب (۶۲۴) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: از حضرت رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

موقعی که روز قیامت شود منادی ندا می کند:

ای گروه خلائق! چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عبور نماید.

[روایت شماره] (۰۵)

[صحیفه الرضا علیه السلام] عن الرضا علیه السلام عن آبائه: مثله.

ثُمَّ قَالَ:

وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ قِيلَ: يَا أَهْلَ الْجَمْعِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ تَمَرَّ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فَتَمَرُّ وَ عَلَيْهَا رِيْطَتَانِ حَمْرَاوَانِ.

بیان: قال الفيروز آبادی: الریطة كلُّ ملاءه غير ذات لفقين کلها نسج واحد و قطعه واحده أو كلُّ ثوب لئين رقيق.

در کتاب صحیفه الرضا علیه السلام (۶۲۵) نظیر این روایت نقل شده است.

پس فرمود:

و در روایت دیگری آمده چون روز قیامت فرا رسد ندایی می گوید:

ای اهل جمع (اهل محشر) ببندید چشمانتان را، (زیرا) فاطمه دختر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ عبور می کند، پس او عبور می کند در حالی که دو چادر قرمز بر سر اوست.

بیان: فیروز آبادی گوید «الرِیْطَةُ» به هر چادری که درز نداشته باشد، بلکه یک پارچه بافته شده باشد، گویند. یا به هر لباسی که نرم و لطیف باشد، گفته می شود.

[روایت شماره] (۰۶)

[عیون أخبار الرضا علیه السلام] بِالْأَسَانِيدِ الثَّلَاثَةِ، عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، عَنِ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

تُحْشَرُ ابْنَتِي فَاطِمَةُ وَ عَلَيْهَا حُلَّةُ الْكِرَامَةِ قَدْ عَجِنْتُ بِمَاءِ الْحَيَوَانَ فَيَنْظُرُ إِلَيْهَا الْخَلَائِقُ فَيَتَعَجَّبُونَ مِنْهَا، ثُمَّ تُكْسَى أَيْضًا مِنْ حُلَلِ الْجَنَّةِ أَلْحَفُ حُلَّةٍ مَكْتُوبٌ عَلَى كَهْلٍ حُلَّةٍ بِخَطِّ أَحْضَرَ: أَدْخَلُوا بِنْتَ مُحَمَّدٍ الْجَنَّةَ عَلَى أَحْسَنِ الصُّورِ وَ أَحْسَنِ الْكِرَامَةِ وَ أَحْسَنِ مَنْظَرٍ، فَتَرَفُّ إِلَى الْجَنَّةِ كَمَا تَرَفُّ الْعُرْسُ وَ يُوَكَّلُ بِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ جَارِيَةٍ.

[صحیفه الرضا علیه السلام] عنه، عن آبائه: مثله.

بیان: قوله علیه السلام «قد عجنت» فی بعض النسخ بالباء الموحدة علی بناء المفعول من باب التفعیل ای جعلت عجیبه لغسلها بماء الحيوان

و فی بعض النسخ بالنون کنایه عن الغسل به أو کونها بحیث لا یموت أبداً من یلبسها و قال الجزری فی الحدیث یزف علی بینی و بین إبراهیم إلی الجنه إن کسرت الزاء فمعناه یسرع من زف فی مشیه و أزف إذا أسرع و إن فتحت فهو من زفت العروس أزفها إذا أهديتها إلی زوجها.

در کتاب عیون اخبار الرضا علیه السلام (۶۲۶) با چند واسطه از امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان: از پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

دخترم فاطمه در حالی محشور می شود که لباس کرامت را پوشیده باشد و آن با آب جاودانه عجین شده است، خلافت از آن بانو تعجب می کنند.

آنگاه تعداد هزار حله ی دیگر می پوشد که بر هر کدام آنها به خط سبز نوشته است: دختر حضرت محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ را با بهترین صورت، بهترین کرامت و بهترین منظره وارد بهشت کنید، آنگاه آن بانو در حالی که هفتاد هزار ملک موکل او باشند نظیر عروس به سرعت داخل بهشت خواهد شد.

مانند این حدیث در کتاب صحیفه الرضا علیه السلام صفحه ی ۵۷ حدیث ۷۸ نقل شده ست.

بیان: کلمه ی «عجت» که در فرمایش رسول اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ آمده است در بعضی نسخه های دیگر این کلمه «عجبت» آمده - یعنی به جای نون، باء آمده - که در این صورت مفعول از باب تفعیل می شود و معنای آن این گونه می شود:

عجیب می شود (مورد تعجب مردم قرار می گیرد) به خاطر اینکه آن لباس شستشو داده شده به آب حیات و در بعضی نسخه های دیگر با نون آمده

(یعنی همان «عجنت») کنایه از آن است که آن لباس شسته شده به آب حیات، به طوری که هر کس آن را بپوشد هرگز نمی‌میرد. جزری می‌گوید در حدیث دیگری آمده:

«یَزْفُ عَلَيَّ بَيْنِي وَ بَيْنَ اِبْرَاهِيمَ اِلَى الْجَنَّةِ» گفته اگر حرف زاء مکسور باشد (یعنی یَزْفُ بخوانیم) معنای آن به سرعت راه رفتن می‌شود (به صورت مضارع) و «أَزْفُ» زمانی که به سرعت رفته باشد (ماضی) را گویند و اگر زاء مفتوح باشد (یعنی یَزْفُ) در این صورت از باب «زفت العروس» است و آن برای زمانی ست که عروس را به خانه ی شوهرش می‌برند.

[روایت شماره] (۰۷)

[ثواب الأعمال] [مَا جِئَلُوهُ، عَنْ مُحَمَّدِ الْعَطَّارِ، عَنِ الْأَشْعَرِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نُصِبَ لِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا قُبَّةٌ مِنْ نُورٍ وَ أَقْبَلَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، رَأْسُهُ فِي يَدِهِ، فَإِذَا رَأَتْهُ شَهَقَتْ شَهَقَةً لَا يَبْقَى فِي الْجَمْعِ مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَ لَا- نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَ لَا- عَبْدٌ مُؤْمِنٌ إِلَّا- بَكَى لَهَا، فَيَمَثُلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ رَجُلًا لَهَا فِي أَحْسَنِ صُورِهِ وَ هُوَ يُخَاصِمُ قَتْلَتَهُ «بِلا- رَأْسِ» فَيَجْمَعُ اللَّهُ قَتْلَتَهُ وَ الْمُجَهِّزِينَ عَلَيْهِ وَ مَنْ شَرِكَ فِي قَتْلِهِ، فَيَقْتُلُهُمْ حَتَّى آتَى عَلَى آخِرِهِمْ ثُمَّ يُنْشَرُونَ فَيَقْتُلُهُمْ أمير المؤمنين عليه السلام ، ثُمَّ يُنْشَرُونَ فَيَقْتُلُهُمُ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ يُنْشَرُونَ فَيَقْتُلُهُمُ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ يُنْشَرُونَ فَلَا يَبْقَى مِنْ ذُرِّيَّتِنَا أَحَدٌ إِلَّا قَتَلَهُمْ قَتْلَهُ، فَعِنْدَ ذَلِكَ يَكْشِفُ اللَّهُ الْعَيْظَ وَ يُنْسِي الْحُزْنَ.

ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

رَحِمَ اللَّهُ شَيْعَتَنَا شَيْعَتَنَا، وَاللَّهِ هُمْ الْمُؤْمِنُونَ، فَقَدْ وَاللَّهِ شَرُّ كُونَا فِي الْمُصِيبَةِ بِطُولِ

الْحُزْنُ وَالْحَسْرَةُ.

بیان: قوله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

«بلا رأس» لعله حال عن الضمير في قوله قتلته.

شیخ صدوق در کتاب ثواب الاعمال (۶۲۷) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام از پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

موقعی که روز قیامت فرا می رسد قبه ای از نور برای حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بر پا خواهد شد. امام حسین علیه السلام در حالی می آید که سر بریده ی خود را در دست گرفته باشد. وقتی چشم فاطمه ی زهراء سلام الله علیها به امام حسین علیه السلام بیفتد یک گریه و ضجه ای می کند که هیچ ملک مقرب و پیغمبر مرسل و بنده ی مؤمنی در محشر نیست مگر اینکه گریان خواهد شد.

در همین موقع است که خدای توانا، مرد نیک صورتی را به نظر آن بانو جلوه می دهد که با قاتلان امام حسین شهید علیه السلام مخاصمه نماید.

آنگاه خدای سبحان قاتلین امام حسین علیه السلام را با آن افرادی که مددکار آنها بودند و آن اشخاصی که در ریختن خون آن حضرت شرکت نمودند حاضر می کند و آن مرد تا آخرین نفر آنان را می کشد. سپس ایشان را زنده می کند تا حضرت امیر علیه السلام برای دوّمین بار آنان را بکشد. بار دیگر ایشان را زنده می کند که امام حسن مجتبی علیه السلام آنان را برای سوّمین بار به درک واصل نماید.

سپس آنان را بار دیگر خداوند زنده می کند تا امام حسین علیه السلام آنان را به قتل برساند، پس باز هم آنان را زنده می کند (و آنقدر این زنده کردن و کشتن ادامه پیدا می کند) تا اینکه احدی

از ذریه و فرزندان ما باقی نمی ماند مگر آنکه (هر کدام از آنها جدا جدا) آنها را به قتل می رسانند و پس از این جریان (انتقام) است که غضب ما و شیعیان ما فرو می نشیند و آن حزن و اندوه شهادت حسین علیه السلام فراموش می شود.

آنگاه حضرت صادق علیه السلام فرمود:

خدا شیعیان ما را رحمت کند، به خدا قسم شیعیان ما، مؤمنین هستند زیرا ایشان با غم و اندوه طولانی ما شریک می باشند.

[روایت شماره] (۰۸)

[ثواب الأعمال] ابْنُ الْمُتَوَكَّلِ، عَنْ مُحَمَّدِ الْعَطَّارِ، عَنِ الْأَشْعَرِيِّ، عَنِ ابْنِ يَزِيدَ، عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَنصُورٍ، عَنِ رَجُلٍ، عَنِ شَرِيكِ يَزْفَعُهُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جَاءَتْ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فِي لُحْمِهِ [لُحْمِهِ] مِنْ نِسَائِهَا فَيَقَالُ لَهَا: ادْخُلِي الْجَنَّةَ فَتَقُولُ: لَا أَدْخُلُ حَتَّى أَعْلَمَ مَا صَنَعَ بَوْلَدِي مِنْ بَعْدِي؟ فَيَقَالُ لَهَا: انظُرِي فِي قَلْبِ الْقِيَامَةِ فَتَنْظُرُ إِلَى الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَائِمًا وَ لَيْسَ عَلَيْهِ رَأْسٌ، فَتَصْرُخُ صَرْخَةً وَ أَصْرُخُ لِصِدْرَاحِهَا وَ تَصْرُخُ الْمَلَائِكَةُ لِصِدْرَاحِنَا، فَيَغْضَبُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَنَا عِنْدَ ذَلِكَ فَيَأْمُرُ نَارًا يُقَالُ لَهَا: هَبْهُبْ قَدْ أُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ عِيَامٍ حَتَّى اسْوَدَّتْ لَا- يَدْخُلُهَا رُوحٌ أَبَدًا وَ لَا- يَخْرُجُ مِنْهَا غَمٌّ أَبَدًا فَيَقَالُ لَهَا: التَّقَطِي قَتَلَهُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ حَمَلَهُ الْقُرْآنُ فَتَلْتَقِطُهُمْ. فَإِذَا صَارُوا فِي حَوْصِ لَيْتِهَا، صَهَلَتْ وَ صَهَلُوا بِهَا وَ شَهَقَتْ وَ شَهَقُوا بِهَا وَ زَفَرَتْ وَ زَفَرُوا بِهَا، فَيَنْطِقُونَ بِأَلْسِنِهِ دَلَقَهُ طَلْقَهُ: يَا رَبَّنَا أَوْجِبْتَ لَنَا النَّارَ قَبْلَ عَبْدِهِ الْأَوْثَانِ؟ فَيَأْتِيهِمُ الْجَوَابُ عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِنَّ مِنْ عِلْمٍ لَيْسَ كَمَنْ لَا يَعْلَمُ.

إيضاح: اللهم بضم اللام و فتح الميم المخففه الجماعه و قال الجوهرى لمة الرجل تربه و شكله

و الهاء عوض و اللّٰمه الأصحاب [ما] بين الثلاثة إلى العشرة انتهى. والمراد بحمله القرآن الذين ضيعوه و حرفوه.

نیز در همان کتاب (۶۲۸) با چند واسطه از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ روایت کرده که فرمود:

هنگامی که روز قیامت شود، فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در حالی وارد صحرای محشر می شود که گروهی از زنان شیعیان در اطراف آن بانو خواهند بود. به حضرت زهراء سلام الله علیها می گویند:

داخل بهشت شو، ایشان می فرماید:

وارد بهشت نمی شوم تا بدانم بعد از من با فرزندانم چه عملی انجام می دهند. به آن حضرت می گویند:

در میان جمعیت قیامت نگاه کن. وقتی نظر می کند امام حسین علیه السلام را خواهد دید که با بدن بی سر ایستاده ست! حضرت زهراء سلام الله علیها فریادی می زند که من به وسیله ی فریاد او فریاد خواهم زد و عموم ملائکه نیز به فریاد می آیند.

در چنین زمانی ست که خدای قهار، به خاطر ما غضب می کند و آتشی را که مدت هزار سال افروخته اند تا سیاه شده و آن را هَبَّهَب می گویند و هرگز نسیمی داخل آن نشده دستور می دهد تا قاتلین امام حسین علیه السلام و آن افرادی را که حامل قرآن و تارک اهل بیت پیغمبر اکرم:

بوده اند برباید. وقتی داخل آتش شوند، آتش نعره ای می زند و آنان ناله و زاری می نمایند، آتش می خروشد و آنان همه به خروش می آیند، آتش زبانه می کشد و ایشان به زبان فصیح می گویند:

پروردگارا! به چه علت آتش را قبل از بت پرستان به ما مسلط کرده ای؟! خطاب می رسد:

کسی که از روی جهالت عملی را انجام دهد با آن کسی که بداند و عملی را انجام دهد

بیان: کلمه ی «اللَّهِ» در صورتی که میم آن مشدّد باشد و لام آن مضموم باشد به معنی جماعت و گروه است و جوهری گفته: «لَمَهُ الرَّجُلُ» یعنی شکل و قیافه ی مرد و وقتی گفته می شود «اللَّهِ الْأَصْحَابُ» شامل سه نفر تا ده نفر می شود.

و منظور از «حمله القرآن» کسانی ست که قرآن را ضایع و تحریف کرده باشند.

[روایت شماره] (۰۹)

[ثواب الأعمال] ابنُ البزقيّ (۶۲۹)، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِيهِ [عَنْ] مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ يَزْفَعُهُ إِلَى عَتَبَسَةَ الطَّائِيّ، عَنْ أَبِي خَيْرٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

يُمَثِّلُ لِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا رَأْسُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مُتَشَحِّطًا بِدَمِهِ فَتَصِيحُ وَآ لِدَاةَا! وَآ ثَمَرَةَ فُؤَادَاةَا! فَتَصِيحُ بِحَقِّ الْمَلَائِكَةِ لِصِيحِهِ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ يُنَادِي أَهْلَ الْقِيَامَةِ: قَتَلَ اللَّهُ قَاتِلَ وَلَدِكَ يَا فَاطِمَةُ.

قَالَ:

فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ذَلِكَ أَفْعَلُ بِهِ وَ بَشِيْعَتِهِ وَ أَحِبَّائِهِ وَ أَتْبَاعِهِ وَ إِنَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ عَلَى نَاقِهِ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ مُدَبَّجَةَ الْجَبِينِ، وَاضِحَةَ الْخَدَيْنِ شَهْلَاءَ الْعَيْنَيْنِ، رَأْسِيهَا مِنَ الذَّهَبِ الْمُصْفَى وَ أَعْنَاقُهَا مِنَ الْمِسْكِ وَ الْعَبْرُ، خِطَامُهَا مِنَ الزَّبْرِجَدِ الْأَخْضَرِ، رَحَائِلُهَا دُرٌّ مُفَضَّضٌ بِالْجَوْهَرِ، عَلَى النَّاقَةِ هُوْدُجٌ غَشَاوُهَا مِنْ نُورِ اللَّهِ وَ حَشْوُهَا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ، خِطَامُهَا فَرْسَخٌ مِنْ فَرَاسِخِ الدُّنْيَا يَحْفُ بِهَوْدَجِهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ بِالتَّسْبِيحِ وَ التَّحْمِيدِ وَ التَّهْلِيلِ وَ التَّكْبِيرِ وَ الثَّنَاءِ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ.

ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ مِنْ بَطْنَانِ الْعَرْشِ: يَا أَهْلَ الْقِيَامَةِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ فَهَيْدِهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَمُرُّ عَلَى الصَّرَاطِ، فَتَمُرُّ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَ شِيْعَتُهَا عَلَى الصَّرَاطِ كَالْبُرْقِ الْخَاطِفِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ:

و يُلْقَى أَعْدَاءَهَا وَ أَعْدَاءَ ذُرِّيَّتِهَا فِي جَهَنَّمَ.

توضیح: «ذلک أفعّل به» ای بالحسین علیه السلام ای اقتل قاتلیه و قاتلی شیعتہ و أحبائه و یحتمل إرجاع الضمائر جميعاً إلى القاتل و قال الجوهری: الشهله فی العین أن یشوب سوادها زرقه و عین شهلاء، قوله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

«رحائلها» الأصوب رحالها جمع رحل و كأنه جمع رحاله ککتابه و هی السرج.

نیز در همان کتاب (۶۳۰) با چند واسطه از حضرت علی بن ابیطالب علیهما السلام از رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت کرده که فرمود:

هنگامی که روز قیامت فرا رسد سر مبارک و غرقه به خون امام حسین علیه السلام در نظر حضرت زهرا ی اطهر سلام الله علیها جلوه گر خواهد شد. وقتی نظر حضرت زهراء سلام الله علیها به سر بریده ی امام حسین علیه السلام می افتد فریاد می زند:

ای فرزند مظلوم من! ای میوه ی قلب محزون من! به جهت ناله و فریاد حضرت زهراء سلام الله علیهاست که ملائکه مدهوش می شوند و اهل محشر عموماً فریاد می زنند و می گویند:

یا فاطمه! خدا قاتل های فرزندت حسین را بکشد!!

در همین موقع از طرف پروردگار ندا می رسد:

من این عمل را انجام می دهم و از قاتل های حسین و تابعین و دوستان آنان انتقام خواهم کشید.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها در آن روز بر یکی از ناقه های بهشتی سوار است که پهلوهای آن به وسیله ی حریرهای بهشتی زینت شده، صورت آن زیبا، چشمانش شهلا، سرش از طلا گردنش از مشک و عنبر، مهارش از زبرجد سبز، جهازش از مروارید که با جواهر زینت شده باشد خواهد بود!

بر پشت آن

ناقه هودجی نصب شده که پرده اش از نور خدا، وسط آن پُر از رحمت پروردگار، بلندی مهار آن، به قدر یک فرسخ از فرسخ های دنیا خواهد بود.

تعداد هفتاد هزار ملک اطراف هودج آن بانو را احاطه خواهند کرد که به تسبیح و تحمید و تهلیل و تکبیر حضرت پروردگار مشغول خواهند بود.

آنگاه از طرف خدای رؤوف منادی ندا می کند:

ای اهل قیامت! چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ از صراط عبور نماید.

آنگاه بعد از آن بانوی معظمه، شیعیان و دوستانش مانند برق جهنده از صراط می گذرند. سپس پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ می فرماید:

ولی آن حضرت دشمنانش و دشمنانِ ذریه ی خود را، به دوزخ خواهد انداخت.

بیان: جمله ی «ذَلِكْ اَفْعَلْ بِهِ» یعنی این گونه رفتار می کنم با حسین علیه السلام یعنی می کشم قاتلین او و قاتلین شیعیان و دوستانش را و احتمال هم دارد همه ی ضمائِر به قاتل برگردد (که در این صورت این گونه معنا می شود) این گونه رفتار می کنم با قاتل امام حسین علیه السلام.

و جوهری گفته: «الشهله فی العین» یعنی میشی شدن سیاهی (حدقه ی) چشم و همچنین «عین شهلاء» و «رحائلها» در حدیث رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ به معنی زین است (یعنی زین آن ناقه...) و بهتر آن است که «رحالها» باشد که جمع رحل می شود و گویا جمع «رحاله» بر وزن «کتابه».

[روایت شماره] (۱۰)

[المناقب لابن شهر آشوب] السَّمْعَانِيُّ فِي الرَّسَائِلِ الْقَوَامِيَّةِ وَالزَّعْفَرَانِيُّ فِي فَصَائِلِ الصَّحَابَةِ وَالْأَشْنَهِيُّ فِي اِعْتِقَادِ اَهْلِ السُّنَّةِ وَالْعُكْبَرِيُّ فِي الْاِبَانَةِ وَ اَحْمَدُ فِي الْفَضَائِلِ وَ ابْنُ

الْمِيُودُنِ فِي الْمَأْرَبَيْنِ بِأَسَانِيدِهِمْ عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنِ أَبِي جُحَيْفَةَ وَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ الْأَصْبَغِ، عَنِ أَبِي أَيُّوبَ وَ قَدْ رَوَى حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، عَنِ الْقَزْوِينِيِّ، عَنِ عَطَاءٍ، عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ كُلُّهُمْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قَالَ:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَ وَقَفَ الْخَلَائِقُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ تَعَالَى نَادَى مُنَادٍ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ: أَيُّهَا النَّاسُ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ وَ نَكِّسُوا رُءُوسَكُمْ، فَإِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تَجُوزُ عَلَى الصَّرَاطِ. وَ فِي حَدِيثِ أَبِي أَيُّوبَ: فَتَمُرُّ مَعَهَا سَبْعُونَ جَارِيَةً مِنَ الْحُورِ الْعِينِ كَالْبَرْقِ اللَّامِعِ.

در مناقب (۶۳۱) گروهی از مورّخین اهل تسنّن از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت کرده اند که فرمود:

وقتی روز قیامت فرا رسد و مردم در مقابل پروردگار قرار بگیرند منادی از پشت حجاب ها ندا می کند:

ای گروه مردم! چشمان خویش را ببندید و سر خود را به زیر بپفکنید، زیرا فاطمه دختر محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ می خواهد از صراط عبور نماید.

در روایت ابوایوب می گوید:

هفتاد حوریه با حضرت زهراء سلام الله عليها نظیر برق لامع عبور خواهند کرد.

[روایت شماره] (۱۱)

[المجالس للمفید] [الصّدوق، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ عَلِيٍّ، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنِ أَبِيانِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَمَعَ اللَّهُ الْمَأُولِينَ وَ الْمَآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَيُنَادِي مُنَادٍ: غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ وَ نَكِّسُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ الصَّرَاطَ.

قَالَ:

فَتَغْضُ الْخَلَائِقُ أَبْصَارَهُمْ فَتَأْتِي فَاطِمَةَ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا عَلَى نَجِيبٍ مِنْ نُجُبِ الْجَنَّةِ يُشِيعُهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ، فَتَقِفُ مَوْقِفًا شَرِيفًا مِنْ مَوَاقِفِ الْقِيَامَةِ، ثُمَّ تَنْزِلُ عَنْ

نَجِيهَا فَتَأْخُذُ قَمِيصَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِيَدِهَا مُضْمَخًا بِدَمِهِ وَتَقُولُ يَا رَبِّ هَذَا قَمِيصُ وَلَدِي وَقَدْ عَلِمْتَ مَا صُنِعَ بِهِ،
فَيَأْتِيهَا النَّدَاءُ مِنْ قَبْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: يَا فَاطِمَةُ لِمِكَ عِنْدِي الرِّضَا فَتَقُولُ: يَا رَبِّ انْتَصِرْ لِي مِنْ قَاتِلِهِ فَيَأْمُرُ اللَّهُ تَعَالَى عُنُقًا مِنَ النَّارِ
فَتَخْرُجُ مِنْ جَهَنَّمَ فَتَلْتَقِطُ قَتْلَهُ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ كَمَا يَلْتَقِطُ الطَّيْرُ الْحَبَّ، ثُمَّ يَعُودُ الْعُنُقُ بِهِمْ إِلَى النَّارِ فَيَعِيدُونَ فِيهَا
بِأَنْوَاعِ الْعَذَابِ ثُمَّ تَرْكَبُ فَاطِمَةُ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا نَجِيهَا حَتَّى تَدْخُلَ الْجَنَّةَ وَ مَعَهَا الْمَلَائِكَةُ الْمُشْفِعُونَ لَهَا وَ ذُرِّيَّتُهَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَ
أَوْلِيَائِهِمْ مِنَ النَّاسِ عَنْ يَمِينِهَا وَ شِمَالِهَا.

بیان: قال الجزري: فيه يخرج عنق من النار أي طائفه منها.

شیخ مفید در کتاب مجالس (۶۳۲) با چند واسطه از امام صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

هنگامی که روز قیامت شود خدای توانا خلق اولین و آخرین را در یک زمین جمع کرده، آنگاه منادی ندا می نماید:

چشمان خود را ببندید و سرهای خود را به زیر افکنید تا فاطمه دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم عبور کند.

مردم چشمان خود را می بندند و حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در حالی که بر یکی از ناقه های بهشتی سوار است،
می آید و تعداد هفتاد هزار ملک آن بانوی معظمه را مشایعت می نمایند.

آنگاه حضرت در یکی از مکان های شریف قیامت توقف می کند و پیراهن خون آلود حضرت امام حسین علیه السلام را به
دست می گیرد و می فرماید:

بار خدایا! این پیراهن فرزند من حسین است، تو می دانی با او چه عملی انجام دادند.

پس از این جریان، از طرف خدای رؤوف خطاب می رسد:

من هر عملی که موجب

خشنودی تو باشد انجام خواهم داد.

حضرت زهرای اطهر سلام الله علیها عرض می کند:

پروردگارا انتقام مرا از قاتلین فرزندم بگیر! خدای قهار دستور می دهد:

گروهی از آتش جهنم بیرون می آیند و کشندگان امام حسین علیه السلام را نظیر مرغی که دانه برچیند از صحرای محشر می یابند و به طرف دوزخ باز می گردند و آنان را دچار انواع عذاب می نمایند.

سپس فاطمه ی اطهر سلام الله علیها بر ناقه ی خویشتن سوار و داخل بهشت می گردد. آن ملائکه ای که از آن حضرت مشایعت می کردند و فرزندان بزرگوار حضرت زهراء نزد آن بانو خواهند بود و دوستان ایشان طرف راست و چپ آنان قرار می گیرند.

بیان: جزری گوید جمله ی «یخرج عنق من النار» کلمه ی «عنق» در اینجا به معنای طائفه و گروه است، پس معنای حدیث این گونه می شود:

خداوند خارج می کند طائفه ای را از آتش جهنم.

[روایت شماره] (۱۲)

[تفسیر فرات بن ابراهیم] أَبُو الْقَاسِمِ الْعَلَوِيُّ الْحَسَنِيُّ مَعْنَعًا، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ: يَا مَعْشَرَ الْخَلَائِقِ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَمُرَّ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَتَكُونَ أَوَّلَ مَنْ تُكْسَى وَ يَسْتَقْبِلُهَا مِنَ الْفِرْدَوْسِ اثْنَتَا عَشْرَةَ أَلْفَ حَوْرَاءَ لَمْ يَسْتَقْبِلُوهَا أَحَدًا قَبْلَهَا وَلَا أَحَدًا بَعْدَهَا، عَلَى نَجَائِبٍ مِنْ يَأْقُوتٍ أَجْنَحَتْهَا وَأَزْمَتْهَا اللَّوْلُؤُ، عَلَيْهَا رَحَائِلٌ مِنْ دُرٍّ عَلَى كُلِّ رِحَالٍ مِنْهَا نُمْرَةٌ مِنْ سُنْدُسٍ وَ رَكَابُهَا زَبْرَجْدٌ، فَيَجُوزُونَ بِهَا الصِّرَاطَ حَتَّى يَنْتَهُوا بِهَا إِلَى الْفِرْدَوْسِ فَيَتَبَاشَرُ بِهَا أَهْلُ الْجَنَانِ.

وَ فِي بُطْنَانِ الْفِرْدَوْسِ قُصُورٌ بَيْضٌ وَ قُصُورٌ صُفْرٌ، مِنْ لَوْلُؤِهِ مِنْ عَزْرٍ وَاحِدٍ وَ إِنَّ فِي الْقُصُورِ الْبَيْضِ لَسَبْعِينَ أَلْفَ دَارٍ مَنَازِلُ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ: وَ إِنَّ فِي الْقُصُورِ الصُّفْرِ لَسَبْعِينَ أَلْفَ دَارٍ مَسَاكِنَ إِبْرَاهِيمَ وَ آلِهِ:

فَتَجَلَسَ عَلَى كُرْسِيِّ مِنْ نُورٍ فَيَجْلِسُونَ حَوْلَهَا وَيُبْعَثُ إِلَيْهَا مَلَكٌ لَمْ يُبْعَثْ إِلَى أَحَدٍ قَبْلَهَا وَلَا يُبْعَثُ إِلَى أَحَدٍ بَعْدَهَا فَيَقُولُ: إِنَّ رَبَّكَ يُقْرَأُكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ: سَلِّمْنِي أُعْطِكَ فَتَقُولُ: قَدْ أَتَمَّ عَلَيَّ نِعْمَتَهُ وَهَنَأَنِي كَرَامَتَهُ وَأَبَاخَنِي جَنَّتَهُ أَسْأَلُهُ وُلْدِي وَذُرِّيَّتِي وَمَنْ وَدَّهْمَ، فَيُعْطِيهَا اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا وَوَلَدَهَا وَمَنْ وَدَّهْمَ لَهَا وَحَفِظَهُمْ فِيهَا، فَتَقُولُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ وَأَقَرَّ بَعِينِي.

قَالَ جَعْفَرٌ: كَانَ أَبِي يَقُولُ: كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِذَا ذَكَرَ هَذَا الْحَدِيثَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: «وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ» (٦٣٣).

تبیین: قال الفيروز آبادی: النمرقه مثلثه الوساده الصغيره أو الميثره أو الطنفسه فوق الرّحل و قال الجزريّ: فيه ينادى مناد من بطنان العرش أى من وسطه و قيل من أصله و قيل: البطنان جمع بطن و هو الغامض من الأرض يريد من دواخل العرش انتهى، قوله «من غرز واحد» أى من محلّ واحد من قولهم غرزت الشىء بالابره.

فрат بن ابراهيم در تفسيرش (٦٣٤) با چند واسطه از ابن عباس روايت مى كند كه گفت:

موقعى كه روز قيامت بپا شود منادى ندا مى كند:

ای گروه مردم! چشمان خود را ببندید تا فاطمه دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم عبور کند، فاطمه اولین کسیست که دوازده هزار حوریّه از فردوس او را استقبال خواهند کرد. آن حوریّه ها احدی را قبل از فاطمه و بعد از آن بانو استقبال نکرده و نخواهند کرد. آن حوریّه ها بر ناقه هایی سوارند که بال های آنها از یاقوت، مهار آنها از لؤلؤ، رحل هایی از دُرّ بر پشت آنهاست که بر هر یک از آنها یک بالش

سندس قرار دارد و رکاب های آنها زبرجد است. آنان از صراط می گذرند تا فاطمه ی زهراء سلام الله عليها را وارد فردوس می نمایند و اهل بهشت با آن معظّمه ملاقات خواهند کرد.

در وسط فردوس، قصرهای سفید و زردیست از لؤلؤ که در یک محل می باشند. در آن قصرهای سفید هفتاد هزار خانه است که منزل حضرت محمّد و اهل بیت آن بزرگوار: است. در آن قصرهای زرد هفت گانه، هزار خانه است که مسکن حضرت ابراهیم و آل ایشان: خواهد بود.

فاطمه ی اطهر سلام الله عليها بالای صندلی از نور می نشیند و ایشان در اطرافش می نشینند.

آنگاه یک ملک نزد آن بانو فرستاده می شود که قبل از آن حضرت و بعد از او نزد کسی فرستاده نشده و نخواهد شد.

آن ملک به حضرت فاطمه سلام الله عليها می گوید:

پروردگارت به تو سلام می رساند و می فرماید:

آنچه را که می خواهی از من بخواه تا به تو عطا کنم.

حضرت فاطمه سلام الله عليها می گوید:

خدای رؤوف نعمت خود را برای من تمام و بهشت خود را برای من مباح نموده ست.

من از خدا می خواهم که فرزندان و ذریّه ی من و افرادی که ایشان را دوست داشته اند به من عطا فرماید، خدای مَنان، ذریّه و فرزندان و آن اشخاصی را که فرزندان فاطمه سلام الله عليها را برای خاطر آن حضرت حفظ کرده باشند به آن حضرت عطا می فرماید.

پس آن بانوی معظّمه می فرماید:

سپاس آن خدایی را که غم و اندوه مرا برطرف و چشم مرا روشن کرد.

راوی می گوید:

هر گاه ابن عباس این حدیث را نقل می کرد آیه ی ۲۱ سوره ی طور را تلاوت می نمود و می گفت:

«کسانی که ایمان آورده اند فرزندانشان به پیروی از آنان ایمان اختیار

کردند، فرزندان‌شان را (در بهشت) به آنان ملحق خواهیم کرد».

بیان: فیروزآبادی گوید «التمرقة» به متکاهای کوچک گویند که در بالای پالان شترها می‌گذارند و جزری گوید:

«ینادی منا دی من بطنان العرش» یعنی منادی از «وسط» عرش نداد داد و قول دیگر گفته: یعنی از اصل عرش ندا داد و قول دیگر گفته: «البطنان» جمع بطن است و به معنی زمین پست است و مراد درون عرش است و جمله ی «من غرز واحد» یعنی از یک محل و مکان.

[روایت شماره] (۱۳)

[تفسیر فرات بن ابراهیم] [سَلِيمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ مَعْنَعًا عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ [يَقُولُ] دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ عَلَى فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا وَهِيَ حَزِينَةٌ فَقَالَ لَهَا:

مَا حُزْنُكَ يَا بِنْتِي؟

قَالَتْ:

يَا أَبَتِ ذَكَرْتُ الْمَحْشَرَ وَوُفُوَ النَّاسِ عُرَاةَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ:

يَا بِنْتِي إِنَّهُ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ وَلَكِنْ قَدْ أَخْبَرَنِي جِبْرِئِيلُ عَنِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ أَنَّهُ قَالَ:

أَوَّلُ مَنْ تَنَسَّقُ عَنْهُ الْأَرْضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَا ثُمَّ أَبِي إِبْرَاهِيمَ ثُمَّ بَعْلُكَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ إِلَيْكَ جِبْرِئِيلَ فِي سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ فَيَضْرِبُ عَلَى قَبْرِكَ سَبْعَ قَبَابٍ مِنْ نُورٍ ثُمَّ يَأْتِيكَ إِسْرَافِيلُ بِثَلَاثِ حُلَلٍ مِنْ نُورٍ فَيَقِفُ عِنْدَ رَأْسِكَ فَيُنَادِيَنَّكَ يَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ؟ قَوْمِي إِلَى مَحْشَرِكَ، فَتَقْوَمِينَ آمِنَةً رَوْعَتِكَ، مَسِيئَتُورَةً عَوْرَتِكَ، فَيُنَاوِلُكَ إِسْرَافِيلُ الْحُلَلَ فْتَلْبَسِينَهَا وَيَأْتِيكَ زُوقَائِيلُ بِنَجِيهِهِ مِنْ نُورٍ، زِمَامَهَا مِنْ لَوْلُؤٍ رَطْبٍ عَلَيْهَا مِحْفَهُ مِنْ ذَهَبٍ، فَتَرَكِبِينَهَا وَيَقُودُ زُوقَائِيلُ بِزِمَامِهَا وَيَبِينُ يَدَيْكَ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ بِأَيْدِيهِمْ أَلْوِيَهُ التَّسْبِيحِ

فَإِذَا جَدَّ بِكَ السَّيْرُ اسْتَقْبَلَتْكَ سَبْعُونَ أَلْفَ حَوْرَاءَ، يَسْتَبْشِرُونَ بِالنَّظَرِ إِلَيْكَ بِيَدِ كُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ مِجْمَرَةٌ مِنْ نُورٍ يَسْطَعُ مِنْهَا

رِيحُ الْعُودِ مِنْ غَيْرِ نَارٍ وَ عَلَيْنَهُنَّ أَكَالِيلُ الْجَوْهَرِ الْمُرْصَعِ بِالزَّبَرْجَدِ الْأَخْضَرِ، فَيَسْرُونَ عَنْ يَمِينِكَ، فَإِذَا سَدَرَتْ مِثْلَ الَّذِي سَدَرَتْ مِنْ قَبْرِكَ إِلَى أَنْ لَقِينِكَ، اسْتَقْبَلْتِكِ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ، فِي مِثْلِ مَنْ مَعَكَ مِنَ الْجُورِ فَتَسَلِّمُ عَلَيْكَ وَ تَسِيرُ هِيَ وَ مَنْ مَعَهَا عَنْ يَسَارِكَ.

ثُمَّ تَسْتَقْبَلُكَ أُمُّكَ حَدِيدَةُ بِنْتُ حُوَيْلِدٍ أَوَّلِ الْمُؤْمِنَاتِ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ مَعَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ بِأَيْدِيهِمْ أَلْوِيَهُ التَّكْبِيرِ فَإِذَا قَرَّبَتْ مِنَ الْجَمْعِ اسْتَقْبَلْتِكِ حَوَاءُ فِي سَبْعِينَ أَلْفَ حَوَاءٍ وَ مَعَهَا آسِيَةُ بِنْتُ مُزَاهِمٍ فَتَسِيرُ هِيَ وَ مَنْ مَعَهَا مَعَكَ.

فَإِذَا تَوَسَّطَ الْجَمْعُ وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ يَجْمَعُ الْخَلَائِقَ فِي صِيَعِيدٍ وَاحِدٍ، فَيَسْتَتَوِي بِهِمُ الْأَقْدَامُ ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ يُسْمِعُ الْخَلَائِقَ: غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةُ الصُّدَيْقَةَ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَ مَنْ مَعَهَا، فَلَا يَنْظُرُ إِلَيْكَ يَوْمَئِذٍ إِلَّا إِبْرَاهِيمُ خَلِيلَ الرَّحْمَنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ سَلَامُهُ عَلَيْهِ وَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَ يَطْلُبُ آدَمُ حَوَاءَ فَيَرَاهَا مَعَ أُمِّكَ حَدِيدَةَ أَمَامَكَ.

ثُمَّ يُنْصَبُ لَكَ مِنْبَرٌ مِنَ النُّورِ فِيهِ سَبْعُ مَرَاقِي بَيْنَ الْمِرْقَاهِ إِلَى الْمِرْقَاهِ صُفُوفُ الْمَلَائِكَةِ، بِأَيْدِيهِمْ أَلْوِيَهُ النُّورِ وَ يَصْطَفُ الْحُورُ الْعِينُ عَنْ يَمِينِ الْمِنْبَرِ وَ عَنْ يَسَارِهِ وَ أَقْرَبُ النَّسَاءِ مَعَكَ عَنْ يَسَارِكَ حَوَاءُ وَ آسِيَةُ فَإِذَا صَدَرَتْ فِي أَعْلَى الْمِنْبَرِ أَتَاكَ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَقُولُ لَكَ: يَا فَاطِمَةُ سَلِّبِي حَاجَتَكَ، فَتَقُولِينَ: يَا رَبِّ أَرِنِي الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ فَيَأْتِيَانِكَ وَ أَوْدَاجُ الْحُسَيْنِ تَشْخُبُ دَمًا وَ هُوَ يَقُولُ: يَا رَبِّ خُذْ لِي الْيَوْمَ حَقِّي مِمَّنْ ظَلَمْنِي. فَيَغْضَبُ عِنْدَ ذَلِكَ الْجَلِيلُ وَ يَغْضَبُ لِغَضَبِهِ جَهَنَّمُ وَ الْمَلَائِكَةُ أَجْمَعُونَ، فَتَرْفُزُ جَهَنَّمُ عِنْدَ ذَلِكَ زَفْرَةً ثُمَّ يَخْرُجُ فَوْجٌ مِنَ النَّارِ وَ يَلْتَقِطُ قَتْلَةَ الْحُسَيْنِ وَ أَبْنَاءَهُمْ وَ أَبْنَاءَهُمْ وَ يَقُولُونَ: يَا رَبِّ إِنَّا لَمَ

نَحْضُرِ الْحَسَيْنِ، فَيَقُولُ اللَّهُ لِرَبَائِيهِ جَهَنَّمَ: خُذُوهُمْ بِسَيِّمَاهُمْ بِرُزْقِهِ الْأَعْيُنِ وَ سَوَادِ الْوُجُوهِ، خُذُوا بِنَوَاصِيهِمْ فَالْقُوهُمْ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ فَإِنَّهُمْ كَانُوا أَشَدَّ عَلَى أَوْلِيَاءِ الْحُسَيْنِ مِنْ آبَائِهِمُ الَّذِينَ حَارَبُوا الْحُسَيْنَ فَقَتَلُوهُ.

ثُمَّ يَقُولُ جَبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَا فَاطِمَةُ سِئَلِي حَاجَتِكَ فَتَقُولِينَ: يَا رَبِّ شَيْعَتِي، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: قَدْ عَفَرْتُ لَهُمْ فَتَقُولِينَ يَا رَبِّ شَيْعَهُ وَوَلَدِي فَيَقُولُ اللَّهُ قَدْ عَفَرْتُ لَهُمْ فَتَقُولِينَ: يَا رَبِّ شَيْعَهُ شَيْعَتِي فَيَقُولُ اللَّهُ: انْطَلِقِي فَمَنْ اعْتَصَمَ بِكَ فَهُوَ مَعَكَ فِي الْجَنَّةِ، فَعِنْدَ ذَلِكَ يَوَدُّ الْخَلَائِقُ أَنََّّهُمْ كَانُوا فَاطِمِيَّينَ فَتَسِيرِينَ وَ مَعَكَ شَيْعَتِكَ وَ شَيْعَهُ وَوَلَدِكَ وَ شَيْعَهُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ آمَنَهُ رُوعَاتُهُمْ، مَسْتُورَةً عَوْرَاتُهُمْ، قَدْ ذَهَبَتْ عَنْهُمْ الشَّدَائِدُ وَ سَهَلَتْ لَهُمُ الْمَوَارِدُ، يَخَافُ النَّاسُ وَ هُمْ لَا يَخَافُونَ وَ يَطْمَأُ النَّاسُ وَ هُمْ لَا يَطْمَئُونَ.

فَإِذَا بَلَغَتْ بَابَ الْجَنَّةِ، تَلَقَّتْكَ اثْنَتَا عَشْرَةَ أَلْفَ حَوْرَاءَ، لَمْ يَلْتَقِينَ أَحَدًا قَبْلَكَ وَ لَا يَتَلَقِينَ أَحَدًا كَانَ بَعْدَكَ، بِأَيْدِيهِمْ حِرَابٌ مِنْ نُورٍ، عَلَى نَجَائِبٍ مِنْ نُورٍ رَحَائِلُهَا مِنَ الذَّهَبِ الْأَصْفَرِ وَ الْيَاقُوتِ، أَرَمَّتْهَا مِنْ لَوْلُؤٍ رَطْبٍ، عَلَى كُلِّ نَجِيبٍ نَمْرُقَةٌ مِنْ سُندُسٍ مَنْصُودٍ.

فَإِذَا دَخَلَتْ الْجَنَّةَ تَبَاشَرُ بِكَ أَهْلُهَا وَ وُضِعَ لِشَيْعَتِكَ مَوَائِدُ مِنْ جَوْهَرٍ عَلَى أَعْمَدِهِ مِنْ نُورٍ، فَيَأْكُلُونَ مِنْهَا وَ النَّاسُ فِي الْحِسَابِ وَ هُمْ فِي مَا اسْتَهْتُمْ أَنْفُسَهُمْ خَالِدُونَ وَ إِذَا اسْتَفَرَّ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ فِي الْجَنَّةِ زَارَكَ آدَمَ وَ مِينَ دُونَهُ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ إِنَّ فِي بَطْنَانِ الْفِرْدَوْسِ لَوْلُؤَيْنِ مِنْ عِرْقٍ وَاحِدٍ لَوْلُؤَةٌ بَيْضَاءَ وَ لَوْلُؤَةٌ صَيْفَرَاءَ فِيهِمَا قُصُورٌ وَ دُورٌ فِي كُلِّ وَاحِدَةٍ سَبْعُونَ أَلْفَ دَارٍ فَالْبَيْضَاءُ مَنَازِلُ لَنَا وَ لِشَيْعَتِنَا وَ الصَّفْرَاءُ مَنَازِلُ لِإِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ:

قَالَتْ:

يَا أَبَتِ فَمَا كُنْتُ أَحِبُّ أَنْ أَرَى يَوْمَكَ وَ لَا أَبْقَى بَعْدَكَ،

قَالَ:

يَا ابْنَتِي لَقَدْ أَخْبَرَنِي جَبْرِئِيلُ عَن

اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْكَ أَوْلُ مَنْ تَلَحُّقْنِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي فَالْوَيْلُ كُلُّهُ لِمَنْ ظَلَمَكَ وَالفَوْزُ العَظِيمُ لِمَنْ نَصَرَكَ.

قَالَ عَطَاءٌ: كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِذَا ذَكَرَ هَذَا الحَدِيثَ تَلَا هَذِهِ الآيَةَ «وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ ما أَلْتَنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ (٦٣٥).

بیان: وَ ما أَلْتَنَاهُمْ أی و ما نقصناهم.

در تفسیر فرات بن ابراهیم (٦٣٦) با چند واسطه از حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کند که فرمود:

یک روز پیغمبر اکرم صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نزد حضرت زهراى اطهر سلام الله عليها تشریف برده و آن بانو را محزون یافت.

به فاطمه سلام الله عليها فرمود:

ای دختر عزیز من! سبب غم و اندوه تو چیست؟

حضرت فاطمه سلام الله عليها عرض کرد:

روز محشر و برهنگی مردم به خاطر آمد.

رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

آری آن روز، روز بسیار بزرگیست. ولی جبرئیل از طرف خدای رؤوف به من خبر داد:

وقتی آن روز زمین شکافته شود اول کسی که از زمین خارج شود من هستم، بعد از من حضرت ابراهیم خلیل علیه السلام ، بعد از او، شوهر تو حضرت امیر علیه السلام ، آنگاه خدای مهربان جبرئیل را با هفتاد هزار ملک نزد قبر تو خواهد فرستاد، بر قبر تو هفت قبه ی نور نصب خواهد شد، اسرافیل سه حله ی نور برای تو می آورد و نزد سر تو توقف می کند و صدا می زند:

ای دختر حضرت محمد صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ بیا در صحرای محشر. تو در حالی از قبر بیرون می آیی که بدنت پوشیده باشد و از

خوفِ آن روز در امان خواهی بود، اسرافیل آن حله ها را به تو می دهد و تو آنها را می پوشی، آنگاه ملکی که آن را زوقابیل می گویند ناقه ای از نور برای تو می آورد که مهار آن از مروارید و کجاوه ای از طلا بر پشت آن نصب شده، تو بر آن ناقه سوار می شوی در حالی که جلوی تو، هفتاد هزار ملک باشد و علم های تسیح در دست داشته باشند. زوقابیل مهار آن را خواهد کشید. هنگامی که حرکت کنی تعداد هفتاد هزار ملک به استقبال تو می آیند و از نگاه کردن به تو خوشحال می شوند، هر یک از آنان منقلی از نور بدون آتش در کف دارند که عود از آن ساطع می شود، هر یک از ایشان یک تاج مُرّصع از زَبَرَجَد بر سر خواهد داشت، آنان در طرف راست تو خواهند بود.

موقعی که مقداری راه طی کنی حضرت مریم سلام الله علیها با هفتاد هزار حوریه به استقبال تو می آیند و بر تو سلام می کنند و در طرف چپ تو خواهند بود.

آنگاه مادرت حضرت خدیجه سلام الله علیها دختر خویلد که در میان زنان عالم، اوّل کسیست که به خدا و رسول ایمان آورده با هفتاد هزار ملک، که علم های تکبیر در دست دارند به استقبال تو می آیند. وقتی نزدیک محشر رسیدی حضرت حواء با هفتاد هزار ملک و آسیه زن فرعون به استقبال تو خواهند آمد و با تو حرکت می نمایند و آن وقتیست که خداوند متعال، تمام مردم را در زمین واحدی جمع کرده ست. هنگامی که وارد صحرای محشر شوی منادی از زیر عرش ندایی می کند که خلائق عموماً می شنوند و می گوید:

چشمان خود

را ببینید تا فاطمه ی صدیقه، دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم و این زنان مطهره ای که با او می باشند، عبور نمایند. در آن روز غیر از حضرت ابراهیم علیه السلام و شوهرت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام کسی به تو نظر نخواهد کرد.

سپس حضرت آدم علیه السلام، حضرت حواء سلام الله علیها را طلب می کند و با مادرت حضرت خدیجه سلام الله علیها نزد تو می آیند.

آنگاه منبری از نور برای تو نصب می شود که هفت پایه داشته باشد، در میان هر پایه تا پایه ی دیگری صف هایی از ملائکه ایستاده اند، علم هایی از نور در دست خواهند داشت. حوریه ها در طرف چپ و راست منبر تو صف می کشند. نزدیکترین زنان از طرف چپ به تو حضرت حواء و آسیه خواهند بود. هنگامی که بر فراز منبر قرار گیری، جبرئیل از طرف خدای سبحان نزد تو آمده و می گوید:

ای فاطمه! حاجت خویشتن را بخواه.

تو می گویی: پروردگارا! حسن و حسینم را به من نشان بده. پس آنها نزد تو می آیند در حالی که خون از رگ های گردن حسین، فرو می ریزد.

امام حسین علیه السلام عرض می کند:

بار خدایا! امروز حق مرا از آن افرادی که به من ظلم و ستم کردند بگیر.

در همان موقع است که دریای غضب حضرت پروردگار به جوش می آید، به خاطر غضب خداست که ملائکه و جهنم نیز به خروش آمده. جهنم نعره می زند و زبانه می کشد و به صحرای محشر می آید.

آنگاه قاتلین امام حسین علیه السلام را با فرزندان و فرزندان فرزندان آنان می رباید. ایشان می گویند:

پروردگارا! ما که در موقع قتل حسین علیه السلام خلق نشده بودیم؟! خدای قهار به

زبانہ ی آتش دستور می دهد:

این گونه افراد را که چشمشان کبود و صورتشان سیاه است را بگیرید! موهای جلو سر آنها را بگیرید و بکشید و به صورت در طبقات پایین جهنم بیفکنید! زیرا سختگیری ایشان بر دوستان امام حسین علیه السلام از جنگیدن پدرانشان با امام حسین علیه السلام شدیدتر بوده است.

پس از این جریان، جبرئیل به تو می گوید:

حاجت خود را بخواه! تو می گویی: پروردگارا! من شیعیان خود را می خواهم، خدای رؤوف می فرماید:

من گناه آنها را آمرزیدم، تو می گویی: بار خدایا! من شیعیان خود و دوستان ایشان را می خواهم.

خدای سبحان می فرماید:

برو هر کدام از آنان را که دست به دامن تو شود او را وارد بهشت کن.

در آن روز عموم خلائق آرزو می کنند:

کاش از شیعیان و دوستان فاطمه ی زهراء سلام الله علیها بودند.

آنگاه تو با شیعیان و شیعیان فرزندان و شیعیان حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام حرکت می کنی در حالی که خوف و بیم آنان برطرف شده باشد، عورت های ایشان پوشیده شده، سختی های قیامت بر ایشان آسان می شود و از هول و ترس های قیامت به آسانی خواهند گذشت. در آن روز مردم عموماً دچار ترس می شوند ولی ایشان نمی ترسند، مردم عموماً در آن روز تشنه اند ولی ایشان سیراب خواهند بود.

وقتی نزدیکِ درب بهشت می رسی تعداد دوازده هزار حوریه به استقبال تو می شتابند آن حوریه ها قبل از تو، از کسی استقبال ننموده اند. ظرف هایی از نور در دست دارند و بر ناقه هایی از نور سوارند که جهاز آنها از طلای زرد و یاقوت خواهد بود. مهار آنها از مروارید تر، رکاب آنها از زبرجد سبز، در میان جهاز هر ناقه ای یک بالش سندس و استبرق بهشتی می باشد.

موقعی که

وارد بهشت شوی عموم اهل بهشت مسرور و خوشحال می شوند و به یکدیگر بشارت می دهند.

برای شیعیان تو خانه هایی از جواهر رنگارنگ بر فراز ستون هایی از نور نصب می نمایند، آنان موقعی که مردم مشغول حساب باشند در آن خانه ها غذا می خورند، شیعیان تو وقتی داخل شوند دائماً به نعمت های بهشتی متنعم خواهند بود.

عموم پیامبران از حضرت آدم تا خاتم:

به زیارت تو می آیند.

دو مروارید هست که از یک رشته به وجود آمده اند، یکی از آنها سفید و دیگری زرد رنگ است، در هر یک از آنها هفتاد هزار قصر و در هر قصری هفتاد هزار خانه می باشد. آن قصرهای سفید، منزل ما و شیعیان ما خواهند بود، قصرهای زرد، منزل ابراهیم و آل ابراهیم:

است.

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها عرض کرد:

پدر جان! من دوست ندارم آن روز (روز شهادت شما) را بینم و بعد از شما زنده بمانم. پیغمبر اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ فرمود:

جبرئیل از طرف خدای رؤوف به من خبر داده، اوّل کسی که از اهل بیت من به من ملحق می شود تو خواهی بود. وای بر آن کسی که در حقّ تو ظلم کند. رستگاری از آن شخصیت که تو را یاری نماید.

عطاء گفته: هر گاه ابن عباس این حدیث را می گفت، این آیه را تلاوت می کرد:

«کسانی که خود ایمان آوردند و فرزندانشان در ایمان پیروی آنها را کردند، فرزندانشان را به آنها می رسانیم و از پاداش عملشان هیچ نمی کاهیم، که هر نفسی در گرو عمل خویش است» (۶۳۷).

بیان: «وَمَا أَلْتَنَاهُمْ» به معنای کم نمی کنیم برایشان، می باشد.

بخش نهم؛ فضائل و مناقب فرزندان و ذریّه ی حضرت فاطمه زهراء سلام الله علیها و اینکه آنها فرزندان پیغمبرند (باب ۹؛ اولادها و ذریتها سلام الله علیها و احوالهم و فضلهم و أنهم من اولاد الرسول صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلهِ وَ سَلَّمَ حقیقه)

[روایت شماره] (۱۰)

وَجَدْتُ فِي بَعْضِ كُتُبِ الْمَنَاقِبِ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الْعَاصِمِيُّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَحْمَدَ

الْبَيْهَقِيُّ، عَنْ أَبِيهِ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحَافِظِ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْخَرَّاسِيِّ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي الْعَوَّامِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ، عَنْ شَيْبَةَ بْنِ نَعَامَةَ، عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْحُسَيْنِ، عَنْ فَاطِمَةَ الْكُبْرَى قَالَتْ:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

كُلُّ بَنِي أُمَّ يَنْتُمُونَ إِلَيَّ عَصَبَتِهِمْ إِلَّا وُلْدَ فَاطِمَةَ، فَإِنِّي أَنَا أَبُوهُمْ وَعَصَبَتُهُمْ.

وَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْحَسَنِ بْنُ بُشَيْرَانَ الْعَدْلُ بِنِعْدَادٍ، عَنْ أَبِي عَمْرٍو بْنِ السَّمَاكِ، عَنْ حَنْبَلِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ صَالِحِ بْنِ مُوسَى، عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ الْعَامِرِيِّ قَالَ:

بَعَثَ إِلَيَّ الْحَجَّاجُ فَقَالَ:

يَا يَحْيَى أَنْتَ الَّذِي تَزْعُمُ أَنَّ وُلْدَ عَلِيٍّ مِنْ فَاطِمَةَ وَوُلْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ؟ قُلْتُ لَهُ: إِنَّ أُمَّتِنِي تَكَلَّمْتُ قَالَ:

فَأَنْتَ آمِنٌ، قُلْتُ لَهُ: نَعَمْ أَقْرَأُ عَلَيْكَ كِتَابَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ:

«وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هِدَايْنَا» (٦٣٨) إِلَى أَنْ قَالَ: «وَ زَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَ عِيسَى وَ إِبْرَاهِيمَ كُلًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ» (٦٣٩) وَ عِيسَى كَلِمَةُ اللَّهِ وَ رُوحُهُ أُلْقَاهَا إِلَى الْعُدْرَاءِ الْبُتُولِ وَ قَدْ نَسَبَهُ اللَّهُ تَعَالَى إِلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

قَالَ:

مَيَّا دَعَاكَ إِلَى نَشْرِ هَذَا وَ ذِكْرِهِ؟ قُلْتُ: مَيَّا اسْتَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى أَهْلِ الْعِلْمِ فِي عِلْمِهِمْ «لَتُبَيِّنَنَّ لِلنَّاسِ وَ لَا تَكْتُمُونَهُ» (٦٤٠) الْآيَةَ قَالَ:

صَدَقْتَ وَ لَا تَعُودَنَّ لِذِكْرِ هَذَا وَ لَا نَشْرِهِ.

وَ جَاءَ الْحَدِيثُ مُرْسَلًا أَطْوَلَ مِنْ هَذَا، عَنْ عَامِرِ الشَّعْبِيِّ أَنَّهُ قَالَ:

بَعَثَ إِلَيَّ الْحَجَّاجُ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَخَبَيْتُ فَقُمْتُ فَتَوَضَّأْتُ وَ أَوْصَيْتُ ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَنَظَرْتُ فَإِذَا نَطَعٌ مَنُشُورٌ وَ السَّيْفُ مَسْلُورٌ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ عَلَيَّ السَّلَامَ فَقَالَ:

لَا تَخَفْ فَقَدْ آمَنْتَكَ اللَّيْلَةَ وَ غَدًا إِلَى الظُّهْرِ وَ أَجْلَسَنِي عِنْدَهُ ثُمَّ

أَشَارَ فَأَتَى بِرَجُلٍ مُقَيَّدٍ بِالْكَبُولِ وَالْأَغْلَالِ فَوَضَعُوهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ:

إِنَّ هَذَا الشَّيْخَ يَقُولُ: إِنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ كَانَا ابْنَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لِأُتَيْنِي بِحُجَّهِ مِنَ الْقُرْآنِ وَإِلَّا لَأُضْرِبَنَّ عَنْقَهُ.

فَقُلْتُ: يَجِبُ أَنْ تَحِلَّ قَيْدُهُ فَإِنَّهُ إِذَا اخْتَجَّ فَإِنَّهُ لَا مَحَالَهَ يَذْهَبُ وَإِنْ لَمْ يَخْتَجَّ فَإِنَّ السَّيْفَ لَا يَقْطَعُ هَذَا الْحَدِيدَ، فَحَلُّوا قَيْدَهُ وَكَبُولَهُ فَظَنَرْتُ فَإِذَا هُوَ سَعِيدٌ بِنُ جُبَيْرٍ فَحَزَنْتُ بِذَلِكَ وَقُلْتُ: كَيْفَ يَجِدُ حُجَّهَ عَلَى ذَلِكَ مِنَ الْقُرْآنِ فَقَالَ لَهُ الْحَجَّاجُ: اثْنَيْ بَحْجِهِ مِنَ الْقُرْآنِ عَلَى مَا ادَّعَيْتَ وَإِلَّا أَضْرِبُ عَنْقَكَ فَقَالَ لَهُ: انْتَظِرْ فَسَكَتَ سَاعَهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَقَالَ:

انْتَظِرْ! فَسَكَتَ سَاعَهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَقَالَ:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ثُمَّ قَالَ:

«وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ - إِلَى قَوْلِهِ - وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» (٦٤١) ثُمَّ سَكَتَ وَقَالَ لِلْحَجَّاجِ: اقْرَأْ مَا بَعْدَهُ فَقَرَأَ «وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى (٦٤٢) فَقَالَ سَعِيدٌ: كَيْفَ يَلِيقُ هَاهُنَا عِيسَى؟

قَالَ:

إِنَّهُ كَانَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ،

قَالَ إِنَّ كَانَ عِيسَى مِنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ أَبٌ بَلْ كَانَ ابْنُ ابْنَتِهِ فَسَبَّ إِلَيْهِ مَعَ بَعْدِهِ، فَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ أَوْلَى أَنْ يُسَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مَعَ قُرْبِهِمَا مِنْهُ فَأَمَرَ لَهُ بِعَشْرَةِ آلَافِ دِينَارٍ وَأَمَرَ بِأَنْ يَحْمِلُهَا مَعَهُ إِلَى دَارِهِ وَأَذِنَ لَهُ فِي الرُّجُوعِ.

قَالَ الشَّعْبِيُّ: فَلَمَّا أَضْمَحْتُ قُلْتُ فِي نَفْسِي: قَدْ وَجَبَ عَلَيَّ أَنْ آتِيَ هَذَا الشَّيْخَ فَاتَّعَلَّمُ مِنْهُ مَعَانِيَ الْقُرْآنِ لِأَنِّي كُنْتُ أَظُنُّ أَنِّي أَعْرِفُهَا فَإِذَا أَنَا لَا أَعْرِفُهَا فَاتَّيْتُهُ فَإِذَا هُوَ فِي الْمَسْجِدِ وَتِلْكَ الدَّنَانِيرُ بَيْنَ يَدَيْهِ يُفَرِّقُهَا عَشْرًا عَشْرًا

وَ يَتَّصِدُقُ بِهَا ثُمَّ قَالَ:

هَذَا كُلُّهُ بَبْرَكَةِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَام، لَئِنْ كُنَّا أَعْمَمْنَا وَاحِدًا لَقَدْ أَفْرَحْنَا أَلْفًا وَ أَرْضَيْنَا اللَّهَ وَ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

در بعضی از کتب مناقب (۶۴۳) با چند واسطه از حضرت زهرا سلام الله عليها يافتم که پيغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرمودند:

فرزندان هر مادری به پدر و خویشاوندان پدری خود منسوب می شوند غیر از فرزندان فاطمه سلام الله عليها که من، پدر و خویشاوندان ایشان می باشم.

و با چند واسطه یحیی بن یعمر عامری می گوید:

حجاج بن یوسف مرا خواست و به من گفت:

ای یحیی! تو گمان می کنی: فرزندان علی از فاطمه، فرزندان پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ هستند؟
گفتم:

اگر در امان باشم جواب تو را خواهم داد، گفت:

تو در امان هستی.

گفتم:

آری، این آیه را که می خوانم مطلب را ثابت می نماید:

«و اسحاق و یعقوب را به او بخشیدیم و هر دو را هدایت کردیم» تا آنجا که می فرماید:

«و حضرت زکریا و حضرت یحیی و حضرت عیسی و حضرت الیاس: از صالحین بوده اند».

در صورتی که عیسی روح الله است و خدا او را به حضرت مریم سلام الله عليها عطا کرد و مع ذلك خدای علیم، عیسی را به حضرت ابراهیم نسبت می دهد و او را از فرزندان ابراهیم به شمار می آورد.

حجاج گفت:

چه باعث شده که تو این موضوع را تبلیغ نمایی؟

گفتم:

خدا بر اهل علم واجب کرده که علم خود را نشر دهند، چنانکه در قرآن مجید می فرماید:

«و به خاطر آورید زمانی را که خداوند از کسانی که به آنها کتاب داده شده پیمان گرفت که حتماً آن را برای

مردم آشکار نموده و کتمان نکنید».

حجاج گفت:

راست می گویی ولی در عین حال مبدا بعداً این موضوع را تکرار نمایی و نشر دهی!!

این حدیث را عامر شعبی مفضل تر از این نقل کرده، چنانکه می گوید:

یک شب حجّاج مرا خواست، من ترسیدم لذا برخاستم، وضو گرفتم و وصیت خود را کردم و نزد حجّاج رفتم، وقتی نگاه کردم دیدم یک سفره ی چرمی گسترده و یک شمشیر برهنه نزد حجّاج است. من سلام کردم و او جواب داد، آنگاه به من گفت:

خائف مباش زیرا من تو را تا فردا ظهر امان داده ام، پس از اینکه مرا نزد خود نشانید دستور داد تا مردی را آوردند که وی را غل و زنجیر کرده بودند و او را در مقابل حجّاج قرار دادند.

حجاج گفت:

این پیرمرد می گوید:

حسن و حسین علیهما السلام فرزندان پیغمبر خدایند، اگر برای این مدّعا، دلیلی از قرآن نیاورد گردن او را خواهم زد.

من گفتم:

پس باید این غُل و زنجیر را از گردن وی باز کرد، زیرا که او آزاد خواهد شد و اگر دلیلی از قرآن نیاورد و بخواهی گردن وی را بزنی. شمشیر، این غل و زنجیر را قطع نمی کند. هنگامی که غل و زنجیر را از گردنش باز نمودند دیدم او سعید بن جبیر است. من فوق العاده محزون شدم و با خود گفتم:

چگونه از قرآن دلیل خواهد آورد؟!

حجاج به وی گفت:

دلیل خود را از قرآن بیاور و الا گردن تو را خواهم زد.

سعید بن جبیر گفت:

مهلتم بده، وی ساعتی صبر کرد و گفت:

حجّت و دلیل خود را بیاور! سعید گفت:

صبر کن، او ساعتی صبر کرد و گفت:

دلیل و برهان خویش را بیاور! سعید بن

جبر گفت:

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم

بسم الله الرحمن الرحيم سپس آیه ی ۸۴ از سوره ی انعام را تلاوت کرد.

سعید پس از خواندن این آیه ساکت شد.

حجاج به وی گفت:

ادامه ی آیه را بخوان! سعید آیه ی ۸۵ این سوره را هم تلاوت کرد.

آنگاه سعید گفت:

ای حجاج! حضرت عیسی علیه السلام چه نسبتی به حضرت ابراهیم علیه السلام دارد؟

حجاج گفت:

عیسی از فرزندان ابراهیم محسوب می شود.

سعید گفت:

حضرت عیسی علیه السلام که بدون پدر خلق شده و از نواده های دختری حضرت ابراهیم علیه السلام به شمار می رود، با اینکه فاصله ی بین حضرت عیسی و حضرت ابراهیم علیهما السلام خیلی زیاد است مع ذلك از فرزندان حضرت ابراهیم علیه السلام محسوب می شود. پس حسنین علیهما السلام با اینکه با رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فاصله ای ندارند به طریق اولی فرزندان پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ محسوب خواهند شد.

حجاج پس از این گفتگوها مبلغ ده هزار اشرفی به سعید بن جبیر جایزه داد و دستور داد تا او را به خانه اش بازگردانند.

عامر شعبی می گوید من با خود گفتم بر من واجب است که نزد این مرد عالم یعنی سعید بن جبیر بروم و معانی قرآن را از او بیاموزم، زیرا من گمان می کردم که معانی قرآن را می دانم، ولی اکنون معلوم شد که نمی دانم.

لذا وقتی متوجه سعید بن جبیر شدم دیدم وی در میان مسجد نشسته و آن اشرفی ها را در مقابل خود ریخته و آنها را همچنان ده اشرفی ده اشرفی صدقه می دهد و می گوید:

اینها از برکت حسن و حسین علیهما السلام است. اگر ما یک نفر (یعنی حجاج) را ناراحت کردیم هزار نفر

را با پرداخت این پول ها خوشحال نمودیم و خدا و رسولش را راضی نمودیم.

كِتَابُ الدَّلَائِلِ، لِمُحَمَّدِ بْنِ جَرِيرِ الطَّبْرِيِّ: عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَدَ الطَّبْرِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْقَاضِي التُّنُوحِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ السَّلَامِ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، عَنْ جَرِيرِ، عَنْ شَيْبَةَ بْنِ نَعَامَةَ، عَنْ فَاطِمَةَ الصُّغْرَى، عَنْ فَاطِمَةَ الْكُبْرَى قَالَتْ:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

لِكُلِّ نَبِيٍّ عَصَبَةٌ يَنْتُمُونَ إِلَيْهِ وَإِنَّ فَاطِمَةَ عَصَبَتِي الَّتِي تَنْتَمِي [إِلَيَّ] (٦٤٤).

در کتاب دلائل الامامه ی طبری با چند واسطه از رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

فرزندان هر پیغمبری به خود او منسوبند. فاطمه فرزند من است که به من منسوب است.

[روایت شماره] (٠٢)

[معانی الأخبار] الحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ الْعَلَوِيُّ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ بَشَّارٍ مَعَا، عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ أَحْمَدَ الْقَزْوِينِيِّ، عَنْ صَالِحِ بْنِ أَحْمَدَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْوَشَّاءِ الْبُغْدَادِيِّ قَالَ:

كُنْتُ بِحُرَاسِيَانَ مَعَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي مَجْلِسِهِ وَزَيْدُ بْنُ مُوسَى حَاضِرٌ وَقَدْ أَقْبَلَ عَلَيَّ جَمَاعَةٌ فِي الْمَجْلِسِ يَفْتَحِرُونَ عَلَيْهِمْ وَيَقُولُ: نَحْنُ وَنَحْنُ وَأَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مُقْبِلٌ عَلَيَّ قَوْمٌ يُحَدُّهُمْ.

فَسَمِعَ مَقَالَهَ زَيْدٍ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَقَالَ:

يَا زَيْدُ اغْرَاكَ قَوْلُ بَقَالِي الْكُوفَةِ إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَيْتَ فَوَجْهًا فَحَرَمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَيَّ النَّارِ، وَاللَّهِ مَا ذَلِكُ إِلَّا لِلْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَوُلْدِ بَطْنِهَا خَاصَّةً.

فَأَمَّا أَنْ يَكُونَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يُطِيعُ اللَّهَ وَيَصُومُ نَهَارَهُ وَيَقُومُ لَيْلَهُ وَتَعْصِيهِ أَنْتَ ثُمَّ تَجِئَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَوَاءً لَأَنْتَ أَعَزُّ عَلَيَّ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْهُ إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ كَانَ يَقُولُ: لِمُحْسِنِنَا كِفْلَانِ مَنْ

الْأَجْرِ وَ لِمَسِيئَتِنَا ضِعْفَانِ مِنَ الْعَذَابِ.

وَ قَالَ الْحَسَنُ الْوَشَاءُ: ثُمَّ التَّفَتَ إِلَيَّ وَ قَالَ:

يَا حَسَنُ كَيْفَ تَقْرَأُونَ هَذِهِ آيَةَ: «قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ» (٦٤٥) فَقُلْتُ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَقْرَأُ «إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ» وَ مِنْهُمْ مَنْ يَقْرَأُ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ نَفَاهُ عَنْ أَبِيهِ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ. كَلَّا لَقَدْ كَانَ ابْنُهُ وَ لَكِنْ لَمَّا عَصَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ نَفَاهُ اللَّهُ عَنْ أَبِيهِ، كَذَا مَنْ كَانَ مِنْنا لَمْ يُطِعِ اللَّهَ فَلَيْسَ مِنْنا وَ أَنْتَ إِذَا أَطَعْتَ اللَّهَ فَأَنْتَ مِنْنا أَهْلُ الْبَيْتِ.

[عیون أخبار الرضا علیه السلام] السنائی عن الأسدی، عن صالح بن أحمد مثله.

شیخ صدوق در کتاب معانی الاخبار (٦٤٦) از حسن بن موسی نقل می کند که گفت:

من در خراسان در مجلس امام رضا علیه السلام بودم، زید بن موسی (برادر حضرت رضا علیه السلام) هم در آن مجلس حضور داشت. زید متوجه گروهی از اهل مجلس شد و گفت:

ما چنین و چنانیم. وقتی حضرت رضا علیه السلام متوجه آن گروه شد و سخنان زید را شنید و به وی فرمود:

ای زید! آیا قول بقال های کوفه که می گویند فاطمه خویشتن را حفظ کرد و خدا فرزندان او را به آتش جهنم حرام کرد تو را مغرور نموده ست!

به خدا قسم که این مطلب جز برای حسن و حسین علیهما السلام و فرزندانی که از رحم آن بانو متولد شده اند نخواهد بود.

آیا می شود گفت:

حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام خدا را اطاعت کند، در حالی که روزها روزه دار و شب ها به عبادت مشغول باشد و تو معصیت خدا را انجام دهی و فردای قیامت نزد خدا با او مساوی باشی و

یا اینکه تو نزد خدا عزیزتر باشی؟! در صورتی که حضرت علی بن الحسین علیهما السلام می فرمایند:

اجر نیکوکاران ما خاندان دو برابر و عذاب گنهکاران ما نیز دو برابر خواهد بود.

حسن می گوید:

حضرت رضا علیه السلام متوجه من شد و فرمود:

ای حسن! این آیه را چگونه قرائت می کنید که خدا می فرماید:

فرمود:

ای نوح! او از اهل بیت تو نیست چون عمل او شایسته نیست.

گفتم:

بعضی از مردم می خوانند:

«إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ» و بعضی می خوانند:

«إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ» بنا بر قرائت دوم خدا پسر نوح را از پدرش ندانسته ست.

حضرت رضا علیه السلام فرمود:

ابداً این طور نیست، بلکه وی پسر حضرت نوح علیه السلام بود. ولی خدا را معصیت کرد، خدای او را از پدرش ندانست. همین طور هر کسی از ما خاندان اطاعت خدا را نکند از ما نخواهد بود و تو اگر خدا را اطاعت نمایی از ما اهل بیت خواهی بود.

در عیون اخبار الرضا علیه السلام جلد ۲، صفحه ی ۲۳۲ حدیث ۱ مثل این حدیث از صالح بن احمد نقل شده ست.

روایت شماره [۰۳]

[معانی الأخبار] [أبي، عَنْ سَعْدِ بْنِ الْبُرْقِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

هَلْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنَتْ فَوْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَى النَّارِ؟

قَالَ:

نَعَمْ، عَنِّي بِذَلِكَ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَزَيْنَبَ وَأُمَّ كُثُومٍ:

نیز در کتاب پیشین (۶۴۷) با چند واسطه از محمد بن مروان روایت می کند که گفت:

به حضرت صادق علیه السلام گفتم:

آیا رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرموده است: فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خویشتن را حفظ نمود

و خدا ذریه ی او را به آتش جهنم حرام کرد؟

فرمود:

آری، ولی منظور از ذریه ی آن بانو در این حدیث، حسن، حسین، زینب، ام کلثوم:

است.

[روایت شماره] (۰۴)

[معانی الأخبار] [ابن الولید، عن الصَّفَّارِ، عن ابنِ مَعْرُوفٍ، عن ابنِ مَهْزِيَارٍ، عنِ الوَشَاءِ، عنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْفَضْلِ (۶۴۸)،
عنِ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

جُعِلَتْ فِدَاكَ مَا مَعْنَى قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَى النَّارِ فَقَالَ:
الْمُعْتَقُونَ مِنَ النَّارِ هُمْ وُلْدُ بَطْنِهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ زَيْنَبُ وَ أُمُّ كَلْثُومٍ:

در کتاب معانی الاخبار (۶۴۹) با چند واسطه از حماد بن عثمان روایت می کند که گفت:

به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام عرض کردم:

فدایت شوم معنی اینکه پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ فرموده:

حضرت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها خود را حفظ کرد و خدا ذریه ی وی را به آتش حرام کرد، چیست؟

فرمود:

آنان که از آتش آزادند امام حسن و امام حسین و حضرت زینب و ام کلثوم:

خواهند بود.

[روایت شماره] (۰۵)

[عیون أخبار الرضا علیه السلام] [بإِسْنَادِ التَّمِيمِيِّ، عن الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ ، عنِ آبَائِهِ: قَالَ:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَى النَّارِ.

مصباح الأنوار: عن أبي عبدالله عليه السلام عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مثله.

شيخ صدوق در کتاب عيون اخبار الرضا عليه السلام (۶۵۰) از حضرت رضا عليه السلام روایت می کند که فرمود پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

فاطمه سلام الله عليها خويشتن را حفظ کرد و خدا ذریه ی او را به آتش حرام کرد.

در مصباح الأنوار مثل این حدیث از قول حضرت امام صادق عليه السلام از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نقل شده است.

[روایت شماره] (۰۶)

[عیون أخبار الرضا عليه السلام] [ماجیلویه و ابن الممتوکل و الهمدانی، عن علی، عن أبيه، عن ياسر قال:

خَرَجَ زَيْدُ بْنُ مُوسَى أَخُو أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالْمَدِينَةِ وَ أَحْرَقَ وَ قَتَلَ وَ كَانَ يُسَمِّي زَيْدَ النَّارِ، فَبَعَثَ إِلَيْهِ الْمَأْمُونُ فَأَسْتَرَهُ وَ حُمِلَ إِلَى الْمَأْمُونِ فَقَالَ الْمَأْمُونُ: اذْهَبُوا بِهِ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ،

قَالَ يَاسِرٌ: فَلَمَّا أُدْخِلَ إِلَيْهِ قَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ: يَا زَيْدُ أَعْرَكَ قَوْلُ سَيْفِله [سَفْلَه] أَهْلَ الْكُوفَةِ إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَيْتِ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَى النَّارِ، ذَاكَ لِلْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ خَاصَّةً إِنْ كُنْتَ تَرَى أَنَّكَ تَعْصِي اللَّهَ وَ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ أَطَاعَ اللَّهَ وَ دَخَلَ الْجَنَّةَ فَأَنْتَ إِذَا أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، وَاللَّهِ مَا يَنَالُ أَحَدٌ مَا عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا بِطَاعَتِهِ وَ زَعَمْتَ أَنَّكَ تَنَالُهُ بِمَعْصِيَتِهِ فَبُسْ مَا زَعَمْتَ

فَقَالَ لَهُ زَيْدٌ: أَنَا أَخُوكَ وَ ابْنُ أَبِيكَ: فَقَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ

علیه السلام :

أَنْتَ أَخِي مَا أَطَعْتَ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِنَّ نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

«رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ» (۶۵۱) فَقَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ «يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ» (۶۵۲) فَأَخْرَجَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَهْلِهِ بِمَعْصِيَتِهِ.

نیز در همان کتاب (۶۵۳) با چند واسطه از یاسر روایت می کند که گفت:

زید بن موسی بن جعفر علیهما السلام در مدینه خروج کرد، گروهی را آتش زد و گروهی را به قتل رسانید. بدین لحاظ او را «زید النار» نامیدند.

مأمون فرستاد تا او را گرفتند و اسیر نمودند و نزد مأمون بردند. مأمون گفت:

وی را نزد امام رضا علیه السلام ببرید.

یاسر می گوید:

وقتی زید به حضور امام رضا علیه السلام آمد، حضرت به او فرمود:

ای زید! آیا قول مردمان پست کوفه که می گویند:

فاطمه سلام الله علیها خود را حفظ نمود و خدا ذریه ی او را به آتش جهنم حرام کرد تو را مغرور کرد!

به خدا قسم که این مطلب جز برای حسن و حسین علیهما السلام نخواهد بود. تو این طور گمان می کنی که اگر خدا را معصیت کنی داخل بهشت خواهی شد و حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام هم خدا را اطاعت کند و داخل بهشت شود، آنگاه تو نزد خدا از آن بزرگوار عزیزتر باشی؟ به خدا قسم کسی از ما نزد خدا به مقامی نخواهد رسید مگر به اطاعت نمودن پروردگار، ولی تو گمان می کنی اگر خدا را معصیت کنی به این مقام خواهی رسید؟!!

زید در جواب حضرت امام رضا علیه السلام گفت:

من هم برادر و پسر پدر تو می باشم.

امام رضا علیه السلام

فرمود:

آری، تو مادامی برادر من خواهی بود که خدا را اطاعت نمایی.

حضرت نوح علیه السلام گفت:

«پروردگارا! پسر من هم از اهل من محسوب می شود، وعده ی تو حق و تو بهترین حکم کنندگان خواهی بود».

خدای حکیم فرمود:

«ای نوح! او از اهل تو نیست، او معصیت کار است».

خدا او را برای اینکه معصیت کرد از اهل نوح ندانست.

[روایت شماره] (۰۷)

[المناقب لابن شهر آشوب] تَارِيحُ بَعْدَادَ وَ كِتَابُ السَّمْعَانِيِّ وَ أَرْبَعِينَ الْمُؤَدَّنِ وَ مَنَاقِبُ فَاطِمَةَ عَنِ ابْنِ شَاهِينَ بِأَسَانِيدِهِمْ عَنْ حُدَيْفَةَ وَ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَيْتِ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَى النَّارِ قَالَ ابْنُ مَنْدَةَ: خَاصٌّ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ يُقَالُ: أَيْ مَنْ وَلَدَتْهُ بِنَفْسِهَا وَ هُوَ الْمَرْوِيُّ عَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْأَوْلَى كُلُّ مُؤْمِنٍ مِنْهُمْ.

در کتاب مناقب (۶۵۴) از گروهی از اهل تسنن از ابن مسعود از رسول خدا صَلَّيَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ روایت می کند که فرمود:

حضرت فاطمه سلام الله عليها خويشتن را حفظ نمود و خدا ذريه ی او را به آتش جهنم حرام کرد.

ابن مندّه می گوید:

این مطلب مخصوص حسنین علیهما السلام است.

گفته شده مخصوص آن فرزندان است که از حضرت زهراء متولد شده اند.

و از حضرت رضا علیه السلام روایت شده که حق این است که شامل حال فرزندان مؤمن آن بانوی معظمه می شود.

[روایت شماره] (۰۸)

[الإحتجاج] عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ:

قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَا أَبَا الْجَارُودِ مَا يَقُولُونَ فِي الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ؟ قُلْتُ يُنْكِرُونَ عَلَيْنَا أَنَّهُمَا ابْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

فَبَأَى شَيْءٍ اِخْتَجَجْتُمْ عَلَيْهِمْ؟ قُلْتُ: بِقَوْلِ اللَّهِ فِي عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ «وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ - إِلَى قَوْلِهِ - كُلُّ مِنَ الصَّالِحِينَ» (٦٥٥) فَجَعَلَ عِيسَى مِنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَ اِخْتَجَجْنَا عَلَيْهِمْ بِقَوْلِهِ تَعَالَى «فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ أَبْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ» (٦٥٦) قَالَ:

فَأَى شَيْءٍ قَالُوا؟

قَالَ:

قُلْتُ: قَالُوا قَدْ يَكُونُ وَلَدُ الْبِنْتِ مِنَ الْوَلَدِ وَ لَا يَكُونُ مِنَ الصُّلْبِ.

قَالَ:

فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَاللَّهِ يَا أَبَا الْجَارُودِ لَا عَطِينَكُهَا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ آيَةٌ تُسَمَّى لِصُلْبِ

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ لَا يُرَدُّهَا إِلَّا كَافِرًا،

قَالَ:

قُلْتُ: جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ أَيْنَ؟

قَالَ:

حَيْثُ قَالَ اللَّهُ «حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَ بَنَاتُكُمْ وَ أَخَوَاتُكُمْ - إِلَى قَوْلِهِ - وَ حَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْنَابِكُمْ» (٦٥٧) فَسَلُّهُمْ يَا أَيُّهَا الْجَارُودُ هَلْ يَجِلُّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نِكَاحُ حَلِيلَتَيْهِمَا فَإِنْ قَالُوا: نَعَمْ فَكَذَّبُوا وَاللَّهِ وَ إِنْ قَالُوا: لَا، فَهُمَا وَاللَّهِ ابْنَا رَسُولِ اللَّهِ لِصُلْبِهِ وَ مَا حُرِّمَتْ عَلَيْهِ إِلَّا لِلصُّلْبِ.

بیان: أقول إطلاق الابن و الولد عليهم كثير و قد مضى الأخبار المفصلة في باب احتجاج الرضا عليه السلام عند المأمون في الإمامه و سیأتی فی احتجاج موسی بن جعفر علیهما السلام مع خلفاء زمانه و لعل وجه الاحتجاج بالآیه الأخيره هو اتفاقهم علی دخول ولد البنت فی هذه الآیه و الأصل فی الإطلاق الحقیقه أو أنهم يستدلون بهذه الآیه علی حرمة حلیله ولد البنت و لا يتم إلا بكونه ولدا حقیقه للصلب و سیأتی تمام القول فی ذلك فی أبواب الخمس إن شاء الله.

در کتاب احتجاج (٦٥٨) از ابوالجارود روایت می کند که گفت:

امام باقر علیه السلام به من فرمود:

مردم درباره ی امام حسن و امام حسین علیهما السلام چه می گویند؟

گفتم:

انکار می کنند که حسین علیهما السلام فرزندان پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ باشند.

فرمود:

شما چه دلیلی برای آنان می آورید؟

گفتم:

به آیه ی قرآن درباره ی حضرت عیسی بن مریم علیهما السلام که می فرماید:

و از اولاد حضرت ابراهیم، داوود و سلیمان و ایوب تا آخر آیه ٨٥ سوره ی انعام که می فرماید:

عیسی و الیاس از صالحین می باشند. زیرا خدا در این آیه حضرت عیسی علیه السلام را از فرزندان حضرت ابراهیم علیه السلام

قرار داده ست.

نیز به آیه ی ۶۱ سوره ی آل عمران که می فرماید:

به آنها بگو بیایید، ما پسران خود را دعوت می کنیم و شما پسرانتان را، ما زنان خویش را و شما زنان خود را دعوت کنید، ما از (کسانی که به منزله ی) جان هایمان هستند دعوت می کنیم و شما از کسانی که همین خصوصیت را دارند دعوت کنید.
بر آنان استدلال می کنیم.

فرمود:

ایشان چه می گویند؟

گفتم می گویند:

گاهی می شود که فرزند دختر فرزند می باشد ولی از صلب انسان نخواهد بود.

راوی می گوید:

حضرت باقر علیه السلام به من فرمود:

به خدا قسم من دلیلی از قرآن می آورم که فرزندان زهراء سلام الله علیها از صلب پیغمبر صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ هستند، این دلیل را جز شخص کافر، رد نخواهد کرد.

گفتم:

فدایت شوم از کجای قرآن؟

فرمود:

این آیه که می فرماید:

«حرام شده برای شما مادرانتان و دختران و خواهران و عمّه ها و خاله ها و و همسران پسرانتان که از نسل شمایند» (۶۵۹).

ای ابوالجارود! از ایشان جويا شو و بگو: آیا برای پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حلال بود که با زنان حضرت حسنین علیهما السلام ازدواج نماید؟ اگر بگویند:

آری، معلوم است که دروغ می گویند و اگر بگویند:

نه، پس ثابت می شود که ایشان فرزندان پیامبرند و به همین جهت زنان ایشان به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حرام بودند.

بیان: اطلاق پسر و فرزند بر حسنین علیهما السلام و ائمه: (نسبت به رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ) در روایات فراوانی آمده و روایات و اخباری نیز، در باب احتجاج حضرت امام رضا علیه السلام در مجلس مأمون به طور مفصل ذکر کردیم و به

زودی در فصل احتجاج موسی بن جعفر علیهما السلام با خلفاء زمان خود نیز در این رابطه روایاتی خواهیم آورد و شاید علت احتجاج امام باقر علیه السلام به این آیه که در حدیث آمد این باشد که همه متفق القول هستند که این آیه شامل حال فرزند دختر (نوه ی دختری) هم می شود و اصل در اطلاق حقیقت آن است و یا اینکه به این آیه استدلال می کنند بر حرمت حلال بودن ازدواج با فرزند دختر و کلام آخر اینکه فرزند (دختری یا پسری) حقیقت صلب انسان است و به زودی در ابواب خمس همه ی روایات و ادله ی این بحث را خواهیم آورد. انشاء الله.

[روایت شماره] (۰۹)

[تفسیر القمی] [أبی، عَنْ ظَرِيفِ بْنِ نَاصِحٍ، عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بَشِيرٍ، عَنْ أَبِي الْجَارُودِ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ يَا أَبَا الْجَارُودِ مَا يَقُولُونَ فِي الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قُلْتُ: يُنْكِرُونَ عَلَيْنَا أَنَّهُمَا ابْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

فَبِأَيِّ شَيْءٍ اِخْتَجَجْتُمْ عَلَيْهِمْ قُلْتُ: بِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ «وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِلَى قَوْلِهِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» (۶۶۰) وَجَعَلَ عِيسَى مِنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ،

قَالَ:

فَأَيُّ شَيْءٍ قَالُوا لَكُمْ؟ قُلْتُ: قَالُوا: قَدْ يَكُونُ وَلَدُ الْإِبْنِ مِنَ الْوَالِدِ وَلَا يَكُونُ مِنَ الصُّلْبِ قَالَ:

فَبِأَيِّ شَيْءٍ اِخْتَجَجْتُمْ عَلَيْهِمْ؟

قَالَ:

قُلْتُ: اِخْتَجَجْنَا عَلَيْهِمْ بِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى «فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَابْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ» (۶۶۱) الْآيَةَ قَالَ:

فَأَيُّ شَيْءٍ قَالُوا لَكُمْ؟ قُلْتُ: قَالُوا: قَدْ يَكُونُ فِي كَلَامِ الْعَرَبِ ابْنُ رَجُلٍ وَاحِدٍ [ابْنَا رَجُلٍ] فَيَقُولُ ابْنَاؤُنَا وَإِنَّمَا هُمَا ابْنٌ [ابْنَا] وَاحِدٍ قَالَ:

فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

وَاللَّهِ يَا أَبَا الْجَارُودِ

لَا عِطِينَكَهَا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ تُسَمَّى لِصَلْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ لَا يَرُدُّهَا إِلَّا كَافِرٌ قَالَ:

قُلْتُ: جَعَلْتَ فِدَاكَ وَ أَيْنَ؟

قَالَ:

حَيْثُ قَالَ اللَّهُ «حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَ بَنَاتُكُمْ إِلَى أَنْ يَنْتَهِيَ - إِلَى قَوْلِهِ - وَ حَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ» (۶۶۲) فَسَلُّهُمْ يَا أَبَا الْجَارُودِ هَلْ حَلَّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ نِكَاحَ حَلِيلَتَيْهِمَا، فَإِنْ قَالُوا: نَعَمْ، فَكَذَّبُوا وَاللَّهِ وَ فَجَرُوا وَ إِنْ قَالُوا: لَا، فَهَمَّا وَاللَّهِ ابْنَاءُ لِصَلْبِهِ وَ مَا حُرِّمَتَا عَلَيْهِ إِلَّا لِلصُّلْبِ.

[الكافي] العده، عن البرقي، عن الحسن بن ظريف، عن عبدالصمد مثله.

در تفسیر علی بن ابراهیم (۶۶۳) از ابوالجارود روایت می کند که گفت:

امام محمد باقر علیه السلام به من فرمود:

این مردم درباره ی امام حسن و امام حسین علیهما السلام چه می گویند؟

عرض کردم:

منکر می شوند که ایشان فرزندان پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ باشند.

فرمود:

شما برای این موضوع چه دلیلی می آورید؟

گفتم:

به این آیه که خدا درباره ی عیسی بن مریم علیهما السلام می فرماید:

و اسحاق و یعقوب را به او بخشیدیم و هر دو را هدایت کردیم و نوح را نیز پیش از آن و از فرزندان او داوود و سلیمان و ایوب و یوسف و موسی و هارون را هدایت کردیم و این گونه نیکوکاران را پاداش می دهیم.

زیرا خدا حضرت عیسی علیه السلام را در این آیه از فرزندان حضرت ابراهیم علیه السلام معرفی نموده ست.

حضرت باقر علیه السلام فرمود:

آنان چه می گویند؟

عرض کردم می گویند:

آری، همین طور است که شما می گوئید ولی در عین حال ایشان فرزند صلبی نیستند.

فرمود:

شما در جواب آنان چه گفتید؟

عرض کردم:

به این آیه استدلال نمودم که خدا می فرماید:

به آنها بگو بیایید،

ما پسران خود را دعوت می کنیم و شما پسرانتان را، ما زنان خویش را و شما زنان خود را دعوت کنید، ما از (کسانی که به منزله ی) جان هایمان هستند دعوت می کنیم و شما از کسانی که همین خصوصیت را دارند، دعوت کنید.

فرمود:

آنان چه گفتند؟

عرض کردم می گویند:

در کلام عرب گاهی به دو نفر فرزند که از یک نفر باشند می گویند:

فرزندان ما، در صورتی که ایشان فرزند یک نفرند.

حضرت باقر علیه السلام به من فرمود:

به خدا قسم ای ابا الجارود من از قرآن یک دلیلی برای تو می آورم و ثابت می کنم که آنان فرزندان صلیبی پیامبر خدایند و این دلیل را جز شخص کافر رد نخواهد کرد.

عرض کردم:

فدایت شوم از کجای قرآن؟

فرمود آنجا که می فرماید:

«حرام شده برای شما مادرانتان و دختران و خواهران و عمّه ها و خاله ها و و همسران پسرانتان که از نسل شمایند» (۶۶۴).

ای ابوالجارود! تو از ایشان پرس و بگو: آیا برای رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حلال بود که با زنان حسنین علیهما السلام ازدواج نماید یا نه؟ اگر بگویند آری، به خدا قسم که دروغ گفته اند و گناه کرده اند و اگر بگویند نه پس ثابت می شود که حسنین علیهما السلام فرزندان صلیبی رسول خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ هستند و بدین لحاظ است که زنان ایشان به پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ حرام بودند.

در کتاب الکافی جلد ۸، صفحه ی ۳۱۷ حدیث ۵۰۱ مثل این حدیث نقل شده ست.

[روایت شماره] (۱۰)

[المناقب لابن شهر آشوب] وَلَدَتِ الْحَسَنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَهَا اثْنَتَا عَشْرَةَ سَنَةً وَ أَوْلَادُهَا: الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ الْمُحْسِنُ سَقَطَ وَ

فِي مَعَارِفِ الْقُتَيْبِيِّ أَنَّ مُحْسِنًا فَسَدَ مِنْ زَحْمٍ فُقِنْدِ الْعَدَوِيِّ وَ زَيْنَبٍ وَ أُمِّ كَلْثُومٍ.

تَذْنِيبٌ: قَالَ عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ أَبِي الْحَدِيدِ فِي شَرْحِ قَوْلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي بَعْضِ أَيَّامِ صَفَيْنَ حِينَ رَأَى ابْنَهُ الْحَسَنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَتَسَرَّعُ إِلَى الْحَرْبِ:

أَمْلِكُوا عَنِّي هَذَا الْغُلَامَ لَا يَهْدِنِي فَإِنِّي أَنَفْسٌ بِهِدَيْنٍ يَعْنِي الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ عَنِ الْمَوْتِ لِئَلَّا يَنْقَطِعَ بِهِمَا نَسْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

فَإِنْ قُلْتَ: أَيَجُوزُ أَنْ يُقَالَ لِلْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ وُلْدِهِمَا أَبْنَاءُ رَسُولِ اللَّهِ وَ وُلْدُ رَسُولِ اللَّهِ وَ ذُرِّيَّةُ رَسُولِ اللَّهِ وَ نَسْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ؟ قُلْتُ: نَعَمْ لِأَنَّ اللَّهَ سَمَّاهُمْ أَبْنَاءَهُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى «نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ أَبْنَاءَكُمْ» (٦٦٥) وَ إِنَّمَا عَنَى الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ لَوْ أَوْصَى لَوْلِدِ فُلَانٍ بِمَا لِدَخَلَ فِيهِ أَوْلَادُ الْبَنَاتِ وَ سَمَّى اللَّهُ تَعَالَى عِيسَى ذُرِّيَّةَ إِبْرَاهِيمَ وَ لَمْ يَخْتَلَفْ أَهْلُ اللُّغَةِ فِي أَنَّ وُلْدَ الْبَنَاتِ مِنْ نَسْلِ الرَّجُلِ.

فَإِنْ قُلْتَ فَمَا تَصْنَعُ بِقَوْلِهِ تَعَالَى «مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ» (٦٦٦) قُلْتُ: أَسْأَلُكَ عَنْ أُبُوَّتِهِ لِإِبْرَاهِيمَ بْنِ مَارِيَةَ فَكَلَّمَا تُجِيبُ بِهِ عَنْ ذَلِكَ فَهُوَ جَوَابِي عَنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ الْجَوَابُ الشَّامِلُ لِلْجَمِيعِ أَنَّهُ عَنَى زَيْدَ بْنَ الْحَارِثَةِ لِأَنَّ الْعَرَبَ كَانَتْ تَقُولُ: زَيْدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَى عَادَتِهِمْ فِي تَبْنَى الْعَبِيدِ، فَأَبْطَلَ اللَّهُ تَعَالَى ذَلِكَ وَ نَهَى عَنْ سُنَّةِ الْجَاهِلِيَّةِ وَ قَالَ:

إِنَّ مُحَمَّدًا لَيْسَ أَبًا لِوَأَحَدٍ مِنَ الرِّجَالِ الْبَالِغِينَ الْمَعْرُوفِينَ بَيْنَكُمْ وَ ذَلِكَ لِأَنَّهُ يَنْفِي كَوْنَهُ أَبًا لِأَطْفَالٍ لَمْ يُطَلَقْ عَلَيْهِمْ لَفْظُهُ الرِّجَالِ كِإِبْرَاهِيمَ وَ حَسَنٍ وَ حُسَيْنٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ.

أَقُولُ: ثُمَّ ذَكَرَ بَعْضَ الْإِعْتِرَاضَاتِ وَ الْأَجْوِبَةِ الَّتِي لَيْسَ هَذَا الْبَابُ مَوْضِعَ ذِكْرِهَا.

در کتاب مناقب (٦٦٧) می نگارد:

حضرت

فاطمه ی زهراء سلام الله عليها دوازده ساله بودند که حضرت امام حسن عليه السلام را زائیدند. فرزندان فاطمه ی اطهر سلام الله عليها عبارتند از:

۱. حسن

۲. حسین

۳. مُحسن:

ابن قُتیبه در کتاب معارف می نگارد:

حضرت محسن عليه السلام از آن ضربتی که قنغد به حضرت زهراء سلام الله عليها زد سَقَط شد.

۴ - زینب سلام الله عليها

۵ - امّ کلثوم سلام الله عليها.

ابن ابی الحدید در شرح این خطبه می گوید:

وقتی حضرت امیر علیه السلام در جنگ صفین دید امام حسن علیه السلام به سوی جنگ می رود فرمود:

این پسر را در عقب من قرار دهید، زیرا من از مردن این دو پسر یعنی حسن و حسین علیهما السلام مضایقه دارم. اگر ایشان بمیرند نسل پیغمبر خدا صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ قطع خواهد شد. اگر بگویی آیا جایز است که به حسنین علیهما السلام و فرزندان ایشان گفته شود فرزندان و ذریّه و نسل پیغمبر خدا؟ من می گویم:

آری، زیرا منظور خدای علیم که در این آیه ی شریفه می فرماید:

«ما پسران خود را دعوت می کنیم و شما هم پسرانتان را» امام حسن و امام حسین علیهما السلام است.

جواب دیگر اینکه: اگر کسی وصیت کند مالی را به فرزندان فلانی بدهید فرزندان دختری او هم داخل فرزندان وی خواهند بود.

دیگر اینکه: خدا حضرت عیسی علیه السلام را از ذریّه ی حضرت ابراهیم علیه السلام قرار داده ست.

دیگر اینکه: اهل لغت عرب اختلافی ندارند در اینکه فرزندان دختر از نسل مرد به شمار روند. (یعنی اولاد دختری هم تفاوتی با اولاد پسری ندارند.)

اگر بگویی جواب این آیه را که خدا در آیه ی ۴۰ سوره ی احزاب می فرماید:

«حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

وَسَلَّمَ پدر هیچ کدام از مردان شما نبود» من در جواب می گویم:

تو در اینکه پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ پدر ابراهیم بن ماریه است چه می گویی؟ هر جوابی که در این باره بگویی من هم همان را درباره ی حسنین علیهما السلام خواهم گفت. جوابی که شامل همه ی اینها بشود این است که منظور از این آیه زید بن حارثه ست.

زیرا عادت عرب در زمان جاهلیت این بود که غلام زرخرید را برای خود پسر می دانستند، لذا به زید بن حارثه هم می گفتند:

زید بن محمد بدین جهت خدا این روش را باطل کرد و فرمود:

حضرت محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ پدر مردانی که بالغ و معروفند، نیست. این مطلب با اینکه آن بزرگوار پدر کودکانی از قبیل ابراهیم و حسنین علیهما السلام باشد منافاتی ندارد.

بخش دهم؛ راجع به موقوفات و صدقات حضرت فاطمه زهراء سلام الله عليها (باب ۱۰؛ أوقافها و صدقاتها سلام الله عليها)

[روایت شماره] (۰۱)

[الكافی] مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ:

سَأَلْتُ أَبَاعَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ صَدَقَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَصَدَقَةِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ:

هِيَ لَنَا حَلَالٌ وَقَالَ:

إِنَّ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا جَعَلَتْ صَدَقَتَهَا لِبَنِي هَاشِمٍ وَبَنِي الْمُطَّلِبِ.

در کتاب کافی (۶۶۸) از ابو مریم روایت می کند که گفت:

از امام جعفر صادق علیه السلام راجع به صدقات رسول خدا و حضرت امیر علیهما السلام جويا شدم.

آن حضرت فرمود:

صدقه های آنان به ما حلال است.

حضرت فاطمه سلام الله عليها صدقه های خود را برای بنی هاشم و بنی مطلب قرار داد.

[روایت شماره] (۰۲)

[الكافی] عَلِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ، عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: - قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَلَا أَقْرَأُكَ وَصِيَّةَ فَاطِمَةَ؟

قَالَ:

قُلْتُ: بَلَى فَأَخْرَجَ حَقًّا أَوْ سَفَطًا فَأَخْرَجَ مِنْهُ كِتَابًا فَقَرَأَ:-

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَذَا مَا أَوْصَتْ بِهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَوْصَتْ بِحَوَائِطِهَا السَّبْعَةِ الْعَوَافِ وَالدَّلَالِ وَالتُّبْرَقَةِ وَ
الْمُبَيْتِ وَالحُسَيْنِ وَالصَّافِيَةِ وَ مَا لِأُمِّ إِبْرَاهِيمَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنْ مَضَى عَلِيُّ فَإِلَى الْحَسَنِ، فَإِنْ مَضَى الْحَسَنُ
فَإِلَى الْحُسَيْنِ، فَإِنْ مَضَى الْحُسَيْنُ فَإِلَى الْأَكْبَرِ مِنْ وُلْدِي، شَهِدَ اللَّهُ عَلَيَّ ذَلِكَ وَ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ وَ كَتَبَ عَلِيُّ
بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

[الكافي] [عَلِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ مِثْلَهُ وَ لَمْ يَذْكُرْ حَقًّا وَ لَا سَفَطًا وَ قَالَ:

إِلَى الْأَكْبَرِ مِنْ وُلْدِي دُونَ وُلْدِكَ.

نیز در همان کتاب (۶۶۹) از ابوبصیر روایت

می کند که گفت:

امام محمد باقر علیه السلام به من فرمود:

دوست داری که وصیت نامه ی حضرت فاطمه سلام الله علیها را برایت بخوانم؟

گفتم:

آری.

آن بزرگوار از درون کیسه ای یک نامه در آورد که در آن نوشته بود:

بسم الله الرحمن الرحيم

این وصیت نامه ایست که فاطمه دختر پیغمبر خدا صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام نموده است:

بستان های هفت گانه ام را که عبارتند از: عواف، دلال، برقه، مبيت، حسنی، صافیه و آنچه که از ام ابراهیم است. موقعی که علی علیه السلام به شهادت رسید، حسن متصدی آنها باشد، هر گاه حسن علیه السلام به شهادت رسید، حسین متصدی باشد، هنگامی که حسین علیه السلام به شهادت رسید، بزرگترین فرزندانم متولی آنها باشد.

خدا و مقداد بن اسود و زبیر بن عوام بر این وصیت نامه شاهدند. این وصیت نامه را علی بن ابیطالب علیه السلام نوشت.

در کتاب کافی با چند واسطه از عاصم بن حمید مثل این حدیث با کمی اختلاف در عبارت نقل شده است.

[روایت شماره] (۰۳)

[الكافی] [عَلِيٌّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيْرٍ، عَنْ حَمَادِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبِي بَصِيْرٍ قَالَ:

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَلَا أَقْرَبُكَ وَصِيَّتَهُ فَاطِمَةَ؟ قُلْتُ: بَلَى قَالَ:

فَأَخْرَجَ إِلَيَّ صَحِيْفَةً:

هَذَا مَا عَهَدَتْ فَاطِمَةُ سَلَامُ اللهُ عَلَيْهَا بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فِي أَمْوَالِهَا إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنْ مَيَاتَ فَإِلَى الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَإِنْ مَاتَ فَإِلَى الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَإِنْ مَاتَ فَإِلَى الْأَكْبَرِ مِنْ وُلْدِي دُونَ وُلْدِكَ: الدَّلَالُ وَ الْعَوَافُ وَ الْمَبِيْتُ وَ الْبُرْقَةُ وَ الْحُسْنَى وَ الصَّافِيَةُ وَ مَا لِأُمِّ إِبْرَاهِيمَ شَهِدَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَيَّ ذَلِكَ وَ الْمُقَدَّادُ

بْنُ الْأَسْوَدِ وَ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ.

در کتاب کافی (۶۷۰) با چند واسطه از ابوبصیر روایت می کند که گفت:

امام جعفر صادق علیه السلام به من فرمود:

آیا مایلی وصیت نامه ی فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را برای تو بخوانم؟

گفتم:

آری آن بزرگوار یک نامه در آورد که در آن نوشته شده بود:

این آن تعهدیست که فاطمه دختر حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم در باره ی اموال خود نسبت به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام کرده ست.

هر گاه علی علیه السلام به شهادت رسید، حسن متصدی باشد، موقعی که حسن علیه السلام به شهادت رسید، حسین متولی باشد. وقتی حسین علیه السلام به شهادت برسد، بزرگترین فرزندان من متصدی آنها باشد، نه فرزندان تو. دلال، عواف، مبیث، برقه، حسنی و صافیه و آنچه که از مشربه ی ام ابراهیم (مزارع هفت گانه که به مزارع سبعة معروف است) است. (پس حضرت زهرا سلام الله علیها فرمودند):

خداوند متعال و مقداد بن اسود و زبیر بن عوام را بر این وصیت نامه شاهد می گیرم.

[روایت شماره] (۰۴)

[الکافی] [عَلِيٌّ، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ، عَنِ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ، عَنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي يَحْيَى الْمُرَزِيِّ، عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

الْمَبِيتُ هُوَ الَّذِي كَاتَبَ عَلَيْهِ سَلْمَانُ فَأَفَاءَهُ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ فَهُوَ فِي صَدَقَتِهَا.

نیز در کتاب پیشین (۶۷۱) با چند واسطه از حضرت صادق علیه السلام روایت می کند که فرمود:

مبیث همان است که سلمان بر آن مکاتبه کرد و آن جزء صدقات حضرت زهراء سلام الله علیها بود.

[روایت شماره] (۰۵)

[الکافی] [مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى، عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ أَبِي الْحَسَنِ الثَّانِي عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ:

سَأَلْتُهُ عَنِ الْحِطَّانِ السَّبْعَةِ الَّتِي كَانَتْ مِيرَاثَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ لِفَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهُ عَلَيْهَا فَقَالَ:

إِنَّمَا كَانَتْ وَقْفًا فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُ إِلَيْهِ مِنْهَا مَا يُنْفِقُ عَلَى أَضْيَافِهِ وَالتَّابِعَةِ تَلْزَمُهُ فِيهَا، فَلَمَّا قُبِضَ
حِوَاءُ الْعَبَّاسُ يُخَاصِمُ فَاطِمَةَ فِيهَا فَشَهِدَ عَلِيُّ وَغَيْرُهُ أَنَّهَا وَقْفٌ عَلَى فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا وَهِيَ الدَّلَالُ وَالْعَوَافُ وَالْحُسَيْنِيُّ وَالصَّافِيَةُ وَ مَا لِأُمِّ إِبْرَاهِيمَ وَالْمَيْتِ وَالْبُرْقَةِ.

نیز در همان کتاب (۶۷۲) با چند واسطه از احمد بن محمد از ابوالحسن دوم علیه السلام روایت کرده که فرمود:

درباره ی بُستان های هفت گانه ای که میراث پیغمبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بودند و به حضرت زهراء سلام الله عليها رسیدند، پرسش نمودم.

فرمود:

آنها وقف بودند رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ برای مخارج مهمان های خود از آنها استفاده می کرد. هنگامی که پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به شهادت رسید عباس آمد و درباره ی آنها با حضرت زهراء سلام الله عليها خصومت

کرد.

حضرت علی علیه السلام و دیگران شهادت دادند که آنها برای حضرت فاطمه سلام الله علیها وقف شده اند و آنها عبارت بودند از: دلال، عواف و حسنی و صافیه و آنچه از برای امّ ابراهیم بود و مبیّت و برقه.

تصحیح و غلط گیری این کتاب شریف در ساعت ۹ صبح تاسوعای حسینی سال ۱۴۳۲ هجری قمری مطابق با ۲۴ / ۹ / ۸۹ در شهرستان سیرجان به پایان رسید، لذا ثواب این را به محضر مطهر و مقدّس حضرت ابوالفضل العباس علیه السلام تقدیم می نمایم. امید است ذخیره ای برای روز در ماندگی مان باشد.

بنده ی گنهکار سیّد محمّد قائم فرد

والسلام علی من اتبع الهدی

امور فرهنگی مجتمع فاطمیه اصفهان - محرم الحرام ۱۴۳۲ هجری قمری

پی نوشت

(۱) - بحار الأنوار ۴۳ / ۶۵ ح ۵۸ - تفسیر فرات ص ۵۸۱.

(۲) - ذاریات / ۵۶.

(۳) - بحار الأنوار ۵ / ۳۱۲ ح ۱ و ۲۳ / ۸۳ ح ۲۲ - علل الشرایع ۱ / ۹ ح ۱.

(۴) - امالی صدوق ص ۵۹۳.

(۵) - آبریز، آفتابه فلزی یا سفالی

(۶) - در کتاب مصباح الانوار از ابی مفضل شیبانی با چند واسطه از حمّاد، مانند این حدیث آمده ست.

(۷) - امالی صدوق ص ۴۶۰ ح ۷.

(۸) - عیون اخبار الرضا علیه السلام ۱ / ۱۱۵ ح ۳.

(۹) - مثل این حدیث در کتاب احتجاج علامه ی طبرسی ۲ / ۴۰۸ آمده ست.

(۱۰) - قَبْلَ أَنْ يُخْلَقَ الْأَرْضُ وَالسَّمَاءُ.

(۱۱) - روم / ۴ و ۵.

(١٢) - معانى الاخبار ص ٣٩٦.

(١٣) - يعنى گفتن «لا اله الا الله».

(١٤) - علل الشرايع ١ / ١٨٣ ح ١.

(١٥) - علل الشرايع ١ / ١٨٣ ح ٢ و بحار الأنوار ١٨ /

(۱۶) - تفسیر علی بن ابراهیم القمی ۱ / ۳۶۵ - بحار الأنوار ۱۸ / ۳۶۴ ح ۶۸ - بحار الأنوار ۸ / ۱۲۰ ح ۱۰.

(۱۷) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۵۶.

(۱۸) - كشف الغمّه ۱ / ۴۴۹.

(۱۹) - شیخ طوسی و بیشتر محققین علماء نقل کرده اند که ولادت حضرت زهراء سلام الله علیها در روز جمعه بیستم جمادی الثانی سال دوّم بعثت و بعضی گفته اند:

سال پنجم بعثت بوده است. اهل سنت نوشته اند:

پنج سال قبل از بعثت بوده است، ولی قول اوّل مشهورتر و قوی تر است.

طبری امامی در کتاب دلائل الامامه از حضرت امام صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود:

ولادت فاطمه ی اطهر سلام الله علیها در بیستم جمادی الثانی واقع شد، در آن هنگام چهل و پنج سال از ولادت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ گذشته بود.

فاطمه ی زهراء سلام الله علیها مدت هشت سال در مکه و ده سال در مدینه ی طیبه زندگی کرد و پس از شهادت پدرش مدّت هفتاد و پنج روز زنده بود، آنگاه در سوّم جمادی الثانی سال ۱۱ قمری به شهادت رسید. از حضرت امام زین العابدین علیه السلام نقل کرده اند که فرمود:

فاطمه ی اطهر سلام الله علیها پس از ولادت، در هر روزی به قدر یک هفته ی کودکان معمولی رشد و نمو می کرد و در هر هفته به قدر یک ماه و در هر ماه به قدر یک سال آنان بزرگ می شد، هنگامی که پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ به مدینه طیبه هجرت نمود و با امّ سلمه ازدواج کرد فاطمه ی زهراء سلام الله علیها را به وی سپرد تا

او را پرورش دهد.

ام سلمه می گوید:

به خدا قسم که من از آن کودک بزرگوار، ادب می آموختم، وی احتیاجی به ادب آموختن نداشت، بلکه هر چیزی را از من و دیگران بهتر می دانست.

(۲۰) - این حدیث در کتاب الکافی ۱ / ۴۵۷ ح ۱۰ این چنین نقل شده است: «عَنْ حَبِيبِ السَّجِسْتَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ وُلِدْتُ فَاطِمَةَ سَلَامَ اللَّهِ عَلَيْهَا بِنْتُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ بَعْدَ مَبْعَثِ رَسُولِ اللَّهِ بِخَمْسِ سِنِينَ وَ تُوفِّيَتْ وَ لَهَا ثَمَانِ عَشْرَةَ سَنَةً وَ خَمْسَةَ وَ سَبْعُونَ يَوْمًا».

(۲۱) - شاید منظور سالی باشد که حجرالاسود را جابجا می کردند.

(۲۲) - این حدیث در کتاب الکافی ۱ / ۴۵۷ ح ۱۰ از قول حضرت امام محمد باقر علیه السلام نقل شده است.

(۲۳) - مصباح کفعمی ص ۵۲۲.

(۲۴) - دلائل الامامه ص ۱۰ و ۱۱، البته در این کتاب آخر روایت در صفحه ی ۱۱ این جمله اضافه آمده است: «و كيف لا تكون كذلك و هي سلاله الانبياء صلوات الله عليها و على آبيها و بعلمها و بنيتها».

(۲۵) - امالی شیخ صدوق ص ۵۹۲ ح ۱۸.

(۲۶) - علل الشرايع ۱ / ۱۷۸ ح ۳.

(۲۷) - خصال ۲ / ۴۱۴ ح ۳.

(۲۸) - علل الشرايع ۱ / ۱۸۰ ح ۲.

(۲۹) - عيون اخبار الرضا عليه السلام ۲ / ۷۲ ح ۳۳۶.

(۳۰) - عيون اخبار الرضا عليه السلام ۲ / ۴۶ ح ۱۷۴.

(۳۱) - علل الشرايع ۱ / ۱۷۹ ح ۱.

(۳۲) - همان ۱ / ۱۸۱ ح ۳.

(۳۳) - معانی الاخبار ص ۶۴ ح ۱۵.

(٣٤) - علل الشرايع ١ / ١٨١ ح ٣.

(٣٥) - معانى الاخبار ص ٦٤ ح ١٤.

(٣٦) - علل

الشرايع ١ / ١٧٨ ح ١.

(٣٧) - علل الشرايع ١ / ١٧٩ ح ٤.

(٣٨) - حاقه ٢١ / - قارعه / ٧.

(٣٩) - طارق / ٦.

(٤٠) - علل الشرايع ١ / ١٧٩ ح ٥.

(٤١) - مادر فرزندش را از شير جدا كرد.

(٤٢) - جدا شد مرد از عادت خود.

(٤٣) - پاره شد طناب.

(٤٤) - سر مخفي شده.

(٤٥) - مكان و جاي آباد شده.

(٤٦) - زندگاني خوش.

(٤٧) - آب جهيده شده.

(٤٨) - علل الشرايع ١ / ١٧٩ ح ٦.

(٤٩) - امالي شيخ طوسي ص ٢٩٤ ح ٥٧١ - ١٨.

(٥٠) - معاني الاخبار ص ٦٤ ح ١٧.

(٥١) - علل الشرايع ١ / ١٨١ ح ١.

(٥٢) - المناقب ٣ / ٣٢٩.

(٥٣) - مناقب ابن شهر آشوب ٣ / ٣٥٦.

(٥٤) - ارشاد القلوب ٢ / ٤٠٣.

(٥٥) - روم / ٤ و ٥.

(۵۶) - تفسیر فرات کوفی ص ۳۲۱ ح ۴۳۵.

(۵۷) - روم / ۴.

(۵۸) - امالی شیخ طوسی ص ۵۷۰ باب ۲۲، مجلس روز جمعه ۱۷ صفر.

(۵۹) - بحار الأنوار ۷ / ۲۳۱ ح ۲ و ۱۱ / ۳۸۰ ح ۶ - امالی صدوق ص ۲۰۶ ح ۷ - خصال ۱ / ۲۰۴ ح ۲۰.

(۶۰) - امالی مفید ص ۹۴ ح ۴.

(۶۱) - بحار الأنوار ۱۴ / ۲۰۱ ح ۱۱ و ۱۶ / ۲ ح ۵ - خصال ۱ / ۲۲۵ ح ۵۸ با کمی تلخیص.

(۶۲) - در عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲ / ۲۶ ح ۶، این چنین آمده:

«... انّ الله عزّوجلّ يغضب بغضب فاطمه و يرضى لرضاها» و در صحیفه الرضا علیه السلام ص ۴۵ ح ۲۲ آمده است که:

«... انّ الله تعالى يغضب لغضب

فاطمه و یرضی لرضاهما».

(۶۳) - بحار الأنوار ۲۶ / ۲۶۲ ح ۱۴ و ۴۳ / ۲۶۴ ح ۱۵ - عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲ / ۶۲ ح ۲۵۲.

(۶۴) - عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲ / ۶۳ ح ۲۶۴.

(۶۵) - المسکه - بالتحریک - السوار و الخخال و الورق: الفضة و القلاده - بالكسر - ما يُجعل فی العنق من الحلی و القرط - بالضم - ما یعلق فی شحمه الاذن من الجواهر و غيرها.

(۶۶) - امالی صدوق ص ۲۳۴ - روضه الواعظین ۲ / ۴۴۳ - بحار الأنوار ۷۰ / ۸۶ ح ۵۰.

(۶۷) - احتجاج طبرسی ۲ / ۳۵۴.

(۶۸) - امالی صدوق ص ۱۸۲ ح ۹.

(۶۹) - همان ص ۱۲۵ ح ۷.

(۷۰) - بحار الأنوار ۸ / ۳۵ ح ۶ - امالی صدوق ص ۲۷۵ ح ۱۲.

(۷۱) - امالی صدوق ص ۳۸۳ ح ۱.

(۷۲) - امالی شیخ طوسی ص ۴۲۷ مجلس پانزدهم.

(۷۳) - امالی صدوق ص ۲۶ ح ۳ با کمی تلخیص.

(۷۴) - در امالی صدوق ص ۲۷۱ ح ۸ به طور مفصل این حدیث نقل شده است.

(۷۵) - امالی صدوق ص ۴۶۶ ح ۷.

(۷۶) - مدثر / ۳۵ و ۳۶.

(۷۷) - تفسیر علی بن ابراهیم القمی ۲ / ۳۹۶ - بحار الأنوار ۲۴ / ۳۳۱ ح ۵۵.

(۷۸) - در امالی شیخ مفید ص ۲۵۹ به جای کلمه ی «الناس» کلمه ی «البریّه» آمده است - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۳۲ با همین اختلاف در لفظ مذکور آمده است.

(۷۹) - امالی شیخ طوسی ص ۲۴ ح ۳۰ مجلس اول.

(۸۰) - کلمه یقال عند الاشفاق و قد قال علی علیه السلام «لله ابوهم و هل احد اشد لها مراساً» و أما فی النسخ المطبوعه

و هكذا في المصدر ص ۲۱۱ «و أنا أسمع له أنت مسيرك» و هو تصحيف و لو كان أراد ارجاع الضمير لقال: «و أنا أسمع لها» فانه كان يستمع لكلام عمته مع عايشه. على أنه لا معنى لقوله: «أنت مسيرك الى علي».

(۸۱) - بحار الأنوار ۳۲ / ۲۶۸ ح ۲۰۸ و ۴۰ / ۱۲۰ ح ۷ - امالی شيخ طوسی ص ۳۳۱ ح ۶۶۳ - ۳ - بشاره المصطفى ص ۲۴۰ با کمی اختلاف در لفظ.

(۸۲) - امالی شيخ طوسی ص ۳۳۴ ح ۶۶۹ - ۹.

(۸۳) - آل عمران / ۴۲.

(۸۴) - بحار الأنوار ۳۷ / ۸۴ ح ۵۲ به نقل از بشاره المصطفى - امالی شيخ صدوق ص ۴۸۶ ح ۱۸.

(۸۵) - علل الشرايع ۱ / ۲۹۰ ح ۱ - بحار الأنوار ۱۲ / ۱۰۷ ح ۲۲ و ۷۸ / ۸۱ ح ۲ - مستدرک الوسائل ۲ / ۳۸ ح ۱۳۴۸ - ۷.

(۸۶) - امالی شيخ طوسی ص ۴۰۰ ح ۸۹۲ - ۴۰.

(۸۷) - بحار الأنوار ۷۲ / ۸۰.

(۸۸) - احزاب / ۵۷.

(۸۹) - همان.

(۹۰) - تفسير على بن ابراهيم القمي ۲ / ۱۹۴.

(۹۱) - خصال ۱ / ۲۰۶ ح ۲۵ - بحار الأنوار ۲۶ / ۲۷۰ ح ۷ و ۱۶ / ۳۵۴ ح ۴۰.

(۹۲) - معاني الاخبار ص ۱۰۷ ح ۱ - دلائل الامامه ص ۵۴ به جای کلمه ی «ذاک» کلمه ی «تلک» آورده شده ست.

(۹۳) - فی المصدر المطبوع ص ۳۰۳ السند هكذا: حدثنا احمد ابن الحسن القطان قال: حدثنا احمد بن محمد بن سعيد الكوفي مولى بنی هاشم قال: اخبرنا المنذر بن محمد قراءه قال: حدثنا جعفر بن سليمان التميمي. الخ.

(۹۴) - الشجمه مثلثه - الشبه من كل

شیء يقال: «بينهما شجرة رحم» أى شعبه رحم كأنها جبل من جبال صلته.

(۹۵) - معانى الاخبار ص ۳۰۳ ح ۲ با کمی اختلاف در لفظ.

(۹۶) - معانى الاخبار ص ۳۰۲.

(۹۷) - صحيفه الرضا عليه السلام ص ۸۲ ح ۱۸۴ - در مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۴۳ قسمتی از این حدیث آمده است.

(۹۸) - خرائج و جرائح ۱ / ۵۲، عنوان فصلی که حدیث در آن آورده شده این است: «فصل فی روایات العامه».

(۹۹) - آل عمران / ۳۷.

(۱۰۰) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۲۸.

(۱۰۱) - در همین کتاب به جای کلمه ی «أخی» (برادرم) کلمه ی «أمی» (مادرم) آمده است.

(۱۰۲) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۲۹ - امالی شیخ طوسی ص ۱۷۵ ح ۲۹۴ - ۴۶ - بحار الأنوار ۱۶ / ۱ ح ۱.

(۱۰۳) - قد روی مثل ذلك عن ام ایمن عند مهاجرتها من مکهالى المدینه و روی عنها أيضاً أنها قالت: كان للنبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فخاره يبول فيها بالليل فكنت اذا اصبحت صببتها ففقت ليله و أنا عطشانه فغلطت فشربتها فذكرت ذلك للنبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ فقال: «انك لا تشتكى بطنك بعد يومك هذا» راجع الاصابه ۴ / ۴۱۶.

(۱۰۴) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۰.

(۱۰۵) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۰.

(۱۰۶) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۱.

(۱۰۷) - آل عمران / ۳۷.

(۱۰۸) - آل عمران / ۳۷.

(۱۰۹) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۲.

(۱۱۰) - كذا فى القاموس و فى اقرب الموارد:

هى الریظه ذات الفقین و ثوب یلبس على الفخذین.

(۱۱۱) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۷.

(١١٢) - يقال: جاء بالطم و الرم، أى بكل

ما كان مستقصى فما كان من البحر فهو الطم و ما كان من البر فهو الرم.

(١١٣) - خرائج و جرائح ٢ / ٥٣٧.

(١١٤) - آل عمران / ٣٧.

(١١٥) - همان

(١١٦) - تفسير عياشى ١ / ١٧١ ح ٤١ - بحار الأنوار ١٤ / ١٩٧ ح ٤ - قصص جزائرى ص ٤٠٢.

(١١٧) - رحمان / ١٩.

(١١٨) - رحمان / ٢٠.

(١١٩) - همان / ٢٢.

(١٢٠) - آل عمران / ١٩٥.

(١٢١) - يريد معنى قوله تعالى فى تمام الايه ١٩٥ السوره آل عمران: «فالنذير هاجروا واخرجوا من ديارهم و اوذوا فى سبيلى»
اى وقت الهجره.

(١٢٢) - ليل / ٣.

(١٢٣) - همان / ٤.

(١٢٤) - همان / ٥ و ٦.

(١٢٥) - همان / ٦.

(١٢٦) - طه / ١١٥.

(١٢٧) - نور / ٦٣.

(١٢٨) - بقره / ٣٥.

(١٢٩) - تحريم / ١٠.

(١٣٠) - همان / ١١.

- (١٣١) - هود / ٧١.
- (١٣٢) - انبياء / ٩٠.
- (١٣٣) - يوسف / ٥١.
- (١٣٤) - انبياء / ٨٤.
- (١٣٥) - نمل / ٢٣.
- (١٣٦) - قصص / ٢٧.
- (١٣٧) - تحريم / ٣.
- (١٣٨) - ضحى / ٨.
- (١٣٩) - رحمان / ١٩.
- (١٤٠) - اعراف / ٢٣.
- (١٤١) - تحريم / ١١.
- (١٤٢) - هود / ٧١.
- (١٤٣) - نمل / ٣٤.
- (١٤٤) - قصص / ٢٥.
- (١٤٥) - ضحى / ٨.
- (١٤٦) - احزاب / ٣٢.
- (١٤٧) - همان / ٣٣.
- (١٤٨) - آل عمران / ٦١.
- (١٤٩) - صافات / ٧٥.
- (١٥٠) - يوسف / ٣٤.

(١٥١) - يونس / ٨٩.

(١٥٢) - انبياء / ٨٨.

(١٥٣) - همان / ٨٤.

(١٥٤) - همان / ٩٠.

(١٥٥) - غافر / ٦٠.

(١٥٦) - نمل / ٦٢.

(١٥٧) - بقره / ١٨٦.

(١٥٨) - آل عمران / ١٩٥.

(١٥٩) - قصص / ٨٥.

(١٦٠) - حجر / ٩.

(١٦١) - انفال / ٣٣.

(١٦٢)

- توبه / ۳۳.

(۱۶۳) - ابراهیم / ۲۷.

(۱۶۴) - تحریم / ۸.

(۱۶۵) - ضحی / ۵.

(۱۶۶) - زخرف / ۴۱.

(۱۶۷) - نور / ۵۵.

(۱۶۸) - آل عمران / ۱۹۱.

(۱۶۹) - اعراف / ۲۳.

(۱۷۰) - انبیاء / ۸۷.

(۱۷۱) - صاد / ۲۴.

(۱۷۲) - آل عمران / ۱۹۱.

(۱۷۳) - تحریم / ۱۱.

(۱۷۴) - مریم / ۲۴.

(۱۷۵) - آل عمران / ۴۲.

(۱۷۶) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۱۸ - بحار الأنوار ۳۷ / ۹۵ ح ۶۱.

(۱۷۷) - رحمان / ۲۰.

(۱۷۸) - همان / ۲۲.

(۱۷۹) - اول این حدیث تعداد زنان سابق الذکر را ۱۲ نفر نگاشته ولی شماره که می کنیم تعداد آنها به چهارده نفر می رسد.

(۱۸۰) - تحریم / ۱۱.

(۱۸۱) - هود / ۷۱.

(۱۸۲) - نمل / ۳۴.

(۱۸۳) - قصص / ۲۵.

(۱۸۴) - ضحی / ۸.

(۱۸۵) - مورّخین برای مادر حضرت موسی علیه السلام نام های متعدّدی نقل کرده اند، بدین شرح: ابن اثیر در ۱ / ۱۶۹ می نگارد:

نام مادر موسی یوخابد یا نوخایل یا نوخابک بود. عبدالصّاحب عاملی در کتاب انبیاء صفحه ی ۲۵۴ می نویسد:

نام مادر حضرت موسی یوخایید، یا افاحیه بود. محمّد جواد مغنیه در تفسیر الکاشف ۳ / ۳۷۲ می نگارد، نام مادر حضرت موسی یوکابد بود.

(۱۸۶) - شاید بعضی توهم کنند که مگر از حضرت زهرا سلام الله علیها گناهی سر زده که باید توبه نماید و حال آنکه ما معتقد به عصمت کلّیه ی الهیه برای ایشان و همه ی حضرات معصومین: هستیم.

جواب آن است که یکی از بهترین مقامات برای اولیای الهی، مقام «توّابین» است چون خدای متعال بعضی از انبیاء را در سوره صاد آیات ۱۷ و ۳۰ و ۴۴ با این صفت توصیف فرمود:

«نِعَمَ الْعَبْدِ

أنه أوّاب». ثانياً همان طور که استغفار پیامبر طبق حدیث برای امت بوده قبول توبه ی امت هم به واسطه آن بزرگواران می باشد.

(۱۸۷) - آل عمران / ۴۲.

(۱۸۸) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۲۳.

(۱۸۹) - یشنی من شنأ الرجل: أبغضه.

(۱۹۰) - یعنی ما يستحقها بعد تقارف الذنوب.

(۱۹۱) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۳۲ - امالی شیخ مفید ص ۲۵۹ ح ۲ - امالی شیخ طوسی ص ۲۴ ح ۳۰ - ۳۰.

(۱۹۲) - آبادی یا روستا (المنجد جلد ۲).

(۱۹۳) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۳۴.

(۱۹۴) - مزمل / ۹.

(۱۹۵) - زمر / ۶۵.

(۱۹۶) - انبیاء / ۲۲.

(۱۹۷) - مناقب ۳ / ۳۲۵.

(۱۹۸) - انسان / ۱۳.

(۱۹۹) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۲۶.

(۲۰۰) - بحار الأنوار ۴۳ / ۴۶.

(۲۰۱) - بحار الأنوار ۳۳ / ۲۵.

(۲۰۲) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۳۸.

(۲۰۳) - آل عمران / ۴۵.

(۲۰۴) - زخرف / ۲۸.

(٢٠٥) - آل عمران / ٣٧.

(٢٠٦) - قصص / ٧.

(٢٠٧) - انبياء / ٩١.

(٢٠٨) - مريم / ٢٥ و ٢٦.

(٢٠٩) - آل عمران / ٤٢.

(٢١٠) - بقره / ٤٧.

(٢١١) - آل عمران / ١١٠.

(٢١٢) - آل عمران / ٣٣ و ٣٤.

(٢١٣) - همان / ٤٢.

(٢١٤) - آل عمران / ٣٧.

(٢١٥) - نساء / ٧٨.

(٢١٦) - آل عمران / ٣٧.

(٢١٧) - تحریم / ١٢.

(٢١٨) - احزاب / ٣٣.

(٢١٩) - مناقب ابن شهر آشوب ٣ / ٣٣٨.

(٢٢٠) - مناقب ابن شهر آشوب ٣ / ٣٦٠.

(٢٢١) - همان.

(٢٢٢) - الفضائل ص ١١٢ با کمی اختلاف در لفظ.

(٢٢٣) - راجع المصدر ٢ / ٨، المطبعة الاسلاميه.

(٢٢٤) - في المصدر: عبدان راجع ٢ / ١٢، اختصر العلامة المجلسي سند الحديث.

فى المصدر من نور وجهها فى كلامها الموضوعين.

(٢٢٦) - صافات / ١٢٥.

(٢٢٧) - ...

(٢٢٨) - احزاب / ٣٣.

(٢٢٩) - فى المصدر: أحب الناس، راجع ٢ / ١٩.

(٢٣٠) - فى المصدر مشيه رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

(٢٣١) - ما جعلنا بين العلامتين ساقط عن انسخ المطبوعه و الضمير فى قوله: «و عنه عليه السلام» راجع الى الصادق عليه السلام راجع المصدر ٢ / ٥٧، المطبه الاسلاميه.

(٢٣٢) - حج / ٥٢.

(٢٣٣) - هود / ٧١.

(٢٣٤) - كشف الغمّه / ١ / ٤٥٠.

(٢٣٥) - كشف الغمّه / ١ / ٤٥٣.

(٢٣٦) - كشف الغمّه / ١ / ٤٥١.

(٢٣٧) - همان.

(٢٣٨) - بحار الأنوار ٢٥ / ٥ ح ٨ - كشف الغمّه / ١ / ٤٥٦ با اضافات.

(٢٣٩) - عيون اخبار الرضا عليه السلام ٢ / ٣٢ ح ٥٥ - كشف الغمّه / ١ / ٤٥٧ - صحيفه الرضا عليه السلام ص ٦٥ ح ١٠١ - بحار الأنوار ٤٣ / ٢٢٠ ح ٤.

(٢٤٠) - كشف الغمّه / ١ / ٤٥٧.

(٢٤١) - شواهد التنزيل ٢ / ٧٩ ح ٦٩٨ - كشف الغمّه / ١ / ٤٥٧.

(٢٤٢) - كشف الغمّه / ١ / ٤٦٢.

(٢٤٣) - مناقب ابن شهر آشوب ٣ / ٣٥٧.

(٢٤٤) - كشف الغمّه ١ / ٤٦٦.

(٢٤٥) - كشف الغمّه ١ / ٤٦٧.

(٢٤٦) - بحار الأنوار ٧٨ / ٤٣ - كشف الغمّه ١ / ٤٦٧.

(٢٤٧) - بحار الأنوار ٧٨ / ٤٣ با اضافه لفظ «الكريم» بعد از كلمه ي «وجهه» - كشف الغمّه ١ / ٤٦٧.

(٢٤٨) - كشف الغمّه ١ / ٤٦٨.

(٢٤٩) - كشف الغمّه ١ / ٤٧١.

(٢٥٠) - مستدرک الوسائل ١٠ / ٢١١ ح ١١٨٧٧ - بحار الأنوار ٩٧ / ١٩٤ ح ١٠ - كشف الغمّه ١ / ٤٧٢.

(٢٥١) -

(٢٥٢) - هذا هو المتعين لانه وصف للسمل لا للرجل و القياس أن يقول: قد تهلهل.

(٢٥٣) - بشاره المصطفى ص ١٣٧.

(٢٥٤) - جنّ و انس (فرهنگ لاروس جلد ١).

(٢٥٥) - يقيناً همين وجه دوّم درست است زيرا «تهلل» وصف «سمل» است نه وصف آن مرد.

(٢٥٦) - كذا في النسخ و المصدر في كشف الغمه: قالت بخير، قال: عشنا رحمك الله.

(٢٥٧) - آل عمران / ٣٧.

(٢٥٨) - كذا في النسخ و في المصدر، حتى يجزيكما هدايا يا على في المنازل الذي جرى فيها زكريا و يجزيك يا فاطمه في الذي جزيك فيه مريم الخ و في كشف الغمه: الحمد لله الذي أبي لكما أن تخرجا من الدنيا حتى يجزيك - الخ.

(٢٥٩) - آل عمران / ٣٧.

(٢٦٠) - تفسير فرات ص ٨٣ ح ٦٠.

(٢٦١) - الكافي ٢ / ٦٦٧ ح ٦ - وسائل الشيعة ١٢ / ١٢٦ ح ١٥٨٣٩.

(٢٦٢) - الكافي ٥ / ٥٢٨ ح ٥ - وسائل الشيعة ٢٠ / ٢١٥ ح ٢٥٤٦٣.

(٢٦٣) - در تفسير فرات عبارت اين چنين است «وَمَنْ وَالَاهَا [وَالَاهُمْ اولادها]».

(٢٦٤) - انبياء / ١٠٣.

(٢٦٥) - همان / ١٠٢.

(٢٦٦) - تفسير فرات كوفي ص ٢٦٩ ح ٣٦٢ - بحار الأنوار ٦٥ / ٥٩ ح ١٠٩.

(٢٦٧) - الكافي ١ / ٤٦٠ ح ٧.

(٢٦٨) - الكافي ٣ / ٣٤٣ ح ١٤، البته در كتاب كافي به جای كلمه ی «التمجید» كلمه ی «التحمید» آمده است - وسائل الشيعة

٦ / ٤٤٣ ح ٨٣٩٦.

(٢٦٩) - شعراء / ١٠٠ و ١٠١.

(٢٧٠) - همان / ١٠٣

(٢٧١) - انعام / ٢٨.

(٢٧٢) - تفسير فرات كوفي ص ٢٩٨ ح ٤٠٣.

(٢٧٣) - قدر / ١.

(٢٧٤) - تفسير

فراٲ كوفى ص ٥٨١ ح ٧٤٧.

(٢٧٥) - حُشْكَنَاجِ مَعْرَبٌ حُشْكَنَانَهُ وَ هُوَ الْخُبْزُ السُّكْرِيُّ الَّذِي يَخْتَبِزُ مَعَ الْفُسْتُقِ وَ اللَّوْزِ.

(٢٧٦) - مهج الدعوات ص ٥.

(٢٧٧) - غرس: كاشتن.

(٢٧٨) - ٢. آل عمران / ٣٧.

(٢٧٩) - ...

(٢٨٠) - خرائج و جرائح ٢ / ٥٢٨.

(٢٨١) - در صفحه ٨١، متن روايت شماره ٣٠ همين كتاب، به جاى كلمه ى «بأبى أنت و أمى» كلمه ى «بنفسى أحتى» آمده ست.

(٢٨٢) - تفسير ثعلبى: الكشف و البيان ٣ / ٥٧.

(٢٨٣) - آل عمران / ٣٧.

(٢٨٤) - اين روايت به اختصار در كتاب مناقب ١ / ٩٤ نقل شده ست.

(٢٨٥) - نام دو بُت است.

(٢٨٦) - سياهى كه سفيدى بر آن غالب باشد. (فرهنگ لاروس جلد ١)

(٢٨٧) - آل عمران / ٣٧.

(٢٨٨) - مجموعه ى ورام ٢ / ٢٣٠.

(٢٨٩) - معارض اين روايت موجود و در چند سطر ديگر و روايت شماره ى ٦٥ همين فصل ذكر مى شود.

(٢٩٠) - كشف الغمّه ١ / ٥٢٦.

(٢٩١) - الكعك خبز معروف بالفارسيه «كيك» - و الاقط بفتح الهمزه و كسر القاف و قد تسكن للتخفيف مع فتح الهمزه و كسرهما لبن يابس متحجر يتخذ من مخيض الغنم يقال له بالفارسيه «كشك» و القطف بالكسر العنقود و بالفارسيه «خوشه» و العنب بالفارسيه «انگور».

(۲۹۲) - آل عمران / ۴۲.

(۲۹۳) - آل عمران / ۴۳؛ البته این آیات با لفظ «یا مریم» در قرآن آمده است.

(۲۹۴) - علل الشرایع ۱ / ۱۸۲ ح ۱ - دلائل الامامه ص ۵۶.

(۲۹۵) - حجّ / ۵۲.

(۲۹۶) - هود / ۷۱.

(۲۹۷) - این آیه در سه جای قرآن آمده است: الف) یوسف / ۱۰۹ ب) نحل / ۴۳ ج) انبیاء / ۷.

(۲۹۸) - علل الشرایع ۱ / ۱۸۲

(٢٩٩) - الكافي ١ / ٢٤١ ح ٥ - بصائر الدرجات ص ١٥٣ ح ٦.

(٣٠٠) - هر ذراع، نيم متر است.

(٣٠١) - بصائر الدرجات ص ١٥٧ ح ١٨ - الكافي ١ / ٢٤١ ح ٢.

(٣٠٢) - الكافي ١ / ٢٤٠ ح ٢.

(٣٠٣) - الكافي ١ / ٢٤١ ح ١.

(٣٠٤) - دلائل الامامه ص ٢.

(٣٠٥) - بل هو مصدر أكفاً مهموزاً والمراد كفاءه الزوجه تحملاً مثل تحمل رقاب الرجال.

(٣٠٦) - قرب الاسناد ص ٢٥ - مستدرک الوسائل ١٣ / ٤٨ ح ١٤٧٠٥ - ١.

(٣٠٧) - عيون اخبار الرضا عليه السلام ٢ / ٤٤ ح ١٦١ - صحيفه الرضا عليه السلام ٨٢ / ١٨٤.

(٣٠٨) - علل الشرايع ١ / ١٨١ ح ١ - وسائل الشيعه ٧ / ١١٢ ح ٨٨٨٤.

(٣٠٩) - علل الشرايع ١ / ١٨٢ ح ٢.

(٣١٠) - علل الشرايع ٢ / ٣٦٦ ح ١ - من لا يحضره الفقيه ١ / ٣٢٠ ح ٩٤٧ - وسائل الشيعه ١ / ٤٤٦ ح ٨٤٠٢ با اختصار -

مفتاح الفلاح ص ٢٧٦ - مكارم الاخلاق ص ٢٨٠.

(٣١١) - بحار الأنوار ٤٣ / ٨٣ ح ٦.

(٣١٢) - مكارم الاخلاق ص ٩٤.

(٣١٣) - اهل صفه افرادى از مهاجرين بودند كه منزل و اموالى نداشتند.

(٣١٤) - آل عمران / ٣٤.

(٣١٥) - مجلت يده قرحت يده او تجمع ماء فيها بين الجلد و اللحم بسبب العمل.

(٣١٦) - بل المراد بالطب أن تجعل طبابه أى سيراً من الجلد على الرحي فتمسكها بيدها و تدير.

(٣١٧) - مناقب ٣ / ٣٤١.

(٣١٨) - اسراء / ٢٨.

(٣١٩) - همان.

(٣٢٠) - ضحى / ٥.

(٣٢١) - زخرف / ٨٩.

(٣٢٢) - لم نجد بهذا اللفظ آيه فى القرآن و الموجود فيه:

الزمر، ٣٨ و من يهدالله فماله من مصل.

(٣٢٣) - اعراف / ٣١.

(٣٢٤) - فصلت / ٤٤.

(٣٢٥) - آل عمران / ٩٧.

(٣٢٦) - ق / ٣٨.

(٣٢٧) - انبياء / ٨.

(٣٢٨) - بقره / ٢٨٦.

(٣٢٩) - انبياء / ٢٢.

(٣٣٠) - زخرف / ١٣.

(٣٣١) - صاد / ٢٦.

(٣٣٢) - آل عمران / ١٤٤.

(٣٣٣) - مريم / ١٢.

(٣٣٤) - قصص / ٣٠.

(٣٣٥) - كهف / ٤٦.

(٣٣٦) - قصص / ٢٦.

(٣٣٧) - بقره / ٢٦١.

(٣٣٨) - مناقب / ٣ / ٣٤٤.

(٣٣٩) - تفسير الكشف و البيان / ١٠ / ٢٢٥.

(٣٤٠) - مناقب ابن شهر آشوب / ٣ / ٣٤٣.

(٣٤١) - حجر / ٤٣ و ٤٤.

(۳۴۲) - قصص / ۶۰ و شوری / ۳۶.

(۳۴۳) - مستدرک الوسائل ۳ / ۲۷۳ ح ۳۵۶۳ - ۸ - بحار الأنوار ۸ / ۳۰۳ ح ۶۲ - تفسیر البرهان ۳ / ۳۷۱ ح ۵۸۸۷.

(۳۴۴) - كشف الغمّه ۱ / ۴۵۱ - بشاره المصطفى ص ۲۰۳ با اختصار.

(۳۴۵) - الكافي ۶ / ۳۶۷ ح ۱ - وسائل الشّيعه ۲۵ / ۱۹۴ ح ۳۱۶۴۵ - المحاسن ۲ / ۵۱۷ ح ۷۱۳.

(۳۴۶) - الكافي ۶ / ۳۶۳ ح ۱۰ - وسائل الشّيعه ۲۵ / ۱۸۰ ح ۳۱۵۸۸.

(۳۴۷) - التهذيب ۱ / ۴۶۵ ح ۱۶۸ - وسائل الشّيعه ۳ / ۲۲۴ ح ۳۴۶۸.

(۳۴۸) - مجادله / ۱۰.

(۳۴۹) - مجادله / ۱۰.

(۳۵۰) - تفسیر علی بن ابراهیم قمی ۲ / ۳۵۱ - بحار الأنوار ۵۸ / ۱۸۷ ح ۵۳.

(۳۵۱) - شاید منظور علامه این باشد که با الف مقصوره این کلمه نیست و الا با الف ممدوده یعنی «کبراء» که موجود است.

(۳۵۲) - تفسیر العیاشی ۲ / ۱۷۸ ح ۳۱ - بحار الأنوار ۵۸ / ۱۶۴ ح

(۳۵۳) - نوادر راوندی ص ۱۳ - مستدرک الوسائل ۱۴ / ۲۸۹ ح ۱۶۷۴۰ - ۱.

(۳۵۴) - نوادر راوندی ص ۱۴ با کمی اختلاف در لفظ - مستدرک الوسائل ۱۴ / ۱۸۲ ح ۱۶۴۵۰ - ۲ - العدد القویه ص ۲۲۴ - الجعفریات ص ۹۵.

(۳۵۵) - منظور از حجت، در این روایت حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام است.

(۳۵۶) - منظور از صفوه، در این روایت حضرت زهرا سلام الله علیها است.

(۳۵۷) - اقبال ص ۵۸۴ باب ۲ - مصباح المتهدجد شیخ طوسی ص ۶۷۱.

(۳۵۸) - بشاره المصطفی ص ۲۷۰ - روضه الواعظین ۱ / ۱۴۷ - كشف الغمّه ۱ / ۳۵۳ - عیون اخبار الرضا علیه السلام ۱ / ۲۲۵ ح ۳.

(۳۵۹) - مصباح المتهدجد ص ۶۷۱.

(۳۶۰) - عیون اخبار الرضا علیه السلام ۱ / ۲۲۵ ح ۳.

(۳۶۱) - عیون اخبار الرضا علیه السلام ۱ / ۲۲۵ ح ۴.

(۳۶۲) - امالی شیخ طوسی ص ۳۹ ح ۴۴ مجلس دوّم - بشاره المصطفی ص ۲۶۱.

(۳۶۳) - قال الفیروزآبادی: هجر محرکه بلده بالیمین بینه و بین عشریوم و ليله مذکر مصروف و قد یؤنث و یمنع و النسبه هجرى و هاجرى و اسم لجميع ارض البحرين و قریه كانت قرب المدینه.

(۳۶۴) - المنزف:

المطلی بالزفت.

(۳۶۵) - امالی شیخ طوسی ص ۴۰ ح ۴۵ مجلس دوّم.

(۳۶۶) - نوعی گیاه خوشبو.

(۳۶۷) - امالی شیخ طوسی ص ۴۳ ح ۴۶.

(۳۶۸) - همان ح ۴۷.

(٣٦٩) - يقال: نقه المريض من علته اذا برىء و أفاق لكن فيه ضعف لم يرجع الى كمال قوته بعد، فهو ناقه.

(٣٧٠) - خصال ٢ / ٤١٢ ح ١٦ - الطرائف ١ / ١٣٤ ح ٢١٢ - العمده

(۳۷۱) - امالی شیخ صدوق ص ۱۲۵ مجلس ۲۶ ح ۶ - بشاره المصطفی ص ۲۳.

(۳۷۲) - امالی شیخ صدوق ص ۲۸۷ مجلس ۴۸ ح ۳ - در تفسیر عیاشی ۲ / ۲۱۱ ح ۴۵، این حدیث با سند خود از جابر از امام محمد باقر علیه السلام نقل شده است

(۳۷۳) - الظاهر أن الصحيح هكذا: مشاشاه كمشاشی البعیر، فصحف و قد ذكر فی كتاب الصفین فی حلیته علیه السلام :

عظیم المشاشین كمشاش السبع الضاری بلفظ التثنيه و قال الجزری جلیل المشاش ای عظیم رؤوس العظام كالمرفقین و الكتفین و الركبتین و هذا واضح.

(۳۷۴) - حدید / ۲۱.

(۳۷۵) - واقعه / ۳۰.

(۳۷۶) - همان / ۳۳.

(۳۷۷) - محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ / ۱۵.

(۳۷۸) - مطفّفین / ۲۶.

(۳۷۹) - ذلك لأن معنى قوله: «ضخم الكراديس» هو معنى قوله «مشاشاه كمشاشی البعیر».

(۳۸۰) - تفسیر قمی ۲ / ۳۳۶.

(۳۸۱) - نمل / ۱۹.

(۳۸۲) - امالی شیخ صدوق ص ۵۵۸ ح ۱ مجلس ۸۳ - تفسیر فرات کوفی ص ۵۵۲ - روضه الواعظین ۱ / ۱۴۴.

(۳۸۳) - نوعی گل.

(۳۸۴) - به سوره های شعراء، نمل و قصص، طواسین ثلاثه گفته می شود.

(۳۸۵) - نمل / ۱۹.

(۳۸۶) - تفسیر فرات کوفی ص ۴۱۳ ح ۵۵۲.

(۳۸۷) - قرب الاسناد ص ۵۳.

(٣٨٨) - امالی شیخ طوسی ص ٢٥٧ ح ٤٦٤ - دلائل الامامہ ص ٢٣.

(٣٨٩) - عیون اخبار الرضا علیه السلام ٢ / ٥٩ ح ٢٢٦.

(٣٩٠) - همان ٢ / ٢٧ ح ١٢.

(٣٩١) - امالی شیخ طوسی ص ٣٥٤ ح ٧٣٤.

(٣٩٢) - امالی شیخ طوسی ص ٦٦٨ ح ١٣٩٩ - مناقب ابن شهر آشوب ٢ / ٣٥١ با اختصار.

(٣٩٣)

- قرب الاسناد ص ۸۰ - تهذيب الاحكام ۷ / ۳۶۴ ح ۴۰ - وسائل الشیعه ۲۱ / ۲۵۱ ح ۲۷۰۱۴.

(۳۹۴) - خرائج و جرائح ۲ / ۵۳۵.

(۳۹۵) - فرقان / ۵۴.

(۳۹۶) - فی المصدر ۳ / ۳۴۷: «من همتی».

(۳۹۷) - النهمة: بلوغ الهمه و الشهوه فی الشیء.

(۳۹۸) - مناقب ابن شهر آشوب ۲ / ۱۸۱.

(۳۹۹) - معانی الاخبار ص ۱۰۳ ح ۱ - امالی شیخ صدوق ص ۵۹۲ مجلس ۸۶ ص ۱۹ - خصال ۲ / ۶۴۰ ح ۱۷.

(۴۰۰) - نمل / ۱۹.

(۴۰۱) - الحبره کعبه: ثوب یصنع بالیمین من قطن أو کتان. والاهاب: الجلد مالم یدبغ و المراد:

نبت طیب الرائحه.

(۴۰۲) - فی المصدر: مبغضاً.

(۴۰۳) - فی المصدر: و ثلثی الجنه راجع ۳ / ۳۵۱ ط المطبعه العلمیه.

(۴۰۴) - حج / ۲۸.

(۴۰۵) - سجده / ۱۶.

(۴۰۶) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۴۹ تا ۳۵۶.

(۴۰۷) - قطوان نام محلّیست در کوفه و این عبا در آنجا بافته می شود.

(۴۰۸) - دحیه ی کلبی جوان خوش سیمایی بود که غالباً جبرئیل به شکل او نازل می شد.

(۴۰۹) - مکارم الاخلاق ص ۱۳۱ - وسائل الشیعه ۲۱ / ۲۵۱ ح ۲۷۰۱۵ - بحار الأنوار ۷۶ / ۳۲۲.

(۴۱۰) - كشف الغمّه ۱ / ۲۸۵ - الطرائف ۱ / ۱۱۰ ح ۱۶۲.

(۴۱۱) - اقبال الأعمال ص ۵۸۵ - در کامل الزیارات این حدیث یافت نشد.

(۴۱۲) - فی المصدر: ما فعلت درع سلحتکها، راجع ۱ / ۴۷۱.

(۴۱۳) - در روایت ۳۳ همین باب بعد از کلمه ی «تَمَنَّهَا» کلمه ی «الَّا» آمده ست.

(۴۱۴) - کشف الغمّه ۱ / ۳۴۸.

(۴۱۵) - در روایت ۳۳ همین باب بعد از کلمه ی «تَمَنَّهَا» کلمه ی «الَّا» آمده است و با توجه

به این کلمه باید «حطمیه» را فرسوده و شکسته شده معنا کرد، گر چه بعضی گفته اند «حطمیه» نوعی زره آهنین می باشد.

(۴۱۶) - فرقان / ۵۴.

(۴۱۷) - رعد / ۳۹.

(۴۱۸) - كشف الغمّه ۱ / ۳۴۸.

(۴۱۹) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۵۰.

(۴۲۰) - بقره / ۱۳۰.

(۴۲۱) - أى ضمخنها بالطيب و عن ابن دريد أنها لغه عاميه و الصواب غلننها.

(۴۲۲) - بقره / ۱۳۰ و عنكبوت / ۲۷.

(۴۲۳) - لعله أراد معنى قولهم:

«رجل من القريتين عظيم» فافهم، ص ۱۲۲.

(۴۲۴) - كشف الغمّه ۱ / ۳۶۷ - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۱۲.

(۴۲۵) - بحار الأنوار ۴۳ / ۱۲۳ ح ۳۱.

(۴۲۶) - كشف الغمّه ۱ / ۳۵۲ - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۴۶ با کمی اختلاف در لفظ.

(۴۲۷) - الخرائج و الجرائح ۲ / ۵۳۶.

(۴۲۸) - فى النسخه المطبوعه و المصدر ۱ / ۴۸۸: فدفعها الى على عليه السلام و هو سهو ظاهر فإن قائل الكلام هو نفسه عليه السلام كما يقول: اشترت الخ.

(۴۲۹) - أقول: و كانت أسماء هذه مكناه بام سلمه و كانت يقال لها خطيبه النساء فما روى فى قصه زفافها عن ام سلمه فانما هى اسماء بنت يزيد بن السكين بن رافع لا ام سلمه التى زوجها النبى بعد ذلك الزفاف بسنه أو أكثر.

(۴۳۰) - انتهى ملخصاً. راجع ۱ / ۵۰۰.

(۴۳۱) - قد آثرنا هناك (ص ۱۲۶ س ۲۳) نسخه «الشك» بدل «الشرك» فراجع.

(۴۳۲) - كشف الغمّه ۱ / ۳۵۳.

(۴۳۳) - همان.

(۴۳۴) - محمد بن ابی بکر یکی از بهترین یاران حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بود و حضرت آنقدر به او علاقه داشتند که فرمودند:

او پسر من است.

(۴۳۵) - چنانچه

ملاحظه نمودید در این نسخه ی روایت، اصلاً کلمه ی «شرك» نیست بلکه کلمه ی «شك» است و لذا لزومی به این وجوه گفته شده نیست.

(۴۳۶) - كشف الغمّه ۱ / ۳۶۳.

(۴۳۷) - آصع جمع صاع، ذكره صاحب القاموس فى ماده فرق، قال: «الفرق مكيال بالمدينه يسع ثلاثه آصع» و فى المصباح: «و نقل المطرزی عن الفارسی انه يجمع - صاع - أيضاً على آصع بالقلب كما قيل دارو آدر بالقلب و هذا الذى نقله جعله أبوحاتم من خطأ العوام و قال ابن الانبارى: و ليس عندى بخطأ فى القياس، لانه و ان كان غير مسموع من العرب (يعنى من العرب الجاهلى) ولكنه قياس ما نقل عنهم و هو انهم ينقلون الهمزه من موضع العين الى موضع الفاء فيقولون أبار و آبار، ذيل أقرب الموارد.

(۴۳۸) - المصدر ۱ / ۴۹۴ و له كلام بعد هذه الروايه من أن الحاضره عند زفافها لا بد أن تكون هى سلمى بنت عميس - اخت اسماء - زوجه حمزه بن عبدالمطلب.

(۴۳۹) - كشف الغمّه ۱ / ۳۶۵.

(۴۴۰) - بقره / ۱۳۰.

(۴۴۱) - كشف الغمّه ۱ / ۳۶۷.

(۴۴۲) - در كشف الغمّه به جای این کلمه «مِنْهُمَا» آمده ست.

(۴۴۳) - كشف الغمّه ۱ / ۳۶۸.

(۴۴۴) - «قطره» چنانچه در بیان خواهد آمد، نام قریه ایست در حومه ی بحرین که لباس های آن معروف است.

(۴۴۵) - در قدیم نیز مانند الآن پول ممالک مختلف ارزش های متفاوتی داشته و ظاهراً درهم قطری از درهم های با ارزش به شمار می آمده ست.

(۴۴۶) - بقره / ۱۳۰.

(۴۴۷) - كشف الغمّه ۱ / ۴۷۲.

(۴۴۸) - الکافی ۵ / ۳۷۷ ح ۱.

(۴۴۹) - همان ح ۲.

(۴۵۰) - الکافی ۵ / ۳۷۷ ح ۳.

(۴۵۲) - «جَزْدٌ بُرْدٌ» به چند معنا استعمال شده است. طبق بیان مرحوم مجلسی رحمه الله علیه در چند سطر قبل به معنای لباس کهنه آمده و در لسان العرب ۳ / ۸۷ به معنای لباس راه راه، آمده است.

(۴۵۳) - الکافی ۵ / ۳۷۷ ح ۵.

(۴۵۴) - الکافی ۵ / ۳۷۸ ح ۶.

(۴۵۵) - همان ح ۷.

(۴۵۶) - الکافی ۵ / ۵۳۷ ح ۵.

(۴۵۷) - الکافی ۵ / ۳۷۷ ح ۳.

(۴۵۸) - کُهِف / ۱۱۰.

(۴۵۹) - الکافی ۵ / ۵۶۸ ح ۵۴.

(۴۶۰) - فی النسخه المطبوعه هناك تصحيف غريب راجع ص ۴۲.

(۴۶۱) - فرقان / ۵۴.

(۴۶۲) - المصدر ص ۱۰۷.

(۴۶۳) - تفسير فرات ص ۲۹۲ ح ۳۹۴.

(۴۶۴) - علل الشرايع ۱ / ۱۵۵ ح ۱.

(۴۶۵) - علل الشرايع ۱ / ۱۵۶ ح ۲.

(۴۶۶) - لا يعرف لابی ذر هجره الى حبشه.

(۴۶۷) - راجع ۳۹ / ۲۰۷ من الطبعه الحديثه.

(۴۶۸) - علل الشرايع ۱ / ۱۶۳ ح ۲.

(۴۶۹) - بعضی نقل کرده اند که شاید سه مطلب مهم از این حدیث شریف به دست آید:

الف) ثمره ی این نزاع بین علی و زهراء علیهما السلام آزاد شدن آن کنیزک بوده. ب) فضیلت و برتری حضرت فاطمه سلام الله علیها که کنیزک برای خاطر آن شفیعه ی روز جزا آزاد شد. ج) مقام و منزلت حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام.

(۴۷۰) - مناقب ۳ / ۳۴۳.

(۴۷۱) - بشاره المصطفی ص ۱۰۱.

(۴۷۲) - ما نقله المصنف رحمه الله یخالف النسخه المطبوعه كثيراً و لذلك نقله من المصدر ۳ / ۲۰۸ لمزیده الفائده:

«لَمَّا انْصَرَفَتْ مِنْ عِنْدِ أَبِي بَكْرٍ أَقْبَلَتْ عَلَيَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ. فَقَالَتْ لَهُ يَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ اشْتَمَلْتَ مَشِيمَةَ الْجَنِينِ

وَقَعِدَتْ حُجْرَةَ الظَّنِينِ، نَقَضَتْ قَادِمَةَ الأَجْدَلِ، فَخَانَكَ رِيْشُ الأَعْزَلِ، هَذَا ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ قَدْ ابْتَرَنِي نُحَيْلَهُ أَبِي وَبُلَيْغَةَ ابْنَتِي وَاللَّهِ لَقَدْ أَجَدْتُ فِي ظُلَامَتِي وَالأَدَّ فِي خِصَامِي، حَتَّى مَنَعْتَنِي قَيْلَهُ نَصْرَهَا وَالمُهَاجِرَةَ وَصِيْلَهَا وَغَضَبَ الجَمَاعَةِ دُونِي طَرْفَهَا، فَلَا مَانِعَ وَلَا دَافِعَ، خَرَجْتُ وَاللَّهُ كَمَاظَمَهُ وَعِدْتُ رَاغِمَهُ وَلَيْتَنِي لَآ- خِيَارَ لِي، لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ ذَلِكَ مِتُّ قَبْلَ ذَلَّتِي وَتُوفِّيتُ قَبْلَ مَيِّتِي عَمْدِي فِيكَ اللَّهُ حَامِيًا وَ مِنْكَ عَادِيًا، وَيْلَاهُ فِي كُلِّ شَارِقٍ وَيْلَاهُ مَاتَ المُعْتَمِدُ وَ هُنَّ العُضُدُ شَكُوَايَ إِلَى رَبِّي وَ عَدُوَايَ إِلَى أَبِي، . . .»
و باقى الكلام ليس فيه كثير اختلاف فراجع.

(٤٧٣) - مناقب ابن شهر آشوب ٢ / ٢٠٨.

(٤٧٤) - مناقب ابن شهر آشوب ٣ / ٣٤٣.

(٤٧٥) - أى كان رؤوسهم التاج فى اذنهـم القرط و فى معصمهم الدمـلوج و هو حلى يلبس فى المعصم.

(٤٧٦) - بقره / ١٥٦.

(٤٧٧) - الكافى ٥ / ٨٦ ح ١ - امالى شيخ طوسى ص ٦٦٠ مجلس ٣٥.

(٤٧٨) - امالى شيخ طوسى ص ٦٦٠ ح ١٣٦٩.

(٤٧٩) - امالى شيخ طوسى ص ٦٦٨ مجلس ٣٦.

(٤٨٠) - والذى يخطر بالبال أن «حياتى» مصحف «حياتى» فيستقيم معنى الشعر و سياق الكلام و لازمه كون الاشعار شكوائيه فى حياتها سلام الله عليها لا رثائيه وفاتها بل هو الظاهر من سياقها كما لا يخفى.

(٤٨١) - دعوات راوندى ص ٤٧ ح ١١٦.

(٤٨٢) - اين حديث با كمى اختلاف در لفظ در كشف الغمّه ١ / ٤٧٣ از حضرت باقر عليه السلام نقل شده ست.

(٤٨٣) - يعنى اباعبدالله محمد بن خالد البرقى.

(٤٨٤) - امالى شيخ طوسى ص ٤٤ ح ١٧ مجلس ٢ -

مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۳۰.

(۴۸۵) - تکویر / ۷.

(۴۸۶) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۲۵.

(۴۸۷) - یوسف / ۸۵.

(۴۸۸) - یوسف / ۸۶.

(۴۸۹) - خصال شیخ صدوق رحمه الله علیه / ۲۷۲ ح ۱۵.

(۴۹۰) - امالی شیخ طوسی ص ۱۸۸ ح ۳۱۶ مجلس هفتم.

(۴۹۱) - قصص الانبیاء راوندی ص ۳۰۹ ح ۳۸۲.

(۴۹۲) - الخرائج و الجرائح ۲ / ۵۲۴.

(۴۹۳) - مناقب ابن شهر آشوب ۲ / ۲۰۵.

(۴۹۴) - من لا یحضره الفقیه ۱ / ۲۹۷ ح ۹۰۷.

(۴۹۵) - مائده / ۸۰.

(۴۹۶) - حج / ۱۱.

(۴۹۷) - كهف / ۱۰۴.

(۴۹۸) - بقره / ۱۲.

(۴۹۹) - یونس / ۳۵.

(۵۰۰) - جائیه / ۲۷.

(۵۰۱) - هود / ۲۸.

(۵۰۲) - راجع معانی الاخبار ص ۳۵۶، ط المكتبه الصدوق.

(۵۰۳) - معانی الاخبار ص ۳۵۴ ح ۱ - ضمناً این حدیث با کمی اختلاف در لفظ و اختصار در دلائل الامامه مرحوم طبری

ص ٤١ آمده ست.

(٥٠٤) - مائده / ٨٠.

(٥٠٥) - هود / ٤٤.

(٥٠٦) - زمر / ١٥.

(٥٠٧) - أعراف / ٩٦.

(٥٠٨) - زمر / ٥١.

(٥٠٩) - حج / ١٣.

(٥١٠) - كهف / ٥٠.

(٥١١) - همان / ١٠٤.

(٥١٢) - بقره / ١٢.

(٥١٣) - يونس / ٣٥.

(٥١٤) - جاثيه / ٢٧.

(٥١٥) - هود / ٢٨.

(٥١٦) - مائده / ٨٠.

(٥١٧) - زمر / ١٥.

(٥١٨) - حج / ١٣.

(٥١٩) - كهف / ٥٠.

(٥٢٠) - همان / ١٠٤.

(٥٢١) - بقره / ١٢.

(٥٢٢) - يونس / ٣٥.

(٥٢٣) - جاثيه / ٢٧.

(٥٢٤) - قصص / ٦٦.

(٥٢٥) - هود / ٢٨.

(٥٢٦) - ضحى / ٣.

(٥٢٧) - مائده / ٨٠.

(٥٢٨) - انفال / ١.

(٥٢٩) - همان / ٤٣.

(٥٣٠) - أنعام / ١٢٩.

(٥٣١) - فى معانى

الاخبار - ط مكتبه الصدوق - ص ۳۵۷ و «النمير»: الماء النامي في الحشد و قال في ذيله بأنه اتصواب فان الحشد من العين مالا ينقطع ماؤها.

(۵۳۲) - حج / ۱۳.

(۵۳۳) - كهف / ۵۰.

(۵۳۴) - اسراء / ۶۲.

(۵۳۵) - كهف / ۵۰.

(۵۳۶) - يونس / ۳۵.

(۵۳۷) - بقره / ۲۸۰.

(۵۳۸) - كذا في النسخ المطبوعه ولم أتحققه، فراجع و تحرر.

(۵۳۹) - امالي شيخ طوسي ص ۳۷۴ ح ۸۰۴ - ۵۵.

(۵۴۰) - ضحى / ۳.

(۵۴۱) - برای ایشان سنگ نرم کوبیده نمی شود.

(۵۴۲) - انفال / ۱.

(۵۴۳) - همان / ۴۳.

(۵۴۴) - مرحوم علامه رحمه الله عليه می فرماید:

فقط در معانی الأخبار این جمله ی «سوره السّاعب» آمده اما در کتب دیگری نیز همین گونه این جمله ذکر شده که این کتب عبارتند از: امالی طوسی المجلس الثالث عشر - بلاغات النساء ص ۳۲ - شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ۱۶ / ۲۳۳ - کشف الغمّه ۱ / ۴۹۲ - معانی الأخبار ص ۳۵۴.

(۵۴۵) - اسراء / ۶۲.

(۵۴۶) - كهف / ۵۰.

(۵۴۷) - بقره / ۲۸۰.

(۵۴۸) - مرحوم علامه می فرماید به معنی صبر است، اما در کتب به معنای صبر زرد یا گیاهی شبیه آن آمده است.

(۵۴۹) - البته در روایت «انفساً» آمده نه «نفساً».

(۵۵۰) - دلائل الامامه ص ۴۵.

(۵۵۱) - در لسان العرب ۵ / ۴۰۶ کلمه ی «لَكَزَةٌ» به دو معنا استعمال شده است:

الف) زدن با هر وسیله ی ممکن به تمام بدن با شدت فراوان

ب) فشار دادن به سینه با تمام کف دست که البته در عبارت فوق با توجه به کلمه ی «نعل السیف» همان معنای اوّل مُراد است.

(۵۵۲) - امالی شیخ طوسی ص ۴۰۰ ح

(٥٥٣) - آل عمران / ٤٢.

(٥٥٤) - همان / ٤٣.

(٥٥٥) - امالی شيخ صدوق ص ١١٢ ح ٢ مجلس ٢٤.

(٥٥٦) - امالی شيخ صدوق ص ١٣٥ ح ٤ مجلس ٢٨.

(٥٥٧) - ای لا بسین رداء الفخر.

(٥٥٨) - معانی الاخبار ص ٤٠٤ ح ٦٩.

(٥٥٩) - قد کثر فی هذا الباب ذکر أسماء بنت عمیس و أن فاطمه سلام الله علیها أوصت الیها بكذا و كذا. لكنه ینافی ما هو الثابت فی التاريخ من انها كانت زوجه جعفر بن أبی طالب ثم بعد شهادته تزوجه أبوبکر ابن أبی قحافه و بعد وفاته فی سنه ثلاث و عشره من الهجره بعد رحله النبی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ بأزید من سنتین تزوجها علی بن ابی طالب علیه السلام فكانت عنده مع ابنه محمد بن أبی بکر، فاما أن يكون وفاه فاطمه سلام الله علیها بعد هذه السنه و لم يقل به أحد أو كان «اسماء بنت عمیس» مصحفاً عن سلمی امرأه أبی رافع كما مر عن امالی المفید ص ١٧٢ و یجىء فی غیره من المصادر أو سلمی امرأه حمزه بن عبدالمطلب و هی اخت اسماء بنت عمیس كما احتمله الاربلی فی كشف الغمه و قد مر ص ١٣٦ و اما أن يكون مصحفاً عن اسماء بنت یزید بن السكن كما مر فی ص ١٣٢ عن الكنجی الشافعی و هو الاشبه.

(٥٦٠) - ما جعلناه بین العلامتین ساقط عن النسخه المطبوعه، موجود فی المصدر ٣ / ٣٦٢ و هو الصحیح فان أمامه بنت اختها زینب بنت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ زوجه أبی العاص بن الربیع قال أبو عمر فی الاستیعاب: تزوجها - یعنی أمامه -

على بن ابي طالب عليه السلام بعد فاطمه سلام الله عليها، زوجها منه الزبير بن العوام و كان أبوها أبو العاص قد أوصى بها اليه.

(٥٦١) - كذا في النسخ المطبوعه و هكذا المصدر ٣ / ٣٦٤ و هو سهو و الصحيح: «قالت سلمى امرأه أبا رافع» كما مر عن المفيد ص ١٧٢ و يجيئ عن ابن بابويه ص ١٨٨ راجع كتب الرجال أيضاً.

(٥٦٢) - مناقب ابن شهر آشوب ٣ / ٣٥٦.

(٥٦٣) - مناقب ابن شهر آشوب ٣ / ٣٦٥.

(٥٦٤) - في بعض النسخ: و ان افتقادی واحداً بعد واحد و هو الصحيح فانه عليه السلام تمثل بهذه الاشعار و أنشدها، لا أنه أنشأها.

(٥٦٥) - في المصدر: يا أمه الله، راجع ٢ / ٦٤.

(٥٦٦) - راجع ص ١٨٣ فيما سبق.

(٥٦٧) - كشف الغمّه ١ / ٤٩٩.

(٥٦٨) - شوري / ٥٣.

(٥٦٩) - كشف الغمّه ١ / ٥٠٢.

(٥٧٠) - شوري / ٥٣.

(٥٧١) - الساعه أو بعد ساعه. ظ.

(٥٧٢) - في النسخه المطبوعه «وأشد خوفاً من الله أن أوبخك» و هو ناقص قطعاً فانه لا بد في الكلام من صله متممه لا فعل تفصيل في قوله عليه السلام:

اعلم و ابر واتقى و اكرم و اشد خوفاً من الله.

(٥٧٣) - بقره / ١٥٦.

(٥٧٤) - روضه الواعظين ١ / ١٥٠.

(٥٧٥) - بقره / ١٥٦.

(٥٧٦) - أعراف / ٨٧.

(٥٧٧) - الكافي ١ / ٤٥٨ ح ٣.

(٥٧٨) - الكافي ١ / ٢٤١ ح ٥.

(٥٧٩) - يك ذراع: از آرنج تا سر انگشتان دست انسان.

(٥٨٠) - الكافي ٦ / ١٨ ح ٢.

(٥٨١) - الكافي ٣ / ٢٢٨ ح ٣.

(٥٨٢) - الكافي ٨ / ٣٧٥ ح ٥٦٤.

(٥٨٣) - اقبال الاعمال ص ٦٢٣.

(٥٨٤) - يرید اسقاطها فی

قولها: «بما لم يرز» فان أصلها «لم يرز».

(۵۸۵) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۶۱.

(۵۸۶) - احتجاج علامه ی طبرسی رحمه الله عليه / ۲۷۸.

(۵۸۷) - مریم / ۸۴.

(۵۸۸) - کتاب اسرار آل محمّد؛ (سليم بن قيس هلالی) ص ۸۶۲ ح ۴۸.

(۵۸۹) - زياده جعلها فی المصدر ۲ / ۱۷۷ بين العلامتين و لم يذيل بشيء و كيف كان فهي الزيادة يستدعيها السياق كما يأتي
آنفا من كلامها سلام الله عليها.

(۵۹۰) - عرضنا الحديث على المصدر ۱ / ۱۷۷ صححنا بعض الفاظه المصحفه.

(۵۹۱) - علل الشرايع ۱ / ۱۸۵ ح ۲.

(۵۹۲) - پس معلوم می شود کسی که این خبر را به حضرت زهراء سلام الله عليها داده دروغ گفته ست. لذا حضرت صادق عليه السلام چنانکه در صدر حدیث خواندیم او را از افراد شقی معرّفی کرده ست.

(۵۹۳) - علل الشرايع ۱ / ۱۸۴ ح ۱ - الکافی ۱ / ۴۵۹ ح ۴ - التهذيب ۱ / ۴۴۰ ح ۶۷ - وسائل الشّيعه ۲ / ۵۳۰ ح ۲۸۲۵.

(۵۹۴) - قرب الاسناد ص ۴۳ - وسائل الشّيعه ۲ / ۵۳۳ ح ۲۸۳۵.

(۵۹۵) - فی المصدر المطبوع ۱ / ۱۷۶: «ان لا یصلی علیها رجال».

(۵۹۶) - توبه / ۹۷.

(۵۹۷) - علل الشرايع ۱ / ۱۸۵ ح ۱ با کمی اختلاف.

(۵۹۸) - امالی شيخ صدوق ص ۴۹۱ ح ۷ مجلس ۷۴.

(۵۹۹) - الاسره: جمع سریر و هو النحت و یغلب علی تخت الملك؛ لان من جلس عليه من اهل الرفعه یكون مسروراً و الحاف جمع لحاف - علی غیر قیاس - و المراد هنا غطاء التخت.

(۶۰۰) - دلائل الامامه مرحوم طبری ص ۴۳.

(۶۰۱) - امالی شيخ صدوق ص ۶۵۸ ح

۹ مجلس ۹۴ - مستدرک الوسائل ۲ / ۲۸۹ ح ۱۹۹۳ - ۱.

(۶۰۲) - عطف علی قوله «لما مرضت».

(۶۰۳) - امالی شیخ طوسی ص ۱۵۶ ح ۲۵۸ - ۱۰ مجلس ۶.

(۶۰۴) - خصال شیخ صدوق ۲ / ۳۶۰ ح ۵۰ - روضه الواعظین ۲ / ۲۸۰ - تفسیر فرات کوفی ص ۵۷۱ ح ۷۳۳ با کمی اختلاف - اختصاص شیخ مفید ص ۵.

(۶۰۵) - کذا فی نسخه و فیه المهروی خ ل و قد مر عن الکافی (۱ / ۴۵۸) الهرمزانی راجع ص ۱۹۳ فیما سبق.

(۶۰۶) - بقره / ۱۵۶.

(۶۰۷) - یونس / ۱۰۹.

(۶۰۸) - و القیاس: سؤوم.

(۶۰۹) - امالی شیخ مفید ص ۲۸۱ ح ۷ مجلس ۳۳.

(۶۱۰) - بقره / ۱۵۶.

(۶۱۱) - دلائل الامامه مرحوم طبری ص ۴۶.

(۶۱۲) - تهذیب الاحکام ۲ / ۲ ح ۱۸۴.

(۶۱۳) - همان ح ۱۸۵.

(۶۱۴) - حج / ۷.

(۶۱۵) - در لسان العرب جلد ۱۱، صفحه ی ۶۳۹ گفته میل، قطعه ای از زمین است که با دو علامت، ابتدا و انتهای آن مشخص گردد و همچنین گفته شده:

به اندازه ای که چشم قدرت دیدن دارد مقدار یک میل به حساب می آید.

در فرهنگ معین صفحه ی ۱۵۳۴ آمده مقدار میل یک سوّم فرسخ شرعیست که اگر فرسخ شرعی را ۵۴۰۰ متر حساب کنیم یک میل حدوداً ۱۸۰۰ متر می باشد.

(۶۱۶) - ترجمه ی مقاتل الطالبیین ص ۶۷.

(۶۱۷) - مصباح کفعمی ص ۵۱۱، فصل ۴۲ با کمی اختلاف در لفظ.

(۶۱۸) - مصباح المتهدّج ص ۸۱۲.

(۶۱۹) - دلائل الامامه ص ۴۲.

(۶۲۰) - یک اوقیه برابر با هفت مثقال است و بعضی گفته اند برابر با چهل درهم می باشد. لسان العرب ۱۰ / ۱۲.

(۶۲۱) - امالی شیخ صدوق ص

- (۶۲۲) - عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲ / ۸ ح ۲۱.
- (۶۲۳) - عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲ / ۲۶ ح ۶ با کمی اختلاف در لفظ.
- (۶۲۴) - همان ۲ / ۳۲ ح ۵۵.
- (۶۲۵) - صحیفه الرضا علیه السلام ص ۶۳ ح ۱۰۱.
- (۶۲۶) - عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲ / ۳۰ ح ۳۸.
- (۶۲۷) - ثواب الاعمال ص ۲۱۶.
- (۶۲۸) - ثواب الاعمال ص ۲۱۷.
- (۶۲۹) - هو علی بن أحمد بن عبدالله بن أحمد بن محمد بن خالد البرقی. راجع المستدرک ۳ / ۶۶۵.
- (۶۳۰) - ثواب الاعمال ص ۲۱۹.
- (۶۳۱) - مناقب ابن شهر آشوب ۳ / ۳۲۶.
- (۶۳۲) - امالی شیخ مفید ص ۱۳۰ ح ۶.
- (۶۳۳) - طور / ۲۱ - راجع المصدر ص ۱۶۹.
- (۶۳۴) - تفسیر فرات ص ۴۴۳ ح ۵۸۵.
- (۶۳۵) - طور / ۲۱ - راجع المصدر ص ۱۷۱.
- (۶۳۶) - تفسیر فرات ص ۴۴۴ ح ۵۸۷.
- (۶۳۷) - طور / ۲۱.
- (۶۳۸) - أنعام / ۸۴.
- (۶۳۹) - همان / ۸۵.
- (۶۴۰) - آل عمران / ۱۸۷.

(٦٤١) - أنعام / ٨٤.

(٦٤٢) - همان / ٨٥.

(٦٤٣) - كمال الدين شيخ صدوق رحمه الله عليه / ١١٤.

(٦٤٤) - هكذا فى النسخه المطبوعه و يحتمل أن يكون اللفظ هكذا: عصبتي الى تنتمى و قد مر الخبر عن المناقب تحت الرقم ١ و فيه: كل بنى أم. فراجع.

(٦٤٥) - هود / ٤٦.

(٦٤٦) - معانى الاخبار ص ١٠٥ ح ١.

(٦٤٧) - معانى الاخبار ص ١٠٦ ح ٢.

(٦٤٨) - هذا هو الصحيح، راجع المصدر ص ١٠٩، رجال النجاشى ص ٢٨٠ و فى المطبوعه محمّد بن القاسم المفضل.

(٦٤٩) - معانى الاخبار ص ١٠٦ ح ٣.

(٦٥٠) - عيون اخبار الرضا عليه السلام ٢ / ٦٣.

ح ٢٦٤.

(٦٥١) - هود / ٤٥.

(٦٥٢) - همان / ٤٦.

(٦٥٣) - عيون اخبار الرضا عليه السلام ٢ / ٢٣٤ ح ٤.

(٦٥٤) - مناقب ابن شهر آشوب ٣ / ٣٢٥.

(٦٥٥) - أنعام / ٨٤ و ٨٥.

(٦٥٦) - آل عمران / ٦١.

(٦٥٧) - نساء / ٢٣.

(٦٥٨) - احتجاج ٢ / ٣٢٤.

(٦٥٩) - نساء / ٢٣.

(٦٦٠) - أنعام / ٨٤.

(٦٦١) - آل عمران / ٦١.

(٦٦٢) - نساء / ٢٣.

(٦٦٣) - تفسير علي بن ابراهيم القمي ١ / ٢٠٩.

(٦٦٤) - نساء / ٢٣.

(٦٦٥) - آل عمران / ٦١.

(٦٦٦) - احزاب / ٤٠.

(٦٦٧) - مناقب ابن شهر آشوب ٣ / ٣٥٦.

(٦٦٨) - الكافي ٧ / ٤٨ ح ٤.

(٦٦٩) - الكافي ٧ / ٤٨ ح ٥.

(۶۷۰) - الکافی ۷ / ۴۹ ح ۶.

(۶۷۱) - همان ۷ / ۴۸ ح ۳ با کمی اختلاف در لفظ.

(۶۷۲) - الکافی ۷ / ۴۷ ح ۱.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

